991

1074

TAN
1074

Biblioteca Central de La Rioja
EX-LIBRIS

PARADISUS EUCHARISTICUS,

HOC EST

THEOREMATA MORALIA

Ex Psalmo XXII.

DE AUGUSTISSIMO SANCTISSIMÆ EUCHARISTIÆ SACRAMENTO *DEPROMPTA.*

QUIBUS VELUTI LIGNIS PULCHRIS VISU, ET AD VESCENDUM SUAVIBUS Lignum vitæ, quod est in sacri hujus PARADISI medio, id est, Divinissimum hoc Sacramentum gratiosè cingitur; atque ad excitandam in animabus fidelium erga Divinissimum hunc Angelorum Panem Orexin & esuriem fructuosè adornatur: omnibus quoque Divini verbi præconibus latissimus per exquisitissimos conceptus de hoc Sanctissimo Mysterio dicendi campus aperitur.

AUTHORE

Adm. R.^do P. M. BENEDICTO FIDELI à S. PHILIPPO,
Siculo Argyrensi, SS. Theologiæ Doctore, Tertii Ordinis S. Francisci Regularis Observantiæ,

QUÆ

Variis deinde Indicibus auxit, & notis marginalibus illustravit

ADMODUM R.dus P. M. JACOBUS EMANS SS. THEOL. DOCTOR
Ordinis FF. B. V. MARIÆ DE MONTE CARMELI
in Provincia Allemaniæ inferioris Religiosus.

R/ J. 897

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud HERMANNUM DEMEN, Bibliopolam sub Monocerote
ANNO M. DC. LXXXII.

LICENTIA REVERENDISSIMI PATRIS GENERALIS.

FRater Franciſcus Guaſtamiglius, Fratrum Tertii Ordinis Sancti Franciſci Regularis Obſerv. Vicarius Generalis Apoſtolicus.

Opus, quod inſcriptum eſt. *Theoremata Moralia ex Pſalmo 22. decerpta, de Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.* Auctore Admodum R. P. Magiſtro BENEDICTO FIDELI, noſtræ Provinciæ Siciliæ Commiſſario Generali; typis mandari permittimus, dummodo duo ex Patribus præfatæ Provinciæ, Sac. Theo. Magiſtri accuratè perlegerint, ſtudioſeque attenderint, & approbaverint. In quorum fidem. &c. Datum in noſtro Conventu Sanctorum Coſmæ, & Damiani de Vrbe, die xx. Decembris. 1637.

F. FRANC. GUASTAMIGLIUS VIC. GENERALIS APOST.

(L.S.)

F. Bonaventura Gianſabella Secr. Gen.

APPROBATIO

Adm. R. P. MELCHIORIS BALDUCCI, Philosophiæ, ac Theologiæ Lectoris, Societatis JESU.

EX commissione Admodum Illustris, ac Reverendissimi Domini Don. Joannis Antonii Gelosi, Abbatis S. Lucæ, Decani Metropolitanæ Ecclesiæ, Protonotarii Apostolici, ac Vicarii Generalis, recognovi Librum, cujus inscriptio est: *Theoremata Moralia, decerpta ex Psalm. 22. de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento.* Auctore Admodum Reverendo Patre Magistro Fr. BENEDICTO FIDELI, Tertii Ordinis Sancti FRANCISCI in Provincia Sicula Commissario Generali, & in eo omnia reperi orthodoxæ fidei, ac bonis moribus maxime consona. Quin etiam animadverti præclaras in eo contineri sententias, ex Sacræ scripturæ, ac Patrum monumentis diligentissimè conquisitas. Vnde existimo hujusmodi opus ad erudiendos sacros Concionatores fore aptissimum, ac proinde dignum quod quamprimum evulgetur, ac in lucem mittatur. Panormi 20. Septembris 1637.

Melchior Balducci Societatis JESU.

Appro-

Approbatio Adm. Rev. Patris Fratris Cælidonii Mariæ Drepanensis, S. T. D. & Provinciæ Diffinitoris.

IAm ergo eam exhibet fulgentissimam lucem Sol, qualem prænunciavit Aurora; nimirum Fidelis, fideliter exitu præstitit, quod jam pridem verbo promiserat. En id ostendunt sua *Theoremata Moralia, ex Psal. 22. decerpta, de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento*, quæ jussu Reverendissimi Patris Francisci Guastamigli Fratrum Tertii Ordinis S. Francisci Vicarii Apostolici Generalis, qua potui diligentia hausi, sed non exhausi. In eis quid non Fidei orthodoxæ, quid non honestandis moribus aptum? pugnant eruditio, profunda scripturarum intelligentia, exactissima commentatio, acumen ingenii, pietas, styli suavitas: utrum ex his præcellat; dubia palma; hoc unum certum, nullos non æquat, à nemine vincitur; & quod mirum sanè est, nullum ferè Scriptorum genus in hisce Theorematibus videtur præteritum. Mihi ergo aspicienti, evolventique tanta industria, tanta eruditione reconcinnatum opus; dubium non fuit, prælo committi mereatur, nec ne; sed an lucem videre necessarium magis fuerit, quam utile: utrumque certè sive Ecclesiasticis, qui de suggestu con-

cionantur, ſive præceptoribus, qui ex Cathedra docent. Non ſolum igitur videant, ſed proferant lucem hæc Theoremata, & à tanto viro præla quotidiè inſudent. Quod teſtor. Datum in noſtro Conventu Sanctæ Mariæ Annuntiationis Ziſæ Panormi. Die 14. Januarii 1638.

Fr. Cœlidonius Maria S.T.D.

APPROBATIO

Admodum Reverend. P. Magiſtri Petri Margana Lylibenſis, in Conventu S. Mariæ Annuntiationis Ziſæ Civit. Panormi, Sacræ Theologiæ Lectoris, aliorumque Studiorum Regentis.

CIpus, inſcriptum, *Theoremata Moralia de Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento ex pſalmo vigeſimo ſecundo decerpta* Auctore Admodum Reverend. Patre Fratre Benedicto Fidele Argyrenſi, Sac. Theol. Doct. Tertii Ordinis Sancti Franciſci, & hujus noſtræ Provinciæ Commiſſario Generali, ex commiſſione Reverendiſsimi Pat ris Fratris Franciſci Guaſtamigli, ejuſdem Ordinis Vicarii Apoſtolici Generalis, vidi, ac perlegi. Illudque non modò accuratum, ſed & pium, ſed & perjucundum valde à me repertum ingenue fateor. Allicit enim ſua Venere pulchra methodus, ſingularis doctrinæ candor, ſine tædio grata conceptuum varietas, & in volvendis Sacrarum Litterarum,

Sancto-

Sanctorumque patrum teſtimoniis , Auctoris diligentia non vulgaris : & quod primum eſt, tam plenè, tam cumulatè, ut plena omnia, & varia, coronata reſplendeant, undè

Sepe ego digeſtos volui numerari colores,
Non potui, numero copia major erat.

Illud ego cum video, videre mihi videor craterem myſtica Sapientia coronatum, &, ut Ambroſio loquar, in omni doctrina tornatum, & potus ſpiritualis, ac ſanctitatis non deficiens plenitudine, ac cœleſtium ſecretorum cogitatione. Excuſſum igitur, ut decet, & refert, in veri numinis honorem maximum, ac fidelium omnium bonorum ceſſurum non dubito. Datum in noſtro Conventu S. Mariæ Annuntiationis Ziſæ Panormi. Die 2. Januarii 1638.

Fr. Petrus Margana S.T.D.

CEN-

CENSURA ORDINARII.

THeoremata *Moralia de Auguſtiſsimo Euchariſtiæ Sacramento, ex Pſalmo 22. per Rev. P. Fr. Benedictum Fidelem, Siculum, Tertii Ordinis S. Franciſci Regularis Obſervantiæ,* ſuavitatem cœleſtis alimoniæ amantibus exhibita, fidei aut bonis moribus non adverſantia, prout alibi impreſſa, ſic hiſce in partibus, in augmentum divini amoris, typis edi permitto. Coloniæ 1. Martii Anno 1659.

Adrianus de Walenburch Metrop. Eccleſiæ Colon. Presb. Canon. & Cenſ. Ordin.

INDEX

INDEX

AVCTORVM QVI IN HOC OPERE citantur.

AELIUS Lampidrius.
Æneas Silvius.
Albertus Magnus.
Aldus Manutius.
Alexander ab Alexandro.
Alexander Monachus.
Algerus.
Aloysius Lippomanus.
Alphonsus Abulensis.
Alphonsus Salmeron.
Amalarius Fortunatus.
D. Amedeus.
D. Ambrosius.
Ambrosius Calepinus
Amphilochius.
D. Anastasius Sinaita.
Anastasius Nicenus.
Andreas Alciatus.
Andreas Eborensis.
D. Andreas Episcopus.
Andreas Tiraquellus.
D. Anselmus.
Apollonius.
Aponius.
Athenæus.
D. Antonius de Padua.
Antonius Gallonius.
D. Antoninus.
Arabica Translatio.
Aretas,
Aristoteles,
Arnoldus Abbas,
Auctor operis imperfecti,
Auctor Allegoriarum,
Auctor flosculorum Aristotelis,
Auctor Gemmæ Animæ,
Averroes,
Avicenna,
D. Augustinus,
Augustinus Mannus,
Aulus Gellius,
Bartholomæus Cassanæus,
Bartholomæus Ferrarienſis,
Bartholomæus de Pisis,
D. Basilius,
Beda,
Benedictus Justinianus,
D. Bernardinus,
D. Bernardus,
Blasius Vega,
Boetius,
D. Bonaventura,
D. Bruno,
Cæsar Ripa,
Canon Missæ,
Cathechismus Historialis,
Catullus,
Chrysippus,
D. Chrysostomus,
D. Chrysologus,
Christophorus de Castro,
Claudianus,
Clemens Alexandrinus,
Cælius Rodiginus,
Cornelius Jansenius
Cosmus Magaglianus,
D. Cyprianus,
Cyprianus Monachus
D. Cyrillus Alexandrinus,
D. Cyrillus Hierosolymitanus,
Dio,
Diodorus Siculus,
Diogenes Laertius,
D. Dionysius,
Dionysius Carthusianus,
Discipulus,
Drogo Cardinalis,

Ebardus.
D. Ephræm.
D. Epiphanius.
Eubulus.
Eucherius.
Euſebius.
Euthymius.
Flavius Vopiſcus.
Ferdinandus Salazar.
Fortunatus Fidelis.
D. Franciſcus Seraphicus
Franciſcus Petrarcha.
Franciſcus Suarez.
Franciſcus Titelmanus.
Gaſpar Sanctius.
D. Gaudentius.
Georgius Presbyter.
D. Germanus.
Gilibertus Abbas.
Gilibertus Genebrardus.
Gloſſa Ordinaria.
D. Gregorius Magnus.
D. Gregorius Nyſſenus.
Guerricus Abbas.
Guilelmus Pariſienſis.
Guilelmus Durandus.
Guitmundus.
Haymo.
Henriquez.
Heſiodus.
Herodotus.
D. Hieronymus.
D. Hilarius.
Hiſa Rabbinus.
Homerus.
Honorius Tertius.
Hugo de S. Victore.
Hugo Cardinalis.
D. Jacobus Apoſtolus.
Jacobus de Valentia.
Idiota.
D. Ignatius.
Incognitus, nunc vero cognitus, Michael Aygnanus Bononienſis Carmelita.
Innocentius Tertius.
D. Joannes Damaſcenus.
Joannes Gerſon.
Joannes de Sancto Geminiano.
Joannes Boccacius.
Joannes Grith.
Joannes Pineda.
Joannes Burgenſis.
Joannes Raviſius.
Joannes Buterus.
Joannes Lorinus.
Jorgius Cardinalis.
D. Irenæus.
D. Iſidorus.
Iſidorus Clarius.
Julius Frontinus.
D. Juſtus.
B. Ivo Carnutenſis.
Juvenalis.
B. Laurentius Juſtinianus
Laurentius Surius.
Laurentius Canonicus.
Levinius Lemnius.
Lucas Abbas.
Lucas Burgenſis.
Ludovicus de Ponte.
Ludovicus Alcaſar.
D. Macharius Eremita.
D. Macharius Senior.
Macrobius.
Marcellus Donatus.
D. Marcus Apoſtolus.
Marcus Varro.
Marſilius Ficinus.
Martialis.
Martinus del Rio.
D. Maximus.
D. Maximus Confeſſor.
Maximus Monachus.
Michael Glislerius.
Miſſa Æthyopum.
Moyſes Barcepha.
Natalis Comitis.
Nicolaus Carbaſila.
Nicolaus de Lyra.
Nicolaus de Plove.
Nicolaus Leonicus.
D. Nilus.
Nonius.
Odo Cameracenſis.
Odo Pariſienſis.
Oratius.
Origenes.
Ovidius.
Palladius.
Paſchaſius Abbas.
Paulus de Palacio.
Petrus Damianus.
Petrus Cellenſis.
Petrus Commeſtor.
Petrus de Paludano.
Petrus Galatinus.
Petrus Berchorius.
Petrus Lombardus.
Philippus Abbas.
Philo Carpatius.
Philo Hebræus.
Pierius Valerianus.
Picus Mirandulanus.
Plinius.
Plutarchus.
Primaſius.
D. Proclus.
Pſellus.
Quintus Curtius.
Rabanus.
Rabanus Maurus.

Ray-

Raymundus Lullus.
D. Remigius.
Revelationes D. Birgittæ.
Richardus à ſancto Laurentio.
Rupertus Abbas.
Salomon Rabbinus.
Sanctes Pagninus.
Sebaſtianus Barrada.
Seneca.
Septuaginta Translatio.
Servius.
Symmachus.
Simeon Metaphraſtes.
Simeon Majolus.
Simon Porcius.
Sixtus Pontifex.
Sixtus Senenſis.
Stephanus Eduenſis.
Stephanus Fagundez.
Suetonius Tranquillus
Tertullianus.
Theobaldus Epiſcopus.
Theodoretus.
Theophilactus.
Teſtamentum Duodecim Patriarcharum.
D. Thomas.
Thomas Boxius.
Titelmanus.
Torquatus Taſſus.
Tullius Cicero.
Valleſius.
Velleus Paterculus.
Victor Antiochenus.
Victorinus.
Vitriacus Cardinalis.
D. Vincentius.
Virgilius.
Vita B. Catharinæ Bononienſis.
Vita S. Geltrudæ.
Vitæ Patrum.
D. Zeno.

Adm. Rev. P. F. Hieronymus Fontana S. T. D. Tertii Ordinis Sancti Franciſci ad Auctorem.

QUam bene colluſtras fidei Sacramenta Fidelis,
Atque ſacras Capiti Religionis opus.
Ordinis aſſurgit Franciſcus mobile primum,
At benedicte micas lucida ſtella Poli.
Eja age Franciſcum Benedicti ſtella coronet!
Præbeat ornatas irrutilare comas!
Sic tu ſtella micans tanto redimita Patrono,
Sic erit effulgens ſidere & ille Polum.

PSAL-

PSALMUS VIGESIMUS SECUNDUS.

TITULUS.

In finem. Psalmus David.

1. DOminus regit me, & nihil mihi deerit, in loco Pascuæ ibi me collocavit.
2. Super aquam refectionis educavit me, animam meam convertit.
3. Deduxit me super semitas justitiæ propter nomen suum.
4. Nam & si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.
5. Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt.
6. Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me.
7. Impinguasti in oleo caput meum, & calix meus inebrians quam præclarus est.
8. Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ.
9. Et ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.

THEOREMATA MORALIA

Ex

VIGESIMO SECUNDO PSALMO

DECERPTA.

DE AUGUSTISIMO

EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

PRÆFATIO.

NEMO unquam addubitavit, Regium Psaltem in vigesimo secundo Psalmo, quem expendendum aggredimur, Sacri Eucharistici laudes decantare. Ita utique sentiunt Ambrosius, Theodoretus, Rupertus, atque alii passim. *Venisti ad Altare*, inquit Ambrosius, *accepisti Corpus Christi? audi quæ Sacramenta es consecutus, audi dicentem S. David: & ille in spiritu hæc mysteria prævidebat, & lætabatur, & nihil sibi deesse dicebat. Quare? quia qui accipit Corpus Christi, non esuriet in æternum. Quoties audisti Vigesimum secundum Psalmum, & non intellexisti? Vide quemadmodum aptus sit cœlestibus Sacramentis? Dominus pascit me, &c.*

D. Ambr. l. 5. de Sacram. cap. 3.

Theodoretus identidem sic ejus inchoat commentarium. *Cum enim dixisset in Psalmo proximè præcedenti: edent pauperes, & saturabuntur; Et rursus: manducaverunt & adoraverunt omnes pingues terræ; latenter innuit hic hujusce cibi largitorem, & nuncupat educatorem, pastorem*

Theodor. in Ps 22.

paſtorem: ſic enim ſeipſũ Chriſtus nominavit: Ego ſum paſtor bonus. Et hic igitur omnes, qui ſalutari cibo perfruiti ſunt, exclamãt: Dominus paſcit me, & nihil mihi deerit, &c. Cenſet etiam Rupertus, Eccleſiam in hoc Pſalmo de tam magno Euchariſtiæ munere gratulari. His adde Valentiam, cujus ſententia eſt, Prophetam, dum hæc caneret, fertilitati Bethleem attendiſſe. Quia verò Bethleem latino idiomate; Domus panis interpretatur; *Gerit*, inquit, *typum, & figuram Chriſti Eccleſiæ, quia in ea naſciturus erat Chriſtus, qui eſt panis vivus, qui de cælo deſcendit.* Sanè quid in hoc Pſalmo contentum Euchariſtiam non innuit? Rationabilium pecorum cibus, paſcuus locus, vitalis alimenti indeficiens ubertas, ſacrarum aquarum fluenta, cœleſtis menſæ apparatus, oleum caput impinguans, præclarus calix inebrians, magni Dei præſentia, ſpes denique cœleſtis habitaculi (de quibus hic Pſalmus agit) Euchariſtiam reſonant. Per eam etenim ſpiritualiter paſcimur, indeficienti faginamur edulio, fluentium gratiarum participes efficimur, cœleſtem & deguſtamus menſam, Spiritus Sancti perungimur oleo, Dei noſtri perenni fruimur ſocietate; perque eam cæleſtis Gloriæ pignus accipimus. Non immeritò igitur ad conſcribenda Euchariſtiæ mirabilia Euchariſticum Pſalmum expendere propoſuimus. Quod quidem tum in expenſione tituli; tum in ſingulorum verſuum interpretatione, opitulante Domino Jeſu Chriſto, qui rerum omnium Alpha eſt, & Omega, manifeſtius innoteſcet.

Ruper. lib. 4. Comment. in Pſal.

Iacob. de Valent. in Pſal. 22.

THEO-

THEOREMATA MORALIA

EX TITULO PSALMI 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO

In finem Psalmus David.

EX hoc Titulo, velut quodam ex inscripto, cuique clarè constabit, quid sibi contineat hic Psalmus, Nam ut scribit D. Augustinus. *Solet scriptura Psalmorum mysteria in titulo ponere, & frontem Psalmi sublimitate Sacramenti decorare: ut sciamus, qui intraturi sumus; cum, tanquam super postem quid intus agatur, legerimus, vel cujus domus sit, vel quisnam sit illius prædii possessor.* Quare dum tibi primo occurrit *In finem*; sive, ut vertunt alii, *Effundenti sanguinem*, aut *Triumphatori*, vel *Danti æternitatem*, Dumque, quod annectitur, *Psalmus David*, sive *Dilecti*, aut *Vultu desiderabili*, Christi typum gerentis, nihil aliud quidpiam commendari, & prædicari advertes, quam magna, & divina mysteria Intemeratæ Eucharistiæ; Sit ergo principium, finis *In finem;*

D. Aug. in Ps. 58.

THEOREMA I.

In finem.

Tam magnum bonum est Eucharistia, quod ferè neque in Cælo sit majus.

BEatus Theodoretus unà cum Jansenio præter communem aliorum Interpretum morem, titulo hujus Psalmi adjecerunt *In finem*: quia fortè censuerunt non prætermissum ab Esdra. Quod non immeritò (ut arbitror) excogitatum est: quippè, cum Regius Psalres in eo decantare constituisset Eucharistici Sacramenti mysteria, cujus adinventor Christus; ad majorem tanti opificis Gloriam, Christo consecrari disposuit in sacris litteris *finis* nuncupato. *In finem*, inquit Hieronymus, *id est in Christo, qui finis est.* Christus verò dicitur finis, *Non ut in eo*, inquit Paschasius, *finiantur, nè sint, quæcunque statuta sunt à Deo, ut sint: sed in eo, ut ad eum perveniant, ut benè sint.* Quod Christo Domino tecto sub sensibilibus panis mirum in modum quadrat: quippe ibi idem ipse est, qui futurus est finis animarum nostrarum, ad quem conditi sumus, id est æterna Beatitudo nostra. Sanè ubi dignè ad Eucharistiam pervenerimus, si ea spectes, qui sive per se, sive qui concomitanter habet, tam grande bonum est nobis, ut neque in cœlis majus expectare possimus. Eisdem enim replemur deliciis in altari, quibus Angeli perfruuntur in cœlis.

D. Hier in tit. Psal. 4. Paschas. in tit. Psal. 44.

1. Expendenda sunt primo, verba sacri Canonis, quæ venerabilis Sacerdos, ubi Eucharistiam fecerit, reverentissimè profert, vocans eam donum, ac datum. *Offerimus*, inquit, *præclaræ Majestati tuæ de tuis donis, ac datis hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam.* Portò quidem intuitu, ultra quàm res exigat, videtur addere verba verbis, & sine necessitate multiplicare vocabula: quippe, cum donum, & datum unam

In Can. Missæ.

eandemque habeant significationem, quorsum utroque utitur, cum eorum alterum satis superque sufficeret? Toto errat cœlo, qui donum, ac datum idem existimat significare: id enim, quod ad dandum paratum est, etiamsi non detur, donum dicitur; datum verò, quod in possessionem alterius jam transiit, ad actum de possibilitate productum, quia jam possidetur. Oportuit ergo Christi sacra, & dona, & data vocari: profectò dona, & data sunt. Data, eo quia apposita sunt nobis in mensa altaris, ac in nostram pervenere possessionem: dona verò, quia nobis danda reservantur in cœlis. Proinde ait Odo Cameracensis Episcopus: *Dona sunt in Cœlo, data in terra; dona apud Deum in Christo, data super Altari in Sacramento; dona in cœlo nuda, & aperta; & data in altari tecta sensibilibus, & occulta; tamen hic, & ibi ea vera.* Odo Cameracens. in expos. Qua de re, si eadem ferè sunt munera quæ Deus Ecclesiæ præstat, dum laborat in mundo, quæque eidem reservat, dum triumphabit in cœlis; asserendum est Sacram Eucharistiam tam magnum bonum esse, ut neque in cœlis expectandum sit majus. Hinc illud melliflui Bernard. *Tuta habitatio Paradisus, dulce pabulum verbum. Habeo ego verbum, sed in carne; & mihi apponitur veritas, sed in Sacramento.* D. Bernar. serm. 13. in Cantic.

2. Ut tam magnum mysterium patefieret mundo, ait Dominus Leviticorum decimo: *Pectusculum, quod oblatum est, edetis in loco mundissimo*; ac si diceret. Quia pectusculum est, ac mundissimum, in loco sanctissimo, cujusque lordis experte, oportet comedi. Pro quo adnotandum, per pectusculum Domino oblatum D. Thomam intellexisse Corpus Redemptoris nostri. *Pectusculum* inquit, *quod optimum est, & dulcissimum animalis, significat dulcedinem Corporis Christi.* Levit. 10. 14. D. Thom. opusc. 58. cap. 4.

Quare dum mandat Deus pectusculum edendum in loco mundissimo, ænigmaticè loquitur de comestione Corporis unigeniti filii sui. Sed cum Corpus Christi, ut patet, edatur in terra, quisnam locus in terra perinde sordium expers inveniri possibile est, ut dici possit mundissimus? Terra quippè tantorum peccatorum fædatur illuvie, ut nullus in ea sit locus, qui non sordeat, non inquinetur, non foteat, iis videtur verbis prohibere Deus pretiosi Corporis sui comestionem in terra, cui pro eo edendo deest puritas requisita. Portò velim Dei verba attentius expendas, ac pariter advertas, quod non ait, Edatis, sed, *Edetis in loco mundissimo*; id est in futurum, nempè in cœlo, (quod per locum mundissimum intelligitur à D. Thoma.) Ubi postquam ex terra hac emigraverimus, beatissimè convivendum. Plane nunc Jesus comeditur in loco immundissimo, quodque majus est, & ab immundissimis. Verum in futurum, nempe in Cœlo, non nisi in loco mundissimo, ac pariter à mundissimis suo modo asservatur edendus. Velut si Deus dixisset: Tam sublimi dono locupletavi mundum, tam luculento ornatu sponsam meam decoravi, tam magnis dapibus vestras mensas complevi; quod cum in Cœlos, ut vos beem, admisero, majores ferè opes, quibus vos ditem, majora ornamenta, quibus vos afficiam; majores dapes, quibus vos saginem, mihi penitus desint. Quibus verbis innuebat Deus, postquam homines ita vixerint in terra, ut expleto vitæ curriculo, reciperentur in Cœlum, se ibi eis regales appositurum mensas, iisdem ferè dapibus expletas, quibus militantis Ecclesiæ cumulantur altaria. Sic D. Thomas concludit: *Pectusculum comedetur in loco mundissimo; quia dulcedine Corporis Domini, qua hic pascimur in velamine, & Sacramento, ea fruuntur Beati in manifesta visione in Cœlo.* D. Thom. ibid.

3. Legimus in Apocalypsi, Christum Deum nostrum januas nostras pulsare, ut, si exaudire, ac aperire libuerit, nobiscum accumbat, & cænet. *Ego*, inquit, *sto ad ostium, & pulso, ut si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, introibo ad illum, & cœnabo cum illo.* Sed quisnam mortalium Mida, Cræsoqua ditior, hospiti tam magno, convivæ tam nobili, Regi tam excelso, parare poterit mensam Majestati ejus condignam? Ne te quæso causeris; secum afferr, quas tecum manducet, dapes, nempè seipsum, vitæ æternæ panem: *Ego sum*, inquit, *panis vitæ*: Neque rerum tuarum, quāvis apponas ambrosiam, fundasque nectar, vel extremis labiis quidquam attinget. Seipso tantùm se cibat, cibus factus, & conviva. *Idem est* inquit Guerricus *qui cœnat, & qui cœnatur, qui comedit, ipse est panis, qui ab eo comeditur, res mira; sed res vera: quid* Apocal. 3. 20. Ioan. 6. 35. Guerric. Abb. serm. 3. de Annunt.

Christus

Christus non alio pane, quam seipso pascitur. Hæc dicta sint modò, ut probè scias Christum Deum alio, quam seipso pane non uti, non enutriri, non reficì, non oblectari. Nam cum sit Deus, nullibi, neque adeo in Cælo, panem dulciorem, delectationemque se potuit invenire. Quia vero Christus Deus in convivio Ecclesiæ te de seipso, de quo seipsum alit, quotidie pascit, quo nec cæli mensa suavius apponit: expende si possibile erit, exspectare majus in cælo, eo, quod habes, & manducas in terra?

Matt. 26. 28.

4. Nec te quæso prætereat, quod cum Christus Apostolis calicem præberet, ait. *Hic est sanguis novi testamenti.* Novi inquit non veteris. Cur novi. Quoniam id ipsum tunc dedit, quod dabit in cælesti convivio: eadem enim præstat in cælo, quæ & in novo testamento. Hoc sanè inter vetus, & novum interest testamentum; quod ibi cæli promittuntur bona, hic vero dantur. Quidnam in veteri lege per propositionis panes, per similam oleo conspersam; perque manna, Deus innuebat, quam Unigenitum suum, sub forma panis inclusum? sed tunc illum ibi promisit. *Dominus bona promisit Israeli*, ajunt veteres paginæ. Dedit autem in novo testamento, postquam factus est homo. *Non Moyses*, inquit, *dedit vobis panem de cælo verum, Sed Pater meus dat vobis panem de cælo verũ.* Neque aliud ostendet in cælo, nisi quem obvelatum dedit in sacro altari: tunc enim ait, *Longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutare meum.* Vides Unigenitum Dei, quem Deus ostendet in cælo, datum in sacramento? Hinc illud Algeri. *In veteri testamento dedit Deus tantum figura umbram, in novo veritatem cum figura, in futuro dabit veritatem non cum figura, sed manifesta. Vetus enim testamentum veritatem promisit, non dedit; novum dedit, sed non ostendit. Quid restat nisi ut eadem veritas in alia vita manifestetur?* Novi testamenti sanguis est Eucharistia, in ea non dedit tibi Deus, quod dabit olim in regno cæli, eodem quidem dono gaudet utraque Ecclesia; nisi hæc obvelato, revelato illa perfruitur.

Num. 10. 29.
Ioan. 6. 32
Psal. 90. 16.
Algerus de Sacra lib. 1. c. 8.

5. Operæ pretium est adnotare, sponsam Christo dilecto ubera attribuisse. *Meliora*, inquit, *sunt ubera tua vino fragrantia unguentis optimis.* Quod pulchrè dictum est, sanè nutrix Ecclesiæ est. *Ego quasi nutricius Ephraim, inquit:* nutrit enim eã lacte Deitatis, carnis, & sanguinis sui. Sed, cum Ecclesia sit una, unde decantamus. *Vnam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam*; & uni, uber unum sat superque sit; quare potius sponsa ait *ubera tua*, quam *uber tuũ*! *Meliora sunt* ait *ubera tua.* Eo quia Christo duo sunt gemelli, unus in cælo, alter in terra; unus in Gloria, alter in labore; unus quiescens in patria, alter peregrinans ad patriam; prædilectos ambos, charosque habet: quos, quoniam incessanter se ipso alit, duo oportuit habere ubera, eam ob rem natura mulieres duabus exornavit mammis, ut, si gemellos parerent, commodè possent utrumque lactare: *Sapientem fuisse naturã providentiam constat*, ait Plutarchus, *qua duplices mulieribus mammas addidit, ut si gemellos peperisse contigerit, duplices ad alendum fontes haberent.* Horum uberum Christus unum in cœlum distendit, quod propinat Beatis, alterum ad altare, quo lactat viatores; illos, ac istos, tametsi diversimodè, participes reddens divinæ substantiæ suæ. Quocirca eodem ipso lacte, quo cœli cives aluntur in patria, enutriuntur etiam, qui vivunt in exilio: neque majus illis exhibetur in cœlo, quo istis conferatur in terra.

Symb. Nicen.
Plut. de Educat. liber.

6. Inter ea, quæ de Cœli Gloria enarrantur ostensa Apostolo Joanni, agitur de quodam fluvio à sede Dei profluente, totamque Cœli curiam, ut ait Psaltes, lætificante. Cui in utraque ripa, nempe in dextra, ac sinistra vitæ arbor adhæret. *Et ostendit mihi fluvium aquæ vivæ procedentem de Sede Dei, & Agni: & in medio plateæ ejus ex utraque parte fluminis lignum vitæ.* Planè hic locus non est, ut dicunt, extremis labris attingendus, sed accurata expendendus animadversione: nam primo intuitu haud parvi pendendam afferre videtur difficultatem; in eo nempè, quod arborem vitæ in utraque parte fluminis plantatam referat. Si Beato Joanni non plures, sed una tantum arbor, ostensa est (neque enim plures, sed una est arbor vitæ) censendum est eam in una parte fluminis dum taxat vidisse, & non, ut recenset, utriliber partì adhærentem, duoque loca occupantem. Quisnam unquam audivit unum, & idem corpus duo loca occupare? *Sicut duo corpora*, ait Aristoteles, *non possunt esse simul in eodem loco, ità nec unum in diversis locis.* Unus eodemque tempore duo loca occupare, at-

Apoc. 47. 1.
Arist. l. de Princip. cap. ubi.

Cant. 1. 2.
Oseæ 11. 3.

que hic, & ibi eſſe, neque Angelis conceſſum eſt hactenus. Fortaſſe reliquit hæc arbor præfixos naturæ limites, & quamvis eſſet una, duobus erigebatur in locis? Hoc planè dicendum figuratè quidem alloquitur. Arbor ſiquidem vitæ Chriſtum Regem noſtrum præſignabat Apoſtolo, in utraque parte fluvii plantatum; nimirum in dextra, id eſt in æterna Gloria, & in ſiniſtra, hoc eſt in præſenti vita. Ibi detecto vultu, nulloque obvolutus cortice, cælorum cives lætificat; hic verò tecta facie, ſub ſenſibilibus panis incluſus, corda reficit viatorum; & quamvis verè ſit unus, ſua tamen fretus omnipotentia, duobus patet in locis. *Lignum vitæ* ait D. Vincentius *eſt Chriſtus, qui eſt in utraque parte; quia in parte dextra eſt in Paradiſo, & in hoſtia conſecrata per Sacramentum in hoc mundo.* Quod profectò oſtenſum eſt Joanni; ut Sanctos laborantes in hoc mundo lætificaret; eiſque innueret, quod cum Sacro Corporis Redemptoris epulo reficiuntur, eodem illo reficiuntur, quo Cæli cives epulantur: nec quidquam in menſa altaris deeſſe cordibus ſuis, quod miniſtretur Angelis in convivio Cæli. *Eundem panem,* ait Ugo de S. Victore, *manducat homo, & Angelus: ſed homo adhuc in medicina, Angeli in deliciis.*

D. Vinc. ſerm. 3. de Corp. Chriſti.

Hugo de S. Vict. in Spec. Theol. l. 7

7. Unde eſt, quod Eccleſia dum ſacrum facit Angelorum hymnum decantat: Quare potius illud decantandum ſibi non ſervat in Cælo cum Angelis, & Archangelis, ubi eò ex hac lachrymarum valle migraverit? Scio quidem noluiſſe Hebræos in terra aliena canticum Domini concinere; eo quia exules, & deportatos potius ululatus, ac planctus, quam Cantica deceant: Eccleſia verò erecta à Patria, ac mulctata exilio, Beatorum Canticum in terra miſeriæ, ac mœroris canit: unde uſque adeo beatitudo, ac felicitas abeſt, ut ei potius lamentationi ſit, quàm exultationi vacandum? Non abs re hoc facit Eccleſia; quippe, dum ineffabile myſterium celebrat, Angelorum ſe ſociam agnoſcit, non ſecus, ac ſi cum Angelis & Beatis cælicæ menſæ accumbat: proculdubio ſciens ſibi in ſua menſa eumdem ferè panem apponi, quo Cæli cives epulantur in Cælo. Quia verò ob tanti ferculi communicationem Beatam ſe cenſet, paremque Beatis, Beatorum hymnum decantat, atque Gloria in excelſis Deo. *Quia,* inquit Valentia, *Eccleſia in Miſſa communicat cum triumphante, quia eodem pane Angelorum reficitur iſta, & illa; nam eodem pane quo ea fruitur facialiter, per claram viſionem, & apprehenſionem; reficitur, & fruitur iſta ſacramentaliter per fidem, & Charitatem in Sacramento Altaris, Ideo Eccleſia, tamquam Angelorum ſocia, cantat in miſſa canticum eorum dicens: Gloria in excelſis Deo.* Dum ergo ſacro aſſiſtis, ibique Angelorum hymnum decantari exaudis, recordare te convivam Angelorum eſſe, eodemque, quo Angeli, enutriri ferculo, impinguari edulio, reficiendo poculo.

Iacob. de Valent. in Cant. Angel. in fin.

8. Cum Summus Pontifex Sacrum ſolemniter celebrat, divinum Chriſti Corporis Sacramentum *ſumit omnibus videntibus,* ait Doctor Seraphicus; *nam ſedens in cathedra vertis ſe ad populum.* Ubi Sacerdotes alii, cæterique fideles, dum ſacra percipiunt, terga vertunt populo, Pontifex è converſo ſeſe cunctis oſtendit. Sed quorſum hoc? Ratio, ni fallor, hæc eſt. Quia Pontifex, & ſi peregrinetur in terris; non ſecus tamen, ac ſi quieſceret in patria, Beatiſſimus dicitur, & prædicatur, quo nomine Angelorum acies, cælicolæque alii decorantur, cælorum civem agit. Quia verò dum ſacra percipit myſteria, utpote Beatus, ea non cenſetur comedere, quæ comedunt incolæ terræ; ſed dulciora, ſed delicatiora, ſed exquiſitiora, quæ Beatis apponuntur in cælo: verè tamen eadem ſunt, ac illa, quamvis obvoluta; dum talibus fruitur epulis, ſeſe convertit ad populum: ut percipiant omnes eodem ipſum, quo, & ipſi, enutrirì ferculo. Pariterque advertant, uno, eodemque pane Eccleſiam reficì militantem, & perfrui triumphantem: neque meliora ſervari Beatis in cælo, iis, quæ peregrinantibus dividuntur in terra.

S. Bonav. in Pſal. 21.

9. Dum ſponſus Jeſus, ut habetur in Cant. ſe lilium vocat. *Ego flos campi, & lilium convallium;* haud obſcurè innuit Sacramentum altaris. Pulcherrimum proculdubio, ſuaveq; lilium eſt Euchariſtia, nam cum à D. Auguſtino ſub lactis typo exprimatur, dicaturque, *menſa lacteſcens, ac parvulis appoſita;* non inepte dicenda eſt lilium, quod à colore lacteo, eo quod lacteſcat, lilium dictum eſt. *Lilium lactei floris herba, quaſi lilia,* inquit

Cant. 2.

D. Aug. in Pſ. 33.

quit Isidorus. Rursus, ficut lilium ab humo; unde procedit, erigit sese, caput ad cœlum elevat, aliisque super eminet floribus, ex quo dicitur regius flos: sic Sacra Eucharistia omnibus floribus, id est omnibus Dei muneribus imminet, quæ suæ sponsæ, ut decoretur, concessit Deus. Demum adde, quod, ubi vulgatus habet, *Ego flos campi, & lilium convallium*, Cyprianus Monachus vertit: *Ego flos saturitatis*. Quidnam quæso animæ esuriem saturare poterit, quam divinissimus sacri altaris flos, liliumque Eucharisticum; cum quæcumque sint, sive in Cœlo reposita, sive in terra concessa, eam prorsus inanem relinquant. Pulcherrimè ergo Christus sub typo lilii floris sese exprimit, cum altaria nostra decorat. Verum si Eucharistiæ flos est, & non fructus, quorsum dicitur, *flos*, sive *lilium saturitatis*, cum non flores, sed fructus saturitatem efficiant? Eo quia, ut ait Hugo, lilium, non modo flos est, sed & fructus. *Ipse flos est*, inquit, *& fructus*. Quippe ubi reliquæ plantæ post flores fructus producunt, lilia expansis floribus fructus non ferunt: sat est illis flos suus, quo pro flore, & fructu fruuntur. Ut eruditis, advertit Hugo, quod *Christus Dominus flos, & fructus idem est; sed flos expectantibus, fructus fructibus*. Quod perinde est, ac si diceret: Idcir o speciosissimo lilio Christus sponsus confertur; quoniam idem ipse flos est manducantibus in mensa Ecclesia, spes nempe æternæ vitæ, expectatæ in posterum; pariterque fructus in cœlesti mensa appositus comprehensoribus, ac Beatis. Quare, quamvis nos Deus noster hic flore pascat, illos vero illic fructu; idem tamen est cibus, eo quia idem est flos, & fructus, qui editur ubique, Flos, dum obvelatus accipitur in Sacramento; fructus, dum detecto vultu mäducatur in cœlo. Ne ergo majus tibi repromittas in cœlo, eo, quod habes, & manducas in terra.

D. Isid. Etymol. lib. 18. cap. 9.

Cyprian. Mon. in c. 2. Cant.

Hug. Car. in cap. 2. Cant.

10. Ut ostenderet Dominus dilectis discipulis suis Philippo, ac Nathanaeli majestatem Gloriæ suæ. *Videbitis*, inquit, *cælum apertum, & Angelos Dei ascendentes, & descendentes supra filium hominis*. Velut si dixisset: usque adeo sublimis, atque admirabilis est gloria hominis hujus, quem carne videtis opertum, ut Angelicos spiritus, cœlestis Regni Principes habeat pro ministris: videbitis enim Angelos è cælo descendentes in terram, deque terra ascendentes in cælum, ut ad ejus obsequium reverenter assistant, seduloque ministrent. Quam pulchrè super hunc locum philosophatur Augustinus, demumque concludit, Dominum Jesum Christum, uno, eodemque tempore adesse in cælo, patitur, & in terra: propterea quod Angeli, ut ei debita exhibeant ministeria, ejusque perfruantur decore, uno, eodemque tempore ad eum, & descendunt in terram, & ascendunt in cælum. *Non diceret ascendentes ad filium hominis, nisi sursum esset; nec diceret descendentes ad filium hominis; nisi deorsum esset: ipse sursum, ipse deorsum*, ait S. Doctor, Sursum est Christus, quia ad dexteram Patris residens pabulo pulchritudinis suæ Cœlorum cives lætinat, Deorsum idemtidem: quoniam millies in die oblatus super altare pane corporis sui fidelium mentes impinguat: neque aliud majus exhibet in cœlo, quod non præstet in altari. Idem quidem est cibus, etsi alius apparatus.

Ioan. 1. 51.

D. Aug. de verbis Domin. secun. Ioan. serm. 41.

11. Vides Eucharistiam ubique gentium denarii figuram habere? *Statutum est in modum denarii formari, vel fieri*, ait Auctor Gemmæ animæ. Hoc verò fit, ut eam denarium censeas. Sed quare denarium? Quia merces est æternæ retributionis. Quippe cum denarius numerum decimum contineat, unde nominis habet originem, cælorum mercedem significat, quam conferri decem ordinibus, novem videlicet Angelorum, unoque hominum, haud ignoramus. Inde est, quod æterna Sanctorum merces Matthæi vigesimo sub typo denarii describitur, ubi, qui laboravêre in vinea Domini, peracto jam opere, denario donantur diurno. *Hæc merces* ait D. Antoninus *dicitur denarius propter recipientium qualitatem; ii sunt Angeli, & homines, qui sunt decem; quia novem sunt ordines Angelorum, & quasi decimus natura humana*. Rectè ergo sacra Eucharistia, cum ex eo, quod continet, ille sit denarius, quo novem Angelorum chori, decimusque hominum remunerantur in cœlo; sub forma denarii conficitur. Quod quidem facit Ecclesia, ut tibi ante oculos ponat: fetè idipsũ, quo demum perfrui speret in Paradiso, Dei qua-

Auct. Gemmæ Animæ l. 1. c. 66.

Matt. 20. 2.

D. Antonin. par. 1. tit. 5. c. 1.

quadam ineffabili magnificentia, antequam cœlos ascendas præstitum esse in terra: neque ibi majus eo, quod hic exhibetur, exoptandum, ac expectandum.

12. Eucharistiam à plerisque æternæ vitæ arrham vocari, scio te non latere. Illud Salvatoris nostri; *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aternam*; elucidans ait Hugo, *Habemus vitam æternam, quia jam habemus arrham.* Quod & Florentinorum gloriosissimus Præsul eleganter attingit; dum sacrum Christi corpus nihil aliud esse percenset, quem *Redemptionis nostræ memoriale dulcissimum, futuræ jucunditatis amabile præludium, arrham sponsæ.* Vitæ æternæ arrha dicitur Eucharistia, quia pro vita æterna comparanda præstatur. Sed cur potius arrha, quam pignus, ut dicitur ab Ecclesia: *Et cœlestis gloria nobis pignus datur?* Ut discas tale, ac tantum bonum esse, ut ob divinitatem in ea contentam nihil ipsa majus apponatur in cælo: idem sanè est, quod sacro in altari mortalibus exhibetur, quam quod in cælo beatis apponitur, licet diversimode. *Pignus est*, scribit Isidorus, *quod datur propter rem creditam, quæ dum redditur statim aufertur. Arrha vero est primum, quod pro re bona fidei contractu empta, ex parte datur, & postea completur. Est autem arrha complenda, non auferenda: unde qui habet arrham, non reddit, sicut pignus, sed desiderat plenitudinem.* Arrha non pignus, prout nostra nunc interest, Eucharistia est, non enim auferetur, sed complebitur in cælo. Porrò, quia in ea Christus Deus præstatur, cælestium deliciarum prægustationem habemus, nostræ initium beatitudinis, divinæ fruitionis prælibamentum: nihilque amplius cæli exhibet mensa, quo, etsi ex parte, nostra nobis non præstent altaria, non apponant convivia, non fundant pocula.

Ioan. 6. Hugo Cardin. ibid. D. Ant. part. 3. tit. 8. c. 6. D. Isidor. Etym. l. 5. c. 25.

13. Ubi Dei Sacerdos sacra protulit verba, & hostiam consecravit, sublime elevat eam, velut cœlum ostendat. Quorsum autem hoc? Ut te gaudio adimpleat: ostendit enim cœlum, ut obtutus tuos ad cœli mensam convertat, ubi una cum Angelis Deus sanctos saginat: edoceatque sanctum illud ferculum, quod lætabundus suis habet in manibus, missum sibi à Deo, ex illa met mensa cæli, ut tu ferè ipso eodem oblecteris epulo, quo Angeli, & Sancti deliciantur in Patria. Eu doctorem Seraphicum. *Elevat Sacerdos Corpus Christi in altari, quasi diceret: ô fideles Christi gaudete, & aspicite. Hæc est enim Cœlestis prænbenda Angelorum, quam nobis transmisit largissimus Rex Cælorum: ut omni gratia, & benedictione repleamini.* D. Bonav. in c. Miss.

14. Cæterum nota, quàm apto penicillo hoc mei ipsum mysterium delineabat Sponsa *Dum esset*, inquit, *Rex in accubitu suo, nardus mea, &c.* His præsentem facit dilectum in sacro altari nobiscum accumbentem convivam factum, & escam; ubi, ut cunctis patet, & manducatur à nobis; nosque, ut nos in seipsum convertat, (quod manducantis est) manducat & ipse. Verum, & quia, quod vulgatus habet. *In accubitu suo*, interpretatur ab aliis, *In circulo suo*, mirifice in Deo, qui circulus est, cujus ut ajunt, centrum ubique, & circumferentia nullibi: clarè docemur Christum eodem tempore, quo præest altari, præesse etiam Cœlo in dextera Dei Patris. Unus, & idem; totus, & integer; uno eodemque tempore duo tenet sublimia. Quorsum autem hoc dicitur? Ut tibi innotescat easdem dapes in cœlo apponi cœlorum convivis, quæ apponuntur in terra, terræ convivatoribus. Audi Augustinum de Incarnatione Verbi loquentem, in qua sacri ferculi extiterunt primordia. *Totus erat*, inquit, *apud Patrem, quando venit ad Virginem; implevit illam, non recessit ab illa. Veniebat in carnem, ut eum homines manducarent, & remanebat integer apud Patrem, ut Angelos pasceret.* Ac si diceret: E cœlo venit ad Virginem, ut nos seipso reficeret; sed non reliquit cœlorum mensas evacuati; eadem licet diversimodè comedunt comprehensores in patria, quæ viatores in exilio. Cant. 1. 13. D. Aug. apud Canis. de Dei-pa. lib. 3. c. 7.

THEOREMA II.

In finem.

Tanti Deus homines facit, ut eis quotidie effundat thesauros sanguinis sui.

VBi septuaginta Psalmos inscribunt *in finem*, Felix, quem allegat Titelmanus, vertit, *Effundenti sanguinem.* Plane conveniebat, ut divinus Psaltes, cui non modo incumbebat decantare Christi Divinitatem, secun-

secundùm quam æternus creditur, & immortalis; verum & humanitatem, secundum quam passionem erat susceperturus, & effusurus sanguinem, tali Eucharisticum Psalmum decoraret fronte, tituloque inscriberet. Ut doceret homines quanti Deus eos faciat, pro quibus pretiosos, & inæstimabiles sanguinis sui thesauros perpetim effundit in aras Ecclesiæ, *Effundenti sanguinem.* Effundere super abundantiam denotat.

2. Miro quodam exemplo utitur S. David in septuagesimo septimo Psalmo, cum post prævisum Dominum sub typo petræ deserti, quæ à Moyse percussa largos scatuiit fontes, perennem Christi sanguinis decursum describit, dicens: *Et eduxit aquam de petra, & deduxit velut flumina aquam.* Ac si clariùs diceret: Postquam sæva illius militis lancea petram hanc percussit in pectore, continuò sanguis, & aqua fluminum instar, fluxere. Vides Christi sanguinis affluentiam typo fluminis declarari? Cur non torrentis, cum æquè torrentes, ac flumina, copiosis, ac largis turgeant imbribus? *Fluvius* secundum Isidorum *est perennis aquarum decursus à fluendo, perpetim dictus autem torrens; quia pluvia crescit, siccitate torrescit, cui Græci ab hyeme nomen dederunt; illi à tempore quo succrescit, nos à tempore, quo siccatur.* Quia jam prævidit Vates, si decursum sanguinis Christi torrenti contulisset, explicuisse se quidem miram divini cruoris effusionem; sed temporaneam, sed deficientem; maluit eam comparare flumini perenniter affluenti, quam torrenti, tantocies arefacto. Pretiosus enim Christi cruor sic pro salute nostra semel effluxit in Cruce, ut replens quotidie altarium alveus jugi, ac perenni decursu, nec per momentum sistatur, sicceturque. *Eduxit aquam de petra* ait Hugo Card. *quia de latere aperto exivit aqua cum sanguine testamenti æterni, & hæc aqua non deficit; quia deduxit tamquam flumina aquas; flumen enim descendens de monte non siccatur.*

Psal. 77. 16.

D. Isid. ethymol. lib. 13. c. 21.

Hug. Car. in Psal. 22

D. Bern. orat. ad memb. Christi.

2. Dum Divus Bernardus pectus Jesu Christi reverenter adorat, vocat eum *amoris domicilium*, quod amor, & dextera sagittis, & læva flammis armatus, jugiter inhabitat. Hinc tecum ipse recogita, quid in præ-

divite, ac pecunioso domicilio illo, ubi Deus thesauros suos omnes reposuit, sævus amor, ferro adjutus, & igne, quotidie moliatur. Ambigendum non est ut ad salutem nostram cedant omnia, omnia quotidie devastare, depopulari, diripere. Hic duo velim advertas: alterum est, quod divitiæ Dei nostri, in valore sanguinis Christi præsertim repositæ, sic mirum in modum abundant, ut exhauriri non possint; *Non est finis thesaurorum ejus,* ait Isaias: alterum verò, divini amoris ineffabilis liberalitas, atque ad ditandum amatum infatigabilis firmitas, ac perseverantia: amor quippe, cum benefacit amato, laborem nescit, difficultatem ignorat: ac tanta præditus est largitate, quòd ni deficiant opes, non deficit in munere. Quare, si habes hic inexhaustos sanguinis Christi thesauros, inde verò ingenuinam amoris sui liberalitatem, censendum est tibi, ex quo semel amor clavem habuit thesauri pectoris sui, lanceam nempe, qua divina referans penetralia, pretiosi cruoris eduxit flumina; haud unquam manum ab opere amovisse. Et revera nec semel unquam amovit, cum quotidie perpetes fluvios emittat; quibus, u. Sanctorum corda locupletentur, sacra inundat altaria.

Isai. 2. 7.

3. Postquam S. Joseph celebri, ac lauto convivio peregrinos fratres excepit; *Præcepit,* inquit Moyses, *dispensatori domus suæ dicens: Imple saccos eorum frumento quantum possunt capere.* Magna planè, ac mira liberalitas, sive, ut rectius loquar, prodigalitas. Si, quos attulerant, sacci, exhauriebant horrea, dedisseine? Si saccos, ut illum Egæi, attulissent portusos; qui, quod in summo accipiunt, dimittunt in fundo, quonam pacto adimpleri poterant? Sed quoniam cuncta hæc amor Joseph erga fratres moliebatur; quicumque non ignorant liberalitatem amoris, mordicus dicent, quòd tametsi capacissimos, ac difficulter implendos attulissent saccos, implendi forent. *Hæc est mensura, quam facere solet amor,* ait Oleaster. Amor enim, utpote tenacitatis hostis accerrimus, ac liberalitatis individuus comes, dum dat amico, pondus ignorat, mensuram nescit, finem dandi non facit, quodque sat sit, haud unquam probè novit. *Amori nihil satis est,* ait

Gen. 44. 1

Oleast. ib.

Gilib. ser. 19. in Cant.

Gilibertus Abbas. Si saccum affers pertusum, satagit adimplere, si potest. Quare, si amor hominum, quibus admodum parvæ, ac faciliter exhauriendæ sunt opes, numquam auditus est retrahere manus à munere; quid de divino amore vero ac legitimo Domino divitis pectoris Christi, censendum, dicendum? Erit nè ei forsan modus, pondus, sivè mensura, cum opes divini cruoris educit, ac disperdit? Minime. Fuit nè satis amori sanguinis mensura elapsi in modio Crucis? Nequaquam mensuram non habet, finem dandi nescit, manus habet tornatiles, apertas, ac undique perforatas. Quærit præterea sacri altaris alveos, eo, quo credimus, modo, perenniter inundare, non secus, ac si sanguis, quem eduxit in Cruce, necessitatibus hominum insufficiens foret. *Quasi non sufficeret*, ait Bernardinus, *amoroso Iesu ad inebriati sui amoris ostensionem, quod semel sanguinem suum sacrum realiter pro nobis effudit in ligno, nisi nobis quotidie effundat sub Sacramento.*

D. Bernardin. ser. de conf. pecat. art. 1. in pr. Prapar.

4. Inter alia, propriétates, quas complectitur perfecta Confessio peccatorum, integritas numeratur, quæ si forte deerit, potius confusio, quam confessio erit: quippè qua pœnitens absolutionis gratiam non recipit à Deo, qui non consuevit partem, sed omnia condonare peccata. Jam *si quæris*, ait idem, *quare non dimittit Dominus alia peccata, cum aliquid retinetur? Respondetur ratione Divinæ bonitatis: mira enim Dei bonitas veniam non dimidiat, nam totum, aut nihil, propitiando donat.* Quod perinde est, ac si diceret; Quia Deus, utpote summè bonus, summè liberalis est, præsertim in effusione thesauri sanguinis sui, quem ad nostram medelam affluenter gaudet effundere, teque, velut in quodam lato, ac spatioso sinu repositum, à peccatorum maculis emundare, penitusque abluere: cùm ei vulnerum partem offeris abluendam, alteram obscœnam relictam, pretiosissimi balsami largitatem dimidiare, ac minuere dedignatur.

D. Epiph. serm. de laud. Vir.

5. Virgo Dei parens, Angelorum atque hominum Domina à D. Epiphanio *Corona Regia*, dicitur *pretiosissimum habens lapidem, & gemmis similem, Christum.* Ac si Deiparæ diceret: Quàm ornata es Virgo sanctissima, quàm decora, quàm locuples, cui datus est Christus gemmis aliis similis. Sed quænam est gemma similis aliis gemmis, cui Rex noster confertur? Topazius, ni fallor: siquidem, ut ait Berchorius, *Topazius gemmarum sibi objectarum in se recipit claritatem, illisque simillimus efficitur.* Habemus ergo Christum expressum sub typo topazii: ut verò divini cruoris largitatem attendas, accipe mira, quæ de topazio scripta sunt à Chrysostomo. *Topazius est quidem rubeus plusquam carbunculus, tritus autem in modico mortario colorem quidem rubeum non emittit succus, sed lacteum: implet autem multos crateres, nempe, quot vult is, qui terit.* Topazius revera censendus est Dominus, qui cum rubro colore sit tinctus, charitate videlicet, qua in nos omnes mirum affectus est in modum; unde dicitur ab Ecclesia, *Humanæ salutis amator*; in mortario tamen Crucis attritus, ac pariter in Ecclesiæ torcularibus pressus, liquorem lacteum fundit, quo Sanctorum sitis sedatur, ac stolæ dealbantur cælicolorum. Verum in hoc divino Topazio majori dignum admiratione illud est, quod quoties appositum vides in sacro altari, eumque cordis pistillo teris, tantum sanguinis sui pretiosum succum emittit, quantum præ necessitate animæ tuæ, tuarumque culparum, cupis effundi. Si fontem, fontem habebis; si flumen, flumen deducet; si mare, mare adimplebit. O Deum tantarum opum largissimum effusorem, & nimium liberalem, & (si fas est dicere) prodigum.

P. Berch. Reduc. Mor. lib. 11. c. 125.

D. Chrysost. apud Anast. Episc. Nic. quæst. 31. in Script.

6. Vix natus erat Jesus, vix primos dederat vagitus, cum eum Virgo Mater, ut legem impleret, circumcidit, ac tenero terram dealbavit cruore. Quid est hoc piissime Infans? nondum natus es, & sacrum projicis sanguinem? Adveniet profectò tempus, quo, ut tibi cordi est, affluenter effundes in Cruce. Parce tibi quæso interea, parce ætati, parce infantiæ: miserere tenerrimi corpusculi tui, quod blandimentis potius, quàm vulneribus educandum est. Denique quid dicam? tam magna furies profundendi sanguinem suum inerat parvulo Redemptori, ut ab utero matris visus sit afferre manus sanguine plenas. De Ismaele Persa-

Perſarum Rege memoriæ proditum eſt, clauſis manibus, iiſque ſanguine plenis, ex utero matris exiſſe. Quo viſo præſagivit patet ſibi natum filium ad effundendum ſanguinem avidum, ac ſiticuloſum. Nec ſua illum fefellit opinio: ſiquidem iis, quæ ex utero matris afferimus, naturali quadam afficimur ſiti; eaque adeo proclives appetimus, ut per totam vitam difficillimum ſit obliviſci. Tale tu mihi, JESU mi dulciſſime, portentum dediſti, dum recenter natus, plenas ſacri cruoris protuliſti manus; ut me æquè ablueres, ac locupletares: teque dixi ad effundendum ſanguinem tuum mirum in modum affectum, avidum, ſiticuloſum. Nec mea me fefellit ſententia: ſiquidem, etſi dum vivens pendebas in Cruce, pretioſi ſanguinis tui emiſeris flumina; ac ſi tamen talis, ac tanta effuſio cordis tui voto ſat non fuiſſet, nec tibi mortuo peperciſti, cum unus militum lancea latus tuum aperuit, unde exivit ſanguis, & aqua: nec modò beato parcis, dum de ſummo, ubi ſedes, ſolio, miro quodam modo, tibi ſoli cognito, quotidianas pluvias ſanguinis tui dimittis in terram, uſque ad finem mundi non deſituras, quibus Eccleſiam ſponſam tuam frequenter lavas, irrigas, fæcundas, ditas.

7. Mos eſt S. Matris Eccleſiæ ubique pingere Crucifixum Chriſtum ſuum dilectum; eumque apertis brachiis, ac perforatis manibus fidelibus filiis oſtendere. Quidnam ex hac imagine docet nos mater Eccleſia? Deum noſtri ardentiſſimum amatorem, ac pariter theſaurorum ſuorum largiſſimum effuſorem. Audi D. Bernardinum. *Natura quippe frigoris eſt claudere, caloris aperire: ſed Deus utique calor eſt, Dominus Deus tuus ignis conſumens eſt; proinde manus ſemper apertas habet; cum ergo aperitur manus, diffunditur quod in manu eſt. Deus ſemper habet manum apertam, imò etiam perforatam! quia ex utraque parte manus diffundit bonitatem ſuam ſuper creaturas.* Ac ſi diceret, cum Regem Cæli Cruci videsaffixum, manibus perforatis, & hinc inde diſtenſis; memento immenſæ dilectionis ſuæ. Amor ſiquidem igne ſuo, nedum illas aperuit, verum & perforavit; pariterque apertas, & perforatas ſervavit, ut divitias boniratis ipſius reconditas in theſauro ſanguinis ſui, nobis perpetim impertiret, nec momentum ſineret abeſſe, quo tanti muneris non cumulaverat decurſum.

D. Bern. ſerm. de Or. art. 2. cap 3.

8. Referunt ſacræ hiſtoriæ, Regem Davidem, ſeneſcentem jam, ac morti proximum, proinde gelidos artus habuiſſe, totoque corpore friguiſſe, quòd tamerſi *Operiretur veſtibus, non caleſiebat.* Hinc famuli ejus puellam quæſierunt, ut Regem ſinu ſuo exciperet, foveret, ac calefaceret; inveneruntque Abiſag Sunamitidem. Expendit hunc locum Doctiſſimus Abulenſis, ac curioſius tantæ frigiditatis cauſam inquirens, objecta prius cujuſdam Rabbini ſententia, Davidem ait propter ſenectutem, multique ſanguinis effuſionem, utpote bellis invetteratum, perfriguiſſe. *Quod non caleſieret opertus veſtibus, proveniebat ex ſenectute, propter defectum caloris naturalis evacuationem.* Verum, cum nobis conſtet Chriſtum Regem noſtrum tantum ſanguinis emiſiſſe, quantum ſuæ loca paſſionis, Crucis lignum, atque aræ Eccleſiæ teſtantur, pro ingratis præſertim, quibus non eſt profuturus: undenam eſt, quod nunc in ſacro altari ſic miro calefit modo, quòd, ut vidit eum Iſaias, ardentiſſimo comparavit carboni, quod ob vehementiſſimam, ac ardentiſſimam caloris vim Sancta Seraphim non niſi forcipe contingere potuerunt? Ut hinc ſapias quantum inter hominum, Deique amorem interſit. Pro ſe Rex David, proque ſuo Regno quærendo, obtinendoque ſanguinem ſuum fudit, friguit demum, clauſiſque venis ſtitit, ac detinuit ſe ſanguis ſuus. Verumtamen Jeſus tuus ſic te mirum in modum diligit, ut etſi olim pro te (pro te inquam ingratiſſimo) proque tua obtinenda felicitate, tot divini ſanguinis effuderit flumina, effundatque nunc temporis, effuſurus eſt tamen in poſterum, uſque dum triumphabit Eccleſia, ac ſtabit mundus. Neſcit enim ferventiſſimum cor ejus, vel ſemel frigeſcere: carbo eſt perpetim igneſcens, ac quotidie antiqui caloris non fovens modo, verum & adaugens vehementiſſimam vim.

3. Reg. 1. 1.

Abulenſ. in c. 24. 1. Reg. q. 12.

Iſa. 6. 6.

9. Præfigurabat Deus Euchariſticum ſa-

crum, cum mandaret Moyſi, ſuper ſimilam, offerendam Majeſtati ſuæ oleum, ac thus
Levit. 2. 1. imponendum. *Anima cum obtulerit oblationem ſacrificii Domini ſimila erit ejus oblatio, fundetque ſuper eam oleum, & thus.* Ac ſi diceret: Nullam aliam oblationem expeto, ſacrificium aliud non exopto, quàm ſimilæ, nempè delicatiſſimi, & nobiliſſimi panis unigeniti Filii mei, ſuper quem niteat oleum, thuſque appareat. Scimus quidem Euchariſtiam habere oleum; habet enim eum,
Cant. 11. qui eò, quia nomen eſt illi oleum effuſum, ut teſtatur ſponſa, mirum in modum diligitur ab adoleſcentulis. Verum quo pacto unà cum oleo habet etiam thus? Eo quia eumdem Chriſtum palleſcentem continet; nam color thuris ad pallorem inclinat: unde eſt, quod Hebræi vocant thus *lenoboxach*, quod
Olea. ib. naſcitur à *Laban*, quod ſonat palleſcere. *Thus*, ait Oleaſter, *hebraicè dicitur lenoboxach, à Laban quod eſt palleſcere.* Si verò quæſieris; quorſum Chriſtus in Sacramento dicitur palleſcere? Ut mira, ac quotidiana, inquam, ſacri ſui cruoris innuatur effuſio, velut ſi corpus ſanguinis expers haberet: palleſcunt enim exangues: Cum D. Antonius
D. Ant. de Pad. ſerm. Dom. 7. poſt Trin. explicans unde dicatur ſanus, ſcribat; *Sanus à ſanguine dicitur, quia ſine pallore eſt*, dicendum, ſi ii, qui ſunt ſani, ac rubent, ob ſanguinis affluentiam rubeant, ii, qui palleſcunt, humore ſanguinis careant. Sanè defectus ſanguinis, quo caro rubet, pallorem inducit. Dum itaque Chriſtus in Sacramento dicitur palleſcere, defectus in eo ſanguinis innuitur; velut ſi nec guttam habeat pretioſi liquoris. Quod non dicitur ex eo, quod ſanguine careat; cui numquam deficiet ſanguis, quem perpetim effundat, ſed ex eo, quia tanta magnificentia, ac largitate ſanguinem ſacrum effundit, ut naturaliter cenſendum ſit ſine ſanguine exiſtere: quippe quale corpus Olympo, majus, aut Atho, tanto ſanguine effuſo continebit amplius ſanguinem? Magno tamen amoris adinvento poſt tantum cruorem effuſum, cruore ſuperabundat.
Cant. 5. v. 10. Hinc eſt, quod à ſponſa pallidus, & rubens viſus eſt dilectus. Quippe ubi habet D. Hieronymus. *Dilectus meus candidus, & rubicundus*, D. Anaſtaſius Sinaita pro, *rubicundus* legit *flavus*. Ex quo clarè patet Chriſtum eodem tempore, & flarum eſſe, pallidum nempe, & rubicundum identidem; flavus eſt quidem ob tanti ſanguinis effuſionem, rubicundus verò, quia tanto ſanguine, ad effundendum parato, locupleſ eſt, ut nec parvam guttam videatur effudiſſe: *Flavus, & rubicundus.*

D. Anaſt. Sinaita li. 11. exam.

10. Prætereundum non eſt, quod ex illo ad Corinth. *Bibebant autem de ſpirituali; conſequente eos petra*; Judæi, & quidam ſimplicium Doctorum, ut tradit Haymo, affirmant, quod poſtquam Moyſes virga percuſſit ſilicem, laticeſque effudit largiſſimos, quibus una cum jumentis refectus eſt, & populus, *Semper ſecuta ſit eos illa petra, & ubicumque figebant tentoria, volvebatur in medium caſtrorum nullo hominum impellente, emittens largiſſimos rivulos ad ſatietatem populi, & jumentorum.* Velut animatum quoddam, ſenſu præditum, & intellectu, iſti lapidem fingunt; cum non modo gradientem, ſed & intelligentem, ac ſcientem quo latices ſuos effunderet, efficiant. Sed quæſo præſupponamus commentitium hoc contigiſſe, pariterque quæramus; quid faciebat petra, dum non modò, cum percuſſa eſt; ſed etiam longe poſt percuſſionem tantas aquas effluxerit? Dicendum cum Theodoreto, quod *Imitata eſt petra latus Domini.* Ac ſi præſciviſſet petra, Chriſtum, non modò percuſſum in Cruce; ſed & extra Crucem, poſt ſuam reſurrectionem, ſeſſionemque in ſolio cæli, admirabili inundatione, curſuque continuo cruorem ſuum effuſurum, caſtra S. Eccleſiæ perpetim ſubſequendo, reficiendoque, ut nulla eſſet dies, nulla hora, nullum inſtans in quo à tanto munere deſiſteret, ſuos ſic affluenter, & indefinenter latices effundebat.

1. Corinth. 10.

Haymo. ibid.

Theodor. ibid.

THEO-

THEOREMA III.

In finem.

Amoris triumphus Eucharisticum Sacrum.

PRo iis verbis *In finem*, quæ, ut adnotavimus, Felix transfert; *Effundenti sanguinem*, refert, Theodoretus, Symmacum habere *Triumphatori*, nempè Divino amori, qui & ob illustrem victoriam, quam pro efficienda Eucharistia de Deo obtinuit, perque singulos dies obtinet: & ob nobilem triumphum quem propterea egit, ac perpetim agit, dicitur Triumphator: cui etiam Eucharisticus Psalmus consecrari ac decantari debuit, ut tanti Ducis collaudaretur victoria, prædicaretur palma, honoraretur triumphus, Attende igitur quonam pacto amor, qui pro opere Eucharistico Deum vicit, pompaticè triumpharit.

Transl. Symac.

1. Ubi Christus Dominus Apostolos suos orare docuit, ac precum formam propriis verbis explicuit, hæc, ut habet Lucas Evangelista, subjunxit: *Quis vestrum habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi: Amice accomoda mihi tres panes.* Scire velim, quinam sit hic amicus, ad quem nos Deus confugere jubet pro pane: Idem Dominus Jesus, ait D. Ambrosius. *Quis est nobis amicitior, quàm qui pro nobis corpus suum tradit?* Verum quandonam nos ad Christum pro pane confugimus, nisi cum residet in Sacramento, subque esibilibus speciebus panis idipsum petimus manducare? Tunc temporis maximè tenendus est amicus, dicendumque illi: *Amice accommoda mihi tres panes.* Quare tunc potius dicendus est amicus, & non Dominus, Deus Christus, Emmanuel, sive quovis alio vocabulo, quo passim in sacris litteris nuncupatur? Dicitur amicus ad insinuandum, quod in sacro altari victus, ac vinctus teneatur ab amore. D. Isidorus, afferens etymon amici, sic ait: *Dictus est propriè aminus ab amo, id est catena charitatis.* Eò quia Dominus Jesus, utpote victus ab amore, charitatis catena vincitur in sacro altari, ibique, velut in quadam custodia, nostras obdelicias, asservatur inclusus, vocari cupit amicus.

Luc. 11. 5.

D. Ambr. apud D. Thom. in cat. ibidem

D. Isid. lib. 19. litt. A. etym.

2. Sacrosancta Synaxis & Propheta Psalmodico nomine prædæ visa est nuncupari. Quippè, ubi vulgatus transfert, *Escam dedit timentibus se*, legunt alii, *Prædam dedit timentibus se.* Idem quoq; vocabulum à Salomone sortita est Proverb. ultimo; ubi dum sub typo mulieris agit de S. Ecclesia, familiam suam nutriente, *Dedit ait prædam domesticis suis, & cibaria ancillis suis*, illum nempè panem, quem ipsa ad instar navis institoris de longinquo Cœli Regno in hanc terram attulerat. Verum unde est quod Eucharistiæ Sacrum nuncupatur præda? Respondere possem cum Jansenio, sic dictam esse: *Eo quod Corpus Dominicum velut captum fuit à bestiis, & dilaceratum, dum ab impiis Iudæis, ad instar ferarum sanguinem ejus sitientibus, crudeliter & captum est, & flagellis, corona spinis, & clavis discerptum.* Verum, ut rei nostræ propriùs accedam, dicitur præda ab etymologia nominis *prædo*; quod, ut clarè patet, è *præ* & *do* compositum est: eo quia res est, quæ, priusquam detur, violenter rapiatur, & auferatur. Quia verò Corpus Domini priusquam daretur ab ipso, raptum fuit ab amore, per pulchrè dicitur præda. *Prædam dedit timentibus se.* Decreverat Dominus, cum cænæ præesset, nobis corpus suum sanctissimum tradere ad conspuendum, ad cædendum, ad vulnerandum, denique ad crucifigendum, & occidendum, ut ex passionibus ejus pharmacum haberemus, nostris morbis efficacissimum? verum tale minus conferendum erat postridie, & in Golgota. Amor verò hujuscemodi moræ, tametsi parvæ, impatiens, vehementiori flamma succensus, & accinctus, vim fecit Domino, decertavit cum Deo, ut priusquam surgeret à mensa, decretum munus deferret. Vicit tandem, prævaluit, victoria & palma potitus est, ac divinissimam carnem, priusquam daretur in Cruce, surripuit in cæna. Inde dicitur præda, præda nempe Amoris, dilectionis spolium, Charitatis, trophæum.

Psal. 110. 4.

Proverb. 31. 5.

Iansf. ibid.

3. Locus septimi Canticorum, ubi Deus pulchritudinem crinium Sponsæ commendans, Regumque purpuræ conferens, ait: *Coma capitis tui sicut purpura Regis juncta canalibus*, pulchrè, ni fallor, nostro quadrat argumento; ut patet ex lectione Pagnini, Hebræorumque sic transferentium *Coma capitis tui*

Cant. 7. 5.

tiu tui sicut purpura Regis juncta canalibus, pulchrè, ni fallor, nostro quadrat argumento; ut patet ex lectione Pagnini, Hebræorumque sic transferentium: *Coma capitis tui sicut purpura, Rex ligatus in canalibus*, cujus juxta istorum sententiam hic est sensus: Usque adeo sponsa pulchritudo tua excellit, comarum præsertim, ut Rex omnium Deus raptus è cœlo super ædes tuas descenderit, eorumque canalibus alligaretur, exque illorum spatiis pulchritudinem tuam speculetur. Horum hæc sunt verba: *Rex nempe Dominus, tanto tui amore capitur ob caput tuum puniceum, & comam tuam purpuream, ut sit alligatus, vinctusque domus tuæ canalibus.* Quod tametsi displiceat Genebrardo, cum videatur alludere ad obscænos Poëtas, Jovem per impluvium gremiũ Danaes subisse, fingentes: nostro tamen adjunctum proposito, in quo fœda allusione exuitur, asperuendum fortasse non erit. Canales, quibus Ecclesia sponsa cœlestes imbres, eorumque largitorem congregat, censenda sunt mysteria sacri altaris, ad quos Christus *Descendit sicut pluvia*: unde mox, ut justorum corda reficiat, ac fœcundet, suaviter effluit; ubi demum, ut & nostris consulat necessitatibus, & sponsæ patiter oblectetur pulchritudine, vinctus detinetur *Rex ligatus in canalibus*. Verum quisnam hominum, cœlorumque spirituum tanta poterit præstare virtute, tantæ fortitudinis zelo fulciri, ut Deum è cœlo removeat, in terram adducat, quodque majori dignum est admiratione, releget Sacramento, ac in eo vinctum detineat. Vulgare est illud Philosophi. *Id quod simpliciter est immobile, à nullo potest moveri. Si omnes Dii, & Dea multum laborarent, non moverent Iovem de Cœlo in terram.* Quod omnes, vel terræ incolæ, vel Cœli cives efficere non possent, amoris vires peregerunt. Potentissimus amor hominum, Deorumque domator, nulli parcens, neminem timens, fortissima quæque cordis intima pervadens, penetralia referans: is ille est, à quo Deus de sublimi Gloriæ solio in infima terræ tractus est domicilia, & (quod mirum est) percussus, vulneratus, occisus; ac, nè à nobis unquam discederet, compulsus ad altare, clausus in hostia, ligatus in Sacramento, *Hæc est Charitas* ait Innocentius, *qua tantum in Deum prævaluit, quod eum de Sede Majestatis ad infirmitatem nostræ humanitatis adduxit, vulneravit impassibilem, traxit incommutabilem, ligavit insuperabilem.*

Transl. Pagn.

Rab. Hebræ. ibid.

Genebr. ibid.

Ps. 71. 6.

Arist. lib. de mot. anim.

Innoc. Tert. de laude cha ir.

4. Sub typo cellæ vinariæ, in quam felix sponsa, ut sponsi oblectaretur amoribus, traditur introducta, Hebræi altare, nostri vero sacra intelligunt Eucharistica. *Per cellam vinariam*, inquit Genebrardus, *Sacramentum calicis accipimus, quod lætificat Deum & homines; nam continet pretium nostræ Redemptionis.* Sed observa, quod ubi Hieronymus transfert. *Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.* Pagninus legit, *Introduxit me in domum vini, & vexillum ejus super me amor.* Cujus quidem litteræ talis est sensus. Ubi me Deus meus, ut Corporis, & sanguinis sui deliciis oblectarer, in templum suum introduxit, mihi Amor exemplo apparuit, ibique vexillum suum, quod ferebat, in me fixit, expanditque. Hic mihi videtur amor elegisse sponsam acies suæ signiferam, aut vexillariam: tale quid subindicat. *Vexillum ejus super me amor.* Sed quid innuit amor dum vexillum suum explicat in cella Sacramentorum Christi? Se victorem ostentat: Imperator sane (nemo est qui ignoret) ubi depositi arma, palmam adeptus, castro potitus, ut se victorem ostentet, ibi sua expandit vexilla. Hoc ipsum amor visus est effecisse. Quia sacri altaris mysteria sua sunt facinora, viribus, ignibusque suis debentur; quibus, ut tanto oblectaremur edulio, certamen iniit cum Deo, fortiterque prœliatus est, demum prævaluit, Deumque inclusit in hostia: ut tanti certaminis se victorem ostenderet, suum ibi extulit vexillum, dedirque sponsæ tendum. *Vexillum ejus super me amor.*

Genebr. in c. 2. Cant. Can. 2. 4.

5. Cum Joannes Evangelista patefacere vellet Ecclesiæ vires amoris Dei, cujus impulsu Deus Eucharistiam statuit, his verbis visus est: *Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.* Ubi, ut aperte vides, amoris Dei perseverantiæ meminit: *Usque in finem*, inquit Cartusianus, *id est perseveranter.* Veluti si diceret: Amor ab incunabulis Christum, sæculisque multis jam pridem elapsis, usque ad finem mortis consuluit, imo potius compulit, ut sacrum altaris institueretur edulium. Quippe à rerum primor-

Ioan. 13. 1

Dio. Cartus. ibid.

primordiis institutionem hanc mirum in modum expetiit; quod sacrificium Abelis, panis Melchisedech, Hebræorum manna, legis sacrificia, atque alia innumerabilia propemodum incitamenta, quam apertissimè testantur. Idipsum quoque expetebat, cum Deum compulit humanari. *Vt panem Angelorum manducaret homo, Dominus Angelorum factus est homo*; ait Augustinus: unde Matris in utero instar panis inclusus in clibano, non Romam, aut Memphim, nec Sanctam Jerusalem? sed solam Bethleem, nempe *domum panis* sactis natalibus decoravit. Mox eum in præsepio non secus, ac in mensa, ut manducaretur apposuit, *Vt*, sicut ait Chrysippus, *qui currunt adpaleas, frumentum nanciscantur*. Instituit præterea, ut pro typo hujus mysterii primum Christi miraculum ederetur, ubi aqua vinum, velut quædam transubstantiatio fieret. Denique si paginas Evangelii attentè percurras, sæpè sæpius observabis divinum amorem sollicitum, sedulum, perseverantem, assiduum pro tanti operis complemento. Cujus quidem Deus perseverantia pressus, violentia fatigatus, resistere non potens, repugnare non valens, victus succubuit, subjugatus cessit, factus hominum pastus. Quia ergo Joannes hanc amoris pugnam, pariterque victoriam commendare satagebat, ejus perseverantiæ meminit. Victoria siquidem, utpote quæ, incessanter urgendo, jugiter continuando, indesinenter certando obtinetur, perseverantia quædam est. Hinc Hebræi victoriam Netsach dicunt, à verbo Nitseach, quod latinè continuare, perdurare, ad usque finem operis urgere, significat. Verè divini amoris sollicitatio sedula, sollicita sedulitas, Deum invadendo, vincendoque prædam hanc super cœlestem impetravit, obtinuit, surripuit.

D. Aug. serm. 13. de temp.

Chrysip. Presb. de laud. Vir. Mar.

6. Si curiosius attendas instrumento, quo decoquitur ab ædituis azymus consecrandus, ferrum videbis, binis constructum laminis, ita sibi cohærentibus invicem, ut una immobili persistente, altera deducatur hinc indè: quæ ubi liquido repleti fuerint azymo, clauduntur, constringuntur, ac exponuntur igni; sicque fit hostia sacris altaribus inferenda. Ut demum scias quid hæ laminæ doceant, audi Bernardinum Senensem: *Ipse formandi hostiam modus, quo inter ferrea ignita constringitur, & coquitur, Christi passi memoriam exprimit: nam ferrum ignitum fuit ipsa crudelitas Iudæorum, contraria Christo; ferrum insuper plus ignitum fuit immobilis charitas Christi.* Id est: Istarum ignientium laminarum altera Hebræorum crudelitatem significat, altera verò immensam divini amoris vim, quæ, ligno S. Crucis adjutæ, ad cocturam cœlestis panis pariter ignierunt. Verum cum dicitur Judæos una cum S. Amore ad conficiendum vitæ panem suas exercuisse vires, quæso te, ne aliud illos æstimes, quàm servilia quædam amoris instrumenta: nam solius amoris opus est Eucharistia. Sed profundius observa, quod amor Dei sub typo ferri, atque ignis exprimitur, cum sanctus panis conficitur; veluti ferro, atque igne armatus Deum suum ad opus hoc maximum acerrimè compulisset, vicisset, ac deduxisset ad aras.

D. Bernardin. de Sacram. art. 1 p. 2. Tom 2.

7. Cum non semel audissent Sionitæ puellæ tam mitis laudum præconiis Sponsam suum affecisse Dilectum Sponsum, de illius colore curiosius inquisierunt: quibus illa: *Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus.* His quidem verbis sponsum suum descripsit fulgentem in Sacramento: nam ubi Christus, nisi in Sacramento, uno eodemque tempore candidus, & rubicundus apparet? Ibi, quia vitta panis obducitur, quasi nix dealbatur. Quia verò immenso amoris accenditur igne, sic miro modo rubescit, ac elongatur à nive, ut dictus sit carbunculus Foris nix, intus ignis. *Candidus, & rubicundus.* Quod autem sequitur: *Electus ex millibus*, vertitur à Rabbinis *Vexillatus ex millibus.* Ac si clarius diceret: Dum dilectus meus candidus, & rubicundus, invisitur in sacro altari, vexillatus est ex millibus; nempè oneratus mille vexillis. Quod planè dicitur, ut triumphus insinuetur amoris, qui solus de Deo triumphat. *Triumphat de Deo amor*, ait D. Bernardus. Quia divini vis amoris causa præcipua est rerum omnium, quæ Deus ab initio mundi, in salutem nostram patravit; amor, ut in posterum tantarum victoriarum superessent monumenta, debitoque gloriæ suæ

Cant. 5. 10.

D. Bern. ser. 59. in Cant.

poti-

potiretur honore, exhibuit Eucharistiam, ubi Deum devincens, tot ipsi, velut trophæo cuidam, suspendit vexilla, quot operatus est facinora. Hæc sunt Abelis hostia, sacrificium Abrahæ, mannæ exhibitio, petræ percussio, fœderis arca, Incarnationis, Nativitatis, Passionis, Resurrectionis, Ascensionis Christi mysteria, ac sexcenta alia machinamenta ab Eucharistiarepræsentata. Quod Propheta non siluit, dum ait: *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se.* Ex quo liquido constat, Eucharistiam amoris esse triumphum. Non secus Duces, Romani præsertim, dum triumphabant, Militaria signa (ut meminit Alex. ab Alex.) ex domitis gentibus in pompa ferebant, longoque ordine montium, fluminum, oppidorum, & urbium species, quas bello pervicerant, & vi expugnaverant, præcedebant.

Ps. 110. 4.

Alex ab Alex. Dier. Gen. lib. 6. c. 9.

8. In gestamine illo pompatico sive lectica, vel camera portatili, quam sapientissimus Salomon fabrefecit, (ut ait sponsa) ferculum nominavit: *Ferculum fecit sibi Rex Salomon*, Hebræi arcam, in qua cœlicum illud manna, hujus Sacramenti typus recondebatur, ajunt figurati: nos autem Eucharistiam; tum quia ferculum cibus est, ita (teste Jonio) dictas, quòd ad mensam feratur; tum etiam; quia gestamen Deorum erat in pompa Circensi deferri solitum. Eucharistia verò; quia & cibus est, qui infertur ad mensam altaris; & gestamen, in quo Christus Deus pompatice defertur, jure optimo dicenda est ferculum. Insuper, ut rei nostræ proprius accedam, Eucharistia dicitur ferculum? quia, quoties sacrum celebratur, toties in eo victoria amoris exprimitur, agiturque triumphus; quem, ut nos ineffabili reficeret Sacramento, obtinuit egitque de Deo: Deusque in eo, dum triumphat amor, tamquam amoris captivus, circumfertur in ferculo. In ferculis Romanorum Imperatores, dum triumphum agerent, Reges victos, & captivos deferebant. *Reges, & captivi nobiles* tradit Alex. cit. *& si qui bello capti insignes ferent, præcipuè hostium duces, contra quos indictum fuerat bellum ex tanto fastigio dejecti in ferculis præcedebant.*

Gen. 3. 9.

Cic. lib. 5. Off.

Alex. ab Alex. loco cit.

9. Demum expendenda sunt verba parabolæ, quam Matthæus refert vigesimo secundo Evangelii sui, in qua Deus, collatus homini Regi, solemnes nuptias celebrat filio suo, cœnamque opiperam altilium, ac taurorum præparat invitatis. *Simile est Regnum cœlorum homini Regi, qui fecit nuptias filio, & misit servos suos vocare ad nuptias dicens: dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi nobis: tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias.* Dum Deum hominem nuncupatum audis, audi hominum amantem; siquidem, ut ait Richardus à S. Laurentio: *Propter dilectionem, quam habet Deus ad hominem, dicitur Pater homo.* Quare, cum dicitur Deus homo hominibus exhibuisse convivium, divinus amor innuitur, auctor tanti convivii, qui celeberrimâ mensâ altilium, taurorumque carnibus refertam instruxit. Verum quidnam per tauros, perque altilia perhibetur? Christus (ait Paulus de Palatio) propositus in Sacramento: *Ego inquit, credo tauros, & altilia Christum unicum esse, unus Christus vocatur agnus, vitulus, hircus, ovis, vitula ruffa, turtur, passer occisus, & alia multa, ergo ipse est tauri, & altilia.* Proinde, dum Christus est in altari, censendus est magnificentissimum, & lautissimum convivium rerum omnium oblectabilium à Divino amore populo Christiano publicè propositum. Sed quorsum amor tam lautum, exquisitum, ac solemne convivium exhibet hominibus? Nè aliquid eorum, quæ in veterum triumphis adnotabantur, desit, ubi suum de Deo celebrat triumphum. Illi enim cum triumphos agebant, publica exhibebant convivia, in quibus omne vescibilium genus apponeretur convivis. *Mos erat triumphantium,* Sequitur Alexander, *epulum magnificentissimum, & lautum omnis apparatus generis, uberrimis, amplissimisque obsoniis, ac sumptu magnifico publicè dari,* Unde Cajus Cæsar in Africano triumpho, præter obsonia apparatissima uno die in duobus, & viginti millibus triclinium instructis, paratisque mensis epulum regali magnificentia populo dedisse fertur.

Matt. 22. 2.

Richar. à S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 2. p. 7.

Paul. de Palat. ib.

Alex. ab Alex. ib.

10. Quod dictum est de magnificentia convivii amoris Dei, confirmatur ex convivio Sapientiæ; de qua, priusquam Salomon diceret, miscuisse vinum, ac proposuisse mensam, dixerat *Immolavit victimas suas.* Ut edoceret nos S. Eucharistiam, in qua sub

Prov. 9.

sub specie vini Redemptoris ebibitur cruor, *victimæ* in plurali esse, non *victimam* in singulari, ut legitur ex hebræo. Atque ex hoc innueret celebrem hujus convivii magnificentiam, ac omnis generis epularum maximum apparatum: quippe ibi quamplures, ac innumerabiles convivis suis exhibentur epulæ: Etsi enim, ut dictum est supra, unum sit epulum; tauri tamen, & altilia est. *Pluraliter*, inquit Jansenius *vertit Interpres victimas suas, quod benè convenit cum eo, quod dictum est* Matth. 22 *in Parabola* Evangelica: *Tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia parata. Quo significatur convivii magnificentia, quodq; in eo sit ferculorũ abundantia, sufficiens ad saturandos quamplurimos.* Est enim publicum, ac pompaticum convivium, instar illorum, quæ suis in triumphis Duces exhibebant. Verum nota S. Eucharistiam nõ dici hostiam, sed victimam: *Immolavit victimam suam*: non ait: *Immolavit hostiam suam.* Eodem etiam vocabulo vocatur ab Ecclesia; ea enim dum de resurrectione sponsi sui exultans, suorum filiorum corda ad laudem ejus invitat, ait. *Victimæ Paschali laudes immolent Christiani.* Quare potius victima? Eo quia epulum est exhibitum ab amore in triumpho suo, suo ferro percussum, crucifixum, occisum. *Victima, quæ cecidit ferro victore vocatur*, ait Ebrardus. Quia Christus in triumpho convivii amoris appositus, cecidit sub ferro amoris, victima dicitur: *Immolavit victimam suam.* Ne ergo dubites amorem in Eucharistiæ munere triumphasse, ubi vides ab eo suspendi vexilla, deferri captivos, exhiberi convivia, eaquæ omnia fieri, quæ in agendis triumphis requirebantur.

Transl. Hebr. *Iansſ. ibid.* *Ebrard.*

11. Quod autem hactenus dictum est, longè ab utilitate salutis animæ suæ dictum censeas. Dictum id enim est, tum quia in hac te velut in quodam speculo, observare poteris, quam dulcem, amantemque habeas Deum, quem amor erga te toties, ac toties vicerit, deque eo tantos egerit triumphos. Tum etiam quia videns amorem debellare, vincere, jugoque suo subjicere incommutabitem, omnipotentem, ac insuperabilem Deum; pudeat te debilem, pusillum, & imbecillum tam validæ manu non succumbere; ac Creatori tuo amoris vices non reddere. Tale quid factum est, ait Hugo de S. Victore, pertractans cum amore, *Ut puderet hominem tibi resistere, cum te videret etiam in Deum triumphasse.* *Hugo de S. Vict. de Laud. Ch.*

THEORMA IV.

In finem.

Cæcorum Theatrum est Eucharistia, ubi qui magis vident, minus vident.

IMponamus denique finem explicationi tituli *In finem*, in qua nihil aliud expendendum superest, quam Felicis translatio, qui legit etiam, *Danti æternitatem.* Per dantem æternitatem Christum intellige, dantem Eucharistiam, quæ jurè dicēda est æternitas; tum quia continet, ac amplectitur Deum æternum, unde in circulari forma, principio, & fine carente, conficitur, nostrisque offertur obtutibus, æternitatem significante, principii, & finis expertem. *Ideo hostia est rotunda, quod æternitatem significat.* Scribit D. Vincentius, tum; quia vita æterna est, dicente Domino: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam:* tum denique quia sicut æternitas ab intellectu creato imperceptibilis est, utpotè quæ nullo temporis spatio designari, nullaq; quãtitate mẽsurari potest, quæ omne continet ævum, & continetur à nullo: non aliter Eucharistiæ mysterium naturali rationi, nostrisque sensibus perinde absconditum est, & imperceptibile, ut illius notitiæ rationis, & sensuum usus nõ modò nullo sit adjumẽto, sed & maximo esse detrimẽto censeatur, nec, nisi fidei lumine, Christũ, quem abscondit, possibile sit intelligere. Quare cæcis oculis, ac vita fidei obstrictis, sacra mysteria contuenda sunt. In hoc Sacramento, ait D. Thomas, capis, & vides, *Quod non capis, quod non vides.* Quoniam igitur in ea qui magis vident, minus vident; non immeritò cæcorum theatrum dicimus Eucharistiam. *D. Vinc. Ser. 1. in Festo Corpor. Chr. Ioa. 6. 55.*

1. Ubi Sponsa à Deo sui amantissimo in cellam vinariam meruit introduci, in sacrum nempè convivium, in quo poculo sanguinis Christi erat inebrianda, magnò se amoris igne correptam, atque examata

in amantem conversam, publicè confitetur.

Can. 2. 4. *Introduxit*, inquit, *me Rex in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.* Postrema hæc ut paulò ante diximus, quamplures trāsferunt, *vexillum ejus super me amor*, id est super me suum posuit vexillum amor. Ubi, ni fallor, nomine vexilli non modò militare signum intelligendum est, qua significatione satis jam usi sumus; sed, parvum velum: *Vexillum enim*, ut ait Isidorus *tractum nomen habet à veli diminutione, quasi vel illum.* Quare sponsa dixisse videtur; Ubi me ad altare contuli, adfuit amor meus; qui, ut oculorum suorum vitam exoluit, meos obstrinxit, ac obvelavit. Hic ne tibi (quæso) veniat in mentem obscænus ille Cupido, quem vitta obcæcat erroris. Habet etiam sanctus Amor velamina sua, habet vittas suas, quibus, non hominum modò, verum & Dei oculos obvelat, nè in nostra inspiciens animadvertat delicta. Oculos sacri amoris obvelatos innuebat Chrysologus, cum diceret: *Delicta non videt vis amoris.*

D. Isidor. etym. l. 18. cap. 3.

D. Chrysol. Verum quid est, quòd sponsæ primo ingressu in cellam sacri altaris obvelantur lumina? Quia necesse erat percipere, ac reverenter adorare Corporis, & Sanguinis Christi Sacrosancta mysteria, ibidem appositā; quæ nisi obvelatis, imò cœcis oculis, dignè capi non possunt. Hæc enim Sacramenta cœcorum sunt, non videntium; illorum nempè, qui obvelatis clausisque externis luminibus, solo fidei radio confidunt. *Fides*, ait Bonaventura, *quodammodo videt, & non videt.* Dum Christi assecla fidei lumine adjutus sacris rebus attendit, videt quidem, quia credit sub speciebus panis, & vini, Corpus & sanguinem Christi realiter contineri: non videt autem, quia, ne in errorem incidat, naturalia lumina obvelata defert, luminisque expertia. Quod prudenter facit, dum probè cognoscit Sanctæ Ecclesiæ dapes non nisi cœcis apponi.

D. Bonav. ser. 8. de Imm. Eccl.

2. Auctor quidam inter recentiores minimè obscurus, expendens illud Canticorum, ubi sponsa sermonem suum prosequitur de dilecto, aitq; *En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestram, prospiciens per cancellos*, exponit de Eucharistia, ubi Christus post parietem moratur, perq; cancellos prospicit, *Per externas videlicet panis, & vini species.* Sanè quam pulchrè Sancta Eucharistia nuncupatur paries; per eam enim, tamquam per parietem, ab hostibus suis gens Christiana defenditur. Hinc conjice Christum in Sacramento incomprehensibilem, investigabilem, ignotum, impenetrabilem, vel etiam aquilarum oculis, libero intuitu totam solis prospicientium. Verum, si nullius oculi qualiscumque acuminis, perspicacitatis, ac luminis parietem penetrare, quæque paries claudit impossibile est prospicere, quibus oculis sponsa prospexit dilectum, stantem post parietem Eucharisticum, perque ejus cancellos prospicientem? Lynceis sanè. De oculis lyncis, parvæ, ac humillimæ aviculæ, referunt Physiologi, tanti acuminis, & perspicacitatis esse, ut parietes non secus, ac si chrystallini, vitrei, sive aliquo alio essent speculari lapide constructi, pervadant; quæque occultant, clarissimo obtutu percipiant. Tales oculi sunt fidei: *Habet vera fides*, inquit Oleaster, *lynceos oculos.* Rex igitur noster ab conditus post parietem specierum panis & vini, solis oculis fidei, quibus fulgebat sponsa, percipitur: aliis verò invisibilis est, profundè latet, penitus absconditur. Quid ergo in Sacri altaris spectaculo prosunt oculi carnei, si tunc minus vident, cum magis vident? Prosunt inquam? imò, quia fallunt, mirum in modum obsunt. Obtegendos puta, cum genuflectis Christo, ac sactum ejus Corpus adoras, percipis, manducas.

Gliss. in Cant. ibi.

Oleast. in c. 50. Isa.

3. Huic rei attendisse puto Prophetam de pauperum in sacris epulis saturitate, deque divitum esurie, differentem: *Divites egerunt, & esurierunt, inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono.* Quod perinde est, ac si diceret: Eo quia pauperes inquisierunt Christum in Sacramento, invenerunt eum, saturati sunt, ac omnium bonorum dulcedine superfusi: divites verò, quibus talis deerat inquisitio, & si quæsissent, Deum ibi invenire minimè potuerunt; quare egentes, & esurientes inaniqueventre redierē. Itanè Dominus residet in Sacramento, ut adsit pauperibus, absit verò

Ps. 33. 11.

rò à divitibus? Æque omnibus adest, neque magis illis, quàm istis, divinæ Charitatis patet dulcitudo. Sed, quia pauperes inquirunt, divites verò quærunt: ideo cum se offerat illis, evanescit ab istis. Non quærendus, sed inquirendus est Deus in sacro altari. Notandum, quod quærere, & inquirere non parum inter se differunt: quærere enim est foris quærere, inquirere verò, intus investigare. *Inquirentes Dominum*, ait Incognitus, *non minuentur omni bono, id est intus quærentes; quia Dominus in hoc Sacramento sub speciebus panis, & vini velatus continetur.* Proinde, qui Christum Deum quærit in Sacra hostia; id est sensuum adjutus acumine (quo quæ tantum patent in superficie percipimus) tantæ rei nititur investigare mysterium, expers erit Christi: eò quia non Christum, sed panem, videbitur invenisse: qui verò clausis hisce luminibus, fidei adhibet oculos, qui penetrans introtsum, non quærit, sed inquirit, proculdubio Christum inveniet, ejusque pro voto reficietur edulio. Cæcorum theatrum est ejus mensa.

Incogn. ibid.

4. Unde est, quod cum Dominus Jesus, ut pompaticè Jerusalem introiret, equitare constituisset, asinam, & pullum ejus potius, quàm Seraphim, ac Cherubin, quæ Dei currum vehunt, sibi sternere fecit? cur vel non aliquos hominum nobiliores, potentioresque ut de pluribus Regibus referunt historiæ, vel saltem equos, aut alia hujuscemodi animalia, quibus triumphantes uti consuevere? Nonne sunt ejus omnes feræ sylvarum, jumenta in montibus, & boves? cur jumentorum omnium elegit abjectissimum, vilissimum, inertissimum? Ut te doceret, hoc fecit, qualem tibi esse necesse sit, cùm, ut Deum tuum in sella cordis accipias, accedis ad Sacramentum. Vocabulum enim asini, ut censet Petrus Berchorius, *Dicitur ab à, quod est sine; & sine quod est sensus*: quia est animal sensus expers. Talis esse debes & tu, cùm, ut Deum recipias, ac pariter feras, accedis ad altare: nisi enim ibi in sensu deficies, tantum abest ut pro vehendo Christo dignus censearis, quod repellendus sis magis, plectendusque. Cæcutire opus est tibi pro sacro onere, tactu torpescere, gustu languere, olfactu ægrotare. *Visus, gustus, tactus in te fallitur* ait D. Thomas ad Christum. Sensuum expertium mensa hæc est, oculorum præsertim, ac cæcis solo fidei lumine prospicientibus proposita. Sed procedamus ad ulteriora.

Pet. Ber. Red. mor. lib. 10. c. 8.

5. Scribitur in Apocalypsi Joannem vidisse Christum Dominum excelso elevatum in throno, pretiosis circumdatum gemmis, & à cunctis Paradisi Principibus adoratum. Quodque majori dignum est animadversione, inter illius thronum, eosque, qui eum adoraturi venerant, mare vitreum interjectum. *Et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile chrystallo.* Neque aliqua alia ratione existimo interpositum vitrum, sive chrystallum, nisi ut qui ad Regem Regum reverenter accesserint, per vitrum, velut per quosdam specillos, tantæ majestatis oblectarentur spectaculo. Quotquot ergo aderant ante thronum Dei divina se in pulchritudine oblectantes, cæcutisse censendum est, cum opus haberent specillis. Sed quare Deus ad spectaculum Gloriæ suæ potius cæcutientes, quàm videntes admisit? Eò quia non, nisi fideles admittit, quibus, quia proprium est cæcutire, fides, quorundam veluti specillorum instar, est usui, dum divina adorant, & excipiunt Sacra. Sanè per mare vitreum fides intelligitur. *Propter fidem mare refertur ad vitrum* ait Primasius. Ex hoc ergo prospicies, quoties ad thronum altaris Deum adoraturus, ac percepturus accesseris, cæcutiendum tibi esse, ac fidei specillis utendum: quia cœcorum theatrum est illud, solis oculis fidei pervium.

Apocal. 4. 6.

Primasius lib. 1. in Apoc.

6. Per pulcha illa collatio: qua se divinus Propheta vasi perdito confert, *Factus sum tamquam vas perditum*, sive, ut legunt alii, *Tamquam vas testaceum*; transfertur à D. Bernardo in quemcumq; assectam nominis JESU Christi, fidei dono exornatum. *Is fidelis est*, inquit, *qui nec sibi credit, nec in se sperat, factus sibi tamquam vas perditum.* Ergo vas perditum, sive testaceum Evangelicus erat centurio, cujus Christus fidem tantis extulit præconiis. Testaceus erat & Petrus, qui Dei in humana carne habitantem prospexit substantiam. Testacei pariter qui Petri dogmata profitentur. Testaceus ergo, sivè lapideus populus

Ps. 30. 13.

D. Bern. ser. 5. in Vig. Nativ.

eſt populus Chriſtianus; deque ipſo non inurbanè ludendum eſt, quemadmodum luſit ille Romæ, ubi cùm innumerabiles ferè proſpexiſſet ſtatuas, ſe alium lapideum populum ſpectaſſe teſtatus eſt. Si Chriſtianus es, & teſtaceus non es, haud probè te Chriſtianum, fidelemque cognoſco. Quippe quemadmodum lapideus homo, & ſi oculos habeat, cæcus tamen eſt, & non videt: Sic vetus Chriſti fidelis, tametſi corporis & animæ excellat oculis, in perſcrutandis tamen Sacramentis Dei, tamquam homo teſtaceus debet eſſe cæcus, ſoloque lumini fidei commendare ſe totum, dicens: *Præſtet fides ſupplementum ſenſuum defectui.*

7. Videamus modò quonam pacto Citharedus Vates, cum viveret adhuc, & Deum ſuum quæreret, voti compos fiebat. *In die tribulationis meæ*, ait, *Deum exquiſivi manibus meis, & non ſum deceptus:* Velut ſi diceret. Quia, dum mihi vita comes erat in terra, quotidianis propemodum premebar anguſtiis, ut tantorum laborum levamen, aliquod haberem, manuum adjutus munere, tota die inſtanter Deum meum quærebam; nec vel ſemel memini me fuiſſe deceptum. Verum enim verò ſi Deum in die, non autem in nocte Pſaltes exquirebat: *In die tribulationis Deum exquiſivi*; Quarè eum ait manibus exquiſiviſſe, & non potius oculis? Nam, etſi cum nox eſt, & in tenebris degimus, eo quia oculorum deſtituimur munere, ad inveſtigationem rerum rectè manus adhibeamus; interdiu tamen & ſole nitente, quia ad ea, quæ opus ſunt, inquirenda ſatis ſunt oculi, quo pacto adhibendæ ſunt manus? Planè tunc temporis cœcutiebar, ſive cœcultabat Propheta: ideo, ac ſi dies non eſſet, ſol abeſſet, adeſſet nox, ac degeret in tenebris; ut Deum, quem ſibi inſtanter quærebat, inveniret, manibus, quaſi cæcus, palpabat: certò ſciens Deum non videntibus, ſed cæcis, patere. Eoſque docens, qui Deum quærunt, ac ſatagunt invenire, præſertim in ſacro altari, proprii, ac naturalis luminis nè confidant acumini; ſed cæcutient potius. Quippe Deus ſolis fidelibus, eiſque qui ſenſuum exprobrato uſu, Chriſtianæ fidei ſinui ſe credunt, innoteſcere conſuevit.

Pſ. 77. 3.

8. Sancta Seraphim, quæ vidit Iſaias collaudantia Dominum, ſub carbunculi typo elevatum in ſolio altaris, ac ſacrum Euchariſticum figurantem; duabus alis vultum ſuum tegebant. *Seraphim* inquit Vates, *ſtabant ſuper illud, ſex alæ uni, & ſex alæ alteri, duabus velabant faciem ejus.* Mirum dictu, & incredibile factu, fidelium modò credendum autibus. Advocantur Seraphim, ut Dei videant pulchritudinem; illa verò, ne videant, facies alis obvelant? Abſit, ut dicam, quod ne videant, facies velant; cum potius, ut videant, velent; typicè enim hoc faciunt. Eo quoniam Seraphim credentium in Chriſto typum gerebant; quia, ut ait Bonaventura, *Fides facit animam Seraphicam*, velis ſuis Chriſticolas erudiebant, dum non ſecus, ac ipſi, ſacra circumdant altaria, oculos obvelare, ac cæcutire opus ſibi eſſe. Nam ſolis cæcis Chriſti menſa propoſita eſt, iiſque, qui minus prævalent viſu, abſcondita patefiunt myſteria; aliis verò penitus obvoluta, ac profundè occulta aſſervantur.

Iſa. 6. 2.

D. Bonav. lib. lum. Eccleſ. conſid. 2.

9. Nec illud quidem ſilentio prætereundum eſt, quod in præhabito loco Chriſtus viſus ſit Iſaiæ ſub typo carbunculi reſidens in Sacramento. Ubi legit vulgatus: *Et volavit ad me unus de Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat ae altari*, pro *calculo, carbonem* vertunt Septuaginta. *Id eſt carbunculum*, inquit Hyeronimus, *non carbonem vel prunam, ut pleriq; exiſtimant, ſed carbunculum lapidem.* Verum quare potius ſub typo carbunculi, quam margaritæ, adamantis, ſaphiri, aut alterius nominis gemmæ, Euchariſtia viſa eſt Iſaiæ? Eo quia carbunculus, ut teſtantur expertes, ita mirum in modum micat in nocte, effulgetque in tenebris, ut penitus caliginem extirpare, ac diem inducere videatur. *Carbunculus*, ait Iſidorus, *lucet in tenebris, adeò ut flammas ad oculos vibret.* Caſſaneus etiam. *Inter gemmas rubri coloris carbunculus rubicundiſſimus eſt, nocte magis, quam die lucet; nam die obſcuratur, nocte verò, & in obſcuro tantũ refulget; ut circa ſe nocte in diẽ vertat. Olim, ut fertur in Civitate Educenſi erat carbunculus poſitus ſuper pyramidem, ut lumen noctu effunderet per totam Civitatem.* Quare cum legis Sacram Euchariſtiam potius oſtenſam

Iſa. ibi. 6.

Transl. Septuag. D. Hier. ibid.

D. Iſid. etym. lib. 16. c. 13. Chaſſ. in Catal. part. 12. conſid. 92

sam Prophetæ sub typo carbunculi, quàm adamantis, aut alterius prætiosi lapilli, sciendum est tibi, sacrosancta mysteria minimè illis obvia, qui naturali lumine adjuti, abscondita ejus satagunt penetrare, talibus quippè nonnisi panis apparet: sed iis tantùm, qui spreto proprii luminis instrumento, naturaliter cæcutire, ac in inscitiæ tenbris degere se reputat. Carbunculus est, sola in nocte videtur, lucet tantùm in tenebris, naturale lumen abhorret, cæcorum theatrum est.

10. O felix cæcitas, & nunquam satis expetenda hujus lucis privatio, deperiendæ tenebræ. Hæc enim cæcitas Deum nobis præsentem facit, nostræque proximum necessitati, præparat Christum in cibum, iisdemque mortales reficit eduliis, quibus Angelorum corda deliciantur. Aselepiades Philosophus, & cæcus, cùm interrogaretur à quodam, quid ei cæcitas attulisset, respondit: *Vt puero uno essem comitatior.* Haud aliter Christiani fideles, si fortè interrogarentur, quod eis fidei cæcitas conferat in Sacris, læti respondeant: ut puero uno essemus comitatiores. Ut festivissimus, pulchertimus, dilectissimus, dulcissimusque puer, unicus Dei filius, quem Deus suo genuit ex corde, in hac miseriarum valle nobiscum perenniter esset, suoque corporis cibo, ac sanguinis poculo corda nostra pasceret, reficeret, jucundaret; atque cœlorum civibus coæquaret omnes, cùm post hanc vitam, abjecto velamine fidei, revelatâ facie se nobis ostendet.

Ioa. Raviſ. p. 1.

THEOREMA V.

Psalmus David.

Imminueretur Christo clangor suæ laudis, si non instituisset Sacrificium Laudis.

D. Hier. in Ps. 4. Ps. 106. 22.

TItulus, quem plurimi Psalmi præmittunt, nimirùm, *Psalmus David*, teste D. Hieronymo, laudem Christi significat: idem enim est, inquit, *Psalmus David, ac laus Christi.* Quia verò Eucharisticum Sacramentum dictum est à Psalte, *Sacrificium laudis*, id est, laudis Christi, eò quod laus sit Christi; cùm Psalmus vigesimus secundus eumdem ipsum titulum affert in fronte; edocet te, proprium ejus argumentum esse de laude Christi, id est, de Eucharistico sacro; quod idcircò dicitur laus Christi, quia perindè Christus ex hoc magno & excellenti miraculo collaudatur, & glorificatur, quod pænè inglorius, & illaudatus foret, si illud, ut probandum est, non instituisset.

1. Primo loco expendenda sunt verba, quæ Divinus Propheta de Dei laude differens, in Octavo Psal. dulciter decantabat. *Ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem.* Ac si clarius diceret: Nisi tu, piissime Deus, hosce infantes lactasses, laudis tuæ præconium nullum complementum haberet, inchoatum esset adhuc, rude, & imperfectum. Verum quodnam fuit lac illud tam magnum, tam mirum, tam eximium, quod simul ac exhibitum fuit infantulis, completa, ac perfecta est laus Dei? Christus Dominus sub speciebus panis, & vini obvelatus, ait D. Augustinus. Quippe, sicut dum Christus cælo præsidet, ibique nullo tectus velo, Angelis ac Sanctis, utpotè fortibus ac robustis, exhibetur in epulum, cibo grandi ac solido comparatur; sic dum descendit de cœlo, nobisque, non secus, ac pueris, inter esibiles species occlusus, manducandus apponitur, sub typo lactis exprimitur, quo pueri nutriuntur, & & crescunt. Hæc sunt verba Sancti Doctoris. *Verbum illud, quo pascuntur Angeli, sempiternum, quod est æquale Patri, manducavit homo: saginantur ergò illo Angeli, sed semetipsum exinanivit, ut manducarat panem Angelorum homo. Quis autem homo posset ad illum cibum? unde tam idoneum illi cibo? Oportebat ergò, ut mensa illa lacteſceret, & ad parvulos perveniret.* Tametsi verissimum sit, quod priusquam cibus ille grandis lacteſceret, & ad parvulos perveniret, sine fine laus Gloriæ Dei personabat in Cælis, ubi cælestes spiritus, tantarum dapum affecti suavitate, summum Deum, dulcissimum eorum educatorem, ac tanti muneris largitorem, glorificabant: tamen laus hæc in terris minimè resonabat. At ubi Deus factus est homo, ac cibus ille grandis lacteſcere visus est, sacra altarium replere ubera, nobisque veluti pue-

Psal. 8. 3.

D. Aug. in Ps. 33.

tis exhiberi; laude Dei, ex ore infantium & lactentium perstrepente, impleta est terra; unaque cum Angelis, & Archangelis, cum thronis & Dominationibus, cumque omni militia cælestis exercitus, hymnus gloriæ Dei decantatus est ab hominibus, suisque numeris absolutus. *Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem.* Quare ait Bernardus. *Vnde dabis mihi infantes, ac lactentes, quorum ex ore laudem ſuam perficiat Deus? Calumnen habet infantes, habet Eccleſia quibus dicit: lac vobis dedi, non eſcam.* Quod sic clarius diceret. Nisi Deus repleviſſet ubera Ecclesiæ lacte carnis, & sanguinis ſui, nobisque præbuisset infantulis, ut tanto lacte repleti, una cum cælesti curia laudaremus Deum, adhuc imperfecta esset laus ejus; quippe quæ ex ore infantium, & lactentium erat perficienda. quos modò habet in terris Ecclesia Adhuc ergò illaudatus, & inglorius esset in terra.

D. Bern. ſerm. 68. in Cant.

2. Prævidens Salomon Eucharisticæ mensæ institutionem, hisce verbis eam descripsit: *Sapientia ædificavit ſibi domum, excidit columnas ſeptem, immolavit victimas ſuas; miſcuit vinum, & poſuit menſam.* Ex hoc textu nihil aliud modò quod expendam, assumo, quàm, ut nostri propositi exigit ratio, columnarum erectionem. Itaque si scire cupis, quorsum fabricata Ecclesia, atque posita Eucharistica mensa, divina Sapientia tot columnas erexerit: sciendum est tibi, columnas (teste Pierio) gloriæ sublimitatem ostendere: quippe veteres magnis perpessis laboribus, rebusque patratis eximiis, ad æternæ gloriæ munimentum, columnas erigebant. *Hinc illa,* subdit, *Pierius Hennii de Scipione verba: Quantam ſtatuam faciet populus Romanus, quantam columnam, quæ res tuas loquetur?* Quia verò Deus ex Eucharistico opere magnam laudem, paremque sibi gloriam comparaverat, ubi sanctam mensam apposuit, ad perpetuum tantæ rei monumentum, tot excidit & erexit columnas Verùm quamobrem Sapientia Dei, condito pulchertimo mundo, depicto tantis luminibus firmamento, plantato deliciarum Paradiso, atque homine, velut magno divinæ majestatis simulachro, in centro rerum omnium posito, ex quibus operibus laus Dei ubique perstrepit, ubique decantatur, ubiq; exauditur, nec vel saltem unam columnam erexit: propositâ verò mensâ Eucharisticâ, columnas septem excidit? Planè perindè grandis est laus, & gloria, qua Deus ex institutione sanctæ mensæ extollitur ab Ecclesia, ut ad aliam velut ad exilem, & minimè profuturam videatur non attendisse; quasi ex hoc opere tantum gloriæ suæ decus, laus sua, præconium suum splendescere debuisset.

Prov. 9.

Pier. l. 49.

3. Cùm Hebræi Arabiæ pertransirent deserta, ibique præ naturali loci sterilitate, famis angerentur incommodis, contra Moysen, & fratrem ejus Aaron, qui eos eduxerant de Ægypto, acerrimè insurrexerunt. Quibus Moyses, ut eorum furori obviaret, murmur compesceret, eosque de novi panis largitione redderet certiores, hæc se dixisse refert: *Manè videbitis gloriam Domini, audivit enim murmur veſtrum contra Dominum.* Ac si clarius dixisset. Compescite pervesi irrationalem furorem, virulentaque labia obmutescite miserabiles, nolite contra Deum benignum ac misericordem patrem caninos dentes acuere, nolite desperari, paratus est vobis panis in cœlo, manè collapsum videbitis, colligetis, saturabimini. *Manè videbitis gloriam Domini.* Hic velim advertas, manna gloriam Dei vocatum, prout enim diceret: manè videbitis manna, dixit: *manè videbitis gloriam Dei.* Quibus quidem verbis Moyses videtur innuere, Hebræorum populum non nisi in pluvia mannæ gloriam Dei, sive Deum glorioſum vidisse. Verum, si dum Ægyptum incoleret ad majorem ostentationem gloriæ Dei, tot ac tanta miracula viderat, nimirùm acerrimas hostium vexationes, Nili cruentationem, Ægytiorum submersionem, Pharaonis interitum, novos petræ latices, ex quibus portentis, aliisque propemodum innumeris, inanimis etiam rebus Dei gloria effulserat, unde est, quod in uno tantùm miraculo gloriam Dei promittit conspiciendam? Eò quia manna Eucharistiæ typum gerebat, cui nomen gloriæ Dei sic miro modo quadrat, ut Deus solùm in ea decus gloriæ suæ reposuisse videatur. *Dicitur manna gloria Dei,* ait Sebastianus Barrada, *quia potentiam,*

Exod. 16. 7.

Sebaſt. Barrad. in

BIBLIOTECA PUBLICA

in Itin. li. 9. c. 19. nu. 3. *tiam, & gloriam Dei enarrabat. Congruit Eucharistiæ egregiè hoc nomen; est enim Eucharistia maxima gloria Domini; quoniam Dei admirabilem potentiam & amorem manifestat hominibus, & propter tantum beneficium eum summoperè laudandum, & glorificandum prædicat.* Quàm pulchrè dicit Eucharistiam maximam gloriam Domini, veluti alia Dei miracula, tantæ gloriæ comparata, exilis, parva, ac nullius momenti gloria censeatur. Tamquàm si Deus Eucharisticum epulum non exhibuisset, in reliquis potentiæ suæ miraculis illaudatus videretur & inglorius.

4. Hoc ex dicto Psaltis, cum magno amoris ardore in Dei templum afficerentur, confirma. *Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.* *Psal. 25. 8.* Quid per gloriam Dei, in templo Dei commorantem, nisi Eucharistiam intelligere debes? Audi Cardinalem Jorgium, hæc verba expendentem. *Ecclesia materialis dicitur locus habitationis gloriæ Domini, quia ibi inhabitat gloria Domini, videlicet sub Sacramento.* *Car. Iorg. ibid.* Tamquàm si apertius loqueretur. Idcircò nostrorum templa dicuntur habitationes gloriæ Dei; quia ibi gloria Dei, nempè Sancta Eucharistia perpetim asservatur. Idipsum à Divo Ignatio audierunt Ephesii, quibus hæc scripsit: *Date itaque operam ut crebrius congregemini ad Eucharistiam & gloriam Domini.* *D. Ignat. ep. 14.* Vides, quomodo Eucharistiam vocat gloriam Domini? Hic verò quærendum: cùm omnes creaturæ Dei, præcones sint gloriæ Creatoris sui, nec tantùm cœli, sed & quæ continent cœli, enarrent gloriam Dei, quorsum sola Eucharistia dicitur gloria Dei, ac si Deus minimè ex rebus aliis eximiis, pulchertimisque, quas condidit, sed ex ea tantùm gloriam suam eliciat? Elicit profectò ex aliis; sed hæc ad eam collata, quam habet ex Eucharistia, tam minima constat, ac si nulla foret. Splendor utique gloriæ Dei: qui ex Eucharistica sphæra intelligibilium oculis diffunditur, jure lumini Solis conferendus est; quod quandiu præsens est, omnium syderum lumina obumbrare, ac solum splendescere videtur; veluti si reliqua non adsint, & non luceant, quamvis adsint, & luceant. Videntur quidem cœli, quæque cœli ambitu continentur, glorificare Deum, sed ut bonum, ut benignum, ut sapientem, ut potentem; hæc verò vox, ad tubam Eucharisticam comparatam, langueſcit; utpotè qui plenioribus buccis, longè latèque majora, ac admirabiliora enarret; Deum enim hominem factum prædicat, hominum ærumnis subditum, passum, crucifixum, mortuum celebrat & sepultũ; denique ineffabili charitate, liberalitate, seu ut dicam prodigalitate, sub esibilibus formis inclusum, ut homines Deiformes redderet, cibum hominum factum, incessanter laudat, glorificat

Vidit olim Joannes Dominum Jesum Christum candidâ sedentem in nube, cujus venerabile caput corona circumdabat aurea. *Et vidi & ecce nubem candidam, & super nubem candidam sedentem filio hominis habentem in capite suo coronam auream.* *Apoc. 14. v. 14.* Ubi Christi Regnum, regalemq; honorem præostensum ne dubites, non modò, quia in nube, velut in excelso throno, sedentem videsive rorum etiam, quia coronam auream gestantem legis; corona enim Regum insigne est. Quia verò hæc corona Christi gloriã ostendit, gloria vocata est à Propheta: *Gloria & honore,* *Psal. 8. 6.* inquit, *coronasti eum.* Quam quidem gloriam pretiosarum gemmarum excellens fulgor ostendit: non enim desunt Regis Regum coronæ, ut cæterorum Regum, qui eam exornent, pretiosi lapilli: *Posuisti,* *Ibid.* inquit idem Deo Patri, *in capite ejus coronam de lapide pretioso.* Advertendum verò, quod inter alias gemmas pro Regum gloria coronis inhærentes, nullo pacto posthabendus est Jaspis; qui cùm viresceat, coloremque segetum repræsenter, curam Regis ostendit in acquirendis pabulis pro subjecta plebe. *Jaspis* *Chassan. in Catal. p. 5. Consid. 21.* ait Chassaneus *in corona Regis debet apponi, & est coloris viridis sed terrestris, & licet sit parùm pretiosus, tamen designat in Principe, quod debet procurare pabula subditis, quæ à terra proveniunt, & per viriditatem illius designantur, famemque depellunt.* His itaque sic præhabitis, dicendum est, Si Rex Regum Christus mensam Corporis sui non apposuisset Ecclesiæ, quo fideles sui quotidiè enutriuntur, coronæ majestatis ejus deficeret necessarius Jaspis, obque talem defectum splendor gloriæ ejus haud profectò patum deficeret, labefactaretur, obumbra-

braretur: haberetur ergò inglorius, & illaudatus.

6. Pulchrè D. Antoninus Florentinorum Præſul perpendit illud Prophetæ: *Abyſſus abyſſum invocat*, aitque: *Abyſſus cui non datur fundus, eſt Deus infinitus, cujus magnitudinis non eſt finis. Abyſſus eſt anima noſtra infinitæ capacitatis in potentia. Abyſſus ergò invocat abyſſum; quia anima, quaſi infinitæ capacitatis, appetit Deum nobiliſſimum, & ſummum bonum.* Ac ſi diceret. Deus omnium noſtrum, qui eò, quia ejus magnitudinis nullus eſt finis, dici debet abyſſus, tantæ capacitatis noſtram creavit animam, quod etiam vocabulo abyſſi ſit appellanda, nullâ aliâ re, niſi alterâ abyſſo, nempè Deo, adimplenda ac ſaturanda. Idcircò abyſſus non niſi abyſſum invocat, quærit, cupit: ſiquidem, ſi ad explendam eſuriem ejus, excepto Deo, totum orbem, totum cœlum, & ſi quid majus orbe & cœlo foret, adhibeas; bolus erit exiguus. Deum ſolum eſurit anima, Deum ſolum ſitit, qui ſolus eam ſaturare poteſt, & adimplere. Hinc eſt quod Deus, nè, dum anima peregrinatur in tertis, inanis relinqueretur, & vacua, ac præ india deficeret, ac periret, ſe ſub formis panis, & vini divinitùs accommodavit, ut abyſſo abyſſum impleret, nullâ aliâ re, quæ non eſſet abyſſus, implendam. Quare, ſi Deus Euchariſticum non feciſſet abyſſum, ut animæ adimpleret abyſſum, anima proculdubio relinqueretur vacua; jureque optimo diceretur: Quorſum tam magnum vas creavit Deus, ſi quo adimpleretur, prorsùs non haberet? Quorſum ſic grandem procreavit ventrem, ſi tanta ciborum copia ſuis deerat in promptuariis? Quorſum vivens effecit, ſi, quo à morte liberaretur, aberat pabulum vitæ? Hæc dicta habeas ad inſinuandum Deum ferè fore inglorium, ſi immenſum ſacræ menſæ cibum, ad noſtri cordis æquandam immenſitatem minimè præparaſſet.

7. Septimi ſigilli ſolutio aperuit D. Joanni, quæ temporibus Antichriſti ſuperventura ſunt mundo, prorſus deſtruendo, ac concremando. Ubi in primis, quod noſtra tantùm intereſt, prædictum eſt ſilentium in cælo, nempe in Sancta Eccleſia, quæ cœlum myſticè dicitur. *Et cùm aperuiſſet ſigillum ſeptimum, factum eſt ſilentium in cœlo.* Quid per hoc ſilentium extremis illis diebus fiendum in Eccleſia denoretur, audi Bernardinum. *Quia tunc ceſſabunt omnia ſacrificia, nec dicentur miſſæ; nunquàm fiet mentio amplius de Chriſto; ſed omnes clamabunt: Vivat Antichriſtus, fiet ſilentium in cœlo.* Velut ſi expreſſius diceret: Eò quia à ſceleſtiſſimo Dei omnipotentis hoſte hoſtia noſtræ ſalutis, jugeque ſacrificium penitùs auferetur, fiet ſilentium de Chriſto in Eccleſia, conticeſcent laudis ejus præconia, ſilebit frequens rumor gloriæ ejus; at non ſecùs, ac ſi nunquàm deſcendiſſet in terras, noſque à peccatis noſtris Crucem, ac mortem patiendo, exolviſſet, profundæ tradetur oblivioni: ſoluſque Dæmonis filius per totum orbem à cunctis glorificabitur. Adverte memoriam Chriſti, honorem, laudem, ac gloriam, qua modò Deus paſſim ſuperexaltatur, ex Euchariſtico ſacro perſtrepere in Eccleſia? Jure igitur inferes, quod ſi Deus tantum non inſtituiſſet ſacrum, nunc non ſecus, ac in noviſſimis temporibus, ferè ab omnibus profundæ traderetur oblivioni; conſequenterque illaudatus & inglorius remaneret: nam gloria eſt clara cum laude notitia.

Apoc. 8. 1.

D. Bern. tom. 4. ſerm. 3.

THEOREMA VI.

Pſalmus David.

Angelorum ſymphonia perſtrepant Sacra Altaria.

EX eo, quod Propheta Pſaltes voverat Deo, ſe ſuos Pſalmos majeſtati ejus in templo ſuo decantaturum, ubi choris ſeptus angelicis, melodis vocibus collaudatur. *In conſpectu Angelorum pſallam tibi Deus meus: adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo*; cùm in fronte hujus Pſalmi legis, *Pſalmus David*, ſcire debes eum eſſe ex canticis Deo in templo ejus decantari promiſſis, ubi tantæ majeſtati ſine fine concinunt Angeli; ac paritet meminiſſe cœleſtium ſpirituum melodiæ, quam, dum in templo coram omnium opifice reverenter aſſiſtunt, alternis, ac dulciſſimis vocibus, Deum magnificant ac ſuperexaltant ſub ſenſibilibus

Pſal. 137. v. 2.

bus panis incluſum utpotè prædulciſſimum hominum paſtorem, nutritorem, educatorem. *Deus*, inquit Abbas Cellenſis, *In hac menſa poſuit ſua beneficia, Angelus ſua obſequia, Angelus os aperit in laudem Dei.*

Pet. Cell. de panib.

1. Commendabat ſponſa manus dilecti ſui Salvatoris noſtri, ajebatque eſſe tornatiles, aureas ac plenas hyacinthis. *Manus illius tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis.* Quæ quidem verba, ſi de ſacro altaris miniſtro dum conficit Euchariſtiam, velim eſſe dicta, profectò minimè fallar, tunc etenim manus ſacerdotis manus Chriſti ſunt. Chriſtum gerit ſacerdos, dum ſactum facit, cujus manus inviſibiliter extenſa totam perficit Sacramenti veritatem. Audi Chryſoſtomum: *Cùm ſacerdotem videris offerentem, ne ut Sacerdotem putes hoc facientem, ſed Chriſti manum inviſibiliter extenſam.* Atque iterum alibi. *Quando Sacerdotem corpus tibi prebere videris, noli Sacerdotis, ſed Chriſti manum ad te porrigi arbitrari.* Rupertus verò elatiùs. *Hoc ſola operantur manus Chriſti tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis: manus inquam Chriſti hoc operantur per manus Sacerdotis, quæ manibus ſuis confortata ſunt.* Quare, cùm manus Sacerdotis, dum ſactum miniſtrant, ſint manus Chriſti, non ſecus, ac manus Chriſti, plenæ ſunt hyacinthis. id eſt Angelis: quia enim hyacinthus pretioſiſſimus lapis cerulei coloris eſt, typum gerit Angelorum; cerulei Regni civium. Verum quid faciunt Angeli in manibus ſacerdotis, dum Euchariſtiam contrectant? Dulciter concinunt, ſuaviter modulantur, ac Deum collaudant, ait D. Vincentius. *Tunc manus Sacerdotis plena ſunt Angelis qui canunt dicentes: Panis Angelicus fit panis hominum*, &c.

Cant. 5. 14

D. Chryſ. Hom. 60. ad pop.

Idem hom. 51. in Matth.

Rup. de divin. off. lib. 2. c. 5.

D. Vinc. ſer. 1. Domin. in ſexag.

2. Audi verò Sophronium Conſtantinopolitanum Præſulem, quibus commendet Angelos encomiis. *Regii muſici, nec non ſacrorum miniſtri, & Diaconi dicimini.* Dei utique Regis ſummi muſici ſunt: namque nullo Deum tempore melodis non concinunt vocibus. Sacrorum item miniſtri, Diaconique Diaconorum more altari aſtantes, ſacro aſſiſtunt Presbytero, dum ſacrificio incumbit. Sed quid eſt, quod dum dicuntur Diaconi, ſacrorumque miniſtri, dicuntur etiam muſici? Niſi quia dum Sacro aſſiſtunt, cœlicæque menſæ inviſibile præſtant obſequium, muſici ſunt; dulciſſimè concinentes, modulantes, Deum collaudantes? *Regis muſici nec non ſacrorum miniſtri.*

Sophron. de Angel. Excel. orat. 6.

3. Statutum eſt ab Eccleſia non poſſe Sacerdotem, dum nox eſt, niſi aurora refulgeat, altaribus intereſſe, ibique ſactum conficere. Quod ubique gentium inviolabiliter ab omnibus novimus obſervari. Sed quænam ratio hujus ſtatuti affertur? Multæ quidem, ac piæ omnes, ut accepi: Nunc una tantùm contentus eſto, quam propoſiti noſtri exigit opportunitas. Ut ex illius temporis qualitate doceat te innumerabilium Angelorum ad ſacrum altare volatum, eorumque, dum Euchariſtiæ aſſiſtunt, ſuaviſſimos cantus. Priuſquam enim advenerit aurora, latent aves, non volant, non modulantur, penitùs conticeſcunt; ubi verò elatam, ac albeſcentem viderint, turmatim advolantes congregantur ad invicem, chorosque agunt, dulciter jubilant, ſuaviter modulantur, cœlumque concentibus replent. Hinc Richardus à S. Laurentio auroram dictam putat. *Quaſi avium horam*: eò quod aves ad eam horam carminum ſuorum concentus ſervent. Proindè ut ſcias Angelos, qui (ut idem ibidem aſſerit) *aves Dei* nuncupantur, in conſpectu Corporis Domini congregari, ibique Deo ſuo cœleſtes concinere laudes; non niſi ab aurora, Sactum celebrari jubet Sancta Mater Eccleſia, quia cœleſtium avium, eorumque conventus hora eſt, hora quâ Dominicum conficitur Sacrum. Fortaſſe hac ratione permotus Deus vocavit Angelos ſuos aſtra matutina, Deum laudantia ſimul ac jubilantia *Cum me*, inquit, *laudarent aſtra matutina, & jubilarent omnes filii Dei.*

Richar. à S. Laur. de laud. B. M. lib. 7

Iob. 38. 7.

4. Ut innueret Sponſa, quod cùm nos Chriſtus ſacro Corporis, & Sanguinis ſui ſaginat pulmento, ſancta altaris menſa innumeris Angelorum choris jubilantium, ac collaudantium Deum, undique circumcingatur, ab ipſo nos ait inter lilia paſci. *Qui paſcit inter lilia*, id eſt inter Angelos. Lilia Angelorum ſunt ſymbola. *Ea enim eſt lilii natura*, ait Pietius, *ut cœleſtibus Angelorum ſubſtantiis aptiſſimè comparetur.* Advertendum, quod tametſi lilia ſtipitis procerita-

Cant. 2. 16. juxtà expoſit. Pagn. Pier. li. 55.

ſuavitate Angelorum præſe ferant typum, in ea tamen figura, in qua ab earum Auctore viſa ſunt effingi, propriori hyerogliphico cœleſtes ſubſtantias exprimunt. Si horum ſiorum formæ ſubtiliùs attendas, haud aliter, quàm tintinnabula argentea, aureis repercuſſa malleolis, ſe tibi repræſentabunt. Hoc ſanè proprium, ac perenne Sanctorum Angelorum munus exprimit. Angeli quippe in ſublimi turri templi cœleſtis elati, veluti tintinnabula argentea ob puritatem, aureis malleolis, nempe linguis charitate fulgentibus, perpetuò repercuſſa, die noctuque ſine alio fine Deum collaudant ac prædicant. Quare dum ait Sponſa, Chriſtum inter lilia paſcere gregem ſuum, perinde eſt, ac ſi diceret: Paſcit, ac recreat inter cœleſtes ſubſtantias, quæ dum reverenter adorant Sacroſancta myſteria, ſuaviſſimos concentus edunt, quibus Deum ſuum tanti muneris largitorem inceſſanter exaltant.

Apoc. 2. 7. 5. Ubi Chriſtus ait: *Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod eſt in Paradiſo Dei mei*, ſicuti per lignum vitæ Euchariſtiam, ita per Paradiſum Eccleſiam intellexit, in qua Deus ſalutifero fructu corporis, & ſanguinis ſui enutrit ſuos. Hæc eſt ſententia D. Thomæ. *Eccleſia militans eſt Paradiſus; quia Deus in ea ſuos amatores nutrit & reficit ſuaviſſimis refectionibus.* Ergò

D. Thom. ibid. fidum Chriſti Corpore paſcimur, ac ſanguine potamur, ſumus in Paradiſo, nullo pacto aves Paradiſi, Sacræ menſæ adhærentes, tonticeſcere poterunt, quin ſuaviſſimis cantibus & tanti nutritoris charitatem, ac bonitatem efferant, & continuò delectent. Si dum adhuc Adam Paradiſum incolerer, eudemque ad menſam accumberet, innumerus canorum avium cætus, ut delicias illius augerent, variis pſallebant vocibus, replebantque cantionibus cœlum. *Ne auditui deeſſet*, ait Arnoldus, *qua mulceret melodia, ſuperne in ramis cedrorum, vel aliarum arborum Phanix vivax pſallebat ac pſittacus, & multiplici concinnentium avium una erat conſonantia. Hujuſmodi ad menſam Protoplauſti excubabant tibicines, tales cithariſtas habebat illa originalis antiquitas.* Quorſum in Eccleſiæ Paradiſo, accumbente Deo nobiſcum, deeſſe poterunt aves ſupernæ, Paradiſi tibicines, cælorum citharistæ; quin, ut benigniſſimum, ac pientiſſimum Deum collaudent, ac noſtræ pariter felicitati nobiſcum congratulentur, linguas canoras non ſolvant, vocibus dulciſſimis non pſallant, ac cœlum non repleant cantibus? Nemo profectò ſit, qui ambigat, cum ſumus in Paradiſo, ac Dei menſæ accumbimus, cœlorum muſicos non adeſſe, Paradiſi Symphoniam non perſtrepere, cœleſtes aves non concinere.

Arnol. de oper. ſex dierum.

6. Prídiè, quam Salvator noſter crucifigeretur, nempè die Jovis, accipiens panem in ſanctas ac venerabiles manus ſuas, divinam menſam appoſuit; tantoq; munere dilectam ditavit Eccleſiam. Quamobrem Deus tam magnum opus ſervavit ad diem Jovis; & non potiùs ad diem ſolis, cùm cœleſte manna, hujus ſacri typus, è cœlo primum elapſum eſt? Ut tuæ petitioni ſatisfaciam, ex quamplurimis unam afferam rationem; teque primum admoneo, nomen Jovis à jubilando derivatum; ſiquidem, ut ait Lorinus, *Iubilare derivatur ab Iô, voce lætantium, præcipuè militum triumphantibus gratulantium, dicendo: Iô triumphe. Hinc Iovem latini dixerunt.* Rursùs advertam vocabulum Alleluja, quod, ut Durandus ait, vox hominum non eſt, ſed Angelorum, potius jubilum, quàm canticum eſſe. *Cùm canitur Alleluja*, ait Rupertus, *jubilamus magis, quàm canimus*: jubilant enim Angeli. Iis itaque præhabitis dicam: Idcircò viſum eſt Sapientiæ Dei in die Jovis Euchariſtiam facere, ut perennem Angelorum circa altare excubantium doceret te jubilum, an concentum? monitumque redderet, quotieſcumque conficitur admirabile ſacrum, eſſe diem Jovis, nempe jubilationis, exultationis, & cantus cœleſtium citharistarum laudantium Deum, ac dicentium: Alleluja.

Lorin. in Pſal. 46. ver. 2.

Dur. Ration Divin. lib. 5. c. 27.

Rup. de Divin. Off. l. 1. c. 31.

7. Anacharſis Philoſophus, ut refert Plutarchus, quæſitus ab Ardalo, an apud Scytas eſſent muſices inſtrumenta; *Ne vites*, inquit. Cui iterùm Ardalus: *Attamen Deos Scytæ habent.* Ac ſi diceret: Cùm ſciam apud Scytas Deos eſſe, debitiſque honoribus revereri, mirum mihi videtur, muſicam ibi non perſtrepere; cùm nuſquam ibi Dii, niſi ubi pſallitur, adeſſe conſueverint. Verum hæc de fictis, ac ſurdis numinibus, aures habenti-

Plut. in Convivio ſept. ſapient.

bentibus, & non audientibus, dicta habe: quibus si penes hominum mentes tantus honos adhibitus fuit, ut nullibi æstimarentur adesse, nisi ubi perstreperit symphonia Quamobrem Deus vivus, ac verus, sempiternè Beatus, qui dum sublime cœli solium tenet, centenorum millium Angelorum dulcissimè modulantium peterni cantu oblectatur, descendens in templum, subque panis cortinis residens, expers erit cœlestium cantionum? Firmiter tene, & nullarenus dubita, ubi divinus minister sacra protulit verba, ac Deum in manibus habuit, Angelos ad Altare turmatim advenire, ibique nablis, psalteriis, citharis, aliisque instrumentis onustos, præsenti Deo humiliter astare, dulciterque concinere.

8. Nato Domino, pannis involuto, reclinatoque in præsepio, pervenit ad aures pastorum dulcis ille concentus, *Militia cœlestis laudantium Deum, ac dicentium: Gloria in excelsis Deo.* Ubinam concentus ii fiebant, personabant cantus, cœlestes agebantur choreæ? In diversorio apud beatum Puerum, magnotum Angelorum Regem, ac Deum. *Adorant illic*, ait Arnoldus, *Cherubim, & Seraphim, & gratulabundus Gloria in excelsis Deo, decantabat cœlestis exercitus, & usque ad pastorum excubantium aures harmonia Angelica resonantia perstrepebat.* Hic te velim admonitum, sacrosanctã altaris mensam, in qua jacet Dominicum corpus, minimè ab illo præsepio differre. *Hæc mensa*, ait D. Chrysostomus, *vicem explet præsepis, nam & hic ponitur Corpus Dominicum, non quidem fasciis involutum, sicuti tunc, sed undequaque Spiritu Sancto convestitum.* Quare, si mensa altaris vicem gerit, præsepis Angelorum cantibus perstrepentis; quamobrem Angeli non concinent in altari, non laudabunt Dominum, præsentemque Deum non glorificabunt, cui dulcissimis sonis cantabant in præsepio? Cantant planè. Neque mirum, si cœlestes substantias assistentes coram altari non aspicimus, eorumque symphoniam non audimus: quippè cæcutiunt oculi nostri, auresque obsurdescunt. *Si non haberemus oculos lippos, nec aures obduratas, videremus, & sentiremus eos cantantes.* ait D. Vincentius,

Luc. 2. 13.

Arnold. de Laud. B. Virg.

D. Chrysost. serm. de Philogonio.

S. Vinc. serm. 1. in festo Corp. Christi.

9. Quid est, quod dum Sacerdos verba Sacri Canonis prosequens, ubi venerit ad precem, quæ incipit, *Nobis quoque peccatoribus*, concludendam; dicatque *Per Christum Dominum nostrum*, ministet, ut in similibus assolet, non respondet *Amen*? Forsitan Ecclesia sperans in multitudine miserationum Dei, partem aliquam, ac societatem cum Sanctis Apostolis, ac Martyribus petit in cælis, tam necessariæ petitioni annuendum non censet? Absit, ut tale quid arbitreris. Annuendum censet, ac respondendum, & respondetur in facto: verùm non ab hominibus, sed àcœlestibus Angelis, altare circumdantibus, ac concinentibus. Audi Nicolaum de Ploue. *Concluditur: Per Christum Dominum nostrum, & non dicitur Amen; quia secundum Doctores illud respondent Angeli*; Ex hac re planè intelliges, sacrum Ecclesiæ altare Angelorum concinentium circumdatum Choris, atque (ut in majoribus sactis assolent psallentes in choro) ministro celebranti respondentium, & dicentium: *Amen.*

Nicol. de Ploue de expo. Missæ apud me pag. 52

10. Denique ad confirmandam hanc veritatem, profert Petrus Galatinus cujusdam Rabbini Hebræorum Doctoris traditionẽ, quem Hebræi, honoris gratia, magistrũ sanctum nostrum appellant. Hic ad priorem petitionem Antonini Romani Consulis respõdens, hæc se tradit accepisse. Cùm semel Rabbi Simeon in spelunca duplici orans, vidisset Eliam sibi apparentem, & tamquam Summum Pontificem rem sacram facientem, atque omnes Patriarchas, cælorumq; Spiritus lætantes, post multa ipsum interrogavit, dicens: Sacrum illud, quod faciebatis coram Deo Sancto, & benedicto, quodnam erat? Respondit Elias. Hoc est sacrificium, quod postquàm venerit Messias, facient Sacerdotes coram Deo Sancto. Quod cum primum Sacerdotes exercebunt, omnes Angeli cæli, audientes illa Sacrosancta verba ex ore Sacerdotis prodeuntia, contremiscent, & dicent Domino: Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in universa terra: quoniam elevata est magnificentia super cælos. *Tunc autem Angeli variis instrumentis coram Deo Sancto, & benedicto laudes maximas edent, dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Hæc Rabbinus. Galatinus verò addit: Qualis autem debeat esse hæc Angelorum laus,

Gulat. de arcan. lib. 10. cap 7.

laus, quam in hora immolationis hujus sacrificii Angeli facturi erant, ex Rabbi Hehumiæ verbis facilè comprehenduntur, qui ait: *Dico vobis, si qui s mortalium posset audire, atque percipere cantum illum adeò suavem, atque melliſluum, quem Angeli concinunt, anima ejus sejungeretur à potentiis corporis, & cum illa cantus dulcedine conjuncta egrederetur.*

D. Anto nin. p. 4. titul. 5. c. 12. §. 2.

11. Hoc ex eo, quod ex vitis Patrum tradit D. Antoninus, manifeſtiùs fiet. Ibi enim dicitur Angelos Dei juſſu ad quemdam magnæ probitatis virum deſcendiſſe, ut illius animam, ſolutam carnis ergaſtulo, comitarentur in cœlum. Verùm cùm vir Dei, hinc Michaële, hinc verò Gabriële Archangelis aſtantibus, ac morituram præſtolantibus, mortis formidaret dolorem, ac mori nollet. *Miſit Dominus Deus David cum cithara, ſeu pſalterio ſuo, & cantoribus patriæ cœleſtis, ad cujus pulſum & cantum ſuaviſſimum anima ſubitò exilivit à corpore, & cum gaudio in cœlum eſt recepta.* Habes itaque ex præhabitis, non modò Angelos coram S. Euchariſtia inceſſanter canere; ſed & tali, & tantâ dulcitudine canere, quod, ſi eorum modulationes percipi poſſent, præ dulcedine cantus omnes raperemur in Deum.

D. Antonin. p. 4. tit. 5. c. 12. §. 2.

THEOREMA VII.

Pſalmus David.

Divinæ Omnipotentiæ opus admirandum, maximum, fereque ſupremum, Euchariſtia.

QUoniam ex præhabitis conſtat Pſalmum eſſe laudem, laudemque ſignificare Euchariſtiam, videndum modò quorſum laus hæc deifica dicenda ſit Davidis, *Pſalmus David.* Hoc autem, ex interpretatione nominis regii patefieri puto: traduntur enim *David*, vocem hebraicam, latinè *Manufortem* ſignificare. Dum igitur Euchariſtia dicitur David, perindè eſt, ac ſi diceretur opus manufortis, nempè Dei (quem David præſignat,) in cujus manu vera reſidet fortitudo, vera virtus, ac robur. Sic verò dicitur, non ad excludenda alia opera, quaſi à Deo non ſint, ſed ad ſignificandum Deum in opificio mundi, & eorum, quæ ſunt in mundo veluti ad parva & exilia dexteram adhibuiſſe: ad Euchariſtiam verò faciendam fortem, & validam. Quod ſanè maximum argumentum eſt, Sacramentum altaris opus eſſe admirandum, maximum, fereque ſupremum Omnipotentiæ Dei.

1. Etſi cor Domini Jeſu non ſecus, ac fornax millies ſuccenſa, continuis amoris ignibus perpetim exardeſceret; cùm tamen, imminente acerbiſſimâ ejus paſſione, relicturus eſſet ſuos, perindè pervenit ad ſummum, ut ei nihil amoris accedere potuiſſet. *In finem*, inquit Joannes *dilexit eos.* Id eſt, ait Burgenſis, *tanto amore dilexit eos, quantò major eſſe nequeat.* Tunc temporis ergò, nempè in magno, ac ferventiſſimo illo charitatis fervore, accepit panem, ac divinam confecit Euchariſtiam. Qualenam opus tanto igne prædominante factum putas? Ex regula D. Bernardini claré accipies. *Solet homo; cum eſt in magno amoris fervore, ac vehementia dilectionis, facere magna; quia charitas operatur magna, ſi magna eſt: quanta major eſt, tanto majora ſatagit operari: ſicut, & in carnalibus amoribus patet, quantò magis, & in philoſapto Jeſu?* Ac ſi apertius diceret. Cùm ex quantitate amoris opus dignoſcantur amoris, parvus amor, parva, magnus verò magna, neceſſe eſt operari. Porrò, ſi perindè magnus fuerit amor, cui nihil, quo amplius intendatur, addi poſſit? maxima ſanè conficiet, quibus nihil ulterius poſſit adjungi. Quia verò cor amantiſſimi Jeſu, dum ad Euchariſtiam formandam Sanctas manus extolleret, immenſæ, ac infinitæ propemodum charitatis ardore accendebatur, cui nihil amplius ſuperaddi potuit, immenſæ molis, infinitæ perfectionis, ingentiſque pretii opus cenſendum eſt confeciſſe, cui nihil amplius boni, nihil pulchri, nihil commodi potuit ſuperaddi.

Io Burg. ſerm. 13. de divin. union.

D. Bernardin. to. 1. ſer. 54. artic. 1. c. 1

2. Præterea audi Propheram de cœlorum ſtructura, quam mirum in modum videre concupiſcebat, eloquentem. *Quoniam*, inquit, *videbo cœlos tuos, opera digitorũ tuorum; Lunam, & ſtellas, quæ tu fundaſti.* Tanta (ait) afficior cupiditate, tanto ardore, ac curioſitate videndi cœlos tuos, opus maximum digitorum tuorum, quantam ne-

Pſ. 8. 4.

mo habuit unquam. Verum qua dere opus tantæ molis, tantę pulchritudinis palatium dicendum est potius opus digitorum Dei, quàm manuum? Quia Deus non manus, sed digitos, ad ejus constructionem admovit. Dicitur Deus ad cœlorum structuram digitos adhibuisse, *Non quod habeat Deus digitos*, ait S. Chrysostomus, *sed minimæ esse operationis ostendit*, Usque adeo admirandus est Deus in operibus suis, tantaque fretus potentia, quod ad formandos cœlos, quibus nostris oculis nihil majus, nihil pulchrius, nilq; admirabilius objici potest; non utramque manum, non dexteram, sive saltem sinistram, sed digitos adhibuisse scribatur. *Videbo cœlos, opera digitorum tuorum.* In qua quidem re Spiritus Sanctus docuit nos, longè latèque majora efficere posse Deum extendentem alteram, vel utramque manum. Quippe si Deus adjuncta utraque manu perfecisset cœlorum orbes, conjectarent homines eum in illo opere absorbuisse vires. Omnipotentiæ suæ, nihilque reliquisse, quod majus cœlo foret. Potrò fecitne unquam Deus opus hoc magnum, cui omnem potentiæ suæ vim applicuit, ità, ut eo aliud majus facere non posset? Fecit quidem, & tale est Eucharistia. Quod neq; de cœlorum orbibus, neque de alio Dei opere memoriæ proditum est, de Sancta Eucharistia prædicatur. Eam enim Christus, ut opus omnium maximum ostenderet, ac nihil ea unquam majus factum, aut faciendum, utraque manu apposita mirabiliter confecit. *Accipiens panem*, inquit Ecclesia, *in Sanctas, ac venerabiles manus suas, benedixit, fregit, dedit q; discipulis suis.* Hoc solum opus sapientiæ Dei vires absorbuit, Deoq; ne unquam ad majora progredi posset, terminum summum præfixit, ac infinitam Omnipotentiam Dei finitam (ut ita dicam) ostendit. Quare *Quid melius corpore, & sanguine Christi?* ait Isidorus. Ac si diceret. Quid erit tellus? quid cœlum? quid Paradisus? quid denique omnis alia creatura, sacri altaris miraculo comparata? Sanè hæc spectabilia sunt, bona sunt, pulchra sunt; sed digitorum Creatoris opera exigua; Eucharistia verò manuum, qua nihil majus, nihil pulchrius, nihil admirabilius visum est unquam, nec videri potest in posterum. *Quid melius corpore, & sanguine Domini?*

D. Chrys. ibid.

In Can. Missæ.

D. Isid. li. 6. c. 19. etymol.

3. Referunt prophani, consuevisse gentiles in os propinqui defuncti monetam immittere, obolum nuncuparam, ut animam exeuntem viatico providerent. Hinc, ni fallor, factum est, ut primores Christianæ fidei alumni, ad hanc patrum suorum pestiferam consuetudinem abolendam, sacram Eucharistiam monetæ formam ferentem, in os fidelium defunctorum reverenter immitterent, traderentque sepulchro. Legimus D. Basilium tertiam partem Hostiæ conservasse in Missa, ut secum consepeliretur. Eucharistia planè verus, ac probatus est obolus, non illud gentium adulterinum, qua, quasi viatico, animæ defunctorum, munitæ, felicitèr progrediuntur in Cœlum. Sed quid est, quod posthabitis aliis nummis, solus obolus pro typo Sacramenti defertur? Ut Eucharistiam non modo censeas defunctorum viaticum; verum etiam advertas a Deo factam in ostentationem Omnipotentiæ suæ. Obolus enim, ut ait Alexander ab Alexand. *Oboli nomen habuit quod vetus Athenienſium nummus obeliſcum incuſſum habuit.* Obeliscos verò, ut refert Petrus Berchorius, antiquorum Reges consueverunt erigere *Ad suæ potentiæ ostentationem.* Planè sacra Eucharistia quidam obolus censenda est, ac si Deus in ea obeliscum expresserit. Opus grande est, admirabile, ad Divinæ Omnipotentiæ ostentationem in base altaris erectum, quo nihil sublimius, nihil majus, nihil augustius in hoc omnium rerum theatro.

Amphiloch. apud Lippom. 1. Ianuar.

Alex. ab Alex. Gen. lib. 4. c. 24.

Berc. Reduc. Mor. lib. 14. c. 72.

4. Quis me vetabit sacrum Eucharistiæ confere Antoglipho calculo, quem fert Sagaris Phrygiæ fluvius, Deorum matrem præferenti, ut refert Plutarchus? Habes in Apocalypsi Sacram Eucharistiam sub typo calculi expressam. Idipsum etiam apud Isaiam invenies. Habes præterea eam, non inquam imaginem, sed veram Deorum matrem, quæ nos divino nutriens lacte, ex hominibus Deos facit. *Nos Dominus noster per cibum hunc suavissimum sui traducit effigiē, deiformesq; reddit:* Ait Divinus Dionysius. Denique de hoc calculo hoc addit Plutarchus. *Si quis hūc lapidē invenerit, nullius rei*

Apoc. 2. 17 Isa. 6. 6.

D. Dionys. de cœl. Hierar.

Plut. de Fluv. c.2. *capitur admiratione.* Quod ità quadrat Euchariſtico Sacro, ut hic lapis ad ejus typum cenſendus ſit fabrefactus. Eſt enim opus adeò immenſum, excellens, obſtupeſcendum, ut qui illud invenerit, attenteque obſervaverit, in nullius rei poterit admiratio-
Pſ.110. 4. nem venire. Namque in eo non modò cuncta admirabilia Dei, ut Pſaltes ait, contemplari licet; verum etiam ipſiuſmet Dei præſentiam, mirabilium omnium opificis, intueri, in cujus comparatione nihil, quod admiratione ſit dignum, poſſibile eſt inveniri.

5. Ubi venerabilis Sacerdos, divinorum verborum virtute, ſe corpus, & ſanguinem Chriſti confeciſſe credit, utraque manu adhibita in ſublime elevat, ac populo prodit. Verum, ſi quæris, quidnam iſta elevatio præſeferat. Multa, inquam, ac mira, expleta̍que magnis myſteriis. Dicam modo, ut rei noſtræ exigit argumentum, quod de'ea Hugo de S. Victore ſcriptum reliquit.
Hugo de S. Vict. in ſpec. Euc. tom. 3. *Meritò cum venitur ad hæc verba, ſacerdos extollit altè utrumque, ſignificans hunc cibum & hunc potum, excellentiorem cæteris.* Ut Presbyter innueret diviniſſimum ſactum cuncta, quæ facta ſunt à Deo excellere, ac ſuperare, reverenter elevat illud, quaſi ſuper omnia, quæ facta ſunt, extolleret, ac reponeret, tacite̍que diceret: Ut hujus ſacri cibi dignitatem, magnitudinem, ac in aliis Dei operibus ſupereminentiam non ignoretis, ex totis viribus fretus, utramque ad bibens manum, velut illud ſuper alia omnia reponerem, reverenter extollo. Nec ſanè immeritò: opus eſt enim maximum, admirabile, ac ſuper alia Dei opera reponendum, extollendumque.

Pſ.58.10. 6. Cum legis illud Pſalmi quinquageſimi tertii. *Pluviam voluntariam ſegregabis Deus hæreditati tuæ*, admonitum te velim, ubi ſcribunt Septuaginta, *ſegregabis*, alios transferre, *Cribraſti*, Pagninum verò *Feciſti elevare.* Ibi abſque dubio Prophera per pluviam voluntariam intelligit Euchariſtiam; tum quia ſub typo mannæ pluit populo Hebræo: Tum, quia voluntaria eſt, id-eſt, ut ait Lorinus, *Summa voluntate inſtituta ſummoq; amore, cùm in finem Chriſtus dilexiſſet ſuos, exquiſita inter omnes voluntates*
Ioa. Lor. ibid. *ejus. Summopere item à nobis expetenda, ac magna voluntate percipienda.* Expende verò hanc cœleſtem pluviam cribraram dici. *Pluviam voluntariam cribraſti Deus*, id eſt ab omnibus Dei operibus ſecretam, tamquam aliorum præcipuum, optimum, excellentiſſimum. Velut ſi Deus omnia opera ſua, quæ in æterni tatis circulo, velut in quodam cribro, deſtinebat, producturus ad extra, ſtudioſe cribraverit, ut ex eis Euchariſticum ſacrum, non ſecus, ac ſimilaginem à furfuribus, & purgamentis, educeret, ac ſecerneret; atque ſuper alia tamquam excellentiſſimum, perfectiſſimum elevaret, ut Pagninus habet *Feciſti elevare.*

7. In Cantico Abacuc, quod ad prædicanda noſtri Redemptoris miracula decantatum ſcimus, hæc inter reliqua habentur:
Abac.1.3. *Splendor ejus ut lux erit, cornua in manibus ejus. Ibi abſcondita eſt fortitudo ejus*, ubi vulgaris editio habet *Cornua*, Septuaginta *Splendores* tranſtulere. Quod ſi hujus litteræ perſiſtamus interpretationi, ejus ſenſus erit; Prophetam vidiſſe Chriſtum Dominum ſplendorem quemdam geſtantem in manibus ſuis. Quia verò D.
D. Hieron. ibid. Hieronymus per hunc ſplendorem Chriſtum intelligit, ſplendorem gloriæ Dei vocitatum à Paulo: *Qui cùm ſit ſplendor ejus, &*
Hebr.13. *figura ſubſtantiæ ejus*; Vates videtur innuere ſe vidiſſe Chriſtum in manibus Chriſti, ſeipſum nempe ferentem. Quod quidem divinam Sacræ Euchariſtiæ inſtitutionem apertiſſimè tangit: nam cùm Chriſtus accepit panem in ſanctas, ac venerabiles manus ſuas, eumque benedixit, repente ſeipſum in manibus ſuis habuit, & ſplendor ſplendorem ferebat. *Ipſe ſe portabat quod-*
D. Aug. in Pſ.33. *dammodo, cùm diceret: Hoc eſt corpus meum.* Ait D. Auguſtinus. Unde verſus.

Rex ſedet in cœna turba cinctus duodena
Se tenet in manibus ſe cibat ipſe cibus.
D. Thom. opuſc.58.

Iis itaque ſic præhabitis, advertendum, quod ubi legit vulgatus. *Ibi abſcondita eſt fortitudo ejus*, transfert Arabicus, *Fecit amorem virtutis ſuæ firmum.* Quam
Arabica Transl. quidem tranſlationem, prout noſtræ propoſitio-

fitionis quærit intentio, acceptissimam habeas; hic enim est sensus. Postquam Christus summus gloriæ Dei splendor seipsum æquè splendentem tulit in manibus suis, id est sacram instituit Eucharistiam, *Fecit amorem virtutis suæ firmum*; nimirum effirmavit vim, ac virtutem, sive potius terminavit omnipotentes vires amoris sui: nevè ulterius progrederentur, mandavit, nè opus aliud hoc ipso majus tentaret efficere; in cassum siquidem laborasset, ubi ad opus omnium maximum, quo nihil majus esse poterat, perventum fuit. Ac si dixisset amori: Hic siste gradum, depone manus, fige columnas, non plus ultra, nostræ ad metam omnipotentiæ adsumus.

8. Hoc opus (si fas est dicere) ditissimum dumtaxat depauperavit Deum: nam postquam Deus instituit hoc Sacramentum, ex eo quod in illo se nobis præbuit; nemo est, quem lateat, nihil ei remansisse, quod nobis amplius daret, D. Vincentius contemplatur Christum inter manus Sacerdotis positum, elevatum, ut quotidie consuetum est fieri in Ecclesia, eundemque Cruci inter duos latrones affixo comparat, per latrones utramque Sacerdotis manum intelligens. Hæc sunt verba S. Doctoris. *Sicut Christus fuit elevatus, & crucifixus inter duos latrones, ita Hostia consecrata levatur duabus manibus, dextra & sinistra, quæ significant latrones.* Verum quare ministri Dei venerabiles manus latronibus comparantur? Eò quia, dum sacrum faciunt, latronum instar sunt, latronum perpetrant opera, rapinas exercent, sed sanctas. Nempe Deum seipso expoliant, nobis eum præbent, atque adeo depauperant, ut non habeat majus, quod nobis amplius donet. Hinc est, quod Psaltes Eucharistiam vocat rapinam, ubi habent Septuaginta. *Escam dedit timentibus se.* transferunt alii. *Rapinam dedit timentibus se.* Sanè Rapinam dedit. Rapina est Eucharistia: nam, cum Christus incidit in manus ministri, incidit in latrones, qui eum, non modo bonis suis, sed seipso depauperant, exuunt, spoliant.

D. Vinc. ser. 1. Fer. Cor. Chr.

Ps. 110. 5.

9. Dum Sponsa Christum dilectum suum commendat, & prædicat, ait esse coloris flavi. Quod legimus in vulgat. *Dilectus meus candidus*, transferturab Anastasio. Sinaita. *Dilectus meus flavus.* Ac si diceret: Pallidum præfert colorem Dilectus meus. Sanè pallidus, & flavus idem est. Sed quammobrem pulcherrimus inter filios hominum, electus ex millibus, speciosior Angelis, rerumque omnium pulchitudo fontana, coloris est pallidi? Eò quia, ut Petrus Bercorius ait, *Pallor solet pauperiem sanguinis designare.* Christus itaque pallidus exprimitur, non ex eo, quod eximia, admirandaque pulchritudine careat; sed ad insinuandam sacri sanguinis pauperiem, non modò semel in Cruce, sed & in sacro altari quotidie pro nobis effusi. Vides quonam pacto Sancta Eucharistia, dum tantum à Deo exigit, sugitque sanguinem, omnis boni ditissimum possessorem, nullius indigentem, paupertatis expertem, depauperat? Quale ergo ac quantum æstimabis opus, quod pro hominis gloria, non terra, non mari, non cœlo, sed proprio cruore, imò etiam seipso, Deum summum expoliat? Magnum sanè, admirandum, ac divinæ Omnipotentiæ Supremum.

Cant. 5. 10.

Petr. Berc l. 3. Red. Mor. c. 1. n. 5.

10. His itaque sic habitis, velim demum mihi concederes Eucharisticum Sacrum celebri illi aulæo conferendum, quod Nero Romanorum Imperator pertexendum curavit. Cùm Nero (inquit Plutarchus) aulæum quoddam apparasset, magnificum spectaculum, tum pulchritudine, tùm pretio, & Senecæ ostenderet. *Deolarasti, inquit Seneca, te esse pauperem: nam si hoc amiseris, non posses alterum parare simile.* Et sanè evenit, ut nave demersa periret aulæum. Cùm aulæum sit tapetum elaboratum, picturata, ac versicolori textura, quo passim Regum, ac Principum parietes obvolvi, ac decorari animadvertimus, Christum dicam aulæum, sive mavis tapetum. Tapeto quippe se confert in 138. Psalmo: ubi enim vulgatus ait: *Et substantia mea in inferioribus terræ*, transtulit Symacus, *Variè formatus sum*, *sive variegatus*; pulchrius alii ex hebræo *Acu pictus sum*, *sicut tapetum.* Pretioso hoc aulæo, quotidie de cœlo demisso, mirificè decoratur Sancta Mater Ecclesia, domus Regum Regis. Sed quale est hoc aulæum? Tã grande, ac magnificũ, tam pretiosum, ac pulcrum, tale ac tantum, quod infinitæ Omnipo-

Plut. de cohib. fratum.

Ps. 138. 15.

ripotentiæ Dei impossibile est alterum parare simile. Quippe cum certum sit, Deum in se veraciter continere, ac præter unum Deum alterum Deum non esse, numquam Omnipotentia Dei, cui alter Deus deest, hui. Sacramento efficiet simile. Denique, si delectatus fueris spectaculo tam eximii operis; &, ut Seneca Neroni, Deo dixeris: *Declarasti te esse pauperem.* Puta te vera dixisse. Alterum sibi parare non potest Deus; nam non habet alium Deum.

11. Quid ni dicam de sacro calice, quod de gemmato calice cecinit Martialis?

Martialis lib. 14.

Gemmatum scythicis ut luceat ignibus aurum,
Aspice quot digitos exuit iste calix.

Imò quidquam aliud majus, excellentiusque? Gemmato, dum sacrum facit, utitur Ecclesia calice: quotquot enim ad altare sacri fluunt sanguinis guttæ, tot igneos, prætiosos, fulgentesque puta carbunculos. *Intelligimus altare Dei plenum esse carbunculis, hoc est ignitis calculis.* ait D. Hieronymus. Hæc in Ecclesiæ calicem jugiter influentes, eum plus quod dici potest, mirum exornant in modum, locupletant, præclarum, prætiosum reddunt, cœlo splendidiorem. Unde tot igniferas gemmas, tot lapides pretiosos, tot incomparabiles opes, iste sibi calix acquirit? Non ex divitiis, ut ille, digitis; sed sacro è corpore Dei: prorsus enim exuit, sive ut propius loquar, evacuat sacrum Dei corpus cruore pretiosissimo. Adeò quippe divinum illud, sibi sanguinem attrahit, ut ne quidem guttulam, quam sibi non absorbeat, habeat Dei cato. Audaciter itaque dicam, Sacræ mensæ calicem Deum quoddammodo explorasse, bonis exuisse, pauperem reddidisse. Quia nil in Deo est quod in calice non reperiatur. Quod si cecinit ille, *Aspice quot digitos exuit iste calix.* Ego verò,

Aspice quem Dominum exuit iste calix.

D. Hieronym. in c. 6. Isa.

THEOREMA VIII.

Psalmus David.

Amantium esca Sacrosancta Synaxis.

UBi magnus Esdras, auctor titulorum Psalterii ut doceret nos vigesimum secundum Psalmum pertractare mysteria Christi Regis nostri, nuncupavit Psalmum David, proculdubio potuisset inscribere, Psalmum Dilecti: nam nomen *David* latino idiomati *dilectus* etiam transfertur. Tali quidem vocabulo Christum apertissimè insinuasset, cui dilecti nomen sic mire modo quadrat, ut præter eum nemini debeat applicari. Expendens Pascasius titulum Psalmi quadragesimiquarti, *Pro dilecto*, sive *Amantissimo*, in quo per totum agitur de Christo, hæc ait: *Dilectum autem, sive amantissimum sine ulla additione vocat; quia in comparatione ipsius jure nullus dilectus creditur.* Hic autem dilectus ob miram sui pulchritudinem, dulcitudinemque, adeo ab amatoribus suis esuritur, expetitur, quod eorum misertus, nè deficerent, ac perirent, sub esibilibus terū speciebus se miro modo recondidit, factusq; est amantium esca.

Ps. 44. titul. Pasch. in Ps. 44.

1. Lignum, quod Sanctus David secus decursus aquarum plantatum asserit, ferens fructum suum in tempore suo, cujus numquam decidunt folia, *Erit tamquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructū suum dabit in tempore suo, & folium ejus non defluet*, teste D. Bernardino typus est Eucharistici Sacri. *Hu sacratissimis verbis*, inquit S. Doctor, *describitur Sanctissimum Sacramentum sub mysterio ligni.* Ubi diligenter attende, pro typo Sacræ Eucharistiæ non afferri arborem, sed lignum: quippe non ait: *Erit tamquam arbor*, sed: *erit tamquam lignum.* Quænā major ratio Vatis inflexit ingeniū, ut magis sub typo ligni, quā arboris, Eucharistiā describeret? A Divo Isidoro requirēda est, qui inter lignū, & arborē non parū interesse putat: ait enim: *Arboris nomen ab arvis inflexū creditur, eo quod terris flexis radicib⁹ adhæret. Ligna dicta, quia incensa*

Ps. 1. 3.

D. Bernardin. tom. 1. ser. 54. in prin.

D. Isid. Etymol. lib. 17. c. 6.

vertuntur in lumen. Arbores ergo dicendæ, quæ arvis adhærent ut fructus, animantium alimenta, producant. Ligna verò, quæ ab arvis excisa humi jacent, escam ignibus administratura. Quare, quia Sacra Eucharistia omnium esca non est; sed illorum tantummodò, quorum corda non secus, ac accensus clibanus, divino amoris igne repleta, intentissimè Deum amant, non dicitur arbor, sed lignum. *Erit tamquam lignum.* Solius ignis esca est, amoris pabulum, amantium cibus.

2. Huic eidem mysterio eundem puto Prophetam attentum; cum Eucharistiam prævidentem, sic legimus decantasse: *Et erit firmamentum in terra in summis montium, superextolletur super libanum fructus ejus.* Hæc verba, ut notum est omnibus, non modo nostri, verum & Hebræorum Doctores, de Sacra Eucharistia pulchrè interpretantur. Nam ubi transfert vulgatus, *Erit firmamentum*, vertunt alii, præsertim D. Hieronymus: *Erit memorabile triticum.* Ita Sacrum altaris appellatur, ait Tertullianus. *Quia in immolatione hujus tritici memoria recolitur omnium pretiosissima & beneficii perpetua recordatione dignissimi, nempe passionis & mortis Christi.* Verum expende dixisse præterea psaltem, hoc Sanctum, ac memorabile triticum super libanum extollendum: *Super extolletur super libanum*, nempe super arborem thuris, quæ passim dicitur libanus. *Libanus*, ait Richardus à Sancto Laurentio, *quandoque pro arbore accipitur, à qua profluit thus, quia libanus græcè, thus latinè.* Ac si clarius diceret Psaltes: Extollendum est Dominici Corporis & sanguinis Sacramentum, & reponendum in arbore thuris, ut nihil aliud, quam thus esse censeas, veluti latum à planta thuris. Hinc D. Vincentius Sacram Hostiam, sacro hoc thure repletam, *Thuribulum aureum* quod Joannes vidit in manu Angeli, nuncupavit. Sed quare Eucharistia censenda est thus? Quia sicut thus est esca ignis, sic Sacra Eucharistia cibus est animarum, quæ igne divini amoris accensæ, præter Deum suum appetunt neminem. Amantium esca est.

3. Planè notum est omnibus in celebri illo edulio, Hebræis peregrinantibus præbito, quod ex mira saporum novitate, ac varietate vocatum est manna, hujus Sacramenti effigiem effulsisse. Recensent manna olei saporem retinuisse, ex quo Hebræi confracto in mortario, excoctoque igne conficiebant *Tortulas saporis quasi panis oleati.* Velut si Angeli tanti panis pistores, priusquam plueret è cœlo, oleum permiscuissent. Ex hoc præsignificabatur sacram Eucharistiam oleo perunctam fore, sive oleatam, quemadmodum à Drogone Cardinali vocatam invenies. Verum quare Deus oleatam effecit? Ut naturam olei saperet. Quippe sicut oleum, ut D. Bernardus ait, *Fovet ignem*; id est cibus est ignis, quo ignis nutritur, ac fovetur; non secus Eucharistia cibus est ignis, nempe amoris, quo Dei amatores foventur, ac nutriuntur.

4. Visum est Spiritui Sancto Sanctam Synaxim panem Angelorum vocare non modò per os David, ut legitur Psalmo septuagesimo septimo, *Panem Angelorum manducavit homo*; verum & per Sapientem filium ejus, sapientiæ decimosexto: *Angelorum esca nutristi populum tuum, & paratum panem de cœlo præstitisti eis.* Quoties audis Sanctam Eucharistiam panem Angelorum dici, ne putes Angelos elapsos è cœlis altaribus nostris astare, eoque modo, quo nos, Sacramenta Corporis & Sanguinis Christi percipere, & nobiscum communicare. Quamvis enim & ipsi, ut dictum est supra, eodem, quo nos, enutriantur pane, divertimodè tamen manducant. Verbum quippe nobis sub Sacramenti tegmine, illis autem in cœlis, nullo tegmine obvolutum, apponitur manducandum. Ergo, si cœlestes substantiæ minimè enutriuntur Eucharistico Sacro, quorsum dicendum erit Angelorum esca? Ut pulchram rei nostræ rationem adoremus. Planè idem Psaltes de substantiis Angelorum pertractans, sub vocabulo ignis censuit appellandas. *Qui facit* inquit *Angelos tuos Spiritus, & ministros tuos ignem urentem.* Quod à Sophronio Archiepiscopo Constantinopolitano usurpatum invenio, nuncupante Angelos *lampades*; Sanè non secus, ac lampades, ignei sunt, seu igniti. His sic præmissis, in lucem profertur ratio, qua Sanctissima Eucharistia esca sive panis, dicitur Angelorum: quippe idem est, ac si diceretur esca igni-

Psal. 71. 16.

B. Hiero. Transl. Titelm. ibid.

Rich. à S. Laur. lib. 12. de laud B. Mariæ.

B. Vinc. ser. 2. de Corpor. Dom.

Num. 11. 8.

Droge lib. p. de Dom. Pass. Sacr.

Psal. 77. 25. Sapient. 16.

Psal. 103. 4.

Sophor. orat. 6. Biblior. Patr. tom. 2.

ignitorum, nempe Deum diligentium. Solis Angelis, nimirum illis, qui cœlesti ign e accensi instat ignitarum lampadum ardentes, continuè Deum depereunt, convenit. Thus est, oleum est, esca solius ignis.

5. Ut eunctis innotescat (ait D. Chrysostomus) cui Dominus Jesus corporis, & sanguinis sui mensam apposuit, arrigant aures & audiant. *Aquilarum est hæc mensa.* Dapes istæ solis aquilis paratæ sunt, illis solis, appositæ: cæterum nulli. Si fortè non es aquila, longe discede, nihil tibi, & mensæ huic: aquila fias, & comedes. Sed quare Corpus Sanctissimum solis proponitur aquilis? Aquila, ut ajunt Physici, inter cæteras aves, calidissimi ac ardentissimi temperamenti est, quod ipsa naturaliter præsciens, *Etitem lapidem frigiditatis ratione in nido sibi admovet; nam alias caloru intemperie ova incumbenda percoqueret*, ait Cælius. Hæc, ni fallor, est ratio, qua Eucharistica mensa solis aquilis dicatur appositа: quippe illis solis fructuosè præbetur, quorum (utinam omnium) corda non secus, ac aquilarum, magno amoris ardore accensa, Deum solum quærunt, exoptant, depereunt. Esca amantium est.

D. Chrys.

Cœl. Rodig. lib. 13. cap. 20.

6. Dum legis Evangelicum Vatem vidisse *Dominum super solium excelsum & elevatum*, per solium illud sublime sacri altaris sedem intellige, quod à sublimitate, atque ab altitudine, eo quod alta res est, altaris vocabulum meruit. Sub sensibilium specierum cortinis agere videbatur tunc temporis æterna Dei Majestas; quam, ut placet D. Thomæ, ignitissimus carbo sacram super mensam effulgens, repræsentabat. Haud absimili modo visus est alias à quibusdam fidelibus, assistentibus Sacro D. Clementis Aviceti Episcopi. *Viderunt*, inquit Metaphrastes, *carbonem maximum in intemerata, & mystica mensa appositum:* Sed attende, Deo sub altaris solio elevato duo Seraphim astitisse: subjunxit enim Isaias: *Seraphim stabant super illud*, sive *In circuitu ejus*, ut habent Septuaginta. At cum notissimum sit, innumeras Angelorum acies cujuscumque ordinis, & hierarchiæ sacro astare symposio: quamobrem Propheta sola Seraphim astitisse scripsit? Tametsi Christo, sub specie panis velato, deesse non possit cunctorum Spirituum obsequens frequentia; tamen à solis Seraphim sancta ejus mensa describitur circumdata; eo quia Seraphim latino idiomate, *Igniti* sive *Ardentes* interpretantur. Ut edoceatis Sacrum illum, ac divinum cibum solis Seraphim, nempe solis ignitis, solis ardentibus, solis Deum super omnia colentibus, apparatum. Amantium cibus est.

Isa. 6. 1.

Metaphr. apud Lippom. 23. Ianuar. Transl. Septuag.

7. Verba Psalmi Septuagesimi tertii: *Tu confregisti capita draconis, dedisti eum escam populis æthyopum*, intelligenda non sunt, ac si Deus dedisset draconem edendum populis æthyopum; quippe, non draconem, sed Christum dedit in escam, obvelatum sub specie panis: ut æthyopes tam forti cibo refecti, capita sævissimi draconis, nostri generis hostis, configerent, ac consumerent. Hæc est sententia D. Augustini. *Puto quia magis Christum acceperunt in escam, quo se consummaverunt, Diabolum quo consumerent.* Expende verò, quod Propheta non ait; dedisti eum escam Ægyptiis, Græcis, Hispanis, Italis, aut aliis terræ incolis, sed tantum æthiopibus. *Dedisti eum escam populis æthyopum.* Cur autem solis Æthyopibus? Quia cum Æthyopes partem mundi meridionalem habitent continuè, solis ardoribus comburuntur: inde est quod ut plurimum nudi incedunt, nigroque colore obducuntur. Hinc *Æthyops*, Græcè, *Ardens*, sive *Incensus*, latinè interpretatur. Ut hinc edisceas Sacrosanctum edulium solis incensis, ac ardentibus, nempe Deum amantibus, apponi. Quocirca si fieri vis particeps mensæ Salvatoris, æthyops fias, Deum ardentissimè diligas: neque enim aliter dignus censeberis esca, solis amantibus posita.

Psal. 73. 14.

D. Aug. ibid.

8. Postquam Dominus Jesus, hoste conculcato, morte devicta, relictoque sepulchro, surrexit à mortuis, recensет Evangelista, Mariam Magdalenam amaro affectam dolore, ac lachrymarum imbribus madefactam, sic sepulchro astitisse, ut sacro lapidi censeres affixam. *Maria autem stabat ad monumentum foris plorans.* Nova etenim cordi suo mœroris supervenerant argumenta. Dolebat primò quia dilectum vivum perdide-

Ioan. 20. 11.

diderat, mox videns excluſum ſepulchro, graviori doloris vorabatur gladio. Siquidem etſi antea, quia vivum perdiderat, acerbiter ingemiſceret, ſpes tamen conſequendi defunctum, acerbitatem vulneris mitigabat. Dum verò putat ablatum, nullum ſævo dolori promittitur levamen. Sed quorſum Dominicum corpus requirit defunctum, ſi jam perdiderat vivum? *Metuebat*, ait Origenes, *nè amor Magiſtri ſui in pectore ſuo frigeſceret, ſi Corpus ejus non inveniret: quo viſo recaleſceret.* Eo quia B. Maria, ut idem ait, *Veri amoris igne ſuccenſa erat*, quem pulchro, ac dulci Corporis Domini ſui nutriebat aſpectu, inconſolabili triſtabatur mœrore, ſi vel mortuum infelix perdidiſſet. Amoto quippe amoris ſui prædulciſſimo pabulo, pertimeſcebat defuturum ignem emoriturum amorem. Verè cibus amantium eſt Corpus Chriſti ſanctiſſimum, quibus ſi forteſſe, vel ad horam, ſubtrahitur, divinus ignis extinguitur, frigeſcit charitas, deficit amor.

Orig. Homil. 10. in Diverſ.

9. Crediderim Prophetam hujus rei conſcium, dum ad Sacroſanctas dapes ſolos pauperes advocabat *Edant pauperes, & ſaturabuntur*. Quamobrem Sanctiſſime Vates ad tantas dapes, ad cœleſtes epulas, ad Angelorum convivium, pauperes ſolos congregas, diviteſque excludis? Quonam te crimine demeruerunt divites, ut eos faceres tantarum deliciarum expertes? Quoniam ſacra myſteria pauperum modò nutrimenta ſunt, non divitum. Videntur quidem divites (ait Hugo) ea edere, ac deglutire, ſed Sacramentaliter tantum, & ad eorum perennem condemnationem digluriunt; quippe judicium ſibi manducant, & bibunt. Ratio verò hujus rei eſt; quia Deum diligunt pauperes, divites verò, mundum. Hæc ſunt verba Hugonis. *Non comedunt eam ſpiritualiter, niſi pauperes ſpiritu, id eſt contemptores divitiarum, & humiles: quia qui plus diligit mundum, quam Deum, non comedit eum ſpiritualiter ad ſalutem, licet comedat Sacramentaliter ad damnationem.* Sanè Hugonis verbis hæc conſonant. Quia divitum corda, utpote terrenis intenta, terrena ſectantur, & diligunt; igniſque amoris Dei penitus ſunt expertia, iis non indigent nutrimentis, quæ ſolis Dei amatoribus aſſervantur; nempè illis, qui, præ ardenti charitate in Deum, cuncta, quæ mundi ſunt, ſpreverunt, reliquerunt, paupereſque effecti, ſolum Deum expetunt, ac ipſo frui gaudent. Quocirca Vates divitum obljtus, iſtos tantum advocat ad altare, iſtoſque tantum deliciarum Corporis, & ſanguinis Chriſti dignos judicat, quibus ſolis haud ignorat appoſitas.

Pſal. 21. 27.

Hugo Cardi. in Pſ. 21

10. Ubi (ut habet Vulgatus) deſcribens Moyſen colorem mannæ, ait: *Erat enim manna quaſi coloris Bdellii*, maluerunt alii, ut Lorinus advertit, *Coloris adamantis* transferre. Quia verò manna Euchariſtiam ſuis ſignabat proprietatibus, dicendum eſt eam eſſe coloris adamantini. Neque abs re; habet enim Chriſtum adamantem pretioſiſſimum. *Typum Domini gerit adamas*, ait Origenes. Verum quia, ut ait Iſidorus, *Adamas ferrugineum habet colorem*, dicendum eſt Sanctam Euchariſtiam ferrei coloris eſſe, ac ſi ferrum præferat. Planè ferrum eſt; ſiquidem eos, qui panem ſubcinericium inſtar Sphæræ ſeſe volventem, ac Euchariſtiam prænotantem, viderunt, legimus dixiſſe: *Non eſt hic aliud, niſi gladius*, id eſt ferrum: gladius ferreus eſt. Verum, quare ſacra myſteria corporis, & ſanguinis Chriſti proferuntur ſub typo ferri? Eo quia non omnibus ſtomachis data ſunt coquenda, ſed calidiſſimis, ſed ferventiſſimis, ſed velut clibanis amore Dei ſuccenſis. Illis, inquam, qui Deum ſuper omnia diligentes, ſæva Dæmonicorum dentes machinamenta, truces tyrannorum parvipendunt cruciatus, diras carnificum deguſtant torſiones, ac ſtruthio camelorum inſtar ferrum eſuriunt, devorant, digerunt.

Num. 11. 7

Orig. lib. 2. in Iob

D. Iſid. etym. lib. 16. c. 13.

Iudic. 7. 14.

11. Demum, poſtquam Sponſus, ut ait Salomon, Euchariſticam menſam diſpoſuit, iis verbis ad ejus delicias homines invitabat: *Comedite amici, & bibite, & inebriamini chariſſimi.* Ubi expendas volo, haud omnes ad Sacra vocari, ſed amicos; neque amicos ſimpliciter, ſed (quod majori dignum eſt pondere) chariſſimos. Pereàte Domine, ſi immundi mundi hujus homines ſactis tuis cenſes indignos, quapropter iis prætermiſſis, congregas amicos; quamobrem addis chariſſimos? Nonnè ſatis eſt tibi ad altare tuum amicos admittere,

Cant. 5. 1.

quod & chariſſimos exquiris ? Non ſufficit Domino ad eſum Corporis, atque potum ſanguinis ſui qualeſcunque amicos admittere, niſi eos chariſſimos agnoverit. Notum eſt quidem nomen amici promiſcuum eſſe, ad amantem, & amatum æqualiter extenſum, modò amatum, modò amantem ſignificans. *Amicus*, ait Ariſtoteles, *eſt qui amat, & è converſo qui amatur*. Quia verò, ſi Chriſtus amicos ſimpliciter invitaſſet, ſub amici vocabulo intelligi poterant, quos ipſe amaret quidem, ſed à quibus non amaretur, quibus Euchariſtiam minimè propoſuerat; veluti ſi ſeipſum exponeret, addidit, *Chariſſimos*; nempe ignito, ac incenſo corde in eum affecto, à quibus ardentiſſimè diligatur; id enim vox chariſſimi ſignificat. *Chariſſimi* ait D. Antoninus hunc locum exponens, *id eſt charitate pleniſſimi*. Eos tantum amicos (ac ſi Deus diceret) ad menſam meam voco, quos mei ſcio amantiſſimos ferventiſſimos, ac charitate pleniſſimos; eo, quia epulæ meæ omnium non ſunt, ſed tantum amantium. Chariſſimi itaque accedant, ipſi tantum accumbant; comedant, oblectentur. Illi verò, quorum corda divinus non exarſerit ignis, latè recedant, in longinquum abeant: nihil illis, & menſæ huic.

Ariſt. l. 2. Rhet.

D. Antonin. p. 1. tit. 6. c. 2. §. 19.

THEOREMA IX.

Pſalmus David.

Perinde Sanctorum corda Chriſtum eſuriunt, ut præ ardenti eſurie numquam non elangueant, non inſaniant, non pereant.

PRoſequamur quæſo de Chriſto Rege noſtro ſermonem ſub vocabulo Davidis expenſo: multa ſiquidem, ac pulchra theorematibus noſtris affert argumenta. Dicunt etiam ii, qui Hebræorum idioma callent, nomen David latino Sermone, *Vultu deſiderabilis*, interpretari. Quod quidem perinde quadrat Chriſto degenti in Sacro Altaris, ut nulla indigeat probatione. Tametſi Chriſtus, utpote viſibilium, & inviſibilium pulchrorum omnium pulcherrimus nullo non tempore deſiderium ſanctarum animarum extiterit, dum tamen in Sacramento ſub panis, & vini ſenſibilibus reſidet, uſque adeò exoptatur, ac concupiſcitur ab amatoribus ſuis, ut præ nimio amoris ardore numquam non elangueant, non inſaniant, non pereant.

1. Pulchrè melliſluus Doctor, *Amorem amorum*; vocat Euchariſtiam, utpote quæ velut in proprio Regno, corypheum amorum Chriſtum ſcilicet Jeſum, veraciter hoſpitetur. Ergo, ſi ut placet Bernardo, Euchariſticum Sacrum cenſendum eſt amor, cenſendum eſt paritet amoris inſignia præferre. Pallidam proinde, macieque confectam præſefert faciem: quippè, ut teſtatur Cyprianus Monacus, *Priſci Philoſophi, & Poëtæ amorem pallidum, & macilentem finxere*. Quod quidem dictum non eſt ad deſcribendum proprium vultum amoris, qui tantum abeſt, ut palleat, quod potius rubeat, pigmentis effulgeat igneis, roſaſque imitetur: unde, eo quia inſtar purpuræ rubeſcit, & exardet, purpureus dicitur à Poëta:

D. Bern. ſerm. in Cœn. Domin.

Cypr. Monac in c. 5. Cant.

Ovid. eleg.

Notaque purpureus tela reſumit amor:

Sed quia facit amantes palleſcere, ut idem air.

Palleat omnis amans, eſt hic color aptus amanti.

Cum itaque noſter amor, amor verus, & purus, cui panis, & vini, ſenſibilium vitta, non modo oculos, ut prophani illius, & abominabilis, verum, & totum corpus obvelat, palleſcens deſcribitur, dictumne cenſeas, eo, quod formaliter (ut ajunt in ſchola) palleſcat; ſed eminenter, eo quod amatores ſuos palleſcere faciat. Siquidem ſic mirum in modum eorum affigit corda, ferit, urit, rapit, ut palleſcant, ægrotent, elangueant.

2. Si, prout oportet, attenderis Iſaiæ, verba de pulchritudine Chriſti facienti; in ferculo facti altaris à Vate contemplatum intelliges. Vocat enim Chriſtum formoſum in ſtola ſua *Formoſus*, inquit, *in ſtola ſua*. Ac ſi diceret. Dum ſacris aſtat altaribus, dum ſacerdotium magnum exercet, dum ſtola decoratur, formoſus eſt. Scis quidem vocabulum ſtolæ ſacerdotum veſtibus tantum aptari; tametſi olim apud latinos commune fuiſſet ad prophanas ſimul, & ſacras veſtes,

Iſa. 63. 1.

exci-

extensum; apud nos tamen Christi nominis sectatores, solis Sacerdotibus relicta est stola. Quare cum Isaias Christum formosum prædicat in stola sua, eum proculdubio vidit Sacris Altaribus assistentem, Sacerdotali veste fulgentem, carnis, & sanguinis sui sacra conficientem, dividentemque; Sacerdotem factum, & hostiam. Sed adverte, quòd tunc temporis Christum non speciosum, non decorum, non pulchrum, sed formosum vocat. *Formosus in stola sua.* Quare potius formosum, quam pulchrum, decorum, aut speciosum? Ut ex etymo vocabuli vim pulchritudinis ejus exprimeret. Formosus, ut putat Isidorus, à formo quod est calidum, originem trahit. *Formum*, inquit, *antiqui dixerunt calidum, unde, & formosus.* Formosus autem dicitur calidus, quia ut tradit Servius, *Excitat amoris ignem.* Dum igitur Christus, obvelatus in ferculo altaris, nuncupatur formosus, apertissimè innuitur tunc temporis excitare flammas amoris in cordibus amicorum suorum, dulcem sacri ignis ægritudinem, suique vehemens desiderium jaculare. Unde pallor, languor, suspiria, animique excessus diligentium Deum.

D. Isid. etym. lib. 20. c. 13. Servius.

3. Eleganter Chrysostomus Sacram fontem igne repletum vocat Eucharistiam. *An nescis*, inquit, *quod hæc mensa plena est igne spirituali, & quemadmodum fontes aquæ vim exundant, ita hæc flammam quamdam habet arcanam?* Sanè pulchrè dicit: *Flammam quamdam habet arcanam*: quippe Deum habet absconditum, ignis denominatione gaudentem. *Deus tuus ignis consumens est*; ait Moyses. Sed quorsum Deus in altari talem ignem abscondit? Ut ad eum accedens charitatis ignem ebibas, teque ardentem pulchritudinis tuæ efficiat amatorem: impossibile quidem est de hoc fonte bibere, & non amare. *O venerandum, & tremendum mysterium*, inquit Guerricus Abbas, *quis de hoc fonte bibit, & non amavit?* Quæso te, expende verba hujus Doctoris (Expendenda profectò sunt: is enim à D. Bernardo Sapientiæ latices hausit, tanti Doctoris discipulus prædilectus) curioseque attende, quod non ait: *Quis de hoc fonte bibit, & non dilexit.* sed, *Non amavit*; Eo quia verbi amandi calluit vim, qua verbum diligendi carere cognovit, potius dixit amavit, quam dilexit. *Inter amare, & diligere* ait D. Isidorus *putat differre Cicero, sæpiusque sic utitur, ut distinguat: atque amare ponat pro ardenter amare, at diligere pro leviter amare.* Dum igitur, ait Guerricus: *Quis de hoc fonte bibit; & non amavit*: magnam, & vehementem vim divini amoris insinuavit, ex altaris fonte manantem; ac si dixisset: Quisnam unquam ad divinum altare, ignem exundans, bibiturus accessit, arcanasque flammas hausit, & non exarsit, non elanguit, Deum gustatum non deperiit. Quippe quicumque hujus sacri fontis latices degustant, non secus, ac si ignem hauserint, leviter Deum non amant, sed languent, sed ardent, sed ægrotant, præque nimio insaniunt amore.

D. Chrys. apud Surium 20. Septembr.

Deut. 4. 24.

Guerric. Abb. ser. 1. in Nativ. Dom.

D. Isid. lib. diff. lit. A. nu. 17.

4. Panem clibanitam nuncupabo sacram Synaxim non modo decoctum habemus in clibano Virginalis uteri. *Cibus iste*, ait Doctor Seraphicus, *in clibano Virginalis uteri coctus est igne Spiritus sancti.* Verum etiam ob immensam, ac ineffabilem suavitatem, qua suos afficit convivas. *Clibanita panis*, ait Athenæus, *ita mirum in modum confert, ut rursus is esuriat, qui satis antea comederat.* Sanè panis clibanita tanta expletus est suavitate, tanta dulcedine, ut qui eum plenis buccis ad satietatem usque comederit, confestim esuriet, seque inedia oppressum, exercitumque proclamet. Tam magnus, tam mirus, tam ineffabilis est dulcor, quo cœlestis panis replet Dei amicorum præcordia, quod panis clibanita censendus sit? postquam enim illum voraci, & avido ore comederint, seseque abundè repleverint, velut si nunquam comedissent, ita iterum novo, ac ardenti desiderio comestum repetunt; quod se jejunos, fame oppressos, languentesque proclament. Hujus rei testes cælorum convivas advoco, qui etsi perenniter tali mensæ accumbant, seque uberioti, ac pleniori ferculorum copia adimpleant, perpetim tamen esurire, ac sitire compertum habemus. *In quem desiderant Angeli prospicere*, ait Petrus Apostolus; tametsi in eum diu noctuque prospiciant.

D. Bonav. de perfec. vita c. 8.

Athen. l. 3. c. 15.

1. Petri 1. 12.

5. Advertendum est tibi, quod cum Dilecta Dilecti osculum expetebat, dicens: *Osculetur me osculo oris sui*; Sacram quærebat Eucharistiam: per eam enim nos Deus ex-

Cant. 1.

Theod. ib. oculatur. *Ne quis*, ait Theodoretus, *osculorum vocabulo perturbetur, consideret, quemadmodum mystico Sponsi tempore Sponsi Corpus suscipientes complectimur, & osculamur, atque oculis cordis imponimus, & animo, & cogitatione quasi complexus quosdam & congressus nuptiales effingimus, atque ipsum nos amplexari putamus, & suaviari.* Verum, quia pro eo, quod Hieronymus transfert, *Osculetur me osculo oris sui*, quam plurimi habent: *Osculetur me osculis oris sui*, non unam, sed plures, juges, & iteratas expetisse videtur communiones. Quorsum tot? Quoniam sacratissimum osculum præ suavitate, dulcedineque, quam, vel semel expertum, affert, tantum abest quod exosculantem satiet, ut majori desiderio sui afficiat, reddatq; esurientem. Ideò, ait Luc. Burgensis; *Carnali amore vigenti; ac viventi non satis est, ut aliquando exspectet conjunctionem cum amato suo, sed frequenter expetit, nec facilè potest satiari. Quantò minus sufficere nobis deberet, ut castam illam, puram, dulcem, atque amabilem nostri cum pulcherrimo, benevolentissimo, & amore dignissimo, Sponso Christo aliquando solum requiremus? Oportet nos quotidie altaribus, & pixidibus sacris supplices adhærere, constanter precare Sponsum, donec in ejus amplexus, atque oscula daretur irruere. Atque idcirco Sponsa non ait, Osculetur me osculo, sed osculis numero plurali.* Nulla te ergo capiat admiratio dum ipsammet Sponsam languentem, dicentemque audis. *Quia amore langueo.* Sanè tam magna afflictabatur fame, prægustata repetendi oscula, sacros multiplicandi amplexus, divinam iterandi conjunctionem, ut præ desiderio langueret, ægrotaret, periret.

Luc. Bur. Ser 15. de div. unio.

Cant 2. 5.

6. Fateor quidem, dum lego Moysem exquirentem faciem Dei, petentemque; *Si inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam*, magna me affici admiratione; cum sciam illud non semel, sed sæpius, iteratisque vicibus divino vultu oblectatum. *Loquebatur*, ait sacra pagina, *Deus ad Moysem facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum.* Si Deum toties viderat, pulchritudinem ejus prospexerat, dulcitudinem prægustaverat, unde hæc nova esuries, tecens, desiderium prospiciendi, degustandi, oblectandi? Cibanitam panem gustaverat, qui dum satiat, non modò non satiat, sed majorem edendi cupiditatē inducit. Jucunditatem, & dulcitudinem divinorum osculorum erat expertus, quorum quò copiosius implebatur fruitione, eo vehementiori æstuabat esurie. *Moyses*, ioquit D. Nyssenus *qui dignus est habitus cum Deo loqui facie ad faciem, ejusmodi osculorum majori tenebatur desiderio, postquam ei toties Deus apparuisset, rogans, ut videret, quem desiderabat, perinde, ac si numquam eum esset contemplatus.*

Exod. 33. 13.

Ibid. v 11.

D. Greg. Nyss. Homil. 1. in Cant.

7. Hanc dulcitudinem prægustaverat etiam Sponsa, dum suis hæc sodalibus loqueretur: *In lectulo meo per noctem quæsivi quem diligit anima mea.* Nulli liceat ambigere, dum Sponsa Sponsum quærebat in lecto, tunc temporis fuisse cum Sponso: quibus enim unus, & communis lectulus erat, ut eadem ipsa testata est: *Lectulus noster floridus*, unà censendum est requievisse. Itaque si Sponsa Sponsum detinebat in thoro, possidebat in lecto, complectebatur in ulnis, unde est, quod cum esset in lecto, ac si abesset à lecto, perquirebat in lecto? Pulchrè respondet Rupertus. *Quantò vicinius iste dilectus habetur, tantò vehementius desideratur; qui habent, habere desiderant; qui vident, videre desiderant: nam Angeli vident, & tamen desiderant in eum prospicere.* Tam miræ, tam eximiæ, tam magnæ suavitatis est Christo frui, præsentem habere, ac degustare; quod eodem tempore, quo Sanctorum animæ tanto se bono adimplent, & oblectantur, se eo vacuas censeant, & quo plus fuerint satiatæ, eo plus esuriant, sitiant, langueant, ac saturari nequeant. Præsentem habebat Sponsa dilectum suum, dulcibus illius fruebatur amplexibus, oblectabatur osculis, adimplebatur amoribus, attamen non secus, ac abesset, jejunoque degeret corde, præ esurie, præque desiderio languebat; quemque habebat præsentem in lecto, ut absentē perquirebat in lecto.

Cant. 3. 6.

Cant. 1. 10

Rup. lib. in Cant.

8. Cum audis Propheram se sui panis oblitum, ut in Psalmo centesimo primo conqueritur, dicens: *Oblitus sum comedere panem meum*, elanguentem, tabescentem, fameque confectum censeas. Verum quænam animi passio tam vehemens teddere potuit hominem sui panis immemorem? Tametsi prophani prædicent Cupidinem suum tanta vi, tantoque robore præditum, ut faciant omniposen-

Ps. 101. 5.

nipotentem ; dum tamen ejus vires famis cum viribus conferunt, imbecilliorem constituunt. Cum quidam hinc famis, illinc verò Cupidinis longo detineretur obsidio, statuit tandem consulendum fami, ac parvipendendum cupidinem ; vehementiora tela famis, quam jacula amoris præsentiens. Unde cecinit.

Claudianus.

Paupertas me sæva domat durusq; Cupido,
Sed tolerandus amor, non toleranda fames.

Itemque.

Esuriens pauper, telis incendor amoris,
Inter utrumque malum diligo pauperiem;

Sanè prudenter hic sibi consuluit. Potuit n. Quippe vulgaris amoris perinde parva, exilis, ac contemnenda vis est, ut à puellis, ac pueris Christiani nominis asseclis passim irrideatur, illudatur, contemnatur. Quia verò Psaltes, dum hæc alloqueretur, hinc amoris Dei telis, illinc famis morsibus affligebatur, usque adeò ignis Dei, veraciter omnipotentis, subactus est armis, ut famem parvipendens, se panis confiteatur oblitum, Deum solum appetens, Deum exoptans, Deum inquirens. Dum Propheta ait, inquit D. Hieronymus, *oblitus sum comedere panem meum,* idem puta, ac si diceret ; *Obliviscor manducare desiderium Dei habens, & ipsum solum considerans.* Animadverte quoonam pacto veri Dei amatores Deum suum concupiscunt, dum proprii panis immemores vivant : solum panem, qui de cælo descendit, perquirentes, deperientes, optantes.

D. Hier. in Ps. 101.

9. Hinc Amedeus sanctissimus Deiparæ Virgini ait: *Apparuit nobis filius tuus, ut copia ciborum imminente fame gravissima, & ut fons aquæ vivæ animæ laboranti præ siti in æstu.* Ac si clarius diceret: Puta Virgo sanctissima id nobis fuisse Dilectum filium tuum, quod pingue, lautumque foret convivium magna fame oppresso, ac tabescenti ; quodque fons latissimi laticis ei, qui magna siti fuerit accensus, exustus. Etenim, sic mirum in modum ad esum carnis suæ, & ad potum sanguinis quotidie ferimur, ut præ indicibili fame cordis nostri, præque ardentissima siti, perenni quodam detineamur languore ; ipsum solum, utpote solum, ac verum animarum nostrarum cibum, potumque indesinenter concupiscentes, quærentes, exspectantes.

D. Amed. Hom. 3. de Incar.

10. Quam suavis, & dulcis, quam desiderabilis, & jucunda sit sacra comestio corporis Salvatoris, uno quidem verbo, sed facto magno mysterio, explicat Psaltes in Psal. 21. ubi dum ad sanctam mensam pauperes invitat, ait: *Edant pauperes, & saturabuntur ; laudabunt Dominum qui requirunt eum.* Attende quod non ait : Exaltabunt Dominum, prædicabunt, commendabunt, glorificabunt, sed laudabunt. *Laudabunt Dominum.* Vi cujus verbi, te non modo, nè in ingratitudinis vitium incidas, gratitudinem doce, ut memor tanti muneris perennes gratiarum reddas actiones, ac tantum Dominum tui nutritorem, ac educatorem laudibus efferas immortalibus. Verum, & divini ferculi inexpertam dulcedinem, admirabilem jucunditatem, & suavitatem exprimit, præque oculis ponit. Quippe ut doctiores linguæ sanctæ tradunt, verbum *laudare* à verbo *Halal* pro greditur, quod aliquoties vertunt *insanire.* Quare cum Psaltes ait, sanctos pauperes, post sacram Communionem, laudaturos Dominum, *Laudabunt Dominum:* transferri potest *Insanibunt.* Nempè tam admirabilem suavitatem experientur, tam ineffabili dulcore afficientur, ut præ nimia cordis dulcedine, præque spiritus suavitate, insanibunt ; velut stupidi, mente alienati, ac à seipsis, utpotè quibus mens ablata est, avulsi.

Ps. 21. 27.

Pineda. in Iob. c. 38. ver. 6. n. 8

11. Demum, ut huic rei coronidem imponam, alterum verbum expendam, quod cœlestes spiritus, dum Christus elevaretur in cælum, dixerunt Sanctis Apostolis, Galilæos eos nuncupantes *Cumque intuerentur in cælum,* ait Lucas, *euntem illum, ecce duo viri astiterunt juxta illos in vestibus albis, qui, & dixerunt: Viri Galilæi quid statis aspicientes in cælum.* Studiosè mecum adverte, quod non vocant eos fratres, amicos, vel saltem Apostolos, sicuti eos Christus vocare consueverat ; sed Galilæos. Quorsum Galilæos? Ut eorum transmigrationem cordium, in magistrum ad cælos elatum, innuerent. Sanè ubi in Sancto idiomate legitur *Galilæus, transmigrat°* trãsfertur à latino. Eo quia dulcissimus, ac jucundissimus Dominus, ascendēs in cælū, recedensq; a Discipulis suis, eorum corda dulciter avulserat, secumq; adduxerat, imò magis attraxerat, transmigrati vocantur, velut

Act. 1. 10.

lut expertes cordium, animis vacui, ac à seipsis avulsi. *Quia Dominus*, ait D. Bernardinus, *assumpsit corda eorum, non immeritò Angeli apparentes eis, illos convenienti nomine appellaverunt cum ajunt: Viri Galilæi. Quasi dicerent. Verè vos estis viri transmigrati, à vobis avulsi, & per affectum in Christo inserti.* Usque adeo ineffabilis pulchritudo Domini JESU, admirabilis suavitas, incomparabilis jucunditas, prævalet, ut suorum secum attrahat corda, adducat animos, mentes abalienet, languentes reddat, excordes, inanimes.

D. Bernardin. ser. 2. art. 3. cap. 3. de Ascens.

THEOREMA X.

Psalmus David.

Magnè Deus amoris igne succensus, languet in Eucharistia.

UBicumque tibi nomen Davidis insonuerit, memento Jesu Christi: *David* enim, ut ait D. Hieronymus, *apertissimè figuram tenet Christi.* Verum etsi semper David Christum repræsentaverit; cum tamen ante faciem Achis, Regem Philistinorum, ut Aulicorum ejus insidias declinaret, infirmum, languentemque se finxit *Collabebatur inter manus eorum, & impingebat in ostia porta*; teste D. Augustino, Christum præfigurabat ineffabili transubstantiationis mysterio incumbentem, sacramque efficientem Eucharistiam, in qua vehementiori flamma nostri amoris accensus, quotidie ægrotare, pallescere, ac languescere animadvertitur.

D. Hieron. in tit. Psal. 28.

1. Reg. 21. 13.

D. Aug. in Psal. 33.

1. Appropinquaverant dies, in quibus JESUS amor noster, ut nos sacro suo enutriret corpore, ditaretque sanguine, Eucharistiam instituere, crucemque subire decreverat: Cum, ut Jerosolymam versus, ubi, hæc erant mysteria complenda, iter aggrederetur; duos ex discipulis suis, ut sibi jumenta quædam exoluerent, ducerentque, misit in quoddam castellum; equitare enim constituerat. Factum est autem, ut asinam & pullum adduxerint, super quos, JESUS sedens vehebatur in Urbem. Sed quidnam novi advenerat Domino, quod, ut iter ageret, jumentis egeret? Si te dulcissime JESU nunquam legimus equitasse, sed propriis pedibus, nudisque plantis tot longa itinera, tot vias difficiles, tot castella, tot urbes, pro salute nostra lustrasse; quorsum modo, ut brevissimum conficias iter, indiges asello; Quisnam te vidit unquam equo insidentem, indigentemque vehiculo? *Ita nostro langues amore*, ait Paulus de Palacio, *ut vehiculo tibi opus sit. Sponsa dicebat: fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. Etiam tu amoris vires expertus, amoris oneri succumbis; & ideo eges, qui te vehat asello.* Ac si diceret? Mirum non sit tunc temporis Dominum equitasse, in quo fiendum erat Eucharisticum sacrum: nova siquidem tunc, ac insolita exardescebat amoris flamma, quæ ad tam grande opus cor suum compulerat, languentemque reddiderat. Cum igitur ægrotaret amantissimus Dominus, cum elangueret Creator omnium, debilitaretur cælorum fortitudo, ut brevissimum iter peragaret, asello, quo veheretur, indiguit.

Paul. de Palacio ibid.

2. Eo quia Dominum vidimus equitantem, si soli eum contulerimus res, ni fallor, percommodè cador. Quoniam, ut patet, sol, rubet in mane, lucet hora tertia, fervet in meridie, pallet in vespere; à veteribus Poetis nactus est quatuor equos, quibus ejus curtus per suum regnum feratur. Horum primo Erithæi, id est rubentis; alteri Atheriæi; id est splendentis; tertio Lampadis, id est ardentis; postremo denique Philogæi, id est terram amantis, nomen dedere. Non secus, ac sol iste, sol noster, sol verus, sol solus, cunctorum cæli syderum fictor omnipotens, iis vectus est equis, cum terram peragravit. Quia in incarnatione nostræ carnis larcinam sumpsit, rubuit; in miraculorum operatione splenduit, in prædicatione exarsit; demum in vespere vitæ, cum properaret ad mortem, tanto amoris igne effectus est in terram, nempè in homines, inhabitantes terram, quod velut viribus destitutus palluit elanguit; ac non secus quam ægrotus, equo, quo veheretur indiguit.

Matt. 21. 1

3. Adnotandum, quod Christus in Canticis Canticorum seipsum describens ait: *Ego flos campi, & lilium convallium.* Ex eo autem, quod ubi vulgatus habet *Flos campi*, habemus Dominum nostrum trifariam florentem,

Cant. 2. 1.

D. Bonav.

rentem, instat violæ, instar rosæ, instar lilii. Fuit quidem viola, fuit rosa, fuit lilium, dum habitaret nobiscum. Quia viola parva est, & humilis; humilitatem Christi significat per tricenos annos semper ferè latentis. Rosa verò, quia pulchrè rutilat, longeque flagrat, ejusdem miracula operantis, ac Verbum Dei prædicantis est typus. Demum quia lilium amati saporis est, amantissimum Christum effingit, cum mortem exspectaret, sacraque Corporis, & sanguinis sui conficeret Sacramenta. Propriissimè inquam tunc temporis amantissimum Dominum exprimebat imago lilii. Quippe adeò cor ejus novo ignis accessu fervebat, quod colorem ignis præ se ferre non poterat, instarque lilii foris, & intus albescere. Albescit ignis dum suo quiescit in centro, si Simoni Portio fides est adhibenda. Cæterum & quia, ut ait Chassanæus, *Lilium languido semper est collo, quasi inclinans, non sufficiens capitis oneri*: ita & Christus non sufficiens oneri capitis, nempè amoris, à quo tamquam à capite membra regebantur, ac diceban ur; velut infirmus, viribus destitutus, ac debilitatus, languebat, & ægrotabat tanto novi amoris accessu. Quod postridie priusquam moreretur, clariùs visum est, cum pro ostensione tanti oneris, non secus ac lilium, *Inclinato capite tradidit spiritum.*

Simon Port. lib. de color. cap. 1.

Chassa. in Catal. par. 5. Consid. 31.

Ioan. 19. 30.

4. Cum & exprobraret Dominus pervetsis Judæis adamantinam suorum cordium duritiem, & suam pariter in eos pietatem, ac charitatem commendaret, se gallinam effinxit. *Quoties*, inquit, *volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alis, & noluisti*? Sed quare potius gallinæ, quam aquilæ, alteriusve generosæ avis proferre voluit typum? Decebat Christum potius aquilæ, utpote Reginæ volucrum quam omnium alitum infimæ, seipsum conferre. Quia verò sui erga nos amoris magnitudinem satagebat ostendere, dum nos grano Corporis sui in sacro pascit altari, ut elangueícere videatur; oblitus Reginæ volucrum (majestatem amor ignorat) gallinæ se contulit: amantissimæ pullorum suorum, præque nimio amore languenti. *Mira comparatio de gallina proponitur*, ait Paschasius Abbas; *nullum enim animal eo infirmatur modo, quemadmodum gallina, in fovendo & nutriendo pullos suos, siquidem tota infirmatur, tota fit hispida, tota rauca.* Nam, dum se nobis dulcissimus Deus comestibilem præbet, nosque carne sua, ac sanguine fovet, & nutrit, ea amoris flamma succenditur, ut gallinæ instar, dum pullos pascit, ægrotet, ac langueat.

Matt. 23. 37.

Paschas. ibid.

5 Ex eo, quod Christus in consolationem absentiæ suæ, sacrum adinvenit Eucharisticum, Drogo Cardinalis confert illud pallio Eliæ, quo etiam in consolationem sui recessus Elisæo reliquit. *Ecce*, inquit Christo, *sublatus es, ampliùs te tuus non videbit Elisæus; remansit ei tamen pallium suum in memoriam tui, ut præsentia ejus absentia tua dolorem semper & augendo leniat, & leniendo augeat. Hoc sumite* (ait) *in meam commemorationem. Hoc est sacramentum Corporis tui. Pallium tuum est caro tua, qua vestitus ad nos processisti.* Rogo autem, si visum est Drogoni Sacro Corporis Christi nomen vestis aptare, quorsum non potius nuncupavit amictum podere, sive solam, sed pallium? Ut ex sono talis vocabuli divini amoris propalaret excessum, quo Dominus in altari indesinenter ardet. *Pallium* ait D. Antoninus *sive palleum à pallore, sive à palleo palles, dicitur.* Petinde magna & mira est amoris flamma, quæ in camino altaris Christum urit & devorat, ut ejus sacratissimum corpus pallidum, ægrotum, ac languidum efficiat; tale denique, meritoque pallium censeatur dicendum. *Pallium tuum caro tua.*

Drogo Card. de Sacram. Dominic. Pass. lib. 1.

D. Antonin. par. 3. tit. 20. §. 3. §. 1.

6. Quærit D. Germanus Constantinopolitanæ Ecclesiæ Archiepiscopus: Unde est, quod dum Sacrum facimus, utimur flabellis? Hoc quippe tuo tempore fieri consueverat. Respondetque: *Flabella typum referunt Cherubim.* Ac si diceret. Eo quia oculis fidei nostræ conspicimus Deum è cælo delapsum sacris atris præesse, qui in aula cæli, ut accepimus à Propheta, super Cherubim sedet; ut nosmetipsos edoceamus pari majestatis gloria sedere in solio altaris, & in throno cæli, dum sacrum facimus, adhibemus flabella, per quæ Cherubim præsignantur. Ut uno eodemque tempore Deum, Deique sedem nostris objiciamus obtutibus, & tantæ majestatis non simus immemores. Pulchra quidem contemplatio. Sed ut nos quoque de puteo nostro aliquid hauriamus,

D. Germ. lib. Rerum Ecclesiast. Theoria.

aliam flabelli hujus rationem afferemus, nostro satis aptatam proposito. Eo quia pro recreandis æstuantibus flabellis uti consuevimus; ægrotisque igne flagrantibus, ad aliquantulam ardoris eorum relaxationem, passim adaptamus: pari ratione veteres Christicolæ uti flabellis poterant, dum sacrum Christi facerent. Quia satagebant innuere Deum latentem in Sacramento magno amoris igne languere, ac æstuare, adhibebant flabella, velut illa aeris agitatione dulcissimum Deum amoris flammis accensum, languentem, ac æstuantem refrigerare tentarent.

7. Advertendum quod per scalam, quam vidit Jacob Patriarcharum maximus, *stantem super terram, & cacumen ejus cælum tangens*, sacrum Eucharisticum repræsentatum est. Quia quemadmodum illa cælo & terræ confinis, terram cælo jungebat; sic sacra Eucharistia cælo terram conjungit. *Confinium cæli, & terræ est hæc mensa*, ait D. Germanus: Tum etiam; quia sicuti scala Jacob Deum exhibebat præsentem, sic & Eucharistia. Addit etiam Incognitus: *Hoc sacrificium dicitur via eundi ad Deum propter quod viaticum dicitur; hæc est Scala Jacob.* Sed si fortè quæris quonam modo Christus residet Sacramento; sedet nimirum, stat, deambulat, currit, jacet! Nullo inquam istorum; sed innititur scalæ. *Dominum innixum scalæ* vidit S. Jacob, ut tradit Moyses. Velut debilis, viribus destitutus, ægrotans, ac languens, ostendit se omnibus fulcimento opus habere. Idque ad ostendendum mirum amoris excessum, quo in epulo altaris erga nos afficitur.

8. Celebre illud ferculum à Salomone sapientissimo Rege excogitatum, perenne cedro, nobile argento, pretiosum auro, eximium purpura; opus profectò admirandum censendum est, tantæque majestati dignissimum. Tale equidem, ac tantum necesse fuit extitisse, cum sacrum Eucharisticum præfiguraret, Christi Regis Regum opus eximium, excelsum, singulare, ac admirabile ac super omnia divinæ Omnipotentiæ mirabilia. Latini enim utebantur vocabulo Ferculi tum ad significanda gestatoria Deorum suorum, tum & ad dapes explicandas, ut jam dictum est, quorum utrumque habes in Eucharistia: ea enim & Christi gestatorium est, & cibus carnis Christi, quo quotidie reficimur, ac nutrimur. Verum cum ad denotandum quod Eucharisticum sacrum cibus sit noster. Deique gestatorium nostri, denotari posset alio quopiam vocabulo: unde est, quo! quovis alio neglecto, solo ferculi nuncupetur nomine? Hoc factum est, inquam, ut amantissimi Jesu languor, dum residet in Eucharistia, innueretur. Nam, ut ait Richardus à sancto Laurentio, *Ferculum ægris, & debilibus est necessarium.* Itaque dum Dominum tuum, amore tui accensum, ac vulneratum; in Eucharistico ferculo vides, tecum ipse reputa eum videre debilem, elanguentem, infirmum, ægrotum.

9. Hinc Geltruda sanctissima, ac devotissima Virgo, dum semel, ut Corpus Christi sponsi sui reciperet, reverenter Sacrum audiret; Christum vidit in sacro altari, velut in lectulo quodam, jacentem, ægrotantem, debilem, languentemque. Quod ve majori dignum erat admiratione, Sacerdotis manus implorantem, ut aut sedere, aut consistere potuisset. Qua in re Virgo prudentissima nimiam Dilecti sui didicit Charitatem, qua ut nobiscum permaneat, & nos in eo, usque adeo amore flagrat, ut infirmetur, langueret; fereque semivivus jaceret.

19. Hoc me ipsum in manna, celeberrimo Eucharistiæ typo, delineatum habemus, dum illud Moyses albi tradit fuisse coloris. *Quasi semen inquit coriandri album.* Cum verbum *Album* expenderis advertes, quod potuisset utique etiam dicere candidum, tamen maluit dicere album. *Quasi coriandri album.* Dubitabis ergo cum candidum, & album synonyma censeantur, quare, cum dixit album, loco albi noluit habere candidum? Quamvis passim hæc duo vocabula pro synonymis habeantur, differunt tamen ad invicem: Nam, ut placet Isidoro, *Albus cum quodam pallore est, candidus verò niveus est, & pura luce perfusus.* Eò quia sciebat Moyses panem de Cælo præstitum Eucharistiam repræsentare, noluit nuncupare candidum, sed album; ut vi talis vocabuli tibi præ oculis poneret colorem Christi, dum latet in Eucharistia, ubi albus est, nimirum pallens: quia nimio amore nostrum accensus, & vulneratus, ægrotat, languet, pallescit.

11. Postquam Nabucdonosor Assyriorum

Gen. 28. 12.

D. Germ. ubi sup.

Incogn. in Psal. 33. v. 32.

Gen. ibid.

Cant. 3. 9.

Rich. à S. Laur. de laud. B. Mariæ lib. 10.

Vit. S. Geltrud. lib. 4 cap. 25.

Num. 16. 31.

D. Isid. etym. lib. 12. c. 1.

rum Rex in caminum ignis ardentis introſpexit, ut tres illos pueros, quos ibi exurendos incluſerat, aſpiceret, lætoſque illos, & exultantes aſpexit, quartum, Dei filium referentem, pariter vidit *Ecce*, inquit, *ego video quatuor viros ſolutos, & ambulantes in medio ignis; & ſpecies quarti ſimilis filio Dei.* Ex eo quod Tertullianus, Irenæus, ac Rupertus, per quartum ſimilem filio Dei, Chriſtum Jeſum intelligunt; adnotandum eſt, quod, ubi habet vulgata: *ſimilem filio Dei*, vertunt alii ex Hebræo, *Manipulum ſpicarum*, quod apertiſſimè Chriſtum præſignabat Euchariſtico clibano clauſum, flammis amoris exuſtum, factum panem noſtrum, qui tropicè per ampliationem *manipulus ſpicarum* dicitur. Sed, ſi fortè quæris, quare Chriſtus in Sacro manipulus ſpicarum dicendus ſit potius, quam ſeges virens; hærenſque agro? Eò quia, inquam, ibi amoris flammis exuritur, non virentium ſegetum, ſed pallentium ſpicarum præſefert colorem: Pallet quippe Redemptor noſter, languet, infirmatur, cum latet ſub ſpecie panis: inſtar ſpicarum manipuli eſt, amat, ardet, percupit hoſpitium cordis noſtri, ut & ſui amoris, erga nos indignos, immenſitatem oſtenderet, noſque eiſdem flammis, quibus ipſe accenditur, ureret, efficeretque amatores.

Daniel. 3. 96.

Tertull. Iren. Rup.

Tranſ. Hebr.

12. Demum dum Chriſtus Jeſus in cœna Corpus ſuum ſanctiſſimum ſuis detineret in manibus, repræſentabatur ab Angelo viſo à D. Joanne ante altare Dei ſuis in manibus aureum thuribulum habentem. *Habens thuribulum aureum*, ait D. Vincentius. Dictum eſt ſupra, quare Euchariſtia nuncupetur thuribulum, modò verò dicendum, quare dicatur aureum. Sanè dicitur aureum, quia auri flavum, pallentemque præſefert colorem. Pallet enim aurum. Cur palleſceret aurum, quidam Phyloſophum conſuluit, à quo, quod multos inſidiatores haberet, reſponſum accepit. Aureum eſt Corpus Chriſti, dum eſt in altari, aurique ſpeciem præſefert: ſiquidem pallet, languet, ægrotat. *Nam, quia thuribulum eſt prunis igneis plenum, ita Corpus Chriſti prunis illius ignis, de quo ipſe dixit: Ignem veni mittere in terram, & quid volo, niſi ut accendatur?* ait idem Doctor: opere pretium eſt affirmare, amantiſſimum Dominum pertimio amoris æſtu palleſcere, ac ægrotare, dum lætet in Sacramento.

Apoc. 8. 3. D. Vinc. ſer. 2. de Corp. Chriſti.

D. Vinc. ibid.

THEOREMATA MORALIA

EX TITULO PSALMI 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocavit.

D. Chrysost. Procem. alt. in Psal.

QUam aptè D. Chrysostomus totius Psalterii dividit argumentum: *In morale, & quod ad dogmata decretave pertinent*: nam non modò ad obfirmanda fidei nostræ decreta cithara pulsatur Davidica, sed & ad propulsandos, eliminandosque veteris mores hominis, novique effingendos. Quæ ad dogmata pertinent, perinde posita sunt, ut bonorum morum institutionem non deserunt. Quod etsi in toto Psalterio passim pateat; in hoc tamen Psalmo clariùs observatur; in quo, & quæ de S. Eucharistia Ecclesia docet, creduntque fideles; quæque, ut digno accubitu sacris enutriamur eduliis, opus sunt nobis, adamussim insinuantur.

THEOREMA I.

Dominus regit me.

Dum Rex Regum Christus sedet in throno altaris, dulcescit ejus Majestas.

DUm Psaltes acturus de Eucharistico ferculo, quo gens sancta quotidie à Christo depascitur, jure Christum enutritorem, educatorem, pastorem, matrem, sive nutricem dicere debuisset, quorsum nuncupavit Dominum, aitque, *Dominus regit me*; sive ut D. Augustinus, & alii legunt, *Dominus pascit me*? Quippe sicut enutrire educatoris est, ac enutritoris; pascere pastoris, alimenta præbere, matris, ac nutricis; ita Domini est imperare. Quia verò dum Deus pascit, pastor est; dum impetrat Dominus; nosque in sacro altari pascit, non imperat, non Dominus, sed pastor potius vocandus videtur. Minimè abs re hoc factum existimat. Propalare satagebat Propheta prædulcissimam Majestatem Dei nostri latentis in Sacramento; idcircò, ubi ut majestatis ejus memineris, Dominum dixit; pastorem, pascentemque subjunxit, ut tantæ Majestatis dulce-

Ibi Dominus est & Pastor.

dulcitudinis recorderis. Res mira, sed vera. Certè cum omnis majestas, quæ terræ, ac cœlo præest, adjuncta sit terrori, hæc ita à terrore distat, quod eam inspicientibus, ac manducantibus omnimodam dulcitudinem offerat, Dulcescit Majestas Dei nostri, dum sedet in solio altaris.

Ubi Rex est, & maculatis cunjungitur, ut immaculatam efficiat Ecclesiam. Cant. 3. 11.

1. Advocabat Sponsa adolescentulas filias Sion, ut novo Regis dilecti sui, Jesu Christi nimirum, oblectarentur spectaculo; dum eum mater sua in lætissima nuptiarum die ipsius aurea corona præcinxerat. *Egredimini, & videte filiæ Sion Regem Salomonem in diademate; quo coronavit illum mater sua in die desponsationis illius, in die lætitiæ cordis ejus.* Si fortè petieris de die, in quo Rex Regum Christus diademate decoratus, tanta majestate refulgeat. Quisque est, ait Aponius, in quo ab immundis hominibus, ut emundarentur à

Apon. lib. 3. in Cant.

sordibus, accipitur sub Sacramento. *Fuit dies desponsationis, cordisque lætitia, cum immaculatus conjungitur maculatis, quatenus sui corporis & sanguinis tactu, efficeret immaculatam Ecclesiam.* Sed si dum Rex noster altaris in solio sedet, tanta majestate præfulget, ut diademate decoretur; quamobrem majestatis suæ non tuetur fastigium, sublime supercilium, Regiam gravitatem; quod ad immundos ac sordidos, ut à sordibus absterganter, sic se promptè dimittit imò dejicit, ut copuletur eum illis? Ut majestatis ejus, quam, dum altari præest, exhibet, suavitatem attendas. Quippe ubi omnis alia majestas sublimitatem redolet, gravitatem servat, terrorem incutit, ut sese prorsus inaccessibilem exhibet: hæc sanè tantæ suavitati adjuncta est, tali melle illinita, quod non modò vilissimos, ac sordidissimos quosque ad sedem suam vocat, invitat; verum &, ut eorum sordes abluat, & emunder, sese quotidie inclinat; ac *Immaculatus conjungitur immaculatæ.*

Ubi Christum fideles, adorant & osculantur. Psal. 2. 12.

2. Mira quidem, ac magna de Christo Rege nostro evulgaverat Psaltes, cum ut pulcherrimo fine suum clauderet vaticinium, extremaque primis adnecteret, subjunxit? *Adorate frumentum,* quod alii interpretantur: *Osculamini filium.* Quidquid sit de vulgata, cui transferre licuit: *Apprehendite disciplinam:* quam quia nostro non quadrat instituto prætermittimus; ibique, ubi res exquisierit, expendendam servamus. Advertendum modò, quod cum ait Propheta: *Adorate triticum,* Dominicam explicavit majestatem fulgentem in aula Ecclesiæ: sanè neminem nisi Regibus, aliisque proceribus, in rerum culmine positis, adorationis impenditur cultus. Si dum igitur Christus frumenti sub formis occluditur in Sacramento, majestate, quam servat, à cunctis est adorandus. *Adorate triticum,* imò solus adorandus; cum neminem, qui Deus non sit, deceat adorari; quorsum habet alia littera; *Osculamini filium?* Inter adorationem, & osculum multum utique interest. Adoratio majestatem, à familiaritate semotam; osculatio familiaritatem à majestate sejunctam significat. Minimè exosculatur Majestas, non amplexatur sublimitas, non contrectatur purpura; osculorum nescium est Regis supercilium: veneratur potius, timetur, adoratur. Verum quia, ut dixi, Vates pertractat de majestate Christi regnantis in ferculo Ecclesiæ, jure censuit osculandum. Ibi enim divina majestas ab omni dimittitur sublimitate, ab omni terrore destituitur, ab omni imperio destituitur, ac mitis quodammodo dulcescit, mellifluat, nectar sapit, redolet ambrosiam, ut pro cujuscumque voto exosculanda, ac amplectanda exponatur.

3. Tradit D. Joannes, quod postquam Maria Magdalena dilectum animæ suæ Christum suscitatum vidit, & redivivum, magno gloriæ lumine undique circumamictum, soleque nitidiorem, ultra quod dici potest felix, & lætabunda, ut deoscularetur eum, ad pedes ejus cecidit. Cui Dominus Jesus: *Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum.* Ac si dixisset, ait Hugo ex Chrysostomo. *Non accedas ad me, ut prius, non enim in eijdem est res, neque similiter debeo vobiscum esse, & conversari.* Quoniam Maria, utpote vere amans, majestatis erat ignara, Dilectum suum glorioſum, & immortalem, prout consueverat, tangere satagebat, & osculari; repellitur ab osculis. Nec quidem immeritò; recesserat enim tempus antiquæ consuetudinis, mutuæque familiaritatis: jam Christus suæ decus gloriæ assumpserat, majestatis gradum, honoris præeminentiam. Sed, quæso te, Christi verba perpende: non enim dixit mulieri: Non un-

Joan. 20. 7.

Hugo Cardin. ibid.

me amplius tanges, ſed; ne me modò tangas, *Noli me tangere*, præſens tempus ſubindicans; velut potuiſſet in poſterum: quod quidem advertit, cum ait: *Nondum enim aſcendi ad Patrem meum*, quaſi poſtquam ad Patrem ſuum aſcenderit, oſculari potuiſſet ad libitum. Verum enim verò ſi Jeſus aſcendit in cœlum, ibique ad dexteram Patris, non amplius diſceſſurus, conſedit, quandonam eum ibi exoſculari potuiſſet, cùm non liceret ad Dei dexteram aſcendere? Ut verborum Chriſti, prout requirunt præhabita, veritas eluceſcat, dicendum eſt, Magdalenam ad Alatia Eccleſiæ miſiſſe, ubi Dilectum ſuum, & ſi non iret in cœlum, æquè, ac in cœlo, convenire poterat, amplexari, oſculari. Quid aliud eſt communio Corporis, & ſanguinis Chriſti, quam Chriſtum exoſculari? Cum ajebat Sponſa: *Oſculetur me oſculo oris ſui*, Communionem ardebat: nam, ut Lucas Abbas exponit, *Oſculum Chriſti per corporis Chriſti, & ſanguinis guſtum anima noſtra ſuſcipit.* Sed quam magna. & mira res hæc eſt? Planè omnibus conſtat eadem majeſtate decorari Dominum in Sacro altaris, & extra; attamen extra altare, nec ſaltem tangi permittit, in altari vero præ cujuſcumque voto tangi, amplexari, oreque ad os oſculari; Unde ergo quo pacto tremenda Dei Majeſtas in altari dulceſcat, ubi omnium patet contactibus, offertur amplexibus, exponitur oſculis.

Chriſtus qui extra Sacramẽtum ſe ne quidem tangi permittit, in Sacramẽto ſe tangi amplexari & oſculari ſinit. Cant. 1. 1. Luc. Ab. in Cant. lib. 2.

4. Ut Deus in ſceleſtiſſimos peccatores animadverteret, mirum in modum inſiſtebat clamabatque vates: *Exurge Domine, præveni eum, & ſupplanta eum. Domine à paucis de terra divide eos in vita eorum.* Utque eorum ſcelus exprimeret, adnectebat: *De abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum.* Ac ſi diceret. Acriter plectendi ſunt, penitus ſupplantandi, in nihilum redigendi: etenim indignè corporis, & ſanguinis tui percepere ſacra. Quod autem hæc verba de ſacro Altaris debeant exponi, verbum *De abſconditis* quam aptè docet: Ibi etenim Deus tectus ſub ſenſibilibus panis, & vini, manducatur, & adoratur à nobis. Pro majori autem evidentia expende, quod non ait: *De abſcondito tuo*, ſed *De abſconditis tuis*: Eo quia ſpecies Sacramentales, non modo Divinitatem, ſed & Humanitatem, abſcondunt. *In cruce latebat ſola Deitas*, inquit D. Thomas, *At hic latet ſimul, & Humanitas.* Hæc dicta ſint tantum, ut ſcias ſe prorſus Chriſtum in Sacramento occluſiſſe. Sed ſi rogas quorſum Deus, ut nos corpore, & ſanguine ſuo enutriret, Divinitatem eum Humanitate contexit. Multæ inquam, ac pariter pulchræ hujuſmodi rei afferendæ ſunt rationes. Hic verò, prout exigit ratio propoſiti noſtri, ea tibi ſufficiat, quam affert Patriarcha Laurentius. *Taliter namque in Sacramento hoc ſe voluit exhibere hominibus, ut forma opertus viſibili non videretur, & à fidelibus præſens eſſe non dubitaretur. Vt ſepoſito ſervili timore, ardentius ſumeretur: ſi enim qualis eſt, humanis intueri voluiſſet aſpectibus, nullus eſſet, qui Dominicum auderet manducare Corpus.* Quis (ac ſi diceret) ex hominibus Deum, tanta majeſtate fulgentem, eminentemque, videns, ſuis auderet dentibus confringere, manducare, deglutire? Quam neceſſarium cenſuit Deus corpus ſuum Sanctiſſimum velo panis involvi, ſanguinemque vivi, ut ſic obvelata majeſtas, perinde temperaretur, ſolito expoliaretur pavore, rigore evacuaretur, ut nos ad ſui eſum dulciter alliceret.

Pſ. 16. 13.

Chriſtus in altari eſt abſcondi tus.

Non ſolum ſecundum Divinitatem, ut in carne ſed etiam ſecũdum Humanitatem. D. Thom.

S. Laur. Iuſtin. de Caſt. connub. cap. 6.

Idque ut nos omni metu depoſito ad ſui eſcam dulciter alliceret.

5. Verum quia memores fuimus Antiſtitis Venetorum, age nunc proferatur etiam alia ejuſdem verbis quidem adſtricta, ſed ſenſu prævalens, ſententia. *Præcipuè tamen in hoc Sancto myſterio illius charitas commendatur, illius majeſtas.* Multa quidem (velut ſi diceret) pariterque admiranda, conſideranda occurrunt in Euchariſtico ferculo: verum charitas majeſtati adnexa cætera ſupergreditur mira. Sed ubinam unquam vidimus charitatem majeſtate complexam, cum ubi regnat majeſtas, inde pedem referat amor, nova ſibi quæſiturus Regna?

Idem ibi. c. 24.

In Euchariſtia bene conveniũt Majeſtas & amor.

Non bene conveniunt, nec in una ſede morantur,
Majeſtas, & amor,

Ovid. 3. Metam.

cecinit Ovidius. *Amor dignitatis neſcius*, ait quoque D. Bernardus. Unde eſt inquam, quod in una, nempe in Euchariſtica ſede, majeſtas, & amor copulentur, concilientur, conveniant? Adnotare oportet, ideo amorem majeſtatis conſortium devitare, eo quia

D. Bernard. ſer. 59. in Cant.

quia majeſtas communiter imperat, minatur, terret, rigorem ſervat, neſcit æqualem, quod non parum diſplicet amori; cui munera, amplexus, oſcula, blanditiæ, æqualitas cum amato, ac cætera hujuſmodi dulcia placuere. Quia verò in ſacro altaris majeſtas Dei noſtri ſolito exùta terrore, omnimodam præſefert dulcedinem, habet ibi ſibi amorem individuum comitem. *In hoc S. Myſterio illius charitas commendatur, illius majeſtas.*

6. Cæterum, quia Eliſabeth Mariam, cognatam ſuam, Dei matrem agnoverat, ut doceret Virginem unde ei lux tanti effulſerit Sacramenti, ſic ait Mariæ: *Ecce enim ut facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo.* Ac ſi clariùs diceret: gaudium, & exultatio pueri mei, Dei ſui ſentientis acceſſum, te Dei matrem eſſe; tuoque in utero habere, quem nec terra capit, nec cœlum, edocuit me. Si fortè rogas, unde divinus puer Dei ſui præſentiam ſentiens, taliter exultaverit? *Exultationem ex eo perfectam,* ait Iſidorus Clarius, *quod ſenſiſſet Majeſtatem filii Dei in Virginis utero delitescentem.* Itaque ſi D. Joannes Chriſti majeſtatem præſentiens, tantum abfuit ut terreretur; quod gaviſus ſit potius, exultaverit, geſtierit, cenſendum eſt Divinam majeſtatem matris incluſam in utero, non modò non fuiſſe tremendam, ac formidandam, ſed omni mellis ſuavitate repletam, ita, ut aſtantibus terrorem non incuteret, ſed gaudium; non pavorem, ſed exultationem excitaret. Quia verò Chriſtus eamdem in Sacramento majeſtatem præfert, quam tulit in utero matris, dicente Damaſceno: *Iacet panis in ſacra menſa, ac in utero Virginis*; fatendum eſt planè, Chriſti majeſtatem, quia, cum immolatur in ara, refulget, amabilem eſſe, dulcem, melleam, benignam; cordaque noſtra non ad terrorem, ſed ad gaudium, & ad exultationem, funditus excitare.

Luc. 1. 44.

Iſid. Clarius orat. 3. in Lucæ. Chriſtus qui in utero Virginis matris gaudium attulit Ioanni, in Sacramento altaris conſolationem adfert fidelibus.

D. Damaſc. ep. ad Zachar. cap. 1.

7. Tradit Durandus, olim in ſacro codice, quo ad Sacrum conficiendum Presbyter utebatur, ante Canonem non modo effigiem Crucifixi, ut recentiores oſtendunt, ſed etiam Dei Patris, ſedentis in majeſtate, micaſſe, *In quibuſdam codicibus, & majeſtas Patris, & imago depingitur Crucifixi.* Unde Dei majeſtas pariter, & humilitas, uno, eodemque in loco videbantur complexæ. Sed quonam pacto convenire poterant ſublimitas majeſtatis, & profunditas humilitatis? Quidnam Deo, dum ſedet in ſolio cœli, ſceptro fultus, diademate præcinctus, purpura redimitus, Angelis ſeptus regenſque machinam mundi; cum Deo Crucifixo, ſpinis confoſſo, clavis, & lancea perforato, colluſo, deriſo, ſuoque in ſanguine immerſo, & non ſecus, ac latro, inter latrones ſuſpenſo? Ut hinc conjectes divinæ majeſtatis ſuavitatem in Sacramento. Nam etſi verum ſit, quod, cum Deus eſt in altari, eadem majeſtate, qua & in cœlo refulgeat; perinde tamen ibi majeſtas proprio denudatur rigore, ut prorſus in dulcedinem abeat? Puta te, dum ſacro aſſiſtis, intueri Dei majeſtatem ligno Crucis affixam, pretioſiſſimum pro te ſanguinem effundentem, ut te laborantem reficiat, fatiſcentem recreet, ſitientem potet, æternis pœnis addictum exolvat; ac demum in cœleſte Regnum ſecum conregnaturum exaltet. Vidiſtine unquam talem majeſtatem uſque adeo dulcem, nectaream, melleam, tantoque ſapore refertam?

Licet Chriſtus in Altari eadem qua in Cœlo Majeſtate refulgeat ibi tamen Majeſtas ejus prorſus in dulcedinem abeat.

Chriſtus in Euchariſtia conſpicuè apparens ſub puerili forma cõmuniter conſpicitur nam ſic nil dulcius eſt Chriſto dũ reſidet in Sacramento. Barthol. Ferrar. de Chriſto Abſcont. lib. 3.

8. Puto te tecum tantoties expendiſſe, quid ſit, quod ut plurimum Chriſtus, ex Euchariſticis ſe detegens involucris, pueruli formam præferat? Plures quidem hujuſce rei rationes afferri poſſunt; hanc interim habeto. Pueri formam aſſumit, ut ſe dulcem oſtendat: nam ſicut nil dulcius puero, ſic nil dulcius Chriſto, dum reſidet in Sacramento. Sed dum puerum vides, majeſtatis ejus ne ſis immemor, puer etenim iſte mundum pugillo continet. Recenſent, religioſum Presbyterum, dum ſacrum faceret, in puerum hoſtiam vidiſſe converſam; cui hinc Genetrix Virgo, hinc Gabriel aſſiſtebant, dicebantque: *Hic puer cælum, terramque regit.* Sed dum Chriſto in Sacro altari mundum regente audiens, majeſtatem ejus attendis; puerulum videns, dulcedini annexam intellige majeſtatem. Ubi enim extra altare detegitur te Dei majeſtas, ſolatur in altari, mulcet, & oblectat.

THEO-

THEOREMA II.

Dominus regit me.

Hominem mansuefacit Eucharisticum sacrum.

Christus in Eucharistia merito Dominus dicitur, quia comedentes se donat D. Bernardin. ser. 3. de nom. Mariæ art. 1. c. 12.

JUre utique optimo Christus, dum sub formis panis, & vini populum suum enutrit, dicendus est Dominus, *Dominus regit me, Dominus pascit me.* Non modo ex eo, quod in Altaris solio majestatem præseverat, ut jam dictum est; verum etiam quod carnem suam comedentes, sanguinemque bibentes, edomet. Verbum *Dominus*, ut censet Bernardinus: nascitur *à domo domas, quasi domans.* Hoc enim Sacro corda nostra edomantur, nosque condocefacimur, ac secures reddimur: quod modò videndum est.

Exod. 25. 30.

1. Mandavit Deus Moysi, ut coram se in tabernaculo fœderis mensam apponeret, quæ nullo non tempore panibus oneraretur, quos vulgatus Interpres propositionis appellat, facierum verò Pagnius. *Pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper*, habet Vulgatus. *Pones super mensam panes facierum in conspectu meo jugiter*, Pagninus. Quia verò Doctores Catholici communi fere consensu per istos panes Eucharistiam noscunt, idcirco Christo, dum latet in Sacramento, non una, sed multiplex facies est adscribenda. *Panes facierum* ibi est, non *faciei.*

Christus in Eucharistia multiplicem faciē habet, quia hominum mores ex ferinis in humanos convertit.

Idque non ex eo, quod Christo sit duplex facies; sed quod illis, qui suo sanguine tur edulio, faciem aliam imprimat. Puto te multoties simulachrum Jani vidisse, quem veteres exprimebant bifrontem. Quod fabrefactum non est ad innuendum, dum ille viveret, monstri instar binos vultus in uno extulisse corpore: unum quidem habebat, sicut & cæteri homines; sed ad docendum prudentia, ac sapientia sua ferinos eorum mores, quibus imperabat, permutasse in humanos; ac velut vultum vultui addidisset, nempe humanum ferino, bifrons exprimebatur. *Ianus*, ait Plutarchus, *dicitur ferum, ac sylvestrem cultum in urbanum, civilemque mutasse. proinde que ipsum bifrontem fingunt, tamquam aliam ex altera, & formam, dispositionemque reddiderit.* Pari ratione credideris quod Eucharisticus panis dicitur facierum: eo quia ferinas facies eorum, qui impetu sensuali feruntur, transmutat in humanas; animales mores refrænat, noxios motus extinguit, rationi consentaneas introducit curas. Sicque totum mansuefacit hominem, ut post sanctam Communionem fere alterum necesse sit æstimari.

Plut. in Numa.

2. Nemo, qui Deum confitetur, ignorat, Christum Redemptorem nostrum nobili suo natali Bethleem decorasse. Hoc in anteactis temporibus prævidens Vates. qui ut tradit Matthæus, Bethleem extollens ait: *Et tu Bethleem terra Iuda nequaquam minima es in Principibus Iuda: ex te enim exiet Dux, qui regat populum meum Israel.* Sed expendendum est, cum Bethleem binonimis esset, utpoteque etiam *Ephrata* dicebatur; unde est, quod post nativitatem Domini perinde retinuit vocabulum *Bethleem*, ut nunquam amplius vocata sit *Ephrata*? Eo quia latine *Ephrata* interpretatur *Domus furoris*, Bethleem autem *Domus panis.* Quia verò ut primum facta est domus panis, desiit esse domus furoris, idcirco posteriori denominatione retenta, priorem prorsus amisit. *In domo furoris natus est Christus*, ait Pasithasius, *& ideo jam non domus furoris, sed domus panis, qui panem de cœlo venientem suscepit felicius vocatur.* Ubi primum cœlitus panis Civitatem illam ingressus est, sic mirum in modum a ferali rabie, ab impetu animali, ac ab assueto furore pacatam reddidit, ac mansuetam; ut in posterum non amplius *Ephrata*, sed *Bethleem* dicta sit. Certe ubi semel panis Christi recipitur, ita mansuefiunt omnia, cicurantur ferocia, furibunda quiescunt, ut in aliam faciem abeant, & transferantur.

Matt. 2. 6.

Bethleem ante Nativitatem Domini Ephrata quoque dicebatur, non tamen post Domini Nativitatem & cur? Paschas. ibid.

3. Ut inchoaret Dominus nostræ Redemptionis primordia Jerusalem adire, utque in eam, qua deceret magnificentia, ingrederetur, equitare decrevit. Insedit itaque super pullum asinæ, super quem, ut tradit Marcus, *Nemo adhuc hominum insedit.* Hunc locum expendens doctissimus Tostatus Episcopus Abulensis, pulchrè quæri: Si, cum nondum ullus in pullum illum sedisset, ferox fuisset, & indomitus; quare ausus est Dominus indomitum equitare jumentum? Demum pulchrè respondit. *Christus hoc ei auferret faciens illum mansuetum, ac si semper assuetus*

Matt. 11. 2. Qui Dominum in Eucharistia suscipiunt, mansuescunt, licet leoni-

bus truculentiores exiſtant. Abul. qu. 32. in ca. 21. Matt.

tus eſſet oneribus ferendis. Perinde potens eſt Dominus ad edomanda indomita, cicurandaque ferocia, quod non ſecus, ac ſi perpetim talibus inſidiſſet, autumandum eſt. Si verum eſt, imò quia verum eſt, neminem pullum, quo Jeroſolimam verſus uſus eſt, equitaſſe; ideoque indomitum, ac effrænem fuiſſe: ubi ſuper eum inſedit JESUS, ſic mirò modo eum manſuefecit, ut ad ferenda onera conſuetum diceres. Ex quo datur intelligi, eos qui Dominum vehunt, utii, qui dignè communicant, tametſi hyenis ferociores, leonibus horribiliores, tygris immaniores extiterint, perinde manſuefieri, ut aſſuetæ ferocitatis obliviſcantur. Hinc ait Doctor Angelicus: *Corpore Chriſti ſit homo manſuetior, ad correptionem patientior, ad laborem ferventior, pronior ad obedientiam.*

D. Thom. opuſc. 59. c. 5.

4. Cùm Chriſtus Redemptor noſter Corpus ſuum ſanctiſſimum, ac pretioſiſſimum ſanguinem obtegere potuerit ſub argento, ſub auro, ſub adamante, aut ſub alia quavis forma earum, quæ oculis noſtris objectæ nos maximoperè oblectant; ut certum eſt potuiſſe, quippè cujus in poteſtate, ac ditione ſunt omnia; quorſum corpus ſub forma panis, ſanguinemque ſub ſpecie vini maluit obvelare? Ut indomita hominum colla ſubmitteret, effræna corda domaret, ferocesque mores, ac motus manſuefaceret. Nam ad edomandā brutorum ferocitatem nihil cibo, ac potu opportunius. *Perſarum Reges*, inquit Plutarchus, *non amicis tantum divitibuſque, ac ſtipatoribus portiones eſcarias ſemper dimittunt, imò vernarum quoque, ac canum eſca in illorum menſa proponi uſque ſolet. Quaſi qui cunctos, quorum opera, miniſterioque utuntur, quoad ejus fieri poteſt menſæ, focique unius participes reddant. Nam, & immanes quoque bellua cibi communione cicurantur.* Hinc illud Senecæ: *Elephantum feritatem uſu, in ſervile officium demeretur cibus.* Chriſtus itaque, ut innueret, ſe ſacra altaris myſteria ad edomandam hominum feritatem inſtituiſſe, ſub efibilibus formis, nimirum panis, & vini, corpus, & ſanguinem ſuum voluit obvelare.

Chriſtus corpus & ſanguinē ſuum non ſub auri & argenti, ſed ſub panis & vini ſpeciebus obvelavit ut indomita hominum corda domaret. Plut. in conviv. Decad. 7. Probl. 4. Sen. lib. 1. de Benef.

5. Sanè non immeritò Paulus pro eo, *Fidelis de Euchariſtia,* quod in Sanctos furiit, lupi rapacis inhonotatur vocabulo: homo enim ferociens, inſaniens, cædis, minarumque plenus, lupus æſtimandus eſt. *Quia Paulus ſicut ipſe teſtatur*, ait D. Auguſtinus, *erat de tribu Benjamin, cum Iacob benedicens filios ſuos veniſſet ad benedicendum Benjamin, ait de illo: Benjamin lupus rapax.* Sed quis quæſo tam potens, efficaxque domator rabiem perinde lupi ferocientis obtudit, ut effecerit agnum? Chriſtus JESUS omnium edomator: nam, ut placet Bozio occluſit ſe JESUS in globo quodam lucis, ac in Paulum, velut ſclopi igneus globus, impingens, impetum lupi ferocientis occidit, & ſuſcitavit agniculum. Quiſnam ſanè mentis attendens Chriſtum in hoſtia ad modum ignei globi undique irradiante, ad internecionem ferientium, ſuſcitationemque mitium è ſcopulo cœli non cenſebit immiſſam. Ità ſemel viſa eſt, dum D. Ivo Presbyter, magnum noſtræ familiæ decus, tem ſacram ageret: Cùm enim (ut fieri ſolet) Sacram Euchariſtiam ſublimè attolleret: *Igneus quidam globus miri ſplendoris illam ambiens viſus fuit.* Neque aliud, ut tradunt, Eucharisticum Sacrum Turcæ cuicam fuit, qui cùm furtivè, ac temerè ſanctam capſulam aperuiſſet, tam magno impetu ex ea ignis erupit, ut aërem eum ſuſtulerit, & in pavimentum templi longè à ſacrario ſe mivivum projecerit: aliud inquam non fuit, quam quidam igneus globus è ſcopulo cœli dimiſſus, qui ut edomaret hominem, inque eò Machometum occideret, erigeretque JESUM, agnum immaculatum, ut mox factum eſt.

D. Aug. ſer. 14. de Sanct.

Thom. Bozius de Not. Eccl. lib. 14. c. 3. Chriſtus in hoſtia ad inſtar ignei globi edomat hominem, & ex lupo agnum efficit. In off. prop Ordi. Min 17. Octob. Auguſt. Mannus in Hiſtor. ſelect. cap. 20. 4.

6. Inſuper ex eo, quod Dominus JESUS in fine vitæ ſuæ, non ſecus ac arbor pulchertima, ſacri Corporis, ac Sanguinis ſui fructum protulit ſalutiferum, à Richardo de Sancto Laurentio ficus nuncupatur. *Ficus* inquit *portat fructus dulciſſimos, qui maturati nigreſcunt, & ſignat Chriſtum qui in fine vitæ ſuæ temporalis niger & diſcolor jacuit in ſepulchro, qui eſt ferculum dulciſſimum.* Sed cū, ut in ſacris paginis patet, Chriſtus nūcupetur vitis, palma, malus, oliva, aliiſq; nominibus arborum, dulciſſimos fructus, ſicut & ficus, ferentium; quorſum hæc iis relictis,

Richar à S. Laur. de laud. B. Mar. l. 12. Chriſtus veluti ficus quadam tauros cicurat feras edomat.

typo ficus ſolummodo utitur? Quia non modò ſtuduit explicare dulcedinem, ſed & proprietatem arboris, ad manſuefaciendum admirabilem: ſicut enim arbori ficus tanta vis eſt & virtus ad cicurandum taurum, quod ſi eum ad illius lignum tenueris alligatum, citò cicurem facies. *Ferociſſimos tauros*, inquit Iſidorus, *ad fici arborem colligatos manſueſcere dicunt.* Sic & Redemptor noſter arbor ſelectiſſima Euchariſtici fructus ferocientium hominum mitigat motus, conatus frænat ſuperbos, beſtiales moderat impetus. Ficus eſt enim, tauros cicurat, feras edomat.

D. Iſid. Etym. l. 17 c. 7.

7. Obſerva ſodes, quàm pulchrè hoc ſponſus explicuit in Canticis, ubi ait ſponſæ: *Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis.* Pariterque perpende, quod abſolutè non ait, *Sonet vox* ſed addidit *tua. Sonet vox tua.* Velut ſi olim Sponſa aliam ſibi vocem exhibuerit à ſua. Et qualem vocem? Animalem, beſtialem, ferinam; quam, ubi introducta fuit in cellam vinariam, ſacroq; poculo refecta, perdidit; dataque eſt ei vox altera, vox humana, vox clara, vox ſonora, Chriſtum confitens, ac Deum collaudans. Quam vocem habuiſſe putas hebraicam plebem, cum Chriſtum peteret Crucifixum, clamaretque ad Pilatum: *Crucifige, crucifige eum* niſi taurorum, ac leonum? *Circumdederunt me* inquit, *vituli multi, tauri pingues obſederunt me. Aperuerunt ſuper me os ſuum tamquam leo rapiens & rugiens.* Ubi verò particeps facta eſt myſteriorum Chriſti, ſic mirum in modũ expurgata eſt à ferali tauredine, tantoque repleta dulcore, ut eam Deus concupiſcat audire. *Sonet vox tua in auribus meis.* Audi Aponium Scriptorem antiquiſſimum. *Et vox ejus, quæ humidam, interclusam, impietatis raucedine amariſſimã, & lamentabilẽ revocaverat vocem dicendo; Crucifige, crucifige, tali hauſto medicinali poculo ſanguinis, quẽ effuderat Chriſtus ad canoram dulcedinem revocata eſt, confitendo ſe credere Deum, quem ut hominem damnaverat ante Pilatum.* Vide quàm potenter Euchariſtico pharmaco cicures facti ſunt tauri, ac manſuefacti leones, quippe qui prius horrendè mugiebant, tugiebantque in Chriſtũ, nox confiterentur, & collaudarent Chriſtũ.

Cant. 2. 14.

Luc. 23. 21.

Pſ. 21. 13.

Sponſa ſacro Euchariſtico poculo refecta depoſita voce animali, beſtiali, ferina, humanã, ac quiſivit. Apon. in Cant.

8. Procedamus ad alia. Pretioſus Adamas tantæ, ut paſſim perhibent, duritiei eſt, ut nec malleis, nec incudibus cedat, imò percuſſus vulnus potius inferat, quam accipiat. Conjectus item in ignem, tantum abeſt ut aduratur, quod nec calefieri poſſit: ejus enim natura, quemadmodum & ferri victrix ignium eſt: unde & nomen *Indomita vis* græca habet interpretatione, eo quod à nullo poſſit edomari. Verum enim verò, etſi tantæ ſit duritiei, ut nulli rei cedere experiatur, perinde tamen ab hirci ſanguine vincitur, ut in fragmenta minutiſſima redigatur. *Sed dum adamas.* ait D. Iſidorus, *ſi invictus ferri, igniſq; contemptor, hircino rumpitur ſanguine.* Quidnam aliud quæſo ſunt hominum ſceleſtorum, perditorum, Deum non timentium, imò contemnentium corda; quam lapides adamantini, adeò dura, ac indomabilia, ut neque à gladio judicii Dei, neque ab igne Inferni, vel conteri, vel emolliri poſſint? Ea tamen Sacro cruore hirci, Chriſti nempe Crucifixi (quem è ſacro altari ex vi verborum habemus in calice, & ex concomitantia in hoſtia) uſque adeo molleſcunt, conteruntur, franguntur, ut ſe prorſus exhibeant cœleſtis gemmatii bene placito, ad quoſcumque uſus accommodanda. Hæc ſanè dicta ſint, ut advertas ad edomandã hominum feritatẽ tantam vim ineſſe Euchariſtiæ, ut indomabilia, quæque nulli cedunt virtuti, edomet, ac frangat.

D. Iſid. Etym. lib. 16. c. 13. Adamantina impio rum corda ex cõmunione corporis & ſanguinis Domini moleſcunt & conteruntur.

9. Quid amplius immorandum, ut admirabile ſactum corporis, & ſanguinis Chriſti Liparæ gemmæ comparemus. *Liparea gemma*, inquit Petrus Bercorius, *de Syricis partibus veniens, quam omnia genera ferarum cupiunt intueri, & ad ejus præſentiam properant. Ideo venatores feras, quas canum curſu capere non poſſunt, ſolius Liparea aſpectibus ad ſe ducunt.* Sanè aliud non eſt Corpus Salvatoris aſſervatum ſub forma panis: Etenim uſque adeo dura corda demulcet, feros oculos afficit, rebelles voluntates allicit, quod tametſi homo ſit immanior tygri, ferocior leone, viſa Sancta Euchariſtia, penitus manſueſcat, ſeque Dei ſubjiciat legi, Dei mandatis obtemperet. Quis quæſo mortalium videns Deum ſuum perinde ſui amore captum, ut ſeipſum tranſ-

Petr. Ber. Reduct. Mor. lib. 10. c. 92. Sacramẽtum corporis & ſanguinis Chriſti Liparea! gemma ſimile eſt. Quia feros homi nis animos allicit & demulcet.

transformaverit in cibum, ſanguinemque ſuum in potum, elatos impetus non emendabit, ſuperbum caput non ſubmittet, ſeſeque non cicurabit?

Sic aſpectu Liparea hujus gemmæ ſacræ videlicet Euchariſtiæ Guilielmum Pictavorum Comitem ex fera in hominem mutavit. Theobal. Epiſ. apud Lippom. 10. Febr.

10. Quidnam putas fuiſſe Ducem Aquitaniæ, Comitemque Pictavorum, Guilelmum, niſi indomitam, effrænemque belluam, erecto collo currentem adverſus Deum? extraneis malum, ſuis pejorem, ſibi ipſi peſſimum? Quanam via Deus prophanum mutavit in ſanctum, Saulum in Paulum, lupum in agnum? Aſpectu Liparæ gemmæ, ſacræ ſcilicet Euchariſtiæ: Nam etſi ad comprehendendum illum bis Deus, tamquam ſagaciſſimum canem ſancti ſui gregis, Bernardum miſiſſet, numquam tamen capi, aut manſuefieri potuit. Verum poſtquam S. Abbas, peracta jam re ſacra Corpus Dominicum patenæ ſuperpoſuit, & egreſſus ad eum, præ foribus manentem, ſacrum myſterium oſtendens, ait: *Ecce poſt ſervos ad te omnium* Dominus *ſupplicaturus advenit: Ecce filius Virginis, caput Eccleſiæ, quam tu perſequeris, poſt membrorum preces caput ad te proceſſit: Nunquid & illum ſpernes? numquid ipſum, ſicut ſervos ejus, contemnes?* Ad tam magnum ſpectaculum ditiguit Comes, metuit, expavit, membra tremore diſſolvit, ſeſeque velut extra mentem poſitum ad terram uſque proſtravit. Tandem uſque adeo manſuefactus ſurrexit, ut ex vaſe contumeliæ in vas electionis tranſierit, in cœleſti cellario reponendum; ubi modò una cum Sanctis & Angelis, exultat, & regnat ſine fine cum Chriſto.

THEOREMA III.

Dominus regit me.

Quod ex homine homo non tranſeat in brutum, Sacra Synaxi debet.

Chriſtus in Euchariſtia nos regit id eſt, rectos tenet, ne uti bruta inclinemur in terram Amb. Calep. verbo Rego.

CUM pro eo, quod Pſaltes haberet: *Dominus paſcit me*; dixerit *Dominus regit me*, fruſtra ab eo dictum, & ſine myſterio, non eſt credendum; ſed ut cunctis pateſceret, quod cùm nos Deus Omnipotens corpore, & ſanguine ſuo paſcit, & nutrit; regat idem ideam. Quia verò regere non modo, ut paſſim legimus, gubernare ſignificat; ſed & rectum tenere; tenet dicto, ut videre eſt apud Celſum citatum à Calepino in ſuo Dictionario: ideo dicendum eſt miſericordiſſimum Dominum edulio corporis ſui rectum præſervare hominem, ſublimemque tenere, ne prolabatur deorſum, inclinetur ad terram, & convertatur in brutum.

Chriſtus in Euchariſtia eſt ſub ſpeciebus panis & vini, quia proprium eſt hominis nutrimentum. Algerus de Sacra. lib. 2. c. 5. Vnde homo ſine Euchariſtia vivere non poteſt. Guil. Pariſ. de Sacram. Euchar. c. 1.

1. Quod Chriſtus Rex noſter Sanctiſſimum Corpus ſuum, ac pretioſiſſimum ſanguinem ſub panis & vini, quam aliarum rerum ſpeciebus maluerit conſecrate, magnis myſteriis non vacat. Attulimus quidem ſupra rei hujus rationem illi diſcurſui congruentem. Audi nunc aliam ab Algero adductam, nec ruditer (ut opinor) huic propoſito accommodatam. Solum panem, ac vinum prælegit Deus pro inſtructione tanti myſterii; *Quia panis & vinum propriè, proprius cibus, & potus eſt, non beſtiarum, ſed hominum: ideò Chriſtus utriusq; eſt uſus myſterio, ut ſingularis, & propria hominum crederetur refectio.* Ut oſtenderet Deus Sacramentum catnis, & Sanguinis ſui proprium eſſe hominis nutrimentum, nimirum animæ, quam ſignificat homo, protulit eum ſub ſpeciebus panis & vini, quæ ſunt proprium hominis cibus. Itaque ſi ſancta myſteria propria ſunt animæ nutrimenta, ob quæ anima vivit, vitam nimirum gratiæ, qua vita vera eſt animæ, deficiente tali nutrimento, deficeret etiam talis vita. *Manifeſtum eſt* inquit Guilelmus Pariſienſis, *quod panis iſte non ſolum quotidie, ſed jugiter aſſiduèq; comedendus eſt, & abſq; ulla ceſſatione in mente habendus. Ejus enim ſubſtractio, extinctio vitæ eſt; & propter hoc vita animarum dicitur, ſicut ipſa anima vita naturales ipſorum corporum. Quapropter ſicut ſeparatio animæ à corpore, etiam ad momentum, mors eſt corporis: ita ſeparatio Dei à mente humana ad quantumlibet modicum extinctio eſt ipſarum animarum, quantum ad vitam gratiæ.* Vivet ergo vitam animalem & belluinam.

D. Bernardin. to. 4 ſer. 43.

2. Quid Bernardino dicendum, eum, qui vel ſemel quotannis, ſacro ſe pane non reficit, animam non habere cenſenti? *Non poteſt dici illũ habere animam, qui ſaltem ſemel in anno non accipit Corpus Chriſti.* Cur dum movetur, edit, ambulat, ceteroſq; animalium actus exercet, animam non habere dicendũ? Sanè ei, cui animæ deficit edulium, ani-

Qui pane Euchariſtico, ſe vel ſemel quotannis non reficit, animã carere cẽſetur.

mam deeſſe neceſſe eſt; nam gratiæ vitæ moritur rationalis anima, cui pecuniale ſuum negatur alimentum, ſicut deficit corpus, cui corporale deficit edulium. Quod ſi hujuſcemodi homo moveatur, edit, obambulat, quæque ſunt animantis exercet; hic bruti, non hominis, in brutum translatus ex homine, cenſendum eſt ducere vitam. Fame quippe ſacri edulii, ex quo ſervatur homo, eatenus tranſivit in brutum, ut patum veri hominis, bruti propemodum cuncta operetur. Etenim cui anima ex eo quod mortua eſt deficit, brutum cenſendus, non homo. Euchariſtia opus eſt tibi, ne in brutum tranſeas ex homine. Erit ergo viliſſimũ animal latrans cum canibus, mugiens cum tauris, rugiens cum leonibus. Vides quo pacto Sancta Euchariſtia præſervet hominem ne convertatur in brutum, quippe qua deficiente non eſt amplius homo, ſed brutum?

3. Tametſi noverim Omnipotentiſſimum Deum cuncta mundi animantia effeciſſe curva, & ad terram prona; hominem verò rectum; ut cura terrenarum rerum poſthabita, cœlum, & quæ continentur in cœlo, nonnunquam intueretur, ac contemplaretur. Unde Ovidius:

Ovid. 1. metam.

Pronaq; cum ſpectent animalia cætera terram,
Os homini ſublime dedit: cœlumque videre
Iuſſit, & erectos ad ſydera tollere vultus.

Philo. lib. de potior. Inſid.

Alia tamen majoris ponderis afferenda eſt ratio, quam diſertiſſimus Philo his verbis tradit: *Solam in terris cœleſtem plantam Deus fecit hominem, cæterarum in terra defixit capita: omnes enim humi caput habent: ſoli homini ſublimẽ dedit; ut alimenta cœlitus incorruptibilia quærat; non terrena iſta corruptioni obnoxia.* Ac ſi diceret. Eò quia cuncta animalia rationis expertia è terra ſibi oportuit acquirere alimenta, eis Deus caput inflexit, terræq; pronum plaſmavit. Nobis autem quibus, utpote aliis excellentioribus, ac nobilioribus, cibus cœli reſervabatur edendus, erectum, ac ſublime collum, vultuſque cœlum reſpiciens, quàm providè præſtitus eſt: ut, quoad fieri poſſit, terram, terrenaque brutis relinquentes, cœli panem, noſtrum peculiare alimentum, perpetim inſpiceremus, peteremus, reciperemus. Quare brutum velim exiſtimes, quem videris adeò cœleſtis panis oblitum, ut dejecta ſublime cervice, qua præeminet homo, ad inſtar bruti pronus in terram terrena, & caduca prorſus inquirat; cumque brutis vivere delectetur. Advertaſque humanitatem noſtram Euchariſtia præſervari, nè in pecuniam abeat conditionem.

Deus os homini ſublime dedit quia cæli cibus illi reſervatur edendus.

4. Plerique Philoſophorum arbitrati ſunt hominem nil eſſe aliud, quàm arborem inverſam. Sanè quàm ſcita comparatio: homo enim ſolo ſitu differre videtur ab arbore: ubi omnis arbor ramos vehit, ac extollit ad cœlum, radices autem dimittit, ac figit in terram; homo è contra, manus, pedes, & reliqua, quæ ramorum præſeferunt vicem, deorſum ad terram projiciens, caput attollit, ac figit in cælum. In qua re etiam differre videtur à brutis, quæ arborum inſtar terræ caput affigunt. Hinc Guerricus Abbas magna ac divina planè philoſophatur myſteria. *Quid*, inquit, *Phyſici dicunt hominem eſſe arborem inverſam; eo quod nervi corporis radicem, & initium rei in vertice habeat; ego potius illo ſenſu interpretor, quod radicem amoris, & deſiderii figere debeat in cœlo, in ſummo vertice omnium capite Ieſu Chriſto. Qui illuc radices miſerit, & de illo fonte æterno ſuccum vitæ, & gratiæ jugiter biberit, non timebit cum venerit æſtus judicii.* His Venerabilis Abbas ex externa hominis forma concludere videtur internam: & rectè quidem: Nam ut ait Seraphicus Doctor corpus noſtrũ formatũ ad innuendam rectitudinẽ animæ. *Quoniã anima tendit ſurſum, corpus habet ſtatura rectitudinẽ, & caput ſurſum erectũ, ut ſic rectitudini Spiritus atteſtetur.* Proindè ii, quorũ animæ ſurſum, cælũ verſus erectæ, ut Chriſto radicitus inhærentes, corporis, & ſanguinis ſui, quæ concupiſcunt, participent alimenta; jure dicendi ſunt homines, quippe qui arbores ſunt inverſæ. Iiverò, qui parvi pendentes hæc ſancta, rationales capitis radices defigunt in terram, ut beſtiarum inſtar terrenis voluptatibus impleantur, & oblectentur; minimè dicendi ſunt homines; ſiquidem arbores inverſæ non ſunt; ſed belluæ potius;

Guer. Abb. ſer. 2. de S. Bened. Homo eſt arbor inverſa, ut Chriſto radicitus inhærens corporis & ſanguinis ſui partiſi capiat alimenta. D. Bonav. in Centil. ſerm. 25. par. 1.

eò

eo quia velut belluæ, arbores imitantes, in terram, de qua concupita percipiunt, caput inclinant, lutoque figunt.

5. Seraphicus Doctor Bonaventura pertractans de neceſſitate Sacri Euchariſtici in Eccleſia Dei, dignam tanto ingenio protulit ſententiam: ait enim; ſi (quod Deus avertat) ſacris altaribus noſtris deeſſet Sacroſancta Synaxis, populum Chriſtianum inſtar gregis porcorum æſtimandum. Subnectam ejus verba. *Tolle hoc Sacramentum ab Eccleſia, & quid erit in mundo, niſi error & infidelitas? Et populus Chriſtianus erit quaſi grex porcorum.* Rectiſſimè philoſophatur; tum quia, ut à quotidianis, quibus ſcatemus, ſordibus abluamur, quotidiè communicamus. Quod ſi deeſſet nobis fons ablutionis noſtræ, quidnam aliud ob tantarum ſordium fœditatem eſſemus, quam ſues immundi? Tum etiam; quia quemadmodum ſues nunquam ſuos oculos ſurſum attollunt, ut ſpectent cœlum: *Vnde & porcorum paſtores*, ait Theophylactus, *cùm non poſſunt compeſcere porcum clamantem, reſuſpinantes illum efficiunt; ut minus clamet. Etenim, quaſi in ſpectaculum veniunt, ſpectantes quæ nunquàm videre, & aſpicientes ſurſum ſtupeſcunt & ſilent.* Ita & nos, ſi deeſſet nobis panis, qui deſcendit, & venit è cœlo, nec quidem ſemel oculos levaremus ad cœlum: non enim de cœlo cœleſtia, ſed de terra terrena expetteremus alimenta. Proinde, dum ſacri panis expertes ſumus, haud homines ſumus, ſed bruta, & computandi inter porcos. Sublimem vultum habet homo, cælum ſpectat, unde panem animæ ſuæ ſibi quotidie quærat.

D. Bonavent. in prap. ad Miſſam. Sine ſacra Euchariſtia populus Chriſtianus velut grex porcorum æſtimandus eſſet. Theoph. in cap. 5. Luc.

6. Certè nemo eſt, qui neſciat, Judæorum gentem tantâ laborare ſtoliditate, ut nil penitùs noverint, quod ad eorum ſalutem conducat. Quod ſi quis eos intellectus exiſtimabit expertes, nec latum unguem à veritate diſcedet. Jure ergò à Domino Jeſu vocabulis tautorum, vitulorum, leonumque notantur, ut videre eſt in Pſalmo vigeſimo primo. Iis, quibus intellectus deeſt, non hominum, ſed belluarum, eſt nomen aptandum. At unde tanta Hebræorum genti ſtoliditas, inſipientia tanta, ut intellectu careant? Eò quia defecit eis panis vitæ, & intellectus. Audi Cyrillum Alexandrinum. *Inducta eſt famis intelligentialſraelitis; quia non ſuſceperunt per fidem panem vitæ, qui de cœlo deſcendens vitam dedit mundo.* Ac ſi diceret. Mirum non ſit quod gens Hebræa facta ſit ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus; cùm à pane vitæ & intellectus maluerit jejunare. Nihil quippe eſt, quod creaturam intellectualem in ſuo eſſe conſervet, quàm delicatiſſima corporis & ſanguinis Chriſti comeſtio, quam ſi fortè deſit hominibus, ii cenſendi non ſunt homines; ſed ferè oves & boves, inſuper & pecora campi, verâ intelligentiâ & ratione carentia.

Judæi ſunt ſicut equus & mulus quibus non eſt intellectus, quia non edunt de pane vitæ & intellectus. Pſ. 22. 13.

D. Cyrill. Alex. li. 3. in Iſaiæ.

7. Dum ſervi ſui Centurio ſanitatem exquireret, ad Salvatorem acceſſit, utriuſque hominis validiſſimum reſtauratorem, cui ut languenti morbum exponeret, ſic ait: *Domine puer meus jacet in domo paralyticus, & malè torquetur.* Quod D. Petrus Chryſologus, accuratâ (ut aſſolet) animadverſione conſiderans, ait. Idcircò Centurio ſervum ſuum jacentem expoſuit, eò quod dixerat ſuum; nam ſi de ſervo Domini ſermonem habuiſſet, potiùs ſtat dixiſſet, quàm jacet: *Puer meus jacet in domo: meum dico; quia jacet: ſi tuus eſſet Domine, non jaceret.* Rectè quidem: nam ut ait Propheta ſervi Domini non jacent, ſed ſtant in domo Domini. *Ecce nunc benedicite Dominum omnes ſervi Domini, qui ſtatis in domo Domini. Qui ſtatis*, inquit idem Chryſologus, *non jacetis, ait: ſtant ſervi tui, hominum ſervi jacent.* Eo quia ſervi Domini domum ejus inhabitantes pane Domini enutriuntur, ſtantes proponuntur, ut homines: Sed hominum ſervi, utpote qui à domo Domini longiſſimè abſunt, pane Domini carent, iure brutorum inſtar jacere perbibetur. Sola panis Chriſti comeſtio ſtantem detinet hominem, ne inclinetur ad terram, & convertatur in brutum.

Matt. 8. 6.

D. Petr. Chryſol. ſer. 15. Pſal. 103. D. Chryſ. ibid. Sola panis Chriſti comeſtio ſtantẽ detinet hominem, ne inclinetur in terram ut brutũ. Chriſtus in Euchariſtia velut ſol hominem ſurſum levat, ne deorſum uti bruta inclinentur.

8. Quoties Sancta Euchariſtia deprecanda, ac collaudanda exponitur, toties in argentea ſphæra referente ſolem, ac ſi ſol eſſet, inviſitur. Chriſtus reverà ſol eſt in altari, ubi cœleſtibus accinctus radiis, tenebras expellit animæ, vitam præbet mundo, corda accendit gelida, ſicque mirum in modum fœcundat mentes eorum, quos ſui comeſtione non indignos invenerit, ut fructum centuplum ferant. Demum, ut in rem

noſtram

noſtram collimemus, quemadmodum ſol, quæ ſuper terram jacent, in altum elevat, ac ſurſum detinet, unde dictus eſt ſol: ita & Chriſtus ſurſum elevat homines, neve humi jaceant, in altum detinet. *Chriſtus dicitur ſol*, ait Richardus à Sancto Laurentio, *quaſi ſurſum levans*. Sanè cibo corporis ſui potuque ſanguinis, quos erexit, homines rectos detinet ac ſublimes, qui ſi (abſit) abeſſet, incurvarentur, & non amplius homines, ſed bellua cenſerentur.

Rich. à S. Laur. de laud. B. Mar. lib. 12.

9. Mitum hujus rei afferam exemplum à D. Antonino relatum. Habet is, juvenem nuptæ cujuſdam, cujus detinebatur amore, pertentaſſe concubitum: quod cum (illa viriliter recuſante) blandus aut minax minimè conſequeretur, diſceſſerque ſe hactenus cum illa operam (ut ajunt) & oleum perdidiſſe, amori ejus odium, benevolentiæ ira, indignatio dilectioni ſucceſſit. Quare Judæum adit, maleficium quærit, quo ejus commutaret cum deformitate decorem. Impetravit demum, obtinuit: viquè illius factum eſt, ut p ella (proh ſcelus) equa oculis omnium videretur. Hæc ubi ad Sanctum Marcatium ducta eſt à viro, ejus oculis (quippè quos Diabolus deturbare non poterat) mulier viſa eſt, non equa; ac de Dæmonis illuſione jam conſcius validiſſimis precibus ejus in priſtinum eſt reſtituta. Sed quærendum nobis eſt cur permiſerit Deus fœminam, humano vultu inſignitam, videri equam incurvam? Planè cum eodem, inquam, ob defectum Sanctæ Communionis. Audi quæ adnectit. *Declaravit ſibi Macarius, quod hoc permiſerat ei Deus, licet eſſet honeſta, quia non ibat ad Eccleſiam, & communicabat, ut faciebant tunc fideles.* Si Sanctam Euchariſtiam unà cum aliis acceperiſſet, non abiiſſet in brutum; ſed ut cæteri homines permanſiſſet homo: diviniſſimus enim cibus pharmacum illud eſt, quod hominem præſervat, ne tranſeat in jumentum.

Mulier quædam equa omnibus videbatur ob defectū S. Communionis.

D. Antonin. p. 2. tit. 9. c. 9. in fine.

9. Minimè Joëlem prætermittam Chriſti Sacra myſteria eſcas Juſtitiæ vocantem, ubi textus vulgatus habet: *Filii Sion exultate, & lætamini in Domino Deo veſtro, qui dedit vobis Doctorem juſtitiæ*, Septuagin-ta tranſferunt: *Qui dedit vobis eſcas juſtitiæ.*

Joel. 2. 23

Transl. Septuag.

Advertè, quod dum Vates ſic cœlicum ſacrum dicit, idem eſſet, ſi diceret eſcam ſanctitatis, idem enim eſt juſtitia, ac ſanctitas, ſanè ſanctitatis eſt eſca. Hinc Laurentius Juſtinianus à Propheta edoctus nuncupavit Euchariſtiam *Sanctitatis pabulum*. Si fortè rogas, quare Sacramentum Altaris appellandum ſit eſca, ſive pabulum ſanctitatis. Ex eo inquam, quod tali pacto animæ ſanctitatem præſervat, ut nemo ſit, qui ſine ea ſanctitatem retineat: & quemadmodum deficiente cibo, deficit & is, cujus eſt cibus, ita pariter deficiente Euchariſtiâ deficiat ſanctitas, quæ ſola Euchariſtia ſervatur. Quapropter ſi ſanctæ Eccleſiæ pabulum ſanctitatem tuetur in homine; hominem ineſſe hominis cenſendum eſt tueri: etenim ſolus homo ſanctitate præfulgens, dicendus eſt homo, ille verò quem labefactat iniquitas, ſanctitaſque deſeruit, potius bellua dicendus eſt, quàm homo, imò belluâ pejor, *Naturæ prærogativa*, ait D. Ambroſius *pluris beſtiis ſumus, ſed inferiore diminutione gratiæ & prævaricatione juſtitiæ*. Ab Euchariſtia igitur humanitatem ſuam recognoſcat homo, ſine qua non homo, nempe ſanctus eſſet, & juſtus, ſed jumentum & bellua, nimirùm peccator & improbus

B. Laur. Juſtin. de Regim. Prælat. c. 21.

Euchariſtia eſt pabulum ſanctitatis, & ideo ſine illa nemo poteſt eſſe ſanctus, & conſequenter nec homo.

D. Ambr. in Pſ. 118. Octob. 19.

THEOREMA IV.

Dominus regit me.

Mira Deipietas, quod panem corporis ſui non ſolum innocentibus, ſed & pœnitentibus præbet.

QUam plenus, quàm dives, quàm ferax eſt ager Sacræ Scripturæ, ubi nec jota unum, ſive unus apex, ſi ritè perpendatur, expers eſt myſterii, dum Pſaltes ait, *Dominus regit me*, ſive *paſcit me*, quanta putas includat myſteria parvum illud *Me*? Sed ne prolixitatis redarguar, teque tædio afficiam, unum modò proponam, reliqua devotis cordibus expendenda relinquo. Cùm meminiſſet Propheta ſe Deum dulciſſimum Patrem, Creatorem, ac Redemptorem ſuum toties ſuis culpis exacerbaſſe pariter, & irritaſſe, videns mox ſe ab eo cibo

cibo corporis, & potu ſanguinis ſui ſolis innocentibus appoſito miſericorditer paſci, immenſas gratias agens, divinam pietatem prædicat, bonitatem commendat, miſericordiam laudat, atque, *Dominus paſcit me.* Ac ſi clarius diceret. Quamvis infelix, & miſerabilis, Dei mei, legiſque ejus oblitus, non ſemel ipſum offenderim; me tamen ad ſe converſum permanenter excipit, atque una cum illis, quorum corda nulla lues unquam infecit, cibo corporis ſui, potuque ſanguinis, liberaliter refocillat. Ubi, ut clarè patet, admirabilem charitatem, pietatemque Dei commendat, qua Sacrum corporis ſui, ſolis Sanctis appoſitum, non denegat peccatoribus.

Chriſtus graves peccatores pœnitentes pane Corporis ſui reficit.

1. Miro quodam affectu expectabat Sponſa ſuo perfrui Sponſo, quem, ut cordi ſuo vicinorem haberet, inter ubera, quæ præ cæteris membris cordi adhærent, collocare cenſebat. *Faſciculus myrrhæ Dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.* Pro majori loci hujus intelligentia, velim accuratius perpendas, & quæras; quâ de re Sponſa, dum expetit oblectari Dilecto, myrrhæ vocat faſciculum cum præ ſuavitate ac dulcedine, quâ diligentes eum afficit, potius dicendus fuerit faſciculus roſarum, liliorum, violarum, ſive aliarum ſuavium, ac delectabilium rerum. myrrha ſanè cùm inſuavis ſit, & amara, nihil habet, quod explicare poſſit dulcorem amoris ſui, à ſe tantoperè concupitum. Undè ergò dulciſſimum, ac delectabiliſſimum cordis ſui amaro nuncupavit vocabulo; Minimè ex eo quod ſit amatus, vocavit amarum: nam, cùm ſit dulcitudo fontana, perindè omni ſuavitate, dulcoreque ſcatet, ut omnis amaroris prorſus ſit expers. Sed quod ipſa culpis, & tranſgreſſionibus ſuis non ſemel eum exaſperans, ſibi amarum effecerat. Hoc autem non obſtante, perſentiens ſibi eum æquè, ac iis, qui bonitatem ſuam nunquam offenderant, impertiri, divinam pietatem commendat, propalatque non ſolum juſtos, ſed & peccatores, tanto bono potiri, & oblectari poſſe. Hæc eſt explicatio Salomonis Hebræi, dum hæc gloſſat verba. *Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Quia etſi prævaricata ſum in eum; tamen pollicetur ſe habitaturum inter ubera mea.* Sanè quemadmodum Chriſtus præſentiâ majeſtatis, ſuæ dignatur innocentes invitare; ſic pariter & peccatores, ad eum poſt culpam reverſos. Omnium pater eſt, utriuque domus ejus patet, æquè panem ſuum juſtis, ac peccatoribus diſtribuit.

Cant. 1. 12

Chriſtus peccatores ad eum poſt culpæ reverſos æquè ac innocentes ad ſe invitat.

Rab Salom. ibid.

2. Velim te meminiſſe pervulgatiſſimi ſomnii Regis Pharaonis, cui, ut tradit Moyſes, oſtenſæ fuerunt à Deo ſeptem ſpicæ in culmo uno, mirâ venuſtate refertæ. *Septem ſpicæ pullulabant in culmo uno, plenæ, atque formoſæ.* Quia verò per culmum intelligendus eſt Chriſtus, *ſpica in culmo uno, id eſt, in Chriſto, quæ reddunt uberem Ægyptum*; ait Hugo Cardinalis: per ſpicas intelligenda eſt Euchariſtia, quam culmus, id eſt, Chriſtus, tulit; ex qua manet uberas totius Eccleſiæ. Sed dum Euchariſticus panis ita in arca purgatus, & expurgatus à palea, ut non niſi triticum habeat ſe ectiſſimum, quare dicitur Spica, cum ſpica una cum tritico contineat, & palcam? ut ſummam Dei pietatem attendas, qui, quia ad menſam ſuam, non tantùm homines, ſed & bruta; non modò juſtos, ſed & peccatores admittit; non triticum ſolum, qui eſt cibus hominum; ſed etiam paleas, quod pabulum eſt jumentorum, apponit. Sanè ibi Chriſtus culmus eſt, triticum habens & paleas, æquè juſtos, ac peccatores, enutriens.

Gen. 41. 7.

Hugo Cardin. in c. 15. Mat.

Chriſtus ad menſam ſuam Euchariſticam non tantùm juſtos ſed & peccatores, pœnitentes admittit.

3. Hoc ipſum præſignavit Beatiſſima Virgo, cùm puerulum Jeſum ſacro ex utero enixum, locavit in præſepio. *Peperit filium ſuum primogenitum*, tradit Lucas, *& pannis eum involvit, & reclinavit eum in præſepio.* Quod quoniam ab ignaro tanti myſterii æſtimari poterit indecens, peret talis à Deo. Cùm tu Deus meus panis ſis Angelorum, atque ob tuam clementiam factus ſis panis hominum, quorſum è menſa cœli eum apponeris in menſa, hominum alimentis refertam, ſed in præſepi, ubi paleæ recondunter, & paſcua jumentorum; Huicce ſpondet Guerricus. *Infinitè multiplex hæc tua Deus miſericordia, ut qui panis es Angelorum, non ſolùm hominum ditas, & beatificas menſas; ſed & fœnum factus jumentorum reples præſepia. Utrique neceſſariam alimoniam*

Luc. 2. 7.

Chriſtus natus, poſitus eſt in præſepio, quia ipſe pabulum eſt non tantùm hominũ, id eſt, juſtorum, ſed & jumẽtorum, id eſt, peccatorum.

Guer. ſer. 4. de Nativ. Dom.

moniam procuras, ut tam homines, quam jumenta; tam ſpiriales, quàm animales ſuo quemque gradu, & ordine ſalves. Quaſi diceret. Quamquam veriſſimum ſit, nullique ambiguum, Chriſtum panem eſſe juſtorum, ac proindè dum primùm è cœlo deſcendit; apponendus erat in menſa, ad quam non jumenta, nempe peccatores; ſed homines, id eſt juſti, conſueſcunt accumbere. Quia tamen miſericordia ejus pluſquam dici poteſt, omnem modum excedit, cùm venit in mundum, apponi voluit in præſepi: ut omnes animadverterent, ſe non modò hominum, ſed & jumentorum factum eſſe cibum. Qui ſanè advenerat ſalvare juſtos & peccatores, operæ pretium erat dividere utriuſque nutrimenta ſalutis

Apoc. 14. 4.

4. Legimus in Apocalypſi, Chriſtum in nube candidâ ſedentem, aureoque diademate cinctum apparuiſſe Joanni. *Et vidi, & ecce nubem candidam, & ſuper nubem candidam ſimilem filio hominis, habentem in capite ſuo coronam auream.* His verbis, ni fallor, majeſtas Chriſti deſcribitur præfulgens in ſolio altaris: ibi enim non tantùm corona cœli, ſed & terræ inſignitur, nimirum non tantùm circundatur Angelis, quibus præeſt in cœlo; ſed & piis hominibus, quos regit in terra. *Corona*, ait Iſidorus, *in capite Regum ponitur ad ſignificandum circumfuſos in orbe populos, quibus accinctus caput ſuum coronatur.* Sed adverte, quod, cùm Chriſtus ſedet in altari, non ſuper nubem albam, ſed ſuper nubem candidam, ſedere deſcribitur. *Super nubem candidam ſimilem filio hominis.* Quare potius ſuper nubem candidam, quàm ſuper nubem albam? Ut pœnitentium abſtergerentur lachrymæ, luctus ſolaretur, leniretur dolor: doceretque eos, perindè dulciſſimas corporis ſui dapes innocentibus apponi, ut peccatoribus non denegetur. Nam, ut ait idem Doctor, *Inter album & candidum hoc intereſt, quod album naturale eſt, candidum verò cura facit.* Lilium, verbi cauſa, dicendum eſt album; eò quod naturalem profert alborem: linteum verò candidum; nam quoties ſordidum fuerit, labore, ac lotione reducitur ad candorem. Dum itaque Chriſtus ſuper nubem candidam ſedere deſcribitur, clariſſimè innuitur, ſe non modò ſanctorum ſedibus uti, eorumque, qui cordis ſui puritatem ſordidavere, ſed & eorum, quorum animæ, tametſi culparum inquinatæ fuerint ſordibus, pœnitentia tamen, ac lacrymarum labore priſtinam adeptæ ſunt puritatem.

D Iſid. etym. lib. 19. c. 30.

Chriſtus Corporis ſui dapes ita innocentibus apponit, ut peccatoribus non denegetur.

Idem de differ. lib. 1. diff. 17.

5. Conſuevit olim Sancta mater Eccleſia feriâ quintâ majoris hebdomadæ ſuas pandere portas, ſuumque in ſinum recipere pœnitentes. Quod convenientiùs, & opportuniùs in die Paſchatis faciendum videtur, quando peccator, præfiguratus à filio prodigo, unà cum Redemptore reſurgit à mortuis; ait enim pater de eo: *Filius meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus eſt.* Rem nihilominus accuratius conſideranti oportunior videbitur talis receptio in die Jovis, quam Paſchatis. Quandoquidem ſi in die Jovis, quando Chriſtus Euchariſtiam faciens ad eſcam corporis, & ad ſanguinis ſui potum, homines invitat, Eccleſiæ fores peccatoribus clauderentur, arbitraretur quiſque, ſolis Sanctis & innocentibus inſtrui ſacrum Convivium, minimè verò peccatoribus. Verùm quia communis eſt menſa, æquè utriſque apparata; congruè tunc temporis Eccleſia portas ſuas aperit peccatoribus, ut ad divinas epulas unà cum Sanctis & innocentibus admittantur, & pœnitentes. *Cùm ergò*, inquit Rupertus Abbas, *tantus Pontifex Deo Patri aſſiſtit, tenens panem & vinum, & invitat omnes ad corporis & ſanguinis ſui convivium, omnes Eccleſiæ patent januæ, ut advertas, neque juſtis, neque peccatoribus debere prohiberi, quin accedant ad apertos divinæ miſericordiæ fontes.*

Luc. 15. 24.

Eccleſiam die Iovis ſanctos peccatores pœnitentes recipit, ut innuat menſam Euchariſticã tam peccatores admittere, quam ſanctos & innocentes.

Rup. Abbas de Divin. Off. lib. 5. c. 19

6. Sæpè mecum ipſe excogitavi, qua de re Dominus, dum tam celebri miraculo hebræorum turbam pavit in deſerto, hordeaceos panes appoſuit, & multiplicavit, ut Joannes enarrat. Fortaſſe defecerant ei frumentacei panes, cujus promptuaria plena ſunt manna, redolent ambroſia, nectare ſcatent, longè frumento pretioſioribus; quod ut fidelem turbam ſuis enutriret expenſis reſervato frumento, utpotè chariore, vilioribus panibus convivium inſtruxerit? Dices, Chriſtum in eo apparatu pro convivarum conditione panem exhibuiſſe, qui, cum plebei eſſent, & ignobiles, tali ſe pane paſcere conſueverant. Potius (ego inquam) magnificentiæ ſuæ, divitiiſque, qua-

Ioan. 16. 9

quarum non est finis, prospicere debuisset, quibus cum alias novimus prospexisse, cum, ut enarrat Matthæus, pavit eamdem turbam pane frumentaceo. Quoniam vero Christus in hoc convivio sacri Altaris convivium delineabat, minimè immemor, alias pro ejusdem typo frumentaceos panes exposuisse, mox visum est ei hordeaceos exhibere, ut Sancta Eucharistia per utrosque significaretur, ac in iis conviviis velut in perpolito speculo adverterent ejus ministi, prædulcissimum panem corporis sui non modò hominibus, qui pascuntur tritico, nempè Sanctis, sed & jumentis, qui vivunt hordeo, scilicet pœnitentibus, exhibendum. Sic sentit Theodoretus exponens librum Exodi: ubi, dum jubet Dominus sufficiendum hædum pro agno, si deesset agnus; Christum in Sacro Altari præsignat: docetque eum non modò agnis, id est justis, esse agnum, sed etiam hædis, id est peccatoribus, hædum; ibi enim omnes æquè reficit, factus omnibus omnia. Hæc sunt verba Theodoreti. *In eo benevolentia divina prædicatur, quod non tantùm ex ovibus, sed hædis sumere jubet: nam non tantum pro justis, sed etiam pro peccatoribus Christus Dominus pertulit passionem: Ex iis enim, qui divinorum mysteriorum sunt participes, nonnulli cum agno commune quidpiam habent, qui videlicet perfectam virtutem obtinent. Alii verò, qui per pœnitentiam maculas delent, magis accedunt ad hædos. Sic & Salvator noster non frumentaceis tantùm panibus, sed & hordeaceis pavit eos, qui convenerant.*

Matt. 14. 17.

Christus pavit plebem in deserto bis, & duplici pane, triticeo nimirum & hordeaceo, ut innueret panè corporis sui non modò hominibus, id est justis, sed & jumentis, id est, peccatoribus exhibendum Theod. q. 24. in Exod.

Sacra Communio osculum quoddam est. Cant. 1. 1.

7. Cum Christus concupisceret nos sui Corporis cibo, sanguinisque potu pascere, & recreare, hæc ajebat in Canticis. *osculetur me osculo oris sui:* sub vocabulo osculi Sacram Communionem intelligens, quæ, Ambrosio teste, quoddam osculum est. *Venisti ad Altare,* inquit Sanctus Doctor, *vocat te Dominus Iesus, & ait, Osculetur me osculo oris sui.* Hinc est, quod idem Dominus, eo quia invitatus à Simone Leproso, panem mensæ illius pane Corporis sui, si requisitus fuisset, compensare expetebat: videns tandem eum tanti osculi oblitum, ejus exprobravit vecordiam. *Intravi in domum tuam, osculum mihi non dedisti.* Quidnam tibi Domine Deus, & osculis hominis leprosi, ulcere-

D. Ambr. de Sacram. lib. 5. c. 1.

Luc. 7. 45.

ribus pleni, fœtore horribilis, illuvie, obscænitate, immunditiâ undequaque scatentis? Si cupis exosculari, amplectè è immaculatam Genitricem, purissimos cœlorum spiritus, sive Sanctos Apostolos, quibus hæc sacra debentur; non impurum, ac sordidum hominem, qui longè abesse debet ab altaribus tuis? Sanè quia Christus sanctum osculum suum frequenter impertit sanctis & immaculatis; ne eum peccatoribus & maculatis denegare videatur; unà cum eutis, admittit impuros: cum innocentibus, nocentes; cum Sanctis, pœnitentes; cum Angelis homines; cum Virgine, Magdalenam; cum Joanne, Simonem. Proindè cupit exosculari leprosum, pœnitentis typum habentis, ut eum lavet à sordibus, sanet ab ulceribus, & reddat immaculatum. Sic philosophatur Gregorius Nyssenus Magni Basilii Frater. *Qui omnibus statere facit vitam, neminem vult eorum, qui salvi fiunt, esse expertem hujus osculi; est enim ejus osculum purgamentum cujusvis sordis. Quamobrem mihi videtur Dominus hoc exprobrasse Simoni leproso, cùm diceret. Osculum mihi non dedisti. Reverà enim fuisset emendatus ab ægritudine, si ore attraxisset puritatem.*

Ad hoc autem osculum admittit cũ sanctis pœnitentes, cum Angelis homines, cũ B. Virgine Magdalenam, cum Joanne Simonem leprosum. D. Greg. Nyssen. Hom. 1. in Cant.

8. Demum, ubi Divinus Sacerdos, ut Eucharistiam faceret, panem in patenam imposuit, fuditque vinum in calicem, immiscet aquam vino; sicut, ut tradunt, post Christum consueverunt Apostoli. Quod usque adeò districtè mandatur ab Ecclesia, ut si fortè negligens, aut temerarius Sacerdos, omiserit, graviissimè Deum oblædet. Si fortè petieris, quidnam mysterii contineat hæc aquæ cum vino commixtio, quam nefas est prætertire? Audi Algerum, agentem de hoc Sacramento. *Quia panis & vinum proprius cibus & potus est, non bestiarum; sed hominum: ideò Christus utriusque est usus mysterio, ut singularis, & propria hominum crederetur refectio. Quia autem postmodum per Apostolos aquam admisceri voluit, quæ communis potus est bestiarum, & hominum, ut ad unitatem tanti mysterii pertinere designaret, non solùm justorum, sed & peccatorum si pœnitere velint, consortium.* Id est, si Christus in solo pane, & vino sacra instituisset mysteria, eò quia panis, & vinum hominum sunt alimenta, solis hominibus, so-

Ad sacrã Eucharistiam adhibetur non solum panis & vinum, quæ cibus & potus sunt hominum, sed etiam aqua admiscetur, quæ communis est potus hominum & bestiarũ, ut innuatur, Eucharistiæ admittere justos & pœnitẽtes.

Alg. lib. 2. c. 5. de Sacram.

lis nempè sanctis & innocẽ ibus, non autem jumentis, nimirum peccatoribus crederentur institura; quod Dei immensa pietas nunquam pertulisset, cujus promptuaria æquè patent illis, ac istis. Quare non tantùm, dum ipsemet consecraret, vino miscuit aquam, communem utrorumque potum, sed & Ecclesiam suam idipsum facere docuit, quoties consecraret; sciretque mensam suam communem esse innocentibus, & iis, qui aliquando peccaverunt.

6 Finem jam imponam dum te modò docuero, quid sit, quod Christus in nocte, dum luna niteret, terræque præesset, Eucharistiam fecerit; Ecclesia autem in die, dum sol adest & lucet, eadem conficit sacra. Hoc ni fallor, accidit, ut cùm videris Sponsam Christi in die hæc Sacra conficere, instruaris iis ea apponi, quibus sol gratiæ, ac nitor innocentiæ, præest. Cumque Sponsum attenderis eadem noctu conficere, scias etiam iis apponi, quibus post gratiæ occasum luna pœnitentiæ illuxit. Planè quemadmodum sol charitatis, & gratiæ, quæ idem sunt Scotistis, ita & luna pœnitentiæ typum gerit. *Homo*, ait Damianus, *habet diem & noctem, habet solem in die, habet lunam in nocte. Dies hominis est vita justitiæ, nox hominis est vita nequitiæ: Sol autem in vita justitiæ est charitas, quæ præest vita justitiæ; luna verò in vita peccatoris est pœnitentia.* O quam suavis est Domine spiritus tuus, qui perindè dulcedinem tuam in Sanctos demonstras, ut peccatoribus eam non abscondas. Quàm magna est pietas, qua filios & carellos eadem enutris in mensa, quàm ineffabilis amor, quo non modò, qui te nunquam exacerbaverunt, sed qui te exacerbaverunt, pane corporis tui, potuque cruoris, tam piè, tam libenter, tam amanter depascis.

Christus Eucharistiam vesperi nitente lunâ confecit. Ecclesia autem eandem in die ducente sole conficit, ut innuatur illam non solùm justis, quibus sol gratiæ lucet dandâ esse, sed etiam iis quibus post gratiæ occasum pœnitentiæ Luna illuxit. Petr. Damian. ser. 71.

THEOREMA V.

Nihil mihi deerit.

Cui cœlicum manna non deest, nihil quidpiam deest.

CUm præmisisset Vates, se à Domino Deo corpore & sanguine suo refectum, & enutritum; *Dominus pascit me:* pulchrè adnectit, *Nihil mihi deerit*; quos enim Christus sacris suis mysteriis non æstimat indignos, suoque pane depascit; tantâ rerum omnium replentur copiâ, tantis bonis ditantur, deliciis cumulantur, voluptatibus afficiuntur; ut nihil sit, quod amplius expetere possint, quo fortè non potiantur. Cui panis Christi non deest, nihil quidpiam deest. *Nihil illi deest, cui panis Christi, non deest.*

1. Adnotandum primò, quod inter alia, quæ de Civitate Dei, in qua Deus cum Angelis & Sanctis, beatissimè commoratur, ostensa recensentur Joanni; agitur de quadam arbore plantata in ripa fluminis per plateas ejus placidè perfluentis, singulis quibusque mensibus fructus suos proferente. *In medio platea ejus ex utraque parte fluminis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per singulos menses fructum suum.* Apoc. 22. 2. Quod hæc arbor Christi typum habeat, latentis in viridario Ecclesiæ, præostensum est aliàs: nunc verò opus est expendere, quare per singulos menses fructus suos dicatur afferre. Etsi enim me non lateat, hoc dictum esse ad innuendam perennem ejus fœcunditatem, ut nullum sit tempus, quo fructibus non oneretur: tametsi ad hoc significandum dixisset: Afferens fructus suos per totum anni curriculum, satis superque videtur. Sive ut ait Homerus, fabulosum Alcinoi hortum describens, plantis & arboribus perpetuò fructificantibus, celebrem; nempè:

Illic autem arbores magnæ erant virescentes.
Harum neque fructus perit; neq; deficit.
Hyeme, neque æstate, durans toto anno.
Pyrus post pyrum senescit, malum autem post malum. Homer. Odyss. 7.

At

At post uvam uva, ficus autem post ficum.

Quoniam autem ineffabilis arbor Sacri ostensa est Joanni ad præfigurandum perinde vota nostra fructibus ejus expleri, ac qualescumque nostros defectus sublevari, ut qui eis fruerentur, vitam ducerent felicissimam, necessitatis omnis expertem, omnis boni comporem: visum est sibi porius dicere: *Per singulos menses reddens fructum suum*; quàm per totum annum. Planè quia græcè mensis dicitur *à mene*, quod latinè sonat *defectus*, Apostolus dicetet, Sanctam Eucharistiam magnum esse levamen cunctorum nostrorum defectuum, ut nullus jam immineat, cui statim non succurrat, *Per singulos menses*, inquit: id est per singulos defectus reddens fructum suum. Audi Richardum à Sancto Laurentio. *Lignum vitæ Christus Dominus, qui viventes reficit Sacramenti in participatione, per singulos menses reddens fructus suos: quia dicitur à mene, quod est defectus. Quia per singulos defectus nostros, quantum est in se, quodammodo supplet in hac vita; cum ipse etiam & in præsenti sit omnia omnibus, id est sufficientia omnium.* Cùm è cœlo Dominus descendit ad altare, sic mito modo bonis suis oneratur, ut nullum sit malum, nulla egestas, nullus labor, nullius defectus, cui non afferat medicamen. Per singulos menses, nempe per quoscunque defectus, levamen habet, consolationem affert, auxilium præstat; ut jure dici possit, iis, quibus mensa instructa est Eucharistica, quidquam deesse non posse.

Qui Christū in Eucharistia sumit per singulos menses, id est contra quoscunq; defectus levamen & auxiliū accipit.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 12.

2. Ut, dum nos in hoc mundo mole tantorum malorum opprimimur, tantis ac variis ærumnis, torque necessitatibus; plenissimè adjuvaremur à Deo, docuit nos Christus panem quotidianum exposcere. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* Sed audi clementissime Domine. Si vitæ nostræ defectus in solius panis necessitate consisterent, quàm rectè nos docuisses, à Deo patre nostro solum panem exposcere. Verùm quia quotidiè innumerabilibus, ac infinitis propemodum aliis premimur angustiis, quàm pluta nobis à pane remanent expetenda. Quorsum ergò nos solum panem doces exposcere, cùm unà cum pane cætera petenda remaneant? Adverte quod cum Christus docet nos panem exposcere, per panem Sancti Corporis sui Sacramentum intelligit; quod Sacerdos ministrat sub velamine panis. Cujus simul ac participes dignè fuerimus, tantorum bonorum suppetet affluentia, ut nulla sit necessitas, nullusque defectus, cui protinus non occurrat: quandoquidem Deus unà cum hoc pane, quæcunque concupisci possunt, libentissimè donat. *Quia*, inquit Paschasius, *Deus Pater cum Christo omnia nobis donavit, sit tantùm ille nobis cibus quotidianus & omnia in eo simul nostra erunt.* Ergò si cum Sacramento omnia, quæ sunt, nostra sunt, nil profectò deerit nobis, dum sacri panis participes erimus.

Luc. 11. 3.

Christus in oratione Dominica nos solum panem petere docet, quia qui pane corporis Christi pascitur, illi nihil superest petendum, quia nihil illi deest.

Pasch. in cap. 6. Matth.

3. Examinemus quæso admirandum Discipulorum Domini in abnegatione mundi, & eorum quæ sunt in mundo, propositum. Siquidem vocati a Christo, ita cuncta reliquere ut nec sibi necessaria vitæ retinuerint. Mirabilis sanè deliberatio Verùm cùm scirent se minimè secururos opulentum, divitemque Dominum, qui suis eos nutriret expensis: sed eatenus pauperem, ac tenuem, ut nec minimum in toto orbe locum haberet, in quo caput suum reclinaret, ipso restante; cur saltem ea sibi non retinuere, quæ ad vitam propagandam opus esse censebant? Non ignorabant profectò cujus se dederant servituti. Sciebant planè Christum, agnoscebant Deum, qui etsi nostræ consulens saluti, ne obulum quidem, aut ubi pedem poneret, haberet; ipsi tamen jubenti, nec Arabum gazæ, nec Herculis cornu, nec cœlum & terra, deficere poterant. Existimabant itaque tanto Domino inhærentibus, nil deesse posse, cum quo cuncta, quæ ejus essent, latissimè possidetent: imò sibi ipsis ipsum pro omnibus rebus satis esse superque, cùm sit omnibus omnia. Sic ait Hugo Cardinalis in caput quintum Lucæ. *Sequentes Dominum omnia reliquerunt, ut in eo omnem sufficientiam ostendant; quia ipse est omnia omnibus.* Quia verò, dum sacrum accipimus, certissimè credimus, eundem nos Dominum omnium accipere, qui est omnibus omnia, proque rebus omnibus affluentissimè

Qui Christum in Eucharistia accipit, omnia accipit.

Hugo Card. in cap. 5. Luc.

Augustin. apud Hugonem ib. D. Amb. lib. 3. de Virginit.

sufficit: quidnam unquam, quod in manu nostra non sit, esse poterit? *Dives est*, inquit Augustinus, *Christiana Religio, quæ in omnium possessore omnia possidet.* Quidnam nobis Christus non est? *Omnia Christus est nobis*, ait Ambrosius, *si vulnus curare desideras, medicus est; si febribus æstuas, fons est; si gravaris iniquitate, justitia est; si auxilio indiges, virtus est; si mortem times, vita est; si cœlum desideras, via est; si tenebras fugis, lux est; si cibum quæris, alimentum est.*

Honor. Papa cap. sanè cum olim de celebr. Missarum

4. Cautum est ab Ecclesia, sine luminaribus sacrum celebrari non posse. Quo circa in clarissimo, ac lucidissimo die, præsente ac nitente sole ardent accensis candelis altaria, dum conficitur Eucharistia. Verum quidnam hoc lumen innuit? *Christum Iesum* inquit Honorius Papa hujus nominis Tertius, *eò quod ipse ut habetur Sapientiæ 7. Candor est lucis æternæ, & speculum sine macula Dei majestatis, & imago bonitatis illius.* Quare si dum Christus permansurus sub specie panis è cœlo venit in terram, lumen cœli dicendum est advenire; dicendum pariter advenire vehiculum, quo omnia bona cœli transferuntur in terram: Nam, ut ait Avicenna medicorum Princeps, citatus à Pico Mirandulano, *Omnis cœlorum virtus vehiculo lucis ad terram transfertur.* Quidnam igitur boni, quid pulchri, quid expetibilis deesse poterit ei, qui sacram accipit Eucharistiam, per quam omnes cœli divitiæ ac deliciæ transferuntur in terram, ut quocunque bono oblectetur, locupletetur, & gaudeat?

Sap. 7. 25. Non nisi in die exorto sole, & accensis in altari luminaribus Sacramentum conficitur, quia Christus dux est per quē omnis cœlorū virtus ad nos derivatur.

Avicen. apud Picū Mirand. in Heptalo lib. 4. c. 1.

Christus in Euch. margarita est pro qua accipiēda mirū non esset, si omnia mūdi bona deseranda esse censeretur, quia excellentior est omnibus mundi bonis.

5. Pro eo quod Evangelicus negotiator, ut margaritam illam, de qua Dominus agit, acquireret; omnia bona sua obalienaverat, imò potiùs profuderat, proque nihilo dederat; fortè pauci non sunt, qui stolidi tatis eum redarguant: censent enim eum minimè sapere, qui pro exili ac parvo lapillo, bona quæ habet, dilapidat. Verum si pretium, virtutem, ac excellentiam talis lapidis non ignorarent, etiam ipsi, tametsi Mida, Cresо, Crassoque ditiores essent, ut illius potirentur, omnia sua devastarent: hæc enim margarita typus est Corporis Christi in agro altaris absconditi, ac pariter in manna, quod margaritæ præferebat colorem, figurati: nam, ubi vulgatus habet: *Erat autem manna coloris bdellii*, alii, *coloris margaritæ*, transferunt. Porrò tanti momenti est hâc margaritâ potiri, quod in comparatione tanti boni aurum arena est exigua, gemmæ lutum, ac propè nihil universæ divitiæ. Cuicunque sanè contigerit hujus possessio lapidis, nihil deesse poterit; quia quæcunque sunt in terra deorsum, pariter & in cœlo sursum, suæ potestati subjiciuntur. *Ne timeas omnia dare*, ait Sanctissimus Bruno, *ipsa tibi sola sufficiet: nihil tibi deerit, si eam habueris.*

Num. 11. 7. Alia Transl.

D. Bruno ser. 9. de Confessor.

6. Attende quàm audacter Citharedus Propheta loquebatur Domino Deo. *Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram?* Ac si diceret. Quæcumque terra continet, quæque cælum claudit, supraque cœlum eminent, te solo Deus excepto, cuncta duxi pro nihilo: Qua de re Divinus Vates cùm honores, dignitatesque hominum, terræ divitias, & delicias, vitæ incolumitatem, & cætera hujuscemodi bona, quæ deperiunt homines, ducenda censet pro nihilo? Si fortè dicat; quia caduca sunt; quia volubilia, quia transitoria: quid de bonis cœlestibus dicet, quæ cum transitoriis liberè contemnebat, petindè à sanctissimis ac sapientissimis vitis, concupita, ut pro eorum possessione dignitates, Regna, thesauros, sanguinemque cum vita veriti non sint profundere? Tametsi, inquam, cœlestia præ excellentia ac pretiositate, quam habent, eatenus concupiscibilia sunt, ut jure pro eis Sancti libenter contemnerent, quæ apud homines habentur in pretio: Christo tamen, in quo uno universæ thesaurorum Dei continentur opes, collata; nihil prorsùs sunt, jureque habentur pro nihilo. *Quid oro pretiosius Christo*, ait Laurentius Justinianus, *in quo omnes thesauri scientiæ, & Sapientiæ Dei noscuntur absconditi?* *Pòrrò si illi æquiparaveris argentum, si aurum, si gemmas, si mundum, si ea, quæ in mundo sunt, si cœlum, sive ea, quæ super cœlos sunt, omnia nihil æstimabu in comparatione ipsius.* Cùm igitur in Sacro Eucharistico, velut in immensa theca thesaurorum Dei, Christo potiaris, cui (ut dixi) quæ cœlum habet & terra, æquiparata, ferè ut nihilum vilescunt, quid quæso tecū non habes, quod, ut possideas poteris concupiscere? Totū habes, totū tenes.

Pſal. 72. 26.

Nihil est sive in cælo, sive in terra, quod Eucharistia pretiosius sit.

Laur. Iustin. de Contēptu mundi cap. 14.

tenes, omnia possides. Exultet igitur anima tua, læto corde decantet, concinat cum Propheta. *Dominus pascit me, nihil mihi deerit.*

Eucharistia significatur per nubē quæ in deserto Hebræos antecessit & eur. Drogo Hostiens. de Sacr. Domin. Pass. lib. 1. Iacob. de Valent. in cap. 1. Cat. Eucharistia instar columnæ nubis est omnibus omnia.

7. Age nunc afferamus in medium, quæ de S. Eucharistia habet Drogo Hostiensis Episcopus conferens eam nebulæ, quæ per Arabiæ deserta præcedebat Hebræos. *Quæ est nubes*, inquit, *quæ præcedit veros Israelitas, nisi verissimum, & Sanctissimum corpus tuum, quod in altari sumimus: in quo velatur nobis altitudo Dei, immensitas majestatis tuæ?* Quàm pulcher profectò typus. Sicut enim Israelitarum nubes erat omnibus omnia: æstuantibus umbraculum, defessis requies, paventibus securitas, persecutis scutū, cæcutientibus lux, esurientibus cibus; *illa nubes* scribit Valentia *pluebat manna ad refectionem & nutritionem totius exercitus.* Sic Sancta Eucharistia est omnia nobis, qui veri Israelitæ sumus: æstuantibus umbraculum; eò quod arbor est vitæ, per quam & ab ignicis Diaboli telis, & ab æstu divini judicii protegimur: defessis requies; eò quod per eam requiem consequimur æternam: paventibus securitas; eo quod propugnaculum Ecclesiæ est, murus, & antemurale: persecutis scutum; eo quod in figura, quæ se objicit oculis nostris, scutum nostrum est: cæcutientibus lux; eo quod lumen mundi detinet inclusum: esurientibus cibus; eo quod est panis de cœlo descendens, quo quotidie nutriti tacitis incrementis in virum perfectum evadimus, & in ætatem plenitudinis Christi. Demum quid plura? *Dicendo Eucharistiam D.* Chrysostomus *omnem benignitatis Dei thesaurum aperio & magna illa munera commemoro.*

D. Chrys. Hom. 20. 1 ad Corint. c. 10. Idem ibid. Hom. 24.

Eucharistia aquilarum nō graculorū mensa est, & ideo bonorum omnium est ditissima.

8. Idipsum fortasse innuere satagebat idem S. Doctor, cum diceret: *Aquilarum, non graculorum hæc mensa est.* Ac si clatiùs diceret. Ne putes sanctam Ecclesiæ mensam ab exilibus, & tenuibus graculis apparatam; eam enim regales & prædivites aquilæ magnificentissimè apponunt. Quod quidem ait, ut in ea omnium desiderabilium bonorum affluentissimam copiam advertas, teque certiorem faciat, ut cum tanto convivio indignus non fueris, nihil tibi deesse, quod ampliùs concupiscere possis. Tradunt naturalium rerum scrutatores, aquilarum nidum tantis divitiis expleri, ut non solum omnis generis carnium, alitum, piscium ac quadrupedum; sed & gemmarum expleatur. De his testis est Amethystus, quem construunt in nido, ut divitem, ac irradiantem efficiant: ait enim Albertus. *Narravit mihi quidam fide dignus, quod aliquā do in uno nido aquilarum, antequam pulli complerentur, plusquam trecentas anates, & plusquam centum anseres & circa quadraginta lepores accepit, & plurimos magnos pisces quorum numerum non retinuit.* Hinc nidus aquilæ mensam quandam petinde splendidam, ac copiosam præsefert, ut nihil sit, quod convivæ ejus concupiscere possint, quod in ea non sit appositū. Vide ergo quam pulchrè testatur Vates nihil sibi deesse in sacra Ecclesiæ mensa; cum eam appositurint aquilæ, *Aquilarum hæc mensa est*, nempè sic mirum in modum parata est, ut in ea bonorum omnium, vel quæ maria ferunt, vel quæ tellus habet, vel quæ cœlum continet, scateat abundantia.

Alb. lib. 23 de Animal.

THEOREMA VI.

Nihil mihi deerit.

Vt deificaretur homo, Deus homo factus est cibus hominis.

QUæ Vates Deo cœlorum, terrarumque Regi, aiebat in Psalmo decimoquarto. *Dixi Domino: Deus meus es tu; quoniam bonorum meorum non eges*, hunc sensum habent. Cognovi te Deum meum, quoniam te olim expertus sum nullius rei indigentem. Quàm pulchra ratio: nil quippe deest Deo, nam si quidquam deesset, profectò Deus non esset. *Ea enim est Dei vita*, inquit Cicero, *qua nihil beatius, nihil omninò bonis omnibus affluentius cogitari potest.* Hinc Socrates, *Eū esse diis simillimum*, aiebat, *qui quā paucissimis egeret, cū dii omninò nullius indigeant rei.* Quis ergo ambiget, Prophetam à Deo pastū, ac sacri altaris pane refectum, in Deum conversum esse, qui se nec eorum quæ sunt, nec quæ fuerunt, aut erunt, prædicat indigentem? Dominus *pascit me, nihil mihi deerit.* Perinde admirabilis est Sacra mensa, ut quos accipit, homines, Deos reddat. Ad homines

Ps. 14. 2. Deo nihil deest.

Cicero de Nat. Deor lib. 1. Apopth. li. 3.

Qui sacra Eucharisti reficitur, in Deum convertitur.

ergo deificandos, magnum adinventum est Euchatistia.

1. Studiosè adnotanda sunt verba vigesimi primi Psalmi, ubi citharædus vates agens de comestione, ac de adoratione sacri Corporis Christi? *Manducaverunt*, inquit, *omnes pingues terræ: in conspectu ejus cadent omnes, qui descendunt in terram*, observandumq; , quod ubi transferunt Septuaginta *Omnes pingues terræ*, Psalterium Romanum, ac Gallicanum habere: *Omnes divites terræ*. Ubi, ut vides, divinus sermo divites vocat eos qui sacro pane pinguescunt, ut tali vocabulo summo honore, ac decore afficeret communicantes. Hinc se nobis afferre potest dubitatio minimè contemnenda. Sanè si divinus Prophera honorare, ac decorare satagebat convivas mensæ Salvatoris, cur potius vocavit divites, quam Reges & Angelos, quorum vocabula longè quam divitum nobiliora sunt, & excellentiora? Verum enim verò, qui verbum *Dives* in sua perquiret origine, ejus excellentiam quam facillimè apprehendet, ac pariter animadvertet longè honorabilius, atque excellentius vocabulo Regis, & Angeli: nam, ut ait Chassanæus: *Dives à divo fit, quod qui dives fit, quasi Deus nihil indigere videtur: quia omnes ferè existimant summum bonum, seu felicitatem esse divitias, & solum divitem esse beatum.* Habes quare maluit Prophera sacro pane nutritos potius vocare divites, quam Reges, aut Angelos? Parum planè esset iis, qui carnem Dei manducant, & sanguinem bibunt, dici Reges, & Angelos: majus, ac excellentius exquirendum erat vocabulum, ultra diademata eundum, transiliendi ordines Angelorum, ac à Deo, qui regibus & Angelis imperat, assumendum. Dii, sive Divi ii debent dici, qui Deum manducant. Caro Dei Deos facit eam comedentes. *Manducaverunt, & adoraverunt omnes divites terræ.*

2. Præterea videns Moyses à longè Redemptorem Christum, conferensque eum pulchertimo tauro: *Quasi primogeniti tauri pulchritudo ejus*, Eucharistiam præsignavit: ex eo quod taurus sacris aris imponitur, ut immoletur, Deoque offeratur, Dominici corporis præsefert sacrū, quod quotidie immolantes in mensa Ecclesiæ, ad manducandum apponimus. Sed accuratius expendendum, qua de re Christus immolatus, & comestus in sacro altari potius à Moyse dicatur taurus, quā ovis, hædus, aut agnus, ut passim in scriptura vocari reperimus? Ad innuendum, quod nos pulchritudinis & fortitudinis suæ participes faciat, suæ scilicet Divinitatis, in qua major ipsius fortitudo, ac pulchritudo consistit, ut per talem cibum nos Deos efficiat: *Ergo Christum* ait Paulus de Palæst. *si vultis participes esse Dei, edite de tauro vestro occiso, Deo æterno in holocaustū immolato. Taurus comestus efficit vos robustissimos tauros, reddit vos Deos.*

3. Si fortè virum videris immortalem, puto quod Deum æstimabis. Ubi Mytelenses percussum à vipera Paulum mori non posse viderunt, *Convertentes se dicebant eum esse Deum.* Deus n. mori non potuit. *Regi sæculorum immortali, & invisibili*, soli Deo decantamus. Hinc illud Senecæ, *Sapiens, vicinus proximusque Diis consistit: exempta mortalitate similis Deo.* Dum autem Sacra synaxis nos ex morituris immortales efficiat: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*, ait Dominus; quod dammodo Deos efficit, ut non amplius homines, quibus ob suos excessus mors jure debetur, sed Dii essemus, mortis prorsus ignari.

4. Perinde exreverat rumor admirabilis mannæ, ut in castris Hebræorum non potuerit contineri, quin usque ad gentium aures non pertreperet: apud quos, quia divulgabantur omnimoda, quæ afferebat, delectamenta, cœlestes, quibus afficiebat, deliciæ; factum est, ut Poëtæ, nulli licuisse, qui Deus non esset, nec in Deum convertendus, comedere manna, cecinerint; quod idcirco conservabatur in cœli promptuariis, nec vel parva mica descenderit unquam in terram, visaque sit à mortalibus. Unde tradit Aristoteles: *Philosophi antiqui Deos faciebant principia entiū & dicebant, illa esse immortalia, quæ gustaverunt nectar & manna, illa verò mortalia, quæ non gustaverūt.* Hæc, qui Deū ignorabāt, somniantes dicebant de manna. Nos verò quibus supernū fidei lumen effulsit, eadē ipsa minimè somniando, sed firmiter credēdo, pronuntiam⁹ & ratificamus. Nō quod tanta vis inesset mannæ, ut ab hominibus comesta homines Deos fecisset, & mortales reddidisset immortales; quotquot enim

Ps. 21, 30.

Divites fiunt qui sacro pane Eucharistico pinguescunt & cur?

Dives quasi Deo nulla re indiget.

Chassan. in Cata. par. 12. consid. 54.

Dii sive Divi dicendi sunt qui Deum manducant.

Deut. 33. 17.

Christus in altari comestus & immolatus

tauro similis dicitur & cur?

Taurus Eucharistius fortes imò Deos nos efficit

Paul. de Palæst. in c. 22. Matt.

Act. 28. 6.

Eucharistia nos Deos facit, quia immortales. Senec. lib. 2. Quod in Sapientē &c.

Ioa. 6.

Poëtæ manna cibum fingebant esse Deorū Arist. 3. Metaph. apud Auct. flosc. Arist.

nim ea nutriti sunt, homines perseveravere, &, ut reliqui homines, perierè; *Patres vestri*, inquit Christus Hebræis, *manducaverunt manna in deserto, & mortui sunt.* Sed quia Divinũ corporis Salvatoris præfigurabat eduliũ, quo, qui non censetur indignus, effertur in Deum, immortalitate gaudentem, ut mox adnectit Dominus: *Hic est panis de cœlo descendens, ut si quis ex ipso manducet, non moriatur in æternum.*

Manna Eucharistica Deos effecit. Ioann. 49.

Ioan. ibid.

5. Cæterum ut hæc veritas magis eluceſcat, afferamus in mediũ quod Christus edisserens de Sacri Eucharistici veritate, ut recenset Joannes, ait turbis Judæorum. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.* Ac si diceret; Sane ii, quibus datum fuerit carnis meæ edulio, sanguinisq; potu refici, & enutriri, beati censendi sunt: quandoquidem non tantum ipsi permansuri sunt in me, sed & quod majus est, ego Deus in eis. Magnus honor confertur homini, dum per esum Corporis Dei permanet in Deo: sic quippe in suo loco, in suo locatur paradiso, ubi omni bono repletus, omniq; affluens delectatione, æterna fruitur requie. Sed longè major confertur eidem, dum Deus in eum suam transfundit Divinitatem, fitque ex homine Deus. Adhunc sensum Rupertus Christi redigit verba: atq; dum inquit Christus, *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in illo*, idem esse, ac si diceret. *Quid enim ego nisi Deus, nisi Dei sapientia, nisi vera, & summa, & sempiterna Deitas? Ergo is, in quo maneo ego, divinitatẽ in se transfusam habens Deus factus est.*

Ioan. ibid. n. 57.

Qui Christi carnem & sanguinem in Eucharistia manducat, is in Deo manet, & Deus in illo, fitq; ex homine Deus.

Rup. ibid.

6. Traditum est a Divo Bernardino, eos qui indignè communicant, in eodem semper scelere perseverare, cum quo ausi sunt Dominum deglutire. Perpendens enim verba Vatis hujusce modi homines maledictis; *Fiat mensa illorum coram ipsis in laqueũ*, sic inquit: *Tales semper sunt in illo peccato in quo sunt, quando recipiunt Corpus Domini; quia mensa eorum est altare.* Ii ergo miserrimi, & infelicissimi, non secus, ac Diabolus erunt, qui ità inflexibiliter sua perseverat in culpa, ut se ab ea exolui posse sit moraliter impossibile. Tales erunt isti, sic permittente Deo. Talis fuit, & Judas, proditor Salvatoris; ubi indigne divina hæc Sacramenta suscepit, dictus est enim Diabolus. *Ex vobis unus Diabolus est.* Quare si qui indignè recipit Corpus Dominicum, eò quia sempet perseverat in scelere, in quo tunc temporis est, transfertur in Dæmonem, non potest esse miserior (miseriorem Dæmone non agnovit mundus] cùm Deus propensior sit ad exaltandos justos, quàm ad deprimendos peccatores, utpote qui ità punit citra condignum, ut premiet ultra meritum; consentaneum est, ut quos non indignos sacra communione reperit, sic elevet, & exaltet, ut non possint esse feliciores. Erunt ergo Dii: is enim, quo nemo fuit unquam felicior, Deus est.

Psal. 68. 22. D. Bernardi. ser. 44. to 4. Sicut qui corpus Domini indignè sumit, Diabolus efficitur, ita qui illud digno sumit Dii constituuntur. Ioan. 6. 70.

7. Sanè dulcissima, & pientissima mater Christus est æstimandus, qui cum nos innumeris doloribus esset enixus, ut creseceremus in viros, passus non est alieno lacte nutriri, ut pleræque mulieres consuescunt: quæ, nè dolotibus, quos in enitendo tulissent, munus quoque nutritionis accederet, adhibent nutrices infantibus: Sed proprio lacte corporis, & sanguinis sui benignissimè lactat. Sic Christum loquentem Chrysostomus introducit: *Parentes quidem aliis sæpè filios tradunt alendos: ego autem non ita, sed carnibus meis alo, & meipsum vobis appono.* Sed quid nobis ex hac lactatione confertur? Admirabile quoddam, ac maximum incrementum: tale inquam, quo impossibile sit esse majus: ex mortalibus quippe immortales efficit, ex caducis æternos, ex hominibus Deos: Censet apud Aulum Gellium Pha votinus Philosophus, *sicuti valet ad fingendas animas, atq; corporis similitudines vis, & natura seminis, non secus ad eamdem rem lactis quoque, & ingenia, & proprietates valere.* Nam tanta vis ineſt naturæ lactis, ut homines in longè diversos commutet ex iis, qui ex utero matris prodiere. Expertum est sæpissimè infantem perinde eum lacte sugere nutricis ingenium, ac penè naturam, ut regeneratus, ac renatus censeatur ex lacte. Hinc est, quod infans non solum illam, quæ eum enixit, sed & altricem, quamvis ovem, & capram, nomine matris honorat. *Troglodyti*, inquit Diodotus, *tauros, arietes, & oves, appellant patres, & ma-*

D. Chryſ. Hom. 61. ad Popul. Lac Eucharisticũ nos ex mortalibus immortales ex hominibus Deos efficit. Aul. Gel. l. 12. c. 1.

Diod. Sicul. l. 4.

Mira vis lactis.

& matres, quoniam ab iis, non à parentibus, quotidianus præbeatur cibus. Neq; id ſolum in hominibus, ſed in pecudibus quoq; animadvertere licet: nam ſi ovium lacte edi, aut captarum agni alerentur, conſtat fermè in his lanam duriorem, in illis capillum gigni tenuiorem. In arboribus etiam, & frugibus major plerumque vis, & poteſtas eſt, ad eorum indolem vel detrectandam, vel augendam aquarum, atque terrarum, quæ alunt, quam ipſius, quod jacitur ſeminis. Ac ſæpe compertum eſt arborem nitentem, & lætam in locum alium tranſpoſitam, deterioris terræ ſucco deperiiſſe. Aliam è contra, ità mirum in modum ex transplantatione proficere, ut è Paradiſo credideris transmigraſſe. Itaque dum tanta vis ineſt lacti, ut res in alias transferat, homines præſertim, quos velut adimpleret natura lactentis, ſatagit ad amuſſim aſſimilare lactanti: quanta vis ineſſe debet ſacro lacti corporis, & ſanguinis Chriſti? Dicendum eſt ideo, quod, cum nos Dominus Euchariſtico ubere nutrit, ſibi aſſimilet, ut non amplius homines, ſed Dii vocemur, & ſimus.

8. Poſtquam Deus è cœlo noſtræ ſortis miſertus deſcendit, & venit in mundum, ait Evangeliſta, iis, qui eum receperant, poteſtatem dediſſe fieri filios Dei. *Quotquot autẽ receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri iis qui credunt in nomine ejus, ut non ex ſanguinibus, neq; ex voluntate viri; ſed ex Deo nati ſunt.* Ioa. 1. 12. Sanè mira, ac magna hominũ poteſtas, per quã ex hominib⁹ Dei filii fieri poſſũt: idẽ enim eſt fieri filios Dei, ac fieri Deos: quia filii aſſimilantur parentib⁹. *Vt filii ſimiles parentibus ſint ratio exigit.* ait Ariſtor. Verũ ubinam hanc poteſtatem accipimus, ut fiamus filii Dei, & commutemur in Deos? Audi Theologiæ noſtræ ſplendorẽ D. Thomam. *Quotquot autẽ receperũt eum dedit eis poteſtatẽ filios Dei fieri, ideſt deiformes, & Deo ſecundũ imaginem ſimiles. Nec poteſt creatura ad majus promoveri, quã quod ſuo aſſimiletur Creatori; aſſimilatur autem homo Deo virtute Corporis Chriſti.* In officina Sacrorũ Altariũ talis cõfertur poteſtas, ubi tantũ homines, cæleſti nõ indigni munere, ſic mirò modo ex filiis hominũ filii Dei fiunt, ex mortalibus immortales, ex hominibus Dii, ut neque ab hominibus, neque ex voluntate carnis; ſed ex ſolo Deo progeniti cenſeantur, cui ob tanti ſacri perceptionem ad vivum aſſimilantur.

Ariſt. de Gen. Anim. c. 19.

Aſſimilatur homõ Deo virtute corporis Chr. D. Thom. Opuſc. 58. cap. 25.

9 Præcipua ac vera ratio, qua Dominus, cũ ab Apoſtolis ſuis quæreret, *Quem dicunt homines eſſe filium hominis?* noluit unà cum aliis eorum explorare ſententiam, ſed ſeorſim, & ſeparatim adnectens, *Vos autem quem me eſſe dicitis?* ea eſt, quia noluit eos inter reliquos homines computare, qui Divinitatem ejus intelligentes, confitenteſq; Deum non hominem, ut cæteri homines; non homines cenſendi erant, ſed Dii. Hæc eſt ſententia D. Hieronymi. *Pulchrè interrogat, quem dicunt homines eſſe filium hominis, quia; qui de filio hominis loquuntur, homines ſunt: qui verò Divinitatẽ ejus intelligunt, non homines, ſed Dii appellantur.* Quare ſi majus eſt Deum comedere, quàm intelligere, & confiteri, cum digna comeſtio intelligentiã, ac confeſſionẽ Dei ſupponat in comedente; ſi Deum intelligens, ac confitens, Deus eſt; quare non erit Deus Deum manducans, & bibens? Matt. 16. 13. *Quodſi Deum intelligens & confitens, Deus eſt, cur nõ erit Deus Deum manducans & bibens.* D. Hiero. ibid.

10. Perennes Deo grates agamus, qui noſtrarum non immemor injuriarum, pro eis ulciſcendis acerrimum ſe geſſit ultorem. Cum verſipellis ſerpens, ut à Deo protoplaſtos averteret, veritæ arboris ſuggereret eſu; ſpõderetq; ſi, quos Deus vetuerat, fructus præguſtarent, extemplo Deos efficiendos; protcul dubio incautos ludificabat: ſiquidẽ, ut teſtis fuit exitus, non modò Dii facti non ſunt, verum ex ſummo, quo excellebant, honore, in pectinam cecidere ſimilitudinem. Deus verò clementiſſimus, ac pientiſſimus, cum nè, quos amabat, ludificatos deſereret; tum, ut illuſorem illuderet, ac cruciaret, ſacrum altaris inſtituit, quo, quod ille irridendo ſpoponderat, in verum converteretur effectum: ſiquidem ex comeſtione Corporis, potuque ſanguinis Domini, Deos nos facit veritas, quod in comeſtione fructus veriti pollicita eſt falſitas. Ideoque ait Rupertus. Cum dicit Dominus: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo, perſpicuè divinitatem pollicetur carnem ſuam manducantibus, & ſanguinem ſuum bibentibus: & illuſionem nequiſſimi nebulonis, qui dixit, commedite, & eritis ſicut Di, non ſine magno cruciatu ejuſdẽ illuſoris ſerò loquẽs in verũ effectũ cõvertit.* *Ex ſumpto corpore & ſanguine Domini, Deos nos facit veritas, quod in comeſtione fructus veriti pollicita eſt falſitas.* Rup. 1. 6. in Ioan.

Quid

Quid vobis hoc dicto Dei filius unicus pollicitus est, nisi, ac si apertè dixisset: Diu eritis, & filii excelsi omnes.

THEOREMA VII.

Nihil mihi deerit.

Bona gratia gratiarum tribunal.

Eucharistia est tribunal gratiarum in quo Deus cuncta petita libentissime donat. D. Chrys. in Ps. 22.

QUam pulchrè noster Psaltes; simul ac se pasci ait à Deo, *Dominus pascit me*, nihil sibi deesse subjungit; *Nihil mihi deerit*: nihil quippe deesse potest ei, qui sacra frequentet altaria, ubi Rex Regum Deus perinde fidelium preces exaudit, ut ad hoc è cælo descendisse censeatur in templum. *Quid est*, inquit Chrysostomus *deficere, nisi petentibus aurem patentem præbere, & regit, & nihil negat.* Quare tribunal gratiarum dicenda est S. Eucharistia, in quo Deus cuncta petita quam libentissimè donat.

1. Primo loco advertendum, quod cum decreverit Dominus sactum Eucharisticum facere, pro officina tanti miraculi cænaculum quoddam elegit; præmittens enim discipulos ad præparandum ea, quæ ad id requirebantur, ait eis; *Ecce introeuntibus vobis Civitatem occurret vobis homo quidam, &c. & ipse ostendet vobis cœnaculum grande stratum, & ibi parate*: ac pariter expendendum; cum domui multæ sint partes, sive mansiones, utpote atrium, cœnaculum, triclinium, secessum, solarium, cur potius visum est Domino Eucharistiam in cœnaculo facere, quam in parte alia domus? Hoc inquam factum est quia olim veteres pro oratoriis utebantur cænaculis, ut de Davide, de Judith, deque Elia, sacræ litteræ tradunt; quippe cum cœnacula sint altiores partes domus, ea sancti viri aptiora eorum observationibus censebant, velut ibi cœlo essent viciniores, ac Deum, quem deprecaturi accedebant, propinquiorem haberent. Christus itaque instituens S. Eucharistiam in cœnaculo, videtur eam in orationis domo instituisse: ut nos edoceret, usque adeo Eucharistiam, & orationem ad invicem convenire, ut unus idemque locus utrique sit deputandus, & quoad fieri possit, nullibi sit corpus ejus, ubi non effundatur oratio, neque effundatur oratio, ubi non sit corpus ejus; tum quia Deus nostrarum precum vocibus suam ob pietatem non parum oblectatur: tum etiam, quia nos ante oculos majestatis ejus genuflexi non secus, ac ante solem, priusquam alibi ardescimus, ferventius exoramus, ac promptius à Deo exauditi quodque petimus, impetrare meremur.

Luc. 22. 12.

Cur Dominus Eucharistiam in cœnaculo potius quàm in alia parte domus instituerit? 2. Reg. 18. 33. Judith. 8. 5. 3. Reg. 17.

Eucharistia & oratio adeò ad invicem conveniunt, ut hæc nullibi sit, nisi ubi effunditur oratio & oratio nullibi effundatur, nisi ubi est Eucharistia.

2. Advertendum præterea sanctum cœnaculum, de quo modò egimus, in monte Sion erectum: nam, ut ait Seraphicus Cardinalis, *Petrus, & Joannes iverant jussu Domini ad amicum suum in montem Sion, ubi erat cœnaculum grande, stratum ad parandum Pascha.* Mons Sion itaque præ aliis montibus Eucharistica institutione decorari promeruit. Verum quare magis mons Sion, quam mons Sina, mons Thabor, aut mons Olivarum? Eo quia mons Sina vitæ præstitit mandata, congruebat paritet, & vitæ panem præstare. Thabor idemdem ex eo quod theatrum fuerit transfigurationis Christi, plusquam aliis locis Eucharistiam exquirebat, in qua Christus sub panis specie delitescens quodammodo transfiguratur. Quod si pro tanto miraculo neque Sina, neque Thabor, secretiori quodam consilio, admissi non sunt, prætermitti non debuit Olivarum; cum testatum sit à Prophetа divinæ mysteria mensæ circumdanda, & coronanda esse à devotis fidelibus, non secus, ac ab Olivarum novellis. *Filii tui sicut novella olivarum in circuitu mensæ tuæ.* Quare ergo iis prætermissis montibus, solus Sion dignus est habitus? Ex eo: quia orationem innuit: ubi enim hebræus ait: *Sion, Speculationem* profert, latinus, orationem scilicet. Sanè aliud non est oratio, quam speculatio quædam, atque elevatio mentis ad Deum. Ut vel ex loci vocabulo accipias Deum tuum, sacro in altari delitescentem, adeo tuis oblectari precibus, ut nonnisi in loco, orationem significante, sacrum hoc mysterium instituere voluerit: eo quod illud tibi non modò ut reficeret præparatum est, sed ut petitionibus tuis satisfaceret, necessitatibus subveniret, periculis provideret.

D. Bonav. vit. Christ. cap. 73. Cœnaculū in quo Christus Eucharistiam instituit in monte Syō erectum erat, & cur.

Ps. 127. 3. Deus in altari delitescens adeo nostris orationibus delectatur, ut non nisi in loco qui orationem significet, primitus consecrari voluerit.

3. Mandatum est Moysi, nunquam offerendum sacrificium simile, nisi oleo inunctum. *Anima cum obtulerit oblationem sacrificii Domino, similа erit ejus oblatio, fundetque*

Levit. 2. 2.

ſuper eam oleã. Fortè rogabis, Cum panis ſimilaceus delicatiſſimus ſit, ac ex ſeipſo maximopere ſapidus, ut ſine alio ſapore, vel etiam gulæ deditis, non modò nunquam diſplicuit, ſed & ſummopere placuit; ſine hac unctione, ſine hoc ſapore requirendus erat à Deo: quorſum oleatus requirebatur? Eo quia præſignabat panem, qui deſcendit de cœlo, qui oleatus eſt: ut figurato correſponderet figura, non niſi inunctus oleo experebatur à Deo. Sed ſi iterum inſtes, quare panis Euchariſticus dicitur oleatus? Reſpondebo; quia Chriſtus eſt. *Chriſtus* græcè, *Unctus* interpretatur latinè. Ad innuendum, ut ait Petrus Bercorius. *Sicut res uncta ſuavis eſt quando tangitur, ac plicatur quo volueris, ſic Chriſtus.* Perinde Chriſtus in pietate, in clementia, ac in manſuetudine excellit; preſertim cum ſub formis panis apponitur in Sacro Altari, quod inunctus oleo cenſeatur. Exponitur enim ibi qualicunque voto, qualicunque neceſſitati, ac petitioni, omnium offertur uſibus, cunctorum plicatur, ac flectitur precibus. Quocirca cenſendum eſt ad Altare de cœlo deſcendere, non ſecus, ac in quoddam gratiatum tribunal, ubi omnium preces audiret, petita concederet, votaque adimpleret.

Panis Euchariſticus panis oleatus dicitur

Petr. Bercor. Reduc. Moral. V. Chriſtus. Chriſtus præſertim ſub formis panis in Sacro altari appoſitus mitiſſimus & clementiſſimus eſt, quia oleo miſericordiæ inunctus.

Pſ. 18. 132.

4. Quam eleganter Citharædus Prophetæ hanc, quam pertractamus, materiam attingit, cum ait: *Os meum aperui, & attraxi ſpiritum.* Nulli dubium ſit iis verbis Pſaltem agere de Chriſto, quatenus eſt in Euchariſtia; non tantum quod ibi per os noſtrum accipitur, ut trajiciatur in animam; verum etiam, quod eum vocat ſpiritum. Spiritus eſt quidem Chriſtus in Euchariſtia: nam quemadmodum vita, qua perficitur caro provenit à ſpiritu, ſic, & vita, qua perfruitur anima, provenit ab Euchariſtia. *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Sed quare dixit *attraxi*, & non invitavi, cum Deus invitandus ſit potius quam trahendus? Eo quia preces adhibuerat, quæ Deum non tantum invitant, ſed etiam magna quadam vi attrahunt. Sicut magnetum ſpecies variæ ſunt, & diverſæ, ut hæc ferrum, illa carnem, illa ignem, illa oſſa, illa paleas, illa oleum; acetum, fæcemque attrahat alia, ut tradit Albertus Magnus: ita pariter oratio Dei magnes eſt, quæ Deum ad ea, quæ opus ſunt nobis, violentiſſimè trahit. *Spiritus enim ante faciem noſtram Chriſtus Dominus non modo invitandus, ſed attrahendus quadam violentia precis, vehementiaque fervoris*, ait Guerricus Abbas. Quare quoties hinc vides Chriſtum in throno altaris elatum, hinc verò devotam plebem eum humiliter deprecantem; conjice eam à Deo quidquid petierit conſecuturam: precum enim magnetem adhibet, quæ adeo miiabili armatur violentia, ut vitæ largitorem, omniumque bonorum datorem, quam facillimè trahat, ut quæ deſunt nobis impertiat. Nec mirum; degit enim in Sacramento, ac in gratiarum throno, ut rebus noſtris ſigillatim provideat, ubi pro conferendis donis ſuis nihil aliud quidpiam, quam noſtras videtur orationes expoſcere.

Euchariſtia ſpiritus eſt, & cur?

Ioan. 6. 54.

Oratio Deum non tantum invitat ſed etiam trahit.

Alb. Ma gn. de rebus Metallic. lib. 2. cap. 6. Guerric. ſerm. 3. de Adven. Dom. Chriſtus in altari pro conferendis donis ſuis nihil aliud quã orationes veſtras expoſcit.

5. Sæpè divinus codex vocat Chriſtum ſedentem in throno altaris frumentum adipatum, ſive panem pinguem. *Cibavit eos ex adipe frumenti*, inquit Pſaltes. Iterumque alibi: *Et adipe frumenti ſatiat te.* Jacob etiam: *Pinguis panis ejus, & prabebit delicias Regibus*, ut alia (tibi gratus) omittam. Quod quidem dictum eſt ad innuendam Chriſti obvelati ſub forma panis pinguedinem. Sed, ut primo videtur intuitu, pinguedo nullo pacto Salvatorem decet: quia, cum præ filiis hominum, atque Angelis pulcherrimus ſit, expers debet eſſe pinguedinis. Sane qui pingues ſunt, deformes, & indecori æſtimantur. Certum eſt quidem corporis obeſitatem deformitatem præferre, utpote quæ debitam humani corporis proportionem, ac menſuram excedat. De Leone Bizantio referunt hiſtoriæ, perinde pinguem fuiſſe, ut cum Athenis, ubi legatum agebat, ad pacandam factionem ſuggeſtum conſcenderet, inſtar humani generis monſtrum, riſum unicuique moverit. Tum etiam; quia iis, quibus adeps multum, teſte Ariſtotele, parum ſanguinis ineſt, quod Chriſto nullo pacto quadrat, qui ut adnotatum eſt alias, tanto ſanguine abundat, ut fluminum inſtar divinum cruorem emittat. Ex eo itaque quod pinguedo pulchritudinem, ac ſanguinis abundantiam adimat, Chriſto nullo pacto convenire videtur. Nihilo ſecius, iis

Pſ. 80. 17.

Pſal. 147. 14.

Gen. 49. 20.

Panis Euchariſticus adeps frumenti, & panis pinguis dicitur & cur? Obeſitas & pinguedo corpus deformat. Apoph. Aldi Manuc.

Ariſtotel.

Christus in altari omnis rigoris expers solam clementiam redolet. Avicen. P. 1. tract. 1. cant. 37.

iis non obstantibus, Christus dicitur pinguis, non ex eo, quod deformis sit; vel sanguis, sed ex eo, quod dum panis noster est, mira lenitate, pietate, clementia, ac teneritate afficitur: ait enim Avicenna: *Teneritas, sive lenitas dominatur in complexione pinguis, & laudabilis corporis.* Revera Christus dum in Sacramento velatur omnis rigoris expers, asperitatis omnis oblitus, solam benignitatem, solam clementiam redolet. Ibi omnes exaudit, omnes solatur, omnibus medetur; omnia petita concedit, cunctis necessitatibus supplet, nullum unquam repulit, nulli indignatus est, neminem contristavit: neque aliud quid piam in Eucharistica sede moliri videtur, quam omnium misereri, lugentes solari, pauperes ditare, cunctosque bonorum suorum participes reddere. *Pinguis panis est Christi.*

Isa. 45. 15.

6. Deum adorabat sub panis cortinis absconditum Isaias, dum ait: *Verè tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator.* Ac si dixisset apertius. Magna atque admirabilis est misericordia tua Domine Deus meus, qui descendens de culmine cœli, seque sacris absondens in loculis, habitare nobiscum non dedignaris. Verum quid est, quod velato, occultoque vultu nobiscum degis, ut te Deum dicam absconditum? Quorsum hæc velamenta non removes, pulchertimam faciem non aperis; teque nobis, ut omnium in votis est, vel semel saltem non ostendis? *Si quæris* ait Oleaster, *quare Dominus faciem suam à nobis abscondit, respondebo: ne nos impudica peccantes videret, ac cogatur nos in pulverem redigere, cum ista viderit.* Ne doleas, inquit, quod cum Deum habeas tecum, divinæ visionis sis expers: tale quid potius divinæ pietati, quam indignationi adscribas. Nam cum genus hominum perinde prolabatur in malum, ut nec Dei revereatur obtutus, si Deus nobiscum inhabitans aperto vultu, quæ perpetramus, intueretur; cum mundi sint oculi ejus, ac procul ab indignatione respicere non possint ad malum, in momento disperderet omnes, miserrimo interitu afficeret, & ad nihilum revocaret. Quia verò sacrum Altare pietatis potius, ac clementiæ quam justitiæ tribunal videtur; censeatque indecens Deus ibi exercere vindictas, ubi divitiarum suarum bona statuit elargiri, commoratur absconditus: ut dum nostra non videt facinora, & indignationis suæ tela suspendat, & donorum suorum fluenta nonnunquam interrumpat.

Cur Christus in Sacramento altaris adeo se abscondat? Oleaster. ibid.

Deus in Sacramento altaris non vult videre nec videri, ne peccantes nos videns cogatur in pulverem redigere.

7. Quam scitè D. Vincentius, hanc quam habemus præmanibus, explicat veritatem dum ait: *Iesus Christus descendit in hostiam quasi Rex exiens de camerâ, & ponens se ad audientiam in cathedra.* Expende vim hujus sententiæ. Prout enim diceret Christus, descendit in hostiam velut in cathedram, ut nobiscum sermonem habeat, ac concionetur, se ibi ponere ait ad audientiam nostram, ut auditor sit non sermocinator. Si cathedra locus non est audiendi, sed sermocinandi, undè sic convenit magistris, (quorum est eloqui) ut dedeceat discipulos, quorum est audire; quare Christus, dum sedet in cathedra altaris, audit, & non loquitur; cum in cathedra manens potius loqui, quam audire deberet? Sciverat procul dubio magnus Prædicator perinde Christum in Sacramento preces nostras experere, ut dona sua, quæ petimus, impertiat, quod auditorem potius, quam locutorem agat. Tametsi cathedra loquentem requirat, non audientem; Christusque in altaris cathedra sermocinari deberet, erudire nimirum inscios, corrigere invios, arguere peccantes: Nihilominus sic nostris oblectatur voculis, deliciatur precibus, gestit obsecrationibus, ut sui oblivisci videatur loqui, seque prorsus auditorem constituat, ac magisterii cathedram in audientium sedem convertat.

D. Vinc. ser. ser v. post Domin. Invoc.

Christus in sacra hostia velut in Cathedra audiētiam supplicibus daturus exponitur.

8. Dum Sacrum facit Ecclesia reverentissime petit, ut nostras preces, una cum Angelicis vocibus Deus non dedignetur admittere. *Cum quibus & nostras voces ut admitti jubeas deprecamur.* Orant pro nobis Angeli, dum sacra offertur oblatio, ut Deus subveniat hominum necessitatibus. Sed cum nonnunquam orent, sane *inessabili voce proclamant.* Cur tunc temporis tantum, orare perhibentur? Quia talis sacri gratia felicius deprecantur, quæque petunt fortius impetrant, potentius extorquent. Adest D. Chrysostomus. *Tempore enim illo non solum homines clamorem illum horribilem reddunt, sed etiam Angeli Domino genuflectunt,*

In Præfat. Missæ.

Angeli sub sacro pro nobis orātes inessabili voce proclamāt.

quia, tunc quæ petunt fortius impetrant. D. *Chryso. Hom. 3. de Incomp. Dei nat.*

clunt, & Archangeli rogant: habent sibi tempus id idoneum, habent sacram illam oblationem in fauore. Adeò enim divina Eucharistia cœlestium gratiarum tribunal est, ut non tantum ad eam homines, ut promptius exaudiantur; sed & Angeli è cœlo accurrant, *Habent sibi tempus id idoneum.*

9. Finiam tandem, ubi pauca quædam haud omittenda addideto, quæ D. Cyprianus pertractans de Eucharistico sacro elegantèr protulit. *In hujus præsentia non supervacuam mendicant lacryma veniam.; nec unquam patitur contriti cordis holocaustum repulsam: Quoties in conspectu Domini video suspirantem, Spiritum sanctum non dubito inspirantem, sentio ignoscentem.* Nemo quidem est (ac si diceret) qui sacra ad altaria currens, ibique genuflexus divinum implorat auxilium, qui petitionis suæ repulsam patiatur, ego enim quemcumque videro tam magnum Regem, tali accumbentem convivio, deprecantem, voti compotem facio. Unde est, quod sanctissimus Martyr tam certam eorum, quæ postulantur in altari, concessionem auguret? Quia Deum Regem Regum convivantem deprecatum advertit: nefas est quippe Regibus in solemnioribus mensis deprecatis abnegare postulata, exorantesque repellere. *Apud Persas*, ait Herodotus, *nefas est regia cœna propositâ orantem non exaudire.* Quidnam ergo iis deficere poterit, qui Christum deprecaturi ad sacrum accurrunt altare, ubi nihil est, quod dum ritè expetitum, non concedatur?

D. *Cypr. de Cœna Dom. Nullus est qui ante sanctum Sacramentū oranspetitionis suæ patiatur repulsam.*

Herod. ibid 9.

THEOREMA VIII.

Nihil mihi deerit.

Deficeret Ecclesia, si Deus eam cali pabulo non reficeret.

Sine Eucharistia Ecclesia non subsisteret. Transl. Pagn.

QUoniam dum sumus in hoc exilio, & peregrinamur à Deo; tot, ac tantis malis opprimimur; si nos Dei nostri pietas Sacro Corporis, & sanguinis sui, per singulos dies non refocillaret, actum esset de nobis. Hinc est, quod S. David in persona Ecclesiæ tam magni edulii necessitatem expendens, ubi ait: *Dominus pascit me*, adnectit, ut transfert Paginus: *Et non deficiam.* Velut si expers esset cœlestis edulii, deficere pertimesceret. Deficeret equidem, ut ex dicendis constabit.

1. Legimus in Proverbiis, quod postquam divina Dei sapientia ædificavit sibi domum, ibique mensam apposuit Eucharisticam, misit ancillas suas ut ad apposita edulia congregarent convivas. *Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem, immolavit victimas suas, miscuit vinum, & proposuit mensam suam: misit ancillas suas ut vocarent ad aream.* Ubi velim expendas, quod cum Christus, Sapientia Dei Patris, mittere debuisset ancillas ad congregandos convivas ad mensam, misit congregandos ad arcem. Si advocandi erant ad mensam, ut manducarent, & biberent; quorsum advocantur ad arcem? Sanè cum advocantur ad arcem, advocantur ad mensam; eo quia mensa Christi arx est, per quam Deus Ecclesiam suam ab hostium incursione defendit. *Misit*, ait Hugo, *ancillas suas, ut vocarent ad arcem, id est ad Sacramentum Corpus Christi, quod est contra inimicos munimen.* Nam cum arx, ne noceant, arceat hostes, unde, ut autumat Isidorus, ab arcendo dicta est, *Quacunque tutissima urbium sunt ab arcendo hostes arces vocantur:* Eo quia Corporis Christi Sacrum, ne nos deprædentur, à nobis nostros arceat hostes, jure optimo dicitur arx, *Vi vocarent ad arcem.* Illud enim est, quod vitæ nostræ truculentissimos insidiatores longè repellit à nobis, nosque ab ignitis eorum jaculis tutè defendit, ac præservat incolumes. Quod si vel semel saltem deficeret, deficeremus & nos, tanto præsidio destituti.

Prov. 9. 1.

Mensa Eucharistica arx est per quam Deus Ecclesiā ab hostibus suis defendit. Hugo Card. in Ps. 22. Arx ab arcendo dicitur. D. Isid. lib. 15. c. 2. etym.

2. Idipsum etiam Salomon divino quodam acumine in Canticis explicuit, dum hæc scribit: Ecclesiæ dicta fuisse *Sicut turris David collum tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.* Ac si diceretur. Hoc collum, quod misericordissime tibi Deus exhibuit, perinde te ab iis, qui contra te decertant, & militant; defendit & protegit, quod eum celeberrimæ turri Regis David, cunctorum telorum munitæ præsidio censeo conferendum. Sed quod est hoc collum, quo Sancta Mater munita, sicab adversarii.

Cant. 4. 4.

Sacramentum altare.

ris est collum Ecclesia, quia Christum qui est caput Ecclesia sustinet & extollit.

D. Greg. Nyss. hom. 7. in Cant.

Ephes. 4. 15.

Collum hoc præmunitum est omni armatura fortium.

Cant. 4. 4.

D. Greg. Nyss. ibid.

Clypei Angelos significant.

D. Bernardin. ser. 5. in Cant. Domi. ser. 54. art. 3. c. 2.

Christo in altare descendente, descendunt pariter & Angeli, tum ut ministrēt, tum ut Ecclesiam protegant.

satiis suis propugnatur, ut quocunque periculo vaeet? Sacrosanctum altare, in quo subspecie panis Sponsus ejus Christus, Rex noster, extollitur. Nam cum ut ait D. Nyssenus; *Quod mediis humeris immittitur in se autem caput sustinet, & sit pro basi ejus, quod illi imponitur, collum nominatur*; jure optimo sactum altare collum Ecclesiæ dicendum est: sustinet enim & extollit Christum, ab Apostolo Paulo caput Ecclesiæ vocitatum. Quod eaptopter turris David dicitur, clypeis circumcincta, & omni armatura fortium præmunita; quia ex præsentia tanti Sacramenti sic invincibiliter defenditur Ecclesia, ut ad eam hostes accedere non audeant: cui sanè accederent, si tam magno præsidio destitutam adverterent.

3. Cæterum, ut hunc metipsum locum exactius expendamus, advertendum etiam est, Ecclesiam ex præsentia ineffabilis Sacramenti turri David conferri, solis clypeis munitæ, non autem aliis telis. *Mille clypei pendent ex ea.* Cum non modo clypeis, verum & cætetis telis muniamur, & protegamur ab hostibus, quid est, quod Sancta Eucharistia, ut muniat Ecclesiam, solos clypeos afferat? Quare etiam cum clypeis, galeas, non affert, loricas, & cætera hujuscemodi protegentium atma? Quoniam clypei satisque superque pro omnibus, quibuvis armis sufficiunt. Clypei typum gerunt Sanctorum Angelorum. *Existimo*, ait idem Gregorius, *eam turrim clypeorum multitudine in orbem circumdatam significare Angelorum præsidium.* Eò quia Eucharistiæ gratia Angelorum præsidiis exactius præmunimur, aliis auxiliis nequaquam indigemus. *Virtute enim hujus sacrificii* ait D. Bernardinus, *& Deus est nobis magis propitius, & Angelus circa nos magis sollicitus.* Descendente Rege de cælo, descendunt etiam secum Angelorum exercitus, ut & Deo suo ministrent, & Sanctam Ecclesiam, in qua castra metantur, ita protegant, fulciant, ut ad eam hostes contremiscant accedere. Quos si liceret inspicere, tot ac tantos in auxilium tuum erectos videres clypeos, ut nec stellis cæli, nec arenis maris, neque atomis solis comparates. Animadverte quam fortia, quam magna, quàm innumerabilia sunt propugnacula quibus per Eucharistiam munimur, & propugnamur: pariterque conjice quid foret de nobis, si fortè collum nostrum tanti capiti esset expers. Turris proculdubio caderet, desicerent clypei, longè advolarent Angeli, hostium exponeremur incursibus, unusque superesset interitus.

4. Non modo tanti Sacramenti gratia facti sunt nobis clypei cœlestes Spiritus, sed & eorum Rex Christus Deus noster. *Deus, fortis meus*, ait Propheta, *sperabo in eum, scutum meum, & cornu salutis meæ.* Nonnè videsis eum in altari sub sensibilibus formis scuti instar formatis? Nostræ gentis scutum est, defensio, ac protectio nostra: nobilius, excellentiusque Græcorum, ac Trojanorum scutis, in quibus, ut Alexander ab Alexandro memoriæ tradidit, *Deorum suorum inspiciebantur imagines. Neptuni, & Minervæ*: in hoc autem, minimè imago, sed realis, & vera Dei præsentia creditur. Advertendum verò, quòd Christus in Eucharistia præsefert scutum, non modò, ut nos doceat, eam esse scutum nostrum, ac nostram defensionem; sed perinde ex illius præsentia protegi, ut omninò ab ea nostræ incolumitatis summa dependeat, atque ex ejus amissione certissima mors immineat: Quemadmodum enim apud Spartanos (eodem Alexandro teste) sancitum erat, ut miles, qui in acie scutum amisisset, capite plecteretur: ita pariter in acie Ecclesiæ, quicunque ob sua scelera Eucharistici scuti munimine destituitur, habetur pro perdito, deploratur pro mortuo: denudatus est enim clypeo vitæ & incolumitatis.

5. Expendatur modò invictissimum Martyris Laurentii robur. Huic primitus adlatæ fuerunt laminæ ferreæ, cæteraque tormentorum instrumenta, quæ tyrannus minabatur experiri, si Diis suis non sacrificaret: ipse verò tantorum tormentorum immanitate pro oculis posita, nec metu concidit, nec aliquantulum titubavit. Inde scorpionibus acerbissimè cæsus, utque verbera verberibus, ac vulnera vulneribus adderentur, virgis est adeo repercussus, ut nulla pars corporis sanguinem non emitteret; quò tamen ipse vehementius lædebatur, eò reddebatur fortior & constantior. Adhibita demum

2. Reg 22. 3.

Christus in sacra hostia scuti instar formata, scutum est gentis nostræ.

Alex. ab Alex Gen. lib. 6. c. 22.

Idem lib. 2. cap. 3.

craticula, illique superpositus, pruniſque toſtus ardentibus, ad tyrannum lætiſſimo vultu converſus: *An tu*, inquit, *miſer exiſtimas hos mihi carbones ſupplicium, & non potius gratiſſimum præſtare refrigerium? Etenim nunquam jucundius cubavi, nunquam majori me affectum gaudio in vita memini.* Unde (ait Rupertus) divino Laurentio tantam animi fuiſſe fortitudinem, tantam cordis conſtantiam, tantum patientiæ robur, exiſtimas; quòd non modo non timuit, non ſuccubuit, victus non fuit; verum & lætanter omnia ſuſtinens, tyrannum fregit. Dæmonem ludificavit & vicit? Demum cum Auguſtino reſpondet: *In illa longa morte, in illis tormentis, quia benè manducaverat & biberat; tamquam illa eſca ſaginatus, & ille calice ebrius, tormenta non ſenſit, non ceſſit, & in Regnum ſucceſſit.* Nemo (ac ſi clarius diceret) hujus rei capiatur admiratione: nam invictiſſimus Martyr adamantinum Euchariſtiæ clypeum in campum ſecum attulerat, quo non modo totius inferni repulit machinamenta, Dæmonem vicit, ac tyrannum confodit; verum, ac ſi alieno pateretur in corpore, pœnas irriſit, tormenta non ſenſiſſe videtur. Quod ſi tanti ſcuti munimine deſtitutus deſcendiſſet in aciem, timuiſſet quidem hoſtes, ſuccubuiſſet tormentis, defeciſſet, viciſſetque Diabolus: quem enim Chriſtus ſacro corporis, & ſanguinis ſui non reficit alimento, deficit in momento.

Apud Surium 10. Aug.

Rup. Ab. de Divin. off. lib. 8. cap. 10.

S. Laurentii in tolerandis tormentis conſtantia & fortitudo à ſumpto Euchariſtiæ Sacramento proceſſit.

6. Languebat Eccleſia, ac gravi detinebatur ægritudine, cum, tamquam unicum morbi ſui medicamen, expetebat mala. *Stipate me malis, quia amore langueo.* Ac ſi diceret Quia longè abſum à malis, tantis morbis exagitor, ut langueam, infirmer, deficiam, peream: quod ſi me ſanam, ſalvamque concupiſcitis, afferte mihi mala, quorum eſuries origo eſt morbi mei. Quænam ſunt hæc mala, tanta vi ac ſalubritate prædita, ut languentem roborent, ægrotantem ſanent, jacentem erigant, deficientem confirment, pereuntem eripiant ab interitu? Sancta ſunt Euchariſtica, in quibus tria mala uno circulo apprehenſa, mirabiliter continentur: tres inquam Divinæ Perſonæ Patris, & Fili & Spiritus ſancti. Sic ſentit Gliſlerius. *Eccleſia deliquium tunc patitur cum aliquando à tali vel modicum elongatur Sacramento. Quidni enim pra amore deficiat, cui cibus deficit amoris?*

Cant. 2. 5.

Salus S. Eccleſiæ ab Euchariſtia prorſus dependet.

Gliſler. ibid.

Quoniam ſalus S. Eccleſiæ pendet prorſus ab Euchariſtia, ſicut, cum ea fruitur, ſalvam ſe ſentit, ſic cum deſeritur, ægrotat, deficit, augitur, ac propè interitum eſt.

7. Pſaltes in hoc noſtro, quem expendimus, Pſalmo, Deum paſtorem ſuum, ſeque ſub typo oviculæ, à tanto paſtore nutritum, depingit. Nam dum ait: *Dominus regit me*, idem eſt inquit Titelmanus, ac ſi diceret. *Dominus Deus, qui dives eſt in miſericordia, ipſe me, quaſi pater, & paſtor bonus paſcit ac dirigit, quemadmodum paſtor ſuam oviculam.* Quare, cum *Non deficiam*, adnectit, ſe totum robur ſuum æterno Paſtori confitetur debere. Verum videamus, quo pacto cœleſtis paſtor, ne nos oves ſuæ deficiamus, reficiat. Hoc (arbitror) ſubindicatum eſt decimoquinto Lucæ, ubi bonus Paſtor, qui pro ovibus ſuis poſuit animam ſuam, deperditam, errabundam, ac prope morituram ovem, ne prorſus deficeret, ac periret, *Imponit in humeros ſuos*; ſecus actum eſſet de ea. Sed ſi quæris, quid ſignificet hæc ovis impoſitio ſacros in humeros Chriſti? Nihil aliud, inquit Ambroſius, quam ſacra participatio myſteriorum Eccleſiæ. *Agnoſcis utique myſterium, quomodo ovis laſſa reficiatur: quia non poteſt aliter humana conditio laſſa recreari, niſi Sacramento Dominicæ Paſſionis, & Sanguinis Chriſti.* Hinc eſt, quod olim Eccleſia in calicibus exprimebat imaginem revehentis ſuper humeros oviculam, ut refert Tertullianus. Planè ſi dum Chriſti participamus myſteria, Chriſtus nos ſuos imponit in humeros: cum *Deo duo ſint humeri*, ut ait Bercorius *dexter, qui ſignat ejus protectionem & potentiam; & ſiniſter, qui ſignat ejus diſſimulationem, & patientiam.* Deus gratiâ tanti Sacri, & ab omnibus nos protegit adverſariis, peccata noſtra patienter diſſimulat, noſtram expetens pœnitentiam. Quare ſi Deus ab Eccleſia ſacros hos averteret humeros, quibus tantopere roboramur, confortamur, confirmamur, quid fieret de nobis, protectione, & patientia Dei denudatis, hoſtiumque furori expoſitis? Deficeremus planè, periremus, redigeremur in nihilum.

Pſ. 22. 1. Titelm. ibid.

Luc. 15. 5. Cum Chriſti participamus myſteria, Chriſtus nos ſuos imponit in humeros. D. Amb. in Pſ. 118. Octon 22.

Tertull. de Pudicitia c. 7. Pet. Ber. Ver. Humerus.

8. Verba, quæ Rex Salomon, ubi domum Domini complevit, recenſetur habuiſſe ad

populum suum, nempe : *Dominus dixit, ut habitaret in nebula*, interpretantur à Divo Thoma de Eucharistico Sacramento, ubi Christus, velut in quadam nebula, obvelatur, & occultatur à nobis. *Corpus Christi*, ait, *in præsenti nobis dari debuit, non manifestum, sed in Sacramento velatum: dixit Dominus ut habitaret in nebula.* Plura, ac pulchra Eucharistiæ applicanda suppeditant nebulæ, quæ forte suo non omittentur loco. Dicam modo. Quemadmodum nebulæ, ut ait Isidorus. *Ima petunt, cum serenitas est; summa, cum nubilum:* Sic sancta Eucharistia usque dum nobiscum erit in imò terræ, serenitas erit Christicolis, pax, tranquillitas, incolumitas, ac cujuscumque perturbationis securitas: ipsa quippe hostes visibiles domat, & fugat, invisibiles deterret ac reprimit, iram Dei mitigat, nevè pœnas à nobis exigat, Dei dexteram detinet. Sed, si summa peteret, ac in cælum abiret, nubilum esset: Cœlesti enim patrocinio denudaretur Ecclesia, cunctisque ærumnis relinqueretur obnoxia, deficeretque necesse est. Quod, dum sæviet Antichristus, perspicuum fiet. Sanè, quia tunc temporis, ut prophetat Daniel, auferetur juge sacrificium. *Erit*, ait Dominus, *tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modò, neque fiet.*

3. Reg. 8. 12. *Christus in Eucharistia velut in nebula occultatur D. Thom. opusc. 58. cap. 6. D. Isid. etymol. l. 3. cap. 10. Quamdiu Eucharistia nobiscum est in terra serenitas erit & pax Christianis: nubilum autem esset si in cælum abiret.* Matt. 24. 21.

6. Studiosè adnotandum, quod cum Dominus JESUS, ut tradit Matthæus, egrederetur è templo, eique à Discipulis suis mirum illud ædificium ostenderetur, prædixerit ejus destructionem. *Egressus Jesus de templo ibat, & accesserunt ad eum discipuli ejus ut ostenderent ei ædificationem templi: ipse autem respondens dixit illis. Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur.* Expende, quod, cum Dominus esset in templo, nihil horum fertur dixisse; sed ubi egressus est de templo. *Egressus de templo*, ait Evangelista, *dixit illis, non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur.* Unde est, quod, quæ dixit extra templum, non dixit in templo? Quia sciebat, quod quemadmodum ex ejus præsentia templum asservabatur illæsum, sic ex ejus absentia funditus demoliendum. Hæc est interpretatio Paschasii. *Cum egrederetur de templo, & iret, hæc dicta sunt. Sed mox, ut complevit dicendo quod futurum erat, exivit de templi finibus, qui conservaverat eum, ne vastaretur, donec fuit in eo.* Quare & percussit Judæos, & docuit nos, tamdiù Ecclesiam nostram conservandam, quamdiù ipse in ejus pyxide sub panis & vini formis erit absconditus: Nam si nostris exigentibus culpis, vel semel inde recesserit, denudabitur propugnaculo, destituetur auxiliò, necesseque erit funditus devastari: nihil enim habet ab Eucharistia, à quo conservari valeat, & defendi.

Matt. 24. 1.

Pasch. ibid.

Ecclesia nostra tamdiu illæsa servabitur, quamdiu Christus in ejus pixide sub panis & vini formis erit absconditus.

10. Quænam essent præsidia nostra & propugnacula quæve muri pro tutela Civitatum nostrarum, si abesset à nobis Salvator murus noster, & antemurale? Fingit Hesiodus, ea tempestate, qua Dii & homines una promiscueque terram incoluere, genus humanum defensum, & tutum ope præsidioque Deorum; nec intra mœnia sese inclusisse, nec aliam quæsisse protectionem: pulsis verò Diis hominum scelere, muris fossisque circumdatum nunquam munitum esse potuisse. Quod quidem fabulatum est, ut ostenderetur mortalium præsidia, muros, fossas, turres, & cætera hujuscemodi Deum esse, eoque absente nihil inveniri, quo ab hostibus protegamur. Hinc illa responsio Architecti cujusdam ingeniosissimi ad Ludovicum Farnesium, cui Dux novam arcem validissimis protectum muris, profundo vallo circumdatam, armatoque milite munitam ostenderet: Cuncta (inquit) sebenè haberent, si desuper protegeretur. Quampulchrè subindicans humana præsidia nihil iis prodesse, à quibus abest supremus protector. Quod plane advertit Alphonsus Aragoniæ Rex, quod cum fugeret Neapoli à Gallis capta, conversus ad Civitatem, alta voce canebat, imò flebat, sæpè repetens illud Davidicum: *Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.*

Heſiodus. Christus in Eucharistia est Ecclesia murus & antemurale.

Buterus in dict. memorab.

But. ibid.

Ps. 126. 2

11. Cum nullus sit dies, in quo S. Mater Ecclesia Eucharisticum sacrum non faciat, unde quæso est, quod in Parasceve à divino opere vacat, & hostia pridie consecrata, ac recondita, reficiat Sacerdotem? Si qualiscunque dies tanto bono gaudet, quorsum Parasceve cum cæteris non congaudet? Cum enim Christus in illa die passus sit & mortuus, & sacrificium panis, & vini repræ-

repræsentatio quædam sit passionis & mortis ejus, videtur illa die rationabilius repræsentandum, qua Christi passio exhibita est à Judæis. Respondet Guilielmus Durandus. *Quia ablata est hostia de manibus nostris, & Christi: non ergo sacrificent amici, dum trucidant inimici.* Divino factum est consilio, ut in Paraseeve ab altaris abstineat Ecclesia ministerio, cui quotidie incessanter incumbit. Nefas est enim Christi passionem missæ sacrificio repræsentare, quo die perpetrata est à Judæis: concordaremus enim inimicis nostris Christum sacrificantes trucidantesque, quod etsi permissum est inimicis, prohibetur tamen amicis. Cæterum, si instabis, ait idem Durandus: cum Ecclesia in Paraseeve Sacerdotem ab Eucharistia facienda detineat, cur eum etiam à communione non detinet; sed hostiam pridie servatam jubeat desumendam? Respondet: *Quia semper indigemus communione, & semper est tempus communicandi: Sacerdos ipsum corpus recipit in hostia à die antecedenti reservata, & custodita.* Scit S. Mater Ecclesia adeo se corporis, & sanguinis Christi indigere refectione, quod si vel per diem non incorporetur Dilecto, videretur Dei patrocinio destituta, hostibus suis exposita, iræ Dei obnoxia, moxque peritura: ideo etsi in Paraseevè, ne conformetur Judæis sui sponsi tortoribus, à Divino sacrificio vacat, à communione tamen, ne deficiat, minimè vacat.

Dur. Rat. Div. lib. 6 c. 77. n 33

Adeo necessaria est Ecclesiæ corporis & sanguinis Christi refectio, ut si per unicum tantum diem illam omitteret, mox videretur peritura.

THEOREMA IX.

Nihil mihi deerit.

Nihil, quod Deus non sit, explet animæ ventrem.

DUm ait Propheta: *Dominus pascit me, nihil mihi deerit*, tantumdem est, ac si diceret: dum me Deus meus carne, & sanguine suo nutrire non dedignatur, sic miro adimpleor modo, ut ad meam esuriem nil aliud mihi desit explendam: quam, si quidquid est in terra, vel sub terra, in cælo, vel supra cælum, solo Deo excepto, replere tentaverit, in cassum desudabit. Quamquam totus mundus, & cuncta quæ sunt in mundo, totum cælum, & quidquid continet cælum, fiant animæ cibus, non me ita poterunt adimplere, quin adhuc mihi multum deficiat. Solus Deus cibus est animæ, ipse solus eam adimplet, esuriem ejus compescit, & saturat. Cum eo reficior, sic penitus satior, ut clarissimè experiar, nil mihi deesse, quod amplius concupiscam. Perpendendum ergo quam verum sit, nihil aliud præter Deum animæ ventrem adimplere.

Nil præter Deum animam satiat.

1. Ubique locorum sacræ consueverunt paginæ mysterium corporis Domini panis vocabulo nuncupare. *Pinguis panis ejus*, ait Moyses, *Panem Angelorum manducavit homo*, ait Psaltes, *Panem de cælo præstitisti eis*, ait Sapiens, *Pater meus dat vobis panem de cælo verum*, ait Christus: demum Apostolus, *Panis quem frangimus, nonnè participatio corporis Domini est?* & alibi passim. Sed quare Corpus Domini dicendum est panis, cum absit ab eo substantia panis? Sicut enim aurum ex eo, quod non est lapis, dicendum non est lapis, similiter Corpus Domini, quia non est panis, panis dici non debet. *Sive priveris, nec nomen habere mereris*, ait regula Juris. Quamquam verissimum sit Eucharistiam omnis esse substantiæ panis expertem; ac solas species, quæ sentiuntur in ea, panem referre; nihilo secius ex eo quod est Corpus Dei, sic proprie dicenda est panis, ut in tali sensu nec verus panis, panis jure dici possit. Ex eo enim, quod Plutarchus afferens etymon panis, *Dici panem*, ait, *eo quod placet famem*; illud modo dicendum est panis, quod famem hominis placat. Quia verò nihil est in terum natura, quod ventrem animæ compleat, & adimpleat, nisi solus Deus, Christique sanctissimum corpus; taliter panis vocabulum aliis abnegandum est rebus, ut nec ipsimet pani sit relinquendum. Solus Deus noster est panis, ipse solus sedat animæ famem. *Quoniam*, ait Augustinus Deo, *si cuncta, quæ fecisti, mihi dederis, non sufficit servo tuo, nisi te ipsum dederis.* Hæc est ergo ratio, qua Sacra Eucharistia, etsi non sit panis, dicitur tamen panis; quia Deus est, qui solus nostram adimplere potest famem, satiare hominem, adimplere animam, relinquentibus cæteris famelicentem.

Gen. 49. 20. Ps. 77. 25. Sap. 16. 20. Jo. 6. 32. 1. Corint. 10, 16.

Cur Eucharistia passim in scripturis panis appelletur.

Plutarch. Probl. Symp. De cad. 8. Probl. 6. Sola Eucharistia animæ ventrem hic in terris replet. D. Aug. in Man. c. 3.

2. Re-

2. Referunt Græcorum historiæ, quod cum Alexander Macedo accepisset ab Anaxagora, mundos innumerabiles esse, prorupit in lacrymas. Rogantibus autem amicis quidnam illi dignum lacrymis accidisset. *An non videor*, inquit, *merito flere, qui cum mundi sint innumerabiles, nos nondum unius Domini facti sumus*? Parum adhuc terræ remanebat, quo adhuc potitus non erat Alexander; Jam Europam subegerat, Asiam vicerat, atque ad Indos usque Regnum suum extenderat; tamen velut si sibi nihil esset in mundo, ad Anaxogoræ vocem contristatus est, & illacrymatus. Peto à te Alexander: si totus mundus tuæ subderetur ditioni, addereque alios usque dum centesimum, imò millesimum numerum adimpleres, sufficeret fortasse tibi? adimpleretur esuries tua? an aliquid deesset ultra? Certè, si adesses, ingenuè responderes. Neque si millibus, ac centies mundorum millibus imperarem, regnandi famis possibile jam esset extingui, quin alii quoque illis addendi, expetendique superessent. Rectè quidem: nam Deo vacuus es, quo solo excepto, tametsi innumerabilibus præesses mundis, impossibile esset esuriem consedare, quam solus Deus placat. *Totus iste mundus sensibilis*, ait Gerson, *ad animæ ventrem quid est, nisi bolus exiguus? Nam si mille millia mundorum adjeceris, eum non implebunt.*

Apoph. lib. 4.

Nihil præter Deum satiat. Ioa. Gers. ser. in cœna Dom.

3. Sanè potuisset Christus Ecclesiam suam delicatissimo aliquo, ac suavissimo cibo satiare, si voluisset. Potuisset inquam, vel vetus iterum pluere manna, aut creare novum excellentius illo, vel fabulosum nectar, & ambrosiam in rei veritatem convertere. Iis tamen prætermissis, maluit Eucharistiam instituere, in qua ipse veraciter esset, & ederetur. Quænam quæso ratio sapientiam Dei ad tam magnam excitavit inventionem? Immensa capacitas animæ, quæ non, nisi à Deo, valet impleri. Audi Paulum de Palacio. *Hæc est causa ut existimo, cur Christus Eucharistiam in cibum hominis instituit, videns nihil nec in terra, nec in cælo pio homini cibum, nisi Deum, esse posse.* Videns Deus, quod animam tanta creaverat immensitate, ut quæ in cælo, ac sub cælo fecerat, ad tantam adimplendam capacitatem nihil ferè forent; ne famescentem relinqueret, Eucharisticum Sacrum instituit, in quo seipsum, ut manducaretur, includens, ventrem ejus impleret, famem exhauriret, nulla re alia præterquam seipso exhauriendam.

Pal. de Palac. in cap. 14. Matth.

Nihil sive in cælo, sive in terrapio homini cibus nisi Deus esse potest.

4. Dignitas nostri hominis in eo maximè niteat, quod eum Deus plasmate dignatus est ad imaginem, & similitudinem suam. *Faciamus*, inquit, *hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.* Quod perinde magnum est, ut nec de supremis cæli spiritibus scriptum reperiamus. Multi quidem asserunt illos sub similitudine lucis, vel typo cæli, procreatos à Deo; hominem verò cuncti confitentur indubiè ad similitudinem opificis cæli, & lucis, esse formatum. Hinc plerique hominem animal nuncupant divinissimum, quia, cum particeps sit imaginis Dei, jure divinum, ac deificum quoddam videtur habere. Hanc verò Dei imaginem, sive similitudinem in anima nitere dicendum, non in corpore, secundum quod homo potius brutis similis est, quam Deo; qui molis carnis, & corporis prorsus est expers. *Anima nostra*, inquit D. Ambrosius, *ad imaginem Dei est, in hac totus es homo; quia sine hac nihil es. sed es terra, hæc est ad imaginē Dei, corpus autem ad speciem bestiarum.* Cum itaque anima Dei proferat similitudinem, & *Simile*, ut ait Aristoteles, *nuntiatur à simili*, quid est quod eam præter Deum nutrire poterit, & implere, nulli, nisi Deo, similem? Nihil quidem, nec si totum proferas mare, totam terram, neque ipsummet cælum; solius Dei capax est. Ait ergo Laurentius Justinianus: *Ad imaginem Dei facta est anima rationalis; cæteris omnibus occupari potest, repleri non potest: capacem enim Dei quidquid est Deo minus, non implebit.*

Gen. 1. 26.

D. Ambr. Exam. l. 6. c. 7.

Arist 2. de animal. c. 44.

Anima hominis solo Deo nutritur quia soli Deo similis est, simile autem nutritur à simili. Laur. Justi. de lig. vita c. 5. de spec.

5. Quod Psaltes ajebat Domino: *Impleta est terra possessione tua*, non parum nostro quadrat argumento. Siquidem, ut ait Antoninus, per terram intelligendus est homo, *Qui terram gerit, inquam revertitur; terram terit, de qua existit*: per possessionem vero, ut idem habet unigenitus Dei: *Quid magis inquit Deus possidet, quam Filium suū?* Verum adde, quod eatenus Christus dicitur possessio Dei, quatenus est in Sacramento; scabellum pedum Dei dictum à Propheta.

Psl. 103. 24. Homo terra est. D. Antonin. p. 1. in Prol.

Ps 98. 5. Christus & est in Sacramento est possessio Dei.

Adorate scabellum pedum ejus: quia Deus in eo vestigium suum, sive imaginem suam, qui Unigenitus suus est, impressit: possessio verò secundùm Jun. peritos nihil est aliud, quàm quædam pedum positio. Quare cum ait Psaltes: *Impleta est terra possessione tua*, tantumdem est, ac diceret: Eo quia Domine provideras nihil aliud hominem saturare, & adimplere posse, nisi teipsum præberes edendum, sacri altaris confers edulium, in quo teipsum, ut hominem impleres, includis, nullâ re alia saturandum.

Ps 101. 5.

6. Idipsum etiam alibi offendi explicuisse Prophetam, cum hæc haberet. *Aruit cor meum; quia oblitus sum comedere panem meum.* Dum (ac si dicerem) pane meo nutriebar, pinguefiebat cor meum: modò verò, quia ejus oblitus sum, aruit, maciemque confectum propè interitum est. Perpende sodes hæc verba: non enim absolutè ait: *Oblitus sum comedere panem*, sed addidit *meum*. Ut ex hoc intelligeres, eum tantum sui panis oblitum; alio enim pane, non suo tamen, quotidie vescebatur. Quidnam autem per panem suum intelligit, à quo solum enutriri poterat, & impinguari? Deum intelligit, qui solus corda hominum potest adimplere: reliqui verò, etsi per singulos dies assumantur, nequaquam proficere possunt. Panes sunt nummi, voluptates, ambitio, vindicta, & hujusce modi alia, quibus amatores mundi satagunt saginari; in cassum tamen laborant: Siquidem nec amator pecuniæ dixit unquam sufficit, nec libidinosus satiatus est voluptate, nec crudelis vindictâ, nec laudis cupidus laude; sed ampliori semper desiderio inhiantes, æstuantes, perenni fame tabescunt, ac macie conficiuntur. Solus Deus est panis, qui perfectè satiat, cæteri potius cruciant. Proinde ait Bernardus. *Mactilentissimas istorum facies contemplatus, recordabar Prophetæ gementis miserabiliter; & dicentis: Aruit cor meum; quia oblitus sum comedere panem meum. Quid hæc prosunt? non sunt naturales cibi, magis famem hæc provocant, quam extinguant. Nimirum ad imaginem Dei facta anima rationalis, cæteris omnibus occupari potest, repleri omninò non potest. Capacem Dei quidquid Deo minus est, non implebis.*

Solus Deus panis noster est qui perfectè satiat, cæteri potius cruciant.

D. Bern. tom. 2. in fer. Ecce nos reliquimus, &c.

7. Hinc est, quod dum Philippus Apostolus responderet Domino, percontanti de panibus hujus mundi, *Ducentorum*, ait, *denariorum panes sufficiunt*: pertractans autem de Spirituali vero, ac incorporeo pane, qui cor, & animam reficit, *Domine*, inquit, *ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.* Adverte quod de illis, etsi plures essent, dixit: *Non sufficiunt*: de hoc verò, quamvis unus, *sufficit* ait. Planè mirum, sed verum, quod, ubi tot panes ad esuriem cordis nostri, nec pro offula sufficiunt, unus sic sufficit, quod non concupiscitur alter. *Nam si quid perfectè, & totaliter, & possideatur, non sufficit panis, id est refectio ejus ad sufficientiam: etsi aliquando reficiat: Pater perfectè reficit.* ait D. Antoninus hæc loca perpendens.

Joan. 6. 7. ibid. 11. 8. Ducentorum panes Philippo non sufficiunt, cum tamen Pater æternus solus eum sufficiat. D. Anton. p. 1. tit. 5. c. 4. §. 3.

8. Hæc quidem ait Philippus: Andreas autem, *Est puer unus hic qui habet quinque panes hordaceos, & duos pisces; sed hæc quid inter tantos?* Expende illud tantos, certè magnam emphasim habet, ad miram enim quandam magnitudinem insinuandam afferri assolet. Tantum virum, tantum Doctorem, tantum Regem, ut magnum prædicemus, consuevimus dicere. Homines utique erant, ac tantæ pariter magnitudinis, ut eis pro nihilo essent quæ tellus, mare, cælumque afferrent; essentque prorsus jejuni, nisi qui solus sat est Deus, ut eos impleret adesset. Ita Paulus de Palacio cujus verba subnecto. *Adverte cur dixerit. Hæc quid inter tantos? certe tantus est homo, ut nihil, nisi Deus illi sat sit.*

Ia. 6. 34. Tantus est homo, ut nihil nisi Deus illi sat sit.

Paulus de Palac. in cap. 14. Matt.

9. Cæterum inter cætera nomina, quibus à Sanctis appellatur mundus, lunam invenies. Videns D. Ambrosius S. Matrem Ecclesiam calcantem, ut Joanni ostensum est, lunam; per lunam mundum intelligit. *Per lunam*, inquit, *quam sub pedibus suis habuisse visa est Ecclesia, mundum ipsum possumus intelligere, quem Ecclesia despiciendo calcat.* Quippe sicut luna semper est in defectu, ut pote quæ nunquam non deficit; ita & mundus semper est in defectu, suis semper deficit amatoribus. Quandonam pulchritudo mulieris amantis oculos satiavit? Quandonam aurum avari famem implevit? Quandonam summum totius terræ solium superbientis explevit esuriem? Luna sunt hæc omnia, in defectu sunt posita, concupiscenti deficiunt.

D. Ambr. in cap. 12. Apoc. Supra Lunam eundum est ei qui adimpleri concupiscit, ad Deum sic licet qui seddai dicitur, id est, qui sufficit.

Quate

Quare despicienda sunt, pedibusque calcanda ab eo, qui concupiscit impleri, supraque lunam eundum. Ubi inveniet Deum, cui inter cætera nomen est *Seddai*, quod latine, *Qui sufficit*, sonat. Deus solus animæ sufficit, cur omne aliud à Deo deficit.

10. Age nunc videamus, quorsum Maria Magdalena magno Magistri sui desiderio flagrans, vehementissimè mœrens, lacrymarum imbribus madens; cum duos in spelunca sepulchri prospexisset Angelos, læto eorum intuitu se à fletu contineri non potuit? Cur adhuc ipsa mœrebat, flebat, lachrymabatur, cum beatos vidisset Angelos? Quem non solaretur Angelorum visio, cum plus quod dici potest excellant in pulchritudine? Nec sidera, nec luna, nec ipsemet sol tanto coruscant lumine, specie decorantur, quantò cælestes incolæ circumfunduntur splendore, exornantur decore. Sanè expleri non potuit vehemens desiderium fœminæ; minimè enim Angelis, sed Angelorum inhiabat Domino: non quæ facta sunt, sed eum, per quem cuncta facta sunt, exquirebat. *Nequaquam itaque ipsorum visione se temperavit à fletu, quoniam non Angelos, sed Dominum Angelorum videre cupiebat*, ait Laurentius Justinianus. Nihil est præter Deum, sive in cælo sursum, sive in terra deorsum, quod mœrentis animæ esuriem explere possit. Adsint quidem Angeli, adsint Archangeli, totusque cæli chorus; pro nihilo, si Deus absit, ejus erunt voto.

Non quæ facta sunt, sed is per quem omnia facta sunt solus satiat.

B. Laur. Justin. de Agone c. 24.

11. Quam aptè D. Augustinus hoc patefecit mysterium, cum ait: *Dives est Christiana Religio, quæ in omnium possessore omnia possidet.* Ac si diceret. Cum quidquam ex hoc mundo habueris, unum tantum habebis, indigebis altero: cum autem Deum habueris, quamvis solum, & unicum, cuncta possidebis in eo: quia Deus est omnia. Ex quo concluditur, solum Deum nostram esuriem extinguere, præter eum nihil: propterea, quod quæ præter Deum sunt, ita varia sunt, ac diversa, ut unum absit ab altero. Dominatio non admittit tranquillitatem: rejicit dominationem tranquillitas: carent pace divitiæ, divitiis pax (abest à sanitate saturitas, à saturitate sanitas; sicque percurrens singula, perinde exigua, & incompleta invenies hominum concupita, ut alterum conferre non possint. Hinc est, quod corda nostra ab eorum possessione pendentia ab uno in aliud quotidie rapiuntur, & nunquam quiescunt; quia nunquam saturari possunt, non invenientia bonum adeo completum, ut cum omnia sit, pro omnibus suppleat, minimeque sit opus evagari per alia. Inveniendus est Deus, *Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia.* ut ait Ecclesia. Tunc saturabitur anima, & ad plenum quiescet; neque oportebit vagari per alia, cum in illo nil desit, quod valeat concupisci. Vides ergo quam dives sit Christiana Religio, quæ sola Deum habet, quo tam plenè saturatur, ut alio non indigeat. Et hæc est ratio, qua nihil præter Deum animam possit explere.

D. Aug. apud Hug. Card. in c. 9. Luc.

In omnia possessore omnia possidemus.

Domin. Trinit. ad laudes.

12. Eo quia Deus os Psaltis sui vacuum viderat, & inane, ait ei: *Aperi os tuum, & implebo illud.* Ubi, ut vides, ait quidem Deus se os David impleturum, qua tamen re impleturum erat, non ait. Quænam est hæc Domine Deus, qua os servi tui vis adimplere? Manna forsan, ut Hebræorum ora? gemmis? auro? mundo? cælo ipso? Nulla istarum, sed me ipso. *Ego implebo illud, ait Dominus non aliud quidpiam*; inquit Paulus de Palacio: nam nec manna, nec gemmæ, nec aurum, nec totus mundus, totum cælum, cælorumque substantiæ adimplere poterunt animam. Solus Deus pro adimplendo tantæ molis ventre sufficit, deficiunt reliqua.

Ps. 80. 11.

Solus Deus adimplendo Davidis ori sufficit deficiunt reliqua.

13. Cum Angelicus Thomas, ut habent, plurima de Christo, deque ejus corpore dixisset, scripsisset que; ac tria de Sacra Eucharistia expleviſſet officia; secundum morem Romanæ Curiæ unum, ritui aptatum alterum monastico, sui tertium Ordinis consuetudini; ea super altare reposuit. Deum humiliter deprecans, an ibi bene scripsisset, non dedignaretur ostendere. Cui illicò Christus apparens, ait; *Bene scripsisti de me Thoma, quam ergo recipies pro tuo labore mercedem?* Cui Thomas. *Nullam, Domine aliam volo mercedem, præter te.* Nil præter Deum expetiit, non terram, terræque regna, non cælum, cælique sidera, non hominum, cælestiumque famulatum. Cur

Barthol. Ferrer. de Christo Abscond. lib. 3. D. Thomæ Aquinati nil præter Deum sufficit.

nihil præter Deum? Sanè Thomas erat, abyssus nempe, sic sonat latinè Thomas: vetus homo erat. Quia non nisi abysso impleri potest abyssus. *Abyssus abyssum invocat. Abyssus*, ait Antoninus: *cui non datur funditi, est Deus infinitus, cujus magnitudinis nox est finis. Abyssus est anima nostra infinita capacitatis in potentia. Abyssus ergo invocat abyssum, quia anima quasi infinita capacitatis appetit Deum nobilissimum, & summum bonum.*

Ps. 41. 8. D. Antonin. p. 2. tit. 5. c. 14. Thomas abyssus Deum abyssum invocat.

14. Sanè, ut interim alia prætereamus, panes illi legales, quos *propositionis* vocat scriptura, Hebræus *Panin*, id est *facierum*, sive *faciei*, appellat. Quare facierum? Etsi ita dicti communiter credantur, quod faciei divinæ, id est præsentiæ, & aspectui Dei, semper assisterent: non immeritò tamen sic dictos autumo, quod solam panis faciē, seu apparentiam haberent, inanes umbratiles, apparentesque essent, esuriem ad sedandam inepti. Nam, ut aliis placet panes *immunitatis*, sive *vacuitatis*, transferunt ex Hebræo. Quod divinitus inditum est: omnis etenim panis, quem terra hæc profert, (ut hujusce modi erant) etsi affluenter edatur, hominem vacuum, inanemque relinquunt. Vera porrò refectio in pane, qui de cælo descendit, exquirenda est: quæ per consecrationis panem, sive *millium*, quod *repletionum*, sive *plenitudinum*, interpretatur, præfiguratum agnovimus.

Vera refectio in pane qui de cælo descendit exquirenda est.

Levit. 8. 31

15. Quis hæc audiet, & non insurget in homines vanitatum affectas, non succendatur, non clamet? *Filii hominum usquequò gravi corde: ut quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium?* Quidnam aliud hæc sunt, quæ diligitis, quæ deperitis, quam vanitas, quam mendacium: Quonam pacto mendacio, ac vanitate animæ vestræ esuriem possibile est adimplere? Cur non advertitis infelices uxoris Pyrei excipi symposio, quæ ut ludificaret maritum, ubi aureos panes, atque omnia generis cibaria ex auro fabrefieri jussit, esurienti apposuit: quorum tametsi Pyreus primo sit gavisus aspectu; quia verò aurum suæ esuriei non reprimebat morsus, ita percitus exclamabat se fame perire? Cur non percipitis mundum vos æquè, ac Heliogabalus parasytos suos, despectui habere ac ludificare, *Quibus sæpè cereum cœnam, sæpè ligneam, sæpè eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream, etiam & lapideam exhibuit?* Scitote tandem, quod quæcunque mundus apponit, fictitia sunt, ac mendacia: quæ quamvis delectent, tantum abest ut saturare possint, quod potius excrucient. Panis verus esuriem vestram extinguens Deus est. Tam magnus est venter noster, ut nihil ad eum, quæ præter Deum sunt. Itaque

Plutarch. de Claris mulier. cap. 25.

Ælius lampr. in Helioga. Quicquid mundus apponit fictitium est, Panis verus famem nostram compescens Deus est. Iuvenalis.

Bucca noscenda est mensura tua,

ut ait Juvenalis, quam Deus immensam reddidit, & se solo replendam. Hæc est potissima ratio, qua Deus Eucharistiam, in qua ipse est, instituit: prævidens enim animam solo Deo adimpleri posse, adinvenit edulium, in quo Deus esset, apponeretur, manducaretur.

THEOREMA X.

Nihil mihi deerit.

Omnibus numeris absolutus debet esse Christi conviva.

NUlla debet esse virtus, qua non niteat Christianus, ut mensæ Dei sui non inveniatur indignus. Quod innuit Psaltes, cum ait: *Nihil mihi deerit*: ac si prolixius diceret: Quia me Deus ad mensam suam præ sua pietate non dedignatur admittere, suoque corpore, & sanguine animam meam depascere, *Dominus pascit me*; ut tam grandi, & ineffabili edulio dignus sim, *Nihil mihi deerit*; nulla nempè perfectio, nulla virtus, nulla puritas, nulla sanctitas non erit in me. Meritò quidem: omnibus enim numeris absolutus debet esse conviva Christi, ut ex sequentibus videre est.

1. Primo loco se offerunt expendenda, quæ teste Ezechiele dixit Deus ad animam, quam sacro corporis sui dignam reddiderat ferculo, nempe: *Vestita es byssо & polimito & multis coloribus: similam & mel, & oleum comedisti.* quasi diceret, nunquam te in mensa mea similā carnis meæ nutrivissem, nisi te prius induissem byssо, ac multicoloribus vestibus exornassem: indecentissimum quip-

Ezech. 16. 13.

quippe est, hisce vestibus denudatam meam ad mensam accumbere. Quænam sunt hæc vestimenta, quibus animæ ornari debent, ut dignè cum Christo discumbant? Omnes virtutes, ait D. Hieronymus. *Volumus scire quæ sint variæ vestimenta? Apostolus docet credentibus. Induimini ergo visceribus misericordiæ, bonitatis, humanitatis, mansuetudinis, patientiæ.* Tanto debet anima præfulgere decore, ut dignè Christum manducet, & bibat, ut nulla sit virtus, quam non possideat. Non enim sufficit innocentia, ut satis sit communicanti nulla sorde fædari, quod significatur per byssum, sed superindui debet cunctarum virtutum ornatu. Postquã enim Deus ait; *Vestita es bysso* subjunxit: *Et multi coloribus.* Ut in albo innocentiæ splendeat aureum charitatis, liliaceum virginitatis, hyacinthinum contemplationis, nigredulum humilitatis, pallidulum mortificationis, & cætera hujusmodi, quæ animæ opes amplificant spirituales, pulchramque efficiunt ac decoram, Deoque commendabilem reddunt.

D. Hieron. ibid.

Nulla debet esse virtus, quã Christum manducans & bibens non possideat.

2. Scis quidem à cælestibus nuptiis, ad quas prudentes admissæ sunt Virgines, expulsas fuisse fatuas. Nuptiæ illæ sacra sunt corporis, & sanguinis Christi Sacramenta: *Edentes Sponsi membra, & bibentes ejus sanguinem, nuptialem ipsius communionem assequuntur*: ait Theodoretus. Sed cum sponsi corpus, & sanguis nil magis, quam Virgines diligat, cur à Christi mensa Virgines expelluntur? Ab ea sanè expellendi sunt adulteri, stupatores, incesti, continentes vero, Virgineſque non modò, non expellendi, sed & invitandi, ac compellendi? Invitandi sunt quidem, ac compellendi; dum virginitati, quæ præstant, aliarum virtutum superadditis radios: hæ vero sola virginitate contentæ, cæteris aliis expoliabantur. *Rejicit eas*: ait idem Doctor, *propter inertiam in reliquis virtutibus excolendis.* Ut pro dignitate sacram admittaris ad mensam, minimè tibi una sola sat est virtus, sed cunctæ requiruntur, cunctis oportet effulgeas, ut cælestibus dignus sis nuptiis.

B. Theodoret. in c. 8. Cant.

A cœlesti mensa etiam Virgines arcentur, nisi virginitati aliarum virtutum radios junxerint.

B. Theodoret ibid. in cap. 1.

3. Recenset Cyrillus, quod olim in Ecclesia sua dum hora communionis instaret, ministri altaris ad sacri panis comestionem plebem advocabant, dicentes. Sancta Sanctis. *Accedentibus* inquit *ad benedictionem mysticam, ministri mysterii magna voce clamant: Sancta Sanctis*, quasi clarius clamarent. Ad hæc sancta & immaculata mysteria, neminem advocamus, nisi sanctos: accedant Sancti, qui non aliis Sancti non sunt minimè appropinquent, sed longè abeant. Solis Sanctis sancta hæc sacra debentur. Sed quorsum non clamant immaculatis, sed sanctis? Eo quia ad dignam Communionem sat non est esse immaculatum, nimirum sine peccato; seu omnium insuper ornatus virtutum requiritur. *Inter sanctum, & immaculatum hoc interest* ait D. Hieronymus, *quod sanctus & immaculatus quoque intelligi potest, immaculatus verò non statim & sanctus. Parvuli quippe immaculati sunt, quia integri corpore nullũ fecerunt peccatũ: & tamen non sunt sancti; quia Sanctitas voluntate, & studio comparatur; & quod immaculatus dici potest ille, qui peccata non fecit. Sanctus autem is, qui virtutibus plenus sit.* Non tantum immaculatus, sed & sanctus debet is esse, cui Christi panis est porrigendus: non enim modò requiritur ut sit omnis criminis expers, sed cunctarum virtutum ornatus, ut nihil desit ei, quod ad omnimodam expetatur Christiani nominis perfectionem.

D Cyrill. Alex. lib. 12. c. 50. in Ioan.

Ad mensam Eucharisticam non immaculati, sed sancti advocantur, & cur? D. Hiero. lib. 1. c. 1. ad Eth.

4. Jure ad sacrum altare non nisi per gradus acceditur: alta res sanè, nisi gradus exhibeat, minimè pertingitur: altare, id est alta res. Sed quæso videamus cum in imò depressoque loco constitui potuisset altare, cur tam excelsa teneat, quod ut ad eum accedas, tot gradibus egeas? Puto ut docearis, nisi per virtutes, ut Christo, quem habet, fruaris, ad eum non accedendum; gradus enim virtutes innuunt. *Gradus per quos ad altare ascenditur, sunt virtutes, per quas ad Christum pertingitur*: ait Auctor Gemmæ animæ. Antequam te sacram exhibeas ad mensam, antequam te Dei carnibus reficias, sanguineque exhilares, arduum virtutum iter tibi erit agendum: planè nulla debet esse virtus, qua, ut dignus sis sacro convivio Christi conviva non polleat.

Ad Christum in altari non nisi per gradus, id est virtutes ascenditur. Auct. Gem. Animæ de Antiq. ritu Miss.

5. Si forte locum scire desideras, ubi Christus summus pastor pascua corporis sui consueſcat enutrire suos, inter lilia respondebit Sponsa. *Pascit inter lilia.* Quare tecum ipse recogita sacrosanctam mensam

Cant. 2. 16. juxta ext. Pagn.

extra

Sponsus inter lilia, id est, inter virtutes pascua præbet. Guerric. serm. 2. de Natal. Apost. Petr. & Pauli.

extra lilia non apparati; ejusque prædulcissimum, ac delicatissimum panem nullibi frangi, nisi in agro, in quo lilia florent. Quinam est hic ager liliorum ferax, tam felix, tam beatus, tantaque præditus dignitate, ut meruerit esse cœnaculum Jesu Christi? Quævis fidelis anima, virtutibus decorata. Typus virtutum sunt lilia. *Quot virtutes eorum, tot flores liliorum*, inquit Guerricus: Verum observa, quod non ait *Pascit in lilio*, ut satis sit una virtute potiri, sed *Inter lilia*. Siquidem ut anima non censeatur indigna Angelorum convivio, una ei non sufficit virtus; sed plures & variæ requiruntur: debet esse ager liliorum plenissimus, ut nullus sit decor, nulla species, nullus ornatus, quibus commendanda non videatur.

Ad dignã Communionem non sufficit una virtus, sed variæ requiruntur

Exod. 24. 6.

6. Ubi Sanctus Moyses legem accipit à Deo, deque monte descendit, ob grati animi indicium Deo legislatori sacrificavit, victimas obtulit, illarumque cruore crateras implevit. *Tulit itaque Moyses dimidiam partem sanguinis, & misit in crateras.* Diligenter adverte, quod non ait, immisisse sanguinem in calicem, in phialam, in urnam, aut in aliud alterius generis vasculum; sed in crateras, *Misit in crateras.* Quidnam habet cratera, quod præ aliis vasculis sacrum promeruerit sanguinem? Eo quia, ait Doctor Angelicus ille cruor cruorem Christi significabat, quem sub specie vini in altari libamus, missus est in crateris: ut eruditemur pretiosissimum sanguinem non nisi in cratera fundendum. Quod si quid sit cratera quæsieris, quidve significet, audi S. Doctorem. *Cratera est vas vinarium multis circulis circumligatum, significans Religiosorum Sacerdotum vitam virtutibus custoditam ad suscipiendum Sanguinem Christi aptam.* Ad recipiendum sanguinem Salvatoris minimè idonea sunt quæcunque vascula, sed tantum crateræ, quæ nimirum multis & variis circulis circumligantur & exornantur. Nempe haud omnis anima capax est Sacramenti Corporis & Sanguinis Christi; sed illa tantum, quæ crateræ instar, non uno, aut altero, sed variis virtutum circulis undique decoratur. Cunctis virtutum numeris absolvendus es, ut pro dignitate sanguinem sacrum elibas, & carnem Sacratissimam comedas.

D. Tom. opusc. 58. cap. 29.

Corpus & Sanguis Domini non quolibet vase, sed solis crateris,

id est animabus variis virtutum circulis undique decoratis excipitur.

7. Neque id omittendum de Moyse, quod cum socerum Jethro ad manducandum in tabernaculo Domini invitasset, non nisi seniores secum ad convivendum adduxit. *Venerunt*, inquit textus. *Aaron & seniores Israel, ut comederent panem cum eo coram Deo.* Ex quo patet Moysem una cum senioribus non invitasse pueros, & juniores: nam si invitasset, recensisset quidem. Fortè ne deteriores recederent, juniores, & pueros noluit? Referunt enim dixisse Diogenem adolescenti formoso cuidam ad convivium eunti: *Deterior redibis.* Absit hoc à convivio tantorum sanctorum, Deoque charissimorum, ad quod si forte juniores, puerique accessissent, longè meliores probio resque iis, qui accesserant, erant redituri. Sed hoc factum est, quia, ut videre est in Glossa Interlineali, convivium illud Ecclesiæ convivium præsignabat, in quo non modo coram Domino, sed ipsum Dominum manducamus: ad quod nemo debet accedere, nisi senex, id est in omni virtutum genere perfectus, & absolutus. *Non omnes panem manducant in conspectu Domini, sed qui Presbyteri sunt, qui seniores, qui perfecti sunt, & meritis probati*, inquit Origenes. Perinde sacri altaris excellunt edulia, tanta supereminent majestate, ac sanctitate, ut non cunctis administrentur, sed senioribus tantum, qui nimirum peragraverunt virtutis cursum, attigerunt perfectionis album, ac pariter omnem adepti sunt puritatem, probitatem, bonitatem, mentemque perfectam. Juniores verò, quia parum laboraverunt, & profecerunt in Ecclesia Dei, tanto sacro censentur indigni.

Laer. lib. 6.

Gloss. Inter. ibid. Ad convivium Eucharisticũ nemo accedere debet nisi senex, id est, in omni virtutum genere absolutus.

Orig. Homil. 11. in Exod.

8. Commendaverat Vates Domino Deo suo humilitatis suæ virtutem, dixerat jam: *Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei &c.* cum statim addidit: *Sicut ablactatus est super matrem suam, ita retributio in anima mea.* Ac si diceret. Non ignoro Domine illi modo divino dignum aspectu, qui cordis sui sublimitatem oppresserit, seque humi prosternens, nihil se esse profiteatur: quod te adjuvante sum hucusque assecutus: neque in hac tantum probitate confisus tuæ retributionis gratiam petitu-

Ps. 130. 2.

rus

rus acceſſi; quin & in omni virtutum genere exercitatus inveniar: nam ſicut ablactatus infans, in virum perfectum excrevi; ſemitas edentulorum, & incipientium dereliqui; vias perfectorum calco: tuæ ergo retributionis gratia, quam reverenter expoſco, indignum ne me cenſeas. Sed quænam eſt hæc retributio, quam Vates Sanctiſſimus non niſi virtutum omnium adepto decore, eſt auſus expoſcere? Sanctiſſimam Euchariſtiam autumat Zeno martyr. & Epiſcopus Veronenſis. *Apoſtolus omnes rudes fidei, & infantiles adhuc in Dei rebus lacte potat, & panem negat dicendo: lac vobis potum dedi, non eſcam. Propheta itaque orat, uti tamquam ablactato ſuper matrem ſuam retribuatur anima ejus, ſcilicet perfecti, & cœleſtis & viventis panis retributione ſit dignus, quia opera ſua jam cibum lactis exceſſerant.* Callebat Propheta ſanctiſſimus ſacroſanctum panem minimè cunctis appoſitum, ſed iis tantum, qui in Dei obſequio perinde profecerint, ut cunctarum virtutum ſint ornatum adepti. Quare, non niſi perfectus cunctiſque virtutum numeris abſolutus, auſus eſt illum expoſcere.

Panis Euchariſticus non omnibus ſed iis tantum detur, qui in cunctis virtutibus ſunt perfecti.

D. Zeno in Pſal. 130.

9. Inſuper, tradit Moyſes manna panis oleati ſaporem exhibuiſſe: *Circuibat*, inquit, *populus, & colligens illud, frangebat mola, ſive terebat in mortario, coquens in olla, & faciens ex eo tortulas ſaporis quaſi panis oleati.* Quia verò in manna ſacra intelligitur Euchariſtia, rectè eam Drogo panem oleatum appellat, ac ſi olei proprietates habeat, & naturam habet quidem, nam quemadmodum oleum ſuper omnes liquores enatat, ſic ſacra Euchariſtia ſuper omnia, quæ Deus fecit, excellit. Item, ſicut oleum cibus eſt, & medicina; ſic Euchariſtia, cibat, & medetur Demum, ut ad propoſitum redeam, ſicut oleum pabulum eſt luminis, & nutrimentum; ſic & ſacrum myſterium pabulum eorum eſt, qui eo nitent ſplendore virtutum, ut jure lumini conferri poſſint, qui tantum abeſt, ut aliorum obſcurentur maculis, quod potius inſtar ſolis aliorum expellant tenebras, detergant caligines, & ubicunque fuerint, diem afferant gratiæ Dei. Quare ſi adhuc anima ad nitorem luminis & puritatem minimè pervenerit, nequaquam pane Jeſu Chriſti cenſebitur digna. Panis oleatus eſt, ſolius luminis cibus, perfecti hominis pabulum.

Num. 11. c. 8.

Drogo de Sacram. Dom. Paſſion. Euchariſtia eſt panis oleatus, quia olei proprietates habet.

Euchariſtia eſt pabulum illorum qui lumen ſuſ ſeu qui nitent ſplendore virtutum.

10. Verum videamus ubinam Deus collocavit tabernaculum ſuum: in terra ne? in mari? in aëre? Nec terra, nec mare, nec aër tanto digni ſunt bono, ſed ſolus ſol. *In ſole* inquit *poſuit tabernaculum ſuum.* Nam tantis puritatis, ac ſanctitatis eſt, tantæ majeſtatæ, & excellentiæ, ut indduens ſit poni extra ſolem. *Itaque*, inquit Hieronymus, *qui nec dum ad ſolis claritatem, ordinem, conſtantiamque pervenit, in hoc Chriſtus habitare non poterit.* Ut anima non indignè ſacra altaris excipiat, uſque adeo profeciſſe debet, ut ſit ſoli ſimillima: nempe tanta luce nitere, tanta puritate & claritate micare, tantis coruſcare virtutibus, ut alter ſol cenſeatur in mundo. Qui inſtar ſolis non erit, non accipiet tabernaculum Dei, quod non ponitur extra ſolem.

Pſal. 18. 9.

D. Hiero. in cap. 2. Eccleſiaſ. Homo communicaturus adeo in virtutibus profeciſſe debet, ut ſit ſoli ſimillimus.

11. Quod Divus Paulus ad Corinthios ſcribens, eos ait eſſe templum Dei ſanctum. *Templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos*, non parva indiget animadverſione. Siquidem abſolutè non ait, *Templum Dei eſtis vos*, ſed addit, *Sanctum*; velut anima non ſancta templum Dei non ſit. Quid quæſo ſignificat ſanctus; quod ſic magnificè condecorat animam, ut eam Altiſſimi efficiat habitaculum? Rem ſine terra ſignificat: nam ubi Græci dicunt, *Agyos*, id eſt Sanctum, latini interpretantur *ſine terra*. Cum igitur Paulus Apoſtolus Corinthiis ait eos eſſe Sanctum Dei templum, idem ſanè eſt, ac ſi diceret, eos eſſe ſine terra; nimirum ſpirituales penitus factos, ac proinde dignos fieri templum, in quo Deus inhabitet. Hinc ait D. Bernardus: *Domum Dei ſpiritualem ſeipſum quiſque agnoſcat, qui tamen jam non in carne ambulat, ſed in ſpiritu: Templum enim Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos.* Sanè ut anima fiat templum Dei, nempe, ut Deum in ſe recipere mereatur, ſi elongare, & elevare ſe debet è terra, ut non modo nihil, quod terram ſapit, habeat; verum & non ſecus, ac ſi è terra eſſet in cœlum repoſita, niteat inter ſydera, ſplendeat inter Beatos, ſcintillet inter Angelos.

1. Corint. 3. 17.

Communicaturus ſanctus, id eſt ſine terra eſſe debet. ac totus ſpiritualis,

D. Bern. ſer. 46. in Cant.

12. Demum audi Chryſoſtomum te, cujus ſit hæc menſa, docentem. *Aquilarum* inquit *non graculorum hæc menſa eſt.* Quaſi clarè notificet, ſolis aquilis portas ejus attolli, reliquis autem, qui non ſunt aquilæ, claudi. Sed quorſum tantum aquilis, & non

D. Chryſ. Hom. 24. 1. Cor. 11. Solis Aquilis non vero graculis hæc

mensa apparatur & cur?

& non columbis, turturibus, ac luscinijs? Excludendi sunt nec è Sacro Symposio simplicium corda, lacrymantium oculi, oraque Deum perpetim laudantia, & glorificantia? Quid dicam tibi? Os aureum ait aquilarum tantum esse, fiant aquilæ columbæ, turtures, & luscinijæ; & eorum erit hæc mensa. Homo etenim usque adeo debet in Dei via proficere, ut ex homine fiat aquila, ex terreno nimirum transeat in divinum. *Aquila sola apud homines divina perhibetur*; ait Aristoteles. Non unquam homines æstimabuntur divino digni convivio, si divini non erunt, nempe tot, ac tantis virtutibus exornati, ut Angelos excedant, Deoque simillimi fiant. Hæc tantum dicta sint, ut agnoscas in quam sublimitatem, ac celsitudinem efferri oporteat homo, ut pane Salvatoris dignus censendus sit. Ineffabilis tamen clementia Dei, dummodo sit sine culpa, dummodo lethali caret crimine, sacris assistit altaribus, cibo carnis suæ, potuque sanguinis refocillat.

Communicaturus Aquila, id est, Divinus esse debet.

THEOREMA XI.

Nihil mihi deerit.

Quisquis indignè Christum manducat, non manducat Christum.

SED hæc verba, *Dominus pascit me*, quæque adnectuntur, *Nihil mihi deerit*, sic construes. Ut à Deo meo carne, & sanguine suo pascar, & nutriar, nihil mihi deesse, peccatum nempè, operæ pretium est (quia enim peccatum privatio est entis, dictum est nihil: Aliter utique neque me Deus pasceret, neque ego Deum comedam: erudieris, hominem, culpa fædatum, minimè pasci à Christo tametsi pasci videatur. Verè enim Christum non manducat, nec bibit quicunque indignè manducat, & bibit.

Quisquis Christum in Sacramento indigne sumit, illum non sumit spiritualiter sed tantum Sacramentaliter Ps. 21. 27.

2. Lege Psalmum vigesimum primum, ubi hæc invenies. *Edant pauperes, & saturabuntur, laudabunt Dominum, qui requirunt eum? vivent corda eorum in sæculum sæculi*, quæ non me latet primo intuitu minimè vulgatem afferre posse difficultatem: nam cum audimus pauperes manducare, non ad vitam unius membri, sed totius corporis, conservandam eos edere existimamus. Quocirca cum Prophera dixerit, *Edent pauperes & saturabuntur*, operæ pretium erat adnectere, vivent corpora eorum & non, quod adnectit, *vivent corda eorum*. Sanè comestio quemadmodum cordis, sic etiam & capitis, ventris, brachiorum, crurium, cæterorumque membrorum, prorogat vitam. Cum ergo dicere debuisset, vivent corpora eorum, quare dixit: *Vivent corda eorum*? Non de terreno, & corporali cibo (ait Lyranus) qui comeditur ore corporis sed de supersubstantiali, ac cœlesti alimento, nimirum de Sancta Eucharistia, quæ ore cordis comeditur, non corporis, quoque vivit cor non corpus, agebat Prophera. Jure ergo dicendum censuit. *Vivent corda*, non corpora eorum. Quia verò homo, laqueis peccatorum implicitus, cor (teste Oseæ) non habet, *Factus est Ephraim quasi columba seducta, non habens cor*, utpote qui illud in mundalium rerum, quas amat, dereliquit illecebris; asserendum est, quod dum communicat, Christum non comedat: comedis nimirum, Sacramentaliter, spiritualiter verò, quod verè Christum comedere est, minimè comedit: non enim habet id, quo verè, & spiritualiter comeditur Christus. Soli pauperes spiritu, qui eo quia hujus mundi non tenentur affectibus, corde præditi sunt, Deum suum verè manducant. Quare ait Hugo: *Non comedunt eum spiritualiter, nisi pauperes: quia qui plus diligit mundum, quam Deum, non comedit eum spiritualiter ad salutem, licet comedat Sacramentaliter ad damnationem.* Ac si diceret. Peccator comedit Christum, & non comedit Sacramentaliter, & non spiritualiter, comedit in damnationem, & non in salutem.

Nicol de Lyr. ibid.

Oseæ 7. 11. Cor non corpus per Eucharistiam vivit, & ideo peccatores qui cor nõ habent illam non sumunt spiritualiter. Hug. Car. in Ps. 21. Peccator comedit & non comedit Christũ comedit sacramentaliter non vero spiritualiter.

2. In celeberrimo illo convivio, quo pientissimæ mulieres, Martha scilicet, & Maria, exceperunt Regem cœlorum, in quo earum altera pretiosum effudit unguentum, pedes sanctissimos unxit, capillis extersit, totamque domum suavi replevit odore; meminit Evangelista Lazarum, quem suscitaverat Christus, fuisse unum ex discumbentibus, & manducantibus. *Lazarus verò unus erat ex discumbentibus, cum eo.* Sed cum domus Matthæ, utpote in Civitate illa aliarum ditissima, ac nobilissima, multis (ut conjici potest) proceribus, & clarissimis viris

Defuctus non comedit, sed vivus, & ideo peccator cibum Eucharisticum nō māducat quia mortuus est. D. Aug. tract. 50. in Ioan.

viris frequentaretur, qui tunc honoris gratia unà cum Jesu Christo discumbere poterant, quorsum Evangelista istorum oblitus, solius Lazari meminit epulantis? Rem hanc metipsam expendens Augustinus, quàm pulchrè respondet: *Ne putarentur homines phantasma esse factum, quia mortuus resurrexit, Lazarus unus erat ex discumbentibus, vivebat, loquebatur, epulabatur, veritas ostendebatur.* Velut si diceret. Quia nulla Evangelistam compulit necessitas aliorum nomina recensere, qui cum Christo discumbere poterant, nullam eorum habuit mentionem: Lazarum verò, quem quia Dominus à mortuis suscitaverat, ne putarent Hebræi phantasma esse, seque tali ludificatos miraculo, cum Domino accubuisse, & coram omnibus manducasse, recensuit; ut sic resuscitatus verè censeretur, & vivus: de-

Arist. 2. de Anima tex. 46.

functis enim manducare, & bibere impossibile est, *Ad animatum alimentum est*, ait Aristoteles. Serva jam memoriæ defunctum non posse comedere. Quia verò anima peccatoris defuncta est, dicente Domino: *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur*; impossibile est panem Christi comedere. Quare peccator, & si sacramentaliter, & ore carnis, qua vivit, Eucharistiam sumat, ac comedat; Spiritualiter tamen, & ore cordis, quo defunctus est, minimè comedit. Peccator igitur Christum comedit, & non comedit. Sed infelix, & perniciosa comestio, cui spiritalis, & salutaris deficit esus.

Ezech. 18. 4. Peccatore carnis Eucharistiam sumit, non verò cordis.

3. Quod Christus omnium Deus à detterimo Dæmone in sanctam fuerit Civitatem assumptus, ut tradit Matthæus, admiratione non parva quam plurimi capiuntur. Et jure quidem optimo. Nam tantus Rex, tantus Dominus, tantus Deus, cui eminentiores cœlorum columnæ subjiciuntur, syderum aulæum sternitur, cujus currum Angeli trahunt, quem præ majestatis eminentia pavescunt cunctæ substantiæ, cuncta corporea, & incorporea tremunt, cique unà cum cœlo, & terra genuflectit, & tartarum; valde admirandum est, quod scribatur assumptus à Dæmone. Sed heu inquit Seraphicus Doctor) ne te hoc ad tantam moveat admirationem, aliud mirum subjiciam, majori stupore dignum: nempe quod idem Christus à tot quotidie Dæmonibus assu-

Mat. 4. 5.

Christus à tot quotidie Dæmonibus

matur, quot sunt, qui indignè communicant. Hæc sunt ejus verba: *Miraris quod se Christus permisit assumi ab uno Diabolo, & non miraris, quod quotidie quasi à centum, & mille hominibus, imò quasi à tot Dæmonibus, quot perversis hominibus, sub Sacramento altaris recipitur?* Ex quo patet hominem peccatorem altaris indignè mysteria comedentem, Dæmonem esse. Ergo si Dæmon est, minimè ea manducat, quamvis manducare putetur: Cum enim Dæmones manducant, videntur quidem manducare, revera tamen nequaquam manducant. Indigna communio corporis & sanguinis Domini velut quædam oculorum illusio est, non vera comestio, cum non comedat anima, a qua comeditur Christus.

assumitur quot sunt qui indignè communicāt. D. Bona. ser. 4. Dō. 1. Quadrag. Peccator altaris mysteria indignè comedens Dæmon est.

4. Apud Isaiam invenies peccatum cum uva acerba conferri. Cum Deus (inquit Vates) vineæ animæ nostræ plantator, expectaret ex ea bonorum operum fructus; culpis, & transgressionibus adinveniens onustam: *Expectavi*, ait, *ut faceret uvas, & fecit labruscas.* Et si non me fugiat, labruscam, propter quam affert amaritudinem, typum esse peccati, quod morte amarius est: hæc tamen similitudo ob dentium stuporem, quem sua ex acerbitate affert labrusca, proposita est, ut expositum est à Hieremia Propheta, dicente. *Omnis homo, qui comederit uvam acerbam, obstupescent dentes ejus.* Adnotandum verò dentibus stupidis comedi nequaquam posse; namq; acerbitate, qua imbuti sunt, colligantur, suoq; munere prorsus destituuntur. Quare quoties homo acerbissima peccati de pastus uva, ad Christi mensam audet accumbere; impossibile est propositum manducare panem: edit quidem ore, quod colligatum non est, corde verò, quod stupescit, nequaquam. Audi D. Hieronymum quā eleganter philosophantem. *Dum peccato anima pascitur panem justitiæ edere non valet; quoniam ligati dentes ex peccati consuetudine justū, quod intus sapit, edere nequaquā possūt*

Isa. 5. 4. Peccatum obstupescere facit peccatoris dentes, ut comedere Eucharistiam non possit. Hieron. 31. 30.

D. Hierō. in cap. 3. Hierem.

5. Perpendamus auream sententiam Hilarii, pertractantis de luctu. *Lugentes nō dicuntur orbitātes, aut contumelias, aut dāna mœrētes; sed peccata vetera flentes.* Ac si clariùs diceret. Præter eos tantum, qui Deū culpis suis exacerbasse cognoscunt; ac pœnitentia ducti lachrymarum vocibus veniam de-

D. Hilar. Canon. 4. in Matth.

precantur, misericordiam implorant, nemo quisquam est, qui plorare possit: nam qui temporalium rerum detrimentis affecti, plorant; non plorant; Hoc magnum est paradoxon, ac magnum ænigma: quotidie quippe videmus, audimusque fœminas filii, mariti, aut alterius affinis mortem adeo deplorantes, ut cœlum lachrymis, gemitibus, & fletibus attingant: passim item advertimus aliquo alio dolore percussos, laterum nempe, pedum, aut alterius membri, mirabiliter ingemiscere. Scimus quoque plerosque, quos aut latrones invaserint, aut aliqua aëris depauperaverit injuria, aut honoris detrimentum læserit, ita planctibus indulgere, ut expectiantur inconsolabiles. Quare ergo Sanctissimus Doctor hos non plangere ait, cùm eos plangere sole clarius sit? Cum Hilario renendum, ac dicendum tales non plangere, eo quia eorum planctus proprio defraudatur effectu. Nam sicuti medicum, qui cum medetur, propria, quæ morbum expellant, medicamenta non adhibet, mederi non dicimus, sed vel oleum, & operam perdere; vel ægrotum occidere: ità etiam, qui præsentium dolore percussi, plorant, & lachrymantur; quia eorum lachrymæ malis suis mederi non possunt, dicendum est non plorare. Secus censendum est de peccatore, qui, ut ab offenso Deo peccatorum suorum veniam extorqueat, & plagarum suarum medelam obtineat, frequentissimè plorat. Is verè plorat; quia ad planctandum Deum offensum, & medendum animæ morbis planctus proprium est, & efficax pharmacum, quod nunquam suo depravatur effectu. Jure ergo ait Hilarius: *Lugentes non dicuntur arbitrantes, &c.* Proinde, si qui carnaliter lugent, quia luctus eorum proprii effectus est expers, flere dicendi non sunt: haud absimili modo ii, qui peccatorum sordibus fœdati comedunt mysteria Christi, quia proprio eorum privantur effectu, non sunt dicendi comedere; sed seipsos potius interimere ac æterno supplicio sese dignissimos reddere.

Qui peccatis inquinati comedùt sacra altaris mysteria, quia proprio eorũ privãtur affectu, non sunt censendi comedere, sed seipsos interimere. Io. 6. 57.

6. Quæ Rex noster ait Judæorum turbis: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo*, afferũtur a D. Augustino pro signo es⁹, & potus Corporis, & sanguinis Domini: Eò quia Christi in communicante, & communicantis in Christo mansio signum est, quod anima jam ederet Sacratissimum Corpus, & biberit pretiosissimum sanguinem. *Signum* inquit, *quia manducavit, & bibit, hoc est, si manet, & manetur, si habitat, & inhabitatur, si hæreat, & inhæretur.* Quare, cui scire lubet, an peccator manducaverit, & biberit corpus, & sanguinem Christi, opus est ad hoc signum recurrat, videatque si in ipso Christus maneat & moretur; nam si post sacram assumptionem non manet, neque comedit, neque bibit revera. Quia verò certum est Christum in animam peccatricem non ingredi, dicente Cyrillo Alexandrinorum Antistite: *Super animam mortuam Christus non supervenit, quia sapientia est, & sapientia non intrat in animam malevolam. Ipsa est enim mortua; quia cui inest malitia, inest peccatum: peccatum autem cum consumatum fuerit generat mortem, & propter hoc IESVS non intrat in animam mortuam:* certum est etiam, quod neque in ea remaneat, neque inhabitet. Ergo neque comedit neque bibit corpus, & sanguinem ejus, etsi edere videatur, & bibere.

D. Augustin. tract. 17. in Ioa.

D. Cyrill. Alex. li. 12. in Levit.

Qui vult scire, an mãducaverit corpus Domini, videt an Christus post communionem in eo neat vel non. Ioa. 6. 27.

2. Minimè prætereundum, quod Dominus suo de sacro pertractans, signatum esse ait à Deo Patre. *Operamini non cibum, ipso maquiperit, sed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis: hunc enim Pater signavit Deus.* Expende verbum *signavit*, quod idem fere est, ac diligentissimè clausit, signo, serisque munivit. Id plerumque significat signare. In hoc sensu Joannes hoc usus est verbo, dum recenseret Hebræos, ne Discipuli Domini Sacrum Corpus è Sepulchro surriperent, ut impiè conjectabant, omni diligentia clausisse Sepulchrum. *Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem.* Hinc est quod pro claudere litteras, signare literas, *signatus* dicere consuevimus. Ratio autem, qua Deus panem Filii sui signavit, & clausit, præcipua est, quia nullo modo à canibus, & suibus inveniri voluit, & manducari. *Ita vult, ut signavit*, ait Rupertus, *ita clausis omnibus cœlorum portis apud se continuit, ut non cum buus incibis communibus patiatur à canibus, vel porcis inveniri.* Quia S. Eucharistia panis est filio-

Mat. 27. 66.

Panis Eucharistiæ cus à Deo signatus est, id est clausus, non enim vult, ut in canicorum veniatur. Rup. l. 6 in Ioan.

filiorum, ne fortè ad canes porcosvè perveniat, diligentissimè occluditur, & obseratur. Dices. Cùm per singulos dies advertamus Sancta Christi mysteria à canibus, & porcis non solum inveniri, sed etiam manducari; inveniuntur sanè, & manducantur à sceleſtis, & sordidis peccatoribus; quare clausa dicuntur, nè inveniantur, & manducentur à talibus? Videntur quidem (inquam) inveniri, & manducari; sed tantum Sacramentaliter: reveta tamen nec inveniuntur, nec manducantur. Quonam sodes pacto poterunt inveniri, quæ Deus signavit, & clausit, ut solis sanctis, & innocentibus eorum pateat aditus?

8. In Psalmo vigesimo sexto Christus cum Patre conqueritur de sceleſtis quibusdam & impiis peccatoribus, carnem ejus commanducantibus. *Appropriant*, inquit, *super me peccatores, ut edant carnes meas.* Ps. 26. 2. Attendat pius lector, hic Christum de peccatoribus conqueri, quod ad eum, ut carnes suas comedant appropinquent. Verum dum justi, & innocentes, unà cum peccatoribus, appropinquant ad Christum ut edant carnes suas: unde est, quod cum illis unà non criminentur, & isti: Sanè si instar justorum peccatores carnem sanctam comederent, comederent; minimè Christus de iis conquereretur? quia verò comedunt, ut dilanient, dilacerent, ac trucidant, jure de illis lamentatur. Cùm Christus, ait *Ut edant carnes meas*, idem est, inquit Hieronymus, ac si diceret, *Ut corpus meum rabido dente dilacerent.* Quare dum peccator sacro accumbit altari, & Christum comedit, tantum abest, ut comedat, quod potius, quantum in se est, conculcet, dilaniet, crucifigat & trucidat Dominum suum. Ideoque ait Guitmundus. *Ille, qui indignè manducat, nec æstimandus est manducans, sed potius, quantum in se est, conculcans.*

Peccator Christum in Sacramento non comedit, sed dilanias, dilacerat, & crucifiget

D. Hier. in Ps. 21.

Guitmūd. lib. 3. de Sacram.

9. Tradit Discipulus, quod dum quidam Episcopus sacra mysteria divideret, plebemque communicaret; quales essent, qui accesserant, ex singulorum aspectibus ediscebat: Nam justi, & innocentes sydere nitidiores præserebant facies; peccatores verò carbonibus nigrigores, oculosque sanguine plenos. Sed cum idem fuisset panis, quem æque mali, & boni percipiebant, quare præ stellis istorum facies eniteret, illorum verò præ carbonibus obscurabatur? Hujus discriminis ea est ratio; quia videntur peccatores eodem ipso pane vesci, quo & justi; revera tamen nigerrimis, ac fœdissimis carbonibus inferno obscurioribus vescuntur. Legit Algerus in vitis Patrum: *Aspiciente quodam sanctissimo Patre; Angelorum corpus Domini quibusdam communicantibus subtrahere, & pro illo carbones porrigere.* Quid ergo mirum si sceleſtorum facies, cum Christum manducant, nigriores carbonibus videantur, cùm non Christum, sed carbones manducent?

Discipul. in Prompt Exempl. de Eucha. 20.

Peccatores in Sacramento Christum non manducant, sed carbones.

Alger. lib. 2. c. 1. de Sacram.

THEOREMA XII.

In loco pascuæ ibi me collocavit.

Christiani hominis ingenuitas in eo maximè eniteat, quod carne Dei sui, quotidie delicietur.

HIS anima Christiana congratulatur, & gaudet; seque effert, & prædicat, quod eo in loco posita sit à Deo, ubi pascua ejus vireſcit; nimirum in Ecclesia Catholica, ubi apposita est mensa carnis Filii Dei. *Locus pascuæ*, ait Jorgius Cardinalis, *est Sancta Ecclesia, in qua pascimur in altari.* Sanè jure optimo ob tantum munus effertur, gaudet, & congratulatur: nam etsi nobilitas, & ingenuitas Christiani generis infinitis propemodum pateat argumentis, quod tamen Dei sui carne quotidie depascatur, tam honorificum est, & magnum, quod quoscumque titulos excellit, cæteris supereminet honoribus, præest dignitatibus, omnem demum supergreditur nobilitatem.

Card. Iorgius in Ps. 22.

Ecclesia est locus pascuæ, in quo de altari pascimur.

1. Districtè præcepit Deus Hebræorum populo nè, dum ederent agnum, ejus ossa confringerent. *Os non comminuetis ex eo.* Quod ni fallor, præceptum est; quia voluit quidem Deus, ut pro eorum libito carnes agni comederent, minimè verò medullam, quæ continetur in ossibus. Unde autem est, quod Deus tam charam plebem, ac tantopere amatam, à medullæ comestione prohibuit, rebus aliis, quas exhibent animalia, nobilioris, delicatioris, ac suavioris

Exod. 12. 46. Io. 19. 36.

3. Euchariſtia ſignificatur per medullam.

nutrimenti? Quia majori populo aſſervabatur, & charioti, ſcilicet Chriſtiano. Scias medullam agni præſignaſſe S. Euchariſtiam, quam Pſaltes Holocauſtum vocat medullatum. *Holocauſta medullata offeram tibi:* & Iſaias, ut Salmeroni placet, convivium pinguium medullatorum: *Faciet*, inquit, *Dominus exercituum in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defecatæ:* Quippe quemadmodum, ut dictum eſt, medulla nobiliſſimum, delicatiſſimum dulciſſimumque eſt cunctarum partium, quæ ex animalibus apponuntur in menſa: ſic & Sancta Euchariſtia omnium ferculorum, quæ ſive in terris, ſive in cœlis mandi poſſunt, excellentiſſimum eſt: quod Deus tanto rigore Chriſtiano populo reſervavit, ut nec Hebræis cõceſſerit, quamvis dilectis, & charis: innuens Chriſtianos gratia tanti muneris præferendos Hebræis utpote nobiliores, & delicatiores, cum nobiliores, & delicatiores cibi nobiliores & delicatiores deceant. Quod ſi per Sacram Euchariſtiam Hebræis præferimur Deum agnoſcentibus, potiori jure quæretis Deum ignorantibus, ac Dæmonem adorantibus præferemur.

Agni quẽ Deus ſolis Chriſtianis reſervavit.

Pſ. 65. 15. Iſa. 25. 6. Salmer. tom. 9 de Euchar. tract. 2.

Euchariſtia eſt omnium ferculorum quæ unquam exiterunt, excellentiſſimũ.

Pſ. 44. 10.

2. Tradit Catharedus Vates Sanctam Matrem Eccleſiam ad Dei ſui dexteram aurato pallio circum amictam aſtare: *Aſtitit Regina à dextris tuis in veſtitu deaurato.* Dicere quidem poterat in veſtitu ferreo, admodum conſentaneo Eccleſiæ in campo tantorum certaminum militanti. Poterat item dicere in veſtitu argenteo, ad denotandam ejus puritatem, & candorem, nulla macula conſpurcatam. Poterat demum in veſtitu purpureo, qui Reginarum eſt proprius, ſicuti facit eccleſiam. Verum omiſſo ferro, argento, ac purpura, auro dixit indutam. Quorſum hoc? Ut ſupereminentem, ac nulli unquam conceſſam nobilitatem ejus explicaret. Velim te meminiſſe Platonis apologi, Deum, cum primo plaſmaret homines: iis, quibus imperandum erant idonei, aurum in generatione commiſcuiſſe, fingentis; iis verò, qui eorum futuri erant auxiliatores, argentum; æs autem, & ferrum agricolis, & aliis opificibus. Clemens Alexandrinus unà cum aliis quibuſdam attendens huic figmento, Platonem cenſet tria hominum genera divinare, Judæorum ſcilicet, Gentilium, & Chriſtianorum, Judæos intelligens in argento, Græcos hoc eſt Gentiles in ferro, Chriſtianos in auro. *Plato divinat tres nationes, ut quidam exiſtimarunt, Iudæorum quidem argenteã, Græcorum ferreã, & Chriſtianorum aureã, quibus regale aurũ eſt admixtum.* Et hæc eſt ratio, qua S. Mater Eccleſia, non in veſtitu ferreo, vel argenteo Dilecti aſtat à dextris, ſed deaurato. Nã ſicut aurũ in ſplendore, pretio, & nobilitate metallis omnibus ſupereminet, ſic gens Chriſtiana omnibus mundi nationibus. Si verò petis unde Chriſtianis tantũ aurũ, tãta nobilitas, tanta dignitas, tãtus honor, ut tã longè alios excellant. Ex cibo, inquã potuq; Corporis, & Sanguinis Domini: ait. n. Os aureũ, nos tanto ſacro aureos fieri. *Quemadmodũ*, inquit, *ſi quis liquefacto auro manũ, aut linguam injiciat, quã primum deauratur; ita hæc Sacramenta nobis propoſita animã aureã reddunt.* Vide quã magna ſit dignitas hominis Chriſtiani ex Sacro Euchariſtico, quod ſi aliis conferatur hominib⁹, Rex erit, quẽ modò aurum decet; reliqui verò mãcipia, ſervi, & agricolæ.

Platonis egregius Apologus.

Quem Clemens Alexand. de Iudæis, gentilibus Chriſtianis exponit.

Clem. Alex. l. 5. Strom.

Gẽs Chriſtiana omnibus mundi nationibus præeminet.

Idq; ob cibum & potum corporis & ſanguinis Domini quo fruitur. D. Chryſoſt. Hom. 60. ad populũ. Pſ. 44. 10. Iſa. 60. 4. Sanct. ib. D. Cypr. de Cœna Domini.

3. Sed nè prætermittas, quod dum Pſaltes in veſte deaurata Sanctam deſcribit Eccleſiam, ad Dei dexteram aſtare permittit, *Aſtitit Regina à dextris tuis.* Viſa jam veſte deaurata, videndum reſtat quid agat in latere Dei, quidvè portendat hujuſcemodi aſſiſtentia. Sciendum proindè, quod dum nos in latere Dei aſtantes adſcribimur, enutriti dicimur Sacro Corporis, & ſanguinis ſui. Nam ubi paſſim legimus: *Filii tui de lõgè venient, & filiæ tuæ de latere ſurgent*, loco *Surgent* legunt alii *Sugent*, ſive *Nutrientur*, ut apud Sanctũ videre eſt: dum enim Sacra recipimus, ex latere Salvatoris, unde manant, ſanguinem ſugimus, ac prædulciſſimo carnis ejus enutrimur edulio. *Quam dulciſſimus eſt calix iſte*, ait D. Cyprianus, *ubi ſanguinẽ ſugimus, & intra ipſa Redẽptoris noſtri vulnera figimus linguã?* Ergo ſi dum tanto Sacro fruimur, latere noſtri Regis aſtamus, & adhęremus; tanta inſignimur dignitate, efferimur claritate; donamur nobilitate, tantoq́ue fulgemus honore, ut non ſolum aliis nationibus præferamur: ſed majori, & excellentiori privilegio gauderenon poſſimus. Nam cum verum ſit, quod Ariſtoteles ait, *Nobilius*

Dum S. Euchariſtiam percipimus ſanguinẽ ex Latere Salvatoris ſugimus, quod in maximam cedit Chriſtianorũ dignitatẽ. Ariſt. 1. cœli. 64.

tius est quod est propinquius optimo, & melioris & verum etiam sit, quod cùm cæteri homines appropinquent, imò adhæreant Dæmoni, cunctarum rerum vilissimo, abjectissimo, deterrimoque, nos verò tanti sacri gratia Deo, infinitè optimo, in cujus bonitatis comparatione aliorum bonitas defectus censetur; quodnam genus hominum nobiscum de nobilitate, dignitate, gloria, de majestate contendet? Cedant, cedant inquam, omnes Christiano sanguini, qui dum divino lateri astat, suprà quod dici potest nobilitatur, effertur, insignitur.

4. Visa olim est Ecclesia à dilectiori Christi Discipulo in cœlo superexaltata, sole circumamicta, & suprà lunam posita. *Signum magnum apparuit in cœlo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus ejus.* Quæso te, ne, cùm Ecclesiam Sole audis amictam, nomine solis visibilem solem intelligas: Intelligi Jesum Christum solem justitiæ, qui super bonos, & malos nullo non tempore nascitur: Christo quippe vestitur, non sole materiali. Sed opere pretium est videre, propter quod Ecclesia Christo Rege, ac Deo suo meruerit superindui, ac pariter in cælo inter Angelorum choros reponi. Eucharistici gratia Sacramenti, (ait D. Chrysostomus) tam pretiosa, & prædiviti stola exornari, ac inter cælestes substantias tam altè meruit honorari. *Qui hujus sanguinis sunt participes cum Angelis, & Archangelis, ac supernis virtutibus commorantur; ipsam regiam Christi stolam induti. Sed nihil dixi, imò ipsum induti sunt Regem.* Sed ne obliviscaris, quod dum tam magno insignitur honore, supra lunam præeminet; *Luna sub pedibus ejus* Quod ostensum est, ut erudiaris de, quam habet Ecclesia gratia, tanti sacri, nobilitate ac dignitate, quippe quod non solum supra terrestria, sed & suprà cœlestia, suprà lunam ipsam, admirabiliter extollitur.

5. Idem Aureum eloquentiæ flumen, manus puritatem, ac sanctitatem commendans, cui purissimum & sanctissimum Redemptoris Corpus à Deo datum est attrectare, sic inquit: *Quos radios solares non deberet excedere manus illa quæ hanc coronam pertractat?* Ubi, ut advertis, Eucharisticum sacrum per manus Sacerdotis fidelibus porrigendū, coronam appellat; velut si eo Sacerdos coronet, Regesque constituat, ad sacrum altare accedentes. Regium gestamen est corona. Ut ex hoc intelligas Christianum fidelem sic mirò modo ex Christi corporis comestione nobilitari, ut ex plebeo cōsurgat in Regem, diademate redimitum; ac tantum inter fidelem, & infidelem interesse, quantum inter Regem, & abjectissimum quemque.

6. Dum Beatissima Virgo summum decus extolleret, quo præ cæteris meruit insigniri, ut suum Deum pareret, ait; *Flores mei fructus honoris.* Id est, virtutes meæ, nempe humilitas, virginitas, puritas, charitas, & quamplurimæ aliæ, quibus effulgeo participes fuerunt fructus honoris, meruerunt inquam, ut ego fructum parerem salutiferum, qui se mortis suæ tempore præstitit manducandum. Adverte hic Deiparam dilectum suum factum cibum nostrum, non fructum cœli, vel paradisi, sed fructum honoris appellare. *Flores mei fructus honoris.* Cujus præcipua ratio est, quia prædicare intendit summum Christianæ gentis honorem in comestione Corporis filii sui præcipuè consistere. Verùm videamus quantus, & qualis sit hic honor. Ex quadam Glossa Jurisperitorum habetur, quod *Honor consistat in melioribus, & delicatioribus cibis conferendis: alii enim inferioribus, alii superioribus ferendi sunt cibi.* Sanè si alimenta debentur secundum qualitatem personarum, ex qualitate alimentorum arguenda est qualitas personarum. Quoniam verò non modò te Deus tuus communibus non enutrit eduliis; sed neque etiam ea tibi dignabitur apponere, quæ Regum mensas exornant; quid de tua dignitate, ac nobilitate concludam? Minimè enim turdos, attagenas, phasianos, aves externas, pavones, vitulos, nec Phœnicem (quam unicam prodigus Heliogabalus Romanorum Imperator convivis suis temerè permisit) sua tibi præparat in culina; sed divinissimum, sed delicatissimum, sed omni dulcore repletum corporis sui fructum exhibet comedendum. Quisnam unquam Magnatum, Regum, aut Imperatorum, tali unquam fuit honoratus edulio? tali fructu donatus? tali mensâ refectus: Principibus emines, Regibus præes, Imperatores excellis.

Apoc. 12. 1

Ecclesia ob Eucharistia Sacramentum sole Iustitia amicta esse dicitur.

D. Chrys. Hom. 65. ad popul.

Idem D. Chrysost. Hom. 83. in Matt.

Christianus ex Christi corporis comestione nobilitatur, ut ex plebeio evehatur in regiam dignitatē.

Eccles. 24. 23.

Glossa apud Chassan. in Catal. par. 1. consid. 22. Ex qualitate cibi alicui apositi ejus dignoscitur dignitas & excellentia.

Nullus Rex aut Imperator tam delicatis vescitur ferculis, qualibus Christianus in Sacra Eucharistia.

7. Quod ſi mihi nefas eſt te Magnatibus, ac Regibus hujus mundi conferre; conſcendam in cœlum. ſupergrerdiar aſtra; teque nobiliſſimis Cœlorum civibus dicam æqualem. Dum Divus Auguſtinus conſiderat verba Pſaltis in Pſalmo 77. *Panem Angelorum manducavit homo*, perpulchrè quærit. Cùm Angeli non egeant cibo, quia natura ſimplices ſunt, & potentiâ ſolùm ſpirituali vigentes, quare dicuntur à Propheta comedere? Elegans ſanè petitio: nam eatenus cibo indigent animantia, qua tenus egent reſtauratione *Cibi & potus non ſunt neceſſarii, niſi ut reſtaurent corruptum*, ait Avertoes. Quia nihil eſt in Angelis, quod deperdi poſſit, nullo eos indigere cibo aſſerendum eſt. Demum non minus eleganter reſpondit. *Panis, quem Angelorum appellat, manna eſt; ut quod tunc factum eſt, ejus rei, qua nunc in Eccleſia offertur, figura fuiſſe exiſtimetur. Vt Chriſtiani populi, quos in Angelis ſignificavit ſcriptura panem manducarent homines, id eſt Iudæi, quos homines dixit.* Ac ſi diceret. Cùm inquit Propheta, *Panem Angelorum manducavit homo*; per panem intelligendum eſt manna typus Dominici Sacramenti, quod dicitur panis Angelorum, non ſublimium ſpirituum, ſed fidelium Chriſtianorum, quod olim Judæi, quos homines vocat, licet in umbra & figura, manducaverunt. Vides ergò quantâ nobilitate, quantoque inſignimur honore, ex quo digni ſumus pane corporis Chriſti, ut non amplius homines, ſicut cæteri, ſed Angeli denominemur?

Pſal. 77. 25.

Angeli cibo non egent.

Averr. 4. meteor. comment. 19.

D. Auguſtin. quæſt. ex veteri Teſtam. quæſt. 19.

Sacra Euchariſtia manducatione homines vertuntur in Angelos.

8. Majus aliud dicam. Monet Dominus Chriſtianos, ne quemquam eorum, qui in terra degerent, patrem appellarent. *Patrem nolite vocare vobis ſuper terram.* Sed quorſum ſpectent hæc verba, ægrè quidem percipio. Si, qui me genuit, pater meus eſt, quid eſt quod Patrem eum vocare prohibeor? Tuo bis verbis Dominus proſpicit honori: Namque, tametſi patrem habeas, qui te genuit in terra, quia terrenus eſt, ignobilis & obſcurus; dum illum patrem appellas, ingenuitati ruæ magnam affers injuriam, ſic tuo te ore confitens terrenum ignobili genere natum, obſcurâ ſtirpe progenitum Deum etiam habes, à quo verè creatus, & regeneratus eſt, cujus verus es filius. Quem, quia omnem ſupergreditur excellentiam, nobilitatem, dignitatem, majeſtatem; non quæ terrenis modo, ſed & quæ cæleſtibus reveretur ſubſelliis, ut ingenuitatis ruæ non ſis immemor, modò patrem voca e debes. Prohibuit nos Chriſtus neminem præter Deum vocitare Patrem, ait Auctor operis imperfecti: *Quia non ſumus filii terreni.* Si Macedonum Rex Alexander cùm filius fuiſſet hominis, ſe Jovis filium mentiebatur, ut Dei filius diceretur, divinoque afficeretur honore: dum tu procul à mendacio verè ſis filius Dei, quare Patrem vocabis alium præter Deum, teque tam excelſo expoliabis honore? Magna profectò Chriſtiani hominis dignitas, incomparabilis ingenuitas, admirabilis majeſtas eſt Dei filium eſſe. Verùm quonam pacto Chriſtianus homo tam altum nactus eſt ſolium, tam elatum thronum, tam excelſum ſubſellium? Euchariſtiæ munere. Exponens Hugo Cardinalis verba D. Joannis. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri*, ſic inquit, *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri iis, qui receperunt eum dignè in Sacramento.* Obſtupeſce Chriſtiane dignitatem tuam, ad quam, quia pane cœli reficeris, es erectus, cujus gratia non ſolùm mundanis hominum Regibus; ſed etiam Angelis digniores, & nobilior.

Manna Chriſtiani hominis divinitas eſt, quod Patrem habeat Deum. Auct. Oper. imperf. Homil. 45. Per Euchariſtiã homo filius Dei efficitur.

Ioan. 1. 12. Hug. Card. ibid.

Cant. 2. 2.

9. Quæ quidem dignitas, ac nobilitas ita conſtanter animabus noſtris adhæret, ut nullam unquam ob cauſam poſſit obliterari. Dum Chriſtus ſponſam ſuam nullo maculatam dedecore commendat, & laudat: *Sicut lilium*, ait, *inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.* Tanta eſt (ac ſi diceret) pulchritudo dilectæ cordis mei, quanta eſt deformitas filiarum mearum, quas ob fœditates & ſordes dum dedignor vocare amicas, voco filias: unde mihi videtur hæc pulchrum, & candidum lilium, illæ deterrimæ, abjectæque ſpinæ. Quæro mi Domine Deus, ſi eo quod filiæ ſe peccatorum ſordibus coinquinârunt, non modò eas vocare dedignaris amicas, ſed ſpinis confers abjectis, æterno igne cremandis; quorſum vocas filias? Dedecet ſanctitatem ruam eas vocare filias, quæ à tanto Patre degenerant. De Carino ſceleſtiſſimo & enormiſſimo Romanorum Imperatore, *Non eſt meus* ejus dicere

Matt. 23. 9.

Cur Deus peccatorũ animas vocet.

con-

consueverat pater. Erubescebat probus homo tot enormitatibus involutum, tametsi Romani Imperii moderarer habenas, nuncupare filium. Unde ergò tu Deus Omnipotens eorum animas, qui culpis fœrent, & sceleribus sordent, transgressionibus maculantur, nuncupare filias minimè dedignatis? *Spinæ sunt*, respondet Deus ex Augustino, *propter mores suos, filiæ propter Sacramenta mea.* Tametsi peccatorum animæ sordibus deturpentur innumeris, ex eo tamen, quod fidem profiteantur, cujus dono, dum resipiscunt, corporis & sanguinis mei Sacramenta participant, ab albo Christianæ digitatis nequaquam obliteran tur, adhuc filiæ sunt, pro filiis habendæ, filiæ nuncupandæ. Quantum debet homo ineffabili Sacramento, cujus gratia Dei filius factus, non hominum modò, sed & cœlorum spirituum dignitates excellit, honoribus præeminet; cujus nunquam poterit sidus obnubilari?

Flav. Vopiscus in Carino.

D. Aug. in Ps. 99. Etiam peccatores Deus filios vocat ob Sacramēti Eucharistiæ perceptionem aliquando dignè factam.

THEOREMA XIII.

In loco pascuæ ibi me collocavit.

Nimis honorandi sunt Sacerdotes, quorum gratia Gratia deliciamur edulio.

AUdi quàm pulchrè, pariter & eleganter Aponius pertractans de pascuis sacris altaris philosophetur. *Ista pascua non videt Iudæus, neque Gentilis, qui non sequuntur pastorem, quem Princeps pastorum Christus mundo Vicarium dereliquit, dicendo, si amas me, pasce oves meas.* Hoc est; Solis hæc pascuæ Christianis relictæ sunt, qui Petrum, Petrique successores, sequuntur, quibus arcæ cœli concessæ sunt claves; ut quotiescunque libuerit, aperire possint, divinum educere panem, eosque super cœlestibus deliciis educare. Propterea magnus honos, magna reverentia tales decet ministros, quos tanto Deus donavit munere, ut nos participes Christi corporis & sanguinis faciant.

Apon. lib. in Cant.

Magno Sacerdotes honore digni sunt ob Eucharistiam quam nobis dispensant.

1. Placet D. Bonaventuræ in miraculo multiplicationis panis, quod Christus in deserto patravit, Eucharistiam delineatam fuisse. Pulcher sanè typus: quippè sicut in illo miraculo accepisse Jesum panem, benedixisse, fregisse, utque turbis divideret, dedisse Discipulis suis refert Evangelista: *Et cùm jussisset turbam discumbere super fœnū, acceptis duobus panibus & quinque piscibus aspiciens in cœlum benedixit & fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis*: haud aliter fecisse recenset in consecratione corporis & sanguinis sui. *Cœnantibus illis accepit Iesus panem, & benedixit, & fregit, deditque Discipulis suis.* Advertè quod non tantum dedit, ut sumerent, sed & aliis tradierent. *Ut sumant & dent cæteris*, ait Ecclesia. Ut sic figuratum responderet figuræ: ibi enim panem divinitus multiplicatum turbis dederunt, hic verò panem consecratum Christianis. Et quemadmodum in illo miraculo Redemptor noster turbam Hebræorum pasci eo consilio voluit ab Apostolis, ut honoratiores redderet: *Honoratiores*, inquit Chrysostomus, *hac re ipsa constituit*: Sic & in divisione corporis & sanguinis sui tribuit eis dividendi potestatem, & contribuendi, ut honoratiores efficiat. Planè nimis honorati erant Apostoli. *Nimis honorati sunt amici tui Deus*, inquit Psaltes: utpotè qui Regis Regum, non secus ac Angeli in cœlo, assistebant in terra: mira & obstupescenda efficiebant prodigia, vitæ mortuos dabant, Dæmones expellebant, elementis imperabant; torque mundum illuminabant virtutibus, quot Deus syderibus cœlum. Verùm cùm eos Christus Sacerdotes elegit, adimplens manus eorum suo corpore & sanguine, honoratiores constituit. Digni quidem sunt honorari ab hominibus, ut Discipuli Christi, ut opifices tantum signorum, ut possessores tantarum virtutum: ut tamen ministri venerabilis Eucharistiæ honoratiores sunt, majori honore digni, profundiori reverentia prosequendi.

Matt. 14. 19.

Ibid. 26. 26.

Sacerdotibus Deus Eucharistiam distribuendi munus dedit ut eos honoratiores redderet. D. Chrysost. hom. 50. in Mat. Psal. 138. 17.

2. Dum Deus è cœlo formosissimum suæ sponsæ, ac nostræ matris Ecclesiæ collum respiceret, miro commendavit & prædicavit encomio. *Collum tuum*, inquiens, *sicut turris eburnea.* Ac si diceret. Dum tuum inspicio collum, tali oblector spectaculo, ut me minimè possim ab ejus laudibus abstinere: videtur enim mihi instar pulcherrimæ turris; haud ex cæno, rudique lapide,

Cant. 7. 4

Sacerdotes sunt Collum Ecclesiæ.

lapide, ſed ex ebore nobiliſſimo & pretioſiſſimo fabrefactæ. Quodnam eſt collum Eccleſiæ, quod Deus adeò commendat & effert; Si Philoni Carpacio [ut fas eſt credere] credendum eſt, Sacerdotes Dei ſunt. Ejus hæc ſunt verba. *Eccleſiæ caput Chriſtus eſt, huic ſancta omnium fidelium membra firmiſſimè adhærent; itique præcipuè qui miniſtri fideles diviniſſimum ejus corpus adminiſtrant, & ſanguinem ſaluis æternæ Chriſtiano populo, ſalutarem cibum, & potum, iis ſolùm notum, qui guſtaverunt. Vt enim collum capiti proximum eſt, & conjunctum, ſic veri miniſtri Dei ſacratiſſimo corpori, & ſanguini Ieſu Chriſti ſanctiſſimè adhærent.* Pulchrè per collũ Eccleſiæ Sacerdotes ſignificantur, non modò, quia propinquiùs Chriſto capiti accedunt, adhærentque, ut placet Philoni; ſeu quia ſicut caput per collum totius corporis univerſitati alimenta vitæ miniſtrat: ita Deus per Sacerdotes panẽ vitæ æternæ fidelibus cunctis impertit: ſed etiam quia, quemadmodũ natura locum collo dedit eminentiorem, capitique viciniorem: ſic Deus Omnipotens ſuprà fideles alios locavit, & extulit Sacerdotes, ſicque ſibi vicinos fecit & proximos, ut Imperatoribus, & mundi Regibus longè ſuperemineant. Ex eo verò præcipuè quod honor in altiori, & eminentiori loco conſiſtat, ut in Regum & Epiſcoporum ſoliis paſſim videtur, quæ ſuprà alios eriguntur: voluit Deus tam altè & eminenter ſacerdotes erigere, ut ex loci eminentia conjectes neminem in mundo tali, ac tanto proſequendum honore, quali, & quanto proſequendi ſunt ſacerdotes. Videnſque eos ſuprà cæteros honorari, ſuprà cæteros honores & tu. Nec quidem immeritò: eis enim, velut collo cuidam, dulciſſimum, ac ſalubertimum panem Corporis Domini, pabulum vitæ æternæ, propugnaculum noſtræ imbecillitatis, ſpem unicam noſtræ ſalutis, debemus.

PhiloCarpac. in Cant. *Ratio 1.* *Ratio 2.* *Ratio 3.* *Ratio 4.* *Sacerdotibus veluti collo ſaluberrimum Corporis Chriſti panem debemus.*

3. Advertendum, quod dum meminit Iſaias ſe duos Seraphim ſolio Dei aſſiſtentia conſpexiſſe, eos ſe vidiſſe ſuis alis obvelatos; adjungit. *Duo Seraphim ſtabant ſuper illud ſex ala uni, & ſex ala alteri: duabus velabant faciem ſuam, & duabus velabant pedes ſuos.* Si fortè quid ſignificabant Seraphim, inquires, Ait D. Germanus Conſtantinopolitanus Patriarcha ſacerdotes ſignificaſſe,

Iſa. 6. 2. *Sacerdotes ſunt Seraphim.*

Quod ex eo conjectat, quia eorũ alter tulit ex altari pretioſum carbonẽ, quo vatis labia tetigit, ut ejus iniquitatem & immunditiam adurendo abſtergeret. *Et volavit ad me, inquit, unus ex Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat de altari, & tetigit os meum, & dicit. Ecce tetigit hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur.* quod per ſingulos dies faciunt Sacerdotes: dum enim Deo in altaris ſolio elevato aſſiſtunt, & miniſtrant, ſacrum, & pretioſum carbonem corporis Jeſu Chriſti in manibus ſuis accipiunt, ut mundent, & ſanctificent communicantium corda. Quare ait S. Doctor. *Seraphim ſignificat ſacerdotem tenentem ſpiritualem carbonem Chriſtum forcipe manus ſuæ in ſancto altari; & ſanctificantem, & purgantem accipientes.* His ita præhabitis, expende, quod dum Iſaias ſacerdotes vidit ſub typo Seraphinorum, à capite uſque ad pedes obvelatos vidit, ut dictum eſt. Quare Deus eos non oſtendit detecto corpore, ſed operto; Ut honorem eorum muneri debitum perpetuo conſervaret illæſum. Quippe, quæ paſſim obvia ſunt, parvi pretii ſunt, & honorantur à nemine, imò cunctis vileſcunt. Hinc devotiores imagines, ac Divorum reliquiæ tot involucris cooperiuntur & velis. In hac igitur re, quaſi in clariſſimo ſpeculo proſpicere poteris, quali ac quanto honore digni ſunt ii, qui pretioſiſſimum carbunculum Jeſu Chriſti ſuis manibus detinent, quod eos Deus, ne eorum deficiat honor, obvelatos oſtendat.

Ibid. v. 6. *Quia corpus Domini veluti carbonem ex altari acceptum fidelibus miniſtrãt, ut animas eorum mundent. D. German lib. Rerũ Eccleſiaſt. theoria.* *Summè honorãdi ſunt Sacerdotes, eò quod Euchariſtiam manu ſuâ contrectãt & diſpenſant.*

4. Tradit Joannes Boccacius de reverentiæ ſtirpe concertaſſe Poëtas. Qua in re plurimi plurima dixerunt? inter quos Servius enumerandus, cui viſum eſt filiam eſſe Plutonis. Quod ſi ſtudioſè conſideras, ingenioſum figmentum exiſtimabis. Nam quia *Pluto* juxta ſententiam Fulgentii latinè *divitias* ſonat, idem erit reverentiam Plutonis, ac divitiarum filiam eſſe. Sanè, ut cunctis patet, totus mundus divites revere-tur, etſi degeneres, inertes, inſcii, vulgareſque ſint homines,

Boccac. Gen. Deor. *Divites paſſim valdè honorantur ab omnibus.*

In pretio pretium nunc eſt, dat cenſus honores.

Ovidius 5. Faſt.

ait Ovidius. Hinc eſt quod pictura honoris ſem-

Honoris Hieroglyphica. Nullus ditior Sacerdote qui eum in quo sunt omnes thesauri manu sua tenet, & consequèter nullus est illo honoratior. Prov. 8. 18. D. Hiero. epist. 4. ad Rustic. D. Chrys. Hom. 2. 2. ad Timot.

semper divitem repræsentat. In numismate Antonini Pii expressus est ad modum juvenis purpurati cornucopiam tenentem. Alibi etiam totus onustus auro. Sed quorsum hæc dicta sunt? Ut sacrum ministrum præ cæteris hominibus honore, ac reverentia colendum advertas. Nam si divitiæ honoratiorem constituunt, quis ditior sacerdote, qui eum habet in manibus, in quo sunt omnes thesauri scientiæ, & sapientiæ Dei, qui de se ipso: *Mecum sunt divitiæ, & gloria, opes superbæ & justitia?* Quare ait D. Hieronymus. *Nihil illo ditius, qui Corpus Domini canistro vimineo, sanguinemque portat in vitro.* Ergò si nemo ditior sacerdote, nemo etiam sacerdote illustrior ac venerabilior.

Cur sacerdotes honorandi potiùs quàm venerandi sint. Boccac. Geneal. Deor. lib. 3 c. 31. Discrimē inter honorem & venerationem. Honor Sacerdotibus ex debito justitiæ pendendus est.

5. Dum suam D. Chrysostomus plebem Sacerdotes edocet venerari, sic ait. *Qui honorat Sacerdotem, Deum quoque honorat: Qui verò Sacerdotem spernit; ad id sensim prolabitur, ut in Deum ipse aliquando contumeliosus evadat.* Ac si diceret. Attendite filii honorare sacerdotem, in eo enim Deus honoratum se sentit: quod si secus feceritis, Deum ipsum contemnetis. Ego in hac sententia, ut præsens argumentum exigit, nil aliud expendendum duco, quàm verbum *Honorat*: ait enim S. Doctor: *Qui sacerdotem honorat.* Rogo autem, quare potius dixit *Honorat* quam veneratur, cùm idem prorsùs honor & reverentia, idemque honorare, & venerari significet? Non abs re. Os aureum verbo potius honorandi, quàm venerandi uti voluit: nam etsi reverentia & honor idem esse videantur, differunt tamen ab invicem. *Sunt qui dicant*, ait Boccac. *honorem & reverentiam differre inter se: honor enim est cultus, qui alicui ex decreto justitiæ impenditur; reverentia verò, quàm majoribus, non ex decreto, sed sponte vel consuetudine exhibemus, cùm flexis genibus, & aperto capite venerabiles viros alloquimur.* Ne fortè existimes horem Dei ministro exhibendum tuo placito commissum, tuæq; voluntati relictum, non ait Os aureum: Qui sacerdotem veneratur, sed *Qui honorat sacerdotem:* etenim ad honorem illius, qui dum sacrum facit, Deum trahit è cœlo, terram Angelis replet, viatores reficit, defunctos solatur, mundum tuetur, cæloq; novo replet ttipudio; compellendus es, & gravi plectendus supplicio, si debita prætermittis obsequia.

Fidelis de Eucharistia.

6. Pervulgatum est in historiis Græcorum & Romanorum, veteres Ægyptianos unà cum Athenienfibus in Deorum albo Cererem descripsisse, eodemq; honore ut reliquos Deos coluisse. Sed quid meruit fœmina apud homines illos, ut eam divino honore prosequerentur? Audi Diodorum nostrum.

Cur apud antiquos Ceres in honore fuerit. Diod. Siculus lib. 5. cap. 2.

Tradunt Cererem, cùm Proserpinam filiam reperire non posset, varias orbis partes Proserpinam quærentem deambulasse: hominesque, quæ eam gratè susceperant, tanquam beneficii memorem, frumenti edocuisse usum, in quibus primi post Siculos fuisse Athenienses. Quæ ex re publicè hanc Deam præ cæteris coluere, tum sacrificiis amplissimis, tum Eleusina mysteriis. Hucusque Diodorus. Hinc est quod autumant aliqui, ideo dictam Cererem, quia frumenta gerebat. Quare si simplex mulierecula, ex eo tantum, quod corruptibile frumentum gereret & ostenderet, tanto coli meruit honore, ut relata sit inter Deos: quanto sacerdos est à te prosequendus, quo non solùm tibi sanctum panem, cibum Angelorum, vitæ æternæ pabulum, ostendit & gerit; verùm & conficit, reque ex eo reficit, impinguat & nutrit? Quæ quidem dicta non sunt, ut Deum facias sacerdotem, eique divinum cultum impendas. Homo est, non Deus, sed ut infra Deum tali prosequatis cultu, quali neminem alium.

Magno Sacerdos est dignus honore, qui panem Eucharisticum non solùm in manu portat, sed etiam illū conficit.

7. Audi, quæ Christus Birgittæ Sponsæ suæ de Sacerdotis dignitate dixisse legimus: *Elegi Sacerdotes pro omnibus Angelis & justis, & dedi eis potestatem, ut corpus meum tractarent. Si enim voluissem, potuissem benè eligere Angelum aliquem ad tale officium: sed tantùm dilexi Sacerdotes, ut eis tale officium committerem.* Vides Sacerdotes plusquam Angelos honoratos à Deo? Quos si Deus tanti facit, ut præferat Angelis, quanto honore prosequi debes & tu, à quibus salus tua, vita tua, gloria tua, tam clarè dependet? Hujus rei gnarus Seraphicus Patriarcha, ut tradit Bernardin. *Asserere felicius erat, quod si obviaret Angelo simul & Sacerdoti, prius reverentiam debitam faceret Sacerdoti, quàm Angelo Dei.*

Revel. 5. Birgit. l. 4. c. 153.

Sacerdotes à Deo plus quàm Angeli honorati. D. Bern. to. 1. ser. 2. ar. 2. c. 5.

8. Recenset Galatinus Rabbinum quendam, quem cæteri Hebræi, Sanctum magistrum nostrum, honoris gratia appellant, tetulisse se vidisse olim Vatem Eliam altari assistentem, sacrum celebrantem, dicentem-

que. *Hoc est sacrificium, quod postquam venerit Messias, facient Sacerdotes coram Deo sancto. Quod cum primùm Sacerdotes exercebunt, omnes Angeli cœli audientes illa sacra sanctaque verba ex ore sacerdotis prodeuntia, invidebunt mirum in modum illis & contremiscent.* Huic traditioni fides aliquantula præstanda est: nam, tametsi tenendum non sit, Angelos Sacerdotibus invidere: nam cùm Sancti sint, innocentes & puri; nulli possunt invidere, vel aliâ sorde coinquinari. Præcognitâ tamen ineffabili Sacerdotum dignitate & potestate, nulli Angelorum concessa; dici potest, quod si Angeli possent, invidiâ Sacerdotes prosequerentur. Animadverte, quàm magno honore Deus extulit Sacerdotes, quod eos prætulit Angelis, Principibus Paradisi.

Tanta est sacerdotũ dignitas, ut si Angeli possent eam illis invideret.

9. Majus dicam. Non modò Deus Angelis prætulit Sacerdotes, sed & Genitrici ejus Angelorum Reginæ. Cùm Beatissima Virgo unà cum Sponso Joseph, pueroque Jesu, festo interfuisset, ac reversa esset in suam Civitatem, dum se non reduxisse prædilectum filium, quem ad festum adduxerat, advertit, magno cordis dolore perculsa, iterum Jerosolymam rediit, animæ suæ delicias quæsitura. Quem cùm post triduum inter Pharisæos inveniſſet philosophantem, dixisſetque: *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes quærebamus te*, tale accepit responsum: *Quid est quod me quærebatis? Nesciebatis quia in iis, quæ Patris mei sunt, oportet me esse?* Quibus verbis Christus, ut placet Bernardino, *Magis appretiavit Pharisæos, qui habebant gradum, quàm Beatam Virginem, ex qua caperat carnem.* Mirum dictu, ac penè incredibile, Christum summum Deum majori affeciſſe Pharisæos honore, quam Sanctissimam Matrem. Si Deus æquè honorate justos, & despicere peccatores consuevit, quis sanctior Deiparâ, quæ Sanctos pietate, & Angelos superat puritate? Quid injustius Pharisæis, in animi pravitate, & cordis malignitate nemini secundi? Unde est ergò quod Sapientia Dei, ut pravos honoraret, sanctam sanctorum posthabuit? Audi quæ habeat ad hæc Sanctus Doctor: *Non respexit Deus quod erant maligni, & magni peccatores; sed quia erant in gradu Sacerdotii, unde præposuit eos carni Virginis Mariæ. Quia si essent mille Virgines MARIÆ, non non possent consecrare Corpus Christi, unus Sacerdos peccator posset consecrare illud. Unde quantum adhuc ostenditur dignitas & auctoritas Sacerdotii, quia sunt Vicarii Christi præferendi carni Beatissimæ Virginis MARIÆ.* Perindè gradus Sacerdotalis extollitur, ut quamquam homini omnium scelestissimo sit collatus, ex eo, quod panem cœli valeat consecrare, non modo Angelis Dei, sed & Angelorum Reginæ Dei Genitrici, exemplo Christi præhonorandus est, & præferendus.

Lu. 2. 48.

D. Bernar. to. 4. ser 48.

Christus majoris æstimat sacerdotes ob sacerdotii gradum quàm B. Virginem ex qua carnem susceptit.

THEOREMA XIV.

In loco pascuæ ibi me collocavit.

Unum recipit, duos dejicit Sacrum Christi Symposium.

VBi Septuaginta transtulerunt, *In loco Pascuæ ibi me collocavit.* Pagninus habet, *In tuguriis germinis accubare faciet me.* Ex quo patet sacrum Corporis Christi, quod Vulgatus appellat *Pascuam*, Sanctos vocare *Tugurium.* Quare, sicut, ut ait Divus Isidorus, *Tugurium casula est, quam faciunt sibi, custodes vinearum ad tegimen sui quasi tugurium, quam rustici capannam vocant, quod unum tantum capiat*; ita etiam Corpus redemptoris tugurium, sive capanna est, unum tantum admittens, alterum autem expellens. Sacramentum pacis est, solos eos, quorum anima una, & cor unum est, assumens, discordes, & ab unitate sejunctos longè repellens. Quicumque igitur tantum bonum participare desiderat, ubi unum fiet cum proximo, confidenter accedat: si verò permanserit alter, recedat: non enim recipietur ad mensam, ad quam nonnisi unus accumbit.

Transl. Pagnin.

D. Isidor. Etymol. lib. 15. c. 12.

Eucharistia sacramentum pacis est, quod solos recipit, quorum anima & cor unum est, discordes longè repellit.

1. Rex noster: Christus visus est ab Isaia sedens, *super solium excelsum & elevatum*; nimirum supra sacrum altare: quod quia est solium Dei elevatum, dictum est altare, res nempè alta & elevata: quippè ibi sub typo carbonis igniti fit Eucharistiam, ut placet D. Thomæ, repræsentantis, præsidebat cum gloria. Quem mox alter ex Seraphim, velut Patrem communicaturus, accepit, &

Isa. 6. 1.

D. Thom. opusc. 58. c. 22.

in

in labia ejus immisso, eum sanctificavit. Ex hoc loco pro modo nil aliud expendendum censeo, quam solii nomen, quo divinus Vates sacrum vocat altare: quare verò solium, & non cathedram appellat, quæ idem, regum nempe sedes significant? Idcircò potius solium dixit, quàm cathedram, ut daret intelligi sacrosanctam mensam sic unum recipere, ut duos rejiciat. Inter solium & cathedram hoc interest, quod ista duos recipiat, illud verò unum. Nam ut Auctor Apophthegmatum ait, cathedræ apud Græcos dicitur Diphros, quasi duos recipiens, quod pariter applicatur currui qui duos ferat, pugnarem scilicet & aurigam. Tales olim erant cathedræ, minimè, ut nunc unum, sed duos accipientes. præsulem, & assessorem. Asservantur adhuc in Archiepiscopatu Cantuariensi hujusmodi sella, quam dicunt fuisse Sancti Thomæ Acrensis. Hæc est ergò ratio, quare sacrum altare non dicitur Cathedra; non enim recipit alterum à proximo; vanitatis, & pacis contemptorem; sed solium est, unum & solum admittit; eos videlicet, qui unitatem servant & pacem: sicque indivisibiliter ad invicem unum idemque sentiunt, ut unus censeantur non plures.

Sacrum altare solium est, non cathedra, & cur?

Quid interfit inter solium & cathedrā? Eucharistia solum unum, id est indivisum recipit. Auct. Apopht. lib. 8. Cathedra S. Thomæ Cantuariensis.

2. Cùm se sponsus Jesus campi comparaverit flori: *Ego flos campi*, poterat profectò se flori naturali, item horti, prati, viridariique conferre: maluit tamen dicere *flos campi*, ubi plurimi certant, ut victoriam consequantur, & præmium. His enim verbis seipsum ostentare sategit tamquam bravium quoddam in virtutis stadio currentibus, & decertantibus. Audi Hugonem Cardinalem. *Ego flos campi. Id est suavitate odoriferus, aspectu decorus, gustu dulcis, tactu suavis, olfactu delectabilis. Sed non lecti, quem tu quæris, aut horti, sed campi per victoriam certaminis obtinendus. Quasi diceret: Ego sum bravium in stadio currentibus.* Hæc est præcipua ratio, quâ Sancti currunt ad Christum. *Sine iniquitate cucurri, & direxi*, ait Psaltes: *Post te curremus in odorem unguentorum tuorum*; cum puellis Sionitis ait Sponsa. Quare, sicut pro assequendo bravio multi sunt qui currunt, sed unus eum accipit. *Omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium*, sic pariter, & si omnes ad altare accurrant, inter tot tamen unus accipit Christum: Quid est hoc (inquies) cùm multos videam sanctos sanctam popere ad mensam, & corpus Dei intercipere? rectè ais: sed ii omnes, cùm sancti sint, unum sunt. *Meritò ipsi omnes*, ait Origenes *non solùm unum, sed unus dicuntur. Omnes quidem, ut ait Apostolus, currunt, sed unus accipit palmam. Undè manifestè, quia omnes justi unum sunt?* Eò quia sic insolubiliter charitatis vinculo ad invicem colliguntur & alligantur, ut non censeantur plures, sed unus. Horum tantum est Eucharistia, Unum solum excipit.

Cant. 2. 1.

Cur Jesus se florem campi vocet.

Hugo Cardin. ibid.

Ps. 68. 5. Cant. 1. 3.

1 Corint. 9. 24.

Multi ad mensam Eucharisticam accedunt, sed unus, id est indivisus pacificus illam spiritualiter accipit. Origen. Hom. in lib. Regū. Quaratione omnes, seu multi unus sint. Vit. Patr. lib. 1. c. 6. de S. Basilio.

3. Postquàm semel Basilius sacrū Corporis & sanguinis Domini confecit, *Dividens panem in tres partes, unam quidem suscepit cum timore multo, aliam verò servavit ad consepeliendum sibi, tertiam verò posuit super columbam auream.* Ex eo quod Sanctus Antistes Eucharistiam non posuit super aquilam, super cygnum, super gallum, super pavonem, sive super aliam altetius generis avem; sed super columbam. Cur super columbam? Quia nulla est avis, quæ tanto proximum prosequatur amore, quanto, ut traditur, columba quod mutuis illarum osculis comprobatur. *Columba inter omnes aves solum osculum novit*, ait Richardus à Sancto Laurentio. Idcircò significat Sanctam Matrem Ecclesiam, cujus membra, & quæ sursum erigit, & quæ deorsum habet, sic mirè concordant, ut verè unum censeantur. Hinc est, quod non solùm à Sponso dicta est columba, sed & una columba: *Una est Columba mea.* Basilius ergò probè sciens sacra mysteria conferenda non esse, nisi iis, qui charitatis glutino ad invicem connectuntur, ut in unum evadant, posuit eam super columbam, non super aquilam, gallum aut cygnum, bellis, ac dissidii sectatores.

Cur S. Basilius Eucharistiæ unam partem Columbæ aureæ imposuerit. Sola Columba osculum novit. Rich. à S. Laur. l. 5. Eucharistia concordibus & pacificis tantum prodest.

4. Sapientissimus Rex Salomon tactus radiis S. Spiritus, Sacræ Eucharistiæ vidit institutionem, cùm hæc describit, *Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septē, immolavit victimas suas miscuit vinum: & proposuit mensam suam: misit ancillas, ut vocarent ad arcem, & ad mœnia civitatis.* Ubi diligenter adverte, sapientiam Dei Christum Regem nostrum nullā aliā de causā Ecclesiæ domum ædificasse, nisi ut instru-

Cant. 6. 8. Prov. 9. 1.

cto convivio corporis & sanguinis sui, ad eam fideles suos advocaret, ut sactis reficerentur eduliis. Quocirca ancillæ mittendæ erant, ut ad domũ convivas vocarent. Verùm ut audio, missæ non sunt, ut vocarent ad domum; sed ad civitatem. *Vt vocarent*, inquit, *ad arcem & ad mania civitatis.* Quare magis ad civitatem, quàm ad domum? Vocabant ad civitatem, quasi vocassent ad domum, quia domus illa civitas erat. Civitas inde dicitur, quod in unum redigat cives; *Quasi civium unitas*; ait Antoninus. Sanè domus illa Sanctam Ecclesiam significabat, quæ, quia magno charitatis vinculo, quos recipit, unit; non solùm domus, sed & civitas dicitur, ad quam advocantur sacrosanctis epulis nutriendi. Prius enim ad invicem concordare, & cum proximo oportet uniri, mox verò sancta participare, quorum est unum recipere, pluresve repellere.

Vt ancillæ à sapientia emissæ, ut convivas vocarent domum, illos vocarint ad civitatem? D. Antonin. par. 4. tit. 15. c. 2. Ecclesia Civitas dicitur, quia in ea est civium unitas. Prius ad invicem uniri & postea sacra Eucharistia nutriri debemus. Ps. 71. 16. Eucharistia est firmamentũ Translat. Pagnin. Sacramẽtum Eucharistiæ in terra futurum esse dicitur, non verò in arena & cur? D. Chrys. hom. 20. in Matt. Per terrã mites, pacifici intelligun-

5. Idipsum in Psalmo Septuagesimo primo concinnè subindicat Propheta, ubi dum agit de Eucharistia. *Erit*, ait, *firmamentum in terra.* Ne re per firmamentum Eucharistiam accipere pigeat, non modò, quia velut firmamentum Deum concludit, & continet; verum etiam quia, ubi Septuaginta *Firmamentum habent, Pugillum frumenti* transfertur à Pagnino. Sed observa, quod ait David, hoc sacrum firmamentum futurum in terra. *Erit firmamentum in terra*, non super arenam. Quare tantùm super terram, & non super arenam? Sanè proficiet terræ sacrosancta comestio: arenæ verò, quæ, quia humoris est expers, semper aresci, & sitit, qua de re jejunandum? Quia sicut Christi sacra uni soli conferuntur, ita pluribus abnegantur: ideò dum terra tanto bono pascitur & pinguescit; arescit, & jejunat arena. *Quia terra* ait D. Chrysostomus, *unita est, & in seipsam stricta; arenæ autem grana non conveniunt sibi, nec adhærent ad invicem.* Sub typo terræ mites intelliguntur & mansueti, pacis sectatores, & odium odio habentes, qui Christianâ charitate ita se ad invicem connectuntur & compaginantur, ut unum eorum sit cor, una voluntas, anima una: Per arenam verò iracundi, discordes, odio habentes, ab altero avulsi, nulli consentientes, ab omnibus discrepantes. Idcircò Sancta Eucharistia non in arena, sed in terra reposita est à Psalte. *Erit firmamentum in terra.* Sacramentum pacis est, mitia quærit, odit turbulenta. Si terra es, accede confidenter, tuus cibus est: *Erit in terra*: si verò arena, nequaquam accumbes, ne prius terra evasseris ex arena.

tur, per arenam verò iracundi, discordes, &c.

6. Drogo Cardinalis Christi pallium vocat Eucharistiam. *Remansit*, inquit, *pallium tuum in memoriam tuam, ut præsentia ejus absentia tua dolorem semper & augendo leniat, & leniendo augeat. Hoc est Sacramentum Corporis tui.* Perneccessarium pallium: eo enim Ecclesia Dei, non solùm se protegit, verùm & quotidianas corporis sui sordes, ut tota sit pulchra & decora, sine macula & ruga, feliciter abscondit. Hoc pulcherrimo & pretiosissimo pallio exornantur omnes, qui ad cœnam gloriæ properant. Vestis est nuptialis, sine qua nefas est invitatos ad agni nuptias accedere. Verum videamus quantæ magnitudinis amplitudinisve sit hoc pallium? Certè cum tot ac tantas coopertiat, maximæ erit. Ne (te quæso) quæras amplitudinem, & magnitudinem pallii Corporis Christi; brevissimum est strictissimum unum tantum cooperiens, se extendere valens ad duos. *Pallium breve, utrumque operire non potest*, ait Isaias. Si plusquam mille, & millia millium charitatis glutinio compacti, & in unum redacti fuerimus, sufficientissimè cooperiet omnes: Si verò duo, discordes tamen & dissides; non poterimus operiri. Breve est, angustum est, individuum est, cooperit unum, non tegit utrumque.

Drogo Card. de Sacram. Dom. Pass. Eucharistia est Christi Pallium & cur.

Pallium corporis Christi brevissimum est, quia unũ tantum cooperit. Isa. 28. 20.

7. Cùm meminisset Vates Eucharistici sacri, dixissetque sacro ejus esu S. Ecclesiæ membra ampliari, augeri & multiplicari: *A fructu frumenti vino & olei sui multiplicati sunt*; adnectit, *In pace in idipsum dormiam*; Ac si dixisset. Quærant sibi alii eburnea strata, deauratos lectulos, plumeas cultitras; ibique quiescant & dormiant. Ego verò alibi dormire & requiescere non cupio, quàm in arca hujus frumenti: in ea enim est sopor meus, requies mea, dulcor animæ meæ, refectio laborum meorum. Ubi, ut advertis, sub typo lecti Eucharistia sacrà propopitur. Lectus est quidem: in ea enim dormiunt Sancti. Tradunt Philippum Nereum gravi morbo correptum, cum qua-

Psal. 4. 8.

Eucharistia est lectus dulcis quietis & soporis, in quo sancti dormiunt.

Anton. Gallen. in vita S. Philippi Ner. An. Christi 1577.

Quadam nocte quieti corpus tradere nulla ratione potuisset, enixius rogavit astantes Eucharistiam sibi darent, quam cùm negassent, quod verererentur, nè sumpto Sacro ab oratione & lachrymis spe somni capiundi privari; certiores eos fecit, si voti compos fiere, secum Sanctissimo ferculo quietem capturum, ut factum est; nam eo sumpto dulciter quievit: nec mirum, lectulum suum invenit, extra quem sanctorum animæ requiescere non possunt. Sed qualis lectus est Eucharistia? Ille de quo inquit Sponsa ad iponsum, *Lectulus noster floridus.* Describitur floridus, quia codecoratur, qui de seipso ait: *Ego flos campi, & lilium convallium.* Huic lecto, ut ait D. Bernardus, *Duæ culcitræ supponuntur: de præterito securitatis, & fiducia amplitudo: de futuro remunerationis, & præmii certitudo. Cervical, quod supponitur capiti, divinæ familiaritatis, & gratiæ largitudo.* Tandem perpende quod non dicitur lectus, sed lectulus, *Lectulus noster floridus.* Et de multiplicatis Ecclesiæ membris, in eo dormientibus & quiescentibus, ait Psaltes in singulari: *Dormiam & requiescam.* Eò quod ut Isaias testatur. *Coangustatum est stratum ita ut alter decidat.* Parvus est, strictus, unum tantum admittens, alium repellens, ità quærens unanimes, excipiens unicordes, admittēs charitate complexos, ut avulsos à proximo ejiciat, & in ignem æternum projiciat. *Panē arctum*, eum idem Isaias alibi nuncupavit.

Cant. 1. 16 Isid. 2. 1.

D. Bern. in senten. Eucharistia lectulus angustus est, quia non nisi unicū tantum recipit. Isa. ibid.

Isa. 30. 20.

Locus in quo Eucharistia asservatur Tabernaculum dicitur, & cur? Mat. 17. 4.

8. Locus, in quo S. Mater Ecclesia Sacri Corporis Christi custodit mysteria, passim tabernaculum dicitur? à tabernaculo fœderis, in quo Deus credebatur inhabitare. Hinc, ut Deum secum Petrus perennitet haberet habitantem, fabrefacere tabernaculum constituit. *Faciamus hic tria tabernacula*, &c. Ad hoc tabernaculum Sancti dum in carne vivunt, ut quotidie ab æstu, & labore refocillentur, divertunt. In hoc etiam tabernaculum Psaltes bis introire concupiverat, ut videre est in Psalmo centesimo trigesimo primo: semel, cum diceret: *Si introire in tabernaculum domus meæ*; & iterū, *Introibimus in tabernaculum ejus.* Pro quorum exploratione advertendum, quod modò Vates singulari numero utitur, modò verò plurali: modò ait, *introiero*, modò verò *Introibimus.* Rogo ergo, si solus in tabernaculum Dei constituerat introire, quare dixit *Introibimus?* Si verò cum aliis, quare *Introiero?* Respondet Hugo Cardinalis secum Prophetam constituisse non solum, sed una cum aliis in sanctum tabernaculum introire, sive cum dixit *Introibimus*, sive cum, *introiero.* Quod autem in singulari persona locutus sit de multis, ratio est: *Quia omnes justi unum sunt in fide, & charitate.* Optimè cognoverat sapientissimus Vates Ecclesiæ tabernaculum ex iis, qui ad illud properant, ut sacro pane reficiantur unum tantum admittere, plures autem ejicere. Nec ergò ejiceretur cum reprobis, sed admitteretur cum electis, factus est unus cum aliis, vinculo nimirum charitatis cum proximo adnexus & colligatus: unde etsi cum pluribus ingredi decreviisset, aitque *Introibimus*; quia tamen ii plures, non plures, sed unum erant, *Introiero*, dixit. Nemo enim dignus est introire in tabernaculum Eucharistiæ, & sacro reficī pabulo, qui, non consentiens cum alio, alter est à proximo.

Ad tabernaculum.

corporis Christi præter unum ideſt, pacificum in divisū nemo aliꝰ admittitur. Hug. Car. ibid.

9. Patet ex præhabitis Sanctam Christi mensam manſuetorum & mitium, charitatem, & pacem prosequentium esse: dissidentium verò, seque invicem invidentium, minimè: his enim ibi non refectio, sed interfectio asservatur. *Non facit ad dentes ista farina tuos.* Dentes lupinos, ac leoninos habent uixosi, sanguine, & carne fædatos, aufugiant tales è sacris; non accedant, quousque dentes ovinos mites, innoxios, neminem mordentes, ac dilacerantes, assumserint.

Christi mensa à solis pacificis frequentatur.

THEOREMA XV.

In loco Pascuæ ibi me collocavit.

Parvulus dignè capit, quem orbis totus non capit.

Transl. D. Hieron.

PRO eo, quod Vulgatus transfert, *In loco pascuæ ibi me collocavit*, habet D. Hieronymus, *In pascuis herbarum acclinavit me.* Perpendendum est verbum *Acclinavit*, quod inclinare, sive potius humiliare significat. Velut si Psaltes diceret. Ut me Deus meus pascuæ corporis sui participē faceret; acclinavit me, id est humiliavit me, quem alioquin minimè pasceret. Edocens ad percep-

Ad dignè Eucharistiæ communionē

militas est necessaria

tionem Sanctissimi Corporis Christi quam ne cessariam esse humilitatem. Quamvis enim Deus perinde immensus sit, ut eum cœli, & terra capere non possint: dum tamen est in sacro, non nisi à parvulis capitur, necesse est proinde magnum fieri parvulum, ut tantum excipiat hospitem.

Caph litera Hebraica quid significet. Thren. 1. 11.

1. Hieremias Propheta descripturus esuriem populi Israel, clamore, ac planctu magno, panem perquirentis, & præmisit *Caph* undecimum Hebraici alphabeti elementum: prius enim dixit *Caph*, mox verò subjunxit: *Omnis populus ejus gemens, & quærens panem, dederunt pretiosa quæque pro cibo*: Quæritur quid significet *Caph*, quod ab esurientibus, & perquirentibus panem à Deo, præmittendum est? *Caph* latinè, ut placet Ambrosio, interpretatur, *Incurvati sunt*, nempe inclinari, sive humiliari, animi demissionem, humiliationemque significat, quæ eousque pro cœli pane obtinendo necessaria censetur, ut si petentibus eum desit, nihil quidem agere, operam ludere, inanem laborem sumere, compertum est. Proinde ait Sanctus Doctor: *Ergo, qui animæ suæ quærit refectionem, humilitate curvetur, qua possit citius ad domini pervenire misericordiam.* Quasi diceret, Panis, quem Hebræorum populus perquirebat, fremens, ad animam pertinebat, non ad corpus. Eucharistia enim erat qua non corpus, sed anima sustentatur: quem rectè prævia perebant humilitate, scientes neminem sacri panis participem fieri, qui non fuerit humilitatis particeps. Incurvandus est prius, & humiliandus, qui mensa Salvatoris refici concupiscit. Opus est ut clamet cum Centurione: *Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum.* Sic erit dignus Christo, dum sese censebit indignum.

D. Amb. in Psal. 118. lect. 12.

Qui in Euchristia animæ suæ quarit refectionem, humilitate curvetur.

Matt. 8. 8.

2. Cùm mecum ipse perpendo, citharœdum Prophetam ad delicias Sacræ mensæ solos pauperes advocare, ut videre est in Psalmo vigesimo primo, ubi, *Edent*, inquit *pauperes, & saturabuntur, laudabunt Dominum qui requirunt eum*, minimè continere me possum, quin exclamem: Si ut testatur Scriptura, nulla personarum est apud Deum acceptio, quippe qui unctâ æquanimitate dispenset, atque regat, & dirigat, solemque tuum oriri faciat super bonos, & malos: quid rei est, quod mittens Varem suum, et invocate convivas ad mensam suam, divitum oblitus, solos pauperes invita ejubet? Rursus si Deus, quæ pinguiora, dulciora, ac delicatiora sunt in mundo divitibus abundè dedit, pauperibus verò parcè, quorsum pinguissimum, dulcissimum, ac delicatissimum panem corporis sui, si peculiariter concedit pauperibus, ut abnegaret divitibus? Demum haud me later, divites majori, ac efficaciori, quam pauperes, indigere remedio, nosque, dum sumus in mundo, majori medicamento potiri non posse, quàm Eucharistia: Cui ergo periculosiori ægroto efficacior denegatur medela? Planè, cùm ad Eucharistiam audis solos pauperes advocari, quæso, ne in solo sono vocis perstetas, ut arbitreris solos pauperes accersitos, divites autem exclusos? ad eam enim & divites & pauperes promiscuè convocantur: Sed scias sub vocabulo pauperum humiles intelligi: ait enim Oleaster: *Pauper dicitur ab Anan quod est humiliari, quasi humilis.* Dummodo sis humilis, sisque ditior Crœso, & locupletior Mida, ad sacram mensam confidenter accede; ad ejus vocatus es epulas. Quod si è contra pauperes & superbus, quamquam sis pauperior Iro, festinanter recede. Humilium est mensa Christi, soli humiles ad eam congregantur.

Cur David divitum oblitus solos pauperes ad mensam invitari jubet?

Ad Eucharistiam solipauperes, id est humiles vocantur.

Oleaster in cap. 25. Deut.

3. Dum discipulos suos erudiret Christus, ostenderetque quales esse deberent ii, qui Regno Dei potiri concupiscunt, parvulum advocavit, aitque: *Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in Regnum cœlorum.* Quibus mox adnectit: *Et qui susceperit unum parvulum in nomine meo, me suscipit.* Horum pro modò postrema tantum expendam, ac perquiram: Quamobrem, qui parvulum recipit, Christum recipit, cum Christus sit alter à parvulo? Parvulus pura creatura est, Christus creator: parvulus homo tantum, Christus Deus & homo, parvulus omnibus egens, Christus omnibus affluit. Verum, cum ait Dominus, Qui suscipit parvulum, me suscipit, minimè intelligit se eandem esse cum parvulo, sed esse in parvulo. Audi Abbatem Pascasium hæc inter-

Matt. 18. 4.

Psa. 21. 27

Solus parvulus id est humilis Deum in Eucharistia hospitem habet.

Paschas. ibid.

interpretatur. *Ac si diceret: me suscipit, quia in talibus ipse jam, qui seipsos ita dejiciunt, ut propter me ad tantam innocentiam redire velint, ut habitudinem, quam habet puer ex ætate, ipsi per rationem, & fidem in se susceperint.* Ubi clarè docet Christum in humilibus esse sub typo puerorum expressis, extra quos impossibile est inveniri. Quare dum adipsum, ut eum hospites, accedis, diligenter attende si puer, & humilis sis: talem si te invenies, audacter accede; habebis enim Deum hospitem tuum. Sed si te magnum persensetis, refert pedem ab eo, qui solis in parvulis habitat, atque ita humilium appetit mansionem, ut superborum, & elatorum domicilium fugiat, detestetur, abhorreat.

Cant. 2. 1. Cur Christus se cõparet lilio convalliũ, cur non lilio montium?

4. Ut probè scias (ait Christus Sponsæ) quid sim ego dilectus animæ tuæ, *Ego flos campi, & lilium convallium.* Nihil me aliud censeas, quàm pulcherrimum florem, nec qualemcumque, sed lilium, in vallibus commorantem. Expendendum modò tantum est, qua ratione Deus unctarum rerum pulcherrimus se lilio convallium confert. Venustiùs, & satiùs dixisse videretur, si se lilio montium contulisset: nam quæ formosa sunt, & pulchra, ut omnium exponantur obtutibus, admirentur, & collaudentur; non deprimuntur in valle, sed erigantur in monte. Qua de re ergo flos cœli, lilium Paradisi, pulchritudo fontana, quam ipsimet Angeli perennitèr inspicientes, inspicere magis inhiant, neglectis montium cacuminibus, profundorum vallium quærit, & diligit habitacula? Eò quia usque adeo superborum odit proceritatem, parvitatemque amplectitur humilium, ut elongetur à montibus, seque abscondat in collibus; ubi suas, quas appetit, delicias habeat. Nec alia virtus est, qua lilium Paradisi delicietur, quemadmodum humilitas, quam inter alias Matris suæ virtutes legimus prospexisse. Lilium convallium est, non montium. *Ego flos campi, & lilium convallium. Quasi diceret*, ait Hugo Cardinalis, *Mihi justitia placet, charitas, sed specialiter placet humilitas; unde non charitatem Mariæ prospexisse dicitur, sed humilitatem.* Idcircò Psaltes non ait: Montes, sed: *Valles abundabunt frumento*: ut daret intelligi quod etsi nullo non tempore Christus humilium habitacula quærat; diem tamen frumentum est, sive sub frumenti specie in Ecclesiæ mensa proponitur, profundas appetit mansiones, ima quærit loca, humilium ac parvulorum diligit corda, lilium convallium est.

Christus in Eucharistia solos diligit humiles.

Hug. Car. ibid.

Psal. 64. 14.

5. Velim, attendas, sedilibus convivii, quod pientissimus JESUS apposuit in deserto, cùm quinis tantum panibus binisque piscibus magnam etiurientium turbam exatiavit: minimè eburnea, argentea, vel aurea, aut alterius rei pretiosæ fuisse, ut talis convivii requirebat magnificentia; sed ex vili, rudique fœno. Ait enim Joannes, Apostolos jussu Domini super fœnum, quo locus ille affluebat, discumbere turbam fecisse. *Dicit ergo IESVS. Facite homines discumbere. erat autem fœnum multum in loco.* Quærendum hic quare magis super fœnum, quam super ligna, vel lapides, quæ forte in illo loco una cum fœno jacebant? *jubet* (inquit Paschasius) *recumbere super fœnum, ut super quam caverunt carnem, sedeant & super omnes flores illius: quia omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus tamquam flos fœni.* Noluit (ac si diceret) Dominus alia convivis suis præparare sedilia, quam ex fœno; quia reste Isaia Propheta hujus mundi gloriæ fœno comparatur: ut docereti is, qui alia gloriæ cupidum, delectatorem ad mensam suam non admitti, ubi humiles tantum, nempe fœni conculcatores, requirit.

Ioan. 6. 10 Fœni conculcatores, id est humiles tantum ad Eucharistiam admittũtur. Paschas. in cap. 14. Matth.

Ælius Lampr. in Heliogabalo. Vanitas eorum qui nimis cõpti & ornati vestibus ad Eucharistiã accedunt; ad quam contrito corde & induti cilicio accedere debemus.

6. Quam longè sedilia hujus mundi ab iis absunt, quæ Deus præparat. Mundus senim non secus, ac Heliogabalus amicis suis folles pro accubitis sternit. Eos tantum invitat, quos inflatos agnoscit, quosque temporalium rerum effert affluentia. Christus è contra rerum omnium contemptores, nihil sibi arrogantes, nihilque de se præsumentes, suam ad mensam admittit. Hinc advertere licet quam perversa sit fœminarum consuetudo, quæ plus quam aliàs consueverint, depicto vultu, fucato crine, indutæ serico, splendentes auro, onustæ gemmis, quasi ad mundi nuptias, accedunt, ad Eucharistiam? ad quam non nisi contritos corde aspersas cinere, indutas cilicio, calcantesque fœnum gloriæ hujus

jus mundi, appropinquare necesse est. Fortasse has dignas censes Sacrosancta Synaxi? Imò indignissimas. *Vide Bonaventuram*, ait D. Bernardinus: *Augustinum, & Cyprianum qui dicunt quod domina fucans, seu imbrattans, aut imbellectans sibi vultum, non potest sumere corpus Christi.*

D. Bern. tom. 4. de Regno Dei serm. 1.

7. Dum de lecto suo, ubi unà cum Christo Sponso requiescere consueverat Sponsa, pertractat, ait, *Lectulus noster floridus.* Ac si diceret. Perinde Sponsi mei excrevit benignitas, quod cum sit immensæ majestatis Deus, mecum in lectulo meo non indignatur quiescere, quem ideo non meum, sed nostrum nuncupo: *Lectulus noster.* Sed advertè lectum, in quo Deus secum requiescebat, non lectum, sed lectulum nuncupari. Quare potius lectulum, quàm lectum, qui illum includit, quem cœli cœlorum claudere minimè possunt? Si verum est, quod asserunt Peripatetici, locum debere locato proportionari, lectus, qui Deum capit immensum, minimè lectulus, sed immensæ molis lectus dicendus est. Verum enim verò & si (ait Hugo) lectus Sponsæ, in quem ipsa Deum excipiebat, magnus, imò maximus, & immensus fuisset, ipsa tamen lectulum vocat. *Ex sui opinione, qua se semper minuit: nam proprium solet esse humilium, ut semper de se sentiant infra, quam sint.* Ex eo, quod Sponsa quam optimè in schola humilitatis profecerat, cuncta sua modica, parva, & exilia cognoscit, & si aliorum obtutibus magna repræsententur: angustum, & parvum nuncupat lectulum suum; quem, quia Divinitas amplissimum judicaverat, in eo non dedignabatur quiescere. *O humilitas*, inquit Guerricus, *angusta tibi, ampla Divinitati; insufficiens tibi sufficiens ei, quem non capit orbis.* Quousq; lectus cordis nostri stringetur, & angustabitur, cousq; capax est Dei: nam Deus non lectos, sed lectulos quærit, non nisi in humilibus ac parvis, requiescere consuevit. Diligentissimè attendendum est tibi, dū sacra scandis altaria, Deum excepturus, ut tecum in corde tuo requiescat, si pro eo lectum, aut lectulum straveris: æquè enim ipse abhorret à lecto, ac lectulum diligit: lata, & elata habitacula spernit; quærit que stricta, & humillima: de se magna sentientes aufugit, iisque afficitur modò, qui sua, cum Sponsa, parvifacere, ac diminuere norunt.

Cant. 1. 6.

Hug. Car. ibidem. Humilitas angusta sibi, ampla Divinitati.

Guerric. ser. 3. de Assumptione.

Deus in sacramēto Eucharistiæ humiles diligit.

8. Imminebat hora, qua Dominus Jesus decreverat Sancta corporis, & sanguinis sui exhibere sacra, cum binos ex discipulis suis, nempè Joanem, & Petrum, ad parandum cœnaculum misit, *Ite*, inquiens illis, *in Civitatem ad quendam, & dicite ei. Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum Discipulis meis.* Observa, quod Dominus nomen Domini domus, in qua Sacrosanctum mysterium facturus erat, omittit: *Ite* (inquit) ad *quendam*, quis autē fuerit, non explicat. Quærendum ergò qua de re illum non nominavit? nunquit erat anonymus? an potius ignorabatur à Christo? Ineat illi, ait D. Ambrosius, nomen suum, neque ignorabatur ab eo, quem nihil latet in mundo: *Sed ideo sine nomine designatur, ut ignobilis æstimaretur.* Decreverat enim Dominus instituere sacra corporis, & sanguinis sui in habitaculo ignobilis, atq; humilis hominis, ut innotesceret Christianis, ea non nisi parvis, & humilibus conferenda; iisq; qui æque gaudent nomina sua scripta esse in cœlis, quàm obliterata in tertis: eorumque neminem participem esse, qui à parvitate spiritus decreverit in tumorem.

Matt. 26. 18. Christus Eucharistiam instituit in habitaculo alicujus ignobilis.

D. Ambr. in c. 22. Luc.

Ut Christianus innotescat illam humilibus tantum conferendam.

9. Quàm magnum fuit, quàm pretiosum, quàm elegans solium illud mystici Salomonis Christi Regis nostri, tot, ac tantis laudibus prædicatum à Spiritu Sancto? De eo modo materiam tantum expendam, quā exhibuit ebur. *Fecit Rex Salomon thronum de ebore grandem*, inquit Auctor tertii Regū. Sed quæro à te: quorsum fabrefactum est ex ebore, & non potius ex lignis setim, aut aliqua re nobiliore, aut pretiosiore? Propter candorem, inquies: nam non nisi in puro, & candido, nigredinisque vacuo corde sedere consuevit Iesus. Instо adhuc: si candida quærit sedilia, quia puritate gaudet, ligna letim, quæ candidissima, ac purissima sunt, sufficient pro suo throno sufficientia: quorsum ergo, iis omissis, maluit ebur? Ut erudiret te, perinde Deum in suo throno candorem, & puritatem exquirere, ut humilitatem non negligat. Ebur enim, de quo Dei thronus constituendus est, non modò candidum est, sed & est os superbissimi animalis jam defuncti; quod, quia dum vivit, flexibiles jun-

3. Reg. 10. 18. Thronus Salomonis factus est ex ebore, ut significetur quod Iesus in Sacramento non sedeat, nisi in puro & candido corde.

ctutas non habet, & ad terram procumbere non potest, nulli genua flectit. Ut compertum habeas, quod, etsi candidus sis, omnique sorde mundatus; attamen, nisi prius occidat in te superbia, cordis extinguitur elatio, animi tumor evaneat, arrogantia pereat, posibile non est te fieri thronum Altissimi. *Sed ut materia huius throni inveniatur, oportet elephantem mori, ut de ossibus ejus ebur habeatur*; inquit Richardus à Sancto Laurentio. Non solum thronus Christi in puritate fulget, sed etiam in humilitate niter. Dedignatur Dominus Iesus in eo corde quiescere, quod, quamvis decoravit puritas, humilitas tamen & animi parvitas non honestavit.

Humilis corde thronus est Christi in Eucharistia.

Rich. à S. Laur. de laud. B. Mar. lib. 10.

THEOREMA XVI.

In loco Pascuæ ibi me collocavit.

Rerum omnium pulcherrimum, locus decet pulcherrimus.

NIhil quidem in hoc Psalmo prætermissum est a Propheta, quod ad extollendam Sanctam Eucharistiam verè exquiri potest. Eò quia Deum in hoc Sacramento novit includi, qui cum pulchertimus sit, non nisi in loco pulchertimo, sedem suam collocat. *In pulchris amœnis*, ait, *collocavit me*, ut transfert Felix pro eo, quod Vulgatus habet: *In loco Pascuæ ibi me collocavit*. Quod sane idem est, ac si dixisset: Introduxit, & collocavit me Deus in loco pulchro, & amœno, ubi repositam vidi pascuam corporis sui, qua me abunde refecit. Iure optimo Sancta Eucharistia pulchro repositaest in loco; nam Deum omnium rerum pulchertimum habet, quem, non nisi locus pulchertimus, decet.

Transl. Fel. Eucharistiam locus pulcherrimus decet.

1. Excogitasti quandoque tecum quanta pulchritudine præditus sit mundus? Si pulchritudo terræ, quam herbæ, flores, plantæ, fontes, & flumina, colles, & montes, metalla, aves, & quadrupedia, & gemmæ, tam mirè condecorantì cum pulchritudine cæli stellati conferatur, pro nihilo erit habenda: cujus nec ipsamet figura expers est pulchritudinis. Tot luminibus nitet, tot syderibus fulget, tot facibus splendet, ut, cui illud conferas, non habeas. Quid dicendum de cœlo Empyreo, deque decore, quo donatum est? *Si esse possibile* (inquit D. Bernardinus) *Quod oculus corporis humani posset videre unum modicum illius cæli, non posset imaginari, quod nedum anima, sed nec Angeli, nec ipse Deus possit esse pulchrior.* Sed quænam est ratio, qua Creator omnium Deus tanta pulchritudine cælũ fabrefecit Empyrum? Quia futurum erat domus eius. *Cælum cæli Domino* (ait Psaltes) *terram autem dedit filiis hominum* Deum. n. non nisi pulchertimum decet habitaculum. *Est enim hoc rationi planè consentaneũ* (inquit Philo) *propterea quod ipse Deo domus futura esset longè augustissima.*

Terra pulchra sed cælum longè pulchrius.

D. Bernard. to. 2 serm. 48. part. Cælum Empyreũ pulcherrimum est quia Domus Dei futurum erat.

Psal. 113. 16.

Philo. Heb. de fabr. mund.

2. Tali ac tanta pulchritudine venusta tur Deus, ut nihil, nisi ab eo, sit pulchrum: quare tota mundi pulchritudo, rerumque contentarum in ipso, censendus est divinæ pulchritudinis radius: nec aliud quidquam in invisibilibus pariter, & visibilibus, nisi divina species, spectatur, & admiratur. Hoc Plato significavit in Epistola ad Dionysium Syracusanum Regem, ubi Deum causam pulchrorum omnium facit, fontanamque pulchritudinem tradit. Quod Marsilius Ficinus Platonis assecla luculentioti stylo prosequitur. *Qui, quis* (inquit) *decorem in mente, anima, natura & corpore contẽplatur, amat; Dei fulgorem in iis perq; fulgorem hujus rodi ipsum intuetur & amat. Nam pulchritudo actus quidam, sive radius est per omnia pene trans primo in Angelicam mentem, secundo in animam totius & reliquos animos; tertiò in naturam quarto in materiam corporum.* Si igitur omnẽ quod pulchrum est, & admiratur, divina pulchritudine niter: eo quia Deus fontalis est totius pulchritudinis origo; quãta nam, & qualis erit eius prlchritudo? Si flumina è mari profluentia, admirabilia sunt, quanta admiratione dignum erit mare, à quo ea præterfluunt? Deum ergo tanta specie, tantoque decore micantem, non nisi in loco pulchro, constitui necesse est. Memi nit Iosephus Caligolam, Romanorum Imperatorem, quæcunq; in toto orbe pictura, aut sculptura venusta foete, vel alio quopiã opificio pulchra, ad se affetti jussisse: *Non enim*

Quicquid est in creatis pulchr. est quidem divinæ pulchritudinis radius.

Marsil. Ficin ora. 2. cap. 5. in Conviv. Plat.

Deus omnis pulchritudinis fons est & origo, quãta igitur ejus pulchritudo erit?

Deus pulcher non nisi in pulcherrimo loco est collocandus.

Ioseph. Hebr. lib. 19. c. 1. Antiq.

enim alibi pulchras res esse dicebat oportere, nisi in pulchriori loco, hunc autem Romam esse affirmabat.

Dæmonis deformitas quanta, & unde cõstet D. Cyrill. Alex. Ora. de exit. anim.

3. Qualis ac quanta sit sævi Dæmonis ex peccato orta turpitudo, & deformitas, elicitur à Divo Cyrillo, ex maxima animæ conturbatione, & afflictione, dum in extremis laborans, tale monstrum intueri conatur. *Quanta* (inquit) *formidine & tremore arbitraris animam die illa percelli horribiles intuentem atroces, impios, & adversus Demones aquè, ac Æthyopes caliginosos aſſante, ita ut forma ipsa quovis tormento sit gravior, quos nimirum aspiciens subsaltat, conturbatur affligitur exterretur, contrahitur, ad cælestes Angelos confugiens?* Quid igitur mirum si Deus Dæmonem in turpissimum ac deformissimũ totius terræ locum abegerit, & concluserit? Decebat forte aliquod speciei vestigium in illo relucere habitaculo, quod turpitudinem ipsam, speciei contrariam, debuit in se recipere? Audi de turpi Vatinio Velleum Paterculum eloquentem, non minus appositè huic loco, quam ingeniosè, eloquentem; ait enim in eo. *Deformitatem corporis cum turpitudine ingenij decertasse, adeo, ut animus eius dignissimo habitaculo inclusus videretur.* Quod autem ex hoc inferre velim, puto te præsensisse. Scis quidem, ut tradit Philosophus, contrariorum eamdem esse disciplinam. dum igitur deformi, deformis; turpi, turpis convenit locus, opere pretium est pulchro, pulchrum convenire, Pulchertimoque pulchertimum. Concludejam de Deo sermonem.

Dæmon turpissimus in turpissimum quoq; locũ est adductus Velleus Pater. l. post Ro. Hist. Ergo Deus pulcherrimus in pulcherrimo loco esse debet. Arist.

6. Recensет Matthæus, Christum Regem nostrum civitatem regiam ingressurum, in qua Rex recipiendus, erat & acclamandus, ut regalem præostenderet pompam, equitare constituisse. Hinc ejus Discipuli asinam, & pullum eius equitaturo straverunt. *Et adduxerunt asinam, & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua.* Christus verò, ut meminit. Lucas, relicta matre, super pullum insedit. *Iactaverunt vestimenta sua super pullum, imposuerunt Iesum* Si verò quæsieris, quare Dominus maluit super pullum, quam super matrem eius equitare: Ratio est in promptu: Habetur enim ex Petro Berchorio, *Asellum pulchriorem esse forma quando ætate est tenellus; quam quando senex efficitur & antiquus.* Quia Deus pulchra quærit loca, pulcharaque sedilia; negligit, spernitque deformia, ascendere noluit super asinam, quæ utpote vetula deformis erat; sed super pullum speciosum, & pulchrum. Quod verò latet in hoc facto mysterium? Magnum profectò: nam quia cum Divo Augustino ait Ecclesia: *Nos sumus asellus*, datur nobis intelligi quod nisi pulli tuerimus, spiritualiter pulchri, & formosi, nequaquam Deus in cordibus nostris sedebit, qui veterem asinam, & deformem negligit, & contemnit.

Matt. 21.

Luc. 19. 35. Christus non super Asinam, sed super pullum sedit quia pullus pulchrior est Asina. Pet. Bercor Reduc. Mo l. 10 c. 8. D. Aug. in Psal 33. Pulcherrimus Christus pulcherrima corda quærit.

7. Basilius Magnus, Seleuciæ Antistes, percontatus. *Nunquid in communi domo Dominica cœna debeat celebrari?* Sic, ait, non exposcat necessitas, nullo audendum modo, Sancta id exigunt loca, Deo dicata, precibus sacra, quæ mundi fœces non sordidant, actus non maculant, non derurpant illuviæ: verendum, honorandum, colendum est sanctum, & purum sacrificium; non probro habendum. Sed si id extorqueat necessitas, quidnam etit agendum? *Si necessitas postulat, locum*, ait, *ademque elegantiorem diligat in tempore opportuno.* Multo studio, multa indagine, pulchrior, ornatior, elegantior cæteris venustior, auro nitens, auteis prædives, marmoribus strata, pictis laqueatibus, exquirenda domus. Sane Deum omnium pulchertimum decet locus pulchertimus.

D. Basil. in Reg. Brev. Inter. 310.

Eucharistia etiam in necessitate in pulcherrimo loco collocari debet quoad fieri potest.

8. Velim memineris verborum Prophetæ suis de filis Ecclesiæ alloquentem; quibus præ dulcissimo lacte, ex Christi latere effluente datum est enutriti. *Filii tui de longè venient, & filia tua de latere surgent*; ut habet alia lectio. His Vatem ne dubites Sanctam Eucharistiam prophetasse, ad quam si pro dignitate accedimus, intra metipsa Redemptoris vulnera linguam figimus, deque ipsiusmet latere sacrum sanguinem sugimus. *Quoties* (inquit Chrysostomus) *ad miscendum calicem accedis, tamquam ab ipso latere hauriens accedas.* Ex hoc latere, dum Ecclesiæ filiæ communicant divinissimum nectar exugunt *Filia tua de latere surget.* Verum enim vero, si deliciæ mẽsæ Dũiæ què filiabus, ac filiis apponũtur, quare vates, filiorum immeor, solas ait filias nutriẽdas? Si filiæ

Isa 60. 4. Alia lect.

D. Chrysost. Homil. 84. in Ioan.

liæ, filii pariter, ut de latere Domini fugerent, de longè venient, quorsum admittendæ filiæ, filii verò excludendi? Audi sanctissimum Brunonem. *Sanctas animas præ nimia virtutum pulchritudine filias dicit, eo quod maior species, & pulchritudo insit filiabus, quam filiis.* Profectò in iis, quibus ad sacrum Symposium patet ingressus, nullus sexus attenditur; ita admittitur fœmina, ut nequaquam excludatur vir. Quod si tradit Prophetа solas filias ex Christi latere pasci, viros non exclusit, sed accumbentium venustatem expressit, quia fœminæ venustiores sunt viris. Quod sic apertius dixisset. Quanquam ad sacra altaria & fœminæ, & viri promiscuè properent ii tantum admittuntur, & digni habentur, quorum animi venustate præfulgent. Quoniam ibi in nostri cordis cubilè Deum accipimus, pulchros necesse est nos esse, & decoros: horret enim Deus deforme, & indecorum hospitium. *Ego Deus pulcherior, & fortior, quare pulchra in hominibus:* ait Christus D. Brigittæ.

D. Bruno in Psal. 149. Accumbentes mensæ Eucharistica filiæ esse debent, id est venustissimi.

Revel. S. Brigit. lib. 3. c. 34.

9. Minimè hic prætereundum, quod divinus Psaltes eidem ait Ecclesiæ in Psalmo centesimo vigesimo septimo de filiis suis, eadem in mensa accumbentibus, pariter agens; *Filii tui sicut novellæ olivarum in circuitu mensæ tuæ.* Advertè quod Ecclesiæ filios circuentes altare, olivis, non aliis comparat arboribus. Sed, cum non deficerent aliæ, nimirum platani, mali, vites, cedri, & huiusmodi plurimæ, quibus conferri congruè potuissent: quare tantum comparavit olivis? Quid præ aliis plantis habet oliva, cui dignè conferri debeat communicandus? Pulchritudinem habet, qua aliæ carent. Cum sedivina sapientia multis contulisset arboribus; cedro nimirum, cypresso, palmæ, rosæ, olivæ ac platano, solam olivam dixit speciosam. *Quasi cedrus exaltata sum in Libano, & quasi cupressus in monte Sion: quasi palma exaltata sum in Cades, & quasi plantatio rosæ in Iericho, quasi oliva speciosa in campis, & quasi platanus exaltata sum juxta aquas in plateis.* Veluti si, dum aparet oliva, reliquæ non sint speciosæ; quemadmodum fulgente sole non fulgent alia sidera. Quare ait Petrus Berchorius: Filii Ecclesiæ mensæ Domini astantes conferuntur olivis? *Propter pulchritudinis apparentiam, oliva enim habet pulchritudinem magnam pro eo, quod folia nunquam deponat, imo semper, & quotidie servat virorem suum.* Perinde Christus Iesus dum residet in altari, ut sua nos carne sagiret, pulchritudinem animæ nostræ concupiscit, ut ad ipsum nō nisi pulchros & decoros admittat. Nec quidem immeritò: ait enim Chrysostomus: *Si Rex Babylonius ex captivitate eligens iuvenes, honestos forma, & decoros facie eligit: multo amplius, & nos astantes mensæ regali, honestes specie animi esse oportet, ornatum habentes aureum, stolam mundam, calceamenta regalia, vultum animæ formosum, & ornatu aureo circumdatam esse.*

Psal. 127. 4. Communicantes olivis cōparentur ob pulchritudinem, qua oliva præ cæteris arboribus nitet.

Eccles. 24. 17.

Petrus Berchor. in Dict. Mor. verb. Oliva.

Cur Communioni sacra præmittatur confessio?

10. Pervulgatum est apud fideles, nemini fas Christi mensam adire, nisi peccatorum suorum confessionem præmittat (de qua re infra fusius:) quam si temerarius peccator omiserit, & neglexerit, reus erit corporis & sanguinis Domini. Verum hæc confessio quorsum tam districtè præcipitatur? Quia nil præter peccatum est, quod animas nostras deformet, deturpet, Deoque reddat invisas, detestabiles, exosas: unde *Adam peccati conscius* (ut scribit Philippus Abbas) *ad tristes tenebras mox recessit; tristi deformis facie Deo vocanti obviam non processit, sciens maculas sordium, quas tristitiæ culpa insulit faciei, non placituras Deo qui amator legitur speciei.* Deus autem pulchertimus circa mensam suam non nisi pulchros admittit: idcirco ubi peccator ad S. Eucharistiam accedere debet, sua compellitur confiteri peccata. Hoc enim habet confessio, ut perinde animæ deformitatem adimat, ut ei pulchritudinem afferat. Super illud Prophetæ: *Confessionem & decorem induisti:* ait D. Hieronymus: *Video denique prius aliquis confitetur, & sic accipit pulchritudinem,* & D. Vincentius: *Quando aliquis cum cordis contritione confitetur peccata sua, & Sacerdos absolvit illum, in illo puncto datur ei anima signum, quod dicitur ornatus.* Hæc est oratio, qua nefas est peccatori ad sanctam Synaxim accedere, nisi culparum suarum confessionem præmittat. Profecto nulli obscæno, & turpi Dei conspectui adesse licet; cui æquè formosi-

Phil. Ab. lib. 3. c. 12. in Cant.

Confessio animam hominis pulchram reddit.

Ps. 103. D. Hieron. D. Vincēt. ser. 6. de Ass. in Abis.

tas placet, ac turpitudo displicet.

11. Crediderim te multoties observasse, sponsam non semel aut bis, sed sæpius, Dilectæ pulchritudinem commendasse: nunc quippe ait: *Si ignoras te ô pulcherrima mulierum,* nunc verò: *Ecce tu pulchra es amica mea,* iterum: *Quam pulchra es amica mea:* Demum *Pulchra es amica mea, & macula non est in te* Hic non modo expendendum nobis, quid hæc pulchritudinis importet exaggeratio: sed etiã, quod majori dignũ est animadversione, quid mysterii habeat, quod tanta pulchritudine, non aliorum auribus, sed ipsiusmet sponsæ tantocies repliceatur: *Ne pertimescat ad pulchrum docere*; ait Hugo de S. Victore. Eo quia (sensus est) sponsa, utpote quæ non parum in humilitatis schola profecerat, suæ pulchritudinis excellentiam ignorabat, cum ad amplexus, & oscula dilecti sui concupiscebat irruere: probe sciens neminem, qui pulchritudine non excelleret, tantis deliciis dignum suaviari, trepidabat accedere: Quia verò ipsa debito pulchritudinis non carebat ornatu, ut timorem repelleret, de pulchritudine sua tantocies eruditur. Vides qua specie decoranda sit anima ad Christum accessura; dum, quæ omni decore est prædita, ut Christi perfruatur amoribus, indignam se autumat & deformem.

Cant. 1,8. *Ibid.* n 15. *Ibi* 4. 1 *ib. num.* 7.

Hugo de S. Victor. ser. de assump. Christus sponsæ pulchritudinẽ valde depradicat, ne pertimesc at ad pulchrum accedeue.

12. Ubi pulchritudinis laudes, à sponso sponsæ iteratas, audivimus, age nunc etiam à sponso sponsæ redditas audiamus. Hæc cæteris eius partibus delineatis, ubi venit ad crura: *Crura* (inquit) *illius columnæ marmoreæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas* Ac si diceret. Crura illius nullibi fundantur, nisi ubi stratum est aurum, extra aurum nunquam visa fuerunt. Quia verò D. Ambrosius per bases aureas sanctorum mẽtes intelligit, qua, sancta terunt vestigia Salvatoris: *Solus Christus* (inquit) *inambulat & graditur in mente Sanctorum, ex quibus velut aureis basibus fundamentisque pretiosis solidata vestigia verbi cælestis hæserunt?* expendendum quare sanctorum mentes aureæ dicentur. Ego autem ex pulchritudine censeo: omne enim quod pulchrum est, aureum dicitur; familiare hoc est præcipuè Poetis

Crura sponsi nullibi fundanturnisi super aurum. D. Amb. de fide lib. 3. cap. 5.

Venerem auream dicere; justitiæ cultum aureum, aurea verba, ut pulchra desciebant. Aureum itidem vellus, ut in prima parte nostri Quadragesimalis adnotavimus, non aliunde dictum, ut patet ex Diodoro, quam à pulchertimis Hesperidum pecudibus. Ut ergo advertas Christum nullici pedem figere, nisi ubi niteat pulchritudo, bases aureas habere dicitur, nimirum Sanctorum mentes, quæ ob virtutum ornatum aureæ sunt, & decoræ, quia extra pulchritudinem manere non consuevit.

Christus nullibi pedes figit nisi ubi pulchritudo nitet. Diodorus Sicul Bib. lib 5. ca 2.

13. Demum, priusquam à canticis recedamus, sit huic theoremati meta alia eiusdem sponsæ de sponso suo cantatio: *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascis inter lilia, donec aspiret dies & inclinentur umbræ.* Nimirum: Dilectus animæ meæ non nisi ubi lilia florent, suam mensam apponit. Quid magos habẽt lilia, propter quod Deus suas non exhibeat dapes, nisi ubi illa visuntur, pulchritudinem, pro ejus typo ponũtur. *Est pulchritudinis signum lilium, sive formam, sive colores eius contempleris,* ait Pierius. Hinc mollem, delicatamque Persarum urbem, ubi Regum etiã hyberna, ob mitissimam cæli plagam, pulchritudinem, aliasque amœnitates Susas cognominatam tradunt: Susas enim Persarum lingua lilium sonat. Volentes utique loci pulchritudinem designare, nomen à lilio desumpsere tunt. Ut igitur Sponsa Deum nostrum non nisi inter pulchra, sui corporis exhibere panem subindicaret, *Pascit* (inquit) *inter lilia.* Christiane si non es lilium, si turpis es, & deformis, ad altare ne properes, in longinquum abi, nequaquam dignus corporis Christi es. Inter lilia pascit, lilium paradisi quia speciosus est præ filiis hominum In turpem relegaberis mansionem ab eo, si turpe ei hospitium præparabis.

Cant. 2. 16 Trans. Pagniæ.

Lilia pulchritudinis symbolum sunt. Pier. lib. 55

Inter lilia pascit lilia paradisi.

THEORE-

THEOREMA XVII.

In loco pascuæ ibi me collocavit.

Amor noster Christus expositus in altari raptor cordium est.

TRanslationem Felicis minimè dimittam, nisi aliud ex ea profundioris mysterii elicíam argumentum. *In pulchris* (inquit) *amanis.* Expensis jam pulchris, expendenda restant amœna. *Amœnus* (inquit Festus) *derivatur ab amo, quia ad se amandũ allicit intuentes.* Ubi ergo Vulgatus transfert Pascua, pro Euchristiæ typo, ut D. Vincentio placet, non immeritò Felix transfert Amœnum. Quoniam ineffabile Sacramentum tanta repletum est dulcitudine, tanto decore, & amore, ut intuentium, & contemplantium corda magna vi trahat, & rapiat. Quod modò videndum est.

Fest. apud Calep. ver. Amœnus. D. Vinc. fer. 4. Domin. Innoc. Eucharistia dulcedine sua intuẽtium corda rapit.

1. Quicumque sacro assistit, monetur à D. Vincentio, ut ubi sacerdotem videt immaculatam elevantem hostiam, secum cogitet argenteum discum videre, in quo appositus sit agnus Dei pro refectione cordis sui: *Cogita* (inquit) *quod hostia consecrata sit discus argenteus, ubi est ille agnus filius benedicta ovis Virginis, coctus in vero Crucis.* Nota quod non appellat hostiam discum aureum, gemmeum, eburneum, crystallium; sed argenteum. Fortasse ob eandem rationem Ecclesia in ciborio argenteo Euchristiam passim reponit. Si vero inquites quænam sit ratio, quod hostia Sanctissima potius dicenda sit discus argenteus, quam crystallinus, eburneus, gemmeus, aureus aut smaragdinus, qualem fuisse perhibent paropsidem, seu catinum, quo usus est Dominus Iesus in cœna: Genuæ modo asservato Ut (inquam) ex sono vocis continentis, contenti propietatem advertas. Argentum, teste Petro Berchorio, idem sonare videtur ac *Ardens gentem* Euchristia verò sic vehementer accendi corda intuentium: & comedentium eam, ut prorsus ignescant, & rapiantur in Deum. Dicatur ergo discus argenteus hostia, illum ignem includens, qui gentium corda rapit, ardet, exurit,

Discus argenteus in quo appositus est agnus Dei pro refectione cordis. Idem ser. 2. in Festo S. Corp. Christi. Cur hostia sacra dicatur discus argenteus & non aureus vel crystallinus. Paropsis qua Christus in ultima cœna est usus Genuæ asservatur Petrus Berc. R. duc. Mor. lib. 11. cap. 38. 1. Act. 1. 11.

2 Miro quodam stupore tacti sunt Apostoli, dum Christus ab Olivero pervolavit ad Patrem ita, ut lapidis instar remanerent inanimes, in cœlum suspicientes. Quapropter illis ab Angelis dictum est: *Viri Galilæi quid statis aspicientes in cœlum!* Ac si clarius dicerent. Unde vobis animi tantus emersit stupor, ut fixis in cœlum oculis, velut excordes inveniamini, & mortui? Congrua sanè petitio. Quandoquidem *Christus* (ait D. Bernardinus) *quasi mater aquila sollicitissima provocans ad volandum pullos suos, extendit alas suas, & assumpsit corda illorum.* Tanta suavitate, tantoque dulcore consuevérat Christi præsentia, societas, & conversatio, corda eorum afficere, quibus datum est perfrui tanto bono, ut occulta quadam, & mirabili vi ad se traheret raperetque. Quare mirum non sit remansisse suspensos, immobiles, & quasi inanimes, instar simulachrorum, cum fuissent excordes. Quod non semel Sanctis accidere consuevit, vel devotè Christum Dominum comedentibus, vel ab altari elatum prospicientibus. De Catharina Senensi, Virgine Sanctissima, recenset, quod, *Quotiescunque hoc summum Sacramentum, vel vidisset, vel sumpsisset, novum ac ineffabile gaudium in eius anima existebat, ità ut non rarò in ejus pectore cor exiliret.* Exiliebat cor S. Virginis ac foras tenus egrediebatur, rapiebaturenim à Christo, qui, dum præest altari, corda rapit Sanctorum.

D. Bernardin ser. 2. de Ascens. ar. 3. c. 3.

Christus mirabili suavitate sua corda fidelium rapit. Surius 29. Apr.

3. Magnum planè cordolium perpessa est Virgo Deipara cum Dilectus animæ suæ per triduum ab ea latitavit. Quod ipsa non obscurè significavit, ubi invento jam puero cum Rabinis philosophante hoc dixisse legimus *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te.* Helredus hæc audiens sic loquitur ad Deiparam, Quid causæ est Sanctissima Christi parens, quod te adeo dolentem explicas in amissione pueruli? Fortasse illum famis, sitisque passurum inediam procul à te verebaris; Sed esurire, aut sitire non poterat, qui nutrit Angelos, saginat homines, pascit oves, & boves, & universa pecora campi. Air denique. *Credo non famem, non sitim, non inediam timebas.*

Luc. 2. 49. Cur B. Virgo amisso per triduũ Iesu adeo doluerit?

D. Helredus.

timebas: nuero quem Deum noueras: ſed tantũ ſubtractas, vel ad modicum in effabiles præſentiæ ejus delicias quærebaris. Tum enim eſt dulcis Dominus ſi uſi guſtantibus eum, tam ſpecioſus ad videndum, tam ſuavis ad amplectẽdum, ut brevis ejus abſentia maxima materia doloris ſit. Ac ſi diceret. Tanti dulcoris, ſaporiſve converſatio Chriſti & præſentia eſt, quod ſi ij, quibus eo datum eſt frui, vel per parvam moram priventur; doleant, diſcrucientur, illacrymentur, ejulent. Nec mirum: præſentiunt enim ſe corde privatos, quod Ieſus diſcedens aſſolet tranſportare, mortiſque ſe confitentur experiti dolores: quod de eadem Catharina teſtatur, quæ, cum diutius, quàm conſueverat, à menſa Chriſti vacaret, in ſe vitam mori, mortem vivere ſentiebat. *Hoc uno ſolatio diu carere non potuit Corpus Chriſti edere, hoc illi vivere erat; ab illo verò diutius abſtinendo ſeparari, hoc erat ei emori.*

Sancti morituros ſe putant, cũ Chriſtus ad breve tempus ab illis recedit.

Surius ibid.

4. Minimè præterеundum, quod de Chriſto Rege noſtro in Pſalmo decimo octavo concinitur, ſuum nimirum in ſole tabernaculum poſuiſſe. *In ſole poſuit tabernaculum ſuum.* Hic minimè repetendum, quæ alibi dicta ſunt, ut probemus Sacram Euchariſtiam hoc tabernaculo figurari; ſed ſolum videndum, quare corpus Chriſti potius in ſole, quam luna, Iove, ceteriſve cœli ſideribus, quæ propemodum infinita ſunt, dicatur eſſe repoſitum. Hoc autem ni fallor dictum eſt, ut daretur intelligi, Chriſtum amorem noſtrum, nil aliud à nobis expetere, quam noſtri cordis poſſeſſionem. Cum enim idem in cœlo ſit ſol, quod in homine cor, cor hominis per ſolem hoc loco ſignificatur. *Phyſici* (inquit Chaſſanæus) *nuncupant ſolem cor cœli; id enim in æthere ſol eſt, quod in animali cor.* Dum ergo Propheta Chriſtum in ſole poſuiſſe tabernaculum ſui corporis cecinit, idem eſt, ac ſi in corde hominis corpus ſuum poſuiſſe diceret. Ubi Euchariſtiam videsamator Chriſti, cor ruum ibi eſſe nè dubites. Raptor cordium eſt. Quid mirum ſi Catharina ſe mori intelligeret, cum ab Euchariſtia jejunabat? Cor ſuum longe erat ab ea, quod ſibi raptor Chriſtus, ut in eo tabernaculum reponeret ſui corporis, tetinebat.

Pſ. 18. 8.

Chriſtus in Euchariſtia raptor eſt cordium: ideo in ſole id eſt in corde tabernaculũ fixit.

Chaſſan. in Catal. par. 12 cõſid. 8.

5. Tradit Ioannes, Dominum, dum trans mare Galilææ iter peragaret, magnam hominum mulierum, ac puerorum multitudinem conſectaſſe. *Abijt Ieſus trans mare Galilææ quod eſt Tiberiadis, & ſequebatur eum multitudo magna.* Hic textus in eo petit expendi, quod tanta dicitur multitudo abijſſe poſt Chriſtum. Quænam res fuit in cauſa, quod Chriſtum tantus, omnis ſexus, ætatis omnis, numerus ſequeretur; quod propriis rebus, domibus, commodis, ipſo etiam pane, relictis; tam duro itineri ſe objecerint? Illa equidem, quam devotiſſimus Cartuſianus aſſignat. *Quoniam Dominus Ieſus etiam ſecundum corpus ſpecioſus valde, & eloquentiſſimus fuit, & prima habitudinis; veriſimile eſt, quod multi ſequebantur eum delectati ſpecie & eloquentia eius.* Uſque adeo Dominus (inquit) excellebat in eloquentia, & venuſtate, quod omnium alligaret corda, traheretque ad ſe. Quod clarius viſus eſt, in ubi Dominus panum multiplicationis miraculum perpetravit, in quo Euchariſtiam innuit. Tunc enim devota plebs, ſolo illius typo refecta, ex cordicata penitus viſa eſt. Nonne fuit excordicata, dum Chriſtum Regem conſtituit eligere? Cæſaris iræ. Herodis gladio, bonorum perditioni, ac certiſſimo mortis periculo ſeſe objiciens, ſi Dominus coronam parvipendens, confeſtim non aufugiſſet in montem?

Ioan. 6. 1. Chriſtus ligans & rapiens corda tantam poſt ſe hominum multitudinem traxit Dionyſ. Carth. ibi.

Plebs viſo multiplicati panis miraculo quod Euchriſtiam innuit excordicata fuit.

6. Minimè mentiuntur qui tradunt tantum dulcitudinis & ſaporis præ cæterorum animantium humano ſanguini ineſſe, quod ſi beſtia vel ſemel eum libaverit, perinde eius accendi deſiderio, ut pro eo acquirendo nec mori quidem timeat. Eandem quoque ſuavitatem, quam in ſanguine, experiuntur in carne. *Vbi carnem degustaverunt, & ſanguinem humanum bibe-runt* (inquit Chryſoſtomus) *poſtea non facilè abſtinent à talibus epulis, ſed multa cum aviditate ad eandem curru t mensam.* Quin nec ſola bruta, ſed etiam homines (ſi homines digni ſunt appellari) humani ſanguinis, carniſque ſapor allicuit. Mos erat homini truculento (Marcellus refert) adoleſcentes, quos aut furto ſuſtulerant, aut abſque arbitris jugulaverat, domũ allatos heluari. Ob hoc deteſtandum

Carnis & ſanguinis humani dulcedo D. Chryſoſt. Adver ſus Iudæos Orat. 3. in princ. Exemplũ mirum de manducãtibus carnes humanas.

ſcelus

scelus una cum conjuge, totaque familia unica feminei sexus annua prole solum modò exceptа, vivus flammis objectus est. Sed illa Diodoni educata, postquam duodecimum superavit annum, in paterno scelere deprehensa, ut viva terra defoderetur, sententiam accepit. Cumque ad supplicium duceretur, & ingens mortalium, mulierum presertim multitudo execraretur, quod facinus tam immane ausa fuisset, ad loquentes vultu crudelitatem proferente conversa: *Quid (inquit) me ejurgatis, velut scelus hominii indignum aam fissem? Mihi ter dite, ubi experti essetis quam palatum delectet humana caro, qui à liberorum esu abstineret, inveniret nemo.* Ijs itaque præhabitis audi Bernardum divinitus philosophantem. *Quantum in se credis habere dulcedinis sanguinem filij hominis Jesu Christi? Bestiæ currunt in mortem suam dulcedine sanguinis humani attractæ & ego non festinabo ad vitam meam, & ad sanguinem rubicundi Jesu & candidi? Imò verò festinabo, emam & bibam, emam absque argento & absque ulla commutatione vinum, &c.* Velut si diceret. *Si nostræ carni, nostroque sanguini, tantus inest sapor, ut feras, quæ semel gestaverint, adse, vel ipso mortis imminente periculo, trahat, & rapiat; quanta nam carni, & sanguini Redemptoris mei suavitas inerit, & dulcedo? Quod me detinebit periculum, quisnam deterrebit interitus, quin ad sacrosanctas dapes festina properem, quin ejus corpus repetendo comedam, comedendo repetem, in quo me non mortem, sed vitam inventurum æternam firmissimè credo?* Quisnam unquam talia audivit, sic ignita, & accensa, ut ex fornace potius, quàm humano corde, prosilire videantur? Excordicati sunt verba, cui Christi caro, & sanguis, ob magnam, quam attulit, suavitatem, radicitus cor abstuletat, atque ad sese rapuerat: nonnè eum advertis in Eucharistiam ferri feræ instar, ad prælibatum hominis sanguinem accurrentis?

Marcel. Donat. de Medic. hist l. 2 c. 1 D Bernar. de Pass. c. 33

Si caro nostra semel gustata ad se rapit appetitum, quid non faciet caro Christi in Eucharistia?

7. Potuit utique Christus cœlum non ascendere, sed quemadmodum assueverat cum discipulis suis, alacriter convivere. Hoc quippe, ais, illis expediebat: languet sine duce acies, schola sine magistro, templum sine Deo, sine anima corpus. Sed toto erras cœlo, magis, inquam, illis expediebat Magistrum cœli culmen ascendere, quam una cum eis terræ solum incolere. Si Christus cœli aulam minime petijsset, nunquam discipulorum corda, ut cœlum concupiscerent, in cœlum elevarentur. ut ea ergo ad cœlestia raperet habitacula, rectè cœlum adivit. Adeo enim illorum rapiebat corda, ut ubi esset, ibi corda essent eorum: ut igitur essent in cœlo, sese tulit in cœlum. En tibi Vincentius. *Qualibet res ardenter amata trahit ad se cor, sicut calore solis trahuntur sursum vapores terræ. Quia igitur Apostoli ardentissimè amabant præsentiam corporalem Christi, ideo plurimum à dilectione & receptione cœlestium bonorum quandiu Christus fuit in terra, impediebantur, nec curabant elevare cor, & desiderium cœlum: Dicit Christus. Ego faciam elevare cor, & intellectum in altum. quia ego ascendam in cœlum.* Vides Christum cordium raptorem. Si verò è terra in cœlum corda rapit terrena; cur non rapiet ad altare?

Christus in cœlum ascendit, ste posi ead cœlos raperet Apostolorum corda. D Vincent. ser de Ascens. Dom.

Si Christus corda nostra è terra ad cœlum rapit, cur non rapiet ad altare. Cât. 1. 13.

8. Quod dicat sponsa. *Fasciculus myrrha*, sive ut alii legunt *Collegamentum musci, Dilectus meus mihi inter ubera mea commorabitur*, ita potest elucidari. Getent pro ut libebit, mundi hujus fœminæ odorifera, pretiosaque unguenta; ego eorum loco meum habebo Dilectum, quem meo collo suspensum, pectoris in medio, pompatice præferam. Quid nam mundanæ mulieres per hæc unguenta perpetrant, quod per sponsum sponsa perficere satageba? Aliorum excitationem amorum; etenim ut amentur, muscо fragant, thimiamate olent, zapetio odorant, hic Psellius hunc locum illustrat. *Quamvis inquit mulieres ad amorem excitandum alia gestent unguenta in vestimentis: Ego autem cujusvis fragrantissimi odoris loco pulcherrimum sponsum uti suavissimum unguentum fasciculum, collo suspensum retinebo.* Pios, sanctosque sponsa, quos corpori suo copularet, exquirebat amantes, justorum corda trahere futuri, rapere satagebat: non ignorans autem hoc Christi propitium esse, in medio sui pectoris Christum ferre constituit. Cujus per communionē voti cōpos fieri debebat cujus gratia Christus in nostro sistitur corde, quæ sit inter ubera nostra: *Qui manducat*, ait, *meam*

Mulieres ut amētur muscо fragrant. Psellius ibid. Christus in Eucharistia fasciculus est muscі, amorem sui provocans & corda rapiens. Ioan. 6.

carnem

carnem & bibit meum sanguinem in me manet & ego in eo. In eo inquit maneo. Nimirū in corde ejus, cordis non carnis est incola.

9. Hinc eandem sponsam credidetim, ut suavitatem carnis, & sanguinis Christi vivo typo signaret, Cypri botrum sumpsisse *Botrus Cypri Dilectus meus.* Sed nonne (inquies) botris Palestinæ, ubi tunc ipsa degebat, poterat comparare. qui non mediocris nominis inter botros fuisse prædicantur? Tametsi Palæstina sit in ferendis botris excellens; nihil tamen ad eos, quos Cypri tellus profert, Audi Cyprianū Monachum de Cypri botrus agentem. *Terram Cypri fertilissimam esse vini, & pretiosissimi vini, testatur Plinius; & vinum Cyprium inter omnia vina tranſmarina præcipuum haberi, vites etiam ad præcipuam altitudinem exire, quantam vix alibi obtinēt: enarrans etiam rectum Dianæ scalis scandi vite una Cypria. Erit ergo botrus Cypri juxtà hunc sensum botrus insignis & pinguis, præstantissimum vini succum continens.* Pretiosissima, ac præ cæteris insignia vina requirit, ut eis Christi corpus & sanguinem conferat. Pulchra quidem collatio. Ea enim explicitur mirus excordicationis effectus, quem præ nimia suavitate, & dulcedine, Christi Sanguis, & caro in præguſtantibus operatur, cū eundem etiam pretiosissima vina patrare notissimum sit. *Galli,* inquit Plutarchus, *fama est) primum gustantes vinum ex Italia delatum, si: illius admiratione, ac novitate suavitatis, amentes facti sunt omnes, ut collectis armis sumptisque filiis ad alpes conscenderint, quæsierintque eam terram, in qua ejusmodi fructus oriretur.* Si sponsa Christi Dilectum suum; sicut botro contulit, pani etiam Cypro contulisset, idem explicuisset mysterium. Siquidem talis sapor inest pani Cyprio, quod magnetis instar, trahat hominum corda, ut ait Eubulus apud Athenæum.

Cāt. 1. 12.

Cyprian. Monac. ibid.

Christi corpus & sanguis per panem & vinum Cyprium significatur & sur?

Plusar. in Camil. Panis Cyprius cor recpit.

Eubulus apud Athen. lib. 3. cap. 15. Panis Euchristi cus non homini tantum ed Deu t

Grave est quidem panes videnti Cyprio
Hoc prætervire, magnes ut lapis trahunt fameli cos.

10. Parum esset suavitatem Christi in altari manentis sola rapere hominum corda. Maius dicam. Rapit etiam Dei. En ipsum ad Ecclesiam Sponsam querulè proclamantem: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorū* Ac si diceret. Tametsi tibi multi sint oculi, decori omnes & pulchri; unus tamen est inter tantos, qui cor meum vulneret, sive rapiat, nam ubi legit Vulgarus, *Vulnerasti cor meum,* vertunt alii *Excordicasti me.* Excordicatum se Deus ab uno oculorum Ecclesiæ confitetur. Et quinam est hic Ecclesiæ oculus, qui rapit cor Altissimi, nisi Christus? Audi Cyprianum Monachum. *Nec mihi videtur* inquit, *à ratione alienū, quod justus quisq; totius reipublicæ oculus possit appellari propter dignitatem & lucem divinam, qua vita, & exemplo in ipsam rempublicam infert. Sed si de justu agitur jure posis dicere unicum illum justitiæ sanctitatisque exemplum Christum scilicet, ea ratione qua homo est, oculum fuisse, quo Deus velut fascinatus, & vulneratus Sponsā capit, veluti impotenter, diligere.* Si verò hanc rem exactius consideres, invenies Christum eatenus esse oculum Ecclesiæ, quatenus occultatur in Sacramento. Oculi ex eo, quod occultantur, dicti sunt oculi, quasi occulti. *Oculi vocati, quia eos ciliciorum tegmina occultant* inquit Isidorus. Christum verò præter altare, nullibi invenies absconditum. In altari igitur Christus intuentes, sive homine, sive Deum, excordicat.

iam cor rapit.

Cant. 4. 9.

Alia lectio. Cyprian. Monac. ibid.

Chr stus est Ecclesiæ oculus qui vulnerat & rapit cor Dei.

Christus est Ecclesiæ oculus quatenus est in Sacramento. D Isid. Etimol. lib. 11. 6. 1

11 Quod si à priori excordicationis hujus rationem inquires. Illam esse inquam, quam Sponsa priusquam botro Cypri dilectum Salomonem sive plusquam Salomonem, Christum contulisset, ejus describens ferculum, assignaverat. *Ferculum,* inquit, *fecit sibi Rex Salomon de lignis Libani, columnas ejus fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, media charitate constravit.* Postrema hæc, *Media charitate cōstravit,* mysterium claudunt. Quod hujusmodi ferculum Eucharistiam allegoricè significet, præostensum est alias. Hæc una ratio est inter cæteras, quod sicut Veteres fercula dicebant Deorum suorum gestamina, sic & nobis Eucharistia, quæ Deum Deorum gestat, dicenda est ferculum. Iam verò dictum est, in medullio hujus ferculi positum esse amorem. Id significant illa ultima: *Media charitate constravit.* Ecquid quæso aliud Eucharisticum ferculum, quam nostrum defert amorem? Consule Philippum Neretum, qui, cum illi ægrotanti deferretur San-

Cant. 3. 9.

Eucharistica ferculum est Salomonis

Euchristicum ferculum nostrū

cta Synaxis, sic traditur exclamasse. *Ecce amorem meum, ecce amorem meum; hic est ille, in quo me oblecto, solum id est charum mihi.* Et ad Presbyterum Ciborum afferentem, *Prabe,* inquit, *amorem meum, prabe mihi eum quàm celerrimè.* Jam quod sequitur inspice. Si Christus amor est in Eucharistia, quis nescit amori proprium esse, corda vulnerare, corda rapere, corda prædari? Præda, raptum, & scopus amoris, cor solum est. *Prabe fili mi cor tuum mihi,* inquit idem amor noster.

defert amorem. Anton. Gallon in ejus vita an. 1551. Christus in Eucharistia amor est. Proverb. 23. 26.

12. Hinc liquidò patet quam rationabiliter Richardus de Sancto Laur. referat de Deipara, dum terram incoleret, à nullo fuisse unquam, à quo castè non amaretur, inspectam. *Creditur quod ferè nullus potuit eam intueri, quin eam statim non amaret; nunquam tamen malè fuit admata.* Hinc Bernardus cordium vocat raptricem. *O Domina quæ rapis corda hominum dulcore, nonne cor meum Domina rapuisti? O raptrix cordium, quando mihi restitues cor meum?* Quam congruenter hæc de Domina nostra dicuntur? Nam si ex fructu ut habet Salvator, arbor dignoscitur;

Richar. à S. Laur. de Laud. B. Virg. lib. 5. D. Bernard. ser. sup. Salve Regina.

Matt. 7. 16 *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Cur non excordicabit amoris mater, si filius amor excordicat?

THEOREMA XVIII.

In loco Pascuæ ibi me collocavit.

Dum Eucharisticas degustaveris dapes, cuncta delectamenta trades oblivioni.

ADhuc retinendum est verbum *Amœnum*, quo ex translatione Felicis sacri altaris decotatur pascua. Eo enim utuntur Latini ad delicias significandas, apud quos amœnum idem, ac deliciosum est. Quare ut S. Eucharistiam discas fontem esse cœlestium deliciarum, viridarium omnium voluptatum, theatrum omnium delectationum, nuncupatur amœna, *In pulchris amœnis collocavit me.* Quæ quidem deliciæ tam magnæ, & præcipuæ sunt, tantæ dulcedinis, & jucunditatis; ut qui vel semel eas degustaverit, qualescunque terræ voluptates tradet oblivioni.

Eucharistia fons est omnium delitiarũ.

Fidelis de Eucharistia.

1. Ubi Christus sub typo Sponsi amicos charissimosque ad comedendum, & bibendum invitat: *Comedite* inquiens, *amici, & inebriamini charissimi,* ad eum corporis sui invitat sub sensibilibus panis appositi. *Ipsis Virginis filius dat corpus suum,* inquit Psellius. Inquiro; Cum panis non bibatur, sed comedatur, esto quod aptè dixerit *Comedite,* quorsum addidit, *bibite*? Rursus: si panis comestio exsaturat, non inebriat; quare non ait: *Saturamini*, sed *Inebriamini charissimi*? Quisnam unquam pane vidit inebriatum? Sed responderi posse; Quia cum Corpus Domini, sub formis panis contecto, per tealem concomitantiam contineat, & sanguinem, quem ex vi verborũ sub vini sensibilibus adoramus in calice: cibus est, & potus, manducatur, & bibitur; saturat, & inebriat. Sed ad rem nostram hoc non est, & de eo latius infrà. Alia igitur assignanda est ratio, quam sic accipe. Sanctus Christi panis idcircò inebriare dicitur, & esse potus: quia non solas panis, sed vini quoque continet proprietates: quemadmodum enim vinum, immodicè bibitum quod bibentes non modo exhilarat, sed inebriat, cæterarum rerum oblivionem inducit; unde ait Salomon: *Date Syceram mœrentibus, & vinum iis, qui amaro sunt animo, bibant, & obliviscantur egestatis sua, & doloris sui non recordentur amplius:* Sic & Sacrum altaris tanto sapore, dulcoreque comedentes afficit, ut inebriet, & omnium mundi voluptatum afferat oblivionem. Præsto est Psellius, verba prædicta modo eodem expendens. *Inebriamini, inquit præ lætitia, & propter ebrietatem stupore percussi omninò mundi sollicitudinem oblivisciminì.*

Cant. 5. 1.

Psellius ibid.

Qua ratione panis Eucharisticus simul saturet & inebriet, simul comedatur & bibatur.

Panis Eucharisticus non solas panis, sed etiam vini habet proprietates. Proverb. 31. 6.

Panis Eucharisticus inebrians omnium mundi voluptatum oblivionẽ inducit. Psell. ibid. Ioan. 7. 37

2. Minimè ambigendum est, Christum iis verbis, *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat,* sermonem cum hominibus, mundi sectatoribus, & amatoribus, habuisse; quos exploratum est sitire perperim. Voluptates enim, quibus incessanter invigilant, dipsades sunt, sitim inducunt, cupiditatem accendunt: Quapropter, instar Tantali, infelicissimi

Amatores mundi perperim sitiunt.

Quærunt aquas in aquis, & poma fugantia captant.

Quos Dominus misericordia motus ad

quas suas invitat, quibus, vel semel expleti, nequaquam amplius sitirent. *Qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum*, dixit Samaritanæ. Sanè tam magno dulcore, & sapore aquæ Salvatoris sunt præditæ, ut mundi omnia delectamenta amarescere faciant, & obliviscí. Verum, piissime Domine, quænam aqua tua hæc est tanta præstans suavitate, ut terrena amarescere, & obliviscí faciat oblectamenta? Sanguis meus (inquit) quem sub specie vini in mensa altaris exhibeo. Ac si diceret, ait Bernardinus, *Si quis sitit in anima delectari, atque inebriari, veniat ad me, & bibat, scilicet sanguinem meum, quia talibus omnis mundana delectatio amarescet.* Nimirum: si cruoris mei dulcorem, vel semel attigerit, eousque inebriabitur anima, ut cunctas, quas mundus offert, voluptates, perpetuæ oblivioni committet; amarescent enim illi, displicebuntque penitus; velut si latices Clitorii ebiberit, de quo Ovidius:

Sitim mundi alium voluptatum extinguit Panis Eucharisticus.

D. Bernardin. to. 1. ser. 36. ar. 2. cap. 3.

Clitorio quicunque sitim de fonte levarit,
Vina fugit, gaudetq; meris abstemius undis.

Ovid. 5. metam.

Sive potiùs Alis; *Cujus aqua*, ut tradit Boccacius, *adeo suaves sunt in potionibus, ut nulla potius aqua desideretur.*

Boccac. de Fontib.

3. Prædicans Isaias ineffabilem panis Eucharistici dulcitudinem, hæc dixisse legitur. *Dabit vobis Dominus panem arctum, & aquam brevem, & non faciet avolare à te ultra Doctorem tuum: & erunt oculi tui videntes Præceptorem tuum.* Congruè sacrum altaris panem dicit arctum, nimirum brevem: perinde enim in eo verbum abbreviatum fecit Dominus, ut in modica mica, non solum in tota hostia, totus Christus inveniatur, in eadem quantitate & figura, qua regnat in Paradiso. In qua quidem re, ut ait Doctor Angelicus. *Fit demonstratio magnitudinis Sapientiæ artificis tantæ rei, scilicet Spiritus Sancti. Videmus enim quod artifices, quantò sunt in arte sculpendi peritiores, tantò sculpunt imagines subtiliores.* Quod autem ex hoc loco ad rem nostram facit, illud est, quod alii vertunt. *Dabit vobis Dominus panem angustum, & aquam compressam.* Nimirum, dabit vobis panem & aquam, qui perinde comedentes, & bibentes arctent, & comprimant; ut sui juris amplius non sint. Siquidem, quibus datum est sacro pane dignè nutriti, tam eximias, tam ingentes experiuntur delicias, ut velut quibusdam compedibus alligari videantur, & detineri, ut post mundi voluptates ampliùs ferri nont possint. Audi Galatinum: *Super verbum illud, Panem angustum, & aquam compressam, sic ait Glossa Rabbini Salomonis. Non erit nobis facultas eundi post voluptates, ut hactenus fecistis.*

Panis Eucharisticus dicitur panis arctus vel brevis, & cur? D. Thom. opusc. 58. cap. 13.

Alia lectio.

Qui sacram Eucharistiam digne accipiunt ingentes experiuntur delicias, ut alligari videantur ne post mundi voluptates eant.

Galat. de Arcan. lib. 4. c. 27.

4. Fateor me illa Hieremiæ verba. *Pars mea Dominus, dixit anima mea*, nequaquam intellecturum nisi de Sacra Eucharistia sermonem habuisse cognoverim: Deus enim totum illud est, quod Sanctorum animæ quærunt? totum, quod amant; totum, quo jubilant, non pars: pars autem in Eucharistia, ubi imperfectè obvelata facie conceditur Sanctis, totus concedendus in cœlo, in quo revelato vultu, nulloque mediante velamine totus eorum erit. Cum D. Dionysius in proximo coronandus sacra celebraret mysteria, apparuit ei Dominus Jesus Angelorum magnininibus constipatus, qui è sacra mensa cœlestem patrem accipiens communicavit athletam, hæc dicens: *Accipe hoc chare meus, quod mox complebo tibi una cum Patre meo, quoniam mecum est maxima merces tua.* Certum ergo sit vatem, cum inquit: *Pars mea Dominus*, de Christi sacro locutum: Advertendum autem, quod priusquam hæc scriberet, præmisit litteram *Heth*, quam plerique interpretari dicunt, *Bonum, & exclusio.* Ut daret intelligi eos, quibus pars est Dominus, quibus nimirum Sacra conceditur Eucharistia, tanto bono potiri, tantis delitiis perfrui; tantis voluptatibus oblectari, ut ab aliis omnibus, quas prosecuti antea fuerint, excludantur. Hæc est interpretatio Paschasii. *Cui pars Dominus fuerit, totus inhæret bono; totus exclusus est à sæculi actibus, & præsentis vitæ oblectamentis.* Vilescunt pariter, & amarescunt, quæ caduca sunt, Dei suavitatis experto. Cunctarum voluptatum obliviscitur homo, ubi divina prægustavit edulia.

S. Dionysius ante passionem suam ab ipsomet Christo communicatus fuit. Lippom. 9. Octob.

Cui Dominus in Eucharistia pars est, is totus bono inhæret, & sæculi vanitates deserit. Paschas. ibid.

5. Brevi quidem verbo, sed magnis expleto mysteriis Eucharisticum calicem delevit Psaltes, cum diceret; *Et calix meus inebrians, quam præclarus est*: quo inter cætera

Ps. 22. 5.

vide-

videtur innuere quam magna sint. & ineffabilia sacri altaris delectamenta. Advertite autem, quod ubi Vulgatus habet *Calix meus inebrians*, Pagninus transfert *Calix meus saturus*: ex quibus Eucharisticam mensam, & edentes saturare, & bibentes constat inebriare. Sed quorsum hæc dicuntur, cum ob majestatem, & dignitatem cœlestis convivii majora, potioraque dici possent, & prædicari? saturare enim, & inebriare cuicunque cibo, ac vino vulgare quidem est, sed satietas, ebrietasque, quam affert Christi panis, & vinum plusquam dici potest, à saturitate, & ebrietate distat aliorum cibo-rum, & potuum. Quisnam unquam, hac ebrietate apprehensus, furens vilus est, & amens, ut toties ex sui vini ebrietate apparuit? Quisnam unquam vidit ex saturitate & ebrietate mundi virgines procreari, sicut ex saturitate, & ebrietate corporis, & sanguinis Christi? Quisnam unquam expertus est ex saturitate, & ebrietate mundi discordes invicem uniri, quemadmodum ex ea, quam affert Sacra Eucharistia? Inebriare dicitur, & saturare Christi panis, & sanguis, sed laudabili ebrietate, ac penitus expetenda saturitate. Sed aperiamus tandem quid sibi velit Propheta. Voluit innuere mirabiles delicias, ineffabiles voluptates, quas degustant ii, quibus sacet calix apponitur: fastidiunt enim mundi delectamenta quæcunque. Ebrii sunt, & saturi, qui quæ ulterius apponuntur fastidire consueverunt. *Solet homo*, inquit Bernardinus, *post saturitatem, & crapulam quacunque apposita fastidire. Sic quod ad hanc saturitatem pervenerit mens devota, manifestissimum signum est quarumlibet corporalium deliciarum fastidium: atque ex intimo affectu exteriorum omnium rerum quendam spontaneum habere despectum.*

Pagn. Transl.

Satietas & ebrietas, quam causant panis & vinum Eucharistiæ multum differt à saturitate aliorum ciborum & potuum.

Qui ex Eucharistia satur est & ebrius, fastidere solet quæ ulterius apponuntur.

D. Bernardin. tom. 2. ar. 1. cap. 7

6. Ægrotabat Regis nostri Dilecta, suique languoris expedientia petebat medicamina, cum eam dixisse legimus, *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Sed unde illi hæc ægritudo? quidve significat ejus languor? Inde (inquam) accidit, quod eam Dilectus in cellam vinariam introduxerit; prius enim ait, *Introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem*; mox verò subsequitur, *Fulcite me floribus, stipate me malis; quia amore langueo.* Verum, bone Deus, si panis & vinum hujus sacræ cellæ nostræ mortalitatis est pharmacum, nostrorum peccatorum antidotum, omniumque languorum nostrorum efficacissimum medicamen; unde est, quod Dilectam tali languore percussit, dum eam deberet ab omni languore liberare? Talis languor dulcis est, expetendus, sanctis animabus gratissimus. Languor est quidem, sed sine languore; morbus, sed morbo purgatus, cordibus benè habentibus ultra, quod dici potest, convenientissimus, ex dulcissimo divini amoris telo dulcissimus. Quorsum verò nomine languoris exprimitur, si quæ languorem individuè comitantur, minimè callet? Quia qui facti edulii factus est particeps, quasi languens, ac gravi morbo correptus cibos quoscunque nauseat & fastidiat. Tanta est Sanctissimi Sacramenti suavitas, tanta jucunditas, & dulcedo, ut fastidiosos cæterarum voluptatum efficiat Sanctos. Hæc est Hugonis interpretatio. *Cum Sponsa dixisset: Introduxit me in cellam vinariam, statim subdidit: Fulcite me floribus; stipate me malis, quia amore langueo. Quasi dicat: Omnia postpone dulcedini, quam in cella vinaria gustavi.* Tali languore perculsam tradunt Catharinam Senensem, in hanc cellam vinariam introductam. *Cum ex manibus confessarii sumpsisset Sacram Eucharistiam, tale aliquid se vidisse narrabat, quod mentem ejus adeo ad se pertraxerit, ut alia omnia, quæ hic habentur, velut abominanda stercora ipsi visa sunt; non solum opes, & voluptates corporis, sed etiam animæ lætitia*: ait Lippomanus.

Qui Christium in Eucharistia sumit, quasi languens & infirmus cibos quoscunque etiam suavissimos nauseat.

Hugo Card. in cap. 7. Sapien.

Lippom. 29. April.

7. Haud levis momenti est Salomonicum illud: *Anima satura calcabit favum.* Scio quidem hoc primo aspectu paradoxum videri: nam vel pueris notum est, nil ferre terram dulcius melle, cujus olim suavitas tanto fuit in pretio, quod veteres Poëtæ, ut ambrosiam fingerent, qua Deorum mensas scatere dicebant, mellitam effinxerint, nihil melle suavius invenientes, quod divino palatui dignum foret. Quare si mel tam eximiæ dulcedinis est, quali cibo saturati poterit anima, ut mel despiciat, fastidiat, & conculcet? Corpore Salvatoris nostri Jesu Christi, respondet Angelicus Doctor,

Proverb. 27. 7.

Athenæus lib. 2. c. 1.

Cant. 2. 5.

Ibid. n. 2.

mundi voluptates ſub typo mellis intelligens. *Anima ſaturata calcat favum; quia Corpus Chriſti ſatiat ad faſtidium mundi faciendum.* Corporis Chriſti ſuavitas ea eſt, ut mellis ſuavitatem proſternat. Illo quiſquis ſaturabitur, eorum omnium, quæ mundi jucunda ſunt, jucundiſſimum deſpiciet, & contemnet, ſpernet, proque nihilo ducet, faſtidiet, & calcabit. Guſtus illo refectus hoc judicabit amarum. Non erit mel, ſed fel, ſi melli ineffabilis comparabitur jucunditati. Audi Seraphicum Patriarcham Dei melle repletum, & ſaturatum, ex Bernardino dicentem: *Guſtanti Deum omnis delectatio mundi videtur amaritudo: guſtate ergo & videte, quia dulcis & ſuavis eſt Dominus, & nunquam pœnitebit te de guſtu Dei.*

D. Thom. opuſ. 58. cap. 5. Corporis Chriſti ſuavitas mellis ſuavitatem longe vincit.

D. Bernardin. tom. 4 ſer. 17.

8. Quocirca ſi Sacram Euchariſtiam loto arbori comparavero, mea nequaquam claudicabit opinio. De arbore loti refert Pierius, olim Ægyptios in ejus medio Deum ſub infantis imagine collocaſſe, velut ſi arbor illa Deum pro fructu ederet, ac præberet edendum. Apud nos autem nil eſſe conſtat ab Euchariſtia, quod fructum ſalutiferum ferat pretioſi corporis Dei. Jam verò mira, ac magna ſunt, quæ de loto Poëtæ veteres cecinerunt. Inter cætera cæterorum Princeps Homerus recenſet tanta ſuavitate comedentes afficere, ut reliquarum rerum perpetuam ferat oblivionē. Hinc eſt quod Ulyſſis commilitones ubi lotum apud Lotophagos deguſtarunt, ſic omnium deſiderabilium obliti fuere, ut neque patriæ meminiſſe potuerint.

Euchariſtia Lotho arbori ſimilis eſſe oſtenditur. Pierius lib. 52.

Mira Lothi arboris proprietas.

Homerus Odyſſ. 11.

Exiit autem quicumque loti comedêre mellitum fructum.
Non amplius renuntiare retrò volebant, neque redire.
Sed illi volebant cum viris Lotophagis
Lotum comedentes, manere, reditusque obliviſci.

Quæ quidem loti proprietas ſic propria eſt Euchariſtiæ, ut eam Poëtæ in figuratione loti divinaſſe videantur. *Cibus hic*, inquit Sanctius, *non aliter, ac Poëtarum lotos aliarum rerum oblivionem inducit; guſtato enim ſpiritu deſipit omnis caro.* Saturat, inebriat, languorem inducit, coarctat, ut excludit tetetas mundi voluptates, mellis et iam obliviſci facit, lotus eſt. Lethem etiam dicerem, niſi ferculum eſſet, in quo divinæ conſortes naturæ tranſportaremur in cœlum.

Sanct. in c. 2. Cant.

Euchariſtia veluti Lothus arbor aliarū rerum oblivionem inducit.

9. Quod ſi innumeri penè ſint, qui quamvis quotidie ſacræ menſæ accumbant, ſacroque pane veſcantur; ita tamen mundi voluptatum, & caducarum deliciarum ſunt cupidi, quod, ut illis potiantur, Deum non vereantur offendere. Hoc ſanè accidit, non ex eo, quod Chriſti panis præfata careat dulcedine, ſed quod mortui peccato, talium deliciarum delectamenta non ſentiant. Quod quàm egregiè Seraphicus Doctor confirmat. *Cum autem*, inquit, *Sacramentum expletum fuerit, cogitet in corde ſuo: poſt tam nobilem cibum nolo ſtercora deguſtare; & cum ipſe ſit ſumma jucunditas, nolo de cætero affici circa aliam creaturam. Si autem affectionem ibi nullam habuit, recogitet ſignum eſſe infirmitatis, vel mortis. Ignem poſuit in ſinu, & calorem non ſenſit? mel poſuit in ore, & dulcedinem non percipit?* Mortui ſunt, exanimes, cunctis vitæ muneribus deſtituti.

Cur multi Euchariſtiam ſæpe ſumentes rerum terrenarum adhuc cupidi permaneant? D. Bonav. de Prap. ad Miſſam Diſcurſ. alio.

Egregia praxis poſt Communionem uſurpanda.

THEOREMA XIX.

In loco Paſcuæ ibi me collocavit.

Non modo Chriſtus eſus, ſed identidem viſus, miro recreat modo.

PRo loco paſcuæ, in quo Regius Vates ſe Sacro Corporis Chriſti paſci commemorat, ait Titelmanus alios transferre. *In virentibus herbis.* Videbatur enim illi dum ad ſacram menſam accumberet, inter virentia eſſe, quæ non ori ſolum alimenta exhibent, ſed etiam recreamenta oculis adminiſtrant. Non modo namque comeſtus Chriſtus, verum & viſus, miro recreat modo.

Titel. hic. Alia Transl. Euchariſtia non guſtum tantum ſed & riſū recreat.

1. Locus, in quo Moyſes, mirabilia mannæ percenſens, ait: *Man quaſi ſemen coriandri coloris bellii*, vertitur ab aliquibus hebraicum idioma callentibus. *Et oculus ejus, ſicut oculus bdellii.* Ex qua tranſlatione

Nu. 11. 7. Alia Transl.

tione refert Joannes Lorinus, *Indicari, habuisse manocellos quosdam; vel ocellatum fuisse*: oculis nimirum undique miscuisse, undique coruscasse. Hoc autem ita intelligendum, quod cum cibus esset sapidissimus, dulcissimus, omnique dignus admiratione, utpotè qui noviter è cælo deciderat, tanta aviditate in eum cunctorum jactabantur oculi ut plenus, onustusque oculis videretur. De re nova ac mira, pulcherrimaque quam ut ea perfruantur, avidissimè omnes inspiciunt, dicere consuevimus: Nemo est qui eam non jactet, non injiciat oculos. Ogni un le lascia gli occhi di sopra. Quod novo mannæ sacrosanctæ Synaxis quam optimè quadrat, hoc enim, quia speciosissimum, gratiosissimum, suavissimum Christum includit, sic miro modo intuentes recreat, exhilarat, confortat, ut oculos cunctorum rapiat. Sit testis Nazareth, quæ Christum digna fuit oculatim prospicere. In ea cum Christus Isaiam explanaret, *Omnium in Synagoga oculi erant intendentes in eum. Nam*, subdit Jansenius, *è divino vultu gratia quædam fulgebat, omnium facilè in se convertens oculos.* Perinde homines cælestem illum vultum aspicientes, delicaibantur, recreabantur, ut oculos in eum defigerent, relinquerentque.

Joannes Lorinus ibid.

Christus in Euchristia omnium in se oculos rapit.

Luc. 4. 20 Jansenius in concord Evang. c. 54.

2. Conflixerat jam in arena deserti cum Deo rege suo truculentissimus Dæmon pudoreq; affectus est, & victus recesserat, cum Angelorum agmen summo è cælo descendit ut Deo victori assisteret, & ministraret. *Reliquit eum Diabolus*, inquit Matth., *& ecce Angeli accesserunt, & ministrabant ei.* Sed quid inquies ministrabant Angeli Christo, ubi sævus Dæmon aufugerat? Palacius tibi respondet: *Veniunt ut si purissimos Domini oculos Dæmonum præsentia afflixerat, Angelicum ministerium, & pulcherrimus aspectus recrearent. Siquetadium habuerat Christus Dæmones aspiciens, hilaritatem conciperet Angelos spectans.* Certum est quidem æque excellere Dæmones in deformitate, ac Angelos in pulchritudine. De illis ait Cyrillus. *Dæmones forma ipsa quovis tormento esse graviores:* de his Antoninus *Quanta venustatis sunt æstimandi angeli, ad cujus aspectum expavit Regina Angelorum?* & rursus: *Quales servitores, & ministros debuit sibi ipsi creare pulcherrimus Deus omnipotens, & sapientia totus, qui tam splendidas stellas vita privatas concavo fixit?*

Christus in deserto recedente Dæmone accesserint Matth. 4. 11.

Palacius ibid.

D. Cyril. Alex. orat. de exitu anima.

D. Antonin. par. 1. tit. 1. c. 2. § 2. ibidem.

Non immeritò igitur è cælo descendunt Angeli ut oculos Domini, Dæmonum deformitate laxatos, refocillent, cum tali & tanta eniteant pulchritudine. Hoc posito sic mecum discurre. Si tanti oblectamenti est aspectus sydetum, quanti erit contemplatio solis? Si gutta venustatis oculos sic miro modo delectat, quantum oblectabit fons totius pulchritudinis? Si Deus operis sui intuitu tantoperè gaudet, quantum deliciabitur opus in visione Dei sui.

Si Christus visu Angelorum recreatur, quantum delitiabitur homo in visione Dei sui.

3. Præclarè admodum Regius Vates hanc, quam præ manibus habemus, assecutus est veritatem, cum Dei suavitatem commendans, *Gustate*, ait, *& videte, quoniam suavis est Dominus.* Non ait solum gustate, addidit *videte*, quia non tantum gustatus, sed & visus dulcescit, Christus Dominus dum latet in Eucharistia. Dum (inquam) latet in Eucharistia, nam Jacobus Apost. Cyrillus Alexandrinus una cum Gaudentio Brixiense, eadem, ipsa verba ad Eucharisticum sacrum reduxisse videntur. An etiam Philonem Carphat. *Cælestis illa manna, Eucharistia scilicet si rectè meditetur, tantum dulcedinis cælestis alimonia affert, & suavitatis, ut rectè cum David dicere queas: Gustate, & videte, quoniam suavis est Dominus.* Expende quod non ait: *Si rectè comeditur*, sed *si rectè meditetur*, id est oculis mentis inspiciat. Ut innuat Christum Dominum, non modo comestum, verum & visum dulcitudine sua afficere, reficere comedentes, & intuentes.

Ps. 33. 6.

D. Jacob. in Liturg. D. Cyrill. Alex. de Cœna Do. D. Gaudent. ser. 2 de Pasch.

4. In variis, magnisque laboribus, quibus præsens vita redundat, defessus Moyses, ut refocillaretur, supplex à Deo divini vultus petiit intuitum. Cui Deus. *Non poteris, videre faciem meam, non enim videbit me homo, & vivet.* Quæ audiens Augustinus eadem, qua Moyses exardescens siti, ait Christo: *Cur faciem tuam abscondis? Forte dicit: Non videbit me homo & vivet? Eja Domine moriar, ut videam te: nolo vivere, volo mori, dissolvi cupio, mori desidero, ut videam Christum.* Augustine expetis mori? cupis dissolvi? ignoras mortem profectò, nescis quam amara sit ejus facies, quam terribiles cruciatus. Quis unquam vidit mortem, & non expavit, non exhorruit, non obstupuit? quem, vel solus mortis metus non perterruit, qui ab ipso etiam

Exo. 33. 20 Quis ut Deum videat, mori non optet D. August. soliloq. c. 1.

Dei filio sanguineos rores expressit ? non inconsultò mortem expetit S. Doctor, cum tale quid exoptet, ut faciem Christi videat. Tantæ suavitatis est, tantæ dulcetudinis & jucunditatis Christi faciem videre, ut mors velut rerum omnium jucundissima, & suavissima habeatur in votis. Hujuscemodi desiderio accensus erat Ignatius cum ardentiori, ac vehementiori scriberet ad Thracenses, quibus *Paratum*, inquit, *me offero igni, feris, gladiis, Cruci, dummodo Christum videam Salvatorem, & Deum meum, qui propter me mortuus est.*

D. Ignat. Martyr. Epist. 7.

Cur Christus in Bethlehem nasci voluerit ?

5. Non Jerosolymam, Romam, Memphim, aut quampiam aliam totius orbis urbem, sed parvam Bethlehem Deus, ut in ea nasceretur, elegit : nec eum in thoro, purpureis culcitris, aulæisve aureis compto, sed in sordido præsepi, & paupere fæno, paleisve strato enixa est Deipara. Bethleem nasci voluit, quia, cum esset panis, in panis domo, quam significat *Bethleem*, reponi debuit. *Sane* inquit Palacius, *in domo panis, sive in loco panis nascitur & reconditur panis. Reconditur in præsepi*, inquit Chrysippus, *ut qui currunt ad paleas, frumentum nasciscantur.* Sed cum in occasu Dominus Jesus cibus hominum esse decreverit, non autem in ortu, non in ortu, sed in occasu panis dicendus erat, & domus panis tumulus, non incunabulum ejus nuncupandum. Cur ergo dicitur panis, quando vix incipit esse seges ? Panis itaque erat Christus in ortu, visus n reficiebat, confortabat, satiabat, æque ac modo comestus. Eo quia tunc oculi pascebantur, nutriebantur, reficiebantur, etsi postmodum in occasu pabulum fuerit oris. En tibi Guerricum. *Procul dubio fratres, si faciem non avertimus à consideratione illius, qui jacet in præsepio, ipso intuitu possumus felicissimè pasci, dicemusque: Dominus pascit me, & nihil mihi deerit, in loco pascua ibi me collocavit.*

Paulus in c. 2. Matt. Chrysip. presbyt. de laud Virg. Maria. Christus in nativitate sua panis erat, quia visus reficiebat æque ac comestus. Guerric. ser. 4. de nativitate Domini.

6. Vox illa sponsæ: *Nam quem diligit anima mea vidisti?* non ignorantis, si ve perquirentis tantum modo, ut disceret, ubi sponsum convenire posset, sed & admirantis est; percontatur enim à custodibus civitatis, si forsitan eis tantum, ac tale bonum datum esset inspicere, admiratione dignos existimans, quibus talis obviasset aspectus. Inquies autem. Quare num potius, num dilectum comedissent, interrogat ? Ex eo enim, quod qui Christum comedunt habent vitam æternam, ac propterea, quamvis terram inhabitent cum hominibus, velut si regnarent in cælo cum Angelis, censentur beati, majori admiratione digni sunt iis, qui modo digni habiti sunt eum videre. Nihilo cæcius ipsa, si vidisset, non si comedisset, dilectum scisciatur ab eis. Quandoquidem æque visio Christi videntes efficit beatos, ac comestio comedentes, parique dignos admiratione, utraque dignos reddit utrosque. En D. Bernardum hunc metipsum sensum luculentius exsultantem. *Sciebat, quia beati oculi, qui vidissent eum, & admirant eos qui viderant ajebat : Num vos estis qui meruistis in carne aspicere sapientiam, in corpore veritatem, in homine Deum.*

Cant. 3. 3.

Visio Christi videntes æque beatos efficit, ac comestio comedentes. D. Bern. ser. 78. in Cant.

7. Proprietates omnes, virtutes, & prærogativæ, quæ prædicantur de manna, eatenus illi concessa fuerunt à Deo, quatenus Eucharistiam figurabat. Advertendum ergo est inter cætera, quæ de manna dicuntur, illud haberi, quod smaragdinum præ se ferret colorem. Ubi passim legimus *Man quasi coloris bdellii*, vertunt aliqui *coloris smaragdi*. Hujuscemodi autem collatio minus apta videtur, imò magis impropria, utpote qua panis confertur lapidi, quodque nutrit, & recreat rei nequaquam nutrienti, ac recreanti. Verum si diligentius, & studiosius expendatur aptior, & propior smaragdus, & si non comestus, inspectus, & visus reficit, ac recreat intuentes. *Smaragdi* inquit Chassanæus, *Soli implent oculos, omnium lapillorum jucundissimi, nec satiant, quoniam nihil omninò viridius comparatum illis viret, quin & fessa animia intentione, oculorum acies viju smaragdi recreantur.* Cum ergo legis sanctissimum Eucharistiæ manna coloris esse smaragdini, immensitatem suavitatis ejus intellige, quod non tantum comestum, sed & visum, te suarum deliciarum participem facit: una enim eo cum ore affluenter pascuntur, & oculi.

Manna coloris fuit smaragdini. Num. 11. & Alia Transl.

Chass. in Catal. par. 12. consid. 93. Smaragdus visus recreat, ita & Christus in Eucharistia.

8. Nequaquam ruditer Cardinalis Drogo Christi assensionem cum Eliæ assumptione, pallioque hujus sacramentum confert illius. Nam quemadmodum hic in locum deliciarum assumptus pallium in absentiæ suæ levamen, Elisæo dimisit, sic ille in cælum ascendens eodem nobis intuitu suum corpus pretio-

pretioſiſſimum in terra reliquit, quod ad cooperiendam divinam ſubſtantiam inſtar cujuſdam pallii miniſtravit. *Ecce*, inquit, *ſublatus es amplius, te tuus non videbit Eliſæus; remanſit tamen ei pallium tuum in memoriam tui. Hoc ſumite, ait, in meam commemorationem, hoc eſt Sacramentum corporis tui; pallium tuum eſt caro tua, qua veſtitus ad nos proceſſiſti.* Quam vis ergo ob Salvatoris noſtri in Regnum Patris ſui receſſum, triſtes remaneremus, & orphani; quia tamen nobis corpus ſuum reliquit, reprimitur gemitus noſter, ſolatur dolor, & mœror, lachrymæque abſterguntur. Quod quidem pretioſiſſimum corpus; non præſtat modò tomeſtus, verum etiam viſus. Nam, ſi, ut ait Diodorus Siculus, ſive potius Agyrenſis, *Plures Ægyptii progenitorum corporibus domi magno ſumptu conditis, reſpicientes ſuorum imagines viventium magnitudine, & habitu, à longa progenio ducta, tanquam viventium aſpectu, animo oblectabantur*, quantum nos oblectabimur, verum, & vivum corpus ejus videntes, qui è nihilo extraxit, talique charitate eſt proſecutus, ut proprio redimeret ſanguine, hæredes faceret divitis Regni ſui? Si mors, ſi cinis, ſi pulvis, ſi putredo, & caligo progenitorum ſuorum delectabat Ægyptios; quanta nam ipſamet incorruptibilis vita, lux vera, Deo vero unita hominem omnem illuminans, caliginum, & tenebrarum expultrix, Chriſtianis fidelibus afferret oblectamenta?

Drogo de Sacram. Domin. Paſſ. l. 1.

Viſa majorum noſtrorum imagines oblectant, cur non recreet viſus vivus Chriſtus.

Diod. Sicul. l. 2. c. 5

9. Tandem hujus quoque theorematis calci Canticorum locus eſt adjiciendus. Advertendum ergo, quod, ubi legitur: *Vulnerasti cor meum ſoror mea Sponſa*, legit Nyſſenus: *Cordificaſti nos ſoror noſtra Sponſa*: atque iis verbis amicos Sponſi, Eccleſiæ Sponſæ loquentes, innuere, perinde ſuo ſe jucundatos, & recreatos aſpectu, quod, ſi mortui fuiſſent, rediiſſent ad vitam. Id enim ſignificat *Cordificaſti nos. Id eſt*, inquit S. Doctor, *Animam quamdam per te ipſam nobis indidiſti.* Sed unde hoc Eccleſiæ, ut intuentes eam, ſi mortui ſint, revocarentur ad vitam? A Chriſto Sponſo, (ſubdit idem ibidem) quem, utpote caput ſuum, repræſentat in facie: in ea enim videbant Chriſtum, ob cujus intuitum taliter recreabantur. *Nam ſi*, inquit *Eccleſia eſt Corpus Chriſti, Chriſtus autem eſt caput corporis, ſuo charactere formans faciem Eccleſiæ, fortè per hoc ad eam aſpicientes amici Sponſi cordificati ſunt: quoniam per ipſam clarius aſpiciunt Sponſum.* Sic facies Chriſti lætificat intuentes, ut ipſomet mortuos revocare poſſit ad vitam. Quam ergo mirabilis tua pietas eſt mi Chriſte, mi Deus, mi Creator, mi Redemptor, qui corpore tuo vivifico animæ non modò reficis ventrem, ſed & mentem; non os tantum, ſed oculos; non eius ſolum, ſed viſus, voluptatis tuæ torrentem inundas? Dicam ergo tibi, deque tuo prædicabo convivio, quæ Socrates dixiſſe fertur, cœnam Calliæ laudans: *Theoremata, id eſt, quæ oculos paſcunt, adjicis quoque.* Sed adjiciam quoque ſuppliciter, humiliterque depoſcam, ne dedigneris illud, quod obvelatum aſpicimus in altari, nobis in cælo revelata facie intuendum præbere. Sequatur ſplendida dies, cujus candida præceſſit aurora: fruatur anima in patria, quo digna facta eſt deliciari in exilio: conſumetur in termino beata tui corporis viſio, quæ mira tui benignitate initiata eſt in itinere.

Cant. 4. 9.

D. Greg. Nyſſ. Homil. 4. in Cant.

Sic facies Chriſti lætificat, ut mortuos revocare ad vitam poſſit. Ibidem.

Calius lib. 28. c. 8.

10. In Guloſos invehitur Seneca, quod non modo pomo, ut guſtui, ſed & viſui oblectent, ſtudioſiſſime ſelegant. *Non ſunt ad poma dentibus, & ventre, & ore contenti; oculis quoque guloſi ſunt.* Sed tuos ego convivas harum participes oblectationum feliciſſimos, prædico, quid ni fœliciſſimus cum in hac vita verè beatitudinis quæ tuo poſita eſt in vultu prælibamenta recipiant? & non tantum guſtus, ſed etiam ſuis ſatisfaciunt votis.

Seneca lib. 3. Natur. Convivæ Euchariſtici verâ beatitudinis prælibamenta percipiunt.

THEOREMA XX.

In loco Paſcuæ ibi me collocavit.

Euchariſtia uterus eſt, in quo homo regeneratur in Angelum.

QUam uber, quam ferax eſt locus iſte, quantis ſcatet myſteriis, quantis abundat ſenſibus, dives eſt lectionibus, quibus expenſis Euchariſtici ſacti laudes conclamantur? Præter jam dictas & conſideratas, legunt alii: *In habitaculis germinis collocavit me.* Quia vero germen, in cujus loco Vates ſe collocatum effert, teſte Sancto Iſidoro, Diſ-

Qui Euchariſtia dignè paſcitur Angelus evadit. Alia lect.

D. Iſidor. etym. lib. 17. c. 6.

Dicitur ſurculus prægnans à gerendo, aptè S. Euchariſtia nuncupanda germen : uterus enim quidam eſt, qui gerit homines, ut pariat Angelos : ſanè quicunque ea dignè paſcitur, Angelus evadit.

Cur in Calice aqua vino miſceri præcipiatur.

1. Primum inter probationes Eccleſiæ, quam Paraclitus illuſtrat, auctoritas, locum obtineat. Hæc quidem à celebrante aquam vino conſecranda tanto rigore præcipit immiſcendam, ut, ſi temerarius Sacerdos omiſerit, graviſſimæ culpæ judicetur obnoxius. Quæres autem: In hac miſtione, nullo pacto prætermittenda? quodnam latet myſterium. Multa inquam, & magna, noſtriſque obtutibus abdita. Interea verò, quæ paſſim afferuntur, hoc unum habetur. Aqua plebem, vinum verò Chriſtum ſignificat. Primi teſtis eſt Joannes, qui ſibi ab Angelo dictum refert: *Aquas, quas vidiſti, populi ſunt*: de ſecundo nos infrà rationem trademus. Fidelium plebs igitur, figurata per aquam, Chriſto Domino ſub vini typo conjungi debet, & immiſceri: ut inde ſciamus, nos per divinam comeſtionem, & potum cælorum civibus & Angelis coæquari: aqua enim ab æquando dicitur. Ecce Durandum. *In aqua populus repræſentatur, quæ ideò immittitur in calicem, quia per hoc ſacrificium Angelis æquari debemus.* Ac ſi igitur ſacet miniſter, dum talem perficit miſtionem, tacitè aſtantibus dicat. Advertite mortales, pariterque ſtupeſcite, quàm admirabilia, quàm magna, quam excelſa, quam ſublimia Redemptoris noſtri ſint munera. Quamvis nos hæc aqua, nimirum molles, caduci, mortales, & ad interitum profluentes ſimus; virtute tamen hujus ſacri ſic immutanda jam dudum eſt fragilitas noſtra, ut Angelis coæquemur.

Aqua plebem vinum Chriſtum ſignificat. Apoc. 17. 15.

Per corporis & ſanguinis Dominici ſumptionem Angelis coæquamur. Dur. Rat. Divin. lib. 4. cap. 30. n. 15.

2. Sanctam Dominici corporis communionem olim ab Eccleſia poſt adventum Spiritus ſancti quotidie frequentatam fuiſſe, refert Angelicus Doctor: unde factum eſt, ut nonniſi poſt Pentecoſten, feſtum Corporis Domini celebretur. Sed videamus qua de re primiores fideles poſt adventum Spiritus ſancti Euchariſtiæ Sacramentum percipiebant. Ut Spiritus ſancti adventu Communionem præveniri debere oſtenderent: tum ob communicantis diſpoſitionem: niſi enim homo Spiritum ſanctum accepit, a quo ab animæ ſordibus expurgati, ſanctificati, & adſuper cœleſtis edulii perceptionem diſponi ſolet, cenſendus eſt indignus, deque altari rejiciendus: ſed hæc de re pulchra dicenda ſunt infra. Tum etiam, ut poſt ſanctam refectionem nos in Angelos Dei transformet, & commutet, ipſe ſanè eſt qui Angelos creat, qui faciem terræ in cæli faciem renovat. *Emitte Spiritum & creabuntur, & renovabis faciem terræ.* Præſto eſt Maximus Monachus, qui nobis mirè concordat, & rationem noſtram ſatis acutè ſubindicat. *Spiritus ſancti gratia tempore ſanctæ Synaxis unumquemque eorum, qui inveniuntur tranſmutat, & transformat. Et, ut verè dicamus pro modo, & proportione ipſorum ad id, quod eſt divinius, traducit, & effingit.* Quod dicit Spiritum ſanctum communicantes in id, quod eſt divinius, transformare, ne te pudeat intelligere, quod homines tranſmuret in Angelos, nam ſupra hominem, & infra Deum nihil eſt divinius Angelo.

D. Tho. in off. Corp. Dom. Pia olim conſuetudo fuit, ut fideles poſt Pentecoſten quotidie communicarent.

poſt Euchariſtiæ refectionem in Angelos Dei commutamur Pſ. 103. 30. Maximus Mon. lib. 22 Litur expoſit.

3. Dictum eſt toties, ac multoties adhuc ſupereſt repetendum, quod poſtquam Beatiſſima Virgo Regem cælorum enixa eſt, in præſepio collocavit, velut ſi cum jumentis apponeret comedendum. *Peperit filium ſuum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit in præſepio.* Dices jam, quænam hæc eſt loci ad locatum proportio? Dum Chriſtus eſt cælicum manna, cujus typus in pretioſiſſimo vaſculo aſſervatus fuit à Moyſe, quorſum in ſordidiſſimo loco à Genetrice reconditur? Cum Chriſtus, utpotè panis Angelorum, in Angelorum menſa ſit collocandus, cur in præſepio reclinatur, in menſa brutorum? Denique ſi præſepè cellarium eſt, non nectaris, ſed paleæ; & fœni; unde eſt, quod nectar Divinitatis primò in terram effuſum, locum habuit in præſepi? Propterea quod fœnum factus eſt, cibuſque jumentorum, hominum nimirum, qui poſtquam peccaverunt, converſi ſunt in jumenta, ut ex ejus comeſtione in priorem formam rediret. *Idcircò*, ait Iſidorus Clarius, *Verbum caro factum eſt fœnum ut ſit cibus eorum jumentorum, qui priſtinam dignitatem, ac figuram recipere cupiunt.* Priſtina figura hominis, Angelica erat. Audi quæ ſcribit Moyſes Barcepha deſcribens Adamum, dum eſſet in paradiſo, imponeretque ſubjectis animantibus nomina. *Quidam putant, Adamum voce, qua ſenſu percipi,*

Luc. 2. 7. Cur Chriſtus natus ſit in præſepi collocatus?

Iſidor. Clarius orat. 9. in Luc. Priſtina hominis figura Angelica erat. Moyſes Barcepha part. 1. de parad.

Moyses Barcepha. par. 1. de parad. *Christus cibus est jumentorum ut ea in humanam imò angelicam formam, iterum restituat.* *D. Chrys. ser. 1. de jejun. & Gen. to. 1.* *D. Chrys. hom 16. in Genes.* *Ps. 77. 25.* *Idem convivium in cælo quiescentes & in terra laborantes excipit, ita tamen, ut illis aperto vultu, his sub specie panis velatus in cibum ex hibeatur Christus.* *Hugo Card. in c. 31. prov.* *Nat. Co. Mythol. l. 2. c. 4.* *Deus homines reficit pane angelorum ut homines Angelos faciat.*

percipi, audirique posset, pronunciata, singulis animantium speciebus, volucrumque nomina indidisse. In editiore colliculo terræ pro paradiso insidentem, angustaque amictum majestate, & splendore, quem habitus præferebat solis radios superante: illa submissis capitibus prona, neque præ nimio decore, quo ille splendebat, intueri ipsum audentia, sigillatim præterirent, suisque ab illo appellarentur ordine nominibus. Nota illud: *Solis radios superante*, eo sanè ad Angelicum decorem Adamum accessisse describit, etenim, solus sole nitidior Angelus est. *Decorus est sol*, ait Chrysostomus, *sed excelsior Angelis*, Deus igitur factus est fœnum, cibusque brutorum, nempè hominum convertorum in bruta, ut comedentes illum in pristinam revocarentur formam, id est Angelicam, qua homo insignitus erat initio. *Antea sicut cælestes Angeli vivebamus*: ait idem Chrysostomus. Dicatur ergo hoc cibo homines in Angelos transformati.

4. Quoties Regium Vatem canentem legis: *Panem Angelorum manducavit homo*, quæso, ne eo quod cælorum substantiæ corpora non incolant, eodem pane, quo & nos dubites enutriri, ut te alias monui: Eodem sanè enutriuntur, tametsi diversimodè. Idem convivium quiescentes in cælo, ac laborantes in terra, participant, quamquam Deus illis aperto vultu, his sub formis panis velatus exhibeatur in cibum. Verum unde est, quod sibi Deus complacuit homines Angelorum edulio saginare; ut angeli ex hominibus fiant, ait Hugo Cardinalis. *Datus est hominibus, ut fiant Angeli.* Nam quemadmodum Poetæ fingebant, somniabantque, homines in Deos transire non posse, nisi prius Dearum lac sugerent: unde est, quod ut Herculi Jupiter immortalitatem conciliaret, Junonis dormientis admovit uberibus, quo ab excitata rejecto, pars lactis quæ in cælum cecidit, viam lacteam fecit, quodve cecidit in terram, lilia, prius erant crocea, dealbavit; Non absimili modo Deus, dum quærit homines in Angelos transformare, ipsos Angelorum pane, Eucharistia nempe, saginat; sine qua impossibile foret ex mortalibus immortales fieri, ex terrigenis cœlicolas, Angelos hominibus fieri.

5. Causam inquirunt plurimi, quare Christus institutione cœlestis edulii terrenis uti voluit rebus, cur nimirum panem elegit, & vinũ, quos terra parit, ut in sui corporis, sanguinisque substantiam abirent; Cum enim potuerint cælestibus, & spiritualibus uti, ut divinam substantiam, nequaquam terrena, & sensibilia, sed cælestia, & spiritualia tegerent involucra, hæc satis videtur adhibuisse debere. Nam alioqui supremæ quo pacto consulit majestati, dum Regem Regum vilibus operit indumentis? Verum, quia clementissimus Dominus Eucharistiam faciens, non suæ, sed nostræ dignitati prospexit, terrenis potius fructibus, quam cælestibus, uti sibi complacuit. Audi Rabanum Maurum. *Quia ipse filius Dei homo inter homines factus, & ex terrenis parentibus, scilicet ex stirpe Adæ progenitus, veritas de terra orta est, ut ex terrigenis cælicolas faceret; de terrenis fructibus cibum cælestem homo cælestis fecit. Vt in eadem re simul ediscerent, & quid Deus propter nos factus est, eo quid nos propter ipsum futuri sumus.* Quemadmodum (ac si diceret) ut nos Deus è terra elevaret, cælesteque efficeret, terram assumpsit, seque terrenum effecit: sic ad transubstantiationem corporis, & sanguinis sui res terrenas expetiit, ut ex cælestis participatione mysterii, non modo Deum intelligeremus pro nobis factum esse terrenum, sed etiam nos per ipsum ex terrenis cælestes efficiendos. Cælestes revera per Eucharistiam efficimur, quia ex hominibus transformamur in Angelos.

Cur Christus in Eucharistiæ institutione pane usus sit & vino? Christus ex pane & vino corpus suum facit & sanguinẽ ut nos ea sumentes discceremus quid ipse pro nobis factus sit, & quid nos fiamus per ipsum. Raban. Maur. instit. cler. lib. 1. c. 31.

6. Expende auream Stephani Episcopi sententiam: *Quod sacerdos elevat non deponit.* Quid est (inquies) quod sacerdos elevat, & non deponit? Non tantum panem, sed nos metipsos: non tantum elevat panem, quem cum consecraverit plebique ostenderit, non deponit panem, sed Corpus Christi; elevat nos etiam supra nos, ubi sacri panis participes effecerit. Quod Psaltes docere intendit, dum Eucharistiam suam vocat elevationem: nam ubi transferunt Septuaginta: *Pretium meum cogitaverunt repellere*, pro pretio, ut advertit Lorinus, potest etiam transferri. *Cibum*, sive *Elevationem*, quia Eucharisticus cibus elevatio nostra est. Quocirca, si, quod Sacerdos elevat, non deponit; dum nos, sacro pane participes faciens, elevat

Steph. Educens. de Sacram alt.

Ps. 61. Ioan. Lor. ibid.

Eucharisticus cibus elevatio nostra est. Drogo de Sacram. Domin. Pass. lib. 1.

supra nos; non nos, sed nos à nobis alios, deponit, Angelos nimirum, in quos tanti edulii virtute transimus: elevat terrestres, sed deponit cœlestes. Proinde ait Drogo Hostiensis: *Ex hujus sumptione dirimuntur lites, vitia displicent, diligitur pudicitia, terrena vilescunt, efficiturque homo alius, non per naturam, sed per gratiam, mutatus in melius.* Adverte quam apto penicillo Christi Sacro refectum ex homine figurat Angelum. Angelus, non homo est, cui lites desunt, vitia displicent, pudicitia placet, terrena vilescunt.

Cur Christus tanto cum desiderio cum discipulis suis convivari concupiverit.

7. Minimè prætermittam, quin accurato studio perpendam, quæ Eucharistiam instituturus, Luca testante, factus est Salvator. *Desiderio*, inquit, *desideravi hoc Pascha manducare vobiscum*, antequam patiar. Verba sunt ex cordis penetralibus prodeuntia, verba potius ex camino quodam, quam ex carnis ore manantia. Non solum ait desiderasse: sed desiderio desiderasse, ut desiderii sui immensitatem explicaret. Quid autem tantopere desideravit? *Hoc Pascha*, inquit, *manducare vobiscum*? Rogo te Clementissime Domine: Cum toties olim cum Discipulis accubueris, teque frequenter unà cum illis non ingratè refeceris, in convivio præsertim Bethaniæ, non longe ab hac die constructo, à quo nec proditor abfuit, quorsum modo ais te convivare cum illis tantopere desiderate, cum tuum tantocies experieris desiderium: Planè nunquam expleverat: nam etsi cum illis tantocies comedisset, nunquam tamen alias sacri Corporis, & Sanguinis sui participes eos effecerat. Hoc autem symposium non immeritò tantoperè cupit, quo perinde eos melioraturus, supraque seipsos erat evecturus, ut non amplius hominum instar, terreni, sed Angelorum, spiritales existerent. En imperfecti operis auctorem. *Hac de causa*, *inquit: Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, quo vos spirituales efficiam.* O ineffabilem cibum, admirabile edulium, desiderabile sacrum, quousque adeo provehuntur homines, ut crescant in Angelos.

Per Eucharisticum edulium adeo provehuntur homines ut crescant in Angelos. Auct. oper. imperf. hom. 83.

8. Afferam locum Malachiæ, quo non parum res de qua loquimur, illustrabitur. *Domino sacrificium Iuda, & Ierusalem sicut dies sæculi, & sicut anni antiqui.* Hic apertissimè de Sacramento altaris loquitur, quod jure dicitur sacrificium Juda, & Jerusalem; id est militantium, & triumphantium cibus. Juda quia latinè *confessio* interpretatur, militantem Ecclesiam innuit, ubi frequenter peccamus, frequenter, ut abluamur, crimina confitemur. Jerusalem, quia *visio pacis*, eos innuit, quibus datum est hisce perturbationibus exul, cælique regnum incolere, ubi pax summa est, ac æterna tranquillitas. Utrorum est hoc convivium, quamquam aliter. Hoc itaque sacrificium, ait Vates, Deo placere, *Sicut dies cæli, & anni antiqui.* Per dies cæli, perque annos antiquos, ut placet Ruperto, Angelos accipe, Dies cæli sunt Angeli, quia divino lumine fulgent; diesque antiqui, quia, priusquam cælum, & terram fieret, procreati sunt. Sed te velim admonitum, ne putes hic Vatem patritatem afferre, quasi æquè placeat Deo Christus in altari, ac Angeli in cælo: longè namque majori in Unigenitum afficitur, quam in cælestes spiritus complacentia. Sed sensum esse: Eò quia Deo Angeli placent, placet & hoc sacramentum. Si rationem exposcis: quia, inquam, per hoc sacrificium homines fiunt Angeli: sicut enim arbor, quia fert fructus, placet agricolæ, ita hoc sacrum, quia fert Angelos placet Deo. Sic philosophatur Rupertus. *Ita placet hoc sacrificium, sicut dies sæculi, & sicut anni antiqui, id est anni æterni: nam per hos singulare sacrificium fit, ut simus æquales Angelis Dei.*

Malach. 3. 4

Eucharistia est sacrificium Iuda & Ierusalem, id est militantium & triumphantium cibus. Iudas militantem Ierusalem triumphantem Ecclesiam significat. Angeli sunt dies cæli & anni antiqui & cur? Hoc sacrificium placet sicut dies sæculi, & sicut anni antiqui quia per hoc fit ut simus æquales Angelis Dei.

9. Convivas suos, sacro accumbentes altari, Salvator noster inspiciens, mira quadam jucunditate perfusus, ut alacrius sua dona perciperent, his eos adhortabatur. *Comedite amici, & inebriamini chariſſimi.* Ac si diceret: Eja adimplemini, saturamini, inebriamini iis, quas vobis appositi, prædulcissimis epulis, poculisque suavissimis. Quod hic advertendum asserо, illud est, quod Dominus convivas suos non vocat homines; fratres, filios, aut sodales, sed amicos. *Comedite amici.* Qua de re amicos? Sanè viderat eos ex esu corporis sui sanguinisque conversos in Angelos: dum enim ait amicos, Angelos intelligit: Quemadmodum paulò infra, dum ait Sponsæ: *Qua habitas in hortis, amici auscultant te*, nomine amicorum Angelos intellexit. *Amici auscultant*

Rup. Ab. lib. 1. c. 16. in Dan.

Cant. 5. 1.

Christus homines mensæ Eucharisticæ accumbentes amicos vocat, ut eos Angelos factos esse significet. Calius lib. 28. c. 6.

Altare æther est.

Cur ad sacram Eucharistiã conficiendam lumina adhibeantur. Plut. in Proble.

Eucharistia ex caligine lumina germinat, id est ex hominibus Angelos facit, Gen. 1. Gloss. Interl. ibid. Ioan. 1.

Zach. 9. 17. Eucharistia Virgines & consequenter Angelos germinat.

tant te, id est Angeli, Glossa, cum Lyrano subjungit. Quare, si, ut refert Cælius, visum est Catoni, nil esse aliud prophanorum mensam, *Quam magnam amicorum parentem, & procreatricem*; nobis quoque censendum est sacram Christi mensam matrem, ac procreatricem amicorum Dei, nimirum Angelorum esse.

10. Si æther altare dixerim, dum super illud nova conficitur, vel jam consecrata residet Eucharistia, non incongruè ratiocinatus existimabor. Tunc enim, ut cætera omittam, quæ ad hoc institutum minimè spectant; facibus arder, quemadmodum syderibus æther, unde *Æther*, id est, *Ardens* appellatum est. Quare autem hæc lumina, ubi Eucharistia lucet, adhibeantur, nonnullas superius rationes adduximus, nonnullasve alias infra subjicimus. Nunc appositè pro hoc argumento, lumina dicito in hunc finem apponi, ut fæcunditas Eucharistiæ denoretur, *Lumen generationis est signum*, ait Plutarchus, rationem assignans, cur Gentiles in nuptiis adhibere lumina consueverint. Si verò quæsieris, quid generet altare, quid germinet Eucharistia: Angelos inquam ex hominibus, ex caliginibus lumina, sanè lumina sunt Angeli, de quibus habetur Genesis initio: *Fiat lux, Fiat lux*, ait Glossa, *id est Angelica natura Dei visione illustrata*. Expende verba Joannis, dum de Christo loquitur suæ narrationis initio. *Erat*, inquit, *lux vera, quæ illuminat omnem hominem*. Quid est illuminare hominem, nisi in lumen sublimius, id est in Angelum transformare; qui vero soli, qui primi luci proximius hæret, quive altiorem intelligentiæ gradum ab ejus immensitate obtinet? Sed hæc illuminatio, sive in Angelos transformatio, sanctæ debent homines Eucharistiæ.

11. Tradit Zacharias mensam sacri altaris quemdam uterum esse, in quo virgines germinantur. *Quid enim*, inquit, *bonum ejus, & quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Cum autem certissimum sit virgines potius Angelos, quam homines esse, quippè quæ præter carnem in carne vivunt: Unde Bernardus: *Angelica planè vita virginitas, & qui non nubent, neque nubentur, erunt sicut Angeli Dei*; In eo pariter censendum est Angelos procreari. Firmiter tene, constanter sustine, quicunque dignè sacræ mensæ accumbunt, Angelos à sacra mensa discedere.

D Bern. ser. in Nativ. B. M.

12. Tandem Malachias accedit, quia *Labia*, inquit, *sacerdotis custodiunt scientiam, & legem de ore ejus exquirent; quia Angelus Domini est*. Ubi, ut advertis, Vates Sacerdotem Angelum facit labiis suis Dei scientiam custodientem, & legem. Magna vis profectò, magnaque legis Dei virtus, quæ in labiis hominis posita hominem commutat in Angelum. Quid aliud eumdem Malachiam ex homine in Angelum transtulit (ubi Hebræus *Malachiam* legit, Latinus *Angelum* interpretatur) nisi lex Dei, qua, dum plebem instrueret, ejus labia coruscabant? Age nunc mecum discurre, ac nostro theoremati colophonem adde. Si in labiis hominum lex Dei sita, hominem transfert in Angelum: Deus ipse legis conditor non solum in labiis hominum positus, sed & ore comestus, sed & faucibus deglutitus, sed & corde receptus, sed & anima unitus, homines non commutabit in Angelos? In Angelos planè commutabit. Magna profectò dignitas nostræ gentis, magna nobilitas Christiani hominis, cui datum est tali edulio frui, quo & mortalitatis pellem relinquat, & immortalitatis stolam assumat. Agnoscat fidelis in quem celsitudinis apicem erigitur dum sacri cibi communione, Dei domesticus efficitur, in Angelorum consortium elevatur, summi Regni Principum, & cœlestis aulæ primatum. Sed nec obliviscatur divinis se præparare mysteriis, corporeitatem homini exuens, in corporeitatem spiritus assumendus.

Malach. 2. 7. Sacerdos est Angelus.

Lex Dei in Labiis posita homines in Angelos transformat, cur non magis Eucharistia id faciat.

THEOREMA XXI.

In loco Pascuæ ibi me collocavit.

Eucharistia laborantis anima jucundissimum hospitium.

QUoniam benignissimus, ac piissimus Jesus laborum nostrorum misertus, sacram nobis mensam instruxit; ut ad eam, tantarum ærumnarum mole defessi, quotidiè divertentes,

tes, minimè deficeremus ſub onere: ubi ex vulgata translatione ait Pſaltes; *In loco paſcuæ ibi me collocavit*, Genebrardus habet. *In cauſis germinis ſtabulat me.* ſtabulum locus eſt ad quod longo ex itinere fatigat: divertere conſueſcent, quod etiam hoſpitium, & diverſorium dici ſoleat. Aliud revera non eſt Euchariſticum Sacramentum, quam dulce quoddam, & exoptatum animæ laborantis hoſpitium, ſive diverſorium, ad quod, ut reficiatur, ne deficiat, quotidie divertit.

Genebr. in Pſ. 22.

Euchariſtia eſt anima defatigatæ ſuave hoſpitium.

1. Elegans parabola, quam de cœna magna Chriſtus effinxit, Euchariſticam cœnam ſubindicat. Magna eſt equidem, tum convivantium magnitudine, cum ſolis Sanctis, Dei magnatibus, pareant; tum famulorum nobilitate, & numero, hi enim ſunt Angeli, cæli cives, tum etiam epularum individua dignitate, corporis ſcilicet, & ſanguinis Dei quibus nil ullibi majus. De hac cœna pro nunc velim expendas, quod Deus ſervo, cui advocare convivas dederat, juſſit eos ad introeundum, cœnandumque compellere. *Exi*, inquit, *in vias, & ſepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea.* Sed hæc nota verba. Ad cœnam Chriſti, in ferculis, in delitiis, in novitate, & ſuavitate excellentem, ſervus convivas compellere mittitur, cum ſervum convivæ, ut eos invitaret, compellere debuiſſent? Quorſum hoc? Quia perinde noſtræ ſalutis excrevit incuria, ut ad divinas dapes, omni dulcore præſtantes, nonniſi compulſi, accedamus. Servus, à quo ad divinam menſam compellimur, mundus eſt: compellitis nos, innumerabilibus malis, laboribus, & ærumnis per dies ſingulos defatigans, pro quorum refectione ad Deum confugiamus oportet. Audi D. Anſelmum. *Quia in iis temporibus crebreſcunt adverſitates ſæculi, ob hoc dicitur compelle intrare. Aliquando enim nos mundus retraxit à Deo; ſed nunc tot, tantiſque malis plenus eſt, ut ipſe nos jam mittat ad Deum.* Planè quis hominum immenſa mole harum ærumnarum quotidiè preſſus, ſubſiſtere poſſet, & vivere, ſi, ut reficeretur, ad Deum pro pane carnis, poculoque ſanguinis ſui quotidie non confugeret? Nullum aliud hoſpitium, vel diverſorium præter Euchariſtiam in hac lachrymarum valle relictum eſt nobis, in quo reſpiremus, pauſemus, recreemur.

Euchariſticum epulum cœna magna eſt, & cur.

Luc. 14. 23.

Adeo noſtræ ſalutis increvit incuria, ut ad divinas dapes non niſi compulſi accedamus.

D. Anſel. in Evang. narrat.

Nullum in hac lachrymarum valle fatigati

2. Dura nimis, & inhumana locutus quibuſdam ex Diſcipulis viſus eſt Redemptor, cum de ſacro corporis ſui, ſanguinisque diceret: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*: quapropter eo relicto, ad mundum, quem reliquerant, redierunt. Ipſe autem ad Apoſtolos: *Numquid*, inquit, *& vos vultis abire?* Cui amantiſſimus Petrus: *Domine ad quem ibimus?* Ac ſi clarius diceret: Quid habemus in mundo, ad quod te derelicto, in refugium noſtrum, & in patrocinium, confugere valeamus? Nihil profectò. Quomodo nihil? Nonnè parentes, uxores, & cognatos habebant? Nonnè prædia, cæteraque bona, ad quæ etiam pro vitæ ſolamine confugere potuiſſent? Quod ſi ais, eos hæc omnia Chriſtum ſecuturos dimiſiſſe. Potuiſſe (inquam) hæc eadem repetere, nec non alia quoque majora ſibi ipſis adjicere. Audi reſponſionem Hugonis. *Quoniam omnibus eſt eis Chriſtus honorabilior, & patribus, & matribus, & aliis omnibus; ut deſiſtentes ab eo, non reputent ſe alibi refugium invenire.* Planè pro refugio, & conſolatione tantorum malorum, quibus indeſinenter nos mundus exagitat; ut fratres, amici, opes, & cætera hujuſmodi bona, Chriſto comparata, pro nihilo reputentur. Nihil eſt quod nos laborantes reficiat, mœrentes conſoletur, lugentes exhilaret, fameſcentes ſaturet, profugos recipiat, jactatos firmet, impulſos conſolidet, ſauciatos ſanet, defunctos vivificet, præter Chriſtum. Chriſtus refugium noſtrum eſt, & virtus, adjutor in tribulationibus, quæ in nos ſæviunt. Quæ cum ipſe præviderit, nolens nos, utpote clementiſſimus, deſolatos relinquere, ubi ſtatuit redire ad Patrem, Euchariſtiam adinvenit, in qua ipſe uſque dum ſtabit mundus, nobiſcum permanebit, ut eum haberemus pro diverſorio, proque refectione, & requie laborum itineris noſtri, dum peregrinamur ad patriam.

aliud jucundius habemus diverſorium quam S. Euchariſtiam.

Ioan. 6. 54

Hugo Car. ibid.

Nihil eſt quod nos laborantes reficiat adeo efficaciter præter Chriſtum.

3. Quàm aptè Regius Pſaltes hoc diverſorium indicat, dum Deum introducit Unigenito ſuo dicentem: *Dominare in medio inimicorum tuorum?* Id eſt: Dum Sanctos ſuos mundi hoſpites regis, in hoſtium tuorum medullio præſidebis, ſive in medio inimicorum tuorum

Pſ. 109. 2.

rum tuam sta tues aulam. Sed quodnam mandatum est hoc? Primo intuitu haud satis cõgruum videtur. Quæ enim conventio lucis ad tenebras? Christi ad Belial? Quid tibi puríssime Jesu cum tuis sceleſtiſſimis hoſtibus, qui te frequenter lædunt, injuriant, exalperant? quibus inferorum dominatur tyrannus? Sane, dum Deus ait: Dominare in medio inimicorum tuorum, non inter inimicos, & hoſtes; ſed inter amicos, & charos, ſuam Filio ſedem deſignat: *Dominare in medio inimicorum tuorum, id eſt in juſtis*, ait Bruno Sanctiſſimus, *qui dicuntur medium inimicorum, id eſt, infidelium: eo quod ab infidelibus, & perſequentibus undique circundantur, ſicut illud, quod medium eſt, ab iis, quæ circumquaque ſunt circumdatur.* Ex eo, quod ſancti, dum ſunt in mundo ſuperſtites, nullo non tempore à peccatoribus, Deique inimicis, ut continuis laceſſerentur injuriis, undequaque circundantur, & obſideantur, medium inimicorum Dei dicuntur; quibus Chriſtum ſuum Deus præſidere jubet, ut, dum calumniantur, tantiſque injuriis afficiuntur, ſecum Salvatorem, conſolatorem, & refugium ſuum haberent, in quo laborum eorum requiem invenirent. Is quidem eſt, qui laborantibus clamat: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

D. Bruno ibid. Iuſſi ſunt medium inimicorum Dei.

His Chriſtus præſidere in Euchariſtia jubetur, ut in tantis injuriis habeant conſolatorem & refugium.

Matth. 11. 28.

4. Dum Sinæ ſummitatem, Moyſenque ſua præſentia nobilitaret Altiſſimus, talia ipſum Moyſi dixiſſe legimus. *Fac mihi ſanctuarium, & habitabo in medio eorum.* Quoniam (ac ſi diceret) unà cum populo meo habitare decrevi, ubi de hoc monte deſcenderis, mihi in eorum medio conſtrues habitaculum, quod, quia Sanctum ſanctorum recipiet, ſanctuarium nuncupabis. His monitis deſcendit Propheta, Deique mandatis obtemperavit. Rogo te Domine Deus: Si manſionem hanc pro tuorum neceſſitatibus tuo petis à Moyſe, cur non in monte, potius, quàm in medio populi, præcipis fabricandum? Ad eum enim populi cum Moyſe confugere poſſent, laborumque ſuorum requiem, languorum medicamen, ſolamen tribulationum exquirere; tuque decentius majeſtati tuæ dignitative conſuleres. Forſan, quia Moyſes nequibat tibi ſanctuarium in monte conſtituere? Sed brachio virtutis tuæ cuncta poſſibilia ſunt, & agilia. An quia populi tui miſeratus laborum, utpote clementiſſimus, non eos ad te confugere pateris, ſed ad eos ipſe properas adjuvandos? Ità planè. *Ne ſit eis labor recurrere ad montem hunc* ait Durandus. Ne ad eum adeundum (ac ſi diceret) ſi in monte maneret, laborioſa, longaque itinera eſſent nobis laborantibus ſubeunda. Adderentur enim labores laboribus, differretur remedium, præque cunctatione certus immineret interitus. Majeſtatem quidem ejus mons Sina decebat: ſed maluit noſtræ neceſſitati proſpicere, ut cum premeret adverſitas, præſto eſſet conſolatio, eum ſæviret morbus, adeſſet medicina, cum perſequeretur hoſtis, non abeſſet refugium, ac uno, eodemque tempore, quo profligamur malis, reficeremur bonis. Hæc eſt potiſſima ratio, qua Deus in altari nobiſcum adeſt ſub ſenſibilibus panis.

Exodi 25. 8.

Guliel. Dur. Raț. Divin. lib. 1. c. 1. Deus in altari nobiſcum eſt ne ſit nobis labor recurrere ad calorum montes.

5. Innumera, ac infinita propemodum ut nulli non innoteſcat, ſibi olim homines conferunt idola. Nulla gens fuit, quæ Deos ſuos non fingeret, fictos non adoraret, non coleret. Nullis parcebant ſumptibus, difficultatibus, & laboribus; pro nihilo ducebant aurum, flocci pendebant argentum, ut ſua ſibi confingerent ſimulachra. Hinc Iſaias populo Hebræorum idolatranti: *Confectus*, ait *aurum de ſacculo, & argentum ſtatera ponderatis, conducentes artificem, ut faciat Deum, & procidunt, & adorant. Portant illum in humeris geſtantes, & ponentes in loco ſuo.* Quidnam boni, & lucri ex inſenſibili ſimulachro ſibi homo promittit, quod illud effingere ſatagit tantis laboribus, & expenſis: *Hoc facit*, inquit Oleaſter *propter indigentiam, qua laborat, & cupit non longè medium habere: & ideo illum corporeum fingit, ad quem facilè accedere poſſet.* Ex eo, quod frequenter homines præſentium malorum congerie agitatos ſe ſentiunt; quorum ſolamen, niſi ex Numinis confugio, prodire non poſſe cognoſcunt; ad quod, ſi longè abeſſent, difficile foret perfugere, ſibi ipſum effingunt, propeque ſe conſtituunt; ut, quoties immineret adverſitas, refugium haberent præſentaneum. Sic ſe gentes decipiebant. Ex quo, tum humanorum laborum magnitudinem, tum divinæ præſentiæ neceſſitatem, ut cum illis premimur, hac promptius adjuvemur licet animadvertere: admirabilem inſu-

Iſa. 46. 7.

Oleaſter.

Ne per momentum quidem a rumnarũ noſtrarum conſolatio deeſſet ſub

Speciebus panis velatus nobiscum, nunquam recessurus cohabitat.

insuper Dei nostri benignitatem, qua, ne vel per momentum nobis ærumnarum nostrarum consolatio, laborumque refectio deesset, se sub sensibilibus panis obvelans, nobiscum non unquam recessurus, cohabitat; ut quoties laboraremus, ad eum tamquam ad diversorium nostrum diverteremus, consolationem, & requiem imploraturi.

Psal. 37.7.

6. Audi Regium Vatem hac malorum mole defessum dolentem, ejulantemque: *Miser factus sum, & curvatus sum usque in finem.* Legit Innocentius: *Miserius afflictus, & turbatus sum usque in finem.* Id est. Ita me præsentia subigant mala, detinentque oppressum, ut non hominem, sed jumentum onere prævagatum me sentiam. Nullum tempus est, in quo anima mea repausset, cor meum respiret, caro mea quiescat: neque mihi aliquantulam tantorum laborum consolationem promitto, nisi finem attingam. Totum hoc dicit, cum *Miser*, inquit, *factus sum, & curvatus usque in finem.* Sed quisnam est finis, tantæ suavitatis compos, & lenitatis, quod laboribus, ærumnis, & languoribus hominum imponat finem? Christus, ait idem Innocentius. *Turbatus sum usque in finem, finis Christus est: unde Christus finis legis.* In cassum laborant (ac si diceret) ii, qui, præterquam à Deo, laborum suorum refectionem exquirunt. Terrena adjutoria potius augent, mala quàm diriment; potius exugunt lachrymas quam abstergant, onerant quàm levent; contristant, quam exhilarent. Solus Christus est consolatio nostra, laborum nostrorum refectio, itineris nostri diversorium, malorumque omnium finis. Ego proinde, qui tantis premor angustiis, nullam unquam spero refectionem, nisi ubi ad Christum pervenero, à quo ita suaviter me reficiendum confido, ut præteritorum malorum penitus obliviscar.

Terminus laborum nostrorum Christus est, in illo requiescemus.

Innoc. III. in Psal. 3. Panit. Terrena consolationes potius lachrymas eliciunt, quam abstergant.

7. Dum hinc tecum ipse revolves, quanta passi sunt Sancti; contra quos, non modò mundus sævissimis decertavit injuriis; sed & inferorum rabies truculentissimis ictibus profligavit: hinc vero ipsos non tantum non repugnantes, verum & tali hilaritate, & studio quibusvis malis objectos, ut magis ad nuptias, & ad lauta convivia cogitares admissos; mirabiliter admirabere. Ubi Crucem vidit Andreas, in qua sævissimè configendus erat, ac si thalamum nuptialem vidisset, *Exclamavit, & dixit: O bona Crux diu desiderata & jam concupiscenti animo præparata, securus, & gaudens venio ad te.* De Laurentio ait Chrysologus: *Ut oblata est torrenda, & ut verius dicam, assanda martyrio nobilis illa Laurentii craticula, ille craticulam supplicii lectum quietis putabat.* Demum (ut omittam cæteros) Agatha nostra: *Tamquam ad nuptias invitata, agonem suum Domino precibus commendabat.* Unde quæso eis tanta cordis hilaritas, tanta voluntas, imò magis voluptas; ubi non, nisi luctus, dolores, gemitus, consuetum est experiri? Quoniam in prædulcissimum Christi diversorium fuerant introducti, sacrique muneris participatione refecti, ac ebrii, sponte, hilariter, & voluptuosè cuncta perferebant tormenta, cunctis se malis subjiciebant, mortemque rerum omnium amarissimum, ut melle suaviorem, amplectebantur. *Sancti omnes*, inquit Paschasius, *nisi isto ebrii essent musto, nequaquam talia, tantaque ferrent sponte, quæ pertulerunt.*

Martyres lati pertulerunt Martyria, quia in dulces Christi

diversoriū fuerant introducti. Brev. Rom. 30. Novembris. D. Chrys. serm. 155.

Brev. Rom. 4. Febr.

Pasch. in cap. 1. Matth.

7. Manifestum est cunctis, nullum esse diem, in quo S. Mater Ecclesia filios suos Eucharistiæ participatione non nutriat. Quamvis enim in Paraseeve ex eo, quod tunc sciat sceleratissimos hostes Dilectum suum occidisse, a sacrificio vacet; communione tamen, ut jam dictum est, non vacat. At unde est tam crebra, neque per diem omittenda, lactæ mensæ communio? Quia magna, quia crebra, quia intolerabilia sunt mala, quibus fideles sui afficiuntur: scitque eos nullibi diversorium, in quo recreentur, & pausent: nisi in corpore, & sanguine Dilecti sui sponsi habituros: idcircò quotidie sanctam mensā apponit, cœlestibus refocillamentis repletam. *Hoc Sacramentum*, inquit Auctor Gemmæ animæ, *Ecclesia necessario repetit, ut in vinea laborantes quotidie eo reficiantur.* Hinc est, quod Augustinus molem sciens laborum suorum nisi in Eucharistico diversorio, nullibi dimittendam, ajebat Christo: *Repausset in te cor meum, da lapso cibum, collige dispersum, libera captivum, reintegra jejunium: ingrediatur ad te, & requiescat in te, & reficiatur de pane cœlesti.*

Ecclesia filios suos quotidie communicat, etiam in die Paraseeves, quia quotidie mala innumera nos obruūt. Auct. Gem Animæ li. 1. c. 35.

D. Aug. cap. 4. Manual.

THEO-

THEOREMATA MORALIA

EX TITULO PSALMI 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Super aquam refectionis educavit me, animam meam convertit.

POstquam Psalmographus pascuam apposuit, aquam attulit. Ubi ait: *In loco pascuæ ibi me collocavit*, addidit, *Super aquam refectionis educavit me.* Apta quidem additio; nam tametsi in conviviis quæ edenda sunt, exquirantur; quæ potanda sunt non negliguntur. Perinde utrisque debet redundare convivium, ut, si altetum desit, magnæ' adscribatur incuriæ. Sed, de quibus agimus, tantam vim habet pascua, ut pascua, & potus sit; potusque, sit potus, & pascua: neque alteri alterum deficiens, deficere poterit. Quod una cum aliis mysteriis, ex textu hoc eliciendis, compertum habebis.

THEOREMA I.

Super aquam.

Admirabilis plane dignatio, quæ ubi sibi Christus Passionu sua præelegerit amara, nobis asservaverit dulcia.

Hugo Card in cap. 6. Ioann.

PEr aquam Vates Eucharistiam intelligit, dum ait: *Super aquam refectionis educavit me.* Quæ quidem *Dicitur aqua*, ut ait Hugo Cardinalis, *quia sitim cupiditatis, & peccati extinguit. Hæc est aqua, quæ fluxit de petra Christi. Bibebant autem de spirituali, consequente eas petra, ut dicitur ad Corinthios.* Aquam verò, an mel dicam? Mellis dulcedinẽ sapit. *De petra melle saturavit eos.* Melsanè: erumpit enim ex amaro mari amaritudinum Christi. Nec tantam posset suavitatem afferre, nisi ex tanta prodiret amaritudine: *Pluviæ, quæ fiunt ex salsis aquis, dulciores sunt, quam reliquæ*, habet ex Plinio Bercorius. Animadverte verò obstupescendam Dei nostri dignationem, dilectionem, immensam charitatem, qui sibi mortis suæ seligens amaritudinem unde

Eucharistia per aquam intelligitur Ps 89. 17.

Eucharistia melle dulcior est, quia ex summa amaritudine instructis pessimus processit.

unde ait: *Amaritudo mea amariſſima*, nobis dulciſſimum, ac ſuaviſſimum ſervavit Sacrum, ex tanta amaritudine decolatum.

Plinius apud Berc. Redu Moral. lib. 14. capit. 6.. num. 19.

1. Quæ ſponſus habet in Canticis. *Meſſui mirrham meam cum aromatibus; comedi favum meum cum melle meo; bibi vinum meum cum lacte meo; comedite amici, & inebriamini chariſſimi*; de Sacramento altaris communiter interpretantur. Sancta Euchariſtia mel, & lac eſt. Præſto eſt Antoninus, qui illud Canticorum *Mel, & lac ſub lingua tua*, ad Sacerdotem dictum intelligens; *Benedicitur*, ait, *ſub lingua, eò quod poſtquam Sacerdos ſuper hoſtiam verba conſecrationis finivit, ibi eſt vel Divinitatis, & lac humanitatis.* Ex eo autem, quòd nihil eſt in eduliis melle, & lacte dulcius; Ambroſius Euchariſtici panis omnimodam elicit dulcitudinem, omnis expertem amaritiæ *Vides*, ait, *quod in hoc pane nulla ſit amaritudo, ſed omnis ſuavitas.* Sed quonam pacto tam magna ſuavitas, ab omni amaritudine procul, Sacro poteſt ineſſe, cum eadem-met hora, qua amariſſimam mortis mirrham Crucis legebat in ligno, confectum ſciamus? Sanè dum ait: *Comedite amici, & inebriamini chariſſimi*, præmiſerat: *Meſſui mirrham meã cum aromatibus*: quonam pacto manus felle inunctæ, imò plenæ, panem apponere potuerunt, qui ſic amaritudinis veſtigium omne ſecludat, ut nullo non dulcore, ſuavitateque polleat? Oportebat certè manus felle, mirrhaque illitas, in panem, quem tenebant, amarorem ſuum transfundere. Sed manus amoris erant, cujus (utpote ignis,) non minus ſegregare, quam rarefacere proprium eſt, unde ſic amarum ſegregarunt à dulci, ut omni ſibi felle retento, omne mel, omne lac, omnemque ſuavitatem in panem tranſmiſerint. Quid facerent manus, niſi quod, à quo regulantur, patraverat cor? de quo ait Bernardus, *Cum enim in ſumma Crucis eſſet amaritudine, nihil exivit de ejus corde niſi dulcedo.* Tanti nos Deus facit, perinde diligit, ſic charos habet, ut ſibi amara ſeligat, nobis dulcia conferat.

Euchariſtia mel & lac eſt. Cant. 4. 11 D. Antonin. par. 1. tit. 6. c. 2. §. 10. D. Amb. lib. 5. c. 3. de Sacramen.

Qua ratione fieri poteſt ut Euchariſtia adeo ſit dulcis, cum in amariſſima mortis hora ſit confecta.

Cum Chriſtus in ſumma eſſet Crucis amaritudine nihil ab eo exivit quam mera dulcedo. D. Bern. de paſſ. Dom. c. 12.

2. Siſtamus adhuc in hujuſmet loci interpretatione. Ubi transfert vulgatus: *Comedi favum meum*, Selomon habet: *Comedi cannam meam*; aitque ſcriptura. *Loqui de melle, quod creſcit in cannis*; nimirum de ſaccharo. Dulciſſimum eſt ſaccharum, ac ſuaviſſimum quidem, dulciſſimum, ac ſuaviſſimum amoris noſtri corpus præferens. Tale D. Elzearius, eximium noſtri Ordinis decus, ac totius Franciſcanæ familiæ laus præclariſſima, illud expertus eſt. *Retulit quandoquidem Virginea conjugi ſuæ, cum Chriſti corpus acciperet, videri ſibi optimum ſaccharum ſe in ore habere, ac deglutire.* Sed cum notum ſit ſaccharum ex canna fieri, & oriri, quideſt, quod hoc ſaccharum ſub panis formis incluſum, ſic depuratum, ſic excolatum habetur, ut nulla in eo, dum editur, cannæ moleſtia ſentiatur? Quia Rex noſter Jeſus humanæ ſalutis amator, ac divini hujuſce ſacchari fabrefactor, ſui illud amoris igne colavit, & ſelegit à canna; ſibi ipſi cannam, ut illuderetur, percuteretur, felle potaretur, aſſervans; dulciſſimum nobis ſaccharum ex hoc canna prolatum; *Omne delectamentum habens, & omnis ſaporis ſuavitatem* proferens.

Cant. 5. 1. Rabo. Selomon. ibid.

Lippom. 27. Septembr. c. 20. Euchariſtia ſaccharo dulcior eſt.

Chriſtus Euchariſtiã inſtituens ſibi cannam reſervavit, nobis purum ſaccharũ porrigens: Sap. 16. 20. Cant. 5. 1.

3. Quod ſi mellis nomine, non quod homines ex canna, exprimunt, ſed quod, ut noſtra ſonat littera ex floribus apes legunt, mavis intelligi; *Comedi favum meum cum melle meo*: nec tibi rei noſtræ ſenſus deerit opportunus. Jam ſupra diximus, Euchariſtiam eſſe mel, qua metaphora uſus eſt Salomon Proverbiorum vigeſimoquarto, ubi te ad Sanctam Synaxim exhortans, *Comede*, ait, *fili mi mel, quia bonum eſt. Mel corpus Chriſti dulce ſignificat*, ait Angelicus Doctor. Qui apum naturam memoriæ prodiderunt, eas ajunt ex amarioribus floribus dulciora mella conficere, præcipuè autem ex thymo, cujus planta non modicam ſapit amaritudinem, Hyblea mella, quæ apud Veteres tanti erant, ut quidam Poetarum canat: *Mella jubes hyblea tibi, vel hymettia naſci*, colliguntur ex thymo, ut toties, hyblea prata peragrans, obſervavi. Hinc quidam, ex vitæ adverſitatibus non parum eliciens delectamenti, thymum apibus circumdatum depinxit in clypeo, inſcripſitque. *Et ex amaris.* Quod ſi dulciora mella ex amarioribus plantis eliciuntur, & Euchariſticum mel notum ſit omne dulce, ac ſuave ſua ſic ſuperare dulcedine, ut conferri poſſit ambroſiæ, quæ (ut apud Athenæum Ibycus affirmat) ad mellis naturam nonocuplam habet dulcedinem; arguendum eſt eam ex amarioribus Chriſti amaritudinibus confectam, collectamque, quas

Prov. 24. 13, D. Thom. opuſc. 58. cap. 1. Apes ex amarioribus floribus dulciora mella conficiunt, Martialis.

Athen. lib. 2. c. 1. Mirũ non eſt Euchariſtiam mel dulciſſimum fundere.

quæ ex amara Christi passione ortum habuit.

quas sibi Salvator, ut nos prædulcissimo cibo reficeret, concoquenda percepit.

4. Dum sub typo mellis Eucharistiam haberem, equsque, ut dictum est, omnem dulcorem exhibens, ut nullum sit incommodum, nullus labor, nullum opus, quod ad eam assequendam sese nobis objiceret; veteris memor adagii, *Neque mel, neq; apes*, in eos, qui incommodum ferre recusant, quod sit commodo quopiam conjunctum; veluti si quis apes, quod sint aculeati, nolit perperi, is nec melle, quod optat fruatur; ita mecum ipse ratiocinabar: Bone Deus cum nullus melle gaudeat, quem apum non contristent aculei, unde nobis mel ab aculeis apum innoxiis, unde tantum bonum nullo malo permixtum? unde tanta oblectatio omni decolata tristitia? Sed, qui, ut nos exaltaret, humiliari; ut nos ditaret depauperari, ut vivificaret, occidi venerat, sic sibi omne prælegit malum, ut omne nobis imperciret bonum. Ut Eucharisticum mel qualicumque refertum dulcore nostra exhiberet in mensa, ipse sibi immanium prælegit apum aculeos, spiculos, morsus, spinas, clavos, & cætera, quibus usque ad mortem dilaceratum agnovimus. Hinc illa vox ejus. *Circumdederunt me sicut apes.*

Adag. Aldi Manut.

Vt Christus nobis Eucharisticum mel dulcissimum exhiberet, ipse sibi apum elegit aculeos.

Ps. 117. 12. Ps. 1. 3.

5. Præterea per arborem, sive lignum, *Quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo:* ut placet Interlineari, intelligendus est Christus. Christus secus decursus aquarum plantatus est, in utero nimirum Virginis Beatissimæ, ad quam cœlestes aquæ celerrimè confluebant: vel secus nostræ mortalitatis defectus, quibus instar aquarum ad interitum fluimus: nam, cùm esset æternus, mortalis fieri, morteméq; voluit experiri. Hujus arboris fructus Eucharisticum est Sacramentum, quod, *Fructum salutiferum*, dictum est ab Ecclesia sua, quem Christus ex passionis Sacratissimæ tulit, deditque radice: dedit enim illum in tempore suo, nimirum in hora mortis, quæ Christi tempus fuit: *Sciens Iesus quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrē*; ait Joan. Quàm bellè Sacrū Eucharisticum dicitur fructus: eò enim & homines, & Angeli fruuntur: in mensa Ecclesiæ, & in convivio cœli beatificæ visionis beneficio manducandus apponitur. Verè

Gloss. ibi. Christus arbor est

Fructus hujus arboris est Eucharistia.

Ioan. 13 1. Pulchrè Eucharistia fructus dicitur & est.

fructus arboris vitæ plantatæ in medio paradisi, cujus esu juvenescunt senes, juvenes à senio præservantur; evitantur mortis insidiæ, à quo demum nostra dependet beatitudo. Si verò de sua dulcedine percontaris, rem magnam exposcis, humano eloquio prætereundam: perinde enim sapit, ut & ipsimet Angeli, quò amplius perfruuntur, eò amplius perfrui concupiscant. Verum enim verò ex immensa dulcitudine tanti fructus, arguas oportet immensam radicis, ex qua latus est, amaritudinem. Nam, ut ait Richardus à S. Laurentio; *Natura arboris est, quod quantò radix fuerit amarior, tantò fructus erit dulcior.* Quare si in Eucharistico fructu præguslatur dulcedo quædam cœlestis, censendum est Dominum in suæ passionis radice infernalem amaritudinem expertum esse. Quod ipse non obtinuit, cùm clamaret: *Dolores inferni circumdederunt me, præoccuparverunt me laquei mortis.* Dulcissimus, & amantissimus Jesus, ut omni nos suavitate, dulcoreq; repleret, omnem expertus est amaritudinem; ut nos vitali fructu recrearet, vivificaretque, mortem subire voluit acerbissimam.

Ex dulcedine fructus Eucharistici arguas, ingentem radicis ex qua natus est amaritudinem. Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mariæ lib. 12. Ps. 17. 6.

6. Ficus illæ perdulces, quas Hieremias vidit in templo Dei, *Ficus bonas valdè*: Eucharistiæ typus erant. *Ficus bis dicta dulces corpus Christi Dei, & hominis significant*, ait D. Thomas. Nec inconsultò: nam, si, ut communiter sentiunt, arbor Adamo vetita ficus fuit; Deum, *ut medelam ferret inde, hostis unde læserat*, oportebat ficu medere plagas inflictas à ficu. Quærit autem Plutarchus in Problematibus: *Cur ficus arbor facilè amarissima, dulcissimos edit fructus*; Ac si vellet inferre, cùm sis truncus amarus, rami amari, folia amara; fructum etiam amarum ferre deberet. Ait tandem; *Ficum, expresso quidquit reliqui erat dulcis succi; consumpto, transmissoq; in fructū suū, quidquid pinguedinis, maturiq; succi habebat, ipsā expertem dulcoris omnis manere.* Ex hoc censendum est ficū in homines benevolentissimè affectā: nam ut eos dulcissimo fructu depasceret, nō nisi amaritudinē sibi reservat. Hæc est ratio potissima, qua corpus Christi sub typo ficus exprimitur. Si quidem Dominus JEsus, cum ficum hanc sacratissimam tulit, ut nos in ea dulcedinem experiremur omnimodam,

Ficus bona est Eucharistia. Hierem. 24. 3. D. Thom. opusc. 58. c. 1.

Plutarch. Proble. 9. decad. 5. Ficus reservata sibi omni amaritudine dulcedinem omnem in fructum transmittit.

Vt nos in Eucharistia omnẽ sentiremꝰ dulcedinẽ sibi reservavit amara.

omnem quam habuit suavitatem in eam transfudit: omne sibi fel, omne absinthium, omnem mortis dolorem, & amaritudinem retinens.

Christus nobilis est margarita. Matt. 13. 46.

7. Quid de ea margarita dicendum est nobis, quæ in toto mundo, evangelico negotiatori quærenti multas margaritas, sola oblata est? Si, ut ferunt, India tot margaritarum est ferax, ut orbem impleat totum, unde solam unam invenit: Est ne tantum una in mundo margarita, sicut unus in cœlo Sol, & una phœnix in terra? *Inventa una pretiosa margarita*, &c. ait Evangelista. Quia sub typo margaritæ Christum invenit, quem margaritæ instar ex rore Sancti Spiritus in uterum pluente Virginis, tamquam in margaritifera concha credimus generatum. *Inventa una pretiosa margarita, id est Christo*, ait Hugo Cardinalis, *Fertur enim, quod margarita nascitur ex rore cœli in concham maris se aperientem. Sic Christus de Spiritu Sancto in Beatam Virginem verbis Angeli consentientem.* Christus autem unus est, solus est, nec illi unquam alius inventus est similis. Quod si hoc de Christo sub sensibilibus panis exponi cupis, oportet te meminisse, Hebræorum manna, panis Eucharistici typum, colotis margaritæ fuisse, ubi enim vulgatus habet: *Man quasi semen coriandri, coloris bdellii*, pro *Bdellio* transfert Oleaster cum Pagnino *Aledolach, quod*, inquit, *propriè significat margaritam, quod nostri vertunt perolam.* Scias item oportet, Eucharistiam immensum illud pretium, quo redemptus est mundus, acquisitum cœlum, expoliatus infernus, debellatus Dæmon, extincta mors, continere; ut non inconsultè fidelis negotiator omnia, quæ habet, ut eam adipiscatur, ablumat. Unam præterea esse in toto orbe; quia, tametsi hostiæ sint innumerabiles, unum tamen cunctæ continent Christum. Tandem (quod hujus loci proprium est) quemadmodum margarita, quamvis in amaro mari feratur, ipsa tamen amatorem non modo non sapit, sed ea repletur dulcedine, ut in Regum mensis pro deliciis apponatur, ut mensæ Cleopatræ Ægyptiorum Reginæ, ac Romanorum Imperatoris Heliogabali, filiique Eusopi tragici, testes sunt: Non secus divinissimum Sacrum, quamquam ex amarissimo, atque acerbissimo mari passionis Christi apponatur nobis; tanta tamen excellit dulcedine, ut non solum in mensa Ecclesiæ, quam in ferior orbis habet, sed & in convivio Angelorum apponatur in cœlo: omnem enim sibi absorbuit Christus amaritudinem, ut omni nobis suavitate repletum exhiberet edulium.

Hugo Card. ib.

Num. 11. 7.

Oleast. ib.

Eucharistia margarita est.

Margarita in mari nascitur omnis tamen amaritudinis expers: Eucharistia amara instãte passione instituitur, & est dulcissima

8. Attende, quod Sponsa in Canticis ubera sponso adscripsit *Meliora*, inquit, *sunt ubera tua vino, fragrantia unguẽtis optimis.* Planè nova nunc laude, & inaudito encomio voluit uti. Quisnam unquam virum ex uberum præstantia commendavit? Mulierum est hæc laus, non virorum: matres, non patres, utuntur, & exornantur uberibus. Certè etsi Christus vir sit, & non fœmina, ejus tamen ubera non immeritò commendantur: non enim solum, ut cæteri viri, pater est, sed, ut fœminæ, mater. & nutrix: *Habet sponsus ubera*, inquit Guerricus, *ne ullum de omnibus officiis, & nominibus pietatis eum pratereat, ut, qui pater est creatione naturæ, vel regeneratione gratiæ sit & mater affectu dementiæ, sit & nutrix sedulitate officii, & curæ.* Nullum quidem est pietatis, & clementiæ munus, quod erga nos non exerceat piētissimus Iesus: ait etiam matrem, & nutricem: habet ubera, quibus nos alit ad vitam æternam, sacra nimirum Eucharistica. *Quod si*, inquiunt tres Patres, *ubera vis intelligere per ubera illa admiranda, & vino præstantiora: cogita ineffabiles illos altaris fontes, ex quibus nos omnes pietatis alumni enutrimur.* Ex illa autē Dei voce nostram ingratitudinem exprobrante, *Ego quasi nutricius Ephraim portabã eos in brachiis meis, & nescierũt, quod curarẽ eos*, habetur ipsum nutricis instar Eucharistico lacte, non solum famescentes pascere, sed & ægrotos curare. Sed expende quod non medici, sed nutricis instar mederur nobis Christus Eucharistico pharmaco. Nam quemadmodum nutrix, dum ægrũ curat infantulum, nè palatum ejus amaro potu contristet, ipsamet calicem bibit, moxque illum medicato lacte lactans, & pascit, & sanat. Similiter amantissimus JESUS nostris expetens mederi languoribus, qui non, nisi pharmacis expelli poterant amaritudinis, ipse nobis acerbissimæ mortis potavit

Cant. 1. 1. Cur sponsus ab uberibus laudetur quæ mulierum sunt propria.

Guerric. ser. 2. in Nativ. Apostol. Christus est Pater & mater nostra.

Tres Patres in Catena ibid.

Osea. 11. 3

Christus pro nobis amaram sumpsit: medicinã unde lac prodiit

Eschar

stis unde omnes sanamur.

tavit calicem, ex quo salutiferum lac prodiit Eucharistiæ, quod quotidie nobis ad salutem animæ consequendam propinat. Hinc, ni fallor, Laurentius Justinianus Eucharistiam Antidotum spiritale vocavit.

Laur. Just. de Casto Connub. cap. 6.

Fecit antidotum spiritale sputo, felle, aceto, sanguine, flagellis, irrisione, opprobriisque compositum. Sediis omnibus excolatum, pariter & desacatum. O magnum, & prorsus ineffabile dilectionis adinventum, quo, ut deliciarentur filii, imò potiùs servi, tanto felle potatus est pater, imò Dominus, imò Deus.

Vt deliciarentur filii felle potatus est Pater.

9. Advertè Christum sub tritici typo describi in Canticis: videns enim Deus Virginem Beatissimam Christum gerentem in utero: *Venter tuus*, inquit, *sicut acervus tritici vallatus liliis*: eo quia, ait Ambrosius, *In Virginis utero simul acervus tritici, & lilii floris gratia germinavit, quoniam & granum tritici generabat, & lilium.* Quam bellè Christus sub tritici typo proponitur. Quem admodum ex tritico fieri assolet panis, ita ex eo factus est panis, qui de cœlo descendens, dat vitam mundo. Sed cum triticū non triticum modo, sed & frumentum, & granum nuncupari soleat: undeest, quod Christus potiùs dicitur triticum, quàm frumentum, aut granum? Ut, de qua agimus veritas confirmationem ex etymologia tritici nanciscatur. Etenim, sicut, ut ait Bercorius: *Triticum dicitur à tero teris, eo quod teritur adhoc, ut edatur.* Sic Dominus JESUS, ut nobis sacri corporis sui deliciosissimum panem apponeret, sub durissima patibuli mola, tritici instar teri voluit, & frangi. Illius sane in confessione cœlestis panis fuit attritio, nostra verò refectio. Unde sibi amara selegit, dulcia nobis exhibuit.

Cant. 7. 2. D. Ambr. de Inst. Vir. c. 14. Christus est granū tritici.

Berc. Redu. Moral lib. 12. cap. 166. n. 1. Vt Christus corp. sui nobis apponeret edulium tritici instar teri & frangi voluit.

10. Vas illud mirabile, Dei opus excelsi, cujus Ecclesiasticus meminit, dicens: *Vas admirabile, opus excelsi*, Christus est, ut placet Glossæ Interlineali, cui inscripsit, *Verbum caro factum est.* Quare admirabile? Quia non vulgare, & ordinarium est; sed novum, sed ab aliis vasibus longè diversum: Necessario enim *Vas plenum felle effundit amaritudinem plenum melle dulcedinem* ait D. Thomas. Sed nostri vas Redemptoris, cum felle, aceto, sputo, opprobrio, totiusque amaritudinis pelago, plenum fuerit, effudit nobis dulcissimum S. Eucharistiæ nectar: amara sibi in Cruce mordicus retinens, sola nobis dulcia reliquit in Sacramento.

Ecclesiast. 41. 2. Gloss. Interl. ibid. Christus vas est admirabile est, quia plenum felle, mellis effundit dulcedinem D. Thom. opusc. 58. c. 32. Christus de corpore suo amara suxit, ut nos dulcia libaremus.

11 Jam percipio Domine JESU mysterium verborum illorum quæ per os Psaltis locutus es. *Refloruit caro mea*: Flos quidem est caro tua, de quo & tu pasceris, ut tuus ait Guerricus, & nos quoque reficimur. Sed valde aliter: tu de eo toxica suxisti amarissima nos verò mel suavissimum quotidie legimus, & dulcissimum: quia tu aranea es, nos apes; ut appositè de te dixeris: *Tabescere feciſti sicut araneam animam meam*, deq; nobis? *Circumdederunt me sicut apes.*

Pſ. 27. 7. Guer. Ab. ser. 3. de Annunt. Pſ. 28. 12. Pſ. 117. 12.

12. Dum itaque sacram ac mysticam mensam Baxanæ conferam plantæ, puto non aberraverim; de qua ita Majolus: *Arbor Baxana in regno Delii comperta est radicibus, adeò venenosis, ut statim perimat tangentes. Verum illius fructus, cui nomen Nirabix, adeò salubris est ut huic veneno, & reliquis omnibus præsentaneum remedium sit.* Quid quæso sunt sacræ hujus mensæ radices nisi crux, clavi, lancea, flagella, fel, irrisiones, sputa, livores; & cætera sevissima mundi, Dæmonisque adinventa, adeo venenata, ac mortifera, ut cunctorum vitam, quemque mori non poterat, attociter occiderint? Fructus autem, quem profert, tanta, ac tali expletur salubritate, dulcedine, suavitate, ut omnem mortem eliminet, salutem conferat, vitam conciliet. Tu verò piissime Deus, ut nos tali fructu reficeres, ægrotisque mederes; radicibus pastus, passus, & mortuus es. O quàm bonus Deus, O quàm suavis Dominus, qui ut ingratissimis servulis salubria conferret antitoda, sibi præelegit amara, venenata, mottifera.

Majolus de Plantis. Mensa Eucharistia radices sunt crux clavi lancea, unde fructus Eucharisticus nascitur suavissimus.

THEOREMA II.

Super aquam refectionis.

In cœlo est, qui cœli mensa recumbit.

David Ps. 22. in saltu. Areth cõposuit. Lyran. in Ps. 22.

NOtat Lyranus Salomonem Rabbinum autumare, Vigesimum secundum Psalmum in saltu Areth à Psalte compositum, qui cum antea inquosus fuisset, & sterilis; ut Dei amicus, ibi degens, reficeretur, *Divina virtute factus est abundans fructibus, & animalibus, & irriguis fontibus.* Hinc Vates tantæ gratiæ memor, canticum hoc composuit, cecinitque, Deo pro tanto munere debitas grates reddens. Planè videbatur sibi in paradisum translatus, ubi virent herbæ, florent plantæ, fructificant arbores, vernant aviculæ, ludunt animalia, fluunt, & murmurant aquæ. Quod totum virtute solius aquæ Deum fecisse reor: difficulter enim crederet homo paradisum tantis affluere voluptatibus, si fontis illius magnis, mitisque incrementis voluptatis irrigantis hortum, divinus codex non meminisset. Aquatum ubertas paradisos efficit, viridaria constituit, hortos exuberat. Quod si Virginum Virginis uterus à Spiritu Sancto prædicatur hortus, sive paradisus. *Hortus conclusus* talem ex æterno fonte, quem gessit, censendum est. *Hortus autem ideo est appellatus, quia universa delicia paradisi in eo efflorúerunt, ubi fons emicuit nostræ redemptionis.* habet Paschasius. Propterea Psaltes, dum suum delineat paradisum, aquarum meminit: *Super aquam refectionis educavit me.* Nobis autem quid de facto illo dicendum est loco? de altari nimirum, in quod è Sacro latere Christi fons Eucharisticus manat? (*A mensa hac prodit fons,*) inquit Chrysostomus. Quantis exornatur coloribus, lætatur viriditatibus, decoratur floribus, ditatur fructibus, illustratur luminibus? Nonnè paradisus est? Paradisus planè, & in paradiso, quicunque dignè tali mensæ recumbit.

Aquarũ ubertas paradisos efficit. Cantic. 4. Paschas. l. 1 c. 5. Mat. A mensa Eucharistica fons prodit, qui Paradisũ efficit. D. Chrysost. Homil. 45. in Io.

Eccles. 40. 17.

1. Censet Ecclesiasticus inter paradisum, & eam gratiam, quæ ex crebris fit benedictionibus, nihil quidem differre. *Gratia sicut paradisus in benedictionibus.* Ac si diceret. Si tibi fortasse videre paradisum lubet, vide gratiam in benedictionibus, & paradisum vidisti: ea namque paradiso prorsus similis est. Sed quænam est hæc gratia in benedictionibus, paradisum præferens? Ineffabile Sacramentum, quod Eucharistia, id est Bona gratia, dictum est, quæ, quia, cùm fit, multis benedictionibus utimur, gratia in benedictionibus appellatur. Meritò quidem Eucharistia dicitur paradisus: quemadmodum enim, ubi Rex est, ibi regnum: ita pariter, ubi Deus est, ibi paradisus, quod est regnum illius. Quia verò certum, & indubitatum est Deum esse in hostia, quæ in altari prospicitur altare paradisus dicendum est, isq; qui Sacris interest, paradisum colere. *Si gratiam,* inquit Gerson, *dicit Sapiens unus, esse paradisum in benedictionibus: numquid non Eucharistia, qua per excellentiam dicitur Bona gratia, ritè dicitur esse paradisus? Est igitur recipiens Eucharistiam illius superadmirandæ dignitatis promissi particeps, quod Dominus petenti latroni jurejurando dixit: Hodie mecum eris in paradiso. Vbi Papa, ibi Roma, ubi Rex, ibi regnum.*

Eucharistia, qua interpretatur bona gratia est sicut paradisus in benedictionibus. Paradisus est ubi Deus est.

Ioan. Gerson in Docum. de Sacr. Altar. to 3. Est igitur hostia & altare paradisus. Eucharistia est Scala Iacob.

2. Per scalam, quam Jacob vidit, Eucharistiam Justinianus intelligit. Scala quidem est terræ fixa, cœloque porrecta; nam nisi per eam è terra non licet in cœlum ascendere. Per eam quidem ascendunt, descendunt; Angeli. *Assistunt,* inquit, *planè fruitione beata lætantes: nunc in Verbi contemplatione descendunt, nunc in ipsius assumpti hominis jucunda consideratione descendunt.* Ei Deum habes innixum, Deus enim in ea est, non, ut Hæretici somniant, figuraliter, sed verè, & essentialiter. Cæterùm nè te prætereat sacræ Eucharistiæ locum, non terram, quamvis sit terra, sed cœlum, dictum à Patriarcha. *Quam terribilis est,* inquit, *locus iste! non est hic aliud nisi domus Dei & porta cœli.* Ex quo idem concludit, *Hinc loci hujus evidentissimè percipitur quanta sit dignitas, quantúq; colendus, ubi domus est Dei, & porta cœli. Dominus universorum, innumerabiliúq; Angelorũ honorabilis frequentia, deliciarũ spiritualium affluentia.* In cœlo utiq; es, dũ sacro altas altari

B. Laur. Iustin. de Eucharist. Gen. 28. 17. In cœlo es dum sacro altari astas.

3. Ut scirent, & experirentur homines, quantæ suavitatis, quantique dulcoris sit Dominus; ad eum degustandum sic invitabat-

tabantur à Pſalte: *Guſtate & videte quoniã ſuavis eſt Dominus.* Ut quid (ac ſi diceret) homines mendacium, vanitatemque quæritis, & diligitis? Quidnam ſaporis, quidvè dulcedinis, aut voluptatis proferre poterit mundus, ſtercore plenus, & felle? Si oblectati lubet, veriſque deliciis perfrui, unum Deum guſtate qui verè dulcis eſt & ſuavis. Scite vellem à Pſalte, qualiſnam Dei ſit, ad quam non invitat, ſuavitas. Mellis forte? lactis? nectaris? ambroſiæ? quibus, ut ſomniant Poetæ, ſuperi perfruuntur? an potiùs mannæ è cœlo delapſi, *Omne delectamentũ habentes, & omnis ſaporis ſuavitatem?* Tam nova eſt, tam magna, tam ſuperadmirabilis, & eximia, quod non modò mellis, lactis, nectaris, ambroſiæ, demum & ipſius mannæ ſuavitatem, ſed qualiſcunque etiam edulii, quod vel in terra deorſum, vel in cœlo ſurſum excogitari poterit, & concupiſci, longè lateque excellat. *Huic ſuavitati*, inquit Divus Bernardinus, *huic ſapori omnè, quod deſideretur, non valet comparari.* Si itaque Dei ſapor talem, ac tam magnam exhibet ſuavitatẽ, in Paradiſo cenſendus eſt eſſe, qui ſacræ menſæ recumbit, ubi divinæ ſuavitatis eſt particeps: nihil enim aliud eſt paradiſus, quàm magnæ ſuavitas dulcedinis. *Dicitur Paradiſus*, ait Divus Bernardinus, *à dulcedinis ſuavitate.*

Pſ. 33. 9.

Euchariſtia dulcedini nihil valet cõparari.

Sap. 16. 20.

D. Bern. in Feſt om. Sanct. ſerm. 1.

D. Bern. tom. 3. ſer. 7. de beat. ar. 3. ca. 3.

4. Inter cætera, quibus Omnipotens, ſub Regis Tyri typo in hominem invehitur, ab innocentia elapſum in culpam; hæc etiam habentur. *In deliciis Paradiſi Dei fuiſti.* Videlicet. Heu à quanta gloria elapſus es in ignominiam: heu à quali honore, tale adeptus es probrum; quales deperdidiſti opes, delitias, oblectamenta? in Paradiſo te olim vidi, quem modò cruciatum in inferis agholco, Sed cum ex paradiſo nullum ad infernum conſtitutum ſit iter: Cur Deus animam, in Paradiſo beatam, infernalibus addixit ſupplitiis? Minimè hic per paradiſum Sanctorum intelligenda eſt gloria, ſed innocens conſcientia, qui quia Chriſto perfruitur habitatore, jure dicitur paradiſus. En Hugo Cardinalis: *Paradiſus dicitur anima juſti, delectatur enim ex Chriſti præſentia.* Namque ubi Deus eſt, ibi paradiſus conſtituitur. Quidni Eccleſiæ menſa erit Paradiſus, in qua Dei præſentia gaudemus, delitiamur, perfruimur?

Ezech. 28 13.

Anima juſti Paradiſus dicitur.

Hugo Card ib.

5. Detur & Eccleſiæ locus, quæ, eum ineffabiles, quibus in præſenti fruitur, delicias retuliſſet: hæc addidit: *Parvulus natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis.* Velut ſi diceret. Ne vos ulla tantarum deliciarum, opumque, quibus adeo exuperanter affluo, ut translata cenſeat in paradiſum, capiat admiratio: quandoquidem *Parvulus natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis.* Percontor ab Eccleſia: Quod nam hoc eſt ſectatorium, Paradiſo te perfrui, quia tibi datus Dei filius? Optimum quidem, & neceſſarium: debuit enim una cum Rege, regno, cum Dei filio, cœlo, cum Rege gloriæ, gloria cumque bonorum omnium, ac deliciarum Domino, divitiis omnibus, deliciiſque, potiri: hæc namque ſe invicem individuè comitantur. Ita philoſophatur Guericus: *Si miraris, inquit Eccleſia, videre repente mihi paupercula multitudo divitiarum, & magnitudo gloriæ. Inde nimirum, quia filius datus eſt nobis, Deus gratiæ, Dominus virtutum, & Rex gloriæ. Imo magis mirum eſſet; ſi non conſequerentur Dominum bona ſua.* Quapropter dum in altaris menſa Deum habes appoſitum, Deoque comedendo frueris; te etiam puta omnibus paradiſi perfrui voluptatibus, cunctorumque Dei bonorum; quæ Dominum ſuum conſequuntur; poſſeſſorem conſtitui.

Eccleſiã paradiſus; quia parvulus natus eſt illi, & filius datus eſt ei.

Guer. Ab. ſer. 2. de Nativ. Dom.

6. Strabulum, ubi præſepe erat in quo Dominum puerum genitrix reclinavit, cœlum dicitur ab Athanaſio. *Rurſum apparet ſtella magis; donec veniſſent ſupra infantem in ſtabulo, vel potius in cœlo.* Sed quid ſtabulo, & cœlo? Quid ſordidiſſimo, ac puriſſimo loco? Quid jumentorum & Angelorum hoſpitio? Multum per omnem modum, addit utique. *Vbi enim Chriſtus, ibi & cœlum, nam ſtabulum viſum eſt eſſe cœlum in terra.* Ac ſi diceret, dum fœda immunda; olentia, ſordida, obſcura Dei corpus excipiunt, adeo permutantur, ut tranſeant in cœlum. Quidni id dicendum de altari; quod inſtar Bethlemitici ſtabuli jugiter Deum habet? Chriſtum excepit ſtabulum, & illicò tranſivit in cœlum; excipit eumdem altare, & in cœlum pariter tranſit. Itaque eum circumdantes in cœlo potius, quàm in terra, convivere cenſendi ſunt.

D. Athan apud Lip. 8. Decẽb. Stabulum Bethlehemiticum cœlum eſſe cenſetur.

Quidni igitur altare etiãa cenſeatur eſſe cœlũ, in quo Deus eſt jugiter.

7. Ubi suæ nos Deus præsentia majestatis aucturus, è cœlo in terram descendere statuit. *Inclinavit cœlos*, ait Propheta, *& descendit*. Ac si diceret. Quia Cœlum cujusdam pulcherrimæ pellis instar à suæ creationis initio productum est, & extensum; *Extendens cœlum sicut pellem*: Deus illud, ad nos descendens, complicavit. Sed undenam est, quod cum Deus ad nos descendit, cælum, quemadmodam eum produxit, non reliquit extensum, sed complicavit, & inclinavit? Quia illud secum adductus erat: quemadmodum, qui peregrè profecturus est, quæ sibi opus sunt in itinere, complicat, & secum asportat, cœlum enim Dei sedes est, extra quam quia divinam dedecet majestatem præsidere, illam Deus complicavit, secumque ad nos adduxit; ut dum nobiscum esset, suam secum, sedem haberet. *Cùm dicitur*, ait Abulensis, *Inclinavit cœlos, & descendit, fingitur Deus tamquam quidam Rex excelsus sedens in solio cœli, & ad hoc, ut aliquid agat in terra, necesse sit ipsum descendere de cœlo, & venire ad nos, & ut ipse semper maneat in solio suo excellenti, dicitur inclinare cœlos, & descendere, quasi sedes sua simul cũ eo veniat.* Cùm nos itaq; nostra fides edoceat, toties ad nos Deum descendere, quoties consecrationis verba, cõplentur; absq; cælo, & paradiso descendere minimè existimabimus, Cœlum, igitur & paradisus est altare, in quod Deus regnaturus descendit: altariq; assistentes, minimè in terra, sed in cælo sunt, & paradiso.

Ps.17.10.

Ps.103.2.

Deus ad nos descẽdens cœlos complicavit & quomodo.

Abulens. in cap. 2. 2. Reg. q.2

Christus ad verba consecrationis de cœlo descendens, sine cælo non venit Exod. 19. 6,

8. Cæterum, Deus omnimodam animæ puritatem, sanctitatemque à suo populo flagitans, *Et vos*, inquit, *eritis mihi in regnũ Sacerdotale, & gens sancta.* Tanto (ac si diceret) puritatis nitore opus est vos excellere, ut Sacerdotes ab omnibus censeamini. Sic Oleaster interpretatur hæc verba, *Eritis*, inquit, *mihi regnum Sacerdotale, id est, eritis mihi regnum tam mundum, tamque impollutum, ac si omnes esseris Sacerdotes, quos mundissimos volo.* Rogo autem: Dum populum suum Deus tanta requirit sanctitate fulgentem, cur non, mihi regnum angelicum eritis, sed regnum ait sacerdotale? Sic nimirum si diceret, tantò majorem, excellsiorem, puriorem sanctitatem exigisset in suis, quantò major, excellsior, puriorque est Angelorum sanctitas, puriss-

Oleast. ib.

Christus in fidelibus sacerdotum sanctitatẽ postulat, non verò Angelorũ & cur.

mas cœlorum sedes habitantium, Sacerdotum, immundi mundi civium, puritate sanctitateque. Sanè cum Deus Sacerdotum puritatem, suo quæsit in populo, puritatem quæsit angelicam. Sacerdotum puritas & sanctitas, sanctitas, & puritas Angelorum est. Dum dignè sacro altari Sacerdotes assistunt, Eucharistiam conficientes, dividentesque, nequaquam manent in terra cum peccatoribus, sed astant in cœlo cum Angelis. *Necesse est*, ait Chrysostomus, *Sacerdotem sic esse purum, ut si in ipsis cœlis collocatus inter cœlestes illas virtutes medius staret.* Quod si sacrum altare, cœlum, & paradisus est, eos, qui ei rea illud sunt, non in terra, sed in Paradiso, esse, censendum. Sit idem Doctor ibidem ratiocinatur. *Dum conspicis Dominum immolatum, Sacerdotem sacrificio incumbentem, & preces fundentem; tum verò turbam circumfusam pretioso illo sanguine intingi, ac rubefieri; etiam te inter mortales versari; atque in terra consistere censes? & non potius è vestigio in cœlos transferreris?*

Sacerdotũ puritas, puritas est Angelica. D. Chrys. l. 3. de Sacerdotio.

Altare cælum, est igitur sacerdotes illi assistẽtes Angeli sunt cœlestes.

9. Augustissimum Sacrum, minimè iis ait exhibendum Salvator, qui ictibus mundi cedunt, insultibus carnis succumbunt, certaminibus Diaboli superantur; sed iis modò, qui corona potiuntur, & palma. *Vincenti dabo edere de ligno vitæ.* Quod si rationem cupis audire, cur victi, & captivi, quos scelerum turpitudo coinquinat, non sint hujus mensæ participes; ipse tibi subjungit. *Quod est in Paradiso Dei mei.* Quasi diceret, illis tantum licere paradisi mensæ discumbere, qui paradisum colere digni sunt, & inhabitare. Hæc tantum ratio nobis hoc loco examinanda se offert. Quor sum in paradiso esse dicitur. Eucharistica mensa, cum in terra videamur constructa? Est quidem in terra, in Ecclesia scilicet militante; sed quia Deum tunc terra suscipit, Dominum paradisi transit in paradisum ex terra. *Quod est in paradiso Dei mei, id est*, ait Richardus a Sancto Laurentio, *in Ecclesia militante per præsentiam corporalem in Sacramento altaris* Et Divus Thomas: *Paradisus dicitur Ecclesia, quia Deus in ea suos amatores nutrit, & reficit suavissimis refectionibus.* Nemo sit, inquit Chrysostomus, cui de hac re ambigere liceat: *Nam, dum in hac vita sumus, ut torrens nobis cœlum sit, facit hoc mysterium.* 10. Sup-

Apoc. 2. 7.

Eucharistica mensa in Paradiso cælesti esse dicitur & cur? Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. l. 12. D Thom. in cap. 2. Apoc. D. Chrys. Hom. 24. 1. Corint.

Luc. 14. 10. Eucharistia nuptiale convivium est. Ephes. 5. 32. Alex. ab Alex. Diet. Gē. li. 2. c. 5.

10. Suppono, quod dum Jesus ait: *Cum invitatus fueris ad nuptias, vade, & recumbe in novissimo loco.* Eucharistica Sacra subindicavit, per quæ Christo nubet Ecclesia. *Sacramentum hoc*, inquit Apostolus, *magnum est: dico autem ego in Christo, & Ecclesia.* Nuptiæ est Eucharistia, in qua Sponsus, ut mos Cotis erat, stola Sponsæ, nimirum humanitatis, indutus progreditur: nuptiæ præterea communione panis nitæ, ut prisca matrimonia Romanorum. Quod si olim Sponsus caput obnubebat, unde dictæ sunt nuptiæ, Christus item sub velo se panis obregit, obnubitq;. Demum adde in his sacris nuptiis annulum, & osculum tradi: *Desponsationem annuli*, inquit Aponius, *& osculi traditione corporis, & sanguinis sui Sacramentum sub passionis tempore in Apostolis tradidisse probatur.* Dum ergo Dominus ait: *Cùm invitatus fueris ad nuptias, recumbe in novissimo loco*, idem ac si diceret, est, cum invitatus ad Eucharistiam fueris, in qua meæ Ecclesia nuptiæ celebrantur, ubi corporis mei panem, sanguinisq; vinum exhibeo convivantibus, in novissimo loco recumbe? Sed quinam est novissimus hic locus, in quē communicantes invitantur accumbere? *Locus novissimus est paradisus*, ait Bernardinus Senensis. Cùm (ac si itaque dixisset Dominus) ad sacram mensam accumbis, ne te in terra cum hominibus, sed in paradiso cum Angelis, recumbere censeas. Paradisus enim est locus, in quo panis Angelorum comedendus apponitur, in quo caro Christi dividitur & manducatur, in quo divini cruoris nectar propinatur, & bibitur.

Aponius lib. 5. in Cant.

Paradisus dicitur locus novissimus.

D. Bernardin. to. 4. ser. 13.

11. Hic Psaltis sententiam diligenter observa, quæ primo tibi intuitu videbitur hyperbolica *Erit*, inquit, *firmamentum in terra.* Jungentur (ac si diceret) suprema infimis, expurgata sordidis, venusta turpibus, cœlestia terrenis copulabuntur; cœlum ipsum in terra futurum est ut videas. Verum obsecro: quando nam unquam deformitas terræ cœli pulchritudine splenduit, sordities claritate micavit, humilitas sublimitate superbuit, cum tantis inter se spatiis locorum dissideant, in quantam vix acies oculi se extendit? Si vulgatæ Hieronymi lectionem addideris, probè intelliges, quando cœlum visum sit in terra. Pro eo, quod legunt Septuaginta: *Erit firmamentum in terra*, vertit ipse: *Erit memorabile triticum in terra*, id est panis Eucharisticus, ut communiter interpretantur. Hæc inquam loca si ad invicem connectes hunc sensum elicies: dum memorabile triticum, nimirum Christus, triticum electorum, erit in terra, firmamentum erit in terra, id est in terram cœlum ipsum descendet. Ubi Papa, ibi Roma, ubi Christus Deus, ibi cœlum. In cœlo es, cum es cum Christo in altari.

Ps. 71. 16.

Transl. D. Hier. In cœlo & dum Christo in altari assistis.

Cant 1. 4 Ecclesia dicitur cella vinaria, D. Greg. Nyssen. Hom. 4. in Cant. Ibi cœlū est ubi sacra mysteria patent D. Isid Etim. lib. 15 c. 5. D. Ber ad fratr. de monte Dei.

12. Quod non præteriit sponsa, dum ait: *Introduxit me Rex in cellam vinariam*, scilicet in templum Ecclesiæ, ubi justorum animæ vino cruoris Christi affluenter inebriantur. *In qua*, inquit Nyssenus, *est vini mysterium & Sacramentum.* Quibus patefecit dilecta se corporis, & sanguinis Christi participasse mysteria. Sed expende quæso, quod locus, in quo reconditur Eucharistia, etsi sub vocabulo templi, Basilicæ, Tabernaculi, & Domus, significari potuisset, ipsa omissis his omnibus, nuncupavit cellam. *Introduxit me Rex in cellam vinariam* Quare potius cellam? Quia in le cella, unde cœlum, nomen sortita est. Si cœlum dicitur à celando, à cælando quoque dicitur cella. *Cella*, inquit Isidorus, *dicta, quod occultet & cælet*, Et D. Bernardus: *A cœlando cœlum, & cella nomē habere videntur.* Ut ergo perspicuè noscas, ibi cœlum esse, ubi sacra mysteria patent, sacrosanctum templum, ubi ea apponuntur, nuncupavit cellam. *Introduxit me Rex in cellam vinariam.*

10. Meminit Theodoretus cujusdam Matis, viri sanctissimi, qui cum longo tempore spiritali, ac mystico sacrificio interesse peroptaret, Theodoretum ipsum, casu ad se divertentem, ut sacrum faceret, humiliter peroravit. Lubenter is annuit, proque altari Diaconorum manibus usus, divinum, & incruentum obtulit sacrificium. *Ille autem*, addit Theodoretus, *omni spiritali replebatur voluptate, & existimabat se ipsum cœlum videre, dicebatq; se nunquam tantā concepisse lætitiam.* Profectò cœlum videbat, imò in cœlo erat: in cœlo enim erat, cùm esset in cella, in qua mysticum vinum offerebatur, premebatur botrus Cypri, de quo idem ait *Distillat mustum æternitatis*, liquorem nimirum cæli dulcissimum,

B. Theod. Hist. Sæcl. Patr. 20. Templū cœlum est, quia cella est, in qua mysticum vinum exprimitur. Idem in Cant.

simum, quod Beatis in sempiterna vita propinatur. Quod si duorum Psalmista meminit cœlorum; *Cœlum cœli Domino*, quis nescit in uno Christum Deum revelato se vultu Beatis, & Angelis intuendum præbere; in altero, quod altare diximus, sub formis panis absconditum viatoribus manducandum Deus fecit, ut ad Communionem fideles, tamquam ad cælum ituri, se præparent, ut ab uno cœlo in aliud transferantur, quodque in uno velatum aspiciunt, & accipiunt, detecto in altero gaudeant, & perfruantur, cui laus, & gloria in sæcula.

Ps. 113. 25 Duo sunt cœli in quibus Christus se videndum præbet in uno clarè, in altero absconditè.

THEOREMA III.

Super aquam refectionis.

Mirabilis animæ dignitas accumbentis in mensa, cujus ministri sunt Angeli.

QUoniam, ubi Vulgatus habet *Aquam*, Felix vertit *Aquas*, aitque: *Super aquas refectionis educavit me*, rem Prophetæ magni momenti, magni nostri honoris, & dignitatis, subindicat, dum non sub aquis, vel juxta aquas, sed super aquas, educatum se dicit à Deo: idem enim est super aquas educari, ac mensæ discumbere, cujus famuli, & ministri sunt Angeli; Angelos multi dicunt aquarum nomine significari. *Non desunt*, ait B. Andreas Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, *qui per aquas, quæ super cœlos sunt, cœlestes mentes designatas existimant.* Vult igitur Psalres dum *Super aquas*, inquit, &c. dignitatem sui status extollere, dum sacro altari discumbit: ac si diceret, Cùm me Deus meus suo corpore cibat, Sanguineque potat, sic elevat, & glorificat, ut cœlestium substantiarum superiorem & Dominum facit, ministrant enim ipsæ, & famulantur in mensa, cui ego nobilitatus accumbo; tantumque super illos excello, quantum super mensæ ministros eminent convivantes. Magna profectò Christiani hominis dignitas accumbentis ad mensam, in qua cœlestes spiritus ministrant, & famulantur.

Transl. Felicis Accedentes ad Eucharistiã non sub aquis aut juxta Aquas, sed super aquas educantur, & cur? D. Andr. Cæsar. Cappad. c. 55. in Apoc. Angeli intelliguntur per aquas. Christum in sacramento sumens super Angelos exollitur.

1. Princeps Apostolorum Petrus, principem inter testes hujus theorematis locum obtineat, qui ineffabilem, & incomprehensibilem Christi Regis nostri majestatem extollens, ait: *In quem desiderant Angeli prospicere.* Proculdubio hæc verba gravissima sunt, ac stylo apostolico digna. Tanti enim delectamenti est Christum videre, ejusque specie frui, ut ipsimet Angeli, qui incessanter, & perpetim decore ejus exsatiantur, incessanter, & perpetim exsatiati desiderent. Quod æquè de Christo regnante in cœlo, ac exposito in altari intelligendum est. Non nè eadem utrobique circumdatur gloria, nitet majestate, fulgetque decore? Nonnè Angeli eo pariter oblectantur in cœlo, & in altari? Ità sanè, non est hæsitandum. Sed cùm Angeli, ut Christi pulchritudine delectentur, Christum prospiciunt, quare potiùs non inquit Apostolus: In quem desidetant Angeli aspicere, vel inspicere, sed prospicere? Quidnam importat verbum prospicere, quod maluit Apostolus adhibere? Perhibent Græci idiomatis doctiores, quod Græcè idem est *prospicere*, ac *Cùm inclinatione aspicere.* Quod probè novit Joannes, qui ut Magdalenam cernuam Christi in monumentum inspicientem, describeret, prospiciendi vocabulum usurpavit. *Dum ergo fleret, inclinavit se, & prospexit in monumentum.* Petrus igitur Angelos Christum intuentes in eum prospicere inquiens, servorum instar effingit, qui cum omni submissione, & humilitate Domino suo assistentes fruentesque imperia præstolantur. O novum, & admirandum spectaculum: in ea mensa recumbit homo, homo inquam pulvis, & cinis, in qua Principes paradisi famulorum more incurvati, ministerium adhibituri cernuntur.

1. Petri. 1. 12.

Angeli nõ minus delectantur videndo Christum in altari, quàm in cœlo. Prospicere Angelorũ quid sit. Magagliã in Iosue c. 3. lec. 1. n. 15. Ioan. 20. 11. Exod. 25. 18.

2. Hoc ipsum ante Petrum à Deo præfigurati jussum videre licet in Exodo: ubi enim Moysi arcam, in qua manna, primarius Eucharistiæ typus, reponendum erat, fabrefieri mandavit, adjecit. *Duos quoq; Cherubim aureos, & ductiles facies ex utraq; parte oraculi Cherub unus sit in latere uno, & alter in altero: respicientq; se mutuo versis vultibus in Propitiatorium.* Quia verò propitiatorii, à Cherubinis inspiciendũ, est Christus: *(Ipse est propitiatio pro peccatis nostris,* habemus per Ioan.) idè est Cherubim in propitiatorii aspicere, ac Christum prospicere sub for-

Magna dignitas hominis qui mensa illi conviva accumbit, cui Angeli incurvati ministrant. Exo. 25. 18.

1. Ioa. 2. 2. Idem est Cherubim propitiatorio

torium aspicere ac Christum in sacramento ingueri. Ps.122. 2. Angeli sacris assistunt tanquam expediti ad inservviendum. D. Cyrill. Alex. de Adorat. li. 9. Pag. apud me 573. Luc. 14. 16. Eucharistia cœna dicitur & cur?

formis panis conclusum, & tectum. Sed ad quid Christum aspiciunt? Quia Dominus eos convivio suo velut servos quosdam interesse jubet, ut sibi ministros, famulosque profiteantur, nam *Sicut oculi servorum in manibus Dominorum suorum, sic oculi ancillæ in manibus Dominæ suæ*, sic & oculi Angelorum dum sacris assistunt, præ Dei nutu paratos, expeditosque ad quæcunque sese offerunt obsequia. *Propitiatorium*, ait D. Cyrillus, *est Christus, qui supremas illas virtutes circum se servilem in modum stantes habet.* Tantæ excellentiæ sacra mensa ministros exhibet, famulosque, è quorum manibus sancta inferuntur fercula, vinaque pretiosa funduntur; quod nos accumbentes cum Deo tamquam ejus commensales reverentissime cibant, & potant.

Imo Cœna magna vocatur. Hugo Card. ibid.

3. Parabola, quam Dei Sapientia Christus de cœna magna composuit: *Homo quidam fecit cœnam magnam*, promit Eucharisticæ cœnæ mysteria. Cœna est Eucharistia; quia primum in cœna confecta est. *Cœnantibus illis accepit Iesus panem, & benedixit, & fregit*: præterea quemadmodum cœna apponi solet in fine diei, sic Dominus in fine vitæ suæ corpus suum comestibile fecit, sanguinemque potabilem. Accedit, quod sicut post cœnam dormitum acceditur; sic, ubi Christus Eucharistiam fecit, mortis somno succubuit. Verum adverte, Sanctam Eucharistiam, non tantum cœnam, sed cœnam magnam vocati. *Homo quidam fecit cœnam magnam.* Si rogas, quare dicitur magna. Respondet Hugo Cardinalis. *Hæc cœna dicitur magna propter quatuor. Primò, quia Dominus magnus, scilicet Christus. Secundò, quia convivæ magni, scilicet omnes fideles, qui digne accipiunt: Tertiò, quia fercula appositæ sunt magna, scilicet corpus, & sanguis ipsius Domini; Quartò, quia servitores magni, scilicet Angeli, qui creduntur assistere, & servire Sacerdoti, & omnibus convivantibus in hac cœna.* Magna profectò mensa, cujus cuncta sunt magna: magnus Dominus, magni convivæ, magnæ dapes, magni demum ministri. Expende proinde quanta tibi majestas in sacro altari confertur: haud enim Regum architriclinos, aut pincernas habes, neque Reges ipsos, quod ad gloriam tuam satis superque esset, in ministerium; sed Regibus omnibus longe nobiliores, & præstantiores, Angelos Dei.

Mensa Eucharistica Angeli inserviunt qui omnibus Regibus superiores existunt.

Ps. 77. 27.

4. Perpendamus modò, quæ de S. Eucharistia canit Regius Psaltes. *Pluit super eos sicut pulverem carnes, & sicut arenam maris volatilia pennata.* Per pluviam carnium corpus Domini JESU intellige, quod quotidie è cælorum summis sub panis sensibilibus pluit: perque volatilia pennata Angelorum acies, quæ una cum Domino suo descendunt ad sactum altare. Hæc ejusdem Hugonis est expositio. *Et pluet*, inquit, *super eos carnes, & sicut arenam maris volatilia pennata: Quia de cælo venit corpus Christi cum volatilibus, idest cum Angelis.* Percontaris forte, quorsum Angeli descendunt de cælo cum corpore Domini sui? Descendunt, inquam, ut sanctis suis manibus cælicas deferant, referantque dapes. *Cibus iste*, ait Paschasius, *manibus Angelorum defertur, & refertur, per quem nostra infirmitas divinitus relevatur.* Vides quantis, qualibusve famulis uteris in sacro convivio? Sancti Angeli tibi ministrant, sacras deferentes epulas, fundentesque vinum pretiosi cruoris Salvatoris tui; quos nemo unquam Regum, sive Imperatorum, quibus Reges deservivunt, habere recensetur.

Hugo Cord. ibid. Angeli simul cum corpore Domini de cælo descendunt & cur? Paschas. c. 10. de Corp. & sang. Dom.

Manus sacerdotis Eucharistiam porrigentis plenæ sunt Angelis. D. Vinc. ser. in sexag.

5. Dum venerabilis Sacerdotis manus, Deum sub panis sensibilibus afferentes, ad te, ut cælico cibo reficiant, extenduntur; te illas Angelorum choris onustas inspicere existima. *Tunc*, ait D. Vincentius, *manus Sacerdotis plenæ sunt Angelis.* Tunc sane Sacerdotis manus cum cælo certare possunt; quia illum, quem cæli capere non possunt, excipiunt, totamque cohortem Domini Dei Sabaoth. Sed quid Angeli præstant in Sacerdotis manibus, plebem communicantis? Communicant una cum illis. Refert Evagrius, Beatum Macharium Alexandrinum, cum fratres sui Sactam Synaxim acciperent, *Vidisse Sanctos Angelos manus suas Sacerdotis manibus junxisse, ut digne communicarent.* Deque Seraphico Bonaventura traditum est, quod cum dimissæ mentis humilitate potius, quam injustitia, pluribus diebus ab Eucharistiæ perceptione vacasset, die quadam Deus ad humilitatem ejus, missam devotè audientis, respiciens, *Particulam consecratæ*

Vit. Patr. par. 2. Angeli simul cum sacerdote homines communicant. In Off. propr. Fr. Min.

In Off. propr. Er. Min.

crata hostia de manu celebrantis per Angelum acceptam, illius ori clementer immisit. Quare tametsi te visibiles, & corporeæ Sacerdotis manus enutriant, scias operæ pretium & te pariter tunc ab incorporeis cælorum magnatibus substantiis enutriri.

Altare intelligitur per solium excelsum & elevatum, quod Isaias vidit. D. Thom. Opusc. 58. c. 12. Corpus Domini carbunculus est. Angeli servili habitu altari assistunt. Isa. 6. 2.

6. Excelsum illud, ac elevatum solium, Evangelico Vati ostensum, cui duo Seraphim assistebant, à quo alter illorum pretiosum accepit carbunculum, quo Prophetæ labia expurgaret; sacrum præfigurabat altare, in quo corporis Christi carbunculus, cælo, terraque pretiosior, nitet. *Carbunculus*, inquit D. Thom. *significat corpus Domini, de altari sumptum, & charitate inflammatum; quod de manibus Seraphinorum nos quoque, ut expurgemur, & reficiamur, accipimus.* Quia verò de manu Domini, sæpè etiam de manu famuli res accipi solet, quales æstimandi sunt Angeli, dum sacra nobis exhibent ministeria? famuline, an domini? Ex habitu, quo, dum Vatem reficiebant, visi sunt, conjectandum: aliter quippe Domini, aliter verò vestiunt servi. Ex eo verò, quod Isaias se eos circumornatos alis vidisse recenset: *Sex ala*, inquit, *uni, & sex ala alteri, duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, & duabus volabant*; servilem censendum est prætulisse conditionem: ob velocitatem enim, qua ad Dei jussa expedienda properant, binas alas extensas, & ad volandum expeditas, ostendunt: binis verò vultum obvelant, ut laudabilem famulorum exprimant, quam cæcam dicunt, obedientiam. Demum binis pedes contegunt, pro quibus significantur affectus: docentes, non suis se votis, & affectibus, sed Dei nutibus deservire, quod servorum, & famulorum est. Unde ait Cyrillus. *Seraphim sancti servili habitu assistere in elato ipso sedenti solio Propheta videbantur.* Habes igitur Sanctos Angelos Eucharistiam tibi ministrantes, porrigentesque, servos se profiteri. Et non miratis, non rides, non obstupescis, considerans, quam ab Eucharistica mensa nactus es dignitatem? Dignitas incomprehensibilis planè, recumbere ad mensam, in qua paradisi Principes famulantur.

Cyril. Alex. lib. 11. cap. 20. in Ioan.

7. Vulgare illud est, quod mundi Regibus, magnatibusque cœnantibus famuli lucidis, ac sumptuosis assistant vestibus exornati. *Qui serviunt Persarum Regibus cœnantibus*, tradit Athenæus, *loti omnes, sumptuosasque vestes habentes serviunt.* Deque Tyrrhenis Regibus convivantibus pariter addit: *Magna formosorum servorum multitudo astat, qui sumptuosis vestibus sunt induti.* Quod ad majorem eorum gloram fieri consuevit, & laudem: hujuscemodi enim vestes non nisi servis suis, ut detentius sibi ministrent à Regibus permissum scimus. *Vestes dignitores, & excellentiores*, ait Chassanæus, *prohibentur deferri à privatis, nisi ex cœcessione Principis quibusdam ministrantibus, ut ornatiores sint coram Principe.* Hinc tuam te superadmirabilem dignitatem, dum sacræ mensæ accumbis, velim agnoscas, in qua non tantum Angelos tuis promptos, & expeditos obsequiis habes: sed etiam, velut magno Regi, aut Principi deservirent, splendidissimis, ac pretiosissimis vestimentis indutos. Sic enim Angeli sacro assistunt altari. Sic eos refert Nilus sæpè præceptorem suum prospexisse Chrysostomum. *Plurimi*, inquit, *Angeli è cælo delapsi splendidissimis stolis induti, nudo, pene aspectu intento, vultu demisso circumstantes altare usque ad mysterii consummationem assistunt. Deinde discurrentes huc, atque illuc per totam Ecclesiam, Episcopos, & Presbyteros, qui corpus, & sanguinem distribuunt, adjuvant, & corroborant.*

Athen. li. 4. c. 6.

Idem ibid. c. 16.

Chassan. in Catal. Par. 12. Consid. 96

Angeli nobis tanquam Regibus pretiosissimis vestibus induti deserviunt D. Nilus Epist. ad Anastas.

8. Demum, audi Petrum Cellensem. *Si ad convivium similaginis accesseris, cujus sis conditionis, cujus stirpis, cujus sexus, statim ab Angelo percuntaris. Officii sui certe est & dignos intromittere & indignos excludere, bene meritos cum reverentia suscipere.* Postrema perpende, quæ tantum nobis arridet, atque observa. Angelos, sacræ mensæ assistentes, cum reventia dignè communicantes excipere. Quia verò illud non est reverentia, quam pudor quidam cum observantia quadam conjunctus, minorum erga majores, subditorum erga Dominos, ac plebeorum erga magistratus; cum Sanctos Angelos videstes ad mensam Domini reverenter excipere, eorum erga te famulatum, servitutemque cognosce, nec non tuæ gradum dignita-

Petr. Cellens. c. 10. de Panib. Angeli cum Reverentia digne communicantes excipiunt.

tis

tis expende : tui tamen oneris ne deſeras librare menſuram. Qui enim Angelos Euchariſtiæ dono majeſtate, dignitateque excellis, præ eiſdem debes ſanctitate, ac puritate ſpiritus eminere.

THEOREMA IV.

Super aquam.

Panis vita mors mundo vivis, mortuis vita.

Ab Euchariſtia velut fonte duplex aqua effluit, ſcilicet, refectionis & interfectionis. D. Iſid. Etym. lib. 13 c. 13. In offic. Corpor. Chriſt.

FOns mirificus eſt Euchariſtia, à quo non tantum refectionis aqua, à qua ſe Vates dicit educatum, ſed & interfectionis præterfluit. Conferenda eſt ergo fonti, quem habet Epyrus, *in que*, ut ait Iſidorus, *faces extinguntur accenſæ, & accenduntur extinctæ*: quandoquidem mortuos, ſive mundo mortificatos, animat, & vivificat, vivos verò vita carnali, ac mundana, exanimat, & extinguit. Unde cantat Eccleſia. *Sumunt boni, ſumunt mali, ſorte tamen inæquali, vita, vel interitus: mors eſt malis, vita bonis.* Horum autem utrumque probandum nobis hoc loco.

Cur Deo panem & vinum & non potius aurum & argentum offerimus. Panem & vinum ſofferentes nos ipſos quaſi occidimus, quia victum nobis ſubtrahimus & Deo damus. Hugo de S. Vict. de Miſſ. obſ. lib. 2. c. 26. Vita Chriſti non qui vivit, ſed qui moritur potitur Ariſt. 1. Phyſ. 4. c. 11. Cant. 5. 4. Epheſ. 5. 30. Communicantes ſunt venter Chriſti.

1. Et primas quidem mortuorum vivificationi referamus. Pro qua expendendum quid ſit, quod prius, quam Chriſti corpus conficiatur, & ſanguis, noſque illis reficiamur, & nutriamur, panem, & vinum offerimus. Cum enim hæc eorum, quæ poſſidemus in mundo vulgaria ſint, & vilia, videmur his donis Deum quoddammodo parvi pendere, ejuſque majeſtati, ac potentiæ derogare, Regem quidem magnum dona decent magna, & pretioſa; quare auro potius, argento, & gemmis noſtra ditari deberet oblatio. Verum quia Deus ditiſſimus divitiarum noſtrarum, earumque rerum, quas mundus habet in pretio; haud quaquam indiget; quodque tantum expetit, ſalus, & vita noſtra eſt, noſtris neglectis opibus, ſolum panem, & vinum ſibi gaudet offerri, ut nobis vitam, cujus corpus ſuum edentes participes facit, impertiat. Quia enim neminem Deus vivificat, niſi quem mortuum, & defunctum invenerit, noſtris vult nos alimentis, nempè pane, & vino, ex quibus animalis vita dependet, privari, ſibique offerri, velut ea re noſmetipſos occideremus, atque ad ejus eſum mortui præſentaremur. *Quoniam*, inquit Hugo de S. Victore, *in victualibus, ſine quibus vita animalis non tranſigitur, principalia ſunt panis, & vinum, hæc ſervus offerens, quod animaliter vivit, ſe occidit, vitam enim occidit qui ſibi victum ſubtrahit.* Neque enim aliter vitæ illius participes erimus, qua non qui vivunt, ſed qui mortui ſunt, potiuntur. *Idolum, & unum quodque habentium figuram, fit ex non habentibus illam figuram*, inquit Ariſtoteles.

2. Hoc quàm concinnè ſubindicavit Sponſa; Chriſti ſui dilecti ventrem effingens eburneum. *Venter ejus eburneus.* Sanè cunctis patet fideles Eccleſiæ Chriſti membra eſſe: *Membra ſumus corporis ejus, & de carne ejus, & de oſſibus ejus*, inquit Apoſtolus. Quemadmodum autem contemplativi oculi Chriſti ſunt, prædicatores labia, activi manus, humiles pedes, & ſic de reliquis; ita communicantes, Deique, ſub ſpecie panis ſacra recipientes in menſa, Chriſti venter erunt. Venter inquam eburneus, non aureus, gemmeus, aut argenteus, *Venter ejus eburneus.* Fortè quæris, quare potius non dicatur aureus, gemmeus, ſive ex aliqua alia ebore pretioſiore materia? Dictumeſt jam Chriſtum, noſtras nequaquam opes; ſed ſalutem, & vitam exquirere: Quoniam verò in comeſtione ſacri corporis ejus vita nobis ſempiterna confertur, quam mortui ſoli participant, non immeritò venter, ſacro replendus edulio, deſignatur eburneus. Os animalis mortui eſt ebur. Solis mundo mortuis, ſive mortificatis hæc vita confertur. Hujuſcemodi rei conſcia eſt Eccleſia, dum, ut ait Durandus, capſam in qua ſacræ ſervantur hoſtiæ, candidiſſimo ex ebore fabrefacit. Ut ex eboris qualitate Chriſtiani cordis proprietas, in quo inde aſſervandæ ſunt, advertatur, & cognoſcatur, nequaquam homines vera vita potiri, ſi non ſecus, ac ebur, vitæ ſenſu nudentur. *Nam quicunque Corpus Chriſti dignè manducare voluerit, neceſſe eſt, ut moriatur prius.* Ait Auguſtin.

Durand. Ration. Div. lib. 1. c. 3 n. 25. Capſa Euchariſtica cur ex ebore? D. Aug. ſer. 201. de Temp.

3. Priuſquam ſacrum corporis, & ſanguinis ſui Chriſtus inſtituiſſet, eoque refeciſſet Diſcipulos ſuos, meminit Evangeliſta Deo

Luc. 22. 19. gratias egisse. *Et accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis.* Quorsum hæc gratiarum actio in institutione ineffabilis sacri? Audi Stellam hanc rem egregiè attingentem. *Bene, antequam tantum Sacramentum institueret, gratias egit. Nam si suscitaturus Lazarum gratias egit dicens: Pater gratias tibi ago, quoniam exaudisti me: quantò nunc potius gratias egit per sacram Eucharistiam, non unum, sed multos mortuos excitaturus?* Ex quo habes sacrosanctum panem vitam præbere, defunctosque resuscitare. Necesse igitur est, talem participaturos vitam, resurrectionemque defunctos esse: soli enim mortui suscitantur. Mundo, & carni mortificatus sit homo, ut per sanctum cibum vivificetur à Christo, qui mortuos tantum vivificat.

Stella ibi. Christus Eucharistiam instituens velut mortuos excitaturus gratias egit.

Eccl. 3. 2. 4. Quam ingeniosè Basilius Salomonicæ illius sententiæ, *Tempus nascendi, & tempus moriendi*, ordinem invertit, & mutat, aitque: *Tempus moriendi, & tempus nascendi.* Haud fallor primo intuitu incongruam inversionem hanc censeri, eodem ipso sententiam sinendam ordine, quo à sapientissimo Rege constructa est. Quisnam enim nescit priorem esse morte natalem, priusque hominem nasci, mox mori, non è converso? Nemo unquam vidit hominem antequam nasceretur, defunctum. Verum enim verò etsi hæc rectè de vita, & morte, quæ corporis sunt, concludant, de quibus philosophatus est Salomon: de vita tamen, & morte qua spiritus vivit, & moritur, se res aliter habet, immutandaque est sapientis sententia: nam, qui spiritaliter vivere concupiscit, priùs moriatur oportet. Audi sanctum Doctorem. *Ille quidem de generatione, & corruptione differens, corpoream naturam sequens, generationem, & nativitatem morti præposuit. Ego verò de generatione spirituali verba facturus, mortem vitæ præpono: per hoc enim, quod carni morimur, contigit nobis ut spiritu generemur. Iuxta quem modū dicit etiam Dominus: Ego occidam, & ego vivificabo. Moriamur igitur, ut vivamus.* Cum igitur in perceptione corporis, & sanguinis Christi spiritualis vita conferatur, moriendum nobis est prius, mortificandi sunt sensus, relinquendi mundus, & caro: *Moriamur igitur, ut vivamus.*

Licet vita naturalis præcedat mortem, spiritualis tamen mortem sequitur.

D. Basil. Conc. de Baptis.

Moriendum est ut vivamus.

5. Ex Basilio ad Chrysostomum transeo. cui sanctam mensam admirabili fonti, qui nascitur in paradiso conferte placuit, additque totidem ab Eucharistia manare flumina, quot ab illo manabant. Hæc sunt ejus verba. *Ex paradiso fons scaturiit, à quo sensibiles fluvii emanarent: à mensa hac proditt fons, qui fluvios spirituales diffundit.* Ex fonte igitur Eucharistico egrediuntur Phison, id est Gangis, Geon, id est Nilus, Tygris, & Euphrates, qui ex Paradisi fonte, ut Moyses refert, exibant. Sed, ut interim Gangis, Nili, & Euphratis considerationem omittam, quæ rei, quam præ manibus habeo, minimè quadrat, dicam tantum de Tygri. Qui, quoniam Latinè *Latus sonitus*, seu *Læta vox*, interpretatur, æternæ, beatæque vitæ refert promissionem? Nihil quidem in hac vita lætius, sive dulcius, quam cœlicæ vitæ promissio, in qua *Mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, nec dolor erit ultra*, potest à sanctis audiri. Hic autem Tygris, seu læta hæc vox, nonnisi ab Eucharistia prodit. *Qui manducat meam carnem*, ait Dominus, *& bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.* Advertè autem, quod quemadmodum Tygris, ut ait Richardus, à S. Laurentio, *Fluit in mare mortuum*, sic æternæ vitæ promissio, Eucharistia nempe, in mortuos tantum prorumpit, solos mortuos vivificat, solos defunctos suscitat, solos mortificatos animat.

D. Chryf. Hom. 45. in Ioan. Ex fonte Eucharistico quatuor paradisi flumina manant.

Apoc. 21. 4.

Ioan. 6. 55. Eucharisticus vitæ fons, in mare mortuum decurrit quid mundo mortuis tantum proficit. Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 5. Cant. 5. 1.

6. Hoc probè noverat Sponsa, cum in Canticis dicentem audis: *Messui myrrham meam cum aromatibus, comedi favum meum cum melle meo*, sive, ut alii vertunt, *Comedi panem meum cum melle meo.* Intelligeautem pane carnis dilecti sui Christi refectam: hic quidem panis unà cum melle comeditur, cum omnimoda scilicet dulcitudine, ineffabili voluptate, & suavitate. Observa verò, quod priusquam ait: *Comedi panem meum cum melle meo*, dixerat, *Messui myrrham meam.* Velut si diceret: Si myrrham prius non messuissem, Sponsi mei panem minimè delibassem. Quasi, qui non indignè cum ea tanto expetit refici pane, myrrham prius colligere oporteat. Quodnam quæso ineſt myrrhæ ad recipiendam Eucharistiam tantopere necessarium, ut nefas sit præteriri. Mortificatio, ut reor, myrrha siquidem mortuorum

Nisi sponsa prius myrrham messuisset, panem suum non melle suo non comedisset. Mortificatio myrrha est.

tuorum condimentum est. Ut significet, inquit Paschasius, *Quod non prius panis comeditur, quam myrrha in nobis mortificationis turgescat.* Id est, prius mortiendum esse nobis, quam ut vivamus, ad vivifica Sacramenta accedendum. Non nisi myrrha lotis, & inunctis, id est mortificatis, vita confertur æterna.

Paschas. de Corp. & Sang. Dom. c. 10.

7. En cælum quale veritatis hujus testimonium perhibet. Tradit Chassanæus super gloriosissimum Redemptoris nostri sepulchrum rotundum quoddam miri, ac supernaturalis effectus patere foramen. Nam per hoc, ut quidam affirmant, Angelorum ministerio cœlestis descendebat ignis, à quo sepulchri lampades sæpius accendebantur. Alii verò perhibent, *Rosido cælo per hanc aperturam dulcissimum manna sæpe pluisse.* Utrumque magnum est, & admirabile. De hoc tantum quæro: Quorsum manna in cunas, sive in præsepium Christi descendisse non dicitur, quemadmodum in S. Sepulchrum pluisse refertur? Nisi ad ad innuendum, quod Eucharistia, quam figurat manna, vitam, non vivis, quos recipiunt cunæ; sed mortuis, quos tegunt sepulchra, confert? Planè non aliorum: vivis enim mundo sempiterna mors imminet, de qua re pauca subjiciam.

Chassan. in Catal. p. 12 consul. 75. Eucharistia vitam non vivis sed mortuis confert.

8. Exituris ab Ægypto Judæis præcepit Deus, agnum nonnisi hora vespertina, comederent. *Edent carnes nocte illa assatas igne,* quasi nefas esset illum comedere, dum splendor solis mundum illuminaret. Sed quare nefas agnum comedere, dum Sol clarè nitet in die, priusquam langueat, & ad occasum propinquet in sero? Quodnam malum solis fulgor afferre poterat agnum edentibus? Nihil equidem Sol, sed, quod per Solem intelligitur; terrenæ nimirum vanitatis nitor, cui aversus à Deo vivit. Dum enim homo taliter vivit, ad agni immaculati esum, qui tollit peccata mundi, minimè admittitur. Nisi sol declinaverit, id est, nisi homo iis, quæ in mundo nitent, abrenuntiaverit, absque iis instar mortui longè abfuerit cælica refectione indignus censebitur. Sic Bernardinus exponit. *Hora*, inquit, *Vespertina comedendus est agnus, in qua sol declinat, & tendit ad occasum. Quod significat, quod tu debes cogitare de hora vespertina, scilicet de tua morte, & depenere vanitates; quia, si non depones ista, non poteris capere corpus Christi.* Quia (velut adnecteret,) si dum sol nitet, dum mundi vivis illecebris, divinissimas agni carnes manducare præsumpseris, crudelissima tibi mors imminebit: quemadadmodum namque Christus à mortuis huic mundo comestus vita æterna est: sic à vivis eidem mundo manducatus mors est æterna.

Exod 12. 8.

Nisi sol, mundana vanitatis, occiderit, Agnus Eucharisticus non comeditur.

D. Bernardin. to. 4. ser. 39. p. 2.

9. Elevante Dei ministro hostiam jam consecratam à circumstantibus adorandam, ait Chrysostomus, cælum dehiscere, Angelorumque cœtus ad altare descendere. *Elata enim hostia, Christoque immolato, tunc tecum reputa, supernè cœlum ipsum dissindi, & Angelos è cœlo elabi in terras.* Præ qua circum sactum altare sanctorum Angelorum frequentia, ait Guilielmus Parisiensis, quod *In medio Angelorum panis vita comeditur.* Sed quid faciunt Angeli Christum Christicolis comedentibus? Multa quidem, & magna. Alii Domino Deo suo assistunt, ministrant alii, alii dignos excipiunt, & honorant; alii verò lictorum obeunt munus, astantque, quos fædat peccati macula, insanabiliter feriturus. Quod si eos Christi bonitas operari permitteret, nec unus ex indignè sumentibus corporalem mortem evaderet. *Ab Angelo*, ait Hugo de S. Victore, *qui ad hoc positi sunt etiam nunc perimerentur, quicumque vel semel indignè communicant, nisi bonitas Christi, cujus judicio pendent omnia, gladium suspenderet, & temporalem mortem quibusdam, ut pœniteret, revocaret.* Vides qualis mors immineat vivis, vivis inquam mundo, sensui, & peccato, præsumentibus sacram mensam attingere, quod potentissimus Angelorum exercitus nudis eos gladiis astant interfecturi?

Dt Chrys. Hom. 5. Epheſ. Angelorũ panis vita comeditur. Guliel. Parisiens. de Sacram. Euch. c. 7. Angeli sub communione fidelium varie occupantur. Hugo de S. Victore Serm. 93. Angeli indignè communicantes subito occiderent nisi Dei bonitate impedirentur.

10. Colligamento myrrhæ conferens Sponsa Dilectum, concinnè dicta confirmat. Ubi Vulgatus habet: *Fasciculus myrrhæ Dilectus meus mihi*, transferunt alii ex Hebræo: *Myrrha panniculis involuta Dilectus meus*, ut apud Cyprianum Monachum videre licet. Quibus verbis clarè prospicitur Eucharistiam subindicasse, in qua Dilectus ejus Christus panis panniculis involutus inspicitur, & adoratur. Sed quare tunc dicitur *Myrrha*? Ut daretur intelligi, quod quemadmodum myrrha sic corporibus mortuorum prodest, omnique corruptela præser-

Cant. 1. 14 Cypr. Monac. ibid. Christus in sacra hostia est fasciculus myrrhæ & cur.

vat, ut vivis acerbiſſima ſit, & amra : Ita corpus Dominicum ſub panis ſpeciebus incluſum, ſicut mundo mortuis, & defunctis, id eſt juſtis, & mortificatis, vita eſt, æternæque mortis præſervatio; ſic mundo vivis, ejuſque deliciis, lethale, & æternum ſupplicium, *Myrrha panniculis involuta.*

11. Audi jam tandem, eximiam Chryſoſtomi contemplationem, quam ex induſtria noviſſimo tibi loco ſervavi. Cum Redemptor Cruci penderet affixus, & nihil remaneret ex pœnis, morique deberet; non moriebatur tamen: quia mors, utpote quæ ſuum in illo nihil perſentiebat, illum primum, illum ſolum hominem peccati neſcium, nova liberum, nil legibus ſuis debentem agnoſcens, ad eum pertimeſcebat, *Accedit tamen*, ſubdit eximius Doctor, *confidata Judaico furori. & diſperata tunc vita, & angit, & invadit Auctorem, volent potius ſe perire totam, quam tantam perdere prædam.* Quæſo vos mecum expendite mortis ingenium, ac pavorem ſupervacaneum. Mors mortem in vita timet, unde vitam ſperare deberet? Quemnam unquam audiviſtis, in melle, unde dulcor emanat, amatorem pavere? in ſole, unde lumen prodit, formidare caliginem? in auro, quod divitias affert, trepidare paupertem? Timuit ipſa, nec inconſultò timuit, ſubiitque mortem, quam pertimeſcebat incurrere. Viva enim erat (nam feriebat, jugulabat, interimebat.) Vivi autem Chriſto mortem, ſicut mortui vitam, inveniunt. Res magna, ſed vera; res nova, ſed clara, ut ex eodem fonte, mortui mundo vitam, vivi mortem exhauriant.

D. Chryſoſt. Jer. 6. de Paſſ. Dom.

Vivi in Chriſto mortem, ſicut mortui vitam inveniunt.

* *
*

THEOREMA V.

Super aquam.

Ardet ara Chriſti, ſuoque accendit accedentes ardore.

SED ſi ubi Pſaltes vocet Euchariſtiam *Aquam refectionis*, aquam accenſionis vocaſſet, apprimè quadraret Augnſtiſſimo Sacramento. Fons enim eſt, non modò inſtar fontis Epyri ut dictum eſt; ſed fontis Illyriorum, ſupra quem veſtes expanſæ, non ſecus, ac ſupra ignem, ardent, & accenduntur. Fons eſt igne ſpiritali repletus, divino ſcatens ardore. *An neſcis*, ait Chryſoſtomus, *quod hæc menſa plena eſt igne ſpirituali? Nam, quemadmodum fontes aqua vim lex undant, ita hæc flammam habet arcanam.* Quicunque igitur vero Dei igne flagrate, Deumque diligere concupiſcit, ſacra aſcendat altaria, & exardeſcet.

Euchariſtia fons aquas manat accenſionis.

Petr. Bercor. Red. Mor. lib. 14. c. 65. num. 5.

D. Chryſoſt. de S. Philog. apud Lippom. 10. Decemb.

1. Primo hic advertendum, quod ubi Sacerdos ſacra confecit carnis, & ſanguinis Chriſti myſteria, majeſtatem divinam exorat, ut eadem ſuum acceptare dignetur clementia, qua Sacrificium Abel dignatus eſt acceptare. *Supra qua*, inquit, *propitio, ac ſereno vultu reſpicere digneris, & accepta habere, ſicut accepta habere dignatus es munera pueri tui juſti Abel.* Quibus quidem precibus Deus autumandus eſt non deficere, quinimò magis annuere; quippe qui majori reſpicit dignatione ad ſacrificium Filii, quam ad alterius quantumvis juſti. Quare ut innoteſcat quonam modo Deus ſacrificium Filii acceptet, quo acceptavit hoſtiam Abel, ſcrutandus eſt modus. De ſacrificio Abel Hieronymus diſſerens, ait; *Ignis venit è cœlo ad ſacrificium devorandum.* Quod ingeniosè conjectat ex lectione, qua utitur Theodoſion, qui ex eo, quod habet Vulgatus; *Reſpexit Dominus ad Abel & ad munera ejus*, transfert: *Inflammavit Dominus ſuper Abel, & ſacrificium ejus.* Deus igitur ad ſacrificium Abel ita reſpexit, ut ignem ſuper illud è cœlo mitteret. Transfer hunc ad ſacrifi-

In Canon. Miſſæ Cur Eccleſia ſacrificium altaris petat acceptari ſicut ſacrificium Abelis?

D. Hieronym. in Tradit. Hebr. in Gen.

Gen. 4. 5. Ignis immortalis ſunt myſteria Chriſti, qua accedentes aſcendunt

crificium Christi sermonem, quod æquè, ac illud à Deo diximus acceptari, dicque magnum in illud Spiritus ignem descendere. Quod idcirco non ignitum modò, sed & ipsummet ignem appellat Beatus Ephrem. *Ignis*, inquit, *immortalis sunt mysteria Christi.* Hic autem ignis ad quid? Ut accedentes accendat, uratque. Nam, quemadmodum ignis elapsus super sacrificium Abel, Abel ipsum assistentem altari combussit. *Insiammavit super Abel, & super munera ejus:* Sic dicendum est nobis Sancti Spiritus ignem sic super Christum immolatum descendere, ut propinquos illi comburat, ac sui faciat amatores. Vis Deum amare? flagrare amoris ejus ardore? Ad sacram mensam accede. Mensam inquam, an caminum? Mensam simul, & caminum fas nobis est dicere, quæ animum cibat, & purgat; quæ cor replet, & rapit, quæque totum hominem palcit, & urit.

D. Ephre. de Nat. Dei non curiose &c.

Mensa Eucharistica mensa simul est & caminus.

2. Quod Laudiceæ Præsuli, frigidissimo cordis morbo languenti, cœlestis medicus ordinavit, hujus veritatis evidens est testimonium. *Suadeo tibi*, inquit, *emere à me aurum ignitum.* Ac si diceret. Ut tua erga me vilcera calefiant, auro opus habes ignito, quod non, nisi à me, emas necesse est. Si studiosè examinabis hæc verba, in auro corpus Christi præfiguratum invenies. Quid enim aliud est Ecclesiæ sacrum, quo Christus peccatorum redimit delicta, hominum compensat debita, cœlorum comparat regna, quam probatissimum, ac pretiosissimum aurum? Hoc Cyprianus, Monachus illud Canticorum explanans, *Caput ejus aurum optimum*, quod de Christo dictum non ignoramus, eleganter confirmat. *Sponsus*, ait, *ingenium, & naturam refert auri. Aurum nullu usibus deteritur: nã, si hodie Christũ in tuos ejus usus transferas, & cras, & perinde semper tibi manet.* Quod Eucharistiæ perinde quadrat, ut neminem lateat: Ex ea enim *Sumit unus, sumunt mille, tantum isti, quantum illi, nec sumptus consumitur.* Iis itaque sic dispositis notandum, quod Glossa Interlinealis explicans verba Christi; *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum*, inscribit. *Id est me ipsum ignitum, in igne positum, ignientem.* Ac si Christum hæc loquentem describeret. Aurum sum: accedentes ad me corpus meum esuros miris opibus dito. Sed ignitum. Inflammo eosdem, accendo, corporem ab eis omnem expurgo, meique amatores efficio. Admirabilis mensa, quæ frigidiores gelu, rigidioresque Aquilone sic intensivè calefacis, ut magis igne, prunisve, quam pane, & vino, censeatis extructa.

Sacramentũ altaris est aurum ignitum. Cant. 5. 11. Cyp. Mona ibid. Eucharistia aurum est, & cur In sequen. Corp. Domin.

Apoc. 3. 18.

Gloss. Interlin. in cap. 3. Apo.

3. Pluries dictum est ferculum Salomonis, imò plusquam Salomonis Christi Regis nostri tot laudum encomiis celebratum à Sponsa, Eucharistiam representare. In eo autem majori dignum advertione censendum, quod in ejus medullio charitas continebatur. Hoc enim sibi vult illud, *Media charitate constravit*; id est symbolum quoddam præferebat amoris, ut communiter à Doctoribus eruditur. Quorum aliqui carbunculum, adamantem alii fuisse dicunt, quem Italicè dicimus: Diamante, velut, Dio amante: aliqui verò duas columbas sese vicissim exosculantes: Demum Cypriano Monaco Christi Crucifixi imaginem fuisse placet, *In medio*, inquit, *totius ferculi pavimento symbolum quoddam, aut signum posuit amoris. Nam Pater cœlestis, inter cætera dilectionis signa, unum illud medium posuit majoris dilectionis, & charitatis indicium, Christum scilicet filium unigenitum sublimi in stipite pendentem.* Rectè Deus dicitur Christum Crucifixum in medio Eucharistici ferculi posuisse; quoniam, ut cunctis patet, admirabile Sacramentum, viva quædam est passionis, & mortis Christi repræsentatio. Quare si Christus Crucifixus, positus in Eucharistia, charitas est, & amor; arcu armatus, & igne, circumstantes accendit, & ferit. *Ex hoc arcu*, inquit Hugo, *extenso in Cruce jaculantur nobis sagittæ amoris.* Hinc Innocentius Tertius: *Ut ergo suam erga nos charitatem ostenderet, & nostram erga se charitatem accenderet, qui dedit se pro nobis in pretium, ipse tribuit se pro nobis in cibum.*

Eucharistia significatur per ferculum Salomonis

Cant 3. 10

Christus Crucifixus in Eucharistia positus, ignis est, Charitas & amor est. Cypr. Monac. ibid.

Hugo Card. in ep. Innoc. III. de Myst. Miss. l. b. 4. c. 44.

4. Secretiora fidei nostræ mysteria docebat Dominus Discipulos suos, ac nè perfidorum auribus patescerent, vilescerentque, parabolarum teguminibus obtegebat, cum prosequens de Dei regno sermonem, grano illud sinapis comparavit. *Simile est regnum cælorum grano sinapis*, Ac si diceret. Si cupitis, quale sit cœlorum regnum cognos-

Matth. 13. 31.

cognoſcere, granum ſinapis accipite, dentibuſque conterite, ac quale illud ſit experiemini. Quidnam eſt regnum cœlorum, quod grano ſinapis cenſuit Dominus conferendum? Ipſemet Jeſus, hæc loquens: *Regnum cœlorum accipitur pro Chriſto*, ait Paſchaſius. Chriſtus igitur ſinapis eſt, maximè verò ſinapis dum ſub ſpeciebus panis comeſtibilis manet, ſinapis enim comeditur. Quare tunc ſinapis? Quia quemadmodum ſinapis ore accepta, dentibuſque contrita, præ nimio, quem cabet, ardore, totum os calefacit, & accendit: ita Dominus Jeſus (ait idem Paſchaſius) *Dum teritur in corde, ora noſtra guſtu ferventia vivido fructus ſui ſapore ſuccendit, in tantum etiam, ut ab oculis lacryma præ nimio ardore decurrant, & ferventes reddit.* Illi proinde, quorum corda torpent, languent, tigent, ad menſam altaris accedant, ubi ſacra ſinapis apponitur, occulto igne candeſcens, ut torpentes exciter, languentes animet, accendatque tigentes.

Chriſtus in Euchariſtia eſt granum ſinapis.

5. Notiſſimum eſt Sanctis Seraphim ex creatis ſubſtantiis nullam eſſe ferventiorem, quippe quorum nomen Sanctæ linguæ peritiores, non ardentes modo, accendentesque; ſed ardorem, & incendium ipſum interpretantur. Hinc eorum obſequia Deo chariora ſunt, & acceptiora. Sic Abbas Cellenſis: *Deo Seraphim obſequia ideo gratiora, quia fervidiora.* Verum ſi perconteris, unde tantus ardor, ac tanta combuſtio ſanctis Seraphim, ut præ aliis cæli ſpiritus accendantur, & ferveant? Ex vicinitate Dei, inquit idem Abbas. „Nam, cum Deus ſit ignis, *Dominus Deus tuus ignis conſumens eſt*; eaque ferveſcere neceſſe ſit, quæ juxta ignem ſunt poſita: quæcunque proximiora ſunt Deo, ea oportet, ut ſint calidiora. *Cum enim*, inquit, *approximant ei, approximant igni; juxta ignem enim nihil frigidum reſidet.* Cum ergo, idem ignis, idem Deus, cui Seraphim appropinquantes tantopere fervent, in altaris ſolio datus ſit nobis, dū ei approximabimus, ferveſcere, & igneſcere oportebit, noſtrique cordis expurgare torporem.

Petr. Cellenſ. de Panib. c. 27.
Vnde eſt tantus in Seraphicis ſpiritibus ardor.
Deutero. 4. 24.
Petr. Cellenſ. ibid.
Ferveſcere debent qui Corpus filii Dei manducant.

6. Minimè prætereundum, quod mandat Dominus Moyſi menſam propoſitionis, quæ Euchariſtiam figurabat, in tabernaculo ad portam aquilonarem eſſe locandam *Menſa ſtabit*, inquit, *in parte Aquilonis.* Videamus cur in Aquilonari potius, quam in orientali, occidentali, aut meridionali plaga collocanda præcipitur. Primo enim aſpectu in Oriente potius locanda videtur: menſa namque Euchariſtica illum apponit, cui nomen Oriens, quod ab eo bonum exoriatur omne. Sive in occidentali, quia panis, quem profert, memoriale paſſionis eſt ſolis juſtitiæ in occaſu languentis. Vel in meridionali ſaltem, cum habeat Deum, qui lucem habitat inacceſſibilem, quemque Vates ait venturum ab Auſtro. *Deus ab Auſtro veniet.* Cur igitur tanto bono, neglectis reliquis, Aquilo dignus fuit? Audi Rupertum. *Quia nobis, qui eramus aquilonarii, id eſt in infidelitate frigidi, menſa prædicta propoſita eſt.* Propoſita planè eſt, ut nos calefaceret frigidos, accenderet algidos, ureret gelidos. *In parte Aquilonis.*

Exod. 26.

Cur menſa propoſitionis in parte Aquilonis poni deburit?

Aba. 3. 4.
Rupert. l. 14. c. 8. in Exod.

7. Ubi ſibi Rex noſter carnem ſuam in cibum nobis exhibere complacuit, poſuiſſe eam, ait Pſaltes, in ſole. *In ſole poſuit tabernaculum ſuum. Tabernaculum ſuum, id eſt corpus ſuum*, ait D. Chryſoſt. Sol eſt Euchariſtia, ſine qua non ſecus, ac ſine ſole, totus orbis periret. Mirum ergo non ſit, quod tantopere frigeas, qui longè manes à ſole; appropinqua ad ſolem, & calefies, accede ad altare, ubi ſol iſte nitet, exardeſces. De Saturno, qui inter planetas ſeptimus eſt à Luna, frigidiſſimi temperamenti eſſe perhibent Aſtronomi: quapropter charactere quodam oſtendente ſenem, gerentem baculum apud eos exprimitur, & intelligitur. Si quare frigidus ſit, quæſieris. Ait Ptolomæus, quia valde remotus eſt, & longinquus à ſole. Sic & tu inſtar Saturni perpetim frigeſces, ſi remotus manebis ab Euchariſtico ſole. Si vis accendi, accede, prope fias ad eum, & calefies. *Accedite ad eum & illuminamini*: ait Pſaltes.

Pſal. 18. 5.
D. Chryſoſt. ibid.
Euchariſtia ſol eſt ardentiſſimus.
Vnde qui Euchariſtiam corde frequentant frigidi ſunt.
Ptolom.
Pſal. 33. 6.

8. Quid eos vidiſſe putas, quibus Seraphici Patris noſtri corpus videre conceſſum eſt? Vivam, ac veram imaginem Jeſu Chriſti, clavis defoſſam, lancea vulneratam, moxque de Cruce deſcenſam, viderunt. *Totus*, ait Bonaventura, *in Jeſu Chriſti Crucifixi expreſſam ſimilitudinem transformatus erat. Namque in manibus ejus, & pedibus apparebant ſigna clavorum; ac dextrum quoque latus q uaſi lancea tranſfixū, rubra cicatrice obductum erat.* Age jam

D. Bonav. in vit. S. Franc. cap. 13.

jam videamus quorsum Redemptor mundo hoc sui simulachrum exposuit, quidve ex tali spectaculo sibi spopondit? Nostrorum cordium ardorem, inflammationem, incendium, amorem, charitatem, inquit Franciscanorũ Ecclesia *Domine Iesu Christe qui frigescente mundo, ad inflammanda corda nostra tui amoris igne, in carne Beatissimi Patris nostri Francisci passionis tuæ ferrea stigmata renovasti.* Si igitur igni imago calefacit, inflammat, & urit, quid faciet ignis ipse? Si imago corporis Christi Crucifixi accendit hominum corda, quidni corda hominum uret ipsumet corpus, ipsamet caro, ipsemet Crucifixus, quem in altaris mensa, sive potius in camino, expositum intuemur?

In Festo Stigm. Quod si imago Corporis Christi accendit quid non faciet ipsum Christi corpus?

Cant. 2. 4.

9. Non me latet, verba, quibus sponsa in cellam vinariam à sponso introductam effert, & perdicat, *Introduxit me in cellam vinariam*, quorumdam auribus non benè sonare: turpe existimantium Virgini de potu vini se prædicare; & extollere; cui sobrietas non ebrietas convenit; quam castitas decet, quæ comitatur abstemias; non luxuria, quã subsequitur ebrietas. Verum enim verò, quia de cella vinaria loquitur, ubi vinum germinans Virgines, sanguis scilicet Jesu Christi sub sensibilibus vini servatur, eminentiori, ac sibi convenientiori laude efferri non potuit; grandis sanè honos, calicis Jesu Christi participem fieri. Videamus ergo ad quid eam Dilectus in cellam vinariam introduxit; quidve epotum vinum, quod sactis servatur in doliis, operatur. *Cella vinaria*, inquit D. Thomas, *est Ecclesia, ubi propinatur calidum vinum sanguinu Christi, ad accendendum corda dilectionis Dei, & proximi.* Quasi diceret. Ut Sponsa Dei amore ferveret, à Dilecto suo Christo in sanctam introducta fuit Ecclesiam, in quà cruor ipsius pretiosissimus manet, tanto igne ebulliens, ut bibentes inflammet, urat, accendat, Deique amatores efficiat.

In cella Vinaria Ecclesia vinum propinatur & panis accendens & calefaciens. D. Thom. opusc. 61. cap. 30.

10. Inter sex centa eucharistici panis encomia, quibus à Sanctis Viris nuncupari promeruit, speculi nomen sortitus est à Vincentio. *Hosti*, inquit, *est speculum. De hostia consecrata potest dici: Candor est lucis æterna, & speculum sine macula.* Quid autem (inquies) innuere voluit, cum Eucharistiam speculi nomine nuncupavit? Quem, inquam, sæpius inculcavimus, accedentium ad altare fervorem. De speculo namque parabolico locutum intellige, quod, ut ejus artis perhibent doctiores, sphærale sit, oportet; qualem Ecclesia formare hostiam consuevit. Hujusmodi autem parabolici speculi vulgatissima est proprietas, ut per illa ignem mutuemus è cœlo. Qua in re Archimedes noster peritissimus omnium fuisse refertur, qui inimicas Marcelli naves Syracusarum littus appellantes, tali concremavit ingenio. Dicito ergo nunc mecum, instar geometræ Deum esse, qui fidelium mentes, frigida mundialium vanitatum æquora navigantes, altaris portum appulsas, igne suo per Eucharisticum speculum cœlitus misso, comburat. Ad quod inspexit Hugo de S. Victore, omnia inquiens Dei dona, inter quæ cordis incendium numerandum est, ad nos per Christum (quem adoramus in Hostia) è cœlo tamquam per speculum ignem delabi. *Præclara Dei beneficia per ipsum ad nos decurrunt; per ipsum petimus, & impetramus sicut per mediantem Christallum lapidem cœlestem in subjectam escam à longinquo sole mutuamus ignem.*

Cordis incendium est effectus Eucharistiæ.

Hugo de S. Vict. lib. 2. c. 16. de Miss. observ.

11. Hinc est, quod postquam Apostoli S. Eucharistiam è Redemptoris manibus comederunt; tantum fervorem, & ignem, ut quidam ait, passi sunt in præcordiis, ut stupefacti dixerint: *Quid est hoc, quis hic sapor, qua dulcedo, quæ efficacitas, quis hic furor, quem intra nos experimur?* Ignem enim per speculum & cœlo hauserant, in cellam vinariam fuerant introducti; ferventem solem, urentem ignem, comburentem amorem igniens autem intus acceperant, ardentissimum sinapis granum de Christi manibus tulerant. & contriverant, aquas de Illiricorum fonte potaverant; è mensa tandem surrexerant, quæ in Aquilonis plaga proposita recumbentes, vel ipsomet Aquilone rigentiores accendit; ut non incongruè caminus dicatur, & fornax. Hinc quoque facilè disces, perperam eos agere, nullaque ratione muniri, qui, quia non calescunt, Eucharistiam non accipiunt, quam deberent accipere, ut calefierent. *Ne causeris*, ait Lucas Burgensis, *languorem tuum, quod minimè ferveas desiderio accipiendorum mysteriorum: ita ne calefieri vis, antequam igni appropinquas?*

Ludov. de Pont. Perfect. tom. 1. tract. 4. c. 2. §. 2. Apostoli post sumptam de manu Christi Eucharistiam ardere cœperunt.

Lucas Burg. ser. 13. de Div. union.

D. Vincent serm. 1. in Fest. Corp. Domin.

THEOREMA VI.

Super aquam refectionis.

Mirum ſympoſium; panem apponens, qui cibum, & potum; vinum effundens, quod potum, & cibum, exhibet convivantibus.

QUod Sanctiſſimus Pſaltes Euchariſtiam aquam refectionis dixerit, *Super aquam refectionis educavit me*, nefas eſt præterire. Perinde enim eſt, ac ſi diceret: Admirabilis, aqua quæ non tantum bibitur, ſed & manducatur; non ſitim modo, ſed & famem extinguit; ſicque portantes ſatiat, ut comedentes etiam nutriat, & reficiat. *Super aquam reficientem*, inquit Genebrardus, *& paſcentem; non tantum potabilem, ſed & pinguefacientem; non tantum aptam potui, ſed & ſaginationi.* Quo quidem in loco, quod de S. Euchariſtia fides noſtra monet, apertè ſignificatur, ſub ſenſibilibus nempe panis, ex vi verborum Domini Corpus adeſſe, & ex concomitantia ſanguinem: rurſus ſub ſenſibilibus vini ex vi verborum ſanguinem, & ex concomitantia corpus. Quare in hoc cœleſti cibo cibum, & potum; in potu potum, & cibum, una ſimul invenies.

Genebr. in Pſal. 22. In hoc cœleſti cibo cibus & potus: in potu potus & cibus invenitur ſimul.

1. Magnum illud, & admirabile, nec per totam æternitatem obliterandum convivium, examinans D. Vincentius, in quo Dominus in deſerto turbas Hebræorum innumeras quinque panibus, ac duobus piſcibus enutrivit; advertenſque Evangeliſtam nullam de potu mentionem feciſſe, ſic ſecum ipſe ratiocinatur. Cum in conviviis, præſertim ſumptuoſis, & publicis, ciborum ſimul, & potuum, non eorum modo, quos neceſſitas exigit, ſed & qui ad lautitiam pertinent, affluentia requiratur; quid eſt, quod Chriſtus, tam magnum convivium exhibens, nulla fundit vina, nullos liquores exhibet, nullas ſalrem propinat, aquas, quas biberent, quos tanta ciborum copia ſatiaverat? *Nihil de potu meminit Evangeliſta.* Sanè deficiente vino in Cana Galilææ, ut de Sponſo dedecus eminebat, vinum ex aqua factum appoſuit Clementiſſimus Jeſus. Egregia quidem, ac pulchra hæſitatio; ſed egregior ſolutio, & pulchrior. *Debemus dicere nè prandium videatur imperfectum; quia Dei perfecta ſunt opera, quod biberunt; & quod illi panes, & piſces fuerunt ſimul cibus, & potus. De pane, & depiſce exibat quidam liquor, qui refocillabat comedentes.* Nihil (ac ſi diceret) exhibet Dei manus, quod undequaque perfectum non ſit, & omnibus numeris abſolutum. Quod Evangeliſta convivium Chriſti deſcribens ciborum tantum meminerit, non potus, non ideo factum intelligas quod defecerit potus; ſed, quod panes & piſces cibum, potumque contulerint: quidam namque ex illis manabat liquor qui ſuaviter & perfectè convivantium ſitim extinguebat. Demum in hoc miraculo Sacramentum altatis præfiguratum intelligens, ſic concludit. *Quia in hoſtia conſecrata eſt ibi totum corpus ex vi verborum, & totus ſanguis ex concomitantia reali.*

Cur Chriſtus in deſerto ſolum apposuerit cibum, nullum verò potum?

D. Vinc. ſer. 2. in Domin. Lætare.

Chriſtus ſub ſpecie eſt ſimul cibus & potus.

Ibid.

2. Vinum conditum, quod promittebat Eccleſia Canticorum octavo, *Dabo tibi, poculum ex vino condito*, Chriſti ſui ſponſi ſanguinem; quo olim poſt ætherei botri depreſſionem altarium torcularia ſcatere debebant, præfiguravit. *Hu verbis*, inquit Valentia, *obtulit Sponſa poculum Sacramenti altaris ex vino condito, & conſecrato.* Quod non immeritò conditum dicitur, ſive, quia conditur & velatur; ſive etiam, quia tantis condimentis excellit, ut omne delectamentum in ſe habeat, omniſque dulcoris ſuavitatem. Sed adverte, quod Bonaventura vinum hoc nectar dulciſſimum nuncupavit. *Nectar eſt vinum*, ait, *de quo dicitur: Dabo tibi poculum ex vino condito.* Quare autem nectar? Eo quod (dicere poſſem) immortalitatem conciliat: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem habet vitam æternam*: nectar enim, ut etymon docet nominis, pharmacum immortalitatis ſignificat: Græce enim ex particula privationem ſignificante, & occido, componitur: quoniam homines ex uſu illius immortales efficiebantur. Rurſus; quemadmodum Poëtæ veteres, ut eximiam Deorum ſuorum nobilitatem, dignitatemque ſignificarent, eos nectare

Cæt. 3. 24.

Valent. ibid.

D. Bonav. Diet. Salut. de Charit. Cur Euchariſtia nectar eſſe dicatur. Ioan. 6. 59.

nectare frui, nulli hominum concesso, fingebant; ita pretiosissimus Christi cruor Divos tantum exatiat: advertant omnes, quanto, quos Deus diligit, habeatque in pretio. Demum quemadmodum nectar, ut Athenæus tradit, modo potus est, modo cibus; nam secundum Homerum bibitur, secundum Alexandridem editur: ita pariter Christi Jesu pretiosissimus sanguis, potus est, & cibus; manducatur, & bibitur; quia corpus secum habet sanctissimum, quod à bibentibus cum manducatur. Nectar deificum est.

Athen. lib. 2. c. 1. Nectar cibat & potat sic & Eucharistia.

3. Judæorum populus iter per desertum agens, in quo quia nulli erant latices, quos potarent itinerantes, sitimque sedarent; contra Moysen ductorem suum conquerentes insurrexerunt. Quibus ille: *Quid furgamini*, inquit, *contra me? quid tentatis Dominum?* Velut si diceret: Qua fronte, qua ratione concupiscitis aquam; cum nulla vos bibendi necessitas, nulla sitis astringat, ut aquam extorqueatis à Deo? His verbis inferre volebat potibus eos redundare, eorumque petitionem irrationabilem esse. Sed unde potum habebant in deserto Raphidim, *Vbi*, ut Moyses ipse testatur *non erat aqua ad bibendum populo*? Et quare eorum irrationalis erat petitio: cum rem vitæ necessariam, sine qua homines exusti miserrimè pereunt, quamque non habebant, inquirerent? Audi Oleastrum, quid dicat: *Ex Hebræis aliqui putant temeritate potius quadam, quam labore sitis, aquas desiderasse; quod videlicet man simul escam, & potum suppleret.* Quamquam regio illa inaquosa esset, & arida; quia tamen manna, quod cibum, & potum suppeditabat, potiebantur, temere, & irrationabiliter aquas, cum abundarent potibus, inquirebant. Hanc autem prærogativam nactum est manna, ad præsignandum, quod Eucharisticum sacrum, cujus typum gerebat, consecratum sub specie panis, non modo cibus, sed & potus, est; Christi carnem habens ex vi verborum, & ex concomitantia divinissimum sanguinem. Quare cum Hebræis objurgandi, plectendique sunt laici, si dum ipsi sub una tantum, Sacerdotes verò sub utraque specie, Christi sacra percipiunt, Sacerdotibus coæquari petierint: talis namque petitio supervacanea foret, imò nimium audax, & temeraria; cum habeant manna, quod cibum simul ministrat, & potum.

Exod. 17. 2.

Ibid.

Manna simul escam & potum præbebat, sic & Eucharistia Oleastr. ib.

4. Venustè Clemens Alexandrinus Christum Jesum mammillam Patris appellat. *Qui in Deum*, inquit, *credidimus, ad mammillam Patris, quæ curarum oblivionem induxit nempe Verbum, confugimus.* Ex qua quidem mamilla Crucis prælo subjecta, lac eucharisticum expressum est, quo dotata S. Mater Ecclesia alio lacte non eget ad suos filios educandos: quapropter in Canticis dicitur ubera non habere. *Soror nostra parva est, & ubera non habet*: nam: ut idem ait, *Ideo lac non habet, quod lac esset hic infantulus pulcher, & appositus, scilicet Corpus Christi.* Quorsum verò Corpus Christi dicitur lac? Vel, quia dulcissimum est, ac delicatissimum, utpote quod præbeat delicias Regibus: vel quia candidissimum, cum sit candor lucis æternæ. Vel demum quia quemadmodum lac infantibus cibus, & potus est; sic & corpus dominicum sub sensibilibus panis utrumque præstat communicanti; escam, nimirum carnem; & potum, nimirum sanguinem, quem concomitanter includit.

Clem. Alex. lib. 1. c. 6. Pædag.

Cant. 8. 1.

Clem. Alex ibid.

Lac infantibus cibus & potus est sic & Eucharistia.

5. Observa, quòd Christus cum turbis Hebræorum de sacri eucharistici differens veritate, se panem vitæ vocavit. *Ego*, inquit *sum panis vitæ.* Ac si diceret. Qui concupiscit vivere, oditque mortem, ad me festinet, seque corporis mei pane reficiat. Tali enim edulio sic sibi vitam ascribit, ut in æternum interire non valeat. Peto à te Domine Deus meus: Cum ita cibus ad vitam necessarius sit protogandam, ut potus negligendus non sit, quippe cujus defectu non minus, quam cibi, plurimos periisse constat; quare te cibum tantummodo prædicas; panemque dicis; minimè verò potum; si, ut coram omnibus ais, nostram protogas, imò perpetuas, vitam? Sanè, cum se Dominus vitæ panem appellat, rem omnem innuit victui necessariam, neque se solum cibum, sed cibum simul profitetur, & potum. *Cum tantum dixisset*, inquit Jansenius, *se esse panem vitæ; non autem potum; declarat tamen se, non tantum tollere famem, sed etiam sitim. Vt intelligamus ea, quæ sint divisa in alimentis corporalib⁹, unita esse in alimento spirituali, nec esse*

Joa. 6. 48.

Panis vitæ cibus simul & potus esse debet. Janſen. Concord. Evang. c. 56.

hic eam alimentorum distinctionem; sed panem vitæ secum afferre plenam satietatem. Tametsi in alimentis corporalibus unum non suppleat defectum alterius: nam nec cibus est potus, nec potus est cibus, nec panis bibitur, quemadmodum editur, nec vinum editur, quemadmodum bibitur. Attamen in alimento spirituali, in pane scilicet Corporis Christi, se res aliter habet: hic enim panis est cibus, & potus; sicque convivas cibat, ut & potum eis exhibeat.

6. Ad salutares fontis Eucharistici latices Isaias sitibundos invitans. *Omnes*, inquit, *sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, emite, & comedite.* Pro eo, quod Vulgatus habet *Emite*, transferunt alii apud Sanctium *Frangite*. Sed dum Vates iuvita ad aquas, quomodo, *Frangite*, ait, *& comedite*? Quisnam unquam frangi vidit, & comedi? Non aqua, sed panis, frangitur, & comeditur. Is autem non obstantibus rectè ad aquas invitans, *Frangite*, ait, *comedite*. Agit enim de sanguine Domini sub accidentibus vini, quod idcirco dicitur frangi, & comedi; quia non solùm potus, sed & cibus est; non modo potatur, sed & comeditur *Mirum in modum*, ait D. Hieronymus, *quod non bibunt aquas, sed comedunt; ipse enim, & aqua, & panis est, qui de cœlo descendit.*

Isa. 55. 1.

Sanct. ibid. Aqua apud Isaiam comeditur. Est igitur cibus & non tantùm potus.

D. Hier. ibid.

7. Ubi Dominus Jesus panis consecrationem peregit, cœlicemque consecraturus accepit, hæc ait: *Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi, ut vides, salutare, & mysticum poculum sanguinem appellant. Cur potius sanguinem, quàm cruorem; cum cruor, & sanguis synonima sint, humoremque eumdem vitæ principaliorem significantia? Quamvis synonima sint: dissident tamen in eo, quod sanguis in corpore, cruor verò extra corpus est. *Inter sanguinem, & cruorem hoc interest*, ait Isidorus, *quod sanguis dicitur quod intra corpus est, quod nos sanciat, id est contineat.* Et iterum alibi *Sanguis est, dum in corpore manet; effusus verò cruor fit.* Quia verò Christi sanguis, quem potamus in calice, non extra corpus; sed cum illo, & in illo est; sanguis, non cruor, dicitur. *Hic est sanguis*: Calix enim Eucharisticus non modo bibenda, sed & exhibet comedenda.

Matt. 26. 28.

Quanam sit inter sanguinem & cruorem differentia.

D. Isid. l. 1. Diff. 21. & lib. 2. d. 529.

Calix Eucharisticus non solum bibenda, sed & comedenda exhibet.

8. Ut cœlestis illius doni, quod præ nimio dulcore, suavitateque, manna dixerunt, Hebræorum plebi monumentum extaret perpetuò duraturum, in phiala illud reponendum, & asservandum in arca, Aaron: ex mandato Domini Moyses frater injunxit. Pro eo autem, quod Vulgatus habet, *Dixit Moyses ad Aaron: Sume vas unum, & mitte ibi man, quantum potest capere gomor, & repone coram Domino ad servandum in generationes vestras*, transfert Paginus. *Tolle phialam unam*, Chaldaica verò Paraphrasis *Tolle languncùlam unam*: prætereo Ambrosium dicentem *Dolium habens manna*, in arca fuisse. Ex quibus locis manna in phiala, in laguncula, & in dolio conservatum habes. Cum autem manna cibus panis fuerit, non potus, & vinum; quo pacto in phiala, in laguncula, & in dolio servatum est, in quibus vinum consuetum est custoditi? Eo quia, ut toties repetitum est, ac multoties iterum repetendum, Hebræorum manna Corpus Salvatoris sub panis specie conditum figurabat; quod, quia concomitanter habet & sanguinem, in dolio condi, in laguncula, & & in phiala, quæ sunt vasa vinaria, designatur. Ut per hoc mensæ Christi novam, & admirabilem proprietatem atrendas, quæ panem apponit, qui cibum, & potum; vinum fundit, quod potum, & cibum exhibet convivantibus.

Ex. 16. 33.

Transl. Pagn. Paraph. Chald. D. Ambr. l. 8. ep. 60. Manna in phiala, laguncula & dolio asservatur. Erat igitur potabile.

9. Hoc ostensum legimus impiissimo Sacerdoti, hæreticæ pravitatis assectæ: quidum sacrum incredulus faceret, & hostiam ex more, antequam Dominicam legeret orationem, super calicem elevaret: visum est ex hostia sacrum sanguinem fluere, calicemque replere, exque calice in corporale descendere; *Et cum gutta tangebat corporale, ibi fiebat figura unius hostiæ: unde totum illud corporale plenum erat hostiis*, recensent Ferrarienses. Hoc mito motus Urbanus Quintus sacri Corporis Christi festum instituit, processionemque ordinavit. Vides ex sacra hostia sanguinem haberi, exque sanguine hostiam? Ni Christi corpus sanguinem, sanguinemque corpus haberet, minimè quidem unum alterum proferret.

Ex sacra hostia sanguis habetur, & ex sanguine hostia. Barthol. Ferrar. de Christo Abscond. lib. 3.

10. Ha-

10. Habemus ex Apostolo Christi sanguinem loqui, *Melius loquentem, quam sanguis Abel.* Est qui dicat; Quid est quod loquitur? *Sanguis Christi in Cruce clamat stupor, stupor;* scribit idem Ferratiensis. Quia vero stupor admirationis est species, & magnitudine miraculi proveniens; qualia Christi sanguis continet mirabilia? Nunquam vidi sanguinem sordes lavantem: abstergentemque hic lavat, abstergit, dealbat *Dilexit nos, & lavit nos in sanguine suo:* clamat Joannes Apostolus. Cui, cum turbam dealbatam vidisset, dictum est: *Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna, & lavaverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in sanguine agni.* Nunquam vidi sanguinem, ut vinum inebriare: hic autem inebriat, & inconsuete inebriat. Inebriat ex Psalmographo: *Calix meus inebrians quam præclarus est.* Inconsuete inebriat, convivam enim castum, & continentem non libidinosum efficit, *Vinum est germinans Virgines.* Demum sanguis tantummodo bibitur; hic autem bibitur, & comeditur, potum, cibumque præbet, sitim & famem expler.

Hebr. 12. 24.
Barth. Ferrar. de Christo Absc.
Sanguis Christi lavat & mundat.
Apoc. 1. 5.
Ibi. 7. 14.
Sanguis Christi ut vinum inebriat.
Ps. 22.
Zach. 9. 17.
Sanguis Christi comeditur & vivit.

THEOREMA VII.

Super aquam refectionis.

Sacra Eucharistia contemplantium esca.

QUisnam ignorat divinarum rerum contemplationem, meditationemque magnam animarum esse refectionem laborantium, ac decertantium in agone virtutis? Non secus, ac in medio maris, fluctibus agitata, ventis impulsa, procellis exposita, tempestatibus obvia, propeque interitum, est anima; dum in hoc mundo laborat: perinde, ut angitur, affligitur, ut actum esset de ea, si Deus illi contemplationis portum non construxisset: ubi Sponsi sui charitatem, pietatem, cæteraque dona prospiciens, sic deliciatur, & gaudet, oblectatur, & jubilat, ut priorum laborum fiat prorsus immemor. Quare si contemplatio est refectio, dum Psaltes *super aquam,* inquit, *refectionis educavit me,* Eucharistiam contemplantium, mentisque refectioni incumbentium, cibum esse significat: ea enim contemplativi, divinisque meditationibus dediti, dignius perfruuntur.

Contemplatio est refectio.

1. Nidificantes aquilæ (physici referunt) lapidem, quem Hieronymus, *Amethystum,* Albertus, *Gagatem,* alii *Esitem,* alii verò *Eschitem* appellant, in nido recundunt. Lapis est prægnans, aquilarum ova vivificandi vim habens; ut ait idem Albertus. Non errabit, qui lapidem hunc exprimere Eucharistiam dixerit, quæ prægnans est; Christum enim continet lapidem angularem, & sine qua homo vivificari non potest, nec utraque vita, qua cœlicolæ vivunt, potiri. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis,* ait Veritas. Verum adverte lapillum hunc pretiosissimum, nullisve opibus comparandum, non in foveis leonum, pardorum, leporum, cuniculorum, aliorumque terrestrium, nec in nidis aliarum avium inveniri, sed aquilarum solummodo: volatilium omnium altius evolantium, seque prope stellas recipientium. Quorsum hoc? Quoniam aquilæ, utpote quæ in tantam celsitudinem efferuntur, ut ab humanis obturibus evanescant; eoque visus prævalent acumine, ut solæ solem in tota valeant intueri, unde ait Albertus: *Aquila ab acumine visus dicitur: omnique enim aquila viget acumine visus, ita ut solem in rota possit aspicere,* contemplativorum præferunt hyeroglificum; qui mundi rebus neglectis, perinde in cælum, & supra sese efferunt, ut cæli potius quam terræ, incolæ censeantur. Sacrum Eucharisticum Eschites est, in aquilarum nidis invenitur, imas aliorum negligit sedes, contemplativorum est cibus. *Christus* ait Joannes de S. Germiniano, *sub cibo Sacramentali contentus, similis est illi lapidi, qui dicitur Eschites, qui invenitur in cordibus aquilarum, id est contemplativorum.* Huc spectat illud Domini: *Ubicumque fuerit corpus, ibi congregabuntur, & aquilæ.* Et illud Chrysostomi toties repetitum. *Aquilarum est hæc mensa non graculorum.*

Amethystus lapis Eucharistiam significat. Jo. 6. 54.
Aquila Hieroglyphicum est contemplativorum. Alb. Mag. de Anim. lib. 23.
Eucharistia cibus est contemplativorum. Joan. de S. Germin. li. 2. c. 21.
D. Chrysost. Cur Christus Eucharistiam non in prandio sed in cœna instituerit.

2. Quæret solertior aliquis, quare Dominus, non in prandio, sed in cœna Sacrum

suum instituere, eoque Apostolos enutriti voluerit? *Cœnantibus*, non prandentibus illis ait Matthæus *accepit Iesus panem, & benedixit, ac fregit*. Quid nam majus cœna, quod prandium non habet, Eucharistiæ confert, ut ea hoc dignum non fuerit, illa promerita sit? Congrua quidem, ac pulchra petitio: sed æque placebit responsio. Quia non prandium, sed cœnam, somnus subsequitur; non post prandium, quod mane proponitur, & post quod nostris incumbimus agibilibus: sed post cœnam, quæ sero sterni solet, dormitum acceditur. Somnus autem, ut cunctis patet, contemplationis est symbolum. Nam, sicut, cùm dormit homo, ejus colliguntur sensus, corporis exteriora fugescunt, interiora calescunt, solaque mentis, quamvis imperfecta, remanet operatio. Sic & in contemplatione humani colligantur, & impediuntur sensus, fitque quodammodo insensibilis homo: nam cælo, Deoque raptus, nec sapit, nec sentit aliquid de terrenis: calor item charitatis ad interiora redactus, frigescere facit externa; nam pro rebus, quæ animæ prosunt, adipiscendis, sic fervet, & ardet, ut ad exteriorum curam frigidus, & insensibilis reputetur: mensque sola speculatur divinarum rerum inspectrix. Quia verò Dominus Eucharistiam fecit, ut esset contemplativorum refectio; noluit eam instituere, suosque communicare post prandium; sed post cœnam, cum somnus imminet. Ut ex hoc perspicuum fiat, sacra Christi mysteria nulli pro dignitate præberi, qui post esum ejus contemplationibus, ac divinarum rerum meditationibus non incumbunt. Quocirca ait Hugo. *Canam istam debemus sumere in tali vespere, & postea ad somnum orationis, & contemplationis ire, non ad locutiones, & dissolutiones.*

Matth. 26. 26.

Somnus symbolum est contemplationis.

Post Eucharistiam veluti cœnam somnus sequi debet contemplationis.

Hugo Card. in cap. 13. Ioan.

3. Huic loco opportunè Apocalypsis expendendus est locus, ubi Joannes Angelum vidit stantem in orbe solis, avesque ad Eucharistiam advocantem. *Vidi unum Angelum*, inquit *stantem in sole: & clamavit voce magna, dicens omnibus avibus, quæ volabant per medium cæli: Venite, & congregamini ad cœnam magni Dei.* Observa solas aves ex omni animantium cœtu ad cœnam eucharisticam invitari. Dices autem: cum panis Angelorum, ob immensam Dei bonitatem, animantium fieri dignatus est panis, quid est, quod ad eum una cum volatilibus non invitantur & bruta: Eo quia inquam, ut ait Petrus Bercorius, *Aves satiatæ incipiunt cantare; sed bruta incipiunt dormire.* Domitis quidem Jesus solis contemplativis cœnam suam apposuit, idcirco per Angelum suum solas oves advocat ad cœnandum: quæ, quia post cibum canere consuescunt, contemplativos designant, qui post sanctam, & mysticam refectionem orationi, meditationi, ac actioni gratiarum incumbunt; non somno, (somnum hic propriè sume, non metaphoricè ut supra) torpori, & otio. Ut multi sunt, qui minimè advertentes quale donum è sacro altari, quamve magnum hospitem intra sua castra susceperint, insensibiles, & velut dormientes existunt; sanctas voces ejus non audiunt; dulcorem, quem affert, non degustant; lenitatem, quam perhibet, non sentiunt; odorem, apud quem Sanctorum animæ currunt, non olfaciunt; os denique suum minimè ad Deum collaudandum satiscunt, factorem tanti edulii, & largitorem. Horum brutorum, dormientium post cibum, non est sacra mensa; sed avium cantantium; contemplantium, & laudantium Deum.

Apoc. 17. 7.

Bercor. Red. Mor. lib. 7. c. 1. nu. 14. Ad cœnam Eucharisticam sola aves, id est contemplativi vocantur.

4. Christum Regem in excelso quodam, ac superelevato solio sedentem Isaias vidisse se meminit. *Vidi*, inquit, *Dominum sedentem super solium excelsum, & elevatum* Suavis, & expetenda visio, *Quam multi Reges, & Prophetæ voluerunt videre, & non viderunt.* Domini verba sunt. Nos autem ea clementissimus Deus non censet indignos, quibus in altaris solio quotidiè dilectum Filium intuendum exponit. Altare solium elevatum, & excelsum est; *Altare* enim dicitur quasi *Alta res.* Advertè verò Dominum Jesum non, nisi in locis excelsis, & elevatis, ut solia sunt, intueri. Nam, si regnat in cælo, supra Seraphim elevato sedet in solio: si in terram descendit, solium virginalis uteri, cælis excelsius sibi ascivit: si turbas instruit, montem ascendit; ascendit & montem,

Isa. 6. 1.

Luc. 10. 24.

Altare solium est elevatum.

Altare. quasi altares.

tem, utpulchritudinis suæ lumen ostende ret: si denique moritur, elevatur in solio Crucis, ut neque mortuus in loco non excelso, & non elevato resideat. Quid plura? sacras revolve paginas, & non nisi in excelsis & elevatis sedibus eum prospicies. Quid hoc denotat? Neminem Deum ex dignitate, denotat, recepturum, ex altari præsertim, qui solium non sit excelsum, & elevatum. *In illis*, inquit Richardus à S. Laurentio, *sed & Christus, & quiescit, qui sunt quasi solium, & thronus, elevati scilicet, & suspensi ab amore mundi, quorum conversatio est in cælis.* Christus in eis solum moratur, qui solia sunt, qui in contemplatione rerum divinarum elati sunt, & suspensi; ac proprius in cælo, qua mens pervagatur; quàm in terra, ubi caro jacet, esse dicuntur. Solia quærit, soliis gaudet, in soliis residet: ac sicuti elevatas, excelsas, ac supra se erectas diligit mentes, & eligit; ita terenis rebus affixas odit, & reprobat. *Non enim*, ait D. Ambrosius, *in abjecto corde habitat Deus, sed sicut tradiderunt nobis Prophetæ, Thronus virtutis exaltatus est.*

Christus semper in alto residet.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. li. 10.

Christus in iis, tantum moratur qui alti sunt per contemplationem.

D. Ambr. lib. 8. in Luc.

5. Nunc ad Psalmistam nostrum accedamus, qui Eucharisticum sacrum panem Angelorum vocavit: *Panem Angelorum manducavit homo.* Pariterque advertamus, quod non ait: Panem Angelorum manducavit Leo, Bos, Equus, aut aliquod aliud brutum; sed homo, *Manducavit homo.* Neque putes hoc verbo Psaltem à comestione sacri panis excludere bruta, & jumenta, rationis expertia, voluisse: (quid enim corpori Domini, brutisque animantibus?) Sed homines illos ita humanitatis oblitos, brutisque propinquos, ut minimè homines censeantur. Is homo est, qui supra terram erectus, contemplationi sui Creatoris invigilat. Quod ex nominis etymo, quo homo Græco sermone dicitur, Isidorus doctè deducit. *Graci*, inquit, *hominem Antropos appellaverunt eo, quod sursum spectet, sublevatus ab humo ad contemplationem artificis sui.* Qui verò terræ sunt obvoluti, terrenisque rebus affixi, non homines, sed jumenta censenda sunt; quos Propheta, dum canit, *Panem Angelorum manducavit homo* apertissimè à sacra mensa secludit: solis hominibus, iis scilicet qui divinarum rerum addicti sunt contemplationi, proposita. Contemplantium cibus est Eucharistia, non jumentorum humo adhærentium.

Ps. 77. 25.

Solus contemplativus verus homo est.

D. Isidor. lib. 11. c. Etym.

6. Semen illud magnum, quod alarum magnarum aquila *Posuit illud in terra pro semine, ut firmaret radicem super aquas multas, in superficie posuit illud: cumque germinasset, crevit in vineam.* Christus Jesus est: eum enim aquila grandis, nempe Deus Pater, in terram uteri virginalis, ut fieret homo, demisit; quod in fine vitæ crevit in vineam, cùm sub formis vini pretiosissimum sanguinem Discipulis potandum præstitit. Advertè verò quod ubi Vulgatus habet: *In superficie posuit illud*, vertunt Hebræi *In salice posuit illud* Ac si diceret: Ex universis terræ arboribus tantum bonum sola salix digna fuit excipere. Cur sola salix, & non aliæ arbores? Quia *salix*, ut Isidorus affirmat, *dicta est eo, quod celeriter saliat*: quaptopter contemplantium hyeroglyficum gerit, qui semper saliunt, nullaque dies est, qua in corde suo non disponant ascensiones; unde conversationem eorum, non in terra, sed in cælo, legimus esse. Ut itaque compertum habeas, in solis contemplantium cordibus sacra reponi ministeria, poni refertur in salice. *In salice posuit illud.*

Ezech. 17 5.

Transl. Hebræor.

D. Isidor. etym. lib. 17. c. 7. Salix hyeroglyphicum est contemplativorum.

7. Fidelium consuetudo, qua, dum salutaris immolatur. Hostia, vel pompose in altari adoranda, & oranda proponitur, musicis instrumentis utuntur, laudabilis admodum est, & commendabilis. Si rationem efflagitas, ex eo inquam; quia dum fideles sacrum circumdant altare, quemadmodum convenientissimum est corda sursum erigere, sic absurdissimum per imas caducasque res, animo circumvagare: musica verò perinde mentes eorum è terris elevat, ut in cælum rapiat, transferatque. Hoc & Ethnici cognovetunt, dum in Sacris musicam adhibebant: de quibus Natalis Comes. *Illud efficere, putabantur ut tibiis uterentur in Sacris, quo animi præsentium hominum averterentur à privatis cogitationibus ad Deorum immortalium reverentiam: quia nescio quid divi-*

Musica mentes in calum rapit. Natal. Com. Mythol. li. 1. cap. 1.

divinum imprimit animis nostris vis musica. Et D. Chrysostomus Citharam David commendans, eleganti, & quo solet, aurato stylo prosequitur. *Nihil enim*, inquit, *animam erigit, & alatam quodammodo efficit, & à terra liberat, & exoluit à vinculis corporis, & amore sapientiæ afficit, & ut res omnes ad hanc vitam pertinentes irrideat, perficit, ut versus modulatus, & divinum canticum numero compositum.* Hactenus ipse. De D. Elzeario fertur, quod cum miro quodam excessu in Deum raperetur ex musica, ne spiritu in Deum absorpto collaberetur, formidabat ab eo sponsa modulationes musices exauditi. Quia igitur cœlicum Sacrum cœlica corda expetit, & excelsa; terrena despicit, & demissa; institutum est à fidelibus, ut dum fit, ac sacræ mensæ comedendū apponitur, concinant musici, dulcique circumstantium aures sono demulciant; mentes à terra elevent, cordaque ad magnum hospitem recipiendum, qui excelsa colit, & elevata, disponant.

D. Chrysost. in Psal. 41.

8. Si Ezechiæ majestatem, ubi longævioris vitæ promissionem accepit, invisendum iviſſes, hæc inter alia Deo in gratiarum actionem verba, proferentem audisses. *Sicut pullus hirundinis sic clamabo.* Fortè si quæris, ad quid clamat hirundinis pullus; & quare non clamabo, ait, ut pullus turturis, columbæ, auferis, vel alterius avis: Recentior quidam hunc metipsum locum explanans, tuæ curiositati satisfacit: Ait enim hirundinis pullum magnis cibum suum esurire clamoribus, famemque magnis significationibus demonstrare. Ezechias igitur, dum se ut pullum hirundinis clamaturum prædicat, famelici personam induit, Eucharistiam flagitantis. Sic enim Deo gratias pro longævitate promissa sat se agere reputat; ut ejus præcessor David, gratias Deo referre pro donis illi concessis, sacri sumptione calicis, reputaverat. *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam.* Videndum superest, cur ut hirundinem, non alterius generis avem, Eucharistiam se accepturum promittat? Ideò in quam; quia Eucharistiam contemplantium cibum esse sciebat, quorum hirundines præferunt hyeroglyficum: Haud enim in imis, depressisque locis suum ipsæ quærunt comeduntque cibum: sed, ut ait Albertus, *Volando cibum colligunt in aere obviantem.* Quod verbo sequenti, *Et meditabor*, enucleatius explicat. Hirundinem te esse oportet, è terra surgere, perque aera ferri, contemplationibus abdicari, ut Eucharistiam sumas, quæ non, nisi à volante, dignè percipitur.

Isa. 38. 14. Sanct. ibi. Cur Ezechias clamaverint, sicut pullus hirundinis?

Psal. 115. 4.

Hirundo est hieroglyphicum contemplativorum.

Alb. Magnus.

9. Quæ in Psalmo vigesimo primo David Propheta descripsit, *Sicut aqua effusus sum*, verba Christi sunt; quærentis, dolentisque, se è mundi amatorum cordibus, mox, ut excipitur, aquæ instar effundi. Si curiosius rogas; unde est, quod istorum corda mox, ut Christum excipiunt, eum velut aquam effundant? Ratio, ut ait Sapiens, est; quia *Cor fatui quasi vas confractum.* Tantis agitantur curis, franguntur sollicitudinibus, patent cogitationibus, ut eorum corda vasis confracti præseferant effigiem; quapropter Eucharistiam, de qua sub aquæ typo locutum est hactenus, continere non possunt, ut non effundant, imò potius expellant *Effundunt*, inquit Cardinalis Jorgius, *aquam istam cupidi, & avari, quorum cor est vas hujus receptivum, quod variis curis distrahitur, & quasi in multas particulas comminuitur.* Ad aquam Eucharisticam recipiendam, & retinendam cor illud aptum, & opportunum est vas, quod perinde cogitationibus mundi solidatur, & clauditur, ut soli Deo pateat, Deum solum admittat. Tale est solummodo meditationibus, & contemplationibus deditum.

Psal. 11. 25. Eccl. 11. 17. Cur Christus à multis infructuosa in Eucharistia accipiatur?

Psal. 117. 22.

Cur. Jorg. ibid.

10. Quod gens Hebræorum tam largos latices, ex petra defluentes, ebibetint: te, dum ex Christo sacra fugis libamina, figuravit. *Bibebant autem de spirituali consequente eos petra: petra autem erat Christus*, inquit Apostolus. Quam præclara, quam excelsa sit, & pretiosa hæc petra, quam, ut in te fons sit, in vitam æternam saliens, excipis ex altari, tecum velim expendas. Illud nunc de ea simul examinabimus, quod citharœdus Propheta, decantat, *Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli.* Velut si diceret, Lapis hic pretiosus ima spernit loca; excelsa quærit, & alta; fundamenta despicit, cacumina sectatur, & diligit. Quod, ut refert Comestor, in nobilissima Salomonici templi structura præostensum

1. Corint. 10. 2. 4.

sum est. *Dum consummaretur ædificium, positus est lapis in angulo superiori, non sine grandi omnium admiratione; cum enim ædificantes & in fundamento, & in muro eum locare niterentur, non est inventus locus ejus, donec in angulo superiori postremus omnium convenientissimè positus est. Secundum quod prædixerat David Lapidē, quem reprobaverunt ædificantes hi factus est in caput anguli.* Hæc ille. Quid aliud est Ecclesia nostra, quàm templum? *Vos estis templum Dei*, inquit Apostolus. Hoc templum ima habet, & summa; depressa, & alta; fundamenta, & cacumina: depressa, & ima dicuntur activi; summa verò, & alta cacumina, contemplationibus dediti. Lapis hic alta quærit, summa diligit, cacuminibus gaudet. Vis eo fulgere, decorari, splendescere? Si fundamentum es depressum, & imum; te in summum, altumque cacumen transferre satage: è terra scilicet in cælum assurge, teque toto corde cœlestibus contemplationibus abdica. *Factus in caput anguli.* Sed anguli caput posuimus. Nunc novi Theorematis lapides jaciamus.

2. *Cor. 6. 16.*

Fundamentum templi sunt activi cacumina vero contemplativi.

THEOREMA VIII.

Educavit me.

Purissimum Christi lac soli pueri exugunt.

DUm se Psaltes Christi cibo educatum effert, & prædicat, *Educavit me*, puerum agit: non enim viros, sed pueros educatio decet. *Educavit me*, inquit Glossa cum Magistro sententiarum, *paulatim ut pueros.* Ut per hoc daret intelligi lacte Corporis Christi solos pueros enutriendos. Hinc scite D. Ambrosius per fontem ebullientem in Paradiso Sapientiam Dei Christum intelligit. *Fons dicitur Sapientia Dei: fons est enim secundum Evangelium dicens: Si quis sitit veniat ad me.* Quod mox ad ipsummet Christum, quatenus in Sacramento comeditur, & potatur, perstringens; subnectit. *Fons est & secundum Prophetam, qui ait: Venite, & edite de meis panibus & bibite vinum, quod miscui vobis.*

Gloss. in Psal. 22. Mag. Sent. ibid. D. Amb. de Parad. cap. 3.

Fidelis de Eucharistia.

Ex eo autem, quod ex fonte Paradisi inter reliquos, fluvius Phison dictus, emanat, quod Latinè *Os pupilla* traducitur, Dominum sub esibilibus formis contentum, matrem nostram esse ne dubites, quæ. *Ubere de cælo pleno*, pupillæ suæ os in os nostrum immittat, ut nos sacro lacte reficiat. Hinc nobis per Chrysostomum ait: *Parentes quidem aliis filios traduns alendos, ego autem non ita: sed carnibus meis alo, & meipsum vobis appono.* Sed, cum sacra Eucharistia panis sit, sub sensibilibus panis apposita, quare dicitur uber, sive os pupillæ, quæ non panem habet, sed lac? Ut detur intelligi, quod, quemadmodum ubera solis infantibus affluunt, adultis arent: sic divinissimum Sacrum solis pueris, & simplicibusque porrigitur: iis verò, qui infantiles prætergressi sunt mores, penitus denegatur. Ita Richardus de S. Laurentio de hoc ubere tractans. *De eo*, inquit, *nutritur infantia spiritualis, de quo non hauriunt barbari, sed pueri, & amatores puritatis.*

D. Chrysost. Hom. 61. ad Pop.

Eucharistia uber est & lac propinas pueris id est innocentibus.

Rich. de S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 9.

2. Mirabilem Dei nostri, nec unquam satis laudabilem providentiam, qua nos, dum in hoc mundo sumus, Eucharistia nutrit, mirabatur Propheta, cum diceret. *Qui dat escam jumentis ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum*: esca enim nomine; ut sæpè solitus erat, Eucharistiam indicavit. *Escam dedit timentibus se*, ait alibi de eadem met differens. Nec abs re, prout diceret: *Escam dedit hominibus*, dixit *Iumentis*: nam, ut ait D. Bernardus, *Cibus hominis mutavit se in cibum pecoris, homine mutato in pecus.* Subdit autem: *Et pullis corvorum invocantibus eum.* Quare inquam non corvis, sed corvorum pullis ait exhibitam: *Nulla ait alia avis*, inquit Hieronymus, *nuncupatur, nisi pulli corvorum; & non ipsi corvi, sed pulli corvorum.* Eò quia non adultis, & grandibus; sed pueris, & infantibus est apposita, puris nimirum, sanctis, & immaculatis: in quibus perinde puritatis candore eluceat, ut longe sunt à ni gredine, qua ob peccatum inficimur. Memi nit D. Gregorius vulgaris opinionis, quod corvus editis pullis, *Escam præbere dissimulat, priusquam plumescendo nigrescant.* Albescunt enim corvi, dum pulli sunt. Ex quo tibi clarius liquet, quare Deus non corvis, sed pullis corvorum præbeat Eucharistiam. Quia ni-

Ps. 146. 9.

Ps. 110. 5.

D. Bern. apud Rich. ibid. lib. 12.

D. Hieron. in Ps. 146. Eucharistia pullorum est escarum lac innocentium cibus.

D. Greg. Mor. lib. 30. c. 8.

mirum ea nullo pacto peccatorum nigredine fœdatis apponitur; ſed ſimplicitate candidis, puritate albis, innocentia nitidis. Pullorum eſt eſca, puerorum lac, innocentium cibus.

3. Etſi cælorum Regina, Sanctiſſima Dei genitrix Virgo, ob ſanctum, quem edidit partum, nullis, ut reliquæ matres, fœdata fuerit ſordibus; quia tamen humilitatem apprimè colebat, purgari ſibi, ac purificari complacuit. *Poſtquam*, ait ſacer Chroniſta, *impleti ſunt dies purgationis Mariæ ſecundum legem Moyſi, tulerunt Ieſum in Ieruſalem, ut ſiſterent eum Domino: & ut darent hoſtiam, ſecundum quod dictum eſt in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum.* Huius loci, quæ nobis argumentum ſuppeditant, poſtrema ſunt: quod ſcilicet Beatiſſima Virgo, non columbas, ſed pullos obtulit columbarum. Quod ut ait Olea ſter, Deus legis mandato ſanciverat: *Quoniam in columbis videtur filius matre melior eſſum.* Æſtimat hic Doctor oblationes veteris legis, & ſacrificia *fuiſſe prandia, & cænæ Domini*, velut ſi Dominus illis, quemadmodum nos, veſceretur. Sanè oportebat Deo puriores, & delicatiores eſcas apponere. Quia verò columbæ, utpote voluptatibus indulgentes à puritate deficiunt, earum pullos, ab omni ſorde ſemotos, juſſum eſt offerri. *Quia* inquit Bernardus, *columba libidinoſa avis eſt, non licuit offerre eam in ſacrificium Domini, niſi in ea ætate, qua neſciunt libidinem.* Quid autem (inquies) hæc ad Euchariſtiam, in qua non nos Deus, ſed Deum nos manducamus? Si dum ad ſacrum altare Deum eſurus accedis, comeſtionem hanc, qua decet, diligentia trutines, potius te à Chriſto, quàm à te Chriſtum ſenties manducari. Nam quemadmodum dum comedimus, non comedens in cibum, ſed cibus in comedentem, convertitur: ſic dum communicamus, in Chriſtum velut in comedentem, ut dictum eſt Auguſtino, convertimur. Quia ergo ſacta participantes, pabulum Chriſti ſumus, non immeritò pulli eſſe debemus ac pueri: utpote ab eo, qui non, niſi puros, & immaculatos, comedit, comedendi.

Luc. 2. 22.

Oleaſt. in cap. 1. Levit. Cur Deus non columbas ſed pullos columbarum offerri ſibi voluerit.

D. Bern. ſer. 59. in Cant.

D. Aug. lib. 7. c. 10. Confeſſ.

4. Exploratum eſt, panem Abrahæ à Melchiſedech Sacerdote propoſitum, principaliorem, expreſſioremque fuiſſe Sacri Euchariſtici typum. *In Sacerdote Melchiſedech*, ait Cyprianus, *ſacrificii Dominici Sacramentum præfiguratum videmus.* Sed unde eſt, quod Abrahæ potius, quam Iſaac, Jacob, alterive Dei amico, chariſſimoque, propoſita ſit Euchariſtia? Ut ſciant homines, ſic eam decere pueros, ut nonniſi pueris, præbeatur edenda. Abraham enim ſemper puer fuit, ſemper parvulus, ſemper infans, etiam cum propè obitum eſſet, annoſque ageret centum ſeptuaginta quinque. Ubi Moyſes Abrahæ mortem deſcribens ait. *Fuerunt autem dies vitæ Abrahæ centum ſeptuaginta quinque anni, & deficiens mortuus eſt in ſenectute bona*, inquit Lyranus: *In Hebræo ponuntur numeri diſtincti: ſiccentum anni. ſeptuaginta anni, quinque anni.* A quo ſi quæras, quorſum hæc diſtinctio, reſpondet cum Hebræis: *Ad deſignandum, quod Abraham fuit ita mundus à peccato quando fuit centum annorum, & ſeptuaginta, ſicut quando fuit ſolummodo quinque annorum.* Hæc eſt præcipua ratio, qua Dei Sapientia, poſtquam ſibi condidit domum, miſcuit vinum & propoſuit menſam, *Miſit ancillas ut vocarent: Si quis eſt parvulus, veniat ad me.* Euchariſticam enim menſam ſolis parvulis appoſuerat.

D. Cypr. lib. 2. epiſt. 3.

Abraham ſemper puer, id eſt purus & innocens manſit.

Gen 25. 7.

Lyran. ib.

Prov. 9. 3.

5. Lubet hoc loco quærere, qua de re Deus ſuo mandavit Moyſi duos fabrefieri Cherubim, ut hinc inde Arcæ inviſerentur aſſiſtere? Poterat proculdubio eidem ſubjungere, ut loco Cherubim, Patriarchas, Prophetas, aut Reges effingeret. Ratio verò eſt; quia illo Deus non niſi pueros volebat admitti: Teſte Oleaſtro, advertunt Hebræorum Rabbini, *Cherub* nomen apud illos ex verbo *Rabiah* proficiſci. *Quod puerum ſignificat. Ac ſi dicatur* (adnectit) *ſicut pueri, quod puerorum haberent effigiem.* Quod factum eſt; quia Arca Chriſtum, quatenus futurus erat in Euchariſtia, figurabat, in qua, arcæ inſtar, corporis, & ſanguinis ſui manna reconditur, qua peregrinantes, & properantes ad patriam, quotidie reficiuntur. *Arca Chriſtus eſt*: ait D. Thomas, *qui continet urnam auream, continentem manna.* Hoc autem manna, nimirum Chriſti corpus, & ſanguis, non adul-

Arca Dei Cherubim qui pueri effigiem habent, ſemper aſſiſtunt & cur. Oleaſt. ib.

D Thom. in cap. 11. Apoc.

tis,

tis, & barbatis, sed pueris, & insontibus, nec non ad infantilem declinantibus puritatem, apponitur. Idcircò igitur noluit Deus, circum arcam Reges Prophetas, aut Patriarchas effingi; sed pueros.

Metaph. in vita S. Arsen.

6. Quibus Dei clementiam Christum in Eucharistia, videre permissum est, sæpissimè pueruli formam visus est præferre. Sic tradunt apparuisse Hugoni de S. Victore: seniique illi, qui cum idiota esset, & in fide deficiens, panem à Sacerdote consecratum, non vero Domini corpus, sed signum illius esse asserebat. Princeps item Uvidekindus Carolo Magno se in ejus castris quosdam vidisse dicebat, qui, dum Sacram Synaxim perciperent, de manu purpurati Sacerdotis, pulchellum puerum in os suum recipiebant; & illum quidem quibusdam ludibundum videre, ultroq; properare; aliis verò vultū adhorrentem avertere. Multa hujusce modi alia afferre possem exempla; quæ quia apud alios legi possunt, teque tædio longa nimis historiarum series molestaret, lubens, libensque omitto. Quærendum autem, quare Christus, dum sacrum decorat altare, potius sub forma pueri, quam juvenis, aut senis appareat? Dicam cum Guerrico; *Cum veraciter altus sit parvulus factus est pro nobis, cum solo nimirum parvulo concordat iste parvulus.* Quamquam Dominus Jesus re omni, quam tellus sustinet, orbesque cælorum ambiunt, major sit: visum tamen est ei parvulum fieri, ac prospici, ut sciamus eum non, nisi cum pueris, & parvulis; cum illis nempe, qui puerorum instar labis omnis culpæ, dolive procul, puri sunt, concordare. *Cum solis nimirum parvulis concordat iste parvulus.*

Christus in Eucharistia visibiliter apparens pueri speciem communiter refert. Guerr. ser. 5. de Nativ. Dom.

7. Tradit Evangelista, Christo Domino Jerusalem pompaticè, ut Regem decet, introituro, Discipulos ut equitaret, asinæ pullum straviſſe. *Iactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Iesum.* Atendite, quod tunc temporis pullus, ut alius Evangelista meminit, una cum matre erat, & fortasse non procul à patre: quare Dominus noster æquè super matrem, vel patrem, ac super pullum eorum poterat insedere. Quare ergò neglectis illis, solum sibi pullum elegit? Quia solis parvulis gaudet, parvulos quærit, parvulis utitur, negligit, spernitque minima, parvipendit ingentia. Neque id sine magno mysterio factum existima: Quandoquidem quia ut ait Ecclesia. *Nos sumus asellus*, præsertim dum Christum è facto altari suscipimus. (*Facti ejusdem corporis, & sanguinis Christi participes*, ait Cyrillus, *efficimur Christiferi, hoc est Christum corporibus nostris ferentes*,) erudire nos voluit nequaquam dignè ipsum ex altari sumpturos, ac circumlaturos, nisi pulli fuerimus: nimirum sine labe puri, sine dolo pii, sine fastu humiles, sine fraude simplices; puritate pueri, pietate teneri, humilitate parvi, simplicitate tenues. Hos ipse solos equitare dignatur. Dum legis Deum ascendere super Cherubim, super pueros accipe: puerorum effigiem, ut dictum est, præferunt Cherubini.

Luc. 19. 35.

Cur Christus non in Asina, sed in pullo sedere voluerit?

D. Cyrill. Hieros. Cathech. Mising. 4.

Psal. 17. 12.

8. Joelis nunc sententia est trutinanda, à quo ubi Septuaginta scriptum legunt, *Filii Sion gaudete, atque latamini in Domino Deo vestro, qui dedit vobis escas in justitia*, transfert Vulgatus, *Qui dedit vobis Doctorem justitiæ.* Quo loco esca simul, & Doctor Eucharistia dicitur. Et revera per eam Deus nos cibat, & docet; reficit, & illuminat, pascuam, & doctrinam impertit. Quid autem docet? Mirabilium suorum prodigia, suæ mortis mysteria; cælorumque, cujus est pignus, ineffabile gaudium. Ex hoc palam fiet cujus est Eucharistia. Consuescunt magistri dulcium ciborum vehiculo regios, ingenuosque pueros, ad primorum elementorum notionem perducere: quibusdam enim crustulis sacchato, aut melle compositis, & ad litterarum formam affabrè sculptis, utuntur, quorum singula dum esui dant, elementi nomenclaturam edocent, quod singula præferunt. Hinc illud Horatii.

Joel. 2. 23. Transl. Septuag.

Christus in Eucharistica cibat & docet, sed pueros.

Pueris dant crustula blandi Doctores, elementa velint, ut discere prima.

Hor. lib. 1. ser. Sat. 1.

Dum itaque Deum magistrum agere vides, adque nostram utilitatem Eucharisticum crustulum adhibere, illud pro solis pueris, id est pro illis, qui insontes, & puri sunt, institutum agnoscas. Planè Eucharistico sacharo regni sui mysteria nequaquam impuros, doloſque à Deo doceri congruit:

pretiosissima enim unguenta purissima vasecula, in quibus asserventur, esflagitant.

9. Nullibi unquam consuevit Ecclesia vel sacrum facere, vel Eucharistiam plebi adorandam, ac deprecandam, candelis extinctis, exponere. Ubicunque Christi corpus adest, ibi fulgent candelabra luminibus, nitent altaria facibus, splendescunt templa lampadibus. Quod ad puritatem insinuandam efficit: lumen enim, quod nulla sorde fædatur, puritatis hyeroglypticum est. Hinc sol fons luminis Phœbus dicitur, quod purus interpretatus, *Phœbus appellabatur*, ait Plutarchus; *quia quidquid erat perspicuum, purum, luculentum, hoc nomine veteres appellarunt.* Nec alia est ratio, qua Gentilium cœcitas in Deorum suorum sacrificiis luminibus uteretur. *Adhibeantur lumina in sacrificiis Deorum cœlestium, atque per ipsa lumina puritatem ipsorum Deorum demonstrabant, ad quorum sacrificia non liceret, nisi puros, accedere.* Scribit Natalis Comes. Si itaque, dum sacrum conficitur, dum populo ostenditur, & dum asservatur in tabernaculo, perpetuò lumina nitent: tuæ te puritatis meminisse velim; teque puerum, ac ephæbum, nimirum purum, effingere: ut Deum in corde tuo non indignus includas. *Pueri*, ait Isidorus, *à puritate dicuntur: ii sunt ephœbi, à Phœbo dicti.*

Lumina quæ circa Eucharistiam adhibentur tuæ te puritatis monent. Plutar. de Part. Ei Nat. Com. Myth. lib. 1. c. 10.

D. Isid. etym. lib. 1. c. 10.

10. Princeps tandem Apostolorum accedit, qui Dominum, triginta trium annorum expleto curriculo, puerum vocat: Prædicans enim Israelitis, eosque de nece Domini, qua se conspurcaverant, reprehendens, in hæc incidit verba. *Convenerunt verò in Civitate ista adversus sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti.* Unde est, quod talis ætatis hominem, virum ritè dicendum, puerum dicit? Scio plerosque, ut respondeant, ad Christi puritatem resurrere, dicentes tunc temporis ipsum non secus, ac puerum, puritate nitere: quare Apostolus sceleratissimos, ac cruentissimos arguebat, qui tam purum, tamque sanctum perfoderint. Optimè quidem. Tu quoque teneritudinem adde, qua ejus caro, quamvis annosa, ac si puerilis fuisset, tactum demulciebat. Hinc æstimat Glossa ipsum à tenerrimo vitulo, Angelis ab Abraham appositio, figuratum quippè tunc non modo se comedendum, sed & bibendum præbuit. Nec immeritò tantam ostendit teneritudinem, qui carnem suam solis infantulis, & edentulis, quos tenerrima decent, erat appositurus. *Factus est Christus caro tenera, ut esset cibus infantium*, ait Richardus à S. Laurentio.

Act. 4.

Christus in ætate 33 annorum puer à S. Petro vocatur & cur. Gen. 18. 7. Gl. ibid.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 12.

THEOREMA IX.

Educavit me.

Eucharistico pharmaco juvenescunt senes, juvenesque servantur à senio.

ARabica translatio, quæ pro *Educavit me*, legit *Adolescere me fecit*, proposito Theoremati ansam præbuit. Nam cum adolescens ab Adoleo prodeat: idemque sit adolescere, ac juvenescere: dum se Psaltes aqua Eucharistica adolescere se dicit; videtur innuere, ex sene factum adolescentulum. Rectè quidem: nam ad juventutem servandam, revocandamque magnum est pharmacum Eucharistia, ea quidem juvenescunt senes, juvenesque à senio servantur.

Arabica Transl.

2. Primò senibus iterata juventus probanda est. Quibus Simeon non immeritò præferendus est, cui datum est tangere, quem nec Beatissimam Virginem, ut protulit mundo legimus attrectasse. Quid, inquam, datum est tangere; cum non modo tetigerit: sed, quod majus est, portaverit? *Et ipse*, inquit Evangelista *accepit eum in ulnas suas.* Sed magnum est, inquies, debilem, languidum, ægrum, ac marcescentem senem, tanto vigore, tanta fortitudine viguisse, ut portare potuisset, eum, qui sic omnia portat, ut portari possit à nemine? Ne mireris, inquit Bernardinus; nam mox, ut in ulnas sanctum accepit puerum, senectus ejus effugit, à languore convaluit, ad juventam illicò revocatus. *Mox senectus effugit, & juvenilis vigor adfuit, & fortitudo; & quia seipsum vix ferre poterat, nunc leviter ferens.*

Luc. 2. 28. Qui Christum in Eucharistia accipiunt, cum S. Simeone sene juvenescunt. D. Bernardin. tom 2. ser. 10. art. 2. c. 3.

ferens puerum exultat. Qui Christum secum habent, & ferunt; ut ii, qui de manu Sacerdotis eum accipiunt, tametsi senio inficiantur, protinus juvenescant. Quod de animæ intelligendum est senectute, quam magis expedit exui, quàm eam, qua corpus afficitur, juventutem indui. Periculosissima enim, ac pernicioſissima est, utpote ad mortem æternam conducens.

Bart. Ferrar. de Christi Absc. lib. 3.

2. Hinc puto Christum Sacerdoti cuidam, nomine Pelagiano sacra ex hostia. *In illa forma, quæ Sanctus Simeon ipsum habuit in brachiis suis,* ut ait Ferrariensis, sese detexisse: quem dulciter pius Sacerdos brachiis suis accepit, strinxit, basiavitque. Se sic enim senii innovatorem ostendit.

Hier. 24. 3. D. Thom. Opusc. 56. c. 2.

3. Hieremiæ Prophetæ calathum legimus ostensum ficubus plenum, tantæ suavitatis, & dulcitudinis, ut Vates dignè eas commendare desperans, solummodo, *Ficus bonas,* ait, *bonas valde.* Per has ficus Angelicus Doctor intelligit Eucharistiam. *Ficus,* inquit, *bis dicta dulces, Corpus Christi Dei, & hominis significant.* Jure bonas dixit has ficus: nihil enim boni possidet mundus præter corporis Christi, ejusdemque sanguinis Sacramenta. *Quid enim bonum ejus est,* inquit Zacharias, *nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Cum autem corpus Domini sub alia specie fructus, nempe, mali, vitis, palmæ, vel alterius arboris, potuisset ostendi, quorsum ostensum est sub specie ficus? Ut daretur intelligi, senes ex esu ejus senectutem abjicere, & juvenescere. Nam, ut inquit Richardus à S. Laurentio, *Ficus sapius in cibum sumpta à senibus, dicitur eorum rugas distendere.* Tantæ virtutis est Eucharistia ad senectutem interni hominis abigendam, ut & animæ rugas distendat, duplicitatem nempè, si quam fortè lateat, tollat, simplicitatemque puerilem inducat.

Zachar. 9. 17.

Ficus Eucharistiæ significat & cur.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 12.

4. Lignum Sanctæ Crucis intuebatur Sponsa cum diceret. *Lectulus noster floridus.* Lectulus utique est, in eo enim Christus, velut in quodam lectulo, dulciter obdormivit, mortuus nempe est; *Ego,* inquit, *dormivi, & soporatus sum,* sua de morte pertractans. Noster autem ait, nobis, ac si diceret, debitum, tibi vero pro nobis exhibitum. Et hæc quidem patent: id autem quod hunc lectulum floridum dicat, negotium facessit.

Ps. 3. 11.

Quonam pacto ardissimum lignum, mortis, quam inferebat, pallescens, arescensque figura; floridum est dicendum? Sane ex se tale fuerat; ubi autem cœli florem excepit, sacro irrigatum cruore, quod prius arescebat, refloruit? mortisque hospitium vitæ factum est habitaculum, ut quæ antea efflorescebant per eum reflorescerent, quæ marcescebant, virescerent; quæque extincta erant perenni exurgerent vitæ. En tibi Hugonem. *Crux lectulus dicitur floridus, dicitur, non solum quia flos campi, & lilium convallium exornavit illum: sed quia ipsius Sponsi sanguine rigatus ad fructū nostræ salutis floruit. Aridus enim, & horribilis fuerat ante lectus iste, at postquam ei insertus est flos campi, floridus factus est, & qui prius erat locus mortis, factus est, locus vitæ.* Vides quo pacto ea, quæ Christum excipiunt, innovantur, reflorent, juvenescant? Tale quid tibi pariter eventurum existima, dum eum, ut fas est, sacro excipies ex altari.

Aridum crucis lignum est coronis ex Christo in eo suspenso, quidni Eucharistiam manducas juvenescat? Hugo Cardin. ibid.

5. Fallar, si Christum Rosmarinum vocavero? Minime quidem Rosmarinum est, rosa scilicet maris, in mari progenita, id est in utero Beatissimæ Virginis, à mari nuncupata Maria. Sanè cùm ait in Canticis, *Ego rosa campi,* per campum Bernardus Mariam matrem intelligit: velut si diceret: Ego sum rosa Mariæ, sive maris, aut Rosmarinum (idem sanè esset.) Si verò per mare mavis mundum accipere *Mare magnum, & spatiosum manibus,* Christus etiam Rosmarinum erit. Nam, *Rosa in Iericho,* dicitur, ac teste Adamantio per Jericum mundus præsignatur, quem mare diximus, ut idem sit *Rosa in Iericho,* ac Rosa in mundo, Rosa in mari, seu Rosmarinum. Denique si Rosmarinum dici velis, non quia in mari, sed in maris littore nascitur, quod aquis elui gaudeat: hoc pariter pacto Christus; qui, quia non, nisi in anima Baptismi aquis abluta, progignitur, Rosmarinum dicendus est. Sed quænam est vis hujus plantæ, cui Christum contulimus? Senectutem adimere, juventamque senibus restituere. *Rosmarinum,* ait Chassanæus. *est balneum vitæ; & mors senectutis: quoniam assiduatio ejus facit renovare sicut aquila juventutē.* Dominus enim in Eucharistia sumptus, sic miro modo renovat à vetustate peccati, juvenesque efficit comedentes, ut mor-

Cant. 2. 1.

D. Bern. ser. 47. in Cant.

Ps. 103. 25 Eccli. 24. 19. Orig. Hom 1. in Ioel. Christus est Rosmarinus & cur.

Chassan. in Catal. p. 12 Consid. 94

tem æternam evadant, in quam, hoc pharmacum negligentes incurrunt.

Ps. 102. 5. 4. Præterea, Psaltis accipe sententiam. *Qui replet in bonis desiderium tuum renovabitur ut aquilæ juventus tua.* Quæ tibi primo obtutu videri potest incongrua; sic tecum ipse, Petratchæ testimonio fretus ratiocinans. *Pauper certe divitias optare potest, libertatem servus, speciem deformis, sanitatem ager, fessus requiem, exul reditum. At juventam optare verus senex nequit, puerile potius votum est.* Imò ipsa experientia, cum & lippis pateat, a senectute ad juventam nonnulli dari regressum. Unde ait igitur Psaltes senem, ut aquilam innovari, reflorescere, juvenescere posse? Planè si de senecta carnis alloqueretur Psalmographus: hoc tuum Achilleum, aut potius Herculeum, esset argumentum. Quia verò de senectute animæ, in quam, dum peccat homo, prolabitur, videtur habere sermonem; flaccidum est, invalidum, imbecillum. Talis quidem senectus Eucharistico desinit pharmaco. Jam antequam Psaltes diceret, *Renovabitur ut aquilæ juventus tua*, præmisit. *Qui replet in bonis desiderium tuum*: velut ista bonorum repletio talem auferat senectutem, conferatque juventam. Tunc repletur bonis desiderium nostrum, cum cœlestia dona percipimus, nam, ut ait Hieronymus. *Hoc solum habemus in præsenti jaculo bonum, si vescamur carne Domini, cruoreque potemur.*

Franc. Petrar. Dialog 8.

Senectus corporalis invenescere non potest.

Senectus animæ Eucharistico pharmaco rejuvenescit.

D. Hier. in c. 3. Eccl.

Isa. 35. 1. 7. Lætissimum quidem, ac jucundissimum nuntium Evangelicus Vates defecto afferebat, cum sic clamaret: *Lætabitur deserta & invia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium.* Ac si clarius diceret. Plaude deserte, jubila, festum age: nam sic miro mutaberis modo, ut horridus tuus, ariduque vultus, speciosissimum transferatur in lilium: expurgata quippe cute veteris formæ, novam, ac juvenescentem figuram assumes. Cæterum unde deserto tanta innovatio, tam magna mutatio, ex arido in virens, ex sicco in floridum, ex sene in juvenem? Ex Salvatoris adventu, ait D. Hieron. Ecclesiam per desertum intelligens. Expendens enim illud Psaltis: *Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine*, ait, *Ecce elongavi fugiens à Iudæis, & mansi in solitudine cum gentibus incredulis, quas adventu meo florere feci, de quibus alius ait Propheta: Lætetur, & floreat desertum.* Ac si diceret. Pro innovandis, quæ vetera sunt efficacissimus est Salvator, qui ubi pedem figerit, omnia juvenescunt, virent, innovantur, & florent. Quantis rugis; quanta venustate, quanto pallore afficiebatur olim Ecclesia, quæ mox, ut illum suscepit, renovata est sicut Lilium? *florebit sicut lilium.*

Ps. 54. 7. D. Hier. ibid.

Vbi Salvator pedem figit, omnia juvenescunt.

8. Cogitastine unquam, quanta diligentia, quanta cura, quantoque honore & reverentia Joseph ab Aramathia sacrum Domini corpus in sepulchro reposuit? Non modò illud mundo linteo involvit, sed & in novo condidit monumento. *Et accepto corpore*, ait Evangelista, *Ioseph, involvit illud in sindone munda, & posuit illud in monumento suo novo.* Justum, ac dignum fuit sanctum corpus illius quidquid avis immunditia carui t, mundo velo circundari; inque novo sepulchro recondi, cui nulla adhæsit vetustas. Peto tamen: si vel ex incuria, vel ægestate, sive ex alia causa, justo mundum linteum defuisset, novumque sepulchrum, remansisset fortè sacratissimum corpus in sindone immunda, sepulchroque veteri? Minimè quidem: suo enim contactu statim mundanda erant, ac renovanda: cum quidquid Christi caro tetigerit, protinus novum fiat, & mundum. Audi Paschasium. *Involut in sindone munda, & posuit in monumento novo. Narratur munda fuisse; quia dignum erat, ut mundissimum Corpus Domini mundo involveretur linteo Sed Corpus Iesu magis præstabat munditiam, quam illud, ex quo involutum erat: quia, quæcunque tangebat auctor vitæ, omnia nova fiebant, & munda.* Vides qualis sit virtus corporis Salvatoris ad extirpandam hominis vetustatem, ac novitatem, juventutemque pariter inferendam, cum solo contactu omne, quod immundum, & vetus est, mundum reddat, & novum? Ergo, ut ait Nyssenus, *Ama mysterium, quod eo modo, qui non cadit sub aspectū, veteres transmittit ad juventutē.*

Matt. 27. 59.

Paschas. ibid. Quicquid Christi carne tangit, novum fit & mundum.

D. Greg. Nyss. Or. adversus qui differunt, &c. D. Sid. Etym. Eucharistia à senio præservat.

9. Modò probandum, à senio juvenes Eucharistico pharmaco præservari. Sæpius Christum fontem esse diximus. Nec id immeritò. *Fons dicitur, quasi fundens aquam*, ait Isidorus. & Christus instar aquæ pretiosum cruorem effundit, quo

quo Sanctorum animæ lavantur, mundantur, dealbantur: *Sicut aqua effusus sum*, inquit. Perenni cursu hæc aqua exilit de altari, qua non modo reficimur, & expurgamur; sed & animæ venustatem, florem, virorem que servamus. Fons enim, ut ait Richardus, *Loca vicina viridia reddit, & florida.* Quare ait D. Chrysostomus; *Hic sanguis pulchritudinem, atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languescere non sinit.*

Psal. 22. 15.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 9.

D. Chrys. Hom 60. ad pop.

10. Sapiens de mannæ mirabilibus disserens, vocat illud ambrosiam. Pro eo enim, quod Vulgatus habet: *Sicut glacies bonam escam*, legunt alii ex Græco, *Ambrosianam escam.* Porrò non modo manna nuncupatur ambrosia; quod, sicut ambrosia, ut somniabant Poëtæ, Deorum esca dicebatur; sic & manna Angelorum, nempe deificatorum spirituum, dictum est esca. Verum etiam, quoniam à senio præservabat. Unde Thetis apud Apollonium ungit ambrosia corpus Achillis pueri, ut immortalis fieret, nullasque senii rugas contraheret. Quod secundum Hebraicam vetitatem convenit mannæ; quod, regius Psaltes, divinitus edoctus, panem Angelorum nuncupavit. Illud enim Hebræis esus mannæ præstabat, quod cœlicus cibus Angelis. Hi enim quamdiu manna nutriti fuerunt, Angelorum instar senium ignorabant. Quod si Josue decimoquarto legitur, ejusdem vigoris, valorisque fuisse Caleb, cum promissam introiret terram, quo fuerat olim ante annos quadraginta, ad eandem speculator missus, mannæ esui ascribendum. Quare concludit Hugo Cardinalis, *Talis erat effectus illius cibi, & ideo vocatur panis Angelorum: Angeli enim in eodem statu semper permanent, non corrumpuntur, nec senescunt.* Quia verò, quæ prædicantur de manna, Eucharistiæ aquam præsignificabat manna, miracula promittebant; asserendum illam nos item à senio præservare; altiori tamen modo, & excellentiori; nam illud caduci, ac morituri corporis juventutem servabat, hæc verò animæ, quæ nunquam perit, viriditatem custodit.

Ambrosia à senio præservat Apoll. li. 4.

Eucharistia panis Angelorũ vocatur, quia sumentes eam non senescunt. Iosue 14. 11

Hugo Cardin. in Ps. 22.

11. Sicut in medio Paradisi vitæ arbor erigebatur, ita in medio Ecclesiæ Eucharisticum sacrum extollitur. *Sicut*, inquit Hugo de S. Victore, *in medio Paradisi erat lignum vitæ, ita Corpus Christi in medio Ecclesiæ.* Quod non modò ob Christi honorem affertur, quod locus honoratior sit locus in medio: sed ob nostram etiam necessitatem, ut virtutem ejus æquè omnes participaremus; quæ enim sunt in medio, æqualiter ab extremis participantur. Sed quamnam Deus vim S. Eucharistiam influit, qua ut æquè potiuntur omnes, in Ecclesiæ centro præesse necesse fuit? Eamdem ipsam, quam arbor vitæ, propter quam fuit in medio Paradisi plantata, communicavit. Est enim in medio Ecclesiæ, ut arbor vitæ in medio Paradisi. Quemadmodum (ait D. Hieronymus) omnipotens Deus lignum vitæ plantavit in medio Paradisi, ut vi sua cætera ligna viridia, ac florida conservarentur: ita etiam posuit Christum in medio Ecclesiæ, ut fideles suos vitides custoditet, & juvenes. Hæc sunt ejus verba. *Inter frugiferas arbores æstimo tenere primatum lignum vitæ, quod ipsi sapientia: nisi enim in medio illa plantetur, ligna cætera siccabuntur.*

Hugo de S. Vict. in Canon. Miss. c. 3.

Arbor vita hominem à senio præservavit. Eucharistia à senio quoq; tanquam arbor vita præservat.

D. Hier. in sap. 2. Eccl. Ps. 127. 4.

12. Hinc Propheta, ut æstimo, filios Ecclesiæ, mensam Domini circumeuntes, inspiciens, comparavit olivis. *Filii tui sicut novella olivarum in circuitu mensæ tuæ.* Si quæris quare olivis potius contulit, quam vitibus, malis, platanis, aut ficulneis. Dicam: eo quod his arboribus accidat consenescere. hyeme enim virorem amittunt, quem oliva semper custodit. Itaque, ut scias, eos, quibus datum est ad mensam Christi accumbere, juvenes, viridesque servari, non comparantur ficulneis, platanis, malis, vitibus, sed olivis: *Sicut novella, olivarum in circuitu mensæ tuæ.*

Mensa Eucharistica accumbentes volut Oliva non senescunt.

13. Sanè mirum, omnique dignum est animadversione, quod Apostolus Ecclesiam extollens, ait: *Non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi.* Mirum in quam, videmus enim quotidie, membra, quæ gerit, enormissimis culpis multiformiter maculari, veteris hominis rugas contrahere, senioque indui. Si tot, ac tantis dedecorantur etroribus, quorsum describitur juvencula, sine ruga, cum rugosiores stola habere debeat genas? Hoc etsi verum

Ephes. 5. 27.

verum sit: quia tamen Eucharisticam mensam habet, in qua quia quotidie reficitur, quotidie mundatur, ac renovatur; nullas præfert maculas, nullas rugas, nullum senium. Ex *electorum cibo*, ait Paschasius, *bonum salutis Ecclesiæ, & pulchritudo decoris præstatur. Quia, etsi quotidie sordescit, exinde reparatur, ut sponsa Christi sine macula, ac ruga, talibus inveniatur respersa muneribus.*

Ob mensam Eucharisticam Ecclesia rugam & senium nescit. Pasch. de Corp. & sang. Dom. c. 21. Ps. 42. 4.

14 Cum ingenti magnæque molis desiderio introeundi ad altare Dei Psalmographus teneretur, *Introibo*, inquiens, *ad altare Dei*, minime voti sui rationem subticuit, cum adnecteret, *Ad Deum, qui lætificat juventutem meam.* Dum adhuc (ac si diceret) ætatis meæ juventa viget, ver floret, flos viret; nè flos hic decidat, ver transeat, cedatque senectæ juventus, ad Dei altare introire percupio. Quidnam habet altare ad stabiliendam, prorogandamque hominis juventutem? Christi sanguinem habet; quem, ut & juventutem stabilire senectamque reflorere discas, Deus subformis vini propinat *Vinum*, inquit Cœlius, *à Deo hominibus contributum Plato scribit, quasi remedium adversus senectutem.*

In altari David juventutem suam lætificandam dicit. Calius lib. 28. c. 29. Psal. 71.

15. Quæ idem Psalmographus concinit. *Erit firmamentum*, sive, ut vertunt plurimi *panis triticeus in terra in summis montibus*: de Eucharistia passim præsertim alii, ab Antonino interpretatur: *Erit panis triticeus, qui est firmamentum, super capita Sacerdotum, montes hic intelliguntur sacerdotes. Quod utique fit, quando ipsum consecratum populo ostendunt elevando.* Quod autem subsequitur, *Et florebunt de civitate*, de hominibus, & Angelis intelligit: *Venientes*, inquit, *Angeli de civitate triumphante, & homines de civitate militante.* Perpende Verbum *Florebunt*, aperit enim mysterium; ejus sanè vi sacro Eucharistiæ tritico homines non secus ac Angeli floridos reddi significatur, qui rugas nesciunt, senectutem ignorant, ac in æternum floridi conservabuntur.

D. Antonin. par. 3. tit. 15. c. 3. in fine.

Ex sacra Eucharistia tritico homines semper florent, & non senescunt.

Et florebunt de civitate.

THEOREMA X.

Animam meam convertit.

Sacra Hostia mentis, non ventris est cibus; animam, non corpus reficit.

QUoniam pro eo, quod in Vulgata habetur, *Animam meam convertit*, transfert Chrysostomus, *Animam meam refecit*; manifestè constat Augustissimum Sacramentum animæ, non corporis esse refectionem; mentem, non ventrem replere: non enim ait, Corpus meum refecit, sed *Animam.* Quod liquidius fiet ex sequentibus.

Transl. D. Chrysost.

1. Primo hic Domini trutinanda videtur sententia, qui de suæ mensæ convivis hæc Discipulis ait. *Ubicunque fueris corpus, ibi congregabuntur & aquilæ.* Id est, mensæ in qua panis apponendus est corporis mei, vinumque sanguinis effundendus, solas aquilas operæ pretium est adesse. Abeant reliquæ aves, & animantia cætera: quorum ad ventrem hæc Sacra non faciunt. Quorsum verò ex cæteris animantibus solis aquilis data um est pasci, & nutriri corpore, & sanguine Domini? Quia aquila typus est animæ. Eucherius in explicatione hujus loci per aquilas sanctas animas accipi tradit, ut apud Pictium Valerianum videre est. Quod si ad hanc eruditionem prophana etiam adjungere liceat: memorabile epigramma Antipatri, sive Speusippi in Platonis extat sepulchrum, quem ut divinum antiquitas universa coluit, cujus ille animam, ad sepulchrū è cœlo dilapsam, in aquilæ specie agnoscit: illud autem minimè juvat transcribere Rursus: *Pro anima*, inquit Chassanæus, *ponitur aquila ex nominis interpretatione: vocatur enim apud Ægyptios Bajeth: hoc autem nomen divisum animam significat, & cor.* Cum itaque Dominus ait, ad mensam suam, in qua corpus suum edendum, cruorque bibendus apponitur, solas aquilas congregandas, animas ænygmaticè innuit; docuitque solas animas eo cibo, & potu vesci, ac deliciari, non corpora; mentes, non ventres, reficiri.

Matt. 24. 28.

Eucher. apud Pier. Valer. lib. 19.

Anima sancta per Aquilas intelliguntur.

Chassan. in Catal. par. 12. consider. 80.

2. Quod

Ps.77.27. 2 Quod autem ait Propheta, *Panem Angelorum manducavit, homo*, si verbum Homo rite perpendatur, minimè contemnendam addet huic theoremati probationem. Non enim hominem dixit, ut à comestione sacri panis cætera secluderet animantia. Absurdissimum quippe esset tale quid conjectare. Quænam conventio corporis Domini ad brutorum ventres, & jumentorum? mensæ Angelorum ad boum, equorumq; præsepia; Bruta, non quæ cœlum, sed quæ terra fert, comedunt. Quod si a muribus, aut vermibus Eucharistiam corrodi contingat; non corpus Christi, sed quibus absconditur, panis formæ eduntur, & corroduntur. *Species*, inquit Innocentius, *quandoq; corrumpitur vel maculatur; sed veritas nunquam corrumpitur, aut coinquinatur. Nam hujus accidentia sine subjecto possunt sic corrodi sicut edi.* Itaq; cum Propheta ab homine ait Corpus Domini manducati, *Panem Angelorum manducavit homo*, tuam erigit mentem, ut, ubi quid nomen hominis præseferat, quæ fieris, & inveneris; intelligas, cujus sit cibus hoc Sacrum. Quidnam hominis nomen significat, nisi hominis animam, quæ hominem constituit hominem, & ab eo quod non est homo, sejungit? Animam hominis quod quid erat esse hominis sæpe apud Aristotelem inculcatur. *Animam esse verum hominem, Plato & sentit, & docet*, inquit Cælius. Hinc factum est, multos corpus pro vase hominis & receptaculo habere, animam solum hominem asserentes. Hinc illud ortum est, hominem neque tangi, neque aspici, neque comprehendi posse. Unde Theopompus cum in mortario tonderetur à Tyranno; pellem aiebat Theopompi tondi, non Theopompum. Quare, cum Sancta Synaxis dicatur panis hominis, per hominem autem adveniat anima, quis non videt panem dici animæ, non corporis? *Christus de ore transit ad cor*, inquit Innocentius, *cibus est, non carnis, sed animæ: ore comeditur, sed stomacho non digeritur: reficit animam non effluit in excessum.*

Innoc. III. de Myst. Miss. lib. 4. c. 16. & c. 11.

Hominis nomine anima sæpe intelligitur

Cælius Rodig. lib. 16 c. 23.

Synaxis sacra hominis id est animæ cibus est Innoc. ibid. c 15.

Matt. 12. 40. 3. Quam scitè pro hac meripsa veritate locutus est Dominus Matt. duodecimo. *Sicut*, inquit, *fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus: ita erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.* Ubi adverte, quod de suo corpore loquitur, quatenus in illo triduo appositum fuit in tumulo, velut in mensa quadam à mortuis comedendum, ut vitam consequerentur æternam. Ait enim Rupertus. *Decerptum de arbore Crucis manu Patris, comederunt illum animæ Sanctorum, & aperti sunt oculi eorum, & exinde viderunt Deum. Corpora quoque illorum in monumentis jacentia virtute cibi hujus non caruerunt; mox ut eodem ventre, quo tenebantur & ipsa, receptum est corpus ejus, sicut Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus.* Quod verò ex hoc loco expendendum duco, illud est, quod Dominus Ionæ, in ventre ceti occluso, se conferens, ait, illum fuisse in ventre ceti, corpus autem suũ in corde terræ. Si te Domine Deus Prophetæ assimilas, cur sicut eum in ventre ceti fuisse dicis, te non etjam in ventre, sed in corde terræ, futurum enuntias? Quid est, quod Ionas fuit in ventre, tu autem in corde? Quia corpus Ionæ utpote terreum, & carneum, in ventrem recipi debuit, in quem carnea, & quæ ad nutrimentum corporis faciunt, recipi consuevit. Sed corpus, Christi, eo quod spiritualis est cibus, in eor, quod cibum animæ suscipit, recipitur. Quo circa ait D. Augustinus: *Quid paras dentem, & ventrem? Crede, & manducasti.* Ac si diceret. Quod tibi è sacro altari comedendum porrigitur, spirituale est non carnale; cibus mentis, non ventris, ut ergo eum digne recipias non ventris, sed mentis præparanda sunt abdita, disponendaque penetralia, aptanda sunt præcordia.

Rup. li. 61 in Ioan.

Cur sicut Ionas fuit in ventre Ceti ita quoq; Christus non in ventre sed in corde terræ fuisse dicatur. D Augustt.

4. Hic te attentiorem requiro. ut omni, quo vales, ingenio, solerter expendas quæ ait Dominus in Parabola de eo, qui, cum amicus ad eum noctu, ut hospitarum fericeret; accessisset, ad alium panem quærens; properavit, hæc dicens: *Amice accommoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me.* Quibus clare, ut vides, Sanctam Synaxim quæsivit; cum ad amicum accesserit, per quem intelligendus est Christus. Qui ob nimiam erga nos charitatem suam pro nobis animam exponens verus noster amicus est: sacra autem Synaxis tres continet panes, animam scilicet, corpus, & sanguinem eius, quibus, velut tribus refectionibus, divinitus confortamur. Verum

Luc. 11. 6.

enim verò quorsum hic homo potius ut amicum, quam ut inimicum cibaret, properavit ad Christum; cum æquè amicum, ac inimicum, cibare teneamur? *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit potum da illi:* ait Apostolus. Sed quia per amicum, pro quo panis Eucharisticus quæritur, intelligenda est anima, *Amicus est cor, sive animus,* ait Hugo Cardinalis: per inimicum intelligenda est caro. *Nos gestamus laqueum nostrum nobiscum,* ait Gregorius, *circumferimus inimicum, carnem nostram loquor;* meritò pro amico, & non pro inimico sanctam quærit à Christo Synaxim, non pro carnis, sed animæ refectione, sanctam cucurrit ad mensam: Sciebat enim ferculum sacri altaris animam enutrire, non corpus.

Rom. 12. 20.

Anima amicus, Caro verò inimicus noster dicitur.

Hugo Car. in c. 11. Luca.

D. Greg. Magnus.

5. Cæterum dulcissimus Jesus dum recenter enixus, jaceret in diversorio, Eucharisticum Sacrum clarè præigurabat: Bethlehem enim, hoc est in domo panis, manebat; atque in præsepi, velut in altaris mensa comedendus apponebatur. *Ponitur in præsepio,* ait Hugo, *id est corpus Christi super altare.* Quia verò, ut psallit Ecclesia, puerorum more vagiebat infantulus, *Vagit infans inter arcta conditus præsepia:* a, a, clamabat. Quid verò hac voce dicebat? quid ex quirebat ineffabilis Sapientia? Quem advocabat Verbum caro, imò panis effectum? Animam advocabat, ait Bernardinus. *Virginis uterum vix egressus est, & dilectam animam more infantium vocat A, a, a id est, Anima mea, anima mea, anima mea, te quæro.* Animam inquam convivam suam advocabat, ut præparatis ferculis, nondum alias exhibitis, reficeretur, delicaretur. Perpende verò non clamasse, nempe non vocasse corpus, & carnem; sed a, scilicet animam: quia mensam illam non ad carnis refectionem, sed ad animæ nutritionem præparaverat.

Hug. Car. in c. 2. Luc.

Iesus in præsepio seu in altari vagiens A. A. A, id est animam elevat.

D. Bernardin. ser. 2. Oliv. ser. 51 ar. 2. ca. 2.

6. Vulgate est, cæli stellas hominum animas repræsentare: tum, quia ut stellæ, intelligentiæ luminis sunt participes, tum, quia extra interius aleam, ut stellæ, consistunt. Hinc scribit Apostolus, electorum animas in Paradiso ad invicem, ut stella differt à stella, differre. Et D. Bonaventura de anima Patriarchæ nostri sanctissimi refert, ab uno ex fratribus Minoribus visam *sub specie stellæ præfulgidæ, à candido subvectam nubecula super aquas multas, in cælo recto tramite sursum ferri.* Demum ut exterorum quoq; testimoniis utar, recensest Pierius, stellam apud Ægyptios animam itidem significare. Ij enim, ut defuncti jam hominis animam ostenderent, stellam proponebant. Idcirco animam scintillam massæ stellaris Heraclitus Physicus asseverabat. Ijs igitur sic dispositis dicam, quod, quemadmodum, ut fingit Poeta, à cælo stellæ pascuntur, *Polus dum sydera pascit;* ita etiam animæ pasci debent à cælo. Sanè eum anima quædam cœlestis portio sit, à Deo solo proveniens, cœlesti reficienda est alimonia, quemadmodum caro, quæ terra est, è terra suam trahens originem, terreno cibo depascitur. *Ex ijs nutrimur, ex quibus constamus,* inquiunt Physici. Quia igitur caro Domini, quæ descendit è cælo, *Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi,* cibus cœlestis est; animæ cibū esse asserendum est, non corporis, cui terrena superfunt edulia.

Stella cæli animas hominum repræsentant.

1. Corinth 15. 41.

D. Bona. in Vit. S. Fran. c. 14.

Pier. lib. 44.

Virg. Æneid. 1.

Anima è cælo ortum ducens cœlesti quoq; alimonia pascitur. Io. 6. 41.

7. Audi Divum Ignatium ad Ephesios hæc scribentem. *Omnes nominatim congregamini una, & communi fide, frangentes panē unum, quod pharmacum immortalitatis est.* Attende, quod Eucharistiam pharmacum immortalitatis appellat; ex quo clarè percipies cujus cibus sit Eucharistia, utrumne reficiat, corpus, aut animam. Dum immortalitatis pharmacum dicitur, illius rei cibus esse describitur, quæ ab ejus esu, ut mori non possit, præservatur: animæ ergo, non corpori, immortalitatem conciliare clarissimum est, quia verò videmus, quod, etsi quotidie cōmunicemus, quotidie corpore morimur; anima tali pharmaco adjuta, immortalitate donatur. *Quantum pertinet fratres mei,* ait D. Augustinus, *ad mortem istā visibilem, & corporalē numquid nos nō morimur, qui manducamus panem de cælo descendentem? Quantum autem pertinet ad mortem illam, de qua terret Dominus, qua mortui sunt patres istorum: manducavit manna, & Moyses, manducavit manna, & Aaron, manducavit mānā, & Phenees, mānducaverunt ibi multi, qui Domino placuerunt, & mortui non sunt.* Sancta igitur Eucharistia non corpori, sed animæ vitam, & immortalitatem impertit, quæ non à corpore, ut corporis cibus, sed ab anima, ut animæ pabulum, manducatur, & sumitur.

D. Ignat. ep. 14.

Eucharistia immortalitatis pharmacū, & consequenter anima non corporis cibus est D. August. Tract. 26. in Ioan.

8. Mox

8. Mox ut Divus Hieronymus, ex hoc mundo migraturus in cœlum, sacram vidit Synaxim, quam ei pro viatico magnæ, ac difficilis viæ, ut reficeretur, ac fulceretur, attulerant, O *comestio*, inquit, *delicatissima, in qua omnis saporis, & odoris est suavitas, omne delectamentum, omnis medicina, omnis requies à labore, nec non omne, quod desiderari potest.* Primiora considera, atque adverte, sanctum vitum Eucharistiam delicatissimam appellare comestionem; ac si innueret nō inferiores, & rusticos, sed superiores, & nobiles, ea vesci debere. *Inferiori*, inquit Cassaneus ex quadam Juristarum Glossa, *non sunt tales cibi conferendi, qualis superiori: quoniam alimēta debentur secundum qualitatem personarū. Ideo rustici non debent uti pullis, vel aliis delicatis cibariis; sed caseo capis, fabis, & lardo, & pane grosso, & non albo.* Quia verò caro, si rite, proque sua conditione tractetur, serva est, & ancilla; spiritus verò dominus, & Rex, (malè faciunt, ait Hugo, qui carnem animæ præferunt, ancillam dominæ, servâ Reginæ, *Dominam ancillari, ancillā dominari, magna abusio est*) delicatissima Corporis Christi comestio animæ, non carnis erit; dominæ, non ancillæ; cui Ægypti cibaria, nimirum carnes, allia, cæpæ, pisces, aliaque hujus generis per ipsemata supersunt.

Euseb. de morte S. Hieron.

Chassan. in Catal p. 1. consid. 22. Eucharistia cibus est delicatissimus non corpori sed animæ servit. Hugo de S. Vict. de Clauss. anim.

9. Exploratum habemus, personatum dignitati dignitatem locorum conformari debere. Hinc summus omnium Pontifex Romæ commoratur, Rex Francorum Parisiis, Martius Hispanorum Monarcha, Byzantii Turcarum Tyrannus; quæ omnium, quibus imperant, civitatum, nobiliores, pulchrioresque sunt. Et Rex Regum, ac Dominantium Dominus *Dominorum* omnē nobilissimus, nobilissimum sibi vendicat habitaculum, quod omnium firmo consensu cœlum est, unde apud Isaiam inquit: *Cœlum mihi sedes.* Ac si diceret Quandoquidem nobilissimo, ac pulcherrimo, pulcherrima, ac nobilissima convenit habitatio, cœlum mihi sedem constituo, quod nobilitate, & pulchritudine longissime cætera excellit. Non ait: Terra mihi sedes: quia dedecet tantæ majestatis, & excellentiæ Regem; in abjectissimo, turpissimoque solio degere, cui cœlestis, in qua mundi totius splendet venustas, convenit habitatio. Quia verò anima præ pulchritudine, ac nobilitate cælo similis est, cælumque dicitur. Ego, ait Bernardus, *puto omnem animam justam, non modo cælestem esse propter originem; sed & cælum ipsum posse non immerito appellari*: corpus verò præ deformitate, ac turpitudine jure dicitur terra: *Terra nomine carnem exprimitur*, ait D. Gregorius: cum Dominus in Sacramento velatus, ad nos, in nobis sellutus, accedit; in cælum, nimirum in animam, venire censendus est; non autem in terram, ideſt in carnem. Non igitur in ventrem, sed in mentem recipitur; animam, non corpus exatiat.

Isa 66. 4.

Anima cælo similis est tanquam cælum mysticum.

D Bernar. ser. 26. in Cant

D. Greg. Mor lib. 9 c 15. Christus in Sacramento non in ventrē sed in mentem recipitur.

10. Quidnam, bone Deus, est in Sacramento, quod carnem nutrire valeat? Quodnam species panis afferunt alimentum? quā formæ conferunt refectionem? accidentia saturitatem? Hæc instar mensæ sunt, quam Pyteo uxor apposuit: & convivij, quod Imperator Heliogabalus suis parasitis instruxit; ubi dapes ex auro, cera, & marmore fabrefactæ, tametsi ciborum prætulissent effigiem; reficiendi tamen, & nutriendi nullam abscondebant substantiam. Quid quæso in hoc Sacro panis, & vini, nisi solæ substantiæ inanes remanent species? Quomodo ergo substantiam conferent, quæ quamvis substantiam oleant, sapiant; substantiam non abscondunt? *Nemo dat, quod non habet*, ait Philosophus. *Mensa altaris mensa animarum est, non corporum*, clamat Gulielmus Parisiensis. Deque quodam refert, qui, cum formis consecratis panis, & vini veras panis, & vini substantias subesse crederet, cibis aliis uti nolens, Eucharistiam in tanta quantitate sumebat, quantam sibi æstimabat sufficere ad sui corporis sustentationem. *Hinc est, quod infra paucos dies deficiens absque alterius morbi occasione, ipso experimento edoctus dicere potuit, non subesse formis illis, quod corpus ejus nutrire, ac sustentare valeret, cum substantiam impossibile sit nutriri accidentibus.*

Formis seu speciebus Eucharisticis nihil sub est quod corpus pascere possit. Gulielm. Paris. de Sacr Eucharist. c. 1

Exemplum notabile.

(..)

THEOREMA X.

Animam meam convertit.
A Deo perenni noverum locorum hospite, nisi novus sis, nunquam inhabitaberis.

Lect. D. Chrysost.

INsistendum adhuc Chrysostomi lectioni, qui, ut dictum est, pro eo, quod habent Septuaginta. *Animam meam convertit*, trâsfert, *Animam meam refecit*; id est, ut eidem placet; *Iterum fecit*. Iux à quem sensum Psalmista hæc viderit dixisse. Ut me Deus meus sacro educaret edulio, animam meam iterum fecit, sive novam fecit. Quod meritò factum est: nam, quia Christus Rex noster, dum communicamus, in animam nostram, nobiscum hospitaturus, ingreditur, prius eam reficit, innovatque; utpote qui novis solummodo degere consuevit in locis. Si ergò tam magnum hospitem excepturus sacrum adis altare, te novum scias esse debere.

Christus animas nostras dum communicamus ingreditur, ut eas reficeat innovet. Cât. 4 12

1. Cuinam Ecclesiam, quam Paradiso, sive horto; aut viridario conferes, nostras ob delicias consito? *Hortus conclusus*, inquit Sponsus, *soror mea*. In hoc Paradiso deliciarum; palma cæteris lignis eminet speciosissima; cui cum ob decorem, tum ob fructuũ suavitatem, assiduè filij ejus adherẽt. Eucharisticum, inquam, sacrum; jurè palma dicendum, in quo Deus expansis digitis omnia nobis impertit? *Palma*; ut autumat Isidorus, *dicta, quod expansis est ramis in modum palmæ hominis*. Hoc, & fidei nostræ vacui dixerunt. *Dixerunt magistri*, scribit Rabbinus Hisa, *futurum est, ut triticum palmescat & ascendat sicut palma, & hoc in diebus Messiæ*. Cum autem exaltati ad corda nostra soleat hæc palma transferri, ac transplantari; quale nam diligit solum? qualem terram requirit? Solum novum, terram novam. *Quasi palma*, inquit, *exaltata sum in Cades*. In Cades, inquit, quæ, ut Richardus habet *Mutata, vel translata*, interpretatur. In sanctis, qui ob vitæ commutationẽ novi sunt, transplantatur, *In commutatis*, ut idem ait, *per gratiam de vetustate culpæ in novitatem, vitæ, translatis ab amore mundi in amorem Dei*.

Eucharistia mystica quædã palma est. D. Isid. Etym. lib. 17. c. 7. Rabbin. Hisa Palma Eucharistica solum novum & terram novam expostulat Eccl. 24. Richar. à S. Laur. de Laud. B. M. l. 6.

2. Ut probè scias, quo pacto Deus suo degat in templo, ait Psaltes. *Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo sedis eius*. Ac si diceret Dum Dominus templum suum inhabitat, cælum colere existimatur; nam nec punctum quidem tunc temporis templum distat à cælo. Sed ne pures hoc templum, quod quia Deum habet, cælum dicitur, potestque cum cælo conrendere, materiale esse, sed spirituale: est enim fidelis cujus liber anima, in quam Deus ingreditur, & recipitur. *Vos estis templum Dei vivi*, inquit Apostolus, *sicut dicit Deus: Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo in eis*. Hæc igitur anima non secus, ac cœlum, sublimis erit, & alta, ac à terra suspensa; quæ scilicet ima sunt, & caduca toto despicit corde; divinæ charitatis flagrat ardore; virtutum omnium ambitu orbiculata, mundanarum perturbationum inscia, luminis, Dei suique cognitione lustrata est. Nova demum, ac recens; nam nisi nova fuerit, cælum quod novum est, non erit. Novam cæli civitatem esse refert Ioannes *Vidi Civitatem sanctam Hierusalem novam*.

Ps. 10. 4.

2. Corinth. 6. 16.

Anima nisi nova sit cælum non est, quia cælum novũ est.

Apoc 21. 1.

3. Hoc metipsum alibi Psaltes insinuavit, cum dixit: *In sole posuit tabernaculum suum*. Ubi tabernaculi nomine Eucharistia venit: vel, quia, sicut tabernaculum domus est, non permanens; sic Sacrum Ecclesiæ tamdiu permanebit in mundo, quamdiu mundus ipse perstabit: vel quia, sicut per tabernaculum ab injuriis cæli, æstu nempe, frigore, grandine; pluviaque protegimur; sic per S. Eucharistiam à jaculis cœlestis iræ defendimur. Sed de hoc satis aliàs. Quare autem Deus Eucharisticum in sole potiùs, quàm in auro, argento, aut gemmis, in quibus apud nos ponitur, posuit tabernaculum? Ideo præcipue quia nova quærit hospitia, quæ vel nullam sapiant vetustatem, vel saltem quæ, tametsi senescunt, ac veteraſcunt, soleant innovari: quod accidit soli, qui, quamvis quotidie ad occasum properans senescere videatur; dum tamen redit ad orientem, *fuerit*? juvenescit, ac renovatur: de quo Zeno sanctissimus: *Idem sibi successor, idem dij decessor, longeva semper ætate novellus*. Et iterum alibi;

Ps. 18 5.

Eucharistia per Tabernaculũ significatur

Cur Christus in Eucharistia in sole potius quam in auro vel argento tabernaculũ fuerit?

D. Zeno ser. 3. & 4 de Pasch.

alibi: *Sine pausa crescit in senium; & tamen à cunis genitalibus non recedit.* Terrenis verò rebus nequaquam hoc contingit, quæ perinde senescunt, ut penitus inteream, & in nihilum abeant. Ut itaque scias Eucharistiã non nisi in nova, vel renovata sede recondi, in sole dicitur posita: *In Sole posuit tabernaculum suum.* Iustat solis sit anima Christum hospitatura, nova, nempe vel renovata, quæ etsi interdum obsolescat, & veterascet ob culpam, expurgatis, extensisque rugis, renovetur, ac juvenescat per gratiam.

S. Anima non veterascit, nec veterascere debet qui est cõmunicatus.

4. Quod autem patet docuit, filius non subticuit, dum cœleste Sacrum ad vivum delinearet. *Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem, immolavit victimas suas, miscuit vinum & proposuit mensam suam.* Per domum ab æterna Dei sapientia fabrefactam Ecclesiam subintellige. *Sapientia ædificavit sibi domum, id est Ecclesiam,* inquit Lyranus. Quæ aptè dicitur domus: est enim parva habitatio, paucos colligens, & amplectens, ijs, qui Deum abnegant, ac blasphemant, conferta. *Est autem domus unius familia habitatio,* ait D. Isidorus *sicut urbs unius populi, sicut orbis domicilium totius generis humani.* Hanc verò domum Christus sibi confecit, ut in ea corporis, sanguinis sui sacra faceret, atque asservaret mysteria: ibi enim *miscuit vinum, & proposuit mensam;* quorum nemo, qui de corpore ejus non sit, particeps erit. Sed expende quod non dicitur hanc sibi Christus domum invenisse constructam, sed ipse sibi eam fabrefecisse; ut recentem haberet, & novam: *Sapientia ædificavit sibi domum.* Quod exinde factum; quia Sacramenta sua noluit, in veterem, sed in novam domum inferre, qui non, nisi nova inhabitat habitacula.

Prov. 9. 1.

Lyran. ib. Ecclesia domus est.

D. Isid. etym. lib. 15 cap. 5.

Domus Ecclesia nova est.

5. Et neà Salomone tantociùs recedamus; aptè Spiritus Sanctus Ecclesiam lunæ comparavit in Canticis; *Pulchra ut luna.* Apte inquam, tum, quia, quemadmodum luna soror est solis, sic & Ecclesia soror est Christi, qui sol Iustitiæ dicitur, *Soror nostra parva* dicitur à Christo. Tum etiam; quia quemadmodum luna mutuato lumine solis (quem non fratrem dumtaxat, sed & matrem faciunt,) scintillat, & splendet; ita & Ecclesia Christi radiis enitet. Jure autem quia sponsa etiam ejus est, & *Mulierum radiis maritorum coruscant,* ut ait Chassaneus ex quadam lege. Hæc autem sponsa sponso suo, ut luna soli, conjungitur. Quandonam Dum corporis & sanguinis ejus percipit Sacramenta. Aponus illud Canticorum explanans. *Egredimini, & videte filiæ Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronavit illũ mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis ejus,* hæc ait: *Desponsationem enim annuli, & osculi, traditionem corporis, & sanguinis sui Sacramentum sub passionis tempore in Apostolis tradidisse probatur.* His ita præhabitis advertite, quod, quemadmodum luna, dum soli copulatur, & jungitur, nova est, unde tunc passim luna nova dicitur: sic & Ecclesia dum Sacra percipit sponsi, nova sit oportet, cum nova solum digna sint Christum excipere.

Cant. 6. 9. Ecclesia luna apte comparatur.

Cant. 8. 8. Chrysan. in Catal. par. 5. Consid. 35

Cant. 3. 11

Apon. in Cant. in 5.

Ecclesia dum Christo in sacramento conjungitur nova est.

6. Ingeniosè quispiam, nec irrationabiliter, quæret: Cum Christus sui corporis, & sanguinis Sacramentum instituens, ac primò Discipulis tradens, refectis tradiderit, quippe qui agnum cum azymo, & lactucis agrestibus juxta legis tenorem comederant: *Cœnantibus eis,* ait Matthæus, *accepit Iesus panem; benedixit ac fregit, deditque Discipulis suis,* quorsum nobis non, nisi jejunis desumendum conceditur? Si perinde strictè communicaturis nobis jejunium est servandum, ut nec rem parvissimam, etiam non nutritivam, velaquæ guttulam, papyrum, aut aliquid simile, per modum cibi, & potus, etiam per ignorantiam, aut inadvertentiam; quamvis totum statim evomatur, deglutire possimus; cur Dominus ipse nobis jejunij hujus non reliquit exemplum? Dicam, hoc ab Apostolorum tempore præceptum extare, & per quamdam consuetudinem ab Ecclesia concomprobatum, propter hon rem, & reverentiam corporis, & sanguinis Domini. Cum enim sciret Ecclesia corpus Christi pro dignitate non, nisi in novis, recipi sedibus, stomachum nostrum, in quẽ Sacramentaliter ingressurum, expectamus, vult pro die illa novum existere. Ex D. Antonium *Iejuni communicamus, ut propter reverentiã Sacramenti stomachus pro illa die sit novus.* Et Revera, si de Nerone perditissimo, ac scelestissimo tradit Suetonius, quod *Nullam vestem bis induit,* sed

Matth. 26 26

Cur jejuni Eucharistiam sumimus.

Iejuni cõmunicamus, ut stomachus noster illa die sit novus. D. Antonin. par. 3. tit. 13. c. 6. §. 5.

Sueton. in Nerone Alex ab Alex Gen lib. 5. c. 21.

nova & recentia quotidie induebatur: ſi de Heliogabalo, teterrimo mundi monſtro, Alexander Neapolitanus memoriæ prodidit, quod neque calceamenta, neque annulos iteravit; nunquam lotis, ſed novis ſemper linteaminibus uſus fuit. Quidni Deus ſanctiſſimus. & putriſſimus novas exiget manſiones? Jure igitur optimo in Corporis Chriſti ſolemnibus clamat, & canit Eccleſia: *Recedant vetera, nova ſint omnia, corda, voces, & opera.*

In Feſto Corpor. Chriſti,

7. Nequaquam mihi videtur longiori ſilentio prætereundum, quod Moyſes Hebræis, ex Ægypto egreſſus, inculcat, *Vos autem tulit Dominus & eduxit de fornace ferrea Ægypti*, Nota. Ægyptum, ubi populum ſuum Deus tamdiu detinuit, fornacem ferream eſſe, ob ſævos. n. quos paſſus eſt labores fornax ferrea fuit. Sed ad quid (rogas) dilectum populum ſuum Deus in ferream fornacem inclusit? Ut inquam, ex vetuſtate purgaret; innovaretque. *Voluit Dominus*, ait Oleaſter, *Iudæos novos homines facere; ideo in fornacem ferream Ægypti incluſit, & immiſit.* Inſtar artificis ſe tunc Deus habuit, qui, ut æs ſuum carie, aliiſque vetuſtatis incommodis expurgaret, & innovaret, in fornacem immittit. Quod exinde factum conjecto; quia inde egreſſi, non cæpis amplius, aut aliis, cæteriſque cibis vetuſtioribus; ſed recentioribus, ſed novo cœli pane, ſacrum euchariſticum præſignante, cibandi erant; quod, cum, ut ait Dominus, ſit vinum novum, novos in quos condatur, expetit utres. Hinc ſe Dominus in Canticis floti contulit, non qui in horto, aut lecto; ſed qui in campo naſcitur, & ſpectatur. *Ego flos campi*: nam nemini quieſcenti, mundique deliciis indulgenti, ſed ſolum laboranti præſtatur; *Ac ſi diceret*, ſcribit Hugo, *Qui me habere deſiderat, campum certaminis non fugiat.* Ut per laborem, qui ferrea fornax eſt, ærugine expurgatus novus fiat: aliter non merebitur Chriſtum ſuis in viſceribus condere.

Oleaſt. ib.

Deus olim Hebræos in fornacem ferream expurgandos immiſit, ut illos ad manna permanducandũ præpararet Matt. 2. 22. Cant. 2. 1.

Hugo Car. ibid.

8. Modò quæ Chriſtus, ubi Euchariſtiam fecit, ſuis inquit Apoſtolis, expendenda. *Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genimine vitis uſque in diem illum cùm illum bibam vobiſcum novum in Regno Patris mei.* Quibus, ni fallor, dicere voluit: Scitote me vobiſcum non amplius commanducaturum, niſi poſtquam corpus meum gloria reſurrectionis innovavero: tunc enim vobiſcum hoc mecipſum convivium repetam (reſurrectionis gloriam, poſtquam cum Apoſtolis manducaſſe ſcimus) per Regnum Patris intelligens. *Quod Chriſtus*, inquit Carthuſianus, *poſt Reſurrectionem cum Diſcipulis manducavit, Evangeliſta copioſè teſtatur.* Cæterum quare poſt Reſurrectionem Euchariſti am promittebat? Eo quia non tantum ipſe, ſed & Diſcipuli eius ſecum in novum hominem reſurgere, & innovari debebant. *Conſurrexiſtis cum Chriſto*, ait Apoſtolus: ut novo corpore, & ſanguine ſuo, novos paſceret, & reficeret, dedecus enim erat, ut tam nova dona, qui non eſſent novi, ſuſciperent. Sic philoſophatur Paſchaſius: *Cum repromittit ſe libaturum in Regno, non tamen ſine ipſis, ſed cum ipſis, ſe novum bibere in Regno Patris ſui oſtendit. Quia novum utique vinum non, niſi innovati, poſſunt bibere: vetires autem nova non capiunt.*

Dionyſ. Cart. ibi. Cur Chriſtus Euchriſtiam poſt Reſurrectionem promiſerit. Gloſſ. 3. 1.

Paſch in cap. 26. Matt.

9. Apocryha quædam receſent, lignum ſanctæ Crucis ex arbore ſcientiæ boni, & mali decerptum, in Iericho tranſplantatum fuiſſe. Quod cum Rex David cædi, & Hieroſolymam ferri juſſiſſet, à fabris adamuſſim elaborati, & expoliri certam menſuram minime potuit. Nam jugenti fiebat miraculo, ut nunquam menſura, lignique magnitudo ſibi conſtarent; & cum in artificis manu juſtæ longitudinis eſſet, aliis fabricæ lignis compaginatum, ut ſuo tandem loco reponeretur, multo brevius inveniebatur. Quapropter nulli unquam rei potuit deſervire. Magnum plane miraculum, ac omni ævo commemorandum. Sed cujus rationem ex dictis facillimum eſt intelligere: nam, quia Sanctiſſimum Corpus Domini, cui non, niſi nova conveniunt, ſuſcepturum erat, novitatem ſuam ad honorem tanti ſeſſoris mordicus reſervabat.

Pineda de Rebus Salom. li. 5. cap. 14.

Res mira & notatu digna.

10. Quæ Deus pro collectione cibi cœleſtis, Euchariſtiam præſignantis, Moyſi mandavit, recolenda dico. *Ecce ego*, inquit, *pluam vobis panem de cælo: egrediatur populus, & colligat quæ ſufficiunt.* Ac ſi diceret, Libenter votis veſtris aſſentiar, famem veſtram ſedabo: pluam de cælo panem nunquam alias deguſtatum; ſed quem nulli liceat,

Matt. 26. 29.

Exod. 16.

liceat, nisi prius egrediatur, colligere. *Egrediatur populus, & colligat.* Rogo te Domine Deus: quinam est hic egressus, tuo fiendus à populo, panem cælicum collecturo? Quònam egrediendum, cum promissus panis in eadem sit regione cum populo? Hæc egressio, ait Rupertus, spiritualiter potius, & pro Eucharistia, quam manna præfigurabat, quam pro manna ipsa litteraliter intelligenda est. Ad illius namque collectionem, qui de vetustate ad novitatem vitæ egressus non fuerit, non admittitur. Hæc sunt ejus verba. *Profectò nobis spiritualiter egrediendum, ut colligamus quantum sufficere potest. Unde egrediendum? De pristina conversatione, de vetustate vitæ. Nondum enim deposito vetere homine nec est nobis hoc manna colligere.* Tanta innocentia, puritate, ac sanctitate nitere debet Christicola, cœlicum mãna (Deum continens qui novas dumtaxat diligit mansiones) collecturus, ac comesturus, ut ab omni vetustate necesse sit egredi, novumque fieri.

Nemo Eucharistiam colligit nisi qui de vetustate ad novitatem vitæ egressus fuerit. Rup. Ab. lib. 3. cap. 21. in Exod.

11. Scio te non latere, agni Paschalis immolationem, & comestionem corporis Jesu Christi agni purissimi, & innocentissimi, qui ut mundi tolleret culpas, immolari, & comedi dignatus est; immolationem, & comestionem significasse. Notandum ergò quod Deus illam Hebræis primo mense faciendam præcepit: ait enim ad Moysem: *Mensis iste vobis principium mensium primus erit in mensibus anni. Decima die mensis hujus tollat unusquisque agnum per familias & domos suas,* &c. Per primum anni mensem, quem *Nisan* nuncupabant Hebræi, Lyranus una cum aliis Aprilem intelligit. Quare verò agnus, Dei decreto, mense Aprilis erat edendus, non Decembri, Ianuarij, aut Februarij? Quoniam, ut dictum est agni cœlestis esum præfigurabat; quo hominem nefas est vesci, dum veterascit, ut in mensibus Decembris, Ianuarij, ac Februarii, se præfert mundus: sed, dum renovatur, florescit, ac juvenescit, ut assolet in Aprili. *Quia*, inquit idem Rupertus, in mense *Nisan*, *id est in Aprili vernat temperies est, cum tellus reflorescit, totusque per hyemem quasi post senium, rursus juvenescit orbis, sensatum hominem docet, quasi renovatus spiritu mentis suæ, fide viridis, spe latus, charitate floridus, Paschalis agni epulis interesse spiritualibus.*

Exod. 12. 2.

Nisan. de Lyr. ibid. Agnus paschalis in Aprili comedebatur, quo mense tota Natura innovatur. Rup. Ab. lib. 2. c. 5. in Exod.

12. Plebis suæ se Deus, quam diligebat, non modo ducem, judicem, pastorem, patrem, matremque, ut in plerisque sacræ paginæ locis videre est, sed & medicum profitebatur. Medicum inquam, cum hæc consuleret: *Vespere comedetis carnes, & mane saturabimini panibus.* Necessarium est scilicet vobis vespere refectis carnibus, mane panem comedere. Ac si inferret: Si, quod absit, vespere mensæ vestræ panem inferretis, magnum salutis vestræ patiemini detrimentum, nullaque spe vitæ ægrotavertis. Quodnam quæso malum afferre poterat panis, vesperi manducatus? Nullum quidem prophanus, magnum euchāristicus qui de cœlo descendit, de quo Deus loquebatur: hic enim in senectute peccati, & in vespere culpæ, absque certo vitæ periculo, & si tunc sacrificia carnium permitterentur, nullo modo permissus erat; qui in vitæ tantummodo novitate, quam novus homo Christus, in mundum veniens, duxit, edendus erat. Audi eundem Rupertum sic philolophantem. *Quid per carnes, nisi vetera sacrificia? Quid per panem, nisi novum sacrificium accipimus? Quid autem per vesperam, nisi vetustam vitam? Quid per manè nisi novam novæ vitæ claritatem, intelligimus? In qua præcurrente summo Sacerdote Christo sacrificant; & panè cali saturantur Christiani?* Expertus est hoc Apostolus in Corinthijs: qui, quia panem vitæ, non mane, sed vespere, nempe in vetustate vitæ, sumebant, tam gravi languore percutiebantur, ut eorum quam plurimi, aut imbecilles invenirentur, aut mortui. *Itaque* ait, *quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè reus erit corporis & sanguinis Domini. Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles & dormiunt multi.*

Exod 16 12. Carnes, id est, vetera sacrificia vespere, panes, id est sacrificium Eucharisticum mane id est in novitate vitæ comeditur.

Rup. lib. 3 cap. 14. in Exod.

1. Corint. 11. 27.

(.·.)

THEORE-

THEOREMA XII.

Animam meam convertit.
Quos Eucharistia reficit, è terra erigit, ut in cælum extollat.

Quia pro eo, quod habent Septuaginta, *Animam meam convertit*, transfert Genebrardus, *Animam meam tranquillat*, sive *Tranquillam reddit*: amplioris intelligentiæ gratia addendum est Theorema; dicendumque, sacras altaris aquas animas è terra in cœlum erigere: minimè namque eas tranquillaret, nisi in cælum extolleret. Dum sumus in terra, varijs, & crebris perturbationibus agitamur, dissidijs confundimur, malis vexamur, laboribus diripimur: quare procul à tranquillitate manemus; Hanc autem speramus, & expectamus in cælo, ubi *Tranquillam omnisque perturbationis expertam vitam* Domino adjuvante sumus acturi. Videamus itaque quam verum sit Eucharistiam in cœlum animas nostras erigere.

Genebr. Transl.

D. Chrisost. de S. Philog.

1. Psaltes noster prior accedat, qui in Psalmo quinquagesimo primo de quibusdam turribus loquitur. De quibus, ubi septuaginta legunt: *Narrate in turribus eius*, transferunt alii, *Computate turres eius*, ideſt, ut ex Euthimio intenpretatur Chrysostomus, *Mensurate ad quantam altitudinem perductæ sint.* Ac si diceret. Periodo turres istæ se supra terram efferunt, sustolluntur in altum, ut nubes prætergrediantur, & cælum attingant; mensurate eas, & scietis me vera loqui. Per has altissimas turres Eusebius Apostolos, cæterosque Christi Discipulos, Theodoretus verò quosvis virtutum laude præstantes, & Angelorum vitam imitantes, intelligit. Vide Paulum altissimam turrim, cousque se erigentem è terra, ut se in cœlum abscondat, & cum Angelis converset. *Nostra conversatio in cælis est.* Quæro? quanam vi in tantam altitudinem le turres istæ erexerunt, ut in cœlum ingrediantur, cohabitentque cum Angelis? Ut Christi, Verbi Dei, quem sub sensibilibus panis ex sacro altari sumpserunt. Ait enim Clemens Alexandrinus, cum David hos homines turres appellat, *significat eos, qui Verbum altè susceperunt, futuros altos, ut turres.* Quid vitam altè homines eriget, & exaltabit Eucharistia; dum; ut vita frueremur æterna, qua cives cæli vivunt, exhibeatur à Christo.

Psal. 51. 15.

Euthim. D. Chrys. apud Lor. ib d.

Quipanē Eucharisti cum; umnt fiunt alii ut turres.

D. August. lib. 1. de Remis. peccat. cap. 24. Iob. 11. 12.

2. Nosti Eucharistiæ panem, qui cibus est vitæ, vitam olim dictam à Punicis? Apud Augustinum reperies, qui & eandem appellationem usurpat. Audi nunc S. Iob vitā hanc Deo una cum misericordia referentem acceptam. *Vitam & misericordiam tribuisti mihi*, quasi sine misericordia non exhibeatur hæc vita. Quare autem non sine misericordia: Quia neminem ea pascit, quem ex hac vita in cœlum non trahat, & sublevet, ut fœlicitatem impertiat. Misericordia ex sui nominis sono *Miserorum chorda est*, ut placet D. Vincentio. Est igitur Eucharistia catena illis aurea ab Homero conficta, qua Deus miseros terrigenas, ut in æternum beet trahit in cœlum. Quo nobis viribus nostris impossibile, imò plusquam impossibile est; sine illa conscendere. *Animali gravi, & non alato, non est via per aera ad cælum, nisi trahi funibus*, ait Hugo. Quinam est in cælo, quem hæc cathena non sustulit? qui æternis divitiis, delicijsque perfruitur, qui non hac chorda tractus extitetit? Quia nemo mundus à sorde, nemo ea non indiget, ut eò erigatur, ubi nullæ sunt sordes.

D. Vincēt.

Hugo Car. in Ps. 77. Eucharistia catena est aurea qua homines in cælum attrahuntur.

3. Nunc ad Psalmistam revertor, qui ut Hieronymo placet, Christi corpus scabellū appellat. *Hic Propheta*, ait S. Doctor, *scabellum Corpus Domini dicit, cum adorare, inquit scabellum pedum ejus.* Vere Dei scabellum est eucharisticum sacrum, in quo majestas manet Divinitatis, Deusq; nobiscum corporaliter hospitatur. Sed advertre, Corpus Christi non modo Dei, sed & nostrum respectu, scabellum dici; quod qua ratione dicatur, claré percipies, ubi Richardum à S. Laurentio audieris *Scabellum*, inquit, *de quo dicitur Psalmo nonagesimo octavo, adorate scabellum pedum ejus, dicitur à scandēdo proprie, quia apponitur ad ascensum lecti.* Ut nos ad beatam, æternamque requiem ascendere potuissemus, ubi lectulus ille sternitus, sternitur, in quo sanctorum anima dulciter requiescit.

D. Hier. ibid. Eucharistia est scabellum Dei & nostrum quo sensu?

Philip. 3. 10. Clem Alex. lib. 4. Schom.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. l. 10.

quiescunt, datum est nobis sacrum Eucharistici Sacramenti scabellum; sine quo tam altè erigi, ac vitam illam attingere quæ tam longè supra nos eminet, impossibile est.

Io.6.54. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

4. Christum in proximo moriturum, dum Patrem Oliveti precaretur in monte, super terram procidisse, tradit Evangelista. Mar.14. *Et cum processisset paululum, procidit super terram, & orabat.* Ad quid super terram, qui de cælo est, & nihil habet cum terra, procidit? Ut terram elevaret à terra, ac in cælum reponeret. *Procidit super terram*, ait D. Bernardinus, D. Bernard. to.1. serm.55. ar.4.c.2. Christus magnes quo è terra in cælũ sustollimur. *quia quærebat illam ponere supra cælum, ad quod possidendum erecta erat.* Christus cœlicus magnes est, quo homines è terra trahũtur in cælum. Cum itaque videas Christum per singulos dies descendentem ad altare, ac procumbentem in terram animæ suæ (terra est, dum terrenis rebus afficitur: vulgo enim dicitur: Id est, quod amas) cogita pientissimum Dominum velle eam amplecti, amplexam in altum extollere, elatam in cælum reponere.

5. Postquam Virgo Sanctissima Dei unigenitum suo concepit in utero, egressa est confestim à Nazareth, abiitque in Montana. Luc.1.39. *Exurgens Maria*, ait Lucas, *abiit in montana cum festinatione.* Expende illud. *Cum festinatione*, quod non moras modò, & cunctationes excludit, sed, & celerem, insuetamque velocitatem importat. Ac si diceretur. Ut Deum Virgo concepit, ut Verbum gessit, & inclusit in utero, nulla mora, nullo temporis spatio, nec parvo quidem intercedente, abiit, in montana. Quem Deus implet, non relinquitur in terra sed in montana adigitur. D. Ambr. lib.2.in Luc. *In montana*, inquit, quod dignum pariter est expensione. Non in plana, non in ima concessit; sed sursum ad montes, qui, qua efferuntur proceritate, nubes pertranssire, cœlosque videntur attingere. Sed quænam res sanctam compulit Genitricem, ut tanta festinatione properaret ad cælum? Deus, quem in utero dudum excepetat, ait D. Ambrosius. *Quò enim jam Deo plena, nisi ad superiora cum festinatione contenderet?* Ac si diceret. Mirum nemini sit, sacratissimam Dei matrem, ut Deum recepit in ventrem, tanta celeritate sursum elatam: quia Deus, quem implet, minimè relinquit in terra sed eodem, quo receptus est tempore, in aëra sublevat, ad sublimia defert in cælum extollit. De Divo Philippo Nereo traditur, quod dum sacrum peragereat, & salutarem hostiam, ut mos est, attolleret; ita rapiebatur in Deum, ut manus in sublime erectas deponere non posset. Gallon. & Vit.D. Philip. Ner.an. 1551. *Retulit ille postea*, subdit Gallonius, *videri sibi ab aliquo apprehendi, atque alte è terra per vim mirabiliter sustolli.* Vides quo pacto vir beatissimus mox, ut secum Eucharistiam habuit, sursum, cælum versus, ferebatur, imò rapiebatur?

6. Dum, ubi Vulgatus habet: *Pinguescens speciosa deserti*, pro *speciosis*, ut Hieronymo placet, *pascuam* leges, nostro theoremati suffragabitis. Quidnam pascua, nisi sacra Eucharistia. Instar ovium, humiles, puros, simplices, in hac terræ mansione pascit Eucharistia. *Pascua est Sacramentum altaris*, scribit D. Vincentius. Sed quid ex hac pascua? *Exultatione*, inquit, *colles accingentur*, sive, *erigentur*, ut placet Hilario. Quos enim terræ pressos, humique jacentes invenerit, sublevat, extollit, erigit, in cælum vehit. *Colles erigentur.* Ps.64.13. Expinguibus Eucharistiæ pascuis colles arripiuntur in altum. D. Vinc. ser. Fer. III. post Invocav.

7. Dum in argentea sphæra sacram hostiam vides, tot, tantisque radiis circumdatam, sacro in altari expositam cunctorum obtutibus; nonnè putas te solem videre? imò solem hoc sole majorem, utilioremque. Ita quidem: nam, ut inquit Lucas Burgensis, *Præstat nobis solem è cælo auferri, quam hac sacrosancta, ac vivifica mysteria.* Videamus autem, quare Dominus solis, dum residet in altaris solio, præseferat Solem. Hoc meo judicio facit, ut ejus gerat, ostendatque formam, cujus exercet, & agit proprietatem. Quemadmodum enim sol extrahit humores ab imo, ac sursum, cælumque versus extollit, unde solis nomen, quasi sursum levans, obtinuit: ita etiam Christus animas, quæ tenuiores sunt hominum partes, è corporum glebis effert, & in cælum erigit, rapitque, *Christus*, ait Richardus, *dicitur Sol quasi sursum levans: quia ad se trahit aquas maris, & humores terræ, id est humiles constitutos in terra, illos sursum trahit, & elongat à terra.* Sanè nulla nobis alia salutis, exaltationis, ac glorificationis est spes ab ea, quam habemus in Eucharistia. *Nemo*, inquit Rupertus Luc. Burg. ser.13. de Divin. union. Sicut Sol humores terræ in cælum attrahit, ita Christus animas. Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib.12. Rup. lib.6. in Ioan.

se sublevat in calum, nisi hic panis, qui descendit de calo, nempe Corpus Christi, hoc corpus Domini, quod pependit in ligno, & hic sanguis ejus, qui effusus est pro omni mundo.

Apoc. 21. 6.

Arethas ibid.

Aretha.

8. Quæ Deus in sublimi solio sedens ex Joannis revelationibus protulit, *Sitienti dabo de fonte aquæ vitæ*, maximæ digna sunt trutinæ, & adversionis. *Fons iste vitæ non est alius, quàm Christus*, ait Arethas. Per aquas vitæ, quæ ex ex hoc fonte scaturiunt, sanguinem ejus intellige, qui quinis syphoniis effluens, totum mundum inundat, & emundat. Quorsum autem sanguis Christi dicitur aqua vitæ? Quia confert nobis alas, ut volemus in cælum ad vitam. Hoc mihi in memoriam Zoroastris commentum redegit, qui animum alatum putavit, eumque decedentibus alis, præcipitem in corpus ferri; illis verò mox sucrescentibus, ad superos evolare. Sed percontantibus eum discipulis, quo pacto alis benè plumantibus animos volucres sortiri possent, *Irrigetur, inquit, alas aquis vitæ*; tradit Pierius. Sed Zoroastrem, ejusque fabellas deseramus, quæ nullam habent vim ad nostra dogmata confirmanda. Habemus enim Machatium, hæc dicentem. *Christus immolatus est, & sanguis ejus nos aspergens, fecit, ut nascerentur nobis alæ ad volandum sine ullo impedimento in aerem divinum.* Deus itaque fontem aquæ vivæ, nempe Filium ejus unigenitum, nobis impertit, ut divino cruore undique scatens, nostra ditet altaria, quo sub vini specie ebibito plumescant porantes, alas assumant, erigantur à terra, ac cælum versus ascendant.

Sanguis Christi est aqua vitæ quæ alas nobis addit ad volandum in cælum.

Pier. lib. 21. de Accipitre.

D. Machar. Hom 47.

9. Ita divinus Apostolus dum alteram ad Corinthios scribit, incipit. *Paulus Apostolus, & Timothæus frater, Ecclesiæ, quæ est Corinthi, cum omnibus sanctis qui sunt in universa Achaia, gratia, &c.* Ubi ut vides, fidei nostræ assertores sanctos vocat: sancti enim sunt. Unde nam sancti? Ob sacrorum mysteriorum participationē. *Sancti vocantur*, ait Cabasila, *propter sanctum cujus sunt participes, & quo corpori, & sanguini communicant. Membra enim illius corporis existentes, carnes ex carnibus ejus, & ossa ossibus ejus donec ei conjuncti sumus, aptamq; compagem, & connexionem servamus, vivimus, vitam, & sanctificationem per sacramenta ab illo capite, & corda trahentes.* Cum sanctum audis, e terra in cælum elevatum agnosce, ceu nihil terrenum, sed cæleste omne contineat; sanctum quippe idem, ac sine terra est. Sanè propter hæc sancta eatenus è terra in cælum elevamur, ut nihil quod terræ sit nostræ inhæreat animæ.

2. Corint.

Nic. Cabas. Litur. expos. c. 26.

Per Eucharistiam sancti fimus, id est sine terra.

10. Hinc puto maluisse Christum sub sensibilibus vini, quam olei, balsami, aut alterius liquoris, sacrum ejus sanguinem contineri. Ut nimirum perspectis vini formis, ex effectibus vini, contenti proprietatum memineris. Tritum est, & vulgare, vinum mentem attollere. Quod innuere Spartani, dum Dionysium pennatum effingerent. *Dionysius*, ait Pierius, *apud Spartanos pennatus dicitur, vinum siquidem, mentem non secus, ac ala corpus attollit.* Ineffabile verò Sacrum, quas re ficit, nutritque animas, in cælum tollit, rapit, & erigit. Vide S. Mulierem hac sacra refectione pennatam. Cum B. Monica genitrix Augustini in S. Cypriani solemnibus divina sumpsisset mysteria, à terra ferè per cubitum elevata, clamabat: *Volemus, ad calum, volemus ad calum, fideles.*

Pier. lib. 33. Vinum Eucharisticum mentem attollit.

Vit. B. Monicæ to. 10. S. August. Matt. 17. 26.

11. Pauca quidem sunt verba, sed magno fæta mysterio, quæ Dominus ait Petro, piscari præcipiens. *Vade ad mare, & mitte hamum.* Nam, quoniam illum ex piscium, hominum piscatorem effecerat, iis verbis docebat, qualiter homines ex mundi maris magni profundo posset educere, & sursum erigere. Verum quemnam hamum adhibere poterat Petrus, ad extrahendos à terra homines, qui terræ obvoluti sunt, & affixi, ad extollendos in cœlum? Dominum Jesum, ait Hugo. *Hamus Christus ferrum Deitas, esca caro.* Tantæ virtutis pro exultatione nostra est Christus, ut purissima ejus caro, quæ esca dicitur, *Escam dedit timentibus se*, nos in os intrans, fortiter capiat, captosque ab imo tollat, & in cælum reponat. Vis hominem hoc hamo captum, & sublevatum videre? *Cum Dominus*, refert Surius, *Corpus Christi purissimis manibus in altum elevaret, cunctis, qui aderant spectantibus, & stupentibus, ipse pariter unius cubiti altitudine è terra elevatus est.*

Hamus carnis Christi attollimur in altum.

Hugo Cardin. ibid.

Sur. in Vit. S. Domin. lib. 2. c. 6.

12. Dum, ut habes in Psal. conquerritur Regius Psaltes, sua ob jejunium genua affecta infirmitate. *Genua mea infirmata sunt à jejunio*, postratum, decumbentem, uti mi jacentem agnosce; seque in altum erigere, ut stare possit, invalidum. Magno sanè meretur

Psal. 18. 24.

Euchariſtici panis refectio hominem humi jacentem erigit. D. Brun. Ibid.

languore. Sed quodnam hoc erat jejunium, quod hominem in terram, è terra erectum ejecerat? Sacri Chriſti panis, qui de cælo deſcendit, jejunium. Ita habet Bruno. *Genua mea infirmata ſunt à jejunio, à jejunio panis illius qui de cælo deſcendit.* Quamdiu ſe Chriſti pane non refecerit homo, humi proſtatus jacebit: nihil quippe eſt quod jacentem erigere poſſit, quam Chriſti panis refectio; hæc languores emendat, languentes roborat, vires præbet, imbecilles confortat; ut non amplius terræ preſſi, ſed ſupra terram erecti, quæ cœli ſunt exquirant.

Ioan. 3. 13.

13. Demum, ut huic rei coronidem apponamus, expendatur pulchra Salvatoris noſtri ſententia *Nemo*, inquit, *aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cælo, filius hominis, qui in cælo.* Quem prima fronte non terrebunt hæc verba? Domine Deus omnipotens: ſi non aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cœlo, quiſnam noſtrum aſcendit in cælum, cum nunquam deſcenderit è cælo? Pro te igitur, tuiſque Angelis, non pro nobis, cœlorum conſtructa eſt habitatio. Confortamini, ait Innocentius: noſtrum erit cælum; tametſi inde nunquam deſcenderimus. Dum Chriſtus ait: *Nemo aſcendit in cælum, niſi qui deſcendit de cælo*, vera dicit: Sed nobis, dum corpus, & ſanguinem ſuum apponit; ut per talem Cibum, & potum, ei, ceu membra capiti, incorporemur, unuſque cum illo fiamus, Regni cælorum ſpem nobis exhibet. Nam cum certum ſit nos noſtris viribus fretos, in cælum ferri non poſſe, datum nobis eſt hoc ſacrum, ut per illud unum facti cum Chriſto è terra ſublevari, & in cælum aſcendere valeamus. Cum autem ſic aſcendimus, non nos, qui nunquam inde deſcendimus, ſed Chriſtus, qui deſcendit, aſcendere dicitur. En ejus verba. *Huius Sacramenti virtute poſſibile fit, ut qui de terra ſunt, in cælum aſcendant: nam Chriſto, tamquam ſuo capiti cuncta membra corporis, adnectuntur omnes; qui per fidem hujus Sacramenti ſervant unitatem ſpiritus in vinculo pacis. Et ſic unum corpus, una perſona, unus Chriſtus, caput cum ſuis membris, in cœlum aſcendit.* Stet igitur Euchariſtiam, erigere in cœlum, quos reficit. Sed de hoc ſatis, nunc ad aliud propetandum.

Per Euchariſtiam unum cū Chriſto facti è terra in cælum aſcendimus.

Innocent. III. de Myſt. Miſſæ lib. 1. c. 44.

THEOREMATA MORALIA

EX TITULO PSALMI 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Deduxit me super semitas justitiæ, propter nomen suum.

SCribunt quidem ethnici in ore Platonis, Pindarique infantium, apes mellificasse, ut idem, quasi ex quodam præsagio, eorum eloquii innueretur dulcedo. De Davide autem, cujus omnem linguæ suavitas suavitatem excellit, nil tale recensent. Nec mirum. In os eorum visibiles, in istius spiritales apes advolaverunt, de quibus illud jure poterat decantari: *Circumdederunt me sicut apes.* In quo divino prorsus ingenio, Paradisi omnem condidere dulcedinem: ut non verba mortis, ut Plato, Pindarusque, sed vitæ, ut Christus (verè Christi pater) videatur enixum. Quali ejus eloquia referta sint dulcitudine, quo melle illita, quo nectare prædita, ambrosia condita, ex jam explicatis Psalmi Eucharistici versibus, puto tenon latere; sed & ex iis, quos explicare pergimus, latius innotescet.

THEOREMA I.
Deduxit me.

Magnum humilitatis exemplar Christus in Eucharistia.

QUoniam *deducere* ab alto potius deorsum ducere, quam quidquam aliud propriè importat; dum se Propheta deductum refert à Deo: *Deduxit me*, ingeniosissimè innuit, se ob ea, quæ in Eucharistico Sacro considerantur, deorsum ductum, nempe humiliatum. Quod exemplo Domini clarum est evenire, ubi ipse mirum humiliatus in modum, ut humilitatis exemplar censendus sit: nemoque ibi, tantam humilitatem expendens, deduci, & humiliari non discat, ubi nihil quidpiam non indicat, non docet, non prædicat, quam humilitatem.

I. Illud primò expendendum se offert, quod Moyses Dei jussu cœlicum manna, in perpetuum tanti miraculi monumen-

mentum, in arca fœderis condidit. De quo Paulus Hebræis : *Post velamentum autem secundum erat tabernaculum, quod dicitur Sancta Sanctorum, aureum habens thuribulum, & arcam testamenti, circumtectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna.* Nam, qui manna (ut toties repetitum est & repetendum) Sanctam Euchristiam figurabat; dum legis manna conservatum in arca, Christum sub formis panis conservatum intelliges. Sed quorsum Christus dicendus tunc esse in arca, non in aula, in thesauro, in throno, sive in alia sede, aut repositorio? Ut humiliarum agnoscas. Sane, sicut res est impossibilis, magnum ac latum vestimentum, nisi complicetur prius, in parvam arcam recondi: ita impossibile est immensum Deum, & magnum, cujus magnitudinis non est finis, quem cæli & terra capere non possunt, in brevissima forma panis includi, nisi naturali magnitudine, & immensitate posthabita, complicetur, parvefiat, humilietur. Dicam igitur cum Richardo à S. Laurentio: *Sicut in arca vestimenta complicantur, sic Christus, quem totus non capit orbis, quasi complicatus, & humiliatus* panis *sub arca clausus est*: ut suo nos exemplo parvitatem, & humilitatem doceret.

Hebr. 9. 4.

Magna Dei humiliatio quod Deus immensus sub brevissima panis forma contineatur.

Rich. à S. Laur. de laud B. Mar. lib. 19.

2. Sub mannæ typo Eucharistia, in qua Christum diximus humiliari, rursus consideremus. De ea tradit Moyses, ad diem usque sequentem asservatam, vermiculum protulisse. *Dimiserunt*, inquit, *quidam ex eis usque mane, & scatere capit vermibus.* Quod Rupertus expendens, ut moris est, quærit, quidnam esset ille vermiculus, quem Angelorum panis proferebat, Atque: *Spiritualiter scatens de manna vermiculus, ille est, qui loquitur in Psalmo: Ego autem sum vermis, & non homo. Sicut enim vermis sine concubitu de manna scaturit, sic solus sine virili semine de virgineo ventre conceptus, & natus est Christus filius Dei.* Quare autem Christus, sub panis figuris manens, vermis, & non homo, dicitur, cum sit Deus, & homo? Ut ejus humilitatem accipias, depressionem consideres, parvitatem agnoscas. Quid namque vermé vilius, depressius, humilius? *Vermis sum, & non homo.*

Exod. 16. 20.

Rup. lib. 3. cap. 18. in Exod. Ps. 21. 7. Vermiculus in manna est Christus in Eucharistia ob humilitatem.

3. Hoc & æterna Dei Sapientia innuit, cum ficle palmæ comparavit in Cades. *Quasi palma*, inquit, *exaltata sum in Cades?* Advertendum autem *Cades*, quia Latinè *Sancta* interpretatur, utriusque. triumphantis scilicet, & militantis Ecclesiæ typum esse. Utraque enim est sancta: illa, quod nihil in ea ingreditur sordidum; hæc, quod tota formosa est, sine macula, & ruga. Quia verò Christus sic cælo adest ad dexteram Patris, ut non absit à terra, clausus in Sacramento; uno, eodemque momento, in utraque Ecclesia dicendus est exaltari. In utraque, inquam, sursum videlicet, & deorsum: sed ut palma. *Quasi palma exultata sum in Cades.* Quare ut palma? Ut æque magnum in cælo, ac parvum intelligas in Sacramento. Nam, ut ait Richardus à Sancto Laurentio, *Palma inferius angustatur, superius dilatatur.* Tanta sanè Christus parvitate attenuatur in terra deorsum, quantam agnitudine dilatatur in cælo sursum. Unde in cælo magnitudinis ejus non est finis, in altari parvitatis ejus non est comparatio. Et quidnam cum verme in humilitate contendet, cui se ipse confert, dum manna nostrum efficitur?

Christus tam parvus in terra sub hostia quam magnus in cælo in gloria. Rich. à S. Laur. de laud. B. Mar. lib. 12.

4. Quoniam in sacris litteris sub escæ nomine exprimitur Eucharistia, *Escam dedit timentibus se, Angelorum esca nutristi populum tuum*; dum Christum Discipulis dicentem audio, *Nonne anima plus est, quam esca*, de Sacro Eucharistico, quod animæ esca est, locutum intelligo. Cui pariter animam nostram præferri percipio: quod quam difficile sit, neminem latet. Certè, cum Eucharistia Deus sit, quem sub panis formis abscondit: quæque à Deo facta sunt, Deo præferri, quin & conferri non possint, quare animam Deus plusquam Eucharistiam esse ait, quæ plusquam anima, plusquam Angeli, plusquam Cherubim est, & Seraphim? Pulchertima difficultas, quæ exolvitur à Palacio, sic Christum alloquente: *Planè, sicut placuit tibi minister noster esse, & inter nos versari; non sicut, qui major est, sed sicut, qui ministrat? ita placuit hac ratione minor videri, quod cibus noster esses.* Id est, tanta clementia nobiscum agis, mitissime Deus, ut nullum moveas lapidem, qui in nos tuæ non deprimas, & deducas exemplo. Dum terram colores, te ipsum nobis exhibuisti ministrum. Nunc verò, cælo præsidens, animarum nostrarum cibus effectus, ac nos insita demis-

Pf. 110. 4. Sap. 16. 20. Matt. 6. 25.

Palac. ibid.

Magnas Christi gloriosi humilitas, quod cibus noster esse dignatur.

demiſſus, & humiliatus, *Anima plus eſt, quam eſca*, dixiſti.

Brev. Roma. Reſp. 9 Dom. 4. Adv.

5. Nunc ad Chriſti Sponſam, noſtramque matrem, Eccleſiam, accedamus, quæ illius è cælo deſcendentis conſiderans magnitudinem: *Intuemini*, ait, *quantus ſit iſte, qui ingreditur ad ſalvandas gentes: ipſe eſt Rex juſtitiæ, cujus generatio non habet finem.* Ac ſi diceret. Tantæ altitudinis, & magnitudinis eſt, tantæ proceritatis, & immenſitatis, quòd, ni propriis ſpectetur obtutibus, arduum ſit, & difficile creditu. Vidiſti Dei magnitudinem ad ſalvandas gentes deſcendentis è cælo? Vide mox parvitatem, qua factus homo, clauſus eſt in utero matris. *Quando Virgo concepit*, ait Bernardinus *& ait: Ecce ancilla Domini, immediatè Chriſtus ſanctus cepit tantum de ſanguine Virginis, quantum vix poſſet ſtare ſuper aciem unius parvulæ acus: & ibi erat integer, licet eſſet ita parvus, quod vix vidiſſet eum.* Et alibi. *Cum Chriſtus in uterum Virginis venit, carnemque aſſumpſit, tanta brevitate circumamictus eſt, ut ſi poſitus fuiſſet ſuper papyrum vel palmam manus, vix eum humanus oculus percepiſſet.* Quorſum ex tanta magnitudine in tantam parvitatem deſcendit? Quia exemplo ſuo parvos quærebat, ait Auguſtinus. *Quantus ibi erat, & quam magnus? quam parvus factus fuit? Parvus factus, parvos quærebat.* Cæterum, quia, ut ait Damaſcenus, *Tacet panis in ſacra menſa tamquam in utero Virginis*: in hoſtia conſecrata factus parviſſimis cenſendus eſt. Nonnè parviſſimus, qui totus ſub quavis parva ſpeciei particula, etiam minore, minima, quin & in invisibili (ſi hæc fiant in quantitate) ſubſiſtit? Quod ſi hujus parvitatis cauſam curioſius perconteris, dicam cum Auguſtino. *Quia parvus quærit.* Humiliat ſe, fitque parvus, ut ſua nos parvitate, & humilitate humiliari, & parvefieri doceat. O magnum humilitatis, & depreſſionis exemplar.

D. Bernardin. tom 4. ſer. 1 de Reg. Dei

Idem ſer. 3. Dom. 2. ſer. 20. ar. 2 c. 7.

Chriſtus in utero virginis parvus ſed minor in Hoſtia.

D. Aug ſer. 20. de Temp.

D. Damaſc. epiſt. ad Zach. c. 1.

6. Per Propitiatorium, quod Dominus Moyſi fabrefaciendum injunxit, Cyrillus Chriſtum intelligit, quia *per ipſum namque, fit nobis propitius Pater.* Quia verò, ut toties dictum eſt, ad propitiatorii latera duo Cherubim aſſiſtebant, ut illud hinc inde alis ſuis obtegerent. *Duos quoque Cherubim*, inquit Dominus, *aureos, & productiles facies ex utraque parte oraculi. Cherub unus ex latere uno, & alter in altero, utrumque latus propitiatorii tegant, expandentes alas, & operientes oraculum.* Chriſtum à Cherubmis, dum noſter propitiator eſt, rectum, & abſconditum ſcias. Cur autem Chriſtus dum nobis propitiatur abſconditur? Rectè: *Qui malè agit, odit lucem*: nam tenebras exquirit peccator, ne mala videatur agere, ſibique convivia cumulare: Sed ſummus noſter benefactor, pro nobis propitiator, nos Deo concilians, cœleſtiumque bonorum comparticeps reddens, cur dum revelari deberet, abſconditur? Audi Oleaſtrum pulchra reſponſione occurrentem. *Summus benefactor eſt, & nihilominus tectus, ut te doceat benefacere, & nolle videri.* Id eſt. Dum Deum benefactorem tuum abſconditum audis, humilitatis tuæ ſpeculum cenſeas, in quo diſcas à nemine videri, dum alteri benefacies; Quid aliud de eodem Chriſto cenſendum, num velatus, & tectus, cæli munera impertiens, reſidet in altari? *Ratio*, inquit Doctor Angelicus, *quare corpus ſuum dat velatum, eſt inſtructio morum: dicit enim homo abſcondere virtutum, & bonorum operum intentionem ab humano favore.*

D. Cyrill. Alex. li. 9. de Adorat.

Exod. 25. 18.

Ioan. 3. 20

Oleaſt. in cap. 25. Exodi. Chriſtus licet in Euchariſtia ſumme nobis benefaciat videri tamen non vult. D. Thom. opuſc. 58. cap. 8.

7. Advertè quo pacto Chriſtus in Sacramento, quæ ſunt vulgaria, & vilia, noſtris exponat obtutibus, pretioſiora verò ac pulchriora, occultet, & recondat. Quæ palam facit, panis ſunt accidentia, & vini; quæ in occulto ponit, caro, anima, ſanguis, & Deitas. Sed cum mundus, quod vile turpeque eſt, abſcondat, quod pretioſum, ac pulchrum oſtendat: quare ex adverſo Chriſtus ſe habet? Cum Oleaſtrum audieris, veram diſcriminis hujus intelliges rationem. *Separata ſunt*, inquit, *à noſtris opera tua Domine. Conjueverunt filii Adæ, quidquid pretioſum, aut pulchrum habent, in ingreſſu domus ſuæ locare, ut qui perjonam ignorent, cognoſcant ejus vanitatem. Non ſic autem Deus tuus? ſed pretioſa ponit in occulto, vilia in ingreſſu.* Perinde (inquit) Deus humilitatem diligit, vanitatem odit, ut, quæ habet pretioſa, domi ſervet abſcondita, oſtentet verò vilia, atque vulgaria. Ut vanitatem noſtram obtundat, elevationem deprimat, humilitatem edoceat.

Chriſtus in Euchariſtia ea quæ vilia ſunt videnda exponit, occultat autem quæ ſunt pretioſiora. Oleaſt. in cap. 26. Exod.

8. Vis & aliud hujus humilitatis in eadem

dem hostia testimonium ? faciem ejus utramque considera ; in quarum una, quæ mortis humilitatem ostendit, imago Crucifixi relucet ; in altera verò, quæ resurrectionis gloriam repræsentat, nullum apparet vestigium. *Primi ferri figura*, ait Bernardinus, *in Christi corpore relicta est, dum vulneratus clavis, confossus spinis, turpatus sputis, ligatus vinculis, velatusque oculis atque plenus injuriis non remansit in eo species, neque decor. Secundi ferri quodammodo non remansit figura, dum mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparavit.* O miram Dei nostri humilitatem : quæ magna habet, & admirabilia sat agit obvelare ; quæ imbecilla, & humilia, in propatulo ponere. Se quidem in hostia ligno pendentem, & in ludibrio positum ostendit ; gloria, & majestate circumdatum, ut verè sub illis credimus esse formis, absondit.

In hostia videtur effigies Christi Crucifixi, sed non Christi glorios. D. Bernardin. tom. 2. de Sacram. art. 1. c. 2.

9. Quid putas in altaris mensa dedit tibi Deus bibendum per singulos dies, & manducandum ? Cor suum dedit ; unigenitum Filium suum, qui cor suum est, dedit. *Nam, quod* ait Pierius, *divina littera cor Dei sapè nominant, intelligendum ex eo arcanum illud divinæ sapientiæ, quæ à Patre est, ut Psal. Eructavit cor meum verbum bonum, innuens filium Iesum Christum, altæ illius sapientiæ mysterio genitum, ita Eucherius.* Habetne pretiosius, pulchrius, aut amabilius Pater corde suo ? Unigenito suo ? Minimè certè. Videamus autem quale sit vasculum, in quo nobis ipse cor suum divinissimum comedendum apponit. Terreum, fictile, luteum est. Est enim ex sensibilibus panis, & vini, quæ terra parit, & profert. Miranda res equidem tam magnum donum, tam pulchrum munus, tam pretiosum thesaurum, in patopside solis, imò sole pretiosiore, & pulchriore, reponendum, in fictili vase reponi. Quare hoc ? Quia se præbuit in humilitatis exemplum.

Pier. lib. 34.

Cor Dei, id est Filius Dei in vasculo vilissimo nobis proponitur, id est, sub specie bus panis & vini.

Placet Joan. Gersoni, sive Thomæ de Kempis, Deum verbis illis, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos*, ad sanctam communionem Christicolas incitare. *Venite, inquis, ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O dulce, & admirabile verbum in ore peccatoris, quo tu Domine Deus meus egenum, & pauperem invitas ad communionem sanctissimi Corporis.* Sed observa, quod postquam ad communionem invitat : *Discite*, ait, *à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Vides patientiæ speculum, depressionis imaginem, humilitatis exemplum ? Ut te, tuum que spiritum prosternet, deducet, humiliet ; ad sua te vocat altaria.

Matt. 11. 28.

Joan. Gers. de imit. Christi lib. 4. cap. 1.

THEOREMA II.

Super semitas justitiæ.

Ut digne Christum accipias, Christus fit.

QUoniam David Eucharisticis aquis educandus erat, & oblectandus, ut cælestis dom dignus fieret, super semitas justitiæ ductus est a Deo. *Deduxit me*, inquit, *super semitas justitiæ.* Id est. Fecit me suo Christo similimum, ac velut alium Christum. (Solum Christum in semitis justitiæ, nemine non errante, scimus perseverasse.) Christus planè est, qui Christum imitatur, Christi teritsemitas, Christi calcat vestigia. Tanta igitur sanctitate, & innocentia anima exornari oportet, Christum Dominum accepturam, ut, cum Pro, hera fiat alius Christus. Nam, non nisi Christus, Christum pro merito manducat, & bibit.

Christus est qui Christi vestigia sequitur.

1. Placuit Ecclesiæ suis injungere Pontificibus, ut dum Sacerdotes consecrant, oleo sanctificato manus ejus inungant. Quandoquidem manus Christi dum pendebant in Cruce, perforatæ clavis ostendebantur : ut Christum, manus signatas habentē, præferat Sacerdos, manus ejus vice clavorum, oleo sancto signantur. *Oleo sancto*, ait Rupertus de Sacerdotis consecratione pertractans, *clavis passionis Christi signata sunt.* Sicut Seraphicus Patriarcha, postquam Christi meritus est stigmata, Christi effigiem habuisse traditur à Bonaventura. *Descendit de monte jecum ferens Crucifixi effigiem in carneis membris descriptam.* Ita novi Sacerdotes, dum ex altari descendunt, tam quam tot Christi, Christum induti, descendunt. Quod non subticuit Psaltes, dum ait : *Sacerdotes ejus induam salutari. Salutari,*

Rup. de Div. Off. lib. 2. c. 5.

D. Bonav. in Vit. S. Franc. c. 13.

D. Antonin. par 2. tit. 3. c. 12.

lutari, id est Salvatore, ait D. Antoninus. Hoc autem fit, ut Christum digne contrectent. Nam manus, cui datum est Christum tangere, & attrectare, nullo unquam debuit inquinamento fœdari, quod solis Christi manibus concessum est. Solus Christus *Peccatum non fecit*, ait Petrus. Et Christi non erunt fideles alii, qui ad Christum, non modò tangendum; sed & comedendum, sed & deglutiendum, accedunt.

1. Petr. 2. 22.

2. Ubi Deus Rex, ut invitatos ad mensam, pro nuptiis filii sui magnificentissimè extructam, inspiceret, ingressus est in triclinium; quemdam nuptiali veste nudatum, quem Matthæus hominem vocat, offendit. *Intravit autem Rex, ut videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitū veste nuptiali.* Videndum nunc æstimo, quarenam hominem vocitet Evangelista, vestem nuptialem exutum, quem satis fuisset vocitare quemdam? Nam alioquin, certissimum erat, non brutum, non alitem, non piscem fuisse; sed hominem, qui inter homines, non inter pisces, alites, aut bruta, missus à Rege fuerat invitari. Jure optimo hominem dixit, ratione eum appellatione redarguit. Nam, tametsi Deus ad nuptias filii sui, ad sacrum nimirum altare, non invitaverat bruta; nec pariter invitaverat homines; sed eos, qui cum actibus suis hominem exuere veterem, supraque hominem positi, Christum, qui Deus est, & homo, induere. Nemo dignus ad Christi mensam accumbere, qui Dei filium non gerat, non induat, non repræsentet, non sit. Ita philosophatur Palacius, verba Regis, hunc miserrimum increpantis, expendens. *In divino*, ait, *convivio, ubi Deus est auctor convivii, Deus Sponsus, sponsa divina, & omnia divina; cur miser divinis hominem misceuisti? Eo ipso quod ad vitæ prandium adductus es, hominem exuisti; Christum induisti, ut jam non esses homo, ut reliqui homines; sed velut Christus velut Deus.*

Matt. 22. 11.

Ad Christi mensam nemo accedat qui Christum non induit. Paul. Paul. de Palacio ibid.

3. Diligenti animadversione dignum est illud, quod, ubi sacerdos sumpsit Eucharistiam, manus perfundit, & abluit, quas ante consecrationem non semel abluerat, & perfuderat. Quodnam opus hujus ablutionis? Fortè dum Corpus Christi attrectavit, aliquod fœdum tetigit, aut immundum quo ut mundetur, & purificetur, indigeat ablutione? Absit, ut hoc asseramus. Tantum abest, ut contactus corporis Domini Sacerdotem infitiat, quod purificet, sanctificet, mundet. Abluit autem, ex Innocentio. *Non quod quidquam immundum ex contactu Sacramenti contraxerit; sed ut suam potius indignitatem commemoraret, qui se judicat tantis sacramentis celebrandis indignum.* Tali puritate, & innocentia fulgere debet dignè Christum ministraturus, ut plusquam homo sit, oportet: nam si homo fuerit, quamvis se millies laverit, sordescet adhuc, novæ semper putrefactionis opus habebit. *Si laveris te nitro*, ait Dominus, *& multiplicaveris tibi herbam Borith, maculata es iniquitate tua coram me.* Operæ pretium ergo est, ut purum exuat hominem, & Christum induat, a quo æc longe absunt immunditiæ & sordes, ut nullius ablutionis, & purificationis indigeat. *Accedat igitur Sacerdos*, inquit Laurentius Justinianus, *ad altaris tribunal ut Christus.* Videlicet ut sacerdos Christo non indigna ministret, Christum non indignè consecret, attrectet, & comedat: tali sanctitate ac puritate præfulgeat, ut supra homines evolet, hierarchias Angelorum pertranseat, fiat Christus, adque sacrum altare ut Christus accedat. *Accedat ut Christus.*

Innoc. III. de Myster. Miss. lib. 1. cap. 8.

Ierem. 2. 22. Sacerdos ad S. altare accedat ut alter quidam Christus. B. Laur. Iust. ser. de Euch.

4. Christum, quem olim lex & Prophetæ promiserant, plebs Judæorum advenisse noverat, illumque Joannem esse existimans, ad eum, ut certior fieret, Levitas misit, & sacerdotes. Si ipse Christus esset, exploraturos. *Miserunt Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes, & Levitas ad Ioannem, ut interrogarent eum, tu qui es? Et confessus est, & non negavit, quia non sum ego Christus.* Perquiro quidnam in Joanne viderant Judæi, ut non purum hominem, sed Christum esse crederent? hominem scilicet & Deum, *Ejus excellentem sanctitatem cognoverant*, ait Lyranus, *& ideo fuerunt moti ad opinandum ipsum esse Christum.* Tam pium, tam purum, tam sanctum adverterant, ut supra hominem arbitrantes, Christum, qui Deus, & homo est, autumarint. Ex quibus habes eum, qui sanctitate & puritate præcellit (qualem esse oportet, qui sacro altari corpus Christi manducaturus accumbit) Christum non abs te nuncupandum.

Ioan. 1. 20.

Lyran. ib. Qui sanctitate fulget, quidam esse Christus videtur.

Cur sacerdos post Communionem manus abluat?

5. Pet-

An B. V. melius Deipara quam Chriſtipara vocetur?

5. Pernicioſi olim, graveſque rumores inter quoſdam fideles, ſolitariam vitam agentes, percrebuerunt: Virgo ſanctiſſima, Deipara ne, an vero Chriſtipara nominanda eſſet, addubitantes. Quibus D. Cyrillus, Alexandriæ Præſul, primam ſcripſit epiſtolam; Deiparam, non Chriſtiparam, nuncupandam; hac eos ratione motus, etudiens. Cum multi ſint Chriſti, unde & multæ Chriſtiparæ; unus vero Deus, quem ſola Virgo concepit, & enixa eſt, Deiparæ nomen, unicè Virgini competit, quod ſingularem ejus, nulli communicandam indicat excellentiam. *Sunt igitur*, ait S. Doctor, *propterea quod uncti ſunt, Chriſti; ſolus Emmanuel Chriſtus eſt, & Deus. Nec aberraverit à vero quiſquam ſi reliquorum matres Chriſtiparas quidem, verum non etiam Deiparas vocet. Solam autem B. Virginem, & Chriſtiparam ſimul, & Deiparam eſſe intelligat, ac dicat.* Verum quinam ſunt ii, qui Dei ſui decorati vocabulo, Chriſtique appellari, meruerunt? Quos Deus oleo ſancti Spiritus perunxit (Chriſtus latinè unctus interpretatur,) ut Hieremias Propheta, magnuſque Baptiſta, quorum genitrices, quia unctos, & ſanctificatos peperiſſe conſtat, Chriſtiparæ dici poſſunt. Sed quorſum putas Deum hos in utero matris unxiſſe? purificaſſe? Chriſtos effinxiſſe? Niſi quia ore ſuo Chriſtum ille prophetare, hic digito demonſtrare debebant? Quibus & B. Virginem adde, quam, ut eundem portaret in ventre, à communi hominum labe in utero matris ſuæ, Dominæ meæ Annæ, præſervatam tenemus, & prædicamus. Si igitur, qui Chriſtum gerere, oſtendere, ac prædicare debebant, tanta præventi ſunt ſanctitate, ut Chriſti fierent, ac naſcerentur: quid de illo dicendum, qui Chriſtum ore comedere, digitis tangere, menteque portare ſe præparat?

D. Cyrill. Alex. ep. 1.

Qui Chriſtum ore comedit, Chriſtus fiat oportet.

Nonnè & Chriſtum fieri oportet? Audi Doctorem Seraphicum ſic philoſophantem. *Hieremias debuit hunc ore prophetare, Ioannes autem digito monſtrare; Maria vero in utero portare: & omnes iſti ante fuerunt ſancti, quam nati. Penſate ergo quanta ſanctitate debet eſſe, qui habet agnum, non ore prophetare, ſed ore ſumere; non digito monſtrare, ſed digitis tractare; & qui non ventre, ſed mente portare debet.* Indicat, potiori jure hos quoque

D. Bonav. ſer. 3. in Nativ. B. Ioan.

ſanctos, oleo Spiritus ſancti perunctos, & Chriſtos eſſe debere.

6. Auctor eſt Athenæus apud Perſas quandam eſſe aquam, quæ olim vulgo aurea dicebatur, ex qua nulli bibere licebat, *Praterquam ſoli Regi, atque ſeniori illius ex filiis. Alis verò, ſi quis hanc aquam bibiſſet, capitis multabatur.* Pretioſiſſimam talem aquam fuiſſe cenſeo, ſolis Regibus propinandam: nam Rex pariter erat primogenitus Regis, qui ad potum ejus etiam admittebatur. Simili modo dicam ſanctiſſimam Euchariſtiam, (quam ex dictis Propheta refectionis aquam appellat) aquam auream eſſe, quam quæ attingunt, pretioſa redduntur, & aurea. *Sicut enim*, inquit Chryſoſtomus, *auro liquefcente, ſive manum, ſive linguam aliquis immittat, eam ſtatim auream reddit: & hac propoſita pretioſam reddunt animam.* Quoniam autem ex hoc aureo fonte Chriſtus Rex paſcitur, & potatur, *Chriſtus*, ait Guerricus, *non alio pane, quam ſe ipſo paſcitur*, nemini ad hæc Sancta patet acceſſus, præter Chriſto, eique, qui factus ſit Chriſtus à Chriſto, qui *Factor Chriſtorum* dicitur à Pamphilo. Unctus ſcilicet à Chriſto, ſicque purificatus, ut, quo fieri poteſt modo, illi in munditia, puritate, ac ſanctitate ſimilis habeatur.

Athan. lib. 12. c. 3.

Euchariſtia aqua aurea eſt, quam quæ attingunt aurea fiunt D. Chryſoſt. Hom. 41. ad populum.

Guerr. ſer. 3. in Annunt.

Pamph. Apol. pro Orig.

7. Ubi Chriſtus hoc Sacramentum inſtituit, eoque Diſcipulos pavit, ſe de eo cum illis aſſerit comediſſe. *Comedi*, inquit, *favum meum cum melle meo; bibi vinum meum cum lacte meo.* Leguntalii: *Comedi panem meum cum melle meo.* Verè tunc temporis Chriſtus ſemetipſum manducavit, & bibit. Unde verſus

Rex ſedet in cœna, turba cinctus duodena:
Se tenet in manibus, ſe cibat ipſe cibus.

Cant. 5. 1.

Alia Transl.

Verum, cum Chriſtus non pro ſe, ſed pro ſua Eccleſia, ejuſque refectione, ſalute, & gloria, Euchariſtiam fecerit; quare ſeipſum, ut aſſerit manducavit, *Comedi panem meum cum melle meo*? Scio Chriſti communionem ad perfectum ejus minimè redundaſſe, qui gratiam, ſpiritualem refectionem, arctiſſimamque unionem cum Deo, ſat fuerat conſecutus; ſed ad Eccleſiæ ſuæ inſtructionem: ut ejus fideles agnoſcant neminem ſacri ſui cor-

Alia lectio.

Chriſtum dignè ſolus Chriſtus manducat. Gisl. ibid.

poris dignum eſſe, qui Chriſtum, quantum fieri poteſt, eſſe non ſatagit. Chriſtum enim dignè tantum Chriſtus manducat. Semetipſum comedit, ait Gislerius, *Formam Eccleſiæ exhibens, quæ ad tam ſolemne convivium ei eſſet accedendum. Vt, cum quis Sacramentum illud comedere velit, ea id comedat diſpoſitione, qua comedit Chriſtus: ſtudens nimirum ut quam propius fieri poteſt, ad ſanctitatem amoremque ardoris Chriſti accedat.*

8. Hoc, & ex verbis, quæ prædictis continuantur, autumo confirmari. Ubi enim *Comedi*, inquit, *favum meum cum melle meo; bibi vinum meum cum lacte meo*, ſubjungit, *Comedite amici, & inebriamini chariſſimi.* Pro chariſſimi, *Fratres* vertunt Septuaginta, ajunt enim: *Comedite proximi, & bibite, & inebriamini fratres.* Eos igitur proximos, qui & fratres ſunt, ad ſacram menſam invitat: fratres tantum vult, fratres quærit: qui vero fratres non ſunt, nequaquam mellis, lacteſque ſui facit participes. Quid eſt hoc fratres chariſſimi? Vult tot Chriſtos eſſe, ſibi ſimiles, ſe ipſum multiplicatum. Nam frater, ex Gelio, Græcè *Etimo*, id eſt *Fere alter* dicitur: alter inquam ille, cujus eſt frater. Revera enim fratres, tantam inter ſe oris ſimilitudinem ſervant, ut idem ferè ſint multiplicatus. Hinc *Ach* apud Hebræos, quod *fratrem* ſignificat, cognationem habet cum *Achad*, quod *unum* ſonat; ac ſi fratres, non plures, ſed unus ſint, alter alterum præſeferens. Quos verò tanta inter ſe ſimilitudine inſignitos aſpicimus, fratres exiſtimamus. De quodam puero refert Manutius ex Macrobio, cum tam mirificè Auguſtum referret, ut populi totius oculos in ſe converteret, omnium judicio, vel ipſius etiam Auguſti, frater ejus creditus eſt. Perpende etiam verbum *Amici* juxtà lectionem Vulgati. *Comedite amici*, eandem enim probationem affert. Amicus namque Chriſti, alter Chriſtus eſt. *Amicus alter ipſe eſt*, ait Philoſophus.

Cant. ibi.

Aul. Gel. lib. 13. c. 10.

Euchariſtiam accipiens frater Chriſti eſſe debet, id eſt, fere alter. Apopt. Al. Manut.

Ariſtot. eth. lib. 9. cap. 4.

9. Si verò, quid illis immineat, qui, cum Chriſti non ſint, Chriſti corpus manducaturi, Chriſti templum adeunt, ſciſcitaveris. Ex facto inquam, quod ſequitur, conſtabit. Cum ſemel Chriſtus domum Patris ingreſſus, nummulariorum nummos appoſitos menſis inſpiceret, tanta efferbuit & accenſus eſt ira, ut menſas ſubvertens, nummos illos ejiceret, & diſperderet. *Et cum feciſſet quaſi flagellum de funiculis, nummulariorum effudit æs, & menſas ſubvertit.* Quid putas in nummis invenit, quod eos, ſic mirè modo accenſus, diffunderet, & projiceret? Adulterinos, & fraudulenter excuſſos, invenit Dæmonis imagine deformatos, quos divina debebat ornate, pulchroſque reddere. *Pro inde*, ſcribit Cælius, *in templo nummulariorum ſubvertuntur menſæ; dum ſignificatur in Dei templo ſpirituales tantum nummos eſſe debere, qui Deum præferant, non Diabolum.* Væ tibi, ſi templum adeas, divinitatem non præferens humanitati conjunctam, ſi altaris menſam non accedas ut Chriſtus; amicus ſcilicet & frater ejus, quaſi alter ipſe, vel ipſe multiplicatus, ſi oleo non fueris Spiritus ſancti perunctus, ac maxima ſanctitate præventus. E menſa namque projicieris, diſpergeris, diſperſus, projectus, Averni ignibus cõſignaberis, ad imaginem, quam non Chriſti, ſed Dæmonis præferis, abolendam.

Ioan. 2. 15 2. cap. 17. Væ tibi ſi ad altaris menſam non accedens ut Chriſtus quidam.

THEOREMA III.

Deduxit me ſuper ſemitas juſtitiæ.

Dæmonium in corde hoſpitari, & Chriſtum ore ſuſcipere facinus execrandum.

QUia me Deus omnipotens (ac ſi Pſaltes diceret) ſacra corporis ſui paſcua, ſuique ſanguinis aqua, paſcere conſtituerat, & potare; non modò prius, *Animam meam convertit*, me ſcilicet ex peccatore, & impio, juſtum fecit, & ſanctum: Verum, ne aliquod Dæmonis veſtigium cor meum inficeret, *Deduxit me ſuper ſemitas juſtitiæ.* Jure hoc Deus fecit: nam exhorrendum perpetrat ille facinus; qui cum Dæmonem in corde habeat, Chriſtum ore manducat.

1. A Juda ſceleſtiſſimo inchoandum; de quo, quia multi probabiliter credunt, eum, antequam ſalutare porrigeretur edulium, ex-

exiviſſe à cœnaculo, quod Joannes ſubindicare videtur; quærendum. Quare proditor Domini è ſacro triclinio exivit, cœleſtiſque ferculi jejunus, & incœnatus remanſit? Reſpondent; Chriſtum, qui ejus olim quamplurima toleravit ſcelera, tam exhortendum facinus minimè permiſiſſe. Quam rationem his verbis victor Antiochenus tranſcribit: *Chriſtum cætera omnia æquanimiter toleraſſe, hoc vero tantum piaculum nequaquam permittere voluiſſe:* Toleravit quidem ſceleſte Clementiſſimus Dominus parricidium, matris ſtuprum, innumera latrocinia, quotidianas detractiones, ſuam demum proditionem, qua nil ſceleſtius à quovis impio committi potuit: Non toleravit autem in os ejus ingredi, cujus in corde permanebat Dæmon. Tam magnum facinus eſt, Dæmonem habentem in corde, Chriſtum in ore percipere, ut cuncta facinora ſuperet, omnes iniquitates excellat, ſitque ſupra omnia flagitia; Et (ſi fas eſt dicere) ſuperat quodam modo divinam patientiam, & tolerantiam; quaſi Deus, qui omnes tolerat impietates, hanc ferre non poſſit, etſi paſſim ſatis ſuperque ferat.

Ioan. 13. 30.

Num Iudas traditor Euchariſtiam acceperit, an non? Et ſi non, Cur illam non acceperit.

Vict. Antioch. in cap. 14. Matth.

Euchariſtiam indignè accipere cuncta ſcelera ſuperat.

2. Expendamus modò quæ de viro impio, ſceleſtoque ait Sophar Job ſanctiſſimi neceſſarius. *Divitias, quas devoravit, evomet, & de ventre ejus extrahet eas Deus,* ſive *Angelus,* ut transferunt Septuaginta. Ubi altiori ſenſu divitiarum nomine ſancta intelligenda eſt Euchariſtia, de qua ſcribit Hieronymus. *Nihil illo ditius qui corpus Dominini canſtro vimineo, ſanguinemque portat in vitro.* Ea verò ab impio, qui iturum ſapit, non incongrue dicitur devorata, quæ à ſolis ſanctis modo comeditur humano. Ait itaque Sophar peccatorem divitias corporis Domini vomitare. Quorſum evomet, cum tot, ac tantas divitias ſuis acquiſivit ærariis, ut nullus eo ditior? Quinam ſanæ mentis, ubi dives evaſit, ultro ſe bonis ſuis, ut pauper fiat, evacuat? Invitus emovet; nam ut rectus ſubſequitur: *De ventre illius extrahet eas Deus,* vel *Angelus,* id eſt per Angelum. Eò quia Deus, ubi fœdiſſimus receptus eſt Dæmon, horret inhabitare. Audi Cardinalem Hugonem. *Divitias, quas devoravit, evomet, &c. Id eſt corpus Chriſti, quem devoravit. Quia non vult Dominus remanere in ſentina Diaboli.* Venerabilis Joanna de Cruce noſtri ſacri Ordinis non infimum decus, ajebat, ſibi die quadam, dum Deo preces effunderet, Angelum Dei S. Euchariſtiam, ut pro defunctis in Purgatorio detentis, poſtridie ſumeret, attuliſſe; quam extraxiſſe aj ebat ex corpore cujuſdam hominis peccatoris, nolente Domino JESU in ſentina Diaboli permanere. Cujus rei quamplurima alia apud Authores exempla reperies. Quam igitur magnum ſcelus, quam horrendam iniquitatem, quam execrandum facinus perpetratur, qui Dominum in ſentinam immittit Diaboli? Qui Deum tantæ majeſtatis, & dignitatis, ut cælum ipſum ejus præſentia reputetur indignum, in enormiſſimus, ac fœdiſſimum locum, quem perditiſſimum, ac turpiſſimus Dæmon ſuis ſordibus conſpurcaverat, ejicit?

Ioh. 20. 15

Transl. Septuag.

D. Hiero. epiſt. 4. ad Ruſtic.

Hug. Card. in c. 6. Ioa.

In Vit. Ioannæ de Cruce.

Chriſtus horret habitare in eodem pectore cum Dæmone.

3. Audi modò, quæ Monacho Damianus, ut dignè Chriſtum excipiat, eloquitur. *O Monache, vis in tuo loculo recondere Chriſtum, excute prius nummum. Magnus nempè hoſtis in diverſorii tui quærit anguſta deſcendere, atque idcirco ſolus vult, & ſine conſortibus habitare.* Eleganter admodum: quem enim cæli, terræque non valet excipere vaſtitas, quo quæſo pacto in parvo cordis tui angulo niteris illi peregrinos ad cohabitandum ſocios adhibere? Cum Deus unà cum nummo, ex eo quod ſibi parum occupat hoſpicii, nobiſcum eſſe non poſſit; quorſum erit cum Dæmone, locum non modò occupante, ſed & eum ex horrendis, ac abominandis ſordidante fœtoribus? Quam perversè Deum oblædunt, tale quid perpetrantes?

Petrus Damian. opuſc. 12. cap. 4.

Deus cum nummo eſſe non poteſt quomodo igitur eſſe poterit cum Diabolo.

4. Nunc te in Deuteronomii penetralia pariter introducam, ubi Deum hæc plebi ſuæ præcipientem intelliges. *Non arabis in bove ſimul, & aſino.* Sed cum (inquies) bos ſit jumentum, jumentum, & aſinus; cur non licebit jumento copulare jumentum? iiſque ſimul noſtra ſcindere jugera? Jumentum quidem eſt bos, ſed Rex jumentorum, ſicut leo ferarum, aquila volatilium: Jumentum eſt aſinus, ſed bovi tamquam Regi ſubjectus. Nefas autem eſt, læſæque majeſtatis crimen, Regem, & ſubditum adinvicem ſociare. Hæc eſt ratio, quam ex Hugone Doctores Hebræorum aſſignant. *Noluit Dominus Regē iumentorum*

Deut. 22. 10.

Hug. Card. ibid.

Nefas est Regem subdito copulare, multo magis Deum Dæmoni jungere.

rorum servili animali, id est asino, copulari. Quatuor enim quasi regalia animalia ostendit Dominus Ezechieli. Heus tu: nefas est Regem subdito, bovemque asino copulare; & fas erit Deum Dæmoni adjungere, Regem Regum Dominum, inferorum tyranno; purissimum, fœdissimo; justissimum, nequissimo, optimum pessimo? eumque qui, cum Rex Regum sit omnia pedibus calcat, abjectissimo illi, quem omnia pedibus calcant? Quæ conventio lucis ad tenebras, Christi ad Belial? Hoc facis infelix dum indignè Christum suscipis ex altari.

Averr. 2. Collig. c. 9.

5. Manifestum est equidem, animam, sive mentem, aut cor hominis Dei solium esse; situatur enim in medio, ubi regale eminet thronum; sanè dignum in quo Rex magnus, & excelsus, superfedeat, existimatur. *Cor est in medio*, ait Averroes; *quia hic est locus Regis.* Cum quidam, ut referunt, morti proximus, ob vomitum communicare non posset, magno communionis desiderio accensus, latus sibi lavari petiit, eique sub panno mundissimo corpus Christi supponi; quo facto paulatim pannus corpori Christi cessit; quod mox, ut nudam tetigit carnem, *Usque ad cor, cunctis videntibus, penetravit.*

Discip. ser. 80. de Temp.

Jure quidem S. Eucharistia in cor istius hominis subintravit, cum Deum Regem, cordisque sessorem, abscondat. Pari pacto truculentissimus Dæmon, utpote Regni Dei æmulator, & raptor, dum hominem ingreditur, æque, ac Deus, thronum cordis affectat. *Thronus divinitatis*, ait Machatius, *est mens nostra: similiter quoque Sathanas, & potestates, & princeps tenebrarum, post transgressionem mandati insiderunt in corde, & in mente, & in corpore Adæ, tamquam in throno proprio.* Peto itaque: Quia jam peccator ob commissa scelera thronum cordis sui subjecerat Dæmoni; dum communicaturus, ac Christum excepturus, sacra petit altaria, quonam Deum excipiet, cum regnum ejus præoccupaverit Dæmon? In deteriorem sanè locum, inferioremque. In hoc igitur casu Dæmon Regis instar, & Domini; Christus verò servi, subjectique, habebitur. Verum & rem execrandam, abominandamque servum habere pro Domino, Dominumque pro servo? Cruentissimum hostem honore, patremque amantissimum opprobrio afficere? Illum, qui sub pedibus nostris amplissimè cuncta subjecit, sub pedibus subjicere Sathanæ, & in potestatem tanti tyranni redigere?

D. Mach. Hom. 6.

Qui Christum Dæmoni jungit, eundem Dæmoni subditum facit.

6. Illud Psalmi sexagesimi octavi. *Quoniam? quem tu percussisti, persecuti sunt.* Bernardinus indignè communicantibus applicat, aitque, in eo Psalmo cum Deo de Christo filio suo sermonem habere, quem pientissimus Pater ob scelera nostra percussit; perversique homines, mole peccatorum onusti, dum sacra mysteria suscipiunt, persequuntur identidem. Quomodo persequuntur: Regem cæli in loco sub Dæmonis potestate constituto, ponunt, & quantum in ipsis est, scelestissimo hosti dilacerandum, illudendum, & iterum crucifigendum, traditore Discipulo longè pejores effecti, impudentissimè tradunt. Hæc sunt verba S. Doctoris. *Deus enim propter scelera nostra purganda percussit in passione filium suum. Propter scelus populi mei percussi eum, inquit Deus apud Isaiam. Sed cum sceleratis criminibus communicantes, eum persequuntur, Iuda traditore deteriores effecti. Eo quod sicut ille tradidit illum persequentibus Iudæis, sic isti tradunt eum infernalibus Diabolis, & quod illum ponunt in loco sub potestate Diaboli constituto.*

Ps. 68. 22.

Qui indignè communicant Christum passum persequuntur. D. Bernardin. to. 2 ser. 55 ar. 1 c. 3.

7. Minimè novum est mihi, animam justi speciosissimum hortum, quendamque Paradisum esse deliciarum, quod explicuit Sponsus, cum diceret; *Hortus conclusus, fons signatus, emissiones tuæ Paradisus.* Quandoquidem, ut Paradisus ipse *Diversorum habet poma meritorum, floresque virtutum:* ut ait D. Ambrosius. Hinc idem Christus alibi, *Delicia mea*, ait, *esse cum filiis hominum.* Cum filiis hominum inquit, id est, cum sanctis, & justis, nam peccatores potius brutorum, quàm hominum filii dicendi sunt. Sicut igitur illorum animæ, ob pulchritudinem, splendoremque virtutum, Paradisus; ita & istorum, ob fœditatem, horroremque scelerum, infernus dicendæ sunt. Quam pulchrè hoc infert Guilielmus Parisiensis. *Si vir justus est hortus voluptatis, tota vernantia virtutum amœnissimus: cur non & peccator infernus fuerit abominatione vitiorum horrendissimus?* Itaque, sicut, qui Christum è sacro altari dignè suscipiunt, in Paradisum delabuntur, sic qui indignè accipient, in infernum respo-

Cant. 4. 12. D. Amb. lib. 10. c. 23. in Luc. Proverb. 8. 31. Animæ justorum paradisus, peccatorum vero vivus quidem sunt Inferus. Guliel. Paris. de morib. c. 6.

reponunt. *Abominatione vitiorum horrendissimum.* Quam gravis injuria hæc est ? quam magnum scelus ? quam horrenda iniquitas, innumeris plectenda suppliciis.

In Compend. Histo. Neapol. lib. 5.

8. Ubi Alphonsus Aragoniæ Rex Massiliam obsedit, cepit, adussit, corpus inde Divi Ludovici Episcopi Valentiam transportavit: indigni existimans tam pretiosas reliquias in civitate succensa, & in cinerem redactam, relinquere. Quantum abes ab hoc Rege perverse peccator, dum indignè communicans, non defuncti cujuspiam sancti, servique Dei corpus, sed Dei Creatoris tui corpus, una cum sanguine, anima, & divinitate, in infernum detrudis, quantum in te est, adurendum, incinerandum, consumendum ? O facinus illo plectendum supplicio, quod ab infinito divinæ mentis acumine maximum adjudicatur.

Qui Christium indigne sumit, illum quasi in infernum detrudit.

9. Quantanam, & qualis est Dei abominatio, talem quotidie introeuntis infernum? Sine horrore canit Ecclesia, ingressus est Deus in uterum Virginis. *Tu ad liberandum susceperus hominem, non horruisti Virginis uterum. Quoniam,* ut ait Valentia, *puram & sanctam reperit è sua conceptione.* Si offendisset impuram, vel non intrasset, vel saltem horruisset. Quomodo autem horret os peccatoris ingrediens, cujus cor Dæmonis hospitium est, peccatis fædum, maculis turpe, scelleribus sordidum, nec non in infernum conversum ? 10. Romanorum Imperatori Carolo retulit Saxoniæ Princeps, se in suis castris milites suos, Eucharistiam suscipientes, intuitum : *De manu purpurati Sacerdotis pulchrum puellum in os recipere; quam quibusdam ludibundum arridere, & ultrò properare, alios verò abhorrentem avertisse vultum.* Ludibundus ingrediebatur in justos, quorum animæ Paradisus; ab injustis, quorum infernus erant, horrebat. De quodam etiam sacerdote peccatore tradunt, cuidam Dei servo dixisse : *Quoties sumo corpus Christi, cum tanta difficultate sumo, quod ego mirari non sufficio.* Quod eidem, quoties Missam ejus audiret, fuerat præmonstratum : tempore namque sanctæ assumptionis non speciem panis, sed infantis in patena cernebat, quem cum Sacerdos levaret, orique adhiberet, ut sumeret, faciem avertebat; &, ne posset sumi, manibus, pedibusque reluctabatur. Displicebat piissimo, ac purissimo Domino in os ejus intrare : tum, quia ejus præcordia, quoniam Dæmonem hospitabantur, sordida & turpia, parum à gehenna distabant : tum, quia cogebatur permittere facinus tam perversum, tam execrandum, tam exhorrendum, ut exhorreat animus illud diutius trutinare.

In Cant. Te Deum Valent. ibid.

Qui horrere potuit uterum Virginis, quomodo non magis horrebit os peccatoris! Cranz. lib. 1. c. 9. Exempla notatu digna. Discip. Ver. Euch. exempl. 21.

THEOREMA IV.

Super semitas justitiæ.

Horrendo, pavendoque pane pascendus, paveat Christianus.

EX eo, quod Psalmographus ad divina pascua, sacrique altaris fluenta, super justitiæ semitas deductum se asseratur, *Deduxit me super semitas justitiæ*; si per divinam justitiam vindicativam intelligis; qua Deus pœnas à sceleris exigit, & supplicia : timentem, ac trementem intellige, ac si diceret: Dum ad Christum Jesum pro cælesti pane propinquo, per vias justitiæ incedere videor; pravitatis meæ pœnas in divinissimo judicio luiturus. Disce quanto tibi timore, & tremore accedendum sit ad altare; qui te lethalis culpæ nescis, & ignoras innoxium. Non indulgentiæ, sed justitiæ semitas calcas, dum ad altare te confers. Potes enim pro remissione judicium manducare, & bibere; & in cibo vitæ æternam mortem offendere.

Qui communicaturus ad altare accedit, non indulgentia sed justitiæ semitas calcat.

1. Ad Salomonis Proverbia primò recurrens, illud scriptitatum inveni. *Aperi oculos tuos, & saturare panibus.* Quibus ne censeas Sapientem de terreno & caduco pane sermonem habere : quem, cum nec ossa, ut carnes; nec spinas, ut pisces, habeat, oculis clausis edere, ac deglutire percommodè possumus. *Neque enim* ait Hieronymus; *credendum est, quod præcipitur vescentibus, ut ad comedendum hunc panem, quo corpore nutriuntur, oculos aperire debeant, & saturari panibus.* Sed de pane Christi, *Qui descendit de cælo, & dat vitam mundo,* ut habet Jansenius. Nobis itaque sancto pane non, nisi apertis oculis, datum est vesci : Quorsum non etiam occlusis?

Prov. 28. 13. D. Hieron. in cap. 55. Isaiæ. Ian. in c. 20. Prov. Eucharistia oculis apertis sumenda est, id est, cum timore.

Quia comedentibus mors æterna timenda eſt, oculi autem aperti timorem oſtentant: unde Chamæleontes, quia nunquam non timent, nunquam clauſis oculis viſi ſunt. Panis Chriſti panis eſt hordeaceus, ſive panis armatus, pungentibus, imò occidentibus ſpinis, & jaculis circumfuſus, quem figuravit ex Bonaventura panis, quo Chriſtus Hebræorum turbam in deſerto cibavit. Planè hic panis *Duro cortice, & ſpeculata ſuperficie, occurrit comedentibus*, ait Petrus Cellenſis, quo peccatis obnoxii ſic dulcè læduntur, ut in mortem incurrant. Priuſquam igitur illum edamus, nos ipſos oculis apertis debemus inſpicere, cunctaque cordis intima viſitare, examinare actus verba, & cogitationes adamuſſim expendere: quæque purgatione indigent, corrigere, & diligentiſſime caſtigare. Niſi mortem quis timeat, mortem evadere non valebit.

Panis Chriſti panis eſt hordeaceus & pungitivus. Petr. Cellenſ. de Panib.

2. Quid putas excepturus es; dum Eccleſiæ petis altaria? Chriſti corpus inquies. Id quidem eſt; ſed eum pura ad amantem. Dum Euchariſtiam Dominus innuens, ait? *Vincenti dabo manna abſconditum, & dabo illi calculum candidum*; per calculum candidum, adamas intelligitur. *Si calculus*, ex recentioribus quidam ait; *eſt gemma, neceſſario videtur dicendum, calculum candidum eſſe adamantem, qui eſt gemma candida.* Peto, Cur corpus Chriſti dictum eſt adamas? Ut tibi ab eo caveas, cum te juſtum, culparumque ſordium ignores expertem. Acuminatus eſt adamas, eique, ac tribulo, ſive ſenti, hebraicè idem nomen imponitur. *Samir* nempe à tadice, *Samar*, quod eſt ſibi cavere tractum eſt, ut perhibent Doctiores. Atque ac à tribulo, imo ab enſis acumine, tibi à cæleſti cavendum eſt menſa; quamvis ſit vita bonis, mors tamen eſt malis: Adamas, duro cortice, & ſpeculata ſuperficie occurrit comedentibus.

Alcaſar. ib. Notab. 6.

A cibo Euchariſtico æque ac à tribulo, imo ab enſis acumine cavendum eſt, Idem ibid. cap. 21. ver. 20. not. 11.

3. Nunc Oſææ ſententiam proferamus in medium, præ videntis hæc tempora, quibus Chriſtiani Chriſtum Deum verum adorant. *Et pavebunt*, inquit, *ad Dominum, & ad bonum ejus in noviſſime dierum.* Ubi per bonum intelligenda Euchariſtia, ſic ab Iſaia dicta, dicente: *Comedite bonum, & delectabitur in craſſitudine anima veſtra*: & à Zacharia. *Quid enim bonum ejus eſt, & quid pulchrum ejus, niſi frumentum electorum, & vinum germinans Virgines?* Unde ait Palacius. *Illud verbum bonum ejus, explicatur ex Zacharia dicente. Quid bonum ejus, & quid pulchrum ejus, niſi frumentum electorum, & vinum germinans Virgines, Quod ſine dubio ſignificat Euchariſtiam, quod eſt frumentum faciens electos, & vinum ex libidinoſis, virgines reddens.* Hoc itaque bonum pavendum eſt Prophetæ. *Pavebunt ad Dominum, & ad bonum ejus.* Peto autem: Si bonum, quare pavendum: Si pavendum, quare bonum? Cum timoris, & pavoris objectum ſit malum imminens, cui bonum oppoſitum eſt, bonum conſequenter optandum, appetendum, quærendum? Sanè bonum eſt, & timendum: quia homines tantum bonum malè frequenter accipiunt. *Corpus Chriſti*, ait Doctor Angelicus, *ſemper bonum in ſe manet, ſed juſto judicio effectus ejus mutatur in iis, qui malè eo utuntur: non quod res illa mala ſit, ſed quia malus, quod bonum eſt, malè accipit.* Mutatur effectus ejus in iis, qui ea malè utuntur; & unde vitam affert dignè præcipientibus, mortem inducit perpetam manducantibus. Pavendum eſt pertimeſcendum hoc bonum, ne malè unquam percipiatur. Quia, *qui indignè manducat & bibit, judicium ſibi manducat, & bibit*, ait Apoſtolus.

Oſe. 3. 7.

Iſa. 55. 2.

Zach. 9. 17. Paul. de Palac. in c. 3. Oſea.

D. Thom. opuſc. 58. cap. 18. Corpus Chriſti licet optimè ſit, timendum eſt, quia multi illud ſæpe male ſuſcipiunt.

1. Cor. 11.

4. Quæ de hac metipſa re Patriarcha Seraphicus in epiſtola ad ſui Ordinis Sacerdotes inſcripſit, prætermittenda non judico. *Totus homo*, inquit, *paveat, totus mundus contremiſcat, & cælum exulset, quando ſuper altare in manibus Sacerdotis eſt Chriſtus Filius Dei vivi.* Nam cum idem ipſe Chriſtus æquè cælum paſcat, & mundum; cibus ſit Angelorum, & hominum; quare ad ejus ſpectaculum cælum, & mundus diſcordabunt ad invicem, ne vel ſimul exultent, vel pariter contremiſcant; ſed illud exultatio, hunc trepidatio deceat? Quia cælo divini cibi comeſtio, ubi omnimodam convivæ puritatem cuſtodiunt, nonniſi prodeſſe poteſt: mundo verò, nulli putitati confiſo, non eſt ſecurus, ut unà cum cælo gaudere audeat, & non potius mortem, & interitum pertimeſcat. *Totus mundus contremiſcat.*

D. Franc. tom. 3. Biblioth. Patr. epiſt. ad Sacerd.

5. Quia Gabriel Angelus, ad ſuos affatus, Virginem ſanctiſſimam pertimeſcentem viderat, *Ne timeas*, ait ei, *Maria.* Timeat, ac

Luc. 1. 30.

(ac ſi proſequeretur) & contremiſcat ille, cui timendi occaſio ſuppetit: nam tibi timor nulla convenit ratione. Cur timere non debuit? Subjungit: *Inveniſti enim gratiam apud Deum.* Qui culpæ expers eſt, Deique gratiam invenit, nullam, qua timere debeat, cauſam habet. *Non habes ullam timendi cauſam, quoniam totius orbis Domino grata es,* ait Oleaſter, verba Gabrielis interpretans. Et jure quidem. Scribit enim Chryſologus: *Qui invenit gratiam, neſcit timere.* Quia verò nemo, dum vivit, penitus gratiæ, & amicitiæ Dei conſcius eſt, ut de peccato, quod à Dei gratia, & amicitia avertit, aliquando non timeat; nullus equidem erit qui, dum ſacrum accipit panem, non debeat contremiſcere. Cibus enim Dei, Deo gratis vitam, ingratis mortem affert æternam.

Qui eſt in gratia non habet quod timeat, ſed quia id ſcire poteſt: Oleaſt. in cap. 10. Levit. D. Chryſol. ſerm. 102.

6. Age nunc urbanitatis regulam trutinemus, quam Dominus ad nuptias invitatum edocuit. *Cum invitatus fueris,* inquit, *ad nuptias, vade, recumbe in noviſſimo loco?* Ubi per nuptias Euchariſtici Sacri ſumptio intelligenda eſt, in qua ſponſa ſponſo; nempe anima Chriſto, copulatur. Ad has nuptias quotidie, ut ait Salomon, per Sapientiæ famulas invitaris, de quibus præcepit Deus, ut in noviſſimo loco recumbas. *Recumbe in noviſſimo loco.* Si quæris quidnam ſit locus noviſſimus? Mors, reſpondebit tibi Bernardinus: *Noviſſimus locus mors eſt.* Tibi itaque communicaturo præcipitur, ut te tunc vitæ munere functum exiſtimes, mortuum, ac interitui proximum. Tali periculo objiceris, dum ad immaculatum agnum comedendum admitteris. Ea puritate, innocentia, & ſanctitate oportet effulgeas, ut potius deeſſe tibi, quam adeſſe cenſendum; timendumque magis intertum cum indignis, quam ſperanda vita cum ſanctis.

Luc. 14. 10.

Prov. 9 1.

D. Bernardin. tom. 4. ſerm. 19. Ad Euchariſtiam quaſi morituri accedere debemus.

7. Conſideraſtine unquam illud Prophetæ, *Ab altitudine diei timebo?* Quænam eſt dies alta, quæ valuit in ejus cor timorem inducere, qui ſe in noſtro Pſalmo nullum malum trepidare jactaverat? *Non timebo mala.* Dei dilectio, qua Euchariſticum Sacrum inſtituit, dies eſt alta, ait idem Doctor; utpote quæ perinde fervens, & accenſa fuit, ut omnem aliam Dei dilectionem longè lateque ſuperaret. *Alta dies dici poteſt fervens dilectio Chriſti, qua ſic ardenter dilexit nos, quod nobis in cibum tradidit ſemetipſum, ut ſe per charitatem totaliter transformaverit.* Dum itaque Propheta clamat ſe ab alta die timere, ſe ab exceſſu amoris, quo nos Deus proſequens, S. Euchariſtiam dedit, trepidare ſignificat. juſto autem, cum iſta dilectio tanta nobis bona, tantas delicias contulerit, & divitias, unde eſt, quod ab illa Prophera timuit, cui exultandum potius erat, & jubilandum? Humanæ fragilitatis, ac corporis exceſſum reſpexit, ſeque ad ſumptionem muneris tanti amoris imparem, tepidum, & torpentem vidit? ideo mortem timuit, cujus, ſaltem ob ingrati animi notam, reum ſe judicabat.

Pſ. 55. 4.

Pſ. 22. 4. D. Bernardin. tom. 1. ſer. 53. art. 1. in princ.

8. Quia Regium Vatem in hunc locum adduximus, age, & illum etiam ejus locum conſideremus, in quo cælicum panem non panem, cibum, edulium, vel alio quovis nomine, ſed eſcam nuncupavit. *Eſcam dedit timentibus ſe.* Quare potius eſcam? Quia eſca non tantum ſignificat cibum, quo reficitur; ſed, quo etiam capitur, & occiditur animal. *Plato,* ait Tullius, *Eſcam malorum voluptatem appellat, quod ea videlicet homines capiantur, ut hamo piſces.* Hinc idem Pſaltes eſcas nunc upat carnes, quæ Judæorum helluones interfecerunt. *Adhuc eſca eorum erant in ore ipſorum, & ira Dei aſcendit ſuper eos, & occidit pingues eorum.* Quid immoror? Si vulgaris idiomatis uſum advertes, invenies eſcam eum tantum cibum innuere, qui ad capiendos, occidendoſque piſces, & aves, venenum, ſive hamum involvit. Non ergo immeritò eſca Euchariſtia dicitur: datur enim intelligi, non absque ſervos Dei cum timore, & tremore ad altare ſacrum accedere; eum timeam ob venenum, trepidem propter hamum, quem juſta Dei indignatio pro immeritis occultavit: paveantque ne inveniantur indigni, proque vita in vitæ cibo mortem æternam inveniant.

Cur Euchariſtia eſca vocetur? Pſ. 110. 4.

Cicero de Sen.

Pſal. 77. 30.

Eſca Euchariſtica non tantùm nutrit, ſed etiam capit.

9. Dum Deus, recenſet Moyſes, Hebræorum populo novam legem adſcriberet, apparuit in ſpecie ignis: hinc ille quo mons undique circumvolvebatur fumus, hinc illa tenebroſa caligo, quæ cælum tegebat, terræque noctem adduxerat. *Totus mons fumabat, eò quod deſcendiſſet Dominus Deus ſuper eum in*

Exod. 19. 18.

eum in igne. Cur in ſpecie ignis? Ut ex legibus oſtenderet ſibi rem eſſe cum igne, *Quaniam*, inquit Cyrillus, *determinaturus illu legem erat, tam ſanè potiſſimum convenienter in ſpecie ignis deſcendiſſe viſus eſt, ut ſcirent illius tranſgreſſores negotium eſſe ſibi cum igne.* Quippe ut juſtis, ſanctis, ſuarumque obſervatoribus legum, nihil Deo dulcius; benignius, placidius; ſic ſuorum mandatorum tranſgreſſoribus nil quippiam exhorrendius. Ros eſt illis reficiens, ignis iſtis exurens, unde hos ſconfortat, inde illos conflagrat. Non abs re itaque Deus ſub prunæ typo, quam extulerat Seraphin, à Vate in altari perhibetur inſpectus, portò ignis eſt horrendus, pertimeſcendus culpæ conſpurcatis illuvie. Cum autem ignotes te culpæ expertem, diſce quali horrore, quali timore, ac tremore ſacram ad Synaxim accedendum ſit tibi, cum ſcias cum igne negotium tibi eſſe.

D. Cyrill. Hom. 5. tom. 4.

Qui ad Euchariſtiam accedit ſcire debet ſibi rem eſſe cum igne qui fovet & urit.

10. Cum igne ſceleſtiſſimus ille Judæus negotium habebat, qui cum ſe Chriſtianis communicantibus miſcuiſſet, ſacramque Synaxim deriſorie accepiſſet; ceu rapidus quidam canis per Eccleſiam furere, currere, latrareque cepit; uſque dum ad S. Cyrum perductus, ſacra ex ore ejus extracta fuerit hoſtia. Sanè exurebatur. *Dixit enim quod ſibi videbatur habere in ore ferrum ignitum*, refert Ferrarienſis.

Exemplū terribile indigne ſumentis. Barthol. Ferrar. de Chriſto Abſcond. lib. 3.

11. Hinc ait Chryſoſtomus. *An neſcitu quod hæc menſa plena eſt igne ſpirituali?* Quorſum ignis? Ut, cum tuæ conſcius non ſis puritatis, dum ut eo perfruaris, toto tremens corpore, ſacro accumbas ſympoſio; cogiteſque non ut ad amicum, qui te blandè ſuſcipiat; ſed ut ad hoſtem, qui te perdar, accedere te poſſe. Ignis enim ſi hoſtis eſt, terribilis eſt, & formidandus; ſin vero amicus, ſummè beneficus. Quantam edat ſtragem cum iraſcitur, omnibus planum fit in fulminibus, in incendiis, & exuſtionibus terrarum, hinc conſumptor dicitur, & de populator. Beneficia vero, quæ illi largitur, dum ſe amicum oſtendit, immenſa penè ſunt. Ad ignem accendis, dum, ut cælico pane fruaris, ad Chriſtum properas: cum timore, ac tremore, ad eum accendendum eſt, quem nemo illoris, ut ajunt, manibus, contrectare audebit impunè.

D. Chryſoſt. ſerm. de S. Philog. apud Sur. 20. Decemb.

Euchariſtia ignis eſt fovens, & urens.

12. Extat D. Chryſoſtomi pro Euchariſtia dignè ſuſcipienda elegans aphoriſma. *Vu*, inquit, *hoc ſacrificium honorare, animam tuam offeras, propter quam Chriſtus immolatus eſt, eam auream facito.* Ac ſi inferret. Si auream non attuleris animam, Deum inhonorabis, contemnes, probris afficies, teque morti æternæ ſubjicies Perquirendum. Quæ anima, Sacri Euchariſtici digna, potius aurea, quam argentea, gemmea, vel e burnea debeat eſſe? Propter auri pallorem, ni fallor, de quo ait Poëta:

D. Chryſ. hom. 82. in Matt.

Anima communicaturi aurea eſſe debet ob pallorem formidinis.

Quanto ſæpe magis fulgore expalluit auri.

Catullus.

ex quo timidum, & formidoloſum judicatur. Tradunt Diogenem, ſive, ut alii volunt, Socratem, reſpondiſſe cuidam cur aurum palleſceret, interroganti; *Quia multos habet inſidiatores.* Ut itaque ſcias, te nunquam ſacris dignum, niſi, cum te times indignum, timentem, trementem, palleſcentem, auream. Aureum os monet, animam ad altare conducere, Qui ſe timet indignum, ſi quæ ipſi adſit indignitas, expiare ſatagit, abluere, corrigere, & emendare. Quod, cum intrepidus negligat, poterit (abſit) judicium manducare.

Apoph. Al. Man.

13. Demum, ſacræ Litteræ, in pectore, ſummi Pontificis duodecim pretioſſimos lapides nituiſſe tradunt, nomina filiorum Iſrael habentes inſculpta. *Poneſque in eo quatuor ordines lapidum, habebuntque nomina filiorum Iſrael, duodecim nominibus celabuntur.* Quod ex hoc loco ad rem noſtram conducit, illud eſt, quod, ut tradunt Hebræi, nomen Iſacar, unius ex filiis Iſrael, lapillo praſino videbatur inſculptum. Quæres enim: Quorſum Iſacar in praſino potius, quam in Sardio, ſmaragdo, topatio, vel in alia alterius ſpeciei gemma erat inſcriptum? Occurrit Philo: quoniam ſolus praſinus in gemmis pallet, Iſacar autem ex eo, quod humeros ad laborandum ſuppoſuit, quemlibet juſtum, bonis actibus incumbentem, ſignificat; *Pallent enim, qui ſe exercent pra labore, & pra timore, ne forte ad optatum finem non perveniant.* Dicamus ergò. Si ſervi Dei laborando timent, non timebit is, qui ſolam laborum ſibi mercedem aſciſcit? Si pallent juſti humanæ fragilitati diffiſi, non pallebit homo ad ſumptionem corporis Domini accedens,

Exod. 28. 21.

Philip. Hebr. lib. 1. leg. Alleg. Si pallent juſti, cur non magis peccatores indigne ſumentes?

ens, ad quam, non ut homini, sed ut Angelo, sed ut Christo, accedendum audivit? Si, qui pro Christo humeros laborum jugo supponunt, formidant; non formidabitis, qui, cum negligenter vixerit, Christi panem edit, quo sine sudore vultus, ut dictum est Protoplasto, nemini vesci permissum est?

THEOREMA V.

Super semitas justitiæ.

Ut cæli vivas incola, cælipanem esurus.

SI verò per justitiam, sanctitatem intelligis, idem erit Prophetam ad Eucharistiam per justitiæ semitas, ac per semitas cæli, quæ solæ sanctæ sunt, & immaculatæ, deductum: quæ enim in mundo calcantur, immundæ sunt, omnis fæcis, omnis sordis expletæ. Cum igitur corpus Domini datur homini ad manducandum, quamquam in terra sit, velut si in cœlo esset, cœlique semitas peragraret, debet sanctitate fulgere. Qui non vivit, ac si esset in cælo, indignus est pane, qui descendit de cœlo.

Cur Christus in horto traditus fuit, & non in cœnaculo? Pasch. in cap. 26. Matth.

1. Auspicemur à Domino cœli. Christus non in cœnaculo, sed in horto, traditus, ligatus, inde & ad Crucem, & ad mortem fuit adductus. Si super hoc quæris: quare proditor Judas Magistri proditionem patrandam expectavit in horto, quam prius in cœnaculo commodius potuisset implere? Rationem affert Paschasius Abbas, cujus hæc sunt verba. *Nec enim conveniebat, ut Jesus in eo loco traderetur, ubi cum Discipulis Pascha manducaverat. Sed talis eligitur locus, per quem iste mundus significatur, in quo Dominus traditus est.* Ac si diceret. Quia horrendum proditionis Christi flagitium, non in cælo, sed in mundo debuit perpetrari; adimpletum fuit in horto, per quem mundus significabatur; non in cœnaculo, quod, quia in eo corpus Christi manducabatur, cœlum præfigurabat. Itaque quisquis una cum Domino sacra corporis & sanguinis ejus erat in cœnaculo commanducaturus, extra hunc mundum erat, non secus, ac si commoraretur in cœlo. Talis sit oportet, quicunque sacro pane cupit educari.

Cœnaculum cælum præfigurabat.

2. Sat ex dictis constare arbitror, sanctum, & vivificum Panem sub tabernaculi nomine in sacris litteris innui. Cujus si alia tibi non quadrat ratio, ex eo saltem accipies, quod cum tabernaculum domus sit portalis, pellibusque cooperta, portalis domus est & Eucharistia, in qua Christus nobiscum residet: quæque à fideli quolibet, & in corde, & in corpore circumfertur. Et quidnam aliud sunt panis, vinique species, quam pelles quædam eam operientes? Audi nunc Psalmographum hoc sacrum tabernaculum in sole positum concinentem. *In sole posuit tabernaculum suum.* In illo (sensus est) qui solis instar, sic vivit in terra, ut credatur in cœlo. Nam etsi solis radii videantur in terra, ibi tamen sunt, unde ad nos dimittuntur. *Majore sui parte, de justo scribit Seneca, illic est, unde descendit. Quemadmodum solis radii contingunt quidem terram, sed ibi sunt, unde mittuntur. Sic animus magnus, & sacer in hoc dimissus conversatur quidem nobiscum, sed hæret origini suæ, illinc pendent, illuc nititur, despectat.*

S. Eucharistia in S. scriptura per tabernaculum innuitur.

Psal. 18. 6. Christus est in eo qui instar solis sic vivit in terra, ut credatur in cælo. Senec. epist. 41.

3. Extra mortis periculum Christi mysteria, nequaquam domi, ruris, in platea, in vico, vel in alio quopiam loco; præter templum Domini, fas est accipere. Quorsum hoc? Ut edoceatis, iis tantum Sacramenta dividi, qui perinde vivunt in terra, ut cælicum hominibus non censeantur in terra, sed in cœlo cum Angelis. Quis nescit templo cælum significari? Hoc ex verbis Michææ Prophetæ, quibus per illum Deus impios sacerdotes increpat, clarissimum habes. *Mulieres*, inquit, *populi mei ejecistis de domo deliciarum suarum.* Audi Rupertum. *Quæ erat domus deliciarum ejusmodi mulierum, nisi domus Dei in Jerusalem*: Id est: Nisi cælum? Idem sanè est templum domum dici deliciarum, ac cælum; cum terra laborum, lachrymarum, ærumnarumque sit domus. Unde & Paradisus dicitur, quod deliciarū hortum significat. Ob eam etiam rationem veteres camerata consueverunt efformare templa, ut cælum etiam forma repræsentarent. *Veteres*, inquit Richardus, *templorum tecta camerata faciebant, ut imaginem cæli redderent, quod*

Cur S. mysteria non nisi in mortis periculo extra templum accipiantur? Micha. 2. 9. Rup. ibid. lib. 1. c. 2. Templum cælum significat. Richard. à S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 10.

constat esse concavum, Dum itaque neminem corpore & sanguine Domini pascat Ecclesia, nisi in templum, referente cælum, se conferat; clarissimè innuit neminem tanto munere dignum censeri, qui non sic degit in terra, ut esse putetur in cælo. Ut cælicola debet anima vivere, sacro non indigna pulmento.

Prep. ad Miss.

4. Dum ad Eucharistiam Sacerdos faciendam, sumendamque se præparat; ut cor suum emundet, Deum orat, hæc dicens. *Deus, qui de indignis, dignos facis; & de peccatoribus justos; munda cor, & corpus meum ab omni contagione, & sorde peccati* Quorsum puritatem cordis petit? Ut in eo Christum dignè recipiat, qui non, nisi in anima in Paradiso posita dignatur inhabitare, cor autem mundum, & purum ab omni terreno affectu purgatum, continet Paradisum. *Cum Scripturam audieris* inquit D. Marcus, *enarrantem, quæ pertinent ad Paradisum, omnibus affectionibus semotis, ad cor tuum converte animum, & reperies ibi Paradisum.* Quare si Paradisus est in corde mundo; anima verò secundum Aristotelem est in corde, cui cor mundum datum est à Deo, animam habet in Paradiso. Sacerdos itaque, quando cor suum expurgati, ac mundari petit à Deo, & Paradisum petit in corde, & animã in Paradiso. Probè sciens neminem tanto ferculo dignum, qui in terra manens, non vivat tanquam in cælo.

Qui cor mundum habet, ejus anima est in paradiso

D. Marc. opus. de Parad.

5. Sed, & aliud ejus rei argumentum ab ecclesiasticis ritibus capiamus. Idem, qui pro cordis puritate Deum orat, Sacerdos, dum se ad sacrum induit celebrandum, supra reliquas, quæ multæ sunt, vestes, aliam quandam induit, quæ casula dicitur ab Ecclesia. Unde hoc nomen, inquies, sortita est sacra vestis, quod non vestis, sed domus est proprium? Casula diminutum est à Casa parvam Casam significans. Planè casula domum significat, Sed non quamlibet: sed domum summi Dei, nempe cælum, in quo cum Angelis sanctorum animæ vivunt. Audi Bonaventuram. *Casula, id est parva casa, vel domus, significat cælum.* Divinus autem Sacerdos probè sciens nemini ad sacram mensam aditum pro dignitate patere, nisi, qui cum hominibus sic vivat in terra, ut æstimetur in cælo cum Angelis, Sacra peracturus altaria, sacram casulam induit, velut se in cælum recondat.

Unde deriveturnomen vestis sacerdotalis, quæ dicitur casula.

D. Bonav. in exp. Miss Sacerdos insulam induens quasi cælum induit.

6. Dum Richardus à S. Laurentio illud Ecclesiastes exponit, in quo Dei Sapientia Christus rosæ se confert in Jericho. *Quasi Plantatio rosæ in Iericho*: ait, idem esse, *Rosa in Iericho, ac rosa in luna*; quia *Iericho* interpretatur, *Luna*. Quoniam verò, ut adnectit, *Color rosaceus quasi sanguineus est*; rosam Eucharisticam, Christi sanguinis urnam, repræsentare censendum. Et sicut ipse ait. Idem est *Rosa in Iericho, ac rosa in luna*, sic dicendum nobis. Idem esse rosam in luna, ac Eucharistiam in luna. Huc fortasse respicit Ecclesia, quæ sacram Hostiam, sive deprecandam in templo, sive per Civitatem circumferendam, argentea ponit in lunula. Cur autem in luna? Ut ostendatur, quod, quemadmodum luna longè distans à terra, manet in cœlo; ita, qui digne Christi Sacra percipere debet, debet à terra, terram calcans, abscedere, cælumque inhabitare. *Rosa in luna.*

Eccl. 24. 19. Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 12.

Cur dum SS. Sacramentum est in monstrantia, in Lunula collocetur.

6. D. Ambrosius Eucharistiam considerans, *Hic panis*, ait *factus est esca Sanctorum.* Nemo (quasi diceret) nisi sanctus, cælestem panem, pro solis Sanctis, inventum, poterit dignè comedere. Rectè quidem; quia eo nemo dignus, nisi, qui sic vivit in terra, ut sit extra terram in cælo; quod solis sanctis permissum est. Sanctus Græcè *Agios* dicitur, quod Latinè sonat *sine terra.* Sane etsi sancti corporis oculis videantur in terra, mente tamen consideranti in cœlo sine terra videntur.

D. Amb. de Benedic. Patriar. c. 9.

Sanctus idem est quod sine terra.

7. Refert Joannes Apostolus, se vidisse mulierem, circumdatam sole, calcantem pedibus lunam, caput corona stellarum ornatam, quam (quod nostra interest) signum vocat. *Signum magnum*, inquit, *apparuit in cælo, Mulier amicta sole.* &c. Hugo per hanc mulierem, animam sanctam intelligit. Quare autem hæc anima, dum syderibus fulget, lunam terit, soleque vestitur, signum est nuncupanda? Idemmet Doctor pulcherrimam rationem assignat. *Signum enim*, ait, *aliud offert sensui & aliud repræsentat intellectui: sic vita Sanctorum, oculis corporis non repræsentat, nisi miseriam; sed oculis mentis repræsentat æternam gloriam.* Sancti sic terram incolunt, ac si cæli gloria fruerentur. Tãta enim puritate nitent, ut videantur in cælum translati; sole, luna, cæterisque syderibus enitentes. Quod si vita eorum nonnisi labores, dolores, languo-

Apoc. 12. 1.

Hugo Cardin. ibid. Sancti sic terram incolunt ac si cæli gloria fruerentur.

res & miſerias, corporeis oculis repræſentat, hoc ſignum eſt: ſanè talis vita Paradiſi gloriam mentis acumine penetrandam, obvelat: Si fumus, quod ſignum eſt ignis, ſolam caliginem ſenſibus objicit; intellectui verò, quod abſcondit, lumen. Sunt ergò in cælo ſancti, quamvis videantur in terra. Quam doctè Ambroſius ait. *Hic panis factus eſt eſca ſanctorum*, ab eo enim doceris Euchariſtiam eorum ſolummodo eſſe, qui ita vivit in mundo, ut extra terram ſint, ac ſupra terram elati, videatur in cælo.

Euchariſtia ſacramentum panis dicitur & cur? D. Chryſoſt. Homil. 51. in Matth.

8. De ſummo priſcæ legis Antiſtite ſacræ tradunt Hiſtoriæ, quod priuſquam templum adiret, verſicoloribus veſtibus ornabatur, caput verò pileo ex hyacintho elaborato tegebat. Infula huic nomen erat, tanta rotunditate tornato, *Vt propriè videretur hemiſphærium*, ait Joſephus. Hæc infula ex colore, & figura cœlum repræſentabat. *Capiti verò*, ait Theodoretus, *imponebatur infula, qua cælum repræſentabat.* Fortaſſe hoc fieri poterat ad docendum, quod, quamvis Sacerdos, dum ſacrum faceret, corpus haberet in terra; caput tamen, & mentem detinebat in cælo. Diſcant, qui Deo offerunt ſacrificia, Filii ſui præſertim ſancta & immaculata, quæ quotidie Chriſtiani fideles offerunt, & manducant, ſe ſpiritu removendos à terra menteque cœlandos in cœlo. Verbis hoc ipſum noſtri perhibent Sacerdotes, priuſquam Euchariſtiam faciant. *Surſum corda* dicentes. *Non enim*, ait, Hugo, *cæleſti cibo digna ſunt corda, terrenis dedita.*

Joſeph Hebr. de Antiq. lib. 3. cap. 11. Theod. quæſt. 60. in Exod. Sacerdos ſacrificant corpora in terra, mente in cælo degit. Hugo à S. Vict. de Miſſ. obſ. lib. 2. c. 19.

9. Sanctiſſimus Job hujus vitæ perturbationes expendens, militiæ comparavit. *Militia eſt vita hominis ſuper terram.* Ac ſi diceret. Dum homo vivit, tot, tantiſque quatitur tempeſtatibus, percutitur adverſis, jactatur malis, vexatur ærumnis, ut pugnare continuè videatur, vitaque ejus perpetua quædam militia cenſenda ſit. Sed advertè, quod non abſolutè ait: *Militia eſt vita hominis*, ſed addidit. *Super terram.* Propterea, quod homines, non in terra ſolummodo, ſed & in cælo vivere perhibentur: *Bene addit in terra*, ait D. Ambroſius; *quia eſt vita hominis & in cælo.* Horum, qui terræ adhærent, qui in bellis, & perturbationibus, in jurgiis, & litibus converſantur, vita militia judicatur ſuper terram. Nam qui perinde mente, & affectu deſerunt terram, ut potius in cælo, quam in terra vivere cenſeantur; qui perturbationum & litium ignari vivunt; horum vita, tequaquam militia, ſed tranquillitas, ſed quies, ſed pax exiſtimanda. His ita animadverſis expende, quod Chryſoſtomus Euchariſtiam Sacramentum pacis appellat. *Sacramentum pacis eſt.* Quid ſibi vult Sacramentum pacis, niſi Sacramentum cœlicolarum, vel eorum, qui quamvis corpore videantur in terra; monte tamen, & corde cæleſtem Hieruſalem incolunt: ubi pax ſumma eſt, & tranquillitas? Nam alioqui (ut audiſti) terra militiæ, & perturbationis eſt locus. *Militia eſt vita hominis ſuper terram.*

D. Ambr. de Bono Mort. c. 3. Vita homini in terra militia eſt, in cælo vero pax eſt & tranquillitas.

Job. 7. 1.

10. Illud rem hanc apprimè confirmat, quod Dominus. *Vbicunque*, ait, *fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.* Ad menſam (videlicet) corporis mei, ſanguiniſque, aquilæ congregentur: aquilarum enim, non aliorum animantium eſt. Quod expenderat Chryſoſtomus, cum *Aquilarum* diceret, *menſa hæc eſt.* Sæpius verò quæſitum eſt, ſæpiuſque reſponſum, quare potius aquilis, quam cæteris animantibus, ad Chriſti menſam pateat aditus. Nunc, ut res hæc expoſtulat, reſpondum. Eo quod aquilæ, utpote quæ tam altè efferuntur, tam excelſe volant, ut ad cælum pertingant, illorum animas exprimunt, qui relictis ſpretiſque mundi, terræque curis, terram ſic deſerunt, ut in cælum recipi cenſeantur. Quod intelligentes Ethnici, in Imperatorum juſtis aquilam dimittebant, cælum advolantem, quæ defuncti anima credebatur. Hinc in nummo quodam Auguſti. *Aquila eſt*, inquit Pierius, *pila inſidens, quaſi eum ſupra cæli connexa ſublatum velint innuere.* Quia verò Chriſti menſa, iis tantum apponitur, qui terram calcantes, in cœlo cenſentur, aquilarum menſa vocatur. Audi eundem Chryſoſtomum hanc Domini ſententiam exponentem. *Aquilas autem appellat, ut oſtendat, ad alta eum oportere contendere, qui ad hoc corpus accedit, & nihil cum terra et debere eſſe commune, neque ad inferiora trahi, & rapere, ſed ad ſuperiora ſemper volare. Aquilarum enim, non graculorum hæc menſa eſt.*

Menſa Euchariſtica Aquilarũ menſa vocatur & cur? Herodian. lib. 4. Pierius lib. 9. D. Chryſoſt. Hom. 24. 1 Corinth. Cant. 2. 1

12. Hic Canticorum locus expendendus offertur, ubi ſe Chriſtus campi floré effingit, *Ego*, inquit, *flos campi.* Campi ait, non montis, nõ collis, non vallis: non enim vallé collé, aut

Cant. 2. 1.

montem diligit habitare, sed campum. Per campum in Ecclesiæ campo militantes intellige; ut alibi per terram homines, per cælum Angelos intelligendum, continentia nempe, pro contentis. In his suum Deus constituit tabernaculum, hos sub Eucharisticis formis inhabitat, qui omnibus subjecti probris, depressi laboribus, conculcati convitiis; contra spirituales, carnalesque hostes triumphant. Sed unde illud Ambrosii: *Non in abjecto corde habitat Deus: sed, sicut tradiderunt nobis Prophetæ, thronus virtutis exaltatus est.* Quorum corpora, nullis non pressa tormentis, nullis non, vides conculcata malis? in cælo sunt corda: nec enim inter tot procellas, tempestatesque constarent, nisi cordibus, velut anchoris in cælum extensis, in cælo fixis, indivisibiliter firmarentur. *Quamvis corpore multa in terra justineat, corde tamen fixus in cælo est,* ait Augustinus. Horum Christus est pabulum, hos colit, inhabitat; qui in terris corpora, corda verò habent in cælo. *Flos campi est.*

Christus in Eucharistia illos inhabitat qui corpus in terra, animam in cælo habent.

D. Ambr. lib. 8. in Lucam.

D. Aug. lib. 1. de ser. Dom. in monte cap. 8.

12. Ingrediamur denique Vatis evangelici penetralia, non ut transfugæ, sed ut exploratores, præfloraturi, quod nostrum hoc theorema fœcundius, & succulentius reddant. *In die illa radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsum omnes deprecabuntur: & erit sepulchrum ejus gloriosum.* Vide quam eleganter de Eucharistia loquitur. Jesse radicem appellans. Christus enim est de genere David. Metonymia utitur, causam afferens pro effectu: ad eum modum, quo materia palustris palus dicitur à Martiali, & helleborum Anticyra vocatur à Persio, quod ibi magno crescat in numero. Potuit quidem eam Davidis appellare radicem: maluit autem Jesse, ut magni amoris incendium, ex quo prodiisse scimus, significaret identidem. *Jesse* namnamque *incendium* sonat. Nec minus aptè loquitur, dum signum dicit. *Qui stat in signum populorum*: signum est namque, militiæque nostræ vexillum. Nonne sub ea quotidie sacro elevata à ministro, velut vexillo quodam, unimur, & congregamur? *Radix Jesse vocatur Christus*, ait Vincentius, *qui stat in signum populorum, scilicet in missa, quando elevatur hostia, sicut in passione fuit elevatus in Cruce.* Quod autem subsequitur. *Et erit sepulchrum ejus gloriosum*, nostro theoremati suffragatur. Quod, ut idem subjungit, *Non intelligitur de illo sepulchro materiali, quia non est capax gloriæ.* Sed de rationali: (ac si adnecteret) quod nos sumus. Nam ex Bernardino habemus: *Ad hoc, quod homo disponat se dignè ex parte sua ad sumptionem hujus Sacramenti, necesse est præparare cor suum, quasi alterum sepulchrum.* Sed hoc, inquit, sepulchrum Domini corporis dignum, non terrenum, non mundanum erit, & huic seculo innixum; sed glorioſum; sed velut in cœlum elatum, velut æterna gloria cum sanctis, & Angelis congauderet. *Erit sepulchrum ejus gloriosum.*

Martialis Persius. Cur Christus radix Jesse dicatur.

Isa. 11. 10.

D. Vinc. Ser. ser. 5. Pasch. Eucharistia est quasi vexillum. Christianorum.

D. Bernardin. tom. 1. ser. 16. art. 3. in princ.

THEOREMA VI.

Super semitas justitiæ.

Æque Deus incommunicante castitatem diligit, ac odit incontinentiam.

QUamquam semitæ, per quas Ecclesiæ convivanti, ut Christi panis sit particeps, incedendum est, plurimæ sint: præcipua tamen, ut sentit Chrysostomus, Virginitas, propeque eam continentia, judicanda. *Istæ semitæ*, inquit, *agnoscuntur diversæ viæ generis humani, licet universitas semitas Domini agnoscamus; tamen semita una agnoscitur, quæ est prima in semitis, id est virginitas, secunda continentia.* Debet enim homo, panem Domini edurus, ac calicem potaturus, se ab omni sorde corporis, animæque immunditia præservare. Æque Deus incommunicante castitatem quærit, ac odit incontinentiam.

D. Chrysost. in Psal. 22. Duæ sunt semitæ per quas itur ad Eucharistiam scil. virginitas & continentia.

1. De castitate nobis primò habendus est sermo, de qua Deus per os Ezechielis videtur assatus, dum: *Sedisti*, inquit, *in lecto pulcherrimo, & mensa ornata est ante te.* Quod perinde est, ac si diceret. Ubi domi meæ ad fuisti, teque in lecto pulcherrimo sedentem vidi; servis meis, ut corporis mei mensam ante te sternerent, jussi, qua lauté reficere ris; Adderetque: si te aspexissem turpi, deformique in lecto cubantem, corporis mei, sangui-

Ezechiel. 23. 41. Mensa Eucharistica sternitur sedenti in lecto pulcherrimo, id est casto.

sanguinisque libamina minimè prægustasses. Quid lectus hic pulcherrimus denotat, in quo sedere debet anima, ut digna sit enutriri corpore, & sanguine Domini? Honestas: ait Bercorius: *lectus pulcherrimus est virtus honestatis.* Meritò quidem honestas lectus pulcherrimus dicitur, quæ variis, pulcherrimis, beneque olentibus floribus venustatur. *Lectulus noster floridus*; quæque pulchras, & decoras reddit hominum animas: *Pulchra est casta generatio.* Planè tanta charitate erga honestos, & continentes affectus est Christus; tanto amore virgines, pudicosque prosequitur, ut his tantum corporis & sanguinis sui Sacramenta proponat.

Bercor. Ver. Ornatus.

Cant. 1. 16 Sap. 4. 1.

2. Quorsum putas Ecclesiam mensæ Sponsi sui ministros adhibere vestibus albis indutos? Quidnam præseferunt homines stolis albis amicti? Præseferunt Angelos. Tales frequenter visi sunt Angeli è cælo descendentes, nostrisque se obtutibus revelantes. Testes sint Matiæ, quæ ad sepulchrum Domini, in die suæ resurrectionis advenerant. Viderunt namque ibi Angelum, cujus aspectus erat sicut fulgur. *Et vestimentum ejus ut nix.* Testes sint & Discipuli, ad quos, post Domini ascensionem in cælum, è cælo missi sunt Angeli. *In vestibus albis.* Canditatorum itaque venerabilem turbam, quam sacris altaribus tespicis assistentem, Angelorum chorum existima. Sed ad quid Angelorum præseferunt effigiem? Ut discant, Angelos, quos imitantur in stolis, se in castitate, & munditia imitari debere. Quæ quidem ratio ab Auctore gemmæ animæ assignatur his verbis. *Ideò autem ministri Christi in albis vestibus ministrant; quia Angeli æterni Regis ministri in albis apparebant. Per albas itaque vestes admonentur, ut Angelos Dei ministros per castitatis mundiciam in Christi servitio imitentur.* Altari namque nec dignus quidem est assistere, & ministrare, qui castitatem non custodit, & servat, quæ Angelos facit: *Qui eam servavit Angelus est; qui perdidit, Diabolus.* Ait D. Ambrosius.

Angeli in albis vestibus sæpè conspiciuntur. Matt. 28. 3.

Act. 1. 11.

Alba quæ ministri altaris induntur, Castitatem significat. Auct. Gē. anim. de Antiq. ritu Miss. lib. 1. cap. 198.

D. Amb. lib. 1. de Virginib.

3. Quem Nabuchodonosor, filio hominis similem in fornace ignis ardentis cum tribus pueris vidit, *Ecce ego video quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis: & species quarti similis filio Dei,* Christus erat Dei unigenitus: sanè ut sanctos illos reficeret, in fornacem è cælo descenderat. Videamus autem, quid magni, & eximii pueros illos ditabat, quod Christum è cælo rapere, ac pariter in fornacem trahere potuit. Castitatem, inquit Aponius, ob quam decertabant, & pariebantur. Cautiorum enim illud: *Qui pascitur inter lilia,* expendens, adnectit. *Tres illi pueri Hebræi castitatis dilectione missi inter Babylonicas flammas; in eis medius, ardenti fornace, quasi inter lilia pascitur Christus, cujus præsentia caminus in Paradisum, & furor ignis in rorem mutatus est.* Tanta charitate, Virginum Virginis filius, est in lilia puritatis affectus: tanto amore virgines, continentesque prosequitur, quod, ut eos visitet, pascat, reficiat, cæli sedem relinquat, & in terram descendat. Cum itaque Christum è Paradiso descensum, sacraque replentem altaria videas, ob lilia descendisse censeas, lilia puritatis solummodo rapiunt à cælo Christum: rapiunt inquam, ut pascatur, & pascatur illorum specie, venustate, & decore: pascat vicissim pane carnis suæ, sanguinis poculo. *Pascitur inter lilia, pascit, cum pascitur:* ait Bernardus.

Cant. 5. 6. Apon. li. 5. in Cant.

Castitas trium puerorum Christum ad illos in fornacem attraxit. Sola puritatis lilia Christum cælo in terras rapiunt. D. Bern. ser. 71. in Cant. Eccl. 24. 23.

4. Quæ de se ipsa Virgo virginum ait, *Flores mei fructus honoris, & honestatis,* doctrinam hic reconditam habent, ut illotis (ut dicunt) non sit pedibus adeunda, nec populari trutina, sed aurificis statera librandæ. Nam cum inter flores, fructusque non parum interfit; cur flores suos fructus Dei parens appellat? Rectè fructus dixit: de virginitatis namque, castitatis, carnisque integritatis, floribus loquitur, qui simul & fructus sunt, quoniam illis Deus summopere fruitur, cum fructus à fruendo nomen accipiant. Si instes: & cur illis fruitur; Quia, inquam, status ejus sunt, locus ejus, habitatio ejus. Sua enim fruitur habitatione, suo loco, suo statu. Hoc & Virgo ipsa mox explicat, cum Honestas fructus appellat. Quid est Honestas, nisi honoris status, status inquam Dei, qui cælorum, terrarumque magnus, & summus est honor, & à quo creata omnia honorabilia honorem communicant; Huic ergo honori virginitas, ac vitæ integritas, sedem sic propriam exhibent, ut præter hanc nullam sibi deligat mansionem. *Pulchrè autem honestas,* ait

Virginitatis & castitatis flores simul fructus sunt.

Honestas idem est quod honoris status.

Guerr. ser. 1. in Nativ. B. Mar.

Guerricus, *dicitur, quasi honoris status. Neque enim honor ille summa dignitatis & gloria statum in nobis habere posset, nisi nunc honestas vitæ, & morum, sedem ei præpararet.*

Cant. 6. 3. Habet & cælum suam Ierusalem.

5. Præterea te velim admonitum, cum sponsus Dilectam Hierosolymæ confert, *Pulchra es, amica mea, suavis, & decora, sicut Hierusalem*; minimè illi, quæ deorsum; sed quæ sursum est, Hierosolymæ comparate. Habet & cælum suam Hierusalem, quam Joannes è cælo descendentem vidit. Aurea est cœlestis hæc Hierusalem, totaque gemmea, utpote quam Deus, vir ejus, decoravit ut sponsam. Scio autem curiosum aliquem rogare me posse. Cum Dilecta esset in terra, terenæque carnis sarcinæ subjiceretur, cur non terræ, sed cælo confertur? Terrena terræ comparanda, sicut cælo cœlestia. *Spiritualia spiritualibus comparantes*, ait Apostolus!

1. Corint. 2. 13. Virgo vitæ integritate cæli civis est D. Amb. lib. 1. de Virgin.

Quia verò, quam Deus commendat, est virgo; quæ, etsi carnis mole detineretur in terra, vitæ tamen integritate cæli cives est, jure cæli cælicola comparatur. *Non humanis jam*, inquit Ambrosius Virgini, *sed cœlestibus, quorum vitam agis in terris, digna es comparari.* Ex eo verò quod ex præhabitis habes, neminem sacræ dignum Synaxeos, qui non sic vivit in terra, ut existimetur in cælo, mirum non sit Deum, ut corpus suum recondat, virginea corda requirere, quæ magis in cælo, à quo corpore, quàm in terra, à qua mente, absunt, existunt.

6. Modò illud Ezechielis, de Christo super firmamentum cæli sedente; ac dominante, præponderandum. *Et supra firmamentum, quasi aspectus lapidis saphyri similitudo throni, & super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper.* Hoc est Saphirinum thronum in firmamento vidi, in quo Christus, Dei, & hominis filius, pro majestate sedebat. Vides Christum Dominum in saphiro sedentem? *Similitudo saphiri*, ait D. Hieronymus, *thronus erat ejus, qui sedebat in similitudinem hominis.* Quare sedere non dicitur in adamante, in hyacintho, in smaragdo, aut in aliquo alio solio, sive throno, ex alio quopiam lapide fabrefacto? Quid peculiare habet saphirus? *Omnes Doctores consentiunt*, ait Joannes à S. Germano, *quod hæc gemma amatrix est castitatis*: eosque significat, qui castitatem amantes, intactam ab omni sorde suam servare satagunt carnem. Ut itaque compertum habeas Deum, nonnisi in anima castitatis candore fulgente sedere, saphirino videri cutat in throno. Anima igitur, quæ Deum exceptura sa.ro accedit altari, saphirus sit, fit castitatis, sit puritatis amatrix.

Ezech. 1. 16.

D. Hier. ib. Cur throni Dei Sapphyrinus dicitur non vero smaragdinus. Ioan. de S. Germ. li. 2. ca. 25.

Sapphyrus amat castitatem.

7. Zacharias inquiens, *Vidi per noctem: & ecce vir ascendens super equum rufum: & ipse stabat inter myrteta*, Christum aspexit sub eucharisticis formis absconditum, sive quod noctu viderit, consideres, quando res subobscurè videntur, & ipso modo, quo Christus in altari intuendum se offert; sive quod equi rufi viderit ascensorem, qualem in ara vides charitatis igne, sive, ut mavis, suimet cruore rubentem. Observandum autem, quod dum se sic visui profert, manet inter myrteta. *Et ipse stabat inter myrteta.* Quid (amabo) myrtetæ servant, ut Deus eorum gaudeat hospitio, fruatur sede, diligat contubernium? Quid? Carnis, libidinisque mortificationem. *Per myrtum*, ait Hieronymus, *intelligunt mortificationem carnis, & libidinum.* Aptiora, pulchrioraque non habet Deus loca, suæ mansioni dicata, iis, à quibus absunt oblectamenta libidinis, carnisque deliciæ: & in quibus casto, non enervata, & suppeditata tantummodo, sed & mortua, judicetur. *Stabat inter myrteta.*

Zach. 1. 8.

Cur Deus inter myrtetas sit visus. D. Hieron. in cap. 14. Zach.

Myrtetum mortificationem carnis significat. Ps. 67. 6.

8. Quæris fortè, ait Psalmographus, ubi Deus, ut eo valeas frui, residear. *Deus in loco sancto suo.* In loco suo est, ad suum locum accedas, eum in loco suo certissimè offendes. Sed num (inquies) in alieno loco manebit. Quærebam num quempiam peculiarem locum sibi consecratum haberet, ut ex creatis bruta, terram, pisces mare, aves, aerem, lydera cælum: & habet, quinam ille sit: nam de cætero eum in loco suo esse minimè dubitabã. *Ostendit castitatem*, inquit Bernardinus, *cum dicit Dominus in loco sancto suo. Locus continens est, ecce continentia.* Non existimes ibi per locum, locum generaliter accipi, qui per illud *suum* determinetur ad Deum: minimè namque Psalmista nugari voluit, neque in eadem hæsitatione relinquere. Per locum continentiæ virtutem intelligit, quæ, quia continet Deum, sicut locus locatum, sic appellatur.

Quis est locus ille quem Deus suum appellat?

D. Bernardin. tom. 1. ser. 16.

Locus Dei continentia est.

pellatur. Quoniam verò dum Sacra recipis, recipis in te Deum; pro certo habeas, a te, qui continentiam colit, nisi continens fueris, nequaquam locandum.

9. Expende rursus, quod continentem sanctum appellat *Deus in loco sancto suo*. Quid *Sancti* nomen importat? Idem est *Sanctus*, ac *sanguine tinctus*. *Sanctum*, ait Isidorus, *à sanguine hostiæ est nuncupatum. nihil enim sanctum apud veteres dicebatur, nisi quod hostia sanguine esset consecratum.* Dum itaque continens dicitur sanctus, idem est, ac si diceretur, sanguine Redemptoris, quem sub specie vini è sacro poculo hauriemus, tinctus, & cõsecratus: neminem n. hic sanguis tingit, consecrat, & decorat, qui continentiæ candore non fulgeat. Agnes sanctissima, quod hoc niteret candore. *Sanguis ejus*, inquit, *ornavit genas meas.* Hinc illud Paschasii. *Exerce te in castitate quoniam hic sanguis nihil magis diliget, quam in Christo Virgines.*

D. Isid. l. 19 cap. 4. Etym. Sanctus idem est quod sanguine tinctus.

Pasch. de corp. & sang. Dom. cap. 21.

10. In eo quod in quarto, ac quadragesimo Psalmo transferunt Septuaginta: *Myrrha & gutta, & casia à vestimentis tuis, à domibus eburneis ex quibus delectaverunt te filiæ Regum*, pro à domibus eburneis, *A gradibus eburneis*, habent alii. Quod ita potest elucidari. Dum, ut mecum adsis, ad me filia ascendis, vestimenta tua, aromatibus odorantia, gradus, (per quos Regum filiæ pariter ascendentes, tibi, mihique complacent,) suorum reddunt participes odorum. Ubi id modo advertendum, per eburneos gradus ad Dominum sanctos ascendere. Sed cur non magis per aureos, smaragdinos, aut crystallinos? Quia etsi Deus Sanctorum cordium charitate, spe oblectetur, ac fide: castitate tamen, quam significat ebur, summopere complacetur. *Ista quidem filia Regem delectaverunt per gradus eburneos, id est per gradus continentiæ, & castitatis ad Deum ascendebant.* Ait D. Bruno. Gaudet Deus, exultat, gestit, dum per eburneos gradus sacra ascendis altaria: nam miro quodam in continentem convivam affectus est amore.

Ps. 44. 9.

Ebur castitatem significat.

D. Bruno de Ornat. Eccles. c. 9

11. Etsi passim ex hordeo, & tritico, panes fieri consueverit; Christus tamen Eucharistiam instituens, non hordeaceum, sed triticeum usurpavit. Ex quo quidnam conjectas nisi sacrum panem continentium, non luxuriosorum, alimentum esse? Hominem esse triticum, hordeum jumentorum: Homo autem est castitatis affecta, carnemque rationi subjiciens, cum corporis inquinamenta prosequens, deliciis carnis indulgens, suoque sensui subditus, brutum sit potius, & jumentum. Hoc in sacrificio, quod pro adultera offerebatur, præostensum est, in quo, non ut in cæteris, similam, quæ triticea est, sed hordeaceam farinam demandatur offerri. *Offerat*, inquit Deus, *oblationem pro illa decimam partem Sati farinæ hordeæ.* Quod his verbis Salomon apud Lyranum explicat. *Farina hordeacea, non triticea; quia hordeum est pabulum jumentorum, cui adultera assimilatur.* Sane non brutis, non carnis imperio subditis, præstitum est Eucharistiæ sacrum: sed hominibus, sed iis, qui castitatis amore carnem calcant, sensum subigunt, suntque præter corpus in corpore.

Eucharistia panem triticeum postulat, quia panis est continentium, non luxuriosorum. Cur pro adultera similia offerebatur hordeacea. Num. 5. ex Rabb. Salom. apud Lyran. ib.

12. Habes ex dictis, quali Deus amore, tectus hominum panis, feratur in continentes. Videndum nunc breviter, quali abominatione & odio prosequatur incontinentes. Hebræis, ab Ægypto exeuntibus, agnum, qui Dei agnum peccata mundi tollentem præfiguraret, nonnisi accinctis renibus, permissum est manducare. *Sic autem*, inquit Deus, *comedetis illum: renes vestros accingetis*, &c. Quia verò, ut passim perhibent, per renes accinctos castitas intelligitur: perspicuum est, Deum hac lege solos continentes ad agni sui convivium admittere voluisse; incontinentes verò longè latèque distare. Sed cum peccata omnia, utpote qui sordidant animam, a Sacra Corporis Christi comestione detineant; quorsum hic tantum luxuria prohibetur? quare non & superbia, avaritia, ira, & similia? Et si verum sit, quod sanctam accessurus ad cœnam, quibuscunque culpis expurgare se debeat, in convivio tamen agni sola inhibetur luxuria? quoniam majus luxuriosis, quam cujusvis alterius generis peccatoribus, Christum indignè comedentibus, imminet malum. Audi Abbatem Paschasium. *Renes vestros accingetis; quia hæc Sacramenta sunt vitæ semina, quibus virgines generantur. Unde constat, quod nulli periculosius se contingunt, quam luxuriosi, & incesti.*

Exod. 12. 11. Deus solos continentes ad agni sui convivium admittit. Cur luxuria magis quam alia peccata communicanti prohibeatur. Pasch. de Corp. & sang. Domi. c. 22. Alger. de Sacram. 2 lib. 1. c. 8.

Cujus

Cujus ulterior hæc ab Algero ratio assignatur. *Agnum Dei sine macula, qui Virginis est filius, luxuriosi, & incesti sumunt periculosius. Quia cum in Sacramento ei uniri debeamus conformitate passionis, & mundiciei; nihil sic adversatur passioni Crucis, ut voluptas; nihil sic mundiciei, ut fœditas; nihil sic ejus unitioni, quam fornicaria societatis unitas.* Adde aliud D. Bernardini. *Magis peccat existens in peccato luxuriæ, quàm existens in peccato iræ, vel alterius peccati spiritualis; & hoc propter despectionem. Qui enim peccant peccato luxuriæ, peccati vilitatem agnoscunt, & viles se reputant.*

Luxuriosi periculosius Eucharistiam percipiunt, quam alii peccatores. D. Bernardin. tom. 2 ser. 57. art. 2 c. 1.

13. Sacræ Regum historiæ de Psalmista nostro recēsent, quod à Rege Saule ad Achimelech Sacerdotem confugiens, panem pro suis sociorumque refectione postulavit. Cui, cum laici panes jam defecissent eatenus sacros Dei mensæ appositos obtulit, quatenus pueri, quos secum ferebat, mundi essent, & casti: *Non habeo*, inquit, *laicos panes ad manum: sed tantum panem sanctum; si mundi sunt pueri, maximè à mulieribus.* Quod idcirco cautum est; quia panes illi sacri sacrum Eucharistiæ panem in altaris mensa propositum figurabant, quem nefas est ab incontinentibus comedi. Hic est ferè omnium sensus. Sed ne te pigeat quæso, Sacerdotis verba perpendere. Non enim petit, si à meretricibus, sed si à mulieribus, mundi sint pueri. Velut si innueret, illos, etiam si proprias cognovissent uxores, quod licitum erat, immundos, sacroque pane indignos existimari. Sed quorsum hoc, cum uxoris concubitus nec culpam inferat, nec aliam animæ labem? Tantam Deus puritatem in communicante requirit, ut & coitum uxoris abhorreat. Eu purpuratum Hieronymum. *Ad David fugientem ad Achimelech Sacerdotem dictum est: si mundi sunt pueri ab uxoribus. Panes enim propositionis, quasi Corpus Christi, de uxorum cubitibus conjurgentes edere non poterant. Dixit si mundi sunt pueri ab uxoribus, videlicet quo ad mundicias Corporis Christi omnis coitus immundus sit.*

1. Reg. 21. 4.

Nefas est Eucharistiam ab incontinentibus manducari.

A propria etiam muliere continere debet qui communicaturus est. D. Hieron. lib. 1. ad Iovinian.

14. Si verò Sacerdotem mavis de illicita mulierum commistione locutum. Peto. Si Davidis servi, tali labe infecti, in extrema famis necessitate fuissent; prohibitane illis fuisset sacrorum panum comestio? Poteratne Sacerdos in tali casu eos è sacra mensa secludere, fameque pereuntes reliquere? Quidni? imò magis tenebatur: satius enim est incontinentem perire, quam sacro pane cibari. Hoc (ait Xistus Pontifex) innuunt verba Achimelech, si studiosè considerentur. *Ostendens facilius potuisse incontinentes inedia mori, quam panes sanctificationis accipere.* Luxurioso equidem minus malum est mori, quam Eucharistiam sumere: per hoc enim Dei indignationem incurrit, cujus tam acerba sunt vulnera, ut mortis vulnus in illorum comparatione sit parvum.

Satius est incontinentes perire quam sacro pane cibari.

Xist. Pont. de Cast.

15. Quod ait Dominus, *Non permanebit Spiritus meus in homine quia caro est*, sic liceat interpretari. Res sanè abominabilis est, Christum Dei filium (*Spiritum oris nostri* ab Hieremia dictum) in homine permanere, videlicet incarnari, cum sit caro; carnis, ac sanguinis sordidatus injuriis. Tanta enim Deus in animas libidine sordidatas, displicentia fertur, ut Verbi incorporationem, per quam in homine permansurus erat, visus sit inhibere. Omnem quidem, dum nobiscum esse constituit, immunditiam abominatur; hanc tamen præcipuè, velut omnem aliam excelleret turpitudinem. Sic Bernardinus, Augustino concors, turpissimum sodomitarum scelus arguens effatur. *Propter hoc scelus secundum Augustinum, quia erat in humana natura, Filius Dei fere desiit incarnari.* Addique *Hieronymus super illud Isaiæ: Habitantibus in regione umbræ mortis lux orta est eis, dicit, quod lux illa omnes laborantes illo vitio extinxit, ne natura quam assumpserat, tanta immunditiâ fœdaretur. Et hæc potest esse ratio, quare Christus tantum scelus non legitur arguisse: eo quod tam recens memoria illius punitionis in mundo erat, quod homines ab illo crimine abstinebant.* Vides luxuriose quantopere tuum Deus nauseet hospitium, eadem abominatur, societatem exhorret; quod egrè in virginea carne, eo quod caro erat, videtur inhabitasse.

Gen. 6. 3.

Thren. 4. 20.

Licet Christus omnem immunditiam horreat, maximè tamen luxuriæ sordes. D. Bernardin. tom. 2 ser. 25. art. 2. c. 1.

THEO-

THEOREMA VII.

Propter nomen suum.

Procul sint immundicia, undè Deus mundissimus nobiscum præsto est.

DUM à Propheta, cur eum Deus per justitiæ semitas duxerit, sciscitaveris, *propter nomen suum*, respondebit, quod est Emmanuel, id est nobiscum Deus. Quod perinde est, ac si diceret. Quia se Deus meus usque ad seculi finem in Sacramento altaris ait esse mansurum; non modò me justum, purum, & impollutum servati voluit, sed & semitas ipsas, per quas inambulem, sanctas esse decrevit. Jure hoc justum est. Ubi enim Deus mundissimus, & puriſſimus nobiscum adest, nullæ immundiciæ, nullæ maculæ, nullæ sordes debent adesse.

1. Quamquam Ethnicorum scriptores, septem orbis miracula prædicantes, & inter illa Dianæ templum, argenteis columnis extructum; temploque Salomonis, omnibus præferendo, nec novissimum locum concedant; in toto tamen orbe nunquam illi visum est simile, sive sumptuum magnificentiam, sive structuræ subtilitatem pretiositatemque materies attendas. In eo enim pro nihilo habebatur argentum, nam cuncta auro videbantur obtecta. *Nihil erat in templo*, sacra ait historia, *quod non auro tegeretur.* Quocirca cui datum est Dei templū inspicere, totum tertæ aurum illuc congestum, potuit æstimare; seque cœlum vidisse, cujus plateæ, muriq; ex auro sunt purissimo fabrefacti. *Platea ejus, & muri ejus*, inquit Ecclesia, *ex auro purissimo*; Vel saltem subterraneam aulam, quam Robertus, Romanorum Pontifex in campo Martio vidit, cui parietes aurei erant, tectum aureum, pavimentum aureum: aureus in ea Rex, aurea Regina, aurei milites, & ministri: & si quid aliud in eo erat, auro quoque nitebat. Sed cur nihil erat in templo Dei, quod auro non esset obtectum? Quia in eius domo nil immundum, & turpe videri debet. *Ingredere in templum Salomonis*, ait D. Bruno, *& circunspice diligenter: nihil ibi, nisi aurum, & illud purissimū videre poteris. Quia nihil turpe, & immundum in domo Dei apparere debet.* Intellexit Salomon Deum puriſſimum ac sanctissimum domum illam inhabiturū; propterea omnia cooperuit auro, ut nonnisi aurum ubique circunspiceretur.

D Bruno de ornatu Eccles. 12.

3. Reg. 6. 21. In Dei domo nihil immundū videri debet. Pet. Ber. Reduct. Mor. lib. 14 c. 72. num. 6.

2. Hic diutius immorandum. Tametsi cuncta, quæ in templo erant, obtegerentur (ut dictum est) auro; auro tamen altare thymiamatis speciali Dei mandato obtegendū erat. Ait enim Moysi: *Facies altare ad adolendum thymiama de lignis sethim; vestiesq; illud auro purissimo.* Advertendum autem, ligna sethim fuisse olim pretiosissima, non modò quia incremabilia, & imputribilia; sed quia tanto candore fulgebant, ut vel ebur ipsum excellerent. Peto itaque. Cum ligna sethim tam pulchra fuerint, & pretiosa, suoque satis ad altare ornandum decore; quid est, quod auro superinduebantur & tegebantur? Quia Deus omne, quod nostrum est, quamvis pretiosum, & pulchrum, sic fœdum, & immundum existimat, suisque indignum obturibus, ut ante oculos suos oporteat operiri. Audi Hieronymum Oleastrum. *Non enim vult Dominus quidquam nostrum videre, nisi tectum: omnes nos immundi, & omnia nostra indigna divinis oculis. Tegendum est altare, etiam si ligna sethim, ex quibus factum est, munda, & pretiosissima sint* Attende quali mundicie exornandus est locus, in quo Deus resideat, cum etiam pretiosa, & pulchra, eo quod nostra sint, reputet immunda, oculisque suis indigna.

Exod. 30. 1

Cur Deus ligna sethim quæ pretiosissima & pulcherrima erant, auro obduxerit?

Oleast. ibid

Omnia nostra indigna sunt divinis oculis.

3. Priusquam ab auro abeamus, auream Apocalypsis zonam huc afferamus considerandam. Ait enim Joannes se Christum vidisse, *Præcinctum ad mammillas zona aurea.* Si, quid aurea zona significat, mammillas Christi præcingens, pro intelligentia hujus loci, rogaveris; Chorum sanctorum, inquiet Victorinus, *Zona chorus sanctorum est.* Si denuo instas. Quidnam agunt sancti, dum instar zonæ pectus Christi circundant, pendentque ab uberibus ejus? Corporis (inquam) ejus, sanguinis Sacramenta percipiunt, quæ per ubera Christi significantur Ita tres Patres illud Canticorum,

Apoc. 1. 14 Zona aurea quid significet. Victorin. ibid.

Cant. 1. 1. Caten. Trium Patr. ibid.

tum, *Meliora sunt ubera tua vino*, declarant. *Quod si*, inquiunt, *ubera mysticè vis intelligere per ubera illa admiranda, ac vino præstantiora: cogita ineffabiles illos altaris fontes, ex quibus nos omnes pietatis alumni nutrimur.*

Sacram. ta Cor. oris & sanguinis Domini per ubera significantur.

Advertè verò, quod, dum sancti è pectore Christi pendent ejusque Sacramenta sugũt, dicuntur aurei: *Zona aurea.* Quoniam nemo luteus, nemo terreus, nemo sordidus; sed solus mundus, sed totus aureus accedere debet ad Christum.

Exo. 30. 18

4. Ut, antequam Sacerdos accederet ad altare, corporis ablueret sordes, jussit Deus Moysi vas quodam æneũ poni in tabernaculo. *Faci s labrum æneũ cum basi sua ad lavandum, & missa aqua lavabunt in ea Aarõ, & filii ejus manus suas, & pedes, quando accessuri sũt ad altare* Quæro cũ pro nihilo Deus

1. Pet. 3. 21

carnis immundicias ducat, *Non carnis depositio sordium, sed conscientiæ*, ait Petrus Apostolus; quorsum hic ita carnis sordes odit, ut ni prius laventur, suum ad altare neminem admittat? Tantam Deus in eis, qui sua frequentant altaria mundiciam diligit, puritatem exquirit, ut non tantum animæ, sed & carnis, quas non curat alibi, dedignetur spurcitias. Sic Oleaster locum hunc elucidans. *Non arbitratis Deum sola interiori mundicia contentari, amat etiam externam.*

Magnopere Deus in communicantibus mundi. ã requirit. Oleast. ibid

Unde graviter illum offenderet putarem, qui rẽ sacram illotis, ut ajunt, manibus, aut conspurcatis, contrectare præsumeret.

Matt. 24. 28.

5. Sanè si Dominus dum de suo loquens Sacro: *Ubicumque*, ait, *fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ*, vultures apposuisset, dixisseque, Ibi congregabuntur & vultures, aptius, & proprius videretur locutus: minimè enim aquilæ, quæ, teste Alberto, solitariæ volant, sed vultures ad cadavera turmatim advolant. Quare ergo non Vultures inquit, sed Aquilæ? Quia ad puritatem, & mundiciem attendit, quam locus exigit, in quo suum corpus apponitur, Aquilæ namque mundissimum, utpote gemmiferum, nidum habent: at verò *Ubi*, ait idem Albertus, *nidificant vultures, terra fœtet ex cadaveribus, ibi comportatis* Ut itaque intelligas, locum, Sacram Eucharistiam continentem, mundissimum, nitidissimum, à quacumque sorde, ac quovis fœtore, expurgatissimum esse debere,

Alber lib. 23. de Animal.

Alb. ibi. Communi caturus Aquila esse debet propter mũdi-

Dominus corpus suum, non vulturibus, sed aquilis circumdandum, inquit. Et ad quid censes tot vicibus aras à Sacerdote thurificari, nisi ut locus ille corpus Christi fovens, à quavis suspensione fœtoris, qui illuc aliunde pervenire potuit, purificetur? *Ob reverentiã Sacramenti*, ait D. Antoninus, *thurificatur altare, ut scilicet per bonum odorem deducatur quidquid corporaliter pravi odoris esset in loco, quod posset provocare horrorem.*

tiam nidi hujus avis. Cur altare toties in sacro thurificetur. D. Antonin. part. 3 tit. 13. cap. 3.

6. Quoniam opus erat olim Sacerdotem leprosi domum intrare, Deus eam ante Sacerdotis ingressum mundari, & expurgari præcepit. Ubi enim ait vulgatus, *Efferant universa de domo priusquam ingrediatur eam.* Pagninus habet: *Expurgabunt domum, antequam ingrediatur sacerdos* Si forte quæris, quare domus, quam Sacerdos ingressurus erat, mundari debebat? Ob reverentiam, inquam, præsentiæ sacerdotis habendam. *Audi* ait Oleaster, *quæ reverentia sit Sacerdotis præsentia exhibenda, cum domum tuam fuerit intraturus? Nempe domus ipsa mundanda, ne sordes domus ejus oculos offendere possent: nec enim vicarius, & minister est.* Quod si homo immundus, immundo conceptus semine, immunda tractans, & cogitans, offenditur, eum videt immunda: quare mundanda sit domus eum hospitatura: quonam studio purificandum est templum, qua diligentia mundificandum altare, quantanam industria, tua examinanda, ac purificanda præcordia, qui Deum expectas, nè purissimos ejus offendas obtutus? Neque aliam ob rem admonemur altaris lintea mina frequenter abluere, quam ob Dei præsentiæ reverentiam, qui in illa cum tota cœlesti curia per singulos dies sacrificandus descendit. *Lintea mina altaris, & indumenta*, inquit Odo Parisiensis Episcopus, *sæpe abluantur ob reverentiam, & præsentium Salvatoris nostri, & totius curiæ cœlestis, quæ cum eo præsto est, quoties missa celebratur.*

Levit. 14. 36. Pagn. Transl.

Oleast. ibi. Domus quam sacerdos erat ingressurus mundari debebat, cur igitur non mundetur anima, quam ingressurus est Christus

Odo Paris. Epis. instatur. Synod.

7. Eliotropium, sive sollequium, à Græcis *Diosantos*, hoc est, *Oculum Christi*, scribit Lemnius medicus nuncupari. Cujus nomenclaturæ si rationem efflagitas: Eò quia, inquam, cum oculis Christi quandam habere videntur proprietatem. Eliotropii flores solis sunt amantissimi, nisi solem, totius luminis fontem, inspicere nesciantes:

Lemn. de Occ. nat. mirac. l. 1. c. 17.

entes ad cujus ortũ, ut immiſſum lumen excipiant, officiosè se pandunt, ac quocunque girando sol vadit, vertunt se, & inclinant: mox autem in vespere, cum se sol obduxerit, ipsi paulatim se colligunt, velut in cubiculo quodam sua clauderent intima: lucis carentiam, ac noctis caliginesferre non posse suo modo significantes. Ita & oculi Christi lucem colunt, lumen diligunt, ut nihil, quod luce careat, inspicere posse videantur. Et hæc est præcipua ratio, qua S. Mater Ecclesia, nullibi corpus eius, nisi ubi lumen effulserit, apponere consuescat. Nam, ut ait Hieronymus, *Deus semper in meridie est.* Nunquam advesperascit altissimo, elongantur ab ejus sede caligines, distant tenebræ, & umbræ. Purissimi sunt oculi eius: sola pura, & pulchra, sola lumine prædita, sordium non caligata fuligine, inspicere possunt. Solsequia sunt heliotropia.

Oculi Christi nihil quod luce carent inspicere possunt.

Cur Ecclesia sub sacrificio Missæ tot lumina accendat?

D. Hiero. in c. 3. Abac. Deus semper in meridie est.

8. De Salvatore refert Evangelista, in cæci cujusdam oculos expuisse, quos exinde ad lumen revocaturus erat. *Et apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum, & expuens in oculos ejus, imposuit is,* &c. Quorsum hoc? Quidnam immundi, quid execrandi vidit in oculis cæci, quod procul ab indignatione intueri non potuit, quin in eos expuceret? Peccatum vidit. Est sententia Hugonis; *Per exprobrationem peccati* hoc feciſſe, dicentis. Ubi purissimus Deus, fons omnis puritatis, & luminis, limpidissimus, illum ante se cæcum vidit, peccatum inspexit, quod misero lumen abstulerat. Hoc spectaculo tanta efferbuit ira, tanto fuit stomachatus horrore, ut in illos, tamquam sordidissimos, & fœdissimos, expuerit. Sic Deus mundus ab immunditia lædi tur, quam præcipue peccatum affert, ut nihil execrabilius, abominabilius sacris ejus obijci possit obtutibus.

Mar. 8. 23.

Hug. Car. ibid.

Cur Christus in oculos cæci exspuerit? Deus mundus ab immunditia offenditur.

9. Adverte quo studio Citharedus Vates, nè nostra peccata conspiceret, iram nobis efflagitantia, divinos ab eis oculos avertebat, *Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo:* Quia verò placet Nyſseno hæc interrogativè, adjecta vocula *Quare*, legenda esse: *Quare posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo?* Quasi, inquit, Propheta Deum, quod nostras iniquitates inspiceret, quodã modo redarguens, diceret. *Decet tepulchra ante oculos habere; iniquitates autem indignum est, quæ à te inspiciantur.* Quid est (nempe) Domine Deus meus, quod ad nostras visendas iniquitates, putissimos, ac lucidissimos oculos tua è sede demittis? Hæccine sunt spectacula tuis digna conspectibus? Te pulchra, pura, lucesque micantia, decet aspicere; minimè verò deformia, turpia, tenebricosa, ut hominum iniquitates, & scelera. Qua quidem emphasi non modò admirandam, & ineffabilem oculorum Dei, dum peccata nostra prospiciunt, indignationem edocuit, sed & indecentiam pariter: quippe qui, ut eos è tali spectaculo averteret, nosque ab ita condigna liberaret, non bonitatem ejus, clementiam, pietatem, misericordiam, vel in nostrum genus amorem, non tandem sui Unigeniti merita, sed indecentiam allegavit. Vides itaque quam indeceus sit & indignum oculis Dei animæ turpitudines & obscænitates objicere? Crede mihi, minus indecorum esse coram Deo stercoratas vestes, quàm animas iniquitatum sordibus inquinatas, afferre.

Ps. 89. 8.

D. Greg. Nyss. tract. in Ps. ca. 7.

Nil indecentius quam quod Deus peccata nostra videre cogatur.

10. Tuum nè unquam fatigavit ingenium, quod Deus Moysi suum altare semel in anno lavandum, & piandum commisit? Ita, secundum quod transfert Pagninus, Exodi trigesimo leges; *Et expiabit Aaron super cornua eius semel in anno.* Neque hoc olim ab Ecclesia prætermissum est, dum Christi altaria, aqua, & vino, quibusdam que tamis in Parasceve lavari præciperet. Vis rationem assignem? Audi Oleastrum, qui id fieri ait, non quod altare peccaverit; *Sed quia contagiosa sunt peccata nostra, ut non solum nos contaminent; sed etiam sancta D e. Nam quacunq; peccator tangit, etiam si Sacerdos sit, immunda reddit.* Tanta feditate, & illuvie scatet peccatum, ut non peccatorem solummodo fœdum reddat & turpem; sed & in quodcunque peccator tetigerit, suam obscænitatem transfundat. Quia verò Sacerdos, utpote homo, & ex consequenti peccator, potuit sacrum altare peccati macula contaminare; jubet illud Deus expurgari, & abstergi; indignum, & indecorum existimans, suam ibi majestatem sedere, ubi peccati sordes apparent.

Exod. 30. 10. vagn. Transl. Durand. Ratio Divin lib. 6. cap. 76. Oleast. ibid Cur altaria in die Paraseeves abluantur?

Quacunq; peccator tangit immunda reddit, quia peccatum contagiosum est.

11. De Angelo, qui ob Regis David peccata septuaginta millia Judæorum percus-

ſit quærit Abulenſis: fuerintne bonus, an malus? ex miniſtris cœli, an ex tortoribus tartari? ex ijs qui Deo aſſiſtunt an qui Deo rebelles, à Deo longè morantur? Atque, non deeſſe, qui cenſeant fuiſſe Dœmonem: ipſe verò è contra cœleſtem Angelum putat, hac ratione Permotus. *Quia Propheta Gad juſſit fieri altare, & immolari victimas in loco, in quo apparuerat ille Angelus: ſi tamen fuiſſet malus, non fuiſſet ibi factum altare.* Convincens ſane argumentum. Quoniam Dœmon tantis ſceleribus, fœditatibus, & iniquitatibus ſordidatur, ſi illum incoluiſſet locum; indecorum & turpem, ſacroque altari reddidiſſet indignum. Nam locus, ubi altare, Dei aſſiſtentiæ conſectandum, erigitur, mundus, & expurgatus præſervari debet.

2. Reg 24. 15. *An Angelus percuſſor bonus vel malus Angelus fuerit? Abulenſ. ibid.*

12. Ubi ſe Chriſti proditor, ſui carnifex factus, veniam deſperans, ſuſpendit, *Crepuit medius*, refert Petrus Apoſtolus, *& diffuſa ſunt omnia viſcera ejus* Quod ſe ſceleſtus ſuſpenderit, patet ratio: *Guttur enim*, ait Beda, *per quod vox proditionis exierat, laqueo nodus necavit:* laqueo debuit mori, cui Diaboli laqueis, nummis inquam, cor alligavetat. Quæ autem, qua crepuit, ratio potuit eſſe? Temeratia panis Chriſti comeſtio: Poſt quam enim in animæ eius ſtercora, fœditateſque ingreſſa eſt Euchariſtia, tot, taleſque immundicias ferre non ſuſtinens, ſacrilego, ut iter ſibi indè aperiret, perfodit intima, dirupit viſcera. *Iudas*, ſcripſit Cellenſis, *buccellam azymi panis accepit, ſed medius crepuit. Vis enim magna diſcernens mundum ab immundo, in pane illo, cum ſtercoribus avaritiæ, & infidelitatis, proditoris, non patitur immorari.* Quonam modo (obſecro) inhabitari poterat à Deo is, cujus cadaver, ut aſſerunt, odorem adeo tetrum emitteret, ut prædium, in quo deceſſit, non modò nunquam coli potuit, ſed nec, niſi à nares ſibi obturantibus præteriri?

Act. 1. 18. *Beda.* *Iudas crepuit medius, quia in ſordidam animam Euchariſtiam ſumpſit.* *Petr. Cel de panib. cap. 3.* *Ioã Lorin. in 1. Act. Iudæ domus tetrimum fœtorem ſpirat.*

13. Denique recenſent, Judæum à fidele quadam muliere ſacrum Chriſti corpus accepiſſe; moxque capſam in quam illud poſuerat, coram alia, Dei dilecta, incautè apetuiſſe, quando magnum viſum eſt mirum. *Corpus enim Chriſti ſaltavit ad pectus mulieris.* Minimè quidem mundiſſimum, ac puriſſimum corpus in immundiſſimo, ac ſordidiſſimo loco detinere ſepoſuit, quin in purum, ut purè ſervaretur, evolaſſet hoſpitium. *Abſcond. lib. 3.*

THEOREMA VIII.

Propter nomen ſuum.

Noſtrarum Animarum zelus Deum è cœlo trahit, & detinet in altari.

VElim advertas, hæc verba, *Propter nomen ſuum*, ad ea, quæ jam præmiſerat, referenda. Nam quia Emmanuel, id eſt nobiſcum Deus, nomen Chriſto eſt, videtur innuere, Deum propter nomen ſuum euchariſticas paſcuas præparaſſe. Non enim modò, ut nos paſceret, ſacram cœnam inſtituit; ſed etiam, ut uſque ad conſummationem dierum nobiſcum ſit, nè nos, quos tantoperè diligit, vel per momentum deſerat. Ex quo clarum fit Auguſtiſſimum Sacramentum Zelotis Dei opus eſſe. Nam zelus animarum noſtrarum Deum noſtris quotidie trahit, & detinet in altaribus. *Euchariſtia ſacramentum zelatis Dei opus eſt.*

1. Scio te quidem ſcire, cùm mira quadã vi Chriſtus, ut Ioan. habet, converteret aquam in vinum, Euchariſtiam præfiguraſſe, in qua in ſanguinem, & carnem ſuam vinum & panem convertit. Hinc autumo mirum illud minime Hieroſolymis, Bethleem; ſive Nazareth, aut alibi; ſed in Cana patratum, Cur in Cana magis, quam alibi? Ut eruditeris auguſtiſſimum ſacrum zeli opus eſſe, à Deo zelote adinventum; ut nullo tempore Chriſtus nobis præſto non eſſet: Cana zelum ſonat Salmeronem audi. *In Cana Galileâ id eſt in domo zeli videre competit Chriſtum in Euchariſtia & proteſt dicere, zelus domus tuæ comedit me: Nam zelus Domini excogitavit artem, qua ſe poſſit in alimoniam animarum relinquere: communicavitque Sacerdotibus poteſtatem, qua tantum miraculum perpetuo exiſtat in Eccleſia.* *Ioan. 2. Converſio Aquæ in vinum in Cana facta Euchariſtiam præfiguravit. Cur Chriſtus in Cana potius, quam alibi Aquam in vinum converterit? Salmeron. tom. 9. tract 16. in Evang.*

2. Si Chriſtum obſecres, Quænam res, dulciſſime Domine, ut corpus tuum ſanctiſſimum, ſanguinemque pretioſiſſimum, ſub panis, & vini formis abſconderes, teque comeſtibilem faceres, te coegit? Zelus animæ tuæ, reſpondet Dominus *Immenſus Chriſti erga nos amor illum comeſtibilẽ reddidit.*

per

Psal. 68. 12. per Psaltem, *Zelus domus tuæ comedit me.* Ita Bernardinus Senensis hunc locum explanat. *In persona Christi, Propheta ait: Zelus domus tua comedit me. Id est: immensus animarum zelus me comestibilem fecit.* Quasi diceret Dominus. Tantum opus à dilectione cognoscе. Quoniam amor legem præfixit amantibus, longè ab amato difficillime vivere posse: ego autem genus humanum supra, quod dici, aut cogitari potest, charitate prosequens; ne cum cæli culmina teneo, divellar ab eo, Sacram Eucharistiã, facio: cuius gratia, dum cum Angelis, & Beatis oblector in patria; cum viatoribus, & laborantibus

Prov. 8. 31 identidem lætor in via. Nam *Deliciæ meæ, esse cum filijs hominem.*

3. Sermonem prosequamur de Christo: de quo canit Prophera, cum ait? *Et erit tanquã*

Psal. 1. 3. *lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum;* Lignum enim & arbor est Paradisi, quam vitalem appellant. Sapientia Dei est, quæ est *Lignum vitæ iis, qui apprehenderint*

Prov. 3. 18 *eam* Hæc autem arbor *Dabit fructum suum,* suam nimirum carnem, comestibilem reddi-

Rich à S. Laur. ac Laud. B. Mar lib. 12. In Off. Corp. Christi. tam. *Fructum suum, id est carnem suam,* ait Richardus à S. Laurentio, *esibilem dedit in cæna.* Ideo ait Ecclesia. *Fructum salutiferũ gustandum dedit Dominus.* Observa verò, quòd ait. *Dabit in tempore suo,* non extrà tempus suum. Si scire lubet, quale fuit tempus, quo cælestis hæc arbor fructum suum exhibuit: attẽde prius quale sit tempus, in quo suos ferunt arbores fructus, & scies quod cupis. Tempus fructificandi est cùm sol ferventior est, cùm leoni conjungitur, cum nos deserere incipit: non nisi in solis fervore, fructus ad maturitatem perveniunt. Tunc carnis suæ Dominus salutiferum dedit fructum, cùm eius plus solito efferbuit, cum discedere à nobis decrevit *mortis suæ tempore, Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.* Quos namq; tantopere diligebat, relinquere non sustinẽs, se comestibilem fecit, nobisque reliquit edendum, ut nobiscum perpetim habitaret. Quod, ut patet, zelotis est.

Tunc Christus Eucharistiam instituit cum eius amor quamaximè efferbuit. Ioan. 11.

4. Sanè non inconsulto idem Psalmographus, dum Eucharistiam caneret, *Dominus*

Psal. 22. 1. *pascit me,* inquit: *nihil mihi deerit* Deus enim Omnipotens sacro sui corporis ferculo, potuque sanguinis, tantis Ecclesiam suam ditavit bonis, explevit deliciis, ut nihil ei desit, quod valeat concupisci. Hoc enim sacro *Singulos defectus nostros, quantumin se est, supplet in hac vita: cum ipse etiam in præsenti sit omnia omnibus, id est sufficientia omnibus,* Ait Richardus à S. Laurentio. Si verò roga veris: Quare Iesus noster in hoc uno pabulo bona cuncta coacervavit, ut nullo bono indigeat Ecclesia? Ratio, inquam est, vehementissimus, ac ardentissimus, quo illam prosequitur, amor: nullum enim à se vult ei benefacere. Audi Oleastrum: *Considera dilectionem Dei tui erga te, non vult aliquẽ quam sei tibi benefacere: alios suspectos habet, ut solum eum ames, illumq; soli servias, illique cuncta tua debeas.* Ex quo liquidò apparet, Salvatoris zelum, quo nos prosequitur, Eucharisticum Sacrum adinvenisse. Zelotyporum est, bonis, quos amant cumulare, nè ob rei alicuius defectum alios sibi amatores asciscant, illosque penitus deserant.

Rich. à S. Laur. ibid. Cur Christus in Eucharistia cuncta bona coacervavit? Oleast. in cap. 32. Deutero.

5. Cum Christus Cruci appensus, mox esset expiraturus, hæc protulit. *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.* Quibus quidem verbis, ut autumat Athanasius, universos fideles, quos iam vivificabat, quos que velut membra suo capiti unita, secum habebat in ligno, Patri commendavit. *Commendabat,* inquit S. Doctor, *universos mortales vivificatos: nam sumus membra eius, secundum illud Apostoli: Omnes unum estis cum Christo.* Sed quonam pacto fideles, dũ Christus esse in Cruce, cum Christo erant in Cruce? Per Augustissimum Eucharistiæ Sacrum. Nam, cum illud post passionẽ, & mortem instituere potuisset: ante passionem, & mortem instituit: ut nos quoque cum ipso suspenderemur in Cruce. Audi Paschasium. *Quia nostræ salutis summa in isto consistit Sacramento, desiderio sui desideravit adimplare, ut cum suis, antequam pateretur, hoc verum manducaret pascha: quatenus per hoc, antequã se daret in pretium, nos in illo, & ipse in nobis unum essemus corpus, & id. o in Cruce nos cum illo crucifixi fuimus.* Ac si diceret. Zelotypicæ adinventum fuit, quæ nec vel per horam amatorem nostrum à nobis abesse patitur. *Refert Seneca,* ait D. Bernardinus, *se quendam cognovisse zelotypum, qui exiturus in publicũ, cum uxoris fascia pectus colligabat; & ne puncto quidem horæ præsentia ejus carere poterat.* Nullo pacto zelus rei amatæ distantiam su-

D. Athan. in cat. S. Th. ibid.

Cur Christus ante & non post Passionem suam Eucharistiam instituerit? Paschas. Epist. ad Frudeg.

D. Bernardin. ser. 18. art. 1. cap. 2. Incredibilis amoris Dei zelus

stinet: quare, ut potest, colligationem quærit, & unionem, qua semper præsentia ejus fruatur, & non unquam dividi possit ab illa. Hæc a Christo per Eucharistiæ vinculum adinventa est: ipsemet enim inquit. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in illo.*

Ioan. 6. 57

Cur Christi Crucifixi imago hostiæ consecratæ exprimatur,

6. Rationabiliter equidem, dum hostiam efficimus consectandam, Christi in ea crucifixi delineamus imaginem. Quia cum Eucharistia ejus recolat passionem, ut passum ostendat, & mortem, crucifixum gerat, oportet. Hinc tam magna Christi liberalitas sacro exponitur in altari, ut non modò sua, sed & seipsum impertiat. Quia nimirum manus, velut in ligno, extensas, ad dandum habet: pectus perforatum exhibet, & apertum, per quod, velut per salutis januam, intrantes, cum ipso esse possimus: ex quo illud Domini *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet*; Pedes denique velut quibusdam compedibus, clavis ligatos exhibet, nè nos per momentum deserat, & relinquat. *Pedes affixos ad nobis cùm manendum.* ait Doctor Angelicus cum Bernardo. Zelotypus animatum est: earum non patitur absentiam: ferro se apud eas adstrinxit.

Ioan. 6. 57.

D. Thom. opusc. 50.

Num. 11. 7

7. Moyses colorem, quem præferebat manna, describens. *Erat autem*, inquit, *manquasi semen coriandri, coloris bdellii.* Ubi vulgatus habet. *Coloris bdellii*, vertunt alii ex Hebræo: *Et oculus ejus sicut oculus bdellii.* Ex quo infert Lorinus, manna, ut dictum est alibi, quosdam habuisse ocellos, sive ocellatum fuisse. Quid verò tot oculi significabant in manna? Nihil quidem in manna sed in eo quod figurabatur in manna, scilicet in Eucharistia. Innuebat enim continendum Christum in ea nostrum zelosissimum amatorem. Plenus oculis est zelotypus. Ad zelotypiam effingendam, quidam mulierem affert cærulea veste amictam, auribus, oculisque undique circumornatam: propterea, quod zelotypus, quæ intersunt amato, cuncta audire satagit, & videre. Unde quidam.

Ioan. Lo. ibid.

Christus in Eucharistia plenus est oculis ob zelotypiam

Ripa Iconolog. verbo zelotyp.

Torquat. Tass.

Celoso amante apro mill' occhi è miro,
Emill' orechie, ad ogni suo no intento.

Ut itaq; scias sub sactis velaminibus ardentissimum tui amorem, zelatoremque Deum occludi, multocula præfiguratur Eucharistia. Zelus eum in eam, ut tecum perpetuò sit, traxit, inclusit, detinet.

8. Quod autem Sponsa de Dilecto ait; *Ecce ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos*, de Christo in Eucharistia detento, ex recentioribus quidam interpretatur, visibilia Sacramenti per cancellos intelligens. *Per cancellos*, inquit, *per externas videlicet panis, & vini species.* Cancelli sunt ligna, mediis intervallis invicē, recis instar, adnexa; quibus fenestræ muniri solent, quos, quia zelotypia adinvenit, Italice Gelosie dicuntur. Dum itaq; Dominus est in altari, subque Sacramenti velaminibus regitur; per ejus species, velut per quosdam cancellos, ait cum Sponsa Hieronymus, *Nos, actusque nostros per singulos dies speculatur.* His se, ut liquidò advertis, delineat zelotypum. Ibi enim eum zelus abscondit, ut, quos amat, scrutetur.

Cant. 2. 9.

Gisler. ibid.

Cancellos zelotypia invenit.

D. Hier. in Psal. 98.

Quare Christus in sacramento sub specie panis & vini, non verò in propria specie esse voluerit? Isa. 59. 17. Rich à S. Laur. de laud. B. Mar. lib. 11 D. Antonin. par. 1. tit. 6. cap. 2. §. 6.

Cur Christus ad Liberandos è Lymbo Patres non miserit Angelum sed ipsemet descenderit?

9. Dignum est quærere; qua de re Dominus cum posset esse in altari sub ejus propria specie, qua se, regnans in cælo, obicit Sanctis, & Angelis, mavult panis, & vini sensibilibus indui, subque aliena veste latere? Audi, quam Vates afferat rationem. *Operuit est quasi pallio zeli.* Ne mireris (inquit:) zelotes est, zelus eum coegit, ut alianas vestes assumeret. *Quippe sicut zelotes*, ait Richardus, *sub alieno pallio explorant fidem, vel adulteria uxoris. Sic & Christus fidem, & adulteria animarum: & adhoc velat se in Sacramento sub speciebus & panis, & vini.* Sanè zelotyporum est mos, dum eorum, quos amat actus explorant, alieno, ne comprehendantur, pallio superindui. *Zelotypus*, ait D. Antonius, *alium habitum assumit, ut quasi cognoscatur alius esse; & mulier videatur esse magis libera ad malum peragendum, si vult.*

10. Quàm facilè poterat Christus, ait Doctor Seraphicus, postquam mortuus est, & sepultus ad liberandos eos, qui in tenebris, & in mortis umbra sedebant, unum ex suis Angelis delegare. Poterat identidem, ubi resurrexit à mortuis, recta tendere in cœlum, neque per momentum, inter homi-

nes

Cur Christus post Resurrectionem suam non recta in cælos migravit? D. Bonav. in stim. amor ca. 8 in orat.

nes commorari, quibus abundè suffecerat, quod pro ipsis passus fuisset, & mortuus. Ad quid igitur ipsemet descendit ad inferos, & post resurrectionem nobiscum per dies quadraginta remansit? Pulchrè tandem respondet. *Videtur manifestè, quod tu in tantum dilexeras istum hominem, ut ab ipso non valeres te modo aliquo abstinere. O quam admirabilis, & ineffabilis est dilectio tua bone Iesu, cum nullo modo possis ab homine separari.* Petinde, ac si diceret. Tam vehemens est, Domine Deus, amor tuus in hominem, ut zelus potius, quàm amor sit nuncupandus; qui, nè per momentum ab homine, quem tantoperè diligis, abesse te sustinet. Hæc est ratio, qua, dum in sepulchro jaceres, minimè per Angelum tuum, sed per te ipsum, clausos in tartaro visitasti, nè scilicet tres illic dies à dilecto procul peragerentur. Cæterum, quod resuscitatus, non nisi post dies quadraginta, sis in cœlum elatus, quid aliud, quam idem zelus fuit in causa, ægrè te ab his, quos amabas, sustinens separari: Ex quo Christum magnum hominis zelotypum esse clarè potes edisseere, pariterque concludere, sacrum eucharisticum ab ejus zelo adinventum, ut eum nobis præsentem perpetuò detineret.

Evidentia zelotypi amoris Christi erga nos argumenta

11. Hic Canticorum locus opportunè se offert, ubi Sponsa, *Fortis est*, inquit, *ut mors dilectio, dura sicut infernus æmulatio*, sive zelotypia. Per infernum, ut Patres adnotant, sepulchrum intellige: zelotypia verò Sepulchrum dicitur, quia zelantes sepelit: quemadmodum amor cæcus, & nudus, dicitur quia nudat & excæcat amatores. Tuncautem Deum zelotypia sepelit, cum efibilem facit, porrigitque bibendum. *Distribuitur confractum, & in nobis sepelitur.* Scribit Damascenus. Rogas: Cur tunc Deum zelus dicitur sepelire? Quia nobiscum ad finem usque dierum inseparabiliter detinet: quemadmodum sepulchrum corpus, quod recipit, sic indissolubiliter fovet, ut non nisi deficiente mundo, detinere desinat. Intuitu zelotypiæ nobis Dominus ait: *Ero vobiscum usque ad consummationem sæculi.*

Zelotypia sepulchrū dicitur & cur?

D. Damasc. ep. ad Zach. c. 2.

Matth. 28. 20.

12. Dictum est alias, Sacerdotem, vino consecrando aquam immiscere; quemadmodum Christus fecit, moxq; ad imitationem ejus mandatum est ab Apostolis. Modo autem petam, *Si Sacerdos minimè dilutum consecraret vinum, peccaretne?* Gravissimè quidem, & sacrilegium committeret: tum quia divinum, vel, ut alii volunt, ecclesiasticum præceptum contemneret: tum etiam; quia in eo casu Christus sine populo esset, cui per aquæ mistionem unitur. *Cum in calice*, ait Algerus, *vino aqua miscetur, Christo populus adunatur, copulatur & junguntur: quæ copulatio, & conjunctio aquæ & vini sic mixtorum in calice Dominico, ut nullo modo possit separari. Nam si vinum quis tantum offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis.* Quoniam eucharisticum Sacrum eo est institutum intuitu, ut Christus amator noster semper nobiscum adesset, ægrè ferens à nobis, quos tam ardenter amat, divelli: quicunque sine aqua vinum consecrare præsumpserit, Christum gravissimè offendet. Amovere enim, quantum in se est, conatur ab eo quos ipse tantoperè diligit, quosque perpetim secum habere requirit. Zelotypus enim est, separationem adamatæ rei quam gravissimè fert.

Alger de sacram. lib. 5, cap. 19.

Novum zel typiæ Christi arga nos argumentū.

13. Memini me alias illam Seraphici doctoris expendisse sententiam. *Tolle hoc Sacramentum ab Ecclesia, & quid erit in mundo, nisi error, & infidelitas? & populus Christianus quasi grex porcorum:* modò est iterum repetenda, ac rei, quam præmanibus habemus, applicanda. Petoitaque? Quare potius ait, Ecclesiam sine Eucharistia gregem porcorum, quam ovium, boum, aut cervorum, futuram? Ni fallor, immunditiam porcorum attendit; Ecclesiæ sponsæ Dei adulterium innuens, velut, si ipsi hoc deesset Sacrum, per quod quotidie sponsum præsentem habet, adultera, & fornicaria foret. Memoriæ proditum est, militum, & bellatorum uxores, maximè impudicas fuisse. Legimus enim Clytæmnestram Agamemnonis uxorem, Metellam Syllæ, Pompeiam Cæsaris, Clodiam, & Servilam Luculli, Apuleiam Lepidi, summorum bellantium, *lege* Conse ahorum libidinibus polluisse. *Id fa-* eit, inquit Tiraquellus, *Longa maritorum, tantisper dum in bello per grè occupantur, absentia.* Rectè quidem nam, ut ait Ovidius,

D. Bonav. in Præp. ad Miss.

Militum uxores maximè impud cæ. Andr. Tiraquell. de lege Connub. p. 9. nu. 125. Ovid. de arte li 2.

Dum-

Dum Menelaus abeſt, H. lenane ſola jaceret,
Hoſpitis eſt tepido nocte recepta ſinu.

Non aliter deficiente hoc ſacro foret Eccleſia. In eo enim caſu, quia ab ea vir ſuus abeſſet, frigeſceret, evaneſceret, & ſubintraret adulter.

Dio Rom. Hiſt. lib. 5.

14. Quod Hircio, & Panſa Conſulibus (ut tradit Dio) viſus ſit Sol intra tres circulos effulgere, quorum unum corona ſpicarum ignita circumdaret, & ſepiret; præſignare potuit ſacro ſanctam Synaxim, divinæ zelotypæ opus futuram. Per ſolem charitatem, ſanctumque amorem intellige. *D. Franciſcus Paulanus, Minimorum Auteſignanus*; quia Deum ſuper omnia diligebat, pro ſtemmate ſolem, cum inſcriptione, *Charitas* refert. Per ignitam ſpicarum coronam, ſolem hunc circumdantem, Euchariſtiæ Sacrum, quod & panis eſt, & Deum abſcondit, amoris flamma ſuccenſum. Illo itaque innuebatur ſpectaculo, Euchariſtiæ Sacro noſtrum à Deo ſepiendum amorem. Ad quid autem? Ne alio ſe poſſit extendere; aliumque amatorem exquirere. Timuit Dei zelotypia, humanam fragilitatem agnoſcens, ne alium quempiam amare nus à Deo: quare ſacram fecit ſynaxim, qua omnem noſtram abſorberet, coarctaretque dilectionem. Hæc eſt ratio, ſcribit Aponius, qua Chriſtus animam, ut in Canticis legimus, Sponſam appellat. *Sponſa effecta eſt, corpus & ſanguinẽ, uo corpori conjungendo, per quod Sacramentum ſpoponderit, ſe prater eum nullum alium amatorem in toto corde diligere.* Si fortè ſolem hunc, hac corona circumdatum, jubet inſpicere, Agnetem inſpice, aientem. *Poſuit ſignum in faciem meam, ut nullum præter eũ amatorem admittam.* Signum, hoc eſt Euchariſtiam, in qua Chriſtus ſub ſigno panis abſconditur, unde canit Eccleſia: *Sub diverſis ſpeciebus, ſignis tantum, & non rebus latent res eximiæ*; qua, ut ipſa quoque recenſuit, ſuas Chriſtus exornaverat genas: *Sanguis ejus ornavit genas meas.* Quis, quæſo, tantum charitatis ardorem, quo Deus non ſua modò, ſed & ſeipſum, præbet, attendens, alio ſe convertet à Deo.

In Offic. Corp. Chriſ.

Eu hariſtiæ ſacramento Chriſtus noſtrum ſeput amorem ne alio ſe extende repoſſit.

Aponius lib. 1 in Cant. Brev. Ro. in Feſto D. Agn.

15 Hinc Bonaventura, ubi, *Tolle*, inquit, *hoc Sacramentum, de Eccleſia, & quid erit in mundo, niſi error, & infidelitas?* proſequitur: *Et populus Chriſtianus idolatriæ deditus?* Si dum ait *Idolatriæ*, *Adulterio* dixiſſet, idem procul dubio foret Idolatria enim adulterium eſt. Quemadmodum mulier adultera, virũ, cui conjungebatur, relinquens, adhæret adultero: Simili modo idola colens anima, Deum, virum ſuum relinquit, Dæmonique, quem colit, adhæret. Hinc illa vox Dei: *Particeps idolorum Ephraim, fornicatione fornicati ſunt.* Itaque ſi, ut ait Seraphicus, hoc Sacro deficiente, Chriſti plebs ſe ad idola converteret, Deum relinqueret, fieretque adultera; procul dubio exiſtimandum, nè prætet Deum ſponſum, amatoremq; alium ſequeremur, effectum. Ex quo liquidò patet Chriſtum ad altare à zelotypia tractum, ibique ab eadem detentum. Vide ergo quantum Dei zelo debemus, à quo profecta eſt Euchariſtia, qua nobiſcum ſemper indiviſibiliter Chriſtum habemus?

D. Bonav. in præp. ad Miſſ.

Idolatria adulterium eſt.

Oſe. 4 17

Aliud zelotypi amoris Chriſti erga nos, argumentũ

THEORE-

THEOREMATA MORALIA

EX VERSV QVARTO PSAL. 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Nam etsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es.

Cant. 2. 14. Alber de Animal. lib. 23. Anima bene Columba vocatur.

IAm Deus animam, dum eam ad se advocat, columbam appellat. *Veni*, inquiens, *columba mea*: eam enim ad cibum, & ad refugium simul invitat; Asiæ arboris, quam dicunt Lyperdixim, instar; quæ columbam excipiens, & fructibus pascit suavissimis, & odore, ut ait Albertus, à draconũ insidiis protegit. Sacram ad cœnam admissi, non modò dulcissimum invenimus fructum, quo abundè reficiamur; sed & tutum refugium, nè noster nos circumveniat hostis. Nec mirum, Deus enim est, quem abscondit. Quid boni deerit, quid mali aderit, cui Deus præsto est? Sic hoc versu se, teque Psaltes solatur, dum canit: *Si ambulavero in medio umbræ mortis*, &c.

THEOREMA I.

Nam etsi ambulavero.

In agone mortis certantibus dat robur, fert auxilium adversus hostes Hostia.

HIs verbis Propheta labores, doloresque mortem nostram præoccupantes, exprimit. *Perinde enim est*, inquit Lorinus, *ambulare in medio umbræ mortis, atque ad o vicinum, ut hæ umbræ jus pedes attingat.* Quoniam mox morituri, tum ex parte Dæmonis, quam ex parte carnis, & mundi, innumerabilibus terremur malis, quæ nos in magnum salutis nostræ discrimen exponũt; Propheta ex tantis malis nullum sibi formidaturum promittit. *Nam si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala*, suæque securitatis adiicit causam, *Quoniam tu mecũ es.* Quorsum (videlicet) exitus pericula, hostium

Ioan. Lorin. in Psal. 22.

Qui Deum per Eucharistiam secum habet, non timeat

ſtium inſidias, mortis aſpectum, tartari fauces timebo, cum Deum mecum habeam? Timeant qui te ſibi præſentem deſperant; quibus autem præſto eris, exultent: nam pericula vincent, mortem ſpernent, hoſtes fugabunt, procul erunt ab orco. Ex quibus licet advertere, in agone mortis certantibus, dare robur, ferre auxilium, adverſus hoſtes Hoſtiam.

1. Ubi vulgatus Interpres Abrahæ recenſens interitum, *Deficiens*, inquit, *mortuus eſt*, Hebræi, ut tradit Lyranus, habent: *Tentorizavit*, ſive *Tentorium fixit, & mortuus eſt.* Velut ſi pater Abraham, exiturus è mundo, tentorium fixerit, aciemque inſtruxerit, & pugnaverit. Pugnat ſanè moriturus, unde & agonizare dicitur, quod eſt pugnare. Pugnat, inquam, cum Dæmone, & mundo, qui ex adverſo etiam tentorizant, acies ſuas diſponunt, telaque ferientia immittunt. Sed quanam fretus fiducia, contra mundi Principes, & Poteſtates, tentorizavit, & caſtra poſuit Abraham: Chriſti, quem fide comederat, & in viaticum ſumpſerat. Poſtquam enim dicitur, *Deficiens mortuus eſt*, adjicitur, ex translatione Pagnini, *In ſenectute bona, ſenex, & ſaturus.* Qui Chriſto ſatur ex hoc mundo decedit, tanta fretus eſt vi, ut exercitus quidam exiſtimetur admirabilis, terribilis, inexpugnabilis ab inimicis. Quid autem faciet in tali conflictu miſerabilis anima, cui Deus non adſit, feratque ſuppetias? Rectè ergo providit Eccleſia, ut fideli cuique in agone mortis Euchariſtia deferatur, quæ ſua tentoria propugnet, fragilitatē roboret, dolores leniat, præſtetque victoriam. Hinc illud Angelici. O *ſalutaris hoſtia, quæ cæli pandis oſtia bella premunt hoſtilia; da robur, fer auxilium.*

Gen 25.8. Lyran. ib.

Moribundus pugnat cum hoſtibus.

Transl. Pagn.

Qui Chriſto ſatiatus moritur, æquivalet exercitui terribili.

D. Thom. in Off. Cor. Chriſti.

2. Migrantem in cælum animam aſpexit Salomon, cùm ob novum, & non jam unquam viſum ſpectaculum, admirabundus ait: *Quæ eſt iſta, quæ progreditur, quaſi aurora conſurgens, pulchra ut luna, electa ut ſol, terribilis ut caſtrorum acies ordinata?* Hunc locum expendens Paſchaſius, animāque hujuſcemodi advertens, non modo ut lunam, ſed pariter ut ſolem, cælicas ſedes aſcendere: Chriſto comitatam, & unitam intelligit: per ſolem Chriſtum, per lunam animam ipſam accipiens. *Pulchra*, inquit, *ut luna electa ut ſol prædicatur; eo quod corpus ſimul, & caput paſſim graditur: Chriſtus enim caput, qui per olem exprimitur, cum ſponſa aſcendere deſignatur.* Cum hæc anima, capiti ſuo Chriſto viſa ſit unita, & adjuncta, Euchariſticum manducaverat Sacrum, ſumpſeratq; viaticum: ad hoc namque morituri communicamus. *Sacramentum iſtud*, inquit Auguſtinus, *ideo hominibus datur, ut corpus in terris capiti coadunetur.* Adverte verò, quod dum anima Chriſti pane refecta, Chriſtoque unita, in cælum ex hoc mundo progreditur, terribilis, & metuenda, ut caſtrorum acies ordinata, deſcribitur. *Terribilis, ut caſtrorum acies ordinata. Quæ nimirum*, addit Paſchaſius, *idcircò ut caſtrorum acies contra hoſtis ordinata narratur aſcendere; quia illi viam ad cælum eundi obſident, ut in nullo frangantur conamine.* Imò tantum abeſt, ut frangatur ab hoſtibus, quod potius frangat hoſtes, & in fugam convertat. Ait enim D. Vincentius. *Magnam difficultatem habet anima in exitu è corpore; ubi veniunt Dæmones, eam expectantes; propter quod datur communio infirmis, & datur viaticum. Nam tunc Dæmones, ſentientes Chriſti præſentiam, fugiunt.*

Paſch in cap. 4. Matt.

D. Aug. ſerm. 28. ad Fratr. in eremo.

Anima Chriſto per Euchariſtiam unita terribilis apparet. Paſch. ibid

D. Vinc. ſer. in Octav. Corp. Dom.

3 Quænam eſt ratio, quā dum defunctos, ut tumulentur, efferimus, Crucifixi præcedit Imago? Ne noſtra gens ignoraret, & magnum mortis diſcrimen, & magnum in ea Dei noſtri adjutorium. Certe dum tantus dux in morte nos non præceſſerit, minimè poterit anima per portas mortis incolumis exire, nè ab iis, qui inſidiantur in porta, comprehendatur hoſtibus: *Ante mortē Chriſti*, ait Hugo, *anguſta erat porta iſta, & periculoſum exire per ipſam: Sed Chriſtus mortuus factus eſt ductor, & propugnator hoſtium, qui inſidiantur in porta. Ideo Dominus tanquam dux præcedit: unde & in funeribus præfertur Crux.* Sanè Crucifixi figura in mortuorum exequiis Euchariſtiam innuit, Chriſti mortis memoriam, quæ ni mortem præceſſerit hominis, difficulter homo per portas mortis incolumis pertranſibit.

Cur in ſepultura Chriſtianorum; Crux ante cadaver portatur.

Hug. Car. in cap. 46. Gen.

4. Quiſnam ſanæ mentis ſine rectore, & duce aggredi cæli ſemitas audeat, in quibus tot latent inſidiæ, ſæviant hoſtes, imminent pericula, in quibus tot funditus periere? D.

Cant. 6.9.

Lippom. 10 Ianuar Chriſtus à moribundu viatici loco ſumptus dux eſt itineris noſtri in cælum.

D. Gulielmus Buticenſiũ Præſul prope moriturus, *Sanctam Euchariſtiam ſibi porrigi*, ut habet Lippomanus, *inſtantiſſimè poſtulavit: ut tanti itineris duce munitus poſſit ſecurus hoſtium cuneos penetrare.* Jure quidem: nam ſi ut tradit Albertus, cum grues ab aquilonaribus plagis, ad eas, quas Pygmæi colunt, proficiſcuntur, ſinè rectore non advolant. *Cauſa autem cujus eſt*, ut ipſe addit, *quia timent pugnam avium, & pygmeorum*; certè homo inſcitior avibus? ſtolidior gruibus? irrationabilior ratione carentibus: Cur ſe minimè ſacro Euchariſtico muniet, ſecumque Ducem non afferet potentiſſimum, cum jã oporteat, tot cum Dæmonibus, quot tartarus capit, pugnare; inſidiantibus, viam cæli obſidentibus, proque poſſe cuncta machinantibus mala? De Hugone à Sancto Victore, piiſſimo, ac eruditiſſimo viro, tradit Bernardinus dum in extremis eſſet, Sanctam petiiſſe Euchariſtiam; verum quia cibum retinere non poterat, hoſtia non conſecrata adlata eſt, quod ille divinitus agnoſcens: miſereatur, inquit, veſtri Deus, fratres: cur me deluditis? quem mihi portaſtis, non eſt Deus meus. Conſecratam mox afferentes, ſe eam videns accipere non poſſe, elatis in cælum manibus, ſic oravit. *Aſcendat Filius ad Patrem, & ſpiritus ad eum, qui fecit illum; & inter hæc verba emiſit ſpiritum, & corpus Domini diſparuit.* Quia probè noverat Hugo, iter, quod aggreſſurus erat, tot, ac talibus hoſtibus obſideri, quod ſine Deo duce non poterat expediri, Deum oravit, ut coram ſe præcurreret, extirparet inſidias, expelleret hoſtes, & afferret lucem, ut cum via viatorem pariter tueretur.

Hiſtoria notat digniſſima à S. Victore.

D. Bernardin tom. 2 ſer. 55. ar. 2 c. 1.

5. Jam nunc mihi Vates ad ſit Evangelicus, ſic de ſacro pertractans ſympoſio *Faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemiæ; pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ.* Elegantèr admodum divinam cænã deſcribit: convivium utique eſt, ſacro in monte paratum, in monte Sion inquã: in quo ſic affluit cibus, ut non deficeret potus; ſic miniſtrata ſunt pinguia, ut effuſæ ſint & vindemiæ: ſacroque Chriſti corpore, ejuſdemque cruore replerentur convivæ. Illud autem obſerva; quod cum de Deo, dum hanc menſam apponit, eloquitur; minimè Angelorum, cælorum, hominum, aut alio quopiam vocabulo, ſed exercituum Dominum vocat. *Faciet*, inquit, *Dominus exercituũ in monte hoc convivium.* Cur magis exercituum? Ut quorſum ſit inſtituta, tibi clare pateſcetet: pro ſuis enim eam exercitibus, ut adverſus hoſtiles exercitus plenè reficiantur, ac roborentur inſtituit. Adeſt Salmeron: *Dicitur hoc convivium inſtructum à Domino exercituum, quia pro exercitibus Eccleſiæ militantis corrobrandis; & contra malignorum ſpirituum exercitus confortandis, inſtitutum eſt.* Quod quæſo faciet anima mortis in agone decertans, ſacris hiſce jejuna pulmentis: Quid faciet, inquam, ſi Deus exercituum, ſuis circumſeptus militibus, ſuppetias non ferat, non adſit?

Iſa. 25. 6.

Chriſtum Euchariſtiam inſtituens Dominus exercituũ vocatur & cur? Alphon. Salmeron. tom. 9. tract. 2 in Evang.

6. Quod dilectus Apoſtolus in Angelo, nube amicto, dextrum pedem in mare, ſiniſtrum in terram extendente, Dominum viderit, non vacat magno myſterio. Quidnam aliud eſt Chriſtum nube veſtiri, quam ſub euchariſticis ſenſibilibus obvelari? *Corpus Chriſti*, ait D. Thomas, *in præſenti nobis dari debuit non manifeſtum, ſed in Sacramento celatum: Dominus dixit, ut habitaret in nebula.* Et Cardinalis Iorgius: *In rei veritate nebula in ſui ſignificatione eſt panis azymus formatus ad modum hoſtiæ.* Chriſtum itaque, dum hac nube amictus ad nos venire dignatur, unum pedem ſuper mare, alterum ſuper terram extendit. Per mare vitam noſtram intelliges; tot exagitatam ærumnis, quot mare ventis. Per terram autem mortem, in qua, tanquam in portu, deſinunt vitæ procellæ, conticeſcunt perturbationes, ſerenantur nubila, & in tuto res eſt. *Mors portus eſt*, ait idiota, *ad quem in iis mũdi calamitatibus miſeri navigamus omnes: ad quem quo citiùs pervenerimus, eò celerius liberabimur.* Hinc Ciceronis illud. *Seneclus mihi quidem tam jucunda eſt, ut quo propiùs ad mortem accedam, quaſi terram videre videar; aliquandoque in portum ex longa navigatione eſſe venturus.* Quoniam nullum eſt tempus, in quo ſacra non indigeamus refectione, æquè viventibus, ac morientibus euchariſtica menſa proponitur. Cæterum expende, Dominum in mare, id eſt in vitam, dextrum pedem extendere; in terram, id eſt in mortem, ſiniſtrum. *Et poſuit pedem ſuum dextrum ſuper mare. ſiniſtrum autem ſuper terram.*

Mors portus eſt in navigatione vitæ preſentis. Idiota de Medit. mort. 8. Cicero in Caton. Major. Apoc. 10. 2.

Blaſ Vega in Apoc. ibid.

terram. Nam quia, ut ex Blaſio Vega, Auguſtino, & Remigio, placet, per dexterum pedem divinam Dei miſericordiam, per ſiniſtrum juſtitiam accipiendam eſſe, ſignificari videtur, quod dum Chriſtus in Euchariſtia ad nos viventes advenit, clemens, pacificus, pius, ac ſponſi inſtar, adveniat: ad morituros autem, juſtus, eo nimirum modo, quod ad juſtitiæ opus deſcendit, tamquam Dux magnus, accinctus enſe, galeatus, exercitibus, & ſatellitibus conſtipatus, ut nos ab inferorum incurſibus, à quibus nunquam fortius agreſſi fuimus, potenti manu liberet, & defendat.

Cant. 6. 3. 7. Ex Sexto Canticorum aptè hoc confirmatur, ubi Sponſæ, *Pulchra es*, ait ſponſus, *amica mea, ſuavis, & decora ſicut Hieruſalem, terribilis, ut caſtrorum acies ordinata.* Pro hujus loci intelligentia, præmonendum oportet, quod ubi vulgatus Interpres *Amica*, Rabbinus Salomon, *Socia*, transfert: quæ lectio ſponſam tunc ſacra corporis, & ſanguinis ſponſi myſteria participaſſe ſubindicat. Per ea namque Chriſto ſociamur, commiſcemur; & in unum redigimur. *Per corpus ſuũ ſe nobis commiſcuit, & in unum nobiſcum redigit*, ait Os aureum. Expende verò (quod etiam ſupra in alio Canticorum loco replicatum expendimus) animam, dum Chriſti ſocia eſt, Chriſti nimirum carne, ſanguineque refecta, tertibilem prædicari, *Vt caſtrorum acies ordinata.* Quia tot, tantiſque cœlicis ſatellitibus vallata eſt, ut caſtrorum acies, ex adverſo Demonem, eam perſequentium, ordinata compareat. Quod haud obſcurè præoſtenſum eſt in manna, dum ſemini coriandri confertur à Moyſe; *Erat autem*, inquit, *man quaſi ſemen coriandri.* Transferendum erat, inquit Oleaſter, quaſi exercitus: proprie enim *Gad* exercitum non coriandrum ſignificat. Extenſum autẽ eſt ad coriandrum: *Quia ſemen, & grana ejus ſunt multiplicata, & ordinata ad modum exercitus.* In hac enim figura præoſtendebatur, euchariſticum ſacrum exercitum eſſe; quique eum exciperet, ſanctis circumcingi ſpiritibus, ita ut exercitum, qui hoſtibus terrorem incutiat, faciem habere videatur: unde dicitur *Terribilis, ut caſtrorum acies ordinata.* Hoc autem magis patet in morte. Anima enim quæ ſanctum ſuſcepit viaticum, dum ejus ex ergaſtulo corporis exitus inſtat, ſanctis vallatur Angelis, qui eam inſtar ſatellitum munientes, tutò deducunt ad patriam. Ita D. Chryſoſtomus. *Qui de vita hac emigraturi ſunt, ſi myſteriorum hujuſmodi cum pura & munda conſcientia fuerint participes, ſpiritum efflaturi, ab Angelis eorum corpora ſatellitum more ſtipantibus, propter aſſumptum illud Sacrum, hinc recta in cælum adducuntur.*

D. Chryſoſt. Homi. 49. in Ioan. Anima pane Euchariſtico refecta terribilis prædicatur.

Nu. 11. 7. Manna quaſi exercitus quidam erat, longe magis Euchariſtia. Oleaſter ibi.

D. Chryſoſt. l. 6. de Sacer.

8. Perſiſtamus in Canticis. Si ſponſam philomelam dixerim, me non erraſſe cenſeo. Philomela, ut placet Hugoni, à *Philos.* quod eſt amor, & *Mene*, quod eſt defectus, dicitur, quaſi amore languens, & deficiens. Et Sponſa ſic neceſſarios obſeerat. *Fulcite me floribus, ſtipate me malis; quia amore langueo.* Sed quænam ſunt mala, quibus ſe ſtipari requirit? Illius ſanè arboris fructus, quam velut malum inter ligna ſylvarum dixerat; Euchariſtia, inquam, quam non malum dicit, ſed mala, vel ſpeicorum, quibus obvolvitur, multitudinem, vel locorum, in quibus reperitur, pluralitatem attendens. Obſerva autem, quod hoc malo, ſive malis, ſtipari ſe petit, languens, & moriens. Certè ſciens Euchariſtiam cælum verſus petentes Angelorum agmine conſtipare, ne, quas timet, in vita hoſtium fraudibus, viribuſque ſternatur. Stipari dicuntur Principes, qui cuſtodiæ cauſa à ſatellitibus circumdantur.

Philomela unde derivetur. Hug. Car. in cap. 4. Cant. Cant. 2. 5. Euchariſtia malis ſponſa ſtipatur, id eſt cuſtoditur, defenditur

Luc. 23. 46. D. Damaſc. Cur Chriſtus animã ſuam in manus Patris ſui commendarit, in quibus ſemper hactenus fuerat. D. Bern. de Paſſ. Dom. cap. 15.

9 Quod Dominus Jeſus mox moriturus in Cruce, ſuam in manus Patris commendaverit animam. *Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum*, prima fronte haud levigatũ videtur: Chriſti enim anima nunquam non fuit in manibus Patris. Vulgare eſt illud Theologorum in ſcholis, ex Damaſceno deſumptum: *quod ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit.* Quorſum ergo Chriſtus animam ſuam poſuit in manibus Dei, velut ſi abeſſet, & non fuiſſet in Deo? Huic quæſito D. Bernardus occurrit, atque; hæc dixiſſe Chriſtum, non ex eo, quod anima ejus è manibus Patris abeſſet; ſed ut nos eruditet, dum morimur, animas noſtras Dei manibus commendare, nè à noſtro inſidiatore comprehendatur in via. Hæc ſunt ejus verba. *Quam vi ſciret animam ſuã Sacratiſſimã Patris eſſe in manibus,*

ta-

tamen ut erudiret nos, qui terra sumus, & cinis, ut spiritum nostrum discernamus patris alterni manibus commendare, nè ab hujus mundi Principe, cum è corpore egressus fuerit, comprehendatur spiritum suum purissimum, à purissimo corpore egressurum non ut ei necessitatis, sed exempli gratia, Patris sui manibus commendavit. Sapient. 3. 1

Sanè, ubi homo in manu Omnipotentis Dei suam posuerit animam, tutò vias suas ingreditur: *Justorum enim in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis* ait Sapiens. Itaq. ex hoc mundo migraturus in cœlum, qui in Dei manibus suam posuit animam, tutè, & absq; ullo invadentis Dæmonis metu, suum iter aggreditur; quali securitate, & fiducia extùdum est ab illo, qui suam posuerit animam in Deum? Quare non præcognoscet insidias; non dissolvet machinas, non fugabit castra, non vincet hostes, non sperabit bona, in Deo positus, Deo unitus, & incorporatus? Hoc ex participatione sacri eucharistici feliciter obtinetur, dicente Domino. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet.* Joan. 6. 57

10 Expendendum est modò discrimen, quod Dominus inter manna, suiq; corporis Sacrum assignavit Hebræis. *Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui sunt; Hic est panis de cœlo descendens, ut si quis ex ipso manducet, non moriatur* Ac si diceret. Defuncti sunt Patres vestri; quia eos eorum panis secutus solummodo est per desertum: ingressis enim in terram promissionis, prorsus evanuit. Caro autem mea, meos æquè in hujus mundi deserto, ac in terram promissionis gloriæ comitabitur. Est sententia D. Chrisostomi, cujus hæc sunt verba. *Illa particula in deserto, innuit manna non diu duraße, neque in terram promissionis venisse: Hic autem panis non est hujusmodi.* Si dum itaque Hebræi in terram promissionis exirent, eo quia eis manna defecerat, perierunt: minimè peribunt Christiani fideles, quibus ex mundi deserto ad cœli terram usque, Christi viaticum aderit. Peritent verò, ac deficerent, si velut Hebræi sine eo cæli iter aggredientur. Quis sine tanto Duce, eatenus necessario, penetrabit invia; sine verò lumine, per tam intensas caligines, iter faciet? Absente Deo, cum hoste truculentissimo bellum iniere, pal mamque referre, ac superstitem esse, penitus est impossibile. Joan. ibid. 49. D. Chrys. Hom. 45. in Joann. Christiani quibus Christus per modum viatici datus aderit, perire non poterunt

11. Quem supra sedem, Angelorum manibus cœli in axibus positam, a tot Regibus adoratum, ac collaudatum, vidit Joannes, Christus erat, ad dexteram Dei, stellato sedens in solio, quem una cum Angelis Sanctorum cœtus celebrat, & collaudat. Advertè autem ad eum, nisi maria permeas, te pervenire non posse: *In conspectu*, nam q; *dixit tamquam mare*, vidit Evangelista. Hinc noveris, neminem ex hoc mundo ad Christum, cui navigium deerit, pervenire. Quis unquam sine ligno matis peragravit itinera & in portu litavit incolumis? Adest autem Christiano vehiculum, quo per hoc mare pervehatur ad Christum; salutare poculum inquam: quod, quia *Olim ab Apostolis, & apostolicis viris in primitiva Ecclesia vasis ligneis celebrabatur*, ut Beleth recenset, cymbæ typum præferebat. Nec tibi sit novum, pro navigio poculum usurpari: quippe, ut Macrobius meminit, *Herculem pictores non sine causa cum poculo fecerunt: quia antiqua historia est, Herculem poculo, tamquam navigio, immensa maria transisse.* Quid faciet anima dum per mare mortis amarissimum ex hoc mundo ad Christum satagit pervenire; si ei sacrum defit Viaticum, quo pervehatur? Ab undis absorbebitur misera, fietque Leviathan miserabilis præda. Apoc. 4. 6 Eucharistia vehiculum seu Cymba est qua per hoc mare vehimur ad Christum. Beleth. de divin. off. cap. 41. Macrob. Satur. lib. 5. cap. 21.

12. Ingeniosum Alciati Emblema locus hic exigit, ex eo, quod dictum est, è solo carnis in cœlum animas navigare. Militem is effingit; quem Mertylum dicunt, naufragantem, clypeoque, quo ab hostium ictibus salvus evaserat, innixum, in tutum portum delatum. Cui subscribit dystichon.

Incolumen exacie clypeus me præstitit: idem
Naufragum appensus, littora ad usq; tulit.

Sacra asyllaxis Clypeus est quo ab hostium ictibus liberamur. Alciat. Embl. 160.

Quidni ego clypeum, sive scutum sanctam dicam Synaxim? Ea enim vas est, sive phiala, ubi cœlicum asservabatur manna, quod, quia in Hebræorum lingua ex verbo, *Sinsonet* nascitur, scutum transferri potest, ut autumat Oleaster. Hoc illud est, quod instar scuti figuratur Hostia: nam sicut eucharistia præditi clypeamus, nostrorum hostium Exod. 16. 33. Oleast. ibid

ictus retundimus: sic ea audaci, nulli non exponemur vulneri, nullo non periclitabimur malo, nullus in nos non provalebit hostis. Ob hujus clypei jacturam conquerebantur Hebræi, dum sic clamarent. *Pelis nostra quasi clibanus exusta est à facie tempestatum*, sive ut habent alii, *plagarum, famis.* *Cum enim*, ait Paschasius, *cibum vitæ anima amiserit, per omnes sensus corporis, & per omnes affectus animi, diversis plagarum patet vulneribus.* Magnum, & admirabilē clypeū, quo & pugnantes tuemur, & navigantes vehimur, solo, saloque, quàm necessarium. Nec enim sine eo amarissimum mortis mare navigantes, ad portum possumus gloriæ pervenire.

Ezech 5.1.

Pasch. ibid.

13. Cum cœlicus panis, ut pote cœnante Christo institutus, cœna debeat, ut passim dicitur, nuncupari; quid est, quod Habacuc, cum typicè Danieli leonibus objecto, per aerea ferens; non cœnam, sed prandium dixit? *Tolle prandium, quod mittit tibi Deus.* Ut theoremati nostro faveret. Dum animam agimus, inter leones sumus, nos prorsus devorare conantes. Tunc pluſquam aliàs confortati, roborati, cordificati debemus: magnum namque nobis prælium instar, crudele certamen, durissimus agon: Manus cum Principibus & potestatibus tenebratum; non cum carne, & sanguine, conferendæ. Quid nos taliter dimicaturos, fortius cordificat, confortat, roborat, quàm sacræ Synaxis edulium? Haud abs re ergo pandium nuncupatur: Olim dimicaturi, ut roborarentur, prandebant. *Propriè veteres*, scribit Isidorus, *prandium vocabant omnium militum cibum ante pugnam. Unde est illud: prandemus tamquam ad inferos cœnaturi*

Dan. 14. 36.

Cur Eucharistiæ per pulmētum Habacuc allatū significata prandium non vero cœna vocatur?

D. Isid. etim. lib. 20. cap. 10

14. Cum qui dat esse, ut tritum est, & vulgare, det & consequentia ad esse; debuit nos Deus dotare viribus, ut datum nobis cœlum ab hostibus tueremur. Parum quidem dedisset, non adijciens vires, in tanti muneris impertiti tutelam. Dedit ipse vitam bovi, dedit & hystrici: & illi quidem cornua, huic spinas, in vitæ conservationem adjecit. Referunt Antiochim Ephorum, cum Philippum Messeniis dedisse agros audiret, percontatum, num vires quoque dedisset: futile illud donum intelligens, in cujus conservationem non conferuntur & vires. Sed quodnam est robur, quod nobis, ut cœlum defenderemus, præstitum est? Saragit enim Sathanas, maximè dum moritur, nè datas transferamur in sedes. Sacrosanctæ Synaxis robore ipsius cœlestem nobis defendimus mansionem, nè dum ad eam ex carnis properamus ergastulo, auferri nobis possit ab hoste. Hinc orat Ecclesia. *O salutaris hostia, quæ cæli pandis ostium: bella premunt hostilia, da robur, fer auxilium.*

Apoph. li. 1

Eucharistia robore cœlestem nobis defendimus mansionē.

In Offic. Cor. Christi.

15 Vox quæ Apostolo Joanni è cœlo, ut litteris mandaretur, intonuit, *Audivi vocem de cælo dicentem mihi; scribe,* hæc erat: *Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* Magna sanè vox, & magno fæta mysterio: morientes, in languoribus, in laboribus, in periculis, in mortis tentationibus positos, beatos dicit & facit. Non tamen omnes; sed morientes in Domino: *Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* Fortè, ut intelligas, quinam morientes beati dicantur, quid sit mori in Domino, rogas. Præsto est Abbas Paschasius *Tunc in Domino morimur si nos in illo, & illi in nobis per hoc mysterium maneamus.* Dum itaque Angelus beatos esse ait in Domino morientes, Sanctam Eucharistiam, innuit, quæ moriētibus pro viatico datur; ut per illam in Domino, & in illis Dominus, maneant. *Qui mādducat*, inquit Dominus, *meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo*, ut toties repetitum est. Quare, si in extremo limine positi, animam trahentes, ex eo quod Sacro Viatico sunt muniti enuntiantur beati: quodnam malum timere possunt, cum nullum malum timeant beati? Quidve boni non habere possunt, cum omne bonum habeant beati? Planè dolores mortis, Dæmonis, mundique conatus, non modò non pertimescunt, sed neque etiam persentiunt.

Apo. 14. 13.

Quid sit in Domino mori.

Pasch. epist ad Fudegar

Ioan 6.57 Qui Eucharistia viatico munitus ex hoc mundo recedit, in Domino moritur.

16. Sed oro Domine. Quid est quod tibi in agonia posito, passionem, & mortem humanitus trepidanti Angelus calicem attulit, ut in iconibus comperi? An tu, qui Christus es, Christo indiges? tu sine te dolores mortis sustinere non vales? Sed tu te absentem habere non poteras, quia Christus à Christo non potest abesse.

Forsan

Chriſto paſſuro Calix allatus, eſt, ut innueretur nos mortis agonem aggredi non debere, niſi Calicem Euchariſticum guſtaverimus. Luc. 22. 42. Mar. 15 23 Mat. 27. 34. Cant. 1. 2. *Vinũ myrrhatum eſt ſanguis Euchariſticus Cur Chriſtus vinũ myrrhatũ noluerit bibere?*

Forſan hoc, ut nobis præberes exemplum, mortis agonem non aggredi, niſi calicem rui ſanguinis guſtaverimus, voluiſti. Id, inquam, voluiſti Domine; nam propterea *Tranſfer*, dixiſti, *calicem iſtum à me*. Transfer ſcilicet ad meos, transfer ad Chriſticolas morituros, quibus opus eſt, in quorum robur, & auxilium inſtitutus eſt. Nec immeritò Donine, *Tranſfer*, non aufer, dixiſti, quaſi non in illo, ſed in alio agone, illius indigentiam habiturus. Non enim ſemel te defunctum exiſtimo; ſed quoties membra tua, electi ſcilicet tui, torquentur, & moriuntur; toties ipſe contorqueris, & commoreris. Unde Agnus manſuetiſſimus ab origine mundi, hoc eſt cum Abel juſto, recenſeris occiſus. Ad horum, ſeu tuæ cum eis, mortis ſolatium euchariſticus translatus eſt calix, ut eo inebriati, roboratentur, cordificarentur, ſtiparentur

17 Hoc illud ipſum eſt, quòd ut vinum myrrhatum, tibi in mortis laboribus, & tormentis adjumento foret, noluiſti bibere. *Noluit bibere*, de te ait Evangeliſta. Nam vinum myrratum ſanguis euchariſticus erat, ſanguis tuus pretioſiſſimus, qui myrrhæ faſciculus es Is verò nequaquam tibi; quia tui; minimè Chriſto; quia Chriſtus. Libaſti quidem, ac parum deguſtaſti, ut nos erudires, ſine euchariſtico vino, mortis agonem tutò præterire non poſſe. Nobis itaque neceſſarium eſt morientibus, tot doloribus, tot tentationibus, & inimicorum inſultibus, obviis.

THEOREMA II.

In medio umbræ mortis.

Expers eſt mortis, cui cibus eſt vita.

MOrtem Propheta deſpicit, dum: *Si ambulavero*, inquit, *in medio umbra mortis, nõ timebo mala*. Quod ſic fuſius diceret. Tametſi me hoſtes undequaque circumſtent, igne ferroque muniti ut me minutatim trucident, conſument, in nihilum redigant; non timeho mortem. Tametſi me peſtis aggrediatur, adeoque graſſetur in me, ut in extrema deducat; nullo mortis pavore tenebor. Tametſi nauſagium patiar, in maris fundo demergar, undis, & arenis obruar; vitam non deſperabo. Unde tanta mortis irriſio? *Quoniam*, inquit, *tu mecum es* Jute optimo tali affectus eſt fortitudine: nam, cui vera præeſt vita, quod per ſacram Communionem habetur, mori non poteſt.

Mors non prævalet ei cui præſens eſt vita vera.

1. Tam diré & crudeliter Regni David temporibus, mors Iſraeliticam plebem invaſit, ut trium horarum ſpatio, ſeptuaginta Hebræorum millia trucidaverit: Et ſi tempus prandii non ſuperveniſſet, nec unum quidem reliquiſſet incolumem. Ubi vulgatus legit Interpres, *Immiſit Dominus peſtilentiam in Iſrael uſque ad tempus conſtitutum*, transferunt Septuaginta, *Et dedit Dominus mortem in Iſrael à mane uſque ad horam prandii*: velut ſi prandium mortem exarmaſſet, debilitaſſet, nè quem ultrà percuteret. Magnum ſanè factum, & admirandum. Nonnè prandium inſtar gladii, imò obſequentior gladio, ſatelles eſt mortis? Tritum eſt illud: *Plures occidit gula, quam gladius*. Cur ergo prandium mortem exarmaſſe, & debilitaſſe fertur cum eam potius adjuvare, & roborare conſtet? Longè aliud à noſtro eſt hoc prandium: noſtram mortem roborat, adjuvatque; hoc verò mortem debilitat, & exterminat: unde per noſtum prandium mors introivit in mundum, per hoc mors exivit è mundo Hoc prandium eſt Euchariſtia, quod priuſquam apponeretur à Chriſto, tanta mala mors per univerſum orbem operabatur, ut nulla domus expers eſſet luctus, nullus locus ſanguinis, nulla terra cadaverum: ubi verò appoſitum eſt, enervata eſt mors, mortua, diſſipata. Audi Cyrillum Alexandrinum. *A mane igitur, hoc eſt hujus ſeculi temporibus, mors depaſta eſt eos, qui in terra erant, uſque ad horam prandii, hoc eſt, uſque ad menſæ tempus: ubi enim advenit nobis ſancta menſa tempus, id eſt illius in Chriſto, ac myſtica, in qua pane veſcimur illo cœlitus dato, atque vitali, quæ prius terribilis erat, cuique difficile obſiſti poterat, mors ceſſavit, Deo ad miſericordiam revocato* Mors ceſſavit, nam impoſſibile eſt mori, qui celeſti prandio, quod eſt immortalis vita, nutritur.

2. Reg. 24. 15. Tranſl. Septuag.

Prandiè quod olim tempore Davidis mortem exarmavit convivium eſt Euchariſticum. D. Cyrill. Alex. de Ado. lib. 3.

2. Ubi

2. Ubi Chriſtus mortuus eſt, & ſepultus, *Monumenta aperta ſunt, & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, ſurrexerunt*, habet Matthæus. Mira res; mira, inquam ac nova. Undenam eſt quod à protoplaſto jam condito ad illud uſque tempus, nullus unquam, ut ſcimus, verè ſurrexit defunctus? poſtquam vero tumulatus eſt Chriſtus, aperta ſunt monumenta, incaluere cineres, effugata eſt mors: vi; taque potiti ſunt mortui? Quoniam uterus terræ, eos circumplectens, vivificum Dei corpus exceperat. Quam enim excepit vita, mortem ibi regnantem perinde profligavit; ut aperirentur ſepulchra, viviq; reſurgerent mortui. Idcirco, ait Rupertus; *Sepultus eſt Chriſtus ut corpus in ejuſdem terræ ventrem deveniret, quo condita erant eorum corpora, per quod reſurrectio ad vitam daretur eis: ſicut ea multis, qui cum eo tunc reſurrexerunt confirmatum eſt.* Equidem perinde certum eſt, eum cui vita cibus eſt, expertem mortis eſſe; quod & ſi homo mortuus ſit, proque ſuo modulo Sacro paſcatur edulio, mortis effrangat nexus, vitæque munere potietur.

A mundo condito uſque ad Chriſtum nullus ſurrexit mortuus, Chriſto vero tumulato aperta ſunt mortuorum monumenta. Ruper. lib. 10. cap. 26. in Matt.

3. Verba Magdalenæ ad Chriſtum, qui fratrem ejus venerat ſuſcitare: *Domine, ſi fuiſſes hic, frater meus non fuiſſet mortuus*, quam ſottem, & validam Chriſti vim intellexerit, ad mortem, ejuſque ſatellites abigendos, exponunt. Perinde enim eſt, ac ſi diceret, ait Cytillus. *Dum nobi eum præſens fuiſti, non mors, nõ infirmitas aliqua nobis appropinquare auſa fuit, apud quos vita hoſpitari noverat: ubi diceſſiſti, affuit mors, qua fratrem noſtrũ acerbo funere rapuit.* Diligenter adverte, quod non ait: Dum nobiſcum eſſes, mors nos aggredi; ſed nobis appropinquare, auſa nõ fuit. Non modò neminem Chriſto præſente aggredi; verum & neq; ingredi audet. Eos igitur, qui è ſacro altari Chriſtum in cordibus ſuis hoſpitaturi deſumunt, morti terribiles eſſe ſcias. Nulli mors appropinquare audebit, apud quem vita noverit hoſpitari.

Ioan. 11. 32

D. Cyrill. in Ioan. lib. 3. cap. 20. Præſente Chriſto mors appropinquare nobis non audet.

4. Hæc apud Chaldæum interpretem in libro S. Job ſcripta reperies. *Et perceperunt tres ſocii Iob omnia mala, quæ venerant ei; ubi ſcilicet viderunt ei panem, quo ſuſtentãbatur, converſum in carnem viventem; & vinum, quod bibituri erant converſum in ſanguinem, & receſſerunt unuſquiſque de loco ſuo: & hujus rei merito liberati ſunt à deſenſu in locũ, qui deputatus eis erat in inferno.* Hic mihi videtur corporis & ſanguinis Chriſti, prævidiſſe miſteria. Nam ipſemet panis, quem edimus; & vinum, quod potamus, in corpus & ſanguinem Chriſti, quotidie commutatur.

Chald. Interp. in Iob apud Galatin de Arcanis lib. 10. p. 7.

Quod autem ait: *Et hujus rei merito liberati ſunt à deſenſu in locum, qui deputatus eis erat in inferno*, clariſſimè aſſerit S. Euchariſtiam mortis antidotum eſſe. Nam, quia illi pane, & vino, in carnem, & ſanguinem, id eſt in carnem, & ſanguinẽ Chriſti converſo ſuſtentabantur; ab æterna morte liberati ſunt: *Ubi cùm dicitur: Et hujus rei merito liberati ſunt à loco inferni, hujus Sacramenti efficacia palam inſinuatur, qua utentes ipſa à morte æterna inferni liberandi erant*, ait Galatinus. Exiſtimas mori poſſe, cui cibus eſt vita?

Euchariſtia mortis antidotum eſt Galat. de Arcan. ibid.

5. Quid à Deo quærere æſtimas Pſalmographum dicentem, *Eſto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum?* A morte defendi, & præſervari quærit: quam facillimè in curreret, ſi extrà Deum locum ſuum habe ret. Sanè nemo eſt qui neſciat, cuncta, quæ in mundo ſunt, locum ſuæ cõſervationi perinde dicatum habere, ut extrà illum pereãt, & corrumpantur. Patet hoc in aquis, in plãtis, in animalibus. Putreſcit aqua extra flumen, aut lacum. Arbor extrà terram areſcit. Piſcis, ab undis raptus emoritur. Quoniam autem hominis locus eſt Deus, quippe cui Deus nullum alium dedit; cum enim Angelis dediſſet cœlum, nubibus aerem, brutis terram, piſcibus mare, homini ſeipſum præſtitit: neceſſe eſt ergo hominem ſolum in Deo ſervari, extrà Deum interire, & corrumpi. Ità Bernardinus philoſophatur: *Natura rerum eſt, quod nihil conſervatur extra proprium locum: nam & piſces extrà aquã putreſcunt; aqua extrà flumẽ corrũpitur: arbores atq; herbæ extra terram areſcunt: Sed cum locus anima ſit propriè ipſe Deus; patet, quia in eo quieſcit, & conſervatur, extra Deũ non poterit conſervari.* Quod Euchariſtiæ applicans, per quam, teſte Domino, ſuo in loco, nẽpe in Deo, conquieſcit anima, *Qui manducat meã carnem, & bibit meũ ſanguinem in me manet*, adnectit: *Sed in Sacramento Euchariſtiæ Deus utiq; eſt: propterea meritò ſumentes illud ab eo conſervantur.* Hoc eſt: Nulli ſine Euchariſtia vivere licet & conſervari. In Euchariſtia ſem-

Pſal. 70. 3.

Deus eſt locus hominis in quo quieſcit.

D. Bernardin. to. 2. ſer. 54. ar. 3. cap. 1. Homo in Deo ſervatur extra Deum corrumpitur. Ioan. 6. 57

ſempiterna vita; mors perpetua præter Euchariſtiam, reperitur.

Chriſtus mortem ſeipſo, qui vita eſt occidit. D. Aug. Hom. 36. lib. 5. Homil.

6. Dum in ineffabili Sacramento Chriſtum paſſum, & mortuum contemplaris (paſſionis, & mortis ejus memoria eſt) dicte vitam morte amictam, ut mortem occideret, ac deleret, inſpicere. Sed quibuſnam armis Rex noſter, ut occideret mortem, inſurgit in mortem? Seipſo, qui vita eſt. Nam, ſicut amarities non, niſi dulcore extinguitur; ſic, niſi vita, mors mori non poteſt. En D. Auguſtinum. *Sed ut occideret mortem, veſtitus eſt morte: non enim potuit mors mori, niſi in vita. Non moritur amaritudo, niſi in dulcedine; non moritur frigus, niſi in calore; non eſt mortua mors, niſi in vita.* Quia verò hanc vitam, quæ trucidat mortem, ob myſteria corporis, ſanguiniſque Chriſti participamus; *Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, habet vitam*; cum Euchariſtia impoſſibile eſt mori.

Cum Euchariſtia impoſſibile eſt mori.

Certum eſt quidem Euchariſtiam continere vitam, quæ mortem noſtram, ne in nos inſurgat extinguit.

Coloſſ. 3. 4.

7. Hinc Paulus Apoſtolus Coloſſenſibus: *Mortui eſtis* inquiens, *Et vita veſtra*, proſequitur, *abſcondita eſt cum Chriſto.* Scio vos (ac ſi diceret) infallibiliter morituros; quapropter inter mortuos reputo, mortuos exiſtimo. Quod ſi vita potiri cupitis, ut nunquam moriamini, eam una cum Chriſto invenietis abſconditam. Quoniam autem Chriſtus æquè ad dexteram Patris, ac in Sacro ſedet altari, quônam eundem ad conquirendam vitam, mortemque effugandam? aſcendendum eſt cœlum? an adeundum altare? Dum Apoſtolus vitam ait abſconditam eſſe cum Chriſto, ubi Chriſtus abſconditur, ibi vitam invenies cum ipſo abſconditam. Non ergo cœlum eſt adeundum, in quo Chriſtus revelata facie contemplatur.

In Euchariſtia ubi Chriſtus abſconditur, vitam invenies.

Adeundum altare, in quo ſub formis panis, & vini reperitur abſconditus: Quos verò iſtuc pigebit accedere, unà cum Coloſſenſibus, quibus *Mortui eſtis*, ait Apoſtolus, pro mortuis habeantur.

8. Nemo eſt, qui neſciat, potuiſſe Dominum Sacrum corporis ſui ſub aliis formis, quam panis abſcondere; potuiſſet quidem ſub auri, argenti, aut alterius lapidis pretioſi formis ſeſe obvelare: cur ergo cuncta poſt poſuit pani? Ut tibi omnem vitam, & quam habes in terris, & quam ſperas in cœlis, in hoc Sacramento diſceres expetendam. Adverte panem à *Pani*, idiomatis Græci deductum, quod latinè *Totum*, ſive *Omne* ſignificat. *Panis*, ait Durandus, *dicitur Græcè à Pan, quod eſt totum; quia hic, & in futuro eſt tota vita noſtra.* Itaque, cum Dominus ait: *Ego ſum panis*, idem dicere cenſeas, ac: Ego ſum tota vita veſtra, ego vos in terris vivifico, & in cœlis pariter vivificabo: nam panis ſum, totum ſum, omnis vitæ participes facio.

In pane Euchariſtico

omnis vita terrena & cœleſtis continetur. Durand. Rat. Divin. lib. 4. cap. 50. Ioan. 6. 41.

9. Nè te quæſo prætereat, quod Joannes Apoſtolus ſua in Apocalypſi ſcribit, ſe matrem Eccleſiam magno quodam lumine, jaſpidis inſtar, aſpexiſſe circumdatam. *Ostende mihi Civitatem ſanctam Hieruſalem deſcendentem de cœlo à Deo, habentem claritatem Dei, & lumen eius ſimile lapidi pretioſo tamquam lapidi jaſpidis.* Mira ſanè viſio, & Eccleſiam non vulgari laude commendans. Sed libet expendere, quare lumen ejus jaſpidi conferatur? quod congruentius ſoli, lunæ, aut ſtellis conferri poterat? Ratio eſt, quia dum eſt in hoc mundo, lumen ejus eſt Chriſtus. *Ego*, inquit ipſe, *ſum lux mundi.* Quia verò Chriſtus, non modò lumen, ſed & cum lumine ei vitam impertit; ideo non ſol, non luna, non ſtella, ſed jaſpis, eſt dictus. Jaſpis non nitet modo, ſed & viret: dumque viret typus eſt pabuli, quo viventes enutriuntur, & vivunt. Euchariſtiam proferens, in qua Chriſtus eſt mundi lumen, & cibus, lucem, & vitam afferens longèque à morte præſervans: *Lumen Eccleſiæ Chriſtus eſt*, ait D. Andreas Cæſareæ Præſul, *hic autem per jaſpidem delineatur, tamquam perpetuo virens, cunctiſque viventibus vitam largiens.* Cui itaque datum eſt tali jaſpide frui, ſi ut ait Pſaltes. *In medio umbræ mortis* ambulaverit; non ſolum, quia eſt cum luce, mala non timebit umbræ; verum etiam, quia vitæ cibum deguſtat, æterna vita gaudebit. Habet enim jaſpidem perpetuo virentem, cunctiſque viventibus vitam largientem.

Lumen Eccleſiæ jaſpidi comparatur, & cur? Ioan. 9. 5. Chriſtus in Euchariſtia lumen eſt & cibus lucem & vitam afferens. D. And. Caſ. Cappad. in Apo. cap. 6. & Ier. 23. Pſal. Cur ſacerdos ante conſecrationem manus hoſtiæ ſuperimponat. In Cano. Miſſæ.

10. Puto te dum Sacro interes, Sacerdotem multoties obſervaſſe, manus ſuper oblata, priuſquam hoſtiam conſecret, extendentem, dicentemque: *Hanc igitur oblationem, &c.* Quid hæc manuum expanſio

ſuper hoſtiam innuit: Magnum myſterium; quod, ni fallor, ex ſimili veteris teſtamenti cæremonia patet. Ajebat Deus Moyſi Leviticorum primo. *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos. Homo, qui obtulerit ex vobis hoſtiam Domino de pecoribus, ponet manum ſuper caput hoſtiæ, & acceptabilis erit atque in expiationem ejus.* Quod Theodoretus explanans: *Hoc ipſum*, ait, *indicabat hoſtiam illam in ejus locum ſuffici, ut qua pro ipſo moreretur.* Clarius Oleaſter. *Hac cæremonia proteſtabatur ſe dignum, qui pro peccato ſuo jugularetur. Dei vero miſericordia, pietates, & voluntate jugulationem ſcilicet ſuam in pecudis oblata jugulationem commutari.* Cum igitur Sacerdotem vides ſuas ſuper hoſtiam conſecrandam manus extendere, puta Dominum Jeſum Chriſtum agnum manſuetiſſimum, pro te, vitæque tuæ ſalute, non modò ſemel immolatum in Cruce, ſed & in altari quotidie immolari. Quia enim peccaveras, proque peccato mori debueras: ſuffectus eſt pro te Chriſtus, ut pro te moriens, te ab æterna morte præſervaret incolumem. Cum ergo nullum ſit tempus, in quo Chriſtum pro nobis immolatum non habeamus, & mortuum, nè nos, morte digniſſimi morerem ur: quis non videt nos hujus myſterii virtute mortis immunes, vitæq; æternæ compotes?

Levit. 1. 1. & 4.

Theod. quæſt. 61. in Exod. Oleaſt. in 1. Levit.

Chriſtus in Euchariſtia immolatur, ut nos in ipſo vivamus.

11. Tali ingenio, tradit Herodotus, Zalmonem, auditorem Pythagoræ, ſuorum ſibi dogmatum auditores adeptum. Domicilium extruxit, in quod primos quoſque populariũ in convivium accipiebat, ac inter convivandum docebat; *Neque ſe, neque ſuos convivas, neque illos, qui illic aſſiduè gignerentur, interire; ſed in eum locum ire, ubi ſuperſtites ſemper, bonorum omnium compotes eſſent.* Abeat autem Zalmon, ejuſque fabuloſa figmenta. Solus Chriſtus eſt, ut ait Salomon, qui ſibi domum ædificavit, vinum miſcuit, menſam appoſuit, docuitque veraciter cœnæ ſuæ convivas nunquam interituros, ſed æterna, beataque vita fruituros. *Si quis*, inquit, *manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita.*

Herod. l. 4

Prov. 9. 1. Euchariſtici convivæ ſemper vivunt nunquam interituri Ioan. 6. 52 Pſ. 37. 10.

12. Salvatorem noſtrum æternum Patrem his verbis: *Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus*; per os Pſaltis ſui legemus interpellaſſe. Sed quale eſt deſiderium Chriſti, qualis gemitus? Deſiderium, de quo Lucæ vigeſimo ſecundo: *Deſiderio*, inquit, *deſideravi hoc paſcha manducare vobiſcum priuſquam patiar.* Magno deſiderio noſtræ ſalutis amator, Euchariſtiam inſtituendi ſollicitabatur; utpote qua iis, quos tantopere diligebat, vitam præſtiturus erat æternam. Gemitum verò, quia amariſſimè gemebat, ſe non Judæis, ſed ſolis Diſcipulis, tantum præſtiturum bonum: propterea enim ait: *Vobiſcum manducare deſideravi.* Audi Chryſoſtomum. *Quidnam eſt Chriſti deſiderium? Paſcha pro nobis peragere. Et ideo dicebat Apoſtolis: Deſiderio deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum, antequam patiar: non ſolummodo Paſcha, ſed hoc, in quo, cum præteriiſſet figura, peracta erat veritas. Sed vobiſcum: quoniam Iudæi nolunt eſſe myſterii participes: propter quæ meritò ingemiſcebat.* Sanè non immeritò Judæos ſacrorum myſteriorum ingemiſcebat jejunos: Omnes enim hujus eſcæ jejuni, mortui ſunt proque mortuis deplorandi. Nam, cum aliunde nobis, quam é ſacro altari, vitam adipiſci non liceat, quid, niſi mors, iis, qui altare faſtidiunt, imminet? *Debemus comedere Corpus Chriſti*, ait Bernardinus, *conſiderato defectu noſtræ fragilitatis: quia ſi non comedimus cibum corporalem, non poſſumus vivere; ità nec anima poteſt vivere ſine cibo ſpirituali. Et non poteſt dici, illum habere animam, qui, ſaltem ſemel in anno, non accipit Corpus Chriſti.*

Luc. 22. 15

D. Chryſoſt. Hom. 1. in Pſal. 57.

In morte manent qui Euchariſtiam faſtidiunt.

D. Bernardin. tom. 4. ſer. 43.

13. Quemadmodum qui Euchariſtiæ pane cibantur, mori non poſſunt, ſic hujus panis jejuni, mortui ſunt, proque mortuis deplorandi. Cur equum, Apocalypſis ſexto oſtenſum, autumas viſum eſſe pallidum, à morte equitatum, ſecutumque ab inferno? *Ecce equus pallidus? & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi mors, & infernus ſequebatur eum.* Per hunc equum, ut placet Rupertо, intelligendus eſt Dæmon: equus eſt enim, bello gaudet; paleas edit, peccatores nempe, quas accenſuros vehit ad inferos. Delineatur autem pallidus, mortemque vehens, quoniam panem vitæ noluit manducare: unde jejunus perpetuò manens; pallet, ac æterna morte ſuccumbit. Ita philoſophatur Abbas. *Hic enim victus eſt, & vitæ Angeli eſt ſubſtantia; nam in eum deſiderant Angeli proſpicere: quod quia facere con-*

Sicut hunc panem edentes mori non poſſut, ita mortui ſunt qui ab hoc pane abſtinent. Apoc. 6. 8.

Rup. lib. 3. cap. 10. Exod.

contempſit Angelus, cecidit, & factus eſt Diabolus, qui & hujus panis ſempiternam patiens inediam, ſemper eſt pallidus, & mors illum ſequitur.

Zach. 5. 1. 14. Liber, quem Zacharias, ut vulgatus habet Interpres, volantem vidit, *Levavi oculos meos; & vidi: & ecce volumen volans.* Ex eo, quod transferunt Septuaginta, *Et vidi falcem volantem*, tranſivit in falcem. Quidnam ferro, & papyro? ruſticorum, & doctorum inſtrumento? libro, & falci? Aptè duo hæc connectuntur ad invicem, & copulantur. Liber ille falx erat. Placet Hieronymo, peccata per volumen illud intelligi. *Volumen autem volans oſtenditur, in quo omnium peccata deſcripta ſunt.* Quis peccata falcem eſſe negaverit? Falce accingitur mors: Nonne ſic ſæpiùs mortem vidiſti depictam? Illa autem niſi peccato armaretur, neminem poſſet occidere. Quare verò exiſtimas peccatum occidere, interimere, jugulare? Quia Corporis, & ſanguinis Chriſti myſteria participare non ſinit. Quidnam jejunis, niſi mors, imminet: horum myſteriorum præſertim, quæ ſola nobis vitam impertiunt: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam.*

D. Hieron. ibid.

Quidnam à cibo prorſus abſtinentibus niſi mors imminet?

Ioan. 6. 54.

15. Quænam vitæ ſpes ægro, cibos faſtidienti? Quidnam ſolamen amicis, conſanguineis, propinquis, dum, cui aſtant, infirmum, alimenta negligere videant? Nullum planè. Nihil certè eis niſi ululatus, lamentum, luctuſque ſupereſt, eo quippe affectus faſtidio, pro defuncto habetur, utque defunctus plorandus. Plorandus ergo, proque mortuo habendus, qui cæleſtis vitæ alimenta faſtidit. ſacroque altaris edulio refici dedignatur. Deploratur equidem hujuſcemodi homo, ploratur inquam, non ab hominibus modò, ſed ut certè obnoxium morti, à Deo metipſo, & ab Angelis ejus. En tibi Seniorem Macarium. *Quemadmodum in infirmis ſi corpus ultra cibum ſumere nequeat; deſperant de ipſis, ac deflent omnes amici, veri cognati, atque dilecti. Ita lugel Deus, & Angeli Sancti animas illas, qua non veſcentur cœleſti ſpirituali cibo.* Hinc non tantum cœleſtis participem ſympoſii mortis expertem habero; ſed etiam ſolum: unde enim ſacro confortatus pane mori minimè poteſt, jejunus vivere nequit; mors huic certa, ei verò ſecuta vita.

Pro mortuo habendus qui Euchariſticum panem faſtidit.

D. Macar. Senior. Homil. 2.

THEOREMA III.

In medio umbræ mortis.

Carnis vitam prorogat, mortemque eliminat, Euchariſticum pharmacum.

UMbræ mortis mala ait ſe non formidaturum Pſalmiſta; rationem ſubdens. *Quoniam tu mecum es.* Quid per umbram mortis intelligit, niſi mortem carnis, quæ animæ morti collata, umbræ inſtar eſt; ſicut ignis elementaris ad ignem inferni collatus, ignis umbra eſt? Revera, etſi Euchariſtia cibus ſit mentis, non ventris; animæ, non carnis: æquè tamen animam, & corpus ab interitu redimit, & præſervat. Quia verò in præcedentibus de morte animæ ſermonem habuimus, jure modò de carnis morte loquendum.

Mors corporis comparata morti animæ umbra mortis eſt.

1. Chriſti Regis noſtri nativitatem prophetaverat Iſaias, dixerat jam, *Egredietur virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus aſcendet,* cum hæc ſubdidit: *Vitulus, & urſus paſcentur ſimul.* Hoc eſt Domino, ceu pulcherrimo flore, ſacro ex intemeratæ Virginis utero, tamquam ex virga Jeſſe egreſſo, velutque fœnum in præſepi poſito; vitulus, & urſus ad eum viciſſim accurrent, novas eſuri paſcuas. Per urſum animam, per vitulum corpus intelligit Thomas; hiſque verbis prædici Chriſtum in Euchariſtia eſum, non animæ ſolummodo, ſed & corpori profuturum. *Vitulus ſignificat corpus, quod in ſacrificio Deo eſt mactandum: urſus ſpiritum, quia, ſicut urſus beſtiis, ſic terribilis eſſe debet beſtialibus motibus, & moribus. Ii paſcentur ſimul ſcilicet iſto cibo carne Chriſti, ut proſit animo, & corpori.* Ex Euchariſtia enim non ſola vivit anima, ſed & cum anima corpus.

Iſa. 11. Ibid. 7.

Euchariſtia cibus eſt corporis & animæ. D. Thom. opuſc. 58. cap. 6.

2. Hoc & ex Seraphico Bonaventura clarè perſpicies: qui Chriſti corpus dupliciter conſiderandum exiſtimat; ſecundùm duplicem ſtatum, Incarnationis, nimirum & paſſionis: & primo quidem modo conceptum, triticum eſſe, ſecundo, hordeum: *Si conſideratur,* inquit, *corpus Chriſti ſecundum ſtatum*

D. Bonav. ſer. 5. in Cœna Domin.

Chriſtus in Incarnatione triticum eſt, in paſſione hordeum.

Incarnationis, per frumentum novum ſignificatur; item ſecundùm ſtatum paſſionis, & ſic per panem hordeaceum. Erudita conſideratio. Nam frumentum à fruendo, quod eo fruamur, appellatum eſt; & Chriſti corpore in incarnatione, quia tunc Divinitati jungebatur, eo cœleſtes ſubſtantiæ abundè fruebantur. Unde Genitricis ejus uterus *Acervus tritici vallatus liliis*, id eſt Angelis (lilia enim Angelos, ut apud Pierium videre eſt, deſignant:) qui turmatim è cœlo advolabant, novo fruituri frumento. In paſſione verò hordeum eſt; nam quia hordeum aculeatum, & aſperum eſt, Chriſti corpus innuit Cruci affixum, ſpinis, flagellis, & clavis, undequaque aculeatum, & aſperum. Stet igitur ex doctrina Seraphici, Dominicum corpus non frumentum eſſe tantummodo, id eſt cibum hominis, ſeu animæ, per quam homo ſit homo, ſed etiam hordeum, cibum videlicet jumenti, corporis ſcilicet noſtri: eo enim, non anima ſolum, ſed caro etiam vivit. Hinc orat Eccleſia: *Sit nobis Domine reparatio mentis, & corporis cœleſte myſterium.*

Cant. 7. 2.

Pierius Valer.

Pſal. 77. 27.

3. Ut manna Deus è cœlo ſuæ plebi dimitteret, *Mandavit nubibus deſuper, & januas cœli aperuit*: canit Pſalmographus. *Id eſt fecit chataractas cereas*: ait Bruno. Nulla apum arte, nullo miniſterio, cœlum cereum fecit. Memorabiliorem Euchariſtiæ typum pluere opus erat, quod, cum mel ſit; melque ex cera diſtillet, cœlum, unde deſcenſurum erat, cereum fieri oportebat. Mel utique eſt Euchariſtia. Satis alibi viſum. Nunc quare mel? Quia mellis inſtar vitæ diuturnitatem, & incolumitatem impertit. Interrogatus olim Democritus, qua ratione quis longiorem vitam aſſequi poſſet. *Interiora*, reſpondit, *melle irriganda*, ut recenſet Pierius. Hinc paſſim ferunt, quibus mellis uſus frequentior fuerit, diutiùs vitam producere. Citrios, qui Corſicam incolebant, vixiſſe longævos tradit Athenæus, quod aſſiduè mellis uterentur cibo. Magnum, & admirabile ſacrum mel eſt dulciſſimum, utiliſſimum; quod & comedentes oblectat, & eorum vitam longè lateque prorogat.

D. Bruno ibidem.

Euchariſtia mellis inſtar vitæ producit.

Pier. lib. 26.

Athenæus.

4. Quia certum eſt Moyſem quadraginta diebus, ac noctibus, quibus in monte commoratus eſt, nil quidem comediſſe: rogo: Quonam pacto Dei ſervus, cum nemo ſine cibo ultra ſeptimum diem vitam agere poſſit, tamdiu jejunans incolumis, vivenſque perſtitit, neque parvum inediæ paſſus ſit detrimentum? Tanto quippe decore, nitoreque, dum deſcendit, enituit, ut ſole ſplendidior videretur. Undenam tunc temporis Moyſi vita ſine cibo, & potu peragebatur? Quamquam veriſſimum ſit (reſpondet Clarius) tunc temporis Moyſi cibos defuiſſe corporeos, affluebant tamen cœleſtes; quibus perinde ſpiritus reficiebatur, ut refectio redundaret in corpus. *Moyſes quadraginta illis diebus verſatus cum Deo, ex illa conſuetudine vires accipiebat: & animæ virtus, qua toto illo tempore cœleſtibus, alimentis reficiebatur, in corpus etiam redundabat, illudque ſervabat, nè jejunando deficeret.* Quæ verò erant alimenta cœleſtia, Moyſi collata, niſi Dei Verbum, mox caro factum, ſub fomis panis conditum, menſæque altaris appoſitum? Idcirco Corpus Dominicum panis dicitur cœli, quia cœleſte alimentum eſt. Dum ergo ſacro pane reficimur, non tantum ſpiritu vivimus, ſed & carne: non modò animam, ſed & corpus à morte ſervamus.

Vndenam Moyſes 40 diebus quibus in monte fuit, vixerit!

Iſid. Clar. Orat. 18. in Lucam.

5. Cum unà cum Chriſto mare permeaſſent Apoſtoli, veniſſentque trans fretum, ſe pro eorum viatico panes non attuliſſe, ut fortè aliàs conſueverant, meminerunt. Quorum conſilia Chriſtus inſpiciens, dureque eos redarguens. *Quid* (inquit) *cogitatis intra vos modicæ fidei, quia panes non habetis?* Rationabilis utique, ac juſta Chriſti judicanda eſt increpatio; ſed talis primo non videtur obtutu. Quid enim mali egiſſent Apoſtoli, ſi panes ſuo pro commeatu geſtaſſent, quod tale quid cogitantes, tam acri Chriſtus eos reprehenſione caſtigat? Cenſet Palacius, Apoſtolis, Chriſtum habentibus, de pane nullatenus cogitandum fuiſſe: nam, qui Chriſtum habet, cuncta cum ipſo habet, panem præſertim, qui non tantum animam reficit, ſed & corpus ſuſtentat. Nam ſi cœleſtem panem dat Deus, nempe corpus ſuum ſanctiſſimum, quod edunt Angeli, ut ſpiritus reficeretur: quare non dabit terrenum, ut ſuſtentetur caro? *Si credimus Deum nos amare, & ita amare, ut filium nobis dederit, quomodo non omnia cum illo donavit? Si pater eſt, ſi ſponſus, ſi amicus, ſi paſtor,*

Matth. 16. 8.

Chriſtus in Euchariſtia panis eſt corpus & animæ ſuſtentans.

Paul. de Palac. ibid.

flor, si Rex, si mater, quomodo oblivisci tur eorum, quos in ulnis gerit: Si gustum dat cæli in terra, panem illum, quem edunt Angeli, quomodo non dabit panem, quem edunt jumenta? Ac si diceret. Immeritò de panibus hujus vitæ cogitabant Apostoli, secum Christum, vitæ æternæ panem habentes: & meritò quidem eos Christus increpavit, modicæque fidei re darguit: Cum eisdem talem panem affluere, & panem terræ deficere sit impossibile. *Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus.* ait regula Juris. Quibus Christus propriæ carnis panem, quo spiritus nutriatur, impertit; panem, quo caro reficitur, ac vivit, negare non poterit. Imò si panis hic deficeret, cato ejus ad corporis sustentationem satis superque sufficeret. Quot servi Dei Corporis Christi pane diu naturalem vitam traduxerunt! Catharina Senensis nonnullas Quadragesimas sola S. Synaxis refectione dicitur traduxisse. Idem de quadam alia virgine legimus, quam Felicem appellant. D. Nicolaus Attinensis Episcopus Dominico quoque die sacra mysteria sumens, reliquum tempus sine alio peragebat cibo. Nicolaus Eremita sola Eucharistia annos quindecim vixisse traditur. Et quam plures alii, in quibus non solum animam, sed & corpus sacra Communio vegetabat: quodque ad salutem animæ sumptum erat, carnem sustentabat identidem.

Multi solo pane Eucharistico vitam suam in longum tempus protraxerunt Cathechis. Hist. cap 5. tit. 10.

6. Pluries quæsivimus, quare Christus corpus suum sanctissimum magis sub panis, quam sub aliarum rerum formis obtegere maluit? Multa patiter dicta sunt, dicendaque servantur in posterum. Theoremate præsertim antecedente, de animæ vita loquentes, ex eo, quod panis à Pan græco vocabulo, quod est *omne*, deducitur, omnem animæ vitam, & quæ in præsenti est, & quæ in futuro, ab Eucharistia conferri, respondimus. Ex hoc ipso cum Auctore Gemmæ animæ nunc dicendum, id factum à Christo, ut omnem salutem nostram, mentis nimirum, & corporis, ab Eucharistia cognoscamus. *Panis omne dicitur. Ideò hic offertur; quia omnis salus anima, & corporis in eo recipitur.* Hoc à Patre nostro Seraphico ostensum est, ubi cæli tenuit sedem. Tradit Bonaventura, quemdam Bartholomæum, cũ

Cur Christus corpus suum nobis det sub specie panis.

Panis etymon.

Gem. Anim. de ant. rit. Miss. lib. 1. cap. 99. Panis Eu-

ad constructionem templi ejusdem S. Patris non parum desudasset, ruente quadam trabe, graviter conquassatum. Qui mortem sibi sentiens imminere, Viaticum petiit, quod, cum ei celeriter afferri non posset, moti enim subitò credebatur, dicta sunt verba Augustini. *Crede & manducasti.* Quid inde? Sequenti nocte Patriarcha Sanctissimus, agniculum inter ubera gerens, apparuit, Bartholomæe, dicens, *hit est agnus, quem tibi dari petebas, quem & propter bonum desiderium suscepisti: cujus etiam virtute consequeris utriusque hominis sospitatem.* Ut mox accidit. Utriusque hominis sospitatem largitur cœlestis panis; animam nimirum, & corpus liberat ab interitu.

charisticus utriusque hominis sanitatem confert. Notabile exemplum D. Aug. D. Bonav. in Vita S. Francisci. Isa. 3. 7.

7. Ejus modo perpendendum responsum, cui cum Hebræorum plebis offererentur habenæ: *Non sum*, inquit, *medicus, & in domo mea non est panis*, ac si calluisset, dum medicus esset, panem opus esset habere. Sed quænam hæc est necessitas? quidve opus est medico panis? Aptius videretur locutus, si postquam, *Non sum medicus*, ait, in domo mea non sunt pharmaca, medicamina, aut similia, quæ penes bonum medicum asservari assolent, adjecisset. Quia verò per panem, de quo hic loquitur, Hieronymus spiritalem intelligit, panem scilicet, qui de cælo descendit, & dat vitam mundo; aptè respondisse dicendum. Quandoquidem medicus, qui ad curandum ægrotum accedit, & panem non habet, Eucharistiam nempe, medicaminum omnium, tum ad animæ tum ad corporis sospitatem, majus, & efficacius non suadet; non est verè medicus, sed medicinæ nescius, & ignarus. Sanè sine hoc medicamine sanitatem ægroto difficillimè conciliabit, dignusque ut in eum quasi in necis ministrum, indignè oculos conjicerunt, omnes, & gravi afficerent opprobrio. Quare ait Bernardinus. *Boni medici fecerunt me prædicare, ut infirmi Corpus Christi recipiant: quia evenit, quod aliter faciendo, medicus sæpè remanet vituperatus.* Hinc Fortunatus Fidelis, genitor, & magister meus, in primo, quem edidit, inscripsitque, *Patrocinium Medicinæ*, consulit, in medico, non minus Religionis nostræ cultum, quàm medendi peritiam, esse spectandam, nam cui Religio cordi erit, reli-

D. Hieron. ibid.

Eucharistia medicina est corporis & animæ. D. Bernardin. to. 4. ser. 44. Medicus animæ quoque curam habere debet. Fortunatus Fidelis Patroc. Medic. lib. 2. cap. 4.

qua feliciſſimè cedent. *Quamobrem*, inquit, *in primis ſit medicus, in quo non ſolum eximiam medendi peritiam agnoſcant omnes, ſed etiam probent Religionem. Nihil enim infauſtè, nihil non ex animi ſententia illi continget, qui tam feliciſſimo auſpicio medica opera aggredietur.* Hujuſmodi ſanè medicus, corporalibus ſpiritualia, cæteriſque pharmacis, corpus Chriſti proponet; non modo, ut inquit Apoſtolus, *Purgationem peccatorum faciens*, ſed & morborum corporis, qui ob culpas adveniunt, mortemque corpori inducunt.

Hebr. 1. 3.

§ Sive à Spiritu ſancto, ſive ab aliqua veterum Hebræorum traditione, edoctus Pſalmiſta, recenſet de filiis Iſrael, quod poſtquam ex Ægypto exierunt, itetque per deſertum fecerunt. *Non erat in tribubus eorum infirmus.* Videamus obſecto, unde tanta ſanitas genti Hebræorum effluxerit, quod nemo per id tempus dicitur ægrotaſſe? Ex eo inquam, quod adjicit, *Pane cæli ſaturavit eos*, id eſt manna, quod eos, ne ægrotarent, & morerentur, ſervabat: propterea enim *panis Angelorum* ſive, *Abarim*, ex Hebræo, hoc eſt *panis fortium*, dictus eſt; quod comedentes redderet fortes, nec infirmari, ſive debilitari ſineret. *Manna*, inquit Abulenſis, *corpora Hebræorum conſervabat, ne morbo aliquo tabeſierent.* Quia vero manna Euchariſtiam præſignabat, ut noſti; clarè prævifum eſt ſacro pane nutriendos, non ab animæ modo, ſed & carnis ægritudine conſervandos. Quare ſi æger, ut Chriſtianum decet, communionem prætermittat, ingraveſcet ei morbus: accedit equidem mors, quò non acceſſerit Chriſtus. Meminit Palladius, Amonem Presbyterum, virum ſanctum, & humilem, cum ſacrum ſemel offerret, Angelum à dextris altaris vidiſſe, qui fratres accedentes ad Communionem ſignaret, ſingulorumque nomina quodam in libro deſcriberet; eorum autem, qui abeſſet, deleti, moxque poſt tres dies defunctos.

Pſal. 104. 37.

Ibid. ver. 41.

Non erat in tribubus Iſraelitarum infirmus, quia pane cæli reficiebantur. Abulenſ.

Pallad. in Hiſt. 55. Patrum capit. 72. Notabile exemplum

9. Quoniam vir zelotypus noſſe nil magis deſiderat, quam, ſi eum ſua in deliciis habeat uxor, benevolentia proſequatur? neminemque ab eo, qui in mundo ſit, diligat. Hoc probè noverit, dum temporibus debitis ad Sacram Communionem impellatur ab ea; nam ſin minus, non modò non amari ſciat, ſed, ut alteri nubat, defunctum optari. En Bernardinum. *Volo vos docere, quando uxor veſtra vos diligit, quandoque odit, cupitque vos emori, ut alterum accipiat. Si non curat tempore Quadrageſimæ, ac Paſchæ, quod tu accipias Corpus Chriſti, & non ſtimulat, neque te ſollicitat, ut tu illud ſumas, eſt ſignum, quod ipſa vult te mori, ratio eſt, quia citiùs morieris.* Pulcherrima ratio. Nam, ſicut Euchariſtia dignè comeſta animam & corpus præſervat à morte; ſic eâ prætermiſsâ in utriuſque interitum incidendum eſt.

Vndenam vir cognoſcet ſe ab uxore ſua diligi?

D. Bernardin. to. 4. ſer. 44.

10. Quod autem corruptibile hoc induet incorruptionem, fietque æternum, & immortale; cui nam, niſi Euchariſtico Sacro, referendæ ſunt grates; ob cujus guſtum, & tactum, ad immortalitatem reſurget? Audi Cyrillum. *Oportuit certè, ut non ſolum anima per Spiritum ſanctum in beatam vitam aſcenderet; verum etiam & rude, & terreſtre hoc corpus cognato ſibi guſtu, tactu, & cibo, ad immortalitatem reduceretur.*

Immortalitatem corporis in altera vita Euchariſtia debemus. D. Cyrill. Alex. lib. 4. cap. 14. in Ioan.

11. Mox, ut Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit, multa Sanctorum corpora Matthæus reſurrexiſſe, & apparuiſſe, refert. *Multa corpora Sanctorum, quæ dormierant, ſurrexerunt: & exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem ejus venerunt in Sanctam Civitatem, & apparuerunt multis.* Si petis, cur iſtorum corpora mortis effugerunt imperium, factaque ſunt immortalia? Quia ait Rupertus, in eumdem ventrem, quo tenebantur & ipſa, Chriſti corpus ſanctiſſimum receptum eſt. *Corpora quoque illorum, in monumentis jacentia virtute cibi hujus non caruerunt, mox ut eodem ventre, quo tenebantur & ipſa, receptum eſt corpus ejus. Nam & virtute hujus cibi factum eſt, ut multa ex ipſis reſurgerent.* Vides quo pacto Euchariſtia corporis vitam impertit, cum non modo proroget, ſed etiam ad eam ab interitu revocet?

Matt. 27. 53.

Cur corpora ſanctorum cum Chriſto reſurrexerint?

Rup. lib. 6. in Ioan.

* *
*

THEO-

THEOREMA IV.

In medio umbræ mortis.

Non regnabit per peccatum Diabolus, ubi regnat per Euchariſtiam Dominus.

PEr umbram mortis Hugo Cardinalis peccata, & peccatores intelligit. *Vmbram mortis*, inquit, *vocat peccata, vel peccatores.* Quorum mala divinus Pſaltes, eo quod Deus ſecum eſſet, aſſerit ſe non timere. *Nam etſi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es.* Et jure quidem: nam cui Chriſtus per ſui corporis comeſtionem præſto eſt, nullum malum pertimeſcere debet, peccatum præſertim, quod verè malum eſt, & à quo malum omne progreditur

Hugo Card. in Pſal. 22.

1. A Matthæi loco auſpicandum; in quo Dominica refertur parabola de quodam ſervo, qui cum Regi ſuo decem millia talentorum deberet, nec obolum ſolvere poſſet, ad ejus procidit genua, dicens. *Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Cujus Rex, miſericordia motus, totum ei debitum magnificentiſſimè condonavit. Is autem mox egreſſus à Rege, ſuum conſervum, quem centum denariorum debitorem habebat, crudeliſſimè ſuffocabat ut ſolveret; nec rogantis, & obſecrantis miſertus eſt. Undenam iſti tanta feritas, tanta crudelitas, ut conſervum ſuum immiſericorditer ſuffocaret, & interimeret, qui, ſic miſericorditer à Rege fuerat liberatus? Quia à Rege exierat. *Egreſſus*, inquit Matthæus, *ſervus ille*, &c. *Planè*, inquit Paſchaſius, *ſi egreſſus non fuiſſet, minimè ſuffocaſſet; ſuffocabat autem eum, & ſuffocat adhuc hodie, quoniam à Rege exierat.* Dum cum Rege Regum, Dominoque Dominantium ſumus, difficillimè peccare poſſumus. Si verò ab eo, quod abſit à nobis, abſumus, peccatores efficimur. Hinc magnus Chryſoſtomus, velut ad hunc locum reſponderet, ait communicatuto. *Regem excepturus es per communionem.* Velut ſi diceret. Contere limen templi, Sacram menſam frequenta, ſume Chriſtum quotidie, Regem enim recipies, quem peccata fugiunt. Sanè, coram eo, apprehendi non poteris culpa, nullo illaqueari flagitio, nullo ſubſterni peccato. *Regem excepturus es per Communionem.*

Matt. 18. 27.

Paſch. ib.

Qui Euchariſtiam ſuſcipit, Regem ſuſcipit, quem peccata fugiunt. D. Chryſ. ſerm. de B. Philog.

2. Procedamus ad alia. Vallem Joſaphat, in qua extremum judicum fiet, vallem conciſionis vocat Sanctiſſimus Joel. *Iuxta eſt dies Domini*, inquit, *in valle conciſionis: Sol, & Luna obtenebrati ſunt*, &c. Si quæſieris orationem, tibi Caſtrus occurret. *Vocat vallem Ioſaphat vallem conciſionis, quia conciſio ſignificat inſtrumentum, quo fruges triturantur: atque ita vallis triturationis dici poſſet illa vallis, in qua triticum à paleis ſeparabitur.* Quoniam infeliciſſimi peccatores per paleas ſignificati, ibi ſeparabuntur à tritico, hoc eſt à Chriſto, Angelorum pane, ſempiterna flamma cremandi, vallis conciſionis dicta eſt, ſivè triturationis. Idem igitur eſt à cœleſti pane ſejungi, & in infernum dimitti. Si enim paleæ non dividerentur à tritico, minimè dimitterentur in ignem. Cujus quidem ratio eſt, quia per ſanctam Euchariſtiam præſervamur à culpis, (quorum ratione conferimur paleis,) & confirmamur in gratia, Ait enim Innocentius, *Euchariſtia, ſi dignè ſumatur, à malo liberat; & confirmat in bono, venialia delet, & cavet mortalia.*

Ioel. 3. 14.

Caſtrus ibidem.

Idem eſt à pane Euchariſtico ſejungi & in Infernum præcipitari.

Innoc. de myſt. Miſſ. lib. 4. cap. 44.

3. Ubi B. Virgo, Angelorum, & hominum Regina; *Ego*, inquit, *mater pulchræ dilectionis*, per pulchram dilectionem Chriſtum generavit, intelligit; quem ad differentiam carnalis amoris, qui turpis eſt, pulchram dicit dilectionem: nam unde cupido à ſtuprata quadam, fœdataq; ſcorto, progenitus eſt, Chriſtus ex immaculata, & intemerata natus eſt Virgine. Sed cum Chriſtus dici poſſit amor, ut ab Ignatio Martyre dicitur: *Amor meus Crucifixus eſt*, cur eum Virgo dilectionem appellat? Ex dilectionis etymologia petenda eſt ratio, quod duos liget, amantem nempè, & amatum, dicta eſt dilectio: Quia verò Chriſtus indiſſolubili charitatis vinculo electorum ſuorum ſibi alligat animas, ut ſe ab eo ſeparari, & ad peccatum prolabi, non poſſint, dilectio nuncupatur. En Richardum à S. Laurentio. *Chriſtus emphatice dicitur dilectio: per dilectionem enim qua diligit hominem, colligit ipſum hominem, ſibi ipſi, & quaſi conglutinat, ne diffluat per vitia, & peccata.* Quoniam autem Chriſtus per Euchariſtiæ Sacrum ſibi hominem unit, & colligat, unde Sacramentum dicitur unitatis; aſſerendum eſt pariter, animam Chriſto per Com-

Eccl. 24. 14. Chriſtus dicitur pulchra dilectio & cur.

D. Ignatius. Cur Chriſtus qui amor eſt, dilectio vocetur.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. l. 6.

Communionem unitam, ad peccata non posse diffluere, sed in gratia, & sanctitate permanere.

Cant. 2. 3. Eucharistia umbra est & cur? D. Bernardin. tom. 2. ser. 54. art. 2. cap. 2.

4. Cùm ait Sponsa, *Sub umbra illius, quem desideraveram sedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo*, de Sacro Eucharistico loquitur, quod umbra dicitur. *Sacramentum*, ait Bernardinus, *umbra denominatur, quia se præbet Dominus in secreto mysterio sub accidentium velamine occultatus.* In eo utique sponsa suavissimo, ac deliciosissimo fructu carnis sponsi sui delectabatur. Sed cum Eucharistia tot aliis symbolis passim significetur, unde est quod Deus à Sponsa, per umbræ maluit, quam per aliud significari? Ut innueret, eam per hoc Sacramentum non enutritam solummodo, sed & à nigredine, & deformitate culparum, defensam, & præservatam. Umbra, quos obumbrat ab æstu ne nigrescant, & obscurentur, protegit. Hæc sanè supercælestis umbra ab æstu peccati, animas denigrantis, ac deformantis, defendit. Sic Theodoretus hunc locum explanat. *Sub hujus umbra sedere se sponsa dicit, & consedisse, ac mox fructum etiam ejus decerpsisse: eumque gutturi suo fuisse dulcissimum; ardentes malitiæ radios vitare studet, ne iterum nigra fiat.*

Eucharistia velut umbra à nigredine peccati nos tuetur. Theod. in Cant.

5. Quæso, ne te prætereat in præsenti verba Salvatoris expendere, quæ, dum de esu corporis sui, potuque sanguinis, sermonem haberet, inculcabat Hebræis. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.* Sat est hic tibi observare, quod Dominus se in manducante sanctam carnem suam manere inquit: Peto autem: Quonam pacto manet? *Sicut sponsus in thalamo sponsæ*, ait Hugo Cardinalis. Id ipsum respondit Christus Birgittæ, eadem interroganti. *Ingredior*, ait, *ut Sponsus.* Cor est thalamus ejus, anima vero Sponsa. Quare, si postquam Christus acceptus est ex altaris, in thalamum cordis ingreditur, ibique una cum anima, sicut sponsus cum sponsa, dulces trahit moras, quo pacto dari potest locus adultero, ut ingrediatur, & delicietur cum sponsa? fœdet, & contaminet thalamum? Potius longè aufugiet, quam vel secus accedat. Verum est ergo, quod pane Christi nutritus sanctum, & immaculatum se servet.

Ioan. 6. 57. Christus in Eucharistia à nobis ac ceptus nobiscum est ut sponsus & cur? Hugo Car. ibid. Revel. D. Birgit. lib. 4. cap. 62.

6. Quærunt Doctores, an liceat homini, lethali culpa fœdato, Sanctam Synaxim inspicere? Negat D. Thomas, Petrus Paludanus affirmat. Cum quo sentiendum? Et si, ait Antonius, sine ullo errore cum utroque sentire possis; consultius tamen facies, si senties cum Paludano. Ratio est, quia peccator Sacramentum aspiciens, emundari poterit à peccato. *Quam vis*, inquit, *secundum Thomam peccator benefaceret, si ex devotione, qua se indignum reputat, non vult in Sacramentum aspicere: melius tamen facit secundum Petrum de Paludano, qui ex devotione intuetur: cum aspectu serpentis æneiservaretur à morsu serpentis igniti.* Tam magna vis Eucharistico Sacro, ad culpas profligandas inest; quod etiam inspectum à peccatore, instar serpentis æneiad salutem disponat, & sanctitatem. Si dum ergo Christum inspicit peccator, a peccato expurgatur, quare justus, eundem adiens, servandus non est à peccato? Si visio Christi Sanctos facit, quomodo Sanctos non servabit comestio? Si Christus extrà animam, à sorde purificat animam, cur inclusus in anima, animam fœdari permitter? Certum sit ergo, quod, qui Christo vescitur, tam longe sit à peccato, quam ens à nihilo, Deus à malo, Dæmon à cælo.

An qui in peccato mortali est Eucharistiam aspicere possit. D. Thom. Petrus de Paludano. D. Antonin. par. 3. tit. 14. cap. 12. §. 5. Eucharistia visa à peccatore ad pœnitentiam eum commovet. Si Christus visus sanctificat, cur non magis manducatur. Cant. 3. 11. D. Isid. ibid. Caro Christi diadema est, non corona, & cur. Athen. lib. 15. cap. 7.

7. Postquam sponsa Dominum vidit humana carne circumdatum, sodales his verbis ad tam magnum spectaculum convocavit. *Egredimini & videte filiæ Sion, Regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum mater sua.* Hoc est, ait Isidorus: *Videte Dominum Christum in humanitate, quam de Virgine matre suscepit.* Per diadema Christi carnem expressit. Sed unde est, quod caro Christi diadema dicitur, non corona, cum corona, & diadema, unum, & idem sint: Quàm aptè potuisset nuncupari corona; quia, ut placet Athenæo, *Corona dicta est à cingendo*, cato Christi in Sacramento accepta, nos cingit, & stringit; multosque in unum redigit; unde Sacramentum pacis, & unionis jure optimo dicitur. Maluit ergo vocare diadema, aliud intendens mysterium. Ex sono vocis Diadema duo demens importat: cato autem Christi, non indignè comesta, duo demit à nobis, nempe peccatum, & pœnam peccati. *Diadema*, ait Richardus à S. Laurentio, *est caro Christi. Et nota, quod humanitas Christi congruè dicitur diadema, quasi duo demens, scilicet principium,*

Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 3.

cipium, & finem: scilicet originale, quod est principium omnis mali, & pœnam æternam, quæ est finis, ad quem tendit omne peccatum. Quorsum ergo, qui pane Christi depascitur, expers culpæ non erit; cum, qui demit culpas clausum habeat in corde.

Petr. Ber. Red. Mor. lib. 14. cap. 10. Mirum quid de Poeta Virgilio.

8. Recensent, Virgilium in macello Neapolitano quendam carnis frustrum inservisse, quod quamdiu ibi remansit, nulla unquam illius macelli caro; quantumcunque vetusta, nates olfacientis, aspectum intuentis, gustum comedentis, offendit. Hujus rei fides maneat apud Auctores; Nam quo pacto obsecro corruptibile poterat incorruptionem conferre, cum ut dicitur, nemo det, quod non habeat? Christi caro tantummodo, utpote Deo unita, spiritalis effecta, nullique obnoxia corruptioni, incorruptionem præstabit. Dum itaque illam, sacra ex mensa desumptam, tecum in corde servaveris, incorruptibilis evades: nec tibi unquam fœditas culpæ, obscœnitas sceleris, fœtor peccati inhærebit. Nam si mortuos quatriduanos, & fœtentes suscitat, qua de re vivos non servabit incolumes?

Cur Christi incorruptionem præstat.

2. Reg. 24. 15. Joseph. Hebr. Mag. Hist. Sch. Apud Abul. quæst. 30. ibidem Transl. Septuag. Cur Dæmon in Israelitas usque ad prandium & non ultra sævierit. D Isid. Etym. lib. 20. cap. 1. Psal. 67. 11. Sap. 16. 20.

9. Memorabilis cædes, quam per atrocissimum Dæmonem, (ut multi autumant) immisit Deus in Israel, à mane usque ad constitutum tempus, inquiunt Sacræ litteræ, perduasse. *Immisit Dominus pestilentiam in Israel de mane usque ad tempus constitutum.* Per tempus constitutum Josephus cum Magistro scholasticæ Historiæ, ut apud Abulensem videre est, prandii horam intelligit, quod ex littera Septuaginta Interpretum confirmatur. *Et dedit Dominus mortem in Israel à mane usque ad horam prandii*, transferentium. Cur datum est Dæmoni in Israelitas usque ad horam prandii, & non ultra sævire? Quidve significat prandium, ut, dum tempus ejus instaret, adversarii manus fuerit hebetata? Eucharisticum Sacrum significat. *Prandium* namque, ut Isidoro arridet, *ab apparatu edendi dictum est:* Et sacrum cibum ab origine mundi, usque ad adventum Christi, novimus præparatum. Clarissimè hoc per sacrificium Abel, Abrahæ, & Melchisedech constat. Hujus apparatus meminit Propheta, dum ait, *Parasti in dulcedine tua pauperi Deus.* Et Sapiens item *Paratum panem de cælo præstitisti eis.* Hoc itaque est quod usque ad prandii tempus non autem à prandio permissum fuit Dæmoni Israelitas offendere: quamvis enim nobis hostis noster sit omni tempore obnoxius; Sacra tamen mensa proposita, sacroque nobis prandio refectis, insidiari non poterit. *Neque enim*, ait Cyrillus, *vincere illi amplius licet, postquam sanctæ illius mensæ tempus advenerit, quem prandii tempus latenter significat.* Ab incursu Dæmonis acerrimè Christus suæ mensæ convivas defendit, & à plagis, quas per peccatum infert, præservat innoxios. Quare D. Ignatius scribens ad Ephesios. *Date*, inquit, *itaque operam, ut crebrius ad Eucharistiam congregemini, & gloriam Dei: quando enim sæpius in eundem locum convenitis, labefactantur vires Sathanæ, & ignita illius ad peccatum jacula irrita resiliunt.*

D. Cyrill. Alex. de Ado. lib. 3. Eucharistia à Dæmone nos defendit. D. Ignat. Epist. 14.

10. Pulchrè Adamantius illud Evangelistæ de Juda proditore perpendit. *Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo.* Videns enim, quod etsi dicat, *Dum accepisset ille buccellam*, fileat tamen, & comedisset, autumat Judam Sacram suscepisse quidem de manu Domini, sed non comedisse buccellam. Hoc ipsum Theophilactus existimat, pulcherrimam afferens traditionem. *Iudas autem panem accepit, & non comedit, sed occultavit, ut monstraret Iudæis, quod panem corpus suum vocaret Iesus.* Quorsum proditor tam dulcem, tam suavem, deliciosum, pulchrum, desiderabilem panem edere noluit, & deglutire? Detinuit eum Sathanas, inquit Origenes. Timuit versipellis, ne postquam salutarem comedisset cibum, ad prodendum Christum non potuisset impelli. *Anticipavit Sathanas, qui ingressus fuerat in Iudam, offula usum, ne Iudas adjumentum perciperet ex data à Iesu offula: timens ne telum in Iudam immissum aberraret.* Non ignorabat serpens, insidias, dolosque ejus in eos, qui Christo pascuntur, minimè posse proficere: ideo Judæ communionem non modò distulit, sed prorsus abstulit. Sanè sic miro modo ex sacro pane proficimus, confortamur, roboramur, præservamur à culpis, ut non modò instar adamantis à nobis jacula Sathanæ refiliant irrita; sed & impellatur à nobis, ut turbine velocior discedat, & fugiat à communicante. *Cum enim*, inquit Chrysostomus, *egredientem post convivium Dominicum viderit inimicus,*

Ioan 13. 30. An Iudas Eucharistiam acceperit tantum an vero etiam comederit. Theoph. in cap. 26. Matt. Orig. in Evangel. Ioan. Iudæ Dæmon communionem non distulit sed sustulit, ne in crimine proditionis per illum impediretur. D. Chrysost. Hom. 3. ad Neoph.

posi cœlestes epulas, tamquam ignem ore leonis flammantem fugit, & deserit omni vento velocior, nec appropinquare contendit ; & cum cruentam linguam tuam de longe ille crudelis prospexerit, mihi crede, non stabit, & cum os tuum senserit rutilare, gressum suum retrorsum timore torquebit.

THEOREMA V.

In medio umbræ mortis.

Sapientia fatur, sapientissimus est.

Mag. sent. in psal. 22.

EX eo, quod Petrus Lombardus, sententiarum Magister, per umbram mortis, Dei ignaros intelligit; Vates se asserens hujusce hominum non timere mala, quoniam Deus secum est; apertissimè innuit, Sacram Eucharistiam (per quam Deus præsto est nobis) sic mentes nostras illuminare, & erigere, ut eas ab ignorantiæ tenebris quam longissime trahat. Et meritò quidem. Cum enim, quem continet, lux Christus sit: qui lucem comedit, sapientem fieri oportet, atque ab ignorantiæ caligine quas præsertim æterna mors sequitur, abesse.

Matt. 10. 19.

1. Tanto Martyres lumine, tanta sapientia præditi, ac cœlesti philosophia, videbantur instructi, cum ante Reges, & Præsides sisterentur; ut illorum quemque ad stuporem insolitum concitarent. Nec mirum: non enim tunc lingua mox moritura, & in cinerem redigenda, sed Christi, sapientia Dei Patris, loquebatur in eis, quod illis ipse jam ante promiserat, dicens: *Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Id est, inquit Remigius. *Vos verba editis; sed ego sum, qui loquor: nam ipse Christus, qui in vobis habitat, loquitur pro se.* Verum unde sanctis Athletis tanta sapientia, ut non ipsi, sed Christus, loqui visus sit in eis? Ex sacræ Eucharistiæ perceptione; olim enim Martyres, certamen inituri, sacro reficiebantur edulio, quo mentes eorum acuerentur, illuminarentur, erigerentur. Audi unum ex eis, præstantissimum Cyprianum. *Idoneus esse non potest ad martyrium, qui ab Ecclesia non armatur ad prælium: & mens deficit quam non recepta Eucharistia erigit, & accendit. Dominus enim in Evangelio suo dicit. Cum autem vos tradiderint, nolite cogitare quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: non enim vos estis, qui loquimini; sed spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.*

D. Remig. in Ca. S. Th. ibid. Martyres ex Eucharistia perceptione hauserunt illam sapientiam, qua Tyrannos sunt allocuti.

D. Cypr. epist 54.

Quo die Martii Eucharistia instituta fuerit? Anast. Nicen. quæst. 95. in Script.

2. Meminit Anastasius, Nicænus Episcopus, Eucharistiam à Christo institutam Martii die secundo supra vigesimum. Hæc sunt ejus verba. *Nam cum comedisset umbraticum Pascha cum Discipulis, instituit authenticum quinta die hebdomadæ luna decimaquarta, Martii vigesimo secundo*, quo etiam die agnus, Eucharistiæ typus, immolabatur. Sacra itaque institutio, circa vernale incidit æquinoctium, circa quem diem, anno etiam Domini centesimo quadragesimo, incidit, ut Clavius in Sphæra, Tholomæum observasse recenset: Existimas hoc fortasse casu, & sine magno Dei consilio, & mysterio evenisse? Absit, ut talis tibi hæreat cogitatio. Sic ratiocinatur Rupertus hoc tempus expendens. *Ab Æquinoctio verno superare incipiunt dies noctem: nam antè illud tempus prolixiores tenebras, brevioremque habemus lucem. In hoc mysterium est; quia ab immolatione agni incontaminati, & immaculati Christi cupit lux justitiæ peccatorum tenebras superare: nam ante longa & profunda peccatorum nox.* Velut si diceret. Ut clarè perspicias, sacra ex Corporis Christi immolatione, & comestione, tibi, & tenebras ignorantiæ minui, & intellectus lumen augeri, Dominus in æquinoctio, dum tenebras lux inchoat superare, instituere voluit Eucharistiam, typumque Eucharistiæ.

Rup. lib. 2 cap. 5. in Exod. Eucharistia tenebras ignorantiæ pellit, & intellectus lumen auget.

An Christus in Emaus consecraverit, & discipulis communionem dederit? Iansen. in Concord. Evang.

3. Quamquam Theophylactus cum Augustino sentire videatur, Dominum à duobus Discipulis, in Emaus invitatum, Eucharistiam consecrasse, eosque communicasse; cum eadem ibi fecisse videatur, quæ & in cœna, cum hoc Sacramentum instituit. Potius cum illis tenendum, tunc Dominum sentientes, hujus mysterii tautummodo mentionem fecisse, illudque mysticè commendasse, & insinuasse; quod egregiè Jansenius in Evangeliorum concordantia probat. Sed quænam compellebat necessitas, Eucharistiam ibi commendare, & insinuare?

Magna

Magna equidem, & evidens. Pater utique Diſcipulos illos imperitos, & rudes fuiſſe, quorum imperitiam Chriſtus detegens, ait: *O ſtulti & tardi corde.* Congruum ergo cæleſti erat medico, ubi morbum oſtenderat, medicamen etiam indicare. Quia verò ad mentes hominum illuſtrandas, majus pharmacum in Eccleſiæ apotheca Euchariſtia non appoſuerat: ut eorum mentes illuminarentur, Euchariſtiam commendavit, & innuit, Quia ſtatim ſymbolicè ſumpta, confeſtim illuminati ſunt. *Factum eſt*, refert Lucas, *dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, & fregit, & porrigebat illis, & aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum. Ecce habes eſcam*, ait Anaſtaſius, *habes etiam per eſcam viſus recuperationem, & Dei agnitionem, quem per eſcam ignoraverunt Protoplaſti.*

Luc. 24. 25.

Euchariſtia oculos mentis illuminat.

Luc. ibid. 30.

D. Anaſt. Sinait. lib. 10. Exam

4. Poſtquam Chriſtus, vera Dei ſapientia, domum ſibi ædificavit Eccleſiæ; vinum ſui ſanguinis miſcuit, corporiſq; menſam appoſuit, ſervos miſit, ut'ad propoſitâ menſam ſolos advocarent parvulos: *Miſit*, ait Salomon, *ancillas ſuas, ut vocarent: Si quis eſt parvulus veniat ad me.* Adverte quod non ait, ſi quis eſt adultus, ſed, *Si quis eſt parvulus*, velut divina Communio parvulorum eſſet, parvulis appatata, parvulis ſolis proficeret. Quid eſt hoc? Advocantur parvuli, quia imperiti ſunt, & inſipientes, ut ſacti muneris participatione ſapientes fierent, & periti. *Advocantur parvuli, ut ſapientes fiant*, ait Hugo Cardinalis. Quoniam Euchariſticum Sacrum ignaros illuminat, inſipientes docet, imperitos erudit; tales ad eſum ejus advocantur: mentem purgat, intellectum acuit, verumque lumen infundit. Schola eſt Sacrum altare, ubi homines Sancta percipientes, veræ ſapientiæ documentis imbuuntur.

Prov. 9. 3.

Advocantur ad Euchariſtiam parvuli ut ſapientes fiant. Hugo Card. ib.

5. Verba, quibus caput trigeſimum primum incipit Proverbiorum, *Verba Lamuelis Regis*, animadverſione digniſſima exiſtimo. Per Lamuelem Salomonem, ejuſdem libri ſcriptorem intelligit: ſeptinomius enim, ut multi autumant, & ut aliis placet, octonomius fuit. Quoniam vero Euſebius ex ſola nominum imponendorum ratione, & conſilio, Hebræorum ſapientiam neceſſariam colligit. Cum in eorum nominibus, vel divinas relationes, & prædictiones futurorum eventuum, vel memoriam præteritorum facinorũ, vel divinorum beneficiorum recordationem, & gratulationem, vel ſalutaria vitæ inſtituendæ monita, vel denique aliquod aliud myſterium includerent, & conſignarent; videndum ideircò quid Lamuelis nomen importet. Quia *Lamuel*, latinè. *In quo eſt Deus*, interpretatur: Salomonem habuiſſe Deum importat, ex quo præcipua perhibetur ejus ſapientiæ ratio. *Quia niſi in eo Deus manſiſſet, tot, ac tanta divina myſteria nec intelligere, nec ſcribere potuiſſet*, habet Solonius. Quidni ſapiet, in quo eſt ſapientia? Furit, in quo eſt furor; amat, in quo eſt amor; credit, in quo eſt fides; ſapit etiam, in quo vera eſt ſapientia Deus. Dum ſacro pane refectum Lamuelem vocavero, me non erraſſe autumo: Deus enim manet in eo. *In me manet & ego in eo*, ait Chriſtus per hoc Sacramentum. Talem igitur ſapientiſſimum habe. Sapientiæ ſatur ſapientiſſimus eſt. Tradunt Eadmundum Cantuarienſem Epiſcopum, die craſtino de Trinitate diſputaturum nocte in ſomnis vidiſſe, ſe Sacramentum iſtud columba offerente, accepiſſe. Cumque illucſcente die ad diſputationem veniſſet, præter ſpem, magna omnium admiratione philoſophatus eſt.

Solon. in Prov. Quidni ſapiat in quo eſt ſapientia.

Ioan. 6. 53.

Eboren. de S. Comm. tom. 2. Notabile exemplum.

6. Ex aliquorum ſententia dictum eſt ſupra, perditiſſimum Judam percepiſſe quidam ſacra Chriſti myſteria, ſed non comediſſe. Verum ſi lubet eorum placitum ſequi, qui antumant communicaſſe: verba Joannis expendenda ſunt, dicentes, quod ubi Euchariſtiam accepit, confeſtim egreſſus eſt à cœnaculo. *Cum ergò accepiſſet ille bucellam continuò exivit.* Quare tam cito perditiſſimus exivit? Nonnè poterat truculentiſſimam animi ſui rabiem ad alium diem, vel ad aliam ſaltem horam, differre? Poterat quidem: hoc tamen ei Diabolus, cujus ſe poteſtati devoverat, non permiſit. Sciebat namque, ad mentes perditorum hominum illuſtrandas Euchariſtiæ vim, timebatque ne ſi poſt communionem aliquantulum moraretur, illuminaretur, ad ſanam mentem reduceretur, ſuique pœniteret propoſiti: ideò ſtatim eum ad Chriſti hoſtes adduxit. Sic ſentit Cyrillus. *Nec fruſtra dictum mihi videtur, continuò illum exiſſe. Magnas enim Diabolus ad imperandum vis, quos continuo jam*

Ioan. 13. 30.

Cur Iudas poſt acceptam Euchariſtia tam ſubitò exivit.

Prov. 31. 1 Salomon ſeptinomius vel octonomius fuit. Euſeb de præp. Evang. lib. 11. cap. 4.

D. Cyrill. Alex. in Ioan. lib. 9. c. 19.

cepit, poſſidet vires, ne morando locus pœnitentiæ detur, & quaſi à tumulentia mentem ſuam, rectiùs cogitans, homo eripiat. Hac de cauſa feſtinat, & impellit. Nam & ludam cum poſt panem omninò ſe ſeparaverit, tum panem, tum benedictionis virtutem timens, ne ſcintillam in animo ejus accenderit, ac inde illuminaverit, & ad meliora retraxerit, magna præcipitem cogit celeritate.

Nullibi Euchariſtia eſt ſine lumine & cur.

7. Nullibi Euchariſtiam, niſi ubi niteant lumina, habere conſuevit Eccleſia. Si ſacrum celebrat, candelas adhibet: ſi adorandum, & deprecandum exponit, ardent altaria: ſi demum claudit in tabernaculo, continuo lumine colit. Quid myſterii lumen hoc arguit, quod abſque lumine Euchariſtiam ſit nefas habere? Ut cognoſcas lumen mentis noſtræ ex Euchariſtia provenire. Gentiles, ut tradit Macrobrius, *Aras ſaturnias accenſis luminibus excolebant; quia hoc Principe ab incomi, & tenebroſa vita, quaſi ad lucem, ac bonarum artium ſcientiam editi ſumus.* Gratia hujus cibi ad lucem ex vita tenebricoſa editi ſumus, deque ignorantia ad ſapientiam devenimus. Si mundus eſſet hujus luminis expers, quanta caligine, & ignorantia detinerentur hominum mentes? quilnam Deum agnoſceret? quis cæli iter aſpiceret? quis non aberraret? Congruum ergo eſt, ut largitor tanti luminis luminibus excolatur.

Lumen mentis noſtræ ex Euchariſtia provenit. Macobr. Saturn. lib. 1. c. 7.

Chriſtus Euchariſtiam de nocte luna decima quarta inſtituit, & cur?

8. Ex Anaſtaſio diximus, myſterium hoc admirabile noctu inſtitutum eſſe à Domino dum luna decimaquartâ fulgeret. Quod quia nulla adhibita animadverſione pertranſiit, expendendum modò eſt, & videndum, cur tali tempore ſactum datum ſit Euchariſticum? Cujus rei præcipuam judicorationem, quod in nocte, dum luna eſt decimaquarta, ſic totus mundus lucet, ut tenebræ undequaquæ diſpareant: hemiſphærium enim noſtrum lumine lunæ plenæ integrè illuminatur; alterum, nempe Antipodum, ſolem habet, cujus lumine per totum nitet. Quia enim mundus hominis typum gerit, unde homo microcoſmus dictus eſt à Græcis; eo tempore Sacramentum voluit Dominus inſtituere, ad deſignandum nos hujus ſeculi gratia ſic vera lucere, lendos, ut nulla nos caligo detineat ignorantiæ.

Cur B. Virgo Chriſtum natum in præſepio collocarit. Luc. 27. Chryſip. de Laud Vir. Mar.

9. Obſervans Chryſippus Presbyter B. Virginem Angelorum Reginam, ubi Dei Unigenitum peperit, ut refert Lucas, in præſepio eum recliniaſſe. *Peperit filium ſuum primogenitum, & reclinavit eum in præſepio*, ſic ait, *Reconditur in præſepi, ut, qui currunt ad paleas, frumentum nanciſcantur, arbitrantes ſe inventuros in præſepi manipulos hordei, panem verum manducent, alimentum vitæ, cœnam lucis.* Hæc accurata animad verſione ſunt digna. Velut dicat. Si quæris, quare B. Virgo filium ſuum, panem cæli, in præſepi poſuerit, ubi hordeum, & paleæ apponi potius aſſolent? Ut jumenta, inquit, ad aſſuetos cibos accurrentia, non amplius hordeum, & paleas, ut olim; ſed cælicum panem, quo in poſterum nutritentur, offenderent. Sed quid nam boni brutis, & jumentis novi panis paſtus afferre debuit? Ut in homines ex jumentis tranſirent. Quemadmodum enim ob peccatum homines converſi ſunt in jumenta, unde illud Pſalmographi; *Homo, cùm in honore eſſet, non intellexit; comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis*, unde mandatum eſt eis, *Fœnum, ut bos, comedes*: ſic ſanctum panem edentes converterentur in homines. Ejus namque comeſtio intellectum homini confert, per quem differt à bruto, unde *Panis vita & intellectus* vocatur, id eſt, inquit Richardus à S. Laurentio. *Qui dat intellectum*. Efficaciſſimum utique pharmacum eſt panis Chriſti, quo homo, inſtar jumenti vivens, intellectum acquirat, & fiat homo: quæque Dei ſunt, ſuaque interſunt, agnoſcat. Qua de re pulchre Chryſippus ſanctam Euchariſtiam *Cœnam lucis* appellat. Sedentibus enim in tenebris, & in umbra mortis, intellectum confert, lucem affert, veteriſque ignorantiæ tenebras diſſipat, & expellit. *Cœnam lucis.*

Cur B. Virgo Chriſtum natum in præſepio collocarit. Luc. 27. Chryſip. de Laud Vir. Mar. Pſal. 48. 13. Dan. 4. 22. Comeſtio Euchariſtia intellectum confert qui ſolus differre facit hominem à bruto. Eccli 15. 3. Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 12. Chryſip. ibid.

10. Hanc autem lucem ii modo participant, qui divino ferculo non indignè paſcuntur. Siquidem tantum abeſt, ut illuminentur indigni, ut potius intellectu priventur, amen teſque fiant. Cenſet Bernardinus indignè communicantes in Pſalmi quinquageſimi octavi maledictiones incidere, ubi præſertim dicitur, *Obſcurentur oculi eorum, ne videant, & dorſum eorum ſemper incurva. Nam privantur intellectu, & fiunt obſtinati*, ait S. Doct. Puto te non latere ratione ab Ægyptiis exco-

Per Euchariſtia ſumptionem non illuminantur indigni ſed potius intellectu privantur. Pſal. 58. 24. D. Bernardin. tom 4. ſer. 44.

excogitatam, quare vinum immoderatè, & inconsideratè ebibitum, amentes efficiat. Gigantum, à diis interfectorum, humi, perfuso sanguine, vitium, ajunt, pullulasse germina: Hinc vino epoto homines amentes effici, & in furorem non absre prolabi: *Quoniam*, ut meminit Nicolaus Leonicus in varia historia, *impiè admodum, & crudeliter nullo respectu majorum suorum effusum potarent cruorem.* Pari modo philosophandū de perditissimis iis, qui impurè admodū, & sine ullo respectu, carnes Christi Salvatoris sui comedunt, sanguinemque potant: dicendumque, intellectu privari, omnis luminis expertes fieri, & non secus, ac furiosi; & amentes, abalienatos, & obstinatos effici: *Privuntur intellectu, & efficiuntur obstinati.*

Cur vinū immoderate potatum amētes efficiat.

Nicol. Leonic. in Var Hist. l. 2. c. 22.

THEOREMA VI.

Nam etsi ambulavero, &c.

Fons lucis Eucharistia, splendet ex ea potatus, splendet enim splendore plenus.

MErito ait Propheta: *Si ambulavero in medio umbræ mortu, non timebo mala; quoniam tu mecum es.* quippe cum Christus sol sit, soleque, quem inspicimus, splendidior, & nitidior; non modo ipse nitet; sed & alios nitentes reddit. Quod in Eucharistico sacro negari non potest, in quo Christus fons lucis est, suosque convivas suo lumine replet.

In Canon. Missæ. Cur sacerdos ad illa verba Canonis supplices te Domine rogamus, profundè inclinet.

D. Germ. libr Rer. Eccles. Theor.

1. Ubi celebrans Eucharistiam fecit, adque Deum precandum illis verbis accidit, *Supplices te rogamus, Omnipotens Deus, &c.* monetur ab Ecclesia, ut, quantum fieri potest, profundius inclinetur; quod à diligenti Sacerdote inviolabiliter observatur. Sed quænam hujus inclinationis est ratio? Admirabile, & intolerabile lumen Augustissimi Sacri. Audi D. Germanum. *Etenim, quod pronus Sacerdos divinam mystagogiam faciat, id declarat, eum invisibiliter cum Deo colloqui, unde & divinam lucis apparitionem cernit, & ad splendorem gloriæ conspectus filii Dei exhilarescit, ac se subtrahit timore, & verecundia quemadmodum Moyses, cum Deum vidit in monte, ignis specie, perterrefactus recessit, & occultavit faciem suam.* Id est. Dum divinus minister cum Deo loquitur; quia Sacratissimum Domini Corpus nitidissimè irradiat, & scintillat, si Moysis æmulator, faciem non dimittat, pronusque adoret, vim tanti luminis sustinere non poterit. Nec mirum, inquit Chrysologus, *Solis radii cum erumpunt, visus hebetatur humanus: radiante Deo, quomodo totus animorum non fauciatur aspectus?* A minori arguit: nam inter solis, Deique lumen nulla est comparatio: plus Eucharisticum lumen, lumen solis excedit, quam lumen solis lumen candelæ. Egniacensis Maria, Virgo Sanctissima, se Christum interdum circa aiculam, in qua Eucharistia reponebatur, in forma pulcherrimi pueri vidisse, quem immensum lumen circumdaret, enarrabat. Cumque ab ea, cujusmodi lumen illud esset, scisciterentur, respondit. *Quantum lumen solis candelæ lumen superat, imò plus lux ista vincit solis splendorem.*

D. Chrysol serm. 166.

Lumen Eucharistiæ plus lumen solis excedit quam lumen solis lumen candelæ. Victriac. Car. apud Lippom. 23. Iunii.

2. Carbunculus, quem Isaias vidit sacrum super altare, Deus erat: nam ut D. Thomæ, aliisque placet, Eucharistiam repræsentabat, quæ Christus Deus est. Observa autem, tunc temporis circa Dominum duos steriisse Seraphin, quorum uterque sex alas habens: duabus faciem, totidemque pedes operiebat, volabat reliquis. *Seraphim stabant super illud: sex alæ uni & sex alæ alteri: duabus velabant faciem ejus, duabus velabant pedes ejus, & duabus volabant.* Et si in eo, quod Seraphici spiritus, Domino assistentes, alis duabus pedes velarent, duabus volarent, non careat magno mysterio; nihil tamen ad nos: quibus tantummodo, cur facies velarent, quod nostra modò interest, inquirendum. Hoc enim primo aspectu haud rectè factum videtur; Dei vultui assistunt, & facies velant? quas si fortè velatas haberent, deberent, ut tam magni Numinis spectatores fierent, revelare? Hoc utique congruum erat; quòs tamen à facie Dei in altaris solio sedentis, tanta irradiabat claritas, quod eam ferre non poterant, vultus operiebant, alas pro velaminibus usurpantes. Ita Chrysostomus: *Avertunt facies, alasque vice murorum objiciunt, non ferentes radios inde proficiscentes.* Additq; alibi. *Cogita quali sis insignitus honore, qua*

D. Thom. opusc. de sacr. cap. 22. Carbunculus Ijaiæ Eucharistiam significat. Ija. 6. 2. Cur duo Seraphim juxta Carbunculum facies obvelarint?

D. Chrys. in Hom. 2. & Ver. Isa. Hom. 8. in Matt.

Lumen Eucharistiæ ne ipsi quidem Angeli ferre possunt.

re, *quali mensa fruar iu, quod Angeli videntes horrescunt, neque liberè audent intueri propter emicantem inde splendorem.* Tam magno lumine coruscat Eucharistia quod & aciem Angelorum obtundat, & ab iis, quibus vultus sole splendidior est, intueri non possit.

Mosen Rabbin. Apud Ioan. Lorin. in Sap.

3. Rabbinus Mosen Gandavensis ex Paulo Burgensi super illud Psalmi, *Panem Angelorum manducavit homo*, manna panem Angelorum dictum affirmat, non quod eo, ut alii æstimavere Rabbini, Angeli reficerentur, qui cibo corporali non indigent: *Sed quia lumen divinum, quo cœlicolæ reficiuntur, erat incorporatum in manna.* Quod & si de manna verificari non possit, verissimum tamen est de Eucharistia, quam manna præfigurabat. Huic tantumineſt luminis, tantus splendor, & nitor, quod nec ipsimet Angeli liberè possint inspicere.

Exod. 34. 35.

4. Hinc sacræ mensæ participes quoddam hauriunt lumen, quo & ipsi niteant, & irradiant. Tradunt sacræ litteræ, quod postquam in monte Sinæ cum Deo Moyses commoratus est, legemque ferens, descendit ad populum, sic facies illi nitebat, quod nullus in eam ex populo posset inspicere: quare *Ipse operiebat faciem suam, si quando loquebatur ad eos.* Unde tantum lumen, tanta claritas, tanta irradiatio faciei Moysi? Ex mensæ Domini communione, ait Chrysologus: eo enim tempore Deus sua illum substantia paverat. *In nostri corporis obscuro toto fulgebat lumine Deitatis, neque intueri eum mortalis visus posset, qui substantia Dei diu pastus, tota mortalis cibi oblitus fuit alimenta.* Quid mirum si radiis pastus, irradiaret? lumine satur, lumen emitteret? Quia verò nos eundem, licet diverso modo, in sacro altari comedimus, quem Moyses in Sina; congruum est, eadem luce, qua Moyses, irradiemus. De Maria Egniacensi, de qua modò egimus, fertur, quod *Quandoque sumente illa Eucharistiam, facies ejus quosdam in se luminis radios vibrare, & diffundere videbatur.*

D. Chrysol serm. 116.

Quid mirum si radiis pastus irradiet?

Card. Vict. apud Lippom. 23. Iunii.

Exod. 25. 17.

5. Notum est quidem, aream propitiatorium ex mandato Domini fabrefactum ex auro: *Facies propitiatorium*, inquit Deus Moysi, *de auro mundissimo*: Dei quoque jussu Cherubim, propitiatorio astantes, aureos effectos, subdit enim: *Duos quoque Cherubim aureos, & productiles facies.* Quia verò propitiatorium Christum innuebat, jure factum fuit ex auro: *Aurum enim*, ait Isidorus, *ab aura dictum est, id est à splendore*: Christus verò, ut testatur Apostolus, splendor est. Sed cur & Cherubim ex auro etiam facti sunt, cum longè à Deo diversæ sint, inferioriſque naturæ? Quia propitiatorio, seu Christo appropinquabant, Christi participabant splendorem, & claritatem, atque ut Christus fulgebant. Qui prope lumen est, luminis claritatem acquirit. *Est autem*, inquit Cyrillus, *ex auro propitiatorium, & ipsa quoque Seraphim. Natura quippe præclarissima, ac pulcherrima Deus est: ius porro, qui circa ipsum, aut propè ipsum sunt, sua naturalis claritatis consortium impertitur, ut lumen, vim ad objectum aliquod corpus appulsum, reflectitur, & suo splendore, quidquid objectum est, illuminat.* Hinc Sponsa Christi Ecclesia, quæ per sacrum altaris quotidie suo sponso propinquat, tanto nitet splendore, quod *Amicta sole* visa sit à Joanne. Tali enim propinquitate *Mulieres radiis maritorum coruscantur, & honorantur*, ait lex apud Chassanæum.

Ioan. Lorin. in Sap.

D. Isid. Etym. lib. 16. c 17. Hebr 1. 3.

D. Cyrill. Alex. de Adorat. lib. 9. Qui prope lumen est luminis claritatem acquirit.

Apoc. 12. 1. Chassan. Catal. part. 5. Consid. 39. Ps. 19. 4.

6. Cum ait Psaltes: *Et holocaustum tuum pinguefiat*, de Eucharistia loquitur, ut Cardinali Jorgio placet. Holocaustum sacrificii genus erat, quod totum incendebatur quasi totum igneum esset, Rectè Eucharistia holocaustum dicitur, in qua Christus, ut ad eam accedentes accendat, totus ignis est, & incendium. *Dicitur holocaustum*, ait ille, *in quantum accendit fumentes, scilicet dignè, & non indignè: & hæc est flamma divini amoris.* Cum igitur Eucharisticum sacrum sit ignis, opus est ut illuminet: ignis enim non solum accendere, sed & illuminare perspicuum est. Tale ergo participantes edulium, irradiant, splendescunt, & nitent, quorum quidem nitor, splendor, & radiatio, sic intus emicat, ut interdum transfundatur in carnem. Hoc de quibusdam digne communicantibus traditur, quos (ut ait idem) Dei servus aspiciens, Christum prospiciebat. *Per os ingressum, qui omne corpus eorum illustrabat.*

Car. Iorg. ibid.

Eucharistia ignis est qui non tantum accendit sed etiam illuminat.

Iorgius ib.

7. Nequaquam parvi momenti illud est ad rem nostram, quod Zacharias nil aliud asserit esse Ecclesiæ bonum, & pulchrum; quam sacram Christi Eucharistiam. *Quid enim*, inquit, *bonum ejus, & quid pulchrum ejus, nisi*

Zach. 9. 17.

Matt.19.v.17.

Pulchritudo nihil est aliud quàm quidàm divini vultus nitor & splendor.

Pasch. de Corp. Dom. c.21.

Cant.5.14.

Communicans est Venter Christi, qui saphyrus distinctus dicitur, quia per Christum solem scintillat & ignescit.

Pf.44.9.

Guerr. Serm.1.in Annunt.

Pined. in Iob cap. 28. Ver.6. num.2.

Abul. in c.1.Matt. in text.

Matt.5.14

Apostoli lux mundi dicuntur, quia Christo luci munda adhæserunt

Pasch.ibid.

nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines? Scio equidem bonum Ecclesiæ dici; quia est Deus Ecclesiæ, quem ita decet denominatio boni, ut dedeceat alium. *Vnus est bonus, Deus* ait Christus. Cur autem pulchrum ejus dicitur? Quia convivas suos pulchros, & venustos reddit. Quia verò secundùm Platonicos nil aliud est pulchritudo, quam quidam divini vultus nitor, & splendor: hunc per Eucharistiam Deus sic nobis impertit, ut non solum in anima, sed & in corpore, ut in resurrectione videbitur, emicemus. *Pulchrum quippe dicitur*, ait Paschasius, *dum immortalitatis gloria vestimur, & interius fruamur vitæ dulcedine, & exterius fulgeamus nitidius de tanti beneficii gratia.*

8. Per Christi ventrem, quem sponsa collaudat his verbis, *Venter ejus eburneus, distinctus saphiris*, non incongruè ii accipi possunt, qui corpus ejus sanctissimum degustant, & comedunt: in iis enim Christus, velut cibus in ventrem, reponitur. Eburneum vocat hunc ventrem: *Venter ejus eburneus*; quia Deus non, nisi in Sanctorum corpora, instar eboris, candida, & immaculata recipitur, Guerricus Davidicum illud interpretans, *A domibus eburneis, Corpora*, ait, *eburnea Sanctorum, Christi domus sunt.* Cæterum adverte hunc ventrem eburneum, quem Christus ingreditur, Saphirus dicit distinctum: quia summum solem includens, nitet, scintillat, ignescit, *Saphirus piropi instar*, inquit Pineda, *sole illustratus, ignescere, & scintillare dicitur.* Splendent ut saphiri, qui justitiæ solem intus accipiunt. Hunc solem Virgo Sanctissima abscondebat in ventre, ideo venter ejus distinctus erat saphiris. Tradunt quamplurimi apud Abulensem, quod, *Quamdiu Maria tenuit Christum in utero, fulgebat vultus ejus quadam glorificæ claritate, ita ut Ioseph non posset aspicere eam.*

9. Quod Christus inquit Apostolis, *Vos estis lux mundi*, difficile videtur intelligi; cum ii tenues undequaque fuerint, & ignobiles, humili genere obscuris parentibus orti, nulla generatione nobilitati, nulla ratione illustres; Sed, quia Christo, qui est lux mundi, adhæserunt, jure lux mundi dicuntur. *Quia*, ait Paschasius, *luci adhæserunt, lux esse meruerunt.* Quicumque utique luci appropinquat, etsi obscurus antea fuerit, opus est eniteat. Quod de eo præsertim dicendum, qui per sacram Communionem Christo, non modo adhæret, sed perinde unitur, & incorporatur, ut cum eo fiat unus.

10. Ut divinis amplexibus perfrui potuisset Sponsa, sciscitabatur à sponso, ubinam in meridie pasceret, & cubaret. *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie.* Si quæris, quid intelligat per meridiem? Sanctam Mattem Ecclesiam, respondet Ambrosius, quæ eo quod Christum habeat, tali vocabulo decoratur. *Meridiem*, inquit, *nosti esse Ecclesiam, quæ tenet Christum.* Christum utique habet Ecclesia in altaris prato cubantem, filiolque pascentem. Sicut autem meridies pars diei est clarior & nitidior, utpote quæ solem habet viciniorem: simili modo Ecclesia Sanctam Eucharistiam habens, obque eam, verum solem. Christum è propinquo tenens, nitet præ cunctis, splendescit, rutilat, meridies est.

Cant.1.7.

D. Amb. in Ps.118. ser. 2. Ecclesia est meridies.

11. Cur non splendescet homo in Deo, qui verus ignis est, positus, & locatus? In Deo quidem sumus per sacram Communionem. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet.* Refert Moyses, quod cum Deus legis tabulas afferens, in montem descenderet, igniebant tabulæ. *Dominus de Sinai venit, & de Seir ortus est nobis: apparuit de monte Pharan, & cum eo sanctorum millia. In dextera ejus ignea lex.* Quæris unde igniebant? Extadiis divini vultus, respondet Pineda. *Divina facile radiis, & splendore, tabula repercussa igniebant.* Contingebat tabulis quod speculo soli objecto advenire comperimus. Arguamus jam. Si quod est in manibus Dei, & si sit extrà Deum, tanto nitet lumine, ut igniscere videatur, quid de eo dicendum, qui per sacram Communionem positus est in Deo? Manet in igne, & non undique splendebit? nitebit, irradiabit.

Ioan.6.57.

Deut.33.2

Cur non splendescat homo in Deo positus

Pineda in Iob cap. 28.ver. 6.num.2.

12. Consideremus modò, quæ de Maria Magdalena, ad Christi tumulum properante, recenset Joannes. *Maria Magdalena venit mane, cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum, & vidit lapidem sublatum à monumento. Cucurrit ergò, & venit ad Simonem Petrum,*

Ioan.2.1.

Petrum, & ad alium Diſcipulum, & dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento. Mira res? Tenebræ erant, & vidit? Si tenebræ, quo pacto videre poterat? & quod majus eſt, in ſepulchrum inſpicere, quæque intus erant, oculis permeare? Et ſi ſuper terram nox eſſet & tenebræ; dies tamen erat in ſepulchro, maximo enim lumine replebatur. Et Gregorium Nyſſenum. *Plenum luminis erat ſepulchrum, ut etiam ſi nox adhuc eſſet, dupliciter tamen cum ſenſibiliter, tum ſpiritualiter viderent ea, quæ intus erant.* Nec enim fieri poterat, non ſplendeſcere ſepulchrum, quod ſolem acceperat, à quo omnia ſplendent. Puto te me in his, quæ dicturus ſum, præveniſſe. Scis equidem Chriſtum in nobis communicantibus ſepeliri *Extollitur*, ait Damaſcenus, *in manibus Sacerdotum, tanquam in Cruce, & diſtribuitur confractum; atque ita in nobis ſepelitur, & nos ſimul interruptos reddit.* Cum itaque ſimus Chriſti ſepulchrum, de quo Chriſtus, ſi dignè recipitur, numquam reſurget, nunquam recedet, diu tuo lumine repleti, cæleſti claritate affecti, nitere operæ pretium eſt.

D. Greg. Niſſ. Or. 2. de Reſur. Chriſti. Sepulchrũ Chriſti reſplenduit à Chriſto.

D. Damaſc epiſt. ad Zach. c. 2.

13. Peto, quid aliud comedis, myſticæ menſæ accumbens, quam fulgidiſſimum, & pretioſiſſimum aurum? Chriſtum comedis, quem à capite ad pedes uſque, aureum ſponſa deſcribit. *Caput ejus aurum optimum, manus illius tornatiles aureæ; Crura illius columnæ marmoreæ, quæ fundati ſunt ſuper baſes aureas*: Dei templum eſt Chriſtus, quem Salomonis templum præfiguravit, in quo nil quidpiam erat, quod non ſplendeſceret auro. Quid ni accidet communicanti, quod in templo illo degenti? In Chriſtum tamquam in templo Dei permanſurus, intra communicans: *Qui manducat meum carnem, in me manet.* Quemadmodum igitur aurum, quo templum tegebatur intrinſecus, ſplendidos reddebat intrantium vultus, *Ita ut vultus ingredientium*, ait Comeſtor, *faceret auri lumine ſplendeſcere*: ita, qui Chriſtum manducat, & bibit, ſplendeſcat oportet.

Cant. 5. 11. 14. & 15. Quæ Chriſtum manducat, ſplendeſcat oportet.

Ioan. 6. 57.

Petrus. Comeſt. Hiſt. Scholaſt. in 3. Reg. cap. 10.

14. Calculus, quem Vates vidit Evangelicus ſacro ex altari ſumptus, ut ejus abſtergeretur impuritas; Euchariſtiam perſignabat ut dixi. Hoc autem quia tantocies probatum eſt, novo non indiget argumento. Verum ne vulgarem æſtimes calculum, ſed pretioſum, & gemmeum; pro calculo, *Carbunculum* tranſtulêre Septuaginta. Pretioſiſſimo ſanè carbunculo locupletatur anima, dum in menſa Eccleſiæ Sanctum accipit panem, ſuiſque recondit præcordiis. Quid ni fulgeat, eniteat, ſplendeat, tanto dives carbunculo? Naſci refertur carbunculus in fronte cujuſdam animalis, qui propter eum ardentis inſtar facis ex ſe lumen emittat.

Carbunculus Iſaiæ eſt Euchariſtia.

Alcaſar. in Apoc. 21. Ver. 20. Not. 19.

THEOREMA VII.

Non timebo mala.

Euchariſtica dulcedine dulceſcunt hujus vitæ labores.

QUi vitæ hujus labores rectè cogitaverit, non judicabit incongruum, illam per mortis umbram ſignificari: potius enim in ea mori experimur, quàm vivere. Sed hujus, ſive mortis, ſive vitæ, labores, Prophe-ta ſe ait, non pertimeſcere. Jure quidem Deus enim ſecum eſt, ut fatetur. Qui Deum habet, eumque per Communionem frequentat accipere, tanta dulcedine afficitur, ſuavitate repletur, ut labores non modò non timeat, ſed nec labores exiſtimet.

1. A Moyſis benedictione ſumendum exordium. Is mox moriturus, Zabulon benedicens, divinum, & immaculatum prævidit ſacrificium, dum *Populos*, ait, *vocabunt ad montes, ibi immolabunt victimas juſtitiæ, qui inundationes maris quaſi lac ſugent.* Id eſt, ii, quibus à Deo dabitur, non taurorum, hircorum, aut vitulorum ſacrificia offerre, ſed ſanctiſſimum, ſed diviniſſimum corpus Unigeniti filii ſui, per quod juſtitiæ Dei ſatisfaciendum eſt, inſtar lactis maris ſugent humores. Poſtrema conſidera: quandam enim non contemnendam proferunt difficultatem. Cum certum ſit mare amariſſimum, lac dulciſſimum eſſe, cur inquit, *Inundationes maris quaſi lac ſugent*; cum ex amaro amarum, non dulce ſugatur? Si quaſi fel ſugent dixiſſet, aptius videretur locutus. Quia verò loquebatur de iis, quibus cœleſtis panis menſa proponitur, ob quam, ut ait Gloſſa, *Lac dulce ſugitur ex amaro mari*, aptiùs loqui non

Deut. 33. 19.

Convivæ menſæ Euchariſticæ labores prodelitiis habet.

Gloſſ. Interl. ibid.

non poterat. Tanta ſuavitate, tanto dulcore afficitur menſæ Chriſti conviva, ut vitæ hujus amara, dulcia cenſeat; labores pro deliciis habeat, fel pro lacte deguſtet, *Inundationes maris quaſi lac jugent.*

2. Sed audi Pſalmiſtam, qui dum pauperes ad manducandum invitat, *Edent pauperes, & ſaturabuntur*, adnectit: *Et laudabunt Dominum.* Ubi ad S. Euchariſtiam invitare nè dubites. *Edent pauperes*, inquit Lyranus, *ſcilicet Euchariſtiæ Sacramentum.* Quod verò *Et laudabunt Dominum*, adjicit, *Oſtendit*, ait Hugo, *quod panis iſte eſt jucundus, id eſt generat jucunditatem.* Ex magna enim ſuavitate, quam in cœleſti experientur edulio, delectabuntur, lætificabuntur, jucundabuntur, adque plallendum, ac canendum Deo ſuo, impellentur. Sed cum hic cibus, ut idem aſſerit, *Non vadit in ventrem, ſed in mentem*, potius pauperes, præ corporis egeſtate, ventriſque inedia, plorare, quam cantare deberent: Unde eſt, quod eos Vates invitat ad cantum, cum magis invitare debuiſſet ad planctum? Quia, inquit Guerricus, *Sic ditabit, ſic lætificabit ſobria ebrietas hujus præclari calicis; ut, etſi pauper ſis, paupertas animum non urat.* Tam magna afficiendus es voluptate Chriſti panem comedens, calicemque bibens; quod quamvis pauper exiſtis, proque panis defectu jejunes; non modò paupertatis, & inediæ ſtimulos non curabis; ſed velut dives, & ſatur, exultabis, jubilabis, laudabis Dominum. Tradunt de cygno, quod, quia, dum moritur, ſanguis præ aliorum ſanguine dulciſſimus, ſuaviſſimuſque, ad cor confugit, tanta ſuavitate afficitur, ut mortem, ejuſque dolores, parvipendens, gaudeat, exultet, & cantet. Idem Sanctis, ubi cor eorum dulciſſimo Chriſti ſanguine impletur, accidit: tanta namque replentur dulcedine, ut in laboribus, & doloribus, non ſecus ac in deliciis, & voluptatibus, miro quodam ſpectaculo gaudeant, jubileut, exiliant.

3. Accipe Sapientis ſententiam. *Anima ſaturata calcabit favum, & anima eſuriens etiam amarum pro dulci ſumet.* Quia, tum animam ſaturatam, & animam eſurientem proponit, videtur contradictionem involvere: nam ſi ſatur, quare eſurit, & ſi eſurit, quare ſatur? Verum enimverò, quia de anima pane corporis, & vino ſanguinis Chriſti ſaturata loquitur, aptiùs loqui non potuit. Eſurit Chriſti ſatur. *Qui edunt me, adhuc eſurient, & qui bibunt me, adhuc ſitient*: ait ipſe. Cui Bernardinus. *Quomodo amantes te ſic reficis, ut magis eſurient? Niſi quia tu cibus es ſimul & eſuries? Ideo, qui te deguſtaverit, te prorſus eſurire neſcit: adhoc enim cibas, ut eſurire facias*: Hæc autem anima ſaturata, & eſuriens, non ſolum voluptatum mundi calcabit favum; *Quia*, ut ait D. Thomas, *corpus Chriſti ſatiat ad faſtidium mundi faciendum*: verum & *Amarum pro dulci ſumet.* Tali nimirum jucundabitur delectatione, afficietur dulcedine, quod amara cenſebit dulcia, labores voluptates, ærumnas delicias. *Amarum pro dulci ſumet.*

4. Noſtræ modo trutinæ appendenda, ac examinanda ſunt, quæ Balaam dixiſſe fertur, dum Dei plebem aſpiceret. Ubi numerorum tertio, & vigeſimo, transfert vulgatus Interpres. *Non eſt idolum in Iacob, nec videtur ſimulachrum in Iſrael*: ſic quamplurimi legunt. *Non videre fecit fatigationem in Iacob & non vidit laborem in Iſrael.* Examinanda ſunt inquam; quare ait homines, hanc vitam incolentes, non ſenſiſſe labores, fatigationem ignoraſſe; cum nemo non laboret dum vivit, ærumnas non ſentiat, jugibus non agitetur incommodis? Cur ait Iſraelitas, dum vitæ ſupereſſent, minime laborantes fatigantesque vidiſſe? Sed audi quid mox textus annectat. *Dominus Deus ejus eſt ſecum.* Ubi Dominus nobiſcum eſt, tametſi mundi hujus premamur ærumnis, malis affligamur, exagitemur laboribus, perinde reficimur, ac conſolamur, ut veluti non laboremus, non ſentiamus labores. *Quaſi reddat rationem, quare in eis non eſſet labor, quia ſcilicet Deum ſuum præſentem, & amicum habebant.* Scribit Oleaſter: Dum Deum digné communicans, tecum ipſe habeas, laborantem viderim, laborantem minimè dixerim; tot enim conſolationibus refectum autumo, tot ditatum delitiis, voluptatibus affluentem, ut labores non cenſeas labores.

5. Quandoquidem inceſtum Jovem, impudicam Venerem, parricidam Saturnum, noluit

Pſal. 21. 27. Lyran ibid — *Hugo Card ibid.* — *Idem ibid. Sic inebriat Sobria Calicis Euchariſtici ebrietas, ut ſi pauper ſis, paupertas tamen non urat. Guerr ſer. 2. in Pentec* — *Prov. 27. 7.* — *Eccl. 24. 29.* — *D. Bernar. tom. 2. ſer. 46. ar. 2. cap. 5.* — *D. Thom. opuſ. 58. Quem corpus Chriſti ſatiat, amarum pro dulci ſumet.* — *Num. 23. 21. Transl.* — *Euchariſtiam fructuoſe manducans laborem non novit.* — *Oleaſt. ibid*

noluit invictiſſimus Tiburtius adorare; juſſit Fabianus, inferorum miniſter, ante pedes ejus carbones ignitos effundi, ut nudis ſuper illos pedibus ambularet. Cui conſtantiſſimus dum omnis expers doloris incederet, *Mihi quidem*, inquit, *in nomine Dei mei Jeſu Chriſti, videtur quod ſuper flores roſeos gradiar.* Expende, quod non, ſuper lilia, ſuper papavera, ſuper violas, vel ſuper flores alios gradiat; ſed ſuper roſas inquit. Quare ſuper roſas? Quoniam roſis quidam rubor ineſt, ſive mavis tinctura quædam, ſanguinis Jeſu Chriſti. *Rubet roſa Chriſti ſanguine reſpunſa*, ait Paſchaſius. Satis intelligebat Tiburtius, candentes prunas virtute ſanguinis Chriſti refrigerium ſibi præſtare (cujus ſacrum poculum priuſquam Martyres certamen adirent, haurire aſſolebant) prunas vocavit roſas, Chriſti ſanguinis, qui amara reddit dulcia, aſpera lenia, ignita refrigerantia, particeps; prunas pro roſis habet. *Videtur quod ſuper flores roſarum gradior.* Sanè tantæ virtutis eſt, ut uſtionem transferat in refrigerium, labores in conſolationes, tormenta in voluptates; cujus gratia Martyres, & tyrannorum parvipendebant juſſa, & tormentorum vim minimè formidabant.

Surius 20. Jan. Cur Tiburtio viſum ſit ſe ſuper roſeos flores gradi? Paſch. in Pſal. 44.

6. Optimè id ex hiſtoria Doctoris Seraphici confirmatur. Tradit enim religioſum converſum ex ciborum aſperitate, aliiſque Ordinis acerbitatibus, impatientia captum, ante Crucifixi imaginem procidiſſe; mala ſua, anguſtias, doloreſque, ciborum inſipiditatem præſertim, multis lacrymis replicaſſe. Cum ſtatim è latere imaginis ſanguis manare cæpit, vocque Salvatoris intonuit. *Quandocumque ſentiret aliquam aſperitatem in cibo, vel in potu, ut intingeret ſalſamento ſanguinis Chriſti.* Ac ſi patiter adnecteret. Nam tanta ſuavitate, & jucunditate perfunditur hic ſanguis; ut inſipida ſapida reddat, amara dulcia; dolores in conſolationes commutet; tormenta in ſolatia; prunas in roſas; ut Tiburtius experimento percepit.

D. Bonav. de Perf. vita ca 6. Sanguis Chriſti inſipida ſapida, amara dulcia reddit.

7. Hieronymus Almonacirius, ſuper illud Canticorum: *Mandragoræ dederunt odorem ſuum*, per mandragoras Euchariſtiam accipit. Meritò quidem: credimus enim ibi Chriſtum adeſſe, in quo Deus, & homo inſolubiliter amplectuntur, & uniuntur; quod innuere videntur mandragoræ radices, quas in ſimilitudinem pueri, puellæque mutuo ſeſe amplexantes, natura fabrefecit. Hujus mandragoræ fructus Euchariſtia eſt, quam tanto ardore concupivit Rachel; & Sponſa pariter inter cæteras agri delicias ſolam recenſet. Ut autem rei noſtræ non ſimus immemores, tradunt Phyſici huic fructui tantam vim ſoporiferam inditam eſſe, ut ipſius homines ſuccum hauritentes, non ſopiti modò, ſed mortui videantur; quippe qui ſuorum ſectionem membrorum, uſtionemque non ſentiunt. Legimus apud Julium Frontinum, Afros vini accidos, mandragora, mero permiſta, potatos, cadaverum inſtar jacuiſſe; & ab Annibale nullo ſuorum periculo trucidatos. Mirum ergo non ſit, innumerabiles Virginum, puerorum, virorum, ſenumque cuneos, inter cruces, ignes, ungulas, equuleos, ac ſexcenta alia ſimplicia, ita obdormiſſe, ut tyranno ſecante, lacerante, pungente, ac modis omnibus cruciante, nullum ſenſum habuerint, ſed potius, quaſi extra omnem doloris aleam, conſtituti, torquentibus ſuperiores, alacres inſultarent. Sactæ hujus mandragoræ ſuccum hauſerant, cujus gratia dulceſcunt, non amareſcunt amara; labores non labores exiſtimantur; quæque dolorem inferunt, ac ſi non inferrent, floccipenduntur.

Cant. 7. 13. Mandragora Euchariſtiam ſignificant & cur? Mandragoræ vim ſoporiferam inditam habent. Iulius Frontinus. Cur Martyres in immanibus tormentis ſuis, nullum doloris ſenſum oſtenderint.

8. Sacram Euchariſtiam cœnam dici vulgatiſſimum eſt in Scripturis. *Beati qui ad cœnam agni vocati ſunt*, legimus in Apocalypſi: *Convenientibus in unum jam eſt domini cam cœnam manducare.* Scribit Apoſtolus. Demum canit Eccleſia: *Ad cœnam agni providi* &c. Quare corpus Chriſti non prandium, ſed cœna vocatur? Quia cœna Græco vocabulo dicta eſt, *Quod à laboribus ſuperſedere faciat*, ait Plutarchus: Prandium verò è contra ad labores homines mittit. *Propriè veteres*, inquit Iſidorus, *prandium vocabant omnem militum cibum ante pugnam: unde eſt illud Ducis alloquium: Prandiamus tamquam ad inferos cœnaturi.* Cœna eſt Euchariſtia, non prandium. Tantum enim abeſt, ut ad labores mittat, quod ſuperſedere faciat à laboribus.

Apoc. 19. 9. 1. Corint. 11. 20. Euchariſtia Cœna dicitur & cur? Plut. in Probl. Sympoſ. Decad 8. Probl. 6. D. Iſidor. Etym. lib. 20. cap. 1.

Tan-

Tantam planè vim confert ad ferendos labores, ut non labores, ſed pax, quies & ſomnus exiſtimentur. Laborat utique anima Chriſti pane refecta, ſed quaſi non laboraret; tribulatur, ſed quaſi non tribularetur; triſtatur, ſed quaſi non triſtaretur. Tanto dulcore afficit comedentes, ut in mare immenſum totius dulcedinis cenſeantur immerſi: quod ſi tunc temporis ſtillaret ſuper eos tribulario, tribulationis ſtilla verteretur in dulcorem, inſtar guttæ fellis, cadentis in mare nectaris.

Qui Euchariſtiam dignè ſumit, labores & Cruces non ſentit.

9. Ut Eliſæus pulmenti amaritiem, qua inſtar mortis, Prophetarum ollam, infecerat colocynthida, corrigeret: referunt Sacræ hiſtoriæ, commiſcuiſſe farinam: *Afferte*, inquit, *farinam*; *cumque tuliſſet, miſit in ollam, & ait: Infunde turbæ, ut commedant. Et non fuit amplius quidquam amaritudinis in olla.* Quod farina dulcoret amara, non deſunt, qui naturali quadam proprietate fieri autument. Ita Lemnius de occultis naturæ miraculis, ac in ſacra Philoſophia Valeſius. Sentiendum autem cum Lyrano, & Abulenſe, hoc non à natura, ſed præter naturam à Deo factum; ut myſtici ſympoſii dulcitudo innueretur. Quid aliud, quam farina, ſacra eſt Euchariſtia? Panis eſt: Et ex farina conficitur panis. Rurſus ex farre dicitur farina, quaſi frangatur. Sacrum autem panem, non modò nos, ut ait Apoſtolus, frangimus, ſed ipſemet Chriſtus tantis, talibuſque doloribus, laboribus, ærumniſque ſe fregit in mola Crucis. Sacræ huic farinæ magna dulcorandi vis ineſt, vel mortem ipſam, qua nihil amarius. Per hanc Stephano torrentis dulcorati ſunt lapides. Per hanc, & Laurentius craticulam deguſtavit. Per hanc, morti adjudicati, gaudentes abibant Apoſtoli. Unde Auguſtinus. *Tu es dulcedo inæſtimabilis per quam cuncta amara dulcorantur: tua enim dulcedo Stephano lapides torrentis dulcoravit: tua dulcedo Beato Laurentio craticulam dulcem fecit. Pro tua dulcedine ibant Apoſtoli gaudentes à conſpectu concilii.*

4. Reg. 4. 41. Farina dulcorat amara.

Lemnius Medicus Valleſius. & Lyranus Abulenſis.

Euchariſtica farina magna vi amara dulcorandi ineſt. D Aug. in Soliloq. ca. 22.

10. Poſſet utique hoſtia, noſtri panis inſtar, pluſquam aſſuetum eſt coqui, rubore mque adipiſci, ut Deum nobis noſtra carne indutum oſtenderet: Sic tamen parum adhibetur igni, ut non invenuſtum præferat candorem, nullo rubore turbatum. Quid hæc innuit albedo? Chriſtum paſſum & mortuum: cum enim pateretur, omnis ab eo ſanguis effluxit, albuſque remanſit. Inde eum ſponſa candididum figuravit, *Dilectus meus candidus.* Et D. Vincentius. *Corpus Chriſti in paſſione erat album ex ſanguinis effuſione, ideo hoſtia levatur alba.* Sic Chriſti amariſſimam paſſionem, & mortem, Euchariſtia repræſentat, ut huic vel ipſe color incumbat. Dices autem. Cur tam dulce edulium hac amaritudine condiendum? Ut laborũ noſtrorum amaritudines tali antidoto miteſcerent, imò dulceſcerent. *Ipſius quippe tentatio*, ſcribit Juſtinianus, *noſtrarum ſingulare levamen eſt, dulceſcunt noſtræ, cùm conſiderantur illius. Fecit autem antidotum ſpirituale ſputo, aceto, felle, ſanguine, flagellis, irriſione, opprobriiſque compoſitum, quo vulnera, dolores, tentationes, cruciatuſque lenirentur noſtri, & fierent tolerabiles Salvatoris exemplo.*

Quid albedo in ſacra hoſtia ſignificet?

Cant. 5. 10 D Vinc. ſerm. 2. Feſt Corp. Chriſti.

Cur edulium Euchariſtiæ paſſionis Dominicæ amaritudine condiatur; B. Laur. Iuſtin. de Caſt. Connub. cap. 6.

11. Deum protectorem, defenſorem, propugnatorem ſuum deſcribens Pſalmographus, *Paraſti*, ait, *in conſpectu meo menſam.* Mira quidem protectio: menſa, ceu tutte quadam, aut moro, ſuos Deus defendit, ut affligi non poſſit. Quanam autem menſa? Euchariſtia inquam, quam ſolus Deus parat; cum alias, vel neceſſitas, vel gulæ inſtruat appetitus. Hæc ſacro deſcendentes in campo confortat, reficit, ſolatur: ut labores in conſolationes commutentur. En D. Chryſoſtomum. *Qui tribulationes carnis habent veniunt ad menſam potentu, conſiderantes ea, quæ opponuntur eis, accipere cum timore, & tremore, & tribulationes efficiuntur conſolationes.*

Pſal. 22. 6.

Menſa Euchariſtica nobis ſternitur adverſus eos que tribulant nos. D. Chryſoſt. ibid.

12. Pervulgabatur inter Apoſtolos, Joannem, Deo Dilectum minimè moriturum: *Exivit ſermo inter fratres, quod diſcipulus ille non moritur.* Idque ex eo credebatur, quod Chriſtus dixerat Petro. *Sic eum volo manere donec veniam.* Falſus tamen excrebuerat rumor, nam. *Non dixit ei Ieſus, non moritur, ſed ſic eum volo manere, donec veniam.* Moriturus utique erat; ſed poſtquam Chriſtus ad eum, ut in cœlum exciperet, à cælo deorſum accederet. Salvo tamen melioti judicio, auſerim aſſerere, nequaquam occubuiſſe Joannem: nam mori ceuſendus non eſt, qui Chriſto præſente moritur. Dolet certè qui moritur, laborat, angitur. Qui Chriſtum habet, lætatur, jubilat, oblectatur, geſtit. Mors itaq; Chriſto præſente tan ũ abeſt

Ioan. 21. 23. Ibid.

Non moriendus eſt, qui Chriſto præſente moritur.

ut languoris aliquid, dolorisque habeat; ut omni dulcore potiùs, saporeque expleatur. Cum Christus Joanni, dum ex hac vita discessit, adfuisset, censendum est consolationibus cessisse mortis dolores. *Christus*, habet Ferratiensis, *descendit ad Ioannem: nam apparuit ei per aliquot dies antequam moreretur, unde delicatè ex hac vita discessit. Inter delicias enim computatur quod Christus discipulo morituro visibiliter appareat.* Quam verum, quam certum est, cui Christus è cælo, licet sub sensibilibus panis, in terram descendit, præstoque est, mala in consolationes converti, labores in delitias, in voluptates dolores.

Barthol. Ferrar de Christo abscond. lib. 4.

13. Consule demum Seraphicum ad Sanctimonialem Virginem, pro cujus profectu libtum de meditatione vitæ Christi compo suit, hæc scribentem. *Si legas de B. Francisco, & de Virgine Ducissa tua, poteris juvenire, quomodo in multu tribulationibus, penuriu & infirmitatibus, non solum patientes, sed & alacres existebant.* Cujus afferens rationem, subjungit. *Hoc ideò quia ipsorum anima, non erant in eorum corporibus, sed in Christo.* Cum dicit, Quia erant in Christo, Eucharistiam innuit. Quod clarius diceret. Propterea labores non labores existimabant, gaudebant cum tribularentur, velut si non tribularentur, velut si deliciis, & voluptatibus indulgerent: quoniam corporis, & sanguinis Domini deliciis affluebant. Tunc sanè sumus in Christo, cùm Christi mysteria participavimus. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet.* Sic Christi panis comedentes oblectat, sanguis bibentes exhilarat, ut labores, dolores mundi, aut pro nihilo ducant, aut delicias censeant.

D. Bonav. in Prol. Med. vit. Christi. Sic panis Eucharistius delectat, ut labores non sentiantur

Ioan. 6 57.

* *
*

THEOREMA VIII.

Non timebo mala.

Nullum timeat malum, nullum non speret bonum, Eucharistiæ particeps.

QUia Christi pane refectus, Deum secum habet, nullum pavere malum debet. Sic gloriatur Psaltes: *Non timebo mala, quoniam tu mecum es.* Cum eo, quem adeò omne bonum subsequitur, ut fugiat omne malum; quid mali timendum, quid boni non sperandum? Petinde enim Deum subsequitur bonum, malumque ausugit, ut nisi cùm eo invenire bonum, malumque declinare non liceat.

1. Expendam primo quod de diræ tempore cædis, sui ob Regis excessus Israelitis inflictæ, sacræ paginæ habent. *Immisit Dominus pestilentiam in Israel de mane usque ad tempus constitutum.* Quæramque, quidnam fuerit tempus constitutum? Plurimi pluta dicunt, sua quisque glossa contentus. Lyran. verò, quem allegat Abulensis, ait id inter matutinum, & vespertinum sacrificium fuisse. *Duravit hæc pestis à mane usque ad horam sacrificii vespertini. Incipiebant enim istud sacrificium à solis occasu, & durabat usque ad auroram.* Dum igitur noctu, à vespere videlicet ad auroram, sacrificabatur, abscondebatur interfectoris gladius, vivere licebat Israelitis, percuti non poterant. Quod nihil quippiam aliud præsignabat, quam quod dum nosti altaris sacrificium fiet, nullum nobis timendum malum, nullus labor, nulla pertimescenda calamitas. Equidem fugit inde mors, ubi vita libatur; fugit cædes, ubi Dei filius pro hominibus cæditur, fugit demum omne malum, quo omne Dei bonum summo descendit è cælo.

2. Reg. 24. 15.

Lyr. apud Abul. quæst. 30. ibid.

Dum sacrificium altaris fit, nullum pertimescendum malum.

2. Super illud Regum. *Timuit Saul David, eo quod Dominus esset cum eo, & à se recessisset*: haud injuriosè quærit Abulensis. *Quomodo sciebat Saul quod Deus recesserat ab eo?* Hoc est dum Deus, utporè corporeæ penitus expers substantiæ cum sive accedat, sive etiã

1. Reg. 18. 12.

recedat, videri minimè possit? quonam pacto Saul eum à se vidit abscessisse? Demum respondet. *Sciebat hoc, quia tunc evenerat ei timor terribilis, qualis numquam ei evenerat: prius enim in omnibus periculis erat confidens; ita ut nulla adversa formidaret, nunc autem erat timidus.* Quod carnis obtutibus videre minimè poterat, mentis vidit intuitu. Callebat quidem, exprimento didicerat, nullum timere malum, nullum hostem, nullum discrimen, cui præsens Deus est. Dum se verò formidolosum agnovit, Regēq; timere militem, jure Deum à se arguit recessisse. Quod nam ergo malum quodvè discrimen sacro pastus edulio poterit pertimescere, cum per eum, ut ipsemet Deus, inquit, sit in Deo, Deusque in eo?

Abulens. in cap. 18. 1. Reg.

Cui Deus præsens est, nullum timet malum, nullum hostem, nullum discrimen.

3. Eodem, quo solet, nectare, Bernardus de asello pertractans, qui Jerusalem versus Christum Dominum tulit, neminem esse censet, qui ei non invideret, si boni, quod tergo vehebat, excellentiam intellexisset. *Quis enim non illi jumento plurimum non invideret, cujus in humili tergo ad commendationem suæ ineffabilis mansuetudinis dignatus est sedere Salvator; si cum illius tam pretiosi oneris gestatione intelligentiam quoque tam singularis habuisset oneris?* A quo, si cui invidendus esset, pertæsis; vicissim à te, cur non invidendus esset, scisciabitur. *Unde ei asello,* subjungit, *verendū nullatenus videbatur, ne sub illa tali sarcina deficere posset in via? An verò timendus ei aut raptorum luporum incursus, aut occursus vel præcipitium aliquod sub tanto præside metuendum?* Ac si dicat. Quodnam detrimentum, malum, incommodum, metuere poterat, cum illum veheret, à quo omnia fugiunt detrimenta, mala, & incommoda? Forte poterat in via deficere, dum ei is insideret, qui lapsos confortat, laborantes reficit, imbecilles corroborat? An metuere lupos, cum secum esset ille, cui ludibrio sunt lupi, quique ad eos debellandos, mittit oves inermes? An denique præcipitium formidare; cum veheret illum, qui ne offendant ad lapidem pedem suum, manum suam impulsis supponit? Nullum malum metuendum asello, qui servat ab omni malo, ferenti. Quia verò nos Dominum Jesum ex altari sumentes, in sella cordis nostri, instar aselli ejus circumferimus, *Sic efficimur Christiferi*, ait Cyrillus, *hoc est, Christum in corporibus nostris ferentes, cùm corpus ejus, & sanguinem in nostra mensa recipimus*; unde canit Ecclesia: *Nos sumus asellus*: nullum nobis metuendum est malum, nulla in via cæli defectio, nullus Diaboli occursus, nullum ad inferos præcipitium.

Cui Deus præsens est, nullum timet malum, nullum hostem, nullum discrimen. D. Bern. ser. 7. in Psal. Qui habitat. Asellus cui Christus insedit, nullum sub tali sessore timere malum poterat. Quomodo igitur homo malum aliquod timere poterit quando in sella cordis instar Asini Christum circumfert.

Cyrill. Hieros. Catech. Mystag. 4.

4. Ubi Matthæus pientissimi Jesu mirum de tam magnæ plebis refectione recensuit, hæc subscribit: *Statim compulit Jesus Discipulos suos descendere in naviculam, & præcedere eum trans fretum donec dimitteret turbas.* Hieronymus, hunc locum argutè admodum explicans, ait: *Hoc sermone ostenditur invitos eos à Domino recessisse.* Ac si diceret. Verbo *Compulit* clarè significatur, violentia quadam ac potestate Discipulos suos Dominum dimisisse; eosque ab eo invitè, dolenterq; abiisse. Ratio, qua recesserunt invita, haud magna indiget inquisitione. Dum una cum Domino essent, quia tranquillè agebant, nulla perturbatione agitabantur, nullo trepidabant timore: absente autem Domino, cuicunque malo videbantur ob noxii. Rem mox exitus declaravit: nam dum ab eo maria sulcantes abirent, vehemens continuò mota est tempestas, furens turbo, horrens procella, ita, ut qua vehebantur navicula fluctibus jactaretur, penè absorberetur ab aquis, submergeretur; nisi adfuisset Jesus verbo suo cuncta tranquillans. Itaque ait Hieronymus. *Rectè quasi inviti, & retractantes Apostoli à Domino recesserant, ne illo absente naufragia justinerent. Denique Dominoin monte cacumine commorante, statim ventus contrarius oritur, & turbat mare, & perclitantur Apostoli: & tamdiu imminens naufragium perseverat, quamdiu Jesus veniat.* Simile quid de fratre suo Satyro refert Ambrosius; qui dum periclitaretur in mari, ac penè demergeretur, *Divinum Sacramentum popposcit, ac ligari fecit in orario, & orariū involuit collo, atque ita se dejecit in mare, primusque servatus ex undis.* Satyrus sine Christo periclitabatur in navi, cum Christo salvus fuit in mari. Absente Christo cuncta pertimescenda sunt mala, nullum eo præsente. Felices, qui secum Deum habet, digne ex altari desumptum.

Matt. 14. 22.

D. Hier. ibid.

Apostoli quamdiu cum Domine erant tranquillè agebant.

Idem ibid.

D. Amb. lib. de Obitu Satyri.

Notabile Exemplum.

5. Velut cum canibus, & leonibus, leopores belligerare visi sunt Hebræi, certamen

cum alienigenis ineuntes. Mox enim, ac utrinque vox tubæ martialis intonuit, *Fugerunt*, ait textus, *viri Iſrael ante faciem Philiſtiim*. Res hæc ſanè magni eſt momenti. Qui olim tanto cordis robore, tanta animi fortitudine, excellere viſi ſunt; ut unus fugaret mille, decemque millia duo; cunctiſque eſſent timoti; cur nunc perinde abjecto, & imbecilli ſunt animo, ut alios pertimeſcant & fugiant? Undenam hoc? *Quia Deus dereliquerat eos*, ait Abulenſis, *& incuſſerat illis timorem ne poſſint reſiſtere hoſtibus*. Quoniam Patres eorum ſanctimoniæ titulo Deum præſentem habebant, timebantur ab omnibus. Iſti ſcelerum vitio longè à Deo, bellantes, abjecto ſunt animo, vili corde, omnium pertimeſcentes incurſus, fugiunt, ac fugantur. Qui Deum habet, nihil eſt, quod timeat: qui ſine Deo eſt, omne malum formidat. Hinc militibus, priuſquam cum hoſtibus congrediantur, ſacra Synaxis porrigitur. Otto, Germanorum Rex, contra Pannonios dimicaturus, ſacra Communione cum ſuis armatus, victoriam reportavit. Calatus, Præfectus Michaelis Imperatoris, Meſſanæ in Saracenos irrumpens, magnum eorum numerum trucidavit, ſuperſtites in fugam convertit: quia primo mane, Miſſæ ſacrificium offerri, ac religioſè admodum Euchariſtiæ clypeo cunctos muniri juſſit. Angli, prælaturi cum Gallis, ad confeſſionem, & communionem recurrunt, & victores evadunt. Dies mihi deficeret, ſi cuncta referre vellem. Certum eſt, præſente Chriſto homines confirmari, viribus augeri, validiores, animoſioreſque reddi; ut nullum ſit, quod terreat malum; nullus, cui ſeſe fidenter non objiciant, occurſus. Quod timebit malum, ſecum habens illud, qui liberat nos à malo?

1. *Reg.* 31. 1

Qui Deum habet præſentem nihil timet.

Abulenſ. ibid.

Laudabilis eſt conſuetudo bellidu cum qui antequam milites ſuos ducant in prælium, ſacram ſynaxin illis prius porrigi curant.

6. Non ſolum ob Chriſti præſentiam nullum formidandum eſt malum; ſed & omne ſperandum eſt bonum: Dignè enim communicantes, pignus æternæ gloriæ, in qua omne bonum eſt ſuſcipimus. D. Vincentius illud Baruc exponens: *Scias ubi ſit longitudo vitæ, & victus; ubi ſit lumen oculorum, & pax*, per victum, ſpem intelligit, quod in victu ſit omnis ſpes noſtra. Quæ quidem ratio primo aſpectu nimis abſurda videtur. Nam, ſi tota ſpes noſtra ſita eſſet in victu, nec per latum unguem diſtinguerentur à brutis. Bruta, quibus præter hanc vitam, alia non contingit; aliam, quàm in victu, ſpem non habent. Nobis, qui vitam ſperamus æternam, nefas eſt in victu ſpem noſtram habere: ſed in alia re per quam vitam conſequamur æternam. Quia verò S. Doctor de victu Euchariſtico loquitur, doctius loqui non potuit. Hæc ejus ſunt verba. *Spes oſtenditur, cum dicitur, Diſce ubi ſit victus: quia tota ſpes Chriſtiana conſiſtit in victu; quia victus ſacræ Euchariſtiæ eſt radix ſpei noſtræ.* Nihil eſt in mundo præter Euchariſtiam per quam cælorum regnum ſperare poſſumus. Euchariſtia tota ſpes noſtra eſt: ipſi tantum fidendum, ſine qua exploratum eſt, neminem ſalvari poſſe. *Victus ſacræ Euchariſtiæ eſt radix ſpei noſtræ.*

Digne communicantes pignus æterne gloriæ accipiunt.

Baruc 3. 14.

Tota ſpes noſtra in cibo Euchariſtico conſiſtit.

D. Vinc. ſer. 2. de Epiph.

7. Ait quidem Joannes, Deum iis, qui eum receperant, filios Dei fieri, poteſtatem dediſſe, *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri*; quo autem pacto, ut Dei filii fiant; Deum recipere debeant, prætermiſit. Sed pulchrè explicitur ab Hugone. *Quotquot autem*, inquit, *receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, dignè in Sacramento*. Dignè igitur communicantes Dei filii fiunt. Hinc Chriſtus à Clemente Alexandrino *Mamilla Patris* eſt dictus, quod nos Deus per eum, velut mater, in altari parturiat, ſuoque lacte depaſcat. Ergo ſi per Euchariſtiam filii Dei ſumus, per eam etiam ſumus & hæredes *Si filii, & hæredes*, ait Apoſtolus. Hæredes, inquam, regni cælorum. Vides, quod per Euchariſtiam ſupercœleſtis gloriæ certam ſpem habeamus?

Ioan. 1. 12.

Hug. Car. ibid.

Digne communicantes Dei filii fiunt. Clem. Alex Pedag. lib. 1. *ca* 6. *Rom.* 8. 27.

8. Quod Chriſtus à Deo Patre, nos ſolum panem doceat expetere: *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*; magna non vacat difficultate. Sanè nos in hoc mundo multis neceſſitatibus premimur, veſtibus, domibus, armis & hujuſcemodi cæteris, indigemus. Quodque majoris momenti eſt, vita cælorum æterna. Unde igitur cum tantis indigeamus, monet nos Dominus, à Deo ſolum panem expoſcere? Audi Paſchaſium, quàm eleganter occurrit. *Quia Pater cum Chriſto ſimul nobis omnia donavit, aut præſentia, aut futura; ſit tantum ille nobis cibus quotidianus, & omnia in eo ſimul noſtra erunt.* Cum (ac ſi diceret) panem quotidianum

Luc. 11. 3. *Cur in oratione Dominica ſolum panem poſtulamus qui pluribus indigemus.*

Paſch. in capit. 6. *Matth.*

pati

petimus, Christum petimus: Eucharistiam, quæ Christus est, postulamus. Quia verò Deus dans nobis Christum, omnia nobis cum eo, & temporalia, quibus egemus in via, & æterna, quibus in patria id est gloriam, & beatitudinem, magnificentissimè tradit, prætet sacrum panem alia nobis à Deo non sunt perquirenda. Per Eucharistiam itaque fas nobis est, bona cuncta, & quæ Deus habet in terra, quæque in cælo, sperare. Hæc namque per ipsam nostra facta sunt; quæque sunt nostra, nobis injustum est denegari. Videns Chrysologus, se nobis Deum manducandum dedisse, certissimam spem concipit futuræ beatitudinis. *Christiane*, inquit, *si se tibi hic manducandum dedit, quid suum tibi negare poterit in futurum?*

Per Eucharistiã omnia quæ Deus sive in cælo sive in terra habet sperare possumus. Chrysol. ser. 95.

9. Advertè, quam audacter David æternam sibi vendicat mansionem. *Inhabitem*, inquit, *in domo Domini, omnibus diebus vitæ meæ.* Sed quodnam jus habet homo, ut inhabitet in domo Domini? Jus magnum, & verum, in Christo, velut in diplomate stylo ferreo scriptum: lancea latus ejus apertum est, pedes, & manus, clavis confixæ. Magnum hoc diploma repositum, & servatum habet in Eucharistia; per quam Dei domus habitationem jure spetat, & petit. Hinc Sacerdos quoties Eucharistiam fecerit, mox hostiam elevat; velut explicet diploma, doceatque Angelos jus, quod homo habet in cælum. *Quasi dicat*, ait Seraphicus; *O vos Angelici spiritus, qui hic præsentes assistitis, testes estis, quod vita æterna nostri juris est: & ad hoc confirmandum elevamus privilegium nostrum, id est Christum pro nobis passum.*

Psal. 22. 9

Per Eucharistiam velut diploma nobis jus datur habitandi in domo Domini in æternum. D. Bonav. in exp. Miss.

10. In hæc incidit Salomon, dum de manna sermonem haberet; *Substantia enim tua dulcedinem tuam quam in filios habes, ostendebas.* Ac si dixerit. Dum dilectam tibi plebem tali reficiebas edulio, dulcedinis gloriæ tuæ qua in cœlesti mensa sanctos oblectas, & Angelos, experimentum præstabas. Quod eatenus dictum est de manna, quatenus Eucharistiam figurabat: de qua Rupertus. *Ille idem panis*, inquit, *in illa est nobis patria repositus, quem nunc in via gustamus: ut videamus quoniam suavis est Dominus, quem in Sacramento altaris sumimus.* Proinde, si Deus in hac vita, gloriæ suæ nos cepit participes reddere; certam spem habemus, quod complebit in alia. Dicit enim Apostolus: *Qui cæpit in vobis opus bonum, perficiet.* Christum Virgini, Matri Eucharistiam, dum ex hac vita decederet, ministrantem, hæc locutum recensent. *Accipe chara mea, quod mox complebitur tibi in regno meo unà cum Patre meo.*

Sap. 17.

In edulio Eucharistico experimentum sumimus dulcedinis cælestis. Rup. de Div. Off. lib. 8. c. 9.

Philip. 2. 6 Laur. Mazell. üb 6. c. 19. de B. Virg.

11. Hinc Ecclesiæ, facto depastæ tritico, dictum est, *Venter tuus sicut acervus tritici, vallatus liliis*: velut dum Eucharistiam habet liliis, ut decoretur, undique esset circumdata. Haud dictum est, Christum, nos inter rosas, & violas, quemadmodum inter lilia, pascere: *Qui pascit inter lilia.* Lilia diligit Eucharistia, in liliis moratur, in liliis invenitur. De Sacerdote quodam refertur, quod cum ei divinitus hostia disparuisset, diuque perquisivisset, invenit eam in lilio. Quid sibi volunt hæc lilia? Si veterum monumenta percurras, liliũ publicæ spei typum invenies: Quamquam enim flores ad spem significandam promiscuè assumantur; quia, ut placet Themistio, per florem, ubi prævius apparuerit, in frugis spem nos inde surrigi; maluerunt tamen Veteres in suis monumentis cum inscriptione spei figuram lilii, quam alterius cujuspiam floris, ostendere. *In nummo Imperatoris Alexandri Filii Augustiab altera facie Dea lilium dextra prætendet, cujus inscriptio est; spes publica*, ait Pierius. Idem etiam observatur in nummis Imperatorum Æmiliani, & Claudii. Dum igitur Eucharistiam vides liliis circumdatam, & ornatam, spem illam dicito gloriæ magni Dei. Majorem, stabiliorem que spem non habet plebs Christiana, qua patriæ cœlesti sit compos. Refert Nicolaus Cabasila, dum sacerdos apud Græcos, ad celebrandum procedit, magna cum reverentia, & religione fideles genua ante illum inflectere: ut ipsorum sit memor in donorum oblatione, rogantes. Jure optimo quidem: *Nam*, ut idem adnectit, *oportet tunc ad Sacerdotis genua procidere & orare: neque enim est alius modus supplicationis, qui tantum possit, & qui magis firmam, ac stabilem nobis spem præbeat, quàm qui fit per hoc venerandum sacrificium.*

Cant. 7. 2

Cant. 2. 16. Lilia diligit Eucharistia. Lilium est typus publicæ spei.

Pier. lib. 55.

Eucharistia spes est gloriæ magni Dei.

Nicol. Cabas. in Exp. Lyturg. c. 24.

12. Variis Citharædi locus, *Adorate scabellum pedum ejus*, à Hieronymo de Christi corpore interpretatur. *Hic*, inquit, *Propheta*

Psal. 50. 5. D. Hieron. ibid.

pheta scabellum corpus dominicum vocat. Aptum vocabulum. Scabellum est Eucharistia, quia per eam cælorum gloriam scandimus, ut me alibi dixisse memini: certaque nobis spes cœlestis tribuitur mansionis: Cum enim scabellum sit id, in quod pedes ponimus, dum Eucharistia scabellum dicitur, per illam nobis bonorum Dei possessionem tribui significatur. Possessio, ut placet Jurisperitis nil aliud est, quam pedum positio. Propterea ait Bernardus, *Vt securi sitis, Sacramenti Dominici corporis, & sanguinis investituram habetis.* Investituram inquit, quæ, ut iidem ajunt Juristæ, quædam quasi possessionis collatio est. Nobis igitur per ineffabile sacrum possessio regni Dei confertur. Nullum igitur malum timere, nullum non sperare, debet Christi conviva.

Eucharistia est scabellum per quod scandimus ad gloriam.

D. Bern. ser. in Cœna Dom.

THEOREMA IX.

Quoniam tu mecum es.

Nostra Deus consulit infirmitati, dum obvelatus residet in Eucharistia.

DUm Vatem, Christianum agentem, cum Deo loquentem, dicentemque audis: *Quoniam tu mecum es*; exquisieris ab eo: quonam modo Deus secum est, apertusne, an velatus? Sub cortinis accidentium panis velatus, respondebit. Quod admodum piè factum est; Deum enim nostra fragilitas revelato vultu sustinere non potest.

1. Petit Chrysostomus: Cur Deus omnipotens, ubi sua mundum præsentia visitare, honorare, ac pariter à tantis, quibus afflictabatur, venit eruere malis; minimè detecto visus est vultu, nudaque substantia, eodem ipso modo, quo Sanctis, & Angelis in cælesti subsellio revelatur; sed sub servi forma, quam in utero Matris assumpsit? Si se dum venit è cælo nuda præsentasset substantia? mundus, & quæ erant in mundo, præ spectaculi magnitudine, & novitate jubilassent, exiliissent, ttipudiassent. Quam longè à vero discrepas, ait S. Doctor, tantum abest, ut lætaretur mundus Deum videus in propria substantia, quod ad luctum potius cogeretur. Interiissent creaturæ omnes, terra non steriisset, exsiccatum apparuisset mare, cælum, cælique lumina, penitus extingueretur. *Si enim sic vixisset, universa interiisset creatura, nam si nudam substantiam ostendisset, sol utique extingueretur; luna non appareret, mare exsiccaretur.* Mundi Deus fragilitati prospexit, ad hæc ima revelata facie non descendens. Dum itaque Christum vides in Eucharistia, tantis absconditum involucris, pientissimum reputa: nam, si se detegeret, non posset oculus carneus citra mortis aleam beati sui corporis visione potiri.

Cur Christus in hunc mundum sub forma servi absconditus venerit.

D. Chrysost. in Ps. 50.

Deus mundi fragilitati prospexit dum ad hæc ima absconditus venit.

2. Sed ascendamus in cælum, ubi suam sibi Deus stellato solio sedem magnificenter erexit. Unde enim hominibus terram ut in ea viveremus exhibuit, cælum sibi servavit. *Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum*; ait Psalmographus. Sed juvat inquirere. Cur sibi Deus sua pro sede cælum, quam terram magis elegit? Nonnè æquè poterat terram, sicut & cælum, incolere? Poterat utique, sed ut ob suam magnam bonitatem fragilitati nostræ consuleret, cælum maluit, terram neglexit. Namque si Deus in terris degeret, seque aperta facie objiceret hominibus; omne genus nostrum extingueretur, periret, (Deus extra salutis aleam conspici minimè potest) consultò sibi cælum, quo velaretur elegit, hinc quia Deum cælat, cælum dictum est cælum. Sic Hierosolymorum Præsul Cyrillus. *Propterea secundum maximam suam benignitatem Deus velum propria sua divinitatis cælum extendit, ne periremus.*

Psal. 113. 16.

Cur Deus cælum potius quam terram in sedem sibi elegerit.

D. Cyrill. Hieros. Catech. 9.

3. Audi quam bellè Sponsa hoc ipsum confirmat dum ait Dilecto. *Lectulus noster umbrosus*, ut transferunt Septuaginta. De Deo, postquam carnem assumpsit, eloquitur, vocatque lectulum, in quo se Psaltes quieturum sperabat, dum caneret: *In pace in idipsum dormiam, & requiescam.* Hic lectus in orbe primum apparuit, cùm *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*; lectulus quidem est, umbrosus autem. *Lectulus noster umbrosus*, hoc est carnis umbra obvelatus: Nemo enim erat in mundo, qui procul ab intuitu, divinitatis fulgorem poterat sustinere.

Cant. 1. 16. Transl. Septuag.

Psal. 4. 9. Ioan. 1.

Eucharistia lectulus umbrosus est.

ſtinere. Ac ſi diceret, ait Pſellius, *Ad infimum lectulum noſtrum ſic acceſſiſti, ut debita opera divinitatis fulgorem obumbrares: niſi eam tu iis rationibus, quæ tibi ſoli cognita ſunt, abſcondiſſes; divino ſplendore fortè conſumpti eſſemus.* Et hæc eſt potiſſima ratio, qua Gabriel Archangelus, antequam Deus factus fuit homo, ait Sacratiſſimæ Virgini: *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi.* Nam ut ſcribit Doctor Angelicus, *Maria nō potuit ſuſtinere claritatē præſentia filii, & gloriam, niſi eſſet obumbrata.* Ex eo verò, quod, ut idem adnectit, caro Chriſti poſt paſſionem per reſurrectionem glorificata fuit, & ad ſimilitudinem Dei clarificata; ob velata porrigitur ex altari, tectaque ſub formis panis, & vini. Quia, quemadmodum citra mortis periculum clara facie Deus videri non poteſt, ita etiam nec Chriſti corpus glorioſum, clarificatum, deificatum.

Luc. 1. 35.

D Tho. opuſc. 58. cap. 8.

Iſa. 9. 1.

4. Eleganter admodum Auctor imperfectus, Vatis illud expendit. *Populus qui ambulat in tenebris vidit lucem magnam,* percontaturque; Cur lucem abſolutè non dicit, ſed ſuperaddidit magnam, vidit lucem magnam? Ut talem populum ſcires, inquit, olim tantoties lucem aſperiſſe, numquam autem ut ea, de qua loquebatur, tam magnam. Quot Sanctos, quot Patriarchas, quot Prophetas, quot Judices, vidit plebs Hebræorum, tot luminaria vidit, ſed parva, non magna. Verum cum Chriſtus (de quo Vates alloquitur) fulſit, viſa eſt lux magna. *Vidit lucem magnam,* hæc ejus ſunt verba. *Lumen magnum, id eſt Chriſtum, nam multa lumina fuerant inter Iudæos, lumen fuerunt Moyſes, & Aaron, & Ioſue, & cæteri Iudices, & Prophetæ; magnum autem lumen eſt Chriſtus.* Sed cum Moyſes lux una parvula, tam magna luce fulgeret, ut eum proſpicientibus timorem, terroremque incuteret. *Videns Aaron & filii Iſrael cornutam Moyſi faciem, timuerunt propè accedere.* Quonam ego pacto ad lucem magnam, luminarium omnium maximam, à qua omne, quod ſplendet, egreditur, ut ea reficiar, accedam? Velari oportuit, cælari, abſcondi, ut omni, quem profert, evacuato pavore, ei alacriter adſtem.

Hom. 6.

Velatur Chriſtus glorioſus in hoſtia per ſpecies ne opprimeremur à gloria.

Matt. 17. 2.

Curfacies Chriſti in transfigu-

5. Matthæus, Domini transfigurationem deſcribens, lumen, quo vultus ejus reſplenduit, ſolis lumini comparavit. *Reſplenduit facies ejus ſicut ſol.* Peto, ipſe, cur ſicut ſol reſplenduit? Nonne lumen vultus Chriſti ſolis fulgorem, ſupra quod dici poteſt, excellit? Perinde utique excellit, ut hic illi collatus, nec parva ſcintilla judicetur? Si Sanctos in Regno Dei, ut ſol, ait Evangeliſta, fulgere; quonam modo fulgebit Sanctorum Deus, & Dominus? Splendidiorem, ſublimioremque facer Chroniſta exquirere debuit ſimilitudinem, claritatem vultus Chriſti delineans. Solis ſimilitudinem uſurpavit; quia tunc verè ut ſol Chriſti vultus enituit; non quod excelſiori lumine non ornaretur, ſed quia Diſcipulorum fragilitatem compatiens, majori noluit enitere. Nam ſi totum, quo ſplendet, exhibuiſſet, ſpectatores etemaſſet, prorſus uſſiſſet, conſumpſiſſet. *Reſplenduit facies ejus ſicut ſol,* ait Damaſcenus, *non quod ſole ſplendidior non eſſet; ſed quantum intueri poterant ſpectatores. Nam ſi univerſam gloriæ claritatem oſtendiſſet, illi penitus exarſiſſent.* Oro jam. Si aquilarum oculi tantæ lucis radiis exariſſent, quid graculorum, ſive potius noctuarum oculis eveniret, ſi Chriſti corporis claritatem aſpicerent? Deo gratias age, quod ſeipſum tibi præſtiterit obvelatum.

ratione ſicut ſol reſplenduit, cur non ſupra ſolem.

D. Damaſc. or. de Transfig.

6. Diligenter attende, quod dum, ut habet Joannes, Maria Magdalena cum Angelis loqueretur, Chriſti ſepulchrum cuſtodientibus. *Converſa eſt retrorſum, & vidit Ieſum ſtantem, & neſciebat quia Ieſus eſt.* Diligenter inquam attende, nam difficulter creditur Mariam Chriſtum ſuum ignoraſſe. Ignorat filia Patrem? ſponſum ſponſa? diſcipula Magiſtrum? famula Dominum? quem in domum ſuam tantoties excepetat, tot proſecuta erat obſequiis, quem ſupra quod dici poteſt ardenter diligebat, cordique incredibiliter continebat expreſſum? Ignorat planè: minimè enim ei ſe propria oſtendit effigie, ſed peregrinam aſſumens, hortulanus ei viſus eſt. Inſto, cur ſe Deus ſub aliena, & non ſub propria effigie obtulit Magdalenæ? Ne eam perterreret, ait D. Chryſoſtomus. *Ne primo eam aſpectu perterreret, vili ac communi ſpecie apparuit: hoc ex eo conſtat quod hortulanus ei viſus eſt.* Noſtra tremit caro, pavet homo, deficit mortalis obtutus, dum ſe ei

Ioan. 20. 14.

Cur Chriſtus ſe Magdalenæ in ſpecie hortulani exhibuerit.

D. Chryſoſt. hom. 88. in Ioan.

Deus propria oſtendit effigie. Ne te itaq; tali metu conturbet, tremoreque afficiat; dum ſe tibi in ſubſellio altaris videndus exhibetur, ſub panis manet involucro.

Iſa.6

7. Nunc me lubet ad Seraphim illa convertere, quæ Deo aſtantia, ſuumque alis vultum obvelantia, ſe proſperiſſe meminit Iſaias. Scias hæc tunc temporis Deum in Euchariſtia adoraſſe; ſic in divina miſſa de eis frater Domini Jacobus eloquitur. *Rex regnantium, & Dominus dominantium Chriſtus Deus noſter progreditur ut immoletur, ac detur in cibum fidelibus: ipſum autem antecedunt Angelorum chori, cum omni imperio, & potentia. Cherubin multorum oculorum, ac Seraphin ſex alarum, facieſque velantia, & cum clamore canentia.* Ne te quæſo cenſeas beatiſſimos ſpiritus, æque ac nos Chriſtum in altari proſpicere; unde non niſi velatus obtutui objicitur hominum, clarè revelatur Angelis. Quia vero divinæ radios claritatis, nec cœleſtis ſubſtantiæ ferre prævalent, dum tanto lumini aſſiſtunt, vultum alis obvelant. Dum ſuos aquilæ obtutus ſummo à ſole avertunt, quid facient noctuæ tali præſentatæ ſpectaculo? Dum radiis divinitatis Angelorum offenditur acies, cur non offendetur mortalium intuitus? Dum à deifica Seraphim claritate refugiunt: cur ni deficiat, ab ea non refugiet homo? Refugit ſanè, dum tecta, obvolutaque objicitur.

D. Iacob. in Divina Miſſa.

Soph.2.11.

Angeli divinæ radios claritatis ferre non poſſunt & quomodo noſtrum Noctuæ oculi illos ferre poterunt.

8. Ubi Sophoniæ ſecundò legimus in Vulgata, *Horribilis Dominus ſuper eos*, transferunt Septuaginta, *Manifeſtus erit Dominus ſuper eos:* Has litteras ſi ſimul ponas hoc ordine, ut huic illa ſuccedat, hunc ſenſum elicies. Si ſe Chriſtus mundo, ut in ſe eſt, propalaret: omnibus eſſet horribilis, actum eſſet de mundo: omnes conſumerentur, morerentur, redigerentur in nihilum; nemo ſuſtinere poſſet tam horrendum ſpectaculum. Ne itaque ſit horribilis, ſed deſiderabilis, ſed amabilis, ſe ſub Sacramento miſericorditer velat. Idem ſanè operatur Deus in Sacro altaris, quod naturam Catoblepa. Refertur ab Athenæo, naturam proinde horribiles, ac formidabiles oculos præſtitiſſe catoblepæ quod ſive hominem, ſive brutum inſpiciat, ex templo interimat. Cui tamen, ne ad alio rum interitum cenſeretur progenita, comam fixit in fronte, quam dimittens, oculos velat: eam plerumque, præ gravitate conantiens, vix tandem aſperit, quod eum, quem viderit, interempſit. Quidam Marii Imperatoris milites, tantæ rei ignari in catoblepam irruentes, enſibus, quos habebant, interfecturi, *Illa perterrita, ac comam concutiens, quam ante oculos habebat: mortuos relinquebat, qui illam inſecuti fuerant.* Quonam pacto nos Dei noſtri aſpectum, ferre unquam poſſemus, ſi Deus comam, qua velatur in Sacramento, vel ſemel excuteret. Hanc ſanè comam cuidam, Præmonſtratenſis Ordinis excuſſiſſe, recenſet Hugo. Hic è choro, dum Sacrum fieret, reſpiciens ad altare, ſuper illud circulum claritatis immenſæ vidit immineri, mitique ſplendoris columbam calici impendentem. Cæpit igitur admirari, & admirando intueri; ac confeſtim ſtupefactus, & territus, amiſſo viſu, cecidit in choro proſtratus. *Vt noſtræ infirmitati parcat*, ſubſcribit idem, *ſemetipſum in ſuæ majeſtatis claritate non manifeſtat, ſed quaſi ſub quodam velamine occultat.*

Soph.2.11. Transl. Septuag.

Ne Chriſtus nobis terribilis, ſed amabilis ſit, ſub ſacramento ſe miſericorditer velat.

Athen lib. 5.cap.15. Si Chriſtus velum quo in Sacramento tegitur, deponeret aſpectum ejus ferre non poſſemus.

Hugo de S. Vict. in Cant. Miſſ. cap. 3.

9. Difficillimum carmen illud exiſtimo, quo ſactum epithalamium concludit Sponſa. *Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ, hinnuloque cervorum.* Quid (oro) eſt quod ſponſa, tanto chariſſimum amore proſequens Sponſum, ut toties olim ejus expeteret acceſſus, modò petit ut fugiat, tantaque velocitate diſcedat, ut capreas, cervoſque præveniat? Eueuſanda eſt, ait Hugo: non enim fugam quærit Dilecti, quod ab eo procul eſſe lætetur; ſed *Petit ut fugiat aſpectum noſtrum, quia lux eſt inacceſſibilis.* Nequit humana fragilitas Chriſtum in gloriæ ſuæ ſplendore, & claritate proſpicere, quin non corruat, non deficiat, non pereat. Adverte autem, quod dum petit, ut fugiat, adjicit. *Super montes aromatum*, altaria ſubintelligens, quæ quia ſunt alta. (Ab altitudine ſumptum eſt nomen altaris, quod alta res ſit) montes dicuntur: Sed montes aromatum; vel quia thure redolent: vel quia eum continent, qui comeſtus olet aromata. De B. Maria, Virgine Egniacenſi, refertur, quod cum Sactum acciperet. *Omnem delectationem, & omnis ſaporis ſuavitatem in ejus perceptione, non ſolum intus in animo ſed etiam foris in ore perſentiebat, cum*

Cant.8. 14. Cur ſponſa à dilecto ſuo petit ut fugiat?

Hugo Car. ibid.

Altare eſt mons aromatum. Car. Vitria. apud Lippom. 23. Iunii.

cum plerumque sub specie pueri cum mellis gustu, & odore aromatico Dominum suum felicissime susciperet. Mittebat itaque sponsa dilectum animæ suæ ad altaria, ut eum ibi sub formis panis, & vini velarum haberet, ac procul ab omni horrore, mortisque periculo, sanctis posset amoribus satisfacere, amplexibus parcere, delitiis indulgere.

Christus in sacramento obvelatur quia sic exigit peccatorum indignitas. Dan. 4. 29. Quisnam fuerit quartus ille visus in camino Babylonis. Psal. 90. 15. D. Hier. in cap. 4. Dani. D. Bernardin. tom. 2. ser. 54. art. 2. c. 2.

10. Rutsus velatur Christus in Sacramento, quia sic exigit peccatorum indignitas: Quærunt Doctores nostri; quinam fuerit is, quem in camino ignis similem filio Dei una cum tribus pueris, vidit Nabuchodonosor? *Et speciem quarti similem filio Dei.* Multorum sententia est Angelum fuisse, ut transferunt Septuaginta, quem Deus è cælo, ut debellaret ignem, pueros que servaret, immisit. Non desunt Verbum Dei filium existimantes, ut illud verificaretur. *Cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum, & glorificabo eum.* Quorum sententiæ standum? Illorum, ait Hieronymus: nam quæ suadet ratio, Christum, ut malunt isti, fuisse? *Nescio enim quomodo Rex impius Dei filium videre mereatur.* Indignus est impius Christi speciem intueri. Dum Christum sub sensibilibus panis absconditum vides, peccatorum indignitatem conjecta. Indignus est enim peccator eo frui spectaculo, ea gaudere specie, quod solos Angelos ceteros que cæli cives decet. *Exigebat namque,* inquit Bernardinus, *malorum indignitas, quod velut in hoc erga peccatores misericorditer agens Salvatoris benignitas: nisi enim accidentibus velaretur, ac nudum aspiceretur corpus Iesu Christi, ex hoc fortè aspectu perirent.*

Ioan. 3. 14.

11. Serpens, quem, à Deo edoctus in deserto Moyses erexit, quemque omnis aspiciens è morte liberabatur, Christum præsefe-rebat: ait enim ipse: *Sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto sic exaltari oportet filium hominis.* Non serpens, sed Christus, sub serpentis forma, salutem afferebat, & vitam.

Christus per serpentem æneum prafiguratus. D. Chrysol. ser. 55.

Sed cum salus non à serpente, sed à Christo proficisceretur, quare Deus Christum, haud patenter ostendit, sed sub forma serpentis absconditum. Respondet Chrysologus. *Iudæus in serpente videbat Christum, quia impius oculus Deum videre non potest.* Voluit Deus ob clementiam suam populum infirmum, Filii aspectu adjuvare: sed quia sciebat plurimis iisque enormibus, sese fædasse sceleribus, Dominum Deum suum aperto vultu videre judicavit indignum, ideò eum sub forma serpentis objecit. Pari modo dicendum, dum sub velo panis & vini in Sacro altari prospicitur; peccatores namque quibus fædantur oculi, Christum non modo indigni sunt intueri: sed & væ illis si nudum intuerentur. Haud sineret Deus impios filium suum videre, & impunitos abire, superstitesque esse.

Malum omen si puer in utero clausus clamat.

12. Quod clausus in utero prodigiosè interdum clamet, & ploret infantulus, malè conjectant fœminæ, pro mortuo illum habent: clamat quidem opem implorans; ut mortem, quam sibi imminere sentit, evadat. Sed quid de hac re asserant Theologi, audi Boetium apud Auctorem Flosculorum Aristotelis. *Dicunt Theologi quod puer cognoscit se privari divino intuitu, propter carentiam Baptismi, tunc clamat.* Meritò quidem clamat: sicut enim nobis Deo aspiciente lætandum; sic plorandum, clamandum, cum aliò vultum avertit. Ferunt basiliscum, cui caput accipitris erat, oculique ea arte constituti, ut aperiri possent, & claudi, pro Deo Ægyptios coluisse. Hunc simul atque oculis proferebant apertis, universam Ægyptum lætitia, & hilaritate perfundi: in luce, & in propatulo omnes esse, & risui, ac jocis, atque conviviis dare operam. Quod si clausis eum oculis extulissent, omnia ibi mœrore, luctu, que confundi. Hæc Pierius in Hieroglificis. Si Deo mendace, fabulosoque non inspicient te, ululabat Ægyptus; cur non clamabit puer, quem verus Deus non aspicit, sed despicit? Dedignatur autem ipse culpa coinquinatum inspicere: quia mundi sunt oculi ejus, & ad iniquitatem aspicere non valent. Quid mirum, si dum nubi sum residet in altari, tecto maneat vultu? Sordes, culpas, iniquitates, quas perpetramus indies, intueri non patitur,

Boet. lib. 3 de Consol. Apud Auct. Flosc. Arist. Pier. lib. 14.

Christus in sacramento velatus est ut scelera nostra non videat.

13. Dum Deus, pro tribunali sedens, scelestos dijudicat, *Palpebræ ejus interrogant.* ait Propheta, id est oculis clausis, interrogat. Quorsum oculis clausis, cum in interrogatione, æquum, & justum agnoscat oporteat, oculis autem clausis nil perspici possit, & judicati? Unde illud, quod idem

Psal. 10. 5.

Deo dixerat: *De vultu tuo judicium meum prodeat, oculi tui videant æquitatem?* Idcirco clementissimus Deus palpebris interrogat homines, ne eorum facinora videns, judicet, & condemnet. *Videte*, inquit Chrysologus, *quomodo oculi Dei clauduntur; ne videant eos, ut judicet, qui delinquunt.* Quod & in ineffabili Sacro comperimus, ubi Christus residens, non oculos solum, sed & totum se sub velamine panis abscondit; ne eos videat, qui delinquunt, suorumque pœnas exigat delictorum. *Si quaras*, ait Oleaster, *quare Deus faciem suam à nobis absconderit, respondeo: ne nos impudicè peccantes videret, ne cogatur nos in pulverem redigere; cum ista viderit.*

Oleast. in cap. 4. Isa.

14. Hinc illud Bernardini, *Amorosus, & radiosus Iesus faciem suam omnibus misericorditer velat.* Ac si clarius diceret. Misericordia, & justitia Jesum velant in Sacro altari. Habet vel in suum misericordia; habet & justitia. Justitia velo suo judicis claudit oculos, ne quod videre non debeat, videat. Hinc illa judicis imago, cujus à collo suspensa pendebat veritas, oculis in sinum dejectis, velut si præter verum, & justum nil prorsus inspiceret, ut justè judicans, justas pœnas infligeret. Misericordia velum suum ab amore mutuatum habet, sicut enim amor delicta non videt, *Delicta non videt vis amoris*, ait Chrysologus, similiter & misericordia. Quare dum ait Bernardinus, Christum à misericordia velari in Eucharistia, patenter innuit, ibi eum velatum adesse, *Ne nos impudicè peccantes videret; ne cogatur nos in pulverem redigere, cum ista viderit.*

D. Bernardin to. 2. ser. 14. art. 2.

Pierius lib. 41. Habet velum suum misericordia, habet & Iustitia. D. Chrysolog.

Oleaster ut supra.

* *
*

THEOREMA X.

Quoniam tu mecum es.

Eodemmet in corde, in quo cali Rex constituitur, Dæmonem hospitari, quam horrendum facinus.

QUod ait Propheta: *Non timebo mala, quoniam tu mecum es*, idem est, ac si diceret. Simul ac te Deus meus excepero, ac mecum in corde habuero, non timebo mala, non perpetrabo peccata; quæ verè sunt mala, ac timenda, ubi patrata fuerint, & commissa. Sanctum, & justum consilium: nam qui recepto Christo, recipit peccatum, ac ubi cæli Regem constituit, Dæmonem hospitatur; quam maximè Deum dedecorat.

1. Marci ocum primo expendamus, ubi Mariam Magdalenam Christi pedes unxisse, recenset. *Cum esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi; & recumberet; venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, & fracto alabastro effudit super caput ejus. Erant autem quidam indignè ferentes intra semetipsos, & dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est?* Ubi notandum, Mariam non modo pretiosissimo unguento Christi pedes unxisse, sed & in quo unguentum erat, fregisse alabastrum. Ac patiter Judam, impudentissimum unguenti blasphematorem, *Ut quid* inquies, *perditio ista unguenti facta est*, alabastri jactura non blasphemasse. Et si unguentum pretiosum erat, censendum pariter pretiosum fuisse alabastrum: utpote candidissimum variis notis distinctum, pictumque coloribus. Imò ad effusionem unguenti os illud tartareum debuit obmutescere, cum ad Christi caput unguendum dignissimè fuisset effusum, ob vasculi verò jactaram in eam insurgere, & fremere, quæ Domino nil planè profuerat. Sed si rem hanc studiosius trutines, invenies, Magdalenam meritò alabastritum fregisse vasculum. Fregisset, quamvis smaragdinum, sapphirinum extitisset, alteriusvè lapidis pretiosioris. Noverat legis mandatum, quod

Matt. 14. 3.

Cur M. Magdalena Christum non solum unxerit, sed etiam vas in quo unguentum erat fregerit.

semel

Graviter Deum offendit qui in Sacrarium poſt hæc Sacramentum Dæmonem admittit. Imperf. Hom. 11.

Semel Deo dicatum, non eſt ad humanos uſus transferendum ulterius: ac addubitavit, ſi integrum rem ſiſtet, injuria, vel incuria ad humanos uſus potuiſſe transferri, quod Magiſtro, Deoque ſuo magnò foret dedecori. Ex quo velim adverras, quam graviter Deum offendant, qui poſtquam eum in vas ſui cordis exceperint, turpiſſimum excipiunt Dæmonem; quodque ſacratum Deo fuerat, Diabolo ſubminiſtrant. *Si ergo*, ait Imperfectus, *hæc vaſa ſanctificata ad privatos uſus transferre periculoſum eſt, quanto magis vaſa corporis noſtri, quæ ſibi Deus ad habitandum præparavit, non debemus locum dare Diabolo agendi in eo, quod vult?* Et D. Baſilius. *Ne in corpore ipſo quidem tuo, poſtquam illud Deo conſecraſti, jus tibi ullum reliquum eſt, & ſceleſtè facto, ſi te ad hominum uſus accommodes.* Si te dum conſecratus es Deo, ad hominum uſus applices, ſceleſte facere, ait Baſilius. Quid diceret ſi te mox Dæmonum uſibus videret expoſitum.

D. Baſil. Conſt. Monaſt. cap. 20.

2. Aures arrigat Sacræ menſæ convivæ ſtudioſeque audiat quibus eum moneat Sapiens, *Omni cuſtodia ſerva cor tuum.* Velut ſi diceret: Nec Rex regni thelamos, nec dives gemmas, & nummos, nec malis opimum pomarium viridarius; quemadmodum fidelis cor ſuum ſervare tenetur. Quidnam erit, hujuſcemodi cor, tanta ſervandum cuſtodia? Paradiſus planè. In eum enim quotidie Deum ſuum excipiens, paradiſum effingit. Porrò ubi Deus, ibi Paradiſus. Nec te quidem latet, quanta Deus cuſtodia ſervaverit paradiſum, ne in eum vafer ſerpens ingrederetur: tali, & tu cor tuum ſervare debes cuſtodia; ne ubi Deum excepiſti, Dæmonem hoſpiteris; ac, quo fructis, gratiæ viridarium deſtruas. *Jubet ſcriptura*, ait Marcus Eremita. *Omni cuſtodia ſervare cor ſuum, ut conſervans in eo paradiſum, fruatur gratia ſpirituali, nec audiat ſerpentem intus ſe implicantem.* Quod non modò tibi magnum erit in malum, ſed & Deum à te honorandum, parvo non afficies probro. Qualiter Deum inhonorat, qui è deſtruit paradiſum? ſuâ è ſede profligat? longe, lateque abigit? exulem facit?

Prov. 4. 23 Omni cuſtodia ſerva cor tuum ne ubi Deum excepiſti Dæmonem hoſpiteris.

D. Marc. Erem. de Parad. & leg. Spir.

3. Birgittæ, Chriſtum roganti, qualiter è Sacro altari ſumptus ingrederetur in animam, *Ingredior*, inquit, *ut ſponſus.* Equidem ut ſponſus, prætioſis omnibus opibus, deliciis, unguentis, quibus ſponſam ditaret, ornaret, oblectaretque. Ut ſponſus, inquam, ſanctorum avidus, amplexuum, oſculorum cupidus, miro flagrans zelo. Qualem autem ſponſo ſponſa dolorem, infliget, qualem mœrorem, injuriam, dum adulterum coram ſe ſuo exceptum videt in thalamo, proprio cubantem in lecto; quibuſque perfruebatur fugatus oblectamentis? Tale quid perpetrat anima, quia poſtquam Chriſtum exceperit, Dæmone hoſpitatur. *Iuſta me*, ejulans te, inquit, *dijcooperuiſti, & jucepiſti adulterum.* Hinc clamat Damianus. *O quam acerbi doloris eſt, ſi cum maritus eſt præſens, tunc introducatur adulter: Et in thalamo, quo recumbit ſponſus rivalis admittatur inceſtus.*

Revel. D. Brigit lib. 4. cap. 61.

Chriſtus ſe ſacro altari ſumptus è jam in nam ingreditur ut Sponſus & ideo procul ibi abeſſe debeat Dæmō adulter. Iſa. 57. 8. Petr. Dam. Opuſ. 31. cap. 6.

4. Tradit Franciſcus Petrarcha, Neronem, impium Romanorum Imperatorem, bina vaſcula habuiſſe cryſtallina, miri operis, & laboris; ex quibus, cum ſemel bibiſſet, ultrò ea fregiſſe, idque, *Ne quis unquam ex eis biberet.* Nolnit Imperator, quod ſibi ſemel miniſterio fuerat, ad ſubditorum uſus transferri: ſuam dedecorari judicans majeſtatem, ſi, ex quo ille, alius etiam poteretur. Si terrena poteſtas (quæ Deo collata, pulvis, & cinis eſt, imò potius nihil) quæ ſibi deſerviunt, aliorum uſibus dedignatur admittere; quonam pacto æterna Dei majeſtas in eum dedignanda eſt, qui vas ſui cordis, Euchariſtiam excipiens, ei ſemel conſecraverit; mox à turpiſſimo Dæmone viderit inhabitatum? Magna ſanè contumelia, magna injuria, magna iniquitas, omni plectenda ſupplicio.

Petrar. Dial. 38.

Non vult Chriſtus ut cor quod ipſum ſemel ſuſcepit, ad Dæmonis uſus transferatur.

Audiendus eſt quidem Pſaltes, dum ait: *Nolite fieri ſicut equus*; ſed in hoc caſu velim fias ut equus: video enim plurimos corpus Chriſti recipere, & equis deteriores eſſe, vitioſque. Audi quæ legi de equis. *Cum Contaretus Galata occidiſſet Antiochum in prælio, & equum regium, tamquam bello partum, conſedijſſet, viſus eſt equus ſentire tergo ſuo Domini hoſtem inſidere. Itaque dentibus apprehenſo fræno, ut nulla jam ratione habenis regi poſſet, ad altiſſimum jaxum citato curſu contendit, atque ab eo ſe, inſidentemque ſimul hoſtem præcipitavit.* Indignatus eſt equus eodemmet dorſo, quam domino ſubjecerat, hoſtem domini ferre. Alexandri Bucephalum neminem alium regio ſtatum ornatum, inquiunt, excepiſſe inſidentem. Cæſaris Dictatoris equus, cui pedes

Pſal. 51. 9.

Majol. de Digni. Hom. par. 3.

Sæpe Equi nullum præter Dominum ſuum ſeſſo-

tem admittunt, & tu præter Christum admittes Dæmonem

humanis similes erant, neminem similiter, præter Cæsarem, recipere suo visus est dotio. Nec tibi de hac te desunt in historiis nostris exempla. Cum nobilis quidam D. Joanni summo omnium Pontifici, equum accommodasset, qui toties ejus uxorem mansuetissimè gesserat; restitutus, sic ferox evasit, ut fremitu, totiusque corporis agitatione, semper deinceps dominam recusaverit, *Tamquam indignaretur mulierem recipere, ex quo sedisset in eo Iesu Christi Vicarius*, inquit Romana Ecclesia in suo Breviario. Equi, ubi Reges exceperint, alios, Regum hostes præsertim, indignantur excipere. Et tu, postquam Regem Regum Christum, in corde accepisti; horrendissimum Dæmonem, hostem Domini tui, ad interitum tuum, dedecusque Dei tui, recipies? Fias quæso ut equus, te soli Christo reserva, & sedem cordis tui semel ipsi dicatam, nemini unquam concedas; aliter Deum contemnes, etiamque bruto deterior.

Brev. Roman. 27. Maii.

6. Proferendum est modò quid lapsus è cœlo ignis in Eliæ sacrificium, cum Sacerdotibus Dæmonum contendentis, effecerit. *Cecidit ignis Domini*, ajunt sacræ pagiuæ, *& voravit holocaustum, & ligna, & lapides, pulverem quoque.* Non holocaustum solummodo, sed & ligna, & lapides, & pulverem ipsum consumpsit. Quod cum lignis consumpserit carnes, sanè congruum est; ad id enim descenderat. Quod autem cum lignis, & carnibus, lapides, pulveremque combusserit, ad quid? quodnam opus? quodve mysterium: Magnum opus, magnum mysterium, ait Theodoretus. Ne sacrum altare semel Deo dicatum, Dæmonibus deserviret. *Nondum enim finitus precibus descendit ignis, & consumpsit non solum ligna, & sacrificium; sed & pulverem, & lapides; ne afficeretur injuria divinum altare, impiis illis sacrificia Dæmonibus offerentibus.* Si lapides illi superstites permansissent; poterant ministri Dæmonis sacrificia sua super eos offerre, quod Deo summopere displicuisset, qui quod semel suis consecratum est usibus, non patitur Dæmoniorum usibus applicari; quæque consecraverit ipse, ab illis prophanari, contaminari dedignatur. Prævenisti forsan quid ex his satagam inferre? Quam facilè puto. Itaque ad ulteriora progredior.

3. Reg. 18. 38.

Sacrum altare Deo semel dicatum, Dæmoni nunquam deservire debet.

Theod. quæst. 56. in 3. Reg.

7. Christum expectabat Sponsa, dum accuratione sollicita sedem inter ubera ei præparabat. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.* Nullibi (scilicet) Sponsum meum, quam inter ubera mea, recipiam. Cur inter ubera potius, quam alibi? Quoniam ejus ubera, ut ipsamet inquit, turres erant. *Ego murus, & ubera mea sicut turris.* Quemadmodum enim turres, quod hostem terreant, dictæ sunt, *Turris*, ait Auctor Allegoriarum, *à terrendis hostibus dicta est, sicut arx arcendo.* Similiter ubera sponsæ, quod inter ea situm est, cor munirebant, neve unquam in eum nostræ salutis æmulus ingrederetur, custodiebant acerrimè.

Cant. 1. 14

Cant. 8.

Auct. Alleg. ver. Turris. Sponsa Christum inter ubera quæ turres erant ad terrendos hostes excipiebat. Alb. Magn. in Cõm. Theol. lib. 1. c. 16.

Quibus quidem verbis petennem in se Dilecto suo mansionem pollicebatur: probè sciens quàm turpe, & indecorum sit, Deoque invisum, & injuriosum, Dilectum semel exceptum, ut ejus excipiatur hostis, expellere: *Cum quis post communionem à peccatis se non custodit, Christum, quem suscepit, ignominiosè à se expellit; nam turpius ejicitur, quam non admittitur, hospes*: ait Magnus Albertus.

8. Dum Sacerdos Æthyopum ex more Sacram elevat Eucharistiam, plebique ostentat astanti, hæc clara voce profert. *Hoc est Corpus Sanctum, honoratum, & vitulè Domini & Servatoris nostri Iesu Christi.* Ex eo quod corpus sanctissimum, corpus honoratum appellat. Cur honoratum? Quia nihil est in mundo, a quo non honoretur. Honoratur a Patre, a cœlestibus Angelis, ab ipsis etiam tartarorum spiritibus. Cuncta illi humiliter genuflectunt; cœlestia, terrestria, infernalia. Nefas ergo est ære, quem honorant omnia, inhonorari, eumque de tui cordis solio, ejicere; ut in illo Dæmonem, qui ludibrio est omnibus, erigas.

In Miss. Æthyop.

Cave ne corpus Christi honoratum inhonores jungendo illud Dæmonibus.

9. Ne te quæso prætereat, quod tibi Dominus, preces effusuro, præcepit. *Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora ad Patrem tuum.* Quorsum, cum preces effundimus claudendum est ostium? nonne æque orare possumus ostio pervio, quam clauso? Possumus quidem: id autem dictum est à Domino, ait Palacius, *Quia volebat nimis diu conversari nobiscum*, quod impossibile foret, si nostri cordis ostium

Matt. 6. 6. Cur cum preces effundimus claudendũ est ostium.

Palac. ibid.

non

non custodiretur occlusum, subintraret namque Dæmon, truculentissimus, ac fædissimus hostis, adque ejus Deus ingressum cogeretur exire, locumque dare Diabolo. Quod quam indecens sit, quamque indecorum, & turpe, tecum ipse recogita.

10. Audisti Mariam Magdalenam plorantem, & dicentem : *Tulerunt Dominum meum de monumento, & nescio ubi posuerunt eum?* Si percontaris, unde novit Maria, Christi corpus a tumulo abesse, furatum esse, ac sublatum? respondet tibi Joannes. *Vidit lapidem sublatum à monumento.* Quia patens vidit sepulchrum, sublatum agnovit corpus prædilecti sui. Quod minimè conjectasset, si clausum offendisset, & custoditum. Ubi, Christiane frater, Deum excepisti per communionem, clausumque cordis sepulchrum servasti; nec Dæmon in illud ullum habebit ingressum, nec aliquis à te pretiosissimum tollet thesaurum. Quod si, vel per injuriam, ostium aperias, non detineas clausum, pauper eris extemplò : ingredietur enim Dæmon, Christusque tolletur a te. Audi D. Vincentium. *Quamdiu Maria Magdalena videt monumentum clausum, non credidit corpus Christi furatum; secus quando vidit ipsum apertum. Sic post Communionem si vultis, ut non tollatur à vobis, facitis quod monumentum sit clausum.* Sed quis ingrediente Dæmone Christum tollet a corde? Christi decus, & dignitas: Porrò non patiens, cum Dæmone in eodem cohabitare sedili, citato cursu recedit, fugit, abit.

11. A Magdalena properandum ad Petrum, perinde ob spectaculum gloriæ Christi oblectatum, ut in hæc verba proruperit. *Rabbi bonum est nos hic esse: faciamus tria tanacula, tibi unum, Moysi unum, & Eliæ unum.* Quia vero quod proposuerat Petrus, admittendum non erat, sic eum Marcus excusat. *Non enim sciebat quid diceret; erant enim timore exterriti.* Postrema perpendamus. Cur Petrus nesciebat quid diceret? Imò optimè sciebat quid diceret. Cogitabat pro Domino, offerens ei tabernaculum qui vulpibus, avibusq; pauperior, nec ubi reclinaret caput, possidebat in terra; & nesciebat quid diceret? Nesciebat profectò quid diceret: *Quia,* inquit Antonius, *tabernaculum est mansio transmutabilis; firmam autem Deo habitationem facere oportet; Deo enim competit æterna.* Tabernaculum domus quædam est, quæ ab itinerantibus inhabitari solet ad tempus: Christus autem non ad tempus, mox que expellendus; sed perpetim inhabitaturus, excipitur. Displicent ei tabernacula, ceteræque sedes, à quibus sit egressurus. Hinc illud Psalmi. *Domum tuam decet sanctitudo Domini in longitudinem dierum.* In longitudinem dierū, inquit, non per tres dies, aut quatuor, ut a Cœna Domini, ad diem Resurrectionis. Domum, in quam Deum accepisti, sanctitatem perpetim opus est servare : nunquam redeundum ad vomitum. Ad finem usque vitæ, in honorem tanti hospitis, innocentiam custodire teneris.

12. His Sponsa Sponsum suam alliciebat ad domum. *Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra Cypressina* Veni dilecte mi, cutre, festina, meam ad domum propera: cedrina, habet tecta, cypressina laquearia, quibus tantopere delectaris. Quid Deo dignum tecta habent cedrina & cypressina? Incorruptibilitatem, Sanctorum propriam, En D. Justum. *Domus ista, in quibus Christus habitat sancti sunt: sicut Propheta dicit. Quoniam inhabitabo in eis. Tecta autem, & laquearia domorum istarum cedrina, & cypressina, quæ incorruptibilia dignoscuntur.* Odit Deus habitacula corruptibilia, quæ innocentiæ sub sunt perditioni. Displicet Altissimo suam ibi sedem figere, ubi caries culpæ animam fædabit, commaculabit, ipsumque inde dejiciet. Perennia quærit, perpetua diligit, incorruptibilibus gaudet, ut nobiscum perpetuò maneat.

23. Egregiè admodum Psaltes hoc ipsum confirmat, dum, *Et thronus ejus,* inquit, *sicut dies cœli.* Hoc est. Nulla sedes, quæ ut dies cœli non resplendeat, Deum unquam recipiet. Audi (obsecro) frater. Priusquam Christum excepturus, sacro accedis altari, studiose te inspice, trutina examina: Si te cœli dies invenies, ito securus: Si secus, recede, ne properes, ne Christum recipias. Quid cœli dies est? inquies Christus, ait Ambr. *Quia autem est dies cœli, nisi Christus Dominus, de quo dicitur per Prophetam: Dies diei eructat verbum;* Cujus nomenclaturæ rationem adnectit. *Sicut diem cœli nox omninò non sequitur, ita & Christi*

Ioan. 20. 2.

Idem ibid.

Qui Christū in communione accipit, sepulchrum cordæ sui claudere debet.

D. Vinc. ser. fer. 5. Pasch.

Marc. 9. 5.

Qui Christum in Sacramento recipit curet ut cor suum ei non tabernaculum sed domus fiat.

D. Anton. de Pad. ser. Dom. 1. Quad.

Ps. 92. 7.

Cant. 1. 16.

Odit Deus habitacula corruptibilia, quæ innocentiæ perditioni subsunt. D. Iust. Orgel. in Cant.

Ps. 88. 29.

Qui Christum in sacramento accipis, cū ut dies cœli quam nulla nox, interpolat, invenias. D. Ambr. in Psal. 117.

Chriſti juſtitiam peccatorum tenebræ non ſequuntur. Semper enim dies cœli ſplendet, lucet, & fulget, neque aliqua poteſt obſcuritate concludi. Audis qualem te eſſe oporteat, ut dies cœli ſis, & dignus thronus Altiſſimi? Oportet te gratiæ luæ radio perpetim emicare: oportet nunquam culpæ obtenebrari caligine. Talis eſt Chriſtus, talis eſt dies cœli. *Sicut dies cœli.*

14. Ut in eodem etiam verſu parumper perſiſtamus; audi quid de hoc throno proſequitur Spiritus Sanctus. *Et thronus ejus ſicut luna perfecta in æternum.* Lunæ confert ſedem Altiſſimi: ſed lunæ perfectæ in æternum. Neque enim Deus in luna, quæ noſtris patet obtutibus, inhabitare dignatur, quæ variis crebriſque mutationibus, & viciſſitudinibus ſubeſt: & lumine, quo heri explebatur, hodie exinanitur. Sed in *luna perfecta in æternum*; quæ quod ſemel habuit, lumen in æternum detineat, nulla unquam obſcurata caligine. *Thronus ejus ſicut luna perfecta in æternũ: etenim, & ſi perficitur luna iſta quam novimus, alia die incipit minui.* Ait Auguſtinus. Ob hoc quidem Sponſus ubi lunæ ſimilitudine commendavit dilectam; quia id inſufficiens ad Dei ſedem conſtituendam agnovit, ſolis addidit typum. *Pulchra ut luna, electa ut ſol.* Sol utique nullis unquam concluditur tenebris, nullis terminatur umbris, nulla caligat nocte: quam ſemel habuit, lucem in æternum cuſtodit. Talem eſſe animam decet, quæ Chriſtum ex altari ſuſcepit, nulla mortis umbra, nullis culpæ tenebris deficere debet, nè ab ea lumen de lumine abeat.

Pſ. 88. 36.

D. Aug. ib. Communicans debet eſſe ſicut luna perfecta in æternum, & quo ſenſu?

15. Ubi ſe Chriſti proditor, quod vitam morti tradiderat, vita judicavit indignum, ac à ſe ipſo ſuſpenſus periit, perituru æternè, *Crepuit medius, & diffuſa ſunt omnia viſcera ejus*, ait Petrus Apoſtolus. Minimè potuit corpus ea viſcera detinere, quæ tam execrandum facinus conceperant, qui in avibus, canibuſque dilaceranda projiceret. Sed cum onus peroſum potuiſſet expuere, perque ora projicere, ad quid tam violenter aditum ſibi maluit adaperire? Audi Comeſtorem. *Crepuit medius, & diffuſa ſunt omnia viſcera ejus, non per os ejus: ut ſic parceretur ori, quo Salvatorem oſculatus fuerat.* Quia nefas erat os illud, quod Chriſti acceperat oſculum, tali inquinamento fœdari; non ex ore, ſed novo ex aditu ejecit abominanda præcordia. Heu horrendiſſimum ſcelus, turpiſſimum facinus, execrandum flagitium, Sacro Euchariſtiæ ſumpto, commiſſa iterare peccata, novaque committere. Quia os Judæ Chriſti oſculum habuit, inquinari non debuit; quo pacto os, cor, anima, corpus, quæ Chriſti corpus acceperint, poterunt inquinari, contaminari, prophanari, Dæmonemque excipere, fœditatis omnis auctorem?

Act. 1. 18.

Mag. Hiſto Schol. in Act. Apoſt. c. 9.

Grave ſcelus eſt poſt ſumptum Sacramentum peccata iterare.

16. Verum eſt, verum, inquam, illud Salvatoris; *Filii hujus ſæculi prudentiores filiis lucis in generatione ſua ſunt.* Velut ſi diceret: ut adultero placeat meretrix, redditurque formoſula, totum protogans diem, omni ſe ſtudio comit, expolit, exornat. Ut Deo placeat anima, ofcitanter, pigrè, perquè parvum momentum meditatur, breviter orat, laborat. Ut ſui ſui Regis ſervet benevolentiam, nil non facit aulicus. Ut Domini Dei gratiam ſibi ſervet homo, vix aliquid operatur. Nullum non movit lapidem, ut ſibi pauper divitem reconciliet. Et ut Deum demulceat peccator, vix emungit lachrymam. Ut domus emineat, vel ludiæ pretioſi exquiruntur lapilli: Ut conſcientia fulgeat; nec quam Deus offert, gemmis pretioſiorem, gratiam excipimus. Ut obeliſcum, quo Romam decoravere, honore haberent Romani. *Navu, qua ex Ægypto adductus fuit, puteolano pulvere juſſu Cæſaru oppleta fuit, nè cui alii unquam deſervire poſſet.* Anima vero, quæ quia Chriſtum excipit, vehitque, *Facta quaſi navis, de longè portans panem ſuum*; ne Dæmoni ob Domini honorem, truculentiſſimo hominum, Deique, deſerviret hoſti, nullo ſervatur intuitu.

Luc. 16. 8. Majolus. Colloq. 25. Prov. 31.

17. Demum adverte, quod ubi Sacerdos, Hoſtiam ex more elevaverit, & ſuper altare dimiſerit, utriuſque palmæ pollices, atque indices, quibus Sactum apprehenderat, ſtudioſè comprimit, nec eos unquam aperit, niſi cum opus fuerit glorioſiſſimum Chriſti corpus attrectare. Quorſum hoc? Audi Nicolaum de Plove. *Stringuntur digiti, ſcilicet pollices, & indices utriuſque manus, nec diſjungitur, niſi quando opus eſt tangere Sacramentũ: ne digiti aliquid teneant poſt contactum corporis Chriſti.* Dedecet planè, illdem digitis, quibus

Nicol. de Plove de Exp. Miſ.

Sacerdos post Consecrationem cur digitos duos priores utriusque manus stringat usq; ad ablutionem.

bus Christi Corpus est tactum, alia à Christo, prophana præsertim, attingere. Magnam Rex cœli contumeliam patitur, si quæ ei consecraveris, ad aliorum usum converteris. Quid agis miser Sacerdos, dum iisdem digitis, quibus mane Christum tetigisti, vespere meretricem attrectas? Quid agis Christiane, dum eodem ore, unde Christum receperat, scorti captas oscula? Eodem in corde gaudes habere Dæmonem, qui te tali percussit insania? Pro nihilo æstimas injuriosè amantissimum tuum abigere, ut cum sævissimo, ac truculentissimo maneas adversario?

THEOREMA XI.

Quoniam tu mecum es.

Quædam Incarnationis extensio est Eucharistia, à divino Amore adinventa.

QUemadmodum Christus, in quo Deus homini hypostaticè jungitur, Deo dicere potest. *Tu mecum es*, sic & Christianus quilibet eadem suo modo repeteret. Per sacram namq; Communionem Deus secum est, Deoque unitur, & copulatur. Magnum sanè divini amoris inventum. Sat enim non fuit divino amori Deum cum sola Christi humanitate conjungi, nisi pariter cum omnibus nobis singillatim conjungeretur. Ad id autem efficiendum Eucharistiam adinvenit, quandamque velut Incarnationis extensionem excogitavit.

1. Si, quid quæreret Sponsa, cum tam ardenter, & anxiè Dei oculum peteret, percontaberis, *Osculetur me osculo oris sui*; exquisivisse, inquam, Sacrosanctum Incarnationis mysterium. Per hæc verba, ait Glossa *Genus humanum, à Deo per peccatum remotum, optat reconciliari per Incarnationem Filii.* Quare exultat Bernardus: *Felix osculum, ac stupendum dignatione mirabili, in quo Deus homini conjungitur.* Congruè Verbi incarnatio osculum dicitur; namq; sicut, cum labia, labiis accedunt, & conjungunt, fit osculum; ita pariter cum Deus homini accessit, nostræque carni conjunctus est, facta est incarnatio. Sciendum etiam sanctam sacri Corporis, & Sanguinis Christi Communionem, quendam Dei, & hominis osculū esse. Deus enim & homo in altaris thalamo exosculantur ad invicem. En Lucam Abbatem *Osculum Christi per corporis ejus, & sanguinis gustum anima nostra suscipit.* Quia per Communionem Christo unimur, & incorporamur, ita ut ipse in nobis, nosque in ipso scimus. *Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in illo.* Cum itaque Communio, unio quædam sit Dei, & hominis communicantis; osculique symbolo significetur, incarnationem quandam esse, fatendum; qua Deus, qui semel, & soli Christo olim fuit unitus, cum nobis omnibus uniretur perpetim.

Cant. 1. 1.

Gloss. ibid. Incarnatio osculum quoddam est Dei & cur?

D. Bern. in Cant. Sacra Cōmunio osculum Dei est, & cur.

Luc. Ab in Cant.

Ioan. 6. 57

2. Theophilus Antiochiæ Patriarcha, quæ Chananææ mulieri Christus dixit expendens. *Non est bonum sumere panem filiorum, & dare canibus*; per panem corpus ejus intelligit. *Panem*, inquit, *corpus suum dixit.* Ratio, qua sacrum Christi corpus panis filiorum vocatur, ea est, quia filii Dei per illud nos efficimur, ut ex Hugone super illud Joannis, *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri*, dictum est jam. Si ergo per Eucharistiam sumus filii Dei, sumus etiam Dii: Dii enim sunt filii Dei: *Ego dixi dij estis & filii excelsi omnes.* ait Deus. Hoc est: Cum vos Dei filios dico, dico etiam Deos. Cum itaque naturæ munere homines simus, perque Eucharistiam Dii, quandam in nobis per Eucharistiam Dei, & hominis unionem, quandamque incarnationem censendum est fieri, à divino amore adinuentam, ut Deus, qui semel Christo unitus fuit, cuilibet uniretur fideli.

Matt. 15. 26.

D. Theoph. lib. 1. in Evang. Cur Christi corpus panis filiorū dicatur

Ioan. 12.

Hug. Car. ibid.

Ps. 81. 6.

3 Ubi vulgatus Interpres Canticorum septimo legit: *Vulnerasti cor meū, soror mea Sponsa*, vertunt Septuaginta: *Cor abstulisti nobis soror*; sive ut scribit Nyssenus (cui placet hæc à Sanctis Ecclesiæ dicta, quos Sponsi amicos appellat) *Cordificasti nos soror nostra Sponsa.* Sed undenam tantus Ecclesiæ decor, tanta pulchritudo, tāta species, quod Sanctos cordificaret, recrearet nempé? Respondet S. Doctor, *Si Ecclesia est Corpus Christi, Christus autem est caput corporis, suo charact re formās faciem Ecclesiæ: fortè per hoc ad eam aspicientes*

Cant. 4. 9.

Septuag. Interp.

D. Greg. Nyss. Hom. 8 in Cant.

Qui Christum in Sacramento digne accipiunt Christus quidã fiunt.

D. Aug ser 28. ad fratr.

tes amici sponsi cordificati sunt, quoniam per ipsam clarius aspiciunt sponsum, qui non cadit sub aspectum Quia Christi vultus Sanctos suos cordificat: Ecclesia autem Christo, velut corpus capiti, unita, Christi faciem præfert; cordificantur, pariter Sancti, recreantur confortantur, ac roborantur, Ecclesiam prospicientes. Quia verò per Eucharistiam capiti corpus unitur, dicente Augustino, *Sacramentum istud ideo hominibus datur, ut corpus in terra capiti coaduneturr*; asserendum est augustissimi Sacramenti participes Christũ præferre Christosque esse, Deos nimirum, & homines; velut in eis iterata, & extensa sit divini Verbi Incarnatio, nostræque carnis assumptio.

Ioan. 10. 24. D. Aug. tract. 51. in Ioan.

4. Applicemus huic rei quæ Joannis decimo, Christus Salvator habet: *Nisi granum frumenti, cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet.* Quæ D. Augustinus interpretans: *Ipse Dominus*, ait, *erat granũ mortificandum, & multiplicandum.* Christus granum erat mortificandum, & multiplicandũ. Videdamus quo pacto, quove loco, divinis simũ granum erat mortificandum. Quamvis hæc Christi mortificatio mortem in ara Crucis significet, potuit etiam Eucharistiæ cum innuere sacrificium; quod dum fit granum hoc sanctissimum è cælo descendit in terram, toties mortificandum, quoties immolatur. Quidnam aliud hoc Sacramentum est, quam viva quædam, & clara mortis, & passionis Christi repræsentatio? *Sub Sacramento mirabilis passionis tuæ memoriam reliquisti*: ait Christo Ecclesia. Adverte verò, quod Christus ad altare, non solum mortificandus, sed & multiplicandus, descendit, nè solus maneat, ne amplius sit unus, sed plures. Quotquot enim communicant sic Deo stricte, & intime copulantur, ut Dii quidam, & homines sint, Christi nempe. Si ergo Christus per Eucharistiam multiplicatur in communicantes, quædam Incarnationis extensio censenda est Sacra Communio.

Christus hic in terra toties mortificatur, quoties in altari immolatur.

In Offic. Corp. Domini.

D. Chrys. Homil. 61. ad Pop.

5. Leonum instar, ait D Chrisostomus, è sacro altari recedere, qui dignè communicaverint, *Tamquam leones igitur ignem spirantes ab illa mensa recedamus*, ibi enim leones efficimur ex hominibus Cur potius leones, quã oves, boves, aquilæ, columbæ, aut simile quidpiam? Quia duplicem habere naturã, leonem referunt, cæteris unam tantũ habentibus. Leo, ut ait Pierius, in anteriori parte cælestis est, in posteriori terram sapere videtur. quem ipse ad Christum, in quo divinitas è cælo, humanitas è terra desũpta, copulantur ad invicem, significandum assumit. Cum ergo Chrysostomus asserat, Sacris refectos mysteriis, tamquam leones recedere ex alta ri, tamquam Christos dicere voluit humanæ divinæque naturæ participes; id per Eucharistiam assecuti, quæ velut quædam Dominicæ incarnationis extensio est.

Pier. Hieregl. lib. 1. Qui à Cõmunione recedunt, Leones esse debent, & quo sensu.

6. Modò audiendus est Christus, hæc per os David affatus: *In Idumæam extendam calceamentum meum:* pariterque notandum, pro calcamento suæ Incarnationis intellexisse mysterium, quod aptè calceamentum dicitur; cum Divinitas, velut pes, in humanitate velut in calceo, censeatur inclusa. Qua propter Magnus Baptista, hypostaticã Dei, & hominis unionem in Christo, ineffabilem & in comprehensibilem esse prospiciens, seque ad tantam rem explicandam idoneum non esse significans; calceamenti metaphorã usurpavit. *Non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum eius. Id est*, ait Hugo, *explicare mysterium Incarnationis.* His sic itaq; stãtibus, videndus est locus, in quem filii Dei extendenda erit Incarnatio. *In Idumæam*, inquit, *extendam calceamentũ meum.* Idumæa verò latinè, *terra rufa*, vel *sanguinea*, interpretatur, sacrum altare significans, Jesu Christi sanguine conspersum, & ruffum. Idem itaque est, calceamentum in Idumæã, ac Dei incarnationem sacrum ad altare extendi; quod hic intendimus.

Ps. 107. 10

Eucharistica est quædam Incarnationis extensio. Incarnatio per calceamentum significatur Luc. 3. 16. Hugo Cardin.

7. Audi, quæ Deo dicat Sacerdos, priusquam plebem suam ineffabili sacro reficiat. *Supplices te rogamus omnipotẽs Deus: iube hæc perferri per manus Angeli tui in sublime altare tuum.* Quæ, & si difficillima sint, Algeri interpretatione aliquantulum enodantur: Per sublime altare Algerus divinum Verbum intelligit; supra quod Presbyter orat, astantem plebem cum hostia ferri: ut participatione muneris sacri assumatur & feratur à Verbo: ac velut ovem errantem, & deperditam, quam dum caro factum est, assumpsit, & tulit; assumat, ac ferat. Ejus hæc sunt verba. *Quid est, perferri hostiam*

ſtiam in ſublime altare, niſi ovem humeris paſtoris imponi? Et quid oves humeris impoſita, niſi homo aſſumptus à Verbo? Et quid eſt ſublimius Verbo Dei? Quotidie aſſumit fidelis Verbũ Dei participatione hujus ſacramenti Quia probè Sacerdos Sacram Communionem quandam Incarnationis extenſionem intelligit: Deum orat, ut tam magnum myſterium in plebe ſua non dedigneturin implere. Hoc olim crediderim in calicibus explicatum; in quibus, teſte Tertulliano, paſtoris ovem bajulantis, exprimebatur imago.

Alger. de Sacr. lib. 2. cap. 5.

Tertull. de Præd. cap. 7

8. Egregiè igitur Auguſtinus, divinam Verbi Incarnationem ob Communionem factam affirmat. *Vt panem Angelorum manducaret homo, Dominus Angelorum hodie factus eſt homo* Et Bernardus, vel alius Bernardi nomine: *O ſtupenda Dei dignatio, Verbũ carnem, Deus cinerem, figulus lutum, vita mortis cinium induit, ut jumenta manducarent panem Angelorum; homines jumenta erant.* Quod idcircò dicitur, quia incarnatio velut quædam fuit Sanctæ Communionis idæa. Nam, ſicut propter domum idæa domus efficitur, ut ad ejus exemplar mox domus erigatur: ita ineffabile Incarnationis myſterium pro aſſumendis fidelibus hujus Sacramenti virtute, cenſetur completum. Quia Dei amor Deum fidelibus cunctis unire percupiebat; hypoſtaticam in Chriſto operatus eſt unionem, ut ad ejus exemplar, per Sanctam Euchariſtiam, eo modo, quo viſum eſt ei, Deo omnes uniret, exque utero Virginis Incarnationem extenderet ad altare. Sic ait Gliſlerius in canticis. *Egregiè quidam Sacramentum iſtud extenſionem appellant Incarnationis: invenit divinus amor unionem alteram, illi maximè ſimilem, perquam ſingulis uniretur hominibus: & unio illa hypoſtatica extenderetur quodammodo ad omnes pariter, & ad ſingulos.*

D. Aug. ſer 13. de Temp

D. Bern ſer in Cœna Dom. Incarnatio fuit quædã Incarnatio nis Idæa.

Gliſl. in Cant. cap. 2. verſ. 11.

9. Illud Evangeliſtæ, *Intravit Ieſus in quoddam caſtellum*, ex quitens D. Vincentius, Dei Genitricem Mariam per caſtellum intelligit: in quam, ut Deus fieret homo, ut factum credimus, introivit. Additque *In hoc Maria aſſimilantur, qui hodie communicant; quia ſicut ipſe venit in uterum virginalem, ita proprie venit in hoſtiam conſecratam* Audis Chriſtum in illos, qui eum ex altari ſuſcipiunt, ut illos ſibi uniat, & quandam incarnationem perficiat, introire; quemadmodum in uterum Virginis ſibi Chriſtum hominem uniturus, & Verbi incarnationem operaturus, intravit?

Luc. 10. 38

D. Vinc. ſer. 1. de Aſſump Digne cõmunicãtes

Maria Virgini aſſimilantur.

10. Denique inquirere lubet; cujuſnam fuerit cœnaculum illud magnum, ac ſtratũ, in quo Chriſtus Jeſus Paſcha cum Apoſtolis celebravit, inſtituitque Euchariſtiam. Autumat Ambroſius, cujuſdam pauperis, obſcuri, & ignoti nominis fuiſſe; Theophilactus Simonis leproſi genitoris Lazari, quod nihil habet probabilitatis, ille enim, non Jeroſolymis ſed Bethaniæ inhabitabat. Alexander Monacus, cum quo ſentiendum aſſerit fuiſſe cujuſdam Mariæ, mulieris ſanctiſſimæ matris Joannis, qui mox dictus eſt Marcus: de qua non incuriosè hæc addit. *Quoties Dominus Ieroſolymam veniſſet, illic unà cum Diſcipulis ſuis diverſabatur, quibuſcum & Paſcha illic fecit, ubi & myſterium Sacramenti eoſdem Diſcipulos ſuos edocuit.* Quorſum Sacra Euchariſtia inſtituta eſt in domo mulieris Mariæ, decoratæ vocabulo? Quia quædam ibi incarnatio fiebat, congruũ fuit fieri in domo Mariæ; Dei enim incarnatio operata eſt in ventre Mariæ. Sibi Deus ibi uniebat Apoſtolos, quemadmodum in utero Virginis ſibi Chriſtum univit, quãvis aliter.

Cur Euchariſtia inſtituta eſt in domo mulieris, quæ Maria appellabatur? Alex. Mo. apud Surĩ 11. Iunii.

THEOREMA XII.

Quoniam tu mecum es.

Quidam carcer eſt Sacramentum; in quo, ne quos amat relinquat, ſe Deus occluſit.

SIdum, Chriſtum Regem noſtrum, Sacro in Euchariſtico nobiſcum eſſe, canit Pſalmographus: *Tu mecum es*, quoniam modo ibi nobiſcum eſt, exquiſieris. Velut in carcere inquam: ibi enim amor, ne quos amat, relinquit, quotidie recludere, & alligare aſſoleat. Nec novum ſit tibi Chriſtum in hoc terratum exilio, nobiſcum in carcere detineri. Sanè hoc præſignavit Patriarchæ Joſeph ergaſtulum: *Ioſeph in carcere, Chriſtus in mundo*, ait Hugo Cardinalis.

Hugo Car. in cap. 40. Gen. Ioseph. Hebr. apud Salaz. in Prov. c. 9. num. 86

1. Refert Josephus, in mensa panis propositionis quendam visum esse mæandrum, mirò fabrefactum ingenio, gemmisq; ditatum, & varitatum pretiosissimis. *In mensa autem sculptus erat mæander magni pretii gemmis per medium, tamquam stellis variegatus.* Verum quia mensa propositionis mensam nostri significabat altaris, in qua panis, qui è cælo descendit apponitur; mæander ille aliquod Sacramenti nostri mysterium innuit. Innuit esse etiam in altari mæandrum. Quidnam est mæander? Mæander, teste Nonio, genus picturæ est, labyrinthorum ambagibus inflexum; est quidam labyrinthus; est quidam carcer, nam labyrinthus, ut videre est apud Cælium, carcer erat, difficiles habens egressus, & prorsus irremeabiles, in quo nil quidpiam ut in aliis carceribus, foret incommodi, nisi quod, quem asservabat, non permittebat effugere. Dædali præclarissimi architecti, ad Cretense Minotaurum enutriendum, inventum, ut Diodorus noster recenset. Ergo si in sacra mensa mæander, seu labyrinthus, aut carcer, delineatur, quis, quæso negabit Christum in Eucharistia velut quodam in carcere ab amore includi, nè nos relinquat, quos amat?

Nonius apud Ambr. Calp. Ver. Mæandr. Eucharistia Meander quidem est & cur?

Psal. 19. 11

2. Prout Psaltes diceret, Sacramentum tuum, *Holocaustum suum*, inquit *pingue fiat*, eucharisticum sacrificium holocaustum appellans. Cur holocaustum? Ut hujus vi nominis Christum in sacro altari alligatum explicaret. Cum probè sciret Abraham (quærit Nicolaus de Lyra) Isaac filium suum Deo, sibique in primis obedientem; cur, ut eum immolaret, velut reluctantem, ligavit? *Ligavit*, inquit, *filium suum, non quod timeret eum fugere, vel rebellare; sed ut immolaret eum sicut animalia, quæ offerebantur in holocaustum.* Quia dixerat ei Deus, *Tolle filium tuum, & offer eum in holocaustum*, ut si in sacrificium holocaustum foret, eum alligavit. Hoc sanè attendit Psaltes, sacram Eucharistiam holocaustum dicens. Nam in ea Christus, holocausti instar, aureis amoris nexibus, dulcibus charitatis vinculis, charis dilectionis funibus, ne nos deserat alligatur, stringitur, detinetur.

Nicol de Lyra in cap. 22. Gen. Gen. 22. 2. Christus in Eucharistia ligatur vinculis ne aufugiat.

3. Hoc mysterium noverat Sponsa, cum diceret, *Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum.* Nam cum idem sit Christum esse in accubitu; ac esse in mensa sedentes enim ad mensam, dicuntur accumbere, de Christo, quatenus in sacra altaris mensa conspicitur, sermonem habere videtur. Cæterum, quia pro *Accubitu* alii circulum transferunt, *Dum esset Rex in circulo suo*, Dominus in mensa altaris, velut in circulo quodam, contineri describitur. Quorsum in circulo? Ut significetur eum ibi, velut in carcere detineri. Rotundi, & ad modum circuli erant antiquitus carceres. Ubi Genesis habetur. *Tradit Ioseph in carcerem*, ait Oleaster transferri posse, *In domum rotundam. Quia domus carcerum*, inquit, *in illo tempore erant rotunda.* De Pompilio me legisse memini, cum à Romanis ad Regem Antiochum legaretur, ut exercitum, quem adversus socium Romanæ Reipublicæ instruxerat, dissolveret; responsumque acciperet se nisi matura adhibita consideratione, id non posse; linea ducta, quam ferebat virga, circulo Regem cinxit, ac velut eum in carcerem intercluſisset, ait: *Hic igitur stans, consulta.* Tradunt præterea, maleficos in præstigiis, & impostoris suis circulo quodam uti, Crucem Christi includente: quod, ut tradit Martinus del Rio, adinventum est Dæmonis; ut ostendat, se Christi vexillum captivum & carcere inclusum, habere. Sponsa itaque Christum in altaris circulo contentum describens; *In circulo suo*, clarissimè innuit, velut in quodam carcere detineri. In carcerem inclusit amor, ne, quos diligit derelinquas.

Alia Trasl. Christus in altari velut in circulo seu Carcere quodam rotundo detinetur. Gen. 39. 20 Oleast ibid Carceres olim rotundi erant.

Apophtil. lin 15.

Martinus del Rio. Christus in Eucharistia se velut in carcere inclusit, ne deserat, quos amat.

4. Per rationale, quod olim summus Pontifex gerebat in pectore, Christus est intelligendus, quem dum celebrat, ante pectus habet Christianus Sacerdos. Id arguit Cyrillus Alexandrinus ex eo quod in rationali *Doctrinam, & veritatem*, sive, ut habent alii, *Manifestationem, & veritatem*, erat inscriptum. *Nam veritas*, inquit, *& manifestatio, Christus est: in eo enim Patrem cognovimus, & manifestatio nobis bonam ipsius voluntatem.* Cæterum adverte, quod rationale judicii bonis ex auro fabrefactis vincebatur catenis. *Facies*, inquit Deus Moysi *in rationali catenas, sibi invicem coherentes ex auro purissimo.* Quod fanè factum est, ut Christum in sacro altari aureis catenis, pretiosis nimirum amoris

D. Cyrill. Alex de Adorat. lib 11. Exod 28. 22. Christus in Eucharistia aureis catenis vinctus est.

Alex ab Alex. vier. Gen. lib. 6 cap. 4.

tis vinculis, nè nos relinqueret, detentum, ac ligatum, præfiguraret. Tradit Alexander ab Alexandro, Tyrios, obsidione pressos, Herculis simulachrum, quod magna Religione colebant, nè Urbem desereret, aurea catena junxisse.

Cur Ecclesia non in serico aut laneo sed in lineo corporali celebraret?

5. Cur Romana Ecclesia, non in serico, ut Græcorum mos est, neque laneo, sed lineo consecrat corporali; Scio quidem hujus rei multas, ac pariter pulchras, affertri posse rationes: hanc interim habeto. Sanè te satagit erudire, ibi se Deum suum captū, suisque vinculis irretitum tenere. Scis quidem serica, ac lanea, quia segnia sunt & remissa, ad retia, atque ad alia hujusmodi, in quibus vi opus est, & robore, idonea non censeri: linum autem, quia nervositate ac robore præstat, multoque durius, ac fortius est, laqueis, pedicis, retibusque congruit, Lineo magis, quam serico, ac laneo, S. Mater Ecclesia Christum ponit in linteo, ut ostendat, quod dum eum habet in Sacramento, captum habeat, irretitum, ac ligatum, tamque forti nexu ligatum, ut se ferè solvi, nosque, quos sic fortiter amat, relinquere minimè possit.

Matt. 25. 34. & 36. Ibid. ver. 39.

6. Consideremus hoc ipsum ex dulcissima judicantis Christi sententia, electis in novissimo die prænūtianda. *Venite benedicti Patris mei, possidete Regnum paratum vobis à constitutione mundi: in carcere eram, & venistis ad me.* Quæ ubi audierint Sancti, admirabundi, rogabunt. *Domine quando te vidimus in carcere, & venimus ad te?* Quod audimus à te Rex semper omnipotens? Ubinam te unquā vidimus carcere mancipatū? Quænam potestas, quod imperium, quæ vis cuncta potentem, comprehendere, ligare, rapere vinculis, in carcerem trudere potest? Congrua, & consentanea ratio Verum etsi nulla sit vis in terra, quæ ligare Deum possit, & includere in carcerem; est tamen amor in cælo, cui tanta vis est, ut majora facere consueverit. Ipse Christum comprehendit, in carcerem includit, detinet, detinebit; usque ad consummationem mundi, nè Sanctos, quos ardentissimè diligit, in carcere mundi relinquat. *In carcere membro Christi constituto, ipse non est solutus à carcere,* inquit Origenes. Dum justi in hoc mundo laborant, & velut in tetertimo carcere tribulantur, & mærent, in carcere est etiam Christus, in sacra scilicet hostia clausus est & ligatus; solvendus, liberandusque, cum soluto mundo, illi è mundi carcere solventur.

Amor Christum in Eucharistia velut in carcere inclusit.

Orig. tract. 34. in Matt.

7. Si modum fortè quæris, quo Christus maneat in altari; respondet Damascenus. *Iacet panis in sacra mensa tamquam in utero Virginis.* Et D. Vincentius: *Si Virgo gravida erat templum Dei, Sic hostia consecrata est gravida.* Hostiam Reginæ Angelorum comparat, Christo fætæ. Si itaq; Christus eo modo est in Hostia, quo fuit in utero matris; audi quomodo fuerit in utero matris, & quomodo sit in Hostia, liquido comperies. Hæc Zeno invictissimus martyr ait amori *O charitas tu Deum breviatum, paulisper à majestatis suæ immensitate, peregrinari fecisti. Tu virginali carcere novem mensibus relegasti.* Virginis ergo uterus carcer erat. Carcer est patiter Hostia. Utrobique amantissimum Dominum amor noster inclusit.

D. Damasc. ep. ad Zach cap. 2.

D. Vinc. serm. 1. Fest. Corp. Cur Christus est in Eucharistia sicut in B Virginis utero ideſt, sicut in carcere.

D. Zeno de fide, spe, & charitate.

8. Nunc parumper divertamus ad Canticа. Christum è cælo Sponsa descendentem inspiciens, ut ad nos quotidie sub formis panis, & vini confitemur descendere; *Ecce iste venit,* inquit, *saliens in mōtibus, transiliens colles: similis est dilectus meus capreæ.* Capreæ, nō ovi, non leoni, non aquilæ, Christum suum comparat Cur capreæ? Quia velut caprea charitatis catena faciliter capitur: *Retiaculis,* inquit Hugo, *capitur sponsus amore speciosarum mentium, ac velut quibusdam funibus captus ligatur.* Quemadmodum autem, dum hominem ligatum duci vides, in carcerem trahi conjectas: similiter, dum Christum sanctorum vinculis captum, extractum a sede cæli, duci vides ad sacrum altare; si conjectes in carcerem duci, non temerè conjectabis. Carcer est Christo Sacramentum altaris, ubi à divino amore perpetim detinetur, & custoditur: ne unquam ab iis, quos tantopere diligit, abscedat.

Cant. 2. 8.

Hug. Car. ibid.

Caro est Christo sacramentū altaris.

9. Ubi autem Sponsum, quem perquisierat, invenit, hæc ait: *Inveni quem dilexit anima mea: tenui eum, nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meæ.* Dum tenui inquit, cumq; addit, nec dimittam; intelige eum alligasse: minimè enim Deus Moysi suo dixisset: *Dimitte me;* nisi eum Moyses ligasset. *Audis dimitte,* inquit Bernardinus,

Cant. 3. 4

Exod. 32. 10.

& Deum profecto teneri non dubites. Sed quonam eum ducere ſatagebat? *In domum matris meæ,* inquit Dominus, matris ſuæ tabernaculum eſt. *Quousque,* ait Rabbi Selomon, *introduxerim eum in tabernaculū.* Tabernaculum autem locus eſt Euchariſtiæ dicatus. Nolutt Sponſa Chriſtum, quem fortiter alligaverat, dimittere, quoſque eum in Sanctam introduceret Euchariſtiam; undè ab ea amplius fugere non poſſe ſciebat; quia in ea, velut in quodam carcere, pro communi omnium vita, legatus manet, & clauſus

S. Bernardin to. 2. ſer. 3. à 1. cap. 3. Rabb. Selom. in capit. 3. Cant. Sponſa ſponſum dimittere nolens in ſum incarcerâſſe videtur

10. Nemo eſt, quem lateat, carcerem cuſtodiam dici. Lucas Apoſtolos in carcerem immiſſos, recenſens, pro carcere cuſtodiam ponit *Iniecerunt,* inquit, *manus in Apoſtolos, & poſuerunt eos in cuſtodia publica.* Carcer, ut Iſidorus habet à coercendo dicitur, quod ſontes ab eo prohibeantur exire. Dicitur etiam cuſtodia, quoniam incluſos, nè fortè exeant, & anfugiant, cuſtodit: quod idem ſanè eſt. Quoniam verò S. Mater Eccleſia tabernaculum, in quo Chriſti corpus reponitur, & ſervatur, cuſtodiam dicere, ut vulgaris mos eſt, conſuevit; conjectandum eſt, Chriſtum in Sacramento velut in cuſtodia, & carcere detineri, in quem eum impulit amor, ut nobiſcum perpetim commoretur.

Act. 5. 18. D Iſid. etimol lib. 18. cap 2. Tabernaculum in quo Euchariſtia aſſervatur cuſtodia dicitur & cur.

11. Quid quæſo cauſæ eſt, quod Chriſtiani pictores Angelos alatos, abſque alis verò Deum delineent? Eo quia in continuo motu ſunt Angeli, modò deſcendentes ad nos, modò recedentes à nobis, effinguntur aleati: Deo verò, ut ſit ſemper nobiſcum, ne nos vel per momentum in hoc mundo relinquat, abnegantur alæ. Quamvis ubiq; gentium Victoriæ ſimulachrum videretur alatum; apud Athenienſes tamen exarmatum erat. Quod ea de cauſa factum, ex Pauſania tradit Pierius, *Nè victoria diſcederet Athenis, & aliò quopiam advolaret. Ità numen apud ſe perpetuo detineri poſſe arbitrati ſunt Athenienſes, quod alarum omen, velut quoddam inſtabilitatis ſignum, reformidabant* Videbatur Athenienſibus, ubi Victoriæ alas abſtulerint, ligatum, ſecumque concluſam Deam eorum habere. Nam cui alas abſtuleris, colligatum habebis; ut te derelinquere, ac aliò volare non poſſit. Hoc ingenio per dices, paſſeres, & hujus generis aves nobiſcum detinere, & à volatu cohibere, ſolemus. Hoc adinuento uſus eſt amor ut Chriſtum nobiſcum perpetim detineret. En Vatem Iſaiam *Dabit vobis Dominus panem arctum, & non faciet volare à te ultra Doctorem tuum: & erunt oculi tui videntes Præceptorem tuum.* Transfert Galatinus; *Et non operiet ſe ala ultrà Doctor tuus.* Ubi (ac ſi diceret) Chriſtum Doctorem tuum tecum in terra ſub parva, & arcta, panis forma habebis incluſum; nullo in tempore apud te illum aſpicies. Nam nunquam ſe alis operiet, ut à te diſcedere poſſit. Erit itaque tibi Chriſtus tuus velut ligatus, velut in carcere, & in cuſtodia incluſus

Iſa. 30. 20

Galat. de Arcan. lib. 4. c. 24. Chriſtus ſub arcta panis forma incluſus non avolabit.

12. Illud de Chriſto decantare conſuevit Eccleſia. *Quem cœli capere non poterant,* &c. Quod non modo ad commendandam ejus immenſitatem, ſed & ad oſtendendam omnipotentiæ ejus magnitudinem prædicat. Quamquam totius terrarum orbis, cœli cœlorum exercitus, Deum capere ſtudeant incaſſum deſudant. Tantæ potentiæ eſt, tanti roboris, & valoris, ut ſi cuncta quæ facta ſunt ad ejus conſpiratent captuiam, oleum, & operam perderent. Voluiſſe olim homines, fingit Homerus, Jovem è cœlo trahere, & ligare: fruſtra tamen elaboraſſe, rei exitus docuit.

Sed non detrahere è cælo, neque vincere ſummum.
Ulla Iovem potuit vis, labor omnis inanis.

Homer. in Iliad.

Verum, ô miram Religionis noſtræ, fideique virtutem: quæ millies quotidie Deum è cœlo trahit, ligat, & detinet in Euchariſticis vinculis. Quidnam putas dicat nobis Sacerdos cum ex more, ubi Euchariſtiam fecit, elevat, & oſtendit? Nil aliud, ait Bonaventura, quam hæc ipſamet verba *Ecce, quem totus mundus capere non poteſt, captivus noſter eſt*

Eccleſia Deum quotidie è cælo trahit, ligat, & detinet in Euchariſtia. D. Bonav. in Exp. Miſſ. Petr Dam. ſer. de Nativ.

13 Demum, quid cor tuum æſtimas, dum poſt myſticas epulas, Dominum hoſpitatur, niſi quoddam ergaſtulum? *Mirabile quidem fuit,* habet Damianus, *Chriſtum concipi in utero matris: ſed non eſt inferius ſi deferatur in ergaſtulo pectoris.* Ergaſtulū utique. Ergaſtulum quilibet locus eſt, in quo vincti & compediti

Chriſtus poſt Communionem in corde hominis velut in ergaſtulo eſt.

pediti laborant, & operantur. Quanta Chriſtus Jeſus poſt ſacram communionem in temetipſo operatur? In correptionibus manſuetudinem, in laboribus patientiam, in cautela ſagacitatem, in charitate ardorem, in gratiarum actione devotionem: Demum te ſibi unit, & copulat, ut ex homine Deus evadas In ergaſtulo eſt, ſalutem tuam, concontinuè operatur. Sed compeditus, ſed vinctus, non ſolutus, & liber In ergaſtulis vincti, & compediti laborant Compeditus, & vinctus tecum eſt Chriſtus, quem ex Euchariſtia poſſides: ibi divinus amor, ne nos relinquat orphanos vinctũ, compeditũq; cuſtodit.

1. Cor. 11. 23.

14. Illud autem hoc loco expendendum ſacram hanc menſam, *In qua nocte tradebatur*, ut ſcribit Apoſtolus, inſtitutam à Chriſto, habent enim verba hęc admirabilem emphaſim. Sanè, non ait, inqua nocte naſcebatur, haud enim eam dum ad nos accederet, ſed dum à nobis recederet, inſtituit. Dum à nobis ageretur, ut non modo extra Synagogam fieret, ſed crucis fuſte expelleretur à mundo, admirabilem modum invenit; quo ſe nobis vehementius inſinuaret, ingereret, nobiſcum eſſet; nobiſcum maneret; nevè quos amaret, ullo relinqueret pacto, in carcere ſe clauſit amoris.

THEOREMA XIII.

Quoniam tu mecum es.

Æque divina majeſtas ſedens in ſolio altiori, quam regnans in ſubſellio cali, pertimeſcenda eſt.

QUia Deus ſecum eſt, ait, ſe non timere, Pſalmographus. Imo propterea (inquis) timendum, ac trepidandum, eſt illi, quia in ejus conſpectu ſit, quem tremunt cæli, & terra. Quis non coram tanta majeſtate vereatur, cujus miniſtri mors, Dæmon, infernus? Sed non inquit ipſe: Non timebo Deum, ſed: *Non timebo mala*, ſeu, ut ſupra explicuimus, ſcelera. Revera Deus ubique tremendus, metuendus, formidandus: in altari præſertim: eum enim ibi Sancti formidant, metuunt, tremunt.

Exod. 3. 2.

Rubus ardere capit, moxut Deũ in ſe habuit.

1. Magnum ſanè, & admirandum prodigium Moyſes vidit in rubo: *Videbat*, aiunt ſacræ paginæ, *quod rubus ardoret*. Undenam hoc incendium rubo? hic ignis? hæc flamma? ut totus conflagraret, & in ignem abiret? Facilè id percipies, ſi tunc temporis rubum excepiſſe Chriſtum adverras Præmiſerat textus: *Apparuit ei dominus de medio rubi*. Divinam Dei majeſtatem, nullo pacto ferendam, rubus ſui vidit in medio: propterea veluti ſenſu præditus, exarſit, conflagravit, excanduit. *Rubus aſpectum ejus minimè perferens, conflagrabat flammis*. ait D. Proclus, Tam horribilis, & formidabilis eſt Dei majeſtas, etiam inanimis, etiam ſenſu carentibus.

D. Proclus Orat. 5.

Luc. 3. 16.

2. Audi quæ de Chriſto ait Præcurſor Joannes: *Cujus non ſum dignus ſolvere corrigiam calceamentorum ejus*. Quia per calceamentum Chriſti, ut ex præhabitis habes, ejuſdem intelligenda eſt, quam ex Virgine aſſumpſit, humanitas: idem eſt Chriſtum fuiſſe calceatum, ac Deum incarnatum; in noſtra carne concluſum, hominemque factum: quemadmodum mundo apparuit, & habitavit nobiſcum Videamus ergo, quare nuda Divinitate Deus apparere noluit mundo, dum è Cælo deſcendit in mundum; ſed

Deus Divinitatem humanitate contexit ne nimium Divinitas terreret.

Paſch. in c. 10. Matt.

ſacro humanitatis calceo calceata, & obtecta? Hoc ideo (placet Paſchaſio,) quia adeo terribilis, & horribilis eſſet Deus, ſi nudus appareret in terra, quod terra ſuæ nuda majeſtatis veſtigia ſuſtinere non poſſet. *Habemus*, inquit Paſchaſius, *Dominum Jeſum Joanne teſte fuiſſe calceatum. Cujus ego, inquit, non ſum dignus corrigiam calceamentorum ejus ſolvere. Quia terra ſuſtinere non poterat majeſtatis ejus nuda veſtigia.*

Ad Dei occurſum omnia horrent pavẽtant, & conremiſcunt.

3. Mira admodum, inaudita, & nova, viſa ſunt in terris: dum Moyſes, ut legem acciperet, detinebatur in Sina. Undique perſtrepebant tonitrua, corruſcabant fulgura, diſcurrebant nubes, involuebantur caligines, fumabat mons, mundusque totus undique commovebatur. Undenam tantæ commotiones? fumi? caligines? nubes? fulgura? tonitrua? Quia Deus expectabatur in mundo. Probè ſciens mundus ſe tantam ac talem, majeſtatem ferre non poſſe, totus commovebatur, diſcurrebat hinc inde, ac ſi quodam velut tremore compulſus, & com-

Philo Hebr. de Dec. Præcep.

& comprehensus, quiescere non valeret. *Nam par erat*, inquit Philo, *ut Dei adventãte potentia, nulla mundi pars conquiesceret.* Perinde horribilis est divina majestas quod ad ejus occursum nihil quiescere possit, nihil stare, quin non horreat, non paveat, non contremiscat, non fugiat.

Apoc. 20. 11.

4. Audi nunc mira, quæ sibi Joannes ostenta fuisse testatur. *Et vidi*, inquit, *thronũ magnum candidum, & sedentem super eum, à cujus conspectu fugit terra & cælum, & locus non est inventus ejus.* Magna quidem visio, magna digna adversione. Non modo quod à cõspectu Dei, in throno majestatis suæ sedentis, cælum, & terra fugiant, velut terrore perciti, horroreque concussi, coram tanta gloria stare non possint. Sed præcipuè, quod addit, *Locus non est inventus eis.* Quod quæso est. *Locus non est inventus eis*: nisi cælum & terram defecisse, & in nihilum abijsse? Tale quid arbitrandum. Nam cum dicat Averroes: *Necesse est corpus quodcunq; habere locum, in quo quiescat*: cœlum, & terram defecisse censendum, quibus locum defecisse testatur. Cur defecerunt, & abierunt in nihilum? Audi Bernardinum. *A cujus aspectu fugit cælum, & terra: tum qui à omnes habitantes in cælo, & in terra, præ reverentia majestatis ejus in propriam parvitatem, & nihilitatem resiliunt, ac si essent sibi ipsis annihilati. Id ob̃ sequitur, quod locus non est inventus eis. Id est facta sunt quasi nihil ac si nusquã essent. Tum quia sicut lux candelarum, at ob̃ stellarum disparet in adventu solis, sic ad fulgorem gloriæ Christi omnia alia ad respectum ejus erunt quasi nihil.* Vides quam terribilis sit Dei tui majestas, quod quæcumque, sive in cælo eminent, sive in terra jaceant, ab ejus conspectu fugiant, & redigantur in nihilum?

Aver. 3. cœli cap. 19

D. Bernardin. de Iud Vniv. ar. 2. ca. 1.

Adeo terribilis est Deus, ut omnia quæ in cælo & in terra sunt, ab eo fugiant.

5. Puto te sæpius observasse, quod Sponsa dilecto dixerit: *Fuge dilecte mi.* Sanè dum fugam dilecti quærit, præsentiæ suæ tædio videtur affecta. Porro hoc novum est, & mirabile. Quem tantopere diligit, amat, deperit; petit, ut fugiat? Quis nescit abamante perinde amari consortium expeti, ut mortem potius, quam illius absentiam patiatur: Nonne est hæc illa, quæ furta contemnens, & vulnera, donec dilectum offenderit, vicos, & plateas peragrare non destitit? Cur modò eum possidens, ab eo petit, ut fugiat? *Hoc non dicit Sponsa*, ait Hugo, *tãquam præsentia Sponsi tædio affecta: sed quia ex tam familiari Sponsi affectu, & præsentia, quasi facta est in extasi tãquam ipsius celsitudinem sustinere non valens.* Ubi velut in speculo conspicias velim, mirum majestatis Christi terrorem, quæ ab eis etiam sustineri non potest, qui Christum perindè depereunt ut sui præsentiam, vel ipso mortis discrimini, nullo non tempore quærant.

Cant. 8. 14.

Sponsa Deum fugere petit non ob fastidium sed ob terrorẽ.

Hug. Car. in cap. 5. Cant.

6. Ubi Christum fidelis Centurio, ut ægrotum servum suum sanitati redderet, oravit, responsum hoc accepit: *Ego veniam, & curabo eum*, subjecit extemplò Centurio: *Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tãtum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Quibus domi suæ Dominum noluisse videtur; immerito tamen. Nam quò Dominus pedem infert, quæ prius erant atida, fiunt florida, sterilia fœtant, amara dulcescunt: fugit inde pauperies, affluunt opes, ibi demum terra cæli præse fert faciem. Quorsum ergo Centurio noluit domi suæ malorum omnium expultorem? bonorum elargitorem? Etsi noverat hæc omnia Romanus miles, quæque præsentia Dei consuevit afferre; domi suæ cupidè voluisset, horribilem tamen, & expavescendam Domini majestatem pertimuit: *Divinitatem Christi præsentem ferre non valet*, ait Paschasius. Sic secum forte ratiocinatus. Si à Dei conspectu cœlum pariter, & terra fugiunt, & in nihilum abeunt; quidni tectum meũ, quosque recipit tectum, tanta majestate conspecta? ruent mihi procul dubio, dissipabuntur, exterminabuntur cuncta.

Matt. 8.

Centurio horribilem Christi majestatẽ timuit, quando ne in domum suam veniret rogavit.

Pasch. Ibid.

7. Minimè prætereundum, quod Zacharias, Vates Sanctissimus, virum super equum rufum viderit ascendentem. *Vidi per noctem* inquit, *& ecce vir ascẽdens super equũ rufum.* Hoc visum Cellens. Abbas exponens, per equitem Deum intelligit, per equum rufum divinum Christi corpus, & animam, super quæ Deus in incarnatione consedit. Aptè quidem Christi corpus, & anima dicuntur equus. Nam *Equi*, ut ait Isidorus, *dicti sunt eo, quod quando quadrigis jungebantur, æquabantur*: Et Deus in Incarnatione æquè corpus sibi junxit, & animam; æquè utrumq; univit, & copulavit divinitati. Nec enim magis animam, quàm corpus assumpsisse cre-

Zach. 1. 18

Humanitas Christi per equum rufum intelligitur.

D. Isid. Etym. lib. 12 cap. 1.

credendum eſt. Sed operæ pretium eſt obſervare equum hunc: rufum dici *Aſcendens ſuper equum rufum.* Quare rufum? *Forte equus iſte*, ait Petrus Cellenſis, *rufus eſt; quia dignitatem ſeſſoris non ſine verecundia continet: & ita præter ſuam reverentiam rubore perfunditur.* Videntes quippe caro & anima Chriſti magnæ Deitatis, cui jungebantur, præſentiam, erubuerunt, ac tam excelſam veritæ ſunt majeſtatem. Quod ſi Chriſtum Deum erubeſcit, & terribili ejus indignum ſe reputat præſentia; quid facturus eſt homo, verè cinis, & pulvis? tot culpis oneratus, fædatus ſceleribus, peccatis pollutus? Quid inquam aliud in tantæ majeſtatis conſpectu facturus eſt miſer, quam in nihilum redigi?

Pet. Cell. de Panib. cap. 23.

Humanitas Chriſti videns ſe Divinitati conjunctã erubeſcit.

8. Apoſtolos, cum Domino navigantes, tanti diſcriminis, & periculi procellam paſſos eſſe refertur, quod naufragium certum facturos eſſe æſtimarent. *Motus magnus factus eſt, ita ut navicula operiretur fluctibus*, ait Evangeliſta. Et ſane ſi Chriſtus non adfuiſſet, imperans ventis, tranquillans mare, certiſſimum tuliſſent naufragium. Lubet hic quærere: undenam tanta tempeſtas? aquarum agitatio? ventorum impulſus? ex naturali eventu, an ex alia occultiore cauſa? Palchaſius Abbas hocmetipſum quærit: videnſque mox Domino, vadum tenenti, duos occurriſſe, à Dæmonibus vexatos, quos abjectis tortoribus tantis exolvit à pœnis, & conſolavit? tempeſtatem hanc Dæmonum artificio conjectat exortam, ſatagentium per oppoſitos ventorum flatus Dominum ab ea regione, in qua nequiſſimi ſæviebant, impellere à præſentia Divinitatis quam maximè exteritorum. *Fruſtra*, inquit, *iſti Dei permiſſu concitaverunt ventum adverſus eum & moverunt fluctus; ne transmiſſo freto ad eos veniret judex.* Tanti horroris eſt majeſtatis divinæ, vel etiam imminens præſentia; peccatoribus præſertim, & reprobis.

Matt. 8. 24.

Unde oriatur tempeſtas ex quo Apoſtoli in mari periclitabantur?

9. Denique, quia Chriſtus eadem majeſtate regnat in cælo, adeſtque ſub Sacramento, dicente Pſalmographo: *Dominus in templo ſancto ſuo, Dominus in cælo ſedes ejus:* Lautentio etiam Juſtiniano: *In hoc ſacro, ſancto altaris Sacramento totum eſt corpus Chriſti illius forma terminos non excedens, in quantitate completum, decore pulcherrimum, eamdem habens ſpeciem ſub Sacramento, quam nunc habet, cùm regnat in cælo?* cenſendum eſt tremendum, & tremendum etiam in altari. Sic de cæleſtibus ſpiritibus cælum colentibus, canit Eccleſia. *Majeſtatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Poteſtates.* De iiſdem Chryſoſtomus ſacro aſtantibus altari, *Salutarem hanc hoſtiam Angeli ipſi cum tremore ſuſcipiunt.* Ac iterum alibi: *Cogita quali ſis inſignitus honore, quali menſa perfruaris, quod Angeli videntes horreſcunt.* Optimè hoc novit Sanctiſſima Virgo Clara, Patriarchæ noſtri diſcipula, quæ, *Corpus Domini ſuſceptura, primo calidis lachrymis irrigabatur, & accedens cum tremore, non minus firmidabat in ſacramento latentem, quàm cælum, terram que regentem.*

Pſ. 10. 5. B. Laur. Iuſt. de Caſt. Connub. c. 14. Coram Deo tremunt Angeli, cur homo non tremat? In Præf. Miſſ. D. Chryſoſt. Hom 3 Epheſ. & Hom. 60. ad Popul. Surius Auguſt. l. 12. c. 18.

THEOREMATA MORALIA

EX VERSV QVINTO PSAL. 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt.

QUis Pſalmographum audiens, virgam proferentem, & baculum, ſupplicium non conjectabit, & pœnam? Flagellat utique virga, percutit baculus: contriſtat illa filios, hic verò ſervos. Sed hæc virga, hic baculus, tantum abeſt, ut contriſtent, quod potius exhilarent, & ſolentur. *Virga tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt*, inquit. Quænam, inquies, hæc virga, quis baculus, quod expurgata amaritie, tanta dulcedine & ſuavitate ſcateant? Dum iis, quæ ex hoc verſu eliciam, Theorematibus attendes, liquidò baculum, & virgam agnoſces te cum Pſalmiſta ſolantem.

THEOREMA I.

Virga tua &c.

Tali affectus eſt dulcedine Deus, dum pro nobis penderet in Cruce, quod ut ea perpetim frueretur, Sacrum altaris inſtituit.

HIc Pſaltes Chriſtum gerit, fideli ſuo dicentem: *Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt*: nimirum. Crux tua, & tormenta tua, tibi nempe, quod peccaveras, debita; à me verò, qui non peccaveram, pro te lata, & experta; conſolata ſunt me, ineffabili ſuavitate affecerunt. Quod verò mox Chriſtianus adnectit, *Paraſti in conſpectu meo menſam*, quædam eſt eloquij Dominici confirmatio? quaſi diceret, Ita planè. Scio dulciſſime Domine, te mira, dum pro me patereris, ſuavitate repletum: nam ut haſce tibi delicias perpetim præſentes haberes, calicem euchariſticum, in quo

Crux & tormenta paſſionis Chriſto cõſolationi fuerunt.

in quo tuæ paſſionis memoria colitur, inſtituiſti, ac coram me paraſti.

1. Obſerva, quo affectu Dominus de calice, in quo corporis ſui cruorem libamus pretioſiſſimum, loquitur; laudes ejus magnifica interrogatione concludens. *Calix meus inebrians, quam præclarus eſt?* Velut ſi diceret: Quanti decoris, quantæ claritatis, & pulchritudinis, meus iſte ſit calix, vel ineffabile eſt vel explicatu difficile, nec tota mundi pulchritudo, vel quæ ſupra mundum eſt, jure illi conferri poteſt. Cur tam præclarus, & pulcher videtur Chriſto euchariſticus calix, ut in eo ſic ſibi complaceat? Quoniam calix eſt: quoniam in eo lignum Sanctæ Crucis, in quo paſſus eſt & mortuus, memoratur. Adnotandum calicem latinè lignum ſignificare. Ex eo enim, quod veteres, calices ex ligno confueverunt efficere, ei materiæ nomen dederunt, dixeruntque lignum. *Calix*, ait Iſidorus, *pocul. rum genus, ante ex ligno factus, inde & vocatus. Graci enim omne lignum Colon dicebant.* Qua in re paſſionis Chriſti memoria reficitur: nam ut addit Cardinalis Iorgius, *Sanguis Chriſti in ligno datus eſt nobis ad bibendum. Unde in vaſe igneo debet ſumi, id eſt cum recordatione mortis Chriſti.* Ac ſi diceret. Sanguis Chriſti datus eſt nobis in calice, qui lignum ſonat; ut quoties cæleſti poculo fruimur, mortis & paſſionis ejus, quam in ligno tulit, memores ſimus. Quia Chriſtus per hunc calicem paſſionis ſuæ, quam pro nobis in Cruce tulit, cum ineffabili ſui cordis lætitia, memor eſt; ideo tam præclarum, tam pulchrum, tam venuſtum exiſtimat. Tam dulcis, ac ſuavis eſt Chriſto Crucis ſuæ memoria, quod ut ea perpetim frueretur, Euchariſtiam inſtituit in calice; ut in ligno ligni delicias proſpectans, ligni doloribus oblectaretur. Et quare vas, in quo primo factum conſecravit ſanguinem, propinavitque Diſcipulis, quamvis agatheum fuiſſe conſtet, lignum nuncupavit, *Hic calix novum teſtamentum* &c. Niſi ut ligni nomine pœnas, quas alacriter in ligno tulerat, memoriæ commendaret æternæ?

Pſal. 22. 7. Calix Euchariſticus præclarus eſt, quia memoria eſt Paſſionis Chriſti.

Calix latinè lignũ ſignificat.

D. Iſid. etym. lib. 20. cap. 5.

Iorgius Card. in Pſal. 22.

2 Panes propoſitionis, qui ſupra menſam tabernaculi apponebantur, omnium ferè conſenſu, panem euchariſticum præfigurabant. Forte ad hoc præſignandum, ſupra ſingulos, patena aurea cum pugillo thuris, teſte Joſepho, viſebatur: thus enim Chriſtum paſſum, & mortuum ſignificat: unde ait D. Vincentius: *Datur incenſum in Eccleſia ad memoriam paſſionis Chriſti.* Nos verò loco thuris in hoſtia Crucifixi figuram imprimimus. Adnotandum autem, quod ubi vulgatus Interpres hos panes; propoſitionis appellat. *Pones ſuper menſam panes propoſitionis*, panes facierum vocat Pagninus. Transfert enim: *Et pones ſuper menſam panes facierum coram me jugiter.* Eò quod ut Oleaſtro attidet, *Coram Domino, ſeu ante ejus faciem ſemper eſſent.* Fingebatur enim Deus, quaſi intra Sancta ſanctorum habitans, ſuper arcam in propitiatorio inter duos Cherubim, facie verſa ad introitum; in quo aurea propoſitionis apponebatur menſa: propterea hæc dicebatur ante faciem Dei ſita, ejuſque panes facierum, quaſi Dei facies in eos perpetim inſpiceret. Ita Abulenſis. Ad invenendum, quod Chriſtus ante faciem ſuam euchariſticum panem ſuæ mortis repræſentativum habeat ſemper; ut ſe in eo paſſum, & mortuum videat, ac delicias, quas ſemel guſtavit in Cruce, guſtaret in altari perenniter. Sanè quod exhilarat, atque delectat, ante faciem noſtram figere conſuevimus.

Thus Chriſtum paſſum ſignificat. D. Vinc. ſerm. 2. de Corp. Dom. Exod. 24. 30. Tranſl. Pagn. Oleaſt. ibi. Euchariſtia inſelligitur per panes propoſitionis & cur? Abulenſ. quæſt. 16. in cap. 21. 1. Reg.

3. Cenſet Rupertus, Chriſtum, non modò dum penderet in Cruce, immolatum; ſed etiam cum Euchariſtiam inſtitueret, noſque in altari noſtro immolandum doceret. *Dominus noſter, non tunc ſolum immolatus eſt, quando à Judæis in Cruce ſuſpenſus eſt, ſed & pridie, quam pateretur, quando accipiens panem, & calicem, benedixit, & dedit Diſcipulis ſuis, dicens: Hoc eſt corpus meum: Hic eſt calix ſanguinis mei, ſuis manibus immolatus eſt.* Cenſendum igitur, Chriſtum aliquo modo pati, & mori, quoties ejus Sacramenta conficiuntur. Tunc enim ejus paſſio, & mors ſic repræſentantur ad vivum, ut pati videatur, ut mori, quamvis impaſſibilis ſit, & immortalis. Sed quorſum tam crebra Chriſti mortis repræſentatio? Quia deliciis mortis, & paſſionis ſuæ ſemper oblectari deſiderat: quibus in Cruce, niſi obiter, gaudere, ac parum guſtare non potuit: non autem expleri, & ut in votis erat, inebriari.

Rup. de Div. Off. lib. 6. c. 21. Chriſtus aliquo modo patitur & moritur quoties ejus ſacramenta conficiuntur.

Hebr. 2. 9

Exponens D. Bruno illud Apostoli, *Videmus Iesum propter passionē mortis gloria, & honore coronatum, ut pro omnibus gustaret mortem*, illudq; *Gustaret* expendens, ait: *Gustaret dicit propter amaritudinem mortis, qua interius illi sapuit: vel gustaret, quia mors illa cito pretereriens, quasi in gustu fuit, non inebriatus per moram.* Eucharistiam consulto adinvenit, in qua mors eius, & toties iteratur, & repræsentatur; ut quas semel gustaverat, quas libaverat, satiaretur deliciis, tepleretur delectationibus, inebriaretur voluptatibus. Hæc est præcipua ratio, qua eucharisticum calicem, inebriantem appellat, *Calix meus inebrians.* Inebrians me inquit, prægustatis languoribus, & doloribus, quibus in ara Crucis inebriari non potuit,

D. Bruno. ibid.

Quorsum tam crebra mortis repræsentatio fiat in Eucharistia.

Psal. 22. 7

4. Hac lege quotannis quilibet Hebræus tribus vicibus ante Deum præsentari debebat; ut aliquid, panem nimirum aut carnem, afferret, offerretque Deo. *Tribus debus per singulos annos mihi festa celebrabitis; solemnitatem azymorum custodies; septem diebus comedes azyma, sicut præcepi tibi tempore mensis novorum, quando egressus es de Ægypto, non apparebis in conspectu meo vacuus.* Oleaster postrema considerans quæritᵒ? *Sed quid tibi, & muneribus nostris, Domine Deus noster qui bonis nostris non eges?* Quid est Domine, quod à populo tuo, coram te præsentando, panes, aut carnes, tibi mandas offerri? Nostro fortasse pane, carne nostra, nostrisq; alimentis indiges, qui nullo indiges bonorum nostrorum: Tandem bellè respondet *Non ut comedat ipse, vult te vacuum non apparere, sed ut te comedentem coram se videat, & gaudeat.* Sed adnotandum, quod, cum Deus panem, aut carnes offerri mandabat; oblationes, & sacrificia Eucharistiam, ut Lyræ lubet, repræsentantia, requirebat. Ac si itaque diceret Oleaster: Nequaquam Deus eucharisticum panem sibi offerre mandavit, quod eo ipse egeret ut comederet: sed ut coram eo manducaretur à nobis, quibus, coram se comedentibus, gauderet, & oblectaretur. Nam, quia, ut ait Apostolus, Quotiescumque manducamus panem, & calicem Domini bibimus, mortem eius annuntiamus, hac suæ mortis repræsentatione lætatur, & gaudet; juberque quotidie confici, ut suæ quotidie sibi consolationis, & voluptatis proponeretur objectum.

Exod. 23. 14.

Oleast. ibi.

Nicol. de Lyra ibid.

Christus in Eucharistia specialiter oblectatur quia est memoria passionis suæ.

1. Corinth. 11. 26.

5. Ubi deperditus filius, sua cum meretricibus dissipata substantia, famem, nuditatem, aliasque passus est ærumnas, & ad patrem rediit, ut cordis sui gaudium cumularet Pater, saginatum vitulum mandavit occidi, una cum reverso filio cōmanducandum. *Adducite*, inquit, *vitulum saginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur.* Nè te quæso prætereat, sicuti per Patrem, Deus, ita per vitulum saginatum, occisum, & comestum, intelligi Christum in Sacramento, ubi dum eius mors repræsentantur, occidi censetur. Quibus sic positis, advertendum, quod Deus, ut mox ait, ob immolationem filii sui in nostra Communione gaudet, & epulatur. *Epulari autem, & gaudere oportebat.* Nam *Ipse Pater in immolatione filii sui lætatur*, ait Chrysostomus. Tanta nimirum afficitur voluptate, tot repletur deliciis; affluit delectationibus; ut lautè epulari dicatur. Quid mirum? Illas reiterat delicias, quibus nil sibi umquam suavius.

Luc. 15. 23

Deus Pater in immolatione filii sui lætatur.

Ibid. nu. 23

D. Chrysost. Homil. 14. de duobus filiis.

6. In eo, quod ipse Dominus per os Psaltis ait. *Confecisti saccum meum*, Eucharistiam tangit, in qua saccus Christi, nempe carō Christi, ut pinguescant spinosa deserti, & valles abundè frumento, conscinditur. *Christum*, inquit Bernardus, *quasi saccum plenum misericordia sua Deus Pater misit in terram.* Sanè quid aliud est carnem Christi conscindi, quam immolari? sacrificari (torqueri? cruciari? perfodi spinis, clavis, lancea; quæ omnia nunc in altari adamussim repræsentantur? Si dives Christi saccus in altari non conscinderetur, tanto indigeremus frumento, inedia conficeremur, & fame. Adverte tamen, quod ubi Christus ait *Confecisti* saccum meum, confestim subdit. *Circumdedisti me lætitia.* Ac si dicat: Quoties in sacro altari passionem meam per Eucharistiam innovari persentio, toties mare magnum & spatiosum consolationum experior, in quo ab aquis lætitiæ, & exultationis undique circumcingor. Quid mirum, si toties Deus hoc sacrificium præcipit reiterari, si ob, quam repræsentat suam passionem, & mortem, tantam sibi affert jucunditatem.

Psal. 29. 12

D. Bernard. ser. 1. Epiph.

Christi humanitas est saccus plenus misericordia.

Saccus hic conscinditur, dum in altari immolatur

7. Tradunt Sacrum Canonem, à Lino fuisse

Cur in Miſſa infra actione ſoli Martyres nominantur.

fuiſſe compoſitum; infra actionem preſertim quæ incipit *Communicantes*. Hic Eccleſia duodecim Apoſtolorum, totidemque Martyrum piè admodum meminit, nullius tamen Confeſſoris adhibita mentione. Subticentur Sylveſter, Gregorius, Martinus; Ambroſius, Auguſtinus, Antonius, aliorumque Sanctorum Confeſſorum nomina non audiuntur; quaſi Deus ibi non, niſi Martyres nominari gaudeat. Hinc recenſent, à Sanctis Patribus Martyres aliquos minus celebres, & notabiles ſacro è Canone deletos eſſe, ut alios fortè, majoris notæ, deſcriberent Confeſſores, eras verò litteris aureis reſcriptos eſſe adinventos. Rogo jam, cur ſoli Martyres in miſſa ſunt memorandi, Confeſſoreſque obticendi? Reſpondet Antoninus: *Quia Martyres ſeipſos Deo obtulerunt non autem Confeſſores, qui non ſunt paſſi ſicut Chriſtus, cujus paſſio in Miſſa recolitur.* Velut ſi diceret. Sic ſua Chriſtus paſſione delectatur, & morte gaudet, ut nihil quidpiam aliud, quod mortem non ſapiat, paſſionem non ſonet, delectetur audire. Propterea præter Martyres, qui mortem ſuam in ſeipſis moriendo tulerunt, in Miſſa memorari vult neminem.

Nicol. de Ploue in Expoſit. Miſſ.

D. Ant. in par. 3. tit. 13. ca. 5. § 4.

Chriſtus in Miſſa nihil aliud audire delectatur, quam quod mortẽ & paſſionem ſonat.

Cur Corporale in quo Chriſti corpus reponitur, lineũ eſſe debeat.

Rup. de Div Off. lib. 2. ca. 23

8. Quod linteum, ſive corporale, in quo corpus Chriſti reponitur, lineum eſſe debeat, manifeſtum eſt cunctis. Quia Græci ſerico utuntur, arguuntur ab Iſidoro. Sed quorſum lineum, non ſericum? Audi Rupertum. *Groſſum, & inglorium ex terra conſurgit, ſed inter manus prementum opificum ſubtilitatur & candeſcit linum: tribulationem ergo Domini in lineo corporali advertimus.* Quia linum ad candorem & ſubtilitatem niſi plurimis, & crebris tunſionibus, preſſuris, bullitionibus, & lotionibus non pervenit; corpus Domini repræſentat, quod pro candore, & tenuitate, quibus eniter, innumeros, fereque infinitos, paſſum eſt dolores, labores & tunſiones. Quia vero Dominus, ſic ſuis, dum ſacrum offertur, exultat flagellis, gaudet, & lætatur pœnis, ut hæc etiam in linteo cupiat intueri.

9. Altero tandem, ejuſdem ſacrificii myſterio, jam concludamus. Quid cauſæ eſt, quod in ſacro codice, priuſquam veniatur ad Canonem, conſecrationemque corporis, & ſanguinis Domini, Chriſti Crucifixi videtur imago? ipſeque Canon ex T littera incipiat? *Te igitur &c.* Putas ne hæc obiter, & ſine magna providentia evenire? Falleris, inquit Innocentius, ſi tale quid cenſeas. Voluit Dominus, quod quæcunque dicuntur, fiunt, & videntur in Miſſa, paſſionem ſuam exprimere ſentent. Propterea in ſacro codice, & imago Crucifixi depingitur, & Canon ab elemento T. quod Crucis figuram profert, orditur. *Propter quod*, inquit, *inter præfationem, & Canonem in plerisq; Sacramentariis ima go Chriſti depingitur, ut non ſolus intellectus litterarum & aſpectus picturæ, memoriam Dominicæ paſſionis inſpiret, & fortè divina factum eſt providentia, licet humana ſit induſtria procuratum, ut ab ea littera Canon inciperet quæ ſui forma ſignum Crucis oſtẽdit & exprimit in figura. Tau namq; myſterium Crucis inſinuat.* Vides quantopere ſua paſſione Dominus in Euchariſtia lætetur, quod Miſſæ ſacrificium inſtituit, ut in ea non modò ab Hoſtia, ſed & à perſonis, à linteo, à picturis, à litteris, & ſi aliud ad Miſſam pertinet, ab eo cupiat repræſentari?

In Canon Miſſ. Cur in principio Canonis Miſſæ Crucifixi imago depingatur item cur Canon à litera Tau incipiat? Innoc. III. de Myſt. Miſſ. lib. 3. cap. 2.

THEOREMA II.

Virga tua.

Puriſſimo, ac ſanctiſſimo corpori Redemptoris puriſſimum, ac ſanctiſſimum convenit habitaculum.

SI Hieronymo, ut fas eſt, crediderit, per virgam Chriſtum intelliges. Illud enim Pſalmis exponens, *Redemiſti virgam hæreditatis tuæ: Virga*, inquit, *hæreditatis Dei Chriſtus eſt.* Et ſanè non incongruè Chriſtus appellatus eſt virga; quoniam *Virga*, ex Iſidoro, *à viriditate dicatur:* viriditas verò ſanctitatem ſignificat, dicente Domino: *Si in viridi hæc faciunt, in arido quid fiet?* Verè virga eſt Chriſtus; ſanctus, & purus, innocens, & impollutus, quacumque gratiæ viridit te completus. Quod autem in hoc Pſalmo, ubi de Euchariſtia agitur, Chriſti ſanctitas prædicetur, & puritas; eo reſpicit; ut quãta ſanctitate, & puritate ornandus ſis, erudiaris, dũ ſacro altari accedis, *Sanctum ſanctorum* hoſpitio ſuſcep-

Pſ. 73. 2. D. Hier. ib.

D. Iſid. Etym. lib. 17. cap. 6. Luc. 23. 31. Chriſtus per Virgam ſignificatur & cur?

ſuſcepturus, Chriſto namque puriſſimo, puriſſimum convenit habitaculum.

D. Bruno de laud. Eccl. ca. 7. Cor noſtrũ eſt altare. Cur Chriſtus cor noſtrum præ aliis mẽbru requirat

1. Egregiè philoſophatur Sanctiſſimus Bruno, dum Chriſtiani hominis cor Dei vocat altare. *Hoc eſt*, inquit, *altare in Eccleſia, quod eſt cor noſtrum in corpore noſtro: nam, & nos templum Dei ſumus: ſi verò templum Dei ſumus, & altare utique in nobis habere debemus* Ideo cor noſtrum appellatur altare; quia dum Chriſtum in Communione ſuſcipimus, in corde locamus: ipſe enim ex noſtris, in nobis cor tantummodo quærit. Cæterum ſi rogas quare Chriſtus inter tot hominis membra ut nobiſcum maneat, cor ſolum exquirat? Reſpondebo cum reſolutione illius Problematis *Quare cor ſit rotundum?* Cui, inter reliquos Floſculorum Ariſtotelis Auctor reſpondet: *Quia figura rotunda non habet angulos, ideo cor eſt rotundum, ne materia corporis nociva ibidem poſſit retineri.* Ideo rotundum fabrefactum eſt cor, ut puriſſima, & limpidiſſima repleretur materia; nam ſi quam habet, rotunditate careret, haberet angulos; poſſetque in angulis (ut domi obſervatur) ſordes aliquas retinere. & fœdari: quare ex rotunditate ordis puritas ejus arguitur. Hæc eſt ergo ratio, qua Chriſtus inter cetera membra ſolum cor exigit pro aliari, nec ullibi, præter cor, manſionem conſtituit. Sanè cum ſit puriſſimus, ſedem ſibi quærit puriſſimam.

Chriſtus cum puriſſimus ſit ſedem puriſſimam quærit.

Matt. 8. 3.

2. Cæterum ut expendam id, quod ut recenſet Matthæus, operatus eſt Chriſtus, dum leproſo ſanitatem conferret. *Extendens Jeſus manum tetigit eum dicens. Volo, mundare, & confeſtim mundata eſt lepra ejus.* Quid corpore fœdius leproſo? quid obſcenius: quid verius? Quid aureis manibus, hyacinthis exornatis, manibus inquam Chriſti, mũdius, puriuſque? Cur nam tanta puritas tantam tetigit impuritatem? nullam equidem Chriſti cato tangere poteſt impuritatem; quod tangit purum eſt, omnis ſordis expers, omni labe purgatum Sanè cum ut tangeret eum, manum Chriſtus extenderet, illico lepra diſparuit, lues aufugit, immundicia evanuit, ut mundum non immundum viſus ſit tetigiſſe. *Manum*, ait Origenes, *ad tangendum extendente, effugit illico lepra, & mundata eſt manus Domini non lepram, ſed mundum tetigiſſe corpus.* Mundicies immundiciam tangere minimè poteſt, in ſordidis collocari non patitur.

cur manus Chriſti puriſſima immundum leproſum tetigerint.

Orig. Homil. 5. in diver.

3. Vides linguam noſtram quot, ac quantis Deus cuſtodit propugnaculis? Dentibus primo, velut duobus muris; labiis indè, non ſecus ac ante muralibus, quæ quoniam ignem præſeferebant, Paradiſi cuſtodiam ſignant, quem Deus igne obvallavit. Quæ tantæ cuſtodiæ neceſſitas? *Propter ſanctitatem, & bonitatem*, ait Bernardinus, *res ſiquidem pretioſa diligenter claudi, & cuſtiri ſolet.* Iterum juſto: quodnam opus linguæ tanta puritas, ac ſanctitas? *Ut poſſit* inquit, *aſſumere Sanctiſſimum Sacramentum.* Eò quia ſuper cæleſtem Redemptoris carnem omne purum, mundum, nihil impurum, nihil immundum, decet. Ut linguæ per quam tranſit in animam, conſervetur puritas, defendatur ſanctitas, propugnetur mundicies; non ſecus, ac paradiſus, tot, ac tantis obvallatur cuſtodiis.

Linguam natura bene muniuit, & cur

D. Bernardin. de Multiloq. cap. 2.

4. Puto te obſervaſſe, quod dum Presbyteri Cardinales & Epiſcopi Sacrum faciunt, ſandaliis, quæ multimodè ſurſum patent, deorſum verò integram ſoleam habẽt, utuntur. Ita accidit, Videamus nunc, cur dum convexum pedis patens gerunt, volam integrè muniant Id factum, inquit Ivo Carnotenſis Epiſcopus, ne terram tangant. *Utuntur Epiſcopi, & Presbyteri Cardinales ſandaliis, quæ calceamenta ſunt Pradicatorum: habent enim ad terram ſolem integram, ne pes tangat terram.* Quoniam opus eſt iſtis, dum celebrant, Chriſtum excipere, cujus locus perinde in puritate debet excellere, ut nec pulveris quidpiam contrahat, & contineat; ne eorum corpus ex terræ contactu aliquo modo ſordeſcat, & polluatur, utuntur ſandaliis. Adverte hinc quanta puritate decorari debeat anima, futura Chriſti habitaculum, quæ etiam parvi pulveris, venialium ſcilicet peccatorum, ſit expers oporteat.

Cur Presbyteri Cardinales & Epiſcopi in Miſſa ſandaliis utãtur.

B. Ivo Carnot. Epiſ. ſerm. de reb. Eccl.

Panis unde Euchariſtia conficitur candidiſſimus eſſe debet & cur.

5. Vides quali ſtudio, ut panis, altari offerendus, ac conſecrandus, candidus ſit, invigilant ſacri Æditui? Quid ſi niger eſſet, aut aliquo alio colore; amovendus forte ab altari: Amovendus ſanè, ſi neceſſitas deeſſet. Ratio nem affert Algerus. *Decet revera panem ea diſſimum eſſe & mundiſſimum, ſi facultas non defuerit, qui transferri debet in ſplendidiſſi*

Alger. de Sacr. lib. 2. cap. 9.

diſſimum corpus immaculati agni Hinc communicantis argue puritatem, candorem, cordis innocentiam. Dum panis, Chriſti commutandus in corpus, tanto debet enitere candore: qualinam candore, puritate, ſplendore, ſplendeſcere is debet, qui, ut in Chriſtum mutetur, Chriſtum excipit in forma panis?

Prov. 9.

6. Contemplare quæſo miram domus ſtructuram, quam pro offerenda Euchariſtia divina ſapientia fabrefecit. *Sapientia*, ait Salomon, *ædificavit ſibi domum, excidit columnas ſeptem, immolavit victimas ſuas, miſcuit vinum, & propoſuit menſam.* In qua pro nunc nihil aliud juvat expendere, quam columnarum erectionem. Quorſum Chriſtus, Sapientia Patris, in euchariſtico cœnaculo tot columnas excidit? Quodnam opus columnæ ſacro Chriſti altari, & menſæ Sanctæ Eccleſiæ? Tale reſponſum habeas ex Salazar: *Ex quatuor cœnaculi lateribus columnæ aſſurgebant, indeque aulæum ſuſpendebatur ad menſam tegendam, ne quid pulveris, aut ſordium ſuper epulas incideret.* Erigebantur columnæ, ut aulæum quoddam ſublime ſuſtinerent, ac ſupra menſam expanderent, quo tegebantur, & muniebantur ſacroſancta fercula, nè quid pulveris, aut ſordium haberent: Sanè indecentiſſimum eſt, ubi manet Chriſtus, eximius puritatis amator, vel minimum habere ſordium; cum ſic pura, ſic ſancta, ſic immaculata quærat loca, ut vel ipſa impuritatis ſpecies ejus offendat obtutus.

Cur ſapientia Patris in Euchariſtico cœnaculo tot columnas excidit. Salazar. ibid.

Chriſtum ſordes etiã minima valde dedecent.

Ioan. 2. 19.

7. D. Vincentius Ferrerius illud Joannis expẽdens *Cum ergo ſerò eſſet die illo una Sabbatorum, & fores eſſent clauſæ, ubi erant Diſcipuli congregati propter metum Iudæorũ, venit Ieſus*; ingeniose quærit: Unde nam venit? Scimus quidem tunc Chriſtum Jeroſolymã adventaſſe, ubi ob Judæorum metũ Diſcipuli congregati latebant, unde autem venerit, ubi priuſquam cælos aſcenderit, per quadraginta dies fuerit immoratus, ignoramus. Venit ne forte è mari? è ſilvis? è montibus? E terreſtri Paradiſo reſpondet; ubi per id tẽpus, ut cõmunis Doctorum fert ſententia, eſt cõmoratus. Nam quia, inquit, ad invicem locus, & locatum proportionari debent, cùm Chriſtus teſtante Apoſtolo, in reſurrectione fuerit exaltatus: in excelſiori totius mundi loco commorari debuit, qui omnium ferè conſenſu Paradiſus eſt. Hæc ejus ſunt verba. *Venit Ieſus. Et unde venit? De Paradiſo terreſtri. Doctrina eſt communis, quod Chriſtus poſt reſurrectionẽ ſtetit cum ſanctis patribus in Paradiſo terreſtri uſq; ad diem Aſcẽſionis. Ratio eſt quia ſecundum philoſophum locus, & locatum debẽt proportionari, & quia Chriſtus poſt reſurrectionem habuit corpus glorioſum, & impaſſibile; conveniens ergo fuit, quod ſtetit in excelſiori loco hujus mundi. Igitur venit Ieſus de Paradiſo terreſtri ad diſcipulos in Ieruſalem.* Si ex eo, quod locus, & locatum proportionari debẽt, Chriſtum excelſum, & ſublimem; ſublimis & excelſus decuit locus: quiſnam Chriſtum ſanctiſſimum & puriſſimus locus decebit, niſi ſanctiſſimus, & puriſſimus?

D. Vinc. ſerm. 1. Dom in Albis.

Chriſtus ſanctiſſimus ſanctiſſimũ locum habere debet.

8. Operæ pretium eſt adnotare, quod celebrans, vinum oblaturus, & conſecraturus, aquam ei commiſcendam, benedicit, vinum verò ſine benedictione relinquit. *Aquam miſcendam in calicem Sacerdos benedicit*, ait Eccleſia, nihil dicens de vino. Rogo autem: ſi aqua, ut conſecretur cum vino, indiget benedictione; cur eadem benedictione non eget & vinum? Ex qua re Durandus afferat reſponſum. *Vinum in hoc loco Chriſtum ſignificat, qui nulla indiget benedictione: aqua populum, qui ex hac vita nequit eſſe ſine peccato, propter quod indiget benedictione Dei, ut reddatur dignus ad præmiſſam unionem cum Chriſto.* Eò quia, dum Chriſtum è ſacro altari ſuſcipimus, cum eo, qui puriſſimus eſt, & mundiſſimus, ut ille ſit in nobis, & nos in illo uniri debemus; ac pariter à ſordibus, quas in vita contraximus expiari; benedicendi, & ſanctificandi ſumus: Hoc autem myſticè fit cum aqua per quam intelligimus, ſanctificatur, & benedicitur. Vinum verò minimè benedicitur; quia Chriſtum ſignificat, nulla unquam ſorde pollutum. Obſervandum autem, quod hæc noſtra benedictio non fiat extra altare, ſed in altari; ad oſtendendum quali ſanctitate, & mundicie fulgere debeat Chriſti conviva: qui, etſi ſe pleuè extra expurgaverit, in ipſo etiam altari, mox communicaturus, novâ opus habeat expurgatione, & ſanctificatione.

Curin Miſſa ſola aqua benedicatur non verò vinum? Durand. Ration. Div. lib. 4. cap. 30. num. 21.

Ubinam Chriſtus, poſt reſurrectionem 40. diebus fuerit commoratus?

9. Quorſum putas Sancta Mater Eccleſia quadrageſimale tempus inſtituit, in quo, & cato ab aſſuetis cibis, & anima à perpetratis culpis penitus abſtineat, totuſque homo, ſe

se continuè maceret, lacrymas emungat, sanctis incumbat operibus, commissa tacinora deleat, prorsusque mundetur, & sanctificetur? Audi quam D. Antoninus egregiam affetat rationem: *Congruentissimè Ecclesia statuit in die solemnissimo festo Resurrectionis Christi omnes fideles sumere debere Sacramentum omnium maximum, & reverendissimum: cujus quasi vigilia ad se præparandum ad ipsius sumptionem est tota Quadragesima.* Ad puritatem, & ad munditiam qua munire se debet, qui purissimum, ac mundissimum Christi corpus dignè cupit accipere, nequaquam unus, aut alter sufficit dies: longè plures, multiplicatioteseque requiruntur. Quia verò Sancta Mater Ecclesia suis mandavit fidelibus in Resurrectione tantum sacrum accipere, dies quadraginta præmisit, in quibus se crebro expiantes, mundantes, sanctificantes, dignam tanto hospiti mansionem pararent.

Cur Ecclesia communionis Paschali quadragesimale jejunium præmittat? D. Antonin. par. 2. tit. 9. cap. 9. in princ.

10. Attende, quam crebris, & multiplicatis encomiis Spiritus Sanctus in Canticis Deiparæ pulchritudinem collaudet, & prædicet. Modò ait: *Ecce tu pulchra es amica mea*, Modò: *Quam pulchra es amica mea: quam pulchra es.* Tandem, ut reliqua subticeam: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Quare hoc? Quoniam mira, quoniam incredibili, quoniam ineffabili venustate, & puritate resplendet. Et quorsum tam ineffabili? tam incredibili? tam mira? Quoniam futura erat Dei parens; suique in hospitium ventris speciosum forma præ filiis hominum exceptura erat. *Valde quidem conveniens fuit*, inquit Guerricus, *ut speciosus forma præ filiis hominum speciosam sibi eligeret matrem.* Dedecebat planè purissimum Dei filium, omnis venustatis effulgentem decore in locum recipi, quem culpæ detur pa e deformitas. Hinc dictum est Birgittæ. *Non decuit Regem gloriæ ita ore, nisi in valle purissima, & mundissima, & electissima præ omnibus Angelis, & hominibus.* Quoniam verò idemmet Christus, idem Dei unigenitus filius, qui in uterum Virginis Matris intravit, in nos dum communicamus, ingreditur: eadem in nos, quam in illam, excipiendus est puritate. Nunc recumple recogita, quâta sit ista puritas, tanto Domino suscipiendo condigna.

Cant. 1. 15. Ibid. 4. 1. Ibid. num. 7.

Guerric. ser. 4. Annunt.

Revel. D. Brig. lib. 1. cap. 31. Ex puritate B. Virginis Christi conspicies, conjecturam est puritas communicantis.

11. Recolens Propheta maxima, ac mirâ studia, quibus Clementissimus Deus suum prosecutus est populum, ex Ægypto migrantem, hæc ait inter plurima: *Deduxit eos in nube diei*, velut si diceret: Dignatus est Deus Omnipotens per nubem diei tueri populum suum, dum in via dura, deserti peragraret itinera. Quænam fuit hæc nubes, per quam ex tot ærumnis, & difficultatibus Deus populum suum eduxit? Sacrosanctum filii corpus. Nonne vides illud factis in altaribus. Sub speciebus panis, velut nube velatum? *Per nubem Salvatoris corpus debemus accipere.* ait Hieronymus. Si verò quæris: Quare corpus Christi absolutè non dicitur nubes, sed cum additione, diei? Respondet idem: *Pulchrè dixit diei; nubes enim illa non fuit in tenebris, sed semper in luce.* Nunquam Christus fuit in nocte; nimirum in loco, quem peccatorum tenebræ, culparumque caligines, denigrarent, & obscurarent. Sed ubi nitet puritas, splendet sanctitas, fulget innocentia, perpetim commoratur. Ad hoc innuendum Ecclesia nullibi Eucharistiam detinet, ubi non effulgeat lumen, prototypum puritatis. Namque Deo purissimo, purissimum convenit habitaculum

Ps. 77. 14.

Corpus Christi in Eucharistia nubes est, & nubes quidem diei, & cur D. Hieron. ibid.

12. Idem Psaltes de eodem Christo Domino sermonem habens, *In sole*, inquit, *posuit tabernaculum suum.* Tabernaculum Christi, Christi caro est, quam sibi Deus in utero Matris assumpsit, & hypostaticè univit. *Per tabernaculum intelligitur caro assumpta*, inquit Iorgius Cardinalis. Sol itaque Christus sacratissimam carnem collocavit in sole. Si percontetis, quare non collocarit in luna? Quia, inquam, sol ob maximum, quo nitet, lumen, cuncta luminaria in puritate præcellit. Hinc veteres solem figura pueri consueverunt effingere, ut ex Comestore in ingressu Jerosolymitani templi videre erat: quia velut puer, sol puritatis omnis est particeps: qua, ut & lippis patet, caret luna, quæ ob terræ propinquitatem, terrena impuritate cõmaculatur: unde Plutarcho teste, *Terram nebula obscuratam* nuncupavit lunam Heraclitus. In sole igitur & non in luna, collocanda est caro Salvatoris: *In sole posuit tabernaculum suum*, nimirum in loco, quem sic omnes exornet puritas, ut nulla fædet obscœnitas.

Ps. 18. 8.

Iorg. Car. ibid.

Petr. Comest. in 4. Reg. ca. 36.

Plut. de Placitis Philosop. lib. 2. c. 25.

13. Ne

13. Ne te prætereat, Sanctiſſimum, & puriſſimum Seraphin, ut Vatis Iſaiæ purgaret labia, carbunculum illum è ſacro altari forcipe extuliſſe. *Et volavit ad me unus de Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat de altari, & tetigit os meum.* Septuaginta *carbunculum* transferunt, ubi *Calculum* habet vulgatus Interpres; quod Corpus Dominicum, ut toties dictum eſt, præſignabat. *Calculus iſte*, ait Doctor Angelicus, *eſt carbunculus ſic dictus, quia ignitus eſt, ut carbo, & ſignificat corpus Domini de altari ſumptum; & charitate inflammatum.* Illud hoc loco expendendum quod divinus Seraph forcipe, non immediatè manibus, Sanctam Euchariſtiam ſumpſit, velut indignus eſſet Sacrum illud attingere. Planè magnum myſterium, & admirabile Sacramentum. Seraphim Angelorum omnium, cœleſtiumque Spirituum puriſſimi, ſanctiſſimi, ſummo Deo cunctis aliis propinquiores, volunt Deum ſuum, niſi media forcipe, tangere: & tu Chriſtiane frater toties ore, & manu (ut loquar cum Damaſceno) *Tetigiſti divinum illum carbunculum, quem ſub figura ipſi Seraphim tangere omnino nequierunt.* Quali, & quanta puritate cor tuum exornari debet, anima tua decorari, corpus nitere; dum Deum ſine forcipe tractas? quodque majus eſt, ſumis? manducas? deglutis.

Iſa.6,6.

Transl. Septuag. D.Thom. opuſc.58. cap.22. Seraphim non niſi media forcipe Euchariſtiam tangere audent quam in ore & manu toties tangis.

D. Damaſ. Oration.de Sabb.Sãct.

14. Qua pœna, quo ſupplicio, qua morte, imò gehenna dignus es plecti peccator, dum puriſſimum Dominum in latrinam tui cordis immitis? Tradit Cœlius, *Quandoque capitalem admiſiſſe fraudem, qui Principis imaginẽ nummo, vel annulo ſculptam, latrinæ, aut lupanari, vel etiam obſcœno intuliſſet.* Tu verò (temeritatem horrendam) non Regis imaginem, non Regem, quem præferebat imago; ſed Regem Regum Deum, ſed Principem Principum Chriſtum, quem præ majeſtate tremunt cæli, & terra, quantum in te eſt, infrunitè fædas, contaminas, conſpurcas, coinquinas; dum eum in cor tuum, turpius, lupanari, irreverentiſſimè projicis. Morte dignuses planè, ſed qua nunquam morieris, ut perpetim moriaris.

Calius lib. 10.c.19.

Magna pœna dignus eſt qui Euchariſtiam indigne accipit.

15. Quorſum exiſtimas, nobilis ille Centurio noluit ſuæ domi Jeſum, eam ſua ſponte honorare, decorare, ac ſanctificare offerentẽ admittere? *Non ſum dignus ut intres ſub tectũ meum*: Quoniam (inquit Chryſologus) Deum injuria timuit afficere, cujus domum ſuam exiſtimavit indignam. *Ne indignitas hoſpitii manaret injuriam.* Noverat Centurio Deo cœlum ipſum indignum, quippe quod Deum capere minimè poteſt, unde ſuæ domus agnovit indignitatem: noluitque in eam Chriſtum excipere, ne loci impuritas, & indignitas, tanti dignitatem, & puritatem offenderet hoſpitis; cui puriſſimum, ac ſanctiſſimum, convenit habitaculum. Heu me miſerum peccatorem, qui ſacrum quotidie facio, Chriſtum quotidie tango, recipio, manduco, diſtribuo tanti Domini dignitatem, indignitatem meam non advertens. Parce Domine, parce, quæſo, fragilitati meæ, parce miſeriæ, tu me dignum efficias, ut te digne tangam, accipiam, comedam.

Matt.8.8.

D.Chryſol ſerm.15.

THEOREMA III.

Virga tua.

Frumentum electorum; & vinum germinans virgines, Deipara debetur Virgini.

UBi modò per virgam cum Hieronymo Chriſtum accepimus; nunc verò cum Chryſoſtomo Deipara accipienda eſt Virgo Sanctiſſima; è cujus utero Euchariſticus panis ad aras venit Eccleſiæ. Chriſto igitur ait Propheta: *Virga tua*, nempe Genitrix tua, Virgo Virginũ Sanctiſſima, conſolata eſt me: ex ea enim primò divinissimus, dulciſſimus, omni dulcore pleniſſimus, carnis tuæ fructus exivit, quo unà cum toto mundo reficior & conſolor. Mariæ ergò agendæ ſunt gratiæ, velut tanti boni benigniſſimæ largitrici, clibano tanti panis, ollæ tanti ferculi, arbori tanti fructus, quem pauperes ſervi, & humiles, manducamus.

D.Chryſoſt. in Pſal.21.

1. Inter pulchriora, & majoris notæ ſymbola, quibus Matrem Virginem S. Spiritus commendat, & laudat, locum habet aurora. *Quæ eſt iſta*, inquit, *qua progreditur, quaſi aurora conſurgens.* Dicitur autem aurora, quoniam ab ea Sanctam habemus Euchariſtiam, tantoque ferculo gratulamur. *Dicitur aurora* ait Richardus à S. Laurentio, *quia aurora il-*

Cant.6.9.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar li. 7. B. Virgo aurora dicitur, quia ab illa habemus ſacram Euchariſtiam Luc, 1. 53.

luceſcente colligebatur mannna à filiis Iſrael. Per tot ſecula mundus cœlicum eſurijt manna, macieque confectus deificum expectabat edulium, quo ſaturari, & impinguari ſpiritualiter poſſet. Illud autem nunquam pluit, nunquam deſcendit, nunquam decidit, niſi ubi aureum tempus advenit, niſi ubi Virgo Sanctiſſima famelico mundo auroræ inſtar, illuxit. Tunc ſanè facto ex uteto, tamquam ex novo cœlo, pluit manna divinum, mundus opiparè convivavit. Unde ipſa de tam magno dono, quod mundo præſtiterat, jubilans, & exultans, cecinit: *Eſurientes implevit bonis.*

Inn III. de Myſt. Miſſ. l. 4. c. 44. B. Virgo tanquam nutrix noſtra cibum verbi æterni Panis præmaſticavit, ut illud in Euchariſtia comederemus, Rich. à S. Laur. ibid. lib. 12.

2. Nunquam nos (ait Innocentius) utpote infantes, dentiumque expertes, Verbum edere poteramus æternum, quod in cœli convivio comedunt cœleſtes ſpiritus, ni prius liquaretur, & mulceretur. *Edentula, id eſt ſine dentibus plebs, Verbum æternum, & antiquum principium quaſi ſolidum cibum ruminare non poterat, niſi hoc dulciſſimo confecto liquamine, conſueſieret ſorbillare.* Quiſnam autem tam ſolidum, & fortem cibum adeo mulcere, & maſticare valuit, ut ab edentulis ſorbillari potuerit? Maria Virgo Sanctiſſima, quam ideirco Deus nutricem noſtrum conſtituit. *Sicut*, ait idem Richardus, *cibus ſolidus maſticatur à nutrice, & redigitur in liquidem ſubſtantiam, ut tranſeat ad nutrimentum pueri: ità B. Virgo, nutrix noſtra Deũ nobis emollivit, & fecit eſibilem.* In æternum homines eſurire poterant, macie confici, inedia mori, ſi tanta amatrix tam ardens nutrix mundo non adventaſſet, Deum maſticaſſet, mulcicuiſſet, emolluiſſet, feciſſet eſibilẽ

Lub. 2. 7. Cur B. Virgo Chriſtum natũ non in lecto ſed in præſepio collocavit. Rich. à S Laur ibid. c. 4.

3. Quamobrem Sanctiſſima Virgo, ubi mundo Deum ingenitum primogenitum edidit, pannis involvit, non, ut puerperæ aſſolent, in lecto; ſed in præſepio locavit? *Peperit filium ſuum primogenitum & pannis eum involvit, & reclinavit eum in præſepio*, ait Lucas. Eo quod divinum, quod erat enixa Verbum cibum agnovit hominum; qui ſummum, in quo eſſent, honorem, non intelligentes, tranſiere in jumenta; ut ergò ſe tanti panis priſtricem vidit, congruum exiſtimavit, pannis, ceu panis maſſam involvere, & in præſepio, quod menſa eſt jumentorum, apponere. En præfatum Richardum. *Ipſum natum noluit ſibi quaſi proprium retinere, ſed quem ſciebat natum ſibi pro ſalute mundi communiter, velut panem in mappa, reclinavit in præſepio. Quaſi diceret bovi, & aſino; En pabulum veſtrum, fanum ſcilicet carnis filii mei.* Pulchrè fænum vocat carnem filii, quem ex utero ſuo, tamquam fænum ex agro, nobis eſurientibus protulit *Fanum iſtud*, ait Bernardus, *de prato virginalis uteri collectum, factum eſt refectio jumentorum. Verbum, ut fanum fieret, tacuit in Virgine. Sol in ſidere, artifex in opere.* *D. Bern. ſer. in Cœna Dom.*

4. Per mulierem fortem, quam iteratis laudibus extollit Sapiens, Virgo Dei Genitrix intelligenda eſt. Ipſa inter omnes mulieres fortiſſima; cordatiſſima, caput antiqui ſerpentis, noſtri generis hoſtis ſæviſſimi, frangere potuit, & conterere. *Ipſa conteret caput tuum.* Hanc itaque mulierem, adnectit Sapiens de longe ad nos panem ſuum navis inſtar, tuliſſe. *Facta eſt quaſi navis inſtitoris, de longe portans panem ſuum.* Panem ſuum, id eſt Deum ſuum, panem hominum factum. *Ego ſum panis vivus.* Expende, quod abſolute non ait, panem; ſed addidit, *ſuum.* Quare ſuum? Si panis, quem Virgo Sanctiſſima è cœlo in terram ſuo adduxit ex utero, panis noſter eſt; nobis productus, nobis apponendus, à nobis edendus, quare ſuus potius, quàm noſter dicendus erit? Potius ſuus, quam noſter dicendus eſt: tum, quod ipſa, utpote omnium Sanctiſſima, & digniſſima, majori eo perfruebatur ſuavitate. Tum etiam, quia totus ſui juris eſt, & niſi ab ea, haberi poteſt à nemine. Audi eundem Richardum. *De longe portans panem ſuum, quo ſcilicet ipſa dignius, ſuaviuſius, & ineffabiliter fruebatur in præſenti omni creatura. Vel panem ſuum, quia totus fuit ſuus, de quo ipſa ait: Comedi panem meum, quoniam non poſſumus eum habere, niſi ab ea, & per eam: & dicendum eſt ei tota devotione: Mater noſtra, qua es in cœlis, panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.* Quam ſcitè philoſophatur: Nam, ſi, ut inquit de ea Bernardus, *A nobis voluit honorari Deus, qui totius boni plenitudinem poſuit in Maria, ut proinde ſi quid ſpei in nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis, ab ea noverimus redundare;* in ea cœleſtis vitæ panis neceſſe fuit reponi, in quo omne noſtrum eſt bonum, omnis noſtra ſpes, omnis noſtra ſalus; ut tantum donum, talemque vitam ſuis ex manibus agnoſcentes: omnia noſtra, vitam præſertim,

Gen 3. 15. Prov. 31. 14. Ioan. 6. 51. B. Virgo eſt mulier quæ de longe portat panem ſuum id eſt Euchariſtiam. Rich. à S. Laur. ibid. lib. 11. D. Bern. ſer. Nat. B. Mariæ.

sertim, tanti munetis largitrici perpetuò debeamus.

5. Quod Sancta Mater Ecclesia Divinissimam Virginem sui Sponsi Matrem iis verbis extollat:

In Hym. B. Mar.

Beata Mater munere,
Cujus supernus artifex,
Mundum pugillo continens,
Ventris sub arca clausus est,

B. Virgo arca est, in qua Panis cælestis reconditur.

Si exactius perpendatur, occultiori mysterio non vacabit. Nam quid est, quod ventrem ejus arcam appellat? Poterat sanè, & quidem pulcherrimè, vocare thesaurum, in quo Deus opes cœli recondidit; poterat & regiam, seu aulam; in qua sibi Rex Regum immorari complacuit; sive Paradisum, aut cœlum; quia ibi Deus erat, secum afferens cœlum. Maluit nihilominus arcam dicere, ut ex ea, tamquam ex arca cœli panem agnoscas; consuevit enim panis in arca recondi. *Panis, qui de cœlo descendit,* ait Richardus, *in arca matris suæ clausus fuit, ut ipsa daret nobis panem de arca sua.* Sciant igitur omnes, panem, qui de cœlo descendit, omnem mundo afferentem satietatem, & vitam, ex Virginis arca, ex Virginis ventre progressum, cui jure debetur.

Rich. à S. Laur. ibid. lib. 10.

6. Fructum salutiferum vocat Eucharistiam Doctor Angelicus in Officio Corpor. Dominici: *Fructum salutiferum gustandum dedit Dominus mortis suo tempore.* Quare fructum? Quia sicut qui fructu frui cupit, ad arborem accedere necesse est. Sic ad arborem quoque pro Sacra Eucharistia accedendum est nobis. Et quænam est hæc arbor tali fructu onerata imò honorata, ac decorata? Beata semper Virgo Maria, Dei mater dignissima. Quod Dominus ait in Levitico, *Sumetis vobis fructus arboris pulcherrimæ*, sic exponitur à Ruperto: *Nonnè corpus, & sanguis filii Dei fructus sunt arboris pulcherrimæ, id est Virginis intemeratæ;* Maria est arbor pulcherrima ipsa salutarem fructum sacro semul tulit in utero, nunc verò perpetim amplectitur, & quasi quibusdam ramis, suis tenet brachiis, eum cuilibet offerens, qui vitam cupit æternam. Ad eam igitur recurrendum pro salutifero fructu, tantumque munus illi debendum: *Fructus ventris generosi est.*

D Thom. in Off. Corp. Domin.

B. Virgo arbor est è qua fructus Eucharistiæ nascitur & accipitur. Levit. 23. 40. Rup. lib. 2. cap. 40. in Levit.

In Offic. Corp. Domin.

7. Plura sunt, & magna ex parte latentia quorum intuitu Dominus Eucharistiam dignatus est instituere. Inter cætera inquit Salazar Doctissimus, *Propter Mariam institutam fuisse, ut scilicet illa post Christi passionem moras suæ beatitudinis, hac esca confirmata, facilius ferre posset.* Addit aliud. *Ut Christus illa, quæ olim adeo complacuerunt viscera, sæpius repeteret, ac viseret,* Prævidens piissimus Jesus se è mundo recessurũ in cœlum, nè prædilectissimam matrem in hac lactymarum valle tristem desereret, & mœrentem, Eucharistiam fecit: ut eam ipsa crebro percipiens, tum dilecti absentiam, tum suæ beatitudinis moram facilius ferret. Quod quam libenter effecit; sciens quod per illa mysteria, sæpe sæpius debebat virginalem aulam repetere, in qua per novem menses suavissimè fuerat hospitatus. Piæ admodum rationes; ex quibus liquidò patet nos tantæ Virginis metito tanto Sacro potiri. Quia enim illi illud instituit, nobis non denegavit.

Salaz. in Prov. c. 9. ver. 4.

Vna ex rationibus ob quas Christus Eucharistiam instituit fuit ut à B. V. sæpius post suam in cælos ascensionem sumi posset.

8. Sponsum, & Sponsam Canæ Galilææ certum est erga Virginem magna obligatione devinctos: ob ejus enim dignissimas preces Filius suus Omnipotens tam largiter, quam mirabiliter, vino ex aqua facto, eorum epulas honestavit. Verum, si res hæc profundius ac studiosius consideretur, longè majora fiet, ut nos nostra eidem, pro iisdem precibus, studia debeamus. Illa enim aquæ commutatio in vinum, vini in sanguinem, & panem in corpus Christi, non præsignavit modò, sed & exquisivit conversionem. *Quod aqua novo sunt ordine in vina mutata, novi nobis poculi prælibatum est Sacramentum,* ait D. Maximus. Dum eis pientissima Virgo vinum impetravit à Filio, nobis Eucharistiam petiit, & obtinuit; ut non utero tantum, sed & precibus, & meritis ejus cœleste mysterium debeamus.

Ioan. 2. 4.

Non minus nos B. Virgini obligati sumus Corpore & sanguine Domini, quã sponsi in Cana Galilææ eidem per conversionem Aquæ in vinum.

9. Ejus expendamus illud Ecclesiastici, ubi se Dei Genitrix pro fructu, quem divinitus tulit, viti se comparavit: *Ego quasi vitis fructificavi.* Quare magis inquit, ut vitis, quam ut ficus? ut malus? ut palma? Quoniam non ex fructibus palmæ, mali, aut ficus; sed ex fructu vitis vinum communiter decolatur. Vera vitis fuit Angelorum Regina; dedit enim botrum sanctissimum, qui sub prelo Crucis passus, & pressus, liquorem edidit pretiosissimum, ex quo phialæ replentur altaris, ut eo in terra

D Maxim Hom. 2. de Epiph. Eccl. 24. 23. B Virgo Vitis est vade produ-ctum est vinum Eucharisticũ.

per gratiam, & in cœlo per gloriam, ſopiarē inebriemur. Sic, hæc met ipſa verba conſiderans, philoſophatur Hugo de S. Victore.

Hugo de S. Vict. ſerm. 55. *Beata Virgo per florem ſua Virginitatis fructificavit Chriſtum botrum noſtra redemptionis, qui ſuos electos inebriat, in mundo vino gratiæ, in vino gloriæ.* Sicut itaque vinum, quod cor noſtrum confirmat, viti debemus, ſic & Chriſti ſanguinem, quo in vitam confirmamur æternam, debemus Deiparæ.

10. Deiparæ utique inquit Spiritus Sanctus: *Cant. 7. 7.* *Quam pulchra es, & quam decora chariſſima in deliciis: ſtatura tua aſſimilata eſt palmæ, & ubera tua botris.* Poſtrema ſunt attendenda, ubi, ut vides, ubera tantæ Matris botris aſſimilantur. Quare botris? *Rich. à S. Laur. ibid. ibid. 5.* *Vbera matris botris aſſimilantur; quia fuderunt lac ad nutrimentum filii.* Scribit Richardus. Fortè tibi hæc explicatio cenſeri poteſt incongrua: ex eo enim quod ubera lac, botri vinum effundant, ubera nullo pacto conferenda ſunt botris. Sed ſi rem profundiùs contempleris, videbis ejus pectoris ubera botrorum inſtar extendi, lac vino non diſſimile diffundentia, diviniſſimum nempe lac, Chriſti converſum in ſanguinem, quod quotidie ſub vini ſpecie bibimus. Si ergò tanto poculo gaudes, ſi cum Pſalmiſta exilis decantas: *Pſal. 22. 7.* *Calix meus inebrians quàm præclarus eſt*, dulcitudinem, voluptatem, delitiaſque, quas hauris, fonti tanti liquoris debes: Sanctiſſimæ Dei Matris uberibus, è quibus nectar illud effluxit.

Cur ubera B. Virginis botris ſimilia eſſe dicantur.

11. Per Hevilath, Indiæ Regionem, quam circumfluit Phiſon, Deiparam intelligit Anaſtaſius: *Anaſtaſ. Sinai. Exam lib. 8.* *Circuivit*, inquit, *omnem terram Hevilath, quæ parturit, & parit ipſum Chriſtum.* Neminem unquam tantæ gratiæ, & gloriæ, circuit abundantia (Phiſon à Lyrano abundantia interpretatur) per quam hominibus eſt omnis abundantia. Neque ullum ex Sanctis Angelorum, aut hominum circuit multitudo, quam Angelorum, hominumque Reginam: quod ſonat etiam Phiſon. Videamus autem, quid magni ferat hæc regio, quod noſtras evehatur in partes? Bdellium fert. *Ibi invenitur bdellium*, ait Moyſes, hoc eſt S. Euchariſtia, quam innuit manna, bdellio comparatum. Sive, ut alii habent, *carbunculum*, Sacri ejuſdem typus, quod in qua nocte Chriſtus tradebatur adeo illuxit, ut omnem hominem illuminaret. Quodque, ut toties dictum eſt, exaltari Seraphim tulit, labiiſque Vatis immiſit; quo dum paſcimur, locupletamur. Talia bona tulit virginalis Hevilat uterus, talia peperit delectamenta, magni botri fæta, tales profudit opes bonorum omnium theſaurus. Ei quidem homo omnis debet, quod hic incipit, quo ut in æternum vivet in cœlo.

Gen. 2. 12.

Num. 11. 7. Alia Tranſlat.

12. Demum ſcio te non latere, quod Sanctorum animæ, qui purgantur in igne, ſitiunt, æſtuantque. Meritò quidem, nam, ſi, qui juxta ignem ſunt, æſtuant, quidni æſtuabunt, qui cruciantur in igne? Sitiunt profectò, ſed non deficiunt; quia frequenter bibunt. Quid bibunt? Et quis eorum pincerna? Chriſti ſanguinem bibunt, & picerna eorum Virgo Dei Genitrix eſt. *Maria Virgo*, inquit idem Richardus, *poteſt dici pincerna eorum, qui ſunt in Purgatorio.* Ex ejus enim ubere lac cœlicum profluit, quod in cruorem Chriſti converſum, ſub formis vini latet in Sacramento, & Sacro altari quotidie pro illis offertur; unde eorum ignis, igniraque ſitis vel penitus extinguitur, vel ſuaviter mitigatur. Omne itaque levamen, & refrigerium; omnem refectionem, & requiem, ſacratiſſimæ Virgini debent. Tibi itaque ſanctiſſima Domina, & qui in hoc mundo laborant & qui extra mundum in cælo jubilant delicias tanti muneris debent. Tibi inquam: ex te enim diviniſſima caro, quam edimus, cruorque pretioſiſſimus, quem potamus nobis effluxit. Sine te omnis homo inedia conficeretur, & ſiti; per te æternæ vitæ nutritur eduliis, reficitur poculis, deliciatur, per ſecula deliciandus æterna.

Rich. à S. Lau. ibid. lib. 12. *Anima in purgatorio valde ſunt obligatæ B. Virgini propter Euchariſtiam.*

* *
*

THEO-

THEOREMA IV.

Virga tua.

Horrendam Iudicii faciem præferunt sacra Altaria.

D. Maxim. Conf. Cent. 2. 99

QUia, ut Maximus meminit, virga Dei judicium significat. *Virga significari perhibent divinum judicium*, dum Psalmographus virgæ Dei meminit, *Virga tua*, &c. divini censendum est judicii meminisse; quod sacræ adjiciens Eucharistiæ prosequitur enim: *Parasti in conspectu meo mensam*, Sanctam Communionem innuit quoddam judicium esse. Sanè judicium est: *Judicium sibi manducat, & bibit*, inquit Apostolus de indignè communicante. Sedet enim Christus in solio sacri altaris, velut in tremendo judicio, cum vivos, & defunctos judicaturus est.

1. Corinth. 11. 29.

1. Tamquam de Rege quodam magno, glorioso, ac cunctis honoribus aucto, celebratoque, de Christo loquitur Vates, dum *Honor*, inquit, *Regis judicium diligit*. Verissimum est (ac si diceret) Deum ubique gentium mitem, pium, misericordem, clementem, longanimem prædicari: talis est equidem: miserationum ejus non est numerus. Ex hoc tamen justitiæ, & judicii non oblivisci tur. *Diligit misericordiam, & judicium*, ut suo prospiciat honori; nec se impunè offendi sinit. Sed si rogas, ubi magis, Christus, ut suo prospiciat honori, judicium diligat, & exerceat. Dum plebs communicat, respondet Bernardinus: *Honor Regis judicium diligit, ideſt honor Christi judicium diligit in sumptione corporis ejus.* Me aliàs dixisse memini, quod dum Presbyter Æthyopum Sacram hostiam elevat, plebique ostentat, aic: *Hoc est corpus honoratum.* Scilicet. Periculosissimum est sactum hoc corpus contemnere; honoratum est enim, & judicium diligit; Sicut dignos, & meritos largè remunerat, sic & in indignos, & peccatores animadvertit: quem admodum in extremo videndum est judicio. *Honor Regis judicium diligit.*

Psal. 98. 4

Psal. 32. 5.

D. Bernardin. to. 1 ser. 56 art. 3. c. 1. In Missa Æthyo. Honor Christi in Eucharistia judicium diligit.

2. Eò quod simplices, & idiotæ, circularis, rotundæque formæ sacram hostiam videant, arbitrantur in ea Christum esse formæ rotundæ: seque illis figuris, liquoris instar vasis in formam, aptari. Sed toto cælo aberrant, ait Hugo de Sancto Victore: *Non enim habet Christus rotundam formam in se, sed qualem in judicio visuri sumus.* Deludunt se tales, qui tale quid de Christo, dum latet sub forma panis, existimant. Non est ibi formæ rotundæ: est illius formæ, qua illum, vivos, & mortuos judicantem, visuri sumus. Videamus quæso, quidnam importet esse formæ rotundæ, quam Deus à se abjicit in altari. Quod circulare est, & rotundum omni motui aptum est, & accommodatum, quia solidum tangit in modico, imò in puncto, facilè illud quovis impelles: antrorsum, dextrorsum, surſum, deorsum: sextrorsum, sinistrorsum: æquè semper voto tuo, sine cunctamine, cedet. Non ita putes in Sacramento Deum habere tuo voto expositum, ut si illum in cor pravum immiseris, æquè id ferat, ac si ingrederetur in sanctum. Nam tali casu tuo non cedit juri, tibi se Sacramentali ter tantum, non spiritualiter exhibet: nec tui ausus pœnas in longum trahet? mox judicat, & condemnat, Judicium tibi tunc manducasti, inquit Apostolus. Nam talis est Christus in Sacramento. *Qualem in judicio visuri sumus.* Qualem in judicio visuri sumus? Ira candentem, furore percitum, crudelem in impios hostium suorum ultorem: minimè hominum errata dissimulantem, sed æternis condemnatem tormentis. Talis est in altari. Vix sacrum acceperat Judas, cùm in eum Dei carnifex introivit ad ulciscendam tantæ temeritatis injuriam. Idem cæteris peccatoribus imprecatur David, cùm dicit: *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum. Id est*, inquit Bernardinus; *fiat Dominica mensa tamquam laqueus peccati, quo in gula per quam transit corpus Christi, à Diabolo illaqueatur.*

Hugo de S. Vict. Erud. Th. tract. 6. cap. 4. Errant qui Christum in Eucharistia sub figura rotunda esse credunt.

Talis est in Eucharistia Christus, qualem in judicio visuri sumus.

Psal. 68. 23. D. Bernardin. to. 1 ser. 56. art. 2. cap. 6. Quoties summus Pontifex solemniter celebrat, ventilabra adhibent moventur, &

3. Puto quidem te scire, in celebrioribus Sacris ventilabrum adhiberi. Toties id Romæ, quoties summus Pontifex solemniter celebrat, animadvertitur. Ignoro tamen rationem calleas. Quid inquies missæ, & ventilabro? Ut ex eo advertas Christum in altari sedere, quemadmodum sessurus

est in extremo judicio. Judicantem Christum delineaturus Joannes, pro insignibus ventilabrum adscripsit. *Cujus*, inquit, *ventilabrum in manu ejus, & permundabit aream suam, & congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igne inextinguibili.* Quod sic exponit Paschasius: *Per ventilabrum examen divini judicii designatur; quia, sicut per ventilabrū in area tritura palea secernuntur à tritico, ita per divinum judicium leves, & vacui à fructu boni operis à consortio Sanctorum segregantur.* Nemo sit qui se vanis, & futilibus seducat rationibus, æque panem autumans edere in mensa altaris, ac suum edit in sua, quem Deus nullo prævio examine, omnibus libenter impertit, justis, & peccatoribus. Adsunt altari, convivæ, non secus, ac olim aderunt in conspectu Christi pro tribunali sedentis, justos ab impiis, ut illos vitæ, hos morti donet æternæ, ventilabro terribili segernentis.

Matt. 3. 12.

Pasch. ibid.

4. Non modo, cùm fit Sacramentum, sed etiam cùm plebi dividitur, contuetum est ab Ecclesia faces & lampades adhiberi; *Etiam, si mille soles lucerent super terram*, ait Magnus Albertus. Quidnam (oro) talia lumina innuunt? Innunt ibi æquè Christum adesse, ac aderit in judicio. Sicut enim ibi ex Vate lucernis accensis scruraturus est homines; *Et erit in tempore illo*, ait Deus, *Scrutabor Ierusalem in lucernis*; unde descendentem illum de cælo pro candelabris fulgura præibunt, *Ante ipsum pro candelabris fulgura vivaprecedent*, ait Auctor operis imperfecti, quem Chrysostomum autumant: sic, & in altari nitent undique lumina; eo quod Deus ibi cunctos stricte scrutatur, diligenter examinat, ut quos dignos invenerit, præmiis; quos indignos, æternis pœnis afficiat.

Albert. Mag. in Comp. Theol. lib. 6. cap. 16. Soph. 1. 12. Imperf. Hom 49. Quidnam tot in altari lumina accensa significant?

5. Hieronymus Oleaster super illud Exodi, ubi Deus Moysi, ut pro suo tabernaculo constrtueret candelabrum, præcipit, *Facies candelabrum ductile de auro mundissimo*, petit à Deo. Ad quid in domo tua Domine candelabrum expostcis? nonne tu es lux mundi, qui omnem illuminas hominem? per quem sol rutilat? sydera nitent? ignis effulget? quodnam opus lumine habes? Ait tandem: *Ne putares homo in domo sua posse male conversari, & occultari: sive in die, sive noctu, impiè egeris, ab eo videris.* Lumen quæritin templo; quia ibi judex sedet, dignè communicantes, ab indignè vorantibus secretus. Ut te doceat, dum illum adis, suum nullo modo latere posse conspectum. In luce est enim, non in tenebris, clarè videt, quis sis, si sanctus, si peccator, tibique pro merito præmia pœnasve decernit.

Exod. 25. 31.

Oleast. ib.

Lumina templi significant Christum in altari præsentem clare videre quis sis.

6. Quod Pontifex oblatutus, manipulum non cum reliquis sacerdotibus in sacrario, sed altari recipiat; magna dignum est animadversione. Scit utique Pontifex, sacrosanctum altare illud referre tribunal, in quo justis præmia, injustis pœnæ justo servantur à judice. Quia verò ipse ob muneris celsitudinem sanctus, impollutus, segregatus à peccatoribus, cælis eminentior æstimandus est: manipulum, quod mercedem significat, & præmium bonorum operum, sibi sumit: sed in altari, Christi solium referente, mundum in die novissimo judicantis. *Pontifex*, inquit Durandus, *postquam ad altare pervenit, manipulum accipit: ad denotandum, quod tunc demum bonorum operum effectivum præmium percipiemus, cùm ad æternum tribunal judicit pervenerimus.* Jam vides in altari præmia & pœnas, velut in judicii solio, dispensari. In eo ergo si justus eris, accipies plenæ messis manipulum? si peccator, pœnas non devitabis æternas: Sic enim ibi merces tribuitur sancto, ut impunis non relinquatur iniquus.

Cur Episcopus non in sacrario sed in altari manipulum brachio sinistro adaptet?

Durand. Rat. Div. lib. 4. cap. 7. num. 4.

7. In arca testamenti veteris: *Fuisse urnam auream habentem manna, & virgam*, tradit Apostolus. Sanè quam dispar unio? quam infida societas? Quid mannæ, & virgæ? dulci & amaro? melli, & felli? matris uberibus, & lictoris insignibus? Quia urna aurea, Christi præsignificabat humanitatem, congruè mannæ adjungebatur virga. *Arca Christus est*, ait Doct. Angelicus, *qui continet urnam auream continentem manna, id est, habentem in se humanitatem purissimam, cui est unita Divinitas, cujus est dulcedo super mel, & favum: continet etiam virgam.* Nam, & si certum sit Christum, ultra quod dici potest, & excogitari, ut experti perhibent, suavissimum esse, & dulcissimum: verum est etiam tali repletum esse amarore, ut ei etiam vox amarescat. *Vox diei Domini amara.* ait Sophonias. Christus itaque, dum in arca Eccle-

Hebr. 9. 4.

D. Thom. in cap. 11. Apoc.

Soph. 1. 14.

siæ

Christus in Eucharistia justis est manna, impiis vero & indignis est virga. D. Vinc. ser. in die Paras.

fiæ latet, mannæ dulcedinem, & virgæ amaritudinem continet, illam bonis, hanc reprobis servat, ut unde dulcescit justis, amarescat injustis, Vis rem habere præ oculis? Petrus, quia justus, manna; Judas, quia perversus, virgam expertus est; amatorem hic, ille dulcedinem. *Petrus*, ait D. Vincentius, *Postquam communicavit, dixit: O Domine, totum me confortavit; nunquam anima mea invenit tantum saporem in aliquo cibo:* Judas autem, ubi Sacrum percepit, præ quam concepit intrinsecus, amaritudine, nec viscera sustinere potuerit, quin ea canibus, avibusque projecerit: unde *Suspensus crepuit medius, & diffusa*

Act. 1. 18. *sunt omnia viscera ejus.* Quod, altare faciem venturi judicis præseferre concludit, in quo Christus, & manna adhibebit, & virgam: & unde in remuneratione sanctorum dulcior esse non poterit, inde nec in damnatione peccatorum amarior.

8. Dum Virgo Dei Genitrix salutaretur ab Angelo, deque mirabili Incarnationis mysterio, in utero ejus parrando, certior fieret,

Luc. 1. 29. perterrita est, & turbata. *Turbata est in sermone ejus.* Cur turbari potuit, cùm consolari potius & lætari debuerit? Deum sibi dulcissimum, cæli bonis onustum, venientem audit, & non jubilat? non exilit? sed conturbatur? *Sensit ad se supremum venire Iudicem*, ait Chrysologus. Tametsi Virgo sanctissima Deum suavissimum attenderet, & dulcissimum; expavescit tum, & turbatur. Judex est n. Deus, sic pavendus, sic formidandus, ut etiam dum pius apparet, pertimescatur à justis. Idipsum accidet in extremo libamine, in quo, quia: *Et à sinistra omnis iniquus condemnabitur*, ut habet Rupertus, *& à dextra vix justus salvabitur*, pallescent, & turbabuntur Sancti: Accidit & hoc in sancta Communione, in qua velut in ultima die formidatur à sanctis: unde, ex illis quamplurimi communicare non audent, ut de D. Bonaventura, & aliis, memoriæ proditum est.

D. Chrysol. serm. 104.

B Virgo in annunciatione Angelica turbata est quia sensit supremum ad se iudicem venire. Rup. in 3. Reg. cap. 3.

9. Quantæ fæcunditatis sit verbum *Bedolach*, quod Moyses ad exprimendum mannæ colorem usurpat, ex præhabitis constat. Quibus, & alios adde, ut videre est apud Lorinum ibidem, transferre *smaragdum*. Ex qua translatione sub typo mannæ magnum Eucharistiæ mysterium propalatur. Smaragdinus est Christus in solio altaris residens; residet enim ibi, quemadmodum in die novissimo, mundum examinaturus resedebit, Gemmæ nomen, Rationali affixæ, quod Moyses tertio primi ordinis loco commemorat, quodque Hieronymus transfert smaragdum; à verbo quodam; *Quod est fulminare, seu fulgorem emittere, ortum habet: & mea sententia significat lapidem fulgurantem*, ait Oleaster. Dum sacri altaris manna smaragdinum colorem dicitur præferre, Christus in eo fulgurare dicitur, & fulminare; quemadmodum in die illa tremenda coram toto orbe videbitur, cum smaragdi instar fulgurabit, fulminabit. Cum Joannes Apostolus, se quandam Christi mundum judicantis imaginem, visioni smaragdinæ similem vidisse recenseret, adnectit: *Et de throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua, & septem lampades ardentes.*

Smaragdinus est Christus in Eucharistia quia instar Iudicis ibi quoque fulminat. Oleast. in cap 28. Exod.

Apoc. 4. 5.

10. Demum, sicut Christus in finali judicio adveniet Angelorum exercitu constipatus. *Cum sederit filius hominis in majestate sua, & omnes Angeli ejus cum eo:* quos ad reproborum, & Dæmoniorum adducet interitum: *Angeli Sancti*, ait Cartusianus, *Projicient, & contundent tam Dæmones, quam homines perditos in infernum*; ita & in Eucharistiam cum Angelorum turma descendit. *Et pluet super eos sicut pulverem carnes, & sicut arenam maris volatilia pennata*, ait David, *Quia de cælo veniet corpus Christi cum volatilibus, id est cum Angelis*, exponit Hugo. Quos ad malorum pariter vindictam adducet. Ereptis n. gladiis summo judici, in altaris throno sedenti obsequentissimi assistunt, animadversuri in indignos, si Christus, quod bonitatis suæ oblivisci non potest, non suspenderet gladios. *Peccator*, inquit Paschasius, *certus sit, quia ultores Angeli nec semel indignè communicanti parcerent, nisi bonitas Christi, in cujus judicio pendent omnia, gladium suspenderet, & removeret interdum momentaneam mortem.* Sed quia ad Angelos sermo pervenit; age nunc sequens Angelorum theorema subjiciamus.

Matt. 25. 31.

Dio. Cartus. ibid.

Psal. 77. 27. Hugo Card. ibid.

Pasch. cap. 8. de Corp. Dom.

THEO-

THEOREMA V.

Virga tua.

Christi pane depastus magno sanctorum Angelorum agmine constipatur.

Pineda de reb. Salom lib. 2. cap. 4. n. 5. Qui mensa Eucharistica dignus est magno Angelorum agmine constipatur. Psal. 124. 2.

QUia olim lictores, ut mos erat Romanis, virga præcingebantur, & baculo; cum ait Psaltes: *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt*, idem est, ait Pineda, ac si diceret: *In mei defensionem mihi adversus hostes contulisti tuos lictores, tuam ipsam custodiam*, id est Angelos, qui Dei Regis Regum lictores sunt, & milites. Quo quidem honore (prosequitur) idcirco me dignum existimasti, quoniam *parasti in conspectu meo mensam*. Nam, qui mensa dignus est Eucharistica, magno Angelorum constipatur agmine, fulcituique præsidio.

1. Quod nequaquam futiliter primo ex eo probatur, quod ait idem Propheta, *Montes in circuitu ejus, & Dominus in circuitu populi sui.* Tunc Deus est in circuitu populi sui, cùm eum corporis, & sanguinis sui participem fecerit, & sanctificaverit. Qui enim pro merito Christi corpus accipiunt, Christo, ceu regia quadam veste, circumdantur. *Qui hujus sanguinis sunt participes, ipsam regiam Christi stolam induti, imo ipsum Christum induti sunt Regem*, ait Chrysostomus. Dum verò suum populum Christus per sui corporis, sanguinisque participationem circumdat, montes sunt in circuitu ejus: tales nempe, tantique custodes, fortitudine præstantes, & robore, ad illum accedunt, ac circumvallatus montibus videatur. Quinam sunt hi montes? Angeli ait Laurentius Justinianus. *Montes videlicet Angeli, qui ob eorum sublimem gloriam montes merito nuncupantur.* Tanto studio, tantaque cura eos Deus prosequitur, quos suæ communionis dignos invenerit, ut ad honorem paritet, & tutelam Angelorum agminibus coronet, & cingat. *Montes in circuitu ejus.*

D. Chrysost. Ho. 45 in Ioan. Qui Christi corpus accipiunt Christo seu regi à veste amiciuntur. D. Laur. Iustin. Digne communicantes Angelorum agmina coronant.

2. Hominem, in quem per sacram Communionem Christi corpus ingrediatur, nihil à sepulchro Christi differre debere autumat Antonius. *Quia*, inquit, *in corpore ejus per communionem habet quiescere corpus Christi; ut in sepulchro.* Ea igitur, quæ Christi sepulchro inerant, necesse est habeat. Sicut Christi sepulchrum excisum erat in petra, magnum ori ejus saxum advolvebatur, in horto, & juxta Calvarium situm erat: ita & dignè communicans in mundi, Dæmoniscque tentationibus instar petræ durescat: saxum, de non recidendo propositum ad os suum adhibeat, situs sit in horto: hortus enim conclusus ejus debet esse mens, in quo non quercus aut fagus, quæ bestiis fructificant, sed rosarum flores, sed lilia, sed violæ, cunctarumque virtutum herbæ odoriferæ videantur: Tandem sit juxta Calvarium, sit Cruci Christi vicinus; Christum passum, & mortuum, sedulo contempletur. Ubi autem homo talis, ad Christum excipiendum, se disposuerit apparatu, sequè sepulchrum effinxerit; censendum est ab Angelis non relinqui: numquam enim Angeli sepulchrum Christi relinquunt. Tradit Matthæus, suscitato Domino, super sepulchri lapidem Angelum visum esse, quem mox sessurus è monumento revolverat. *Angelus enim Domini descendit de cælo, & accedens revolvit lapidem, & sedebat super eum.* Quem non stare, sed sedere audiens Chrysostomus ait: *Sedet quia ab illo tam venerabili sepulchro numquam Angelus recedit.* Sanè sicut stare, mox recessuri est; sic sedere moras facturum significat.

A. Antonin. pa. 3. tit. 14. de Sacram. Euch. Quid in Sacra Communione Corpus Christi accipit, sepulchrum Christi efficitur.

Angeli dignè cõmunicantes velut sepulchrũ Christi nunquam deserunt. Matt. 28. 2.

D. Chrysost. ser. 77

3. Ænygmaticè hoc metipsum Propheta noster explicuit cùm *Immittit*, inquit, *Angelus Domini in circuitu timentium eum.* Ubi per Angelum Domini, Christus magni consilii Angelus capiendus; qui eo quod pro salute mundi sit missus à Patre, rectè Angelus dicitur. Per timentes eum, eos qui è sacro altari corpus ejus accipiunt, quod solis Deum timentibus impertitur. *Escam dedit timentibus se:* ait idem. Pro quibus sacri eduli abscondita est dulcitudo. *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te.* Sed quidnam in eorum circuitu Christus immittet, qui dignè corpus ejus acceperint? Propheta, solum ait *Immittit*, quod autem immittit, silet: sed, quod silet Propheta, Aygnanus, hu-

Psal. 33. 8.

Ps. 110. 4

Psal. 30. 20.

hucusque dictus Incognitus, sed satis cognitus, explicat. *Angelus*, inquit, *Christus in ipso Sacramento immittit in circuitu timentium eum, ad eos de periculis eruendos, alios scilicet Angelos.* Hoc est: Quos semel Christus Jesus corporis, & sanguinis sui Sacramento reficit, Angelos suos circa eos immittit, quibus constipentur, & fulciantur. Sed expende quod non ait, ad dexteram, aut ad sinistram sed in circuitu, immittere. *In circuitu timentium eum.* Siquidem Sancti Angeli communicantes, non modò circumdant, & protegunt, sed & decorant, honorant, coronant.

Incog. in Psal. 35. vers. 56. Angeli dignè communicantes non solum circumdant & protegunt, sed etiam ornant.

4. Quod sapientissimus Salomon, non edulium, ferculum, panem, aut cibum, sed escam Angelorum, dixerit Eucharistiam, *Angelorum esca nutrivisti populum tuum*, non absrè dictum est. Inquies autem. Quid inter escam interest, & prædicta, cum omnia sub cibi genere promiscuè contineantur? Verum quidem est cuncta hæc cibos esse: illud tamen habet esca præ cæteris, ut non quemlibet cibum significet, sed cibum ad quem animalia eatenus naturali gustu feruntur, ut in laqueos, & in retia incidant. Neque, n. venator, aut piscator ad alliciendas aves, aut pisces, quemcumque cibum assumit, sed illum, cujus sapore præ cæteris affici non ignorat. Ut ad filutos pulmonem tauriassum, ad sargos farinam jure caprino madefactam; nam hi mitò capellas prosequuntur amore: ad palamides purpuram, ad mugiles aphios, seu squillas parvas marinas, & hic de reliquis. Animalia namque sympathia quadam ab aliquarum rerum amore attrahi solent, quæ ex Philosophia petenda sunt, quæ animalium naturas, peculiaresque mores ostendit; quibus cognitis, faciliter conjiciuntur & escæ, ut capiantur. Dum igitur Eucharisticum Sacrum esca Angelorum dicitur, *Angelorum esca nutrivisti populum tuum*, ideo dici autumandum, quod Paradisi aves alliciat, ut ad eum descendant, cui dignè datum est manducari. *Hic mysticus sanguis*, ait Chrysostomus, *Dæmones procul expellit, & Angelos ad nos allicit.* Quidni advolent Angeli, ubi Rex Angelorum inhabitat?

Sap. 16. 20. Cur Eucharistia Angelorum esca nominetur, non verò cibus panis, edulium.

Angeli per Eucharistiam veluti per escam facilè alliciuntur.

D. Chrysost. Hom. 45. in Io.

5. Hic Salvatoris nostri sententia perpendenda se offert. *Vbi fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ*: Nam quia per corpus Eucharistia venit, in qua corpus Domini veraciter continetur; perque aquilas Angeli, idem est dicere. *Vbi fuerit* &c. quam ubi fuerit Eucharistia, illuc descendent, & congregabuntur Angeli: Cur autem Angeli, dum circa corpus Domini congregantur, dicuntur aquilæ? Quia mundi sunt, & munditiæ amatores: mundissimum Salvatoris corpus diligunt, ac venerantur. Scribit Plinius quoddam genus aquilarum esse, perinde mundum, ut nonnisi in aere aucupetur; nec unquam ad deprædandum, nè polluatur, ad terram volare. Tum etiam quia alas habent, ut aquilæ; ut quos sacro cibo viderint enutritas, sub umbra alarum suarum reponant, & protegant. Ex D. Leonem. *Circa corpus Domini aquilæ sunt, quæ spiritualibus alis circumvolant, videlicet Angeli sancti, Spiritus mundi, mundiciam amantes, mundum corpus Domini venerantes, ac fideles præsentes protegentes.*

Vbi fuerit corpus Domini, illic congregabuntur & Angeli velut aquilæ.

Plinius D. Leo apud S. Th. opus. 58. cap. 2. Cant. 1. 16.

6. Nunc videamus quid sibi velit Sponsa, cùm dicit: *Lectulus noster floridus.* Ex eo utique, quod ex Solomone Rabbino, sub lecti nomine Sanctuarium venit, in quo Deus in medio nostrum cohabitare dignatur. *Facient Sanctuarium, & habitabo in medio eorum*, recte etiam ille venit, in quo Deus, ubi dignè communicaverit, velut in Sanctuario, & lectulo, quiescit, & habitat. Sed cur hic lectulus dicendus est floridus, *Lectulus noster floridus?* Quia cæli floribus, id est Dei Angelis, quos fert hortus Paradisi, circumdatur, & variegatur; non in decorem, & ornatum solummodo, sed & in tutelam: legunt enim alii: *Lectulus noster umbrosus.* Significare itaque voluit Sponsa, Angelos more aquilarum eos, sub alarum umbra recipere, quos participes noverint corporis, & sanguinis Domini, instarque lictorum, à quocunque malo studiosè protegere.

Rabbi Salom. ibid. Exod. 25. 8. Sacrarium in quo est Eucharistia lectulus est Christi, qui floridus vocatur, quia Angelis stipatur. Alia Transl. Cant. 4. 4 Dignè communicantes sunt collum David tuum, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.

7. Sponsus etiam hoc ipsum significavit, ubi Sponsæ collum turri quam mille circumdant clypei, comparavit. *Sicut turris David collum tuum, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.* Nam quia per collum cibus in ventrem ad corporalis vitæ conservationem trajicitur, typus eorum est, qui vitæ æternæ cibum, cordis trajicientes in ventrem, à morte præservantur æterna; quâ nequaquam homines devitabunt, nisi filii

vid quod Deus mille clypeis, id est Angelis munit.

hominis carnem, & ſanguinem comederint, & biberint. Hoc autem collum turris eſt fortiſſima, clypeis mille circumdata. Turris quidem, quia terret hoſtes, ob clypeos, quibus circumcincta protegitur. Sed quinam ſunt hi clypei, qui Chriſti pane refectum acerrimè defendentes, hoſtibus terribilem reddunt, & formidabilem? Angelorum præſidium ait Nyſſenus. *Exiſtimo autem per turrim, clypeorum multitudine in orbe circumdatam ſignificari Angelorum præſidium.* Quos pane filii ſui paſcere non dedignatur Altiſſimus, ſuo præſidio munit, ſatellitio protegit, Angelicis clypeis circumcingit. Et conſentaneè quidem. Nam ubi Princeps, ibi præſidium Principis. Nefas eſt ſatellites ab ea aula recedere, in qua Rex reſidet, & moratur.

D. Greg. Nyſ. Hom. 7. in Cant.

8. Nos autem (obſecro) ne recedamus à Canticis, ni prius aliud ejuſdem ſponſæ præconium explicemus. *Venter tuus*, ait Sponſus, *ſicut acervus tritici vallatus liliis.* Quibus verbis Spiritus ſanctus animam proculdubio effingit, tritico cæli repletam. Hæc enim ſola laudanda eſt, & commendanda repletio; cum omnis alia abominanda ſit, & exprobranda. Cur autem animæ venter Chriſti pane refectus, liliis vallari dicitur, non autem roſis, violis, aut narciſſis? *Vallatus liliis.* Quoniam lilia cum Angelis quandam habent analogiam, ut ad hos ſignificandos illorum nomen aptè transferri poſſit. Lilia quidam ſunt Angeli, utpote olympi cives, ſupra terram erecti, niveo puritatis, ſanctitatiſque candore nitentes: clauduntur que inferius, ſuperius dilatantur; quia ſolis cæleſtibus mens eorum afficitur. *Quid enim ſunt lilia, niſi Angelorum præſidia?* ait D. Bruno. Angelorum igitur præſidio vallatur quilibet, quem Deus divini tritici non judicavit indignum.

Cant. 7. 2.

Venter digne communicantis eſt ſicut acervus tritici vallatus liliis id eſt Angelis.

D. Bruno ſerm. 1. de Martyrio.

9. Ubi mediator Dei, & hominum Chriſtus paſſionem tulit, & mortem, vox quædam in templo Salomonis innotuit, clamantium, & dicentium: *Migremus hinc.* Quorumnam fuit hæc vox: Sanctorum Angelorum, Jeruſalem relinquentium, ac deſtituentium. Jure quidem Angeli diſceſſerunt ab ea, quæ à ſe adeo turpiter Dominum Angelorum pepulerat. Aderant prius illi cæleſtes ſpiritus, quia Dominus adetat, quem cœleſtes ſpiritus comitantur. *Ierusalem montes in circuitu ejus, & Dominus in circuitu populi ſui*, inquit Propheta. Hoc eſt, dum in circuitu populi ſui Dominum habet Jeruſalem, habet & Angelos Domini, per montes, ut ſupra dictum eſt, ſignificatos. Ubi vero Regem Angelorum noluit, deſtituta eſt Angelorum præſidio. Sic ait Paſchaſius. *Legimus in Ioſepho, poſt paſſionem Domini clamatum eſſe publicè multis audientibus, in arce murorum Ierusalem. Tranſeamus ex iis ſedibus. Nec immeritò; quia Dominum Angelorum habere noluerunt.* Qui ergo Dominum habent, Angelorum præſidio fulciuntur; qui à Deo ſunt procul, ſunt & Angelorum agmine deſtituti. Quid de illis dicendum, qui dignè communicantes, Angelorum Regem intra animæ clauſtra ſuſceperint? Angelorum agmine procul dubio conſtipari.

Pſal. 124. 2. Pulſo ab Ieroſolymis Domino Angeli quoque receſſerunt. Paſch. in cap. 12. Matth.

Ioſeph. Hebr. de bello Iudai. lib. 7. cap. 17.

10. Huc reſpexit Salomon, dum obitum impiorum his conviciatus eſt verbis. *Et erunt poſt hæc decidentes ſine honore & in contumelia inter mortuos in perpetuum.* Hoc eſt, funus eorum tanto afficietur opprobrio, talibus contumeliis, & ignominiis, ut ſine ullo honore eorum ſpectandus ſit interitus. Hoc autem (inquies) non videtur conſtare, cum paſſim pleroſque ex ſceleſtiſſimis, & perditiſſimis videamus, magno funeratos honore, magnaque pompa ſepultos. Tametſi (inquam) tale funus noſtris appareat honoratum obtutibus; Dei tamen, ac ſanctorum oculis, nulli non patet opprobrio. Decidunt namque ſine Angelis, qui juſtorum juſta, honorant. *Privantur*, inquit Lyranus, *honore juſtorum, quorum animæ ad requiem deſeruntur per obſequium Angelorum.* Magnus animarum honos, ad cælos Angelorum obſequio tranſportari. Dignè honore privantur improbi, quia procul moriuntur à Deo. Potiuntur juſti, quod ſecum habeant Deum, in Viatico acceptum. Unde ait Chryſoſtomus: *Qui de vita hac emigraturi ſunt, ſi myſteriorum hujuſmodi cum pura, & munda conſcientia fuerint participes, ſpiritum efflaturi, Angelis eorum corpora ſatellitum more ſtipantibus, propter aſſumptum illud Sacrum, hinc rectà in cælum adducuntur.*

Sap. 4. 19.

Magnus animarum honor ad cælos per Angelos deportari ut ſit Sacro Viatico communitus. Lyran. ib.

D. Chryſoſt. lib. 6. de Sacer.

THEO-

THEOREMA VI.

Et baculus tuus.

Mira vis fidei nostræ, sine qua nec cæli munera, nec munerum elargitorem, Deum, possimus promereri.

BAculus, à quo se Propheta prædicat consolatum, fides nostra est. *Nam baculus fidem notat:* ait Abulensis. Fides sola est, quæ nos in necessitatibus nostris, ut in votis est, consolatur. Sine ea, nec cæli munera, nec cæli Regem, possibile est promereri. Fidei opus est, quod sua, seque nobis Deus præbeat in altari.

Abul. q. 32. in c. 26. Matth.

1. Adverte primò, quo pacto Dominus cæcum, Bethsaidæ oblatum, illuminarit. *Et veniunt Bethsaidam,* inquit Evangelista, *& adducunt ei cæcum, & rogabant eum, ut illum tangeret: & apprehensa manu cæci adduxit eum extra vicum, & expuit in oculos ejus.* Vide, quod *Eduxit eum extrà vicum.* Cur extrà vicum eduxit? nonnè eum in vico, æquè ac extrà vicum, sanitati poterat restituere? poterat illuminare? Egebat beneficio loci, qui nullius, ut nulli non patet, indiget? Nec loco, nec tempore, nec re alia quapiam indiget Dominus ad miracula perpetranda: ubique & semper est prævalens, ubique, & semper fortis, ubique, & semper omnipotens. Quod cæcum extrà vicum eduxerit, ubi (ut ipse alibi testatus est) infidelitas grassabatur; fuit, ut eum ab infidelitate educeret, ad fidem converteret, fidelemque faceret; nam sine fide oculorum lumen non poterat impetrare. Hæc est sententia Petri Chrysologi. *Hæc est Bethsaida, cujus perfidiam Dominus exprobrat, dicens: Væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro, & Sydone virtutes factæ fuissent, olim in cilicio, & cinere pœnitentiam egissent. Ergo apprehensa manu ejus, de domo infidelitatis eduxit, levat eum de perfidiæ sessione, ut ante fidem, quàm oculos daret, ante menti, quàm corpori redderet sanitatem.* Ac si concluderet. Attende fidei nostræ vim, & obstupesce. Oportuit prius fidem præstare cæco, quàm lumen; quasi sine fidei lumine, cætera cæli dona nobis conferre non posset.

Mar. 8. 21.

Christus cæco prius oculum mentis, id est, fidem restituere voluit quam oculos corporis. D. Chrysol.

2. A cæco ad leprosum me confero, qui cum à Christo salutem expeteret, inquiens: *Domine, si vis, potes me mundare,* respondit Christus exemplo: *Volo mundare.* Additque Evangelista: *Et confestim mundata est lepra ejus.* Vides quam ocyus, qua celeritate dignatus est Dominus mundare leprosum, nec per parvum instans distulit beneficium? Quænam hujus celeritatis est causa? Fortè hic apud Christum magnæ erat auctoritatis, magnæ virtutis; dignus propterea, ut statim, quæ rogaret, acciperet? Sanè hoc non impossibile. Sed Adamantius præter solam fidem, nullum aliud in eo recognoscit meritum; idcirco indicat tam repente sanitate donatum, quod ad cælestem medicum fide imbutus accesserit: Dicentem enim Dominum. *Volo mundare,* idem esse autumat, ac si diceret: *Non dubitasti credere, non tardo sanare; non distulisti confessionem, non differo te mundare* Magna sanè vis fidei. Quæ Deum precamur, sola fides impetrat, imò potius extorquet. Ubi fides adest, spes non absit: quia Dei munera procul esse non possunt.

Matt. 8. 2.

Fides impetrat imò extorquet quæ Deum precamur.

Orig. Homi. 5. in Diverf.

3. Ad Chananæam nunc divertamus, de qua Marcus. *Inde surgens Iesus abiit in partes Tyri, & Sydonis: & ingressus domum, neminem scire voluit & non potuit latere. Mulier enim statim, ut audivit de eo, cujus filia habebat spiritum immundum, intravit, & procidit ad pedes ejus.* Quod Christus domi occlusus latere voluerit, & nequiverit; magnam Chrysologo difficultatem ingerit. *Velle, & non posse,* inquit, *non est divinæ majestatis, est infirmitatis humanæ: Scriptum est enim. Omnia, quæcunque voluit Dominus, fecit in cælo, & in terra, in mari, & in omnibus abyssis. Et Apostolus: voluntati ejus quis resistet?* Leprosus dicit ad Dominum: *si vis potes me mundare, & Evangelista dicit: Voluit, & non potuit latere?* Demum respondet. *Nunquid ita extollenda est mulieris fides, ut inclinetur Domini possibilitas, ac voluntas? Aut est tanta sagacitas fidei, ut nolente Deo, divinum valeat investigare secretum?* Velut si apertius diceret. Tantæ virtutis fides est apud Deum, ut Deus videatur exequi non posse, quod contra id, quod fideliter petimus, decernit. Occludit se Dominus domi, latere satagit, & ignorari: fidei tamen occludi, & latere non potest: cum enim Chana-

Mar. 7. 24.

D. Chrysol. serm. 100.

Si potentiam fidei Dei potentia conferas, plus Fides quam Deus quodammodo posse videtur.

næx fides, quam ipse tantopere commendavit, ut filiæ salutem exposceret, detexit occlusum. Itaque si potentia a fidei, Dei potentiæ conferas, videtur quodammodo plus posse fides, quam Deus, Deo hoc præstante, ut advertas, quantò te munere locupletavit, quo Dei munera, vel Deo ipso nolente, à Deo valeas extorquere.

4. Non est omittendum, quod ubi Dominum Petrus super aquas vidit incedere, eadem ab illo petierit liquida calcare vestigia, *Domine si tu es, jube me ad te venire super aquas.* Quodque id à Domino faciliter impetraverit: audiens enim *Veni*: sua è navi descendens, miro quodam spectaculo siccis per æquas pedibus ambulabat. Sed cum id Petrus nulla petierit necessitate compulsus, utpote qui navi, qua vehebatur, quam facilè ad Dominum poterat pervenire; potuit, imò debuit Dominus, ejus non modo precibus non annuere; sed & genium increpare, velut rem expostceret supervacaneam: sua enim signa Deus præter necessitatem nullatenus assolet perpetrare. Quare id ergò concessit? *Ne quid fidei negaret desideris*, ait Gaudentius. Velut si diceret: Quia Fide accinctus suum proposuit placitum Apostolus: illico Dominus ejus annuit obsecrationibus; ne unquam diceretur; intercedente fide, quodquam alicui denegasse. Nihil quidem fides postulat, quod à Deo denegetur. Omnia Deus libenter fidei concedit, omnia donat, omnia inquam, quæcunque fides exposcit elargitur fidei auctor. Videtur ergo fides Dei thesaurorum clavibus potiri, ipsumque Dei velle sua subditione tenere. Quin & Dei omnipotentiæ coæquari: sicut enim Deus cuncta facere potest, sic fides, quæcunque Deus poterit, impetrare. *Omnia possibilia sunt credenti*, legimus ex ore Domini.

5. Ubi vero Petrus è navi, annuente Domino, descendit in mare, ac super aquas alacriter ambularet, magnum ventum, & validum excitatum, funditus mare commotum, Petrumque mergi cepisse, subdit Evangelista. *Et descendens Petrus de navicula ambulabat super aquam, ut veniret ad Iesum: videns ergò ventum validum, timuit, & cum cepisset mergi, clamavit dicens*, &c. Sidum Petrum in mari periclitantem, proximumque naufragio, vides, rogas: Quare, qui tam feliciter cæperat ambulare, nunc submersionem patitur, & naufragium. Respondet Bruno: *Fides, qua portabatur, ab eo recessit.* Fides erat, quæ tantum in Petro operabatur miraculum; mox quia fidem amisit, mergi cæpit, & interire. At si insistas. Ad quidnam fides opus erat Petro, cui qui cuncta potest, præsto erat, Christus? Nonne poterat Christus, quæ Petri fides effecerat? Poterat quidem Dominus quæ fides poterat in Petro: sed tantum tribuit fidei, ut fide absente, ipso etiam præsente, nil audeat operari. Advertendum idcirco, quamvis ad impetranda Dei dona, virtutum omnium acies fortissimè dimicent, fides autem deficiat, nullatenus consequenda. *Ecce* subdit Bruno, *si Domino præsente, fide autem absente, Petrus mergitur: quis unquam sine fide, cunctis etiam virtutibus circumstantibus, securus esse poterit?* Christus impotens, seu inops, vel forte avarus, videri potest incredulus; cum ad nutum solius fidei sua dona dispenset.

6 Sanè mirabile, fereque incredibile est illud ad Hebræos Dominicum paradoxum. *Omnis locus, quem calcaverit pes vester, vester erit.* Hoc est. Si pede vestro mare calcaveritis, terram, cælum, Deum; vestrum erit mare, vestra terra, vestrum cælum, vester Deus. Quid pes iste est quæso, quem sive in mare, sive in terram, sive in cælum, vel in Deum ipsum extendero, Dominus ero maris, terræ, cæli, Dei? Fides, cujus tanta est vis, quod si te in ea fortiter obfirmaveris, cunctarum rerum, quæ vel in terra, vel in cælo, vel supra cælum à Deo expetieris, voti compos fies. Vides quam nova, quam mira sunt, Christianæ Fidei opera? Nihil est à fide expetitum, quod sit unquam à Deo denegatum. De iis agens Bernardus, qui fide stabiliti, Dei munera petunt, ait: *Tales itaque magna audent, quia magni sunt; & quæ audent, obtinent juxtà verbum promissionis: Quemcunq; locum calcaverit pes vester, vester erit. Magna siquidem fides, magna meretur; & quatenus in bonis Dei fiducia pedem porrexeris, eatenus possidebis.*

7. Quidnam unquam Sancti, parvi, vel magni ponderis, fide non interveniente, à Deo obtinuerunt? Invias maris semitas calcavit Hebræus, sed non sine fide. Solem, & lunam detinuit Josue, sed adjutorio fidei.

Pro-

Matt. 14. 28. — *Nihil Fides postulat quod à Deo denegetur.* — *D. Gaud. ser. 19.* — *Mar. 9. 23.* — *Matt. 14. 30.* — *Mox ut Petrus fidem amisit, mergi cæpit.* — *D. Bruno de Ornatu Eccles. cap. 1.* — *Deut. 11. 24.* — *Nihil est unquam à Fide expetitum quod à Deo sit denegatum.* — *D Bern. ser. 52. in Cant.*

Prostravit David Gigantem, sed fidei robore. Fides fuit in causa, quod Job non desperaret. Tobiæ cæcitati fides attulit pharmacum. Fides Danieli alligavit ora leonum. Jonam salvavit in ceto, & in igne Babylonico pueros. Ut Petrus calcaret undas, perque liquida deambularet itinera, sola fides ut dictum est, præstitit. Sic philosophatur Zeno. *Hac*, inquit, *Moysi in mari rubro terram vitream fecit; hac ut cursus soliti contempta mensura, Iesu Nave desiderio solis, lunæque suos frænos induxit. Hac de armato Golia David inermi triumphos attulit. Hac in Iob in crebra, & ingentia mala non desperavit. Hac in Tobia cæcitate medica fuit. Hac in Daniele ora leonibus alligavit. Hac in Iona cetum in cymbam convertit. Hac in tribus pueris ignes amœnos effecit. Hac mare pedibus ambulare posse in Petro præsumpsit.* Quæ quidem eatenus scripta sunt, ut clarè intelligas, te Dei donis potiri non posse, procul ab adjutorio fidei.

Fides in sanctis omnia miracula operatur.

D. Zeno ser. de fide, &c.

8. Mirantur plerique (ut opinor) quod obtinuit Chananæa, ejus à Marco precibus adscribi, fidei verò à Matthæo. Miratus sum aliquandiu & ipse. *Propter hunc sermonem vade: exivit Dæmonium à filia tua*, recenset Marcus concessionis verba fuisse. Matthæus verò, *Magna est fides tua, fiat tibi sicut vis.* Si Christum scribit Marcus annuisse petitis ob preces, cur scribit Matthæus ob fidem? Censendum fortè summi Regis scribas eadem de re varia retulisse? sibique non constare, sed contradici? nemo sanæ mentis tale quid cogitabit. Quorum enim calamus unus, una manus, unus, qui verba dictaret, Spiritus, eadem dixisse arbitrandum: nec per latum unguem alterum ab altero discrepare. Verum est Chananæam precibus impetrasse petita: sed rectè hoc fidei adscribitur, quoniam fides præbuit precibus efficaciam. Consule Victorem Antiochenum hæ loca sic concordantem. *Matthæus sanationis causam fidei, Marcus sermonis virtuti adscribit: sed in idem redditur: efficax enim sermo ex efficaci fide prodibat.* Claudicant sine fide preces, frigent orationes, quæ fidei non foventur fervore. *Petite, & accipietis* ait quidem Dominus: sed hæc petitio fide est animanda. *Qua absente, etiam Domino præsente, Petrus mergitur.*

Mar. 7. 29 Matt. 15. 28.

Fides precibus nostris efficaciã præbet.

Vict. Antioch. in cap. 7. Marci. Matt. 7. 7

D. Bruno de Ornat. Eccl. c. 1.

9. Dic mihi, quoties Deum es deprecatus, ut quæ tibi necesse sunt, impetriat, nec unquam impetrasse te aliquid, meministi? Unde fortè tibi prava cogitatio irrepsit, ut vel tenacem, vel pauperem Deum æstimares, utpote qui, vel quæ affluenter habeat, nolit erogare; vel nil penitus habeat, quod possit erogare. Sed væ tibi miserrimo. Tantum abest, ut Deus tenax sit, vel pauper, quod præ nimia liberalitate, & magnanimitate, bonorum suorum æstimetur effusor: præque nimiis thesaurorum suorum divitiis, in comparatione ejus, *Divites eguerunt, & esurierunt.* Quod rogatus sua tibi non tribuat, tuæ defectus est fidei. Sine fide eum adis, qui non nisi per fidem sua dona communicat. Ipse tenacem facis Deum, & pauperem; quem, si fidem haberes, largum experireris, & divitem. *Nos certè compellimus Christum esse tenacem: namque pusillanimorum diffidentia facit pauperem Christum. Plena fides divitem illum, & largum in exhibendis muneribus experitur* ait Petrus Damianus.

Plena fides Deum divitem in exhibendis muneribus experitur.

Petr. Damian. Opus. 12. c. 3

10. Quid quæso causæ est, quod mulier illa (Martham putat Ambrosius) sanguinis fluxu laborans, ubi Christi fimbriam tetigit, sanitatem obtinuit: Nos verò toties, ac toties Christum sumimus in altari, nec semel sanitati reddimur, nec curamur: Deest ne Christus nobis, qui mulieri non defuit? Deest quidem; sanè deest iis Christus, quibus deest fides: præsto est autem, ubi fides adest. *Tetigit* ait Chrysologus, *vestimentum mulier, & curata est, & ab antiquo est absoluta languore. Miseri, qui quotidie corpus Domini tractamus, & sumimus, & à nostris ulceribus non curamur. Non Christus infirmantibus, sed fides deest.* Statutum est à Deo, nihil cuiquam fide absente concedere. A quibus procul est fides, Dei procul sunt dona.

Deest iis Christus quibus Fides deest præsto autem est quibus Fides adest. D. Chrysol serm. 33.

11. Multoties te observasse puto, gladium vitæ ligni custodem, à Moyse nuncupati versatilem *Collocavit*, inquit, *Deus ante Paradisum voluptatis Cherubim, & flammeum gladium, atque versatilem, ad custodiendum viam ligni vitæ.* Cur verò dicatur versatilis, à Magno Basilio sic elucidatur. *An ignoras, quod flammeus gladius positus est ad custodiendã viam ligni vitæ, incredulis quidem horrendus, & inflammatus; credentibus verò facilis accessu, & placidè fulgens. Et fecit Dominus ipsum, ut convertatur. Cum enim fidelem viderit, tergadat; cum verò alium non signatum, aciem ob-*

Gen. 3. 24 Cur gladius Angeli versatilis fuisse dicatur. D. Basil. Conc. Exhor. ad Bapt.

Eucharistia fidelibus non infidelibus tribuenda est.

vertit. Hoc est, idcirco gladius, ligni vitæ custos, versatilis nuncupatur, quia modò aciem, modò tergum vertere perhibetur: aciem incredulis, quibus ne sacros legant fructus, viam ministrando præcludit: tergum verò credulis, & fidelibus. Cedit enim his, viamque pandit ad lignum, ut expetitis fructibus perfruantur. Quid est lignum vitæ, nisi Eucharistia, quam Christus vitæ panem appellat, quam qui manducaverit, vitam habebit æternam: hoc sat ante probarum: ante illam versatilis gladius idcircò esse describitur, ut liquidò intelligas salutiferum fructum, solis fidelibus tribui, alienis autem à fide, nullatenus impertiri.

THEOREMA VII.

Baculus tuus.

Ad sacrum Ecclesiæ Symposium non nisi per pœnitentiæ fores peccatoribus patet aditus.

DUm sacra altaris libamina sugimus, usque adeo reficimur, & solamur, ut huic collata, nulla nobis sit alia consolatio. Quoniam verò dum peccatores sumus, sacro hoc solamine, nisi prævia Pœnitentia, frui minimè possumus; *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt*, ait Dei Propheta. Id est, Peccatorum meorum confessio, quam tu Deus meus instituisti, efficit, ut Eucharistiæ communione lætificer, & consoler. Sanè per baculum peccatorum confessio capienda, qua priusquam sacra scandamus altaria, & nos ipsos judicamus, & à Sacerdote, Christi vicario, absolvimur, & dealbamur. *Baculus*, ait D. Thomas, *significat rectitudinem justitiæ, qua debemus nosmetipsos de nostris excessibus ante Communionem judicare.* Ad sacrum Ecclesiæ symposium nonnisi per pœnitentiæ fores peccatoribus patet aditus.

Confessio peccatorum ante Eucharistiæ sumtionem instituenda per baculum significatur. D. Thom. Opusc. 5. cap. 16.

1. Quamquam per primum mensem (un- *Exod. 12. 1*
de incipiebat annus, inde nostrum auspicandum est Theorema) cui nomen est Nisam, in quo agnum immolari, præceptum est, sentiant quamplurimi Martium; non desunt tamen qui Aprilem intelligant. *Ego puto, quod mensis Aprilis Nisan vocatur.* Lyranus ait. Cujus etiam sententiæ est apud Glossam Rabanus. Quia verò sacra agni immolatio sacrificium Eucharisticum figurabat; in quo agnus, qui mundi tollit peccata, quique pro ovibus immolatus est, & occisus, laute manducatur: innuebatur ex ea, nos nisi in mense Aprili Sacramentum istud sumere non debere. Quorsum potius in mense Aprilis, quam in alio quopiam: Magnum hæc res occludit mysterium, quod ex Aprilis etymologia luculenter exploditur. Aprilis enim ab aperiendo dicitur, quod tunc temporis terram colonus adapetiat. *Dicitur Aprilis, quasi Aperilis*, ait Rabanus, *quia tunc aperitur terra, proferendis virgultis, herbis, & floribus.* Ex quo clarè moneris, peccatorem minimè posse sacris agni carnibus vesci, ni cor prius & os Sacerdoti fatisfat, confitendo excessus, enodando culpas, emendando facinora. Hùc Bernardinus aspiciens, ait communicanti: *Vtinam sit iste mensis Aprilis, in quo aperiatur cor tuum.* Vellem quemcumque mensem, in quo ad sacram mensam agnum sine macula comesturus accedis, Aprilem tibi esse: vellem cor, & os tuum divino aperiri Vicario, quatenus te nulla culpa coinquinet, indignumque reddat sacrosancto ferculo.

Lyran. ib.

Cur Communio Paschalis communiter in Aprili dispensetur? Raban. apud Gloss. ibid.

Ante communionem confitearis peccata tua. D. Bernardin. tom. 4. ser. 44.

2. Idipsum Christus, qui aperire solebat ora Prophetarum, per os David affirmat, eum peccatori: *Aperi*, inquit, *os tuum, & implebo illud.* Ubi ne dubites de Communione locutum, qua os tuum impletur. Ibi enim sub sensibilibus panis, & vini Christus manducatur, & bibitur, qui solus potest os nostrum, cæteris eum occupantibus, adimplere. Ut itaque os tuum sacro repleatur edulio, aperiendum est prius. *Aperi os tuum, & implebo illud.* Sed ais: Ad quid hoc præceptum? Quodnam illius opus: fierine potest unquam, ut Christum clauso ore recipiam, & manducem: Ego quoties Christum recipio, toties os meum aperio. Rectè ais; sed falleris. Certum est quidem, te nec sactum Christi corpus, nec alios edere posse cibos, ni os prius aperias. Neque ad hoc indiges Dei mandato. Aperitio cordis, & oris per confessionem culparum per hæc tibi verba præcipitur. Non enim dignus es Christum accipere, nisi per confessionem os prius aperias

Psal. 80. 11

Non mereris Christum in communione accipere, nisi per confessionem os tuum aperias.

perias, evomasque peccata. *Tunc os aperitur, quando mortalis culpæ obstaculum removetur*, ait Bernardinus. Culpa magnum est cordis obstaculum, ne in illud introeat Christus, per apertionem oris, & cordis in confessione est emovendum.

D. Bernardin. tom. 2. serm. 5. a. 1. c. 1.

3. Ad Sacrum Christi convivium, qui speciosus est præ filiis hominum, invenustum accedere, est indecentissimum. *Si Rex Babylonius*, ait Chrysostomus, *ex captivitate diligens adolescentulos pulchros specie, & decoros aspectu, sumpsit. Multo magis nos sanctæ mensæ assistentes, regia specie pulchros esse decet: aurum animæ mundum habentes, vestem purum, calceamenta regia.* Cum Socrates ad Agathonis convivium soleatus, & unctus, idque præter morem, ut fertur, accessisset: deque novitatis causa à quodam scisitatus: *Vt pulcher*, inquit *eam ad pulchrum.* Cur quæso nos ad Christi pulcherrimi mensam invenusti accedemus & turpes; Sed quinam nobis ad eam pulchritudinem divino dignam conspectu patere potest ingressus; qui nostras adeo turpiter peccatorum illuvie animas sordidavimus: Peccatorum confessio, & Pœnitentia. Nonne David dicentem audis, *Confessio, & pulchritudo in conspectu ejus*? Sane ait Incognitus, *Confitendo fit homo de fædo pulcher. Si ergo amas pulchritudinem, confitere, & sis pulcher, id est justus.* Cum quidam, ut tradit Ferretius, ob fornicationis crimen, adeo deformis evaserit, ut non modò ab amicis & conjuge fugeretur ut Dæmon: sed & ipse sui ipsius speculum consulens, aufugeret aspectum. Advertens se ob tanti sceleris turpitudinem ita deturpatum, ad Sacerdotem perrexit; *Et confessus, recuperavit pristinam figuram.* Vide quonam pacto peccatorum confessio, peccati fæditatem amoveat, pulchritudinemque conciliet: Peccator itaque ad Christum, qui pulcherrimus est, turpitudinisque osor, profecturus; sua confiteatur peccata, perque Pœnitentiam venustus fiat, & pulcher; ut sacro dignus sit convivio.

D. Chrys. Hom. 61. ad Popul.

Apophth. Al. Man. lib. 3. Confessio pulchros & decoros nos facit.

Ps. 96. 6. Incog. ibid

D. Vinc. ser. 3. Domi 1. in Albis.

4. Si studiosè perquires, non nisi in throno, solioque sedentem Christum invenies. *Sedentem super solium excelsum, & elevatum* vidit Isaias. Et Zacharias. *Sedebit*, inquit, *& dominabitur super solio suo. Et alibi etiam: Paravit in judicio thronum suum.* Et iterum alibi. *Thronus ejus sicut sol.* Tandem Ecclesia: *In excelso throno vidi sedere virum, quem adorat multitudo Angelorum psallens.* Cur, nisi in throno, & solio, sedere dicitur Christus: Propterea inquam, ut scias, nequaquam illum tuo in corde sessurum, ni thronus & solium fias. Si rursus instas: Quonam pacto fieri potero solium? Si te, priusquam illum admittas, adjudicaveris, ait Richardus. *Non facit solium, qui se non judicat de præsenti. In illis sedet Christus, in quibus sæpius celebratur illud judicium, de quo Apostolus: Si nosmetipsos dijudicaremus*, &c. Sane oportet prius peccatorum tuorum exercere judicium, mentis ascendendo tribunal, ubi, ut cum Augustino Thomas ait, *Adsit accusatrix cogitatio, & testis conscientia, & carnifex timor Domini, inde quidam sanguis animæ confitentis per lacrymas profluat.* Denique festinum ad ministrum Christi recurrere, peccata, quæ in te ipso jam examinaveras, ante ipsum evomere, eorumque remissionem, & indulgentiam quærere. *Et sic homo*, concludit Doctor Angelicus, factus solium, *dignus erit ad sumendum corpus Christi, nunc in Sacramento, & perfecta fruitione in futuro.*

Isa. 6. 1. Zach. 6. 13. Psal 9 8. Ps. 88. 37.

Christum non mereberis accipere nisi solium fias, id est, teipsum judices. Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 10.

D. Thom. opus. 58. cap. 16.

5. Huic etiam Theoremati illud Davidis suffragatur, in sexagesimo primo Psalmo decantatum. Ubi. Ad comedendum (inquit) Dominum accessuri, si peccatores sitis, *Effundite coram illo corda vestra.* Quid enim aliud est, cor ante Deum effundere, quam cordis stercora, sordesque è vasculo cordis per Confessionem abjicere? *Effundite coram illo corda vestra per Confessionem*, ait Hugo, *cor enim peccatoris est quasi vas plenum stercoribus.* Facienda autem est talis effusio, ut in cor tuum non indigne purissimum corpus Christi recipias. Impossibile est (ait Basilius) nos ad Eucharistiam suscipiendam habiles reddi. *Nisi perturbationes, & vitia animas nostras possidentia prius ejiciamus. Vas quod odore tetro fuit refertum, unguentum odoratum minimè recipere poterit. Opus itaque ea, quæ prius occupant, ut impedimenta, removere, si talia succedentia collocare velimus.* Æque planè peccator, Salvatorem tuum in cor immundum, & obscenum immittis, ac si latrinam injicetes. *Quam temerarium est*, inquit Augustinus, *quamque nefarium, cruentis manibus intemeratæ Virginis tractare filium? Quis auditus sustineret aurium? Quis oculus non confunderetur ad intuitum? Cujus mens non*

Ps. 61. 9.

Hug. Car. ibid. Priusquã Christum in Eucharistia accipias, effunde coram sacerdote cor tuum. D. Basil. in Ps 61.

D. Aug. apud D. Th. opus 58. cap. 18.

non raperet ur in exceſſum, ubi mundi pretium mittitur in ſterquilinium? Non enim minus eſt deteſtabile in os pollutum, quam in lutum mittere filium Dei. Lupi terram depaſti, ſi agnum, aut ovem, aliamve prædam, hujuſcemodi [in]venerint, *Terram evomunt*, inquit Albertus, *& ad prædam revertuntur.* Et tu ubi Dei agnum inveneris, ut corpus ejus, & ſanguinem edas, & bibas, non evomes fæditates, & ſtercora, quibus depaſtus fueras, & pollutus? Lupo eris deterior.

Alb. de Anim. lib. 22.

6. Recenſet Sapiens, quod ubi Chriſtus Æterni Patris Sapientia, domum ædificavit Eccleſiæ, miſcuit vinum, & Euchariſtiæ propoſuit menſam. *Miſit ancillas ſuas, ut vocarent ad arcem, & ad mœnia Civitatis.* Civitatis inquit; cujuſnam civitatis, ſubticuit. Quænam eſt civitas, ad quam Chriſti congregantur convivæ? Memphis? Roma? Athenæ? Nulla ex iſtis, ſed ſancta Jeruſalem. In ea cœnaculum fuit, in quo Chriſtus cum Diſcipulis Paſca manducavit, vinum miſcuit, Euchariſticam menſam propoſuit. Quoties itaque ad convivium Chriſti vocaris, puta te Jeroſolymam ingreſſurum. Cur Jeroſolymam? Quia priuſquam ad illud te conferas, animæ tuæ fæditates, & ſordes ad Confeſſionis fontem opus eſt abluere. Multas, refert Vincentius, portas habuiſſe Jeruſalem, earum una Porta fontis dicebatur, à Sello Principe Romanorum extructa. Cujus nominis ratio eſt; *Quia illo tempore Civitas Ieruſalem erat ita nobilis, quod ad portam unam Civitatis erat fons magnus, ut qui veniebant ab extra, ibi lavarentur à pulveribus, & ſic intrarent in civitatem mundati. Et propter hoc iſta porta vocabatur porta fontis.* Magnum, & execrabile crimen eſt, ad convivium Chriſti, ubi cuncta præfulgent: miniſtri, famuli, vaſa, fercula, convivæ, illotis, fædatiſque veſtibus introire. Tranſeas per portam fontis, per Confeſſionem videlicet, ubi peccatorum abluantur ſordes, ſcelerumque detergentur ſtercora. Sic digne Dei templum, ſanctam Jeruſalem, ubi convivium Chriſti proponitur, introibis.

Prov. 9. 1.

Quiſquis ad menſam Dominiaccedere cupis per portam fontis, id eſt Confeſſionem, ingredere. D. *Vinc. ſerm. 4. Domi. 16. poſt Trinit.*

7. Hoc patuit Joanni, dum ei divina ſedes in cœlo apparuit. *Et ſupra ſedem ſedens. Et qui ſedebat, ſimilis erat aſpectus lapidis jaſpidis. Et in conſpectu ſedis tamquam mare.* Ubi in eo, quod ſedis hujus ſeſſor *Similis erat aſpectui lapidis jaſpidis.* Chriſtus in ſede altaris exprimitur, largiens nobis pabula ſuæ carnis. *Iaſpis enim*, ut habet Chaſſanæus, *deſignat in Principe, quod debeat procurare pabula ſubditis.* Mitto hoc in manna, Euchariſtiam, ſignificans, Ubi manna ait Moyſes *Coloris bdellii*, fuiſſe verti potuit ex Lorino. *Coloris jaſpidis.* Nunc illud ſolummodo examinandum, quod ante Chriſti ſedem in Euchariſtia ſedentis, viſum ſit mare. *In conſpectu ſedis tamquam mare*: velut qui Chriſtum comeſturi ad altaris accederent ſedem, per mare oporteat tranſire. Quare per mare potius, quam per terram: Quia per confeſſionem ab omni debent inquinamento detergi: Confeſſionem innuit mare. Hinc illud Apoſtoli. *Patres noſtri, omnes ſub nube fuerunt, & omnes mare tranſierunt, & omnes in Moyſi baptizati ſunt, in nube, & in mari: ut & omnes eandem eſcam ſpiritualem manducaverunt.* Vides, quod cum de ſpirituali cibo, quod eſt Euchariſtia, loquitur, quam Hebræorum patres in manna ſpiritualiter manducavere, antequam ait ad eam perveniret, mare pertranſiiſſe, lotoſque fuiſſe: *Mare tranſierunt, & baptizati ſunt.* Oportet ad altare acceſſurum à peccatis mundari, & abſtergi, quod Confeſſio præſtat.

Apoc. 4. 2. & 6.

Chaſſan. in Cata. part. 5. Conſid. 21.

Num. 11. 7 Lorin. ib.

Qui Chriſtum comeſturi altare accedunt per mare trãſire debẽt. 1. Corint. 10. 1.

8. Novimus à veteribus Deorum templa dicta eſſe delubra: fontes enim quoſdam habebant in portis, in quibus, ne leſe ſordidos Diis ſuis objicerent, diluebantur ingredientes. *Delubra*, inquit Iſidorus, *dicebant templa fontes habentia, quibus ante ingreſſum diluebantur, & appellari delubra à diluendo.* Quod, quia templis noſtris, confeſſionis baptiſmique fontem habentibus, apprimè quadrat, addit. magno delubra præſagio quodam eſſe vocata. *Ipſa delubra ſunt ædes cum ſanctis fontibus, in quibus fideles regenerati purificantur. Et bene quodam præſagio delubra ſunt appellata, ſunt enim in ablutionem peccatorum.* Optimè equidem. Nam, ſi Deos ſuos impuros, Gentes adoraturi, non niſi puri, & loti delubra eorum adibant; quali nos lavacro, & lotione indigemus, Dei putiſſimi, & ſanctiſſimi templa ingreſſuri, non Deum ſolummodo adoraturi, ſed & ſumpturi patiter, & manducaturi. Hæc eſt ratio, qua ante altaris ingreſſum, ſacri nobis occurrunt Pœnitentiæ fontes, ut peccatorum ſordibus, & inquinamentis abluti, illud confidenter adeamus, ſacram

D. Iſid. etym. lib. 15. c 4.

Gentiles non niſi loti, templa ingrediebantur cur non potius Chriſtiani.

ſacram cum Sanctis & Angelis accumbitur ad menſam.

Nullo pacto Eccleſia noſtra Græcorum aptare ſe potuit conſuetudini, ut in ſerico conſecret linteo: lineo enim contenta panno, in eo jugiter per omnem terram, dum ſacrum facit, ſuum recipit Redemptorem. Quidnam habent linea, quod ſacro apparatui ſerica non præſtant? Perfectam, exactamque munditiem: ſanè tantâ præeminent puritate, ut poſtulent frequenter lavari cum quavis parvula, ob nimium candorem, offendantur maculâ. Hujuſcemodi eſſe debet communicantis anima; lineâ, inquam, non ſericâ: frequenter abſtergi, ac lavari operæ pretium eſt: atque omnem curam, omneque ſtudium pro eluendis in confeſſione culparum ſordibus adhibere.

Anima communicantis linea, non ſerica eſſe debet, ut ſæpius abluatur.

10. Imitandum mulieris fortis exemplar, quæ nè panem perpetam, & otioſè comederet, *Conſideravit ſemitas domus ſuæ.* Conſidera ſemitas domus tuæ, ne panem cœli, qui vincenti porrigitur, otioſè comedas, durißimoque pateas judicio. Si quæris quid ſit ſuæ domus ſemitas conſiderare, audi Cardinalem Hugonem. *Conſideravit ſemitas domus ſuæ, id eſt, cogitationes conſcientiæ ſuæ ſubtiliter inveſtigavit, ne indignè panem Domini comedendo, & calicem bibendo, judicium ſibi manducet & bibat.* Priuſquam ad lanctam menſam accedas, ſacraque fercula comedas, conſcientiæ tuæ latebras diligenter introſpice. Si ſordes adſint, ante Chriſti vicarium evome; quaque potes humilitate, & ſinceritate, confitere. Dum enim peccator fueris, nullus tibi alius ſacrum ad altare patebit ingreſſus, quam peccatorum confeſſio, & Pœnitentia.

Prov. 31. 27.

Hugo Car. ibid.

Conſidera ſemitas domus tuæ, id eſt, conſcientiæ tuæ latebras, priuſquã panem cæli manduces.

Fidelis de Euchariſtia.

THEOREMA VIII.

Baculus tuus.

Sanctæ Crucis fructu fruimur in Altari.

SI verò Theodoreti ſequi velis ſententiam, ſub nomine baculi Crucem intelligentis: ſic Davidem Chriſto loquentem audies. Baculus tuus, id eſt, Crux tua, conſolatus eſt me, Crux te quidem amariſſimè afflixit; me tamè dulciſſimè conſolata eſt, quia ſalutiferum præſtitit tuæ carnis, tuique ſanguinis fructum, quo paſſim reficior & impinguor. Rectè quidem: Nam Crucis fructus eſt ſacrum altaris edulium.

1. Expendendus in primis Proverbiorum locus, ubi perhibet ſapiens, Euchariſticum panem à muliere forti, quæ eſt S. Mater Eccleſia, tamquam à navi quadam allatum. *Facta eſt quaſi navis inſtitoris; de longè portans panem ſuum.* Ex quo conjicitur, Sacram Euchariſtiam, non peragrantium terram, ſed navigantium mare, viaticum eſſe: fertur enim in navi, quæ maris eſt, non terræ vehiculum. Erit ergò bis coctus, ſeu panis toſtus, ſive nauticus panis: ſanè non, niſi biſcocto nautæ providentur, ut enutriantur in mari. Hoc ipſemet Salomon alibi luculentius explicavit, cùm de Euchariſtia, ſub convivio divinæ ſapientiæ loqueretur. Ubi legit vulgatus interpres, *Sapientia ædificavit ſibi domum, immolavit victimas ſuas, miſcuit vinum, & propoſuit menſam*, pro *Immolavit victimas ſuas*, Galatinus habet: *Coxit decoctionem ſuam.* Quid aliud eſt decoctionem coquere, quàm, quod ſemel coctum eſt, iterum coquere, & bis coctum efficere? Cur autem Euchariſtia biſcocta dicitur? Quia bis cocta eſt: ſemel in clibano virginalis uteri, & iterum in ara Crucis, ex qua tandem perfecta eſt. *Coctus fuit iſte panis*, inquit Richardus, *in clibano uteri virginalis calefacto igne Spiritus ſancti; ipſo autem die iterum fuit decoctus in ara Crucis, triginta tribus annis, ut traditur devoto cuiq.* M. lib. 11.

Prov. 31. 14.

S. Euchariſtia eſt panis bis coctus, id eſt, in utero Virginis, & in ara Crucis.

Prov. 9. 1.

Galat. de Arcan. li. 3. c. 2.

Rich. à S. Laur. de laud. B.

sic esset panis biscoctus, qui competit navigantibus per mare hujus mundi. Exacta Sanctæ Crucis egressa est Eucharistia; ibi completa est, ibi perfecta, inde sacræ mensæ apposita, ut fructum illius, ex ramis ejus decerptum, existimes.

2. Nefas erat Hebræis, agnum Phasè comedere, nisi tostum, & assum: ait enim Deus, *Edent carnes nocte illa assas igne.* Fortè scire cupis quomodo ab Hebræis agnus ille assaretur, Audi Justinum. *Agnus in Crucis forma expansus assabatur: ita ut paxillus rectus ab imo usq; ad caput traijceretur, alter transversus armos distenderet.* Non assabatur in veru, super craticulam, sive super prunas, sed cruci affixus. Quodnam involvebat mysterium, dum assaretur agnus, cruci affixus? Magnum quidem, & mirabile: Agnus Christum figurabat in Sacramento, cujus quotidie carnem edimus, sanguinemque potamus, cui, velut in paropside quadam apposito, reverenter dicimus in patena: *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.* Voluit sanè Deus agnum illum in ligno Crucis assari, ut agnum hunc in Cruce decoctum, deq; Cruce, sacro altari, nostris pro deliciis eruditamur appositum.

Exod. 12. 8 Iustin. apud Ioan. Lor. in c. 9 Nu. v 10. Agnus Eucharisticus in Cruce decoctus, mensæ altaris infertur.

Ps. 21. 17.

3. Dum per os David Dominus sua recolens vulnera, *Foderunt*, inquit, *manus meas, & pedes meos*, quæso, diligenter observa, & signa verbi *Foderunt* mysteria. Cùm certum sit profectò, Christi manus, & pedes transfixos, vulneratos claviſque læsos in Cruce: cur non ait *Vulneraverunt*, aut, *confixerunt*, sed *foderunt?* velut si perforati non essent, sed tertæ instar, ut fructus ferat, effossi? Quoniam ex ejus vulneribus, in ligno Crucis perpessa, fructum salutiferum, vitæque æternæ, tulerunt. *Non dicit vulneraverunt, aut transfixerunt*, ait Aiguanus, *quia sicut terra fossa facit fructum, sic Christus vulneratus fructum dedit.* Quis inficiabitur, sacrũ corporis, cruorisque Christi fructum, quo fideles enutriuntur, ex Crucis ligno prodiisse?

Sicut terra fossa facit fructum, sic Christus vulneratus fructũ Eucharisticum protulit. Incog. in Ps. 2.

4. Illud autem, quod Christus sponsus ait Ecclesiæ sponsæ: *Sub arbore malo suscitavite*; ipsa verò respondeat: *Ibi genuit te mater tua*, ut habet alia lectio, idem, quod præmanibus habemus, mysteriũ innuit. Quis nescit, per malum, Crucis arborem innui? Malus Crux est, sub qua ab æterna morte surreximus universi. Hoc clarum est: minimè autem, quod Christus sit sub Cruce progenitus: scimus enim ipsum Bethleem, non in Calvaria, natum, ubi Crucis malum plantatum agnovimus. Verum quamvis hoc certissimum sit, dicitur tamen sub Cruce genitus, & enixus, quasi Crux mater ejus esset, ipse illius partus, & fructus: quia *Is per totam vitam*, ait Isidorus Clarius, *Crucem est amplexatus, quam rectè arborem malum appellavit, ob fructus suavitatem, & gratiam, atq; ita promptè ad eam accessit, ut sub ea natus esse videatur.* Perinde Christus quoad vixit amplexatus est Crucẽ, ut eam usq; ad mortẽ, imò & mortuus, noluerit derelinquere. Mortuus erat, & de Cruce pendebat. Ex quo, affectu ardentissimo in Crucẽ, factum est, ut sub Cruce dicatur enixus, quasi Crux eum tulerit, fructus Crucis sit, quique Crucem adorant, Crucis fructu pascantur.

Isid. Clar. orat. 39. in Luc. Cur & quo sensu Christus sub Cruce dicatur fuisse progenitus.

5. Æthyopiæ Sacerdotes, Patres præsertim Societatis JESU, ob vini defectum, vinum ex uvis passis, non penitus passis, consecrare recensent. Cujus adinventi auctor perhibetur Sanctissimus Andreas de Oviedo, illius populi Patriarcha, insignis miraculorum patrator, & posterior Thaumaturgus. Quod, tametsi, ut dixi, ob vini permittatur penuriam; suo tamen scias non vacare mysterio. Vinum ex uva passa eliquatum, vinum passum rectè dici potest: quod Eucharistiæ quadrat, in qua sub formis vini cruor Christi latet, ex ejus corpore, velut ex uva passa, liquatum, dum enim penderet in Cruce, ibique tam dura, & dira, continuè patereturr, tunc sacri cruoris vinum in nostram potionem effudit. *Hoc vinum propriè dicitur vinum passum*, ait Richardus, *quia de uva passa exprimitur, id est de corpore Iesu Christi qui tanta est passus.* Sacra igitur Eucharistia, Crucis fructus existimanda, utpote quæ ex Christi corpore passo, pressoque sub prælo Crucis, expressa est.

Eagundez de Quinq. Precep. li. 3. c. 3. n. 7. Vinum Eucharisticum vinum uva passæ votari potest. Rich à S. Laur. de laud. B. M. l. 12.

6. Id quod cum primò visum est manna, *Apparuit*, ait Moyses, *in similitudine minuti, & quasi pilo contusum.* Oleaster interpretans, advertit, verbum *chuspas*, quod Hieronymus *Pilo contusum*, ipse *Rotundum* vertit, à Chaldæo *Decorticatum* traduci. Quod

Exod. 16. 14. Oleast. ib.

um

Christus passus in Eucharistia proponitur.

cum interpretatione Hieronymi coincidit: nam, quod pilo contunditur, ut videre in tritico, & hordeo licet, decorticatum est. Quia verò manna Eucharistiæ prothotypum fuit, Christum in ea decorticatum esse fatendum. Quare decoraticum? Quia commemoratio mortis ejus est, & passionis, ipsumque prorsus, ac si esset in Cruce, præsefert undique vulneratum, exulceratum, pelle nudatum, decorticatum. Hinc illud Petri Cellensis: *Ecce panis in cœna, quia jam detraximus pelles.* Ex quo datur intelligi sanctissimam, pretiosissimamque Salvatoris carnem ad altare de ligno Crucis emissam. Crucis ergo fructum existima, quod in altari manducas, & ruminas.

Petr. Cel. de Panib. c. 1.

7. Quamquam Evangelicus negotiator per totum orbem pretiosas exquireret margaritas, unam solummodo invenit, quam tanti fecit, ut omnia bona sua pro illa perfunderet. Jure quidem, per eam enim Christus Dei Filius figurabatur. Olim profectò homo animæ suæ salutem exquirens, in Patriarchis, Prophetis, cæteriſq; justis invenire satagit, & quamvis in eis multa margaritarum species adinveniret: nulla tamen erat, quæ humanæ redemptionis pretio satis esset, Christum tandem invenit; cujus, utpote in quo sunt omnes thesauri scientiæ, & sapientiæ Dei, inæstimabile est pretium, & ut eam acquireret, quæcunque habuit alacriter erogavit. *Non quod alij lapides*, inquit Paschasius, *quos quæsivit iste negotiator, & fortè invenit, boni non fuerint, & pretiosi: sed in comparatione istius nemo bonus; quia omnes ex isto habent, ut boni sint, & pretiosi.* Sat est mihi ex dictis te cognovisse Christū margaritam, sive unionem esse, qui se pro tuę mensæ deliciis sub formis panis occlusit, comestibilemq; fecit. Sanè ob admirandam ejus suaviratem fit comestibilis unio. Talem eum fecisse Cleopatram Ægyptiorum Regina in convivio, Antonio instructum, memoriæ proditum est. Imperatorem Caligolam, Clodiumque Æsopi tragædi filium: hic, ut auctor est Plinius, talia sibi fercula præparabat, *Vt experiretur in gloria palati quid saperent margaritæ, atq;, ut mirè placuere, ne solus hac sciret, singulas uniones convivis absorbendos dedit.* Sed adverte, quemadmodum margarita ex mari rubro acquiritur, quam idcircò Hieronymus vocat *Rubri maris granum*: ità & Corpus Domini è mari rubro, & sanguineo suæ acerbissimæ, & amarissimæ passionis advenit: illud enim Crux sacra tulit edendumq; dedit. Ideo, ut Crucē, mox eam subiturus, Andreas à longè conspexit, iis verbis affectu mitifico salutavit. *Salve Crux, quæ in corpore Christi dedicata es, & ex membris ejus, tamquam margaritis ornata.* Corpus Christi margaritam vocavit, dum penderet in cruce, quoniam illud Crucis fructum agnovit.

Plin lib. 9. c. 35.

D. Hieron.

Corpus Christi margarita est quæ ex mari rubro passionis sua ad nos venit.

8. Cum Eucharistia sub panis, non autem tritici, sensibilibus constet, cur à Scripturā sacra triticum nuncupatur? *Sicut acervus tritici*, venter illius dictus est à Sponso, quem, sacro pane Christus, cœli Rex adimplevit. Qui eam esuriebant, inquirebantq; non ubi est panis, sed, *ubi est triticum* conclammabant. Denique Moyses, *Medullam tritici*, appellat Rectè triticum dicitur: per triticum enim panis significatur. Sanè panis est triticum; sed mola fractum, pensum, subactum, quod re in Eucharistia ad crucis considerationē deducit. Quemadmodum enim, ut ait Isidorus, *Triticum dicitus, quia granum ejus commolitur, ac teritur:* Sic Eucharistia sacra in mola Crucis commolita fuit, & trita, atque inde ad tuam saturitatem elapsa.

Cant 7. 2.

Thren. 2. 12.

Deut. 32. 14.

D. Isid. Etym. l. 7. cap. 3.

Cur Eucharist. triticum appelletur.

9. Dum cœli Regnum fermento Dominus confert, sub fermenti nomine seipsum intelligit. *Fermento se Dominus comparavit*, habet Hilarius. Ex eo autem, quod in farina se dicit absconditum. *Quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus*, Eucharistiam innuit, sub sensibilibus panis Dominum includentem. Sed cum (inquies) Eucharistia non sub formis farinæ, sed panis, cœlatum habeat Christum, quamobrem ad eam significandum potius farina, quā panis affertur? Utitur mytonimia: nam panis ex farina est. Ut te manu ducat ad Crucem, edoceatque sacri panis mysterium ex Cruce depromptum. Sicut enim farina, nisi mola occidatur, non editur; unde *Poeta*, ut Plutarchus tradit, *Mylistaton farinam dixit per translationem, quasi molendo occisam:* ita Christus in Eucharistia, sub mola Crucis pressus est, & occisus, ut nos sua pasceret carne, potaret cruore. Ex Cru-

D. Hilar. in Cat. D. Thom. c. 13 Matt. Matt. 13. 33.

Plut. in Probl.

Pasch. in c. 13. Mat.

ce igitur tamquàm ex mola, pane cœli cibamur.

10. Celebre est illud Salomonis adagium, *Melior est buccella sicca cum gaudio, quàm domus plena victimis cum jurgio*, Eucharistiæ applicat Thomas. *Buccella sicca*, inquit, *est sacrificium nostrum.* Rectè quidem Eucharistiam buccellam dicit; nam & buccellam Evangelista vocavit, Judæ scelus exaggerans. *Post buccellam introivit in eum Sathanas.* Et præterea, quemadmodum buccellla ut placet Sylvæ Allegoriarum Auctori, dicta est *A bucca, quasi buccellam impleat*: similiter Eucharistia animam nostram adimplet, utpotè quæ Deum continet, qui solus animæ potest os implere reliquis occupantibus potius, quàm implentibus. Sed de hoc satis suprà. Advertte tamen, quod Sancta Eucharistia, non absolutè buccella dicitur, sed buccella sicca, *Melior est buccella sicca*, quod non parum ingerit difficultatis: Cùm plenè enim constet, omni delectatione & sapore refertam, gustui jucundissimam & amabilissimam: & ex Aristotele, *Gustatile est humidum.* Quorsum ergò describitur sicca? Sic dicitur non ex eo, quod sit saporis, & dulcitudinis expers, sed quod fructus sit S. Crucis; in qua corpus sacratissimum, velut sub prelo, pressus & tostus, depletum evasit & siccum. Hinc illud Domini. *Aruit tanquàm testa virtus mea.*

11. Aquam, aut mel, impetraturus Moyses de silice, bis illam, ut refert, percussit. *Cumque elevasset Moyses manum, percutiensque virgâ bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimæ, ita ut populus biberet & jumenta.* Quænam hujus percussionis necessitas? Nonnè sine ictibus lapis effundere latices poterat, cùm id divinitus, non humanitus fieret? Sanè si Moyses è lapide sine percussione obtinere potuisset aquas, minimè percussisset. Lapis ille Christum significabat, à quo sacrum Eucharisticum emanavit, quod quia manducatur, & bibitur, sub typo mellis, quod editur, & aquæ, quæ bibitur, ostensum est (utrumque ait Scriptura ex eo lapide effluxisse,) Hinc verò laticem, hoc mel, opus fuit, Christum in Cruce percussum, & lanceatum, effundere: ubi enim accessit miles, & lanceâ latus ejus aperuit, tunc Sacramentum Sacramentorum cum reliquis Sacramentis effluxit: unde mundus intolerabili fame, sitique laborans abundè refectus est. Et D. Augustinum. *Sed hæc petra, nisi percussa fuerit, aquas omninò non habet; percussa verò fontes producit, & flumina. Percussus enim Christus in Cruce novi testamenti fontes eduxit. Necesse enim erat, ut ille percuteretur, nisi enim ille percussus fuisset, & de sacro ejus latere sanguis, & aqua manasset, universus mundus sitim verbi Dei patiens, interiisset.* Tantum itaque Sactum ex Crucis virga recognoscas oportet, cujus percussione largissimis aquis, dulcissimoque melle, nos Christus petrâ refecit.

12. Vis hoc ipsum explicatum à Sponsa? Audi quid dicat in septimo Canticorum. *Ascendam ad palmam, & apprehendam fructus ejus.* Attende quod non ait: Ascendam ad malum, ad ficum, ad olivam; sed ad palmam, quæ Crucis est symbolum, tum quod hujus lignum transversatile fuit ex palma, *Ascendam ad palmam*, ait Hugo, *id est, in Crucem: Crucis enim lignum transversatile ad litteram fuit de palma, in quo affixa sunt manus Christi.* Tum etiam quia Crux sacræ mensæ fructum, quo vivimus, & oblectamur, exhibuit, quique utpotè suavissimus, & dulcissimus, fructui palmæ, qui reliquos dulcore excellit, jure optimo comparatur. *Potest*, ait Gregorius, *per palmam Crux Christi intelligi: palma enim in sublime valde crescens, dulcissimos fructus gignit, & Crux Christi cœlestem nobis cibum præparavit.* Sponsa igitur, Eucharistiæ fructu reficienda, ad Crucem, cujus fructus est, properat.

13. Jure igitur Abbas Cellensis Dominum audiens, ut jejunam plebem reficeret, à Philippo quærentem: *Unde ememus panes, ut manducent hi?* à Juda, ait Domin., potius quàm à Philippo, hæc exquiri debere. *Domine Jesu, non quæras à Philippo, quære à proditore tuo.* Cur à proditore? *Hic enim addit, habet marsupium unum cum Scribis, & Pharisæis, hic insidiatur sanguini: hic inquam habet denarios triginta, unde panes emuntur usque ad satietatem omnis carnis.* Dum quæritur panis, panem, qui de cœlo venit, præfigurâs, poterat, de nummis à Juda percontari, cujus sensu

Prov. 17. 1

D. Thom. opusc. 58. cap. 4.

Ioa. 13. 27.

Auct. Syl. Alleg. Ver. Buccella. Cur Eucharistia buccella sicca vocetur.

Arist. 2. de Animal. tex. 104.

Ps. 21. 16.

Num. 20. 21.

Sacramenta è vulnerato Christi latere profluxerunt.

D. Aug. Ser. 93. de Temp.

Cant. 7. 8. Palma Crucis symbolum est. Hugo Car. ibid.

D. Greg. ibid.

Ioan. 6. 5.

Panis Eucharisticus non à Philippo, sed à Juda proditore requirendus, quo sensu

cujus in sacculo triginta servabantur argentei, quibus erat emendus. Ex ligno enim, quod acceptis denariis Christo proditor extruebat, sacra accipienda erant mysteria, admirabilisque panis turbæ duodenæ frangendus.

14. Et hæc est præcipua ratio, qua denarii instat sacra fingitur hostia: *Quia panis vita Christus pro denariorum numero tradebatur.* Habet Auctor Gemmæ animæ. Visa enim Eucharistia sub denarii forma, ad denarios divertimus, quibus Redemptor emptus est, ut Cruci affigeretur, & inde nobis, tamquam è clibano panis prodiret. Vides quanta debeas sacratissimæ Cruci, arbori nobilissimæ, generosissimæ? quæ eum tibi protulit fructum, ex cujus comestione æternæ vitæ delicias hauris, cœlicis voluptatibus expletis, Angelorum pane vesceris, demum carne, & sanguine Domini perpetim convivaris?

Auct. Gem. ani. de antiq. ritu Miss. l. 1. c. 35.

Cur sacra hostia denarii figuram refert? Vide de eodem Theoremate sequenti nu. 2.

THEOREMA IX.

Baculus tuus.

Præduleissimus animarum ros, æstuantium in Purgatorio sacrosancta Synaxis.

ANtoninus, Florentinorum Præsul, existimat, hæc, *Baculus tuus, &c.* Ab animabus in Purgatorio laborantibus ad Deum, suum consolatorem, proferri. *Est*, inquit *locutio animarum ad Deum: nam baculus Dei sunt suffragia Ecclesiæ, quibus sublevantur à pœnis, ut citiùs consolentur ab eis liberatæ. Et ipsa Eucharistia, in qua representatur Christi passio, est maximum suffragium pro defunctis, qui sunt in Purgatorio: quia ex hujusmodi baculo sustentantur, & consolantur tandem.* Huic nos sententiæ subscribimus, hanc persuadere conabimur: quod magnum sanè refrigerium, magnus ros est Eucharistia laborantibus, & æstuantibus in Purgatorio.

D. Antonin. p. 3. tit. 33. c. 1.

1. Advertendum primò, ubique gentium hostiam conservandam in denarii figuram effingi; magni Regis imaginem, ut in reliquis consuevit denariis præferentem. Cujus si rationem efflagites, cum Auctore Gemmæ animæ dicere quidem possem; id factum esse non modo ad denotandum, quod Christum contineat, triginta denaria à proditore Apostolo appretiatum, & traditū, sed etiam quia denarius est diurnus in vinea Domini laborantibus. *Panis ideo in modum denarii formatur; quia panis vita Christus pro denariorum numero tradebatur: qui verus denarius in vinea laborantibus pro præmio datur. Ideò imago Domini cum litteris in hoc pane scribitur, quia in denario imago, & nomen Imperatoris scribitur.* Dicendum etiam, sic efformatum, ut scias divinissimam hostiam, non modò ad consolationem viventium, sed & ad refrigerium defunctorum quos Purgatorii carcer claudit, & cruciat, immolari. Manente enim in eis reatu pœnæ, fuisque sæculis meriti deficiente monetâ, quod divinæ justitiæ debent, nequeunt restituere: quare, juxtà Juristarum illud, *Qui non habet in bonis, luat in corpore*, pœnas in igne luere oportet. *Manente reatu*, ait Doctor Seraphicus, *& deficiente moneta meriti, non possūt solvere, quod ab eis exigitur, nisi per violentiam supplicii.* Cum autem talis solutio nimis atrox æstimaretur, & dura; pissimus, misericordissimus Dominus Eucharisticam monetam excudit, asservandamque tradidit thesauris Ecclesiæ, ut quoties pro eis offeratur, passionis & mortis suæ meritis adjuventur: talique denatio, quod longo, immanique supplicio debebant, ad amussim exsolverent. Hæc ergò est potissima ratio, qua Sacra Eucharistia monetæ formam præ se ferat.

Auct. Gem. an. de antiq. rit. Miss. lib. 1. c. 35.

D. Bonav. Serm. de Mortuis. Animæ in purgatorio existentes magnam panarum suarum partem Moneta Eucharistica solvunt.

2. Lignum vitæ, quod Deus inter amœnas arbores Paradisi plantavit, ineffabile sacrum, quod panis vitæ est, præfigurabat. Ob eum enim vis illi erat infinita ad vitam hominis conservandam & perpetuandam. Audi Moysen Barcepham. *Iacob Sangenensis dicit fieri posse, ut arbor illa vitam allatura fuerit immortalem Adamo si de ea comedisset: propterea quod mysterium Christi in illa lateret, ac proindè occulta quâdam efficientia ipsius fructus, ramique pollerent, cùm Christus ipse suapte natura vita sit, ac ubicunque ille adest in propinquo, illinc longè absit mors.* Age nunc, magnū Eucharistiæ mysterium conspice, in ligno vitæ præfiguratum. Refert Joannes, se lignum vitæ vidisse, cujusdam magni fluminis, ex utraque

Moys. Barcephæ de Parad. p. 1. c. 22.

parte plantatum omni tempore fructus ſuos exhibens. *Et oſtendit mihi fluvium, & ex utraq; parte fluminis lignum vitæ, afferens fructus ſuos.* Cum plantatum legis in utraq; fluminis parte, ne cenſeas duo loca ſeorſim replere: fieri enim non poteſt, ut unum, idemque lignum duo ſimul loca occupet adæquatè. Sed ſeſe petinde diſtendere, ramoſque ſuos expandere, ut utramque ripam attingat, utramque fructibus ſuis locupletet, recreet. Quia verò per hoc flumẽ, noſtra mortalitas deſignatur, perque ripas ejus terra, & Purgatorium, illa viventium plaga, hoc defunctorum. *Citra flumen*, ait Richardus, *ſunt adhuc viventes in carne, ultrà jam defuncti ab hac vita*; dum ſcitibitur lignum vitæ jux à flumen plantatum, ſe, ſuoſque ramos ad utramque partem extendere, clarè ſignificatur, Euchariſtiam, quæ in hujus vitæ flumine poſſidetur, æque ad viventes, & ad defunctos fructus ſuos emittere, utroſque ſuis fructibus recreare, reficere, refrigerare.

Apoc. 22. 2. Arbor vitæ Euchariſtiæ ramos ſuos ad utrãque ripam fluminis extendit ideſt hic in terris & in purgatorio. Rich. à S. Laur. de Laud. B M. lib. 12.

Oſeæ. 13. 14.

3. Benè Theoremati noſtro Oſeæ locus aptabitur, ubi Chriſtus, *Ero* inquit, *mors ô mors, morſus tuus ero ô inferne.* Poſthæc (videlicet) ô inferne, me fructus inſtat perſtringes, & mordebis. Hoc tibi fortaſſe nequaquam arridebit: quoniam cum inferno mors ſempiterna depaſcet; ſi ejus miſertimi, ac deplorandi cives, imò captivi vel ſemel ſalutiferi fructus participes fierent, mors moreretur inferni. Neque enim fas eſt, mortem ibi amplius vivere, ubi vita eſt, mortis interitus. Sed per infernum poteſt etiam accipi Purgatorium, dicente Hieronymo: *Infernus eſt locus, in quo animæ recluduntur, ſive in refrigerio, ſive in pœnis pro qualitate meritorum,* de quo Chriſtum locutum eſſe cenſendum, ejus enim caro ſanctiſſima, fructuſque ſuaviſſimus, non dum à viventibus, & peregrinantibus editur, ſed ab iis etiam mordetur, & manducatur interdum, qui peracto vitæ curriculo, in Purgatorium relegantur, ut per ſacram comeſtionẽ, quod Deo debent, exactè retribuãt.

Euchariſtia prodeſt etiam defunctis animabus in purgatorio exiſtentibus. D. Hier. ibid.

4. Articulus fidei eſt, Chriſtum Dominum defunctum ad defunctos inferos deſcẽdiſſe. *Paſſus, mortuus, & ſepultus deſcendit ad inferos.* Si rogas: quorſum, antequam in cœlum ad dexteram Patris aſcenderet, deſcendetet, deſcendit ad inferos? Quia hoc, in quam, Dei pietas exigebat, ne ubi vivos cæli pane refecerat, mortuos eſurientes telin queret, qui vivos, & mortuos reſtauraturus fructum ſalutiferum tulit. Quia verò mortuis ex inferno emergere, inque terram venire, nequaquam permiſſum erat, deſcendit ipſe ad inferos, à mortuis quoquomodo manducandus. *Quia mortui*, ait Rupertus, *venire non poterant ad manducandum hunc panem Angelorum, ivit ad eos ipſe, ut, quomodo à mortuis manducari poterat, manducaretur panis Angelorum, vita viventium, reſurrectio mortuorũ.* Neq; itaq; mortui vivi fici panis morſu expertes fuiſſe cenſendũ; æq; pro vivis, & mortuis à Rege vivorum, & mortuorum inventus; ut æquè omnes reficeret, utriuſque vitam præſtaret æternam.

Chriſtus poſt mortem ſuam deſcendit ad inferos, ut etiam à mortuis aliquo modo mãducaretur. Rup. de Offer. S. Spir. lib. 2. c. 20.

5. Per fluvium Paradiſi, cui nomen eſt Tygris, Richardus, mox referendus, Chriſtum intelligit. Sanè Tygris eſt Chriſtus. Tygris à velocitate nomen accepit, & Chriſtus etiam nomen habet à velocitate, *vocabis nomen ejus*, ait Iſaias, *Accelera, feſtina, &c.* Rurſus Tygris, utpote qui Paradiſi fluvius eſt, miræ ſuavitatis evehit aquas, *Fertur quod illa flumina tantam ſaporis dulcedinem habeant, ut omniũ potionũ ſaperent ſuavitatem & hanc quidẽ ſuavitatem non prius admittant, quàm in ea irruentibus fluviis vitietur*, ait Bruno. Unde illud Romanorum Imperatoris ad milites in Ægypto caſtrametantes, vinumq; quærentes, *Nilum habetis & vinum quæritis?* (ex Paradiſo Nilus præter fluit quem Moyſes Geon appellat:) & Chriſtus tantæ ſuavitatis eſt, tanti dulcoris guſtatus in Euchariſtia ut aliam omnem cœli, mundique ſuavitatem, & dulcedinem longè, lateque ſuperet. His itaque ſtantibus, advertendum, quod quemadmodum, ex Richardo, Tygris, effluit in mare mortuum: *Tygris, qui cum maximo impetu, ut dicitur fluit in mare mortuum, ſignat Chriſtum.* Sic & Chriſtus in mare mortuum, ideſt in Purgatorii in quo mortui in Chriſto claudun tur. Non enim ad vivorũ ſolũmodo conſolationem, ſed & ad mortuorum ſolatium, inſtituit ſacra myſteria; ut è ſacro altaris fonte fluentia in Purgatorium, quaſi in amariſſimum mortuorum mare, dulcedine ſua animarum mitiget amaroiem; & ab igneis fluctu-

D. Bruno de laud. Eccl. c. 3.

Lib. Apophtheg. Sacra altaris myſteria non ſolum ad vivorum, ſed etiam mortuorũ conſolationem inſtituta ſunt. Rich à S Laur. de Laud. B. M. li. 9.

fluctibus eas in cœli portum perducat.

Cur ex tribus partibus hostiæ fracta una mittatur in calicem? Alb. in Comp. Theol. l. 6. cap. 8.

6. Optas fortasse Eucharisticum Tygrim inspicere, in mare mortuum irrumpentem? Attende divinum ministrum, qui, cùm in tres partes sacram Hostiam dividit, unam dimittit in calicem. Quod nè censeas sine gravi mysterio fieri; nihil enim in Missa suo mysterio caret. *Missa tam plena est mysteriis*, ait Albertus, *sicut mare guttis, solatomis, firmamentum stellis Empyreum Angelis.* Harum trium partium prima ostendit sacrum ineffabile in Sanctorum honorem, inque cœlo jubilantium gloriam offerri: ad viventium salutem secunda: tertia ad levamen existentium in Purgatorio. Ita philosophatur Joannes Grith. *Tres partes Hostiæ fiunt per Sacerdotem in altari. Prima ad designandum, quod hoc sacrificium offertur ad honorem Sanctorum in cœlo, secunda ad salutem viventium in mundo; tertia, quæ in calicem mergitur, ad liberationem laborantium in Purgatorio.* Sed cur pars Hostiæ, quæ sacrificium pro mortuis offerri significat, mittitur in calicem? Quia vas amatoris est calix, Purgatorium significans, in quo Sanctorum animæ atrocissimas experiuntur amaritudines. Mittitur ergo in calicem, tamquam si in Purgatorium mitteretur. Fluit Tygris in mare mortuum ut suavitate sua fluctuum suorum, vel mitigetur, vel dulcescat prorsus amaritudo.

Io. Grith in Quadr. Ser. 27.

Cur pars hostiæ, quæ sacrificium pro mortuis offerri significat, mittitur in calicē?

7 Quod Propheta in Psalmo centesimo quadragesimo quinto cantavit. *Dat escam esurientibus Dominus solvit compeditos*, ad Purgatorium pertinere videtur, ubi animæ igneis compedibus compeditæ sunt. Minimè enim paterentur, nisi ad ignem alligatæ. Theologi omnes, cum Thoma, Dæmones, & hominum animas, aiunt in inferno torqueri, ex apprehensione quod in loco pœnarum, & ignis, relegati sunt, naturæ eorum incongruum. Solvuntur à Deo interdum isti Purgatorii compedes, & liberantur captivi, *Dominus solvit compeditos.* Quo vero pacto? *Dat escam esurientibus*, inquit Propheta. *Videte ordinem*, ait Hieronymus. *Dat escam esurienti: Dominus solvit compeditos. Primò esurimus, deinde accipimus cibum; cū autē saturati fuerimus, solvūtur pedes nostri, qui cōpediti fuerint.* Cum per Eucharistici sacrificii applicationē Ecclesia defunctorum animas saturat, eas tunc Deus à diris compedibus solvit, ab igne liberat, & in Paradisum deducit. Hujus rei exemplar à D. Theodoro præostensum est, qui cum Beatum Georgium, catenis detentum, communicare vellet, diceretque custodibus: Vereamini filii Mysterium Domini. Solvite hunc, dum illud accipit. Neque enim æquum est, quemquam vinculis adstrictum Christum recipere: illi autem causati, id sibi non licere, *Beatus Theodorus sumpto divina communionis poculo, ut id illi imperti ret, suspirans ad cœlum suspexit, & illico vincula humi eum strepitu conciderunt.* Dum ab Eucharistia solvi vides compeditos in mūdo, disce etiam solvi compeditos in Purgatorio. Nam si compedes ferreos solvit, quidni solvet compedes pœnæ peccati, pro cujus liberatione novimus instituram.

Pſ. 145. 7.

D. Thom. 3p. Quæſt. 64. ar. 14. Per Eucharistiæ solvuntur compediti in purgatorio. D. Hier. ibid.

Eucharistia solvit compeditos in hoc mundo. Notabile Exemplū. Georg. Presb. apud Lipom. 22. April.

8. Quàm pulchrè loquitur Sponsa: hoc metipsum mysterium decantans. *Dum esset Rex*, inquit, *in accubitu suo, &c.* Certum est iis verbis Eucharisticum sactum innuere, in quo Christus no ipsum accumbit, conviva factus, & esca. Adnotandum autem, quod dum vulgatus transfert, *in accubitu suo*, habent alii *In circulo suo.* Per circulum terram intellige, eam enim Deus instar circuli orbicularem creavit, unde dicta est etiam orbis. Et hoc idem mysterium innuit; Christus in circulo suo dicendus est esse, dum è regno cœli descendit in terram, seque obvelat in Hostia, ut suæ carnis pane nostra nutriat corda. Dicet aliquis: Si per circulum intelligenda est terra, dum Christus in Eucharistia potiùs dicendus videtur supra circulum suum, quàm in circulo suo. Dum enim nobiscum est, supra terram est, sicut & nos. Quorsum ergo dicitur. *In circulo suo*, cùm dicendus foret supra circulum suum? Utrobique est, inquam, cùm supra circulum, tum in circulo. Non dicitur supra circulum; quia evidentissimum est, Christum nobiscum esse in superficie terræ; dicitur in circulo, id est centro terræ, seu in Purgatorio, quod est in centro terræ; ut intelligamus, quod dum supra circulum, id est supra faciem terræ offertur, ita sumitur & comeditur à peragrantibus terram, ut etiam adsit sub terra, refocillet; & re-

Cant. 1. 11

Alia Transl.

Dum Eucharistia hic in terris offertur ita sumitur à nobis ut etiam refocillet animas quæ purgantur in circulo seu in centro terræ.

& recreet animas, quæ purgantur in circulo, & in centro terræ.

9. Nequaquam mediocris est notæ illud Apostolorum Principis privilegium, quod tenoris hujus nactus est à Domino, *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam, & tibi dabo Claves Regni Cœlorum.* Eo enim potest inferos cælosque fatisfacere, animas nimirum è carcere purgatorio eripere, & in aulam cælicam introducere. Nec verò portæ inferi, clavi ejus resistere possunt, & prævalere. *Portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Sed quomodò non prævalebunt, cùm ex Chrysostomo *Adamantinæ sunt inferorum portæ?* Quænam unquam vis fuit, cui non prævaluit adamas? *Duritiæ inenarrabilis est*, de adamante ait Plinius; *respuens ictum, & ferrum; simulque ignium victrix natura ut nunquam incalescat: unde & nomen indomita vis Græcâ interpretatione accepit.* Verum enim verò etsi inferorum portæ adamantinæ sint, duræ & impenetrabiles, Petro nequibunt obsistere. Adamas, qui nec ferro cedit, nec igni, agni sanguini cedit, quo dum fuerit aspersus, frangitur, sauciatur. Quid aliud quæso est cæli clavis, qua Petrus insignitur, nisi sanguinis immaculati agni Christi nostri Redemptoris: *Sanguis Christi est clavis Paradisi*, ait Hieronymus. Hunc itaque cruorem Christi pretiosissimum in aris Ecclesiæ Petrus offerens, & effundens pro sanctis animabus inclusis in purgatorio, hujus adamantinas frangit portas, unde consolantur captivi, redimuntur compediti, ignibusque additi solvuntur, salvantur.

10. Tametsi lunula, quæ in Eucharistica sphæra conspicitur, ab Ecclesia fieri soleat, ut sacram sustentet Hostiam, vel cùm in templo exponitur adoranda, vel cùm per Civitatem collaudanda defertur; suo tamen mysterio minimè vacare censendum: poterat enim obtinuisse continens ab hac figura diversum. Advertè quod lunula significat Ecclesiam, detentam in Purgatorio. Ecclesia enim, dum ex hoc mundo transfertur in cælum, assimilatur auroræ, soli autem, dum est in cœlo, dum denique in Purgatorio claudítur, lunæ. Quas omnes similitudines Sponsus conglobavit his verbis: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol.* Ait enim Hugo: *Ecclesia aurora est in morte, luna in Purgatorio, sol in gloria.* Jurè autem Ecclesia, dum in Purgatorio manet, comparatur lunæ: nam, quemadmodum luna, dum distat à sole, nec in diametro est illius aspectu, partem luminis habet, parte luminis caret; unde vel dichotomos dicitur, vel utrinque falcata: Sic & illa, dum à sole distat, nimirum à Dei veri solis prohibetur aspectu, lumen habet gratiæ, caretque lumine gloriæ. Dum itaque in lunula sacram Eucharistiam reponi vides, intellige in Ecclesia Purgatorii flammis æstuante reponi, ut consoletur, solvatur ab igne, liberetur à carcere, deferatur in cœlum.

11. Nota denique ex Chassanæo, novum fidei nostræ articulum, quo Christi descensum ad inferos confitemur, per topazium denotari. *Nonus*, inquit, *articulus de anima Christi ad inferna descendente, satis decenter topazio lapide denotatur.* Sanè tunc Christus topazium gessit, non modò quod aureum topazii colorem habuerit, dum sedentes in tenebris, & in umbra mortis ab æterna captivitate redemit: Sed etiam; quia, quemadmodum topazius in aquam ferviam, & ignitam immissus, defervere facit, & frigescere, *Expertum est*, tradit Magnus Albertus, *in nostro tempore, quod si topazium in aquam bullientem immittatur, ita defervere facit, quod statim manu immissa extrahitur*; Sic panis vitæ Christus, descendens ad inferos, ut suo modo manducaretur à mortuis, ut suprà dictum est ex Ruperto, eorum ignem extinxit. Nam ut placet Angelico, tunc liberavit animas Purgatorii ab exclusione gloriæ, quæ erat totius naturæ, dando eis spem gloriæ, quamvis non à reatu pœnæ ob proprium defectum, qui erat personalis.

Matt. 16. 18.

D. Chrysost. Hom. 4. Thess. Plin. lib. 37. cap. 4. Sanguis Christi in altari pro animabus purgatorii oblatus, adamantina, Purgatorii portas frangit D. Hiero. apud D. Thom. opusc. 58. cap. 27.

Lunula in qua sustinetur Eucharistia cum in templo exponitur vel per civitatem defertur, purgatorium significat.

Cant. 6. 9.

Hug. Card. ibid. Ecclesia militans aurora triumphans soli, quæ verò in purgatorio est Luna assimilatur.

Chassan. in Cata. Cata. par. 12. Consid. 27. Christus ad inferos descendens per Topazium significatur & cur? Alb. de reb. metal. lib. 2. cap. 18. D. Thom. 3. p. q. 52. ar. 8.

THEO-

THEOREMA X.

Baculus tuus.

Unus, idemque panis, dulcescit justis, & amarescit injustis.

PAtet ex præhabitis. Sacrosancta Christi mysteria per baculum designari. Patet ex eo ulteriùs, quod, quemadmodum ne curvemur, & corruamus, baculo sustentamur; sic & Eucharistia, ne corruamus ad inferos, roboramur. Dulcis baculus, suavis baculus, præsertim à viatoribus expetendus. Hoc baculo præ suavitate, quam exhibet, Vates consolatum se prædicat. *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Adverte illud *Me*: nam de se ipso loquitur, justitia, & sanctitate insignito; non autem de peccatore sceleribus conspurcato: cui fel aspidum est, venenumque draconum. Ubi enim Christi panis dulcescit justis, amarescit injustis.

Prov. 14. 13.

D. Thom. opus. 58. cap. 1.

Sacra Eucharistia per mel significatur Sicut mel pro qualitate florũ dulce est vel amarum, ita Eucharistia pro qualitate communicantium dulcescit & amarescit.

1. Sub typo mellis visum est Salomoni de Sacro Eucharistico sermonem habere, nam dum hominem ad ejus comestionem invitat. *Comede*, inquit, *fili mi mel, quia bonum est, & favum dulcissimum gutturi tuo.* *Mel*, inquit D. Thomas, *corpus Christi dulce significat.* Quare mel si typus corporis Domini, inquirendum est modò. Possem dicere; quia mellis instar omnem dulcedinem, & suavitatem excellit. Sed hoc satis vulgare est. Rursus; quia quemadmodum mel in terram è cœlo descendit, sic & Eucharistia è cælo in sacrum Altare, quod in terra est, venit. Sed hoc similiter. Præterea, quemadmodum mel, nisi in campis, quos flores exornant, non invenitur, sic S. Synaxis non nisi animabus virtutum floribus decoratis, diligit mansionem. Sed ad rem nostram non est. Dicam igitur (ut album attingam) quia mel pro florum, super quos effluit, qualitate, dulce est, & amarum; medicina, & venenum. Apud nos, quoniam à dulcibus excipitur floribus, ducissimum est, & medicina. Heracleæ in Ponto, quia ex Plinio in florem egolethon cadit, lethiferæ plantæ, amarum est, & venenum. Mel est Eucharistia, pro qualitate communicantium dulcescit, & amarescit. Si dulcis es, nempè sanctus, gratiæ dulcore repletus, ea dulcescet tibi: si amarus, id est peccator, sceleris veneno imbutus, amarescet, venenumque gerebit.

Plin. lib. 21. c. 3.

2. Hoc idem mysterium explicuit Sponsa, dum botro Cypri comparavit Dilectum. *Botrus Cypri Dilectus meus mihi.* Ne dubites, his verbis Sacram Eucharistiam innui, subque nomine botri descriptum esse Dilectum sub formis panis, & vini comestibilem & potabilem. Nam, quemadmodum botrus esui aptatur, & potui; ita sactum edulium sub speciebus panis vinique velatum manducatur, & bibitur. Expende autem, quod non botro simpliciter, sed botro Cypri, comparat Eucharistiam. *Botrus Cypri*, Cur botro Cypri? Ob miram quam experta erat in Communione suavitatem. Per Cyprum, ut multis arridet, minimè Pamphili maris insula, inter Siciliam, & Syriam, sed planta quædam intelligenda, quam plerique palmam existimant, cujus fructus longè alios superant in dulcedine. Sed & considera, quod ait *Mihi. Botrus Cypri Dilectus meus mihi.* Velut si non omnibus, sed ipsi, quæ sponsa est & amica, talem suavitatem communicet: Sceleftis & inimicis, quamvis sit botrus, non sit tamen Cypri, sed botrus amarissimus, felle & morte respersus. Ea D. Justum Orgilitanum Episcopum. *Bene ait: Botrus Cypri Dilectus meus mihi; quia non illis, qui crucifixerunt, sed iis, qui in Crucifixum crediderunt, botri istius dulcedo concessa est.* Non illis inquit, qui crucifixerunt; cum indignè Communicans Christum iterum crucifigat. De quo propterea inquit Apostolus: *Reus erit corporis & sanguinis Domini.* Et Bernardinus: *Qui indignè Christum sumit, idem est, ac si interficiat.* Sancta itaque Eucharistia Sanctis, ac dignis, dulcissima est; peccatoribus & indignis, amarissima. Botrus est, illis Cypri, his fellis.

Cant. 1. 12 Eucharistia significatur per botrum Cypri & cur.

Eucharistia justis est Botrus Cypri, peccatoribus autem botrus amarissimus felle & morte respersus. D. Justus ibid.

1 Corinth. 11. 27.

D. Bernardin. te. 2. ser 55. Ar. 1. c. 3.

3. Hinc B. Virgo, Angelorum, & homi-

Eccles. 24. 18.

Cur B. Virgo Cypresso & Palmæ arboribus adeò disparibus se comparet?

Psal. 125. 1

Christus in sacra Eucharistia justis sicut palma fructus dulcescit & lenis est, peccatoribus ut Cypressi fructus amarus & durus est. Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 12. Cant. 2. 3. D. Thom. opusc. 58. cap. 22.

num Domina, Cypresso & palmæ se confert. *Quasi Cypressus in monte Syon, & quasi palma exaltata sum in Cades.* Quid (inquies) palmæ, & cypresso? Illa lenem, hic durum; illa dulcem, hic amarum, illa esui prorsus desiderabilem, hic penitùs exprobrabilem fructum exhibet. Rectè se plantis adeò disparibus comparat Deipara; nam fructus, quem tulit, aliter sapit justis, aliter peccatoribus. Nota quod cum se confert cypresso, meminit Sion, *Sicut cypressus in monte Sion*; cum se comparat palmæ, meminit Cades, *Sicut palma exaltata sum in Cades.* Per Sion Judæi, qui Christum crucifixere, significantur. Per Sion eos intellexit David, dum caneret: *In convertendo Dominus captivitatem Sion.* Per Cades innuuntur Sancti. Cades *sanctitas* interpretatur. Quia verò Beatissima Virgo Christum, tamquam arbor fructum, exhibuit, qui in admirabili Sacro pro diversitate sumentium dulcescit & amarescit; lenis est & durus, ideò modò palmæ, modò cypresso se comparat. Justis & sanctis palma est, dactylum illis profert dulcissimum, suavissimum. Judæis, qui Christum crucifixere, & peccatoribus, qui iterum crucifigunt, cypressus, omni duritiâ & amaritudine aspersum exhibet conum. Hoc ipsum mysterium ex eo elicies, quod cypressus, & palma Cruci materiâ suppeditaverint. Nam quia dictum est suprà, Sacram Synaxim fructum Crucis existere, conjectandum eam fore conum, aut dactylum, pro communicantium varietate. Richardus, Virginem audiens se comparasse cypresso, hæc ait. *Cypressus durum habet fructum, Christum scilicet, qui durus est in Sacramento indignè accedentibus.*

4. Audiamus iterum Sponsam de Eucharistico fructu item agentem. *Fructus ejus*, inquit, *dulcis gutturi meo.* Expende quod non ait absolutè: Fructus ejus dulcis, sed addit, gutturi meo. *Nota meo*, ait D. Thomas, *id est, pio & fideli menti, quæ credit, & intelligit hunc illum fructum sibi esse utilissimum.* Piæ, sanctæque menti suus Christus sapit, Christus solus suavis; cætera amara sunt, horribilia. Impiè è contra dulcescunt, quæ præter Christum sunt, amarescit Christus magna, & vera dulcedo. Quid verò causæ est, quod ita diversè se mentes piorum & impiorum habeant? Clarè illud intelliges, si Problematis Aristotelis Flosculorum Auctoris memineris, quærentis: Quare mulieres, & maximè prægnantes, appetitum ita inordinatum habeant, ut appetant carbones, cinerem, terram, & cætera hujusmodi, quæ aliorum stomachis horrorem afferunt: Respondentisque cum Constantino, *Quia quales sunt humores in stomacho, talia nutrimenta appetunt: & qui in mulieribus impregnatis sunt putridi, & corrupti humores, replentes stomachum, ideo appetunt similia, cùm omne simile appetat sibi simile.* Quia mens sancta salubertimo divinæ gratiæ repletur humore, solum Deum, quæque Dei sunt, concupiscit, & appetit; quæ sunt extra Deum, instar fellis abominatur. Impiæ verò, quia fædo, & corrupto repletur, Deus desipit, quin & amarescit; dulcescunt voluptates, peccata, venenata gaudia. Simile simile cupit. Quoniam verò sancta Sponsæ Dei mens divina replebatur gratia, rectè ajebat, Eucharistiæ fructum dulcem gutturi suo. *Fructus ejus dulcis gutturi meo.* Velut si mox adnecteret: Quibus palatum meum non est, amarescet. *Quando infirmus*, ait Ferrerius, *habet palatum inordinatum, & infectum aliquo malo humore, dulce videtur sibi amarum: secus de sanis benè ordinatis, & dispositis.*

Cur S. Eucharistia animabus sanctis dulcescat, impiis verò amarescat? Auct. Flosc. Arist. apud me pag. 79.

D. Vinc. serm. 1. Dom. III. Pasch.

5. Sacra Christi mysteria libuit Apostolo sub aquæ vocabulo nuncupare. *Omnes*, inquit, *eundem potum spiritalem biberunt, Bibebant autem de spiritali, consequente eos petra; petra autem erat Christus.* Quod Hugo Cardinalis exponens. *Dicitur*, inquit, *aqua, quia sitim cupiditatis & peccati extinguit. Hæc est aqua, quæ fluxit de petra Christo: unde Paulus: Bibebant autem de spiritali, consequente eos petra.* Hoc tamen nobis non sufficit, nisi rationem aliam, rei nostræ concordè, afferamus. Dicendum igitur, quod quemadmodum aqua præ qualitate soli, in quod irrumpit, dulcis est & amara, *Aqua*, ait Moyses Barcepha, *unius, ejusdemque naturæ cum sint, pro soli indole dulciores, amariores, insulsiores, salsiores evadunt*; Sic & S. Eucharistia præ diversa animarum, in quas ingreditur,

1. Corint. 10. 4.

Hug. Car. in cap. 6. Ioan.

Moys. Barceph. de Paradi. li. 1. c. 21.

ditur, indole dulcis experitur, & amara. Sanctis, ſub quorum lingua mel eſt, & lac, *Mel & lac ſub lingua tua*, dulcis eſt, ſalutifera. Impiis autem & peccatoribus, quia *Venenum aſpidum ſub labiis eorum*, amara eſt, mortifera.

Cant. 4. 11.

Pſal. 13. 3.

6. Quis me vetabit, Euchariſticam aquam ſacris conferre laticibus, ex Ægypti fonte fluentibus, quem omnipotens puer è terra arida in refugium anxiæ matris adduxerat, dum ibi è patrio ſolo profugus habitaret? Tradunt, ex uno eodemque fonte aquam ſcatere dulcem & amaram, ſed non iiſdem bibentibus. Chriſtianos nimirum ex illo jucundiſſimè bibere, Saracenis abſynthio amariorem eſſe, ita ut illam vel ſummis labiis deguſtare, pœna ſit maxima. Hæc apud Petrarcham invenies in Itineratio. Eundem fontem puta feciſſe Chriſtum è ſacro altari ſcatere, quem in Ægypto puer eduxerat. Indè enim profluit aqua, quæ dulcis eſt & amara, prohibentium qualitate ſaporem ſuum immutans. Dignis dulcis eſt, amara indignis. Juſtis melle & nectare, peccatoribus felle & abſynthio immiſta profluit. Iis vitam, his mortem exhibet ſempiternam.

Franc. Petrar. in Itiner. circa finem.

7. Audiſti Hebræos Angelorum abhorrentes eſcam, & contra Moyſen murmurantes, dicenteſque: *Cur eduxiſti nos de Ægypto, ut moreremur in ſolitudine? Deeſt panis, non ſunt aquæ, anima noſtra jam nauſeat ſuper cibo iſto leviſſimo?* Ipſomet modo conqueri videntur de manna, quo de amara potione ægrotus, quam nauſeabundus ebibit. Rogo: Quid ſuavitatis, quidve ſaporis deerat mannæ in ſe omne delectamentum habenti, omniſque ſaporis ſuavitatem, quod ab Hebræis amarum expertum ſit, & inſulſum? Sal deerat; inquit Auguſtinus, non mannæ, ſed eis, Divinum nempe gratiam. *Meritò inſulti, ut quos non gratia ſales condunt, vilem expetant cibum.* Rectè divinam gratiam ſalis nomine intelligit: etenim, ut ait Cælius, *Plerique ſalem gratiam vocant, quod guſtui ſapida reddat & grata.* Indubitatum eſt, Hebræos, manna faſtidientes, peccatorem Chriſticolam præſignaſſe, ſanctam Euchariſtiam, quam figurabat manna, ceu rem inſulſam, amaramque faſtidientem. Quodnam condimentum, quis ſapor ſacro deficit corpori, in quod proſpicere deſiderant Angeli, quodque Sancti edentes, ſuaviſſimè convivantur? Quod multi magno deſiderio cupientes, nec à fletu abſtinere potuerunt, quin omni in illud corde, patiter & corpore, medullitus inhiarent? Nec ſuam eſuriem aliter ſatiare, vel mitigare ſaltem valerent, niſi denique corpus ſanctiſſimum, deſideratiſſimum cum omni jucunditate, & ſpiritali aviditate accepiſſent? Unde iſtis tantoperè ſapit, ſceleſtis autem inſulſum eſt, & amarum? Planè defectus non ex ferculo, ſed ex ſumente cenſendus, cui ſal gratiæ deficit. Hi, qui talis ſalis condimento carent, Chriſtus tamquam amarus & inſulſus, ad nauſeam provocat. Cum iis, qui eo potiuntur, dulciſſimus ſit & ſuaviſſimus.

Nu. 21. 5.

D. Aug ſe. 97. de Tempor. Cæl lib. 27 c. 24. Quod S. Euchariſtia nonnullis non ſapiat, id ſit quia ſale gratia carent.

8. Itaque Sapientis illud de manna, *Angelorum eſca nutriviſti populum tuum, omne delectamentum in ſe habentem, & omnis ſaporis ſuavitatem*, non ita intelligendum, quaſi verò æquè juſtis, & peccatoribus, tantas, tamque diverſimodas delicias exhibuerit. Sed juſtis tantùm ac ſanctis: iis enim modo, quod in votis erat, & expetebant, cœlicum ſapiebat edulium. *Bonis ſapiebat, prout volebant*, inquit Lyranus. Impiis verò tantum abeſt, ut ſaperet, quod pro tormento, & pœna potius erat. Si Chriſti panem in manna præfiguratum tibi pro libitu ſapere concupiſcis, hoc tuæ ditionis eſt. Si, ut fas eſt, juſtus fias, pluſquam ambroſia ſapiet; Si verò peccator, pluſquam mors amareſcet. Eatenus enim dulcis eſt Sanctis, ut ſit amarus ſceleſtis. Audi Hieronymum. *Qui manna comedebant, ſi deſiderabant mala, ſi pyrum, ſi uvam, ſi panem, ſi carnem, ſecundùm voluntatem, & qualitatem comedentis, ita & ſapor in manna erat. Sic & in carne Chriſti, ſicut volumus, ita & cibum accipimus. Si ſanctus es, invenis refrigerium, ſi peccator, invenis tormentum.*

Sap. 16. 20. Manna ſolis bonis delectationem adferebat, malis verò nauſeam. Nicol. de Lyr. ibid.

D. Hier. in Pſal. 147.

9. Orat Dominum Pſaltes, ut à ſe quam longè poteſt, homines perverſos abjiceret, quod ſui eum exceſſibus inamaricaverint,

rint. *Secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoniam irritaverunt te Domine.* Pro irritaverunt, *inamaricaverunt*, transferunt alii. Sed quanam amaritie, quo felle, quo absynthio fons totius dulcedinis inamaricari poterit? per quem dulcescunt amara? per quem mors ipsa amarorum omnium amarissima, degustatur? Scelerum amaritiæ, peccatorum felle, iniquitatum absynthio. Tanta illorum gravitas & enormitas, ut Deum inamaricare dicantur: Nobis autem, non sibi, nec eis qui eum non exacerbant. Hinc Sancta Synaxis, cujus super mel & favum suavitas, super nectar & ambrosiam dulcitudo, supra quod dici, cogitarivè potest, delectamentum: quæ dulcore suo cœli mensas inundat, Angelos & Sanctos inebriat, totum mundum dulcorat, fel est peccatoribus & absinthium. *Peccatoribus panis veritatis amarus est*, ait Augustinus, *ipsi amaricaverunt Deum, qui peccando in eam ægritudinem devenerunt, ut cibo veritatis, quo sana anima gaudent, tamquam felle sustinere non possint.*

Ps. 5. 11.

Alia Transl.

D. Aug. ibid.

Eucharistia quæ justis quavis est ambrosia suavior, peccatoribus fel est & absynthium.

Palato porcino & gustui asinino non sapit Deus.

Guiliel. Paris. de Sacra Euch. c. 7.

10. Tandem non inconsultò Sacrum Ecclesiæ dictum est panis, seu esca Angelorum. Nam iis tantùm sapit, qui, quæ mundi sunt, relinquentes, se suprà se erigunt, & Angelorum instar, cœli rebus adhærent. Quibus autem talis displicet incolatus, quo usque adeò ex hominibus infra se descendunt, ut convertantur in bruta, sintque sues & asini existimandi, quonam pacto sapiet Deus? *Palatum porcinum, & gustus asininus non possunt in sapores aromatum*, ait Guilelmus Parisiensis. Sanè quod dulcescit Angelis, amarescit jumentis.

THEOREMA XI.

Ipsa me consolata sunt.

Ad solamen nostri exilii paratur mensa Domini.

QUoniam in hoc mundo degentes, & peregrinantes à Domino, infinitis propemodum malis exagitamur, mensam nobis Eucharisticam Deus appositi, ut sacro cibo refecti consolaremur, respiraremus, perque eam tolerabiliores fierent, qui nos premunt, labores. Hinc Propheta tot inter angustias positus, baculo carnis Christi consolatum se prædicat, & lætatur; *Virga tua*, inquiens, *& baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Lætari etiam debet Christianus quilibet cum Propheta, cui ut in hujus vitæ exilio reficeretur, parata est mensa Domini.

1. Auctor est Lucas, quod postquam Virgo Sanctissima Dei filium peperit, & pannis, quos ferebat gestas, reverendissimè involvit, collocavit eum in præsepio inter bovem & asinum. *Peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum in præsepio.* Quod in præsepio reclinaverit, sacrum eucharisticum innuit. Nam quia sacras, quas tulit, carnes, cibum nostrum fore prævidit, posuit in præsepio, velut esibile in mensa. Advertendum est, quod non collocavit eum inter leonem, & canem; inter tygrim & elephantem; sed inter bovem & asinum, quos secum Joseph Sponsus adduxerat, hunc ad vehendam ipsam, illum venalem pro expensis itineris. Quod Abacuc prophetaverat, dicens, *In medio duorum animalium cognosceris.* Et Isaias: *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui.* Inter hos itaque Virgo prudentissima cor suum, non inter alia collocavit animantia. Cur hoc quæso? Quia cibum futurum noverat pro refectione laborantium in hoc exilio qui per bovem, & asinum significantur. Nullum animal bove, & asino laboriosius, ille ad trahendum, sustinendumque aratrum, hic verò ad farcinas

Luc. 2. 6.

Cur Christus positus sit in præsepio inter bovem & asinum.

Abac. 3. 2.

Isa. 1. 3.

Christus cibus est in hoc exilio laborantium.

eve-

evehendas: *Filium suum natum posuit in præsepio*, ait Richardus, *quasi diceret bovi & asino, id est iis qui designantur per bovem, & asinum, qui sunt animalia laboriosa, & onerifera: Manducate. Ecce refectio vestra.* Hoc ipsum dicebat illis infantulus. *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiã vos.*

Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 2.

Num. 8. 2

2. Ex eo, quod Moysi ait Dominus. *Candelabrum in australi parte erigatur, ut lucernæ contra boreã è regione respicerent ad mensam panum propositionis*, scimus mensam panum propositionis in parte aquilonari locatam in tabernaculo. Sed quidnam opus erat mensam hanc in parte aquilonari constitui? Quia S. Eucharistiam præsignabat, quæ pro laborantibus in exilio, ad eorum adversitatum levamen, & consolationem paranda erat. Per Aquilonem adversitates intellige. *Mensa cum panibus propositionis semper ad Aquilonẽ in tabernaculo ponebatur. Quia procul dubio mensa Eucharistiæ in tabernaculo Ecclesiæ necessaria est in parte aquilonari, id est in statu adversitatis*, ait Bercorius. Si S. Eucharistiæ abesset ab Aquilone, abesset scilicet à nobis laborãtibus, & tribulatis; quisnam ferre posset crebras vitæ hujus ærũnas? quotidianos labores? durissimũ è cælo exiliũ? Oportuit itaq; inter tot mala præsto esse refugium, refectionẽ, consolationem. Refugiũ nobis est Eucharistia, quæ quotidie laborantes reficit, ne unquam deficiamus.

Berc. in Diction. Mor. v. Mensa.

S. Eucharistia levamen & solatium est in hoc exilio laborantium & tribulatorum.

3. Postquam ii, qui à primo mane, in Dei vinea laboravêre, eadem se mercede solutos, qua, qui propè vesperũ advenerant, agnoverunt, adversum patrem familias murmurabant *Dicentes: ii novissimè una horâ fecerũt; & pares illos nobis feciſti, qui portavimus pondus diei & æstus.* Quia verò per primos, qui primâ mundi ætate Deum coluerunt, per novissimos verò Apostoli, & cæteri exindè Christi fideles, qui declinante jam mundo, vocati sunt à Domino, intelliguntur: videndum quare dicant primi: *Portavimus pondus diei, & æstus*, cùm, & postremi, ut illi vitam suam in Dei cultu traduxerint, parique temporis spatio, per totam vitam scilicet, laborâverint? Qui in priori mundi ævo vixerunt, non ultra statutum suæ vitæ tempus coluerunt Deum. Et qui in postremo nascuntur, non minus in eodem cultu morantur, quam per omne similiter vitæ suæ tempus: His tamen non obstantibus, jure illi conquesti sunt, ait Palacius: *Quia illi carebant Sacramentis conferentibus gratiam, & juvantibus contra laborem nos contra reficimur.* Et si verissimum sit, & primos, & ultimos, à primis ad ultimos vitæ dies in Dei cultu perseveraſſe; primi tamen majori difficultate, & labore vixerunt, quàm nos; utpotè quibus solamen deerat eucharisticum, quod præsto est nobis. Non longè igitur à veritate dixerunt. *Portavimus pondus diei & æstus.* Tantam laborantibus affert Sancta Synaxis consolationẽ, recreationem, refectionem, ut labores, & dierum nostrorum æstus faciliores, & tolerabiliores reddantur.

Matt. 20. 12.

Gravius laboratũ est in lege naturæ & scripta, quam in lege gratiæ

quia illi Sacramẽtis carebant quæ nos habemus. Raul. de Pala. ibid.

4. Meminisse te velim, quæ ait Dominus Moysi, ubi è cælo in ardentem rubũ descendit. *Vidi afflictionem populi mei in Ægypto, & clamorem ejus audivi, & sciens dolorem ejus descendi, ut liberem eum.* Quod Oleaster expendens, sic Dominũ interpellat: *Nonne de cælo, & de sede tua Domine eos poteras liberare ab omni malo? Nonne Angelum ad liberationem eorum mittere? Quare opus est, ut descendas?* Jure quidem: Deus enim ubique omnipotens, quæcunque voluit, fecit in cælo, & in terra; æquè eminus & cominus adjuvare potest & liberare: æquè manens in cælo, ac in terram descendens, populũ laborantem reficere, & captivum redimere. Quorsum ergò descendit? *Gaudet Deus*, respondet, *ut leviora faciat, quæ Sancti patiuntur mala, sese illis immiscere.* Nemini fuit unquàm ambiguum eadem posse Deum in terra, sive in terram descendat, sive in cælo resideat: voluit tamen in terram descendere, seque suo populo commiscere, ut divinitatis præsentia servorum suorum labores leviores, & tolerabiliores efficeret. Dum itaque Christum Deum vides quotidiè è cælo ad sacrum altare descendere, ut sese nobis immiscat, tale quid fieri puta. *Ut leviora faciat, quæ sancti patiuntur mala.* Grande levamen est laborantibus, grande solatium exulis. Deum habere præsentem adjutorem consolatorem.

Exod. 3. 7.

Oleast. ibid.

Christus est in Eucharistia, ut leviora faciat quæ sancti patiuntur mala.

5. Apostolos navigantes, magnum vitæ passos discrimen tradit Matthæus, irascebantur venti, exaltabantur undæ, sæviebant procellæ, eorumque navis fluctibus jactabatur immensis. Ubi verò Christus super aquarum semitas ad navem advenit, ventus

Matth. 14 32.

prorsus disparuit, siluit mare, evanuerunt procellæ, & facta est tranquillitas magna. *Et cùm ascendisset naviculam, cessavit ventus.* Quare tunc ventus cessavit, qui prius tam fremebundus irruebat? Quia Dominus affuit. Audi Paulum de Palacio: *Vbi verò intravit in navem Dominus, id est, cùm Domini præsentia in animam sentitur, tunc nulla tribulatio sentitur: vel quia cessavit exactor, vel quia licet premat, præsentia tamen Domini animus dulcedine absorbetur.* Velut diceret. Adventus Christi in navem, adventum ejus in animam, cùm ex altari sumitur, præsignavit. Unde, quemadmodum, ubi intravit in navem, pacata & serenata sunt omnia: ita postquam ingreditur animam, cessant labores, dolores, angustiæ, & cætera mala, quibus antea premebatur: vel si non cessant, quia omnimodâ cõsolatione, dulcissima recreatione, ineffabili gaudio afficitur, non sentiuntur.

Paul. de Palac ib. Christo ad nos in S. Communione ingrediente cessant vel certè non sentiuntur labores & angustia.

6. Bartholomæus de Pisis, qui abhinc plusquam ducentis annis scripsit de Deipara, super illud Lucæ. *Vt audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exultavit infans in utero ejus,* advertens, quod tunc temporis commotus est puer, nam, ut placet Valentiæ, ex eo fuit hæc exultatio, quia *Cùm naturaliter fœtus habeat faciem versus dorsum matris, tunc infans vertit faciem versus pectora matris, & versus Virginem Mariam amplectentem ipsam Elisabeth, ut ex utero faciliter posset adorare Christum existentem in utero Virginis,* pulchrè petit: Passa estne Elisabeth ex commotione filii in utero, laboris aliquid & doloris, sicuti passa est Rebecca ex commotione filiorum suorum in utero dissidentium? Negativè respondet, egregiam afferens rationem. *Quomodo poterat dolere, habens ante se Regem gloriæ, quem divinitus cognovit?* Impossibile fuit Elisabeth, dolere tunc temporis, cùm Christum præsentem haberet, ab cujus prælentia fugiunt dolores, absunt labores, elongantur ærumnæ. Hæc est potissima ratio, qua piissimus Deus, nostrorum miseratus laborum, Eucharistiam instituit: voluit enim nobis in ea præsto esse, ut suâ dulci præsentiâ sic mitigaret labores, quatenus vel non sentiantur, vel promptiùs aut faciliùs tolerentur.

Luc. 1. 41.

Valent. in Cant. Magnificat. A Christi præsentia fugiunt dolores, labores & ærumnæ. Barthol. de Pisis de Vit. B. M. li. 2 fact. 9.

Osea 9. 12. Transl. 70 tuag.

7. Egregiè Theodoretus Oseæ illud exponit: *Quia & væ eis est, caro mea ex eis.* Ait enim, hæc esse Dei verba indignantis, suoque populo minitantis, refrenantis tamen indignationem, & gladium suspendentis. Planè tunc Hebræi, eorum flagitantibus culpis, penitus destrui, prorsus eradicari, funditus disterminari merebant: sed Deus parcebat interea, quia caro, quam ut Verbum caro fieret, assumpturus erat in eis. Quæ si non fuisset in eis, væ eis, omnes promiscuè occidisset, deleretque à libro viventium. Ac si diceret, ait ipse. *Verum tamen non funditùs peribitis, usque dum ex vobis sumpsero carnem Quoniam caro mea, quam sumpturus sum, ex vobis est, non prorsus vos deseram, donec eam sumpsero.* Si, quia caro Christi erat in Hebræis, parcebat Deus Hebræis, nec sceleribus condigna exigebat supplicia, undè prosperè agebant: dum nos per sacram Communionem Christi carnem in nobis habemus, Deum in nos pro culparum reatu non animadvertere, sed misericorditer parcere, lanceam & gladium suspendere, quid dubitabit? Vides quam magnam nobis Eucharistia consolationem exhibeat. Scutum nostrum est, ab ira Dei cœli, nos protegit. Quod si ea careremus, quis quæso in hoc misero exilio superstes esset ex nobis, innumeris mundi malis, iræ Dei flagellis, adjectis?

Theod. ib.

Deus olim Hebræis pepercit, quia caro ejus in eis, cur non ob eandem causam communicantibus.

8. Audi paradoxum Jacobi: *Omne gaudiũ* inquit, *existimate fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis.* Paradoxum inquam: nam cùm tribulatio gemitum, & mœstitiam afferat; gaudium, & omne gaudium inquit afferte Et unde illud Propheræ, *Tribulationẽ & dolorem inveni*, tribulationi dolorem, non gaudium conjungentis? Novimus profectò labores, ægritudines, mortem, bonorumque jacturam, gaudium omne repellere, & non, nisi mœrorem, adducere. Sic utique res se haberet, si nostræ vitæ laboribus, spem æterni præmii, Deique præsentiam, dum agitamur, adimeres. Quia verò iis, non modò cœli credimus penetrare sedibus, sed & Dei præsentiâ fruimur, tribulatio minimè dolorẽ, mœrorem, lacrymas, sed gaudium, & omne gaudium affert. *Omne gaudium existimemus*, inquit Bernardus, *cùm in varias tribulationes inciderimus; non modo, quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei, sed quomã juxtà est Dominus iis, qui tribulato sũt corde.* Quàm prosperè, quàm fauste tribulato res cedit, qui ut in malis gaudeat, in mœ-

Iacob. 1. 2.

Psal. Homo in tribulatione gaudere debet, quoniam Dominus illi prope est.

D Bern. Ser. 15. in Ps. 90.

rore

rore exultet, in dolore jubilet, ſecum Deus reſidet in altari.

9. Quidnam putas lapis ille ſtanneus, quem gratulanter in manu Zorobabel viſuri erant Hebræi, ut Zacharias habet, ſignificabat? *Et lætabuntur*, inquit, *& videbunt lapidem ſtanneum in manu Zorobabel.* Chriſtum Deum noſtrum, ait Hieronymus, non ſecus, ac ſi diceret: *Lætabuntur, ac videbunt auxilium Salvatoris.* Ex eo, quod Vates, Hebræos lapidem ſtanneum in manu Zorobabel ait viſuros, loqui videtur de Chriſto in Euchariſtia, quæ attrectatur à Sacerdote. *Zorobabel*, latinè *Magiſter converſionis* interpretatur, Sacerdos videlicet, cujus munus eſt homines, ut ad Deum convertantur, inſtruere. Quare autem Euchariſtia dicitur ſtannum, cùm ob ejus pretioſitatem potius dicenda ſit aurum? adamas? carbunculus? & ſi quid eſt pretioſius? Quia non ad pretioſitatem, ſed ad fortitudinem reſpexit illius. Nam, quemadmodum ſtannum cuncta metalla, ne crementur ab igne, defendit, ſic Chriſtus in Euchariſtia fideles ne ſub tantis malis, præ eorum fragilitate deficiant, defendit. Hoc adnectit Hieronymus: *Sicut enim ſtannum ab igne alia metalla defendit, & cùm ſit natura ea, ferrumque duriſſimum, ſi abſque ſtanno fuerit, teritur ac crematur. Sic omnia Angelorum, & hominum fortitudo ſi non habuerit auxilium Salvatoris, imbecilla probatur, & fragilis.* Gaude, & lætare Chriſtiane frater, dum hunc ſtanneum lapidem Sacerdotis manu conſpicis elevatum: gaude inquam: nam tuorũ conſpicis laborum ſuppetias, malorum levamen, ærumnarum tuarum conſolationem: quo dum peregrinaris à Domino, vires reparas, exiliique calamitates declinas, ab imminentibus ærumnis non offenderis.

Zach. 4. 10.

D. Hier. ibid.

Sicut ſtannum alia metalla defendit ne crementur ab igne, ita Euchariſtia ne perdamur à malis.

10. Mirum quidem, mirum eſt, quod dum tantis talibuſque doloribus divexamur, ſtemus adhuc, vivamus, ſimus. Quid oro vivita hæc eſt, quàm omnium malorum congeries laborum receptaculum? vivus & verus infernus? Tantis tamen in malis, tot in laboribus, eodemque in inferno, ubi mors regnat, & ſævit, vivimus & perſiſtimus. Quis à nobis tam longè mortem abegit; Quis interitum effugavit? Chriſti Dei noſtri præſentia. *Quis enim ſuſtineret, quis perſiſteret ſine Deo?* Ait Bernardus. Gratias tibi Domine, qui ut vitæ noſtræ conſuleres, noſtræ incolumitati, ſaluti, præſto nobis es, quamquam velatus & tectus.

D. Bern. Ser. 15. in Pſ. 90.

11. Fælix ergo exilium, expetendum, optabile. Quid dixi exilium? Si, ubi bonum, ibi patria, ibi cælum, ubi Deus; hæc patria nobis eſt, cælum, ubi Deus; hæc patria nobis, cœlum eſt, ubi ſummum bonum, ubi Deum Optimum præſentem habemus. Brutus, ut habet Seneca in eo, quod de virtute compoſuit, ait, *Se vidiſſe Marcellum ſecum Mitylenis exulantem, & quantum modo natura hominis pateretur, beatiſſimè viventem.* Adjicitq; *: Viſum ſibi, ſe magis in exilium ire, qui ſine illo rediturus eſſet, quam illum in exilio relinquere.* Cur, quod de Marcello ſcribitur, non adjiciam de Chriſto? Cur ob ineffabiles conſolationes, quas ex Chriſti præſentia ſub Euchariſtiæ formis haurimus in hoc exilio, non dicam ingenuè, neminem hic exulari? exulari verò ſi exilio translatis in patriam deeſſet Dominus?

Hæc terra non exilii ſed Patria eſſe debet quia Deus nobiſcum eſt. Seneca de Conſol. ad Albin.

THEOREMATA MORALIA

EX VERSU SEXTO PSAL. 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Parasti in conspectu tuo mensam, adversus eos qui tribulant me.

QUid sit pascuæ locus, quidve refectionis aqua, qua se à Deo Vates, non modò nutritum, & educatum affirmat; sed & ad Deum conversum, per sanctas semitas ductum, timore cujusvis mali purgatum: ex eo, quod adjicit, *Parasti in conspectu meo mensam*, liquidò patet. Nonne dixi tibi, nihil in hoc Psalmo Eucharistiã non olere? Eucharisticus Psalmus est, Eucharisticis plenus mysteriis. Sed age nunc videamus, quibus hæc mensa construitur, quo ejus edulia libanda sunt apparatu, quâ fame, quâ siti comedenda, potanda, quas delicias afferat, quo pacto edentes exhilaret; quod pueris & effœminatis exceptis, neminem non admittat. Demum quali pœnâ plectendi, qui gratiæ expertes gratiæ pane pascuntur.

THEOREMA I.

Parasti.

Regales Eucharistiæ dapes solis Regibus patent.

CIbis nequaquam obviis, & vulgaribus, Salvatoris mensa referta est, sed longè ante instructis & apparatis *Parasti*, inquit Rex Prophetа, *in conspectu meo mensam*, velut sit Regibus, & Principibus proposita, quibus longo tempore, matutoque studio præparantur edulia. Ex quo datur intelligi, sacræ mensæ convivam Regem esse debere. Regales enim dapes solum Regem decent. *Mensa Eucharistica, mensa regia est.*

1. Fructus palmæ deperiens Sponsa: *Ascendam*, inquit, *ad palmam, & apprehendam fructus ejus.* Quodnam opus erat ad palmam ascendere, ut palmæ apprehenderet, & degusta- *Cant. 7. 8.*

gustaret fructus? Nonne fere omnes fructu palmæ fruuntur, cum pauciſſimi ex illis palmam aſcendant? Per fructum palmæ intelligitur Euchariſtia, ut ex traditionibus Rabbinorum habetur. *Dixerunt Magiſtri futurum eſt, ut triticum palmeſcat, & aſcendat ſicut palma, & hoc in diebus Meſſiæ*, ait Rabbinus. Niſa apud Pinedam. Palmæ autem aſcenſus, non litteraliter, ſed myſtice intelligendus eſt, per quem regalem ſignificare dignitatem, iidem Rabbini teſtantur. Perquirentes enim, ut refert Lyranus, an Saul, poſtquam ei locutus eſt Samuel, per ejus verba ſe Regem eſſe intellexerit; affirmativè reſpondent, idque præſciviſſe per ſomnium, ajunt, in quo *Viderat ſe eſſe in capite arboris palmæ, quæ viſio ſignum regale erat.* Dum itaque Sponſa ſacro ſe fructu potiri poſſe deſperat, niſi palmam aſcendat, apertiſſimè innuit, nequaquam ſe Chriſti menſæ auſuram accumbere, niſi prius Regina fieret: probè ſciens, Regum menſam eſſe, quæ regales exhibet dapes.

Rabbin. Niſa apud Pined. de Reb. Saloni. lib. 6. cap. 29. num. 31.

Palma regalem dignitatem ſignificat. Lorin. in lib. 1. Reg. cap. 9.

2. Præcepit Moyſi Dominus, propoſitionis menſam corona quadam cingeret, & circundaret, quam interraſilem dixit. *Facies*, inquit, *& menſam de lignis Setim, faciesque illi labrum aureum per circuitum, & ipſi labio coronam interraſilem, altam quatuor digitis.* Menſa hæc myſticam noſtri altaris menſam, ut omnes communiter ſentiunt, præſignabat. Exquirendum autem, quidnam illa eſſet corona, quam Deus interraſilem dicit, quidve ſit interraſilem eſſe. Circulus quidem erat inſtar coronæ ſacram menſam præcingens. Interraſilis verò. *Id eſt interpellata calaturu, & plano* inquit Comeſtor. Id eſt interraſile; ac in terra ſum, hoc eſt per intervalla eraſas, & exſculptum. Sed quænam erant ſculpturæ, ſive cælaturæ, quæ menſam circundabant? florum forte? arborum? gemmarum? ſtellarum? Regum imagines erant, ut idem Doctor adnectit. *Erant, ut ajunt Hebræi, calatura illa, quaſi imagines Regum.* Quod Deus fieri voluit ad innuendum convivas Sanctæ Eccleſiæ ſacrum circundantes altare, Reges eſſe debere, præter Reges ad illud neminem admittendum.

Exod. 25. 25.

Ad menſam Euchariſticam prater Reges nemo admittitur Comeſt. c. 48. in Exod.

3. Deplorandus ille, ac miſetrimus, qui, ut refert Matthæus, miſſus eſt in tenebras, ubi æternus fletus, dentiumque ſtridor inhabitat, tale quid meruit, quia in regalibus nuptiis nuptialem veſtem exutus, auſus fuit accumbere. Ait enim ad illum Rex: *Amice: quomodo huc intraſti, non habens veſtem nuptialem?* At cur tam magnum ſupplicium? tam atrox pœna, obſolum veſtis defectum? Nuptiæ illæ ſacræ Euchariſtiæ nuptias repræſentabant, ubi ſponſa, nimirum, anima, Chriſto Sponſo unitur, & copulatur: ad quas nuptiali veſte nudatum accumbere, magnum nefas, magna Dei offenſa. Veſtis hæc, ut ex iiis, quæ de veſtibus cænatoriis habet Juſtinianus, colligitur, purpurea erat, per quam D. Gregorius charitatem intelligit, quam Chriſtus Rex Regum & Sponſus, dum præeſſet nuptiis, videbatur indutus. Hæc verba S. Doctor. *Quid autem debemus intelligere per nuptialem veſtem, niſi charitatem, quia hanc in ſe Dominus habuit, dum adjuncta ſibi Eccleſia nuptias veniret?* Quoniam verò Regum indumentum eſt purpura, illum, cui ſacris in nuptiis veſtis hæc defecerat, non Regem, ſed ignobilem, & plebeum fuiſſe, cenſendum: rectèque tam durè, tam dirè mulctatum, cum enim Rex non eſſet, ad cœnam Regis auſus eſt accumbere, cujus non, niſi Regibus pater ingreſſus.

Matt. 22. 12.

Veſtis nuptialis veſtis purpurea, veſtis regia eſt, quia charitas eſt. Bened. Juſtin. in Epiſt. Ioan. Proluſ. 4. D. Greg. in Caten. S. Thom. ibid.

4. Illud diligenter advertendum præterea, quod Dei Sapientia Chriſtus ſervis injunxit, ut, cùm ad ſacram menſam convivas congregarent, advocarent ad arcem. *Sapientia*, ait Sapiens, *ædificavit domum, immolavit victimas ſuas, miſcuit vinum, & propoſuit menſam. Miſit ancillas ſuas, ut vocarent ad arcem.* Quare ad arcem, & non ad, quam ædificaverat, domum? Quia non, niſi Reges, vocabant. *Arx, & palatium*, ſcribit Salazar, *Regem decet.* Eo, quia, ut pluries dictum eſt, Chriſtus Dei ſapientia per hanc menſam Sacri altaris menſam delineabat: ut clarè innuerer, nemini præter Reges ſacris epulis paſci licere, mandavit ancillis, non ad domum, ſed ad arcem vocare; Regum ſunt, non plebeorum, ſacroſancta myſteria.

Prov. 91.

Salazar ibid.

Convivæ Euchariſtici Reges ſunt quia vocantur ad arcem.

5. Hebræorum inſcitiam, & vecordiam, manna parvipendentium, imò abominantium, conſiderans David: *Omnem eſcam*, inquit, *abominata eſt anima eorum.* Quod primo quidem obtutu, iis, quæ dicta ſunt à Moyſe, diſ-

Pſ. 106. 18.

se, dissonare videtur. Refert Moyses, Hebræos cum manna despicerent, esculenta cætera, carnes nimirum, pisces, cucumetes, pepones, porros, cæpasque Ægypti, non modò non abhorruisse, sed & cupidè expetiisse, deperiisse. Ejulabant namque: *Quis dabit nobis ad vescendum carnes? Recordamur piscium, quos comedebamus in Ægypto gratis: in mentem nobis veniunt cucumeres, & pepones, & cepe, & allia. Anima nostra arida est; nihil aliud respiciunt oculi nostri, quam man.* Cui ego ait Psaltes: *Omnem escam abominata est anima eorum?* Magni Basilii frater, Gregorius Nyssenus, hunc locum expendens, subque typo mannæ Eucharistiam capiens, difficultatem hanc egregiè solvit. Quia (inquit) David in Eucharistica mensa cujuscunque boni adesse plenitudinem satagebat exprimere, eam omnem escam vocavit: Moysen imitatus, qui ut ostenderet in Paradiso repositum quid visui, & gustui expetibile, & delectabile foret, omne lignum ait ibi plantatum: *Produxit Dominus Deus de humo omne lignum, pulchrum visu, & ad vescendum suave.* En verba S. Doctoris, *Ut enim ibi omne lignum nominat plenitudinem omnis boni; ita hic verum illum, & omnipotentem cibum appellat omnem escam.* Si itaque in Eucharistica mensa escam omnem habes appositam, Regum mensam existima. Solæ Regum mensæ omnes exhibent epulas. *Apud Persas,* scribit Athenæus, *apponebantur in Regis mensa quascunque epulas terra producit.* Quod idcircò dicitur, ut advertas, nemini, qui redemitus non sit corona, Christi mensæ participem fieri.

Num. 11. 5. Mensa Eucharistica mensa regia est, in qua omnis esca, id est, corpus Domini apponitur.

Gen. 2. 9.

D. Greg. Nyss. tract. 1. c. 8. in Psal.

Athen. lib. 14. cap. 25.

6. Diximus pluries, per prandium, quod proposuit Dominus in nuptiis filii sui, Sacram Eucharistiam delineari. Attende modò, quibus verbis à servis voluit advocari convivas. *Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi; tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia parata, venite ad nuptias.* Quodnam opus, quæsò necessitas, tantas epulas prædicere? tanta fercula magnificare? tantum apparatum prædicare? Sat non erat. *Venite ad prandium*, dicere, quod insuper addendum fuit. *Tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia parata?* Sanè si satis fuisset, dicere: *Venite ad prandium*, non multiplicasset sine necessitate sermonem. Sategit ostendere, symposium, ad quod invitabat, regale, non vulgare, esse. Hoc autumat Hieronymus. *Prandium paratum, & tauri, & altilia occisa per metaphoram opes regales describunt.* Ut ex qualitate convivii, scirent invitati, ad illud minime vulgares, plebeiosque homines, sed Reges, & Principes, invitari. Regum mensa est, non plebeiorum.

Matt. 22. 4. Sumptus in convivium adhibiti ro censentur ut regale fuisse declaretur.

D. Hiero. ibid.

7. Illud etiam hic recolendum, quod Dominus Jesus in cœna, quam ut Eucharistiam institueret, cum Apostolis celebravit, quodam usus sit vasculo, quod paropsidem vocat Matthæus. *Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet.* Hæc verba Christi fuisse recenset, proditorem Discipulis detegentis. Peto igitur. Quare Evangelista paropsidem potius, quam catinum, patinam, aut discum, vocare voluit vas mensæ Domini? Audi Bernardinum, ex quo id intelliges. *Paropsis est vas continens cibum quadrilaterum: tali autem quadrato disco solent manducare Magnates, sicut faciebat Imperator cum Baronibus suis, quando in Italiam venit.* Quoniam Matthæus fategit innuere, Salvatoris mensam regalem esse, ibique non, nisi cum Regibus, Deum accumbere, regalis vasculi meminit, in quo præter Reges nemo manducat. Ea paropsis non modò ex forma, sed & ex materia regale vasculum erat, fabrefactum enim traditur ex pretioso smaragdo, quod nunc Genuenses reverentissime servant. Sanè cunctis obvium est, non nisi Reges, & Principes, in gemmeis vasibus manducare. Qua de re, dum mensam Domini vides paropsidibus instrui, gemmeisque vasculis coruscare, memento te Regem fieri: dedecet plebeium hominem hujuscemodi mensæ accumbere, in qua tam pretiosè comeditur.

Matt. 26. 23. Paropsis discus est è quo Magnates manducant.

D. Bernardin. tom. 2. ser 7. de Beatitud. ar. 1. ca 2.

Franc. Patrar. in Itiner. Paropsis è qua Christus comedit smaragdina fuit & Genuæ asservatur.

8. Clarum, ac certum est, qui Dominum sumptutus, & manducaturus, facto accedit altari, Regia Christi stola indutus, divino afflatu convivio. *Qui hujuscemodi sanguinis sunt participes, cum Angelis, & Archangelis, & supernis virtutibus commorantur, ipsam regiam Christi stolam induti,* ait Chrysostomus. Cum autem plebeium, subjectumque regio cultu fulgere non deceat modò,

D. Chrys. Hom. 45. in Ioan. Communicaturus aureis ve-

ſtibus indutus eſſe debet & cur.

modò, ſed nec unquam datum ſit; quoniam pacto ſacrum adis altare, Regis, cum Rex non ſis, regiam ſtolam ſumpturus? Jubet lex, qui Rex, aut Princeps non ſit, aureis veſtibus non utatur: Regum tantummodo ſunt hæc veſtimenta, dicente Chaſſanæo Juriſperito. *Color aureus eſt nobilior cæteris reſpectu rei, quam repræſentat ſecundùm ſe; per eum enim repræſentatur lux: & propter ejus nobilitatem nulli liceat portare veſtes aureas, niſi Principi.*

Chaſſan. in Catal. p. 11. conſid. 61.

9. Verum enim verò, ſi, ut dictum eſt hactenus, ſacræ menſæ aditus ſolis Regibus, & Principibus patet, neceſſe erit eſurire paupertes; jejunare humiles: à ſacris dapibus longe abeſſe plebeios? Abſit, ut hoc aſſeram. Cunctis apponitur, æquè patet omnibus; nobilibus, & ignobilibus; Regibus, & ſubditis; Principibus, ac plebeis. Cum dixi menſam Chriſti Regum tantum eſſe, per Reges intelligendi ſunt Sancti, ii enim veri ſunt Reges, & ſoli Reges. Quod ex Regis etymologia perſpicuum eſt, quod ut placet Iſidoro, à rectè agendo ortum eſt, quod in ſolis Sanctis conſpicitur. *Reges*, inquit, *à recte agendo vocati ſunt, ideoque, ſicut rectè faciendo, Regis nomen obtinetur, ita peccando amittitur. Nam & viros ſanctos perinde Reges vocari in ſacris eloquiis, eo quod rectè agant.* Quare decantat Seneca. *Regem non faciunt opes, non veſtis tyria color, non auro nitida trabea. Rex eſt, qui poſuit metus, & diri mala pectoris, quem non ambitio impotens, & nunquam ſtabilis favor vulgi præcipitis movit: qui tuto poſitus in loco, infra ſe videt omnia.* Vides quam graphicè Poëta ſolos ſanctos Reges conſtituit, Regnumque transfert ad Sanctos?

Menſam Euchariſticam frequentans Rex eſſe debet id eſt juſtus. D. Iſid. de Summo bono lib. 3. cap. 48. Seneca in Thyeſte. Homo juſtus Rex eſt.

10. Inſtabis autem. Quo pacto Sancti dicendi ſunt Reges, cum ſe ſervos eſſe profiteantur? En magnum Paulum, vas ſanctitatis, & electionis, ſervum ſe proficentem, dum ad Romanos ſcriberet. *Paulus ſervus Ieſu Chriſti.* Si ſervi, quomodo Reges, cum ſervis ſervire, Regis ſit imperare? Si prout expedit Pauli verba perpenderis, rectè percipies Sanctos Reges eſſe, non ſervos. Minimè enim ſe ſervum ſimpliciter dicit, ſed adjicit *Ieſu Chriſti.* Servi autem Chriſti Reges ſunt, & non ſervi. Audi Petrum Lombardum. *Ne miſera ſervitus videatur, non ſimpliciter ait ſervus, ſed addidit Ieſu, cui ſervire regnare eſt.* Quare ait Sanctiſſimus Leo: *Quid enim tam regium, quàm ſubditum Deo animum, corporis ſui eſſe rectorem!*

Rom. 11. Servi Chriſti Reges ſunt.

Magiſt. ſent. ibid. D. Leo ſerm. 3. in Anniver.

11. Cum itaque dicitur Chriſtus ad menſam ſuam non niſi Reges excipere, per Reges (dicam iterum) ſanctos intellige. Quod & Patriarcha Jacob, dum Aſer benediceret, vidit. *Aſer, pinguis panis ejus, & prabebit delicias Regibus.* Aſer, id eſt Chriſtus (nam quia Aſer Beatitudo transfertur, typus Chriſti eſt, in quo eſt omnium beatitudo, cùm in terra degentium, tum in cœlo lætantium) panis, videlicet Euchariſticus, pinguis eſt, & præbebit delicias Regibus. Quibuſnam Regibus? Sanctis, & ſpiritualibus viris, qui verè ſunt Reges. *Aſer*, inquit Hugo, *id eſt Beatus, & ſignificat Chriſtum, qui eſt beatitudo Sanctorum. Panis ejus dicitur pinguis ab effectu, quia impinguat pinguedine charitatis, & dilectionis. Et ipſe eſt delicia Regum, id eſt virorum ſpiritualium.*

Gen. 49. 20.

Hugo Cardin. in c. 6. Ioan.

THEOREMA II.

Paraſti.

Deus ad nos adveniens, ſtudioſo à nobis excipiendus eſt apparatu.

SI nobis, ceu Regibus, & Principibus, cœleſtem paravit Dominus menſam, ut per ſacram Communionem animas noſtras inhabiter; quali nos apparatu prævenire debemus ad excipiendum in nos hoſpitem tam ſanctiſſimum, diviniſſimum? cui cæli ſedes parva: mundi habitatio immunda: ſordet quævis alia domus.

1. Auctor eſt Lucas, quod Chriſto Regum Rege, Matthæ domum ingreſſo, Martha *Satagebat circa frequens miniſterium.* Si rectè, ac ſtudioſe verbum *Satagebat* expendetis, nil aliud ſignificare dignoſces, quam affligebatur, torquebatur, ſeu, ut Græcus habet, *diſtrahebatur.* Hac in re Martha pauperis inſtar effingitur, qui magnum Regem hoſpitaturus, aut Principem, nec domi quidquam habens illius dignum hoſpitio; amaricatur, affligitur, torquetur. Quod tamen de Martha, utpote ditiſſi-

Luc. 10. 40.

Alia Lectio

Notanter premitur Emphasis verbi illius satagebat, quod de Mariadicitur.

ma, dici nequaquam potest. Erat enim Bethaniæ Domina, quæ illi, patre decedente, contigerat; sicut Mariæ Magdalon, unde dicta est Magdalena. Non ergo ei deerat magnifica pulchraque domus, servorum, & ancillarum sedulitas, ministrorum obsequia, ciborum copia, regiæ supellectilis: demum illud omne, quod ad Regem excipiendum exquirebatur. Unde ergò mœrebat? torquebatur: distrahebatur: *Martha*, respondet Jansenius, *Satagebat circa frequens ministerium, id est anxie torquebatur, distrahebatur, sive discindebatur; sursum, ac deorsum currens: ac sollicitè satagens, nè quid omnium deesset, quæ ad suaviter excipiendum tantum hospitem pertinerent. Demonstravit se & amare, & revereri Dominum, cui dignè excipiendo tota esset intenta, nihil satis esse putans.* Cognovit Martha, se non hominem solum excepisse, sed & Deum; ideo nullarum opum apparatum, & pompam ad eum hospitandum sufficientem existimavit. Tali sanè apparatu debet excipi Deus, dum ad nos divertit; sanè nec omnes mundi opes, nostræ ditioni subactæ, ad ejus apparatum sufficerent.

Jans. Conc. Evang. c. 12.

Ad Christum digne recipiendum nec omnes mundi opes sufficiunt.

2. Si Legis Sacerdotem sacris vidisses indutum, gemmis, auro, cocco, purpura, bysso, hyacintho, circumquaque nitentem, obstupuisses quidem, spiritum amisisses. Sic enim cum Deus, ut ad ipsum accederet, mandavit apparari. Cur tantus apparatus? Ut ex eo scires, qualis tibi, ac quanta, cum ad eum accedis, opus sit præparatio. Oleastrum audi. *Mirum valde est quanta ambitione voluerit Dominus Sacerdotes ministros suos parare, antequam illi præstarent munus obsequii. Quo nos voluit admonere paratos esse, & circumspectos cum ad Dei obsequium vocamur, aut nostra sponte accedimus.* Dedecet Christianum tantum Regem, tantum Dominum, Regem regum, dominantium Dominum, debito non excipere studio. De sanctissima Catharina Virgine Bononiensi, D. Claræ assecla, memini me legisse; non modò, ut non indignè Communionem acciperet, animam præparasse, sed & corpus identidem. Eo enim die, velut sponsa ad sponsum itura diligenti studio nobilioribus apparabatur induviis, prætiosioribus vestibus, rebusque pulchrioribus.

Ad Christum digne recipiendum magnus requiritur apparatus. Oleast. in cap. 19. Exod.

In vita B. Catharinæ Bonon.

3. Cur Deus totius opifex (quærit Nyssenus) postquam cœlum fecit, & terram, quæve cælum ambit, & terra continet, plasmare voluit hominem? Quorsum nobiliorem, diviniorem creaturam, omnium præstantissimam, omnibus dominaturam, postposuit omnibus: Respondit. *Consentaneum non erat Imperatorem existere prius, quam eos, quibus esset in potestate præfecturus. Idcircò universitatu hujus Creator, ei, qui imperaturus erat, quandam sedem regiam præstruxit: ea verò terra erat, & insula, & mare, & ipsum cælum, quo hæc omnia tamquam tecto concamerantur; atque iis in palatiis omnis generis opes conditæ sunt.* Id est, idcircò Deus in opificio mundi rebus omnibus postposuit hominem, quia nobilius quid, ac præstantius futurus erat, omnium Princeps & Dominus. Unde consentaneum fuit, prius universum construere, ex quo cœlum, & terra, aulæ concameratæ gereret vicem, illius habitaculo congruentis; quæque cœlum, & terra detinent, opum, & supellectilis, mox verò illum è rebus his apparatis, procreare. Si Deus omnipotens pro homine excipiendo, pro homine inquam, luteo, caduco, morituro, Dæmoni se subdituro, tantæ magnificentiæ apparatum adhibuit: qualiman homo apparatu Deum debet excipere; cui ipse collatus, jumentum est, vermis est, nihil est.

D. Greg. Nyss. de Homin. Opif. c. 2. Si Deus mundum adeò pulchrum homini excipiendo creavit, quali apparatu homo Deum excipere debet.

4. Totum orbem commotum, distractum, discurrentem hinc inde, recolunt sacra eloquia, dum Deus Moysem compellaturus descendit in Sina. Sedulò discurrebant fulmina, ignis undique emicabat, volabant per aëra nubes, à mulierum consuetudine se Hebræorum plebs continebat, ab omnibus voluptatibus se temperabat, crebris aspersionibus sese per triduum expurgaverat, vestibusque astabat ablutis. Ad quid tanta rerum, hominumque commotio: Advenientem Dominum dignè pro posse recipiendum. *Nam par erat,* inquit Philo, *ut Dei adventante potentia nulla mundi pars conquiesceret, sed omnes concitatæ illi sedulo inservirent.* Tantæ molis est adventus divinæ majestatis in terram, quod pro eo excipiendo, proque ejus sede apparanda, totus mundus distrahitur, confunditur, angitur. Ut te saltem

Ad Deum in monte Sinai dignè recipiendum totus quasi orbis angebatur, unde discas quanto apparatu Christum excipias. Philo Hebr. de Decal. Præcep.

mun-

muta elementa docerent, quali, & quanto apparatu excipere Deum debeas, dum è sacro altari tuam venit in animam.

5. Per noctem integram olim luctavit Jacob cum Angelo, illumque adeo tenaciter vinxit, ut cum se nulla ab illo solvi posset vi, preces apparet rogaretque eum. *Dimitte me.* Advertè autem Angelum minimè noctu rogitasse Jacob, ut solveretur, sed cum jam aurora illuceseret. *Jam enim*, inquit, *ascendit aurora.* Quare dum nox esset, & tenebræ, dimitti non petiit? sed ubi lux affuit, & effulsit aurora? Respondet Oleaster. *Nolebat cognosci quantum ad effigiem: nolunt enim superni cives, se tam palam ostendere, ne familiarius cognoscantur.* Libenter cum Jacob conversabatur Angelus, dum ab illo cognosci caligines prohibebant, & tenebræ. Postquam autem advenit aurora, effulsitque dies, ne cognosceretur ab homine, & familiaritatem iniret, oravit dimitti. Quod idcircò cavit, quia familiaritas, ut vulgò dicitur, parit contemptum. Hoc identidem fuit, quod à primis annis in speluncis, & antris deserti Dei præcursorem occlusit. *Ne*, inquit Metaphrastes, *evanesceret in eum populi reverentia, ut quæ offusceretur conversationis assuefactione.* Et ex hoc pariter conjectandum, quod dum Christus est in altari, tot, tantisque involucris nostris occultatur ab oculis, ne quotidie visus, familiaris fieret, haberetur que contemptui. *Novit Dominus*, ait Oleaster, *hominum curiositatem, & quàm facilè in contemptum veniant, quæ nobis sunt familiaria: ideoque, licet delicias duxerit, esse cum filiis hominum, voluit tamen ab eis multis operculis occultari.* Vult Deus à nobis, qua decet, magnificentia, & pompa tractari; idcirco cum nobiscum est, familiaritatem nostram, ut suam servet majestatem, effugit. Cæsar Augustus à quodam parca, & pene quotidiana cœna invitatus, cum à convivatore dimitteretur, non parum indignatus, hoc illi susurravit. *Non putabam me tibi familiarem.* Majestatis suæ contemptum ex familiaritate cognoscens. Vult ergo Dominus regali pompa in nostram animam recipi, dum nostram familiaritatem devitans, se sub panis, vinique sensibilibus occlusit in altari.

Gen. 32. 26.

Oleast. ib. Cur Angelus cum Iacob luctatus non noctu sed circa diluculum à Iacob dimitti petierit.

Metaphr. apud Lip. 2. 9. Aug.

Oleast. in cap. 26. Exodi. Voluit Christus in Eucharistia nobis varie occultari ut in tanto majori Reverentia nobis maneret. Apoph. lib. 4.

6. Audi quæ Deo inquit regius Vates. *Psallam, & intelligam in via immaculata. Quando venies ad me?* Domine (ac si caneret) in domum meam veni: quæso ne longa ducas molimina, nete diu exspectans, diu crucier, angar, affligar. Quando demum advenies? Magna hominis confidentia, Deum ad se advocantis. Undenam. Vates tali, ac tanta fiducia divinum præstolabatur adventum? neve moras traheret, obsecrabat? Anne familiaritatis, & consuetudo cum Deo suo suppeditabat fiduciam, unde Deum, utpote familiarem, familiariter excipere proposuerit? Absit hoc de tanto Propheta, minime Dei majestatis ignaro. Sciebat Deum non, nisi pro sua majestate à familiaribus et am excipi, & hospitari. Unde seipsum regaliter disposuerat, regalesque aulas extruxerat. *Talem enim hic admirabilis vir puritatem habuit, ut cum fiducia ad Deum clamaret: Quando venies ad me? Videlicet. Regales aulas instructas tibi præparavi, tuum adventum Domini exspecto*, ait Theodoretus. Nemini datum est sine magno, & regali apparatu, in se illum recipere, qui nullibi majestatis oblivisceitur suæ.

Ps. 100. 2.

Nemini datur sine magno apparatu Iesum in se suscipere.

Theodor. ibid.

7. Apparatus modo venit considerandus, quo Dominum Jerusalem plebs Hebræorum excepit. Scribit enim Matthæus: *Plurima turba straverunt vestimenta sua in via; alii autem cedebant ramos de arboribus, & sternebant in via.* Quod certè ad decorem, & splendorem viæ, per quam Rex Christus transibat, factum, arbitrandum. Sic enim mundus Regem, aut Principem excipit. Alexandro Babylonem ingresturo Bagophanes aræis, & regiæ pecuniæ custos. *Totum iter floribus, coronisq; straverat, argenteisque altaribus utroque latere dispositis, qua non thure modo, sed aliis odoribus cumulaverat.* tradit Curtius. Tum, ut censet Paschasius, *Ne asellus, in quo sedebat, terram calcaret nudam.* Quia devota plebs, à Spiritu sancto edocta, divinam advenientis præsenserat majestatem, quali pompa poterant summum omnium Regem satagebant excipere. Idcircò viam ejus floribus, frondibusque straverunt, non modò ut nihil turpe, indecorum Salvatoris objiceretur obtutibus; verum & ne, quo ferebatur, asellus, terram nudam attingeret, lutoque fœdaretur, & pulvere. Quod ad majorem honorem excogi-

Matt. 21. 8.

Quint. Cur. lib. 5.

Pasch. in cap. 24. Matth. Via Domini non tantum mundanda, sed & exornanda est, cum ad nos diverti.

tatum est. Ex quo tecum ipse recogita, quid facturi essent, si pedester, ut consueverat, advenisset. Cum pompa, & majestate suscipiendus est Dominus, viæque ejus non emundandæ tantummodo, sed & pro posse exornandæ, cùm ad nos divertit: ut purissima ejus lumina non tantum nihil sit, quod lædat; sed & multum sit, quod delectet.

Corinth. 2. 6.

8. Quod autem Corinthiis suadet Apostolus, *Os meum patet ad vos ô Corinthii, dilatamini & vos*, non est silentio prætereundum. Quò enim talis dilatatio respicit, quæ ab electionis vase tanta cura committitur? Audi quid subjungat Hieronymus. *Ne angustia pectoris non possitis habere hospitem Christum.* Hoc est. Dum Regem Christum, ut in cordibus vestris inhabitet, præstolamini, ea pro posse dilatare, & ampliare debetis: minimè enim hominem exspectatis, cui loculus quisque sufficit; sed Deum magnũ, immensum, majestatis immodicæ, quem cælum, & terra, quæque sunt extrà cælum, non possunt excipere. Quibus quali apparatu disponi debeat anima, Salvatorem exceptura, significat. Cum enim adeò magnus sit, cuncta, quæ illum excipiunt, magna esse, necesse est. Magna fides, magna charitas, magnus excessuum dolor, magna puritas, & mundicies. *Neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo.* Exclamat Rex David.

D. Hieron. in cap. 60. Isa. In homine Christum recepturo omnia magna esse debent.

2. Paral. 29. 1.

9. Demum hoc illud est, quod Dominus turbis Hebræorum explicuit, quas post eum solus venter alliciebat. *Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis.* Ubi, ut clare patet, de pane eucharistico loquitur, quem ab eis expeti maluisset, quàm caduci ventris edulium. Sed si loquitur de eucharistico, quare ait: *Operamini cibum?* Quale opus, qui labor, qualis sudor, ad operandam Eucharistiam impenditur ab hominibus? Solus Christus, ut eam conficeret, laboravit, sanguinem sudavit, agonem subiit, vapulavit. Cruci confixus est, & defunctus. In altari etiam non hominis; sed Christi manus invisibiliter extensa tantum conficit Sacramentum. Si nihil operis impendunt homines, cur Christus ait hominibus: *Operamini?* Audi responsum Jansenii. *Quod dicit operamini, hunc habet sensum. Operam vestram, & laborem huc impendite, ut non assequamini cibum pereuntem, sed cibum permanentem: ut significaret, labore, & cura vestra parari cibum animæ.* Quod perinde est, ac si diceret. Opus, & labor, qui pro sacro pane mandatur, minimè ad ejus confectionem, sed ad confecti assecutionem, impendendum est. Nec enim oscitanter, & otiosè, resolutique sopore, vesci eo possumus: sed usque adeo disponendi sumus, ac præparandi, ut multo labore sudemus, nec quidquam operis omittamus, quod ad adventus Dei apparatum consentaneum est. Quid aliud quæso dixit Dominus Adæ, cum *In sudore*, inquit, *vultus tui vesceris pane*, quàm quod conculcavit Hebræis? *Dicit Dominus ad Adam*, ait D. Justus; *In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Non enim qui vitio, vel sopore inerte resolvuntur, ad illius panis; qui de cælo descendit, esum citò perveniunt; sed qui sanctis laboribus invigilaverint, ipsi eum reperiunt.*

Ioan. 6. 27.

Quomodo cibum Eucharisticum operari dicamur. Ianſ. Concord. Evang. c. 59

Gen 3. 19. D Iustus in Cant.

THEOREMA III.

In conspectu meo.

Indignus est vesci Christo, qui non esurit, nec sitit Christum.

NEquaquam Deus omnipotens suam Prophetæ mensam apposuisset, nisi sui sitibundum agnoscere. Propheta ille est, qui præ nimio Dei desiderio, ad Deum proclamat ardenter. *Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum: quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* Certum est sacra Christi mysteria tunc dignè suscipi, cum ferventissimè flagitantur. Indignus est vesci Christo, qui non sitit, nec esurit Christum.

Ps. 41. 2.

1. Cum non curet Ecclesia, vinum quod in sanguinem consecrat, album sit, aut rubrum, sive alterius cujuscunque coloris: unde quæso est quod in consecratione corporis, pane candido utitur? Ex prave cujuscunque coloris, si necessitas fuerit, fieri non prohibetur sacrum Christi corpus, tamen citra necessitatem, candidum quotidiè consuevit afferre. Ut nihil sit in hoc sacro, quod famem non acuet, desiderium non excitet.

Panis consecrandus candidus esse debet, ut acuat appetitum & tollat fastidium.

citet, convivantes non attrahat. Sanè non modò non acueret desiderium, sed etiam minueret si forte ægrum offeret. En tibi Algerum. *In candido pane consecratur magis corpus Christi, quam in nigro. Sicut enim mucor, & vetustas in tali Sacramento prohibetur, ne irrogent sumentibus fastidium, sic in eo nihil debet esse, quod jumenti minuat desiderium.* Quia super cœlestis panis desiderium suis quærit in convivis, nihil non est in eo, quod desiderium non excitet, non acuet, non afferat.

Alger. de Sacram. lib. 2. c. 6.

2. Ad Sanctam Synaxim properabat Sponsa, cùm diceret Dilecto: *Curremus in odorem unguentorum tuorum.* Unguenta sunt utique sacra Christi mysteria, ex eo confecta, cui nomen est oleum. *Oleum effusum nomen tuum.* Hinc instar unguenti, unguentorum asservantur in vasculo, cui vulgò nomen est pyxis. *Pyxides*, ait Isidorus, *vasa sunt unguentaria.* Videndum autem, quare Sponsa ad sacram mensam accedens non deambulat, aut lento passu graditur, sed currit. *Curremus.* Ut inquam, digna esset divinissimis epulis: indignum Christo existimans, quicunque non currit ad Christum. *Natura rerum*, ait Bonaventura, *persuadet currere, si non curris, non es dignus accipere.* Concitato cursu, tanquam cervus ad fontes aquarum, properate debes ad Christi mysteria. Si non curris, te ea non esurire, nec in pretio habere significas, propter quod existimaris indignus.

Cant. 1. 3. S Eucharistia unguentum est ex eo confectum cui nomen est oleum. D. Isid. Etym. lib. 20. c. 21. Si non curris ad Eucharistiam non es dignus illam excipere & cur? D. Bon. in c. 9. Luc.

2. Sanè notum est cunctis, nunquam Deum Hebræis Angelorum escam pluisse. *Ecce ego pluam vobis panem de cælo*, nisi ubi esurientes advertit, ejulantes, panemque lachrymis expetientes. *Vtinam mortui essemus per manum Domini in terra Ægypti, quando sedebamus super ollas carnium, & comedebamus panem in saturitate.* Cur (quærit Cyrillus) prius quam esurirent, & panem expeterent, nunquam illis dedit Dominus manna? *Convenienter*, respondet, *petitionem, clamoremque illorum exspectatum fuisse: tunc enim gratissimum solet videri beneficium, quando magno ardore petitur: aliter animus hominis beneficii magnitudinem non cognoscit.* Hoc est. Cum Deus nobis sua munera impertit, eorum magnitudinem, & excellentiam vult nos agnoscere: nam, quod nescitur, tametsi pretiosum, & magnum, negligitur, non expetitur. Ad hanc autem agnitionem nisi eorum inopia pressi, non cogimur. Oportuit ergo plebem Hebræorum inediam pati, desideràsse, perquisivisse panem, ut panem Deus pluret illis è cælo. Sed hæc omnia tendebant in Eucharistiam, quæ cum à Deo datur, *manna partibus.* Indigni ea sunt, qui eam non esuriunt, & desiderant; tales siquidem tanti muneris magnitudinem, & excellentiam ignorant; neque, ut par est, æstimant, & magni faciunt. Sanè iis eucharisticum donum idem est, quod suibus margaritæ vetitæ illis à Domino: *Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos.*

Cur Deus Hebræis manna non pluerit de cælo, nisi post quam illud esurire cæperunt. Exod. 16. 4. D. Cyrill. lib. 3. c. 34. in Ioan. In Offic. Corpor. Christi. Matt. 7. 6

4. Quam pulchrè ait Psaltes, ignem Deum iter facientem præcedere. *Ignis ante ipsum præcedet.* Velut si ignis divinæ majestatis præcursor foret, Persarumque Regum instar Deus incederet, qui, si quando movenda erant castra, ignemque vocabant, argenteis præferebant altaribus, ut videre est apud Cœlium. Sed hos ignis anteibat, ut Deus; Deum autem, ut famulus, & minister. Nullibi Deus hospitari consuevit, & commorari quò non præcesserit ignis, hospitium calefecerit, sitimque accenderit. Ab eo possidetur Dominus, in quo ejus præcesserit desiderium. Audi Bernardum *Ignis ante ipsum præcedet. Oportet namque, ut sancti desiderii ardor præcedat faciem ejus ad omnem animam, ad quam est ipse venturus, qui omnem consumit rubiginem vitiorum, & sic præparet locum Domino.* Quod probè sciens Augustinus, hæc Deo inquit. *Te igitur clementissime Deus invoco in animam meam, quam præparas ad capiendum te ex desiderio, quod inspiras ei.*

Psal. 96. 3. Cæl. Rod. lib. 8. c. 2. Deus nullibi hospitium accipit, nisi ubi ignis præcedens illius sitim accendit. D. Bern. ser. 31. in Cant. D. Aug. c. 3. Manual.

5. Poterat proculdubio Dominus mane Eucharistiam facere, sicut & fecit in vespere: unde quemadmodum eam nunc cœnam nuncupamus, vocaremus prandium. Noluit autem in mane. Sed serò, ut cœna vocaretur, non prandium. Quorsum potius cœna, quam prandium? Memini me hac de re quædam alias scripsisse, pro eo autem, quod hoc exigit institutum, factum, reor, quia nos famelicos, & sitientes voluit ad sacram mensam accedere: eam nempè

Cur Christus in cœna non autem in prandio Eucharistiam instituerit.

nempè deſiderantes, expetentes ut ad cænam acceditur: cum tamen ad prandium homine, priuſquam fameſcant, accedere conſueverint. *Romani*, inquit Plutarchus, *per prandium matutinam eſitationem, cibationemque innuere volunt, qua utuntur, priuſquam famelici fiant.*

Plut Probl. Sympoſ. Dec. 8.

6. Si Job, qua debes diligentia, dicentem audies. *Antequam comedo ſuſpiro.* de ſacra divinorum myſteriorum comeſtione locutum invenies. Non enim ait, antequam cano, vel corpus meum comedit, ſed *antequam comedo, ſuſpiro*, ut advertas, ſe non de cibo, quo corpus, & caro nutritur, ſed de eo, quo anima vegetatur, de ſacra nempe Euchariſtia, ſermonem habere. Cæterum videamus, quorſum communicaturus ſuſpirabat. Satagebant communicare, ait Gregorius, non enim communicaſſet, niſi ſuſpiria præmiſiſſet. *Suſpirat antequam comedat, niſi enim ſuſpiret, non comedet.* Sanè, cum ſuſpirium index ſit animæ flamma amoris ardentis: Job ante comeſtionem ſuſpirans, animæ ſimulacrum eſt famelicæ, & deſiderabundæ, cui ſoli datum eſt ſacram ad menſam accumbere. *Tali animæ juſpirando frequenter*, ait Bernardus, *imò ſine intermiſſione oranti, & affectanti præ deſiderio, interdum deſideratus ille, qui ita quæritur, miſeratus occurrit.*

Iob. 3. 24.

Communicaturus antequam comedat Euchariſtiam ſuſpiret, quo ſenſu? D. Greg. Moral. li. 4. c. 7.

D. Bern. ubi ſupra.

7. Scribit Joannes, ſe ab Angelo Dei quoddam excepiſſe volumen, ceu herculum, devorandum. *Accipe librum, & devora illum*; quem mox, ut datum fuit, devoravit. *Et accepi librum de manu Angeli, & devoravit illum.* Quare non ait Angelus: manduca, comede illum, ſed devora? cognoſcebat, Joannem illum avidè eſurire, & deſiderare: id enim voratur, quod avidè deſideratur, & eſuritur. Quia verò, ut auctumat Thomas, liber præſignabat Chriſtum, *Iſte liber eſt ipſe Chriſtus. In hoc libro ſcriptum fuit ſtylo clavorum perforantium manus, pedes, & latus; & ſtylo flagellorum pertrahentium ſanguinem è corpore ejus*; jure optimo datus non eſt manducandus, ſed devorandus. Nemo Chriſto depaſcitur, antequam Chriſtum ſuaviſſimum, dulciſſimum eſurierit, deſideraverit. Et meritò: inſtar enim mellis ſapuit Joanni. *Erat in ore meo tamquam mel dulcis.* Quare concludit Angelicus. *Hic liber devoratur, quando magna cum aviditate ad interiora trajicitur, ut anima nutriatur: debet autem devorari, quia dulciſſimus eſt.* Si communicanti deſit aviditas, ſignum eſt, ejus vel contemnere, vel ignorare dulcedinem. Quonam igitur modo dignus erit cæleſti pane, qui præſtantiam dulcoris ejus ignorat, parvipendit, contemnit?

Apoc. 10. 9.

Euchariſtia devoranda eſt, id eſt, avide jumenda. D. Thom. ibid.

Apoc. ibid.

8. Quid cenſendum de Davide, qui de petra, à Moyſe percuſſa, modò aquam ait, modò mel emanaſſe? *Eduxit aquam de petra*, inquit in ſeptuageſimo ſeptimo, in octuageſimo autem octavo. *De Petra melle ſaturavit eos.* Quid aquæ, & melli Vates ſapientiſſime? quid dulci, & ſaporis omnis expertis? Si rem hanc litteraliter conſideremus, liquor, quem lapis emiſit, aqua fuit, non mel. Vocatur autem mel, attenta diſpoſitione bibentium; quoniam immoderatè ſitientibus ducta eſt, quibus ob ſitim aqua, non aqua, ſed mel, viſa eſt. *Quia*, inquit Theodoretus, *illis ſitientibus mellis dulcedini ſimilis viſa eſt.* Aqua, ſitienti exhibita, mel videtur. Datius Perſarum Rex, aquam turbida n, & cadaveribus inquinatam ebibens, negavit ſe unquã bibiſſe jucundius; quia nunquam biberat ſitiens, ſed multis antea poculis, & epulis nauſeatus. Hoc dictum habeas de Sancta Euchariſtia: nam priuſquam Vates caneret. *De petra melle ſaturavit eos*, promiſerat. *Cibavit eos ex adipe frumenti.* Ut clarè intelligas, ſacrum Domini cibum, noniſi ſitientibus, & deſiderantibus eſſe propoſitum: Hos ſolos dulcedinem ejus experiri, guſtare, cognoſcere: Reliquos, qui non ſitiunt, non fameſcunt, quia contemnunt. *Anima ſaturata calcabit favum*, indignos eſſe.

Pſ. 77. 26.

Pſ. 88. 17.

Euchariſtia communicantibus adeo frumenti & mel eſt, ſi tamen eſuriant & ſitiant illum. Theod. ib.

Prov. 27. 7.

9. Expendamus modò quod alibi dictum eſt ab eodem. *Os meum aperui, & attraxi ſpiritum*, ubi per ſpiritum acipiendus eſt Chriſtus. Spiritus enim eſt. Per ſpiritum animaliter, per Chriſtum ſpiritualiter vivimus. Ideò ſcriptum eſt. *Spiritus oris noſtri Chriſtus Dominus.* Tunc autem os aperimus, & Chriſtum attrahimus, cum dignè communicaturi ſacro aſtamus altari. Verum adverte quod ait Pſaltes attraxi, non invitavi, aut aliud quidpiam ſimile. Quorſum attraxi? Attrahere aviditatem quandam, ſive famem, & ſitim importat. Propheta verò ſignificare ſategit ſe niſi eſurientem, ſitientemque, ad Chriſtum, pane ejus explendum

Pſ. 118. 131.

Thren. 4. 20. Spiritus oris noſtri Chriſtus Dominus attrahendus eſt per aviditatem.

dum, non acceſſiſſe. Nam, ut ait Guerricus, hunc metipſum locum examinans, *Spiritus ante faciem noſtram Chriſtus Dominus, non modo invitandus, ſed attrahendus quadam violentia precis, vehementiaque fervoris in hoſpitium cordis* Si itaque nobis fervoris, & deſiderii vis, qua Chriſtus in cor noſtrum attrahitur, deerit; neſcio ſi tantum hoſpitem nobiſcum habere poterimus. Indigni ſumus te optanda, quam non optavimus

Guer. ſer. 3. de Advent. Dom.

10. Cum introſpicerem Apocalypſis ſacraria. *Vidi* cum Joanne, *Angelum ſtantem in ſole, & clamavit voce magna, dicens omnibus avibus, quæ volabant per medium cæli: Venite, & congregamini ad cænam magni Dei.* Nec me, hæc audiens, continere potui, quin ſic clamarem: Quid eſt Angele Dei, quod ad tuam, hominumque cænam, aves congregas, & invitas? Neque enim ſcriptum eſt: *Angelorum panem manducavit avis*, ſed *manducavit homo*. Quid precor, hæc cæna nulla ratione præditis proficit animantibus, cum in ea Dei Verbum edatur, & ſermo, quæ ſentiant, intelligant, ſapiant, corda perquirens: Dum autem ſolertiori ſtudio rem mecum ipſe perpenderem, ſentii non aves, ſed homines avium invitari vocabulo: homines inquam, non promiſcuè cunctos, ſed eos tantummodo, quos ſic ſacræ cænæ fames, & ſitis accendat, ut nimia quadam aviditate ad eam jugiter inhiarent. *Aves* (ait Rupertus) *ab aviditate comeſtionis dicta ſunt*. Solas aves, ſolos avidos quærit, reficit, impinguat Euchariſtica cœna.

Apoc. 9. 17.

Pſal. 77. Communicantes aves eſſe debrnt ſic dicti ab aviditate comeſtionis.

Rup. lib. 1. cap. 1. in Habac.

11. Audi Chriſti Dilectam, *Sub umbra illius, quem deſideraveram, ſedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo*. Iis verbis Eccleſia Sponſa loquitur de Chriſto Dilecto ſub ligni typo, quem plantavit Deus ſecus decurſus aquarum, de quo David in primo: qui, ut aliàs diximus, fructum ſalutiferum ſui corporis, & ſanguinis dedit, ſub forma panis incluſum. Hunc ergo fructum Sponſa gutturi ſuo dulcem eſſe inquit. Gutturi ſuo, inquam, quæ deſideraverat, velut ſi non deſideraſſet, dulcis gutturi ſuo, nequaquam fuiſſet. Ex quo infert Richardus. *Non pertinere ad guttur Eccleſiæ, qui fructum hunc non eſurit.* Ut fidelis habeat Eccleſiæ guttur, cui fructus Euchariſticus ſapit, dulceſcit, debet eum eſurire, & cupere. Qui non deſiderat, non eſurit, non habet guttur Eccleſiæ; non eſt de corpore Eccleſiæ. Huic tamquam ethnico, & infideli, longè à ſinu Eccleſiæ poſito, appoſita non eſt menſa cæli, ſed ſolis deſiderantibus, & eſurientibus.

Cant. 2. 3.

Non pertinet ad guttur Eccleſiæ qui cibum Euchariſti cum non eſurit. Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar.

12. Dum pauperes David ad menſam altaris invitat, *Edant pauperes, & ſaturabuntur*. Euchariſtiam eleemoſynam reputat. Certè eleemoſyna eſt. Nam, quemadmodum Eleemoſynæ vox Deum includit (El, à quo incipit, ut Damianus advertit, Hebraicè Deus eſt) ſic & Euchariſtia ſub formis, quas præfert, Deum vivum, & verum verè, & realiter habet. Itaque ait Rupertus: *Edant pauperes grandem eleemoſynam Regis Regum, quam dat ipſe, non aliam, quam ſeipſum*. Dicitur autem eleemoſyna ex eo præcipuè, quod non ſecus ac eleemoſyna, non niſi eſurientibus, impertitur. Advertit hoc Virgo Deipara, & cecinit: *Eſurientes implevit bonis* Qui (ac ſi diceret) bonis euchariſticis adimpleti prætendit, pauper ſit, eſuriat, cupiat illa. Eſurientes Deus illis implevit. Si non cupiat, non eſuriat, ſed ut dives faſtidiat, dimittetur inanis. *Divites dimiſit inanes. Beati pauperes*, loquitur Auguſtinus, *qui ideo edunt, ut ſaturentur. Qui autem divites ſunt, non ſatiantur, quia non eſuriunt.*

Pſal. 21. 27.

Petr. Damia. ſer. 71

Rup. in c. 6. Ioan. Euchariſtia quædam Dei Eleemoſyna eſt, quæ non datur niſi eſurientibus. Luc. 1. 53. D. Aug. in Pſ. 21.

13. Hebræis in lege præceptum fuit agnum commanducare, quatenus non tepidè, & lentè; ſed cum feſtinatione, ut devorantium more, ſe haberent in menſa. *Comedetis feſtinanter*. Scio, ab aliquibus primo aſpectu poſſe cenſeri, Deum voracitatem, & ingluviem, carnis, & ventris curam hoc mandato populum docuiſſe. Nam, quemadmodum temperantia lento ore, & maturo dente maſticare docet, & ruminare; ſic gula feſtinanter comedere, & devorare. Voracitatem quidem Deus plebem ſuam edocuit; at non eorum, quæ ventris, ſed quæ mentis ſunt; carnium, non beſtiarum, ſed agni immaculati, Chriſti filii ſui, cujus agnus ille figura erat præcipua, vel inter præcipuas. Præfigebantur tunc leges comeſtionis euchariſtici cibi, quem nonniſi eſurientes, & præeſurientes devorantes, digni ſunt manducare. *Quod autem*, ſcribit Gaudentius, *dicit, cum feſtinatione illum manducandum præcipit, ne lento*

Exod. 12. 1

Euchariſtia ſicut agnus legalis feſtinanter comedenda eſt ob aviditatem. D. Gaud. ſerm. 2. de Agno Paſch.

corde, & ore languido Sacramentum Dominici corporis ſumamus; ſed cum omni aviditate animi, quaſi verè eſurientes, & ſitientes.

Nefas eſt deſiderabilem panem ſine deſiderio comedi.

14. Cur Deus in lege veteri tot, ac tanta inſtituit ſacrificia, & holocauſta; quot & quanta videre eſt in Levitico: cum in lege nova unum tantũ inſtituturus fuerat corporis, & ſanguinis Chriſti? Autumat Algerus id factum, ut videntes homines nullum ex tot, tantiſque ſaluti eorum ſufficere, Euchariſticum ſacrificium magis deſiderarent, quod futurum erat ſufficientiſſimum. *Sciendum, quod ideo Deus tam multa ſacrificia dedit in lege, ut nullum eorum ſufficiens eſſe oſtenderet; quia cætera eſſent ſuperflua ſi unum ſufficere poſſet, ut unum ſuum ſufficiens magis deſideraretur.* Vides quali eſurie, quali ſiti, quo deſiderio velit Dominus ſuum Sacramentum expoſci, quod à primordiis mundi diebus hanc famem, hoc deſiderium in hominibus excitavit. Nefas cenſuit deſiderabilem panem ſine deſiderio comedi.

Alg. de Sacram. lib. 2. c. 3.

D. Bern. apud D. Thom. Opuſ. 60. Fructus Euchariſticus alius eſt, ad quem non pertingimus niſi per ejus eſuriem & deſiderium attollamur.

15. Quocirca ait D. Bernardus: *Da mihi Domine fructum dulcem fructum vitæ: attolle deſiderium, altus eſt.* Perpende quo pacto fructum Euchariſticum, qui dat vitam mundo, quærit Doctor Melliſluus. Eo quia Domine (inquit) ſanctum fructum, & pretioſum carnis tuæ petinde es exiſti, ut ad eum nequeam, niſi per magnum, & altum deſiderium pervenire: quid faciam miſer, quia ſerpit deſiderium meum? conficiar eſurie? moriar fame? Attolle tu Deus illud, & altum fiet, ſicque tam altum, & dulcem fructum attingam, & capiam; eoque delicier & reficiar. Vide ex hoc, nullum aliud iter ſupereſſe nobis, quo tam altum fructum colligere valeamus, præter animæ famem, eſuriem, deſiderium.

* *
*

THEOREMA IV.

Paraſti.

Sacrum Chriſti Sympoſium ſpiritualium deliciarum Cornucopia.

DUm ait Vates: *Paraſti in conſpectu meo menſam*, idem eſſe, ac ſi diceret, autumat Genebrardus; *Tu me alis liberaliter & ſuaviter, imò ſumptuoſè, lautè, & magnificè, & ad voluptatem.* Rectè quidem: tot enim deliciæ, tot voluptates, tot ſuavitates experiuntur in Euchariſtica menſa, ut meritò deliciarum omnium ſpiritualium Cornucopia ſit æſtimanda.

Genebr. in Pſ. 22.

1. Idcircò putarim Propoſitionis panes Euchariſtiam prætuliſſe, quia facierum panes, à Dei facie, ut Abulenſi arridet, dicebantur. Dei enim faciem habet Euchariſtia, unde denarii inſtar efficitur. *Quia*, ait Auctor Gemmæ animæ, *& in denario imago, & nomen Imperatoris exprimitur.* Habet autem Dei faciem non impreſſam ſolummodo, ſed & incluſam; includit namque Chriſtum, qui Dei facies eſt, quatenus Deum repræſentat, ut facies hominem. Quemadmodum itaque bonum omne, quod concupiſci poteſt in cælo, & in terra, Dei facies exhibet, unde dictum eſt Moyſi Dei faciem expetenti: *Ego oſtendam omne bonum tibi?* Et populo, bonorum omnium indigentiam promerenti, *Projiciam vos à facie mea. Id eſt*, ait D. Thomas, *ab omni bono, quod eſt in cælo, & in terra*; ſic ſancta Euchariſtia bonum omne, quod in cælo fit, & in terra, videtur habere, ut nihil ad ſpirituales delicias & voluptates concupiſcibile ſit, quod non proferat affluenter. Dei faciem habet, omne bonum habet.

Abul. in 1. Reg. c. 21. q. 10.

Auctor Gem. animæ.

In Euchariſtia Dei facies, id eſt omne bonum continetur.

Exod. 33. 18.

Hier. 7. 15.

D. Thom. opuſ. 58. cap. 25.

2. Mirum quidem eſt, ait Cyprianus, cæli, ac terræ Dominum, totius gloriæ Regem, cui cuncta vivunt, & ſerviunt, in humili, dum naſceretur, jacuiſſe præſepio, nullis marmoribus ſtrato, nullis decorato divitiis, nullis ornato aulæis, quibus Regum domus nitent, & admirantur. Sed ſi hæc (addit) adfuiſſent, tamquam non eſſent. In ſolo enim puero

puero omnium collectio continebatur, & nitebat bonorum. Quod ſi ibi fortè, & tu cum Matre, & Joſeph aſtares, minimè ab eo oculos potuiſſes avertere, & aliud ſpectari quamvis magnum, & pulchrum. *Ornamenta, quæ deerant; & ſi adeſſent, non haberent oculos inſpectores: quia præſentia parvuli ſic horum, qui aderant, Joſeph, & ſi fortè alius ibi erat, oculos occuparat. ſic illuminaverat animos, ſic corda illexerat, ut in hoc ſummo bono omnium bonorum unita collectio videretur: nec opus eſſet vagari per partes, quod ſimul in ſe uno fidelibus omnipotens infantia præſentabat.* Quia verò, ut ait Chryſoſtomus, *Hæc menſa vocem explet præſepis, nam & hic poniturcorpus Dominicum, non quidem faſciis involutum, ſicut tunc, ſed undequaque Spiritu ſancto conveſtitum*; eundem nos habemus in altari, quem in domo panis Joſeph habuit cum Deipara. In uno igitur ipſo bonorum omnium collectione fruimur, nec opus erit nobis aliud aliunde perquirere, & mendicare. Sanè tanta affluentia omnimodas voluptates hæc menſa ſuppeditat, ut nihil concupiſci poſſit, quod non præbeat convivantibus, quibus in uno *Omnium bonorum unita collectio eſt.*

D. Cypr. de Nativ. Chriſti.

D. Chryſoſt. Orat. de B. Phil.

3. Cæterum attende, quod cum Chriſtus Apoſtolos ad propalandum Evangelium mitteret. *Præcepit eis, ne quid tollerent in via, niſi virgam tantum; non peram, non panem, neque in zona æs*; ac ſi eis virga eorum neceſſitatibus, & voluptatibus ſola ſufficeret. Quænam erat hæc virga tantæ vis, & virtutis, ut nihil eam habentibus deeſſe poſſit? Ipſemet Chriſtus, qui talia loquebatur. Qui ſecum Chriſtum habet, omnia ſecum habet; quia Chriſtus eſt omnibus omnia. Ecce Paſchaſium. *Nihil ferendum in via, niſi virgam tantum, mandatur: ex cujus profectò poteſtate, quæ neceſſaria juni ad futura, nulli Doctori fidelium putandum eſt deficere. Ipſa eſt enim virga de radice Ieſſe, quam Moyſes olim ſecum tulit, & in cujus poteſtate plurima ſignorum geſſit.* Quia verò hæc virga, ſalutari fructu fæcunda, communicanti ſacro præbetur ex altari, quidnam illi deſiderabilis, quid boni, quid, quod amplius concupiſcat, deficiet unquam?

Matth. 6. 8.

Paſch in cap. 10. Matth Chriſtus virga eſt, quam qui ſecum portat, omnia ſecum habet.

4 Gregorius Nyſſenus Geneſis illud expendens. *Ex omni ligno Paradyſi comede,* cenſet, Deum nequaquam de omnibus Paradyſi plantis eſſe locutum, quaſi Deus eorum omnium eſum impertiret Adamo; ſed de ligno vitæ ſolummodo: quod omne lignum dixit, quia omnia bona reliquis diſtributa, in ſe uno continebat unita. *De omni ligno, inquit Deus, quod eſt in Paradyſo veteris. Quis homini rectè eſurienti fructum ligni illius de Paradyſo tribuat, quo bonum omne comprehenditur, & quod oratio divina omne nuncupat? Nam latiſſimè certè & eximia illa voce cognata inter ſe bonorum ſpecies omnes continentur, inque uno bono adeo totius univerſitatem exiſtere ſignificatur.* Ex eo autem, quod per lignum vitæ, Dei intelligitur Sapientia, *Lignum vitæ eſt apprehendentibus eam,* quæ, dum miſcet vinum, & euchariſticam menſam apponit, ſe ſub ſpecie panis, & vini potabilem, & eſibilem facit; clariſſimè innuitur, in ſacra Euchariſtia univerſitatem bonorum omnium, quæ ſub cælo, in cælo, & ſupra cælum ſunt, contineri. Ait proinde Juſtinianus: *Cur non delectet Chriſtus, cum in ipſo univerſa delectabilia ſint? Si te pulchritudo delectat, utique præ filiis hominum ſpecioſus eſt forma. Si poteſtas placet, poteſtas ejus poteſtas æterna. Si tuum divitiæ mulcent oſſectum, gloria & divitiæ in domo ejus. Et, ut cuncta paucis explicem, omnium plenitudo donorum, quæ in eo diffuſa eſt, delectabilem, & valde charum illum reddunt hominibus.*

Lignum vitæ à Deo omne lignum dicitur & cur? D. Greg. Niſſ. de Hom. opif. cap. 29

Prov. 3. 18.

Chriſtus Euchariſtia eſt lignum vitæ, in quo eſt omne bonum. B. Laur. Juſt. facic. Amor c. 6.

5. Recordare quæſo, Chriſtum apud Matthæum ſub nuptiarum typo, quas homo, Rex filio ſuo fecit, ſuum explicuiſſe convivium. *Simile factum eſt regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio ſuo.* Certum eſt hunc hominem, quem in hac parabola Chriſtus hominem facit, & Regem, Deum eſſe cæli Regem, & terræ. Neque obliviſcatis, quod dum ipſemet Chriſtus eundem Deum apud Lucam, cœnam magnam exhibentem, proponeret, hominem tantum appellat. *Homo quidam fecit cœnam magnam.* Sed cur hic homo tantum, cum ibi ſit Rex, & homo? Propterea, quod ibi magnam, & admirandam delectabilium omnium affluentiam, qua in menſa Eccleſiæ fruitur anima, ubi corpus ejus editur, & ſanguis bibitur, ſatagit innuere. Quod ſatis innuit, dum à Deo Rege præparatam enuntiat. Quemadmodum enim menſam

Matt. 22. 2.

Luc. 14. 16.

Menſa Euchariſtica menſa regia eſt, in qua proinde omne bonum apponitur.

Regum terræ bona cuncta premunt, quæque parturit terra; ſic & in menſa Regis cæli, & terra nihil non eſt, quod ferat cælum, & terra *Auditi Dei convivium*, ait Chryſologus, *ſollicitus non ſis de qualitate convivii. Qui pervenire Regis meretur ad menſam, manducavit quidquid regni dominatio poſſidet, & poteſtas: qui ad convivium venerit Creatoris, habebit in delitiis ſuis, quidquid continetur in creatura.*

D. Chryſol. ſer. 95.

6. Monet amicum Paſchaſius, ne eum panis, ut conſecretur, conficitur, ſal, vel mel addatur. *Quæſo, ne ſequaris ineptias de tripartito Chriſti corpore; nec ſali, mel in eo admiſceas.* Cur nec ſal, nec mel, cum ſal ſapidum, mel dulcem panem efficiat? Sal quod ſaporis eſt expers, ſapidum efficit; mel dulce reddit, quod dulcedine caret. Sed panis hic dum in Corpus Chriſti convertitur, ſic miro modo ſapit, dulceſcitque ut nec ſale, nec melle, neque alia hujuſcemodi re videatur opus habere. Habes utique ibi ſalis, melliſque Auctorem, perennem omnium dulcitudinum fontem, qui ſumma cælum explet dulcitudine, terram ſuavitate: ſine quo nil dulce, nihil ſapidum, nil delectabile, nil expetibile.

Paſch. epiſt. ad Frideg.

Cur in Euchariſtico pane nec ſal nec mel adhiberi debeat?

7. Cum cunctis innoteſcat, è petra, quam Moyſes percuſſit, unum ſolummodo aquam nempe, promanaſſe liquorem, unde dicitur ab eodem Propheta, quod & aqua, & mel, & oleum emanaverit? *Vt ſugeret mel de petra, oleumque de ſaxo duriſſimo.* Quia aquæ illæ ſacrum Euchariſticum præſignabant, quod è Chriſto petra, percuſſo poſt obitum latere, ut Paulus ſcribit, effluxit. In ſacro ſanè euchariſtico non unus ſapor, & dulcor, non unum delectamentum, ſed diverſimoda: imò cuncta, ut ait Sapiens, perpetim experiuntur. *Omne delectamentum in ſe habentem.* Habes in illa, quidquid guſtare deſideras: idcirco tantis vocitatur vocabulis. *Notandum*, ait Paſchaſius, *quod hoc frumentum, corpus videlicet Chriſti, omnes delicias habeat, ita & potus ſanguinis. Vnde quod de petra typicè manavit, nunc mel, nunc oleum, nunc aqua, nunc quoque potus dicitur; quia quidquid ſpiritualiter præguſtare poteris, hoc totum ibi invenies.*

Deut. 33. 13. In Euchariſtia habes quicquid guſtare deſideras. Sap. 16. 20.

8. Me multoties quæſiſſe memini, quare Chriſtus Dei Patris Sapientia, ubi ſub typo domus, templum ſacrum conſtruxit, ibique ſanguinis ſui vinum, corporiſve menſam propoſuit, ſuos miſit Apoſtolos, non ad domum, ſed ad Civitatem, advocare convivas? *Miſit ancillas ſuas, ut vocarent ad arcem & ad mania Civitatis.* Nam cum convivæ in Civitate fuerint, in Eccleſia nempe, quæ Civitas dicitur, fidelium nempè collectio, ſicut civitas civium: (nemo extrà Eccleſiam Eccleſiæ menſæ accumbit) non ad Civitatem, ſed de Civitate ad domum, ad templum videlicet, advocandi erant, & congregandi. Sanè dum convivas advocabant ad Civitatem, de Civitate advocabant ad domum, ut oſtenderent domum, illam non in Caſtello eſſe, aut in Oppido, ſed in Civitate. Audientes enim convivæ, ſe ad Civitatem vocari, convivium ſibi adeo delitioſum conjectare debebant, ut nihil in eo deficeret, quod concupiſci valeret: quod minimè ſibi poterant promittere, ad Oppidum, aut ad Caſtellum vocati. *In Oppidis exigua ſunt opes, in Civitatibus totum eſt, quod deſideretur*, ait Palacius.

Prov. 9. 3 Convivium Euchariſticum in civitate inſtituitur; ibi namque totum eſt quod deſideratur.

Paul. de Palac. in c. 5. Matt.

9. Clarum eſt cunctis, ubi Rex Salomon ſub typo mulieris fortis de Eccleſia dixit: *Facta eſt quaſi navis inſtitutoris de longe portans panem ſuum*, nomine panis Euchariſtiam intelligere. Etenim panem ſuum ait, non carnis, adverſariæ ſuæ, quæ corporali pane depaſcitur. Sola Euchariſtia eſt panis Eccleſiæ, quo nutritur, & creſcit, quem à longe evehit, è cælo nempè. *Hic eſt panis, qui de cælo deſcendit.* Advertendum potrò, quod Gloſſa hunc locum interpretans, de Eccleſia ſic ait. *Solam vivi panis ſatietatem deſiderat qui dicit: Venite ad me omnes, qui laboratis &c.* Sed, ſi Eccleſia ſacrum hunc fert panem, habetque quare illum deſiderat? Ea, quæ deſunt, deſiderantur, quæ præſto ſunt, minimè cupiuntur. Sed hoc dictum eſt, ut liquidò cognoſcamus quales, quantaſque delicias afferat Euchariſtia, quæ dum abundè, & ad ſatietatem comeditur, comedi deſideratur. Fortè Petrum imitati ſatagit, qui de ineffabilibus voluptatibus, quas ejuſdem Chriſti facies Angelis proſpicientibus exhibet. *In quem*, inquit, *deſiderant Angeli proſpicere.* Nam & hoc de Chriſto intelligendum eſt, dum

Ioan. 6. 50.

Gloſſ. in cap. 31. Prov. Qui delicias Euchariſticas ad ſatietatem comedit, adhuc eas comedere deſiderat.

1. Petr. 1. 12.

ab

ab Angelis, non solum revelata facie in cœli regno prospicitur, sed & obvelata visitur in altari; utrobique enim ab Angelis suis inspectus, inspici concupiscitur. Quod in sua Liturgia videtur Marcus innuere, dum hæc ait. *Post consecrationem in animo beneficia confert, ut eis, qui in te fiduciam collocant, illa tribuas, quæ in se Angeli prospicere desiderant.* *D. Mar. in Liturg.*

10. Prædicat quidem David Domini suavitatem, & dulcitudinem: prædicat inquam; *Gustate, & videte quoniam suavis est Dominus.* Silet autem, qualis suavitatis sit, qualisve dulcedinis. Estne instar nectaris: mellis: ambrosiæ: sive potius mannæ: aut rei alterius, quæ præ nimia dulcitudine maximè concupiscitur: Nec ulli poterit, ex quibus fruimur, suavitatibus comparari, nec aliæ cuipiam, quæ valeat concupisci. Propterea David quantæ suavitatis sit, præteriit; quia aliquo explicare non valuit exemplari. *Gustate*, ait Bernardus, *& videte quoniam suavis est Dominus. Huic suavitati, huic sapori, omne quod desideratur; non valet comparari.* Omnes sapores includit, omnes delectationes habet, omnes delicias continet; eas etiam, quæ concupisci, aut cogitari non valent. *Ps. 33. 9.* *Suavitati & sapori Eucharistico nihil valet cõparari.* *D. Bern. in Fest. Om. Sanct.*

11. Dum Christum audis dicentem: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Ne censeas per hæc sancta mysteria ea modo, quæ ad vitam necessaria sunt, exhiberi, ut homo illis adjutus, vivere tantummodo possit. Ea etiam præbent, quæ ad vitæ jucunditatem, & delicias pertinent. Habes ex præhabitis ineffabile Sacramentum non solum dici panem, & vinum, sed & margaritam, carbunculum, saphirum, smaragdum, aurum. Quare hoc: Consule Cyprianum Monachum hæc dicentem. *Adverte, inter ea, quæ Deus contulit homini, quædam, ut viveret, contulisse; quædam verò, ut jucundè viveret. Cibos, vinum, & aquam in eam rem à Deo fuere condita, ut mortalis homo haberet, quibus ruentem vitam posset fulcire, & sustentare. Sed & multa creavit, quæ non adeo videtur necessaria ad vitam tuendam, ut gemmas, & lapillos, quæ ob eam rem, ut arbitror, inventa fuerunt, & excogitata, ut homo non tantum viveret, sed & jucundè etiam, & suaviter viveret.* Ideo Eucharistia non sub vocabulis panis, & vini tantummodo, sed & pretiosarum gemmarum, innuitur, quoniam non modo ad vitæ necessitates, sed & ad voluptates præstita est; ut dum ea depascimur, non tantum vivamus, sed & deliciosè vivamus. Omnium animæ deliciarum Cornucopia est. *Ioan. 6. 54.* *Cypr. Monac. in c. 3. Cant.* *Eucharistia non solum ad vitæ necessitates, sed etiam ad voluptates instituta est.*

12. De Domino Jesu sub panis, vinique formis occluso loquitur Sponsa, cum dicit: *Botrus Cypri Dilectus meus mihi*, Botrus enim, & cibum præstat, & potum. *Botri enim vineæ*, inquit Lucas Abbas, *ad utrumque apti sunt, & cibum esurienti, & potum tribuunt sitienti*, quem admodum potum, & cibum exhibet Eucharistia sub panis, & vini formis. Verum adverte, quod pro *Botrus Cypri* ponit Hebraica veritas, *Vir omnia satisfaciens.* Si quæsieris, inquit Galatinus, quid sit vir omnia satisfaciens: Tale tibi cum Barachia Rabbino responsum exhibeo. *Est vir in quo sunt omnia.* Dum igitur Sponsum Dilecta factum esibilem, & potabilem contemplatur, eumque virum, in quo sunt omnia, vocat; eum cunctarum deliciarum admirabile cornucopia effingit, *Vir omnia satisfaciens.* *Cant. 1. 14* *Luc. Ab. ibid.* *Christus in Eucharistia est vir omnia satisfaciens.* *Galat. de Arcan. lib. 6. c. 3.*

THEOREMA V.

In conspectu meo.

Execrandum hypocritæ scelus, dum Christum manducat, ut lateat.

SEd sanctam hanc, & mysticam mensam, suo ait Propheta in conspectu paratam, *Parasti in conspectu meo mensam*; cujus oculi solum Dominum collimatunt, *Oculi mei*, inquit, *semper ad Dominum.* Non autem in conspectu hypocritæ, qui ex Petro Celensi *Oculum attendit, non Deum* Horrendum scelus in Christi mensa committit, qui, ut in scelere lateat, sactum Christi corpus recipit, imò potius despicit. *Ps. 24. 15.* *Abb. Cel. de Panib. c. 16.*

1. In eos ardentissimè succensus est Deus per os Psaltis sui, qui una cum pane suam devorant plebem. Ubi enim vulgatus habet Interpres, *Devorant plebem meam sicut escam panis*, transfert Arabicus, *Comedunt populum meum comestione panis.* Ac si Deus dicat: *Ps. 13. 4.* *Transl. Arab.*

Doleo profectò, & mœreo quod perverſi meam devorent plebem: ſed quod devorent in comeſtione panis, dum panem manducant, ultra quod dici poteſt, angor, affligor. Plus dolet Chriſto, quod dum viduas vexant, pupillos expoliant, pauperes depopulantur, comedant panem; quam ingens illud malum perpetratum in plebem. Portò quod malum eſt, pauperes ſuppeditando panem edere? Magnum, & execrabile. Te monitum velim, hoc loco per panem minimè carnis capias alimentum, quem profert terra quotannis, ſed eum, qui quotidie in terram deſcendit è cælo, & qui verè nuncupandus eſt panis: quia panis ſignificat *omne*, ut alias dictum eſt, & Sacra Euchariſtia, ſola eſt in qua omne bonum habet, & ſperat Eccleſia. Hoc autem pane quamplurimi verſipelles, dum plebem devorant, frequenter utuntur: ut ſe ejus comeſtione religioſos oſtentantes, & pios; ſuorum cordium feritatem abſcondant, doceantque, quod immaniter operantur, non ex animi crudelitate, ſed ex juſtitiæ zelo procedere, ſtudioque virtutis. Quod facillimè conſequuntur. Quis enim credet in eodē pectore, inquod frequenter Chriſti corpus excipitur, hoſpitari poſſe crudelitatem? Hoc autem ſcelus tam graude eſt, tamque enorme, ut plus torqueat Chriſtum quam pauperum, filiorum ſuorum violenta prædatio. Sanè hi ad perpetuanda peccata Deo, veluti mediatore quodam perversè utuntur.

Aliqui Euchariſtiam accipiunt, ut crimina ſua tegant.

2. Vides Euchariſtiam inſtar nummi formatam, & quaſi incuſſam? Scio quidem hoc fieri, ad oſtendendum, eam illum eſſe denarium, qui merces erit in vinea Domini laborantibus. *Panis ideo in modum denarii formatur, quia verus denarius in vinea laborantibus in præmio dabitur.* ait Auctor Gemmæ animæ. Sed eveniſſe etiam poteſt, ad deregendum hypocritæ ſcelus, qui turpi quodam auſu pro nummo abutitur Euchariſtia *Hypocrita non fruitur Deo, ſed utitur tamquam nummo*, ait Cellenſis. Quia, quemadmodum nummus proſiis, quæ nobis deſunt, adipiſcendis, eſt medium: ſic hypocritæ Sancta Communio, eam enim ad pietatis, & ſanctitatis æſtimationem captandam uſurpant, ut iniquitas ſui pectoris profundius lateat, & quos vult decipere, & fallere, facilius decipiat, & fallat.

Auct. Gem. anim. de Antiq. ritu Miſſ. lib. 3. c. 35.

Petr. Cel. ibid. ut ſupra.

Hypocrita non fruitur Deo

ſed eo utitur tanquam nummo.

3. Nec te lateat, quod Chriſtus in Dei templum ingreſſus, videnſque in eo profana, Deoque invisa, exerceri negotia, zelo percitus: *Menſas nummulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit.* Per has menſas, ſacra capienda ſunt altaria. *Obſerva*, ait Hieronymus, *altaria Dei numulariorum menſas vocari.* Unde autem putas Dominum tam ardenter iratum: tam iracundè ſuccenſum? Niſi ex fraude vendentium columbas, ſuis nimirum è cordibus profligantium, & ejicientium ſinceritatem & ſimplicitatem. Sacra Chriſti altaria hypocritis menſæ ſunt quidem, ſed non panis vitææternæ, ut in iis reficiantur, vivant, æternentur, ſed menſæ numulariorum, utpote qui ſacrum panem tamquam nummum uſurpant ad perpetranda facinora mediatorem: talique ingenio communicant, ut dum videntur communicantes, credantur innocentes, ſubque ovina pelle facilius, & feliciùs aggredi, & complere poſſint, quod rabies machinatur lupina.

Matt. 21. 12.

D. Hier. ib.

Sacra Chriſti altaria hypocritis menſa ſunt nummulariorum.

2. Dicturus David S. Euchariſtiam medium efficaciſſimum eſſe, quo terræ incolæ cæli regno fruantur, ſic ait de Chriſto. *Operatus eſt ſalutem in medio terræ.* Hoc eſt. Euchariſtica menſa, in qua per dies ſingulos Chriſtus immolatur, & ſumitur, medium quoddam eſt, quo homines in cœlum aſcendant, ſalventur, beentur. Rectè quidem, ait Germanus, *Quia confinium cœli, & terræ eſt ſancta menſa.* Unde Michael Ayguanus, illud Pſalmi perpendens. *Sacrificium laudu honorificabit me, & illic iter, quo oſtendam illi ſalutare Dei, Hoc ſacrificium*, ait, *dicitur via eundi ad Deum, propter quod viaticum dicitur, & hæc eſt ſcala Iacob.* Ultima hæc expende. *Hæc eſt ſcala Iacob* Quod Euchariſtia dicatur ſcala, rationem jam diximus; ad hoc enim eſt inſtituta, ut ſcalam haberemus, cujus cacumen cœlum pertingeret, ut è terra per ipſum aſcenderemus in cœlum. Quare autem Jacob? Quia, ſicut per ſcalam Jacob aſcendebatur, & deſcendebatur. ſimiliter per Euchariſtiam, non tantum aſcenditur à Sanctis, & dignis, in cœlum; ſed & deſcenditur ab hypocritis

Pſ. 73. 12.

D. Germ. Rer. Eccl. Theor.

Pſ. 49. 23. Incog. in Pſal. 33. Ver. Euchariſtia ſcala eſt per quam ſancti in cælum aſcendunt hypocrita in infernum deſcendit.

etitis in infernum. Scala hypocritis eſt Euchariſtia, ſed ſcala deſcenſus, ſed ſcala præcipitii: & unde juſti per illam è terra ſuſtolluntur in cælum, ipſi è terra cadunt præcipites in infernum. Corpore enim Domini, quod juſti ſumunt, ut in bonis roborentur operibus, ad perpetrandas culpas utuntur. Væ tibi infeliciſſime hypocrita, qui Deum tui ſceleris, tuæque perditionis adhibes mediatorem; eoque, quod datum eſt pro ſcala aſcenſus in cælum, abuteris pro ſcala deſcenſus è terra.

5. Hinc illa Dei conqueſtio, & exclamatio, quæ legentibus, vel audientibus tremotem incutit, & terrorem. *Servire me feciſti in peccatis tuis, prabuiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Si fortè quæris à Domino: Quo pacto Deus meus te in iniquitatibus meis ſervire feci, qui cum malè agentibus cooperari non potes? Dum ad obvolvenda, & abſcondenda tui cordis ſcelera communicaſti, reſpondere poterit: non quod tuorum exceſſuum cooperator ſim, & adjutor: ſed quia pro tali à te frequenter effingor. Vide maledicte hypocrita qualem notam inuris Altiſſimo, qui impetere Deum injuriaris, ſcelerum tuorum (quantum in te eſt) faciens mediatorem, & complicem? Quam tibi putas in die iræ theſaurizas iram? Ubi audivit Alphonſus Rex Aragoniæ, Antonium Picenum, magnum hypocritam jactando plurima in Deum, & Deiparam, animam expuiſſe; *Propter ea*, inquit, *Deum in hypocritas tantopere ſævire, quod dum homines decipiunt, interponunt Deum ipſum tamquam ſceleris mediatorem.*

Iſa. 43. 24.

Deum in peccatis ſervire faciunt qui ad tegenda ſcelera fictè communicant.

Æneas Silv. de dict. Alph.

6. Si fontem ſtudiosè perquiras, ex quo hypocriſis vocabulum prodeat, clarè cognoſces quale ſcelus operatur hypocrita, dum ut mundo lateat, Salvatoris menſam frequentat. *Hypocriſis*, ſcribit Antoninus, *gracum vocabulum ab Ipro, quod eſt ſupra, & Chriſtum, quod eſt aurum, dicitur, quaſi deſuper aurum: Hypocrita enim deſuper, id eſt ab extra in operibus ſe oſtendit eſſe aurum ſanctitatis, ſed intus lutum cupiditatis.* Scit iniquus ſe facili non poſſe negotio ſceleſtiſſimi voti ſui compotem fieri, niſi ſe ſub ſtola ſanctitatis abſcondat, & velut inauret; ideo per ſingulos dies orat, jejunat, eleemoſynas præbet, ſacra præſertim frequentat altaria; atque ſic faciens videtur ſibi, & hominibus aſſecutus jam aureum ſanctitatis amictum, quo, qui dignè communicant, decorantur. *Hoc ſacrificio muniti*, ait Chryſoſtomus, *tamquam aureis quibuſdam veſtibus undique contecti ſumus.* Sed dum ſe foris aurea hac veſte gloriatur ornatum, ſordet intus in anima fædiſſimo, & turpiſſimo polluta, in quem Deum dudum immittere non expavit. Perverſam hominis iniquitatem? iniquam Dæmonis perverſitatem? ad hoc tantum, ut lateas, Chriſtum in auro, imò in cœlo locandum, locas in luto, in fæce, in ſterquilinio?

D. Antonin. p. 2. tit. 4. c. 6. §. 4. Vt Hypocrita mundo latens Salvatoris menſam frequentet.

D. Chryſ. Ho. 24. in 1. Corinth.

7. Tradit Moyſes, quod ubi Balaam, magorum Princeps, ut Dei populo malediceret, conſtituit Sacrificia, hæc ait Balac Regi, qui illuc eum adduxerat. *Sta pauliſper juxtà holocauſtum tuum, donec vadam, ſi forte occurrat mihi Dominus.* Quæ dum Toſtatus examinat, pulchrè quærit. Qua de re Balaam, ſe ad Deū dixit ire quærendum, cum Deum prorſus neſciret? Quid ſibi, & Deo, qui non Deum, ſed Dæmonem conſulere conſuevit? Sic demum reſpondet: *Dixit de Deo, quamquam non inquireret Deum, ſed Dæmonem: ibat enim ad quærendum auguria, ſed qui Deum quærunt, non inquirunt hæc.* Tale quid operatur hypocrita, fingit ſe Deum quærere, ſed quærit Dæmonem. Putas ne, quod dum, ut ſuam perverſitatem abſcondat, divina recipit ſacra, Deum quærat in ſactis: Minimè quidem, ſed Dæmonem. Qui quærit Deum, ut à criminibus abſolvatur, ut ſanctitate donetur, ut cælum acquirat, Deum quærit. Qui verò Deum quærit, tanquam flagitiorum ſuorum mediatorem, & auxiliatorem, Dæmonem quærit. Vide ergo abominandam hujus perverſitatem, quærentis Dæmonem in Euchariſtia, ubi Chriſtus adeſt, ubi Angelorum Rex colitur, unde tam longè abeſt Dæmon, quam longè cælum ab inferis. Quali honore, qua reverentia, & cultu, perversè, ſacramenta fidei tuæ, ſpei tuæ, ſalutis tuæ, proſequeris? qui ibi Dæmonem, ubi Deum credis adeſſe, requiris? Quod autem quæris, ut per eum in æternum puniaris & pereas, adinvenies. Quia Chriſti proditor ad ſanctam menſam, ut tu, ſimulator acceſſit, Dæmonem, non Deum invenit. *Judas* inquit Chryſoſtomus, *nō ſyncerus, ſed ſimula-*

Num. 23. 3 Hypocrita Deum ſe quærere fingit cum Dæmonem quærat. Abul. q. 2. ibid.

Qui ad S. Euchariſtiam ſimulatores accedunt, non Deum ſed Dæmonem quærunt.

tor accubuit, & poſt buccellam Chriſti in eum Diabolus intravit.

S. Chryſ. ſerm. 1. de Myſt. Can. Domini.

8. Quæſo nè tantocius recedamus à Juda: per ipſum enim affabrè ſignificantur hypocritæ. Illius ergo flagitium Dominus Apoſtolis tam anxiè perquirentibus, oſtenſurus, ait: *Qui intingit mecum manum in paropſide, hic me tradet.* Quam pulchrè Dominus proditoris ſui ſimulationem explanat. *Intingit manum*, inquit, hoc eſt albus non eſt, ſyncerus, & purus. (*Solum album ſyncerum, & purum, ac minimè inquinatum eſt* ait Plutarchus) ſed intinctus, & doloſus; & alius quàm appareat. Intinctum, ſynceritatis amiſſo candore, doloſum dicitur, juxta illud Regis Æthyopum ad legatos Cambyſis, de purpurea veſte. *Doloſi hominis doloſa ſunt veſtimenta.* Nulla animi ſinceritate, & integritate communicabat Judas, ſed dolosè, ſed ut ſanctitatem oſtenderet, cum ſanctis ſancta manducans, ut ſuo lateret in facinore. *Qui manducat*, explicat verba Domini Bernardinus, *panem meum, non ut paniteat, ſed ut lateat, ille me conculcabit.* Quid aliud facit hypocrita, dum ut lateat, ſacra myſteria comedit, quam quod proditor Judas? Judæ ergo confetendus. Quod & Bernardinus adnectit. *Ex quo patet, quod qui vult in peccatis latere, ſub pulchra facie religionis, & communicare, aſſimilabitur Judæ traditori.* Ex immenſa itaque perverſitate, & malignitate Judæ, hujus enormitas, & perverſitas conjectanda.

Matt. 26. 23. Plut. in Probl. Judas intingit manū in paropſide Ergo ſyncerum & candidam manum non habet ſed intinctam. Herod. l. 3. D. Bern. to. 2. ſer. 55 ar. 1. c. 2. Simulatè & fictè communicantes Judæ ſunt ſimiles.

9. Deſpicit Sancta Eccleſia ſerica, ſive lanea, ut Chriſtum conſecret, corporalia: ſolum lineum ſternit, ut dignè tantum conficiat Sacramentum, Cur non magis ſericum quod lineo eſt pretioſius? Ut communicantis puritatem, ſynceritatemque nulla denotet maculatam hypocriſi. Per corporale in quo Chriſti corpus reponitur, animam, in qua ex altari ponendum eſt, intelligens, quam ut tanto ſit digna depoſito, lineam Deus querit, laneam ſpernit & ſericam. Lanea, ac pariter ſerica, fucum, & adulterinum colorem, quam facile admittunt. At linum, ſimplicitatis amans, illum omninò reſpuit: unde erit elegans hieroglyphicum ſynceri, candidique animi, ab omni fuco abhorrentis fictionem omnem, hypocriſimq; adverſantis.

Cur Eccleſia non utatur corporali ſerico, vel laneo ſed lineo. Corporale lineum cor ſynceum & candidum nullo fuco tinctum ſignificat. Cur Chriſtus Euchariſtiam ſub panis & vini ſpeciebus inſtituerit. Alg. de Sacram. lib. 2, c. 5.

10. Quid tibi, & Euchariſtiæ perditiſſime hypocrita? Audi quid dicam. Manifeſtum eſt, non defuiſſe Deo formas, ſub quibus corpus Chriſti reconderet, præter panis, & vini: maluit tamen rerum aliarum oblitus, ſolo pane, vinoque uti: *Quia panis, & vinum propriè & proprius cibus eſt, non beſtiarum, ſed hominum*: ait Algerus. Quare ſi Sancta Euchariſtia cibus hominum eſt, non beſtiarum, quid tibi, & illi, qui non homo es, ſed lupus ovinam pellem indutus? Sed mulus? *Mulus*, inquit Drogo, *ex equo, & aſina miſtus duplex eſt animus, qui foris oſtendit, quod intus non ſervat. Talu erat Judas.* Sed denique vulpis?

Drogo Card. de Sacr. Dom Paſſ. lib. 1.

Pelliculam veterem retinens, & fronte politus,
Aſtutam rapido geſtas in pectore vulpem. cecinit Perſeus.

Perſeus Satyr. 5.

Væ tibi miſer, quod unde ſibi homines vitam æternam acquirunt, mortem tibi concilias. Audi quid addam.

11. Per virgam Aaron, ex qua *Turgentibus gemmis exuperant flores, qui floribus dilatatu in amygdalas deformati ſunt*, Mediolanenſium Præſul, Ambroſius, Salvatoris noſtri carnem intelligit. *Arida virga Aaron*, inquit, *quæ poſtea miraculosè germinavit, Chriſti caro eſt, quæ virga dicitur à Propheta. Egreditur virga de radice Jeſſe.* Quæ idcircò dicitur germinaſſe amygdalas, quia Sacram Euchariſtiam germinavit, qua velut amygdala præ dulcore ſani, & debiles, Angeli nimirum, & homines, ſatiantur, & nutriuntur. *Cujus nucleus*, ait Richardus, *dulcis eſt, & cibus infirmorum homines, & Angelos paſcit in Sacramento altaris.* Adverte autem, quod quemadmodum, ſecundùm Plinium, *amygdalarum fructus hominibus dat ſanitatem, vulpibus verò mortem*, ita & Euchariſtia, ubi cunctis hominibus fructus eſt ſalutaris, tibi, qui vulpis es, fructus eſt lethalis. Quamquam enim peccatoribus omnibus exitialis ſit, quippe quæ cunctis, indigné eam edentibus, interitum afferat: de te hoc tamen præcipuè dicitur, quia ſcelus tuum Dominus, temeritatem, enormitatem tuam, ſupra quod dici poteſt, abominatur.

Num. 17. 8. D. Amb. 12. manſ. filior. Iſrael manſ. 5. Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 12. Apud Bercor. Ver. Fructus Euchariſtia hominibus ſanitatem, vulpibus, id eſt, fictis mortem adfert.

12. Tandem audi Hieronymum: *Nihil ditius illo, qui corpus Domini caniſtro vimineo, ſanguinemque portat in vitro*: ac pariter diſce

D. Hier. ep. 4. ad Ruſti.

Sacram

Eucharestia in vitroid est, in corde syncero puro & transparente recipi debet.

Sacram Eucharistiam non nisi in vitrum reponi debere, in cor videlicet syncerum, & simplex, instar vitri lucidum, & transparens: in hominem qui quod habet in corde, præostendat in facie, non in versipellem, & vulpinum, cui alia est corporis, cordis alia facies. Quemadmodum nil ditius syncero, & recto viro, cum Eucharistiam accipit; ità nil te paupertius, qui tot obvolutus technis illam audes accipere. Nil inquam te paupertius, qui sempitetna premeris paupertè, in tantæ temeritatis supplicium.

THEOREMA VI.

In conspectu meo.

Angelorum esca non nisi Angelos pascit.

SI David canentem audiens. *Parasti in conspectu meo mensam*, à me quid ipse sit scisciatis, cui sacræ Angelorum mensæ datum est accumbere? Ob vitæ sanctitatem, putitatem, & innocentiam, Angelum esse, respondeo. Sic legitur ab Achis Rege vocatus. *Scio quia bonus es tu in oculis meis, sicut Angelus.* Sanè si non esset Angelus, quo pacto posset Angelorum pane nutriri?

1. Reg. 29. 9.

Cur Christus Eucharistiã non tempore legis naturæ vel scripæ instituerit.

1. Quorsum noluit Dominus tempore legis naturæ, sivè scriptæ, sed novissimis diebus, divinissimam Eucharistiam facere? Quanta olim aviditate, & fame perquirebatur, & non erat, qui frangeret eis: quia deficiebat, quod frangerent, quod nos quotidie frangimus? *Genua mea infirmata sunt à jejunio*, sacri hujus panis inopia, quo nos quotidiè roboramur, & confirmamur, gemebat Rex Citharedus. Ratio hujusce modi rei illa est: quoniam tunc temporis homines, homines erant; nondum advenerat Christus, qui suam per gratiam homines transferret in Angelos; dedecens autem erat Angelorum panem homines manducare. Ubi verò Deus factus est homo, homineque à Deo ex hominibus facti sunt Angeli, panis Angelorum appositus est in terra, ut panem suum ederent Angeli terræ. Sic philosophatur Seraphicus. *Sicut Angeli in patria pleno haustu bibunt de spiritu perenni, & vivo fonte luminis, & satiantur ab ubertate domus ejus: Sic sapientia ante prævidit, ut rationales animas hominũ, quas tam charè redimit, & per gratiam magnificavit, & fecit similes Angelis Dei, ciba ret illo pane, quo Angeli nutriuntur.*

D Bona. de præp. ad Miss. cap. 7.

2. Nè idcircò Psaltem manna panem Angelorum existimes nuncupasse, *Panem Angelorum manducavit homo*, quod Angeli mana reficiantur, terrenoque indigeant alimento. Sed ex eo, quod manna Eucharistiam præfigurabat, qua in convivio cœli sine ullo velamine per beatificam visionem perfruuntur Angeli, & in mensa Ecclesiæ sub sacris formis inclusa recreantur Christicolæ: qui, eò quia à Christo facti sunt Angeli, meritò panem Angelorum manducant. Jure quidem, *Inferiori*, ait Juristarum Glossa, *non sunt tales cibi conferendi, quales superiori: quoniam alimenta debentur secundum qualitatem personarum* Dum homines permanserunt homines, grossiori mannæ visibilis nutriti sunt pabulo: postquam ex hominibus facti sunt Angeli, & superiores hominibus, removendum fuit manna, eorumque mensis pretiosissimum, delicatissimum que Christi corpus, quo vescuntur cœli Potestates, & Principes, apponendum. Eatenus ergo sacrosancta mensa Christianis cœlestem panem impertit, quatenus Christiani sunt Angeli. Proinde ait Cyrillus: Cùm canit Propheta: *Panem Angelorum manducavit homo*, videri quidem de Patribus suis manna comedentibus loqui, revera tamen de Christianis sermonem habere. *Videtur hæc de majoribus suis dixisse, sed de nostris potius dicit.* Rectè quidem: non enim Hebræi, sed nos Angeli sumus, quibus Deus Angelorum mensam apposuit. Idcircò ait Paulus de Palacio: *Pavit deus Iudæos in deserto manna. Erat igitur ferè necessarium, ut Christianos sactos angelicos pasceret pane Angelorum, non jam figurativo, & umbratili, sed verè pane cœlesti, & reali.*

Ps. 77. 25.

Gloss. legis apud Chassan. Catal. p. 1. Consid. 22 Cur S. Eucharistia panis Angelorũ vocetur?

D Cyrill. l. 4. c 10. in Ioan.

Paul. de Palac. in c 26. Mat.

Christus suo adventu ex hominibus Angelos fecit.

3. Referunt sacræ litteræ, cum pro se Rex David proque suis satellitibus, panem expetteret, talem à sacerdote responsionem obtinuisse. *Non habeo laicos panes ad manũ, sed*

1. Reg. 21. 4.

sed tantum panem sanctum, si mundi sunt pueri. Ac si diceret. Si tu, cuique comites, puritatis estis expertes, frustra hunc panem exquiritis. Placet Hieronymo, hoc dictum fuisse, quia panes sancti corpus Christi præfigurabant, quod, nisi purissimis, & mundissimis, nefas est impertiri. Quorsum non, nisi mundissimis, & purissimis? Quia panis est Angelorum, solis Angelis porrigendus: Angeli verò ex hominibus non, nisi purissimi, & sanctissimi, fiunt. Expende primi Paralipomenon locum, ubi traditur, David aurum purissimum dedisse filio Salomoni, ad tabernaculi Cherubim effingendos. *Aurum purissimum dedit; ut ex eo fieret similitudo quadrigæ Cherubim, extendentium alas, & velantium arcam fœderis Domini.* Quia sciebat Sapientissimus Princeps, Cherubim non nisi ex auro purissimo fieri posse, aurum purissimum præstitit. Quid (inquies) autum purissimum præfert? Mundam cordis conscientiam, per quam homo in Angelum transit. Audi Bonaventuram. *Aurum purissimum significat conscientiam puram, & mundam quæ in viris spiritualibus potissimè invenitur: propter quam vita Angelica similis potissimè reperitur. Nam nulla creatura puritati Angelicæ in præsenti poterit uda quari, quæ ipsius angelicam puritatē, quantum in se fuerit, contempserit imitari.* Ideo Deus ad Angelorum mensam solos puros, solos mundos admittit; quia hi soli ex hominibus facti sunt Angeli: Angelos autem solos decet ad mensam Angelorum admitti.

D. Hiero. l. 1. contra Iovin. — *Panis Angelorum solis Angelis ideſt puris & sanctis est porrigendus.* — *1. Paral. 28. 18.* — *D. Bona. de Eccle. Hierar. c. de Cherub.*

4. Quod pulchrè innuit Dominus, dum ad Sympoſium ſuum ſolos invitat egenos. *Pauperes ejus saturabo panibus.* Quare (inquis) ad Sacram mensam divitum oblitus, solos pauperes advocat? Potissima hujus rei ratio est; quia cùm terra tota sit divitum, pauperes sunt sine terra: unde illis, quia cuncta terrena, cuncta fœda sunt, & immunda; istis, quia distant a terra, omnia munda, & pura. Inde est, quod pauperem David sanctum appellat, quod Græci *Agios* dicunt, ideſt *sine terra. Deus*, inquit, *in loco sancto suo*, ideſt in paupere. Quia homines è terra dividit pauperies, sanctos efficit. Pauper verò, quia sine terra, ac sanctus est, locus Dei dicitur, in quem Deus dignè recipitur. Cum ait *Dominus in loco sancto suo*, ait Bernardinus, *innuit paupertatem cùm dicit sancto: sanctus enim quasi sine terra dicitur. Ecce paupertas, quæ meritò dicitur sancta, quia consistit in abdicatione omnis proprietatis.* Solus pauper sanctus, quia solus sine terra, quia solus supra terram, quia solus Angelus; sanè supra terram est Angelus. Meritò ergò solus ad Angelorum mensam admittitur.

Pſ. 132. 13. — *Pauper quia sine terra est, sanctus est, in quē Deus dignè recipitur.* — *Pſ. 67. 6.* — *D. Bernardin. tom. 1. ſer. 16. in princi.*

5. Audi præterea; quod ad idem significandum alibi ait Psaltes. *Deus sedet super sedem sanctam suam.* Ac si diceret communicanti: Dum Deum ad sacrum altare properas suscepturus, teipsum diligenter observa, si Dei sedes sis; nam si non fueris, Deum in tenon recipies, quia nullibi extra sedem suam inspicitur Deus. Si quæras, quidnam sit Dei sedes? Angelus inquam, præ qua rutilat innocentia, & puritate. *Angeli pro innocentia eorum dicuntur sedes: unde dixit Deus: Cœlum mihi sedes*, ait Hieronymus. Angelus ergo fias priusquam Deum cordis tui sessorem ex altari recipias.

Pſ. 46. 9. — *Angelus fias ut Christus in te sedeat.* — *D. Hieron. in Pſ. 69.*

6. Rursus adde huic loco alium non absimilem, ejusdem de eodem dicentis: *Dominus regnavit, irascantur populi, qui sedet super Cherubim moveatur terra.* Ne autem censeas, Prophetam de Sanctis Cherubim, cœlorum civibus, substantiis spiritualibus, immortalibus, tantum locutum; hæc addit idem Doctor. *Felix est, qui solium Dei est, felix est, in quo Deus semper sedet.* Ac si apertius diceret: Dei sedem esse non modo Cherubim, sed & hominibus accidit, qui Sanctis Cherubim coæquari studuerint: unde non solum ii felices, qui cœlo fruuntur, sed felices etiam, qui vivunt in terra: fieri enim potest, ut & isti sint Cherubim, postquam scilicet fuerint Cherubinorum innocentiam, & sanctimoniam assecuti. *Tu quoque*, ait Bruno, *si vis Cherubim fieri potes: multi quidem Cherubim ex hominibus facti sunt*, Cherubim latinè *Immaculata pictura* transfertur. Ubi tuis ex fœditatibus mundaberis & abluēris, tuamque depinxeris animam sanctitatis vitidi, charitatis aureo, virginitatis candido, voluntariæ paupertatis cæruleo, cœlestis conversationis saphiro, contemplationis hyacinthino, laudabilis verecundiæ roſeo, compassionis livido,

Pſ. 98. 1. — *D. Hieron. ibid.* — *D. Bruno in Pſ. 121. Tu quoque ſi vis Cherubim fieri potes.*

vido, patientiæ sinoplido, humilitatis obscuro; eris proculdubio *Immaculata pictura*, Cherubim, Deique sedes. Si verò ad altare properans te horum colorum discoloratum advertas, advertas te hominem esse, non Angelum; siste gradum: Angelorum mensa est, non hominum: non homo, sed Angelus ad eam recipiendus.

Ps. 18. 5.

D. Isid. Etym. lib. 15. c. 10. In sole, id est, in corde cœlico, in corde Angelico Christus tabernaculum corporis sui reponit. Macrob. in somn. Scipion. ca. 20.

7. Dum ab Ecclesia vides Sacrosanctam Hostiam in sphæra solis appositam, memor esto Prophetæ inquientis: *In sole posuit tabernaculum suum.* id est, corpus suum. Tabernaculum est corpus Christi. *Tabernacula*, ait Isidorus, *tentoria sunt militum, quibus in itinere solis ardores, tempestatesque imbrium, frigorisque injurias vitant:* Corpus Christi tentorium est militantis Ecclesiæ, quo & à cœli injuriis, & ab ardoribus inferorum se quotidiè protegit. Cur autem in sole suum Christus tabernaculum posuit? Et quid est sol, qui tanti Dei sedes esse promeruit? Sol cor cœli est, inquit Macrobius: *Physici solem cor cœli vocaverunt*; scribit in somnio Scipionis. In sole Christus corpus suum constituit, quia cor cœlicum, cor Angelicum expetit. Angeli cor cœlicum habent: In Angeli corpus Christi reponitur. Qui tale cor non habet, qui non est Angelus, à mensa Christi recedat. Indignus est enim in quo Christus constituat sui corporis tabernaculum.

Cant. 2. 16. Ministri altaris cur albis induuntur, ut Angelos se esse testiantur. Pier. lib. 55. Matt. 6. 28.

8. Ex eo, quod Dei ministros vides stolis albis indutos, altaria sacra circumdare & decorare; advertere debes, quàm eleganter Sponsa proposuerit Dilectum, filios suos corpore suo & sanguine in liliis nutrientem. *Qui pascit inter lilia.* Operæ pretium suscitari existimo: quorsum Deus ministros suos stolis albis, non rubris, viridibus, aut alterius coloris vestiat, dum sibi ad sacram mensam assistunt? Gemmæ animæ Auctorem dicentem invenio; id ut Angelos præseferant fieri, quorum albæ sunt vestes: sub liliorum typo de Angelis loquitur, ex Pierio Dominus, dum *Considerate*, inquit, *lilia agri.* Nam quia Deus neminem, qui non sit Angelus, ad suam mensam admittit, ministris assistentibus præcipit, vestes albas ostentent, Angelos præferant, Angelos pro posse studeant imitari. *Ideo ministri Christi*, ait ille, *in albis vestibus ministrant, quia Angeli æterni Regis ministri, in albis apparebant. Per albas itaque vestes admonentur, ut Angelos Dei ministros per mundiciam in Christi servitio imitentur.* Nec majorem puritatem, quam in te discas, in altaris ministro requiri, unde illi ut dignè ministret, Angelos debeat imitari, tibi verò, ut dignè communices, satis sit hominem permanere. Nam si debent illi, ut Christum solummodò tangant, ut solummodò Christo ministrent, Angelicâ puritate nitere; efficacior te ad idem ratio trahit, qui sacrum edulium accipis, qui comedis, qui Deum in te sumis, qui à Deo in te sumeris.

Auct. Gem. anim. de antiq. ritu Miss. li. 1 c. 198. Homo Angelo purior esse deberet si posset, & cur?

9. Attentiorem te velim rei, quam nunc tibi proponam. Deus nullo pacto tulit Moysem & Josue, priusquàm calceamenta abjicerent, in sacrum locum intrare. *Ne appropies huc*, ait Moysi, *solve calceamentum de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, terra sancta est.* Eadem & Josue dicta sunt. Rogas: Quare servos in loco sacro calceatos noluit Deus? Locus ille, inquam sacra templa præfigurabat, quæ Christum sub formis panis præsentem habent. Quia verò in his ob majestatis suæ decorem nolebat homines, sed Angelos commorari; calceamentorum solutione servos suos transformari jussit in Angelos: calceamentum enim, quod pellis est mortuorum, nostram mortalitatem significat, per quam, in tot miserias & ærumnas, per peccatum incidimus. Dimittitur autem, cùm usque adeò humanitatis, mortalitatisque rerum obliviscaris, ut te non hominem morti, caducisque rebus obnoxium, sed Angelum immortalem existimant. En Amalarium Fortunatum Episcopum Trevirensem. *Calceamenta de mortuis animalibus fiunt: mortuum animal est Adam, de quo nos mortem traximus. Videamus si aliquo modo mens nostra calceata est morte ejus. Nisi ille fieret mortalis, non haberemus necessitatem dormiendi, non domorum ædificandarum, non necessitatem agricultura, non esuriremus, non sitiremus; non bella componeremus. Quando circa hæc mens studet, calceata est pellibus mortui animalis. Intrantes nos ad sancta loca, ubi Dominus & Angelus ejus est, exuamus nos iis calceamentis & cogitemus de*

Exod. 3. 5. Iosu ca. 5. 16

Ad sacrum altare accedentes calceos exuere, id est, Angelos fieri debent.

Amular. Fort. de Eccl. Off. li. 1. c. 12.

conversatione Angelorum, ubi est requies sine somno, ubi domus gratia protectionis Dei, ubi opus sine labore, satietas sine esurie, vera pax perpetua sine bello. Calceamenta, mortalitatem scilicet exuere, Angelos fieri, præcipit Deus templum intrantibus: quidni præcipiet communicantibus?

10. Mos veterum fuit tectis concameratis templa construere, quod ubique locorum occurrit. Factum autem est, ut cœlum repræsentarent. *Veteres templorum tecta concamerata faciebant, ut imaginem cœli redderent, quod constat esse connexum*, ait Richardus. Quia qui sunt in templo, vel ob Dei præsentiam, vel ob sacram mensam ibi propositam, Angeli esse debent, Angelorum convivas, & incolæ regni Dei, cœli instar fabrefactum est templum, ut qui ibi sunt, non homines in terra cum hominibus, sed Angeli in cœlo cum Angelis censeantur. *Qui hujus sanguinis sunt participes, cum Angelis & Archangelis, & supernis virtutibus commorantur*, ait Chrysostomus. Eruditantur similiter; quod sicut Deus in cœlum neminem, qui vel naturâ, vel imitatione Angelus non fuerit, excipit; sic pariter in templum neminem admittit, sacroque pane reficit, qui se non præferat Angelum.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. li. 10. Cur templa communiter concamerata sint. D. Chrys. Hom. 45. in Ioan. Fornices templi cœlum referunt & indicant eos, qui in templo sunt, non homines, sed Angelos esse debere.

11. Si ideò cœlum est cœlum, quia Deum habet præsentem, quemadmodum Roma est Roma, quia præsentem habet Christi Vicarium; cur templum non erit cœlum, cum habeat Deum præsentem? Quoniam verò Deus est in templo per Eucharistiam, Eucharistia templum efficit cœlum. *Per hæc mysteria terra cœlum facta est. Quid enim in cœlo est, quod magis illud honestet, quam ipse Christus? At hic per hoc Sacramentum in terra est, nobiscumque versatur:* ait Clarius. Dum ergò Deum adoraturus aut manducaturus manes in templo, & in cœlo te esse reputas, non hominem, sed Angelum æstima: homines enim in terra sunt, non ut tu es in cœlo. Tot profectò virtutibus, tot perfectionibus illustratus, ibi debes assistere, ut vel nihil ab Angelo differas, vel pro posse angelicam puritatem affectes.

Isid. Clar. Orat. 20. Templum cœlum est, quia Deū habet præsentem.

12. Inter nongentas propositiones, quas de Divinis & naturalibus, Picus Mirandulæ Princeps litterarum studiosissimus, Romæ proposuit agitandas, hæc habebatur. *Possit per alium modum salvari corpus Christi esse in altari, quàm per conversionem panis in ipsum, scilicet per sustentationem panis in divino supposito unà cum humanitate assumpta, ita quod esset unum suppositum in tribus naturis, scilicet Deitate, humanitate, & pane.* Quod, ut advertis, minimè de facto, sed de possibili asseritur. Dices? Quare Christus noluit esse cum pane? Noluisse arbitror, ut Eucharistiam non cibum hominum, sed Angelorum ostenderet. Sanè si Christus esset unà cum pane, innueret se ibi æquè spiritus, ac corporis nutrimentum, utpotè qui spiritum carne, carnem pane nutriret, esseque totale hominis alimentum, qui carne constat, & spiritu. Verum quia Eucharistia cibus non est ventris, sed mentis, non carnis sed cordis, non corporis, sed spiritus, noluit in ea Dominus unà cum pane manere: Ut ex hoc cognosceres, illius alimentum esse Eucharistiam, qui perindè vivit in corpore, ut & solum spiritum censeatur habere, & solam spiritualis alimoniæ necessitatem, quod Angelorum est.

Picus Mirand. in Apol. Quæst. 6. Christus cum pane esse noluit, ut non videretur esse cibus hominū, sed potius Angelorū.

13. Hinc quædam de incredibili Ægyptiorum Monachorū silentio numero quamvis maximo ad sacrum altare convenientium, tradit Cassianus, *Præterillum*, inquit, *qui consurgens Psalmos decantabat in medio, nullus hominum penitus adesse credebatur. Non sputum, non excreatio, non tussis, non oscitatio, non gemitus; non suspiria, non vox ulla alia audiretur.* Quid hos credis fuisse? Homines fortè? Atqui ait: Nullus hominum adesse credebatur. Angelos censeas, quorū utpotè æternorum, beatèque viventium, non est spuere, oscitare, gemere, suspirare, vocem emittere, sacroq; dignos accubitu, ad quem soli admittuntur Angeli, à quo excluduntur homines.

Chassan. par. 2. instit. c. 10. Monachi Ægyptii templis non ut homines sed ut Angeli assistebant.

THEO-

THEOREMA VII.

Mensam.

Summum terræ gaudium Augustissimum Sacrum.

IN eo, quod admirabilis Eucharistia dicitur mensa, *Parasti in conspectu meo mensam*, summum, quod affert, gaudium, significatur. Psaltes prout alibi. Fiat lætitia eorũ, diceret, *Fiat mensa eorum*, inquit, *coram ipsis in laqueum.* Ac si diceret, ait Theodoretus: *Lætitiam eorum Domine in calamitates converte, & in ea, quæ fecerunt, incidant. Mensam enim lætitiam vocavit.* Rectè Eucharistia lætitia dicitur. Est enim summa nostra lætitia summũ gaudiũ, summa exultatio.

Psal. 68. 22.
Theod. in Psal. 48.

1. Ubi Deus Abrahæ, quem expetierat, Isaac filium promisit; risit Abraham. *Dixit Deus Abrahæ: dabo tibi filium, cui benedicturus sum, cecidit Abraham in faciem suam, & risit.* Quæramus, cur riserit? indecens quippe & indecorum prorsùs, coram tanta majestate quam Dominationes adorant, pavent Potestates, cæli tremunt columnæ, æstimandus est risus. Verum quia hic risus cordis Abrahæ gaudium significavit. *Risus lætitiam declaravit viri justi*, ait Ambrosius. Culpandus minimè est. Exultavit enim eò, quia in Isaac Christum nasciturum prævidit, ut ait Dominus, *Abraham Pater vester exultavit, ut videret diem meum, vidit & gavisus est.* Tantâ enim lætitia Christus afficit visus, quod summo gaudio repleat aspicientes. His itaque sic dispositis, clamat Ferrariensis. *Sed & si tantum gaudium habuit Abraham videns Christum de longinquo, quantum & quale gaudium habuerunt videntes de propinquo, ut Ioannes exultans in utero materno?* Clamabo & ego; quali exultatione, qualique lætitiâ, gaudere debes & tu, dum Deus non de longinquo, sed de propinquo, obvelatum licet, aspicias? Si dum de longè aspicitur, tantâ aspicientes replet hilaritate; quanto jubilo, quanto gaudio, quantâ lætitiâ replebit propè eum intuentes, quodque majus est, tangentes, osculantes, edentes?

Gen. 17. 17 Cur Abraham Deo sibi filium promittẽte riserit?
D. Ambr. de Abraham. li. 2. cap. 11.
Io. 8. 56.
Barthol. Ferrar. de Christo Abscond. lib. 3.
Gaudendum nobis est quod Deum nobis in Eucharistia adeò vicinum & propinquum habemus.

2. Ubicunque olim Christi Crucifixi pingebatur imago, à dextris illius pulchra quædam & decora puella, sancta nimirùm Ecclesiæ, videbatur astans, aureâ redemitâ coronâ, jucundo & hilari vultu, dextraque in calicem è sacro latere Christi cruorẽ excipiens. Sic recensèt Doctor Angelicus. *In locis à dextris Crucifixi depingebatur puella hilari vultu, pulchra facie & coronata; quæ sanguinem Christi reverenter in calicem suscipit.* Dum dicitur hilari vultu, idem est, ac si diceretur maximo perfusa visitur gaudio, dum sacrum detinet calicem, divino cruore repletum: non tantùm in anima, sed & in extrinseco, ita ut exiliat & tripudiet. Sed unde illi tanta lætitiâ? Sacro ex illo calice, adnectit Angelicus, *Vnde lumen, cordis gaudium, & æternæ gloriæ coronam acquirit.* Agnoscit Ecclesia, divinæ gratiæ lumen, quod habet in præsenti, & coronam gloriæ, quam sperat in futurum, ex Eucharistiæ Sacro manare: ideò tanto repletur gaudio, hilaris est, & exultat, dum illud habet in manu. Præcipua sanè gaudii nostri materia, Eucharistia est. Recolunt de D. Philippo Nerio, tantum gaudium ex Eucharistiæ visione percepisse, *Quod cum vacuum calicem in manibus retineret, perfundebatur lætitia.*

Ecclesiæ summum de hoc sacramento gaudium habet.
D. Thom. opusc. 58. cap. 31.
Summũ S. Philippi Nerii de S. Eucharistia gaudium.
Gallon in Vit. D. Philipp. Ner. ann. 1551. Cant. 5. 14.

3. Attende quibus encomiis manus Dilecti Salvatoris nostri Sponsa commendat. *Manus illius*, inquit, *tornatiles; aureæ plenæ hyacinthis.* Attendit ni fallor Eucharistiam facientem, cui quotidiè incumbit: non enim Sacerdotis, sed Christi per Sacerdotis manus tantùm miraculum operantur. Quare ait Rupertus. *Hoc operantur manus Christi tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis: manus inquam Christi hoc operantur per manus Sacerdotis: quæ manibus suis confortata sunt.* Ubi Vulgatus habet, *Tornatiles*, Visum est aliis transferre *Sphæricæ*, cælum, quod sphæricum est, innuentibus. Sanè instar cæli sunt tunc manus Christi; se ipsum, qui cœlum suâ facit præsentiâ, detinentes. Aureæ insuper dicuntur, quia continent pretium animarum nostrarum. Denique plenæ hyacinthis, quoniam magnum sacrificium, semel in ara Crucis oblatum, per singulos dies offerunt in altari; *Hyacinthus* autem *sacris altaribus est dedicatus*, ait Bercorius. Verùm adverte, quod ubi apud Vulgatum Eucharistia appellatur,

Rup. de Div. Off. lib. 2. c. 5.
Alia lectio. Manus sacerdotis consecrãtis sunt tornatiles: aureæ, plenæ hyacinthis, & sur? Bercor. ver. Hyacinth.

pellatur hyacinthus, apud alios dicitur *Tharſis*, quod quia interpretatur *Converſio gaudii. Diligentibus ſe torrentem voluptatis infundit*, ait Carpatius. Ut nos à mœrore in lætitiam, à gemitu in gaudium, à lacrymis in exultationem converta t.

Philo Carp in Cant.

Cur tot circa Euchariſtiam in meridie accendantur lumina?

3. Quamquam plenè niteat ſol, accendi debent lumina, fulgere intorticia, lampadeſque ſplendere, dum fit Euchariſtia. Ad quid hoc? Quod opus lucis in luce? Certum eſt lucem earenus expeti, quatenus adſunt tenebræ, ut effugentur. Cum lux adeſt, & ſol fons luminis nitidat, quid opus lumine? Nec ad fugandas tenebras, nec ad lumen introducendum hoc facit Eccleſia, ſed in ſignum lætitiæ & exultationis. Lumen lætitiæ typus eſt. Cum ſe Tobias, luminis expertem agnovit: *Quale gaudium mihi erit*, inquit, *qui in tenebris ſedeo, & lumen cæli non video?* Hinc cum celebriora feſta peragimus, ignes ad cordis gaudium ſignificandum accendimus. Dum Sacram cenam facimus, ait Hieronymus, *Accenduntur luminaria jam ſole rutilante, non utique ad effugandas tenebras, ſed ad ſignum lætitiæ demonſtrandum.* Quia ſancta Mater, dum Miſſarum ſolemnia celebrat, Euchariſtiam habet ſummum ſui cordis gaudium, ineffabilem exultationem; lumina accendit, ut gaudere & exilire videatur à cunctis.

Tob 5. 12.

D Hiero. adv. Vigil. In altari accẽduntur lumina in ſignum lætitiæ.

4. Propterea quod Propheta vas ſanguinis Chriſti, calicem inebriantem dicat. *Calix meus inebrians*, poteſt fortaſſe temperantiæ aures offendere, cui ebrietas diſplicet, utpotè quæ hominem enervat, deturpat, dementat, redigit in brutum, petindè abominanda, ut iis eam Auguſtinus auſus ſit condemnare *Ebrietas eſt flagitiorum omnium mater, culparum que materia, radix criminum, origo vitiorum, turbatio capitis, ſubverſio ſenſus, tempeſtas lingua, procella corporis, naufragium caſtitatis, inſania voluntaria, ignominioſus languor, turpitudo morum, vita honeſta infamia, anima corruptela.* Quia verò ebrietas, qua calix Euchariſticus bigentes inebriat, ſacra eſt & ſobria; arridebit, non diſplicebit auribus temperantiæ, proque poſſe appetitui à ſobriis. Idem eſt Chriſti calicem inebriare, ac lætitiâ afficere; conſuevit enim ſcriptura ebrietatem uſurpare pro gaudio. *In divinis ſcripturis*, ait Cyrillus, *invenies quia ebrietas pro gaudio animæ, & lætitia mentis accipitur.* Dum ergò ait Vates. *Calix meus inebrians*, idem puta, ac ſi dicat. Calix meus lætificans. Quoniam nihil eſt, quod lætificet homines, ut Euchariſtia. Quidni lætificabit, cum Chriſtum, gaudium cœli & terræ contineat?

Pſal. 22. 6

D. Aug. ad ſacr. Virg. Ebrietatis vitium eſt longè peſſimum. Calix Chriſti inebriat, id eſt, lætitia afficit.

D. Cyrill. Alex. li. 7. in Lev.

6. Audiſti Citharedum Prophetam cantantem & dicentem, exultaſſe montes & colles, velut ut animæ, & gaudii participes? *Montes exultaverunt ut arietes, & colles ſicut agni ovium.* Unde gaudium montibus? unde lætitia collibus, ut exultaſſe dicantur? Quia Dominum exceperunt, ait Theodotetus (de monte Oreb & Sina loquitur David, in quos Deum legimus deſcendiſſe) *Colles & montes moti ſunt, & tripudiare videbantur, quippe qui cœlorum Dominum receperunt. Dicit autem montem Sina & Oreb in illis enim Dominus apparuit.* Tantâ lætitiâ Dominus, ad quos vel ſemel advenerit, affluit, ut etiam inſenſibilia exultent, tripudient. Diſce ex hoc, quo pacto tripudiet, & exultet Eccleſia, ad cujus altâria Dominus quotidiè trahitur.

Pſ. 113. 4. Inſenſibilia ex adventu & præſentia Domini exultant & tripudiant. Theod. ib.

7. Procellas, tempeſtateſque meminiſſe te velim à Domino cum Apoſtolis latas, biſque à Sacro Chriſta deſcriptas *Aſcendente eo in naviculam, ſecuti ſunt eum diſcipuli ejus. Et ecce motus magnus factus eſt in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus.* Rogo de motu maris, undenam inſurrexit? fortè ex vento in undas fortiter irruente, ut ſæpius accidit? Tenet quidam apud Paſchaſium minimè ex vento hoc accidiſſe; nam motus ille maris non erat, ut videbatur, procella, ſed magnâ maris lætitiâ. Videns enim mare, ſe Deum ſecum habere, exultavit, exilivit, tripudiavit, ſeque in ſuo ſinu continere non potuit. *Legi quemdam Doctorem*, ait Paſchaſius, *quod mare exiliens præ gaudio ſui adventus Creatoris, vix ferre quivit ſe, & hinc eſſe, non quod tempeſtas fuerit aurarum, ſed lætitiæ motus.* Tanti gaudii cauſa eſt præſentia Chriſti, quâ tu quotidie frueris, ut & ipſummet mare, quod amariſſimum eſt, quod perpetim indigantur, quod nunquam expertus eſt gaudium, dum habet Chriſtum, gaudeat, dulceſcat, exiliat.

Matt 8. 29. Motus maris circa naviculam Chriſti ſignum erat Eccleſiæ maris præ lætitia geſtientis.

Paſch. ib.

8. Dum, ubi Chriſtus mortuus eſt, & paſſus, terræ globum legis commotum.

Terra

Matt. 27. 51. *Terra mota est.* ut recensèt Matthæus: quod etiam Dei Psaltes prævidens, ait. *Dedit vocem suam, & mota est terra.* Lætitia adimpletam gaudio perfusam, diem festum agentem, autumat. Sanè dum festum agimus, hinc indè commovemur, discurrimus, exilimus, saltamus, canimus, clamamus, organo pulsamus, bombardis perstrepimus. Sed quænam terræ accessit tanti gaudii ratio? Quia se sacro Creatoris sui sanguine ablutam agnovit. En Proclum sanctissimum. *Diem festum agit terra divino abluta sanguine.* Tanto perfunditur gaudio divini sanguinis particeps, cœlestis dives thesauri, sacri ne ebrius: ut & quæ gaudium non sentiunt; eò perfusa, ferè gaudium sentiant, exiliant, festum diem agant.

Psal. 45. 7. Motus terræ in passione Christi signum fuit terræ gestientis ob exceptum in se Christi sanguinem. *D. Procl. orat. 4.*

Philipp. 4. 4. Iterum iterumq; nobis lætandum est, quia Dominus propè est, 9. Nondum nos semel gaudere, sed & iterum, semperque gaudere, docet Apostolus Paulus. *Gaudete in Domino semper: iterũ dico gaudete.* Sed cur ita gaudendum, ubi potius plorandum? dolendum? contristandum est? In valle lachrymarum vivimus, lachrymis egemus, non gaudiis. In exilio sumus, mœror deportatis, non exultatio convenit. Carcere mancipamur, dolor captivos, non lætitia, decet. Et unde illud Apostolorum Principis: *In quo exultabis modicum nunc si oportet contristari in variis tentationibus?* In valle lachrimarum utique sumus, exules, & captivi: gaudendum tamen, & exultandum, quia Dominum nobiscum habemus. *Dominus enim propè est,* subdit Apostolus. Sanè tali, tantoque gaudio Dei nos præsentia replet, ut omnis luctus, mœrorisque reddat oblitos, exilium commutet in patriam, luctum in exultationem, terram in Paradisum. Exultavit utique Abraham Deum videns à longè, *Abraham pater vester exultavit, ut videret diem meum: Vidit, & gavisus est.* Et nos verò non exultabimus, Deum tam propè habentes? prospicientes? speculantes? *Venit ad nos ex iis, quos amamus, etiam absentibus, gaudium; sed id leve, & vanidum. Conspectus, & præsentia, & conversatio habet aliquid viva voluptatis.* ait Seneca.

1. Petri 1. 5.

Ioe. 8. 65.

Seneca l. 5. ep. 35.

10. Apte quidem, & pulchrè viti se Dominus confert. *Ego sum vitis vera.* Ex eo enim pretiosus cruor emanat, quem sub formis liquoris vitis propinat in sacro cratere, & nos ad eum invitat: *Venite, comedite panẽ meum, & bibite vinum, quod miscui vobis:* cum, ut Varroni placet, vitis ab invitando dicatur. Cæterum quia per hoc Sacramentum nos sibi ipsi stringit, & unit, quod cum constitueret. *Vtrumq; nostrum corpus, & animam sibi astringere ardebat,* ait Rupertus. Se vitem clarior evidentia profiteretur; quia ex Isidoro vitis dicitur, *Quia vitis adnectit, quasi brachiis quibusdam quidquid comprehenderit stringit.* Demum, ut album attingã, quemadmodum vitis naturali quadam proprietate gaudium spirat, sibiq; apptopinquãtes exhilarat: unde apud Philostratum, ut refert Pierius, *Vinitor sub vite considendum Fœnici suadet, quod ex ea spirare soleat lætitia:* ita & Christus in Eucharistico sacro convivantes lætificat: quin & inspicientes. De Catharina Senensi memoriæ prodirum est, *Quod quoties summum Sacramentum, vel sumpsisset, vel vidisset novum, & ineffabile gaudiũ in ejus animo existebat, ità ut non raro in eius pectore cor exiliret, idq; cum tanto sono, ut sociæ circumstantes clarissimè audirent.*

Ioan. 9. 5.

Prov. 9. 5.

Var. de Re. rust.

Rup. de Divin. Off. l. 2. c. 10.

D. Isid. etym. l. 2. c. 10. Christ. in Eucharistia vitis quia gaudium spirat.

Pier. lib. 53.

Surius 29. April.

11. Audi quæ Deus inquit Hebræis Numer. 10. *Si quando habebitis epulum & dies festos, & calendas, canetis tubis.* Hic ambigendum non est agi de Eucharistia: non enim ait: Cum habebitis cibum, ferculum, aut edulium, sed epulum. Epulum, ut placet Isidoro, ab opulentia dicitur: & nihil Sacro Eucharistico ditius, opulentius. *In ipso,* ait Laurentius Patriarcha, *thesauri reperiuntur plurimi, munera copiosa, spirituales delicia, mirabilia maxima, sacra mysteria, Dei, hominisq; persona.* Quare ait Philippus Abbas: *Ecclesia habet epulum, cum in altari corporis & sanguinis Christi conficit Sacramentum.* Sacro igitur epulo perfruentibus, enutritis Deus canere jubet. *Canetis tubis.* Quare canendum? Et quare non canendum, inquam, cum præ oculis nostris gaudiũ habeamus eum, qui replet nos lætitia cũ vultu suo? Jubilandũ utiq;, lætandũ, exultandũ, canendumq; tubis in signum lætitiæ.

Num. 10. 10.

D Isid. Etym. l. 20. c. 2. Eucharistia epulum est, quia convivium est opulentum.

B. Laur. Justin. ser. de ss. Euch.

Philipp. Abb. de Sil. Cler. c. 19.

12. Super illud Joannis, *Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat mater Iesu ibi: vocatus est autẽ Iesus cũ Discipulis suis ad nuptias,* quærunt non incuriosè quamplurimi: Quare Dominus Jesus adesse voluit nuptiis? Respondentq; communiter: Nè damnate nuptias videretur, cælebs, & virgo, in

Isan. 2. 1. Cur Christus nuptiis in Cana adesse voluerit.

tota

Apud Lor. ibid. ver. 6. & 8.

tuliſſe colorem, ſive, ut alii transferunt, cryſtalli, carbunculi, ſmaragdi, jaſpidis, adamantis & margaritæ; unde mox Chriſtus corpus ſuum & ſanguinem, ſub ſenſibilibus panis & vini propoſuit, cum, ut figurato reſponderet figura, ſub gemmarum formis debuiſſet apponere? Non immeritò id factum exiſtima. Si ſub pretioſis formis tam magnum bonum lateret, ſolis mundi magnatibus, ſolis nobilibus & divitibus apponeretur edendum: pauperes & ignobiles, quibus gemmæ deſunt, eſurirent, perirent. Quia verò pientiſſimus Dominus ſacram menſam ſuam cunctis apponi voluit, æquè à pauperibus ac divitibus participari; non non ſub gemmarum, quæ paucorum ſunt, involucris ſed ſub panis & vini, quæ cunctis obviæ ſiunt, corpus ſuum & ſanguinem conſecravit. *Deus in ſuis beneficiis noſtram abſtulit expenſam, ne gravaremur, ſuam contulit incomparabilem gratiam, ut hilarius juvaremus. Si enim in quibuslibet pretioſis ſpeciebus Sacramenta ſua Deus inſtituiſſet, difficilia & onoroſa pauperibus ad ea fieret acceſſio.* ait Algerus.

Alger. de Sacr. lib. 3. c. 4.

6. Quamquam unus ſimplexque cibus ſit Euchariſtia, tot tamen gaudet vocabulis, ut ea omnia laborioſum ſit re enſere. Non ſolùm panis dicitur, vinum, aqua, mel, lac, manna, ſed & aliis pæne innumeris. Quare tot uni cibo indicta ſunt nomina: Cum Henriquez dicere poſſem; id accidiſſe ob indicibilem ejus, & ineffabilem excellentiam. Res cujus excellentia unâ voce ſignificari non poteſt, ut multis & diverſis nominibus deſcribatur, oportet. Sed & aliam cum Drogone rationem aſſigno. Quia ſicut animalibus terræ pro diverſitate naturæ & guſtus, varia apta ſunt pabula, ita ut huic mel, illi herba, huic hordeum, huic verò res quæpiam alia congruat: ita & variis hominibus varius eſt guſtus, varius appetitus, unde & varia cibotum electio. Hinc porcum Trojanum adinvenerunt, quem, variis cibis refertum, coquorum coquit induſtria, ut in eo uno habeant convivantes, quod ſuo palato arridear, nemoque incæniatus abſcedat. Sacra igitur Euchariſtia tot nominibus inſignitur; quia omnigenis referta eſt ſaporibus & deliciis, ut omnis generis homines invenirent in ea, quidquid palatum eorum affectat: nemoque ſit, quia ab ea jejunus abeat. *Vnus & idem cibus, & api mel, & cervo fons aqua, & panis, qui cor hominu confirmat.* ait Doctor Cardinalis.

Henriq. lib. 8. de Euchar. c. 2. n. 1.

Cur ſacra Euchariſtia nominibus adeò variis appelletur.

Drogo de Sacram. Domin. Paſſ. li. 1.

7. In nonnullis collectis, quas poſt Communionem recitat Sacerdos, hæc verba reperies: *Refecti cibo potuque cæleſti, &c.* Adverte hic, quod non dicit refectus, ſed refecti, velut ſi non ſolus, ſed & alii cum eo ſacris refecti fuerint Sacramentis. Sed ſolus communicavit, ſolus refectus eſt; quare ergò refecti, inquit, & non refectus: Audi D. Vincentium. *Non dicit refectus, ſed refecti, quia ſicut omnia membra corporis reficiuntur cibo abore ſumpto, ſic de corpore Eccleſiæ omnia membra conjuncta reficiuntur.* Perinde communis & vulgaris eſt menſa Dominî, quod dum ad eam unus accedit, unus manducat & bibit, omnes comedunt, bibunt, tantiſque myſteriis abundè reficiuntur. Quod enim de Sanctis dicendum, qui erraverunt in ſolitudinibus, in deſertis, in ſpeluncis, procul à Civitatibus, longè à templis, expulſi ab aris, qui nunquam Sacerdotem viderunt, qui neque ſemel ſacro interfuerunt? Fuiſſe tanti muneris experres? eſurtiiſſe ſacrum cœli panem? ſitiviſſe pretioſum cruorem, quos tanto Chriſtus amore proſequebatur? Nequaquàm planè. Nam etſi non ſacramentaliter; ſpiritualiter tamen reficiebantur. *Qui in deſertis errabant*, ait Carbaſila, *in montibus, ſive ſpeluncis, in foraminibus terræ; qui altare, & Sacerdotem nullo modo videre poterant; eos Chriſtus ipſe hac ſanctificatione inviſibiliter ſanctificabat.* Comedebant Sacra, reficiebantur, ſanctificabantur inviſibiliter, cum Sacerdote viſibiliter refecto & ſanctificato.

Cur ſacerdos in collecta dicat Refecti cibo potuque cum ſolus refectus ſit?

D. Vinc. Serm. 1. Dom. 1. poſt Paſcha.

Etiam Eremitæ in ſolitudine qui à multis annis nullum ſacerdotē viderunt ſpiritualiter de hoc ſacramēto participarunt.

Nicol. Carbaſ. in Exp. lyturg. c. 42

8. Quo plus Proverbiorum illud expenderis, *Sapientia ædificavit ſibi domum, miſcuit vinum, & propoſuit menſam ſuam; miſit ancillas ſuas, ut vocarent ad arcem, & ad mœnia Civitatis*, & majora & graviora tibi ſemper occurrent myſteria, ut videre aliqualiter eſt ex præhabitis. Ea nunc iterum perpendatur & exuatur aliud rei, quam præ manibus habemus, admodum conſentaneum. Chriſtus ſibi domum erexit, ut ſacrum in ea ſymposium præpararet. In domo igitur præparavit. Cur ergò miſit ancillas, *Vt vocarent ad arcem & ad mœnia Civitatis*, cum mittere debuiſ-

Prov. 9. 1.

Communicantes invitantur à ſapiente non ad domū ſed ad mœnia civitatis & cur?

debuisset, ut convocarent ad domum? Dum advocabant ad Civitatem, advocabant ad domum; nec enim alibi poterant convivæ, quam ubi propositum erat convivium, congregari. Non dixit autem ad domum, sed ad Civitatem, nè existimares Eucharistiam paucorum esse; est enim omnium. Sanè domus paucorum est, Civitas omnium. Discè ergò ex loco Sacrum Eucharisticum commune esse, omnibus pervium, cunctis propositum, nemini denegatum.

9. Adverte præterea, quod cum Psaltes sub typo mannæ munus Eucharistici panis præstitum è culmine cœli describeret, usus est verbo pluendi. *Et pluit illis*, inquit, *manna ad manducandum.* Poterat quidem scribere: misit, descendere fecit, aut simile quidpiam: iis autem neglectis *Pluit*, inquit. Quorsum hoc? Ut donum Eucharisticum omnibus datum esse describeret. Cùm Deus pluit, omnibus pluit. Sacra Eucharistia non solis Petro & Paulo, aliisque perfectis, & grandibus præparatur; sed & nobis, quamquam parvulis, & pusillis. *Pluit illis manna ad manducandum*, ait Rupertus, *ubique terram paratam, omnibus pusillis, & magnis significat copiam, ut de ipso magnus Propheta dicat. Parasti in conspectu meo mensam, & de nobis, licèt minimis: Edant pauperes, & saturabuntur.*

10. Docuit hoc Evangelista, dum scriberet, Dominum, facta jam Eucharistia, fregisse, & dedisse eam Discipulis. *Cœnantibus autem eis, accepit Iesus panem, & benedixit & fregit, dedit que Discipulis suis.* Expende, ait Hugo, quod ait *Dedit, non vendidit.* Datur, non venditur Eucharistia. Ut ex hoc conjectes non paucorum esse, sed omnium. Qui sanè nescit, si pretiosiora mundi darentur, non venderentur; omnium, non paucorum essent? Quæ non dantur, sed venduntur, paucorum sunt. Dedit ergo Christus pretiosum corpus suum, non vendidit, ut omnium sit, non modo divitum, Apostolorum scilicet, aliorumque perfectorum: sed etiam pauperum, nempè imperfectorum. *Dedit, non vendidit.*

11. Tandem quidnam divitem purpuratum impulit, ut dum inextinguibili torqueretur in igne, rogaret Abraham, ut Lazarum ad suos mitteret, quæ post hanc vitam accident, nuntiaturum, nè in idem supplicium, quod ipse patiebatur, inciderent Fratrum charitas, inquies. At quænam, & qualis charitas eo adesse potest in corde, à quo tam procul est charitas, quam procul est Deus, qui vera charitas est? Sanè movit eum novum sui cruciatus augmentum. *Nè pœna ejus augmentarentur*, scribit D. Vincentius, *quia quantò plures sunt damnati, tantò magis pœna actualis eis augmentatur.* Quia ergò per hæc Sacrosancta mysteria plurimi, & innumerabiles, & salutem consequuntur æternam, & liberantur ab inferorum ingressu, fatendum, ea etiam damnatis proficere, non quidem ad salutem; sed quatenus augmentum pœnæ, quæ ex majori consortio torquerentur, excludit. *Valent etiam damnatis per modum diminutionis.* Isidorus: *quanto enim plures solvantur, tantò pauciores damnabuntur, & ità minor erit pœna, per subtractionem consortii illorum.* In quo sensu adeo communis est Sacra Communio, ut iis etiam, cum quibus nec Deus, nec Ecclesia Dei communicat, ejus quo quomodo per accedens communicetur affectus.

Psal. 77. 24.

Manna Eucharisticum pluit, quia omnibus datur. Rup. Ab. lib. 3. c. 10. Exodi.

Matt. 26. 26.

Hug. Car. ibid.

Christus corpus suum dedit, non vendidit, ut intelligas illud non paucis sed omnibus concessum esse.

Luc. 16. 27.

Quomodo Eucharistia etiam damnatis indirectè proficiat. D. Vinc. serm 2. Dom. 1. post Trin.

D. Isid. de Off. Eccl. lib. 1. c. 28

THEOREMA IX.

Mensam.

Viris, viribusque præstantibus, non effœminatis, & pueris, paratur mensa Domini.

AUctor est Athenæus, veteribus mensas rotundas construi solitas, circularem figuram pulchram, & ornatam existimantibus; ad quas ut ferunt alii, non nisi fortes admittebantur, & strenui. Canit hoc inter cæteros Arcturus, Britannorum Rex potentissimus. Si mensæ Domini formam studiosè scrutaberis, occurret tibi rotunditas. In ea vitæ nostræ servatur æternitas, quæ, quod principio, & fine caret, rotunditas dici potest. Ad eam ergò non admittuntur effœminati, & pueri, sed viri tantummodo, & fortes, robore præstantes, & strenui.

Athen. li. 11. c. 13.

1. Dum olim Sacram Hostiam celebrans

Quid elevatio & diſtributio corporis Chriſti in miſſa ſignificet? D. Damaſcen. epiſt. ad Zach. ca. 2.

brans elevabat, moxque dimiſſam plebi dividebat, diſtribuebatque, placet Damaſceno, idipſum repræſentatum, quod factum eſt Jeruſalem, ubi Dominus exaltatus eſt in Cruce, & poſitus in ſepulchro: per Chriſti ſepulchrum communicantes intelligens. *Extollitur in manibus Sacerdotum, tamquam in Cruce, & diſtribuitur confractum, atque ità in nobis ſepelitur, ut nos ſimul in corruptos reddat.* Quicunque igitur communicare deſiderat, Dominici monumenti calleat qualitates; aliter Sacrum Corpus in ſe nequaquã digne recondet. Sacrum monumentum in ſaxo, non in luto, aut arena, fuit exciſum. *Poſuit illud in monumentum novũ, quod exciderat in petra*, ait Matthæus. Quare viriles, fortes, firmi contra hoſtes, & hoſtium tela, qui per petram ſignificantur, digni ſunt Dominica ſepultura? indigni verò molles, fragiles, effœminati, qui per arenam, & lutũ ſignificantur: *Molles*, ait idem Doctor, *& quæ facilè in voluptates effunduntur animæ, divinum Verbum admittere non ſuſtinent: ſed firma tantum, & maſculo quodam robore ad virtutẽ amplectendã, exercendãq; pradita.*

Matt. 27. 60.

Communicans eſt monumẽtum Domini qui proinde ſaxeus id eſt, fortis eſſe debet. D. Damaſc. Hõ. de Sabb. Sanct.

2. Menſam propoſitionis, quam Deus ad præſignandam Eccleſiæ menſam, mandavit apponi, corona quædam aurea circuibat, quam, etſi Vulgatus Interpres ſilem dicat, *Coronam pugilis* dicit Complutenſis. Corona, qua redemita eſt menſa Eccleſiæ, ipſamet Euchariſtia eſt. Sic eam appellat Chryſoſtomus, manus requiſitam exaggerans puritatem, cui datum eſt Sacrum attingere. *Quos radios ſolares*, inquit, *excedere non debet manus illa, quæ hanc coronam pertractat?* Dicitur autem corona, quia convivantes Regis cœli conſtituit, per eam Eccleſia, *Æternæ gloriæ coronam accipit*, ait D. Thomas. Verum adverte, quod hæc corona dicitur pugilis, ſeu pugilum. Pugil à pugilatu procedit, & ſignificat virum fortem, virilem, pugnantem. Ut advertas talium eſſe Euchariſtiam, pugillorum, nempe fortium, robuſtorum; non imbecillorum, puerorum, debilium: Menſa eſt rotunda, in ſpirituali certamine ſtrenuorum, qui carni, mundo, Dæmoni, non ſuccumbunt.

Exod. 25. 23. Transl. Complut. Euchariſtia eſt corona pugilum & cur? D. Chryſoſt. D. Thom. opuſc. 58. c. 31.

3. Luna decimaquarta, corporis, & ſanguinis ſui Sacroſancta myſteria à Chriſto confecta, accepimus, ſuæque familiæ diſtributa. Quare luna potiùs, quàm prima? Ut doceret ea lunæ tantummodo plenæ præbendum. Scias per lunam Eccleſiam ſignificati, cui diviniſſimum adinventum eſt ferculum, quæ à Sponſo prædicatur *Pulchra ut luna*. Ea prima eſt, & decimaquarta; parva, & magna, inanis, & plena: prima, parva, inanis in imperfectionibus; decimaquarta, magna, plena in perfectionibus membris. Sacer, & ſanctus cibus non omnium Eccleſiæ membrorum eſt, ſed perfectorum, ſed grandium, ſed plenorum virtutibus.

Cur Chriſtus Euchariſtiã luna decimaquarta inſtituerit potius, quã prima. Cant. 6. 9.

4. Sancitum eſt in lege, carnes ſacrificii, quas immolabat pro peccato Sacerdos, manducari tantum à maſculis. *Omnis maſculus de genere ſacerdotali veſcetur de carnibus ejus.* Quia verò hoc ſacrificium Euchariſtiam præſignabat, inſurgit dubitatio non parva. Nam ſi ſtatutum eſt, ſolos viros, & maſculos, Chriſti carnibus veſci, fœminæ proculdubio, tamquam tanto ferculo indignæ, excluderentur à Sacro conviviò. Porrò quare devotus ſexus relinquendus jejunus? fame, & ſiti tabefaciendus? Rupertus, exponens quid per maſculum intelligi debeat. *Nemo mollis, & fluxus hujuſmodi hoſtia dignus eſt eſu: omnis quippe maſculus de genere ſacerdotali, ideſt omnis fortis, qui viriliter intus reſiſtit, veſcetur carnibus ejus.* Cùm textus ait maſculum, fœminas, quæ maſculæ ſunt, non excludit, nec maſculos, qui ſunt fœminæ includit. Omnem robuſtũ, & fortem, ſive vir ſit, ſive fœmina, per maſculum intelligitur. Quantas fœminas novimus, quãtas puellas audivimus, quãtas virgines legimus, maſculeo robore prædiras? Nunquid Tecla, Agatha, Cathatina, Agnes, Lucia, & innumerabiles hujuſcemodi, fœminæ fuerunt? Maſculæ profectò, & ut maſculæ ſacræ carnibus Agni refectæ. Maſcula erat Agnes, quæ ludibunda cecinit: *Corpus ejus corpori meo ſociatum eſt, & ſanguis ejus ornavit genas meas.* Maſcula Lucia, quæ (ut recolunt) mori non potuit, niſi ſacrum panem acciperet. Dummodo igitur robore præſtes, & viribus, vir fueris, vel fœmina, ad Eccleſiæ menſam audacter accedas.

Levit. 6. 29.

De Euchariſtia ſacrificio ſolus maſculus comedit, ideſt robuſtus & fortis, ſivè mas ſit ſivè fœmina. Rub. Ab. l. 2. c. 34. in Levit.

Multæ fœminæ maſculo animo & corde imbutæ.

5. Sed

3. Sed verò notandum eſt, à Joanne referente multitudinem, quam Chriſtus omnipotens in deſerto pavit, nullam haberi de pueris, & mulieribus mentionem. *Diſcubuerunt*, inquit, *viri numero quaſi quinque millia.* Cum enim conſtet, una ibi cum viris & mulieres, & parvulos adfuiſſe (non eſt enim poſſibile, devotum, piumque ſexum cum ſuis infantibus, ſancta non ſecutum eſſe veſtigia,) quare mulierum, & puerorum nulla facta mentione, ſolos viros enumerat? Quoniam in hoc convivio Euchariſtiæ refectio perſignabatur, ad quam nullus puer, nulla fœmina admittitur: nullus nimirum effœminatus, effractus, & imbecillis: ſolis viris, ſolis fortibus, ſolis cordatis expoſita eſt. En D. Cyrillum. *Mulieribus autem, & pueris confuſè diſcumbentibus, de viris ſolis mentionem fecit; anygmaticè monens, omnibus, qui viriliter probitatē, & fidē amplectuntur, non imbecillis, & mollibus cæleſtē à Salvatore cibū præberi. Nā qui muliebri animo, aut puerili ſunt, nihil magni cognoſcere poſſūt.* Adde & Haymonē, rem clarius explicantē. *In hac refectione nulla fœmina fuiſſe memoratur, ſed tantūmodo viri. Vir quippe à viribus dicitur. Myſticè monemur, ut quam ſuavis ſit Dominus guſtare deſideramus, viri ſimus, id eſt fortè contra Diaboli tentationes. Nec ab hac refectione Dominica fœmina jejūa remanebit, ſi ſexu fœmineo viriliter tētamēta Diaboli compreſſerit: ſicut contrario vir ſexu fœmineo mentis afficitur, ſi contra impetū tētationis mollis, & diſſolut⁹ in opere ſuo invenitur.*

Ioan 6.10

Euchariſtia ſolis viris, ideſt ſolis fortibus & cordatis expoſita eſt. D. Cyrill. Alex. l. 3. c. 16. in Io. Haymo ſer. Dom. 4. Quad.

6. Refert Durandus, ciborium, ſeu capſam, in qua corpus Chriſti reconditur, ſæpè ex cryſtallo fieri. *Capſa, in qua hoſtiæ conſecratæ aſſervantur, quandoq; fit de cryſtallo,* Cryſtallina fuit capſula, in qua Clara, clariſſima Virgo, ad profligandos hoſtes ab Aſſiſio, corpus ſanctiſſimum protulit. Quare ex cryſtallo conſuevit confici? ubi cryſtalli ſtructuram audieris, pulchram rationem accipies, qua & quæſito tuo ſatisfiet, & inſtituti noſtri veritas ſolidabitur. *Cryſtallus* inquit Bercorius, *ſit ex aquâ, quia licèt aqua ſit natura fluxibilis quandoq; tamen per fortitudinem frigoris ità induratur, ac gelatur, quod Cryſtallus firma, lucens, & fulgida invenitur.* Ideirco corporis Chriſti ciborium ex cryſtallo fabrefieri aſſolet, quoniam non in mollibus, & fluxibilibus loculis; ſed in firmis, & fortibus, reponi debet: debet non in molli, & effœminato corde reponi, niſi prius dureſcat, ſolidetur, & in cryſtallum evadat.

Dur. Rat. Divi lib. 1. c. 3. n. 25 Ciborium in quo Corpus Chriſti reconditur ſæpè ex cryſtallo fit & cur? Berc. Reduc. Mor. l. 10. c. 63.

7. Cum ait Propheta: *Panem Angelorum manducavit homo*, non eſt ſenſus, quod Angeli communicent, & Euchariſtiam nobiſcum una manducent, ut te aliàs monui. Manducant quidem Angeli Chriſtum, ſed revelata facie, remotiſque, ſub quibus à nobis editur, involucris, per viſionem nempe beatificam. Senſus eſt. Euchariſtiam fortium eſſe, & potentium, ſic enim alii transferunt: *Panem potentum, ſive fortium manducavit homo.* Potens autem & fortis dicitur Angelus: nam quis fortior Angelo? Sanè unus Angelus per unam noctem totum Sennacherib exercitum trucidavit. Alius tribus tantum horis ſeptuaginta Hebræorum millia gladio peſtis occidit. Quid plura? Plus poteſt unicus Angelus, quam univerſi terarum Reges cum univerſis militibus dimicantes. Tanti roboris, & fortitudinis eſt Angelus. Cùm ergo dicitur. *Panem Angelorum manducavit homo.* fortium, & robuſtorum, qui præ fortitudine, & robore Angeli dici poſſunt, eſſe dicitur Euchariſtia, non imbecillorum, puerorum, effœminatorum.

Pſ. 27. 25.

Alia Transl. Euchariſtia eſt panis Angelorum aut ſecundum aliam Translationē panis fortiū.

8. Quid eſt, ait Auguſtinus, quod ubi populus Dei aquam potavit è lapide, quem percuſſerat Moyſes, contra Regem Amalech bellum illicò iniit? Niſi, quod poſtquam populus Chriſtianus Sacramenta ſuſceperit ſacro è latere Chriſti, quem lapis præſignabat, educta: neceſſe ei ſit cum Diabolo dimicare? *Bibit de petra populus, & ſtatim bellum iniit contra Amalech. Videte fratres, quia poſtquam quiſq; de petra biberit, id eſt Chriſti Sacramenta ſuſceperit, neceſſe eſt illi ad pugnnam procedere.* Nemini Dæmon violentius inſidiatur, neminem fortiùs impugnat, quàm Deo plenum, ut Deo evacuetur, ut deſeratur à Deo. Operæ pretium ergo eſt, cōmunicantē perindè fortem, & ſtrenuū eſſe, ut Diabolo poſſit reſiſtere, ejuſque tela comprimere, elidere tentamenta. Quod ſi puer erit, aut fœmina, imbecillis, & fractus, mollis,

Num. 20. 20.

D. Aug. ſer. 93. Temp. Communicans fortis eſſe debet ut Diabolo poſſit reſiſtere cum quo poſt communionē eſt dimicādū

mollis, & voluptuosus: quomodo hosti fortissimo potetit obsistere, & vincere; tecum ipse considera. Hinc est, quod sacra corporis Christi comestio nuncupata est prandium. *Ecce prandium meum paravi:* Quia vitos fortes, ideoneosque bello requirit *Prandium*, scribit Pollio Trabellius, *dici, quod ad bellum milites paret, accinctis initum. Cui rei adsit argumentum*, addit Cælius, *quod à discinctis cum Imperatore cœnaretur.* Quid prandio, & puetis? fœminis? imbecillis? cum sit post prandium dimicandum? bellum cum Amalech, cum Dæmone truculentissimo ineundum.

Matt. 22. 4.

Poll. Trabell. apud Cæl. lib. 27. c. 24.

Cæterum advertere, quod Vates Ecclesiæ, de filiis suis, sacram altaris mensam coronantibus, loquens, filiorum tantum meminit, non autem filiarum. *Filii tui*, inquit, *sicut novellæ olivarum in circuitu mensæ tuæ. Non dicitur filia, sed tantummodò filii*, inquit Hieronymus. Rogas, si mater Ecclesia, tanta fœcunditate ditata & filios habet, & filias, unde dictum ei est ab Isaia, *Filii tui de longè venient, & filiæ tuæ de latere surgent*, quatenam sacro edulio, non filias, sed solos filios, nutrit? Supervacanea est hæc rogatio, cum ex præhabitis satis, superque acceperis, non, nisi vitos, & fortes Sacro Christi nutriri; effœminatos autem, & debiles, ceu tanto ferculo ineptos, longè è rotunda mensa repelli? qui vitos accipit, non fœminas, filios, non filias.

Ps. 127. 4.

D. Hier. Ibid.

Isa 60. 4. Ad mensam Eucharisticam soli filii id est viriles, non filiæ, ideſt effœminati accedant.

10. Quam dolenter, quamque amarè Vates dentium suorum fractionem deplorat? *Fregit*, inquit *ad numerum dentes meos, cibavit me cinere.* Excussi sunt dentes mei, nec unus integer prætermissus, omnes avulsi, omnes exterminati; factus sum edentulus. Sed quid sategit innuere per dentium confractionem? Eucharistiæ privationem, esuriem. Idē enim est, ac dixisset, ait Hieronymus. *Abstulit mihi usum edendi, & pavit pastu inutili.* Noverat Propheta, Divinam Synaxim cibum grandium esse, no infantium; unde dictum est Augustino: *Cibus grandium sum; cresce, & manducabis.* Quare se tanti edulii indignum, & immeritum videns, se puerum effingit edentulum, qui eum fragilis sit, & imbecillis, nullateaus ad sacram mensam admittitur, cui non, nisi fortes, & bellatores accumbunt.

Thren. 3. 16.

D. Hiero. l. 1. in Thr.

D. Aug.

11. Sanctam Eucharistiam delineabat Christus cum diceret: *Homo quidam fecit cœnam magnam.* ut toties dictum est. Cœna quidem est Eucharistia, tum quia data est in cœna; tum etiam, quia, quemadmodum in cœna clariori lumine solis non utimur, sed tenuiori, & obscuriori candelæ; sic & in sacra mensa utimur lumine fidei, quod tenue est, & obscurum: ubi Christum videmus per speculum in ænigmate, clarius in regno cœli visuri, ubi (Deus faxit) gloriæ lumen effulserit. Sed quare magna? Potest dici magna, quia magnus homo, qui nobis eam apposuit, ideſt Deus. *Præterea*, quia magna in ea sunt fercula, & pocula, nempè Christi corpus, & sanguis. Rursus, quia magni sunt servi, qui in ea ministrant, Angeli scilicet, Principes Paradisi. Demum, quia non, nisi magnos, admittit. *Magna est*, ait Gulielmus Parisiensis Episcopus, *magnitudine cœnantium: Quia omnes sunt magni: parvulis enim non est apposita mensa ista.* Magnorum est Christi mensa, virorum, & fortium. Excludit parvos, pueros, debiles, fœminas, imbelles.

Luc. 14. 16.

Eucharistia Cœna est, & cur?

Eucharistia cœna magna est & cur.

Guliel. Paris. de Retrib. Sanct.

12. Electorum frumentum vocat Eucharistiam Propheta Zacharias: *Quid est* inquit, *bonum ejus, & quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum?* Rectè quidem, neque enim cuique promiscuè sacra patent mysteria, sed quibus sancto dignos accubitu Deus invenerit, exque indignis elegerit. Quinam autem sunt tanto ferculo digni, quos, ut sua carne, pinguescant, inebrientur cruore, seliget Christus ex cunctis? Ex eo, quod transferunt Septuaginta, id tibi clarum fiat. *Quia si quid optimum illius; & si quid bonum ab eo, frumentum juvenibus.* Pro electis, ut legis, juvenes habent. Soli juvenes sacram seliguntur ad mensam, juvenum Christus est cibus: fortes enim sunt viribus pra munici, robore præstantes: cœlestéque munus, quod sibi semel acceperint, retinent, & defendunt; quod imbelles pueri, senes, debiles, mollesque mulieres efficere minimè valent. En D.

Zach. 9. 17.

Transl. Septuag. Christus cibus est juvenum. id est, fortium & robustorum.

Hieron-

Hieronymus. *Hunc panem comedunt, qui in Christo robusti sunt, & ad quos Ioannes Evangelista loquitur: Scribo vobis juvenes, quia sermo Dei in vobis manet, & fortes estis, & vicistis malignum.* D. Hiero. ibid.

13. Demum curiosior aliquis, me contra prædicta sic fortè interpellabit, & arguet. Nonnè dudùm accepi Eucharistiam cœnâ magnâ delineatam? Cur ergò illam solis fortibus, solidis, & robustis inquis apponi, cum ad hanc convivator Dominus debiles, cæcos, claudos, imbelles, advocari præceperit? *Exi in plateas, & vicos Civitatis; & pauperes, & debiles, & claudos, & cæcos introduc huc.* Rectè dixi, terque quaterque iterabo, solos robustos & fortes ad hanc cœnam admitti; nam si ad eam cæci, debiles, claudique advocati fuerunt, divina vocatio illuminavit cæcos, roboravit debiles, erexitque claudos. Ita Mediolanensium occurrit Antistes. *Qui vocantur ad cœnam, prius vocando sanantur. Si claudus fuit, gradiendi facultatem, ut veniret, accepit. Si lumine oculorum privatus, Domum utique Domini, nisi infusa luce, intrare non potuit.* Adeò verum est, Sacram Eucharistiam solis fortibus patere & robustis; quod si quos debiles ad eam Deus vocat, prius roborare, fortemque reddere, quam admittere, videatur. Luc. 14. 21 *Si qui debiles à Deo ad Eucharistiam vocantur prius illos fortes facit, priusquam admittat.* D. Amb. lib. 16. in c. 9. Luc.

THEOREMA X.

Adversus omnes qui tribulant me.

Sicut magna est culpa, qua se aggravat homo dum Christum manducat cum culpa: sic magna est pœna, qua pro tali plectendus est culpa.

TAndem dum inquit, mysticam Christi mensam adversus omnes, qui eum tribulant, præparatam; adversus peccatores præparatam innuit, ii enim sanctos tribulant & affligunt. Nam sicuti sacer panis est pro sanctis, sic est contra sceleſtos: qui, quia indignè communicantes, magnum scelus committunt, sunt magnâ pœnâ plectendi.

1. Quàm libentissimè Dominus domum Centurionis visitaturus intrasset, nisi hic domus suæ indignitatem afferens, restitisset, *Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum.* Sed inquirendum, cur se Centurio confiteatur indignum? Ob paupertatem inquies: indignæ enim sunt pauperum casæ, quæ eos excipiant, quibus patent aulæ & palatia. Cui verò ratio hæc satisfaciet? Centurio inprimis magni palatii Dominus fuisse censendus, utpotè qui Scribis & Pharisæis Synagogam construxerit. Erat præterea gnarus, Salvatorem mundi pauperum casas ingredi solitum, visitare egenos, cum exiguis commorari: quippe qui natus in diversorio, in domo matris pauperis educatus, paupertatem plusquam opes amplectebatur. Existimandus est ergò Centurio, indignitatem culpæ allegisse, non paupertatis: quemadmodum indignitatem culpæ allegant Christicolæ, dum communicaturi sacro astant altari, eademque cernui replicant. Anima enim peccatis obnoxia adeò indigna est, quæ Deum excipiat, ut Palacius audeat affirmare, minus ad id fore ineptum, si culpis careret, infernum, quam peccatricem animam. *Aptior planè,* inquit, *locus Deo est infernus, si ibi culpa non essent, quàm domus peccatrix.* Sanè magno facinore inuretur, qui Deum in infernum exciperet; sed majus perpetrat, qui in animam excipit, peccatorum sorde fœdatam. Vide quàm graviter delinquat, qui Christum indignè manducat? Matt. 8. 8. *Anima peccatrix ad Deum excipiendum minùs apta est quàm infernus, si is culpa careret.* Paul. de Palac. ib.

2. Verba illa Citharœdi Prophetæ: *Quoniam quem tu percussisti persecuti sunt, & super dolorem vulnerum meorum addiderunt,* placet Bernardino, Christi Domini esse, adversus eos qui sacrum corpus suum indignè, & irreverenter accipiunt. In quibus observa, Hebræos suæ mortis & passionis auctores & carnifices excusari, accusari autem hujusmodi peccatores. Non se percussum & occisum ab eis inquit, sed à Deo, sine cujus nutu percuti minimè poterat. *Quem tu percussisti;* Clamat verò se persecutum ab illis. *Persecuti sunt.* Quod non ex eo dici- Ps. 68. 27. *Majus peccatum committunt indignè communicantes, quàm Christum crucifigentes.*

eo dicit, quod eum impii, truceſque Hebræi non percuſſerint, ſed quod ſcelus illorum, ſi iſtorum ſceleri comparetur, aliquatenus minus eſt. Percuſſerunt quidem illi, ſed Deum ſuum ignorabant: iſti verò, & Deum credunt & perſequuntur. *Magis dolet Chriſtus,* inquit S. Doctor, *iſta vulnera facta à peccatoribus ſumentibus corpus ſuum indignè, quia iterum crucifigunt eum; quam vulnera ſibi facta à Iudæis, qui ignorabant, quid faciebant, & neſciebant ipſum eſſe filium Dei. Sed iſti exiſtentes in peccato mortali, ſcienter ſumunt ipſum indignè, & ſcienter addunt ſibi vulnera vulneribus.* Nullum majus, gravius, horribilius, ſcelere Judæorum, Deum ſuum crucifigentium, Salvatorem ſuum occidentium, vitam ſuam vitâ privantium: & tamen ſuperatur ab eo, quod committit indignè communicans: expende quàm gravis culpa ſit, in culpa communicare.

D. Bernardin. to. 4. ſer. 44.

3. Totus timuit, totus tremuit Vates Ezechiel, dum juxta altare Angelos Domini, evaginatis gladiis ſtetiſſe vidit, ad interficiendum paratos. *Et ecce,* inquit, *ſex viri, & unuſquiſque vas interitus in manu ejus, ingreſſi ſunt, & ſteterunt juxtà altare.* Rationabilis timor: quis enim ab ira Angeli, miniſtri Dei, non horrebit, mortis vas & interitus deferentis in manu? Sed cur Angeli juxtà altare ſteterunt? & non juxtà forum, ubi tot jurgia & technæ? & non juxtà tribunal, ubi tot injuſtitiæ? & non juxtà geneum, ubi tot ſtupra, inceſtus, & adulteria? & non in loco alio, ubi Dominus tam impiè laceſſitur? Sanè minus peccant homines extra altare, quàm in altari. Minus peccat avarus pauperem deglutiendo, quàm Chriſtum. Minus peccat judex, juſtum morti damnando, quàm juſtorum Deum & Dominum. Minus peccat ſcortum, carnes ſuas vendendo, quàm carnē Salvatoris cum proditore Diſcipulo. *Iuxtà altare ſtare dicuntur,* ait Hieronymus, *parati ad jubentis imperium; ut cujuſcunq; viderint ibi non eſſe peccata dimiſſa, ſententia Domini, & interfectioni ſubjacere cognoſcant.* Gladiis evaginatis juxtà altare ſtant Angeli, ut indignè communicantes ſciant, tam magnum peccatum, tam horrendum ſcelus patrare, quod iræ Dei gladio ſine mora ſubjacent, ibidem occidendi, ubi tantum nefas non erubeſcunt perficere. Quod de culpis, alibi perpetratis, oſtenſum non eſt.

Ezec. 9. 2.

Minus peccant homines extra altare, quàm in altari.

D. Hier. ibid.

4. Audi quæ refert David de iis, quos Deus Angelorum pane refecerat. *Adhuc eſca eorum erant in ore ipſorum & ira Dei aſcendit ſuper eos, & occidit omnes pingues eorum.* Quàm eleganter ſeveritatem iræ Dei, celeritatem que, deſcribit? Adhuc accumbebant, manducabant, nondum deglutierant, & Deus eos occidit. Sed ubi eſt illud. *Miſerator & miſericors Dominus; longanimis, & multum miſericors.* Et illud. *Expectat Dominus ut miſereatur noſtri?* quod nunc tanto impetu, tam ſubito, tam celeriter, eodemque tempore, quo patrata eſt culpa, & iratus eſt, & armatus & vultus in peccatores? Quia in illa comeſtione indigna Euchariſtici Sacri comeſtio præfigurabatur. *Poteſt exponi,* inquit Hugo *de indignè ſumentibus Euchariſtiā, quia ex hoc ſtatim ira Dei aſcendit ſuper eos, ſecundùm illud, Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Vnde frequenter poſt Paſcha magis infirmari & mori videmus, quàm in alio tempore: & ideò cantat Eccleſia illum verſum: Quæſumus auctor omnium, in hoc paſchali gaudio, ab omni mortis impetu, tuum defende populum.* Uſque adeò exacerbatur, & accenditur Deus ab iis, qui corpus & ſanguinē filii ſui manducant & bibunt indignè, ut patientiæ, & longanimitatis ſuæ videatur oblitus, nec expectare poſſit, ut ſolet. Dum ſanctas carnes impuro habent in ore, dum manducant, dum dentibus terunt, indignatur, armatur, ulciſcitur. *Ex hoc ſtatim ira Dei aſcendit ſuper eos.*

Pſ. 77. 30.

Pſ. 102. 8.

Iſa. 30. 18.

Hug. Cardin. ibid.

Indignè communicantes tam grauiter peccant, ut Deus longanimitatis ſuæ oblitus, eos ſubitò puniat.

5. Diſcum, in quo Sacerdos ſacrum ſceleſto præbet edulium, diſco illi conferendum exiſtimo, quem uxor Putipharis, philtro plenum, ad Joſeph miſit, ut ſuis irretiretur amoribus. Qui, ut juſto advenit, cum gladio viſus eſt offerri: ut adverteret unà cum cibo præſentaneam mortem afferre. Sic recolit Patriarcha in teſtamento ſuo, ſi tamen ſuo. *Miſit mihi cibum incantatione reſperſum, & ut venit Eunuchus ferens ipſum, reſpexi, & vidi virum terribilem, tradentem mihi cum diſco gladium.* Quidnam tibi defert Sacerdos dum digne communicas, niſi cibum cum gladio? imò gladium pro cibo, Audi quæ moneat Chryſoſtomus divinum miniſtrum.

Sacerdos indignè communicans, alium cum gladio defert, ſeu potiùs gladium pro cibo.

Teſtam. duod. Patriar Biblioth. PP. tom. 6.

ſtrum. *Corpus Chriſti etiam hæc multitudo eſt; quare cavendum eſt tibi, qui hæc myſteria miniſtras, nè Dominum irrites, corpus hoc non purgando, ne acutum gladium pro cibo præbeat.* Vides iterum quam celeri, quam ſubitanea Deus in indigne communicantes irruat ultione? Cùm homo pro alia plectitur culpa, gladius deſcendit poſt culpam. Cum pro eo, quod communicavit in culpa, venit cum culpa ſupplicium, cum cibo lethum, cum diſco gladius.

D. Chryſ. Hom. 84. in Matt.

6. Nunc veniamus ad Judam, ſceleſtiſſimum Domini ſui proditorem, qui dum execrabiles Domino moliebatur inſidias, labiis Dominum temerè, & impudenter accepit. Hæc de eo ſcribit Evangeliſta. *Et cum intinxiſſet panem, dedit eum Judæ Simoni Iſcharioth, & poſt buccellam introivit in eum Sathanas.* Ac ſi diceret: Vix Judas ſumpſerat, vix manducaverat, vix deglutierat Euchariſtiam, quod præſto fuit Sathanas, ut introiret in eum. Scio id primâ facie piorum auribus diſſonare. Videtur enim Satanas contempſiſſe Dominum, ſi quò dudum introierat Dominus, introiſſet & ipſe. Sed tale quid, non in Chriſti contemptum, ſed in proditoris ſupplicium factum eſt, qui non eſt veritus tam indignum patrare piaculum. Sathanas Dominum reveretur, ut juſtum, pertimeſcit ut judicem. Introivit in Judam, ut ſatelles, ut ultor, ut carnifex Domini, nolentis auſum tam impudentem præterire impunitum. Hæc eſt Victoris Antiocheni ſequentia. *Ioannes poſt acceptam buccellam Sathanam in illum introiſſe ſcribit. At hoc ea de cauſa non contingit, quod Sathanas acceptum Chriſti corpus pro nihilo duceret, aut contemneret; ſed quod Deus impudentem proditoris auſum impune abire nollet.* Quàm olim, quantaque facinora impius perpetraverat Judas, quorum nulla adhuc ſupplicia ſenſerat? Quot adhuc homicidia, detractiones, & furta, committebat? Hoc tantummodo Deus ferre non potuiſſe videtur: cum vix patratum eſt ſcelus, illicò affuit ultor, & carnifex.

Ioan. 13. 27. Vix Judas Euchariſtiam ſumpſerat cum præſto fuit Sathanas ut introiret in eum.

Vict. Antioch. in c. 14. Matt. Licet Judas plura alia ſcelera commiſerit, in nullo tamen tam ſubitam Dei vindictam ſenſit quam in indigna communione.

Planè tam magnum, horrendum, enorme facinus eſt, Deum in culpa comedere, quod cuncta excellat facinora, & à divina pietate, quæ omnia fert peccata, ſuſtinet ſcelera, patitur facinora, quodammodo ferri non poſſit.

7. Scis quid ſibi velit, quod dum obſcitamus, os noſtrum Sanctæ Crucis ſigno munimus: Tradit Vincentius hoc inchoatum à tempore D. Gregorii, cum Romæ crudeliſſima graſſaretur peſtis, ita ut homines oſcitando, animas paſſim evomerent. Id propterea quod poſt accepta ſacra myſteria infruniti redirent ad culpam. Tunc enim temporis Angelorum agmina clarè videbantur in cœlo, telis, & ſagittis armati; impios quoſque hujus reos criminis hiantes occidere. Ut ergo his obviaretur atrumnis, excogitatum eſt, Signo Crucis oſcitantis os ſignari, & muniri. *Hoc ſingulariter*, inquit S. Doctor, *oſtenſum fuit tempore B. Gregorii, quando Chriſtiani Romæ communicabant tempore paſchali & redibant ad peccata, & malam vitam. Pro qua re miſit Deus gentes armatorum: in aere videbantur Angelicum armis, & ſagittis, & gentes moriebanturo ſcitando. Ideo eſt inventū, quando quis oſcitat homo ſe ſignat ſigno Crucis.* Velim nunc advertas horrenda Sennacherib male dicta, ulta quidem fuiſſe exercitus internetione totius, ſed ab uno tantum Angelo. Ultum item Davidis adulterium, & homicidium, ſeptuaginta millium virorum interitu, ſed, & ab uno Angelo: ad eos verò percuciendos, qui indigno Sacra ſumunt accubitu, acceptaque ejiciunt, exercitus Angelorum immitti. Velut præ tanti ſceleris enormitate, non unus, aut alter ſufficeret Angelus, ſed Angelorum requireretur exercitus, cœleſtium pugnatorum acies, bellatorum numerus infinitus.

Cur oſcitantes os noſtrum ſigno Crucis munimus? Quia Chriſtiani Romæ poſt Communionem paſchalem redibant ad peccata. Deus tempore S. Gregorii Romam peſte puniv. t. D. Vinc. Sir. Fer. V. Rogat.

Alia peccata per unum Angelum indigna communio per exercitum Angelorū punitur.

8. Tradit Bernardinus eos, qui corde polluto Sacra Chriſti ſuſcipiunt, in Pſalmi ſexageſimi octavi maledictiones incidere. Et primò in eam. *Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum.* Id eſt irretiantur Sacra Euchariſtia, qua dum Sancti à peccatis ſolvuntur, iſti iiſdem culpis, cum quibus eam accipiunt, magis illaqueantur. *Quid*, inquit S. Doctor, *tales ſemper ſunt in illo peccato, in quo ſunt, quando recipiunt corpus Chriſti: quia menſa eorum eſt altare* Inſuper. *Effunde ſuper eos iram tuam.* Effunde, ait, non ſtilla, ut alibi Deus. *Stillabit*, inquit, *ſuper Ieruſalem* Nam, ubi Deus ut cætera vindicet facinora, furorem ſtillat, in iſtos totum effundit, ut cunctis obruantur malis, vexentur laboribus, torqueantur ærumnis, nullaque ſit eis requies, nulla conſolatio, nulla refectio. *An*

Pſ. 68. 25. Euchariſtia indigne eam ſumentibus eſt in laqueum. D. Bernar. tom. 4. ſerm. 44. 2. Paralip. 12. 7. Ob cætera peccata furor inſtillat ob in-

ob indignam Communionem furor Dei effunditur. D. Bern. ibid.

tequam moriantur, proſequitur Bernardinus, mittit Deus eis infirmitates, & tribulationes, ut non habeant aliquam conſolationem in hac vita. Rurſus. *Furor iræ tuæ comprehendat eos.* Quia, ut idem adnectit. *Privantur vita corporali ante tempus.* Demum. *Fiat habitatio eorum deſerta, & in tabernaculis eorum non ſit, qui inhabitet. Quia Deus,* concludit S. Doctor, *permittit ſupervenire incurſus hoſtium, ut bella, & peſtes quibus mediantibus habitationes, & loca deſtruuntur, deſeruntur, & comburuntur, ut nullus remaneat ex eis.* Vides quantis malis, calamitatibus, & flagellis plectuntur, qui temerè Sancta manducant? Propriis (de lege ordinaria) confirmantur in culpis, torrens iræ Dei ſuper eos effunditur, proſcinditur eis vita, hoſtium exercitibus patent, Urbes eorum vaſtantur, incenduntur, ſale ſuperfunduntur. Crimen læſæ majeſtatis committunt, rei ſunt corporis, & ſanguinis Domini.

Guer. ſer. 5. in Purif.

9 Tandem, ut animos ab hoc Theoremate relaxemus, audiamus quibus nos communicaturos Guerricus Abbas admoneat. *Debemus,* inquit, *ei reverentiam, inveſtigare ſcilicet noſmetipſos: & ſi invenerimus cor pollutum fœdis cogitationibus, aut mala voluntate, ab ejus contactu, ut ab igne, & nos & alios eamus.* Nam (velut ſi adnecteret) quicunque ſacra hæc myſteria polluto corde fœdis cogitationibus, aut mala voluntate, manducat, in ignem incurrit. Sed de quo igne loquitur? De eo, qui urit in terra? an de eo, qui accendit in tartaro? De tartareo planè: nam qui indignè communicant tanta fœditate, ac deformitate afficiuntur, ut Dæmones videantur, tartareo igne combuſti. Legimus Sancto cuidam Epiſcopo poſt ſanctam populi Communionem *Peccatorum facies nigras ut carbones, & oculos ſanguine repletos* apparuiſſe. Si Dæmonum faciem præ ſe ferret, idipſum foret; nam Dæmones ita pinguntur. Quare Bernardinus æternam iſtorum combuſtionem ab hac vita, inquit incipere. *Incipiunt eſſe in inferno antequam moriantur, & poſt mortem merguntur in profundo.* Similes effecti Diabolo, cum Diabolo ex nunc inferorum pœna plectuntur. Magna culpa, magno plectenda eſt ſupplicio.

Indignè communicantes in ignem incurrunt tartareum. Prompt. exempl. ver. Euch. exemp. 20

D. Bernardin. ibid.

THEO-

THEOREMATA MORALIA

EX VERSU VII. PSAL. 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Impinguasti in oleo caput meum, & calix meus inebrians quam præclarus est.

HAUd rectè lapis agglutinabitur lapidi, paries unietur parieti, lignum contignabitur ligno, aurum adhærebit argento, ni gluten adsit, quo copulentur. Nec unquam anima copulabitur Christo, nisi se sanctus interjecerit Spiritus. *Spiritus Sanctus copula est unionis nostræ in Christo*, ait Chrysostom. Propterea Vates de Sacro Eucharistiæ loquens, Sancti Spiritus olei meminit. *Impinguasti in oleo caput meum.* Per illud enim Christo intimè copulamur, incorporamur. Oportet ergo sancto præveniri Spiritu, qui mediatorem agat, & gluten. Hoc tibi, sed non solum, decerptum ex hoc proferam Versu. *D. Chrysost. Hom. de Spirit. Sanct.*

THEOREMA I.

Impinguasti in oleo.

Quos Spiritus Sanctus non præparat, Filius Dei non inhabitat.

OLei nomine, quo caput Vatis, in mensa Domini accumbentis, inunctum asseritur, *Impinguasti in oleo caput meum.* Spiritum Sanctum intellige. Eo enim instar oleo ungimur, & sanctificamur: inde ab Ecclesia *Spiritualis unctio* nuncupatur. Eo nos oportet inungi, ut digni divino munere efficiamur. Nostri cordis hospitium, nequaquam hospitabitur Christus, nisi à Spiritu Sancto fuerit præparatum. *Spiritus sanctus per oleum significatur.*

2. Tradit Joannes, se sub typo Civitatis aureæ Sanctam Ecclesiam vidisse, cujus non modò parietes, sed & plateæ etiam auro mundo fulgerent. *Ipsa verò Civitas aurum mundum.* *Apoc. 21. 8*

dum. Inde eſt quod canimus, *Platea, & muri ejus ex auro puriſſimo.* Sed quorſum tota aurea: Quia *Civitas Regis magni* eſt, cui non, niſi in auro, conſuetum eſt commorari. *Vidit Ioannes*, ait Hieronymus, *Civitatem Sanctam de cœlo depoſitam. Tota aurea erat, muros habebat aureos, aureas habebat plateas. In hac Civitate Chriſtus regnat.* Quicunque Chriſtum excepturus properat ad altare, ſe ipſum diligenter inſpiciat, num ſit hæc Civitas, luteus accedat in aureus. Nam ſi luteus ſiſtendus eſt gradus. Non habitat Chriſtus in luto. Si aureus, confidenter accedat, digna erit ſedes Domini habitantis, & commorantis in auro. Sed quid agendum à luteo, ut ex luteo evadat in aureum? Sat agendum, ut in eum Spiritus Sanctus adveniat. Ipſe luteos convertit in aureos. *Quemadmodum*, Baſilius, *ſolis radiorum jactus faciunt, ut nubes illuminentur, & ſplendeſcant, auricolorem aſpectum induentes: ſic & Spiritus Sanctus in hominis corpus ingreſſus.* Glorioſius de homine, in quem introierit, Sanctus loqui poteſt Affiatus, quam de Roma Octavius. *Romam accepi lateritiam, & relinquo marmoream*, jactabat ſe ille. Spiritus autem Domini, Hominem accepi luteum, & relinquo aureum, gloriari poteſt. Cura itaque à Sancto Spiritu aureus fieri, ſi Chriſtum hoſpitem optas habere.

2. Numquam manna deſcendebat de cœlo, niſi de cœlo prius deſcendiſſet & ros. *Mane*, ait Moyſes, *ros jacuit per circuitum caſtrorum: cumque operuiſſet ſuperficiem terræ apparuit in ſolitudine minutum, &c.* Oportebat terram rore operiri, ut ſuper eam manna deſcenderet. Sed quonam opus manna roris cooperimento? Nullum quidem ex ſe, maximum ex eo, quod præfigurabat. Manna enim altaris nunquam deſcendit in animam, quæ à rore cœli, ſcilicet à Spiritu Sancto, præventa non fuerit. *Ros, qui cum manna deſcendit, Spiritum Sanctum ſignificat*: ait Rupertus. Eleganter verò Spiritus Sanctus ſub typo roris exprimitur, Ros dictum eſt, quod ſit rarum, ex Iſidoro. rarum autem eſt pretioſum, ut patet in gemmis. Et quid rarius, pretioſius Sancto Spiritu? dono Altiſſimi? Terra deinde cordis, quæ tali rore irrigatur calorem emittit, quo concupiſcentia carnis accenderatur: fœcundatur, germinat novos virtutum flores, bonorum operum fructus: tot denique cœlorum donis, velut pretioſiſſimis margaritis, ornatur; quot, quantiſque guttis roſ camporum plantas decorat. Quibus cor hominis dignum fit, & ſine quibus indignum Chriſtum exciperet.

3. Ex eo, quod tradit Sponſa, lectum, in quo cum Dilecto dulciter quieſcebat, floridum eſſe, *Lectulus noſter floridus*, arguitur Chriſtus, velut delicatiſſimæ, nobiliſſimæ complexionis, non niſi in locis mollibus, & teneris, requieſcere. Inde illum Ignatius nuncupavit amorem; *Amor meus eſt Crucifixus.* Nam amor, ut Plato philoſophatur, *Neque per terram, & ſaxa vadit, quæ aſpera ſunt; ſed molliſſimis omnium rebus ſe infigit, atque permanet.* Quare etiam manna, ut dictum eſt ſupra, non prius deſcendebat in terram, quam rore ſuper infuſo molleſceret. De qua illud cani poterat.

Mollia erat tellus rorata mane pruno.

Nec unquam Chriſtus, ut quieſcat in nobis, in cor noſtrum adveniet, niſi prius emolliatur, fiatque carneus ex lapideo. Quod idem eſt, ac dicere: Niſi prius fuerit gratia Spiritus Sancti præventum, cui munus eſt, dura mollia, rigida flectibilia, ſaxea carnea efficere. *Flectle quod eſt rigidum*, ait illi Mater Eccleſia.

4. Magna dignum animadverſione eſt, quot laudibus, & encomiis Lucas Simeonis ſanctitatem, puritatemque prædicare ſatagit. *Et ecce*, inquit, *homo erat in Ieruſalem, cui nomen Simeon, & homo iſte juſtus, & timoratus, expectans conſolationem Iſrael, & Spiritus Sanctus erat in eo.* Quidnam Lucam impulit, ut tam magnus Sanctiſſimi ſenis fieret præco? Dignitas, & reverentia infantuli, quem ſuſcepit in ulnas. Quia ejus in cœli Regem infantulum relaturus erat amplexus, operæpretium cenſuit, priùs juſtitiam, ſanctitatem, & innocentiam commendare. Quia verò juſtitiam, ſanctitatem, & innocentiam non, niſi per Spiritum Sanctum, aſſequimur, ideo ſubdidit: *Et Spiritus Sanctus erat in eo.* Ita Bartholomæus de Piſis hunc locum interpretatur. *Commendat*, inquit, *Evangeliſta eum de innocen-*

Pſ. 47. 3.

D. Hier. in Pſ. 133. Qui ad ſacrum altare accedit videat an luteus ſit vel aureus.

Spiritus Sanctus homines luteos vertit in aureos. D. Baſil. Hom. de Spir. Sanc.

Apoph. Ald. Manut.

Exod. 16. 13 Manna Euchariſticum nunquam deſcendit in animam, niſi illa à rore ſpiritus ſancti præventa ſit. Rup. Abb. lib. 5. c. 15. in Exod. D. Iſidor. Spiritus ſanctus per rorem ſignificatus.

Cant. Chriſtus delicatus eſt non niſi in corde molli quieſcit. D. Ignat. Martyr. Plato in.

Ovid. 3. Fauſt.

Mollificatur cor per ſpiritum ſanctum.

Luc. 2. 25. Spiritus S. erat in Simeone ut Chriſtum in ulnas ſuas mereretur accipere. Barth. de Piſis de Vit. & Laud B. Mar. lib. fruct. 13.

centia, & purgatione, quia Ieſum accepit in ulnas, qui cum ſit innocentiſſimus, & inhabitare dedignetur in corpore ſubdito peccatis; ſignum eſt, ſi permiſit à Sancto ſene ſe in ulnas accipi, ſua innocentiæ, purgationis à peccato & puritatis & quod Spiritus ſanctus purgaverat eum. Eundem Chriſtum infantulum recipis & tu à Dei miniſtro, quem accepit Simeon à Deipara. Opus eſt ergo te, tam Sanctum, tam juſtum & immaculatum excepturum, à ſancto Spiritu præveniri, diſponi, ſanctum, juſtum, & immaculatum reddi. Aliter tanto bono, tanto dono, indignus exiſtimaberis.

Qui ad nuptias Euchariſticas ſine oleo Spiritus S. properat ſuis Virginibus ſtultior eſt. Epheſ. 5. 32.

5. Quis hominum Virgines fatuas durè non inculpabit, ad nuptias ſine oleo præſumentes intrare? Sed quid hoc oleum, quidve hæ nuptiæ, à quibus olei expertes effugantur? Oleum eſt Spiritus ſanctus, nuptiæ, quas Rex facit filio ſuo; ſacra ſunt Euchariſtica, quibus Deo copulatur, unimur, nubemus. *Sacramentum hoc magnum eſt, dico autem ego in Chriſto & Eccleſia*, ait Apoſtolus. Hoc eo ipſo indigemus oleo ut myſticis aſtemus nuptiis; nam ſine ſancti Spiritus unctione, ac ſanctificatione, non modo, quæ ibi ſumimus, non proſunt, ſed vitæ cibus toxicum ſit execrabile. Audi Corbeienſem Abbatem: *Hic ſanguis nihil magis diligit, quam in Chriſto Virgines. Virgines, inquam, ſed prudentes, & pudicas: quia ſunt, & fatuæ in animo, non habentes oleum ſecum Spiritus ſancti. Nam neque caro & ſanguis ſine oleo Spiritus ſancti prodeſt nobis, imò magis officit.*

Paſchaſ. de Corp. & ſang. Dom.

Cur feſtum Corporis Chriſti poſt Pentecoſten celebretur.

6. Ignoras quare S. Mater Eccleſia, niſi poſt Pentecoſten, Corporis Chriſti non celebrat Solemnia? Refert Suar. conſueviſſe olim Hebræos in veſpere diei lunæ decimæquartæ cujuslibet menſis Martii, lucernis accenſis cunctorum domos ſcrutari; panem fermentatum quærentes, longeque abjicientes. Nefas enim erat, agnum cum fermentato comedere; qui, ut Deus præceperat, edendus erat cum azymo. *Ferunt Hebræi, conſuetudinem ſuam fuiſſe, ut in fine decimi quarti diei fermentatum inquirerent ad lumen lucernæ.* Quia verò dum ſacrum corpus accipitur, agnus novæ legis comeditur, oportet illud in azymis ſinceritatis, & veritatis, non in fermento nequitiæ, & malitiæ, ut ait Apoſtolus, manducari. Sancta igitur mater Eccleſia priuſquam Feſtum Corporis Domini faciat, celebrat Pentecoſten: ut te, cœlitus illuſtrata, moneat, antequam comedas Chriſtum, lumen ſancti Spiritus invocare, quo præcordium tuorum latebras perſcruteris, fermentatum (ſi forte adſit) erroris, & culpæ removeas, ſolumque ſinceritatis, & puritatis detineas azymum. Sic digne Agnus, qui tollit peccata mundi, conceditur, & guſtatur.

Suarez 3. par. q. 50. ar. 6. diſp. 40. ſec. 2.

Cur Chriſtus ab Apoſtolo Thoma ſe poſt reſurrectionem tangi permittat & non à M. Magdalena? Ioan. 20. 17. Iſid. ver. 27.

7. Studioſe advertendum, quod ubi Magdalena Magiſtrum ſuum, & Dominum, redivivum, & glorioſum agnoſcens, ad pedes ejus inclinaretur de more oſculatura, repulit eam Dominus, contrectari non patiens. *Noli me tangere, nondum aſcendi ad Patrem meum.* Poſtquam autem apparuit Apoſtolus Thomæ, non modo carnes ſuas tangere, & contrectare permiſit; ſed & manus in manuum, pedum, latetiſque vulnera, præcipit immittere. *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli eſſe incredulus, ſed fidelis.* Quare, quod negatur Mariæ, permittitur Thomæ? Eſt apud Deum perſonarum acceptio, ut quod uni conceditur, alteri denegetur? Abſit, ut hoc æſtimemus. Vera hujus rei ratio eſt; quia Thomas dudum Spiritum ſanctum acceperat, minimè verò Maria. *Recordentur ſtudioſi*, ait Cyrillus, *Magdalenam quidem à tactu Chriſti prohibitam. Noli me tangere, inquit, quoniam nondum aſcendi ad Patrem meum, Thomam autem hortatur, ut & latus, & clavorum fixuras diligentius tangendo, & manum & digitum immittendo perquirat. Illi enim nondum gratia Spiritus ſanctificatæ, tangere non licebat; nam antequam in cælum aſcendiſſet, deſcenſus Spiritus in omnes non fuit. Thomæ autem hoc licebat, quia unà cum aliis Spiritum fuerat conſecutus: ad univerſum namque Diſcipulorum conſortium liberalitate dantis vox illa tranſivit. Accipite Spiritum ſanctum.* Vides jam nemini tactum corporis Chriſti licere, niſi in quem Spiritus ſanctus advenerit; quem ſanctificaverit, præparaverit, Chriſto Dignum effecerit? Quod ſi Chriſtum non licet ſine Spiritus ſancti gratia tangere, quo pacto licebit edere? ſibique incorporare, unire, quod longè majus eſt?

D. Cyrill. Alex. lib. 12. c. 58. in Ioan.

Nemini licet corpus Chriſti tangere niſi in quem ſpiritus venit.

8. Legimus in libris Regum, Philiſtæos magnis oppreſſos ærumnis, quod arcam ſummi Dei bello captam ſuis in regionibus detinerent. Quare ut rebus ſuis proſpicerent, conſuluere Divinos, quid pro ſalute omniũ eſſet agendum. Reſponſum verò acceperunt, arcam Domini in novo plauſtro locandam, aliis uſibus interdicto. *Accipite, & facite plauſtrum novum, tolletiſque arcam Dei, & ponetis in plauſtro.* Expendens hoc Abulenſis, Divinorum reſponſi flagitat rationem. Cur arca Dei novum dimittenda erat in plauſtrum? quidni in aliud, quod eorum uſibus inſerviſſet? Reſpondet tandem: hoc factum, *Ad reverentiam arcæ: volebant enim eam honorabilius reducere in terram ſuam, nè Deus eis ulterius irascetur. Si autem portaretur in aliquo plauſtro antiquo, in qua fuiſſent portatæ aliquæ aliæ, non eſſet tanta reverentia; quia videbatur æquari cum aliis rebus humanis.* Discedab infidelibus, & ignorantibus Deum, qui Deum excepturus properas ad altare, te divino uſui indignum eſſe, dum non novus, & recens, ſed antiquus es, mundique uſibus applicatus. Teque innovandum eſſe, ut dignus Deo fias, quem Divini in arca ſedere arbitrantes, eam, niſi in plauſtrum novum, non permiſerunt locari. Sed quisnam, inquies, hominem innovat? Spiritus Sanctus inquam. Is vetera reintegrat, mundat, reficit, innovat. Propterea ait Deo Pſaltes: *Emitte ſpiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ.* Ora igitur, invoca ſupercæleſtem Artificem, ut innoveris, & inhabiteris à Domino. Neque Chriſti Apoſtoli, niſi miſſo Spiritu Sancto, ac penitus innovati ſacris aſſiteruntaltaribus, ſanctam confecerũt Synaxim, communicaverunt, ut recolet Paſchaſius. *Ex quo renovati ſunt Sancti Apoſtoli per adventum Sancti ſpiritus de cœlis, ex eo ſane credimus hunc calicem in Eccleſia conſecratum.*

9. Dictum eſt ſupra, neminem præter Angelos, pro dignitate poſſe ſacrum panem accipere, Angelorum enim eſca eſt. Te ergo in Angelum evadere oportet, priuſquam Angelorum panem præſumas attingere. Verum inquies. Quisnam artifex Angelorum? Quisnã homines commutat in Angelos? Spiritus S. inquam. Ipſe lutum transfert in ſpiritum, terrena in cœleſtia, humana in divina, homines in Angelos. *Habet homo*, inquit Baſilius *ubi Spiritus inhabitat, dignitatem Angeli Dei, cum antea fuerit terra, & cinis.* Ut ergo dignè panem Angelorum mauduces, Spiritum Sanctum implora, ut eo præventus, ex homine in Angelum tranſeas.

10. Accipe demum pulchram Salvatoris noſtri ſententiam. *Si quis diligit me, Pater meus diligit eum; & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.* Pulchrum inquam, ſed non admodum facilem. Si ex Scholaſticis opera Trinitatis ad extrà ſunt indiviſa, operæ pretium eſt, quo venit cum Patre Filius, ſanctum venire Spiritum. Quare ergo Chriſtus ſui, Patriſque adventus, tantummodo meminit, & de Spiritu Sancto nil loquitur? Reſpondet Paſchaſius: *Non quaſi prætermiſſo Spiritu, ſed ſignanter inſinuans, quod ad eos tantum Pater & ipſe veniat, quos eadem ſuo prævenerit aſpiratione ſanctificaverit Spiritus: licet in omnibus ſibi ſemper cooperatrix ſit tota Trinitas.* Hoc eſt. Cum Dominus ſu., Patriſque adventum in eum diligentibus meminit, & Spiritum obticet, Spiritum non excludit, ſed jam veniſſe ſuppoñit. Quippe qui cum Patre in neminem venit, in quem Spiritus non prævenit.

1. Reg. 6. 7.

Abul ibid. q. 14.

Chriſtum recepturus novus eſſe debet.

Spiritus ſanctus hominem innovat. Pſal 103. 30.

Paſch. de Corp. & ſang. Dom.

Spiritus ſanctus homines in Angelos commutat.

D. Baſil. Hom. de Spir. Sanct. Ioan. 14. 23.

Paſch in c. 21. Matt. Pater & filius invenire minem ut niunt, in quem ſpiritus ſanctus non prævenit.

THEOREMA II.

Impinguaſti in oleo.

Fons totius pulchritudinis noſtræ Sancta Chriſti Synaxis.

POteſt & olei nomine, per quod Vatis caput impinguatum accepimus, Sacrum altaris intelligi. Oleum manavit è petra, quæ Dominum præſignabat. *Oleumque de ſaxo duriſſimo*, Quidni oleum erit Euchariſtia, quæ ſacro fluxit è latere Salvatoris? Oleum inquam, quod ut ait Bernardus; *Paſcit, ungit, fovet ignem, nutrit carnem lenit dolorem, lux, cibus, medicina eſt.* Oleo unguntſe fœminæ ad ſpeciem, & venuſtatem captandam. Finxit Homerus Ulyſſi in Phæniciam appulſo fracta jam navi, marique ejecto, Palladem oleum attuliſſe, quo ille perunctus omni abjecto ſqualore, dignior,

Euchariſtia oleum quoddam eſt. Deuter. 32. 13. D. Bern. in Cant.

Hom. apud Pier. lib., 55.

nior, ſpecioſior, & venerabilior evaſit. Et ſacra Euchariſtia quantum experti poteſt, pulchras, & decoras reddit hominum animas. Attende.

1. Et primò quidem ex Canticis myſteria aliquot ſeligamus. *Nolite conſiderare quod fuſca ſim, quia decoloravit me ſol.* ait Sponſa. Quod quia non ex aſpectu, ſed ex deſpectu ſolis, intelligendum eſt, (ubi vulgatus habet. *Quia decoloravit me ſol*, transferunt Septuaginta; *Quia deſpexit me ſol,*) primo aſpectu novum, & inſolens dictu videtur, ni dicam abſurdum. Ex ſolis enim aſpectu corpora noſtra nigreſcunt, ut teſtantur Æthiopes; albeſcunt ex defectu, ut in Septentrionalibus eſt videre. Quare ergo Sponſa ſuam ſolis deſpectui deformitatem adſcribit, adſcribendam aſpectui? Non de facie carnis, nec de ſole viſibili; ſed de facie animæ, deque ſummo ſole, ſolis Creatore, diſcurrit. Unde enim à ſole viſus carnis vultus nigreſcit, pulchreſcit à Deo viſa noſtræ facies animæ, ſecus autem deſpecta. *Oſtendit*, ait Origenes, *non de nigredine corporis fieri ſermonem, quod utique ſol obſcurare, & denigrare ſolet, cùm reſpicit, magis, quàm cum deſpicit. Contrarii verò ordinis eſt anima nigredo, nam non aſpectu, ſed deſpectu ſolis inuritur.* Sed dum te ſacro altari præſentas, nonnè coram ſummo ſole tuam exhibes animam? Quanta igitur, dum te videt, ſpecie decorabit? decore ornabit? ornatu complebit? Quos hic ſol intuetur, ornat, decorat, mira afficit ſpecie.

Cant. 1. 5.

Transl. Septuag.

An ſponſa ex aſpectu vel ex defectu ſolis nigra facta ſit.

Orig. Hom. 2 in Cant.

2. Quanti facerent ſpeculum fœminæ, in quo conſpectæ, deformes, pulchræ; pulchriores evaderent? Tale ſpeculum eſt Chriſtus. *Speculum ſine macula.* ait Sapiens. Atque hoc de Chriſto prout manet in Hoſtia, interpretatur Vincentius. *Hoſtia eſt ſpeculum. De Hoſtia conſecrata poteſt dici Candor eſt lucis æterna, & ſpeculum ſine macula.* Speculum ſanè, ſed mirum, ſed novum, ſed optabile. Quod dum inſpicitur, pulchreſcit deformis anima, novaque pulchritudo ſuperaddi-tur pulchris. Dum ſponſa Chriſtum pulchrum prædicat, & decorum. *Ecce tu pulcher es Dilecte mi, & decorus*; non modò illius, ſed & quæ vel per viſum ab eo in animabus noſtris procedit, venuſtatem arrendit. *Decorus dicitur*, ait idem Origenes, *&*

Hoſtia conſecrata ſpeculum eſt.

Sap. 7. 26.

D. Vinc. ſer. 1. Corp. Chriſti.

Chriſtus videns vel viſus pulchritudinem conciliat.

Orig. ib. Hom. 3.

quanto magis inſpici potuerit oculis ſpiritualibus, tanto ſpecioſior invenitur, & pulchrior. Quia non ſolum illius ſpecies, & pulchritudo mirabilis apparebit, verum & inſpicienti, atque intuenti eum decus ingens, & ſpecies forma nova, ac mirabilis orietur. Quidni, dum ſe nobis Chriſtus per eſum commiſcet, exornabit nos, decorabit; dum vel videns, vel viſus, formoſitatem conciliat?

3. Rurſus. Vultum Eccleſiæ Sponſæ Chriſtus Sponſus aſpiciens, ejus pulchritudinem admiratus: *Quam pulchra es*, inquit, *& quam decora chariſſima in deliciis.* Non te in campo certaminis vitam egiſſe credo laborioſam; ſed in cæli deliciis, in amænitatibus Paradiſi, lætam, & tranquillam cum Angelis. Sed undenam tantus decor, tanta venuſtas Eccleſiæ, ut admirabilis illi ſit, cui omne pulchrum eſt turpe? omne formoſum deforme? omne nitens obſcurum? Ex delicatiſſimæ Chriſti carnis eſu, ac delicioſiſſimi ejuſdem ſanguinis potu. Sic autumat D. Thomas. *Delicato cibo, & potu corporis Chriſti, & ſanguinis nutrita, facta eſt multum decora: & idircò grata Deo, & chara.* Tantam haurit Eccleſia ex Euchariſtico fonte pulchritudinem, ut Deum innoxium à ſtupore moveat in ſtuporem.

Cant. 7. 6.

Eccleſia ex jumpto corpore & ſanguine Domini decora redditur.

D. Thom. opuſc. 58. c. 26.

4. Sed nec ejuſdem ubera ſine pulchritudinis commendatione præteriit. *Quam pulchra ſunt, mamma tua ſoror mea ſponſa: pulchriora ſunt ubera tua vino.* Adverte poſtrema hujus ſententiæ duplicem ſenſum habere. Poſſunt enim ob vinum pulchra eſſe ſignificare, quaſi ſuam à vino hauſerint pulchritudinem. Poſſunt quoque innuere pulchritudinem ejus vini pulchritudine potiorem. Quia verò magis prior ſenſus arridet, inſurgit hæc dubitatio. Cum ob vinum epotum pulchra, & decora; turpia, & indecora fiant, unde illud Propertii.

Cant. 4. 10.

Vinum Euchariſticum pulchram reddit animam.

Vino forma perit, vino corrumpitur ætas;

Propert. lib. 2. Eleg. ult.

Unde eſt quod vinum Eccleſiæ ubera tanto affecit decore, ut admirentur, & collaudentur à Deo? Sed non de vino, quod profert rellus, ſed de vino, quod è cælo deſcendit in calicem, loquitur Chriſtus. *Ex vino enim ſpirituali, & myſtico poculo majorem hauriunt*

Theod. in Cant.

hauriunt pulchritudinem ubera tua. Sic verba Domini exponit Theodoretus. Sanè unde illud ſpeciem dedecorat, pulchritudinem adimit, deturpat imaginem; hoc ſpeciem conciliat, pulchritudinem addit, colluſtrat imaginem: dignaque facit animas ab ipſo Domino collaudari.

Cant. 1. 15 5. Audi nunc ſuaviſſimum Chriſti, ejuſdemque Eccleſiæ Sponſæ dialogum. *Ecce tu pulchra es amica, ecce tu pulchra es;* ait Chriſtus. *Ecce tu pulcher es Dilecte mi, & decorus,* nulla cunctatione interjecta reſpondet Eccleſia. Quid eſt hoc? Quare dum Sponſus decorem Sponſæ commendat, ipſa viciſſim decorem meminit Sponſi? Quia rectè ſciebat, ex illius decore decorem ſuum exortum? unde conſentaneum erat, decori, à quo ſuum acceperat, ferre decorem. *Quaſi diceret,* ait Hugo. *Tu dicis me pulchram, ſed pulchritudo mea non eſt ex me, ſed ex te: tu enim ex te pulcher es, ego à te.* In quo quidem cognoſcimus, omnem à Deo pulchritudinem noſtram procedere. Deus, Dionyſio teſte. *Apud ſe univerſæ pulchritudinis fontanam elegantiam excellenter ex ſe habet.* Audi Chriſtum ipſum id Birgittæ teſtantem. *O quam multum diffidunt homines de me, qui onerant ſe veſtibus, ſicut hecinaceus pomis, & ſicut pavo pennis, ſic ſuperbiunt ipſi de pulchris veſtimentis: cum tamen nec calefieri poſſint ſine me, nec pulchri videatur, niſi de meis.* Vides quo pacto omnis pulchritudo noſtra ex Euchariſtico fonte promanat? Chriſtum habet incluſum, ſine quo pulchre fieri impoſſibile eſt.

Omnis pulchritudo Eccleſiæ à Chriſto & procedit Hug. Card. ibid. D. Dionyſ. apud Genebr. in Gant. ibi. Revel. S. Brigit. lib. 4. c. 84.

Cant. 2. 4 Ibid. ver. 14. D. Damaſc. ſer. 2. de Nat. B. M. V. Chriſtus faciem ſponſæ non quaſivit videre niſi poſt ingreſſum in cellam vinariam id eſt ad altare.

6. Hoc unum addam ex Canticis, quod indignum eſt præteriri. Advertit Damaſcenus, quod, ubi Chriſtus Sponſam introduxit in cellam vinariam, quod eſt ſacrum altare. *Introduxit me in cellam vinariam,* ab ea ſibi faciem flagitavit oſtendi. *Oſtende mihi faciem tuam.* Hæc ſunt verba Doctoris. *Anima Chriſto deſponſata in Cant. ait: Introduci te me in domum vini. Quod perinde eſt, ac ſi diceret Introducite in me domum Eccleſiæ, in qua poculum ſalutaris lætitiæ agni ſanguine temperatum proponitur. Qua poſtquam in eam ingreſſa eſt, oſtende mihi, inquit, faciem tuam.* Ratio autem, qua Chriſtus nonniſi poſt altaris ingreſſum Sponſæ vultum concupivit inſpicere, non affertur à Damaſceno, quia vulgatem exiſtimavit, neminem quæ lætantem. Diſplicet Deo omne deforme, placet omne pulchrum: illud deſpicere ſatagit, hoc aſpicere. Deformis erat anima, priuſquam Sacramenta reciperet, ideò vultus ejus intuitum non expetit: expetit poſtquam accepit, & manducavit, quia ſpecioſa facta eſt, pulchra, & decora, divinique intuitus digna.

Eccleſia quæ quotidie per peccata nigrefcit per Euchariſtiam quotidie pulchrefcit. Zach. 9. 16. Paſch. de Corp. & ſang. Dom. c. 21.

7. Panegyricum autem quod Eccleſiæ venuſtati conſecravit Apoſtolus, hæc includit. *Non habentem maculam, neque rugam, aut aliquid hujuſmodi.* Quod magna eſt animadverſione conſiderandum: Nam, cum certum ſit Eccleſiam peccare quotidie, ac ſuam quotidie faciem deturpare, quorſum modò ab Apoſtolo tanta forma exornata deſcribitur, ut nec ruga turpeſcat? Quia quotidie pretioſo Chriſti Sponſi corpore, & ſanguine paſcitur, & nutritur, eouſque forma reficitur, reſtauratur; ac ſi numquam turpata, ac labefacta fuerit. Audi Abbatem Paſchaſium in illud Zachariæ. *Quid bonum ejus, & quid pulchrum ejus, &c. Notandum quod nonniſi electorum eſt cibus, ex quo bonum ſalutis Eccleſiæ, & pulchritudo decoris præſtatur: quia & ſi quotidie jordejcit, exinde reparatur, ut Sponſa Chriſti ſine macula, & ruga talibus inveniatur reſperſa muneribus.* Videtur ergo Chriſtus in inſtitutione ſacri Euchariſti pharmaceum compoſuiſſe, ac præbuiſſe Eccleſiæ ad venuſtatem ſibi conciliandam, & reſtaurandam.

Eph 5. 27.

Dan 1. 15.

8. Mitum de ſe, deque tribus pueris Daniel Propheta commemorat. Dum, inquit, in aula Regis Aſſyriorum educarentur, cibos, qui de menſa Regis, ut cum cæteris adoleſcentibus veſcerentur, afferebantur, ne ſe idololatrarum eſcis contaminarent, moluiſſe comedere: ſolis leguminibus, & aquæ potu, contentos. Quid inde: *Poſt dies autem decem,* adjicit, *apparuerunt vultus eorum melliores, & corpulentiores præ omnibus pueris, qui veſcebantur cibo regio.* Dum hoc Danieli, ejuſque ſocius ex leguminum eſu potuque aquæ autumas evenire, toto aberras cælo. Pauciſſimi nutrimenti ſunt legumina, malæ digeſtionis, inflativa, maciem potiùs, & pallorem, quam ſpeciem conciliantia. Unde ergo, inquies; eveniſſe putandum? Ex cibo quo ſpiritus alebatur. Autumat Gloſſa, eos carnis Chriſti pane, è cælo miſſo, refectos.

ctos. *Apparuerunt vultus eorum meliores, & corpulentiores præ omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. Quia eos satiabat panis, qui de cælo descendit, id est refectio spiritalis de cælo emissa, & Filius Dei interius pascebat eos.* Tantam animabus nostris speciem sacra confert comestio, ut præstantiores, delicatioresque Regum longè excellat epulas.

Eloſ. apud Hug. Cardin. ibid.

9. Quid est, quod ex Christi latere in ligno Crucis percusso, imò aperto, non modo sanguis exivit, sed & cum sanguine aqua? *Vnus militum lancea latus ejus aperuit, & continùo exivit sanguis, & aqua.* Nam cum ad nostri generis reparationem sanguis pretiosissimus satis, imò superesset; aquæ scaturigo supervacanea videtur. Dies mihi deficiet, si recensere voluero magna, & admiranda mysteria, quibus hæc aqua ditatur. Dicam tantum, ut institutum hoc exigit, aquam ad omnimodam nobis pulchritudinem concilliandam emissam. Nec solum rubicundum, nec solum candidum satis est ad decorem: nam, qui merè rubet, qui merè candet, non est verè venustus. Rubori candorem, candori ruborem opus est adjicere, ut pulchritudo consurgat. *Candidus, & rubicundus* prædicatur Dilectus, ne ejus pulchritudini derogetur, qui speciosus est præ filiis hominum. Oportuit ergò cum sanguine aquam educere, ut ea nos prius mundaret, dealbaret; mundatis, & dealbatis ruborem sanguis adjiceret; sicque omnimodè pulchras, sibique similes animas nostras efficeret. Ita discurrit Richardus. *Ad animas nostras colorandas, & quasi picturandas dedit Christus ex pretioso vase corporis sui sanguinem, & aquam; sanguinem ad rubricandum, aquam ad dealbandum: quia proprium est aquæ dealbare, quia abluit. Vt ei assimilemur, qui candidus, & rubicundus est. Sine hac coloratione pallida est, & discolor anima, & indigna Christo Domino.* Quia verò quod semel factum est in Calvaria, repræsentatur quotidiè in ara Ecclesiæ, Sacerdoti vino consecrando, & in sanguinem convertendo aquam adhibere præcipitur. Nam, quia ex illis mysteriis omnimoda animabus nostris pulchritudo consurgit, nil deesse debet ex iis, quæ talis pulchritudo requirit.

Ioan. 19. 34.

Cur ex Latere Christi non solus sanguis, sed aqua simul cum sanguine effluxerit.

Cant. 5.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 5.

Cur in sacrificium Missæ aqua vino misceatur.

10. Accedamus rursus ad animæ venustatem, quam his verbis Deus admiratur, & prædicat. *Decora facta es vehementer nimis, & profecisti in Regnum.* Tali specie, supra quod oculis patet, condecoratis, ut non modò pulchra sis vehementer, sed perinde pulchra, præque aliis pulchra, ut digna sis imperio. Deus, ni fallor, alludere veterum consuetudini voluit, qui pulchriores sibi introni zare, & præficere satagebant. Qua de causa, ut referunt, Trojanorum imperium consecutus est Priamus. Inde illud: *Species Priami digna est imperio.* Sed quæso. Undenam anima tantam sibi venustatem invenit? Ex eo, quod *Similam, & oleum, & mel comedisti*, præmiserat Dominus. Nempè pretiosissimo Filii mei corpore, & sanguine, per similam, oleum, & mel intellecto, nutrita es. *Qui talem comedit cibum*, ait Hieronymus, *& hoc dulcissimo, & suavissimo pane, oleique splendore fulgente pastus fuerit, ac nutritus, vertetur in decorem, & fiet pulcherrimus, non semel, sed repetito nimis, nimis. Duplicatum enim adverbium pondus facit orationis, quod pulchritudinis magnitudini addi ultrà non posset.* Speciei, quam confert panis Christi comestio, nihil ampliùs addi potest. Est enim non plus ultrà pulchritudinis nostræ.

Ezech. 16. 13.

Mira anima venustas ex S. Eucharistia accedit.

Ezech. ib.

D. Hier. ibid.

11. Denique certum est, & indubium, Sanctorum corpora in die retributionis æternæ tanto decore, & splendore illustranda, ut solē ipsum excedant. *Omnes Doctores dicunt*, scribit Vincentius, *quod septies erit solo clarius corpus glorioſum.* Quare placet D. Leoni Christi transfigurationem inventam. *Vt totum Christi corpus agnosceret quali esset commutatione donandum, ut ejus sibi honoris consortium membra promitterent, qui in capite præfulsisset.* Undenam tantus nitor? tanta venustas carni nostræ turpissimæ? Ex mysteriorum Christi Communione, asserit D. Thomas. *Electi, propter Christi corporis participationem, scilicet sacramentalem, vel spiritualem surgent sole pulchriores.* Omnis enim pulchritudo nostra, & quam habet anima, & quam sibi caro promittit, ex eucharistico fonte est hauriendа. Ibi quidem lavamur, & dealbamur; ibi lenimur, & ungimur, ibi piugimur, & ornamur; ibi eo decoramur ornatu, ut non modò in terris inter homines; sed & in cælis inter Sanctos, & Angelos nimia venustate fulgeamus. Quod perinde certum est, ut aliqui, magis pie, quam soli dē,

D. Vinc. ſer. 3. Do. in Albis. D. Leo ſerm. de Transfig. D. Thom. Opuſc. 58. cap. 23. Electi ſole pulchriores reſurgent propter participa ionem Corporis Chriſti. Apud Lorin. in Pſ. 21. ver. 27.

dè, asservaverint si ngulari nescio qua pulchritudine, qui communicarunt, insignendos in cælo, ad aureolæ, quæ Martyribus, Doctoribus, & Virginibus tribuetur, similitudinem. Quasi hac pulchritudinis nota aliis præstare debeant, qui corpus sanctum acceperint.

THEOREMA III.

In oleo.

Qualis ad Christum accesseris, talis ad te Christus accedet.

EA est olei natura, ut liquoris, cui admisceatur, qualitatem excipiat. *Si permisces cum eo medicinas calidas, fit medicina cælida; & si frigidas, frigida.* Scribit Galenus. Pulchrè Eucharistia sub olei typo proponitur. *Impinguasti in oleo caput meum.* In ea Christus pro susci pientium varietate se variat. Qualis ad eum accesseris, talis ad te Christus accedet.

Galen. 2. de Simpl. med. dist. 3 c. 1.

1. Cur Christus in sacris Litteris, modò vinea, non modò ostium, modò Sacerdos, rursus ovis, cæterisque similium vocabulis appellatur? Cur cum unus sit, uno non vocitetur nomine, uno non signetur typo, una non describatur figura? Unus quidem est Christus, sed varius, se se prout nostra necessitas exigit (ut nihil non habeamus in eo) perpetuo varians; Oblectari optanti, vinea est; cæli ostium ingredi, ostium; mediatorem quærenti, Sacerdos; peccanti ovis, & hostia. Adsit Hierosolymitanus Cyrillus. *Unicuique varius fit Salvator ad utilitatem. Qui enim indigent recreatione, & lætitia, illis fit vinea; qui opus habent, ut ingrediantur, his constituitur ostium: & qui cuperent efferre consolationes, sit mediator, summusque Sacerdos. Rursus habentibus peccata, ut pro ipsis mactetur, ovis. Et omnibus sit omnia ipse idem natura permanens, qui est.* Sanè qualis eris, talem tibi se Christus exhibet.

Vnus quidem est Christus, sed pro varietate necessitatum nostrarum varius est

D. Cyrill. Hierosol. Catech. 10

Cant. 4. 11.

2. Minimè ambigendum est, Sponsam his verbis, *Mel, & lac sub lingua tua*, de Eucharistico Sacro locutam. Mel est enim, & lac. Divinitatem è cælo, quam mel significat; humanitatem è terra, per lac intellectam, sub panis, & vini formis continet, & obvelat. Clarius hoc tibi constabit, ubi Sponsam adverteris cum altaris ministro habuisse sermonem. Hic per parva verba, quæ proferat, tam magnum Sacramentum conficiens, illud sub lingua videtur habere, habet Antoninus. *Benè dicit: Mel, & lac sub lingua tua: eo quod postquam Sacerdos sua lingua super Hostiam verba consecrationis finivit, sibi est mel divinitatis, & lac humanitatis.* Habes igitur Eucharistiam mel esse, & lac; quidque mellis, lactisque nomine significetur. Nec solum mel, nec solum lac dicitur, sed lac simul & mel: quia nec omnibus mel est, nec omnibus lac: Sed pro communicantium varietate, lac uni, mel alteri. Lac pueris, mel adultis. Mysticus cæli panis pueris, & imperfectioribus lac est; adultis, ac sanctioribus, mel. *Neque enim eadē omnes ratione alis, sed pro sua quaque natura, atque ætate: nam imbecilliores lacte pascis, melle verò perfectiores*, ait Domino Psellus. Pro cujuslibet exigentia, qualitate, & merito, transfert te Christus in Eucharistia.

Sacerdos consecrans mel & lac sub lingua sua habet? quo sensu? D. Anton. p. 1. tit. 6. c. 2. §. 10.

Eucharistia mel & lac est pro communicantium varietate, uni mel altari lac

Psal. in Cant.

3. Sacrum sui Corporis Christus, velut vitæ fructum laturus, flori se comparavit (ex flore consurgit fructus) *Ego*, inquit, *flos campi.* Flos tantum ait, silet autem qualis. Qualis quæso flos? Rubet fortè cum rosis? candet cum liliis? pallet cum violis? Planè idcircò obticuit, ut eum, & rosam, & lilium, & violam existimes. Rosa est cum rosis, lilium cum liliis, viola cum violis. Cum rubentibus, rubet; cum candentibus, candet; cum pallentibus, pallet. Et Cardinalem Hugonem. *Quod autem generaliter florem se dicit, non determinando aliquem, inde est, quod non unico modo floret in campo Ecclesiæ, sed, ut ita dicam, rubet in Martyribus, candet in Virginibus, viret in Confessoribus; pallet in pœnitentibus, rutilat in Prædicatoribus. In nos se perpetim transferens, nostris coloratur affectibus.*

Cant. 2. 1.

Eucharistia Rosa est cum Rosis lilium cum liliis & viola cum violis. Hug. Cardin. ibid. Christus hic interris nobiscum videns talis unicuique apparebat secundum quod dignus erat. Orig. tract. 35. in Matth.

4. Traditionem delatam, tradit Origenes, ad sua usque tempora, talem de Christo dum cum hominibus conversaretur in mundo, instar mannæ pro cujusque merito fæpius transformabatur, ut huic ipse, illi verò alius appareret. *Venit traditio talis ad nos de eo, quod unicuique apparebat secundum quod fuerat dignus: & cum fuisset ipse, quasi non ipse omnibus videbatur: secundum quod de manna*

manna est scriptum; quoniam Deus filiis Israel panem misit de cælo omnem delectationem habentem, & ad omnem gustum convenientem. Si Christus, cum adhuc manna non esset, instar mannæ passim pro cujuscunque merito immutabatur; postquam Eucharistiam instituit, & factus est manna, transformationes has exercuisse, & adhuc in sacro altari exercere, potiori jure censendum: ita, ut sit alius contemplativo, alius activo; alius perfecto, alius imperfecto; alius justo, alius scelesto, se unicuique pro dignitate commutans.

Christus in sacra Communione se unicuique pro dignitate attemperat.

Altare monti Thabor comparatur.

5. Quis me vitabit altare Thabor monti conferre? Altus est Thabor, altum est altare, sic ab altitudine dictum Thabor. *Adventus luminis* latinè transfertur; altari tantum luminis advenit, ut cum lumine Solis, creatoris solis, habeat, & cæli sidera, nimirum Angelos, quod lumina, & candelabra, quibus perpetuò niteat, ut possunt, ostendunt. Demum Thabor interpretatur etiam puritas, quod & altari summopere quadrat, in quo, ob Domini reverentiam, omnia pura sunt, & nitentia. Quemadmodum ergo in Thabor ita transfiguratus est Christus, ut alius visus sit Petro, alius Joanni, alius Jacobo; quia alius à Jacobo, & Joanne erat Petrus, alius à Petro, & Jacobo Joannes, alius à Petro, & Joanne Jacobus, & si qui præter hos adfuissent, se omnibus exhibuisset multipliciorem. Sic & in Sacro altari transfiguratur quotidie pro convivantium merito: unus quidem manens, sed multiplex expertus à multis. Bernardinus. *Christus in Transfiguratione super montem Thabor alius apparuit Petro, quia videbatur esse totus fervens; Ioanni apparuit totus contemplativus, Iacobo apparuit totus activus, quia ipse erat activus. Similiter erit in recipiente corpus Christi; quia si erit dispositus in amando, erit totus fervens in tali Sacramento capiendo: si erit timoratus, sentiet timorem cum dolore: si erit pius, liquefiet cor ejus in pietate. Et sic varios dulcores sentient in sumendo ipsum secundum varias eorum dispositiones in quibus reperiuntur tempore sumptionis.*

Christus in monte Thabor alius apparuit Petro, alius Ioanni, alius Iacobo.

D. Bernardin. to. 4. ser. 44.

6. Studiosè adnotandum, quod Protoplastum Dominus sanam revocaturus ad mentem, post meridiem illum convenerit. *Cum audisset vocem Domini Dei deambulantis in Paradiso ad auram post meridiem.* Quamobrem post meridiem, & non potiùs in meridie? Ut se ostenderet conformatum Adamo. Adamus ob culpam à Dei amore frigebat, & Deus ab Adami dilectione frigebat. Congruè ergo illum non in meridie convenit, cum flagrante sole caleseimus, sed post meridiem, cum declinante sole frigeseimus. Audi Augustinum. *Ostendens, quod Dominus ab amore peccatorum refrigescit; quia per peccatum in homine refrigeratus est amor charitatis.* Cum calido calet Dominus, friget cum frigido. Diligit diligentem, torpet ab amore cum torpente ab amore. Seque in nosmetipsos variè transfigurat.

Gen. 3. 8.

7. Cum Christum ignem esse certissimum sit, & verissimum, *Dominus Deus tuus ignis consumens est*; præsertim in sacro altari, ubi inextinguibiliter ardet, *Ignis immortalis sunt mysteria Christi. Ignem quippe, & spiritum manducandum, atque bibendum præstitit nobis carne vestitis, corpus videlicet suum, & sanguinem*, ait Ephrem: unde, ut perhibent, Catharina Senensis, *Cum Sanctam acciperet Eucharistiam, videbat frequenter in manibus Sacerdotis fornacem ardentem.* Cum inquam Christus sit ignis; unde est, quod ut plurimum homines, dum hoc igne vescuntur, non calent? non ardent? non uruntur? Come dere ignem, nec saltem calescere, mirum sanè est. Scribit Bernardinus, se id à Sancto quopiam, & pio viro quæsiviss. *Et respondit mihi fuit*, concludit, *propter dispositionem accipientis; qua tantum habet dulcedinis, quantū est dispositus.* Sanè ignis est Christus, sed ignitis. Frigentibus gelu est. Ut te hic ignis accendat, accede ad eum accensus. Si alges, tecum etiam alget. Se transformat in te.

Christus Dominus in Sacramento cum calido calet, cum frigido friget. D. Aug. ser. 26. ad fratres. Deuter. 4. 24. D. Ephræ de Nat. Dei, &c. Sur apud Lippom. 29. April. Christus in Eucharistia ignis est, sed ignitis frigentibus gelu. D. Bernardin. to. 4. ser. 39. p. 2. Levit. Lemnius lib. 1. c. 12. de occult. nat. mir. Eucharistia Corallo similis est quod pro portantium varietate varium colorem refert. Bercor. Reduct. Mor. lib. 10. c. 65. Luc. 11. 49.

8. In hac re Christus corallum repræsentare videtur. Corallum in orbiculos elaboratum, exuberantius rubet, si gesterur à viris, quam si feratur à fœminis. In his languidum habet calorem, quia hæ languidum habent calorem. Fervidum, & intensiorem habet in viro; quia vir fervidum, & intensiorem est consecutus. *Per corallum intelligo sanguinem Iesu Christi*, ait Bercorius, qui dum è cælo in sacrum altare dilabitur, pro convivantium dispositione convertitur: calidis, calidus, frigidis frigidus; rubentibus rubens, pallentibus porrigitur pallens.

9. Illud Christi ad Discipulos, *Hoc facite in*

Luc.22. 19. Eucharistia omnia mysteria vitæ Christi repræsentat et iam levia dum ejus adventum ad judicium. Ps.110. 4. D Thom. opus 58. c.1.

meam commemorationem, placet D. Thomæ non de hactenus completis solummodo, sed & de compleudis etiam ab ipso, mysteriis intelligendum. Non modò Eucharistia Incarnationem, Nativitatem, Mortem, Resurrectionem, & Ascensionem Domini repræsentat: repræsentat etiam secundum adventum: habet judicii postremi figuram. Exponens S Doctor illud Psalmi. *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus; escam dedit timentibus se*, hæc ait. *Quasi diceret: Dominus dedit nobis escam scilicet seipsum ad memoriam suorum mirabilium: præteritorum, quod nos redemit: præsentium, quia omnia nostra respicit: futurorum, quia districtè jam judicabit.* Quare, quem ad modum in futuro judicio unus, & idem, pro intuentium dispositione, & qualitate, varius apparebit: alius erit electis, alius reprobis. *Longè aliter videbunt eum electi, & aliter reprobi. Electi siquidem ut gaudeant, & reprobi ut doleant*, inquit Paschasius: *Pro diversitate conscientiarum, & mitis apparebit in judicio Christus electis & terribilis reprobis: nam qualem quisque conscientiam tulerit, talem & judicem habebit.* ait Thomas cum Isidoro. Similiter & in sacra mensa, qualem quisque conscientiam tulerit, talem Christum inveniet: ubi se pro suscipientium merito commutat, & fingit, alium justo, alium se ostentans sceleste.

Pasch. in cap.24. Matth. D Thom. in cap.1. Apoc. Qualem quisque Conscientiam ad Communionem tulerit talem Christum inveniet. Ezech.1. 26. Jorg. Cardin. in Ps. 77. Christus in sacramento non est omnibus idem, sed pro cujusque conscientia variat. D. Hier. in Ps.147.

10. Minimè hic visum Vatis Ezechielis omittam. *Et vidi*, inquit, *quasi aspectum lapidis saphiri similitudo throni, & super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper: quasi speciē electi à lumbis ejus, & desuper; & à lumbis ejus usque deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu, velut aspectum arcus, cum fuerit in nube* Ex eo quod viderit Christum in nube, puta vidisse sub hostia, sub sensibilibus azymi, nebulam perseverentis. *In varietate*, ait Jorgius Card. *Nebula in sui significatione est panis azymus sic formatis ad modum hostiæ.* Christus igitur in sacro altari à lumbis rursum electreus, à lumbis deorsum igneus est. Sed quid sibi vult talis disparium compositio? Quare non vel totus ex electro, vel totus ex igne? Audi pulcherrimam rationem Hieronymi. *In Ezechiel Deus videtur à lumbis usque sursum electreus, à lumbis usque deorsum igneus. Si quis sursum est huic aureus est; si quis deorsum huic gehenna præparata est.* Quia Christus in Sacramento non est omnibus idem, sed pro cujuscunque conscientia transmutatur, accidit ut superiora ejus aurea, inferiora ignea repræsententur. Justis, qui terrena despiciunt, se supra terram, erigunt, quæque Dei sunt appetunt, aurum est, nempe redemptio, refectio, confortatio divitiæ: Sceleslis, qui terræ adhærent, terrena experunt, quæ Dei sunt stomachantur, æterni ignis incendium.

11. Neque hoc mysterium subticuit Sponsa, dum ait: *Botrus Cypri Dilectus meus.* Sed qualis botrus sit, prætermittit. Sanè botrus modò floreſcit, modò aceſcit, tandem dulceſcit ad maturitatem perveniens. Qualis botrus est Dilectus tuus, ô mulierum pulcherrima? floridus? acidus? an suavis? *Existimo*, ait Theodoretus, *eum pro spiritualium aliorum ratione aliis quidem floridum esse, aliis acerbum, aliis maturum.* Si Sponsus in sacra mensa, ubi æternitatis mustum propinat, idem esset omnibus, facilè qualis botrus sit dignosci posset: quia verò pro meritorum diversitate, se in alium sæpè commutat, ita, ut uni floreat, alteri areſcat, dulceſcat alteri, explicari non potest. Tibi, si per gratiam suam flores, flos pulcherrimus apparebit, si ob culpas areſcis, acer, imò acerrimus erit. Sed, si perfectionis album attingeris, melle dulciorem, & suaviorem invenies. Autumo Eucharistiam illi conferendam crystallo, quæ in Oppido Lusitaniæ Santareno asservatur, ut recolunt: in qua se Christus omnipotens pro cujuscumque devotione nunc puer tenellus, nunc duodennis, nunc annorū triginta, nunc Crucifixus, nunc judex severus, apparet. Ex quo multa fideles commoda sortiuntur.

Cant.1.13.

Theod. ib. Christus in sacramento botrus est, qui nunc floreſcit, nunc aceſcit, mox dulceſcit. Christoph. Castr. in Duod. Proph. li.3. cap.3. de Prophetia.

12 Audi quid referat Parisiensium Præsul. *Quædam mulier, cum Sacratissimam Eucharistiam in sinu suo nimis irreverenter, & execrabiliter abscondisset: cum vellet eam de sinu extrahere, invenit pro ea serpentem horrificū, atque terribilem.* Malefieam hanc sceleſtiſſimam arbitror, quæ sacrum Redemptoris corpus, ut eo in suis (proh scelus) præstigiis abuteretur, accepit. Quæres verò: Quid sibi voluit Dominus, dum se non in leonem, tygrim, pantheram, aut in aliud ferociſſimum animal, sed in serpentem mutavit? Voluit inquam,

Guilielm. Paris. de Mor. c. 6. Horribile exemplum

inquam, ſe in id, quod erat illa, transferre. Quis negabit ſerpentem eſſe veneficum? Adnotat Epiphanius, *Evam* ſine aſpiratione mulierem ſignificare, cum aſpiratione ſerpentem. Ergo ſerpens eſt muliet, cui antiquus ſerpens aſpirat, ſive inſpirat. Serpens eſt Euchariſtia cum ſerpente, quemadmodum agnus cum agno: ut huic vitam, illi mortem conciliet ſempiternam.

Epiph. contra Hæres. lib. 3. Eva ſine aſperatione mulierem cum aſpiratione vero ſerpentem ſignificat. Guer ſer. 6 de Nativ Dom.

13. Nota perpulchram Abbatis Guerrici ſententiam. *Verbum quod Deus eſt, nunquam potuit, niſi cum gaudio, videri, cum ſe hodie mihi videndum præbeat in eo, quod ſum; ſi me non lætificat, impius ſum.* Aſpectus Chriſti, per quem cœlum gaudio repletur, non poteſt non lætificare videntes: quod ſi triſtis quiſpiam ex aſpectu ejus abſcedit, is malus eſt, iniquus eſt, lætificaretur enim ſi ſanctus, & juſtus eſſet. Quid eſt quod ex aſpectu Chriſti ſancti lætificantur? perfidi contriſtantur? Quia juſti lætos, peccatores triſtes, ſe Chriſto præſentant: illi quidem, quia ſecuri de præmio; iſti quia judicium, ac ſupplicium timent. *Qui ingreditur in conſpectu ejus in exultatione, eſt à reatu liber, eſt de præmio perſecurus*, ait Chryſoſtomus. Quia verò Chriſtus pro cujuſque aſpectu ſolet ſe transformare, lætus eſt lætis, triſtibus triſtis; & ubi iſtos contriſtat, illos exhilarat.

Ex aſpectu Chriſti juſti lætificantur per fidi contriſtantur.

D Chryſol. ſerm. 6.

14. Audi quid ſcribat Apoſtolus ad Romanos. *Alius credit ſe manducare omnia, qui autem infirmus eſt, olus manducet.* Hic Romanos ad Sacri Euchariſtici comeſtionem compellit, in quo Chriſtum edimus, qui eſt omnibus omnia: nam cum quæ noſtra ſunt manducamus, non omnia. ſed unam item tantummodo manducamus; manducamus omnia, dum Chriſtum comedimus, qui in altaris edulio eſt omnibus omnia, *Omne delectamentum in ſe habet, & omnis ſaporis ſuavitatem.* Sed quibus eſt omnia? Sanis tantum, id eſt ſanctis: languentibus, & peccatoribus olus inſulſum, damnificum. Ita ſe Chriſtus pro comedentium qualitate transformat, ut uni ſit omnia bona, alteri ſit nullum bonum, imò omnia mala. Gregorius Nyſſenus ſic verba Pauli declarat. *Cibus varius ſimul, & ſimplex: ſimplex viſu, atque unicus, varius ad ſingulorum cupiditates ſe vertens. Nam cum ſit panis, ignorat labefieri, ſic in carnem verti nolit olus imitari. Quidquid denique aſſumenti conveniens, & expetitum ſit, ut Apoſtolus vult, qui hanc menſam nobis præparavit, in id commutatur.*

Rom. 14. 2. Dum Chriſtum comedimus manducamus? omnia quia in altari eſt omnibus omnia. Sap. 16. 20

Chriſtus pro comedentium qualitate ſe transformat. D. Greg. Nyſſ. de vita Moyſ.

15. Admiratur Melliſluus, quod vix Sponſa Dilectum faſciculo myrrhæ contulerat, *Faſciculus myrrhæ Dilectus meus*, cum eundem botro Cypri comparare voluerit, *Botrus Cypri Dilectus meus mihi.* Petitque ab ea. Quare Dilectum rebus adeo diſparibus confers? Si, quia amarus, myrrha tibi videtur, quare exiſtimas botrum, quo nihil eſt dulcius? Si, quia dulcis, botrus tibi videtur, quo pacto erit myrrha, aſpera res, & amara? Demum utrunque eſſe ait, & myrrham, & botrum; & amarum, & dulcem. *Illinc amaricans, iſtinc inebrians.* Pro ſumentium meritò transformare eum vidit, ut qui dignis eſt botrus, myrrha ſit indignis: amarus his, illis ſuavis, & dulcis.

Cant. 1. 12. Id. ver. 14 Chriſtus pro ſumentum meritò uni faſciculus myrrhæ eſt, alteri botrus Cypri. D. Bern. ſer. 2. in Cœn. Domin.

THEOREMA IV.

En calix meus.

Nonniſi in aula, amoris aulæis ornata, non manet Emanuel.

SI credis Varroni, *calix* à calendo dicitur. Cum ergo vas, Chriſti ſanguinem continens, tum hic à Davide, tum alibi à Chriſto, calicem dictum audieris, adverte ſacroſancta myſteria in vaſe calido reponenda: tibique cor ferveat, cum ad ſacras aras accedis.

1. Ubi Chriſtus anaticum liberavit à Dæmone, in domum Petri perrexit, in qua & ſocrum ejus à languore curavit. *Surgens Ieſus de Synagoga introivit in domum Simonis.* Lubet hic quærere, quare ſe Dominus in domum Petri recepit. Cur non in domum Joannis? Jacobi? Andreæ? vel ex cognatis alterius opulentioris? Quid boni, quid Chriſti oculis dignum domus Petri pauper, abjecta, parva, incompoſita, poterat exhibere? Reſpondet Clarius. *Æquius fuit, ut à Petro primum reciperetur, quia ſervidior erat cæteris.* Velut diceret. Quia Dominus ſolas domus amantium ingredi conſueverat, in ejus domum primò recipi debuit, è quo inprimis proſequebatur amore. Hic autem Petrus

Luc. 4. 38. Chriſtus ſolas amantium domos ingreditur.

Iſid. Clarius in Luc. Ora. 21.

erat. Jure ergo primò Petri domum intravit. Non quærit domus, & ſuppellectilis magnificentiam Dominus: quærit charitatem, dilectionem, amorem.

Cant. 4. 14. 2. Quod autem ait Sponſa. *Faſciculus myrrhæ Dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur*, diligenter eſt trutinandum. Cur enim non ſuper caput, aut inter manus, vel ſupra dorſum, ſed inter ubera, ait ſe Dominum excepturam? Si ſuper caput dixiſſet, quia caput ſuper omnia extollitur, ſublimiorem, & eminentiorem ſedem ſpopondiſſet illi. Nec minoris honoris fuiſſent manus; ab Angelis enim in manibus deferri legimus. *In manibus portabunt te.* Demum ſupra dorſum dicens, gratiam ei referret inæſtimabilis munetis, qui olim eam ut deperditam ovem, in humeros exaltavit, & in patriam tranſtulit. Vera ſunt hæc omnia: omnia hæc loca non indigna ſunt Chriſto: nihilominus inter ubera potius, ſeu in corde, quod eſt inter ubera, quam alibi, ſe locaturam dicebat; quia Chriſtum noverat nullibi, quam ubi ferveat, amor libentiùs immorari. Talis locus eſt cor, quod ſanctus ignis inhabitans, dignus, & honorabilius illi præparat habitaculum. En D. Bernardum *Non eſt prætereundum, quod dicitur, inter ubera mea commorabitur: ibi enim eſt cor, & ubi eſt cor, ibi dilectio, & ubi dilectio, ibi Dilecti manſio.*

Pſal. 90.

Chriſtus nullibi libentius commoratur quam ubi amor fervet.

D. Bern. ſer. 2. in Cœn. Dom

Dan. 7. 9. 3. Super thronos ſedentem aſperit in cœlo Dominum Daniel. *Aſpiciebam donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit.* Super thronum eum vidit quoque Joannes. Et paſſim non, niſi thronos, viſus eſt equitate. Quid autem ſint throni, in quibus Deus ſedere legitur, explicat Bonaventura. *Throni Angeli ſunt compacti, id eſt convenienter aptati, & conjuncti: quia mutua charitatis junctura relaxante injuria non deſerunt; ſed ſecundum naturæ ſuæ, & gratiæ capacitatem Deum ſemper advenientem aptiſſimè recipiunt, & receptum de ſe ulteriùs non expellunt.* Audis cur ſuper throns Deus perpetuo ſedaet? Quia ii Angeli ſunt, charitatis vinculo agglutinati. Ubi charitas, ibi Deus: unde abeſt charitas, abeſt Deus. *Sic familiaris eſt Deo charitas, ut ipſe manſionem habere nolit, ubi charitas non fuerit. Si quis, inquit, diligit me, & Pater meus diligetur eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus*, ait Hugo. Si non calet charitate cor tuum, ſi Deum non diligis, non amas, non deperis, abſtine ab Euchariſtia. In eos recipitur Dominus, quos ejus prævenerit amor.

D. Bon. de Eccl. Hyerarc. c. de Thron.

Deus ſuper thronos ſedet quia hi Angeli ſunt charitate conglutinati.

Hugo de S. Vict. de Laud. Charit.

4. Magnum, ac memorabile ferculum, ſeu geſtatorium, quod ſibi Chriſtus Rex noſter verus Salomon fabrefecit, charitatem oſtentabat in medio. *Media charitate conſtravit.* Sive ſub ſymbolo pretioſi lapidis, adamantis ſcilicet, aut carbunculi; ſive, ut aliis placet, duarum columbarum, ſeſe oſculantium, amoremque mutuum oſculis innuentium. Rogas: Cum Chriſtus non minus in humilitatem, caſtitatem, fidem, ſpem, cæteraſque virtutes, quàm in charitatem afficiatur amore; ut cæteris prætermiſſis, ſolam charitatem ſuo quæſivit in ferculo? Quia, inquam, in ejus medio ſedere ſtatuerat, neque ullibi ſedet, niſi ubi fulgeat, ubi niteat, ubi ferveat charitas. Abeſt Dominus, unde charitas abeſt, tam etſi præſto ſit virtutum reliquarum conventus. *Media charitate conſtravit*, ait Richardus; *id eſt ad inſidendum paravit, ſicut equus ſternitur, cùm in eo ſedes paratur: quia non, niſi in charitate manet, reſidet, aut quieſcit.* Diſce charitate fulgere, ut ferculum, ſeu geſtamen Domini fias in Euchariſtia, illum ab altari ſuſcipiens.

Cant. 3. 9.

Cur Chriſtus in ſuo ferculo Charitatem potius quam alias victures habere quæſierit.

Rich. à S. Laur. de Laud B. Mar. l. 10.

5. Quod nec ſolum præſignatum habemus in ferculo; ſed & in cortinis circundantibus, & operientibus ferculum. Ubi legit Vulgatus, *Aſcenſum purpureum*, transfert Rabbinus Selomon, *Operimentum ejus purpureum.* Quod elucidans ſequitur: *Purpura enim ſuſpenſa inequitabat perticas è columna in columnam.* Erat ergo ferculum domus inſtar aulæis ditatæ purpureis. Quid verò per purpuram, niſi charitas, deſignatur? Ex purpureis ergo ferculi cortinis Deum ibi ſedere monemur, ubi amor ſedem exornat.

Cant. ibid.

Rabb. Selim. ibid.

6. Audi quæ communicaturum docear Damianus. *Hunc theſaurum, Chriſtum videlicet Deum, in exedra tui pectoris diligenti cura reconde.* In exedra inquit, non in cubiculo, non in domo, non in hoſpitio. Quare in exe-

Petr. Damiani. opuſc. 12. c. 8.

drâ

dra? Quidnam eſt exedra, quæ Deo dignum exhibet habitaculum? *Apud veteres locus erat in porticibus patens, & ſoli pervius.* Scribit Calepinus. Cubicula, hoſpitia, & domus, ob tecta, tecta ſolis æſtui, minimè calent; æſtuant exedræ, quia ſolis radiis exponuntur, & patent. Ideo exedra, non domus, cubiculum aut aliud quidpiam, ſit Dei ſedes oportet, qui fervida, & æſtuantia quærit, charitate nimirum ardentia. Exedra ſit cor tuum, in quod Chriſtum vadis excipere. *In exedra tui pectoris diligenti cura reconde.*

7. Recolendum puto, quod Dominus Jeruſalem regio more ingreſſurus, non prius ſuper jumentum inſedit, quam ſua ſuper illud Apoſtoli ſternerent veſtimenta. *Adduxerunt aſinam, & pullum, & impoſuerunt ſuper eos veſtimenta ſua, & eum dejuper ſedere fecerunt.* Unde eſt precor, quod non nudo, ſed operto veſtimentis, inſedit? Ratio, ni fallor, eſt, quia dum nudum eſſet, algebat, fervebat autem opertum. Chriſtus verò minimè jumentum equitat quod non prævenerit fervor. Placet Hieronymo per pullum, & aſinam deſignari Gentiles, qui ante Chriſti adventum, multis, variſque Diis inſervientes, agebant: extenſus in multos enim amor frigeſcit tandem, & deficit. Eos ergo tales Creator inveniens, eis inſidere non potuit, ni prius Apoſtolorum veſtibus tegerentur, purgatoque vetere algore, calefcerent. Hæc ſunt verba S. Doctoris. *Pullus iſte, & aſina ante adventum Salvatoris nudi erant, multi que ſibi in eos dominatum vendicantibus abſque operimento frigebant: poſtquam verò ſuſcepere apoſtolicas veſtes, Dominum habuere, eſſorem.*

8. Propheta regius Dominum dicentem audiens, *Pauperes ejus ſaturabo panibus*, ad menſam altaris ſolos pauperes advocat. *Edant pauperes, & ſaturabuntur.* Toties quæſitum eſt, cur cum pauperibus ad ſacram menſam non admittantur & divites: reſponſumque prout res ratio poſtulabat. Hic verò dicendum. Quia dum communicamus Chriſtum in corda noſtra pariter & in corpora habitatorem excipimus, quare oportet illa fervoris flamma fuccendi. Fervent, æſtuant pauperes; frigent, algent divites: nudi enim illi, hi multis incedunt veſtibus onerati. Sane frigentium eſt ſub tot pannis latere; æſtuantiũ verò nudos incedere. *Si eſſemus benè ferventes*, ait Doctor Seraphicus, *nudi nudum Chriſtum jequeremur: nam homines, cùm magnum æſtum habent, conjue verunt je nudare, & expoliare.* Æſtuabant profectò Apoſtoli rebus omnibus renuntiantes, nullumque nudi Dominum proſequentes. Æſtuabat Lucia, quam hodie, cum hæc ſcribimus, colimus, dum & dotem, & quæ præter dotem affluebant, pro Chriſti amore pauperibus erogavit. Æſtuabat Ludovicus, cùm ſe ultrò, utroque regno nudaret. Æſtuabant cæteri, qui mundanas divitias contemnentes, amplexi ſunt nuditatem. *Edant* ergò *pauperes & ſaturabuntur*, cum caleant, ferveant, igneſcant.

9. Dominum non, niſi in cœlo, manere novimus: nam dum hic manet in templo, non recedit in cœlo. *Dominus in templo ſancto ſuo, Dominus in cœlo ſedes ejus*, ait David. In hominis redemptionem deſcenſurus in terram, ne in terra maneus, cœlum dimitteret, *Inclinavit cælos, & deſcendit.* Cœli ergo manſionem ſummopere diligit. Sed unde tanta dilectio? Ex eo, quod auro ſternitur, & ornatur *Ipſa civitas aurum mundum.* ait Joannes. Sed quid per aurum quo cœlum refulget, intelligendum: Charitas, ait Hugo. *Auro civitas illa ſternitur, quia puritate dilectionis undique veſtitur.* Sanè ſolum ibi Deus aſſolet immorari, ubi charitatis aulæum ſternitur. Omnis locus, in quo non nitet aurum, non ſplendet charitas, non ardet amor, non flagrat dilectio, indignus eſt Deo.

10. Quare loca Deo dicata, in quibus nobiſcum Dominus creditur immorari, dicuntur templa? Quoniam lata ſunt, & ampla. Dicitur templum. *Quaſi tectum amplum*, ait Richardus. Læta, & ampla diligit Deus loca, odit anguſta. Quia ſanctis nihil eſt anguſtum, ſed omnia lata, templum Dei dicuntur. *Templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis.* Ubi mens peccatoris pro ſe tantum angitur, juſti dilatatur in proximos, ut omnibus benefaciat, ſuppetias ferat. Ubi peccatoris manus proprio non dilatatur ab ore, juſti in longas regiones extenditur, egenos, peregrinos cibat refocillans, & recreans. Ubi illius pedes abs re ſua pro proximo nec greſſum impendunt; hic rerum ſuarum oblitus peregrinatur pro fratre

Matt. 11. 7

Cur Chriſtus non nudo aſino ſed veſtimentis cõtectis inſederit.

D. Hieron. ibid.

Cur pauperes & nõ divites ad menſam Euchariſticam vocentur?

D. Bonav. de Perf. Vit. c 3. Pauperes magis ſervũt dilectione quam divites.

Pſal. 10. 4.

Pſ. 17. 10.

Apoc. 21. 18. *Hugo de S. Vict. de Clauſt. Anim. c.* 17.

Cur ſacra loca templa dicantur?

Rich. à S. Laur. de Laud. B. Mar. lib. 10. 1. *Corint.* 3. 16. *Peccatoribus omnia anguſta ſunt, juſtis nihil eſt anguſtum, ſed omnia lata*

ratribus Deum ubi peccatoris domus vix ſuos excipit: domus juſti diverſorium pauperum eſt, peregrinorum hoſpitium, ægrotantium xenodochium. Ratio hujus diſcriminis phyſica eſt: quia frigidi condenſare, & reſtringere, calidi rarefacere eſt, & dilatare. frigidus eſt peccator, calet juſtus: ille ob defectum, hic ex affluentia charitatis. *Benigni ſiquidem ſunt*, ait de his Bernardus, *atque extentiin charitate, pertingentes uſque ad nos.* Jure igitur Sancti charitate, & dilectione præſtantes, Dei templa dicuntur, qui non niſi calida diligit habitacula.

D. Bern. ſer. 27. in Cant.

Cur Chriſtus abortivus dicatur? Iob. 3. 16.

11. Hoc adeo verum eſt, quod ſi ubi Deus adeſt, charitatem contingat extingui, recedat inde, abeat, corque algidum deliquat. Quid eſt, quod Job Chriſtum agens, abortivo ſe confert, *Sicut abortivum abſconditum*? Medici quia mulieres plerumque ex nimio gaudio ſunt abortæ, quærunt, cur nimium gaudium faciat abortitium. Reſpondentque. *Quia tempore gaudii matrix de pauperatur calore, & per conſequens abortivus efficitur.* Quod & in ſtomacho experti ſumus, poſtquam ſtiguerit, cibos præhabitos evomente. Abortivus ergo dicitur Chriſtus: quia ubi cor noſtrum præexiſtentem amiſerit charitatem, mox diſcedit ab eo, noſque fugiens deliquit.

Auct. Floſc. Ariſt. in Probl.

12. Concludamus itaque, Deo cum Doctiſſimo Idiota dicentes. *Qui diligit te Domine, habet te.* Ut te homines ſecum habeant in ſuis cordibus commorantem, ut te ab altari non indignè ſuſcipiant, te diligant, neceſſe eſt. Pyralis es, ubi non ardet ignis, ipſe minimè habitas. Da ergo nobis te ardenter diligere, ferventer amare, ignita charitate proſequi; ut te ex ſacro altari dignè ſuſcipiamus, teque jugiter noſtris habeamus in cordibus.

Idiota lib. 1. de Div. amor. Chriſtus pyralis eſt, ubi non ardet ignis non habitat.

* *
*

THEOREMA V.

Calix meus.

Ex amoris veno Chriſti ſanguis ebullit.

CAlix, ut dictum eſt, à calendo deducitur, ex eo, quod veteres, quibus calido uti potu conſuetum erat, in calice propinabant. Et vas Euchariſticum calicis vocabulo exprimitur, quia Chriſti ſanguinem continet, ex vena ferventis amoris ebullientem.

Calix à calendo dicitur.

1. Suavitas ſanguinis Chriſti explicari nequit exemplo. Quæcunq; afferantur, in eorum comparatione vileſcent. Quia verò corporeos exempla corpore movent, Pſalmiſta in amaritudinibus hujus mundi nil melle dulcius videns; ut diceret: Sanguine ſuo ſaturavit eos. *De petra melle*, ait, *ſaturavit eos. Mel de petra*, ait Doctor Angelicus, *ſignificat dulcem ſanguinem Chriſti, quem ſugunt fideles de corpore Chriſti.* D. Philippum Nerium tam magnam dulcedinem expertum in Chriſti ſanguine recolunt, quod cum ſacrum cruorem aſſumeret, *Labia ſibi avidiſſimè lambebat, iterum, ac ſæpius calicem ori admovere obſervabatur: ac in ea parte calicis, ex qua ſanguinem hauriebat, indicia dentium erant, aurumque ipſum, quod ibi circumerat, quamquam recens, brevi obſcurabatur.* Verum undenam tanta dulcedo, tantus ſapor, tanta ſuavitas ſanguini Jeſu Chriſti? Ex analogia ad aquarum Nili dulcedinem conjectandam. Aquas Nili dulciſſimas eſſe perhibent, quod, teſte Diodoro noſtro, accidit, quia per loca combuſta, & torrida erumpunt, & tranſeunt. *Nili præcipua dulcedo, quia per loca ſole aduſta decurrat: quod cauſam præbet, ut dultedine cætera exuperet flumina, tamquam caloris natura eum ſaporem fluminiprætet.* Idem aſſerendum de ſanguine Jeſu Chriſti, dicendumque, ideircò tantam præferre dulcedinem; quia per ſanctiſſimum corpus nimio amoris igne combuſtum in ſacrum calicem effluat.

Pſ. 80. 17. D. Thom. opuſ. 58. cap. 32.

Aut Gallon. in vit. S. Philip. Nerii an. 1551.

Vnde oriatur dulcedo ſanguiniChriſti,

Diod. Sicul. lib. 1. par. 1. c. 4.

2. Offert ſe modò nobis Aurei oris examinanda

minanda ſententia, quam primo intuitu minimè (ut arbitror) approbabis. *Quod eſt in calice, id eſt, quod à latere fluxit, & illius ſumus participes.* Nam cum vas ſacri altaris totum Chriſti cruorem nemine dubitante, contineat, & qui è capite, manibus, pedibus, totoque corpore prodiit, & qui manavit è latere: quamobrem ait Chryſoſtomus, in eo tantum illum, qui è latere exivit, includi? Eſt quidem totus Chriſti cruor in calice, qui è toto corpore fluxit; voluit autem Chryſoſtomus, eum tantummodo ibi adeſſe, qui manavit è latere, denuntiare: ut Chriſti ſanguinem, quem adoramus in calice, ex ardentiſſima amoris vena proceſſiſſe doceret. Sic enim toto proceſſit è corpore, ac ſi tantum ex latere proceſſiſſet, ubi amorus flamma viget, dilectionis incendium ardet, charitatis ignis ebullit.

D. Chryſoſt. in c. 10 1. Corinth.

Sanguis Chriſti quæ in calice adoramus ex ardentiſſima amoris vena profluxit.

3. Memoriæ prodiderunt, calicem, in quo Chriſtus vinum conſecravit in ſanguinem, agatheum fuiſſe, qui nunc Valentiæ honorificè admodum aſſervatur. Quorſum autem non elegit aureum, argenteum, cryſtallinum, ſed agatheum? Ut contenti naturam ex continente perciperes. Sicut enim Sacratum Hoſtiarum capſæ quandoque fiunt ex ebore, quandoque ex argento, quandoque ex auro, ac cryſtallo. *Quæ ſecundum ſuas varias propr. etates ipſius corporis Chriſti exprimunt dignitates:* ita & calices ſecundum varias eorum conditiones, conditiones exprimunt pretioſi cruoris. Agathen. ex Alberto gemma eſt fuſci, & nigri coloris, quem ex nimia combuſtione ſortitur: nam, ut idem aſſerit; *Niger color in lapidibus frequentiſſimè cauſatur ex terreſtri combuſto.* Agatheus ergò fuit calix Domini, ut ſignificaret, quem abſcondit, pretioſiſſimum ſanguinem, ex Chriſti corpore amoris flamma combuſto, in Eccleſiæ vaſa decurrere.

Laur. Canon. Antverp. Concil. 29.

Durand. Rat. Div. lib. 1. c. 3. num. 25. Calix. in quo Chriſtus conſecravit Agatheus fuit, & aſſervatur Valentiæ Alber. de Reb Metall lib. 1. c. 2.

4. Jam dudum diximus, charitatem, quam ferculum Salomonis oſtendebat in medio, vel gemmam fuiſſe, vel duas columbas ſeſe in vicem oſculantes. Nunc verò altiori, ac diviniori ſenſu ditati, imaginem Chriſti crucifixi, qui vera eſt, & perfecta charitas, fuiſſe, aſſerendum. *Pater cœleſtis,* ait Cyprianus Monachus, *inter cætera dilectionis ſigna illud medium poſuit majoris dilectionis, & charitatis indicium, Chriſtum ſcilicet filium unicum ſublimi in ſtipite pendentem: qua charitate, ac dilectione nulla unquam poſſit eſſe major.* Quia verò pro eo, quod legit Vulgatus, *media charitate conſtravit, Medium ejus accenſum*, ſive *combuſtum.* transfert Rabbinus Innominatus, perſpicuum eſt, Chriſtum, dum in cruce penderet, dum ſanguinem in calicem Eccleſiæ mitteret, combuſtum, & accenſum fuiſſe: ſacrumque cruorem ex ferventiſſima amoris vena prodiiſſe.

Cyp. Monac. in c. 3. Cant.

Rabb. Innomin.

5. Sacroſancta Euchariſtia, tectè pluvia nuncupatur à Davide, *Pluviam voluntariæ ſegregabis Deus hereditati tuæ.* Nam quemadmodum pluvia, teſte Iſidoro, *Dicitur ex eo, quod fluat, quaſi fluvia,* ſic Euchariſtia quaſi fluvius perenni curſu fluit è cœli fonte, ut nullus ſit dies, nulla hora, nullum inſtans in quo ſacra non ditet altaria. Quapropter dum eam Deus mittit in terram, ab eodem Prophetia pluere dicitur. *Et pluit illis manna ad manducandum, & panem cœli dedit eis.* Sed & ſi hæc metaphora quadrat ſacro corpori, cujus carnes, ut idem ibidem aſſerit, Deus pluit. *Pluit ſuper eos ſicut pulverem carnes,* aptius tum convenit ſanguini, qui manifeſtiorem habet cum pluvia conferentiam. Nonnè inſtar pluviæ pretioſus liquor effluxit, dum *Factus eſt ſudor ejus ſicut gutta ſanguinis decurrentis in terram?* Cæterum hæc pluvia nequaquam inter naturales, & aſſuetas; ſed inter prodigioſas, ratoq; advenientes eſt computanda. Rara & prodigioſa eſt ſanguinis pluvia; M. Acilio, & Caſto Portio Conſulibus pluiſſe ſanguine tradunt Romanorum hiſtoræ, ut videre eſt in Plinio. Si verò portentoſæ hujus ſanguinis pluviæ flagitas rationem, Bercorius ſic reſpondet: *Propter nimiam aduſtionem pluvia efficitur rubea, & ſanguinea.* Quod, & de ſanguine Jeſu Chriſti aſſerendum eſt pariter, dum nobis proponitur ſub methaphora pluviæ: dicendumque, ob nimiam cordis ejus aduſtionem fluxiſſe, perque ſingulos dies effluere. Eſt. n. illud ſancti amoris hoſpitium: cujus arma flammæ, cujus actus accendere.

Pſ. 67. 10. D. Iſid. etym. lib. 13. c. 10. Euchariſtia pluvia. comparatur.

Pſ. 77. 22.

Luc. 22. 44.

Plin. lib. 2. c. 56.

Bercor. Reduct. Mor. ver. Chriſti Paſſi.

6. Sacrum inſuper Chriſti ſanguinem muſtum in ſacris litteris nuncupatum invenies. Quod ait Sponſa, ſacrum cruorem ſubindicans, *Botrus Cypri Dilectus meus mihi*, ſic exponit Pſellus; *Sic agnori ſororis*

Cant. 1. 13 Pſell. ibi.

mea filium, ſcilicet ſponſum, ſicut botrum, qui nobis diſtillavit muſtum æternitatis. Prætereo à Chriſto etiam, dum in novum hominem, & minimè inveteratum, ſuum ſanguinem mandat immiti, ſub hoc metipſo typo pro-

Matt. 9. 17 poni. *Neque*, inquit, *mittunt vinum novum in utres veteres.* Sed quare ſanguis Chriſti

Cur ſanguis Chriſti non vinũ ſed muſtũ dicatur? non dicitur vinum, ſed vinum novum, & muſtum? Quia calidum eſt. *Novum, quia calidus eſt per charitatem*, inquit Hugo. Effluit enim è venis nimio amoris igne com-

Hug. Car. ibid. buſtis.

Iſa. 63. 2. 7. A Domino, cœli limina, hoſte, morte, tartaro ſubjugatis, ingrediente, *Quare rubrum eſt indumentum tuum?* ſciſcitati ſunt

Cur Angeli non dicant quare ſanguineum eſt indumentum tuum. Angeli. Quibus ille: *Torcular calcavi ſolus.* Peto autem: Cur Angeli non, quare ſanguineum, ſed, quare rubrum eſt indumentum tuum, petierunt à Chriſto? Scio jam, non ſanguinis effuſionem, ſed effuſionis cauſam, amoris nimirum immenſitatem, admirati,

Chaſſ. in Catel. p. 11. Conſid. 61. ſcrutantur. Vocant enim ſanguinem Salvatoris rubrum, ut ignitum oſtendant, nam color rubrus ignem ſignificat. *Color rubeus*, inquit Chaſſanæus, *figurat ignem. qui eſt ſuper omnia alia elementa, & nobilius elementum eſt; & propter nobilitatem nulli liceat portare veſtes comptas ſeu tinctas ejus colore.* Cælorum ergo cives, rubore ſanguinis Chriſti ſtupentes, ignem in corde latentem, unde ſanguis exivit, manifeſtiſſimè inſinuant, ſtupent, admirantur.

D. Chryſ. Serm. de Euch & Encam. to. 3. Sanguis Chriſti è corde fluxit ubi amor reſidet D. Bern. de Paſſ. dom. c. 3.

8. Sacrum Chriſti cruorem, quem è calice haurimus, è Chriſti latere ſugimus: dicente Chryſoſtomo: *Reputate ſalutatem ſanguinem, quaſi è divino, & impoluto latere effluere, & ita approximantes labijs puris accipite.* Sed ſcias eum non ex vulnere pectoris quod vulneravit miles; ſed ex vulnere cordis, quod vulneraverat amor, effluere. Idcircò enim à Longino pectoris apertum eſt vulnus, ut per hoc vulnus cordis, amoris opus, inſpiceremus. *Propterea vulneratus eſt, ut per vulnus viſibile, vulnus inviſibile amoris videamus.* Scribit Bernardus. Cum igitur certum ſit, ſacratiſſimum ſanguinem, quem in Euchariſtia bibimus, à Chriſti corde fluxiſſe, ubi amor, ſua velut in ſede, ignem magnum accenderat, & in quo idem Bernardus, ut accenderetur expetebat abſcondi, dum caneret:

In hac foſſa me reconde
Infer meum cor profunde
Ubi latens incaleſcat,

D. Bern.

Dicendum nobis, ex accenſis, & ardentibus amoris venis effuſum, noſtroque inde potui præparatum.

9. Mox, ut Chriſtus Dominus Euchariſtiam inſtituit, ſeque ipſum cibavit, amicis ſuis, ſanctis nimirum Apoſtolis, *Comedi*, inquit, *favum meum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo: comedite amici, & inebriamini chariſſimi.* Ubi, ut vides, ſanguinem ſuum, non vinum tantum dicit, ſed & lac: quod magnum faceſſit negotium. Nam cum pretioſiſſimus ſanguis propinetur ſub ſpecie vini, minimè verò ſub ſpecie lactis, quo pacto dicitur lac? Non incongruè dicitur lac: nam & ſi non detur ſub ſpecie lactis, gerit tamen ſpecimen lactis, lactis callet propritates. Inprimis, quemadmodum lac ex eo, quod candet, dealbat; ſic & ſanguis Chriſti dealbat animas noſtras *Laverunt ſtolas ſuas, & dealbaverunt eas in ſanguine agni.* Item, ſicut lac non per vim, ut ſanguis è venis, ſed ultrò à mammis emittitur; ſic & ſanguis Chriſti nequaquam tormentorũ acerbitate, & plagarum vi, ſed ſua ſponte manavit *Oblatus eſt, quia ipſe voluit.* Demum, quemadmodum lac ſanguis eſt, ſed biſcoctus, per majorem ignem pertranſiens, quam ſimplex ſanguis: ſic ſanguis Chriſti, priuſquam ad nos perveniret; per ardentiſſimas amoris venas, ignitiſſimoſque canales ebullivit, & tranſiit.

Cant. 5. 1.

Sanguis Chriſti lactis proprietates habet

Apoc. 7. 14

Iſa. 53. 7.

10. Quod Citharædus Vates ſeptimo & ſeptuageſimo Pſalmo dicat, *Tranſtulit Auſtrum de cælo, & induxit in virtute ſua Africum*: ſic interpretatur Cardinalis Hugo. *Hugo Car. in ſit Angelum, qui ambulat ſuper pennas ventorum, & induxit in virtute ſua Africum, id eſt Corpus Chriſti.* Nam, ut corpus ſanctiſſimũ honorabilius, ſanctius, & pu tiùs excipiatur in terra, præmittuntur Angeli ad ſacrũ altare. Advertè autẽ quod ſacra Euchariſtia dicitur Africus, qui ventus eſt meridionalis: eſt enim Chriſtus, qui dicitur ventus. *Et benè ventus*, inquit Gilibertus, *quia ſpiritus ante faciem noſtram Chriſtus Dominus.* Meridionalis autẽ, quia per

Pſ. 77. 26.

Sacra Euchariſtia dicitur Africus & cur? Gilib. Abb. ſer. 15. in Cant.

meri-

meridiem, ut placet Auguſtino, charitatis fervor innuitur, & ſacra Euchariſtia, Chriſti corpus, & ſanguis ex magno charitatis igne, ex magno incendii fonte, exque venis nimio amoris exuſtis igne, perpetim emanat.

D. Aug. de Civit. lib. 17. c. 32.

11. Huc illud etiam ſpectat ejuſdem, *Percuſſit petram, & fluxerunt aquæ, & torrentes inundaverunt.* Torrentes, ait, non flumina; quoniam inundationem ſanguinis Chriſti ſatagebat innuere qui, ut habet Apoſtolus, ſub typo petræ percuſſus, pretioſum cruorem emiſit, quo per ſingulos dies altaris vaſa replentur. Quoniam autem fluenta ſanguinis Chriſti, à corpore nimio amoris æſtu torrido, & cumbuſto eruperant, non dicuntur flumina, ſed torrentes. *Et torrentes inundaverunt.* Torrens latine à torreo dicitur, quod ejus alveus æſtate torreat, ut autumat Iſidorus

Ps. 77. 20.

Sanguis Chriſti torrens dicitur à torrendo quod torreat. D. Iſid. etym. lib. 13. c. 21.

12. Demum, ut huic rei ex hoc eodem typo ſummam coronidem imponamus, advertendum, quod petra, de qua loquimur, a Moyſe non dicitur petra, ſed ſilex. *Percutiens virga bis ſilicem, egreſſæ ſunt aquæ largiſſimæ.* Silex ignem habet abſconditum, unde *Silex* dicitur, quaſi ſilentem ignem in ſe contineat. Corpus Chriſti ſanctiſſimum ſilex eſt, imò potiùs Æthna, divino igne repletus, è venis accenſis ſacram cruorem effundens, quo corda ſanctorum inebriantur.

Num. 20. 11.

Corpus Chriſti ſilex eſt, imo potius Æthna.

THEOREMA VI.

Calix meus.

Morborum animæ ſaluberrimum pharmacum ſacra Euchariſtia:

DEmum idcircò vas, in quo Chriſti myſteria aſſervantur, dicitur Calix, quia ſacra continet pharmaca, ad ſalutem noſtram inventa. Vaſa quæ medicamenta tuentur, olim calices dicebantur. *Athenienſes pixidem medicinis aptam calicem vocant.* ait Athenæus. Hujus ergò vocabuli occaſione videndum quo ſacra Euchariſtia modo morborum animæ ſit ſaluberrimum pharmacum.

Athen. lib. 11.

1. Verba Pſalmi decimi octavi primo loco expendamus, *In ſole poſuit tabernaculum ſuum, & ipſe tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo.* Quod idem eſt, ac ſi diceret. Antequam ſponſus Dominus ex Eccleſiæ Sponſæ thalamo ſe contuliſſet in cœlum, ſuum corpus in ſole reliquit. Ubi per ſolem capias Euchariſtiam, nam ſicut *taberna culum dicitur Corpus Domini*, ut placet Chryſoſtomo, ſic etiam Euchariſtia dicitur ſol, quoniam ſolis inſtar, mundum replet lumine, vitam præſtat hominibus, igneque ſacro corda accendit algentia. Refert Sixtus Senenſis, à Serapione Originem accuſari, quod cum Manichæus ſenſerit, aſſerens à Chriſto in aſcenſu cœli corpus ſuum in ſolis globo relictum. Verum ſi Adamantius ſolis nomine, non qui lucet in cœlo, ſed Euchariſtiam, quæ fulget in mundo, ſignificaſſet, à nemine accuſari poſſet, irreprehenſibilia protuliſſet. Dices autem: Cum planetæ ſint ſeptem, qui ſublunatia regunt, cur ſacra Euchariſtia non dicitur Luna, Mercurius, Venus, Mars, Jupiter, aut Saturnus, ſed Sol? Quia Deus, inquam, ea, velut magno medicamine, noſtram utitur ad ſalutem. Sol, ut teſtatur Macrobius, *Calore temperato mortalium vitam juvat*; unde ex eodem à Græcis Jejus dicitur à ſanando. Inde etiam Deus, qui, ut docent Philoſophi, contulit cælorum orbibus intelligentiam non erantem, ſphæræ ſolis tradidit Raphaelem, ut placet Trithemio, & Abrahamo Rabbino apud Chaſſanæum. Quod factum eſt, ut cum ſolem videris in manu miniſtri medicinæ Dei, medicinam eſſe conijcias. Hoc autem totum Euchariſtiæ eſt applicandum, quam item etiam Raphael ad ſalutem noſtam miniſtrat. Nam, ut placet Berardino, fel piſcis, quo Raphael Tobiæ cæcitatem ſanavit, ſacram Euchariſtiam repræſentat. *Merito hoc Sacramentum in felle myſticè demonſtratur, cum in eo paſſionis amaritudo rememoretur. Piſcis autem, in quo extitit hoc fel, eſt ipſe filius Dei Chriſtus qui in mari magno, & ſpacioſo amaritudinũ & dolorum ab exordio ſuæ conceptionis minorans, uſq; ad littus paterni ſinus per acerbiſſimam mortem jactatus eſt.* Hæc ille.

Ps. 18. 5.

D. Chryſ. in Ps. 14.

Sixtus Senenſis Biblioth. an. 160.

Cur Euchariſtia non Luna, Mercurius &c. ſed ſol appellatur? Macrob. lib. 1. Saturn. c. 17. Sol medẽdi vim habet. Chaſſan. Catal. p. 12 Conſid. 8.

D. Bern. to. 1. ſer. 54. ar. 1. c. 2. Fel piſcis Tobiæ cæco adhibitum Euchariſtiam ſignificat.

2. Quàm aptè D. Vincentius sacram. Eucharistiam salutis nostræ pillulam nuncupavit. *Caro Christi est pilula nostræ salutis.* Verè pillula est orbiculata, & rotunda, sensibilisque panis obducta, nè horrorem afferat manducanti: sicut & pillula auro, argento, melle, & sacchato oblinitur, & tegitur à pharmacopola; ne fastidium afferat ægrotanti. Cæterum, quemadmodum pillulam ad purgationem humorum peccantium adhibemus, ita & Eucharistiam; ad expurgandas enim animæ sordes salubertimum est medicamen. Nam propterea à Domino est adinventa, *Qui*, ut ait Bernardus, *purgationem, acturus delictorum, & sentinam nostram purgaturus, advenit.*

D. Vincent. ser. 1. Corpor. Dom.

Caro Christi est pilula nostra salutis.

D. Bern. Ser. 1. de Epiph. Ps. 59.

3. Quod Psaltes Deum agens, *In Idumæam*, inquit, *extendam calceamentum meum*, rei nostræ quadrabit, si, ubi habent Septuaginta calceamentum, leges cum Hinmanuele Rabbino, *Chirotecam.* Nam cum Verbum Dei sit manus Dei, utpote per quod omnia, velut per manum, facta sunt à Deo, ubi Verbum caro factum est, Dei manus non modò *Chirotheca carnis tecta fuit*; sed & panis, & vini, horum enim species in altari, velut alia chirotheca, obtegunt Verbum Dei. Deus verò, ut scias se hic loqui de Eucharistia, hanc manum, inquit, tali chirotheca velatam, extendendam in Idumæam *In Idumæam extendam calceamentum meum*, id est in sacrum altare, quod quia olim victimarum cruore rubebat, exprimitur per Idumæam, quæ latinè *rufa*, vel *rubra*, sive *sanguinea*, interpretatur. Christum ergo in altari manum Dei nuncupatum habes. Sed cum posset dici etiam facies, oculus, cor, & mens Dei, ut passim dicitur, unde potius dicitur manus Dei? Ut scias, eum ibi esse maximum, & efficacissimum pharmacum languorum nostrorum. Consuevere medici magnum, & efficacissimum medicamentum sub *manus Dei* vocabulo nuncupare. Philo medicus nobilis, & excellens, cum medicamina quædam aptissima concinnaret, velut adagio quodam *Manus Dei* vocitabat, ut videre est apud Cælium.

D. Vincent. ser. 1. Dom. 1. Adven.

Species panis & vini velut Chyrotheca tegunt verbum incarnatum.

Christus in altari manus Dei vocatur & cur?

Cal. lib. 28 c. 1.

4. Cæterum, quod sacrum altare, in quo mediator noster per singulos dies offertur, nuncupetur mensa, scio à te ex eo deduci, quia in eo Christus non immolatur solùmodo, sed & sub panis, & vini sensibilibus edmeditur, & potatur. Consentanea ratio. Ciu aliam adde, instituto nostro quam aptâ. Quia in eo Deus Sacrum eucharisticum servat; languorum nostrorum magnum, & efficacissimum medicamẽ, quo languentibus, & ægrotantibus nobis occurrit. Mensa à medendo dicitur, quod medeatur: quiâ tempe- *Farnes. apud Camelepin.* rantiæ cupidi, tamquam ad medicamina famis, & sitis, quæ quidam dolores sunt, trahebantur ad mensam. *Famis, & sitis*, ait Augu- *D. Aug. Confess. lib. 10. c. 31.* stinus, *quidam dolores sunt, urunt, & sicut febris necant, nisi alimenti medicina succurrat.* Cum ergo sacrum altare divinum pharmacum habeat, languoribus nostris efficacissimum, jure optimo dicitur mensa. *Mensa à medendo dicitur,*

5. Mirum quidem, & stupendum est quod Simon leprosus, Christum domi suæ recipiens, verum medicum, imò, ut dicitur à Chrysostomo *Archiatrem*, hoc est medicorum Principem, à lepra non convaluerit, & leprosus adhuc nominetur. Quare infelix tanto fretus medico, sanitatis expers remansit? Quia, & si habuit medicum, uti tamen noluit pharmaco, quod medicus afferebat. Advertè quod eum Dominus his redarguens, *Intravi in domum tuam, osculum mihi non dedisti*, per osculum, ut pluries probatum est, sui corporis comestionem, cruorisque potum, intelligit. Sanè si hoc sibi osculum applicasset ut magdalena, suo convaluisset à morbo, ut à suo illa convaluit. *Qui omnibus*, ait Nyssenus, *scatere fecit vitam, & vult omnes esse salvos, neminem vult eorum, qui salvi fiunt, esse expertes hujus oculi. Est enim ejus osculum purgamentum cujuscunque sordis. Quamobrem mihi videtur* Dominus hoc exprobrasse Simoni leproso, *Osculum mihi non dedisti. Revera enim fuisset emendatus ab aegritudine, si ore attraxisset puritatem.* Convaluisset utique; nam si Romualdus; *Cujusdam intolerabilem capitis dolorem solo sanavit anhelitu; & alterius non dolorem, sed insaniam, uno pepulit osculo*, ut refert Petrarcha: quid faciet osculum Christi? Advertè hic quam benignum, & dulcem medicum habeamus, tam lenia medicamina, dulcorisque plena afferentem. Suo nobis medetur osculo; suaviissima nempe, ac dulcissima carne sacri corporis sui,

Luc. 7. 45.

Quod medeatur.

D. Chrys. Hom. 16. in Mar.

D. Greg. Nyss. Homil. 1. in Cant.

Osculum Christi tollit omnem aegritudinem. Petrar. de vita solit. lib. 2. tr. 3. c. 16.

6. Cu-

Cur Chriſtus hoc ſacramentum ſeneſcente mundo in ultima mundi ætate inſtituerit?

6. Curioſe quis dubitabit. Quare non dedit Deus homini ſui corporis ſactum conditum jam mundo, dum herbas, & terræ fructus conceſſit edendos? Vel etiam mundo aquis aboleto, dum animalium carnes exhibuit? Sed ægro jam, & ſeneſcente, propeque interitum conſtituto? Hoc quidem factum eſt, ut cognoſceret mundus cibum carnis ſuæ noſtrarum ægritudinum efficaciſſimum medicamen eſſe, utpote quod datum eſt, cum major ſæviret infirmitas, cum æger, extremis divexatus languoribus, prope interitum eſſet; nihilque reperiretur in terra, quod ſymptomatibus tantis oppreſſum adjuvare hominem potuiſſet. Paulus de Palacio. *In prima mundi conſtitutione datur homini herba in eſcam; mundo poſt diluvii deſtructo, novoq; ſucceden te, dat Dominus carnes in cibum: mundo vero terreno per Chriſtum velut abolito, & novo ſpirituali renaſcenti, jam non herbæ, nec pecudes dantur in cibum, ſed ipſemet Deus. Videliset, quantò magis mundus procedit, infirmior eſt, & ideo majora requirit alimenta, fortiora exigit fulcra, periculoſior infirmitas pretioſiora requirit medicamina.*

Paul. in cap. 26. Matt.

7. Ubi nos hoſtiæ, quam conſecrandam conficimus, Crucifixi formam exprimimus, veteres Chriſtiani nomen Jeſu imprimebant *In prin ipio Eccleſia*, ait Bernardinus *ab uno latere hoſtiæ ponebatur ſolum nomen Jeſu.* Lubet hic quærere. Cum Chriſtus tot habeat nomina, quare ſolus Jeſus exprimebatur in hoſtia? Quare non Chriſtus? aut Verbum Dei? ſive Unigenitus Dei? aut ſaltem Emmanuel; id eſt nobiſcum Deus, ex eo, quod nobiſcum eſt Deus in hoſtia? Quia *Medicina eſt nomen Jeſu*, ait Bernardus. Tali ergo vocabulo, ceu pharmacopolæ pixides, hoſtiam inſcribebant, ad denotandum eam vaſculum eſſe, maximum medicamen aſſervans, curæ languorum noſtrorum aptiſſimum.

D. Bern. to. 4. ſer. 45.

Quare nomen Jeſus in hoſtia exprimatur & non nomen Emanuel, vel Filius Dei?

D. Bern. ſer 15 in Cant.

8. Ubi legit Hieronymus, *Produxit Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum viſu, & ad veſcendum ſuave: lignũ etiam vitæ in medio Paradiſi*, alii pro ligno vitæ, *Lignum vitarum* ſcripſerunt. Ideo, ut opinor, ut fructus arboris vitæ præſtantiã commendarent, utpote cujus comeſtio non Adami, uxoris, & filiorum ejus ſolummodo conſervare, & protogare poterat vitam, ſed & cunctorum hominum, ſi eo illis datum fuiſſet veſci. *Dicitur vitarum*, ait Oleaſter, *quia multorum, ſcilicet omnium comedentium, vitam & conſervare poterat.* Quia verò per arborem vitæ fructus euchariſticus ſignabatur: *Lignũ vitæ eſt his, qui apprehenderint eam, & qui tenuerit eam, beatus*, figurabatur hic tam magnum, & efficax medicamentum eſſe ad noſtram vitam tuendam, & protogandam, ut nullius non conferret ſaluti: nullum morbum, nullum languorem non profligaret. Exiſtimo idcirco, Euchariſtiam maluæ ſylveſtri conferendam, de qua hec inter cæteta Chaſſanæus: *Si quis quotidie ſucci ejus cyathi dimidium ſorbent, omnibus morbis carituru m: ideo herba hæc omni morbia dicitur.* Omni morbia eſt Euchariſtia. Lignum vitarum.

Oleaſt. ib.

Prov. 3. 18

Euchariſtia ſimilis eſt maluæ ſylveſtri, quæ omni morbia dicitur.

Choſſan. Catal p. 12. conſil. 9

9. Cum ſit catholica fide credendum, Euchariſtiam non panem, ſed verum, & reale Chriſti Corpus eſſe ſub ſenſibilibus panis; quare panis in ſacris paginis paſſim dicitur: Memini me idipſum quæ ſiſſe alias, ac reſponſum pro rei opportunitate dediſſe. Cæterum id ex eo inquam advenire, quod panis ut videre eſt in Plinio, innumeras pænè contineat medicinas, nullus in corpore humano graſſatur morbus, nulla lues, nullus languor, cui panis non medeatur. Ex quo concors eſt peritorum medicorum ſententia, paremiam illam, *Panis repletio peſſimæ*, à gulolo quopiam fuiſſe primò cantatam, & à guloſis itidem perpetam approbatam; medicamentum omnium optimum condemnantibus, ut ægro palato ſuavioribus, obſoniis ſatisfacerent. Sancta itaque Euchariſtia panis dicitur; quia panis inſtar innumeras continet medicinas, cunctis medetur ægrotis, omnimorbia eſt.

Plin lib. 22. c. 25.

Euchariſtia dicitur panis quia panis inſtar innumeras continet medecinas.

10. Calix de quo Pſaltes, *Calix in manu Domini vini meri plenus miſto*, Eccleſiæ calix eſt, quo Dei ſui ſanguinem fidelibus adminiſtrat. Plenum hunc mero dixit, & miſto; quia ex eo non Dei ſolius ſanguinem hauris, ſed Chriſti, quem Deum, & hominem confitemur. Quia verò ſubjungit. *Bibent omnes peccatores terræ*, terræ verbum non parum affert difficultatis. Quod peccatores dixerit, jure dictum arbitror; peccatorum poculum, peccatorum pharmacum eſt, *in remiſſionem peccatorum* effuſum. Quorſum autem addiderit, *terra*, prorſus ignoro. Sunt

Pſ 74. 9.

Matt. 26. 28.

ne alii peccatores, quibus non propinetur? Ita ſanè, ſunt peccatores cæli, nimirum Dæmones, è cælo, quod in cælo peccaverint, ad tartara relegati. Gaudentius. *Et miſtum perhibet vinum, & ipſum merum teſtatur eſſe: ut eundem credamus Deũ; & hominem confiteamur. Hunc verò calicem biberant peccatores terræ. Quia peccatores cœli, ex Angelis Dæmones facti, ſalutare poculum bibere non merentur.* Medicamen eſt Euchariſtia, vivis, nõn mortuis exhibenda: iis modo, quibus nõ deſperatur ſed ſperatur ſalus terræ, qui convaleſcere poſſunt, non cœli, quibus ſpes nulla ſalutis præſtanda eſt peccatoribus. Quicunque terræ peccator facto paſcetur edulio, inebriabitur poculo, ſalute, incolumitate potietur, & vita vita inquam ſed æterna. *Bibent omnes peccatores terræ.*

Peccatores terræ ſunt homines, peccatores veri ſunt Dæmones D. Gaud. ſer. 19.

11. Tradit in Hiſtoria Eccleſiaſtica Euſebius, fœminam, quæ ut Chriſti fimbriam tetigit, ab incurabili ſanguinis fluxu convaluit in Pameade, quæ eſt Cæſarea Philippi, unde oriunda erat, inſignes ſtatuiſſe triumphos, in memoriam beneficii, ſibi à Salvatore collati. Videbatur ſuper altam baſim ad limina domus ejus æneum fœminæ ſimulachrum, genibus flexis, junctiſque manibus deprecantis: aliud ex oppoſito venerabilis viri amictum diploide, manum mulierem verſus extendens: *Ante cujus pedes ſuper ipſam baſim aliena ſpecies planta orta, quæ uſque ad æneæ diplodis oras pertingens, medicina omnium paſſionum eſſe ferebatur.* Scio Paſchaſium, hanc mulierem videntem, ſolo fimbriæ Salvatoris contactu ſanitati redditam, efficaciſſimam, & diviniſſimam euchariſtici pharmaci vim concludere. *Audiat Chriſtianus quilibet corpus Chriſti de altari participans, quantam de eo poſſit ſumere medicinam, quando muli r tantam raputt de ſola Chriſti fimbria ſanitatem.* At ego id à multo potiori, concludam, hanc audiens herbam ex eo tantum, quod æs, Chriſti fimbriam præferens, attingeret, omnimorbiam fuiſſe. Certè æs vim tali plantæ transfuſam ex fimbria, quam repræſentabat, habebat fimbria à corpore, cui adhærebat. Ea igitur planta ex Chriſti corpore omnimorbia fuit. Quale ergo pharmacum erit corpus ſanctiſſimum? quem non adjuvabit ægrotum? quem non profligabit morbum? quam non afferet ſanitatem? *Propter quod unumquodq; tale, & illud magis.* Fons ſanitatis eſt Euchariſtia, morborum omnium medicina, cunctis utilis, ſalubris. Unde ait Cyrillus: *Studioſè ſanctèque vivas, ut Benedictionem participes, quæ (mihi crede) non mortem ſolum; verum & morbos omnes depellit.*

Euſeb. in Eccl. Hiſt. li. 7. c. 14. Si fimbria veſtis ſalvatoris confert ſanitatem & medicinã, quid non faciet corpus Chriſti Paſch. in c. 9. Mat.

Ariſt. li. 1. Poſt.

D. Cyrill. Alex. lib. 4. c. 17. in Ioan.

12. Præcipuè verò advertendum, ſacram Euchariſtiam non qualecumque plagarum noſtrarum pharmacum eſſe, ſed ſupremum, & ultimum: quod ſi, ut ſæpè accidit, ægrotum non adjuvat, hic, quia ab alio adjuvari non poterit, pro mortuo reputandus. Iſaiæ quinto luget Dominus, clamatque, ſe nil eorum prætermiſiſſe, quæ ſaluti noſtræ conferrent; ſed incaſſum omnia. *Quid eſt quod debui ultrà facere vineæ meæ, & non feci?* Sed mi Domine, admodum diminutè de tua omnipotentia loqueris. Quamquam magna, & innumerabilia pro ſalute noſtra adhibueris prædicamina; tuæ tamen potentiæ, & ſapientiæ nova ſemper majora, & efficaciora ſuperſunt: unde igitur ais, nil aliud poſſe ultra quod olim feceris? Rectiſſimè loquitur Altiſſimus. Euchariſtiam inſinuat, qua non proferunt cœli aromata ſalubrius quid, & præſtantius. Eam igitur nil noſtris morbis ſuppetias ferentem aſpiciens, nil ultra poſſe teſtatur. En Bernardinum, *O quam ſapidus, quam amabilis eſt cibus iſte, qui hominem facit Deum; & nos è vita noſtra quæ verè eſt mors, funditus eradicando occidit. Verè nobis poteſt dicere Ieſus: Quid ultrà tibi anima mea potui facere, & non feci? Scilicet, quod tui cordis duritiam emoliret? quaſi dicat: nihil.*

Iſa. 5. 4. Exponuntur Iſaiæ, Quid ultra debui facere vineæ meæ & non feci?

D. Bernar. tom. 2. ſer. 54. a. 3. c. 1

13. Quærunt Doctores: Cum Dominus probe cognoſceret Judam infandis inquinatum ſceleribus prodictionis præſertim, quam & corde decreverat, & mente machinabatur, quare corporis, & ſãguinis ſui fecit Sacramenti participem? Ad quod hæc reſpondet Victor Antiochenus *Dominus, licèt omnium conciliorum Iudæ ignarus non eſſet, attamen à Sacramenti ſui acceſſu illum non prohibuit, ut hinc diſceret, nihil eorum prætermiſiſſe, quæ eum ad ſanam mentem reducere quodam modo poterant.* Sciebat ſanè Dominus quot, qualiave patraverat, ſciebat pariter quod patrare decreverat. nihilo ſecius quia mitiſſimus,

Vit. Antioch apud Gloſſ. in ca. 14. Mar.

tiſſimus, quia pientiſſimus, nunquam tentare deſtitit, ſceleſtum à lethali morbo curare, phreneticum ad ſanam mentem reducere. Cui cum jam varia, & magna, fruſtra tamen medicamenta adhibuiſſet, Euchariſtiam tandem adhibuit, à qua nil prorſus adjutus, cognoſceret iniquiſſimus, nil à cœleſte medico, quod ſuæ phreneſi conſentaneum eſſet, prætermiſſum, ſeque mortuum reputaret. Quos non vivificat panis vitæ, vita functos exiſtima; inſanabiles, quos non ſanat.

THEOREMA VII.

Inebrians quam præclarus eſt.

Chriſtus comeſtus comedentes Chriſtos effingit.

Bernardinus Senenſis hunc textum explanans ait, Chriſti calicem dici præclarum, quoniam homines in Deos transfert eporus. *Quam præclarus eſt, id eſt illuminans intellectum, & inflammans affectum, talis enim ſumptio Sacramenti valet ad translationem de humanis in divinos.* Quod & verbum *inebrians* non obſcurè ſignificat. Nam, ut habet Bonaventura, *Ebrietas Dei eſt, quando quis oblitus eſt terrenorum, & mente raptus ad ſuperna quæ dicitur Apotheoſi, id eſt Deificatio.* Ex quo patet, homines ab Euchariſtia Deos effingi, quod eſt Chriſtos fieri, cum Chriſtus ſit Deus, & homo.

Bernardi. to, 2. ſer. ſs ar 2. c. 2.

D. Bonav. in Pſal. 22.

1. Pluries, dum Sacro aſſiſtis, Euchariſtiam ab Eccleſia divinam participationem audies nuncupari, cum pro ſuis præſertim orat perſecutoribus *Quæſumus Domine Deus noſter, ut quos divina tribuis participatione gaudere, humanis non ſinas ſubjacere periculis.* Prout enim diceret. Quos gaudere tribuis participatione corporis, & ſanguinis tui, Divina, inquit, participatione gaudere. Cur divinam potius participationem, quàm corporis, & ſanguinis Chriſti participationem, vocat Chriſti corpus, & ſanguinem? Sanè, velut oſtendat carnem, & ſanguinem Chriſti, utpote à divino Verbo aſſumpta, eſſe divina? Divinitati enim unita, Divinitatem participant. Vel, ut ob talem comeſtionem, & potum, doceat nos Chriſtos effingi. Ait namque Pamphilus. *Chriſtus verus unus eſt, qui participatione ſui multos facit Chriſtos.* Quamquam certum ex fide ſit (ac ſi diceret) Chriſtum verum unicum eſſe, ſunt tamen plures Chriſti, quos Chriſtus efficit. Quotquot enim dignos invenit ſui corporis participatione, Chriſtos effingit.

Cur Eccleſia Euchariſtiam Divinam participationem vocet & non potius participationẽ corporis Domini?

Pamph. in Apol. pro Orig.

2. Illud Eccleſiaſtici *Qui reddit gratiam* diligenter eſt expendendum, Nam, cum multæ, ac infinitæ propemodum ſint Dei gratiæ, de quanam hic loquitur gratia? Sed non multum eſt laborandum. De Euchariſtia loquitur. Gratia ſonat Euchariſtiæ nomen. Quam non dandam, ſed reddendam ait, quia ex ea nobis Dei imago confertur, quam nobis debet tentationis nomine voluntaria promiſſione compulſus. Revera Deus factus homo noſtra omnia ſibi, ut ſua nobis conferret, aſſumpſit. Quemadmodum ergò reddidit pro lachrymis gaudium, pro paupertate divinitas, ſatutitatem pro fame, pro terra cœlum, pro morte vitam; operæ pretium fuit, ſuam, etiam pro noſtra nobis imaginem reſtituere, ut quibus Deus factus eſt uniformis, fieremus Dei formes: Hinc myſticam cœnam inſtituit, in qua, dum ſe nobis præbet edendum, divinam, quam debuerat, nobis reddat effigiem. *Chriſtus factus eſt nobis uniformis: & in hoc Sacramento datur nobis, ut homo fieret Deiformis. Id ob hunc cibum dignò manducantes transformamur in Chriſtum.* Hæc Bernardinus.

Eccleſ. 3 4

Chriſtus homo factus omnia noſtra ſibi aſſumpſit, & ſua omnia nobis contulit.

D Bernar. to 2. ſerm. 54. a. 1. c. 1.

3. Vis Deum propitium, & in tuos non animadvertendum exceſſus: Chriſtum indue, fer Chriſti formã, Chriſtus fias. Ubi Deus Unigenitum ſuum hominem vidit, veteris indignationis oblitus, pacem iniit cum hominibus, fuſque ab Angelis decantatum, *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis* Reconciliabitur tibi pariter Chriſti formam induto. *Quid enim eſt*, ſcribit Nicolaus Carbaſila, *quod humanam naturã Deum reconciliavit? omninò quod hominẽ vidit filiũ ſuũ dilectum Itã, & cuicũq; homini reconciliabitur ſi quis gerat formam, & illius ferat corpus* Advertis in hac ſẽtentia, quod dum homo Chriſti corpus é ſacro altari (de quo hic loquitur) tulit, Chriſti formam gerat, velut nõ amplius ho-

Luc. 2. 14. Nicol. Cabaſ. de expoſit. Miſſ. c. 43. Dus cui vis homini reconciliabitur, ſi in eo viderit formam Chriſti.

homo, qui jam acceſſerat, ſed ex eo, qui erat, Chriſtus factus abſcedat.

Aqua vino conſecrando miſcenda valde modica apponi debet, & cur? Alb. Mag. in comp. Theol. lib. 6. c. 12. Idem ibid. Dur. Rat. Div. lib. 4. c. 30. n. 11.

4. Statuit Eccleſia, & in Concilio Florentino præcipitur, aquam vino conſecrando adeo modicæ quantitatis addendam, ut vix tres, aut quatuor guttas exuperet. Quæris: Cur tam modicum aquæ? Ut, inquam, abſorberi poſſit à vino, & in vinum converti. Albertus. *Tam modicum aqua debet admiſceri vino, quod abſorberi poſit ab illo: alioquin impeditur conſecratio, ſi vinum ab aqua vincitur.* Per vinum Chriſtum, nos per aquam intellige, qui in Chriſtum ſui corporis, & ſanguinis participatione tranſimus. Ait enim Idem. *Iſtud enim deſignat, quia non Chriſtus in nos, ſed nos in ipſum mutamur;* & Durandus pariter. *Eſt autem plus de vino, quã aqua ponendũ, & hoc in ſignum, quod Eccleſia debet incorporari Chriſto, non Chriſtus Eccleſia. Unde d. Aũ eſt Auguſtino. Non tũ mutabis me in te ſicut cibũ carnis tuæ, ſed mutaberis in me.* Adde his illuminatum Doctorem, noſtri Ordinis ſplendiſſimum jubar, Raymundum Lullum. *Ipſe Chriſtus non mutatur, ſed mutat, & tranſformat in ſeipſũ.* Sacri ergo myſterii facti participes in Chriſtum tranſeunt, nec amplius homines, ſed Chriſti vocantur. Sanè ſi *temperatum, & ſi plus inſit aquæ, vinũ tamen appellamus*, ut ait Plutarchus, cer Chriſti dicendi non ſumus, in Chriſtum abſorpti.

In communione Chriſtus velut ſigillum nobis tanquam cera imprimitur. D. Bern. to 2 ſer. 55. ar. 2 c. 3. D. Thom. Opuſc. 58. cap. 20.

Cant 8. 6.

5. Hæc Chriſtus Sponſus Eccleſiæ Sponſæ aiebat. *Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuũ.* Cum mea, me ſuſceptura, ſcãlis ſacra altaria, ſuper cor tuum, ac ſigillum quoddã in molli, cereaque materia, poni deſidero. Quid ex hoc accidet Sponſæ? Prioris abolitio formæ, novaque ſponſi nimirum impreſſio. Sanè ſicut, dum ceræ accedit ſigillum, cera & quam præferebat, formam amittit, quamque ſigillum incudit, oſtendit: ſic dum vivifica accipimus Sacra, quæ nobis inerat, aboletur, novaque, nempe Chriſti, confertur effigies. *Tamquam ſuper ceram*, ſcribit Bernardinus, *liquidam, puram, & mollem, aptam ſuſcipere imaginem impreſſam Teſu Chriſti ponendum eſt Dominicum Sacramentum.* Et D. Thomas. *Corpus Chriſti ſuper cor ut ſigillum ponitur, non ut ipſum quod immutabile eſt, in nos mutetur; ſed nos in imaginem bonitatis ejus tranſformemur.*

6. Chriſtum ſub panis, & vini ſenſibilibus latitantem, medicinam vocat Mediolanenſium Præſul. *Medicina eſt cæleſte, & admirabile Sacramentum.* Sanè medicina eſt corpus Chriſti, & languoribus noſtris, ut probatum eſt pharmacum ſalubertimum. Sed cum ſit etiam eibus, quare non pariter cibum, ſed tantum medicinam appellat? Ut quod Auguſtino dictum fuit, confirmet. *Cibus eſt illud*, ait Averroes, *quod patitur à corpore: medicina verò eſt illud, à quo patitur corpus.* Nos verò communicantes nequaquam in Chriſtum, ceu corpus in cibum, agimus; ſed in nos Chriſtus ut medicina. Et ubi cibus, quia in viventis ſubſtantiam tranſit, non panis, piſcis, oleriſve amplius, ſed viventis nomine nuncupatur; ita nos quia tranſimus in Chriſtum, non amplius, ut olim, homines, ſed Chriſti dicendi ſumus.

D. Amb. lib. 5. c. ult. de Sacram. Cur Chriſtus à S. Ambroſio in hoc ſacramento medicina eſſe dicatur. Aver. 5. collig. c. 2.

Cant 1. 1.

7. Quod Sponſa, dum oſculum dilecti requirit. *Oſculetur me oſculo oris ſui*, ſacram Synaxim concupiſcat, tantoties dictum eſt, & probatum, ut novo non egeat argumento. Quorſum autem hoc aſſeratur accuratius, ſtudioſiuſque indagandum. Si meæ ſtandum ſententiæ, idcirco autumo ſub oſculi nomine Sponſam ſacram Communionem ſubindicaſſe; quia per eam in Chriſtum ſe commutari, & transformari ſciebat. Sciebat enim amantem in amatum per oſculum transformari. *Os in homine*, Cyprianus Monachus habet, *præcipuum eſt animi veſtibulum, ac fenſtra per quam ſolet animus ſeipſum inſinuare, & quodam modo in rem amatam transfundere. Nomine itaque oſculi oris commutationem iſtam, & tranſformationem dicimus.* Oſculum eſt ſacra Communio, per eã anima noſtra commutatur in Chriſtum dilectum. Cuique dignè communicanti, quod de ſe Paulus aiebat, proclamare licet. *Vivò autem jam non ego, vivit verò in me Chriſtus.* Mortuus enim homo non amplius, ut olim, homo, ſed Chriſti formæ ſupervenientis vocabulo nuncupandus. *Denominatio ſit à termino ad quem, non à termino à quo.*

Oſculum eſt ſacra Communio quod nos in Chriſtum transformat. Cyprian. Mon. ibi

Galat. 2. 20. Ariſt. 5. phyſ. tex. 48.

8. Hæc pariter, quæ Deo Vates Habacuc decantat, expendenda duco. *Egreſſus es in ſalutem populi tui, in ſalutẽ pro Chriſto tuo*: Ubi pro eo, quod habet Hieronymus. *In ſalutem pro Chriſto tuo*, transfert Theodoretus. *Ut ſalvares Chriſtos tuos.* Quam magna eſt, ac ſi diceret,

Habac. 3. 13.

Theodor. ibi.

ceret, pietas tua Deus, qui ut Christos tuos salvares, è cœli aula egrederis, præcingeris, dimicas. Quinam sunt Christi pro quorum salute Deus dimicat, præcingitur, è cœlo egreditur? Nos, ut idem ait, quos Christus Christos fecit participatione sanguinis sui. *Ut solveres Christos tuos: hoc est nos, quos proprio sanguine suo perunxit, quos etiam divinæ naturæ fecit participes, & conjunxit per ipsum Deo.* Quàm excellenter pingit sanguis Jesu Christi? Ipse genas Agnetis elegantet ornavit. *Sanguis ejus ornavit genas meas.* Ipse Christum in nobis propinatus effingit. *Hic sanguis facit, ut imago in nobis regia floreat.* Chrysostomus habet.

D. Chrys. Hom. 45. in Iohn.

9. Ex Xenocrate, Polemoneque Philosophis, habet Clemens Alexandrinus, *Inutile esse quod fit per carnes nutrimentum, jam confectum, & assimilatum animis bestiarum.* Homines ex bestiarum carnibus non modò bestiis assimilari, sed & bestias fieri existimabant: ideò tamquam inutiles, imò pernicioſas carnes earum damnabant, certè non tantùm inutile, sed & pernicioſum est homini belluam ex homine fieri. Ex quo elicere liceat, hominem in nutrimentum suum transire, idque esse, quo vescitur. Quid ergò de homine inquam, cujus cibus est Christus, nisi quod in Christum abeat? quod Christus sit? Audi philosophantem Nyssenum. *Natura expertis rationis proprium nutrimentum est fœnum, homo autem, cùm sit particeps rationis, vero nutritur Verbo. Quod si hujusmodi fœno fuerit saturatus, ipse quoque fit fœnum.* Adde Raymundum. *Christus est nutrimentum, & alimentum spirituale, & sic recipiens mutatur, & convertitur in Christum.*

Clem. Alex. lib. 7. Strom.

Cujus cibus est Christus, in Christum abit.

D. Greg. Nyss. hom. 1. in Cant.

Raym. Lull. p. 3. de Sacr.

10. Age, hoc ipsum ex altioribus principiis deducamus. Docuit Aristoteles escarum diversitatem animalium vitas secernere, ut alia hominis, alia feræ, alia jumenti sit vita. *Diversitas alimentorum diversas fecerunt animalium vitas.* Ex quo philosophari possumus, quod, si hominum escæ differrent, vitæ etiam hominum discreparent, atque aliam hic, ille aliam viveret vitam. Neque hæc deest diversitas: Nam ubi Gentiles Deum ignorantes carne, ac terreno pane; Christiani Deum colentes, Christo vescuntur. Vita ergò illorum alia, nostrum alia censenda est: scilicet creaturæ illos, nos Dei creatoris, vitam habere. *Quemadmodum*, ait Cyrillus, *Israelita quodammodo ipsius agni mactati vitâ vixerunt, sic & nos non amplius propriam vitam vivimus, sed illius, qui pro nobis mortuus est, Christi.* Id est, sicut Hebræos agnum mactantes & comedentes, non amplius eos, sed agnum in eis vixisse censendum: sic & non Christum edentes non amplius nos, sed in nobis Christum vivere autumandum. Quare si in nobis per Sacram Communionem Christus vivit, non nos, non homines nempè sed Christi sumus.

Vita Christianorum longè diversa esse decet à vita gentilium.

Arist. 1. Polit. c. 5.

D. Cyril. Alex. li. 3. de Petr. percuſ.

11. Res hæc attenditur pariter ex Oſæa, dum ait: *Convertentur sedentes in umbra ejus, vivent tritico.* Per sedentes in umbra sacri altaris convivas intellige, quibus cœleste triticum, amoto naturali lumine, velut sub umbra proponitur. De quibus nota, quod ait: *Convertentur sedentes.* In quamnam rem convertuntur? Convertuntur in triticum, id est in Christum sub tritici formis appositum. Ita hunc Bernardinus Senensis explanat. *Convertentur sedentes in umbra ejus in triticum, id est, in Dominici corporis Sacramento. Quod quidem Sacramentum umbra denominatur, quia se præbet Dominus in secreto mysterio sub accidentium velamine occultatus: in quo sedentibus, quasi ad mensam proponitur triticum cœlestis panis, & ipsi cibati convertuntur in cibum, hoc est in Christum, fit autem talis unio per saporis suavitatem amoris.*

Oſe. 14. 8. Communicantes convertuntur in triticum. id est, in Christum.

D. Bern. to. 2. ser. 58. ar. 3. c. 2.

12. Ad Vatem modò veniam Evangelicum talia describentem. *Audite cœli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est. Filios enutrivi, & exaltavi.* Obstupescant, ac si dicat, cœli obstupescant & terra: suo Deus filios enutriens corpore, & sanguine, humi pressos mirâ deduxit altitudine. Quali nam altitudine? Tam magnâ, tam mirâ, tam novâ, ut pænè sit ineffabilis. Hoc quidem cibo Deus hominem efficit Deum. Eo enim in Christum, qui Deus est, convertitur. Quisnam unquam hanc altitudinem, mente saltem attingere potuit; Hæc habeas ex nostro Raymundo. *Per istud Sacramentum Christiani exaltantur & dignificantur, tantâ exaltatione & dignitate, quâ excogitari non potest major in hoc mundo. Quoniâ efficiuntur divini, & deificantur & convertuntur in Christũ.*

Isa. 1. 2.

Sacra communio mirè hominem exaltat.

Raym. Lull. de Sacram. p. 3. li. 6.

13. Audi quid de se ipso, dum, ut Apostolus fieret, vocatus est à Christo, scribit

Matt. 9. 9 Matthæus, *Cùm pertransiret inde Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine.* Expende illud, *hominem.* Equidem scio superfluum videri posse, nam cùm cunctis innotesceret, non equũ, non ovem, non Leonem, sed hominem fuisse Matthæum; hominem nuncupari supervacuum videtur. Verum si sacri Scriptoris mentem introspicies; per quam clarè videbis necessario positum, nam cùm se hominem vocat, haud se unum ex hominibus, sed qui se filium hominis tantoties vocat, Christum nempè, dicit. Nam dum Christus transiens prospexit in Matthæum, ex eo, qui jam erat, transformavit in Christũ; ut post sacrum aspectum dici debuit homo, id est, Christus filius hominis. Nec mea hæc te fallit interpretatio, mecum enim habeo Rupertum, ira philosophantem. *Vidit inquit hominem sedentem in telonio: ubi ergò vidit Iesus, ubi eum vidit salus, & sol verus, resplenduit ex aspectu ejus, & quia vidit eum talis filium hominis, formata est in ipso facies hominis.* Mira vis Christi obtutus, cùm ex homine hominem transferat in filium hominis, Christumque effingat. Quæso si Christi visus, videndo Christos effingit: quare Christi comestio. Christos edentes non faciet. Si Christus non unitus homini, fingit hominem Christum; cur talem unitus non finget. Per inde Christum edentes, Christo nos unimur, ut ipse sit in nobis, nosque in ipso. *Qui manducat,* inquit, *meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.*

Christi visus, videndo Christos effingit.

Ruper lib. 3. in Mat.

Ioan. 6.

14. Non me fugit, nos huic mundo superstites pluribus posse vias in Christum abire. Inprimis paupertem amplectendo: nam ut ostensum est Petro Telonario, pauper Christus sit. Præterea passionis ejus excessum studiosius meditando, & compatiendo, quod Patriarchæ Seraphico præstitum legimus, qui dum Seraphicis desideriorum ardoribus sursum ageretur in Christum crucifixum, compassiva quadam teneritudine in Christum transformatus descendit, Crucifixi effigiem in semetipso circumferens. Rursus medulliter Christum amando: nam ut ait Bernardinus, *Anima efficitur illud, quod amat.* Alias apud alios lege. Verum enim verò nihil ad hanc transformationem divina Communione validius. *Nihil est tam conforme in præsenti vita ad transformandũ se in Christum, quantum hoc Sacramentum.* Idem Doctor affirmat. Eo sanè vividiùs, clariùs, ac naturaliùs Christi in nobis figuratur imago, ut non nos, sed Christi simus, nominemur, & censeamur.

Quatuor modi quibus in Christum transformari possumus. D. Bern. to. 4. ser. 10.

Idem ibi. ser. 43.

15. Scriptum legimus ab Apostolo. *Nos verò omnes revelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur.* Hoc est, Deum intuitivè videntes ex nobis commutamur, aliaq; in nobis consurgit imago ab ea, qua ante divinum insigniebamur intuitum. Quænam erat hæc nova imago? Dei, quem intuebatur. *In eandem imaginem transformamur, hoc est, in eandẽ, quam intuemur, transformamur,* ait Gilibertus. Vides quo pacto Dei visio faciat Deũ? Quidni Christi comestio faciet Christum? Christum sanè faciet, dum in animam comestus ingreditur, & in suam, veteri obliterata, transformabit imaginem, ut non amplius homo, sed Christus, Christo incorporatus, existimetur.

2. Corint. 3. 18.

Dei visio facit Deũ quidni Christi comestio faciet Christiũ? Guili. Ab ser. 15. in Cant.

16. Quod prædicet Apostolus, *Non est distinctio Iudæi, & Græci,* primò obtutu difficulter admittitur. Nam inter Judæum, & Græcum tanta est distinctio, & diversitas, ut nemo sit, qui alterum non secernat ab altero: si inter Judæum, & Judæum, inter Græcum, & Græcum ob vultuum, morumque diversitatem, non parum interest, quantum inter Judæum, & Græcum intererit, loca longe diversa colentes, longinqua adeo climata inhabitantes? Quia verò Paulus de Græcis, & Judæis Christum confitentibus loquitur, rectè ait; inter utrumque nullum inveniri discrimen. Sanè cum Christi fideles sive Judæi, sive etiam Græci, Christum induant, Christum ferant, ac repræsentent, qualem inter utrumque diversitatem invenies, cum Christus à Christo non differat? *Tolle Christum vestem,* ait Oleaster, *& jam Iudæos à Gentibus discriminatos prospicies. Sed si eos consideres Christum indutos, jam non erit, quo Barbarum Iudæo, seu Græco distinguas.* Rogas; Quo nam modo Christicolæ Christũ induant, ut Christi appareant? Per Eucharistiã inquam. *Qui hujus sanguinis sũt participes,* perhibet Chrysostomus, *cum Angelis, & Archangelis, & supernis virtutibus commorantur: ipsam regiam Christi stolam induti, imò ipsum induti sunt Regem.*

Rom. 10. 12.

Oleast. in cap. 28. Exod. Quonam modo Christum induamus per Eucharistiam. D. Chrys. Hom. 45. in Ioan.

17. De-

17. Demum cùm propè morituru Dominus, Paſcha cum diſcipulis manducaret, magnæ traditionis facinus, quod Judas machinabatur, aperuit. *Recumbentibus illis, & manducantibus, ait Ieſus: Amen dico vobis, quod unus ex vobis me tradet.* Hunc locum Victor Antiochenus exponens, *Inſinuat hic*, inquit, *Iudam, tametſi divinorum myſteriorum participem effectum, hoc eſt, tremenda illius menſæ cibo refectum, nihil prorſus mutatum.* Et Chryſoſtomus. *O cacitatem proditoris, qui cum ineffabilibus myſteriis communicaſſet, idem permanſit, & divina menſa ſuſceptus commutari noluit.* Sanè mutatus foret Judas, ſi non indignè communicaſſet. Porrò in quem mutatus? Nonnè compertum habes ex dictis? In Chriſtum. Tali quidem vi Sacramentum hoc polleт, ut in Chriſtum comedentes vertat, & Chriſtos efficiat: cujus commutationis Judas obtanti criminis obicem particeps eſſe non potuit.

Mar. 14. 18.

Vict. Antioch. ibi. D. Chryſoſt. Hom. 83. in Matt.

Mirum eſt quod Iudas per ſacram Communionem mutatus non fuerit.

THEOREMATA MORALIA

EX VERSU VIII. PSAL. 22. DECERPTA DE AUGUSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ.

EX eo, quod Salvator noster ait: *Ubi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum,* Dei amoris nimietatem, immensitatemque elicit Chrysostomus. *Quæ verba,* ejus sunt verba, *& vehementioris præferunt animæ affectum, & amoris non mediocre indicium, cum eos, quos amat, habere circa se concupiscit.* Quàm magna, quàm admiranda est Dei charitas, qui, ut nobiscum sit, cœlorum sedem, quam sidera exornant, Angeli condecorant, honestant Sancti, dimitti; ceu pluris nostram in quam cœlicam faciat mansionem. Hinc sacram Eucharistiam adinvenit, quæ illum nobiscum perpetim detineret. Idque ex hoc Versu eliciendum. Sed ubi prius quantas, qualesque opes communicanti communicet, quod ad ejus etiam amorem pertinet, cujus comes individuus liberalitas.

Matt. 18. D. Chrys. serm. de laud. per rem. 5.

THEOREMA I.

Et misericordia tua,

Nemo ditior Christi Conviva.

MIsericordiæ meminit. *Et misericordia tua subsequetur me,* quoniam misericordiæ opus est Eucharistia. *Esca est panis qui de cælo descendit, quem nullus meruit, sed misericordia dedit.* scribit Augustinus. Audi verò, quæ misericordia proferat ex Guilielmo. *Ipse Dei filius eleemosyna mea est, quam ego in una parva eleemosynaria; sed tamen pulcherrima, & pretiosissima, videlicet B.V. Genitrice ipsius, ipso die Annuntiationis ipsius imposui. Et ipso die Natalis ipsius ipsam inde abstraxi ad multiplices necessitates pau-*

D. Aug. apud Gloss. in Ps. 10. Guilielm. Paris. de Morib. c. 5. Dei filius Eleemosyna est Dei patris nobis data.

perum meorum. Hinc in ejus vitæ periodo panem nostrum effecit, ut pauperes suos, non modò reficeret, sed & locupletaret. Sacræ enim mensæ particeps tot bonis affluit, tot abundat divitiis, lætatur opibus, ut eo nemo ditior.

1. Hæc concinebat Rex Vates, ut hominē ad virtutem assequendam alliceret. *Spera in Deo, & fac bonitatem, inhabita terram, & pascēris in divitiis ejus.* Hoc est. Ut te Deus suam admittat ad mensam, opus est tibi bonitatem amplecti, virtutesque sequi, quæ fidelem hominem decent: nec enim aliter digne divitias ejus edere judicaberis; *Pascēris in divitiis ejus.* Quare autem *Pascēris*, inquit, cum neminem divitiæ pascant? Si divitiæ pascerent, Mida nequaquam periisset ex fame, cùm ei aurum, in quod cuncta, quæ tangebat, transformabantur, potuisset occurrere. Sanè de iis divitiis loquitur, quæ cibus sunt, & divitiæ, quæ nutriunt pariter, & locupletant, inopiam, famemque adimunt, quales sunt Christi corpus & sanguis. *Per divitias, quibus nos pascere debemus in præsenti, intelligitur Christus, in quo sunt omnes thesauri scientiæ & sapientiæ Dei abscōditi. Nam ipse nobis proponitur sub forma cibi, & potus in Sacramento altaris.* ait Jorgius Cardinalis. Divitiæ dicitur ineffabile Sacrum, ditat dum pascit, locupletat dum satiat, à paupertate sublevat, dum fami medetur, tantisque opibus implet edentem, quantas imaginari nec possumus.

Psal. 36. 3.

Nulla divitiæ pascunt nisi solum corpus Domini à nobis sumptum.

Ior. Card. ibid.

2. Quanto studio & diligentiâ custodierint, Corpus Christi Judæi, patet ex Matth. dicente: *Munierunt sepulchrum, signantes lapidem cum custodibus.* Non modò vectibus & seris occludere, annuloqꝫ Præsidis obsignare, sed munire etiam multis militibus & custodibus fategerunt. Quid porrò monumentum illud interius abscondebat, quod tantâ debuit diligentiâ custodiri? Magnum planè thesaurum. Nam scio reteres, magnū auri pondus, gemmas, pretiosaque monilia in tumulis consuevisse recondere, quos deinde miris, inauditisq; claudebant inventis. Quod Josephus de sepulcro David Regis commemorat, ex quo Hircanus tria millia talentorum argenti extulit, multaque plura superfuerunt, quæ quantumvis magnis sumptibus sufficere potuissent. Eundē morem apud Babylonios viguisse tradit Herod. *Pharisæi igitur* infert Palacius, *dum Christi sepulchrum tam attentè concludunt, attentis animis apertè significant grandes thesauros in Christi monumento servari: neq; enim nimis custodiuntur, nisi quæ sunt nimis pretiosa.* Sed quidnam sunt thesauri in sepulcro Christi reconditi, nisi ejus pretiosissimum corpus, quod ipsemet ex Paschasio *thesauro abscondito in agro* contulerat? Tanti thesauri particeps fis in altari, ut reficiaris pariter & diteris.

Matt. 27. 66.

Meritò Judæi sepulchrum Christi sollicitè custodierunt, quia magnus in eo continebatur thesaurus Joseph. li. 26. c. 11.

Herod. lib. 1. Paul. de Palac. in cap. 27. Matth.

Matt. 28. 44. Pasch.

3. Salomonis ferculum, à Sponsa descriptum, Christi præfiguralle præsepe, autumat Gilibertus. Scio quidem primâ facie incongruam comparationem censeri, in eo præsertim, quod ferculo *reclinatorium aureum*, præsepi verò, in quod Dei Genitrix infantulum reclinavit, fœnum. *Fœno jacere pertulit.* Quid enim auro & fœno? Pretiosum est aurum, vile & abjectum est fœnum. Aurum in regiis capitibus adoratur, fœnum viliorum etiam pede calcatur. Auro diteſcunt homines, fœno vix sustentantur. Verùm si rem studiosiùs consideres, non incongruam comparationem invenies. Non quod fœnum fuerit aurum, sed quod factum fuerit aurum, ubi Regem infantulum recipere meruit. *Caput tuum aurum optimum, reclinatorium aureum non invenit, sed reddidit, ubi se reclinavit.* Hæc ille. Ea Christi caro prædita est virtute, ut in aurum, quæcunque tangit, immutet. Quæ de Mida cecinerunt Poëtæ, fabulosa & somnia reputa. Christo dum taxat hoc datum est à Patre. Tetigit Virginis uterum, & factus est aureus, unde *Domus aurea* dicitur ab Ecclesia. Cæcorum oculos tetigit, aureoque lumine implevit. Tetigit lignum Crucis, & fulgentiorem reddidit cunctis astris, auroque splendidiorem, ut ait B. Andreas. Quidni si tetigit fœnum, & trasmutavit in aurum? Hoc magnum & admirabile corpus, quod quidquid tangit, in aurum convertitur, excipis ex altari. Crede mihi si dignus accipies, perinde ditaberis, ut omnia tibi fiant ex auro.

Cant. 3. 20.

Præsepe Domini significatur per ferculum Salomonis.

Gilib. Abb. ser. 18. in Cant.

Quicquid Christus tangit, in aurum vertit.

4. Observa præterea, quàm aptum verbum in rei nostræ confirmationem usurpavit Ecclesia. Ubi Septuaginta transferunt in Canticis: *Introduxit me Rex in cubiculum suum*, legit vulgatus Interpres, *Introduxit me Rex in cellaria sua.* Hinc se proculdubio ad sacra altaria

Cant. 1. 3. Transl. Septuag.

taria fatetur ingreſſam. Vocat enim ea cubiculum. Ibi enim Chriſtus paſcit, ubi cubat: *Indica mihi ubi paſcas, ubi cubes in meridie.* Et præterea vocat cellata, quod eum cælent, quem celant & cœli: *A cœlando cœlum, & cella nomen habere videntur, & quod celatur in cœlis, hoc & in cellis.* ait Bernardus. Expende verò, quod nunc, non ut alia aſſoler, vocat Chriſtum dilectum, fratrem, Sponſum, nepotemque, ſed Regem. *Introduxit me Rex, &c.* Quare Regem? Quia innumerabiles & ineffabiles opes, quas in ſactis cellariis acquirebat, ſatagebat innuere. En Adamantium. *Non mihi autem vacuum videtur, quod cum potuiſſet dicere: Introduxit me ſponſus meus, aut frater meus, aut aliquid hujuſmodi, ut ſi moris eſt: nunc quia cubiculum dictura erat, Regis dixerit cubiculum, utpotè Regium, & multis, ac immenſis opibus repletum.* Regum opes exhibet Euchariſtia, convivæ ejus immodicè locupletantur.

Cant. 1. 7. D. Bern. ad fratres de monte.

Orig. Homil. 2. in Cant.

Euchariſtia Regum opes convivis ſuis exhibet.

5. Dum Paulum dicentem audio: *Sicut egentes, multos autem locupletantes: tamquam nihil habentes, & omnia poſſidentes,* ignoro planè num ſuam prædicet, an evacuet paupertatem. Prædicare videtur, dum ſe nihil habere; evacuare verò dum omnia poſſidere, multoſque locupletare ſe jactat. Sanè utrumque agit. Nam reverà Chriſtianorum paupertas ſummæ ſunt, & inexhauſtæ divitiæ, quæ ſic ditant fideles, ut largè alios valeat locupletare. Quodque majoris eſt ponderis, nihil ſi in mundo, quod non abundè poſſideat. *Omnia poſſidentes.* Undè verò tantæ divitiæ pauperibus Chriſtianis, ut cuncta, quæ ſunt, poſſideant? Ex eo, quod Chriſtum poſſident omnia poſſidentem. Ita Guerricus, cujus verba ſubſcribo. *Beati, qui projectis utilibus, ſed gravibus farcinulis hujuſmodi, nolunt divites fieri, niſi de Creatore mundi: propter ipſum tamquam nihil habentes, & per ipſum omnia poſſidentes. An non poſſidebunt omnia, qui poſſident continentem, & diſponentem omnia?* Unde eſt illud Auguſtini: *Dives eſt Chriſtiana Religio, quia in omniũ poſſeſſore omnia poſſidet.* Vide igitur, dum è ſacra menſa, ubi Chriſtus, ut eum poſſideas; exhibetur in cibum, abſcedis ſi ditior eſſe poteris.

2. Corint. 6. 10.

Chriſtianorum paupertas ditiſſima, & omnia poſſidet, quia Chriſtum poſſidet.

Guerr. Abb. ſer. 1. Omn. Sanct.

D. Aug. apud Hug. Card. in 6. 5. Luc.

Quid Judam maximum proditorem movit, ut quâ Chriſtum vendiderat, illico pecuniam redderet? *Videns Iudas qui eum tradidit, pœnitentiâ ductus retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum & Senioribus:* habet Matthæus. Stupor in quem inciderat. Nam ſi dum ajunt jura, *Corpus liberum non capit extimationem,* intellexit infelix, nullam extimationem capere potuiſſe, quod vendiderat Corpus magiſtri ſui, Redemptoris ſui, Creatoris ſui, Dei ſui; cujus una modò guttula ſanguinis, cœli, terræque theſauros eminenter excelleret. Tanti itaque ſceleris ſtupore apprehenſus, acceptos reddidit nummos. *Cùm enim Iudas,* ait Ferrariensis, *vendidiſſet magiſtrum ſuum, Redemptorem ſuum, Creatorem ſuum, ſtupore occupatus, ivit ad Principes Sacerdotum, dicens, Peccavi, tradens ſanguinem juſtum.* O qualibus, ô quantis locuples es divitiis, qualibus bonis, qualibus theſauris, dum ſacro genuflexus altari, Chriſti corpus excipis? Opes habes inæſtimabiles, incomparabiles, ineffabiles, nullo commutandas theſauro.

Matt. 27. 3. Quia Iudas inæſtimabilẽ æſtimavit, ideò ſtupor eum coegit pecuniam reddere. Barthol. Ferrar. de Chriſt. Abſcond. lib. 3.

7. Hinc illud Hieronymi. *Nihil illo ditius, qui corpus Domini caniſtro vimineo, ſanguinemque portat in vitro.* Cur non ait, Qui corpus Domini gemmeo, ſeu aureo, aut ſaltem argenteo portat in vaſculo, ſed caniſtro portat vimineo? Quiſnam unquam vidit pretioſiſſimum corpus tam vili, ac rudi ſervatum in capſa. Pretioſioribus pretioſiora vaſa conveniunt. Quia pretioſius eſt aurum, à Latino Poëta eburneis dicatur oculis, de quibus:

D. Hier. c. 4. ad Ruſt.

Hos, niſi de flava loculos implere moneta
Non decet, argentum vilia ligna ferant.

Mart. li. 13.

Et ſi pretioſiſſimum Chriſti corpus pretioſiorem loculum deceat, Sanctus tamen Doctor portari, ait in caniſtro vimineo, ut illius opes magnificaret, exaggeraret, cui tale bonum contingit: ac ſi diceret. Quamvis adeò pauper ſit homo, ut ei aurea, gemmea, aut alia hujuſmodi pretioſa ſuppellex deſit, ac vaſculis figulinis, vimineiſque caniſtris utatur, ubi tamen particeps erit Sanctæ Synaxis, nihil eo in hoc mundo ditius, nil opulentius, cum Cræſo certare poterit, palmamque referre.

Pauper communicans Cræſo ditior eſt.

8. Nec te prætereat, quod dum Chriſtus ait: *Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet ſalu-*

Prov. 8. 35.

Ioan. 6.

salutem à Domino, de Eucharistiâ loquatur, in qua solummodo vitam acquirimus. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Ibi etiam cum vita salutem hauris. *Haurit salutem à Domino.* Quare verò, hauriet, ait, cum percommodè potuisset etiam dicere sumet, acquiret, accipiet? Ut inexhaustas, ac ineffabiles opes, quibus ditantur, qui pro meritis sacro ferculo reficiuntur, innueret. Tales, tantæque sunt Christo divitiæ, deliciæque, cum quibus, ut nos beet, & diter, descendit in Sacramentum, ut instar altissimi putei tantis donis expleti, nobis seipsum insinuat. *Hauriet salutem à Domino, quasi à puteo pleno deliciis, ac divitijs*: ait Hugo.

Inexhaustæ & ineffabiles sunt Eucharistiæ divitiæ.

Hug Car. ibidem.

9. Potest nè uspiam in cœlo, & in terra, Christo, quem suscipis in Sacramento, ditius, & pretiosius quidpiam inveniri? Haud quidem. Si aliter censes, magnum incurris errorem. *Quid oro pretiosius Christo*, clamat Beatus Laurentius, *in quo omnes thesauri scientiæ & sapientiæ Dei noscuntur esse absconditi? Porrò si illi aquiparaveris argentũ, si aurum, si gemmas, si mundum, si ea, quæ in mundo sunt, si cœlum, sive ea, quæ supra cœlos sunt, prorsus omnia nihil æstimabis in comparatione ipsius.* Regem Regum Deum servus ille rogabat, cui decem millia talentorum debebat, ajebatque suppliciter; *Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Sed undenam tibi, tro pauperiori, decem talentorum millia, si te etiam, tuosque, vendideris? Nihil es, vermis es, & si peccator, plusquam quam nihil es: unde ego tanta tanti debiti solvendi fiducia? Partes hujus agit Palacius, respondetque: *Adeo confidenter promittebat iste satisfactionem operum, quia novit per pœnitentiam applicare sanguinem Christi, qui cum infiniti valoris sit, profectò omnia talenta valet.* Quia ipse sibi pollicebatur Redemptoris sanguinis participem fieri, & si pauperrimè degeret, se tamen decies mille talenta redditurum, confidenter ajebat. Qui hunc pretiosissimum cruorem hauserit, tot abundabit divitiis, ditabitur bonis, locupletabitur opibus, quod plusquam decem talentorum millia alieni ærris valebit exolvere: utpote eò potirus, qui plusquam cuncta talenta valet, imò plusquam totus mundus, *Sanguis Christi verè est sanguis Dei*, inquit D. Thomas, *Ideo tam pretiosus, quod una gutta plus valet, quàm totus mundus.*

Ioan. 6.

Matt. 18. 26.

Christus plus valet, quàm omnia talenta, imo quàm totus mundus. Paul. de Palat. ib.

D. Thom. opusc. 58. c. 27.

10. Audi Cithatœdum vatem hæc concinentem. *Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram?* Eorum, ac si diceret, quæ sunt in terra, quæque supereminent terram, in cœlo repositа, nil prorsus quæro, nil concupisco, nil volo. Tam dives evaserat David, ut quæ sunt in mundo, sic parvipenderet? Nonnè regno suo alia regna terræ; mari, alia maria? auro, aliud aurum; opibus, alias opes superaddere poterat? Nonnè eorum, quæ super nos sunt, aëris nimirum, ignis, syderum, cœlorum, & Angelorum captare poterat principatum? Poterat profectò, sed ei nihil hæc omnia. Nam, & si anima cuncta, quæ facta sunt, fierique possunt, possideat, se paupertimam censet, nisi Dominum habeat, cujus divitiæ in illius possessione consistunt. *Anima non contentaretur*, ait Bernardinus, *si esset Domina totius aquæ, aeris, & ignis, solis, lunæ, & omnium planetarum, omnium cœlorum crystallini, & stellati: nec satiaretur, si possideret omnes Angelos, quia nunquam quiescit, si non possidet, & fruitur ipso Deo, in quo solo reperit suã quietem, & felicitatem.* Vilescit dominatio quælibet Dei possessioni collata. Propterea David solum Deum ut funditus diteseeret, exoptabat; cætera, utpote quæ locupletare non possunt, parvipendebat. Quæso te quidnam tibi ex altari sub esibilibus formis porrigitur, & præstatur, terra forsan? aqua? aër? ignis? stellæ? cœlum? Angeli? Nil horum quidem, sed Deus eorum omnium Dominus. Vides quam dives ob sacram Communionem efficieris. Tecum ergò cogita, si Princeps, Rex, Imperator, sive alius in hoc mundo dives, tibi sit tam locupleti comparandus.

Psal. 72. 25.

Anima nihil præterquam Deus sufficit.

D. Bern. tom. 2. par. 1. serm. 48.

11. Hinc Dominus, ubi sacram Eucharistiam fecit, suis eam dedit Apostolis: *Cœnantibus autem eis, accipit Iesus panem, & benedixit, ac fregit, deditq; discipulis suis.* Si dum dedisse audies, cur potiùs dedit, quàm vendidit, queras. Quia, respondebo, res erat impretiabilis. Perdendens Richardus illud Davidis de fructu ligni vitæ. *Quod fructum suum dabit in tempore suo*, id est Eucharistiam (*fructum salutiferum.*) *Nota*, inquit, *dabit*,

Matt. 26. 26.

Ps. 1 li. 3.

Rich. à S. Laur. de Laud. B. M. lib. 12. Euchariſtia datur non venditur, quia nullo poteſt pretio æſtimari. Plin. lib. 35. c. 9.

dabit, non vendet; contrà eos, qui vendunt parvo pretio, quod eſt impretiabile. Quænam quæſo res in terra patiter, & in cœlo tam chara, tam pretioſa, pro divino corpore, ut vendi poſſit, poterit permutari. Si quæ mare, terraque proferunt, proferas: aurum, argentum, regna terræ; inſuper ſi cœli civitatem, Principes Paradiſi, in ejus comparatione nil quidem dederis, eſt res impretiabilis, nullis conferenda divitiis: dantur verò, non venduntur, quæcumque appretiari non poſſunt. *Dare opera ſua inſtituit*, ſcribit de Zeuſi Plinius, *quod ea nullo ſatis digno pretio permutari poſſe diceret.* Ex quo habes, te adeò divitem, cum tibi Chriſtus corpus ſuum impertit, ut nemo te ditior, habes, te habere id, quod mundi divites univerſi, imò etiam cœli, impoſſibile ſit ſuis divitiis comparare.

THEOREMA II.

Subſequetur me.

Magna venuſtas animæ, cujus conſortium Deus cœlorum ſedi prpaonit.

D. Maximi Conf. cent. 3. 2.

PEr miſericordiam nos ſubſequentem Maximus Confeſſor Deum intelligit. *Ejus miſericordia ipſum Deum ſignificat: ille enim per incarnationem ſuam per ſingulos dies nos inſectatur.* Quidnam quærit à nobis Altiſſimus, dum nos tam ardenter ſubſequitur? Noſtri cordis hoſpitium, noſtrum conſortium: ſtat enim ad oſtium noſtrum labotans, & pulſans, ut nobiſcum cœnet & maneat. *Ecce ſto ad oſtium & pulſo; ſi quis aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipſe mecum.* Nonnè verò cœlum habet pulcherrimum, digniſſimumque palacium, quod noſtra quærit tugutia? Habet quidem, ſed in nos affectus eſt adeò, ut noſtri cordis ſedem affectans, cœlum negligere videatur. Propterea ut puto, inſtituit Euchariſtiam, ut ſcilicet per eam corda noſtra frequenter inviſeret, ibique pluſquam in throno cœli ſuas nobiſcum captaret delicias. Hoc probandum proponimus, ubi magnam viventis animæ pulchritudinem exploratam habebis.

Apoc. 3. 20.

Deus cor noſtrum præ cœlo gratius habet.

1. Anima juſti hominis tantâ venuſtate refulget, ut cœlum, imò cœlo pulchrior ſit cenſenda. *Nigra ſum*, ait ipſa, *ſed formoſa, filiæ Ieruſalem, ſicut tabernacula Cedar, ſicut pelles Salomonis.* Dum ſe nigram explicat, cedar ſe tabernaculis confert; dum ſe pulchram prædicat, pellibus Salomonis. Inſurget aliquis? Quæ ſunt Salomonis pelles, è quibus tantæ pulchritudinis elicitur comparatio? Si per Salomonem, ait Bernardus, terrenum accipies, pro loci hujus interpretatione, parum, vel nihil habebis: ſi verò cœleſtem, qui de ſeipſo ait: *Ecce pluſquam Salomon hic*, myſterium comparationis elicies; cælum enim habet Chriſtus, quod ut ait Pſaltes, *ſicut pellem* extendit. *Apud iſtum Salomonem*, ait Melliſluus, *non dubito poſſe inveniri, quod decori ſponſæ omninò comparare poſſe non dubito. Et præſertim de pellibus ejus adverte in Pſal. extendens, ait, cælum ſicut pellem. Pulcherrima pellis, quæ in modum cujuſdam magni tentorii, univerſam operiens faciem terræ, ſolis, lunæ, ac ſtellarum varietate tam ſpectabili humanos oblectat aſpectus.* Dum ſe igitur anima pellibus comparat Salomonis, cœlo ſe comparat. Advertè autem, quod Pſaltes cœlum pellem appellat in ſingulari, ſe verò anima pellibus in plurali, non uni tantùm ſed pluribus cœlis ſe conferens. Velut ſi ejus decor, & pulchritudo cæli decorem, & pulchritudinem poſthaberet, atque ita non unum ejus comparationi ſufficeret, ſed pluries requirerentur. *Sicut pelles Salomonis.*

Cant. 1. 4

Matt. 12. 42.

D. Bern. ſer. 27. in Cant.

Anima cælo comparatur.

2. Quali venuſtate, & decore cœlum exornetur empyreum non poteſt facilè, ab inexpertis præſertim, ſignificari. *Si eſſet poſſibile*, ait Bernardinus, *quod oculus corporis humani poſſet videre unum modicum illius cœli, non poſſet imaginari, quod nedum anima, ſed nec Angeli, nec ipſe Deus poſſet eſſe pulchrior.* Quod perinde eſt, ac ſi diceret: Nec lingua explicare, nec mens valet concipere, quanta ſit Paradiſi venuſtas. Si daretur homini modicum ejus inſpicere, nec animam, nec Angelos, nec Deum ipſum, ſpecioſiorem cenſeret: ſed hoc arbitratus (velut ſi adnecteret) longè deciperetur, quia non modò Deus, & Angeli, ſed & animæ pulchriores ſunt cælo. Vide quàm affabrè S. Doctor animæ pulchritudinem cæli pulchritudini præferat?

D. Bernardin. to. 2. Ser. 48. p. 1.

Anima cælo pulchrior eſt.

3. Tri-

3. Tritum eſt illud apud Philoſophos axioma. Res omnes quo terræ ſuperſunt, eò pulchriores ſunt, & ſpectabiliores. Pulchrior & ſpectabilior eſt terrâ aër, aëre ignis, igne cœlo Paradiſus. Anima autem utpotè ſpiritualis, pulchrior Paradiſo. Audi non me, ſed eundem S. Doctorem. *Cœlum cryſtallinum eſt decies pulchrius quàm ſit cœlum ſtellatum, cœlum empyreum eſt decies pulchrius quàm cœlum cryſtallinum, & anima eſt decies pulchrior quàm ſit cœlum empyreum. Conſidera qualis, ac quam pulchra eſt anima, & quanta excellentia, & dignitatis.* Idq; ex eo confirmat, quod Creator Deus fecit hominem, nimirùm hominis animam, ad ſuam ſimilitudinem & imaginẽ, minimè verò cœlum. Quod ſi non cœlum, ſed anima Deo pulcherrimo, formoſiſſimoque confertur, credendum eſt, ſi tot cœlos, quot cælo ſtellas, procreaſſet Deus, impoſſibie penitus fore, eos, qua anima, pulchritudine decorati. *Creavit Deus hominem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam, nota quod dicit ſuam, ad denotandum, quod ſi Deus crearet plures mundos quot ſunt ſtellæ in cœlo continentes ſingulos omnia contẽta in iſto mundo, non eſſent ita pulchra, ſicut eſt anima. Audeo dicere, quod ſi eſſet poſſibile, quod homo incarnatus poſſet videre animam in abſtracto glorificatam, ipſe non crederet Deum fore pulchriorem.* Hæc Bernardinus.

Idem ibid. ſer. 40.

Non cælũ ſed anima ad imaginem & ſimilitudinem Dei creata eſt.

Idem ibid.

4. Pretioſiſſimi lapides, quorum fulgore tota cæli civitas lætatur & nitet, Ambroſio teſte, Sanctotũ animas innuunt. Jaſpis ſimplices viros, qui ſolâ fide ſalvantur, Sapphirus ſeculares quoſdam, ſecularia cæleſtibus poſtponentes: Smaragdus prædicatores, Sardonius pœnitentes: Sardius Martyres, Beryllus Anachoretas, Topacius contemplativos, Margarita Virgines: Ametyſtus Apoſtolos. Cælum itaque capſa quædam cenſenda ad recondendas Sanctorum animas fabrefacta. Ex quo liquido infertur, animam cælo pulchriorem, nobilioremque. Sanè contentum pretioſius, & nobilius eſt continẽte, ut gemma pretioſior capſa. Iiſdẽ verò verbis tranſcurrit hoc Chaſſanæus. *Anima dignior eſt cælo empyreo, in quo eſt collocanda: nam plerumque contentum dignius eſt continente, ſicut lapis pretioſus ſuam capſam valore transcendit.* Quod Ovidium, quamvis Ethnicum, non latuit, cùm dixit.

Cœlũ eſt quaſi capſa quædam ad recipiẽdas animas fabricata. Chaſſ. in Catal. p. 12. conſid. 5.

Cœloque animus præſtantior omni.

Ovid. 2. Metam.

5. Præterea certum eſt, quidquid totus habet mundus, ſive cælos, ſive Angelos, ſive ſtellas, quodque in ſinu ſuo cæli, terraque continent, ob animam fabrefactum, ejuſce nim ſunt cuncta, velut ſummi Regis Sponſæ jocalia, *Fecit Deus humanam naturã ut ſponſam ſuam, & ut videret ipſa quantũ diligeretur à Sponſo, miſit ſibi ſorſerium plenum jocalibus. Forſerium eſt univerſum, jocalia ſunt Angeli, cæli, planetæ, & cætera.* inquit Hugo. Hac ratione Deus tantâ ſpecie decoravit Angelos, pinxit cælos, ornavit aſtra, & reliqua mundi hujus formoſa: dona enim erant, illi, quam Deus ſuper omnia diligebat, præſtanda. Propterea ab aliquibus cælum, ut ait Ambroſius, non abs re *Ornamentum nuncupatũ, eò quod ſit ſtellarum monile pretioſum*, monile pretioſum animæ Dei Sponſæ. Cùm igitur mundi pulchritudo ſit propter pulchritudinem animæ, & ex Philoſopho, *Propter quod unumquodque tale, & illud magis*, credendum eſt, animam rebus omnibus, cæloque ipſo ſpecioſiorem, pulchrioremque.

Hugo de S. Vict. de arrha anime.

Mundi pulchritudo eſt propter pulchritudinem animæ, ergo anima nobilior mundo.

D. Amb. Exam. li. 4. c. 2.

6. Ut ad morum probitatem, amoremq; virtutis Apoſtolus ſuos Corinthios provocaret, citat illud Levitici: *Dicit Dominus, quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo inter eos*, quod magni momenti eſt, magnãque ponderationem efflagitat. Quid me hercle eſt anima hominis, ut in ea Deus non habitaturum dumtaxat, ſed & deambulaturum, ſe aſſerat? Si Deum præ immenſitate nec cœlum capit, cur capi ab anima tam ſpatioſè valebit, ut per eam inambulet? Mirũ non ſit, inquit Hieronymus, adeò capax eſt anima, ut cœlum excedat, ubi cælum Deum capere nequit, anima non tantùm capit, ſed capit inambulantem. *Vide, anima ſancta quàm grandis ſi, Chriſtum capit, quem cælum non capit, ſi fieri poteſt, ut aliquis anguſtè inhabitet. Deambulabo inquit, in eis. Ubicumque deambulat, utique lata domus eſt.* Habes ex dictis, probi hominis animam non ſolùm pulchriorem, ſed & ſpatioſiorem cælo. Quid ergò mirum, ſi Dominus ſic ejus conſortio delectatur, ut cælum negligat? Quod & a liundè probandum.

Arift. 1. poſt. 1. Corint. 6. 16.

D. Hier. in Pſal. 133. Cælum Deum non capit, anima autem non tantùm capit, ſed capit inambulantem.

7. De ſe, ſuoque dilecto dum loquitur ſponſa, *Dilectus meus mihi, & ego illi*, oppidò quàm diminutè loquitur, & obſcurè, ejus enim ſermo verbo fatiſcit, quod orationis eſt

Cant.

spiritus, sine quo nil certum affertur. Quidnam tibi Dilectus tuus, tuque Dilecto sanctissima Sponsa? Nunc me sententiæ Bernardi subscribo, barbaram esse linguam amoris. *Quomodo græcè loquentem non intelligit, qui Græcum non novit, nec latinè loquentem, qui Latinus non est, & ita de cæteris. Sic lingua amoris ei, qui non amat, barbara est, sicut æs sonans, & cymbalum tinniēs.* Consulendus ergò aliquis Dei amator, talisque linguæ compos, qui nobis insciis verba interpretetur amoris. En Antoninum Præsulem Hetruscorum, tanto amoris igne in Deum accensum, quod interdum ad imaginem Crucifixi raptus visus sit, & sublimis. Excellens hic, & peritus amator in amoris idiomate nō mediocriter eruditus, sic verba Sponsæ interpretatur. *Dilectus meus mihi est totum quod amo, quod cupio, quod quæro. Et ego illi, scilicet totum quod amat, quod cupit, quod quærit.* His ita stantibus, anima videtur dicere. Sicut nihil in mundo est, quod præter Deum amem, cupiam, quæram: sic nihil est in eodem, quod præter me Deus amet, cupiat, quærat. Id est tali me Deus amore prosequitur, quali nec Angelorum spiritus: tali studio me cupit, & quærit, quali nec cælos cupit, aut quærit: mansionem enim meam, cælorum mansioni præponit.

Lingua amoris barbara esse videtur non amanti. D. Bern. Ser. 79. in Cant.

Aloys. Lippom. 2. Maii.

D. Antonin. p. 1. tit. 16. c. 2. §. 12.

Deus in hoc mundo præter animam nihil amat.

8. Hoc ni fallor contemplabatur regius Vates, cum præter consuetudinem quæreret admirabundus à Deo: *Quid est homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quoniam visitas eum?* Ac si clariùs peteret. Quæso te Domine, quidnam magni est, homo, cuique rei conferendus, quod eum tanto studio, tantâ recordatione prosequeris, ut rerū aliarum, cœli præsertim, videaris oblitus, quod eum visitaturus, frequenter omittis? Quid dicendum Prophetæ, nisi quod ait Auctor Imperfectus? *Apud Deum visibilium nihil homini par: nam & cœlum, & terram, & mare propter eum fecit, & in eo magis, quàm in cœlo, delectatur inhabitans.* Animæ patrem exquirere super vacaneum nihil est, quod illi conferri valeat. Quid sit ergò homo, per similitudinem habere non potes. Rebus omnibus supereminet, pulchtiori, ac nobiliori, quam cælum ipsum donatus est specie. Propterea Deus *in eo magis, quam in cœlo delectatur inhabitans.*

Ps. 8. 5.

Imperf. hom. 89.

Nihil est quod animæ conferri valeat.

9. Quod nec Christus subticuit, cùm inquit: *Deliciæ meæ esse cum filiis hominum.* Adeò cum hominibus delector & gaudeo, ut in eis mihi majores deliciæ, quibus beatissimè vivo, repositæ videantur. Fortè si ipsum rogas. Domine, cum Angelos habeas, quorum nobilitate, ac pulchritudine mundus, velut majori quodam ornamento refulget; cur potiùs cum filiis hominum in terra, quàm in cœlo cum filiis Dei, scilicet cum Angelis, tuas ais esse delicias? *Potiùs*, respondet Hugo, *sunt ei deliciæ cum filiis hominum, quàm cum Angelis:* propterea earū tantùm meminit voluptatum, quas ex hominum capit consortio, velut si delicias, quas ex Angelorum sumit obsequio, iis collatas pro nihilo reputaret. Hinc animarum nostrarum potiùs, quàm Angelorum, cupit, quærit que habitacula.

Prov. 8. 31.

Dei deliciæ potiùs sunt cum filiis hominum quam cum Angelis. Hugo Card. ib.

10. Ineffabilis dignatio? immensa charitas? infinita pietas: Tantæ majestatis Deum, tantæ pulchritudinis, & potentiæ Dominum, cujus cuncta sunt, quæ sunt pulchra, & præcipua, perinde animarum nostrarum hospitium quærere, ut cœlum negligere censeatur. Obstupesce, ô anima, ait Bonaventura, dum hæc audis, & experiris. *Rex, cujus pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, & terra reveretur, de cujus sapientia cœlestium spirituum agmina illuminantur: de cujus clementia omnium bonorum collegia satiantur; talis tuum, ô anima, desiderat hospitium, & plusquàm cœleste palatium, appetit, & exoptat.*

D. Bonav. in Soliloq.

THEO-

THEOREMATA MORALIA

EX VERSU NONO PSAL 22. DECERPTA, DE AUGUSTISSIMO EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Vt inhabitem in Domo Domini in longitudine dierum.

EUcharisticum Psalmum regius Vates eleganter concludit: *Vt inhabitem in domo Domini in longitudine dierum.* Finem fine coronat, fine inquam: equidem inhabitatio domus Dei nostrarum finis est animarum. In ea omnis sedatur esuries, sitis omnis extinguitur, universus desinit mæror, conticescit luctus, abstergitur lacryma. Ibi Deum, quem modò sub velo panis aspicimus, iis involucris abjectis, revelato, claroque vultu videbimus.

THEOREMA UNICUM.

Vt inhabitem in domo Domini.

Neminem Deus excipit in cœlum, à quo exceptus non fuerit ex altari.

HAtenus Eucharistiæ Psaltes æternam habitationem adjungit (cùm præmisisset, *Misericordia tua*, seu Eucharistia, ut dixi, *subsequetur me*, confestim adnectit, *Vt inhabitem in domo Domini*,) quatenus non ignoret, se non, nisi ob sacrum edulium, cæli januas ingressurum. Rectè quidē, nam neminē Christus in cælum excipiet, à quo ex sacro altari receptus antea non fuerit.

1. Ex eo, quod ubi Sacerdos rem sacram perfecit, plebemque sacro pavit libamine, *Ite*, inquit, *Missa est*, quærunt plerique, quid per *Missa* vocabulum intelligi debeat: Lyturgia fortè, quæ & vulgò Missa vocatur? quasi tali voce peractam enuntiet, fideleſque è sacro templo dimittat: an occultius aliud, diviniusque mysterium: Posset quidem tale quid significare: sed Hugo de S. Victore per Missam Hostiam sacram intelligit, quàm ministet, plebe jam refecta in cœli penetralia, Deique Patris *Ly Missa quid significet.*

Quid significent illa sacerdotis verba: Ite missa est. Hugo de S. Vict. Canon. Miss. c. 1. Ps. 23. 7. Nulli Christus cœli requiem dabit, nisi in quo requiè invenit in terra. D. Bona. in Solil. D. Aug. ser. 26. de verb. Dñ.

trìs ad dexteram; enuntiare missam, erudiens post sacram refectionem ad cœlestem requiem festinare. *Dicit ite missa est, quasi dicat: Hostia à nobis ad Patrem remissa est, ideò ite; id est, festinate, sicut dicit Apostolus. Festinemus ingredi in illam requiem.* Quia sacro depasti ferculo, Dominum ad Patrem, unde nobis advenerat, misimus, festinemus in cœlum, properemus ad patriam, curramus in odorem unguentorum suorum: janitoribus cæli dicamus, *Attollite portas Principes vestras*, Dei domum ingredi satagemus. Quo merito? quâ spe, quâ fiduciâ? Quia Christum excepimus. Nulli sanè Christus cœli requiem negat, in quo requiè invenit in terra. *Negare siquidem cœli requiè non poterit, qui sibi in hac vita requiem præparavit*, ait Bonaventura.

Deus cœlum suum non negabit ei cujus toties usus est diversorio. Apoc. 21. 4

2. Huc illud pertinet Augustini: *Beati, qui Christum suscipere in domum propriam meruerunt.* Hoc est Quibus sui cordis in domum datum est Christum exipere, beatos reputo. Cur beatos, cùm huic mundo superstites mortalis vitæ devexentur ærumnis? detineantur injuriis: subjaceant malis? miseri potiùs sunt censendi, quàm beati, & felices. Ita quidem. Sed Doctor eximius tales non in hac vita, sed in alia beatificat. Hic certum est, neminem beari posse, ubi nullus tantis oneratur bonis; ut eum nulla premat angustia. In cœlo tantùm vera est expectanda felicitas. Ibi *absterget Deus omnem lacrymam ab oculis Sanctoum, & jam non erit amplius, neque luctus, neque clamor, sed neque ullus dolor, quoniam priora abierunt.* Notandum verò ab Augustino Christi hospitem beatificari, *Beati, qui Christum suscipere in domum propriam meruerunt*, quales sunt, qui dignè communicant, hos beatos censet, & in albo beatorum conscriptos: fieri namque non potest, æternâ non potiri felicitate. Negabit ei Dominus cœlicam mansionem, cujus tantoties usus est diversorio.

D. Bernardin. to. 2. ser. 9. ar. 2. c. 3. Christus hamus est

3. Verbum Dei Christus hamo à Bernardino confertur. *Verbum Dei hamo simile est.* Pulchra collatio. Hamus est Christus: nam hami instar mortalium corda capit, rapit, effert benignitate, clementiâ, specie. Rursum hamus ferrum est esca circumvolutum, clausumque: Christus itidem *hamũ ferreum habet in esca, id est, verum Deum in carne vera*, ait Rupertus. Demum, ne latum unguem à Bernardino discedam, idcircò Dominus hamo confertur. *Quia, nisi capiatur, non capit.* Nisi enim Christum capias ex altari, minimè te ipse capiet in cœlum, capi quærit, ut capiat. Hamus est.

quia nisi capiatur, non capit. Rup. de Div. Off. li. 4. c 19. D. Bernardin. ibid.

4. Ante sedem summi Judicis toto mundo coacto, ut justis meritorum præmia, reprobis pœnæ, ut dignum est, decernantur: sicut illos lætabundus Dominus cæli advocabit ad aulam, *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum*: sic istos indignabundus ad antra depellet inferni. *Discedite à me maledicti in ignem æternum* Rationem hujus rei potissimam assignabit justis. *Hospes eram & collegistis me*: reprobis: *Hospes eram, & non collegistis me.* Sed quandonam terræ Dominus hospes fuit in terra? Dum residet in altari, ubi, ut inquit Hugo, hospes est & peregrinus, nostri cordis quærens hospitium. *Verè enim hospes est sub speciebus istis, quasi sub veste peregrina.* Talem hospitem recipiunt justi, dum dignè & devotè communicant, quem Communionis osores à se longè repellunt. Jure igitur optimo, ubi justos in cœlum excipiet, malos in ignem dejiciet. Neminem enim in cœlum excipit, à quo è sacro altari non fuerit antea receptus. Hinc illud Augustini. *Hospes in terra esse voluit Dominus cœli, peregrinus in mundo, per quem factus est mundus. Hospes esse dignatus est, ut tu haberes suscipiendo benedictionem.* Nimirum eam, qua gaudebunt Sancti olim in novissimo die; qui, quoniam Christum hospitem exceperunt, à Christo in incolatum cælorum excipientur.

Matt. 25. 34.

Matt. ibid

Hugo Cardin. in c. 6. Ioan.

Christus hospitium in terra à nobis acceptum cælo compensat. D. Aug. ser. 149. de temp.

5. Recenset Gregorius, teneræ ætatis monachum suo plus licito diligentem, furtim, ac sine benedictione è monasterio exisse: eodẽ que die defunctum. Qui cùm sepulturæ à parentibus traderetur, postridie projectus à terra, atq; inhumatus, inventus est. Iterumq; sepultus, iterum etiam mirabilitet projectus. Res tandem delata ad D. Benedictum, Christi corpus deferentibus præstitit, *Ite*, dicens, *atque hoc Dominicum corpus super pectus ejus cum magna reverentia ponite: & sic sepultura eum tradite. Quod dum factum fuisset*, sequitur Gregorius, *susceptum corpus ejus terra tenuit, nec ultrà projecit*,

Memorabilis historia.

D. Greg. li. 2. c. 24. Dial.

cit. Vides quo pacto terra repellere non potuit corpus, quod sacram Synaxim acceperat? Sanè nec cœlum animam, sacro eodem pane refectam, æterna repellet è requie.

6. Neque te latet Eliam, ut ad Dei montem accederet, pane subcinericio pastum, quem de cœlo Angelus, ut roboraretur, attulerat: eoque mox confortatum, fultum, roboratum, feliciter pervenisse. *Et ambulavit in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei.* Per subcinericum panem Eucharistiam accipe. *Panem subcinericius Christus est sub sacramento in memoriam passionis oblatus.* ait Bonaventura. Hic panis subcinericius cœli viam peragrantibus tantæ necessitatis est, ut nisi eò roboratus, nemo cœli sedes attingat. Tria ex hoc mundo ad cœlum volantibus imminent discrimina. In limine primum, ubi eum, ut rapiant, dracones inferorum expectant: quos sacro jam assumpto longè, lateque fugiunt. *Tunc Dæmones,* ait Vincentius, *sentientes Christi præsentiam fugiunt.* Alterum in aëre, ubi iter suum magna horribilium Dæmonorum acies obsidet: à quibus, si devotè, dignèq; communicaverit, detinere non poterit. *Dæmones fugiunt ex Christi præsentia, & transit,* ait idem. Postremum in cœli janua, à qua, ne repellatur, oportet communicasse. Christus enim ibi vigilanter assistit, ut quos sui corporis Sacro nutritos invenerit, in gaudium æternum admittat, jejunos verò repellat. Hæc ex eodem dicens. *Quia non recepisti me, nec ego recipiam te; amen dico tibi, non intrabis huc.* Excipe ergò illum è sacro altari, ut ab eo postmodum recipiatis in cælum.

7. Vulgare est illud Augustini: *Venale habeo regnum cœlorum.* Vulgare, inquam, sed forsitan insuave. Quis, oro, Midæ, Crœsoque ditior tam magnum regnum emere, sibique valebit acquirere? Nec si totum aurum, quod ubique gentium habetur, & terra occludit, attuleris, tanta possessione potieris. Unde igitur nobis tantæ rei pretium omne pretium excedentis? Tametsi mundo tale pretium desit, non deest Ecclesiæ Dei. Habet enim in mensa altaris nummum pretiosissimum, quo non unum, sed plures cœli forent, sibi potest acquirere. Habet, inquam Eucharistiam, quam ideò, ut toties repetitum est, nummi præfert imaginem. Hanc si nequam anima è mundo egrediens secum non tulerit, repelletur à regno Dei. Stat Christus præ foribus tale regni sui pretium exigens, ut accedentes ejus possessione dicentur. *Cum autem anima peccatoris coram Domino præsentatur, confusione plena, voce terribili, interrogat eam dicens: Quod est illud pretium, quod tecum attulisti:* Scribit Bernardinus. Operæ pretium est igitur, te ex hoc mundo Christum nummum excipere, ut tibi Christus regnum vendat cœlorum, teque ejus possessorem constituat.

8. Demum velim te meminisse, divinam Eucharistiam cœli pignus vocari. *O sacrum convivium, in quo Christus sumitur, & cælestis gloriæ nobis pignus datur.* clamat S. Mater Ecclesia. Cur cœli pignus? Ut liquido advertas nequaquam ei fores cœli dehiscere, qui secum eam non tulerit ex hoc mundo. *Pignus est, quod datur propter rem creditam, quæ dum redditur, statim pignus aufertur.* habet Isidorus. Cui cœlestis gloriæ promissum est regnum, ut dum in mundo est, talis possessionis certam spem habeat, ceu quoddã pignus porrigitur Eucharistia, quam Christus in cœli limine, ut cælum præstet, efflagitat. Eam verò si non exceperis, quonam pacto te Christus excipiet? Prius reddendum est pignus, quàm res, cujus pignus erat retribuatur.

9. Ego autem, ut dicam cum Theodoreto, libri hujus Lectores obsecro, ut si benè, & concinnè repositus fuerit, utilitatem ex his rebus percipiant, si verò arcana sancti spiritus mysteria assecuti non sumus, ne nobis succenseat. Quæ enim invenire potuimus, omnibus abunde proposuimus: & quæ à Patribus nostris didicimus, studuimus afferre. Quem nos quidem laborem suscepimus, ut sine labore cæteris fructum afferamus. Quos precor, & obtestor, ut suis precibus nostrum laborem compensent, illisq; adjuti verbis opera adjungantur, ac veram felicitatem, ex utrisq; compositam, reportemus? qui enim fecerit, & docuerit, magnus vocabitur in regno cœlorum. Hæc mea denique meliori Doctorum judicio, ac sanctæ præsertim Romanæ Ecclesiæ correctioni, quam libentissimè emendanda subjicio.

1. Reg. 19. 8. *D. Bonav. ser. 2. Cinerr.* *Nisi quis reficiatur & confortetur pane Eucharistico cœli sedes non attinget.* *D. Vinc. ser. Oct. Corp. Christi.* *Cura moriturus ac capere via ticum, ut à Deo recipiaris in cœlum.* *D. Aug. Eucaristia nummus est aureus quo non unum sed plures cœli comparari possunt.* *D. Bern. ser. 14. ar. 3. c. 1.* *In Offic. Corp. Christi.* *Cur Eucharistia cœlestis gloriæ pignus dicatur.* *D. Isido. Etym. lib. 5. c. 25.* *B. Theod. in fine expos. Psal.* *Authoris protestatio*

INDEX THEOREMATVM MORALIVM.

EX TITULO ET VERSIBUS PSALMI VIGESIMI SECUNDI DECERPTORUM.

De Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.

Ex Titulo Pſalm. 22.

In finem Pſalmus David. pag. 3. col. 1.

THEOREMA PRIMUM.

In finem.

Tam magnum bonum eſt Euchariſtia quod ferè neque in cœlis ſit majus. *pag. 3. col. 1.*

THEOREMA SECUNDUM.

In finem.

Tanti Deus homines facit, ut eis quotidie effundat theſauros ſanguinis ſui. *pag. 8. col. 2.*

THEOREMA TERTIUM.

In finem.

Amotis triumphus Euchariſticum ſacrum. *pag. 13. col. 1.*

THEOREMA QUARTUM.

In finem.

Cœcorum theatrum eſt Euchariſtia, ut qui magis vidēt, minus videant, *pag. 17. col. 3*

THEOREMA QUINTUM.

Pſalmus David.

Imminueretur Chriſto clangor ſuæ laudis, ſi non inſtitutiſſet ſacrificium laudis. *pag. 21. col. 1.*

THEOREMA SEXTUM.

Pſalmus David.

Angelorum ſymphonia perſtrepant ſacra Altaria. *pag. 24. col. 2*

THEOREMA SEPTIMUM.

Pſalmus David.

Divinæ Omnipotentiæ opus admirandum, maximum, fereque ſupremum, Euchariſtia. *pag. 28. col. 1.*

THEO-

THEOREMA OCTAVUM.

Pſalmus David.

Amantium Eſca Sacroſancta ſynaxis, *pag. 32. col. 2.*

THEOREMA NONUM.

Pſalmus David.

Perinde Sanctorum corda Chriſtum eſuriunt, ut præ ardenti eſurie nunquam non elangueant, non inſaniant, non pereant, *pag. 36. col. 1.*

THEOREMA DECIMUM.

Pſalmus David.

Magno Deus amoris igne ſuccenſus, languet in Euchariſtia, *pag. 40. col. 1.*

II.

THEOREMATA MORALIA.

Ex Verſu Primo Pſal. 22. decerpta.

Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco paſcuæ, ibi me collocavit.

THEOREMA PRIMUM.

Dominus regit me.

Dum Rex Regum Chriſtus ſedet in throno altaris, dulceſcit ejus majeſtas, *pag. 44. col. 2.*

THEOREMA SECUNDUM.

Dominus regit me.

Hominem manſuefacit Euchariſticum ſacrum, *pag. 48. col. 1.*

THEOREMA TERTIUM.

Dominus regit me.

Quod ex homine homo non tranſeat in brutum, ſacræ ſynaxi debet, *pag. 51.*

THEOREMA QUARTUM.

Dominus regit me.

☞ Mira Dei pietas, quod panem corporis ſui non ſolum innocentibus, ſed & pœnitentibus præbet, *pag. 54. col. 2.*

THEOREMA QUINTUM.

Nihil mihi deerit.

Cui cœlicum manna non deeſt, nihil quidpiam deeſt, *pag. 58. col. 2.*

THEOREMA SEXTUM.

Nihil mihi deerit.

Ut Deificaretur homo, Deus homo factus eſt cibus hominis, *pag. 61. col. 2.*

THEOREMA SEPTIMUM.

Nihil mihi deerit.

Bona gratia gratiarum tribunal, *pag. 65. col. 1.*

THEO-

THEOREMA OCTAVUM.

Nihil mihi deerit.

Deficeret Ecclesia, si Deus eam cœli pabulo non reficeret. *fol.68. col. 1.*

THEOREMA NONUM.

Nihil mihi deerit

Nihil quod Deus non sit, explet animæ ventrem. *fol.72. col.1.*

THEOREMA DECIMUM.

Nihil mihi deerit.

Omnibus numeris absolutus debet esse Christi conviva. *pag.67. col.3.*

THEOREMA UNDECIMUM.

Nihil mihi deerit.

Quisquis indignè Christum manducat, non manducat Christum. *fol.80.col.1.*

THEOREMA DUODECIMUM.

In loco pascua ibi me collocavit.

Christiani hominis ingenuitas in eo maxime enitet, quod carne Dei sui, quotidie delicietur. *pag.83.*

THEOREMA DECIMUM TERTIVM.

In loco pascua ibi me collocavit

Nimis honorandi sunt sacerdotes, quorum gratia Gratiæ delitiamur edulio. *pag.67. col.1.*

THEOREMA DECIMUM QUARTVM.

In loco pascua ibi me collocavit

Unum recipit, duos dejicit sacrum Christi sympolium. *pag.90. col.2.*

THEOREMA DECIMUM QUINTUM.

In loco pascua ibi me collocavit.

Parvulus digne capit, quem orbis totus non capit. *pag. 83. col. 2.*

THEOREMA DECIMUM SEXTUM.

In loco pascua ibi me collocavit.

Rerum omnium pulchertimum locus decet pulchertimus. *pag. 97. col.1.*

THEOREMA DECIMUM SEPTIMUM.

In loco pascua ibi me collocavit.

Amor noster Christus, expositus in altari, raptor cordium est, *pag. 101. col.1.*

THEOREMA DECIMUM OCTAVUM.

In loco pascua ibi me collocavit.

Dum Eucharisticas degustaveris dapes, cuncta oblectamenta trades oblivioni. *pag. 105. col. 1.*

THEO-

THEOREMA DECIMUM NONUM.

In loco paſcuæ ibi me collocavit.

Non modò Chriſtus eſus, ſed identidem viſus, mito recreat modo, *pag.* 108. *col.* 2.

THEOREMA VIGESIMUM.

In loco paſcuæ ibi me collocavit.

Euchariſtia uterus eſt, in quo homo regeneratur in Angelum, *pag.* 111. *col.* 2.

THEOREMA VIGESIMUM Primum.

In loco paſcuæ ibi me collocavit.

Euchariſtia laborantis animæ jucundiſſimum hoſpitium, *pag.* 115. *col.* 2.

EX VERSU SECUNDO.

Pſal. 22.

Super aquam refectionis educavit me, animam meam convertit.

THEOREMA PRIMUM.

Super aquam.

Admirabilis plane dignatio, qua ubi ſibi Chriſtus paſſionis ſuæ præelegerit amara, nobis aſſervaverit dulcia, *pag.* 119. *col.* 2.

THEOREMA SECUNDUM.

Super aquam refectionis.

In cælo eſt, qui cæli menſæ recumbit, *pag.* 124. *col.* 1.

THEOREMA TERTIUM.

Super aquam refectionis.

Mirabilis animæ dignitas accumbentis in menſa, cujus miniſtri ſunt Angeli, *pag.* 128. *col.* 1.

THEOREMA QUARTUM.

Super aquam.

Panis vitæ mors mundo vivis, mortuis vita *pag.* 131. *col.* 1.

THEOREMA QUINTUM.

Super aquam.

Ardet ara Chriſti, ſuoque accendit ardentes ardore, *pag.* 134. *col.* 2.

THEOREMA SEXTUM.

Super aquam refectionis.

Mirum ſympoſium, panem apponens, qui cibum, & potum unum effundens, qui potum & cibum; exhibet convivantibus, *pag.* 138. *col.* 1.

THEOREMA SEPTIMUM.

Super aquam refectionis.

Sacra Euchariſtia contemplantium eſca, *pag.* 141. *col.* 1.

THEOREMA OCTAVUM.

Educavit me.

Puriſſimum Chriſti lac ſoli pueri exugunt, *pag.* 145. *col.* 1.

THEOREMA NONUM.

Educavit me.

Euchariſtico pharmaco juveneſcunt ſenes, juveneſque ſervantur à ſenio, *pag.* 148. *col.* 1.

THEOREMA DECIMUM.

Animam meam convertit.

Sacra hoſtia mentis, non ventris eſt cibus: animam, non corpus reficit, *pag.* 152. *col.* 2.

THEOREMA UNDECIMUM.

Animam meam convertit.

A Deo perenni novorum locorum hoſpite, niſi novus ſis, nunquam inhabitaberis, *pag.* 156. *col.* 1.

THEOREMA DUODECIMUM.

Animam meam convertit.

Quos Euchariſtia reficit, è terra erigit, ut in cælum extollat, *pag.* 106. *col.* 1.

EX VERSU TERTIO.

Pſal. 22.

Deduxit me ſuper ſemitas juſtitiæ, propter nomen ſuum.

THEOREMA PRIMUM.

Deduxit me.

Magnum humilitatis exemplar Chriſtus in Euchariſtia, *pag.* 164. *col.* 1.

THEOREMA SECUNDUM.

Super ſemitas juſtitiæ.

Ut dignè Chriſtum accipias, Chriſtus fias, *pag.* 167. *col.* 2.

THEOREMA TERTIUM.

Deduxit me ſuper ſemitas juſtitiæ.

Deduxit me ſuper ſemitas juſtitiæ, Dæmonem in corde hoſpitari, & Chriſtum ore ſuſcipere, facinus execrandum, *pag.* 170. *col.*

THEO-

THEOREMA QUARTUM.

Superfemitas justitiæ.

Horrendo pavendoque pane pascendus, paveat Christianus, *pag.* 173. *col.* 2.

THEOREMA QUINTUM.

Superfemitas justitiæ.

Ut cæli vivas incola, cæli panem esurus, *pag.* 117. *col.* 1.

TEOREMA SEXTUM.

Superfemitas justitiæ.

Æque Deus in communicante castitatem diligit, ac odit incontinentiam, *pag.* 180. *col.* 2.

THEOREMA SEPTIMUM.

Propter nomen suum.

Procul sint immunditiæ, undè Deus mundissimus nobiscum præsto est, *pag.* 185. *col.* 1.

THEOREMA OCTAVUM.

Propter nomen suum.

Nostratum animarum zelus Deum è cælo trahit, & detinet in altari, *pag.* 118. *col.* 2.

EX VERSU QUARTO.

Psal. 22.

Nam etsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es.

THEOREMA PRIMUM.

Nam etsi ambulavero.

In agone mortis certantibus dat robur, fert auxilium adversus hostes Hostia, *pag.* 139. col. 1.

THEOREMA SECUNDUM.

In medio umbra mortis.

Expers est mortis, cui cibus est vitæ, *pag.* 199 *col.* 1.

THEOREMA TERTIUM.

In medio umbra mortis.

Carnis vitam prorogat, mortemque eliminat, Eucharisticum pharmacum, *pag.* 203. *col.* 2.

THEOREMA QUARTUM.

In medio umbra mortis.

Non regnabit per peccatum Diabolus, ubi regnat per Eucharistiam Dominus, *pag.* 207. *col.* 1.

THEOREMA QUINTUM.

In medio umbra mortis.

Sapientia satur, sapientissimus est, *pag.* 210. *col.* 1.

THEOREMA SEXTUM.

Nam etsi ambulavero, &c.

Fons lucis Eucharistia, splendet ex ea potatus, splendet enim splendor pastus, *pag. 213. col. 1.*

THEOREMA SEPTIMUM.

Non timebo mala.

Eucharistica dulcitudine dulcescunt hujus vitæ labores, *pag. 216. col. 2.*

THEOREMA OCTAVUM.

Non timebo mala.

Nullum timeat malum, nullum non speret bonum, Eucharistiæ particeps *pag. 220. col. 2.*

THEOREMA NONUM.

Quoniam tu mecum es.

Nostræ Deus consulit infirmitati, dum obvelatus residet in Eucharistia, *pag. 224. col. 1.*

THEOREMA DECIMUM.

Quoniam tu mecum es.

Eodemmet in corde, in quo cæli Rex constituitur, Dæmonem hospitari, quam horrendum facinus, *pag 228. col. 2.*

THEOREMA UNDECIMUM.

Quoniam tu mecum es.

Quædam incarnationis extensio est Eucharistia, à Divino amore adinventa, *pag. 235. col. 1.*

THEOREMA DUODECIMUM.

Quoniam tu mecum es.

Quidam Carcer est Sacramentum: in quo ne quos amat, relinquat, se Deus occlusit, *pag. 235. col. 2.*

THEOREMA DECIMUM Tertium.

Quoniam tu mecum es.

Æque divina Majestas, sedens in solio altaris, quam regnans in subsellio cæli, pertimescenda est, *pag. 239. col. 1.*

EX VERSU QUINTO.

Psal. 22.

Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.

THEO-

THEOREMA PRIMUM.

Virga tua, &c.

Tali affectus est dulcitudine Deus, dum pro nobis penderet in Cruce, quod ut ea perpetim frueretur, sacrum altaris instituit. *pag.* 243. *col.* 1.

THEOREMA SECUNDUM.

Virga tua.

Purissimo ac sanctissimo Corpori Redemptionis, purissimum ac sanctissimum convenit habitaculum, *pag.* 245. *col.* 2.

THEOREMA TERTIUM.

Virga tua.

Frumentum electorum, & vinum germinans Virgines, Deiparæ debetur Virgini. *pag.* 249. *col.* 2.

THEOREMA QUARTUM.

Virga tua.

Horrendam judicii faciem præferunt sacra Altaria, *pag.* 253. *col.* 2.

THEOREMA QUINTUM.

Virga tua.

Christi pane depastus, magno sanctorum Angelorum agmine constipatur, *pag.* 256. *col.* 1.

THEOREMA SEXTUM.

Et baculus tuus.

Mira vis fidei nostræ, sine qua nec cæli munera, nec munerum elargitorem, Deum possumus promereri, *pag.* 259. *col.* 1.

THEOREMA SEPTIMUM.

Baculus tuus.

Ad sacrum Ecclesiæ symposium non nisi per pœnitentiæ fores peccatoribus patet aditus, *pag.* 262. *col.* 1.

THEOREMA OCTAVUM.

Baculus tuus.

Sanctæ Crucis fructu fruimur in altari, *pag.* 265. *col.* 2.

THEOREMA NONUM.

Baculus tuus.

Prædulcissimus animarum ros æstuantium in Purgatorio sacrosancta synaxis, *pag.* 269. *col.* 1.

THOREMA DECIMUM.

Baculus tuus.

Unus, idemque panis, dulcescit justis, & amarescit injustis, *pag.* 273. *col.* 1.

THEOREMA UNDECIMUM.

Ipsa me consolata sunt.

Ad Solamen nostri exilii paratur mensa Domini, *pag.* 276. *col.* 2.

EX VERSU SEXTO.

Psal. 22.

Parasti in conspectu meo mensam, adversus eos, qui tribulant me.

THEOREMA PRIMUM.

Paraſti.

Regales Euchariſtiæ dapes ſolis Regibus patent, *pag.* 280. *col.* 1.

THEOREMA SECUNDUM.

Paraſti.

Deus ad nos adveniens, ſtudioſè à nobis excipiendus eſt appetitu, *pag.* 283. *col.* 2.

TEOREMA TERTIUM.

In conſpectu meo.

Indignus eſt veſci Chriſto, qui non eſurit, nec ſitit Chriſtum, *pag.* 286. *col.* 2.

THEOREMA QUARTUM.

Paraſti.

Sacrum Chriſti ſympoſium ſpiritualium delitiatum Cornucopia, *pag.* 290. *col.* 2.

THEOREMA QUINTUM.

In conſpectu meo.

Exeerandum hypocritæ ſcelus, dum Chriſtum manducat, ut lateat. *pag.* 293. *col.* 2.

THEOREMA SEXTUM.

In conſpectu meo.

Angelorum eſca non niſi Angelos paſcit, *pag.* 297.

THEOREMA SEPTIMUM.

Menſam.

Summum terræ gaudium Auguſtiſſimum Sacramentum, *pag.* 301. *col.* 1.

THEOREMA OCTAVUM.

Menſam.

Nulli non communis ſacroſancta communio, *pag.* 304. *col.* 2.

THEOREMA NONUM.

Menſam.

Viris, viribuſque præſtantibus, non effrænatis, & pueris paratur menſa Domini. *pag.* 305.

THOREMA DECIMUM.

Adverſus omnes, qui tribulant me.

Sicut magna eſt culpa, qua ſe aggravat homo, dum Chriſtum manducat cum culpa: ſic magna eſt pœna, quæ pro tali plectendus eſt culpa, *pag.* 308.

EX VERSU SEPTIMO.

Pſal. 22.

Impinguaſti in oleo caput meum, & calix meus inebrians quam præclarus eſt, *pag.* 313.

THEOREMA PRIMUM.

Impinguaſti in oleo.

Quos Spiritus ſanctus non præparat, filius Dei non inhabitat, *ibid.*

THEOREMA SECUNDUM.

Impinguaſti in oleo.

Fons totius pulchritudinis noſtræ ſancta Chriſti ſynaxis, *pag.* 316.

THEO-

THEOREMA TERTIUM.

In oleo.

Qualis ad Christum accesseris, talis ad te Christus accedet, *pag.* 320.

THEOREMA QUARTUM.

Et calix meus.

Non nisi in aula amoris aulæis ornata non manet Emanuel, *fol.* 325.

THEOREMA QUNTUM.

Calix meus.

Ex amoris vena Christi sanguis ebullit, *pag.* 228.

THEOREMA SEXTUM.

Morborum animæ saluberrimum pharmacum sacra Eucharistia, 331.

THEOREMA SEPTIMUM.

Christus comestus comedentes Christos effingit, 335.

EX VERSU OCTAVO.

Psal. 22

Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ.

THEOREMA PRIMUM.

Et misericordia tua.

Nemo ditior Christi conviva. *pag.* 313.

THEOREMA SECUNDUM.

Subsequetur me.

Magna venustas animæ, cujus consortium Deus cælorum sedi præponit. *Pag.* 344.

EX VERSU NONO.

Psal. 22,

Et ut habitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.

THEOREMA UNICUM.

Neminem Deus excipit in cælum, à quo exceptus non fuerit ex altari, *pag.* 348.

INDEX LOCORUM SACRÆ SCRIPTVRÆ.

QVÆ IN HOC OPERE FVSIVS explicantur, & illuſtrantur.

Primus Titulum vel verſum, Secundus Theorema, Tertius Numerum indicat.

GENESIS.

Caput 1.

Ver. 26. *Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. Ex. v.* 1, *Theor.* 9. *num.* 4.

Cap. 2.

Ver. 9. *Produxit Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum viſu, & ad veſcendum ſuave. Ex v.* 6 *Theor.* 1. *n.* 5.

V. 16. *Ex omni ligno Paradiſi comede. Ex v.* 6. *Theor.* 4. *n.* 4.

Cap. 3.

V. 8. *Cum audiſſet vocem Domini Dei deambulantis in Paradiſo ad auram poſt meridiem. Ex v.* 7. *Theor.* 3. *n.* 16.

V. 15. *Ipſa conteret caput tuum. Ex v* 5. *Theor.* 3. *n.* 6.

V. 19. *In ſudore vultus tui veſceris pane tuo Ex v.* 6. *Theor.* 2. *n.* 9.

V. 24. *Collocavit Deus ante Paradiſum voluptatis Cherubim, & flammeum gladium, & verſatilem, ad cuſtodiendum viam ligni vitæ. Ex v.* 5. *Theor.* 6. *n.* 11.

Cap. 6.

V. 3. *Non permanebit ſpiritus in homine quia caro eſt. Ex v.* 3. *Theor.* 6. *n.* 11.

Cap. 7.

V. 7. *Dicit Dominus Abrahæ. Dabo tibi filium cui benedicturus ſum: cecidit Abraham in faciem ſuam, & riſit. Ex v.* 6. *Theor.* 7 *num.* 1.

Cap. 22.

V. 2. *Tolle filium tuum, & offer eum in holocauſtum. Ex v.* 4 *Theor.* 12. *n.* 2.

Cap. 25.

V. 7 *Fuerunt autem dies vitæ Abrahæ centũ ſeptuaginta quinq; annis & deficiens mortuus eſt*

est in senectute bona. Ex v.2. Theor.8.n.4. v.4. Theor.1. n.1.

Cap. 28.

V.12. Vidit scalam stantem super terram, & cacumen ejus cœlos tangens. Ex Tit. Theor.10. num.7.

v.17. Quam terribilis est locus iste, non est hic aliud, nisi Domus Dei & porta cœli. Ex v. 2. Theor.2.n.2.

Cap. 32.

v.26. Dimitte me, jam enim ascendit aurora, Ex v.6. Theor.2.n.5.

Cap. 39.

V.20. Tradidit Ioseph in carcerem, Ex v.4. Theor.12.n.3.

Cap. 41.

v.7. Septem spica pullulabant in culmo uno, plena atque formosa. Ex v.1. Theor. 4.n.2.

Cap. 44.

v.1. Præcepit dispensatori domus suæ dicens: Imple saccos eorum frumento, quantum possunt capere. Ex Tit. Theor.1.n.3.

Cap. 49.

v.21. Pinguis panis ejus, & præbebit delitias Regibus. Ex v 1. Theor.7.n.5. Et Theor.9.n.1. Et v.6. Theor.2.n.11.

EXODI.

Cap. 3.

v.2. Videbat quod rubus arderet. Ex v.4. Theor.13.n.1.

v.5. Ne Appropries huc; solve calceamentum de pedibus tuis: locus enim in quo stas terra sancta est. Ex v.6. Theor.6.n.9.

v.7. Vidi afflictionem populi mei in Ægypto, & sciens dolorem ejus, descendi ut liberem eum. Ex v.5. Theor.11.n.4.

Cap. 12.

v.2. Mensis iste vobis principium mensium primus erit in mensibus anni. Decima die mensis hujus tollet unusquisque agnum per familias, & domos suas &c. Ex v.2. Theor.11.n.11. Et v.5. Theor.7.n.1.

v.8. Edent carnes nocte illa assatas igne. Ex v.2. Theor.4.n.8. Et v 5. Theor.8 n 2.

v.11. Comedetis festinanter. Ex v.6 Theor. 3.n.13.

Ibidem. Sic autem comedetis illum, renes vestros accingetis &c. Ex v.3. Theor.6.n.12.

v.46. Os non comminuetis ex eo. Ex v.1. Theor.12.n.1.

Cap. 16.

v.4. Ecce ego pluam vobis panes de cœlo: egrediatur populus, & colligat quæ sufficiunt. Ex v.2. Theor.11.n.10. Et v.6. Theor. 3.n.2.

v.12. Vespere comedetis carnes & mane saturabimini panibus. Ex v.2. Theor.11.n.11.

v.13. Mane ros jacuit per circuitum castrorum. Ex v.7. Theor.1.n.2.

v.14. Apparuit in solitudine minutum & quasi pilo contusum. Ex v.5. Theor.8.n.6.

Cap. 17.

v.2. Vbi non erat aqua ad bibendum populo. Ex v.2. Theor.6.n.3.

Cap. 18.

v.12. Venerunt Aaron, & seniores Israel, ut comederent panem cum eo coram Deo. Ex v.1. Theor.10.n.7.

Cap. 19.

v.6. Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. Ex v.2. Theor.2.n.8.

v.18. Totus mons fumabat, eo quod descendisset Dominus super eum in igne. Ex v.3. Theor.4.n.9.

Cap. 23.

v.14. Non apparebis in conſpectu meo vacuus. Ex v.54. Theor.1.n.4.

Cap. 24.

v.6. Tulit itaque Moyſes dimidiam partem ſanguinis, & miſit in creaturas. Ex v.1. Theor. 10.num.6.

Cap. 25.

v.8. Facient mihi ſanctuarium, & habitabo in medio eorum. Ex v.1. Theor.2.n.4.

v.7. Facies propitiatorium ex auro mundiſſimo. Ex v.4. Theor.6.n.5.

v.18. Duos quoque Cherubim aureos & ductiles facies ex utraque parte oraculi. Cherubinus ſit in latere uno, & alter in altero, reſpiciantque ſe mutuo verſis vultibus in propitiatorium Ex v.2. Theor.3.n.2. & v.3. Theor. 3.n.6.

v.25. Facies menſam de lignis Sethim faciesque illi labrum aureum, & ipſi labro coronam interraſilem, altam quatuor digitis. Ex v.6. Theor.9 n.2.

v.30. Ponesque ſuper menſam panes propoſitionis in conſpectu meo ſemper. Ex v.1. Theor.2. n.1. Et v.1. Theor.9.n.14. Et v.54. Theor.1. num.2.

v.11. Facies candelabrum ductile de auro mundiſſimo. Ex v.5. Theor. 4.n.15.

Cap. 26.

v.35. Menſa ſtabit in parte Aquilonis. Ex v.2. Theor.5.n.6.

Cap. 28.

v.21. Poneſque in eo quatuor ordines lapidum, habebuntq; nomina filiorum Iſrael, duodecim nominibus celabuntur. Ex v.3. Theor 4.num. 13.

v.22. Facies in rationali catenas ſibi invicem cohærentes, ex auro puriſſimo. Ex v. 4. Theor.22.n.4.

Cap. 30.

v.1. Facies altare ad adolendum thimiama de lignis Sethim, veſtieſque illud auro puriſſimo Ex v 3. Theor.7.n.2.

v.10. Et expiabit Aaron ſuper cornua ejus ſemel in anno. Ex v.3. Theor.7.n.10.

v.18. Facies & labium æneum cum baſi ſua ad lavandum. &c. Ex v.3. Theor.7. n.4.

Cap. 33.

v.11. Loquebatur Deus ad Moyſen facie ad faciem. Ex Tit. Theor.9.n.6.

v.13. Si inveni gratiam in oculis tuis oſtende mihi faciem tuam, Ex Tit. Theor.9.n.6.

v.20. Non poteris videre faciem meam: non enim videbit me homo & vivet. Ex v.1, Theor,19.n.4.

Cap. 34.

v.35. Ipſe operiebat faciem ſuam, ſi quando loquebatur ad eos. Ex v.4. Theor.6.n.4.

LEVITICI.

Cap. 1.

v.24. Homo, qui obtulerit ex vobis hoſtiam Domino de pecoribus, ponat manum ſuper caput hoſtiæ. Ex v.4. Theor.2.n.10.

Cap. 2.

v.1. Anima cum obtulerit oblationem ſacrificii Domino, ſimilis erit ejus oblatio, fundetque ſuper eam oleum. Ex Tit. Theor.3.n.9. Et v.1. Theor.7.n.3.

Cap. 6.

v.29. Omnis maſculus degenere ſacerdotali veſcetur carnibus ejus. Ex v.6. Theor.9. num.4.

Cap.

Cap. 10.

v.14. Pectuſculum, quod oblatum eſt, edetis in loco mundiſſimo. Ex Tit. Theor. 1. n. 2.

Cap. 14.

v.36. Efferant univerſa de domo, priuſquam ſacerdos ingrediatur in eam. Ex v. 3. Theor. 7. n. 6.

NUMERORUM.

Cap. 8.

v.2. Candelabrum in auſtrali parte erigati, ut lucerna contra boream è regione reſpicerent ad menſam panum propoſitionis. Ex v. 5. Theor. 11. n. 2.

Cap. 10.

v.10. Si quando habebitis epulum, & dies feſtos, & Calendas, canetis tubis. Ex v. 6. Theor. 7. num. 11.

Cap. 11.

v.7. Erat autem man quaſi ſemen Coriandri albus coloris bdellii. Ex Tit. Theor. 8. n. 10. & v. 1. Theor. 5. n. 5. V. 1. Theor. 19. num. 1. v. 1. Theor. 9. n. 7. v. 3. Theor. 8. n. 7. v. 5. Theor. 4. n. 9. v. 5. Theor. 7. n. 7. Ex Tit. Theor. 10. n. 10. v. 4. Theor. 1. n. 7.

v.8. Circuibat populus & colligens illud frangebat mola ſive terebat in mortario: coquens in olla & faciens ex eo tortulas quaſi panu oleati. Ex v. 1. Theor. 10. n. 9. Et Tit. Theor. 8. nu. 3.

Cap. 17.

v.8. Turgentibus gemmis exuberant flores, qui, ſoliis dilatatis, in amygdalas deformati ſunt Ex v. 6. Theor 5. n. 11.

Cap. 20.

v.21. Cumque elevaſſet Moyſes manum, percutiens virga bu ſilicem, egreſſa ſunt aquæ largiſſimæ. Ex v. 5. Theor. 8. n. 11.

Cap. 21.

v.5. Cur eduxiſti nos de Ægypto, ut moreremur in ſolitudine, deeſt panis, non ſunt aquæ: anima noſtra nauſeat ſuper cibo iſto leviſſimo Ex v. 5. Theor. 10. n. 7.

Cap. 23.

v.3. Sta Paulisper juxta holocauſtum tuum, donec vadam ſi forte occurrat mihi Dominus. Ex v. 6. Theor 5. n. 7.

v.21. Non eſt idolum in Iacob, nec videtur ſimulachrum in Iſrael. Ex v. 4. Theor. 7. num. 4.

DEUTERONOMII.

Cap. 4.

v.20. Eduxit vos de fornace ferrea Ægypti. Ex v. 2. Theor. 11. n. 7.

v.24. Dominus Deus tuus ignis conſumens eſt. Ex v. 7. Theor. 7. n. 7.

Cap. 11.

v.24. Omnis locus, quem calcaverit pes veſter, veſter erit. Ex v. 5. Theor. 6. n. 6.

Cap. 32.

v.10. Non arabis cum bove ſimul & aſino. Ex v. 3. Theor. 3. n. 4.

v.13. Oleumque de ſaxo duriſſimo. Ex v. 7. Theor. 2. in initio.

Cap. 33.

v.2. Dominus de Sinai venit, & de Scir ortus eſt nobis: apparuit de monte Pharan, & cum eo ſanctorum millia, & in dextera ejus ignea lex. Ex v 4. Theor.6.n.11.

v.17. Quaſi primogeniti tauri pulchritudo ejus. Ex v.1 Theor.6.n.2.

v.19. Populos vocabunt ad montes, ibi immolabunt victimas juſtitiæ, qui inundationes maris quaſi lac ſugent. Ex v.2. Theor.11.

PRIMI REGUM.

Cap. 6.

v.7. Accipite & facite plauſtrum novum, tolletiſque arcam Dei, & ponetis in plauſtro. Ex v.7. Theor.1.n.8.

Cap. 18.

v.12. Timuit Saul David, eo quod Dominus eſſet cum eo, & à ſe receſſiſſet. Ex v. 4. Theor 8.n.2.

Cap. 31.

Fugerunt filii Iſrael ante faciem Philiſtiim. Ex v.4. Theor.8.n.5.

SECUNDI REGUM.

Cap. 22.

V.3. Deus ſortis meus ſperabo in eum & ſcutum meum, & cornu ſalutis meæ. Ex v.1. Theor.8.n.4.

Cap. 24.

v.15. Immiſit Dominus peſtilentiam in Iſrael uſque ad tempus conſtitutum. Ex v. 4. Theor.1. n.1.

TERTII REGUM.

Cap. 1.

v.1. Cumque operiretur veſtibus, non calefiebat. Ex Tit. Theor.3.n.8.

Cap. 6.

v.21. Nihil erit in templo, quod auro non tegeretur. Ex v.3. Theor.7.n.1.

Cap. 8.

v.12. Dominus dixit, ut habitaret in nebula. Ex v.1. Theor.8.n.8.

Cap. 10.

v.18. Fecit Rex Salomon thronum de ebore grandem. Ex v.1. Theor.15.n.9.

Cap. 18.

v.38. Cecidit ignis Domini, & voravit holocauſtum, & ligna, & lapides, pulveremque. Ex v.4. Theor.10.n.6.

Cap. 19.

v.8. Et ambulavit in fortitudine cibi illius uſque ad montem Dei.

QUARTI REGUM.

Cap. 3.

v.41. Afferte farinam: cumque attuliſſent, ait: Infunde turbæ, ut comedant, & non fuit amplius quidquam amaritudinis in olla. Ex v.4. Theor.7.n.9.

PRIMI

PRIMI PARALIPOMENON.

Cap. 28.

V.18. Aurum purissimum dedit, ut ex eo fieret similitudo quadrigæ Cherubim. Ex v.6. Theor.6.n.3.

JOB.

Cap. 3.

V.24. Antequam comedo suspiro. Ex v.6. Theor.3.n.6.

Cap. 7.

V.1. Militia est vita hominis super terram. Ex v.3. Theor.5.n.9.

Cap. 20.

V.15. Divitias, quas devoravit, emovet & de ventre ejus extrahet eas Deus. Ex v.3. Theor.3.n.2.

V.12. Vitam & misericordiam tribuisti mihi. Ex v.2. Theor 12.n.2.

PSALMORUM.

Psalm.1.

V.3. Erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Ex Tit. Theor.8.n.1. & v 11. Theor.1. num.5. v.3. Theor.8. nu.3.

Psalm.2.

V.12. Apprehendite disciplinam. Ex v.1. Theor.1.n.2.

Psalm.4.

V.3. Filii hominum usquequo gravi corde, ut quid diligitis iniquitatem, & Ex v.1 Theor. 10.n.15.

V.8. A fructu frumenti vini, & olei sui, multiplicati sunt. Ex v.1. Theor.14.n.7.

V. 9. In pace in idipsum dormiam & requiescam. Ex v.4. Theor 9.n.3.

Psalm.5.

V.11. Secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoniam irritaverunt te Domine. Ex v.5. Theor.10.n.9.

Psalm.8.

V.3. Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem. Ex Tit. Theor.5.n.1.

V.4. Quoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum. Ex Tit. Theor.7.n.2.

V.5. Quid est homo, quod memor est ejus: aut filius hominis quoniam visitas eum.

V.6. Gloria & honore coronasti eum Domine. Ex Tit. Theor.5.n.5.

Psalm.9.

V.9. Paravit in judicio thronum suum. Ex v.5. Theor.7.n.4.

Psalm.10.

V.3. Palpebræ ejus interrogant filios hominum. Ex v.4. Theor.9.n.13.

V.4. Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo sedes ejus. Ex v.4. Theor.10.n.9. Et v.2. Theor.11.n.2.

Psalm.13.

V.14. Devorant plebem meam sicut escam panis Ex v.6. Theor.5.n.1.

Pſalm.16.

V. 13. *De abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum. Ex v.* 1. *Theor.* 1. *n.* 4.

Pſalm.17.

*V.*10. *Inclinavit cælos & deſcendit. Ex v.* 2. *Theor.* 2. *n.* 7.

Pſalm.18.

*V.*5. *In ſole poſuit tabernaculum ſuum. Ex v.*1. *Theor.*10. *n.*10. *Et v* 1. *Theor.*17. *n.*4. *Et Theor.nu. Et v.*2. *Theor.*5. *n.*7. *v.*2. *Theor.*11. *n.*3. *v.*3. *Theor.*5. *n.*2. *v.*5. *Theor.*2. *n.*12. *v.*6. *Theor.*6. *n.*7.

Pſalm 19.

*V.*4. *Et holocauſtum tuum plague fiat. Ex v.*4. *Theor.*6. *n.*6. *v.*4. *Theor.*12. *n.*2.

Pſalm.21.

*V.*15. *Sicut aqua effuſus ſum. Ex v.*2. *Theor.* 7. *n.*9.

*V.*17. *Foderunt manus meas & pedes meos. Ex v.*5. *Theor.*8. *n.*3.

*V.*27. *Edent pauperes & ſaturabuntur & laudabunt Dominum, qui requirunt eum: Vivent corda eorum in ſæculum ſæculi. Ex Tit. Theor.*8. *n.*9.

Pſalm.22.

*V.*1. *Dominus regit me, nihil mihi deerit. Ex v.*3. *Theor.*8. *n.*4. *v.*1. *Theor.*8. *n.*7.

*V.*6. *Paraſti in conſpectu meo menſam. Ex v.*4. *Theor.*7. *n.*11.

*V.*7. *Calix meus inebrians, quam Præclarus eſt. Ex v.*1. *Theor.*18. *n.*5. *v.*6. *Theor.*7. *n.* 4. *v.*5. *Theor.*1. *n.*1.

Pſalm.25.

*V.*8. *Domine dilexi decorem domus tuæ & locum habitationis gloriæ tuæ. Ex Tit. Theor.* 5. *n.*4.

Pſalm.26.

*V.*2. *Appropiant ſuper me peccatores, ut edent carnes meas, Ex v.*1. *Theor.*11. *n.*8.

Pſalm.27.

*V.*7. *Refloruit caro mea. Ex v.*2. *Theor.*1. *nu.*11.

Pſalm.28.

*V.*12. *Tabeſcere feciſti ſicut araneam animam meam. Ex v.*2. *Theor.*1. *n.*11.

Pſalm.29.

*V.*12. *Concidiſti ſaccum meum, & circumdediſti me lætitia. Ex v.*5. *Theor.*1. *n.*6.

Pſalm.30.

*V.*3. *Eſto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum. Ex v.*4. *Theor.*2 *n.*5.

*V.*13. *Factus ſum tanquam vas perditum. Ex Tit. Theor.*4. *n.*6.

Pſalm.31.

V. 9. *Nolite fieri ſicut equus. Ex v.*4. *Theor.*10. *n.*5.

Pſalm.32.

*V.*5. *Diligit miſericordiam & judicium. Ex v.*5. *Theor.*4. *n.*1.

Pſalm.33.

*V.*8 *Immittit Angelus Domini in circuitu timentium eum. Ex v.*5. *Theor.*5. *n.*3.

*V.*9. *Guſtate & videte, quoniam ſuavis eſt Dominus. Ex v.*6. *Theor.*4. *n.*10. *v.*2. *Theor.* 2. *n.*3. *v.*1. *Theor.*16. *n.*3.

*V.*11. *Divites eguerunt & eſuriunt, inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono. Ex Tit. Theor.*4. *n.*5.

V.13.

V.13. *Vt ſugeret mel de petra, vinumque de ſaxo duriſſimo.* Ex v.6. Theor. 4 n,7.

Pſalm.36.

V.3. *Spera in Deo, & fac bonitatem & paſceris in divitiis ejus.*

Pſalm.37.

V.7. *Miſer factus ſum, & curvatus uſque in finem.* Ex v.1. Theor.1.n.6.

V.10. *Domine ante te omne deſiderium & gemitus meus à te non eſt abſconditus.* Ex v. 4. Theor.2.n.12.

Pſalm.41.

V. 8. *Abyſſus abyſſum invocat.* Ex Tit. Theor.5.n.6.

Pſalm. 42.

V.4. *Introibo ad altare Dei, ad Deum, qui lætificat juventutem meam.* Ex v.6. Theor. 10.n.14.

Pſalm.44.

Titul. Pro dilecto. Ex Tit. Theor.8. in initio.

V.9. *Myrrha, gutta, & caſia à veſtimentis tuis à domibus eburneis.* Ex v.4. Theor.6. n.8.v.3. Theor.6.n.10.

V.10. *Aſtitit Regina à dextris tuis in veſtitu deaurato.* Ex v.1. Theor.12.n.3.

Pſal. 45.

V.7. *Dedit vocem ſuam, & mota eſt terra.* Ex v.6. Theor.n.8.

Pſal.46.

V.9. *Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.* Ex v.6, Theor.6.n.5.

Pſalm.51.

V.13. *Narrate in turribus ejus.* Ex v. 2. Theor.11.n.1.

Pſalm.54.

V.7 *Ecce elongavi, & manſi in ſolitudine.* Ex v.2. Theor.9.n.7.

Pſalm.55.

V.4. *Ab altitudine diei timebo.* Ex v.3. Theor.4.n.7.

Pſalm.59.

V.10 *In Idumæam extendam calceamentum meum.* Ex v.7. Theor.5.n.3.v.4. Theor. 13.n.6.

Pſalm.61.

V.5. *Pretium meum cogitaverunt repellere.* Ex v.1. Theor.20.n.6.

V.9. *Effundite coram illo corda veſtra.* Ex v.5. Theor.7.n.5.

Pſalm.64.

V.13. *Pingueſcent ſpecioſa deſerti, & exultatione colles accingentur.* Ex v. 2. Theor. 9.nn.6.

Pſalm.65.

V.15. *Holocauſta medullata offeram tibi.* Ex.v.1. Theor.12.n.1.

Pſalm.67.

V.9. *Deus in loco ſancto ſuo* Ex v.3. Theor. 6.n.6.8.& 9.

V. 10. *Pluviam voluntariam ſegregabis Deus hæreditati tuæ.* Ex Tit. Theor.7.n.6.v. 7. Theor.5.n.5.

Pſalm.68.

V.10. *Zelus Domus tuæ comedit me.* Ex v. 3. Theor.8.n.2.

V.23. *Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum.* Ex v.6. Theor.10. n. 8. v.1. Theor. 6n.6.

V.27.

V.27 *Quoniam quem tu percussisti persecuti sunt, & super dolorem vulnerum meorum addiderunt.* Ex v.6. Theor.10. num.2.v.3. Theor.4.n.6.

Psalm.71.

V.16. *Et erit firmamentum in terra, super-extolletur super libanum fructus ejus.* Ex Tit. Theor.8.n.2.v.1. Theor.14.n.5.v.2. Theor. 2.nu.11.

V.15. *Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram.* Ex v.1. Theor.5.n.6.

Psalm.73.

V.12. *Deus autem Rex noster operatus est salutem in medio terræ.* Ex v.6. Theor.5.n.4.

V.14. *Tu confregisti capita Draconis, dedisti eum escam populis Æthiopum.* Ex Tit. Theor.8.n.7.

Psalm.74.

V.9. *Calix in manu Domini vini meri, plenus misto.* Ex v.7. Theor.6.n.10.

Psalm.76.

V.3. *In die tribulationis Deum exquisivi manibus meis, & non sum deceptus.* Ex Tit. Theor.4.n.7.

Psalm.77.

V.14. *Deduxit eos in nube diei.* Ex v.5. Theor.2.n.11.

V.16. *Et eduxit aquam de petra & deduxit velut flumina aquam.* Ex Tit. Theo.1.n.1.

V.20. *Percussit petram, & fluxerunt aquæ, & torrentes inundaverunt.* Ex v.7. Theor. 5.n.11.

V.23. *Mandavit nubibus desuper, & januas cæli aperuit.* Ex v.4. Theor.3.n.3.

V.25 *Panem Angelorum manducavit homo.* Ex v.1. Theor.9.n.1.v.1. Theor.20.n.4. v.2. Theor.7.nu.5.v.4. Theor.6.nu.1.v.6. Theor.6.n.2 v.6. Theor.9.n.7.v.2. Theor. 10 n.2.

V.26. *Transtulit Austrum de cælo, & induxit in virtute tua Africam.* Ex v.7. Theor.5.n 10.

V.27. *Pluit super eos sicut pulverem carnes, & sicut arenam maris volatilia pennata.* Ex v.1. Theor.3.n.4.v.5. Theor.4.n.10.

V.30. *Adhuc esca eorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos.* Ex v.6. Theor.10.n.4.

Psalm.88.

V.11. *Dilata os tuum, & implebo illud.* Ex v.1. Theor.9.n.12.v.3. Theor.4.n.8.

V.17. *Cibavit eos ex adipe frumenti.* Ex v.1. Theor.7.n.5.

Et de petra melle saturavit eos. Ex v.7. Theor.5 n.1.

Psalm.88.

V.29. *Et thronus ejus sicut dies cæli.* Ex v. 4. Theor.10.n.13.

V.38. *Thronus ejus sicut luna perfecta in æternum.* Ex v.4. Theor.10.n.14.

Psalm.89.

V.8. *Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo.* Ex v.3. Theor.7.n.9.

Psalm.96.

V.3. *Ignis ante ipsum præcedet.* Ex v.6. Theor.3.n.4.

Psalm.98.

V.1. *Dominus regnavit iræscantur populi, qui sedet super Cherubim.* Ex v.6. Theor.6. nu.6.

V.4 *Honor regis judicium diligit.* Ex v.5. Theor.4.n.1.

V.5. *Adorate scabellum pedum ejus.* Ex v. 4. Theor.8.n.12.v.2. Theor.9.n.3.

Psalm.100.

V.2. *Psallam & intelligam in via immaculata, quando venies ad me.* Ex v.6. Theor. 2.n.3.

Psalm.

Psalm. 101.

V. 5. Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. Ex v. 1. Theor. 9. n. 6. Ex Tit. Theor. 9. n. 8.

Psal. 102.

V. 5. Qui replet in bonis desiderium tuum, renovabitur ut aquilæ juventus tua, Ex v. 2. Theor. 9. n. 6.

Psal. 103.

V. 2. Confessionem & decorem induisti. Ex v 1. Theor. 16. n. 10.

V. 3. Extendens cœlum sicut pellem. Ex v. 2. Theor. 2. n. 7.

V. 4. Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem urentem. Ex Tit Theor. 8. num. 4.

V. 24. Impleta est terra possessione tua. Ex v. 1. Theor. 9. n. 5.

Psal. 104.

V. 37. Non erat in tribubus eorum infirmus. Ex v. 4. Theor. 3. n. 8.

V. 40. Pane cœli saturavit eos. Ex v. 4. Theor. 3. n. 8.

Psal. 106.

V. 18. Omnem escam abominata est anima eorum. Ex v. 7. Theor. 1. n. 5.

Psal. 108.

V. 24. Genua mea infirmata sunt à jejunio, Ex v. 2. Theor. 12. n. 12.

Psal. 109.

V. 3. Dominare in medio inimicorum tuorum. Ex v. 1. Theor. 21. n. 5.

Psal. 110.

V. 4. Memoriam fecit mirabilium suorũ misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Ex Tit Theor. 3. n. 2. & n. 7. v. 3. Theor. 1. n. 4. v. 3. Theor. 4. n. 8. v. 7. Theor. 3. n. 9.

Psal. 113.

V. 16. Cœlum cœli Domino, terram autem dedit filiis hominum. Ex v. 4 Theor. 9. n. 2.

Psal. 117.

V. 12. *Circumdederunt me sicut apes. Ex v. 2. Theor. 1 n. 4. ibid. n. 11.*

V. 22. *Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. Ex v. 2. Theor. 7. n. 10.*

Psal. 118.

V. 131. *Os meum aperui & attraxi spiritum. Ex v. 1. Theor. 7. n. 4.*

Psal. 124.

Montes in circuitu ejus, & Dominus in circuitu populi sui. Ex v. 5. Theor. 5. n. 1.

Psal. 127.

V. 4. *Filii tui sicut novellæ olivarum in circuitu mensæ tuæ. Ex v. 2. Theor. 9. n. 12. v. 6. Theor. 9. n. 9. v. 1. Theor. 16. n. 9.*

Psal. 130.

V. 1. *Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei. Ex v. 1. Th. 10. n. 8.*

V. 4. *Sicut ablactatus est super matre sua, ità retributio in anima mea. Ibid.*

Psal. 131.

V. 3. *Si introiero in tabernaculum Domus meæ. Ex v. 1. Theor. 14. n. 8.*

V. 7. *Introibimus in tabernaculum ejus ibidem.*

V. 15. *Pauperes ejus saturabo panibus. Ex v. 7. Theor. 4. n. 8. v. 6. Theor. 3. n. 2.*

Psalm.145.

V.7. Dat escam esurientibus. Ex v.4. Theor.9.n.7.
V.8. Dominus solvit compeditos. Ibidem.

Psal. 146.

V.9. Qui dat escam jumentis ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum, Ex v.2. Theor.8. num.2.

Psal. 147.

V.3. Adipe frumenti satiat te, Ex v.1. Theor.7. n.5.

PROVERBIORUM.

Cap.4.

V.23. Omni custodia serva cor tuum, Ex v.4. Theor.10. n.2.
V.31. Delitiæ meæ esse cum filiis hominum, Ex v.3. Theor.8 n.2.

Cap. 8.

V.35 Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino.

Cap. 9.

V.1. Sapientia ædificavit sibi domum, Ex v.2. Theor. 11.n. 4.
Ibidem. Excidit columnas septem Ex Tit. Theor.5.n.2 v. Theor.2 n.6.
V.2 Immolavit victimas suas, ut vocarent ad arcem, & ad mœnia civitatis, Ex tit. v.1 Theor.3.n.10 v 5.Theor.7.n.6.v.6.The. 4.n.8.v.6.Theor.8.n.8.
V.4. Si quis est parvulus veniat ad me, Ex v.4 Th.5.n.4.

Cap.17.

V.1. Melior est bucella sicca cum gaudio, quam domus plena victimis, & jurgiis, Ex v.5.Theor.8.n.10.

Cap. 20.

V.13. Aperi oculos tuos, & saturare panibus, Ex v.3.Theor. 4.n.1.

Cap. 24.

V.13. Comede fili mi mel, quia bonum est, & favum dulcissimum gutturi tuo, Ex v. 5.Theor.10.n.1.

Cap. 27.

V. 7. Anima saturata calcabit favum, Ex.v.1.Theor.18. n.7.v.4.Theor.7.n.3.

Cap. 31.

V. 1. Verba Samuelis Regis, Ex.v.4. Theor.5.n.5.
V.5. Dedit q; prædam domesticis suis, & cibaria ancillis suis, Ex Tit.Theor.3.n.1.
V.27. Consideravit semitas domus suæ, Ex v.5.Theor.7.n.10.

ECCLESIASTIS.

Cap.3.

V.2. *Tempus nascendi, & tempus moriendi, Ex v. Theor.4.n.4.*

CANTICORUM.

Cap.1.

V.2. Osculetur me osculo oris sui. Ex Tit. Theor.9.n.5.v.1.Th.1 n.3. v.1.Th.4.n.7.v. 4.Theor.11.n 1.
V.3. Meliora sunt ubera tua vino, fragrãtia unguentis optimis, Ex Tit Theor.1.n.5.v. 2.Theor.1. n.8.
Ibid. curremus in odorem unguentorũ tuorum.

rum, Ex v.6.Theor.3.n.2.v 1.Th.14.n.2.

V.4. Introduxit me Rex in cellaria sua.

V.5. Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol. Ex v.7. hh.2.n.1.

V.7. Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubas in meridie, Ex v.4. Th. 6.n.10.

V.8. Si ignoras te, ô pulcherrima mulierum, Ex v.1.Th.16. n.11.

V.12. Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. Ex Tit. Th.1.n. 14.v.4. Th.12.n.3.v.5.Theor. 9.n.8.

V.13. Fasciculus myrrhæ Dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur, Ex v.1. Th.4.n.1.v.7.Theor 3.n.15.v.7.Th.4 n.2. v.2.T.4.n.10.v.4.Theor.10.n.7.v.1.Theor. 17. n.8.

V. 14. Botrus Cypri Dilectus meus mihi. Ex v.1 Th.17.n.9.v.2.Th.4.n.12.v.7.Th.3. n.12. & 15.v.7.Th.5.n.6.

V. 15. Ecce tu pulchra es amica mea. Ex v.5.Th.2.n.10.

Ibidem. Lectulus noster, floridus. Ex v. 4. The 9.n.3.v.1.Th.14.n.7.v.1. Th.15. n.7. v.2. Th 9.n.4.

V.17. Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina. Ex. v.4. Th. 19. num. 12.

Cap. 2.

V.1. Ego flos campi, & lilium convallium. Ex Tit.Th.1.n.9.v.3.Th.5.n.11.Ex Tit. Th. 10.n.3.v.6.Th.8.n.2.v 1.Th.15.n.4.v.1.Th. 14.n.2 v.2.Th.9.n.5 v.2.Th 11.n.8.

Ibidem. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias, Ex v.1.Th.12. n.9.

V. 3. Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi & fructus ejus dulcis gutturi meo. Ex v.6.Th.3.n.1.v.4.Th.4. n.4.

V. 4. Introduxit me Rex in cellam vinariam ordinavit in me charitatem. Ex Tit. Th.3.1.n.4. Ex Tit.Theor.4.n.1.v.1 Th.18. n.6.v.2.Th.2.n.12.v.7.Th.2.n.6.v.2.Th. 5.n.9.

V. 5 Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. Ex v.4. Th.1. n.8. Ex Tit.Theor.9 n.5.v.1.Th.8.n.6. v.1. Theor. 18.n.6.

V.8. Ecce iste veniet saliens in montibus, transiliens colles, similis est Dilectus meus capreæ. Ex v. 4, Th. 12 n.8.

V.9. En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras prospiciens per cancellos. Ex Tit. Th.4 n.2.v.3. The.8.n.8.

V.14. Veni columba mea. Ex v.4. Th.1 in initio.

Ibidem. Ostende mihi faciem tuam. Ex v. 7. Th.2. n.6.

Ibid. Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis. Ex v.1. Th.2.n 7.

V.16. Dilectus meus mihi, & ego illi.

Ibid. Qui pascitur inter lilia. Ex Tit. Th. 6.n.4.v.6.Th.6.n.8.v.3.Th.6.n 3.

Cap. 3.

V. 1. In lectulo meo per noctes quæsivi, quem diligit anima mea. Ex Tit. Th.9.n.7.

V.2. Num quem diligit anima mea vidistis? Ex v. 1.Th.19.n.6.

V.4. Inveni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam : donec introducam illum in domum matris meæ, & in cubiculum genitricis meæ. Ex v. 4. Th.12 n.9.

V. 9. & 10. Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis Libani Columnas ejus fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, media charitate constravit. Ex Tit. Th.3 n.8. Ex tit. The.10.n.8.v.1. The. 17.n.11.v.7.Th. 4 n 4.v.7.Theor. 5.nu 4. v.2.Th.5.n.5.

V.11. Egredimini & videte filiæ Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronavit illum mater sua, in die desponsionis illius, & in die lætitiæ cordis ejus. Ex v.1. Th 1.n. 1.v.4.Th.4.n.7.

Cap. 4.

V. 4. Sicut turris David collum tuum quæ ædificata est cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Ex v.1. Theor. 8. num.1.v.5.Theor 5. num. 7.

V. 9. Vulnerasti cor meum soror mea, vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum. Ex v,1. Theor.17.n.10.v.1. The. 19. n.9.v.4.Theor.11.n.3.

10. Quam pulchra sunt mamma tua soror mea sponsa: pulchriora sunt ubera tua vino. Ex v. 7. Theor. 2. n. 4.

V. 11. Mel & lac sub lingua tua. Ex v. 7. Theor. 3. n. 2. v. 2. Theor. 1. n. 1.

V. 12. Hortus conclusus soror mea sponsa. Ex. v. 2. Theor. 2 in initio v. 2. Theor. 11. n 1.

V. 13. Emissiones tua Paradisus. Ex v. 3. Theor. 4. 3 n. 7.

Cap. 5.

V. 1. Messui myrrham meam cum aromatibus meis: comedi favum meum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo: comedite amici, & inebriamini charissimi Ex tit Theor. 8. n. 11 v. 2 Theor 1. & 2. v 3 Theor. 2. n. 9. & 8. v. 3 Theor. 2. n. 8. v. 7. Theor. 5. n. 9. v. 2. Theor. 4. n. 6. v. 1. Theor. 18. n. 1. v. 1. Theor. 20. n. 9.

V. 10. Dilectus meus candidus, & rubicundus electus ex millibus. Ex Tit. Theor. 3. n. 7. n. 9. Ex Tit. Theor. 3. n. 7.

V. 11. Caput ejus aurum optimum. Ex v. 4. Theor. 6. n 13.

V. 14. Manus illius tornatiles, aureæ, plenæ hyacynthis. Ex Tit Theor. 6 n. 1. v. 6. Theor. 7. num. 3.

Ibidem. venter ejus eburneus, distinctus saphiris, Ex v. 4. Theor. 6. n. 8. v. 2. Theor. 4. num. 2.

V 15. Crura illius columnæ marmoreæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas. Ex v. 15. Theor. 16. n. 12.

Cap. 6.

V. 3. Pulchra es amica mea suavis, & decora sicut Ierusalem, terribilis ut castrorum acies ordinata. Ex v. 4. Theor. 1. n. 7.

V. 8. Una est columba mea. Ex v. 1. Theor. 24. n. 3.

V. 9. Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. Ex v. 5. Theor. 3. n. 1. & 4. Theor. 1. n. 2. v. 2. Theor. num. 5.

Cap. 7.

V. 2. Venter tuus sicut acervus tritici vallatus liliis. Ex. v. 2. Theor. 1. n. 9. v. 4. Theor. 3. n. 2. v. 4. Theor. 8. n. 11. v. 5. Theor. 5. num. 8. v. 5. Theor. 8. n. 8.

V. 4. collum tuum sicut turris eburnea. Ex v. 1. Theor. 13. n. 2.

V. 6. Quàm pulchra es, & quàm decora chariſſima in delitiis. Ex v. 7. Theor. 2. n. 3.

V. 7. Statura tua assimilata est palmæ, & ubera tua botris. Ex v. 5. Theor. 4. n. 10.

V. 8. Ascendam ad palmam, & apprehendam fructus ejus. Ex v. 5. Theor. 8. n. 12. v. 6. Theor. 9. n. 1.

V. 13. Mandragoræ dederunt odorem, Ex v. 4. Theor. 7. n. 7.

Cap. 8.

V. 5. Sub arbore malo suscitavi te. Ex v. 5. Theor. 8. n. 4.

V. 2. Dabo tibi poculum ex vino condito. Ex v. 2. Theor. 6. n. 2.

V. 6. Pone me ut signaculum super cor tuum. Ex v 7. Theor. 7. n. 5.

Ibidem Fortis est, ut mors dilectio, dura sicut infernus æmulatio. Ex v. 3. Theor. 8. n. 11.

V. 8. Soror nostra parva, & ubera non habet. Ex v. 2. Theor. 6. n. 4.

V. 4 Fuge dilecte mi, & assimilare capreæ, hinnuloque cervorum super montes aromatum. Ex v. 4. Theor. 9. n. 9. v. 4. Theor. 10 num. 5.

SAPIENTIÆ.

Cap. 4.

V. 19. Et erunt post hæc decidentes sine honore, & in contumelia inter mortuos in perpetuum. Ex v. 5. Theor. 5. n. 10.

Cap. 7.

V. 26. Candor est lucis æternæ, & speculum sine macula. Ex v. 1. Theor. 5. n. 4.

Cap. 16.

V.10. Angelorum eſca nutriviſti populum tuum, & paratum panem de cœlo præſtitiſti illis. Ex v.1. Theor.9.n.1.v.3.Theor 1. n. 4. v. 5. Theor. 5.n.4.v. 5. Theor.10.n.8.

V.21. Subſtantia enim tua, dulcedinem tuam, quam in filios habes, oſtendebat, Ex v.4. Theor. 8.n.10.

Cap. 19.

v. 20. Sicut glacies bonam eſcam. Ex v. 2.Theor. 9. n. 10.

ECCLESIASTICI.

Cap. 3.

v. 34. Qui reddit gratiam. Ex v. 7. Theor. 7.n. 2.

Cap. 21.

v. 17. Cor fatui quaſi vas confractum. Ex v.2. Theor. 7. n. 9.

Cap. 24.

v. 18. Quaſi Cypreſſus in monte Sion, & quaſi palma exaltata ſum in Cades. Ex v. 5. Theor 10, n 3.v.3. Theor.1. n.3.

Ibidem, quaſi plantatio Roſæ in Iericho. Ex v. 2. Theor 9.n.5.v.3.Theor.5.n. 6.

v. 23. Ego quaſi vitis fructificavi. Ex v. 5. Theor.3.n 9.

Ibidem. Flores mei fructus honoris, & honeſtatis. Ex.v.3.Theor. 6.n.4. v 1. Theor.11. n. 6.

v 24. Ego mater pulchræ dilectionis. Ex v. 4. Theor 4. n. 3.

Cap. 40.

v. 17. Gratia ſicut Paradiſus in benedictionibus. Ex v,2.Theor.2.n 1.

Cap. 43.

v. 2. Vas admirabile, opus excelſi. Ex v. 2.Theor.1.n.10.

ISAIÆ.

Cap. 1.

v. 2. Audite cœli quæ loquor, percipe terra: filios enutrivi & exaltavi.

Caput 2.

v. 7. Non eſt finis theſaurorum ejus. Ex Tit. Theor. 1.n. 2.

Cap. 3.

v. 7. Non ſum medicus, & in domo mea non eſt panis. Ex v. 4.Theor.3.n. 7.

Cap. 5.

v. 4. Quid eſt quod debui ultrà facere vineæ meæ & non feci? Ex v.7. Theor.6.n.12.

Ibidem. Expectavi ut faceret uvas, & fecit labruſcas. Ex v. 1.Theor. 11. n.4.

Cap. 6.

v. 1. Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum & elevatum. Ex Tit. Theor.8. n. 6. v. 1.Theor.14. n.1. v 2.Theor.7 n.4 v. 5. Theor.7.n.4.

v. 2. Seraphim ſtabant ſuper illud, ſex alæ uni, & ſex alæ alteri, duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, & duabus volabant. Ex Tit. Theor.5.n.8.v.1. Theor 13.n. 3. v. 2. Theor.3 n.6.v.4.Theor. 6.n. 2.

V. 6. Volavit ad me unus de Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat de altari. Ex Tit. Theor.5.n.9.v.5. Theor. 2. n. 13.

Cap. 9.

v.2. Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam. Ex v.4. Th.9 n.4.

Cap. 11.

v.1. Egredietur virga de radice Ieſſe, & flos de radice ejus aſcendet. Ex v.4 Theor.3. n.1

v.6. Vitulus & urſus paſcentur ſimul. Ibid. Ex v.4. Th 3.n.1.

v.10. In die illa erit radix Ieſſe, qui ſtat in ſignum populorum, ipſum gentes deprecabuntur, & erit ſepulchrum ejus glorioſum. Ex v.3. Theor.5.n.12.

Cap. 25.

v. 6. Faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemiæ pinguium medullatorum, vindemia defæcata. Ex v.4. Th.1.n 5

Cap. 28.

v. 20. Coangustatum eſt enim ſtratum, ita ut alter decidat. Ex v.1. Theor.14. n.7. Ibid. Pallium breve, utrumque operire non poteſt. Ibidem.n.6.

Cap. 30.

v.20. Dabit vobis Dominus panem arctum, & aquam brevem: & non faciet avolare à te ultra Doctorem tuum. Ex v.1. Theor.14. n. 7. v.1. Th.18.n.3. v.4. Theor.12.n.11.

Cap. 35.

v.1. Lætabitur deſerta & invia, & exultabit ſolitudo, & florebit quaſi lilium. Ex. v.2. Theor.9.n.7.

Cap. 38.

v.14. Sicut pullus hirundinis, ſic clamabo. Ex, v.2 Theor.7.n.8.

Cap. 43.

v.24 Servivre me feciſti peccatis tuis, præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Ex v.6. Theor.5.n.5.

Cap. 45.

v.15. Verè tu es Deus abſconditus, Deus Iſrael Salvator. Ex v. 1. Th.7.nu.6.

Cap. 46.

v. 7. Confertis aurum de ſaculo, & argentum ſtatera ponderatis: conducentes aurificem, ut faciat Deum &c. Ex v.1. Th.21.n.5.

Cap. 55.

v.1. Sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, emite, comedite. Ex v.2. Theor. 6.num.6.

Cap. 57.

v.8. Iuxta me te diſcooperuiſti & ſuſcepiſti adulterum. Ex v.4. Theor.10.n.3.

Cap. 59.

v.17. Opertus eſt quaſi pallio zeli. Ex v.3. Theor.8.n.9.

Cap. 60.

v. 4. Filii tui de longè venient, & filiæ tuæ de latere ſurgent. Ex v 1. Theo.12.nu.3. v.1. Theor.16.n. 8.

Cap. 63.

v 1. Formoſus in ſtola ſua. Ex Tit. Theor. 9. num. 2.

v.2. Quare rubrum eſt indumentum tuũ. Ex v. 7. Theor. 5. n. 7.

Caput 66.

v. 1. *Cœlum ſedes mea. Ex v.* 1. *Theor.* 10. *num.* 9.

JEREMIÆ.

Cap. 24.

v. 3. *Ficus bonas, bonas valdè. Ex v.* 2. *Theor.* 9. *num.* 3.

THRENORUM.

Cap. 1.

v. 11. *Omnis populus ejus gemens, & quærens panem: dederunt pretioſa quæque pro cibo, Ex v.* 1. *Th.* 15. *n.* 1.

Cap. 3.

v. 16. *Fregit ad numerum dentes meos, cibavit me cinere. Ex v.* 6. *Theor.* 9. *n* 10.

v. 24. *Pars mea Dominus, dixit anima mea. Ex v.* 1. *Theor.* 18. *n.* 4.

Cap. 5.

v. 10. *Pellis noſtra quaſi clibanus exuſta eſt à facie tempeſtatum famis. Ex v.* 4. *Theor.* 1. *num.* 2.

BARUCH.

Cap. 3.

v. 14. *Diſce ubi ſit longitudo vitæ, & victus, & ubi ſit lumen oculorum, & pax, Ex v.* 4. *Theor.* 8. *n.* 6.

EZECHIELIS.

Cap. 1.

v. 26. *Et ſuper firmamentum quaſi aſpectus lapidis ſaphiri, ſimilitudo quaſi aſpectus hominis deſuper. Ex v.* 3. *Theor.* 6. *n.* 6.

v. 17. *Et vidi quaſi ſpeciem electri à lumbis ejus & deſuper: & à lumbis ejus uſque deorsũ vidi quaſi ſpecie ignis. Ex v.* 7. *Th* 3. *n.* 10.

Cap. 9.

v. 2. *Et ecce ſex viri, & unuſquiſque vas interitus in manu ejus, ingreſſi ſunt, & ſteterunt juxta altare. Ex v.* 1. *Theor.* 10. *n.* 3.

Cap. 16.

v. 13. *Veſtita es byſſo, & polymito, & multis coloribus: ſimilam, & mel, & oleum comediſti. Ex v.* 1. *Theor.* 10. *n.* 1.

Ibidem. Decora facta eſt vehementer nimis, & profeciſti in regnum. Ex v. 7. *Theor.* 1. *num.* 10.

Cap. 17.

v. 5. *Poſui illud in terra proſemine, ut firmares radices ſuper aquas multas, in ſuperficie poſuit illud, &c. Ex v.* 2. *Theor.* 7. *num.* 6.

Cap. 23.

v. 41. *Sediſti in loco pulcherrimo, & mensa parata eſt tibi. Ex v.* 3. *Theor.* 6. *n.* 1.

Cap. 28.

v. 13. *In deliciis Paradiſi Dei fuiſti. Ex v.* 2. *Theor* 2. *num.* 4.

DANI-

DANIELIS.

Cap. 3.

v. 92. *Ecce ego video quatuor viros ſolutos, & ambulantes in medio ignis, & ſpecies quarti ſimilis Filio Dei.* Ex Tit. Theor. 10. *n* 11. Ex *v.* 3. Theor 6. *n* 3. *v.* 4. Theor. 9. *n.* 10.

Cap. 7.

v. 9. *Aſpiciebam donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit.* Ex *v.* 7. Theor. 4. *n.* 3.

Cap. 14.

v. 36. *Tolle prandium, quod miſit tibi Deus.* Ex *v.* 4. Theor 1. *n.* 13.

OSEÆ.

Cap. 3.

v. 5. *Et pavebunt ad Dominum, & ad bonum ejus in noviſſimo dierum.* Ex *v.* 3. Theor. 4. *n.* 3.

Cap. 9.

v. 12. *Sed væ eis, cum recedam ab eis,* Trans. Sept. Ex *v.* 5. Theo. 11. *n.* 7.

Cap. 13.

v. 14. *Ero mors tua, ô mors, morſus tuus ero, ô inferne.* Ex. *v.* 5. Theor 9. *n.* 3.

Cap. 14.

v. 8. *Convertentur ſedentes in umbra ejus, vivent tritico.*

JOELIS.

Cap. 2.

V. 23. *Filii Sion exultate, & lætamini in Deo veſtro, quia dedit vobis Doctorem juſtitiæ,* Ex. *v.* 1. Theor. 3. *n.* 9.

Cap. 3.

v. 14. *Iuxta eſt dies Domini in valle concisionis: ſol & luna obtenebrati ſunt.* Ex *v.* 4. Theor. 4. *num.* 2.

JONÆ.

Cap. 1.

v. 15. *Tulerunt Ionam, & miſerunt in mare, & ſtetit mare à fervore ſuo.* Ex *v.* 6. Theor. 7. *num.* 14.

HABACUC.

Cap. 3.

v. 3. *Deus ab Auſtro veniet.* Ex *v.* 2. Theor. 5. *n.* 6.

v. 4. *Splendor ejus ut lux erit, cornua ejus in manibus ejus, ibi abſcondita eſt fortitudo ejus.* Ex Tit. Theor. 7 *n.* 7.

v. 14. *Egreſſus es in ſalutem populi tui, in ſalutem pro Chriſto tuo.*

SOPHONIÆ.

Cap. 1.

v. 12. *Et erit in tempore illo, ſcrutabor Jeruſalem in lucernis.* Ex *v.* 5. Theor. 4. *num.* 4.

v. 14.

v.14. *Vox diei Domini amara.*

Cap. 2.

v.11. *Horribilis Dominus super eos.* Ex v. 4. Theor. 9. n. 8.

ZACHARIÆ.

Cap. 1.

v. 8. *Vidi per noctem, & ecce vir ascendens super equum rufum, & ipse stabat inter myrtea.* Ex v. 4. Theor. 13. num. 7. v. 3. Theor. 6. nu. 19.

Cap. 4.

v. 10. *Et lætabuntur, & videbunt lapidem stanneum in medio Zorobabel.* Ex v. 5. Theor. 11. num. 9.

Cap. 5.

v. 1. *Levavi oculos meos, & vidi, & ecce volumen volans.* Ex v. 4. Theor. 2. n. 14.

Cap. 9.

v. 17. *Quid enim bonum ejus, & quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, & vinum germinans Virgines?* Ex v. 1. Theor. 20. n. 11. v. 4. Theor. 6. n. 7. v. 6. Theor. 9. n. 12. v. 5. Theor. 2. n. 7.

MALACHIÆ.

Cap. 2.

v. 7. *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem de ore ejus exquirent quia Angelus Domini est.* Ex v. 1. Theor. 20. n. 12.

Cap. 3.

v. 4. *Placebit Deo sacrificium Iuda, & Ierusalem, sicut Dies sæculi, & sicut anni antiqui* Ex v. 1. Theor. 20. n. 8.

MATTHÆI.

Cap. 2.

V. 6. *Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es, &c.* Ex v. 1. Theor. 2. nu. 2.

Cap. 4.

v. 11. *Tunc reliquit eum Diabolus; & ecce Angeli accesserunt.* Ex v. 1. Theor. 19. n. 2

Cap. 5.

v. 14. *Vos estis lux mundi.* Ex v. 4. Theor. 6. num. 9.

Cap. 6.

v. 6 *Cum oraveris, intra cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum.* Ex v. 4. Theor. 10. n. 9.

v. 25. *Nonne anima plus est quam esca?* Ex v. 3. Theor. 1. n. 4.

Cap. 8.

v. 3. *Extendens Iesus manum tetigit eum dicens: volo, mundare, & confestim mundata est lepra ejus.* Ex v. 5. Theor. 2. num. 2. v. 5. Theor. 6. nu. 2.

v. 6. *Domine puer meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur.* Ex v. 1. Theor. 3. num. 7.

v. 7. *Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Ex v. 4. Theor. 13. num. 6. v. 6. Theor. 10. n. 1.

v. 24. *Ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus: & ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus.* Ex v. 4. Theor. 13. nu. 8. v. 6. Theor. 7. n. 7.

Cap. 9.

V.9. Cum transiret inde Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthaum nomine. Ex v.7. Theor.7.n.13.

V.17. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Ex v.7. Theor.5.n.6.

Cap. 10.

V.19. Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini, non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Ex v.4. Theor. 5.nu.1.

Cap. 11.

V.28. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Ex v. 3. Theor.1.nu.9.

Cap. 12.

V. 40. Sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terra. Ex. v. 2. Theor. 10. num.3.

Cap. 13.

V.31. Simile est regnum calorum grano sinapis. Ex v.2. Theor.5.n.4.

Cap. 14.

V.19. Cum jussisset turbas discumbere super fœnum &c. Ex v.1. Theor.13.n.1.

v.22. Statim jussit Iesus discipulos suos descendere in naviculam &c. Ex v. 4. Theor. 8.nu.4.

V.32. Et cum ascendisset naviculam, cessavit ventus. Ex v.5. Theor.11.n.5.

Cap. 15.

V. 26. Non est bonum sumere panem filiorum, & dare canibus. Ex v.4. Theor.11. num.2.

v.28. Magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Ex v.5. Theor.6.n.8.

Cap. 16.

V. 8. Quid cogitatis intra vos modica fidei, quia panes non habetis? Ex v. 4. Theor.3. num.5.

v.13. Quem dicunt homines esse filium hominis. Ex v.1 Theor.6.n.9.

Cap. 17.

V. 2. Resplenduit facies ejus sicut sol. Ex v. 4. Theor.9.n.5.

v.26. Vade ad mare, & mitte hamum. Ex v.2. Theor.12.n.11.

Cap. 18.

V.3. Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum calorum. Ex verf. 1. Theor.15. numer.3.

Ibidem. Qui susceperit unum parvulum in nomine meo, me suscipit. Ibidem.

v.26. Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ex v.4. Theor.14.n.1.

Cap. 20.

V.12. Hi novissimi una hora fecerunt, & pares illos nobis feciſti, qui portavimus pondus diei & æstus. Ex v.5. Theor.11.n.3.

Cap. 21.

V.8. Plurima turba posuerunt vestimenta sua in via: alii autem &c. Ex v.6. Theor.2. num.7.

v.7. Et adduxerunt asinam, & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt. Ex v.1. Theor.16. n.6. v.7. Theor.4 n.7.

v.12. Mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit. Ex v.6 Theo. 5.n.5.

Cap. 22.

Cap.21.

V.2. Simile factum est regnum cælorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Ex v. 6. Theor. 4. n. 5. Ex Tit. Theor. 3. n. 9.

v. 4. Dicite invitatis : Ecce prandium meum paravi, tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia parata, venite ad nuptias. Ex v. 6. Theor. 1. n. 6.

v. 11. Intravit autem Rex, ut videret discumbentes, & vidit hominem non vestitum veste nuptiali. Ex v. 3. Theor. 2. n. 2. Ex v. 6. Theor. 7. n. 13.

v. 12. Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Ex v. 6. Theor. 9. num. 3.

Cap.23.

V. 9. Patrem nolite vocare vobis super terram. Ex v. 1. Theor. 11 n. 8.

v. 37. Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina, &c. Ex Tit. Theor. 10. nu. 4.

Cap. 24.

V. 1. Egressus Iesus de templo, &c. Ex v. 1. Theor. 8. n. 9.

v. 28. Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ. Ex v. 2. Theor. 10. n. 1. v. 3. Theor. 5. n. 10. v. 3. Theor. 7. n. 5. v. 5. Theor. 5. n. 5.

Cap. 25.

V. 34. Hospes eram, & collegistis me. Ex v. 9. Theor. 1. n. 4.

v. 36. In carcere eram, & venistis ad me. Ex v. 4. Theor. 12. n. 6.

v. 39. Domine, quando te vidimus in carcere, & venimus ad te? Ibidem.

Cap. 26.

V. 23. Qui intingit mecum manum in Paropside, hic me tradet. Ex v. 6. Theor. 1. n. 7. v. 6. Theor. 5. n. 8.

v. 26. Cœnantibus autem illis, accepit Iesus panem, & benedixit, & fregit, deditque discipulis suis. Ex v. 8. Theor. 1. n. 11. v. 2. Theor. 7. n. 2. Theor. 11. n. 6. v. 6. Theor. 8. n. 10.

v. 28. Hic sanguis novi testamenti, qui pro vobis, &c. Ex Tit. Theor. 1. n. 4. v. 2. Theor. 6. n. 7.

v. 29. Dico autem vobis, non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno patris mei. Ex v. 2. Theor. 11. n. 8.

Cap. 27.

V. 3. Videns Iudas, qui eum tradidit, pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos. Ex v. 8. Theor. 1. n. 6.

v. 34. Cum gustasset noluit bibere. Ex v. 4. Theor. 1. n. 17.

v. 51. Terra mota est. Ex v. 6. Theor. 7. n. 8.

v. 59. Et accepto corpore Ioseph, involuit illud in sindone munda, & posuit illud in monumento suo novo. Ex v. 2. Theor. 9. n. 8.

v. 66. Munierunt sepulchrum, signantes lapidem cum custodibus. Ex v. 8. Theor. 1. nu. 2.

Cap. 28.

V. 2. Angelus enim Domini descendit de cælo, & accedens revolvit lapidem, & sedebat super eum. Ex v. 5. Theor. 5 n. 2.

MARCI.

Cap. 6.

V. 8. Præcepit eis, ne quid tollerent in via, nisi Virgam tantum, non peram, non panem, neque in zonas. Ex v. 6. Theor. 4. n. 3.

Cap. 7.

V. 24. Inde surgens Iesus, abiit in partes Tyri & Sidonis : & ingressus domum, neminem scire voluit, & non potuit latere. Ex v. 5. Theor. 6. nu. 3.

v. 29. Propter hunc sermonem, vade, exivit Dæmon à filia tua. Ex v. 5 Theor. 6. n. 8.

Cap. 8.

v. 23. *Et apprehensa manu ejus, eduxit eum extra vicum, & expuens in oculos ejus, impositis, &c.* Ex *v.* 3. *Theor.* 7. *num.* 8. *vers.* 5. *Theor.* 6. *nu.* 1.

Cap. 9.

v. 5. *Rabbi, bonum est nos hic esse: faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Eliæ unum.* Ex *v.* 4. *Theor.* 10. *n.* 11.

Cap. 11.

v. 2. *Quem nemo adhuc hominum sedit.* Ex *v.* 1. *Theor.* 2. *n.* 3.

Cap. 14.

v. 3. *Et fracto alabastro effudit super caput ejus, &c.* Ex *v.* 4. *Theor.* 10. *n.* 1.

v. 18. *Discumbentibus illis, & manducantibus, ait Iesus. Amen dico vobis, unus ex vobis me tradet.* Ex *v.* 7. *Theor.* 7. *n.* 17.

v. 35. *Et cum processisset paululum, procidit super terram, & orabat.* Ex *v.* 2. *Theor.* 9. *nu.* 4.

LUCÆ.

Cap. 1.

v. 29. *Turbata est in sermone ejus.* Ex *v.* 5. *Theor.* 4. *n.* 8.

v. 30. *Ne timeas Maria.* Ex *v.* 3. *Theor.* 4. *num.* 5.

v. 39. *Surgens Maria abiit in montana cum festinatione.* Ex *v.* 2. *Theor.* 9. *n.* 5.

v. 41. *Vt audivit salutationem Mariæ Elisabeth exultavit infans in utero ejus.* Ex *v.* 5. *Theor.* 11. *n.* 6.

v. 64. *Ecce enim, ut facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo.* Ex *v.* 1. *Theor.* 1. *num.* 6.

Cap. 2.

v. 7. *Peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum in præsepio.* Ex *v.* 1. *Theor.* 10. *nu.* 3. *v.* 4. *Theor.* 5. *num.* 9. *v.* 5. *Theor.* 3. *num.* 3. *v.* 6. *Theor.* 8. *num.* 1. *v.* 5. *Theor.* 11. *num.* 1. *v.* 1. *Theor.* 4. *num.* 3.

v. 22. *Ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, & homo iste justus, & timoratus, & Spiritus sanctus erat in eo.* Ex *v.* 7. *Theor.* 1. *n.* 4.

v. 28. *Et ipse accepit eum in ulnas suas.* Ex *v.* 2. *Theor.* 9. *n.* 1.

v. 49. *Fili, quid fecisti nobis sic? pater tuus & ego dolentes quærebamus te.* Ex *v.* 1. *Theor.* 16. *num.* 3.

Cap. 3.

v. 16. *Cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum.* Ex *v.* 4. *Theor.* 13. *num.* 2.

Cap. 4.

v. 38. *Surgens Iesus de Synagoga introivit in domum Simonis.* Ex *v.* 7. *Theor.* 4. *num.* 1.

Cap. 7.

v. 45. *Intravi in domum tuam, osculum mihi non dedisti.* Ex *vers.* 1. *Theor.* 4. *numer.* 7.

Cap. 10.

v. 38. *Intravit Iesus in quoddam castellum.* Ex *v.* 4. *Theor.* 11. *n.* 9.

v. 40. *Martha autem satagebat circa frequens ministerium.* Ex *v.* 6. *Theor.* 2. *n.* 1.

Cap. 11.

v. 3. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* Ex *v.* 1. *Theor.* 5. *nu.* 2. *v.* 4. *Theor.* 8. *num.* 8.

v. 5. *Amice, accommoda mihi tres panes quoniam*

tiam amicus meus venit de via ad me, Ex Tit. Theor. 3. n. 1. v. 2. Theor. 10. n. 4.

Cap. 14.

v. 10. Cum invitatus fueris ad nuptias, vade, & recumbe in novissimo loco, Ex v. 2. Theor. 2. num. 10. v. 3. Theor. 4. n. 6.

v. 16. Homo quidam fecit cænam magnam, Ex v. 2. Theor. 3. n. 3. v. 6. Theor. 9. n. 11.

v. 21. Exi in plateas, & vicos civitatis: & pauperes & debiles, & cæcos introduc huc. Ex v. 6. Theor. 9. n. 13. v. 1. Theor. 21. n. 1.

Cap. 15.

v. 5. Imponit in humeros suos, Ex v. 1. Theor. 8. n. 7.

v. 21. Adducite vitulum saginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur, Ex v. 5. Theor 1. n. 5.

Cap. 16.

v. 8. Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt, Ex v. 4. Theor. 10. v. 16.

Cap. 19.

v. 35. Iactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Iesum, Ex v. 2. Theor. 8. num. 7.

Cap. 22.

v. 12. Ecce introeuntibus vobis civitatem, &c. ipse ostendit vobis cœnaculum, Ex v. 1. Theor. 7. n. 1.

v. 15. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, Ex v. 1 Theor. 20. n. 7.

v. 17. Et accepto calice, gratias egit, & dixit, accipite, & dividite inter vos, Ex v. 6. Theor 8. num. 4.

v. 19. Et accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis, Ex v 9. Theor. 4. n. 3.

v. 62. Transfer calicem istum à me. Ex v. 4. Theor. 1. n. 16.

Cap. 23.

v. 46. Pater in manus tuas, commendo spiritum meum, Ex v 3. Theor. 8. n. 5. v. 4. Theor. 1. n. 9.

Cap. 24.

v. 30. Factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, & porrigebat illis, & aperti sunt oculi eorum, Ex v. 4. Theor. 5. num. 3.

JOANNIS.

Cap. 1.

v. 12. Quotquot autem receperunt eum, dedit potestatem filios Dei fieri, Ex v. 4. Theor. 8. n. 7. v. 1. Theor. 6. n 8.

v. 20. Miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes: & Levitas ad Ioannem, ut interrogarent eum: Tu quis? & confessus est, & non negavit. quia non sum ego Christus, Ex v. 3. Theor. 2. n. 4.

v. 5 Videbitis cælum apertum, & Angelos Dei ascendentes, & descendentes super filium hominis, Ex Tit. Theor. 1. n. 10.

Cap. 2.

v. 1. Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ & erat mater Iesu ibi, vocatus est autem Iesus cum discipulis suis, Ex v 6. Theor. 7. n. 12.

v. 15. Numulariorum effudit æs, & mensas subvertit, Ex v. 3. Theor. 2. n. 9.

v. 48. Quid est, quod me quærebatis? nesciebatis quod in iis, quæ Patris mei sunt oportet me esse, Ex v. 1. Theor. 13. n. 9.

Cap. 3.

v. 14. Nemo ascendit in cælum; nisi qui descendit de cælo, filius hominis, qui est in cælo, Ex v. 2. Theor. 11. n. 13.

V.14. Sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, sic exaltari oportet filium hominu. Ex v.4. Theor.9.n.11

Cap. 6.

V.1. Abiit Iesus trans mare Galilææ, & sequebatur eum multitudo magna. Ex v.1. Theor.17.n.5.

V.5. Vnde ememus panes ut manducent hi? Ex v.1. Theor.8 n.13.

V.7. Ducentorum denariorum panes non sufficiunt, Ex v.1. Theor.9.n.7.

V.9. Est puer unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos & duos pysces, sed quid inter tantos? Ex v.1. Theor.9.n.8.

V.10. Erat autem fœnum multum in loco, Ex v.1. Theor.15.n.5.

Ibidem Discubuerunt ergo viri quasi quinque millia, Ex v 6 Theor.9.n.5.

V.27. Operamini cibum, qui non perit sed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis, Ex v. 6. Theor.2. num.9.

V.32. Pater meus dat vobis panem de cœlo verum, Ex v.1. Theor.9.n 1.

V.48. Ego sum panis vitæ. Ex v.2. Theor. 6, n.5.

V.54. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem; non habebitis vitam in vobis, Ex v.1. Theor.21. n.2.

V.55. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, Ex Tit. Theor 1.n.12.

V 57. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo, Ex v.1. Theor 6.n.5. v.1. Theor.11.n.6 v.4. Theor.4.n.5.

V.45. Patres vestri manducaverunt manna, & mortui sunt Ex v.4. Theor.1.n 10.

V.69. Domine ad quem ibimus? Ex v.1. Theor.25.n.2.

Cap. 7.

V.37. Si quis sitit, veniat ad me, & bibat, Ex v.1. Theor.38.n.2.

Cap. 8.

V.56. Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum, vidit & gavisus est, Ex v.6. Theor.7 n 1.

Cap. 10.

V.24. Nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, ipsum solum manet, Ex v. 4. Theor 21.n.4.

Cap. 11.

V.32. Domine, si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus, Ex v.4. Theor.2.n.3.

Cap. 12.

V.2. Lazarus verò unus erat de discumbentibus cum eo, Ex v.1. Theor.12.n.2.

Cap. 13.

V.1. Cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos, Ex Tit. Theor. 3. n.5. Ex Tit Theor.7 n.1.

V.26. Cum intinxisset panem, dedit eum Iudæ Simoni Ischariotæ & post buccellam, introivit in eo Sathanas, Ex v.6. Theor.10. n.6.

V.30. Cum ergo accepisset buccellam, continuò exivit, Ex v.4. Theor. 4. num, 10. v.4. Theor.5.n.6.

Cap. 14.

V.8. Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis, Ex v.1. Theor.9.n.7.

V.23. Si quis diligit me, pater meus diliget eum & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus, Ex v.7. Theor.1.n.10.

Cap.

Cap. 19.

v.34. Continuò exivit ſanguis, & aqua, Ex v.7. Theor.2.n.9.

v.36. Os non comminuetis ex eo, Ex v.1. Theor.12.n.11.

Cap. 20.

v.1. Maria Magdalena venit mane, cum adhuc, tenebræ eſſent, ad monumentum & vidit lapidem ſublatum, Ex v.4. Theor.6.n.12.

v.11. Maria autem ſtabat ad monumentum foris plorans, Ex Tit. Theor.8.n.8. Ibidem Dum ergo fleret inclinavit ſe, & proſpexit in monumentum, Ex v.2. Theor.3.n.1.

v.13. Tulerunt Dominum meum, & neſcio, ubi poſuerunt eum, Ex v.4. Theor.10.n.10

v.14. Converſa eſt retrorſum, & vidit Ieſum ſtantem, & non ſciebat, quia Ieſus eſt, Ex v.4. Theor.9.n.6.

v.17. Noli me tangere; nondum enim aſcendi ad Patrem meum, Ex v.1. Theor.1.n.3. Ex v.7. Tit.1.n.7.

v.27. Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, &c. Ibidem.

Cap. 21.

v.23. Exiit ſermo inter fratres, quod Diſcipulus ille non moritur. Ex v.4. Theor.7.n.

ACTORUM.

Cap. 1.

v.10. Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cælum? Ex Tit. Theor.9.n.11.

v.18. Crepuit medius, & diffuſa ſunt viſcera ejus, Ex v.3. Theor.7.n.12. v.4. Theor.10. num.5.

Cap. 4.

v.27. Convenerunt in civitate iſta adverſus ſanctum tuum puerum Ieſum, Ex v.7. Theor.8.n.10.

Cap. 5.

v.18. Injecerunt manus in Apoſtolos, & poſuerunt eos in cuſtodia publica, Ex v.4. Theor. 12. num.10.

Cap. 28.

v.6. Convertentes ſe, dicebant eum eſſe Deum, Ex v.1. Theor.6.n.3.

AD ROMANOS.

Cap. 10.

v.12. Non eſt diſtinctio Iudæi & Græci, Ex v.7. Theor.7.n.16.

Cap. 14.

v.2. Alius credit ſe manducare omnia, qui autem infirmus eſt, olus manducet, Ex v.7. Theor.3.n.14.

PRIMÆ AD CORINTHIOS.

Cap. 3.

v.17. Templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos, Ex v.1. Theor 10.n.11.

Cap. 9.

v.24. Omnes quidem currunt, ſed unus accipit bravium, Ex v.1. Theor.14.n.2.

Cap. 10.

v.4. Bibebant autem de ſpirituali, conſequente eos, petra: petra autem erat Chriſtus, Ex Tit. Theor.2.n.10. v.2. Theor.7.n.10. v.5. Theor.10.n.5.

Cap.

Cap. 11.

v.23. In qua nocte tradebatur. Ex v.4. Theor.12.n.14.

SECUNDÆ AD CORINTHIOS.

Cap. 1.

v.1. Paulus Apostolus, & Timotheus frater Ecclesiæ, quæ est Corinthi, cum omnibus sanctis. Ex v. 2. Theor.12.n.9.

Cap. 3.

v.18. Nos vero omnes revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur. Ex v.7. Theor.7.n.15.

Cap. 6.

v.10. Sicut egentes, multos autem locupletantes, tanquam nihil habentes, & omnia possidentes, Ex v.8, The.1.n.5.

v.11. Os nostrum patet ad vos, ô Corinthii, dilatamini, & vos, Ex v 6. Theor.2.n.8.

AD EPHESIOS.

Cap. 5.

v.27. Non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, Ex v.2. Theor.9 n.13. v.7. Theor.2 n.7.

v.32. Sacramentum hoc magnum est, dico autem ego, in Christo, & in Ecclesia, Ex v. 7. Theor.1.n.5.

AD PHILIPPENSES.

Cap. 4.

v.4. Gaudete in Domino semper, iterum dico, gaudete, Ex v.6. Theor.7.num.9.

AD COLOSSENSES.

Cap. 3.

v.1. Consurrexistis cum Christo, Ex v. 2. Theor.11.n.8.

v.4. Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo, Ex v.4. Theor.2.n.7.

AD HEBRÆOS.

Cap. 2.

v.9. Videmus Iesum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum: ut pro omnibus gustaret mortem, Ex v.5. Theor.1.n.3.

Cap. 9.

v.4. Post velamentum autem erat tabernaculum, aureum habens thuribulum, & arcam Testamenti: in qua erat urna aurea habens manna, Ex v.3. Theor.1.n.1. v.5. Theor.4.n.7

Cap. 12.

v.24. Melius loquentem, quàm sanguis Abel, Ex v.2. Theor.6.n.10.

PRIMÆ PETRI.

Cap. 1.

v.12. In quem desiderant Angeli prospicere. Ex v.2. Theor.3.n.1.

JACOBI.

Cap. 1.

v 2. *Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis*, Ex *V.5. Theor.11.n.8.*

APOCALYPSIS.

Cap. 1.

V.14. Præcinctum ad mamillas zona aurea Ex *v.3.Theor.7.n 3.*

Cap. 2.

V.7. Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in Paradiso Dei mei, Ex *Tit. Theor.6.n.5. v.2. Theor.2.n.9.*

V.7. Vincenti dabo manna absconditum. & dabo illi calculum candidum, Ex *v.3. Theor. 4.n.2.*

Cap. 3.

V.18. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, Ex *v.2. Theor.5.n.2.*

V.20. Ego sto ad ostium, & pulso, ut si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, Ex *Tit. Theor.1.n.4.*

Cap. 4.

V.6. Et in conspectu sedis tanquam mare Vitreum, simile Chrystallo, Ex *Tit. Theor.4. n.5.v.4. Theor.1.num.11.v.1. Theorema.7. n.7.*

Cap. 6.

v.8. Ecce, equus pallidus, qui sedebat, super eum, nomen illi mors, & infernus sequebatur eum, Ex *v.4. Theor.2 n.13.*

Cap. 8.

v.1. Cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cœlo, Ex *Tit. Theor. 5. num.7.*

Cap. 10.

v.2. Et posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram, Ex *v.4. Theor.1.n.6.*

v.9. Accipe librum, & devora illum, Ex *v.6. Theor.3 n.7.*

Cap. 12.

v.1. Signum magnum apparuit in cœlo, mulier amicta sole, & luna sub pedibus ejus, Ex *v.3. Theor.5.n 7. v.1. Theor.12.n.4.*

Cap. 14.

v.4. Vidi, & ecce nubem candidam, & super nubem candidam similem filio hominis, habentem in capite suo coronam auream, Ex *v.1. Theor.4.n.4. Ex Tit. Theor.5.n.5.*

v.13. Beati mortui, qui in Domino moriuntur, Ex *v.4. Theor.5.n.15.*

Cap. 19.

v.9. Beati, qui ad cœnam nuptiarum agni vocati sunt, Ex *v.4. Theor.7 n.8.*

v.17. Vidi unum Angelum stantem in sole, & clamavit voce magna, dicens omnibus avibus: venite, & congregamini ad cœnam magni Dei, Ex *v.4. Theor.7.n.5. v.6. Theor. 3.n.10.*

Cap. 20.

v.15. Vidi thronum magnum, & sedentem super eum, à cujus conspectu fugit

terra, & cælum, & locus non eſt inventus eis Ex *v.* 4. *Theor.* 13. *n.* 4

Cap. 21.

v. 2. *Vidi ſanctam civitatem Ieruſalem novam*, Ex *v.* 2. *Theor.* 11. *n.* 2.

v. 6. *Sitienti dabo de fonte aquæ vitæ*, Ex *v.* 2. *Theor.* 12. *n.* 8.

v. 11. *Oſtendit mihi civitatem ſanctam Ieruſalem, & lumen ejus ſimile lapidi pretioſo, tanquam lapidi jaſpidis*, Ex *v.* 4. *Theor.* 2. *num.* 9.

v. 18. *Ipſa vero civitas aurum mundum*, Ex *v.* 7. *Theor.* 1. *n.* 1.

Cap. 21.

v. 1. *Et oſtendit mihi fluvium aquæ vitæ, procedentem de ſede Dei, & Agni, & in medio plateæ ejus, ex utraque parte fluminis lignum vitæ: afferens fructus duodecim, per ſingulos menſes reddens fructum ſuum*, Ex Tit. *Theor.* 1. *n.* 6. Ex *v.* 1. *Theor.* 5. *n.* 1.

INDEX

RITVVM ET CÆREMONIARVM,

Quas ſancta Mater Eccleſia ſacrificio Miſſæ adhibet, quæ in hoc libro aptè explicantur.

Primus verſum, ſecundus Theorema, Tertius Numerum indicat.

CUr Epiſcopi, dum ſacerdotes conſecrant, eorundem manus injungant? Ex v. 3. Theor. 2. n. 1.

Cur Sacerdos ad ſacrificium Miſſæ ſe præparans, utatur iſta oratione: *Deus, qui de indignis dignos facis &c.* Ex v. 3. Theor. 5. n. 4.

Cur Eccleſiæ miniſtros, quos menſæ ſponſi ſui adhibere ſolet, veſtibus albis induat? Ex v. 3. Theor. 6. n. 2. Et v. 6. Theor. 6. n. 8.

Cur Suprema & nobilior veſtis ſacerdotis caſula vocetur, cum nomen iſtud non veſtis, ſed domus parvæ ſignificativum ſit. Ex v. 3. Theorema. 5. n. 5.

Cur Epiſcopus ſacrificium Miſſæ oblaturus, manipulum non cum reliquis ſacerdotibus in ſactario, ſed in altari recipiat? Ex v. 5. Theor. 4 n. 6.

Cur presbyteri Cardinales & Epiſcopi in ſacrificio Miſſæ celebrando ſandaliis utantur? Ex v. 5. Theorema. 2. n. 4.

Cur altare tot vicibus thurificetur ſub ſacrificio Miſſæ? Ex v. 3. Theorema. 7. n. 5.

Cur in hoſtia conſecranda imago Crucifixi delineata ſit? Ex v. 3. Theor. 8. n. 6.

Cur ſacerdos calicem præparaturus, præter vinum, quod calici infundit, etiam aquam admiſceat, idque ex præcepto Eccleſiæ adeo diſtricto, ut ſi id negligens aut temerarius ſacerdos facere omitteret, graviter peccaturus eſſet? Ex v. 1. Theor. 4. n. 8. Ibidem Theor. 20. n. 1.

Cur in Miſſa ſola aqua benedicatur, non vero vinum. Ex v. 5. Theor. 5. n. 8.

Quod ſi ſacerdos vinum aqua minimè dilutum conſecraret, peccaretne? Ex v. 3. Th. 8. n. 12.

Cur panis Euchariſticus ex tritico fieri debeat? Ex v. 3. Theorema. 6. numer. 11.

Cur panis, unde Euchariſtia conficitur, candidiſſimus eſſe debeat? Ex v. 5. Theor. 2. n. 5.

Dum Eccleſia tam in vino rubro, quam in albo conſecret, cur panem conſecrandum album eſſe velit. Ex v. 6. Theor. 3. n. 1.

Cur olim tempore S. Germani Archiepiſcopi Conſtantinopolitani ſub ſacrificio Miſſæ flabellis uſi fuerint? In Tit. Theor.10. n.6.

Cur altare in edito ſemper loco ſit conſtitutum, ita ut per gradus ad illud ſit aſcendendum, cum commodius in imo vel depreſſo loco conſtitui potuiſſet. Ex v.1. Theor. 10.n.4.

Cur confeſſio communioni præmittenda, adeo ſtrictè præcipiatur, ut nemini fas ſit, Chriſti menſam adire, niſi peccatorum ſuorum confeſſionem præmittat, niſi fieri velit reus corporis & ſanguinis Domini. Ex v.1. Theor.16. n.10.

Homo Angelo putior eſſe deberet, ſi poſſet, & cur? Ex v.6. Theor.6.n.8.

Cur Eccleſia ſacrificio Miſſæ Angelorum hymnum: *Gloria in excelſis Deo*, recitet? In Tit. Theor.1. n.7.

Cur Eccleſia in ſacrificio Miſſæ reverentiſſimè dicat: *Cum quibus & noſtras voces, ut admitti jubeas deprecamur.* Ex v.1. Theor. 7.n.8.

Cur olim in miſſali, quoad ſacrum conficiendum, presbyter utebatur ante canonem non modo effigiem Crucifixi, ut recentiora Miſſalia oſtendunt, ſed etiam Dei Patris in maieſtate ſedentis exhibuerint? Ex v. 1. Th. 1.n.7.

Cur in principio Canonis ponatur ſacerdoti ob oculos imago crucifixi? Ex v.5. Th.1. n.9.

Cur ſacer Canon Miſſæ à T incipiat? Ex v.5. Theor.1.n.9.

Quiſnam ſit author ſacri canonis? Ex v.5. Theor.1.n.7.

Cur ſacerdos ante conſecrationem hoſtiæ manus ſuperimponat dicens: *Hanc igitur oblationem &c.* Ex v.4. Theorema.2. n.10.

Cur ſacerdos ſacram hoſtiam utraque manu appoſita elevet tempore elevationis? In Tit. Theor.7.n.5. & 8.

Cur ſacerdos hoſtiam conſecratam elevet? Ex v.4. Theor. 12. n.11. In Tit. Theor. 1. num.23. Ibidem Theor. 7. n. 3. & Theor. 20. n. 6.

Cur ſub immolatione & elevatione ſacræ hoſtiæ in altari, quando fidelibus adoranda exponitur, ex pia Eccleſiæ conſuetudine muſica inſtrumenta ſuaviſſimè perſonant? Ex v. 1. Theorema 7. numer. 7.

Cur Sacerdos mox ut hoſtiam ex more elevaverit, & ſuper altare dimiſerit, utriuſque palmæ pollices, atque indices, quibus Sacramentum apprehenderat, ſtudioſè comprimit, nec eos unquam aperit, niſi cum opus fuerit, glorioſum Chriſti Corpus attrectare? Ex v. 4. Theor. 10. n 17.

De cæremonia qua Eccleſia Æthiopiæ in elevatione corporis Chriſti utitur? Ex v. 5. Theor. 4. n. 1.

Cur Eccleſia in miſſa infra actionem duodecim Apoſtolorum, totidemque Martyrum nomina ponat, nullius confeſſoris facta mentione? Ex v. 5. Theor 1. n. 7.

Cur ſacerdos poſt conſecrationem dicat: *Offeremus præclaræ majeſtati tuæ de tuis donis ac datis, hoſtiam puram, hoſtiam ſanctam, hoſtiam immaculatam?* In Tit. Theor. 1. n. 1.

Cur ſacerdos poſt conſecrationem ſubjungat: *Supra quæ propitio ac ſereno vultu reſpicere digneris, & accepta habere ſicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui juſti Abel?* Ex v. 2. Theor. 5. n 1.

Cur ſacerdos ad illa verba canonis: ſupplices te Domine rogamus &c. profundè inclinet? Ex v. 4. Theor. 6. n. 1.

Explicantur illa canonis verba, quæ immediatè præcedunt Memento, pro defunctis, ſcilicet: *Supplices te rogamus omnipotens Deus jube hæc præferri per manus ſancti Angeli tui &c.* Ex v. 4 Theor. 11. n. 7.

Cur ſacerdote verba Canonis proſequente, ubi venerit ad precem, quæ incipit: *Nobis quoque peccatoribus*, concludendam dicit: *per Chriſtum Dominum noſtrum*, Miniſter, ut in ſimilibus aſſolet, non reſpondet, *Amen*: In Tit. Theor. 6. n. 9.

Cur in oratione Dominica ſolum panem poſtulamus, qui pluribus indigemus? Ex v. 4. Theor. 8. n. 8.

Cur ex tribus partibus hoſtiæ fractæ una mittatur in calicem? Ex v. 5. Theor. 9. n. 6.

Quid ſignificet illa pars hoſtiæ fractæ, quæ in calicem mittitur? Ex v. 5. Th. 9. n. 6.

Cur

Cur S. Basilius ex tribus partibus hostiæ consecratæ unam columbæ aureæ imposuerit. Ex v.1. Theor.14.n.3

Cur summus Pontifex sacrum solemniter celebrans, corpus Christi sumit omnibus videntibus, nam sedens in Cathedra, seque ad populum vertens, illud sumit, cum alii sacerdotes communicantes populo tergum vertant. In Tit. Theor.1.n.8

Cur sacerdos post communionem corporis Domini manus abluat, quas jam ante non semel abluerat. Ex v.3. Theor.2.n.1

Quid significent illa verba sacerdotis. Ite missa est. Ex v.9 Theor.1.n.1

Cur Eucharistia in figura rotunda, velut denarius, vel nummus aliquis formetur, & fiat? In Tit. Theor.1.n.11.& ibidem Theor. 4.in initio.

Cur sancta mater Ecclesia Christum ubique & maximè in altaribus Cruci affixum ob oculos ponat. In Tit. Theor.2.n.7

Cur in Eucharistico pane nec sal, nec mel, adhiberi debeat. Ex v.6. Theor.4.n.6

Eucharistia cur in vitro locanda. Ex v.6. Theor.5.n.12

Quare olim nomen Jesus inscriptum in hostia, & non nomen Emanuel, vel filius Dei. Ex v.7. Theor.5.n.7

Cur templa communiter concamerata sint. Ex v.6. Theor.6.n.10

Quid duæ illæ laminæ inter quas panis azymus, unde hostia fit, formatur, & coquitur, significent. In Tit. Theor.3.n.6

Cur sacerdos missæ sacrificium non possit celebrare de nocte, nisi affulgente aurora. In Tit. Theor.6.n.3

Cur Christus sub Eucharistia visibiliter apparens, pueruli speciem communiter præ se ferat. Ex v.1. Theor.1.n.8. Et v.2. Theor.8. nu.6. Et Theor.9. num.2.& v.3. Theor.3. nu.10

Cur ad minus semel in anno id est in Paschate sacra communione refici ex præcepto Ecclesiæ debeamus. Ex v.1. Theor.3. per totum.

Cur quoties S. Eucharistia adoranda in altari publicè exponitur, semper argentea sphæra referente solem collocetur. Ex v.1. Theor. 3. numer. 8.& v. 2. Theor. 12. nu.7

Cur olim S. Mater Ecclesia feria quinta majoris hebdomadæ potius, quam in die Paschatis suas pandere portas, sumque in sinum recipere pœnitentes consueverit. Ex v.1. Theor.4.n.5

Cur Christus de nocte nitente luna hoc Sacramentum confecerit, quid est, quod Ecclesia in die, dum sol adest & lucet eadem Sacramenta conficiat. Ex v.1. Theor. 1. num.9

Cur ab Ecclesia cautum est sine luminaribus sacrum celebrari non posse, adeò etiam ut in clarissimo & lucidissimo die, præsente ac lucente sole ardere accensis candelis altaria debeant. Ex v.1. Theor.5. nn 4. & Theor.20.num.10. & v.2. Theor.8. num. 9.& v.3. Theor.7.num.7.& vers.6 Theor. 7.num.3

Cur S. Eucharistia scuti instar formata sit in figura rotunda. Ex v.1. Theor 8.v.4

Cur S. Eucharistia denarii figuram referat. Ex v.3. Theor.8. num.14. & Theor.9. num.1

Cur Ecclesia Eucharistiam in ciborio reponit argenteo. Ex v.1. Theor.17.n.1

Cur Tabernaculum in quo Eucharistia asservatur, dicatur custodia. Ex v.4 Theor. 12.n.10

Cur locus in quo Eucharistia asservatur, Tabernaculum vocetur. Ex v. Theor.14. nu.8

Quid significet Lunula in qua sustentatur Eucharistia cum in templo exponitur vel defertur. Ex v.3. Theor.9.n.10

Cur Ecclesia olim capsas sive ciboria Eucharistica ex ebore fieri fecerit. Ex v.2. Theor.4.n.2

Paropsis, qua Christus in ultima cœna usus est, Genevæ asservatur. Ex v.1. Theor. 17.n.1

Cur Ecclesia non in serico aut laneo, sed in lineo corporali celebret. Ex v.4. Theor. 12.n 5.& v 5 Theor.1.n.8

Cur altaria in die Parasceves abluantur. Ex v.3. Theor.7.n 10

Cur fit, quod Ecclesia, quæ quotidie sanctissimum sacramentum consecrat, in Parasceve à divino hoc opere vacans, sacerdotem hostia pridie consecrata & recondita reficit. Ex v.1. Theor.8 n.11 & Theor.21.n.8

Cum Eccleſia in Paraſceve ſacerdotem ab Euchariſtia conſecranda prohibeat, cur non etiam eundem à communione illa die retinet. Ex v. 1. Theor. 8. n. 11

Cur Eccleſia quotidie fideles ſuos etiam in die paraſceves Sacramento Corporis Chriſti cibet & confortet. Ex verſ. 1. Theor. 21. num. 8

S. Thomas de Aquino tria officia de Venerabili Sacramento Euchariſtiæ compoſuit. Primum ſecundùm morem Romanæ curiæ. Secundum ritui aptatum monaſtico. Tertium ſui Ordinis conſuetudini. Ex v. 1. Theor. 9. n. 13

Cur in communi domo miſſæ ſacrificium celebrari minime deceat. Ex v. 1. Theor. 16. n 7. & v. 3. Theor. 5. n 3

Qua occaſione Urbanus Quartus feſtum Sanctiſſimi Corporis Chriſti inſtituerit? Ex v. 2. Theor. 6. n. 9

Pia olim conſuetudo fuit, ut fideles poſt Pentecoſten, quotidiè communicarent, unde factum eſt, quod Eccleſia feſtum Corporis Chriſti, nonniſi poſt Pentecoſten celebret. Ex v. 1. Theor. 10. n. 2

Cum Chriſtus Corporis & ſanguinis ſui Sacramentum inſtituens & diſcipulis ſuis tradens illud refectis tradiderit, quippe qui agnum cum azimo & lactucis agreſtibus comederant, cur nobis nonniſi jejunis ſumendum conceditur. Ex v. 2. Theor. 11 n 6

An liceat homini lethali culpa fœdato Euchariſtiam inſpicere. Ex v. 4. Theor. 4. num. 6.

Cur luxuria magis quam alia vitia communicantes impediat, tum ſacerdotes, tum laicos. Ex v. . Theor. 6. n. 12.

Nullibi Euchariſtia eſt ſine lumine & cur? Ex v. 4. Theor. 5 n. 7

Cur in ſepultura Chriſtianorum Crux immediate ante cadaver deferatur. Ex v. 40. Theor. 1 n. 4. Ex v. 4. Theor. 1. n. 3

Quorſum tam crebra mortis Chriſti repræſentatio, quæ fit in Euchariſtia? Ex v. 5. Theor. 1 n. 3

Cur communio Paſchalis communiter in Aprili diſpenſetur. Ex v. 5. Theor. 7. n. 1

Cur Eccleſia communioni Paſchali jejunium quadrageſimale præmittat. Ex v. 5. Theor. 2. n 9

Quotieſcunque ſummus Pontifex celebrat flabra admoventur, & cur? Ex verſ. 5. Theor. 4. n. 3

Faces & lampades huic Sacramento ab Eccleſia admoventur, non ſolum cùm Euchariſtia conſecratur, ſed etiam cum inter fideles dividitur. Ex v. 5. Theor. 4. n. 5

Laudabilis eſt conſuetudo belliducum, qui antequam milites ſuos ducant in prælium, ſacram ſynaxim illis prius porrigi curant. Ex v 4. Theor. 8. nu. 5.

INDEX

QUÆSTIONUM SCRIPTURALIUM,

præcipuè earum, quæ naſcuntur ex textu, quo ab Evangeliſtis recenſetur inſtitutio Sanctiſsimi Sacramenti

Primus verſum, Secundus Theorema, Tertius numerum indicat.

CUr Chriſtus in Bethlehem natus ſit? Ex v.1. Theor.18. num.5

Cur Beata Virgo Jeſulum recens natum pannis involutum reclinaverit in præſepio? Ex v.1.Theor.4.num.3. & ibidem Theor.20.n.3.& v.4.Theor.4.n.9

Cur Chriſtus vix natus circumciſus fuerit? In Tit.Theor.2.n.6

Cum Bethlehem binominis ſit, utpote quæ etiam Ephrata dicebatur, cur poſt Nativitatem Domini hoc nomen Bethlehem ita conſtanter retinuit, ut nunquam deinceps Ephrata vocetur? Ex v.1. Theor.2.n.2

Cur converſio aquæ in vinum in Cana Galilææ fieri debuerit. Ex v.3. Theor.8. num.1.

Cur Chriſtus Dominus tam celebri miraculo turbam Hebræorum in deſerto paſcens, hordeaceos illi panes & non triticeos appoſuerit. Ex v.1. Theor.4.n.6

Cur Chriſtus in deſerto ſolum appoſuerit cibum, nullum vero potum. Ex v.2. Theor. 6.nu.1

Cur Chriſtus ſe panem vitæ nominet, non vero potum. Ex v.2. Theor.6 n.5

Cur Chriſtus Jeroſolymam gloriosè ingredi volens in aſina & pullo potius, quam in Cherubim aut Seraphim, quæ currum Dei trahunt, aut in equo phalerato ſedere voluit. In Tit. Theor.4.n.4

Cur Chriſtus Jeroſolymam ingreſſurus, qui nunquam legitur equitaſſe, ſed nudis pedibus tot longa itinera, tot vias difficiles confeciſſe, breviſſimum hoc facturus iter aſino inſidere voluit? In Tit. Theor.10.n.1

Cum pullus aſinæ, utpote cui nullus adhuc hominum inſedit, indomitus fuerit, cur Chriſtus Dominus indomitum hoc jumentum equitare voluerit? Ex v.1 Theor.2.n.3

Cur Chriſtus ex adductis aſina & pullo ejus, pullum ad inſedendum prælegerit matri. Ex v.1. Theor.16.n.6.& v.2. Theor 8.n.7

Cur Chriſtus tanto cum deſiderio Paſcha cum diſcipulis manducare deſideraverit. Ex v.1. Theor 20.n.7

Cur Chriſtus Euchriſtiam in cœnaculo potius quam in alia parte domus inſtituerit. Ex v.1. Theor.7.n.1

Cur cœnaculum in quo Chriſtus Euchariſtiam inſtituit, in monte Sion ſituatum erat. Ex v.1. Theor.7.n.2

Cujuſnam fuerit cœnaculum illud magnum ac ſtratum, in quo Chriſtus Paſcha cum Apoſtolis celebravit & Euchariſtiam inſtituit. Ex v.4. Theor.11.n.10

Cur

Cur Eucharistia instituta sit in domo mulieris, quæ Maria appellabatur. Ex v.4. Theor.1.n.10

Cur Christus Eucharistiam de nocte luna 14 instituerit. Ex v.4. Theor.5.n.8

Cur Eucharistia instituta sit in domo viri ignobilis. Ex v.1. Theor.15 n 8

Quo die Martii Christus Eucharistiam instituerit. Ex v.4. Theor.5 n.2.

Cur Christus Eucharistiam non in prandio sed in cœna instituerit. Ex v.2. Theor.7. n.1. Et v.6. Theor.3.n.5

Cur Christus Dominus ptidie quam pateretur, id est, die Jovis, & non potius in die solis hoc Sacramentum instituerit, cum manna cœleste hujus Sacramenti typus in die solis è cælo lapsum sit. In Tit. Theor. 6.num.6.

Cur Christus Matth.26.v.28 dicat: *Hic est sanguis novi testamenti, non vero veteris testamenti*? In Tit. Theor.1.n 4

Cur Christus in consecratione calicis dixerit: *Hic est sanguis meus novi testamenti*, & non potius: *Hic est Cruor*? Ex v.2. Theor.6. num.7

Quomodo intelligenda sint verba illa Matth.26.v.29. *Dico autem vobis: Non bibam amodo de hoc genimine vitis, usque in diem illum cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei*? Ex v.2. Theor.11.n.8

Quidnam Christum permoverit, ut Corpus & sanguinem suum sub panis & vini speciebus institueret. Ex v.3. Theor.8.n.2. Et v. 4. Theor.1.n.6

Cur Christus Eucharistiam instituerit. Ex v.5. Theor.3.n.7

Cur Christus sub propria specie nobiscum manere potuisset, in qua modo videtur ab Angelis, cur se sensibilibus panis & vini speciebus induere voluit. Ex v.3. Theor.8.n.9.

Cum Christus Redemptor noster sanctissimum corpus suum & sanguinem obtegere potuerit, sub argento, auro, adamante, cur Corpus sub forma panis & sanguinem sub specie vini maluit obvelare. Ex v.1. Theor.2. nu.4. Ibidem Theor 3.n.1. & Theor.20.n. 5. Et ex v.2. Theor.4.n.1. v.6. Theor.5.n.10.

Christi Corpus & sanguis per panem & vinum Cyprium significatur, & cur. Ex v 1. Theor.17.n.9

Cur sacra Eucharistia à tam multis infructuosè accipiatur. Ex v. 2. Theor.17.n.9

An Judas traditor Eucharistiam acceperit, an non: Et si non, cur illam non acceperit. Ex. v.2. Theor.3.n.1. Et v.4. Theor.4.n.10.

Quare proditor Judas Magistri proditionem patratam in hortum usque distulit, quam prius in cœnaculo commodius potuisset implere. Ex v.3. Theor 5.n 1

Cur Judas post acceptam Eucharistiam tam subito exiverit. Ex v. 4. Theor.3.n.6.

Cur Judas suspensus crepuerit medius. Ex v.3. Theor 7.n.12

Cur sapientia patris in cœnaculo Eucharistico tot columnas exciderit. Ex v. 5. Theor.2.n 6

Ubinam Christus post resurrectionem suam 40 diebus fuerit commoratus. Ex v 5. Theor.2.n.7

An Christus in Emaus consecraverit, & discipulis communionem dederit. Ex v.4. Theor 5.n.3

Cur Christus in Eucharistia omnia bona coacervarit. Ex v.3. Theor.8 n.4

Cur Eucharistia Sacramentum Pacis appelletur Ex v.3. Theor.6.n.9

Cur Sanctissima Eucharistia panis Angelorum vocetur. In Titulo. Theor.8.n.4. Et v.6. Theor.1.n.2

Cur Eucharistia esca vocetur. Ex v.3. Theor.4.n.8. Et v.5 Theor.5.n.4

Cur panis Eucharisticus in scriptura oleatus dicatur. Ex v.1. Theor.7.num.3. Et Theor.10.n 9

Cur panis Eucharisticus adeps frumenti & panis pinguis dicatur. Ex v.5. Theor.7.n.5

Eucharistia cur fructus salutifer appelletur. Ex v.2. Theor.1.n 5

Cur Eucharistia buccella sicca vocetur. Ex v.5 Theor.8.n.8

Cur Eucharistia triticum appelletur. Ex v.5. Theor 8 n.8

Qua ratione panis Eucharisticus non solum satiet, sed etiam inebriet. Ex v.1. Theor. 18.nu.1

Mensa Eucharistica cur Aquilatum mensa appellatur. Ex v.3. Theor.5.n 10

Eucharisticum epulum cœna magna est, & cur. Ex v.1. Theor.20. n.1. Et v.2. Theor. 3.nu.3.

Cur

Cur Euchariſtia per pulmentum Habacuc allatum ſignificata, prandium, non cæna appelletur: Ex v. 4. Theor, 1. n. 15

Cur Eccleſia paſſim in ſcripturis panis appelletur, cum tamen eius ſubſtantia per tranſubſtantiationem eſſe deſierit? Ex v. 1. Theor. 9. n. 1

Cum Chriſtus Eccleſiam ſuam delicatiſſimo aliquo cibo ſatiare, aut vetus manna iterum pluere, vel fabuloſum nectar & ambroſium in veritatem convertere potuerit, cur ijs omiſſis Euchariſtiam, in qua ipſe veraciter eſſet & ederetur inſtituere maluit. Ex v. 1, Theor, 9. n 3.

An Chriſtus qui non pro ſe, ſed pro Eccleſia ſua, ejuſque refectione ſalute & gloria euchariſtiam inſtituit, ſemeipſum ſumpſerit & manducaverit: Ex v. 3. Theor, 2 n 7

Cur Chriſtus in Sacramento altaris adeo ſe abſcondat: ex v. 1 Theor, 7. n. 6

Cur Chriſtus in Sacramento ea, quæ vulgatia & vilia ſunt nobis, conſpicienda præbeat, pretioſiora vero & pulchriora occultet: ex. v 3. Theor, 1. n 7

Cur Corpus Chriſti in Euchariſtia à ſacra ſcriptura nubes diei dicatur eſſe; Ex v. 5 Theor 2. n 11.

Cur ſanguis Chriſti Aqua vitæ dicatur? ex v 2. Theor 12. n. 8

Cur Agnus Paſchalis in Aprili communiter manducati conſueverit: ex v, 2. Theor. 11. n. 1

Chriſtus hoc Sacramentum inſtituens Dominus exercituum vocatur, Ex v, 4. Theor: 1. n. 5.

Quorſum gratiarum actio in inſtitutione auguſtiſſimi Sacaamenti: ex v. 2. Theor. 4. n. 3.

Cur Chriſtus Euchariſtiam non tempore legis naturæ vel ſcriptæ inſtituerit: ex v. 6 Theor. 6. n, 1

Cur Abraham Deo ſibi filium promittente riſerit: Ex v. 6. Theor. 7 n. 1.

Cur Iona in mare projecto mare ſubito quieverit: ex v. 6. Theor. 7 n. 14

Cur Chriſtus nuptiis in Cana adeſſe voluerit: ex v. 6 Theor. 7. n, 12

Lignum vitæ à Deo omne lignum dicitur, & cur: ex v. 6. Theor. 4. n. 3

INDEX
RERVM MEMORABILIVM

Quæ in hoc opere continentur.

Primus versum, Secundus Theorema, Tertius numerum indicat.

A

CUr Christus in præsepi clamabat. A, A, A. Ex v. 2. Theor. 10. n. 5.

Abraham.

Cur Abrahæ potius propositus est Eucharisticus typus: Ex v. 2. Theor. 8. n. 4.

Cur dicitur quinquennis defunctus: Ibidem. n. 4.

Cur dum obijt, tentorizavit: Ex v. 4. Theor. 2. n. 1.

Abyssus.

Deum atque animam denotat, Ex Tit. Theor. 5. n. 6.

Cur abyssus invocet abyssum: Ex v. 1. Theor. 10. n. 13

Quam aptè D. Thomas Abyssus, Ibidem num. 13

Adam.

Dum ederet, concinebant aves, Ex Tit. Theor. 6. n. 5.

Cur se abscondit? Ex v. 1. Theor. 16. num. 10.

Vultus splendor, & majestas, Ex v. 1. Theor. 10. n. 3.

Cur ei Deus post meridiem apparuit? Ex v. 7. Theor. 3. n. 6

Tanquam regi mundus apparatus, Ex v. 6. Theor. 2. n. 3.

Adamus.

Christi typus, Ex Tit. Theor. 8. n. 10

Ferruginei coloris, Ibidem, n. 10.

Indomita vis Ex v. 1. Theor. 2. n. 8.

Adamantina improborum corda, Ibidem num. 8.

Eucharistiæ typus, Ex v. 3. Theor. 4. n. 2

Cur hebraicè Samir? Ibidem, n. 2.

Adultera.

Cur offerebat farinam hordeaceam? Ex v. 3. Theor. 6. n. 11

Ægyptij.

Cur domi conderent primogenitorum corpora? Ex v. 1. Theor. 19. n. 8.

Æquinoctium.

Cur circa vernale æquinoctium instituta Eucharistia? Ex. v. 4. Theor. 5. n. 2.

Æthiops.

Æthiops.

Cur ſolis Æthiopibus præſtatur Euchariſtia? Ex tit. Theor 8. n. 7

Africum.

Corporis Chriſti typus. Ex v. 7 Theor. 5. num. 10.

Agathes.

Qualis coloris, Ex v. 7. Theor. 5. n. 3.
Calix quo Chriſtus conſecravit, agatheus. Ibidem, n. 3.

D. Agnes,

Signum, quo ornabatur, quale? Ex v. 3. Theor. 8. n. 14.

Agnus.

Agnum inter ubera gerens apparuit Patriarcha Seraphicus, Ex v. 4. Theor. 3. n. 6.
In figura Crucis aſſabatur, Ex v. 5. Theor 8. n. 2.
Cur nocte comedebatur; Ex v. 2. Theor. 4. n. 8.
Cur feſtinè edendus. Ex v. 6. Theor 3. num. 13.
Cur in menſe Aprili comeſtus? Ex v. 2. Theor. 11. n. 11.

Alexander.

Toto orbe non exſaturatus, Ex v. 1. Theor. 9. n. 2.

Album.

Cur miniſtri altaris albis utuntur ſtolis Ex v. 3. Theor 6. n. 2.
Quid inter album, & candidum intereſt. Ex tit. Theor. 10. n. 10.
Cur Chriſtus in Euchariſtia albus: Ibidem, n. 15.
Album natura candidum cura facit, Ex v. 1 Theor. 4. n. 4.
Lilia cur alba, Ex v. 1. Theor. 20. n. 4.
Solum ſincerum, Ex v. 6. Theor. 5. n. 8. & 9,
Hoſtia cur alba. Ex v. 4. Theor. 7. n. 10
Cur panis, niſi albus, non conſecratur? Ex v. 6. Theor. 3. n. 1.

Alleluja.

Jubilum magis quam canticum. Ex tit. Theor. 6. n. 6.
Angelorum vox. Ibidem, n. 6.

Alphonſus Aragonia Rex.

Quid egerit de reliquiis S. Ludovici? Ex v. 3. Theor. 3. n. 8.
Dictum de divina cuſtodia. Ex v. 1. Th. 8. n. 10.
Item de quodam hypocrita. Ex v. 6. Theor. 5 n. 5.

Altare.

Habet quod Paradiſus. Ex Tit. Theor. 1. n. 1.
Chriſti præſepis vicem gerit. Ex Tit. Theor. 6. n. 8.
Carbunculis plenum. Ex Tit. Theor. 7. n 11.
Clementiæ, non juſtitiæ tribunal. v 1. Theor. 7. n. 6.
Cur Eccleſiæ collum. Ex v. 1. Theor. 8. n. 2.
Eccleſiam defendit, Ibidem. 2.
Cur per gradus aſcenditur? Ex v. 1. Theor. 10. n. 4.
Cur ſolium, & non cathedra? Ex v. 1. Theor 14. n. 1.
Æther cenſendum, ex v. 1. Theor. 20 n. 10.
Ardet, ſuoque accendit accedentes ardore, ex v. 2. Theor. 5. num. 1. per totum.
Cur veſtiebatur auro? ex v. 3. Theor. 7. n. 2.
Cur thurificatur: Ibidem. n. 5.

Cur linteamina abluuntur? Ibidem. num 6.

Cur ſemel in anno expiatum? Ibidem, num. 10

Cur in mundiſſimo loco erigendum? Ibidem. n. 11

Cur Saturni aræ luminibus colerentur. ex v.4. Theor, 5.n,7

Per Idumæam ſignificatum, ex v.4, Th. 1. num. 8

Verbum æternum ſignificat, Ibidem, n.7

Cur numulatiorum menſa: ex v.6. Th. 5. num. 3.

Thabor, ex v.7. Theor. 3. n 5

Eliæ cur ab igne conſumptum: ex v.4 Theor. 10 n.6

Aromatum mons: ex v. 4 Theor. 9 num. 9

Æque Deus in eo, quam ſedens in cœlo pertimeſcendus. ex v.4. Theor. 13 per totum.

Chriſtus non modo in Cruce, ſed & in altari immolatur: ex v, 5. Theor. 1. num. 3

Judicij faciem præ ſe fert. ex v. 5. Theor. 4. per totum.

Cur menſa. ex v.7. Theor.5. n.4.

Ambroſia.

Mellitus cibus. ex v.1. Theor.18. num.7.

Mellis nonocuplæ dulcedinis. ex v. 2 Theor.1. n.3

Euchariſtiam innuit. ex v. 2. Theor.9 num.10

Immortalitatem conciliat, Ibidem.n.10.

Cur Ambroſia Achillis corpus inunctum, Ibid.n.10

Amen.

Ab Angelis reſpondetur in miſſa, ex Tit. Theor.6. n 9.

Amor Amicus.

Domicilium quale. ex Tit. Theor.1.n.2

[illegible] benefacit, nil ſatis, Ibidem n.3.

Cur Chriſti manus foravit. ex Tit. Theor 2. num 7

Chriſti ſtigefieri non poteſt, ex Tit. Theor,3. n.8.

Amoris triumphus Euchariſtia. Ex Tit. Theor.3. initio.

Unde nomen amici, Ibidem, n. 1

Vis pro extorquenda Euchariſtia. ex Tit. Theor 3. n.2

Chriſtum alligavit altari. Ibidem, num. 3.

Solus Chriſtum ligavit, Ibidem, n.3.

Vexillum ſuum elevat in altari, Ibidem num. 4.

Denotatur per ferrum, quo conficitur hoſtia, Ibidem, n.6.

Ferro & igne armatus, Deum compulit in Sacramento, Ibidem, n.6.

Pudeat Dei amori reſiſtere Ibidem, num. 11.

Cur purpureus? ex Tit. Theor.9.n.1.

Amanteum eſca Euchariſtia ex Tit. Theor.8. per totum.

Amicus, qui amat, & qui amatur, ex Tit. Theor, 8. n. 11

Amor amorum Euchariſtia ex Tit. theor 9. num.1.

Palleſcere facit amantes Ibidem. n.1

Ex Euchariſtico fonte nemo bibit, & non amavit. ex Tit. Theor.9.n.3

Quid intereſt inter amare & diligere, Ibidem n.3

Major Dei, quam vulgaris amoris vis, Ibidem n.3

Famis, quam pravi amoris vires validiores Ibidem n.4

Bene convenit cum majeſtate in Euchariſtia. ex v.1. Theor.1.n.5

Dignitatis neſcius Ibidem n.5.

In pulchris Deus amatur ex v.1. Theor. 16.n.2

Cur trahit res adamata. ex v 1. Theor, 17. num.7

Excitatur adoramentis Ibidem n.8

Cur in medio Euchariſtici ferculi: Ibidem n. 11.

Euchariſtia amor, Ibidem.n.8

Menſa amicorum creatrix. Ex v.1. Theor 20. n.9.

Quales amoris manus Ex v. 2. Theor. 1 n. 1.
Chriſtus crucifixus amoris ſymbolum. Ex v. 2. Theor. 5. n. 3
Id es quod amas. Ex v. 2. Theor. 9 n. 4
Cur ad Euchariſtiam congregantur amici? Ex v 3. Theor. 1. n. 8
Amicus alter ipſe, Ibidem.
Immenſi amoris opus Euchariſtia. Ex v. 3. Theor. 8. n. 2.
Euchariſtia præſtita, ut Deum amemus. Ibidem.
Quomodo cognoſces ab uxore amari. Ex v. 4. Theor. 3. n. 9
Dilectio, quia duos ligat, Ex v. 4. Theor 4. n. 3
Chriſtus in Euchariſtia nexibus ligatur amoris. Ex v. 4. Theor. 12. n. 2
Niſi in aula, amoris aulæis ornata, non manet Chriſtus Ex v. 7. Theor. 4. per totum.
Dei, ſedem ſternit, Ibidem n. 9
Cælum exornat Ibidem.
Ubi amor extinguitur, inde Deus recedit Ex v. 7. Theor. 4. n. 11
Ex amoris vena Chriſti ſanguis ebullit Ex v. 7. Theor. 5. per totum.
Sanguinem Chriſti dulcorat. Ibidem. n. 1
Incarnationis extenſio Euchariſtia ab amore inventa Ex v. 4. Theor. 11. per totum.
Deum, velut in carcere, occluſit in Sacramento. Ex v. 4. Theor. 12. in initio.
Chriſtum amando, Chriſtus efficeris, Ex v. 7. Theor. 7. n. 13
Lingua amoris barbata, Ex v. 8. Theor. 2. n. 7

Amygdala.

Euchariſtiæ typus Ex v. 5. Theor. 6. n. 11
Vulpibus venenum, Ibidem n. 11

Angeli.

Eodem, quo nos, veſcuntur edulio. Ex Theor. 1. n. 6
Eccleſia ob Euchariſtiam Angelorum ſocia Ibidem, n. 7
Aſcendunt in cælum, & deſcendunt ad altare, ut Chriſto miniſtrent, Ibidem, n. 10.
Angelorum Symphonia perſtrepant ſacra altaria Ex Tit. Theor. 6. per totum.
Sacerdotis manus Angelis plenæ, Ibidem n. 1
Dei muſici, & Diaconi, Ibidem n. 2
Hiacynthi, Ibidem, n. 1
Aves Dei, Ibidem, n. 3
Cur non audiuntur canentes circum altare? Ibidem, n. 8
Moriretur homo, ſi eorum cantus audiret, Ibidem, n. 10
In miſſa reſpondent Amen, Ibidem n. 9
Variis inſtrumentis concinunt ad altare Ibidem n. 10
Angelorum panis Euchariſtia, Ex Tit. Theor. 8. n. 4
Lampades, Ibidem. n. 4
Cur Euchariſtia ſolis Angelis detur? Ibidem, n. 4.
Pulchritudo quam magna? Ex v. 1. Th. 9. n. 10
In altari opportunius à Deo exaudiuntur, Ex v. 1. Theor. 7. n. 8
Eccleſiæ Clypei, Ex v. 1. Theor. 8. n. 3
Ob Euchariſtiam circa nos magis ſolliciti, Ibidem.
Animam non ſatiant. Ex v 1. Theor. 9 n. 10.
Corpus Chriſti peccatoribus, ſubtrahere, carboneſque porrigere viſi. Ex v. 1. Th. 11. n. 9.
Cum Angelis commoratur Euchariſtiæ particeps. Ex v. 1. Theor. 12. n. 4.
Chriſtiani ob Euchariſtiam Angeli, Ibidem, n. 7
Deus plusquam Angelos Sacerdotes diligit. Ex v. 1. Theor. 13. n. 7
Majori reverentia quam Angeli proſequendi ſunt ſacerdotes, Ibidem. n. 7.
Tremunt ob ſacra Myſteria, Ibidem, n. 8.
Si poſſent invidere, ſacerdoti inviderent, Ibidem n. 8.
Angelorum pulchritudo Chriſtum recreabat, Ex v. 1. Theor. 19. n. 2
Per Euchariſtiam homo fit Angelus, Ex v. 1. Theor. 20 in initio.
Sole ſplendidiores, Ibidem. n. 3.

Cur dies cæli & anni antiqui? Ibidem num. 8.

Animæ dignitas comedentis in menſat, cuius angeli ſunt miniſtri. Ex v. 2. Theor. 3 per totum.

Per aquas deſcripti. Ibidem, in initio.

Quo habitu Chriſto aſſiſtunt, Ibidem, num. 6.

Cur dum Chriſtum proſpiciunt, deſiderant proſpicere? Ibidem, n 1

Volatilia pennata, Ibidem, n. 4.

Euchariſtiam deſerunt, Ibidem.

Manibus ſacerdotis celebrantis manus adjungunt, Ibidem, n. 5.

Nudis pedibus Euchariſtiæ aſſiſtunt, Ibidem, num. 7.

Communicantes adjuvant & corroborant, Ibidem, n. 7.

Examinant, Ibidem, n. 8.

Dignos reverenter excipiunt, Ibidem, num 8

In medio Angelorum panem manducamus, Ex v. 2. Theor. 4. n. 9.

Euchariſtiam auferunt ab impio defuncto, Ex v. 3 Theor. 3. n. 2.

Angelos altaris miniſtri præſeferunt, Ex v. 3. Theor. 6. n 2.

Caſtitatem ſervans, Angelus. Ibidem, n. 2

Iſraelitarum percurſor, bonus an malus. Ex v. 3. Theor. 7. n 11.

Cur deſtructum pedem poſuit ſuper mare, ſiniſtrum ſuper terram? Ex v. 4. Theor. 1. num 6.

Angelis conſtipatur in morte, Euchariſtiæ particeps, Ibidem, n. 7

Ob veri panis inediam, facti ſunt Diaboli. Ex v. 4. Theor. 2. n 13

Lugent facto cibo jejunos, Ibidem, n. 5.

Ne interirent ſignabant communicantes Ex v. 4. Theor. 3 n. 8.

Angelorum obtutus hebetat Euchariſtia, Ex v. 4. Theor. 6. n. 1.

Cur Euchariſtia Angelorum eſca? Ex v. 6 Theor. 9. n. 7. v. 5. Theor. 5. n. 4.

Cæli flores, Ex v. 5. Theor. 5. n. 6.

Cur aquilæ, dum aſſiſtunt altari? Ibidem num. 5.

Euchariſtia non niſi Angelos paſcit, Ex v. 6. Theor. 6. per totum,

Homines puri Angeli fiunt, Ibidem, num. 3.

Pauperes cur Angeli? Ex v. 6. Theor. 6. num. 4.

Sedes Dei, Ibidem, n. 5

Angelorum fortitudo, Ex v. 6. Theor. 9 num. 7.

Cur ad plectendum indigne communicantem mittitur Angelorum exercitus? Ex v. 6. Theor. 10 n. 7.

Throni Angeli compacti, Ex v 7. Theor 4. num 3

Cur Angeli alati, Deus abſque alis? Ex v 4. Theor. 12. n. 11

Sacro pane depaſtus, magno Angelorum agmine conſtipatur, Ex v. 5. Theor. 5. per totum.

Montes, Ibidem, n. 1.

A communicante nunquam recedunt, Ibidem, n. 2.

Cur lilia? Ibidem, n. 8.

Stiparorum more communicantem in cælum perducunt, Ibidem, n. 9.

Noſtram evitant familiaritatem, Ex v. 6 Theor. 2. n. 5.

Anima.

Solus Deus ſat eſt animæ, Ex tit. Theor. 1, num. 9.

Cur abyſſus? Ex v. 1. Theor 9, n. 13

Nulla re, qua Deus non ſit, poteſt adimpleri, Ex tit. Theor. 5. n. 6. v. 1. Theor, 9 in initio.

Immenſæ capacitatis Deus quærit in cibum Ex v. 1. Theor 9. n. 3.

Cur ad imaginem Dei creata? Ibidem, num, 4.

Creatis omnibus occupari poteſt, non adimpleri, Ibidem, n. 4.

Animam ſaturare non poteſt Angelus, Ibidem n. 10.

Buccæ nulla menſura, Ibidem, n. 15

Per Euchariſtiam aurea, Ex v. 1 Theor. 12. n. 2,

Pulchreſcere debet, ut Euchariſticam ſumat, Ex v Theor. 10. n. 9.

Niſi pulchra ad Deum non accedat, Ibidem, n. 11.

Juſti paradiſus, Ex v. 2. Theorema 2. num. 4.

Magnæ dignitatis comedens, in menſa, cuius miniſtri ſunt Angeli, Ex v. 2, Theor. 2. per totum.

Pulchritudinem ſuam langueſcere non ſinit Euchariſtia, Ex v. 2. Theor. 9. n. 9.

Animam, non corpus reficit Euchariſtia. Ex v. 2. Theorema. 10. per totum.

Per aquilam ſignificata, Ibidm num. 1.

Homo vetus animam dicit, Ibidem num. 2.

Cæleſtis vel cælum, Ibidem. n. 9.

Sol ſit Deo digna, Ex v. 2. Theorema. 11 num. 3.

Sibi à Chriſto præfertur, Ex v. 3. Theor. 1. n. 4.

Aurea ſit pro excipienda Euchariſtia, Ex v. 3. Theor 4. n 12.

Juſti in Paradiſo eſt. Ex v. 3. Theor. 5. num. 4.

Sole amica, Ibidem n. 7.

Cur ſignum? Ibidem num. 7

Paradiſum abſcondit Ibidem, n. 7

In cælum translata, ſignificatur per Aquilam, Ibidem, n. 10.

Eius zelus Deum trahit, & detinet in altari. Ex v. 3. Theor. 8. per totum.

Euchariſtiæ particeps Angelis ſtipatur in morte, Ex v. 4 Theor. 1. n. 7

Ab Euchariſtia ſervatur, ne pereat, Ex v. 4. Theor. 2. n. 5

Animæ & corporis ſalutem impertit Euchariſtiæ, Ex v. 4. Theorema per totum.

Nonniſi ab Euchariſtia poteſt adimpleri Ex v. 5. Theor. 8. n. 10

Ros animarum æſtuantium in purgatorio Euchariſtia. Ex v. 5. Theor. 11. per totum.

Morborum animæ pharmacum Euchariſtia, Ex v. 7. Theorema. 6. per totum.

Totius terræ, & cæli non ſatiaretur dominio, 1. Ex v. 8. Theor. n. 10.

Efficitur id quod amat. Ex v. 7. Theor. 7. n. 14.

Mira pulchritudo, Ex v. 8. Theor. 2 num. 1.

Decies venuſtior, quam cælum Empyreum, Ibidem, n. 3

Sanctorum gemmæ, Ibidem, n. 4.

Mundus forſerium jocalium eius, Ibidem, n. 5.

Cælo amplior, Ibidem n. 6.

Cælo præpoſita, Ibidem, n. 7.

Tria pericula migrantis ex hoc mundo, Ex verſu 9. Theor. unic. n. 6

Animam quærebat Chriſtus vagiens in præſepi, Ex v. 2. Theor, 10. n. 5.

Animal.

Inſtar facis lumen emittentis, Ex v. 4. Theor, 6. n. 14

Carbunculum habet in fronte Ibidem.

Vide, *Brutum, Beſtia.*

Antogliphus.

Lapis, Deorum matrem habens impreſſam, Ex tit. Theor 7. n. 4.

Euchariſtiæ typus, Ibidem, n. 4

Nullius rei capitur admiratione eius poſſeſſor, Ibidem, n. 4.

Apes.

In ore Platonis, Pindarique mellificantes. Ex v. 3. Theor. moral. in initio.

Apoſtoli.

Quomodo à Chriſto honorati? Ex v. 1. Theor. 13. n. 1.

Magno honore digni ob Euchariſtiam, Ibidem, n. 1.

Cur in aſcenſione Domini excordes? Ex v. 1. Theor. 17. n. 2.

Amor in Chriſtum, Ibidem, n. 2.

Spirituales per Euchariſtiam Ex v. 1. Th. 20. n. 7.

Communicati ardebant, Ex v. 2. Th. 5. n. 11

Cur in vaſe ligneo celebrabant? Ex v. 4. Theor. 1. n. 11.

Cur lux mundi? Ex v. 4. Theor. 6. n. 9.

Apoſtolorum procella, Dæmonum ante commota. Ex v. 4. Theor 13. n. 8.

Cur

Cur cuncta reliquerunt? Ex v.1. Theor.5. num.3

Omnia habebant in Christo , Ibidem, num. 3

Dij non homines, Ex v.1. Theor.6. n.9

Cur inviti recesserunt à Domino? Ex v. 4. Theor.8. n.4

Aprilis.

Cur in eo comedebatur agnus? Ex v.2. Theor.11. n.11

Ab aperiendo Aprilis, Ex v,5. Theor.7. num. 1

Aqua.

Aquarum Nili suavitas unde, Ex v.7 Th 5 num. 1

Cur vino miscetur in calice? Ex v.1. Th. 4. num, 8.

Jumentorum potus, Ex v.1. Theor,4, num,8.

Aurea apud Persas, Ex v.3 Theor,2 n,6.

Christi, quanto sapore præstat, Ex v.1. Theor.18, n,2

Citerij fontis proprietas, Ibidem, n.2

Alis, Ibidem, n.2

Cur aqua brevis Eucharistia ; Ibidem num, 5

Plebem significat, Ex v,1. Theor.20 num,1

Eucharistica pinguefacit Ex v.2. Theor. 6. in initio.

Aqua quæ frangitur Eucharistia, Ex v,2 Theor,6, n.6

Cur Christus in Cana aquam convertit in vinum? Ex v. 3. Theor,8 n 1

Aquam vino non miscens, cur peccat sacerdos, Ibidem n,12

Eucharistia cur aqua, & mel. Ex v,6. Th 3, num, 8

Defet vescere facit aquam topazius. Ex v 5, Theor,9. n,11

Cur ex latere Christi cum sanguine exivit aqua? Ex v.7. Theor,2. n,9

Aquarum Paradisi suavitas, Ex v.5, Th 9. num. 5

Quam mira aqua fontis Ægyptii, quam puer Jesus eduxit, Ex v. 5. Theor,10. n. 6

Aquæ vitæ fons, Ex v.2. Theor.12, n.8

Cur aquam miscendam in calice sacerdos benedicit? Ex v. 5. Theor 2, n,8

Cur tam modicum aquæ immittitur in calicem? Ex v. 7. Theor.7 n.4

Eucharistica sitim cupiditatis extinguit. Ex v.2. Theor 1. in initio.

Viridaria facit, Ex v, 2. Theor. 2. in initio.

Aquila.

Cur eidem ponat in nido? Ex Tit. Theor 8. num.5

Cur paratur aquilis Eucharistia? Ex v.8 Theor. 10. n.12.

Cur solis Ex v.2, Theor.10 n,8.

Divina censetur, Ibidem, n.1

Animæ typus, Ibidem, n.1

Cur dicta Baieta ab Ægyptijs? Ibidem, num. 1.

Amethystum habet in nido, Ex v 2. Th. 6. num.1

Ab acumine visus dicitur aquila, Ibidem num. 1

Solem aspicit in Rota, Ibidem, n.1

Animas in cælum translatas innuit Ex v 3 Theor.5. n.10

Aquilarum, non graculorum mensa Eucharistica est. Ex v.1 Theor.5. n 8.

Nidi opes, Ex v.1. Theor.5. n,7

Arbor.

Unde dicitur, Ex Tit. Theor. 8, n.1

Homo arbor inversa, Ex v,1. Theor.5. num. 4.

Perpetim fructificans, Ex v.1, Theor.5. n.1.

Fluminis Paradisi, Ibidem, n.1.

Christus arbor secus decursus aquarum Ex v,2. Theor. 1. n.5

Amarioris radicis, fructus dulcioris, Ibidem, n.5.

Baxana, Indiæ arbor, Eucharistiæ typus, Ibidem, n.12.

Arbor vitæ.

Cur duo occupet loca? Ex Tit. Th.1.n.6
Cur in medio Paradiſi; Ex v.2.Th.9 n.11
Cætera ligna viridia conſervabat, Ibidem num.11
Vim ex Euchariſtia habebat, Ex v.5 Th. 9.n 2.
Cur ex utraque parte fluminis? Ibidem, num. 2.
Cur lignum vitarum? Ex v.7. Theor.6. num. 8.
Miraculis inſignis, Ibidem, n.11

Aromata.

Altaria aromatum montes, Ex v.4. Th. 9 num.9.

Argentum.

Ardens gentem, Ex v.1. Theor.17.n.1.
Euchariſtiam ſignificat, Ibidem, n.1.

Aſinus.

Unde dicitur, Ex Tit. Theor.4, n.4
Cur pullum, & non aſinam Chriſtus equitavit? Ex v.2, Theor.8.n.7. v.1. Theor. 16.n. 6.
Pulchrioris formæ tenellus, Ibidem, n.6
Nos ſumus aſellus Ibidem n.6.
Nefas eſt copulari cum bove, Ex v.3. Th. 3.n.4.
Ne in quem Chriſtus ſedebat terram nudam calcaret, quid fecerint Hebræi, Ex.v. 6. Theor.2.n.7
Chriſtum gerens nihil mali timere debuit Ex v.4. Theor.8.n 3

Aves.

Cur ſolæ ad Euchariſtiam vocatæ? Ex v. 2. Theor.7.n.3.v.6. Theor.3.n.10
Contemplativos annuunt, Ex v.2. Th. 7. n. 3.
Poſt cibum cantant, Ibidem, n.3.
Angeli aves Dei, Ex Tit. Theor.6.n.3
Aves ab aviditate, Ex v.6. Th.3.n.10.

Aureola.

Qua ob Euchariſtiam decorantur cælites. Ex v.7. Theor.3. n.11.

Aurora.

Quaſi avium hora, Ex Tit. Theor.6.n.3
Cur Dei Parentis typus? Ex v.5. Th. 3. num. 1.

Aurum.

Pallet, quia multos habet inſidiatores, Ex v.3. Theor.4.n. 12
Nobiles innuit, Ex v.1. Theor.11, n.2.
Chriſtianos ſignat, Ibidem, n. 2.
Aureos reddit homines Euchariſtia, Ib. n.2
Deus nonniſi in auro deambulat, Ex v.1. Theor.16. n.12
Omne quod pulchrum eſt, aureum dicitur, Ibidem, n.12
Corporis Domini typus Ex v.1. Theor 5.n.2
Chriſti auri naturam refert, Ibidem, n.2
Aqua aurea apud Perſas, Ex v.3. Theor.2 num.6
Aurea redditur anima ob communionem, Ibidem, n. 6
Aurea debet eſſe anima pro ſancta communione, Ex v.3. Theor. 4.n.12
Aula in campo Martio aurea, cum rege, regina, & ſatellitibus aureis, Ex v.3. Theor. 7. num.1
Cur altare veſtiebatur auro? Ibidem, n.2
Niſi in auro non regnat Chriſtus, Ex v. 7. Theor.1.n.1
Spiritus ſanctus aureos reddit homines Ibidem, n.1.
Cur cælum aureum: Ex v.7. Theorema. num. 9.
Aurum comedimus, dum communicamus, Ex v.4 Theor.6.n. 3
Quo templum tegebatur, illuſtrabat ingredientes, Ibidem, n.13.

Aurum ab aura, ſcilicet à ſplendore, Ex v.4. Theor.6. n.5.
Cur arcæ Cherubim aureæ? Ibidem,n.5
Præſepisæ fnum cur aurum? Ex v.8. Th. 3 num.2
Quod à Chriſto tangitur, in aurum tranſit, Ibidem, n.3
Aurea catena vincitur Chriſtus in Sacramento, Ex v.4. Theor.12.n.4

B.

Baſiliſcus.

Qualiter fabrefactus, & adoratus ab Ægyptiis, Ex v.4. Th 9.n.12

Baxana.

Indiæ arbor, Euchariſtiam ſignat, Ex v.2 Th.n.12

Beatitudo, Beatus.

Euchariſtia refectus, moriens beatus, Ex v.4. Theor 1. n 15
Æternæ beatitudinis experimentum Euchariſtia, Ex v.4. Th.8.n 10
Noſtri juris eſt ob Euchariſtiam, ibidem num 9
Beatitudinis inveſtitura Euchariſtia, ibi. num. 12
Beatitudinis moras facile perferebat, Ex v.5. Th 3.n.7
Beata Virgo Euchariſtia refecta, ibidem, num. 7
Septies ſole clarius corpus glorioſum, Ex v.7. Theor.2. n.11
Aureola quædam ob ſacram communionem, ibidem, n.11

Bellua, Bruta.

Cibi communione ciciurantur, Ex v.1 Th. 2.num.4
Lipareæ aſpectu capiuntur. ibidem,n.
Humano ſanguine illectæ incurrunt mortem, Ex v.1. Theor. 17.n.6
Quod ex homine, homo non tranſeat in brutum, ſacræ debet ſynaxi, Ex v.1. Th.3 per totum.
Euchariſtiam non comedunt bruta, Ex v.2. Theor. 10. n.2
Adulteta brutum, Ex v.3. Th.6.n.11

Bethlehem.

Cur non domus furoris, ſed panis? Ex.v.1 Th.2.n.2

Biſcoctus.

Cur Euchariſtia biſcotus? Ex v.5. Th.8 num. 1

Bos.

Nefas eſt copulari cum aſino, Ex v.3 Th 3 n.4. Regale animal. ibidem,n.4

Buccella.

Buccella ſicca Euchariſtia, Ex v.5. Th.8 num. 10.
Quia buccam implet buccella, ib.n.10.

C.

Calix.

Eccleſiæ gemmatus, Ex Tit.Th.6.n.11.
Omni bono Deum exuit, ibidem, n.11
Quid olim in eo pingebatur? Ex v.1. Th. 8. n.7
Calix ſaturus Euchariſtia Ex v.1. Theor. 8. n.5
A calendo dicitur, Ex v.7. Th.4 in initio
Cur calix Chriſti agatheus? Ex v 7. Th. 3. n.3.
Cur Chriſto præclarus? Ex v.5. Th.1.n.1
A colon, nempe à ligno deducitur, ibid. num.1.

Cur

Cur tertia pars hostiæ dimittitur in calicem, Ex v. 5. Theor. 9. n. 6

Camaleon.

Timidum animal, Ex v. 3. Th. 4. n. 1
Nunquam visus oculis clausis, Ibid. n. 1

Candidus.

Quid interest inter album, & candidum, Tit Theor. 10 n. 10
Album naturale, candidum, artificiale, Ex v. 1. Th. 4. n. 4

Cantus, canere.

Canunt Angeli circum altare, Ex Tit. Th. 6. in initio.
Avium cantus dum discumberet Adam. Ibidem, n. 5
Angelorum cantus si audirentur, quid eveniret? Ibidem, n. 10
Aleluja potius jubilum, quam canticum, Ibidem, n. 6
Dum offertur hostia, Angeli canunt, ibidem. 1

Capanna.

Quia unum tantum capit, Ex v. 1. Theor. 4. in initio.
Corporis Christi typus, Ibidem in initio.

Caprea.

Christus, quia facilè capitur, Ex. v. 4. Th. 12. num. 7.

Carbunculus.

Lucet in tenebris, Ex Tit. Th. 4 n. 9
Eduensis carbunculus, Ibidem, n. 9
Christus corporis typus, Ex v. 2. Theor. 3 num. 6
Nascitur in fronte cujusdam animalis, Ex v. 4. Theor. 5. n. 14
Altare carbunculis plenum, Ex Tit. Th. 7. num. 11

Castitas.

Æque Deus in communicante castitatem diligit, ac odit incontinentiam, Ex v. 3 Theor. 6. per totum.
Altaris ministro quam necessaria, ib n. 1
Angelos facit, Ibidem, n. 2
A sapphiro adamata, Ibidem n. 6
Christi locus, Ibidem n. 8

Catoplebas.

Intuitu necat, Ex v. 4. Theor. 9. n. 8

Carcer.

Carcer est sacramentum, in quo se Deus occlusit, ne quos amat, relinquat, Ex v. 4 Theor. 12. per totum.
Olim rotundus, Ibidem, n. 3.

Carissimus.

Unde derivatur, Ex Tit. Theor. 8. n. 12

Caro.

Hostis noster, Ex v. 2. Theor. 10. n. 5
Ob Eucharistiam resurget, Ex v. 4. Th. 3. n. 10. & 11
carnis mortificatio per myrtum descripta Ex v. 3. Theor. 6. n. 7.
Non solum cordis, sed & carnis munditiam quærit Eucharistia. Ex v. 3. Theor. 7 num. 4
Panis in carnem conversus, Ex v. 4. Th. 2. n. 4
Carnis vitam prorogat, mortemque eliminat Eucharistia, Ex v. 4. Th. 3. per totum
Carnis incorruptionem conciliat Eucharistia Ex v. 4. Theor. 4. n. 8
Cur Christus caro venerat? Ex v. 2. Theor. 8. n. 10

Casula.

Sacerdotis vestis. Cæli typus, Ex v. 3. Theor. 5. n. 5.

D. Catharina Senenſis.

Euchariſtiam recipiens, aut videns, quæliter exultaret, Ex v. 1. Theor. 17. n. 2
Sacramento frui, erat ei vivere, Ibidem, num. 3
Poſt communionem cuncta arbitrabatur ut ſtercora, Ex v. 1. Theor. 18 n. 6.
Sola Euchariſtia refecta, diu vixit incolumis, Ex v. 4. Theor. 3. n. 5

Cella.

Unde denominatur, Ex v 2. Theorem. 2. n. 9
Cur Euchariſtiæ locus? ibid n. 9.
Cella vinaria Eccleſia, Ex v. 2. Theor. 5. n. 9.

Centurio.

Divinitatis præſentia pertertitus Ex v. 4 Theor. 13 n. 6

Ceres.

Cur inter Deos relata? Ex v. 1. Th. 13. n. 6
Cur ſic dicta. Ibidem, n. 6.
Frumenti docuit uſum, ibidem, n 6

Cherubim.

Flabellis ſignificantur, Ex Tit. Theor. 10 n. 6.
Servili habitu Chriſto aſtantes, Ex v. 2 Theor. 3. n. 2
In propitiatorio puerorum præferebant effigiem, Ex v 2 Theor. 8. n. 5
Ex hominibus fiunt Cherubim, Ex v. 6 Theor. 6. n. 6
Immaculata pictura, Ibidem, n. 6
Cur aurei: Ex v. 4. Theor. 6. n. 5

Chriſtus.

Animarum noſtrarum finis, Ex Tit. Th. 8. in initio.
Se ipſo paſcitur, ibidem, n. 5
Amoris vehementia ad effundendum ſanguinem, Ex Tit. Theor. 2. per totum.
Arbor in cælo plantata, & in terra, Ex Tit. Theor. 1. n. 6
Flos & fructus, Ibidem, n. 9
Cur Topazius? Ex Tit. Theor. 2. n. 3
Cur crucifixum oſtendit Eccleſia: Ibidem, n 7
Pro effundendo ſanguine liberalitas, Ex Tit. Theor. 2 per totum.
Flavus & rubicundus, Ex Tit. Theorem 2. n. 9.
Caſtra Eccleſiæ proſequitur, Ibid. n. 10
Cur amicus? Ex Tit. Theor. 3. n. 1
Vinctus in altari, ibidem, n. 1.
Victus ab amore fertur in Euchariſtia, ibidem, n 8
Inquirendus non quærendus in Euchariſtia, Ex Tit. Theor. 4. n. 3
Cur ſuper aſinam ſedit? ibidem, n. 4
Chriſti manus ſacerdotis manus, Ex Tit. Theor. 6. n. 1
Iacens in præſepi concinebant Angeli Ibidem, n 8.
Dum Euchariſtiam faceret, majori, quo potuit, flagravit charitate, Ex Tit. Theor. 3. n. 1.
Suis ſe manibus tulit, Ibidem, n. 7
Cur pallidus, cum ſit pulchertimus? ib. num. 9.
Tapeto confertur, ib. n. 10
Acupictus, ibidem, n. 10
Dilectus, ſive amantiſſimus, Ex Tit. Th 8. in initio.
Viſio corporis ſui Dei amorem accendit ibidem, n. 8
Ab adamante ſignatus, ibidem, n 10
Perinde eſuritur à ſanctis, ut inſaniant & pereant, Ex Tit Th. 9 per totum.
Cur in Euchariſtia formoſus; ibidem num. 2
Per Sacramentum nos exoſculatur, ibidem, n. 5
Cur dum habetur, quæritur? ib. n. 7
Copia ciborum, imminente fame, ib. n. 9
Sanctorum rapit corda, ib. n. 1
Languet in Euchariſtia, Ex Tit, Theor. 10. per totum.
Cur equitaverit? Ibidem, n. 1
Præſignatus à ſole, ibidem, n. 2

A viola

A viola, roſa & lilio, Ibidem, n. 3.
Cur gallinæ ſe contulit? Ibidem, n. 4
Cur fulcimento opus habet in Euchariſtia? Ibidem, n. 7
Cur fertur in ferculo? Ibidem, n. 8
Pallet in Euchariſtia, Ibidem, n. 10
Manipulus ſpicarum, Ibidem, n. 11
Aureus, in Euchariſtia, Ibidem, n. 12
Dum ſedet in throno altaris, dulceſcit ejus majeſtas, Ex v. 1. Theor. 1 per totum.
Paſcit dum regit, Ibidem in initio.
Cur adoratur & oſculatur? Ibidem, n. 2
Procul ab altari oſculatur à nemine, Ibidem, n. 3
Cur in Euchariſtia abſconditur? Ibidem, n. 4
Jacet in altari quaſi in utero matris, Ibidem, n. 6.
Cur puer in Euchariſtia? ibidem, n. 8
Qui Chriſtum excipiunt, curantur, Ex v. 1. Theor. 2 n. 2
Cur equitavit indomitum jumentum, Ibidem, n. 3
Igneus globus in hoſtia, Ibidem, n. 5
Cur ficus? Ibidem, n. 6
Ut ſol ſurſum levat, Ex v. 1. Theor. 3. num. 8.
Spicarum culmus, Ex v. 1. Theor. 4. num. 2.
Cur poſitus in præſepi? Ibidem, n. 3.
Jumentorum fænum, Ibidem, n. 3.
Cur magis ſuper nubem candidam, quam albam, ſedeat? Ibidem, n. 4
Cur multiplicavit panes hordeaceos? Ibidem, n. 6
Ovis ſanctis, hædus pœnitentibus, Ibidem, n. 6
Lignum vitæ afferens fructus ſuos per ſingulos menſes, Ex v 1. Theor. 5. n. 1
Rerum omnium vicem ſupplet, Ibidem, num. 1
In eo omnem ſufficientiam habemus, Ibidem, n. 3
Omnia eſt omnibus, Ibidem, n. 3
Nihil eo pretioſius, Ibidem, n. 6
In comparatione ejus non æſtimantur divitiæ. Ibid. n. 6.
Cur taurus dum immolatur? Ex v. 1. Theor. 6. n. 2
Comeſtus pulchritudinem ſuam impertit, Ibidem, n. 2
Sua nos carne enutrit. Ibidem, n. 7
Nihil negat in Euchariſtia precatus, Ex v. 1. Theor. in initio.
Quo volueris plicatur, ibidem, n 3.
Cur ſpiritus in Euchariſtia: Ibidem num. 4
Precibus noſtris attrahitur, Ibidem num. 4
Frumentum adipatum, Ibidem, n. 5
Sanguinis copia, Ibidem, n. 5
Cur nobiſcum manet velato vultu? Ibidem, n. 6
In hoſtia poſitus eſt ad audientiam, ibidem, n. 7
Cur in Euchariſtia non loquitur? ibidem, n. 7
Poſſeſſio Dei, Ex v. 1. Theor. 9. n. 5
Cur paſcit inter lilia? Ex v. 1. Theor. 10. n. 5
Indigne Chriſtum manducans, non manducat Chriſtum, Ex v. 1. Theor 10. per totum.
Quaſi à dæmone aſſumitur à peccatore, ibidem, n. 3
Chriſtum induimus dum communicamus, Ex v. 1. Theor. 12. n. 4
Cur fructus honoris? ibidem, n. 6
Bravium. Ex v 1. Theor. 14. n. 2
Flos campi, & non horti, ibidem, n. 2
Cur qui parvulum ſuſcipit, Chriſtum ſuſcipit? Ex v. 1. Theor. 15, n. 3
In humilibus invenitur, Ibidem, n. 4
Cur lilium convallium? Ibidem, n. 4
Procul eſt à ſuperbis, ibidem, n. 9
Rerum omnium pulchertimum, locus decet pulchertimus, Ex v. 1. Theor. 16. per totum.
Cur non equitavit ſuper aſinam, ſed ſuper pullum? ibidem, n. 6
Non niſi aurum calcat, Ibidem, n. 12
Raptor cordium in altari. Ex v 1. Theor. 17. per totum.
Apoſtolorum corda aſſumpſit in cælum, Ibid n 2
Magni doloris abſentia, Ibidem, n. 3
Quantæ pulchritudinis & eloquentiæ, ibid. n. 5.
Cur in cælum aſcendit? ibid. n. 7.
Vice muſci gerebatur Sponſa, Ibidem, num. 8.

Amorem excitat, Ibidem,n 8
Cur bottus Cypri? Ibidem, n.9
Oculus Eccleſia, ibidem,n.10
Dionyſium communicat, Ex v.1. Theor. 18.n.4
Non modo eſus,ſed & viſus recreat, Ex v. 1. Theor 14.per totum.
Omnium in ſe oculos convertebat, ibidem,n 1
Mira pulchritudo, Ibidem,n.2
Ut Chriſtum videret,mortem non timebat Auguſtinus, ibidem,n.4
Cur Bethlehem natus?ibidem.n.5
Oculos ſaturabat, ibidem, n 5
Æquè viſus ac comeſtus beatos efficit, Ex v 1. Theor.19.n.6
Viſus ad vitam revocat, Ex v.1. Theor. 19. n. 9
Theoremata profert in altari,ibidem,n.9
Cur poſitus in præſepi? Ex v.1,Theor. 20 n.3
Euchariſtico cibo Angelos facit, Ibid.n.4
Nullum præter eum refugium habemus, Ex v.1. Theor. 21.n.2
Cur dominatur in medio ſuorum inimicorum? Ibidem n.3
Ne laboremus nobiſcum eſt,Ibidem,n.4
Laborum noſtrorum finis,ibidem n.6
Ubi ſibi paſſionis ſuæ prælegit amara, nobis dulcia ſervavit, Ex v.2. Theor.1.per totum.
Manus habet amoris, Ibidem.n.1
Nulla ex ejus corde exiit amaritudo,ibidem, n.1
Arbor ſecus decurſus aquarum, Ibid.n.5
Pretioſa margarita,Ibidem,n.7
Qualia habet ubera, Ibidem,n.8
Mater & pater, Ibidem,n.8
Nutrix noſtra,Ibidem,n.8
Quomodo nobis medetur, Ibidem,n.8
Amaritudinis plenus dulcedinem emittit,ibidem,n 10
Aranea, ibidem,n.11
Paradiſo fruimur,dum Chriſtum habemus,Ex v.2 Theor 2.n.5
Cælum ejus ſtabulum,Ibidem,n.6
Quod Chriſtum excipit,in cælum transmutatur, Ibidem,n.6
Cælum in terram adduxit, ibidem,n.7
Propiriatorium? Ex v.2. Theor.3.n.2
Cur manna pluit in ejus momento, Ex v.2. Theor,4.n.7
Cur myrrha faſciculis involuta:ibid.n.10
Cur mors mortem timuit in Chriſto? ibidem, n.11
Auri refert naturam, Ex v.1. Theor.5.n.2
Cur Crucifixus in medio ferculi Salomonis; ibidem,n 3.
Jaculatur amoris ſagittas, ibidem.n.3
Comparatur cœlorum regno, Ibid.n.4
Cur ſinapis, ibidem,n.4
Speculum parabolicum, Ex v.2. Theor.5 num.10.
Man illa patris, Ex v.2.Theor.6.n.4
Eccleſiæ uber,Ibidem,n.4
Cur non cibus,ſed panis vitæ?ibidem,n.5
Niſi in excelſis locis non reſidet, Ex v.2 Theor. 7.n.4
Paradiſi fons,Ex v.2.Theor.8.in initio.
Magis comedit comedentes,dum comeditur, ibidem,n 3
Cur in Euchariſtia puer? ibidem,n.6
Cum ſolis pueris concordat,ibidem,n.6
Per Euchariſtiam cibat, & docet,ibidem num. 8
Cur puer dum obiit?ibidem,n.10
Cur caro tenera? ibid n.10
Simeonis abſtulit ſenectutem, Ex v.2 Theor. 9.n.2.
Cur roſmarinum? ibidem. n,5
Gentiles florere fecit. ibidem,n.7
Ubi pedem figit, omnia floreſcunt, ibidem,n.7
Quæ tangit munda fiunt,ibidem,n.8
Lignum vitæ in medio Paradiſi, ibidem num. 11
Mentis, non ventris,cibus,Ex v.2.Theor 10. per totum.
In limbo comeſtus,ibid.n.3
Cur Ionas in ventre, Chriſtus in corde? ibid.n.3
Animam vagiens vocabat in præſepi,ibidem,n.5
Nova quærit loca Ex v.2.Theor. 11. per totum.
Cur flos campi? ibidem, n.7
Cur procidit ſuper terram: Ex v 2.Thc. 12. num.4
Cur ſolem repræſentat,in argentea ſphæra? ibidem,n.7
Cur ſol? ibidem,n.7:
Cur fons vitæ? ibidem, n.8.
Cur hamus? ibidem,n.11.

Cur

Cur ſolus aſcendit in cælum? ibid. n. 13
Magnum humilitatis exemplar in Euchariſtia, Ex v. 3. Theor. 1. per totum.
Cur in arca repoſitus? ibidem, n. 1
Cur mannæ vermiculus? ibid. n. 2
Palmam præſefert, ibid. n. 3
In cælo eſt, & in terra, ibidem, n. 3
Cur ſibi animam præferat? ibidem, n. 4
Quantæ magnitudinis, ibidem, n. 5
Quantæ parvitatis in conceptione ibidem, n. 5
Cur tectus in Euchariſtia?, Ibid. n. 6
Cur pulchra abſcondit, vilia oſtendit? ibidum, n. 7
Cor Dei, ibidem, n. 9
Ut dignè Chriſtum accipias, Chriſtus fias, Ex v. 3 Theor. 2 per totum.
Cur Joannes Chriſtus putatus? ibidem num. 4
Multi Chriſti, multæ Chriſtiparæ, ibidem, n. 5
Opifex Chriſtum, ibidem, n. 6.
Cur ſemetipſum manducavit & bibit? ibidem, n. 7
Cur nummos effudi? ibidem, n. 9
Cur non habitet cum nummis? Ex v. 3 Theor. 3 n. 3
Solus, ſine conſortibus habitat, ibid. n. 3
Cur non horruit Virginis uterum? ibi. n. 9
Peccatores horret in cõmunione, ibi. n. 9
Cur non in horto, ſed in cœnaculo traditus? Ex v 3. Theor. 5. n. 1
Cur flos campi? ibidem, n 11
Manet cum laborantibus, Ibidem, n. 11
Puerorum caminum vertit in Paradiſum Ex v. 3. Theor. 6. n. 3
In virginibus ſedem habet, ibidem, n. 4
Cur ſe deat in ſapphiro? Ibidem, n 6
Cur ſter inter myrteta? ibidem, n 7
Ob abominabile ſcelus fere deſiit incarnati, Ibidem, n. 15
Chriſti oculus cur Eliotropium? Ex v. 3 Theor. 7. n. 7.
Cur expuit in oculos cæci? Ibidem, n. 8
Cur in Cana aquam convertit in vinum: Ex v 3. Theor. 8. n. 1.
Cur Euchariſtiam ante mortem inſtituit ibidem, n 5
Cur Crucifixus in hoſtia? Ibid. n. 6
Cur velatur in Sacramento? Ibidem, n 9
Cur deſcedit ad inferos? ibid. n. 9
Cur aſcendit in cælum poſt quadraginta dies? ibid. n. 10
Non poteſt eſſe ſine nobis, ibid. n 12
Cur in manibus Patris ſpiritum commendavit? Ex v. 4. Theor 1 n 9
Mortem enervat præſens, ex v. 4. Theor, 2 n 3
Quibus armis mortem occidit, ibid. n 6
Tota vita noſtra, ibid. n 8
Unos ſervaret à morte, mortuus, ib n. 10
Cur hordeum, & triticum? ex v. 4 Theor 3. n. 1.
Chriſtum habentibus non cogitandum de pane, ibid. n. 5
Cur dilectio? ibid n. 3
Inſpectus culpas effugat, Ibid. n. 6
Cur albus in Cruce? v. 4 Theor. 7. n. 10
Paſſio antidotum ſpiritale, ibid. n. 10
Abſente naufragium patimur. ex v. 4 Theor. 8
Omnia cum Chriſto donavit nobis Deus, ibid. n. 8
Lux magna, ex v. 4 Theor. 9 n. 4
Cur ut ſol reſplenduit? ibid. n. 5
Turpius ejicitur quam non admittitur, ex v. 4. Theor. 10. n. 7
Cur dies cæli? ibid. n. 13
Chriſtus fias, ut Chriſti pane fis dignus, ibid. n. 13
Chriſtum præſefert Eccleſia. ex v. 4. Th. 11. n. 3
Multiplicatur in altari, ibid. n. 4
Cur leo? ibid. n. 5
Amoris nexibus ligatus in Euchariſtia, Ex v. 4. Theor. 12. n. 2
Aurea catena vinctus in altari, ibidem, n. 4
Rationale Judicij, ibid. n. 6
Caprea, quia facilè capitur, ibid. n. 8
Ejus caro Deum gerens verecundatur, ex v. 4. Theor. 13. n. 7
Tali affectus eſt dulcitudine, dum pateretur pro nobis, quod ut ea perpetim frueretur, ſacrum altaris inſtituit, ex v. 5. Theor. per totum.
Cur tam crebra mortis ſuæ repræſentatio? ibid. n. 3
Paſſione ſua oblectatur in Euchariſtia, ibid. n. 1.
Mortis dulcore, in Cruce guſtato adimpletur in Euchariſtia, ibidem, n. 3.

Gaudet

Gaudet cum nos comedentes videt, ibidem, n. 4.
De passione ejus lætatur Pater, ibid. n.5
Saccus misericordia plenus, Ibidem, num.6.
Gaudet dum immolatur, ibidem, n.6
Cur in sacro codice antè canonem Crucifixi præmittitur imago: ibidem, n.9
Virga, Ex v 5. Theor. 2. in initio,
Non nisi munda tangit, ibidem, n.2
Ubi fuerit inter resurrectionem, & ascensionem, ibidem. n.7
Non operatur miracula sine fide, Ex v.5. Theor. 6. n.1
Cur solia quærat? Ex v.5. Theor.7. num. 4
Cur manus fossæ? Ex v.5. Theor. 8. n.3
Natus videtur è Cruce, Ibidem, n.4
Ob mortem suam Eucharistia fruimur. Ibidem, n 11
Cur descendit ad inferos: Ex v.4. Theor. 9. num.4.
Tygris fluvius Paradisi, Ibidem, n.5
Topazius, ibidem, n.11
Cur botrus Cypri: Ex v.5. Theor. 10. num.2
Laborantium refectio, Ex v.5. Theor.11 in initio.
Caro ejus nostrum propugnaculum, ibidem, n.7
Lapis stanneus, ibidem.
Ob Christi præsentiam fœlix nostrum exilium, Ibidem, n, 11
Cur usus paropside: Ex v.6. Theor.1. n.7
Studioso excipiendus apparatu, Ex v.6. Theor. 1. per totum.
Cur tot operculis clausus: Ex v.6. Theor. 2. n. 5
Indignus est vesci Christo, qui non esurit, nec sitit Christum, Ex v. 6. Theor. 3. per totum.
Cur non mane, sed vespere Eucharistiam instituit: ibidem, n.5
Liber scriptus, ibidem, n.7.
Cur eius præsepe rude, Ex v.6. Theor, 4 num. 2
Solus sufficit voluptatibus, & necessitatibus. Ibidem. n.3
In eo omnia bona, ibidem, n. 4
Vir in quo omnia, ibidem, n 11
Cur sub accidentibus panis sine pane; Ex v.6. Theor. 6. n.12
Cur vitis; Ex v.6. Theor.7. n.10
Cur præsens in nuptiis? ibidem, n. 11
Omnibus communis, Ex v.6. Theor. 8. per totum.
Cur non vendit, sed dedit Eucharistiam? Ibidem n. 10
Quos spiritus sanctus non præparat, filius Dei non inhabitat. Ex v.7. Theor. 1. per totum.
Nisi in auro non tegnat, Ibidem, n.1.
Non solum non denigrat, sed ornat aspectu, Ex v.7. Theor 2. n.1
Speculum in quo deformes pulchræ, pulchriores pulchræ fiunt, Ibidem, n.2
Qualis ad Christum accesserit, talis ad te Christus accedet, Ex v 7. Theor.1. per totum.
Cur tot Christi nomina: Ibidem, n 1
Alius perfectis & imperfectis, Ibidem, num.2
Rubet in martyribus, albescit in confessoribus, Ibidem, n 3
Alius Petro, alius Joanni. Ibidem, n.5
Corallus, Ibidem, n.8.
Nisi in aula amoris aulæis ornata, non manet, Ex v 7. Theor. 4. per totum.
Crucifixus in medio Salamonici ferculi, Ex v.7. Theor 5. n.4
Communicantes Christos effingit, Ex v. 7. Theor. 7. per totum.
Corpus cur torrens; Ex v.7. Theor. 5 num. 11
Cur silex; Ibidem, n.12
Archiater, id est princeps medicorum, Ex v. Theor. 7. n.5
Participatione sui multos Christos facit. Ex v.7. Theor. 7. n.1
Oculos Christi Christos facit. Ex v.7 Theor. 7. n 3
Pluribus viis fieri possumus Christi, Ibidem, n 14
Cuncta reddit aurea. Ex v. 8. Theor. 1 num. 3.
Cur in Eucharistia Rex; Ibidem, n.4
Corpus impretiabile, ibidem, n.6
Puteus divitiis plenus, ibidem, n.8
Hamo similis, Ex v.9. Theor. unic. n. 3
Nisi capiatur, non capit, ibidem, n.3
Hospes in Sacramento, ibidem, n. 4
Vide. *Sanguis Christi.*

Chriſtiani.

Cur dives Chriſtiana religio? Ex v.1. Theor.5.n.3.

Cur ſ. cillis utantur? Ex Tit. Theor. 4. num.5.

Inquirunt, non quærunt Chriſtum, ibidem n.3.

Cur teſtacei? ibidem n.6.

Cœci ſunt in altari, Ex Tit. Theor.4. per totum.

Nobilitas ex Euchariſtia, Ex v.1. Theor. 12. per totum.

Hebræis nobiliores, ibidem n.1.

Per aurum ſignificati ibidem n.2.

Ob Euchariſtiam cæteris præferuntur gentibus: ibidem n.3.

Per Euchariſtiam reges, ibidem n.5.

Angeli, ibidem n.7. Et Ex v.6. Theor. 6. num.1.

Cur patrem vocare non debent ſuper terram? Ex v.1. Theor.12.n.8.

Ab Euchariſtia exaltati, Ex v.7. Theor.7. num.12.

Divitiæ quam magnæ? Ex v.8. Theor. 1. n.4. & 8.9.

Chriſti imaginem habent ex v. 7. Theor. 7.n.15.

Sine Euchariſtia porcorum grex, Ex v. 1. Theor.3.n.5.

Ob Euchariſtiam victoriis potiuntur. Ex v.4. Theor 8. n.6.

Chryſtallus.

Cur capſæ Euchariſtiæ Chryſtallinæ? Ex v.6 Theor.9.n.6.

Unde fiat. Ibidem n.6.

Prodigioſa in Luſitania, Ex v.7. Theor.3. num.11.

Cibus.

Alius ſuperioribus, quam inferioribus conferendus, Ex v.1. Theor.11.n.6.

Corruptum reſtaurat. ibidem n.7.

Civitas.

Quaſi civium unitas. Ex v.1. Theor. 2. num.4.

Eccleſiæ typus, ibidem n.4.

Cur non in oppido, ſed in civitate Euchariſtia inſtituta? Ex v.6. Theor.4.n.8.

Cælum.

Majus non habet eo quod habemus in altari. Ex Tit. Theor.1.per totum.

Cur opus digitorum Dei; Ex Tit. Theor. 7.num.2.

Super cælum extollitur Eccleſia ob Euchariſtiam, Ex v.1. Theor.12.n.4.

Empyrei cur tanta pulchritudo, Ex v.1. Theor.16.n.1.

Domus Dei. ibidem n.1.

In cælo eſt, qui cæli menſæ recumbit, Ex v.2. Theor.2. per totum.

Cur Chriſti ſtabulum cælum? Ex v.2. Theor.2.n.6.

Quando fuit in terra, ibidem n.11.

Unde duo cæli, ibidem n.13.

Cælorum regnum Chriſtus, Ex v.2. Theor.5.num.4.

Sidera paſcit, Ex v.2. Theor.10.n.6.

Anima cælum, Ex v.2. Theor.11.n.2.

In cælum extollit Euchariſtia, Ex v.2, Theor.12. per totum.

Chriſtus in cælo eſt, & in altari, Ex v.5. Theor.1.n.3.

Significatum per caſulam, Ex v.3. Theor. 5.num.5.

Cur Deus cæli manſionem habeat? Ex v.7. Theor.4.n.9.

Ab amore ornatum, ibidem n.9.

Cur aureum? ibidem n.9.

Anima cœlo pulchrior, Ex v.8. Theor. 2. num.1.

Empyrei pulchritudo, ibidem n.2.

Anima decies, quam cælum pulchrior. Ibidem n.3.

Animarum ſanctarum capſa. Ibidem num.4.

Monile pretioſum, ibidem n.5.

Cælo amplior anima, ibidem n.6.

Neminem Deus recipit in cælum, à quo receptus non fuerit in altari, Ex v. 9. Theor. unic. per totum.

Communicanti negari non potest, Ibidem, n. 1.

Eucharistico nummo venale, Ibidem num. 7.

Cur sibi Deus cælum, & non terram elegit? Ex v. 4. Theor. 9. n. 2.

Quomodo dicitur, cælos Deum capere non posse, Ex v. 4. Theor. 11. numer. 12.

Ut cæli vivat incola, cœli panem esurus, Ex v. 3. Theor. 5. per totum.

Justus magis est in cælo quam in terra, ibidem n. 2.

A templo repræsentatum, Ibidem numer. 2.

In corde justi, Ibidem n. 4.

Absconditur in animis sanctorum, ibidem n. 7.

Non modo in terra, sed & in cœlo vivit homo, Ibidem n. 9.

Cæli incola Virgo, Ex v. 3. Theor. 6, num. 5.

Cæna, Cænaculum.

Cur cæna Eucharistia? Ex v. 6. Theor. 3. num. 5.

Cur cæna magna Eucharistia? Ex v. 1. Theor. 21. n. 1. Ex v. 2. Theor. 3. n. 3.

Sic dicta, quia à laboribus supersedere faciat, Ex v. 4. Theor. 7. n. 8.

Cœnacula olim erant oratoria, Ex v. 1. Theor. 7. n. 1

Cur Christi in monte Sion? Ibidem n. 2.

Cælum præseferebat, Ex v. 3. Theor. 5. n. 1.

Columna.

Cur exornent Sacrum sympositum? Ex Tit. Theor. 5. n. 2.

Cur erigebantur? Ibidem n. 1.

Cur erectæ in domo sapientiæ? Ex v. 5. Theor. 2. n. 6.

Columba.

Pullus matre melior, Ex v. 1. Theor. 8. n. 3.

Avis libidinosa, Ibidem n. 5.

Eucharistia in columba aurea reposita, Ex v. 1. Theor. 14. n. 3.

Nulla sic proximum diligit, Ibidem n. 3.

Sola osculum novit, Ibidem n. 5.

Eucharistiam affert, Ex v. 4. Theor. 5. n. 5.

Arbor Asiæ columbis aptissima, Ex v. 4. Theor. 1. in initio.

Collum.

Altare Ecclesiæ, Ex v. 1. Theor. 8. n. 2.

Communio.

Christi, & animæ nuptiæ, Ex v. 1. Theor. 1. n. 1.

Non vivit, qui semel in anno non communicat, Ex v. Theor. 3 n. 2.

Osculum Christi, Ex Tit. Theor. 9. n. 5.

Cum culpa communicans, in eadem semper perseverat, Ex v. 1. Theor. 6. n. 6.

Nullo non tempore communione egemus, Ex v. 1. Theor. 8. n. 6.

Per eam divinis portamur humeris, Ex v. 1. Theor. 8, n. 7.

Soli sancti ad eam vocati, Ex v. 1. Theor. 10. n. 3.

Ex ea Christiani nobilitas, Ex v. 1. Theor. 12. per totum.

Christo, dum communicamus, induimur, Ex v. 1. Theor. 12. n. 4.

Cur nulla sit dies, in qua non communicamus? Ex v. Theor 21. n. 8.

Inter virentia sumus, dum communicamus, Ex v. 1. Theor. 19. in initio.

Communicantes cum reverentia excipiuntur ab Angelis, Ex v. 2. Theor. 3. n. 8.

Cur vas communionis eburneum? Ex v. 2. Theor. 4. n. 2.

Cogitandum de morte in communione, Ex v. 2. Theor. 4. n. 8.

In medio Angelorum communicamus, Ibidem n. 9.

Nonnisi sacerdotibus sub utraque specie concedenda, Ex v. 1. Theor. 6. n. 3.

Quam horrenda hypocritæ, Ex v. 6. Theor 4. in initio.

Nulli non communis, Ex v. 4. Theor. 8. per totum.

Post

Post eam pugnandum, Ex v.6. Theor. 9. num.8.

Indignæ communionis gravitas, Ex v, 6. Theor.10.n.2. Ex v.3. Theor. 5.num. 1, & seq.

Christos efficit, Ex v.7. Theor. 7, per totum.

Christi sepulchrum communicans, Ex v. 5. Theor.1.n.2.

Confessio.

Cur integritate carens, remissionis est expers, Ex Tit. Theor.2 n.4.

Cur ante communionem confitenda scelera, Ex v.1. Theor.16. n.10.

Pulchras reddit animas ibidem,n.10. Ex v. 5.Theor.7. n 3.

Nisi post confessionem à peccatore non communicandum, Ex v.5. Theor.7. per totum.

Porta fontis, Ibidem n.6.

Veræ reddimur formæ, Ibidem n. 3.

Quendam confert ornatum, Ex v.1. Theor.16.n.10.

Contemplatio, Contemplativus.

Eucharistia contemplantium esca. Ex v.2. Theor. 7. per totum.

Aquila contemplativi symbolum, ibidem num.1.

Hirundo, Ex v.2. Theor.7.n.8.

Cur somnus? Ibidem n.2.

Veri homines contemplativi. Ex v.2. Theor.7. n.5.

Cor.

Ore cordis comeditur Eucharistia, Ex v.1. Theor.11.n.1

Peccator cor non habet, Ibidem n.1.

Per solem intelligitur, Ex v.1. Theor.17. num.4.

Ex corde Christi nulla amaritudo, Ex v.2. Theor.1. n.3.

Peccatoris vas confractum, Ex v. 2. Theor.7.n.9.

Amicum nostrum, Ex v. 2. Theor.10. num.4.

Cor Dei Christus, Ex v.3. Theor.1.n.9.

Cur in medio corporis? Ex v. 3. Theor. 4 num.5.

Cur Christus in corde locandus? Ex v.7. Theor.4.n.2.

Altare. Ex v. 5. Theor.2.n.1.

Cur rotundum? Ibidem,n.1.

Cur quæsitum a Christo? Ibidem n. 1.

Dilatandum ut Christum recipiat, Ex v. 6. Theor.2 n.8

Quæritur ab Eucharistia, Ex v. 3. Theor. 4.num.5.

Rex est in corpore, Ibidem n. 5.

Thronus divinitatis, Ibidem n. 5.

Cor justi paradisus, Ex v.4. Theor.10. num.2.

Corallus.

Christi typus, Ex v.7. Theor.3.n.8.

Cur in fœminis pallet, rubet in viris? Ibidem n.8.

Coriandrum.

Semen instar exercitus, Ex v.4. Theor.4. num. 7.

Eucharistiæ typus, Ibidem n.7.

Corporale.

Cur lineum, non laneum, neque sericum? Ex v.4. Theor.12. n.5. v.6. Theor.1. n.8. v 5 Theor.7.n.9.

Corpus.

Ad similitudinem bestiarum effectum, Ex v.1. Theor.9.n.4.

Animam non corpus reficit Eucharistia, Ex v.2, Theor.10. per totum.

Corporum pulchritudo in resurrectione ex Eucharistia. Ex v. 4. Theor. 6. numer.7.

Semel Deo sacratum humano usui non accommodandum. Ex v. 4. Theor. 10. num.2.

Corona.

Quid innuat in capitibus Regum, Ex v. 1. Theor, 4. n. 4.

Christianorum corona Eucharistia, Ex v. 1. Theor. 12. n. 5.

Corvus.

Cur non corvis, sed pullis corvorum præstatur Eucharistia? Ex v. 2. Theor, 8. num. 2.

Crux, Crucifixus.

Ex cruce sagittas amoris jaculatur Christus, Ex v. 2. Theor. 5. n. 3.

Christus Cruci affixus amoris symbolum, ibidem n. 3.

Cur lectus floridus? Ex v. 2. Theor. 9. n. 4.

Cur se Christus in hostia ostendit crucifixum? Ex v. 3. Theor. 8. n. 6.

Crucifixus in medio Salamonici ferculi ex v. 78. Theor. 5. n. 4.

Dulcedo Christi in cruce, Ex v. 5. Theor. 1. per totum.

Cur ante canonem missæ Crucifixi præit imago? Ex v. 5. Theor. 1. n. 9.

Crucis fructu fruimur in altari ex v. Theor. 3. per totum.

Clibanus Eucharistiæ, Ibidem n. 1.

Agnus in Crucis forma assatus ibid. n 2.

Cur arbor mali? ibidem n. 4.

Amor Christi in crucem ibidem n. 4.

Crucis lignum transversatile ex palma, ibidem n. 12.

Per Eucharistiam, fideles cum Christo erant in cruce, Ex v. 3. Theor. 8. n. 5.

Cur sepeliendos præcedat? Ex v. 4. Theor. 1. num. 3.

D.

Dæmon.

Ut cruciaretur, Eucharistia instituta, Ex v. 1. Theor. 6. n. 10.

Ceu à tot Dæmoniis assumitur, Christus à peccatoribus, Ex v. 1. Theor. 11. n. 3.

Peccator Dæmon, ibidem n. 3.

Dæmonis quanta deformitas, Ex v. 1. Theor. 6. n. 5. & v. 1. Theor. 19. n. 2.

Dæmonem in corde habere, & Christum ore suscipere, facinus execrandum, Ex v. 1. Theor. 3. per totum.

Cor hominis quærit, ibidem n. 5.

Ob Eucharistiam Ecclesia terribilis dæmonibus, Ex v. 4. Theor. 1. n. 1.

Mortuus, quia vitæ panem noluit manducare, Ex v. 4. Theor. 2. n. 15.

Cur diabolus ex Angelo? ibidem n. 13.

Non regnabit per peccatum Diabolus, ubi regnat per Eucharistiam Dominus, Ex v. 4. Theor. 4. per totum.

Sævire non potest tempore communionis, ibidem n. 9.

Communicantes fugit, ibidem n. 10.

Vim Eucharistiæ timuit in Juda, Ex v. 4. Theor. 5. n. 6.

Deum præsentem ferre non potest, Ex v. 4. Theor. 13. n. 8.

Ultor facinoris Judæ, Ex v. 5. Theor. 4. num. 2.

Pellitur ab Eucharistia, Ex v. 5. Theor. 5. num. 4.

Hypocrita Dæmonem quærit in Eucharistia, Ex v. 6. Theor. 5. n. 7.

Cur post Eucharistiam in Judam ingressus? Ex v. 6. Theor. 10. n. 6.

Indignè communicantes Dæmones præferunt, ibidem n. 9.

Eadem in sede, ubi Christus est, Dæmonem hospitari, quam horrendum facinus, Ex v. 4. Theor. 10 per totum.

Peccator cæli, non terræ, Ex v. 7. Theor. 6. num. 10.

Nihil ei proficit Eucharistia, ibidem num. 19.

David.

Quid interpretatur in præfatione.

Quantæ suavitatis cithara, Ex Tit. Theor. 6. num. 1.

Dei typus omnipotentis, Ex Tit. Theo. 7. in initio.

Idem ac vultu desiderabilis, Ex Tit. The. 9. in initio.

Cur

Cur præter Deum nil voluit? Ex v. 1. Theor. 9. n. 6.

Deformitas.

Dæmonis quanta. Ex v. 1. Th. 16. n. 5.
Ob deformitatem Dæmon in inferis collocatus, ibid. n. 5
Deformitatis oſor Deus, ibid. n. 10

Delitiæ.

Cur non ſatiant animam? Ex v. 1. Th. 9. n. 6.
Dum Euchariſticas deguſtaveris dapes, cuncta oblectamenta trades oblivioni, Ex v. 1. Th. 18. per totum.
Dipſades, ibidem n. 2
Chriſti ſanguinem bibentibus amareſcunt, ibidem, n. 2
Sumpta Euchariſtia faſtidiuntur, ib. n. 5.
Non tantum neceſſaria, ſed & jucunda præbet Euchariſtia. Ex v. 6. Theor. 4. nu. 11.

Denarius.

Cur Euchariſtia ſub forma denarii? Ex v. 5. Theor. 8. num. 4. & v. 9. Theor. unic. num. 7
Cura Chriſto in templo effuſi. Ex v. 3. Theor. 2. n. 9
Vide *Nummus.*

Deſiderium.

Indignus eſt veſci Chriſto, qui non eſurit nec ſitit Chriſtum. Ex v. 6. Theor. 3. per totum.
Manna niſi deſiderantibus non præſtitum, ibidem nu. 4
Sedis Dei præparatio, ibidem n. 4
Euchariſtia devoranda, ibidem n. 7
Chriſti dulcedo ſoli patet deſideranti, ibidem nu. 11
Cur dum habetur, deſideratur Euchariſtia? Ex v. 6. Theor. 4. n. 8
Quali deſiderio ferantur ſancti ad Euchariſtiam. Ex Tit. Theorema 9. per totum.

Deus.

Se ipſo paſcitur. Ex Tit. Theor. 1. n. 1
Dat in Euchariſtia, quod dabit in cælo, ibidem n. 4
Solus ſat eſt animæ, ibidem n. 9
Cur ignis? Ex Tit. Theor. 3. n. 7
Fide inveniendus, ibid n. 7
Abyſſus. Ex Tit. Theor. 5. n. 6
Solus animam implet, ibid. n. 6
Niſi ubi pſallitur, non invenitur. Ex Tit. Theor. 6. n. 7
Majeſtas dulceſcit in Euchariſtia. Ex v. 1. Theor. 1. per totum.
Ad Euchariſtiam faciendam manum fortem adhibuit. Ex Tit. Theor. 7. in initio.
Ob Euchariſtiam depauperatus, ibid. n. 8.
Cur Dei ſervi ſtant? Ex v. 1. Theor. 3. num. 7
Ut deificaretur homo, Deus factus eſt cibus hominis. Ex v. 1. Theor. 6. per totum.
Nullum eget, ibid. n. 1
Dives à divo, quaſi Deus, ibid. n. 1
Solus mori non poteſt ibid. n. 3
Filios Dei facit Euchariſtia, ibid. n. 8
Majus eſt Deum comedere, quam intelligere, ibid. n. 9
Cur Deus abſconditus? Ex v. 1 Th. 7. n. 6.
Ne nos peccantes puniret, abſconditur, ibid. n. 6
Propugnaculum civitatum. Ex v. 1. Th. 8. nu. 10
Nihil ſine Deo munitum, ibid. n. 10
Solus placat famem. Ex v. 1. Th. 9. n. 1
Se dat, quia ſolus ſufficit, ibid. n. 9
Nihil, quod Deus non ſit, explet animæ ventrem. Ex v. 1. Theor. 8. per totum,
Divinæ præſentiæ neceſſitas. Ex v. 1. Th. 2. num. 5
Inexplicabilis dulcitudo. Ex v. 2. Th. 2. num. 3
Juxta Deum nihil frigidum. Ex v. 2. Th. 5. nu. 5
Nova quærit habitacula. Ex v. 2. Th. 11. per totum.
Cur regitur, dum benefacit. Ex v. 3. Th. 1. num. 6.
Deum præferre debet Euchariſtia dignus. Ex v. 3. Theor. 1. n. 2

Cur descendit in specie ignis? Ex v. 3. Theor. 4 n.9
Cum Deitres est nobis cum igne, ibid. n. 9.
Semper in luce. Ex v. 3. Theor. 7. n. 7
Cur Dominus exercituum. Ex v. 4. Theor. 1. num. 5
Cur pulcher? Ex v. 4. Theor. 6. n. 7
Præsentia labores abjicit. Ex v. 4. Theor. 7. n. 4
Per Deum amara dulcescunt. Ibidem n. 9.
Absentia eimorem incutit. Ex v. 4. Theor. 8. n. 1. & 5
Cur Deus homo? Ex v. 4. Theor. 9. n. 1.
Periisset mundus, si nuda advenisset divinitate. Ibid. n. 1
Per Eucharistiam Deum Patrem habemus. Ex v. 1. Theor. 12. n. 8
Cur peccatores filios vocat? Ibidem n. 9.
Plusquam Angelos sacerdotes diligit. Ex v. 1. Theor. 13. n. 7
Deum omnium pulcherrimum decet locus pulcherrimus. Ex v. 1. Theor. 16. per totum.
Omne pulchrum à Deo, ibidem n. 2
Quærit pulchra in hominibus, ibid n. 8
Deum gustanti cuncta amarescunt. Ex v. 1. Theor. 18. n. 7
Cur nobiscum habitare decrevit? Ex v. 1. Theor. 20. n. 4
Ne laboremus curat. Ibidem n. 4
Seraphim obsequia cur Deo gratiora? Ex v. 2. Theor. 5. n. 5
Divinitatis splendor citra mortis periculum videri non potest. Ex v. 4. Theor. 9. n. 1.
Oculos claudit ne videat, & judicet. Ex v. 4. Theor. 9. n. 14
Per Eucharistiam filii Dei, imo Dii sumus. Ex v. 4. Theor. 11. n. 2
Cur Angeli alati, Deus sine alis? Ex v. 4. Theor. 12. n. 11
Inspectu intolerabilis. Ex v. 4. Theor. 13. num. 1
Cur nuda non apparuit divinitate? Ibidem n. 2
Deum præsentem ferre non possumus, ibid. n. 3. 4. 7.
Dum nos edentes videt, gaudet. Ex v. 5. Theor. 1. n. 4
Lætatur de morte filii, ibid. n. 5
Præsentia lætificat. Ex v. 6. Theor. 7. n. 11.
A Peccatoribus inamaricatur. Ex v. 5. Theor. 10. n. 9
Cur tot cælatus operculis? Ex v. 6. Theor. 2 nu. 3
Pulchritudo nostra ex Deo. Ex vers. 7. Theor. 2. n. 5
Cur sedet in thronis? Ex v. 7. Theor. 4. n. 3
In exedra locandus, ibid. n. 6
Unde amor extinguitur, abscedit, ibidem, nu. 11
Cur Eucharistia manus Dei? Ex v. 7. Theor. 6. n. 3
Eucharistia facit hominem Deum, ibid. nu 12
Magis, quam cæli, animæ delectatur hospitio. Ex v. 8. Theor. 2. n. 8, 9

Diadema.

Quasi duo demens. Ex v. 4. Theor. 4. n. 7
Christi humanitas, ibid n 7

Diligere.

Quid interest inter amare, & diligere. Ex Tit. Theor. 9. n. 3

D. Dionysius.

A Christo viaticum accipit. Ex v. 1. Th. 8. nu. 4

Divites, Divitiæ.

Cur Eucharistiam non comedunt? Ex Tit. Theor. 8. n. 9
Nullæ, Christo comparatæ. Ex v. 1. Th. 5. n. 6. v. 8. Theor. 1. n. 9
Nostra Eucharistia. Ex v. 3. Theor. 3. n. 2.
Cur qui communicant divites nuncupentur? Ex v. 1. Theor. 6. n. 1
Dives à divo, quasi Deus, ibid. n. 1
Reverentia ex divitiis. Ex v. 1. Theor. 1. 3. nu. 4
Divitis pictura, ibid. n. 4
Nemo sacerdote ditior, ibid. n. 4
Cur ad Eucharistiam non advocantur? Ex v. 1. Theor. 15. n. 2
Christianorum magna. Ex v. 8. Theor. 6. num. 5

Nemo

Nemo ditior Christi conviva. Ex v. 8. Theor. 1. per totum.
Christus divitiarum puteus, ibid. n. 8

D. Dominicus.

Dum celebrat, elevatur in cælum. Ex v. 2. Theor. 11. n. 11

Donum.

Quid interest inter donum, & datum? Ex Tit. Theor. 1. n. 1

Ebrietas.

Effectus. Ex v. 6. Theor. 7. n. 4
Pro gaudio sumitur, ibid. n. 4

Ebur.

Communicantis venter eburneus. Ex v. 2. Theor. 4. n. 2
Per gradus eburneos accedendum ad Eucharistiam. Ex v. 3. Theor. 6. n. 10
Continentiæ typus, ibid. n. 10

Ecclesia.

Ecclesiæ pulchritudo Deum ligavit in hostia. Ex Tit. Theor 3. n. 3
Eodem, quo Angeli, vestitur, edulio. Ex Tit. Theor 1. per totum.
Paradisus. Ex Tit. Theor. 6. n. 5
Cur feria quinta majoris hebdomadæ pœnitentes admittat? Ex v. 1. Theor. 4. n. 5
Cur Christus in nocte, Ecclesia dum dies est, Eucharistiam facit? Ex v. 1. Theor. 4. num. 9
Si Deus eam cæli pabulo non reficeret, deficeret.
Collum altare. Ex v. 1. Theor. 8. per totū.
Deliquium patitur procul ab Eucharistia, ibid. n. 6
Non sacrificat, dum trucidant Hebræi, ibid. n. 9
Cur lunam calcat. Ex v. 1. Theor. 9. n. 9
Pascuæ locus. Ex v. 1. Theor. 12. in initio.
Cur in vestitu deaurato, ibid. n. 3
Ob Eucharistiā astat divino lateri, ib. n. 3.
Christum, dum communicat, induit. ibidem n. 4
Ob Eucharistiam extollitur, ib. n. 4. & 5
Collum sacerdotes. Ex v. 1. Theor. 13. n. 2
Civitas. Ex v. 1. Theor. 14. n. 4
Oculus ejus Christus. Ex v. 1 Th. 17. n. 10
Christum præsefert. Ex v. 1. Theor. 19. n. 9
Cur cella vinaria, Ex v. 2. Theor. 5. n. 9
Cur non habet ubera, Ex v. 2. Th. 6. n. 1.
Per Eucharistiam nunquam senescit, Ex v. 2 Theor. 10. n. 15
Cur sine ruga & macula, ibid. n. 15
Sponsi radiis coruscat, Ex v. 2. Th. 11. n. 5
Nisi nova, Christo non nubit, ibid. n. 5
Christi absentia adulteram faceret, Ex v. 3. Theor. 8. n. 13. & 15
Ob Eucharistiam hostibus terribilis, Ex v. 4. Theor. 1. n 2
Item amicta sole, Ex v. 4. Theor. 6. n. 5
Christi faciem præsefert. Ex v. 4. Th. 11. num. 3.
Christum in sacramento ligatum habet, Ex v. 4. Theor. 12. in initio.
Aurora in morte, luna in purgatorio, sol in cælo, Ex v. 5. Theor. 9. n. 10
Cur tam pulchra? Ex v. 7. Theor. 2. n. 2
Pulchritudo ejus ab Eucharistia, ib. n. 3.
Pictura, Ex v. 6. Theor. 7. n. 2

Eleemosyna.

Eucharistia grandis eleemosyna, Ex v. 6. Theor. 3. n. 12
Misericordiæ eleemosyna Eucharistia Ex v. 8. Theor. 1. in initio.

Elias.

Eucharistiam faciens, visus, Ex Tit. Th. 6. nu. 10
Pallium Eucharistiæ typus, Ex v. 1. Th. 19. n. 8. Et ex Tit. Theor. 10. n. 5
Missam celebrasse refertur, ex v. 1 Theor. 13. n. 8

Eliotropium.

Græcè oculus Christi, Ex v. 3. Th. 7. n. 7.

Solis-

Solis amantissimus, ibidem, num. 7

Equus.

Solis equi. Ex Tit. Theor. 10. n. 2

Equorum sagacitas. Ex v. 4. Theor. 10. num. 5

Quia æquabantur, equi. Ex v. 4. Theor. 13. nu. 7

Mulier ex equa in propriam formam restituta ex frequentatione Eucharistiæ. Ex v. 1. Theor. 3. n. 8

Eva.

Sine aspiratione serpens. Ex v. 7. Theor. 3. n. 12.

Eucharistia.

Per tractatur in psalmo vigesimo secundo. In præfatione.

Tam magnum bonum est, quod neque in cælis est majus. Ex Tit. Th. 1. per totum.

Cur donum, & datum? ibidem n. 1

Pectusculum, ibidem, n. 2

Ubera, ibidem n. 5

Atria, ibidem n. 12

Lilium, ibidem n. 9

Lac, ibidem n 9

Denarius, ibidem n. 11

Cur post consecrationem elevetur? ibid. num. 13

Cur in denarii formam? ibidem n. 11

Ob eam Deus incarnatus. Ex Tit Theor. 3. num. 5

Deum vinctum habet, ibidem n. 1

Cur præda? ibidem n. 2

Cella vinaria, ibidem n. 4

Trophæum facinorum Dei, ibidem n. 7

Salomonis ferculum, ibidem n. 8

Triumphale convivium, ibidem n. 9

Cur victimæ, & non victima? ibid. n. 10.

Partes Ex Tit. Theor. 4. n. 2

Christus in ea inquirendus non quærendus, ibidem n. 2

Carbunculus nocte lucens, ibidem, n. 9

Cæcorum theatrum. Ex Tit. Theor. 4. per totum.

Si Deus eam non instituissent, pene inglorius esset. Ex Tit. Theor. 5 per totum.

Angelorum cibus lactescens, ib. n. 1

Cur exornatur columnis? ibid. n. 2

Gloria Dei ibidem n. 3

Auferetur ab Antichristo, ibid. n. 7

Ob eam Christi meminimus, ibidem n. 7

Cur nisi post auroram conficitur? Ex Tit. Theor. 6. n. 3.

Inter Angelos pascimur, ibid. n. 4

Dum communicamus sumus in Paradiso, ibidem n. 3

Jubilationis tempus, in quo conficitur, ibidem n. 6

Divinæ omnipotentiæ opus maximum, admirandum, supremum. Ex Tit. Theor. 7. per totum.

Summo amore exhibita, ibidem n. 1

Opus manuum Dei, ibidem, n. 2

Nil ea melius, ibidem n. 1

Obolus, ibidem n. 3

Cur sibi consepeliebant fideles? ibidem num. 3

Omnipotentia ostentatio, ibid. n. 3

Deorum mater, ibidem n. 4

Qui eam habet, nullius rei capitur admiratione, ibid. n. 4

Cur extollitur à sacerdote? ibid. n. 5

Opus summi amoris, ibidem n. 6

Pluvia voluntaria ibidem n. 6

Præcipuum operum Dei, ibidem n. 6

Ut eam conficeret, Deus sua cuncta vibravit, ibid. n. 6

Divinæ omnipotentiæ meta ibid. n. 7

Dum eam Deus confecit, incidit in latrones, ibid. n. 8

Deum depaupera vit ibidem, n. 8

Rapina, ibidem n. 8

Deum seipso expoliavit, ibidem n. 8

Aulæum Ecclesiæ, ibidem n 10

Deus parare non potest simile, ibid. n. 10.

Amantium esca. Ex Tit. Theor. 8. per totum.

Cur lignum, & non arbor? ibid. n. 1

Cur super libanum extollenda? ibidem num. 2

Thuribulum aureum, ibid. n. 2

Cur oleata? ibidem n. 3

Cur Angelorum panis, ibidem n. 4

Cur solis præbetur Angelis, ibidem, num. 4

Aqui-

Aquilarum mensa, Ibidem n. 5.
Etiti confertur lapidi, Ibidem n. 5.
Item carbunculo, ibidem n. 6.
Cur Seraphinorum esca? Ibidem n. 6.
Cur solis præbetur Æthiopibus? Ibidem num. 8.
Divinum amorem accendit, Ibidem num. 8.
Cur ad eam soli congregantur pauperes? ibidem n. 9.
Ab adamante signatur, Ibidem n 10.
Item è ferro, ibidem n. 10.
Calidissima experit corda, Ibidem n. 10.
A Carissimis dignè comeditur. Ibidem num. 10.
Perinde eam sancti esuriunt ut præ esurie nunquam non langueant, non insaniant, non pereant. Ex Tit. Theor. 9. per totum.
Amor amorum, Ibidem n. 1.
Pallescere facit convivas, ibidem n. 1.
Excitat amoris ignem, ibidem n. 2.
Ignis plena, Ibidem n. 3.
Fons de quo nemo bibit, & non amavit, Ibidem n. 3.
Panis clibanita, Ibidem n. 4.
Nunquam comedentem exsatiat, Ibidem num 5.
Cur in eam Angeli desiderant inspicere? Ibidem n. 4.
Christi osculum, ibidem n. 5. & v. 1. Theor. 4. n. 7.
Sat non est sanctis, eam semel, vel bis, excipere, Ex Tit. Theor. 9. n. 5.
Quotidie communicandum. Ibidem num. 5.
Quo plus fuerit comesta, plus esuritur, Ibidem n. 6.
Qui ea fruuntur, frui desiderant, Ibidem n. 7.
Sanctorum rapit corda, Ibidem n. 10.
Magno Deus amore accensus languet in altari, Ex Tit. Theor 10. per totum.
Dum eam Christus conficeret, lilio comparatur, Ibidem n. 3.
Eliæ pallium, Ibidem n. 5.
Cur ferculum? Ibidem n. 8.
Pallet Christus in ea, Ibidem n. 10.
In ea Christus spicatum manipulus, Ibidem n. 11.
Thuribulum aureum, Ibidem n 12.
Prunis plena, Ibidem n. 12.
In ea Dei majestas dulcescit, Ex v. 1. Theor. 1. per totum.
Amor & majestas conveniunt in Eucharistia, ibidem n. 5.
Jacet Christus in sacra mensa, quasi in utero matris, Ibidem n. 6.
Cur dum se Christus deregit in Eucharistia, puer apparet? Ibidem n 8.
Hominem mansuefacit, Ex v. 1. Theor. 2. per totum.
Cur facierum panis, Ibidem n 1.
Refecti alia facie discedunt, Ibidem n. 1.
Cur corpus Christi sub speciebus panis obtectum, Ibidem n. 4. Ex v. 1. Theor. 3. num. 1.
Ignitus globus, Ex v. 1. Theor. 2. n. 5.
Quid contulerit Turcæ cuidam, Ibidem n. 5.
Ficus dulcissima, Ibidem n. 6.
Liparea gemma, Ibidem n. 9.
Quod ex homine homo non transeat in brutum, sacræ debet synaxi, Ex v. 1. Theor. 3. per totum.
Ejus subtractio vitæ est extinctio. Ibidem n. 1.
Qui semel in anno non communicat, non vivit, ibidem n. 2.
Proprium animæ nutrimentum. Ibidem num. 1.
Grex porcorum sine ea plebs Christiana, Ibidem n. 5.
Ob ejus defectum Hebræi stolidi, Ibidem n. 6.
Hominem stantem servat. Ibidem numer. 7.
Cur in argentea sphæra, solem præseferente? Ibidem n 8.
Sursum levat homines, Ibidem n. 8.
Mulierem ex equa in veram formam restituit, Ibidem n. 9.
Sanctitatis pabulum, Ibidem n 10.
Sanctitatem servat, ibidem n. 10.
Non solum innocentibus, sed pœnitentibus data, Ex v. 1. Theor. 4. per totum.
Cur amaro nuncupatur vocabulo? Ibidem n. 1.
Cur paleas apponat, Ibidem n. 2.
Cur Angelorum panis positus in præsepio, Ibidem n. 3.
Hordeaceus panis. ibidem n. 6.

Cur in nocte à Christo instituta? Ibidem num. 9.

Cur non deest, nil quippiam deest, Ex v. 1. Thor. 5. per totum

Nullus est defectus quem non sublevet, Ibidem num. 1.

Rerum omnium vicem habet, Ibidem num. 1.

Per eam cæli opes transferuntur, Ibidem num. 4.

Cuncta pro eo dimittenda, Ibidem numer. 5.

Pretiosa margarita, ibidem n. 5.

Sola sufficit, ibidem n. 5.

Nihil ea pretiosius, ibidem n. 6.

Nubes Hebræos præcedens, ibidem n. 7.

Aquilarum, non graculorum mensa, ibid. num. 8

Ut deificaretur homo instituta, Ex v. 1, Theor. 6. per totum.

Cur ea refecti divites dicuntur? ibidem num. 1.

Quia mortem adimit, Deos efficit, ibid. num. 3.

Verum manna, quod Deus efficit, ibidem num. 4.

In eodem scelere perseverat homo, in quo communicat, ibidem n. 6

Non potest esse felicior dignè communicans, ibidem n. 6.

Filios Dei efficit, ibidem n. 8.

Majus est Deum comedere, quam intelligere, ibidem n. 9.

Ut cruciaretur Dæmon instituta. ibidem num. 9.

Gratiarum tribunal, Ex v. Theor. 7. per totum.

Nil negat in Eucharistia Deus, ibidem in initio.

Nullibi, quam ante eam fructuosius oratur, ibidem n. 1.

Simila oleo inuncta, ibidem n. 3.

Christus in ea spiritus, ibidem n. 4.

Cur frumentum adipatum? ibidem n. 5.

Omnis rigoris expertem Christum habet, ibidem n. 5.

Cur in ea Deus absconditus? Ibidem num. 6.

Cur Christus in ea non loquitur? Ibidem num. 7.

Si Deus Ecclesiam pane suo non reficeret, deficeret, Ex v. 1. Theor. 8. per totum.

Cur Eucharistia mensa arx? ibidem num. 1.

Ob eam magis adjuvamur ab Angelis, ibnum. 3.

Cur instar scuti? ibidem n. 4.

Ea destitutus pro perdito habendus, ibidem n. 4.

Laurentium robotavit, ibidem n. 5.

Ob eam Deus nos protegit & sustinet, ibidem n. 7.

Deliquium patitur Ecclesia, cum ab ea elongatur, ibidem n. 7.

Civitatum propugnaculum, ibid. n. 10.

Cur non fiat in Parasceve? Ibidem n. 11.

Nullum est tempus, in quo ea non egemus, ibidem n. 11.

Cum non sit panis, quare dicitur panis? Ex v. 1. Theor. 9. n. 1.

Verus hominis panis, ibidem n. 2.

Sola hominem satiat, ibidem n. 2.

Panis plenitudinum, ibidem n. 2.

Omnibus numeris absolutus ejus sit conviva, Ex v. 1. Theor. 10. per totum.

Nuptiæ, ibidem n. 2.

Senum, non puerorum mensa, ibidem num. 7.

Cur in crateras recipienda? ibidem n. 6.

Cibat, & medetur, ibidem n. 9.

Oleatus panis. ibidem n. 9.

Cuncta mirabilia excellit, ibidem n. 9.

Luminis pabulum, ibidem n. 9.

Templa sancta quærit, ibidem n. 11.

Cur præbeatur aquilis, ibidem n. 12.

Divinus sit, dignus Eucharistia, ibidem num. 12.

Indignè Christum manducans, non manducat Christum. Ex v. 1 Theor. 1. per totum.

Ore cordis, non corporis editur, ibidem num. 1.

Cur panis signatus? ibidem n. 7.

Videtur manducari, sed non manducatur à peccatoribus, ibidem n. 7.

Peccator non comedit, sed dilaniat corpus Domini, ibidem n. 8.

Christiana nobilitas ex Eucharistia, Ex v. 1. Theor. 12. per totum.

Holocausta medullata, ibidem n. 1.

Communicantes reddit aureos, ib. n. 2.

Supra

Supra cælestia locatur Ecclesia, ob Eucharistiam, ibidem n. 4.
Christianorum corona, ibidem n. 5.
Cur fructus honoris? Ibidem n. 6.
Christiani ob eam Angeli, ibidem, n. 7.
Item filii Dei, ibidem n. 8
Unum recipit, duos rejicit, Ex v. 1. Theor, 14. per totum.
Tugurium, sive capanna, ibidem in initio.
Solium est, non cathedra, Ibidem n. 1.
Cur non supra arenam, sed supra terram ponenda? ibidem n. 5.
Pacis sacramentum, ibidem in initio.
Columbas admittit, ibidem n. 3.
Pallium, sed breve, ibidem n. 6.
Sanctorum lectulus, ibidem n. 7.
Cur locus in quo servatur, dicitur Tabernaculum? ibidem n. 8.
Solus puer dignè capit, Ex v. 1. Theor. 15. per totum.
Humilitate acquiritur, ibidem n. 1.
Cur non lectum, sed lectulum quærat? ibidem n. 7.
Cur in domo ignobilis instituta? Ibidem num. 8.
Cur sedem quærat ex ebore? ibidem num. 9.
Cur fieri non potest in communi domo? Ex v. 1. Theor. 16. n. 7.
Nonnisi in auro ponenda, Ibidem n. 12.
Raptrix cordium, Ex v. 1. Theor. 17. per totum.
Cur discus argenteus? ibidem n. 1.
Catharinæ Senensis, dum communicat gaudium, ibidem n 2.
Amorem habet in medio, ibidem n. 11.
Dum Eucharisticas degustaveris dapes, cuncta oblectamenta trades oblivioni, Ex v 1. Theor. 18. per totum.
Panis, qui bibitur & inebriat; Ibidem num. 1.
Cur panis arctus & aqua brevis? ibidem num. 3.
Sapientiæ Dei index, ibidem n. 3.
Cur pars nostra? ibidem n. 4.
Mundi voluptates excludit, ibidem num. 4.
Cur calix saturus? ibidem n. 5.
Qualem inducat ebrietatem, ibidem numer. 5.
Cur morbum inducat, cum sit pharmacum? ibidem n. 6.
Cuncta postponuntur ejus dulcedini, ibidem n. 7.
Cur loto confertur? Ibidem n. 8.
Mortuus est, qui ea non reficitur, ibidem num. 9.
Non modo Christus esus, sed & visus recreat, Ex v. 1. Theor. 19. per totum.
Manna oculis plenum, ibidem n. 1.
Visu gustatur, ibidem n. 3.
Æque beatos efficit visa ac comesta, Ibidem n. 6.
Cur coloris smaragdini? Ibidem n. 7.
Theomata quia oculos pascit, ibidem numer. 9.
Uterus, in quo homo regenerator in Angelum, Ex v. 1. Theor. 20. per totum.
Cur terrenis involvitur speciebus? ibidem n. 5.
Quod sacerdos elevat, non deponit, ibidem n. 6.
Cur dicitur elevatio nostra? ibidem numer. 6.
Alium efficit hominem, ibidem n. 6.
Cur sacrificium Juda, & Jerusalem? ibidem n. 8.
Amicorum procreatrix, ibidem n. 9.
Virgines procreat, ibidem n. 11.
Laborantis animæ jucundissimum hospitium, Ex v. 1. Theor. 22. per totum.
Cur cæna magna, ibidem n. 1.
Cur ad eam compellimur? Ibidem num. 1.
Ne laboremus, nobiscum est, ibidem num. 4.
Nisi per eam sancti tot mala non partulissent, ibidem n. 7.
Cur nulla die non conficitur? Ibidem num. 8.
Sitim cupiditatis extinguit, ibidem numer. 8.
Suavitatis ratio, Ex v. 2. Theor. 1. numer. 1.
Aqua est, sed mel sapit, ibidem in initio.
Nullam habet amaritudinem, ibidem n. 1.

Sachatum, ibidem n. 2.
Mel, Ibidem n. 3.
Cur ficus? ibid. n. 7.
Pretiosa margarita, ibidem n 6.
Antitodum spirituale, ex sputo, &c. ibidem n. 8.
In cælo est, qui cæli mensæ recumbit, Ex v. 2. Theor. 1. per totum.
Fontem emittit, Ibidem in initio.
In cælo est, dum est in terra, ibidem numer. 2.
Inexplicabilis dulcitudinis, ibidem numer. 3.
Gratia in benedictionibus, ibidem numer. 1.
Cur Paradisus? ibidem n. 1.
Scala Jacob, ibidem n. 2.
Nuptiæ, ibidem n 10.
Cur ejus locus cella? ibidem n. 11.
Lætitiam excitat, Ibidem n, 13.
Cur cæna magna? Ex v. 2. Theor. 3. per totum,
Angelorum manibus defertur, ibidem num. 4.
Nudo pede assistunt ei Angeli, ibidem num. 7.
Mors mundo vivis, mortuis vita, Ex v. 2. Theor. 4. per totum.
Mortuos suscitat, Ibidem n. 3.
Ex ea egreditur Tygris, Ibidem n. 5.
Myrrha panniculis involuta, ibidem num. 10.
Accedentes accendit, Ex v. 2. Theor. 1. per totum.
Cur auro similis? ibidem n. 2.
Sinapis, Ibidem n. 4.
A sole innuitur, ibidem n. 7.
Speculum parabolicum, ibidem n. 10.
Ut ad ignem accedendum, ibidem in initio.
Mitum convivium, panem apponens qui cibum & potum: Vinum fundens, quod potum & cibum exhibet convivantibus, Ex v. 2. Theor. 6. per totum.
Aqua pinguefaciens, Ibidem in initio.
Ecclesiæ robur, Ibidem n. 4.
Curarum induit oblivionem, Ibidem. numer. 4.
Cur lac? Ibidem n. 4.
Cur aqua, quæ frangitur? Ibidem num. 6.
Cur in phiala posita? ibidem n. 8.
Contemplantium esca, Ex v. 2. Theor. 7. per totum.
Ametystus, ibidem n. 1.
Cur in cæna instituta, ibidem n. 2.
Cur vesperè comedenda? ibidem n. 2.
Cur ad eam aves advocatæ? ibidem n. 5.
Nisi in locis excelsioribus non residet, Ibidem n. 4.
Cur panis solius hominis? ibidem n. 5.
Cur in salice posita, ibidem n. 6.
Refugit cor confractum, ibidem n. 9.
Puerorum tantum est, Ex v. 2. Theor. 8. per totum.
Philon. Ibidem in initio.
Non cotvis, sed pullis corvorum præstatur, ibidem n. 2.
Cur Christus in ea puer visus? Ibidem num. 6,
Cur cato tenera? Ibidem n. 10.
Juvenescunt senes, juvenesque servantur à senio. Ex v. 2. Theor. 9. per totum.
Ficus, ibidem n. 3.
Rosmarinum, ibidem n. 5.
Mundantur, quæ tangit, Ibidem n. 8.
Animæ pulchritudinem languescere non sinit, ibidem n. 9.
Esca ambrosiana, ibidem n. 10.
Convivæ ejus olivæ, ibidem n. 12.
Ecclesiæ pulchritudinem servat, Ibidem num. 13
Non corroditur à bestiis, Ex v. 2. Theor. 10. n. 2.
Cur hominum cibus? ibidem n. 2.
Immortalitatis pharmacum, ibidem numer. 7.
Comestio delicatissima, ibidem n. 8.
Corpus non nutrit ibidem n. 10.
Nova quærit habitacula, Ex v. 2. Theor. 11. per totum.
Palma, ibidem n. 1.
Cur tabernaculum? ibidem n. 3.
Cur in sole, ibidem n. 3.
Cur jejunis præstatur, ibidem n. 6.
Cur manè comedenda, ibidem n. 12.
Quos reficit, è terra erigit, in cælum extollit, Ex v. 2. Theor. 12. per totum.
Instar catenæ Homeri, ibidem n. 2.
Cur scabellum, ibidem n. 3.
Cur aquæ vitæ fons, ibidem n. 8.

Ob-

Ob eam homines ſancti, ibidem numero 9

Cur ſub ſenſibilibus vini? ibidem numero 10

Jacent, qui non communicant, ibidem num. 13

Magnum humilitatis exemplar Chriſtus in Euchariſtia. Ex v. tertio, Theor. 1. per totum.

Cur in area repoſita? ibid. n. 1

Cur in ea Chriſtus velatur? ibidem numero 6

Cur Deus in Euchariſtia velatur? ibidem num. 6

Cur Deus in Euchariſtia, quæ ſunt vilia exponit, abſcondit pulchra? ibidem numero 7

Cur Chriſtus in Euchariſtia oſtenditur crucifixus? ibid. n. 8

Ut dignè Chriſtum accipias, Chriſtus ſias. Ex v. 3. Theor. 2. per totum.

Cur repellat hominem. Ibidem numero ſecundo.

Cur aqua aurea? Ibidem num. 6

Auream reddit animam. Ibidem numero ſexto.

Cur Chriſtus ſemetipſum manducat? Ib. num. 7

Cur fratres vocet ad altare? Ibidem numero 8

Deum præferre debet dignus Euchariſtia. Ibidem n. 9

Dæmonium in corde habere, & Chriſtum ore ſuſcipere facinus execrandum. Ex verſu tertio Theoremate tertio per totum.

Cur Judam Chriſtus communicare non permiſit ibid. n. 1

Remanere non vult in ſentina Diaboli, ibid. n. 3

Horrendo pane paſcendus paveat Chriſtianus. Ex v 3. Theoremate quarto per totum.

Cur apertis oculis edenda? Ibidem numero 1

Speculata ſuperficie comedentibus occurrit, ibid. n. 1

Adamas, ibid. n. 2

Cur, cum ſit bonum, pavendum? ibidem num. 5

Cur, cum ob eam cælum exultat, terra tremere debet, ibidem nu. 4

Cur eſca? ibid n. 8

Timenda ob hamum, Ibidem n. 8

Menſa igne plena, ibid. n. 11

Ut cæli vivas incola, cæli panem eſuris. Ex verſu tertio Theoremate quinto per totum.

Cur tabernaculum? ibid. n. 2

Cur in ſole poſita? ibid. n. 2

Cur in luna? ibid n. 5

Cur accipitur in templo? ibidem numero 3.

& Sanctorum eſca ibid. n. 6

Pacis ſacramentum, ibid. n. 9

Aquilarum menſa ibid. n. 10

Militiæ noſtræ vexillum, Ibidem numero 12

Sepelitur dum accipitur. Ibidem numero 12

Æquè in conviva caſtitatem diligit, quam odit incontinentiam. Ex v. 3. Theor. 6. per totum.

Lectum quærit pulcherrimum, ibidem num. 1

Cur inter myrtheta? ibidem n 7

Cur per gradus eburneos aſcendenda? ibidem n. 10

Cur magis luxuriam abhorreat? ibidem num. 12

Omnem concubitum horret. Ibidem numero 13

Procul ab ea ſint immunditiæ. Ex v. 3. Theor. 7. per totum.

Non ſolum cordis, ſed & carnis munditias quærit, ibid. n. 4

Immorari non potuit cum ſtercoribus avaritiæ Judæ, ibid. n. 12

Zelotis Dei opus. Ex v. Theor. 8. per totum.

Cur data in tempore ſuo, ibidem numero 3

Cur cuncta habeat bona, ibidem numero 4

Ut Deum amemus præſtita, ibidem n. 4

Cur oculis plena, ibid. n. 7

Cur panis, & vini ſpecies cancelli, ibid. n. 8

Sine Eccleſia porcorum grex. Ibidem num. 13

Signum D. Agnetis. Ibidem num. 14

Pascit & protegit. Ex v. 4. Theor. 1. in initio.

In agone mortis certantibus dat robur, fert auxilium adversus hostes. Ibidem per totum.

Per eam mors facilis, ibid. n. 3

Hostium cuneos facit penetrare securum, ibid. n. 4

Adversus hostiles exercitus instituta, ibidem nu. 5

Nebula, ibid. n. 6

Hominem morituum comitatur in cælum, ibid. n 9

Quid differat à manna? ibidem numero 10

Navis qua in cælum ferimur, ibidem num. 11

Clypeum, quo pugnantes tuemur, ibidem num. 12

Cur prandium? ibid. n. 13

Expers mortis est cui cibus est vitæ. Ex v. 4. Theor 2. per totum,

Prandium mortem enervans, ibidem numero 1

Anima ab ea servatur, ibidem numero 5

Vitam morte habet amictam, ibidem numero 6

Sine ea mortui sumus, ibid. n. 7

Jaspis, ibid. n. 9

Jejuni pro mortuis plorandi, ibidem numero 12

Vitam carnis protogat, mortemque eliminat. Ex versu 4. Theoremate 3. per totum.

Cur ut pluerent cataractæ cæli factæ sunt cereæ? ibid. n. 3

Non regnabit per peccatum diabolus, ubi per Eucharistiam regnabit Dominus. Ex v 4. Theor. 4. per totum.

Ab ea sejungi, est in infernum damnari, ibid. n. 2

Cur umbra? ibid. n. 4

A peccato præservat, ibid. n. 4

Etiam inspecta culpas effugat, ibid. numero 6

Cur non comederit Judas? ibid. numero 10

Sapientiæ satur, sapientissimus. Ex v. 4. Theor. 5. per totum.

Per eam Martyres sapientissimi, ibidem num. 1

Cur in vernali æquinoctio instituta? ibid. num. 2

Cur in Emaus commendata? ibid. numero 3

Cur advocantur pueri? ibid. n. 4

Affertur à columba, ibid. n 5

Cur nullibi sine lumine? ibidem numero 7

Cur instituta luna decima quarta, ibidem num. 8

Totum illuminat hominem, ibidem numer. 8

Ex brutis convertit in homines, ibid. numero 9

Cæna lucis, ibid. n. 9

Peccatores intellectu privat, ibid. numero 10

Splendet ex ea poratus. Ex v. 4. Theor. 6. per totum.

Lumen ex ea manans, ibidem, numero 1

Cur holocaustum, ibid. n. 6

Autum, dum communicamus, comedimus, ibid. n. 12

Dulcitudine ejus dulcescunt hujus vitæ labores. Ex versu 4. Theoremate 7. per totum.

Jucunditatem generat, ibid. n. 2

Qui eam edunt, esuriunt, ibidem numero 3

Mandragora, ibid. n. 7

Cur cæna, ibid. n. 8

Nullum timeat malum, nullum non speret bonum ejus particeps. Ex v. 4. Theor. 8. per totum.

Dum sacrificatur, iræ Dei gladius absconditur, ibid. n. 1

Ob communionem naufragus eripitur ab interitu, ibid n. 4

Vincunt Christiani, ibid. n. 5

Tota spes nostra, ibid. n. 6

Beatitudinis spes certa, ibid. n. 7

Cum eo omnia nostra, ibidem numero 8

Privilegium nostrum, ibidem numero 9

Regni Dei investitura, ibidem numero 12

Nostræ

Noſtræ Deus contulit infirmitati, dum obvelatus reſidet in ſacramento. Ex v. 4. Theor. 9. per totum.

Aromata lapit, ibid. n. 9

Cur corpus honoratum? Ex v. 4. Theor. 10. n. 18

Cur tabernacula nequeat? ibidem numero 11

Incarnationis quædam extenſio. Ex v. 4. Theor. 11. per totum.

Cur tanquam leones recedimus ab altari? ibid. nu. 5

Carcer eſt, in quo ſe Deus occluſit, ne quos amat, relinquat Ex v. 4. Theor. 12. per totum.

Æque Deus in ea, quam in cælo timendus. Ex verſu 4. Theoremate 13. per totum.

Ut Chriſtus, quam guſtavit in Cruce, dulcitudine frueretur, inſtituta. Ex v. 5. Theor. 1. per totum.

Puriſſimum ac ſanctiſſimum exquirit habitaculum. Ex verſu 5. Theoremate 2. per totum.

Nubes dici, ibid. n. 11

Deiparæ debetur Virgini. Ex v. 5. Theor. 3. per totum.

Smaragdus. Ex verſu 5. Theoremate 4. num 9

Chriſti pane depaſtus Angelorum agmine conſtipatur. Ex verſu 5. Theor. 5. per totum.

Cur Angelorum eſca? ibidem numero 4

Niſi per pœnitentiæ fores peccatori non patet aditus. Ex verſu 5. Theoremate 7. per totum.

Cur edenda in Aprili? ibidem numero 1

Pulchros quærit, ibid. n. 3

Cur biſcoctus. Ex verſu 5. Theoremate 8. numero 1

Pretioſa margarita, ibid. n. 7

Cur buccella ſicca, ibid. n. 10

Sola animam implet, ibid. n. 10

Ob Chriſti mortem ea fruimur, ibidem num 11

Cur denarius. Ex verſu 5. Theoremate 9. num. 1

Dulciſſimus animarum ros æſtuantium in purgatorio, ibid. per totum.

Sic paſcit vivos, ut reficiat defunctos. ibidem n. 2. & 8

Influit in mare mortuum, ibidem numero 5

Compeditos ſolvit, ibid. n. 7

Unus, idemque panis dulceſcit juſtis, & amareſcit injuſtis. Ex verſu 5. Theor. 10. per totum.

Cur botrus Cypri, ibidem numero 2

Peccatoribus amara, ibidem numero 9

Cur Angelorum eſca? ibidem numero 10

Ad ſolamen exilii noſtri parata. Ex v. 5. Theor. 11. per totum.

Laborantium refectio, ibidem numero 1

Cur lapis ſtanneus? ibid. n. 9

Solis regibus patet. Ex v. 6. Theor. 1. per totum.

Cur omnis eſca, ibid. n. 5

Studioſo excipienda apparatu. Ex v. 6. Theor. 2. per totum.

Cur tot operculis clauſa? ibidem numero 5

Cur operatur à nobis? ibidem numero 9

Indignus, qui eam non deſiderat. Ex v. 6. Theor. 3 per totum.

Cur ſervatur in pixide, ibidem numero 2

Cur devoranda, ibid. n. 7

Cur avium cibus, ibid. n. 10

Grandis eleemoſyna, ibidem numero 12

Spiritualium deliciarum cornucopia. Ex v. 6. Theor. 3. per totum.

Cur panis facietum, ibid. n. 1

Cur non in oppido, ſed in civitate inſtituta, ibid. n. 8

Dum habetur, deſideratur, ibidem numero 9

Suavitati ejus nihil poteſt comparari, ibidem nu 10

Vitæ neceſſaria & jucunda affert, ibidem num. 11

Cur

Cur gemmæ, ibidem n. 11
In cibo potum habet, ibidem n. 12
Cæli, & terræ confinium. Ex v. 6. Theor. 1. num. 4
Scala Jacob, ibidem n. 4
Amygdala, ibidem n. 11
Cur in vitro locanda, ibid. n. 12
Non nisi Angelos pascit. Ex v. 6. Theor. 6. per totum.
Cur novissimo tempore præstita, ibidem num 1
Cur Deus in formis panis sine pane, ibidem n 12
Cibus mentis, non ventris, ibid. n. 12
Summum terræ gaudium. Ex v. 6 Theor. 7. per totum.
Inebriat, nempè lætificat, ibidem numero 4
Nulli non communis. Ex v. 6. Theor. 8. per totum.
Flos, quia è cælo fluit, ibidem, numero 2
Sumentibus, & non sumentibus prodest, ibid. n. 9
Cur cratera. ibid. n. 4
Cur non sub sensibilibus gemmarum, ibidem num. 5
Unde tot nomina, ibid. n. 6
Cur pluvia, ibid. n. 9
Prodest damnatis, licet per accidens, ibidem nu. 11
Vitis parata, non effœminatis. Ex v. 6. Theor 9. per totum.
Christianorum corona, ibid. n. 2
Item pugilum, ibid. n. 2
Cur luna decima quarta instituta, ibid. num. 3
Cur non filiarum, sed filiorum cibus, ibidem n. 9
Cur cæna magna, ibid. n. 11
Juvenum cibus, ibid. n. 12
Magnitudo culpæ, ac pœnæ, indignè communicantium. Ex v. 6. Theor. 10. per totum.
Speculum. Ex v. 7. Theor. 2. n. 2
Sine macula, & ruga Ecclesiam servat, ibidem n. 7
Corporum beatorum decor ex communione, ibid. n. 10. & 11
Finalis judicii imago. Ex v. 7. Th. 3. n. 9
Peccatores amaricat, justos inebriat, ibidem n. 15
In exedra pectoris ponenda. Ex v. 7. Th. 4. num. 6
Cur Africum. Ex v. 7. Theor. 5. numero 10
Morborum animæ pharmacum. Ex v. 7. Theor. 6. per totum.
Cur in sole posita, ibid. n. 2
Pilula nostræ salutis, ibid. n. 2
Cur obducta, ibid. n. 2
Chirotheca panis, ibid. n. 3
Cur manus Dei, ibid. n. 3
Cur in novissimis diebus præstita, ibidem n. 6
Cur olim in hostia Jesus inscribebatur, ibid n. 7
Cur lignum vitarum, ibidem n. 8
Hominem Deum facit, ibidem numero 12
Communicantes Christos effingit. Ex v. 7. Theor. 7. per totum.
Cur divina participatio, ibidem nu. 1
Cur medicina, ibid. n. 6
Eleemosyna misericordiæ. Ex v. 8. Theor. 1. in initio.
Nemo ditior Christi conviva, ibidem per totum.
Cur in canistro vimineo, ibid. n. 7
Cur data, non vendita, ibid. n. 11.
Cælestis gloriæ pignus. Ex v. 9. Theor. Unic n. 8
Vide. *Sanguis Christi.*

F.

Facies,

Dei omne bonum profert. Ex v. 6. Th. 4. num. 1
Cur Eucharistia panis facierum. Ex v. 1. Theor. 2. n. 1

Familiaritas.

Cavetur ab Angelis. Ex v. 6. Theor. 1. num. 5
Contemptum parit, ibid. n. 5

Joannes Baptiſta cur nulli familiaris? ibidem n. 5.

Fames.

Validiores vires, quam pravi amoris, Ex Tit. Theor. 9. n. 8.

Deus cibat, ut eſurire faciat, Ex v. 4. Theor. 7. n. 3.

Farina.

An naturaliter dulcoret amara, Ex v. 4. Theor 7. n. 9.

Ex fare, quia frangitur, ibidem n. 9.

Cur Euchariſtiæ typus? Ex v. 5. Theor. 8. n. 9.

Triticum mola occiſum, ibidem n. 9.

Ferculum.

Ferebatur in triumphis, Ex Tit. Theor. 3. num. 8.

Quibus eſt opus, Ex Tit. Theor. 10. num. 8.

Quid ſignificet, ibidem n. 8.

Quid ſit, Ex v. 1. Theor. 17. n. 11.

In medio Salamonici ferculi Chriſtus Crucifixus, Ex v. 2, Theor. 5. num. 3. Et v. 7. Theor. 5. n. 4.

Ferrum.

Quid ſignat, quod conficit hoſtiam, Ex v. 3. Theor. 1. n. 8.

Feſtum.

Cur feſtum Corporis Domini celebretur poſt Pentecoſten? Ex v. 7. Theor. 1. num. 6.

Diem feſtum agit terra Chriſti ſanguine aſperſa, Ex v. 6. Theor. 7. n. 8.

Ficus.

Tautos manſuefacit, Ex v. 1. Theor. 2. num. 6.

Euchariſtiæ typus, Ex v. 2. Theor. 1. num. 6.

Cur, cum ſit radicis amaræ, dulces fructus affert? ibidem n. 6.

Senectam renovat, Ex v. 2. Theor. 9. num. 1,

Fides.

Oculos obvelat, ut dignè Chriſtum manducęs. Ex Tit. Theor. quarti, numer. 1.

Videt, & non videt, ibidem n. 1.

Lynceis oculis. ibidem n. 2.

Vitrum, ibidem n. 5.

Animam reddit Seraphicam, Ibidem num. 8.

Sine ea nec cæli munera, nec munerum largitorem poſſumus promereri, Ex verſ. 5. Theor. 6. per totum.

Nihil non extorquet à Deo, ibidem num. 2.

Nihil ei Deus negare poteſt. Ibidem num. 4.

Mirè ditat fidelem, Ibidem numer. 5.

Nihil abſque ea impetratur, ibidem num. 9.

Illius carentia Deum facit illiberalem, ibidem n. 9,

Fidei obtemperat verſatilis gladius, ibidem n. 11.

Filius, Filia.

Filios Dei efficit Euchariſtia, Ex v. 1. Theor. 6. n. 8.

Parentibus ſimiles, ibidem n. 8.

Cur non filiis, ſed filiabus datur Euchariſtia? Ex verſ. 1. Theor. 16. numero 8.

Pulchriores filiis, ibidem n. 8.

Cur filiis, & non filiabus datur Eurhariſtia? Ex v. 6. Theor. 9 n. 9.

Finit.

Chriſtus noſter finis, Ex Tit. Theor. 1. in initio.

Flabellum.

Cur olim in miſſa flabellis utebantur? Ex Tit. Theor. 10. n. 6.

Cherubinorum typus, ibidem n. 6.

Flos.

Non lecti, ſed campi Chriſtus, Ex verſ. 1. Theor. 11. n. 2.

Cur campi? Ex verſ. 2. Theor. 7. numer. 7.

Euchariſtia typus, Ex v. 6. Theor. 8. numer. 2

Flos, & fructus Virginitas, Ex v. 3. Theor. 6. n. 4.

Spei hieroglyphicum, Ex v. 4. Theor. 8. num. 11.

Fœnum.

Euchariſtia pœnitentibus fœnum, Ex v. 1. Theor. 4. n. 3.

Gloriæ mundi typus, Ex v. 1. Theor. 15. num. 5.

Fons.

Fons de quo nemo bibit, & non ſitivit, Euchariſtia, Ex Tit. Theor. 9. num. 3.

Fons vitæ Chriſtus, Ex v. 1. Theor. 12. num 8.

Ægypti, quem puer Jeſus eduxit, Ex v. 5. Theor. 10. n. 6.

Fons Pulchritudinis noſtræ Euchariſtia, Ex v. 7. Theor. 2. per totum.

Chironii proprietas, Ex v. 1. Theor. 18. num. 2.

Item Alis, ibidem n. 2.

Ægypti, Ex v. 2. Theor. 4. in initio.

Unde dicitur? Ex v. 2. Theor. 9. n. 9.

Terram floridam reddit, ibidem n. 9.

Porta fontis Jeroſolymæ, Ex v. 5. Theor. 7. n. 6.

Formoſus.

Unde derivatur, Ex Tit. Theor. 9. numer. 2.

Amoris excitat ignem, ibidem n. 2.

D. Franciſcus.

Quali reverentia ſacerdotes proſequebatur, Ex v. 1. Theor. 3. n. 7.

Crucifixi imago, Ex verſ. 2. Theor. 5. num. 8.

Divinum excitat amorem, ibidem numer. 8.

Agnum inter ubera gerit, Ex v. 4. Theor. 3. num. 6.

In laboribus alacritas, Ex v. 4. Theor. 7. num. 13.

Anima ſtellæ inſtar viſa, Ex v. 2. Theor. 10. n. 6.

Fratres.

Cur ad Euchariſtiam invitantur à Chriſto? Ex v. 3. Theor 2. n. 8.

Quaſi fere alter, ibidem n. 8.

Fructus.

Cur honoris Euchariſtia? Ex v. 1. Theor. 12. n. 6.

Amaræ radicis, fructus dulcior, Ex v. 2. Theor. 1. n. 5.

Flos, & fructus Virginitas, Ex v. 3. Theor. 6. n. 4.

Frumentum.

Adiparum Chriſtus in Euchariſtia, Ex v. 1. Theor. 7. n. 5.

G.

Gallina.

Cur gallinæ, quam alteri avi, ſe Chriſtus comparat? Ex Tit. Theor. 10. numero 4.

Gaudium.

Summum tertæ gaudium Euchariſtia. Ex verſ. 6. Theor. 7. per totum.

Dei præſentia inſenſibilia gaudent, ibidem n. 6.

Mare præſertim, ibidem n. 7.

Gaudet terra Chriſti reſperſa cruore, ibidem n. 8.

Cur dum contriſtari oportet, gaudendum ibidem n. 9.

Ut nuptias lætificaret, in nuptiis adfuit Chriſtus, ibidem n. 12.

D. Geltruda.

Chriſtum languentem videt in Euchariſtia, Ex Tit. Theor. 10. n. 9.

Gemma.

Cur gemmarum vocabulis vocatur Euchariſtia? Ex verſ. 6. Theor. 4. numer. 11.

Cur gemmarum formis non operitur? Ex v. 6. Theor. 8. n. 5.

Gentiles.

Per æs ſignificati, Ex v. 1. Theor. 11. num. 2.

Cur fingebant idola? Ex v. 1. Theor. 20. num. 5.

Florere, fecit Chriſtus, Ex v. 2. Theor. 9. num. 7.

Gigas.

Ex gigantum ſanguine vites ortæ, Ex v. 4. Theor. 5. n. 10.

Gloria.

Euchariſtia magna gloria Dei. Ex Tit. Theor. 5. n. 1.

Gratia.

Bona gratia gratiarum tribunal, Ex v. 1. Theor. 7. per totum.

Timorem excludit, Ex v. 3. Theor. 4. num. 5.

Per Euchariſtiam Deus reddit gratiam Ex v. 7. Theor. 7. n. 2.

Grues.

Cur ad Pygmæos ſine rectore non advolant, Ex v. 4. Theor. 1. n. 4.

H.

Hamus.

Euchariſtia timenda ob hamum, Ex v. 3. Theor. 4. n. 8.

Hebræi.

Euchariſtia manſuefacti, Ex v. 1. Theor. 2. num. 8.

Cur tanta ſtoliditate laborant? Ex v. 1. Theor. 3. n. 6.

Cur prohibita medulla agni? Ex v. 1. Theor. 12. n. 1.

Chriſtianis ignobiliores, ibidem n. 1.

Per argentum ſignificati, ibidem n. 2.

Ob manna præſervati incolumes, Ex v. 5. Theor. 3. n. 8.

Cur timebant ab alienis genis? Ex v. 4. Theor. 8. num. 5.

Cur in serpente Christum videbant ? Ex v.4. Theor.9. n.11.

Cur manna, nos Eucharistia vescimur? Ex v.6. Theor.6. n.2.

Mos quærentium fermentatum, Ex v. 7. Theor.1. n.6.

Heliogabalus.

Quo pacto parasitos ludificabat, Ex v. 1. Theor.9. n.15.

Phœnicem promisit edendam. Ex v. 1. Theor.12. n.6.

Folles mensæ suæ sedes, Ex v. 1. Theor.15. num. 5.

Nullam unquam vestem iteravit, Ex v. 2. Theor. 11. n.6.

Hercules.

Poculo, tanquam navigio, mare pertranſivit. Ex vers. 4. Theor. 1. numero 11.

Immortalitatem consecutum fingunt, Ex v.1. Theor.20. n.4.

Simulachrum aurea catena vinctum, Ex v.2. Theor.12. n.4.

Hirundo.

Volando cibum colligit, Ex v. 2. Theor. 7. n.8.

Homo.

Puri Angeli fiunt, Ex v. 6. Theor. 6. num.3.

Facti sunt Cherubim, ibidem n.6.

Quanti Deus hominem facit, Ex Tit. Theor.1. per totum.

Cur rectus, cætera prona? Ex v. 1. Theor. 3. num. 3.

Cælestis planta, ibidem n.3.

Cur arbor, inversa? ibidem n. 4.

Eucharistiam non quærens, brutum, ibidem n. 3.

Terra est, Ex v.1. Theor.9. n.5.

Ut deificaretur homo, Eucharistia inventa, Ex v.1. Theor.6. per totum.

Rectum præservat Eucharistia, Ex v. 1. Theor.3. n.7.

Nihil ei præter Deum sufficit. Ex v. 1. Theor.9. n 7.8. & 9.

Quod ex homine in brutum non transeat, Eucharistiæ debet, Ex v. 1. Theor. 3. per totum.

Carnis & sanguinis quanta suavitas, Ex v. 1. Theor.17. n.6.

Per Eucharistiam regenerarur in Angelum, Ex vers. 1. Theor. 20. per totum.

Pristina hominis figura. Ibidem numero 2.

Alius per Eucharistiam efficitur ibidem num.6.

Cur anthropos? Ex vers. 2. Theor. 7. num 5.

Solius hominis panis Eucharistia, Ex v. 2. Theor.10. n.2. v.3. Theor.6. n.11. v.2. Theor. 7. n.5.

Anima homo verus, Ex v. 2. Theor. 10. num.2.

Nisi novus à Deo non potest inhabitari. Ex vers. 2. Theor. 10. per totum.

In cælum ab Eucharistia erigitur, Ex v.2. Theor.12. per totum.

Traditur, ibidem n 2.

Ut dignè Christum accipiat, Christus fiat, Ex v.7. Theor.7. per totum, Ex v.3. Theor. 1. per totum.

Cur hominem repellit in Eucharistia, Ex v.3. Theor.2. n. 2.

Assumitur à verbo in communione, Ex v. v.4. Theor.12. n.7.

Cujusdam hominis corpus illustrabat Eucharistia. Ex vers. 4. Theor. 6. num.8.

Cur Deus homo ? Ex vers.4. Theor.9. num. 1.

In terra vivit, & in cælo, Ex v. 3. Theor. 5. num.9.

Totum hominem illuminat Eucharistia, Ex v.4. Theor.5. n.8.

Cur novissimè creatus ? Ex v.6. Theor.6. num.3.

Tanquam principi, mundi paratur aula, ibidem n 3.

Deus ob Eucharistiam, Ex v. 7. Theor. 6. num.12.

Mitè

Mirè exaltatus ab Euchariſtia. Ex v. 7. Th. 7. nu. 12

Inter viſibilia majus. Ex v. 8. Theor. 2. num. 8

Deus magis delectatur homine, quam Angelo, ibid. n. 9

Chriſtiani per Euchariſtiam non homines. Ex v. 1. Theor. 12. n. 7

Honeſtas.

Lectus pulcherrimus. Ex v. 3. Theor. 6. num. 1

Honor.

Cur corpus Chriſti honoratum. Ex v. 4. Theor. 10. n. 8. v. 5. Theor. 4. n. 1

Cur fructus honoris Euchariſtia. Ex v. 1. Theor. 12. n. 6

In melioribus cibis conſiſtit, ibidem numero 6

Honorandi ſunt ſacerdotes. Ex v. 1. Th. 13. per totum.

Divitiæ honorantur. Ex v. 1. Theor. 13. num. 4

Quid inter honorem, & reverentiam intereſt, ibid. n. 5

Hordeum.

Non tantum per frumentum, ſed per hordeum ſignificatur Euchariſtia. Ex v. 1. 1. Theor. 4. n. 6

Cur oblatio adulteræ farina hordeacea. Ex v. 3. Theor. 6. n. 11

Cur Chriſtus hordeum & triticum. Ex v. 4. Theor. 3. n. 2

Chriſtum crucifixum ſignificat, ibidem num. 2

Hoſtia.

Cur poſt conſecrationem elevatur. Ex Tit. Theor. 1. n. 13

Quid fertum, quo conficitur, denotet. Ex Tit. Theor. 3. n. 6

In corporali mirabiliter picta. Ex v. 2. Th. 6. num. 9

Cur alba? Ex v. 4. Theor. 7. n. 18

Cur Chriſtum crucifixum oſtendat. Ex v. 3. Theor. 8. n. 6

Cur inſtar ſcuti. Ex v. 4. Theoremate 1. num. 12.

Conſecrata, virgo eſt gravida. Ex v. 4. Theor. 12. n. 7

Cur Chriſtus in hoſtia, non eſt rotundus ut hoſtia. Ex v. 5. Theor. 4. n. 2

Cur in tres partes dividitur. Ex v. 5. Th. 9. num. 6

Diſcus argenteus. Ex v. 1. Theor. 17. num. 1

Hugo.

A S. Victore.

Chriſtum præcurſorem habuit in cælum. Ex v. 4. Theor. 1. n. 4

Humilitas, Humilis.

Sola dignè capit, quem totus orbis non capit. Ex v. 1. Theor 15. per totum.

Pauper idem ac humilis, ibidem n. 2.

In humilibus Chriſtus, ibid. n. 3

Pluſquam alia virtus diligitur à Deo, ibidem n. 4

Sedes Euchariſticæ menſæ, ibidem numero 5

Auguſta ſibi, ampla Deo, ibidem numero 7

Angelorum humilitas. Ex v. 2. Theor. 3. in initio.

D. Bonaventuræ, ibid. n. 5

Magnum humilitatis exemplar Chriſtus in Euchariſtia. Ex v. 3. Theoremate 1. per totum.

Dei humilitas in incarnatione, ibidem num. 3

Cur ſe tantopere exinanivit? ibidem numero 5

Deo præſente cuncta humiliantur. Ex v. 4. Theor. 13. n. 4

Hypocrita.

Horrendum ſcelus, dum, ut lateat communicat. Ex verſu 6. Theoremate 4. per totum.

Oculum attendit, non Deum, ibidem in initio.
Utitur Deo tanquam nummo, ibidem num.2
Item tanquam scelerum suorum mediatore, ibidem nu.5
Unde vocabulum hypocrisis, ibid.n.6.
Deum, dum communicat, in fæces immittit, ibid.n.6.
Dæmonem quærit in Eucharistia, ibidem num.7
Judæ scelus admittit, ibid.n.8
Mulus, ibid.n 10
Vulpes, ibid.n.10.

I.

Iacob.

Eucharistia scala Jacob. Ex v.2. Theor.2. n.2.v.6. Theor.5.n.4.

Ianus.

Cur bifrons. Ex v.1. Theor.2.n.1

Iaspis.

Eucharistiæ typus. Ex v.4. Theor.2.n.9. v.5. Theor.7.n.7
Quid denotet in regnum coronis. Ex Tit. Theor.5 n.5

Idolum.

Cur fabrefactum. Ex versu 1. Theor.21. num.5

Iejunus.

Cur jejunis datur Eucharistia. Ex v.2. Theor.11.n.6

Ierusalem.

Porta fontis. Ex versu 5. Theorema 7. num.6
Pulchritudo, mundities, ibidem n.6

Iesus.

Cur olim inscribebatur in hostia. Ex v.7. Theor.6.n.7

Ignis.

Cur Deus ignis. Ex Tit. Theor.2.n.7
Ut ad ignem accedendum ad Eucharistiam. Ex v.2. Theor.5.n.5
Cum Deo, res est nobis cum igne. Ex v. 3. Theor.4.n.9
Dei typus ibidem nu.9
Magnus amicus, magnus hostis, ibidem num.11
Ignem in rorem Christus commutavit. Ex v.3. Theor.6.n.3
Legis tabulæ unde ignitæ. Ex v. 4. Theor. 6. num.11
Cur Deum præcedat. Ex v. 6. Theor.3. num.4
Ignis sunt sacra mysteria. Ex v.7. Theor. 3. num.7
Christus ignis ignitis, ibidem n.7
Item igneus in Eucharistia, ibidem numero 10

Incarnatio.

Quædam incarnationis extentio Eucharistia. Ex v.4. Theor.11. per totum.
Osculum Dei, ibidem n.1
Ut faceret Eucharistiam Deus incarnatus, ibidem nu.8
Sanctæ communionis Idæa, ibidem numero 8

Infernus.

Eucharistia, licet per accidens, prodest damnatis. Ex v.6. Theor.9.n.11
Aptior esset pro Eucharistia, si careret culpis, quam peccatrix anima. Ex v.6. Theor. 10. nu.1
Petro non resistit. Ex v.5. Theorema 9. num.9
Cur peccator communicans Christum in infernum projiciat. Ex versu 3. Theor.3. num.2

Ioanna de Cruce.

Eucharistiam habuit, elatam ab Angelo. Ex v.3. Theor.3.n.2

Ioannes Baptista.

Exultatio in utero matris. Ex v.5. Theor. 11.num.6

Cur vixerit in deserto? Ex v.6. Theor.2. num.5

Cur Christus putatus. Ex v.3. Theor.2. num.4

Cur sanctificatus in utero, ibidem numero 5

Ioannes Evangelista.

Potest dici non mortuus. Ex v.4. Theor. 7.num.12

Ad eum Christus, dum moreretur, descendit, ibid.n.12

Simul cum Petro ad cœnaculum missus. Ex v.1. Theor.7.n.2

Iob.

Amicorum Job prodigiosa visio de Eucharistia. Ex v.4. Theor.2.n.4

Isaac.

Cur sculptus in prasino. Ex v.3. Theor.4. num.13

Laborantis typus, ibidem num.13

Iudas.

Cur Eucharistiam non sumpserit. Ex v. 3. Theor.3.n.1

Cur suspensus periit. Ex v.3. Theor.7. num.12

Cur crepuit medius, ibid.n.12

Ut Eucharistiam monstraret Judæis, non comedit. Ex v.4. Theor.4.n.10.

Ne ex communione acciperet adjumentum, Dæmonis suasu, non comedit, ibidem num.10

Cur tam cito exivit è cœnaculo. Ex v.4. Theor.5.n.6

Dæmon timuit in Juda Eucharistiæ vim, ibid.n.6

Non ut pœniteret; sed ut lateret, communicavit. Ex v.6. Theor.5 n.8

Cur post buccellam introivit in eo Sathanas. Ex v.6. Theor.10.n 6

Cur sceleratissimum Christus communicavit. Ex v.7. Theor 6.n.13

Ob Eucharistiam nihil mutatus. Ex v.7. Theor.7.n.17

Cur non ob alabastri, sed unguenti jacturam, indignatus. Ex versu 4. Theor.19. num.1

Cur crepuit medius. Ex v.4. Theor.10. num.15.

Juda pejor indignè communicans. Ex v. 3. Theor.3.n.6

Index. Iudicium.

Judicis imago, Ex versu 4. Theor.9. num.13.

Horrendam judicii imaginem præferunt altaria. Ex v.5. Theor.4. per totum.

Iupiter. Iovis.

Homeri fabella de Jove. Ex v.4. Theor. 12.n.12

Cur in die Jovis instituta est Eucharistia. Ex Tit. Theor.6.n.6

Unde derivatur, ibid.n.6

Cur eo die majoris hebdomadæ Ecclesiæ portas aperit pœnitentibus. Ex v.1. Theor. 4.num.5

Iuvenis. Iuventus.

Eucharistico pharmaco servatur à senio. Ex v.1. Theor.9 per totum.

Juvenum cibus Eucharistia. Ex v.6 Th. 9.num.11

Juventam senex optare non potest. Ex v. 2, Theor.9.n.6.

L.

Lac.

Euchariſtiæ typus. Ex Tit. Theorem. 5. num. 1
Ad effingendum hominis ingenium admirabile. Ex v. 1. Theor. 6. n. 7
Junonis, ut fingunt, immortalitatem Herculi concilia vit. Ex verſu 1. Theoremate 20. num. 4
Euchariſtia mel, & lac. Ex v. 7. Theor. 3. num. 2.
Cur Chriſti ſanguis lac. Ex v. 7. Theor. 5. num. 9
Mel & lac habet ſacerdos in lingua. Ex v. 2. Theor. 1. num. 1 v. 7. Theor. 3. n. 2
Potus, & cibus. Ex verſu 2. Theor. 6. num. 4

D. Laurentius.

Euchariſtia roboratus, mira pertulit. Ex v. 1. Theor. 8. n. 5
Cur craticulam lectum putabat. Ex v. 1. Theor. 21. n. 7

Lectus. Lectulus.

Euchariſtiæ typus. Ex v. 1. Theorem. 14. num. 7
Criſtus non in lectum, ſed in lectulum venit. Ex v. 1. Theor. 15. n. 7
Cur ſponſæ umbroſus. Ex v. 4. Theor. 9. num. 3
Cur lectus floridus. Ex v. 1. Theor. 14. num. 7
Pulchertimus caſtitas. Ex v. 3. Theor. 6. num. 1

Leo.

Cur tanquam leones recedimus ex altari. Ex v. 4 Theor. 11. n. 5
Cæleſtis, & terreſtris naturæ, ibid. n. 5

Lex.

Divina hominem in Angelum commutat. Ex v. 1. Theor. 20. n. 12
Tabulæ unde ignitæ. Ex v. 4. Theor. 6. num. 11

Liberalitas

Chriſti ad effundendum ſanguinem mira. Ex Tit. Theor. 1. per totum.
Dei in ſacro altari. Ex v. 3. Theoremate 8. num. 6

Lignum.

Unde dicitur. Ex Tit. Theorema 8, numero 1
Euchariſtiæ typus, ibid. n. 1

Lilium.

Angeli typus. Ex Tit. Theor. 6. numero 4
Tintinnabulum argenteum, ibidem numero 4
Chriſtum innuit morientem. Ex Tit. Th. 10. num. 3
Non ſufficit capitis oneri, ibidem numero 3
Cur non lilio, ſed inter lilia, paſcimur. Ex v. 1. Theor. 10. n. 5
Pulchritudinis ſymbolum. Ex v. 1. Th. 16. num. 13
Cur album. Ex v. 1. Theor. 20. n. 4
Cur inter lilia, non inter roſas paſcimur. Ex v. 4. Theor 8. n. 11
Spei hieroglyphicum, ibid. n. 11

Lingua.

Cur tot cuſtodiis ſervatur. Ex v. 5. Th 2. num. 3
Pretioſa, ibidem n. 3

Liparea.

Gemma mirii effectus, Ex v. 1. Theorem. 2. num. 9.

Admirabilis pulchritudinis, Ibidem numer. 9.

Linum.

Cur consecramus in lino? Ex v. 4. Theor. 12. num. 5.

Christi passi typus, Ex v. 5. Theor. 1. num. 8.

Item puritatis, Ex v. 6 Theor. 5. n. 9.

Cur corporale lineum? ibid. n. 9.

Lynx.

Quales oculi, Ex Tit. Theorem. 4. numer. 2.

Fidei Lyncei sunt oculi, Ibidem numero 2.

Locus.

Pulchriorem exigit Eucharistia, Ex v. 1. Theor. 16. per totum.

Cuncta suo loco servantur. Ex v. 4. Theor. 2. num. 5.

Animæ Deus, ibidem num. 5.

Lotus.

Oblivionem affert, Ex v. 1. Theorem. 18. num. 8.

Deum sub pueri forma ostendebat Ægyptiis, Ibidem n. 8.

Lumen, Lux.

Cur sine lumine non celebrat Ecclesia? Ex v. 1. Theor. 5. n. 4. v. 2. Theor. 8. n. 9. v. 1. Theor. 4. n. 5.

Pabulum luminis Eucharistia, Ex v. 1. Theor. 10. n. 9.

Signum generationis. Ex v. 1. Theor. 20. num. 10.

Quid innuit lumen altaris ibidem n. 10.

Angelorum typus, ibidem n. 10.

Cur Eucharistia nullibi sine lumine? Ex v. 4. Theor. 5. n. 7.

Puritatem significat, Ex v. 2. Theor. 8. n 9.

Fons lucis Eucharistia, Ex v. 4. Theor. 6. per totum.

Lumen ex Eucharistia manans, ibid. n. 1.

Solis lumen excellit lux Eucharistia. ibid. num. 1.

Lumen divinum mannæ incorporatum, ibidem n. 3.

Cur lux mundi Apostoli? ibid. n. 9.

Animal è fronte lumen emittens. ibid. n. 14

Divinitatis lumen circa mortem invisibile, Ex v. 4. Theor. 9. n. 2.

Sancti lux sed non magna, Ex v. 4. Theor. 9. num. 4.

Luna.

Cur lunam calcat Ecclesia? Ex v. 1. Theor. 12. num. 4.

Ecclesiæ typus, Ex v. 2. Theor. 11. n. 5.

Cur Eucharistiam sustinet? Ex v. 3. Theor. 5. n. 6. v. 5. Theor. 9 n. 10.

Terra nebula obscurata, Ex v. 5. Theor. 2. num. 12.

Ecclesiam in purgatorio significat, Ex v. 5. Theor. 9 n. 10.

Cur Eucharistia luna decimaquarta instituta? Ex v. 6. Theor. 9. n. 3.

Luxuria, Luxuriosus.

Æque Deus in communicante castitatem diligit, ac odit incontinentiam, Ex v. 3. Theor. 6. per totum.

Luxuriosus Diabolus, ibidem numero 1.

Nemo luxuriosò periculosius communicat, ibidem n. 12.

Omnem concubitum horret Eucharistia, ibidem n. 13.

Ob Luxuriam Deus ferè desiit incarnari, ibidem num. 15.

M.

Malachias.

Cur interpretatur Angelus? Ex v.1. Th. 10. num. 12.

Majestas.

Dulcescit in Eucharistia, Ex v.1. Theor.1. per totum.

Item humiliatur. Ibidem n. 1.

Quam bene in Eucharistia convenit, cum amore, ibid. n.5.

Animæ dum communicat, Ex v. 2. Th. 3. num.3.

Malva.

Silvestris omnimorbia, Ex v. 7. Theor.6. num.8.

Mandragora.

Eucharistiæ typus, Ex v. 4. Theorem. 7. num. 7.

Soporifera vis, ibidem n.7.

Manna.

Lumen divinum habuit incorporatum, Ex v.4. Theor.6.n.3.

Cur servatum in area? Ex v. 3. Theorem. 1.num.1.

Cur mannæ vermiculus Christus? ibidem num. 2.

Cur oculis plenum? Ex v.3. Theor.8.n.7. v.1. Theor 19.n.1.

Hebræos servabat incolumes, Ex v. 4. Theor.3. n. 8.

Cur gloria Dei? Ex Tit. Theor. 5. n. 3.

Cur oleati saporis? Ex Tit. Theorema 8. num 3.

Adamantini coloris, ibidem n. 10.

Smaragdini, Ex v.1. Theor.19. n 7.

Margaritæ, Ex v.2. Theor.1. n.7.

Exhibebat cibum, & potum, Ex v. 2. Theor.6. num.3.

Cur positum in phiala? Ex v. 2. Theor. 6. num.8.

Cur pluetet in sepulchrum Christi? Ex v.2. Theor.4. n.7.

Cur decorticatum? Ex v.5. Theor.8. n.6.

Cur desipiebat Hebræis? Ex v. 5. Theor. 10. num.7.

Desiderabile afferebat, ibidem n.8.

Cur post famem præstitum? Ex v.6. Th. 3.num.2.

Instar mannæ Christus varius, Ex v. 7. Theor.3. n.5.

Ut pluetet, cataractæ cæli factæ sunt cereæ, Ex v.4. Theor.3. n.3.

Juventutem servabat, Ex v.2. The.1. n.10.

Cur Angelorum panis? ibidem n. 10.

Pluebat e nube, Ex v.1. Theor.5. n.7.

Deos efficiebat, Ex v.1. Theor.6. n.3.

Manus.

Amoris quales, Ex v.2. Theor.1. n 1.

Cur Dei manus Eucharistia? Ex v.7. Th. 7. num.10.

Cur non digitos, sed manus applicuit Deus Eucharistiæ, Ex Tit. Theor.7.n.2.

Sacerdotis latrones, ibidem n. 8.

Suis se manibus ferebat Christus, ubi fecit Eucharistiam, ibid.n.7.

Mare.

Cur ad Eucharistiam per mare perventur, Ex v. 5. Theor.7.n.7.

Deo præsente gaudet, Ex v. 6. Theor.7. num.7.

Pacatur postquam Jonam habet, ibidem num.14.

Margarita.

Cur pro una pretiosa cuncta vendidit negotiator, Ex v.1. Theor.5.n.5.

Margaritæ colorem præseferebat manna, ibidem n.5.

Eucharistiæ typus, ibidem n. 5. Et v. 2. Th. 1. num. 7.
Christi, Ibidem num. 7. Et v. 5. Theor. 8. num. 7.
Comestibilis, Ex v. 5. Theor. 8. n. 7.
Quo loco invenitur, ibidem n. 7.

Maria Virgo.

Cur mater pulchræ dilectionis? Ex v. 4. Theor. 4. n. 3.
Cur uterus districtus sapphyris? Ex v. 4. Theor. 6. n. 8.
Christum gerentis fulgor, Ibidem n. 8.
Cur à spiritu sancto obumbrata? Ex v. 4. Theor. 9. n. 3.
Et qui communicant, assimilantur, Ex v. 4. Theor. 11. num. 9.
Hostia consecrata, Virgo Maria gravida, Ex v. 4. Theor. 12. n 7.
Cur tantoties prædicatur pulchra? Ex v. 5. Theor. 2. n. 10.
Frumentum electorum, & vinum germinans virgines, virgini debetur Deiparæ, Ex v. 5. Theor. 3. per totum.
Cur aurora? Ibidem n. 1.
Deum masticavit, Ibidem n. 2.
Cur puerulum pannis involvit? Ibidem num. 3.
Cur suus Eucharisticus panis? Ibidem num. 4.
Cur ejus uterus arca? Ibidem n. 5.
Arbor salutifera fructus, Ibidem n. 6.
Ob eam Eucharistia instituta, Ibidem num. 7.
Quantum placuit Deo Virginalis uterus, Ibidem n. 7
Eucharistia refecta, Beatitudinis moras æquius tolerabat, ibidem n. 7.
Eucharistiam petit in nuptiis, Ibidem num. 8.
Cur fructificavit ut vitis? Ibidem n. 9.
Cur ejus ubera botri? Ibidem n. 10.
Terra Hevilath, Ibidem n. 11.
Pincerna purgatorii. Ibidem n. 12.
Cur turbata est in sermone Angeli? Ex v. 5. Theor. 4. n. 8.
Quantum sanguinis Deus ex ea accepit, Ex v. 3. Theor. 1. n. 5.
Jacet Christus in altari, tanquam in utero matris, Ibidem n. 5.
Christipara, an Deipara, Ex v. 3. Theor. 2. num. 5.
Cur antequam nata, sanctificata? Ibidem num. 5.
Cur ejus uterum non horruit Deus? Ex v. 3. Theor. 3. n. 9.
Cur flores sui fructus, Ex v. 3. Theor. 6. num. 14.
Uterus ejus vallatur Angelis, Ex v. 4. Th. 3. num. 2.
Corona regia, topazio decorata, Ex Tit. Theor. 2. n. 5.
Postponitur sacerdoti, Ex v. 1. Theor. 13. num. 9.
Quid timebat filio deperdito, Ex v. 1. Theor. 17. n. 3.
A nullo inspecta & turpiter adamata, Ex v. 5. Theor. 17. n. 12.
Raptrix cordium, ibidem n. 12.
Angelicam expavit pulchritudinem, Ex v. 1. Theor. 19. n. 2.
Cur hortus, Ex v. 1. Theor. 2. in initio.
Cur pullos columbæ, non columbas, obtulit, Ex v. 2. Theor. 8. n 3.
Rosa campi, Ex v 2. Theor. 9. n. 5.
Cur ascendit in montana, Ex v. 1. Theor. 12. n. 5.
Peccatoribus Cypressus, sanctis palma, Ex v. 5. Theor. 10. n. 3.
Fons à filio in solatium ejus eductus, Ex v. 5. Theor. 10. n. 6.
Cur Jesum locavit inter bovem & asinum Ex v. 5. Theor. 11. n. 1.
Item cur in diversorio, Ex v. 6. Th. 8 n. 1,
Dei eleemosynaria, Ex v. 8. Th. 1. in imo.

D. Maria Magdalena.

Quid, dum tenebræ essent, videre potuit in sepulchro, Ex v. 4. Theorem. 6. numero 11.
Cur Jesum non cognovit, Ex v. 4. Theor. 8. num. 6.
Cur fregit alabastrum, Ex v. 4 Theor. 10. num. 1.
Unde novit Christum è monumento sublatum, ibidem n. 10.
Cur stabat ad monumentum, Ex Tit. Th. 5. num. 8.

Cur consolata non est Angelorum aspectu, Ex v. 1. Theor. 9. n. 10.

D. Mariæ Egniacensis.

Mellis gustum, odoremque aromatum, sentiebat in Eucharistia, Ex v. 4. Theor. 9. num. 9.

Eucharistici luminis particeps, Ex vers. 4. Theor. 6. n. 1.

Martyres.

Cur tanta sapientia præditi, Ex v. Theor. 3. num. 1.

Cur in canone Martyrum, & non confessorum meminimus, Ex v. 5. Theor. 1. n. 7.

Medicus, Medicina.

Cur medico necessarius panis, Ex vers. 4. Theor. 3. n. 7.

Sine Eucharistia rectè non medetur, ibidem n. 7.

Non minus religionis, quam medendi peritia calleat, ibidem n. 7.

Medicina morborum animæ Eucharistia, Ex v. 7. Theor. 6. per totum.

Eucharistia cur medicina, Ex v. 7. Theor. 7. num. 6.

Quomodo differat à cibo, ibidem n. 6.

Medulla.

Cur Hebræis prohibita, Ex v. 1. Theor. 12. num. 1.

Eucharistiæ typus, ibidem n. 1.

Mel.

Eucharistiæ typus, Ex v. 4. Theor. 3. n. 3. v. 5. Theor. 10. n. 1.

Vitam prorogat, ibidem n. 3.

Ciricii melle longævi, ibidem n. 3.

Dulcior ex amaris, Ex v. 2. Theorem. 1. num. 3.

Neque mel neque apes, adagium, ibidem num. 4.

Pro florum qualitate dulce, & amarum, Ex v. 5. Theor. 10. n. 1.

Cur nec sal, nec mel in Eucharistia miscendum, Ex v. 6. Theor. 4. n. 6.

Mensa.

Cur in parte aquilonari, Ex v. 2. Theor 5. n. 6. v. 5. Theor. 11. n. 2.

Regum circumdabatur imaginibus, Ex v. 6. Theor. 9. n. 2.

Ferocia mansuefacit, Ex v. 1. Theorem. 2. num. 3.

Eucharistica ara, Ex v. 1. Theorema 8. num. 1.

Amicorum procreatrix, Ex v. 1. Theor. 20. num. 9.

Quæcunque terra producit, habent Regum mensæ, Ex v. 6. Theorem. 1. numero 5.

Ibidem, ac lætitia, Ex v. 6. Theor. 7. in initio.

Mensa, quia in medio, Ex v. 6. Theor. 8. in initio.

Rotunda, Ex v. 2. Theor. 6 n. 10.

A medendo dicitur mensa, Ex v. 7. Theor. 6. num. 4.

Cur altare dicitur mensa, ibidem numero 4.

Misericordia.

Misericordiæ eleemosyna Eucharistia, Ex v. 8. Theor. 1. in initio.

Miserorum chorda, Ex v. 2. Theor. 12. num. 2.

Misericorditer Christus velatur in Eucharistia, Ex v. 4. Theor. 9. n. 4.

Christus saccus plenus misericordiæ, Ex v. 5. Theor. 1. n. 6.

Missa.

Cur nunquam fit sine lumine, Ex v. 5. Theor. 4. n. 4.

Cur olim pum fieret, flabellis utebantur, Ex Tit. Theor. 10. n. 6.

Quam plena mysteriis, Ex v. 5. Th. 9. n. 6.

Cur Ite missa est, Ex v. 9. Theor. unic. num. 1.

D. Monicæ.

Post communionem volare satagebat in cælum. Ex v. 2. Theor 12. n. 10

Mors, Mortuus.

In agone mortis certantibus dat robur Eucharistia. Ex versu 4 Theor. 1. per totum.

Cur Crux tumulandos præcedit? Ibidem num. 3

Post Christum facilis ibid. n. 3

Eucharistiæ particeps, Angelis stipatur in morte, ibid. n. 8

Hominem moriturum comitatur in cælum Eucharistia, ibid. n. 9

Christo refectus, moriens beatus, ibidem num. 15

Expers mortis est, cui cibus est vitæ. Ex v. 4. Theor. 2 per totum.

Cur prandium mortem exarmavit? ibidem n. 2

Christi præsentia mors enervatur, ibid. num. 3

Vitam, morte amictam, habet Eucharistia, ibid. n. 6

Sine Eucharistia mortui sumus, ibidem num. 7

Cur falce depingitur, ibidem n. 14

Carnis mortem eliminat Eucharistia. Ex v. 4. Theor. 3. per totum.

Solus Deus mori non potest. Ex v. 1. Theor. 6. n. 3

Excepta morte, similis Deo sapiens, ibid. num. 3

Eucharistia destitutus, mortuus. Ex v. 1. Theor. 8. n. 4

Eucharistiæ suavitatem non sentiens, mortuus. Ex v. 1. Theor. 18. n. 9.

Ut Christum videant, mortem non timent sancti Ex v. 1. Theor. 19. n. 4

Panis vitæ mors mundo vivis, mortuis vita. Ex v. 2. Theor. 4. per totum.

Ad Eucharistiam mortui debemus accedere, ibidem nu. 1

Mortuos resuscitat Eucharistia, ibidem num. 3

Cur primo moriendum, mox nascendum? ibidem num. 4

Cur mors mortem in vita timuit, ibidem num. 11

Mors locus novissimus. Ex v. 3. Theor. 4. num. 6

Sanctorum honorata. Ex v. 5. Theor. 5. num. 10

Sic pascit Eucharistia vivos, ut reficiat mortuos. Ex v. 5. Theor. 9. n. 2

Tria animæ pericula ex hac vita migrantis. Ex v. 9. Theor. unic. n. 6

Moyses.

Cur facies enitebat. Ex versu 4. Theor. 6. num. 4

Substantia Dei pastus, ibid. n. 4

Cur quadraginta diebus jejunus permanserit. Ex v. 4. Theor. 3. n. 4

Cur quo magis Deum vidisset, videre cupiebat. Ex Tit. Theor. 9. n. 6

Cur percussit petram? Ex v. 5. Theor. 8. num. 11

Cur jussus in loco sancto calceamenta deponere. Ex v. 6. Theor. 6. n. 9

Mulier.

Mariti absentia adulteram facit. Ex v. 3. Theor 8 n. 13

Viri vitam quærens, eum ad communionem impellit. Ex v. 4. Theor. 3. n. 9

Cur duo ubera habeat. Ex Tit. Theor. 1. num. 5

Ex equa per communionem in propriam formam reversa? Ex versu 1. Theorem. 3. num. 8

Perversus mulierum mos ad Euharistiam sumendam. Ex versu 1. Theor. 15. num. 6

Cur oleant musco? Ex v. 1. Theor. 17. num. 8

Cur non viris sed mulieribus præbetur Eucharistia. Ex v. 1. Theor. 16. n. 8

Cur prægnantes terram, carbones, cinerem appetunt. Ex v. 5. Theor. 10. n. 4

Virorum, non mulierum mensa est Eucharistia. Ex v. 7 Theor. 3. n. 4

Serpentem invenit pro Eucharistia, ibidem n. 12

Radiis maritorum coruſcat. Ex verſu 2. Theor. 11. n. 5

Mundus.

Forſerium jocalium Euchariſtia. Ex v. 8. Theor. 2. n. 5
Faſtiditur ab Euchariſtia. Ex v. 4. Theor. 7. n. 3. v. 1. Theor. 18. n. 5
Parvus bolus ad cordis ventrem. Ex Tit. Theor. 5. n. 6. v. 1. Theor. 9. in initio.
Per lunam intelligendus. Ex v. 1. Theor. 9. num. 9
Pulchritudo. Ex v. 1. Theor. 16. n 1
Ad Euchariſtiam compellit. Ex v. 1. Theor. 21. n. 1

Muſcus.

Cur portatur à fœminis. Ex v. 1. Theor. 17. n. 8

Muſica.

Cur utimur muſica, dum adoramus Euchariſtiam. Ex v. 2. Theor. 7. n. 7
Mentem ad Deum erigit. ibid. n. 7
Quid operabatur in D. Elzeario, ibidem num. 7
Ubi canitur, Deus adeſt. Ex Tit. Theor. 6. num. 7
Angelorum cantu perſtrepebat Chriſti præſepe, ibid. n. 8
Item perſtrepant ſacra altaria. Ex Tit. Theor. 6. per totum.
Anima ſolveretur à corpore, ſi Angelorum cantus audiret, ibidem numero 10. & 11.

N.

Navis.

Puteolano pulvere oppleta. Ex verſu 4. Theor. 10. n. 16
Navis, qua ad Chriſtum pervenitur Euchariſtia. Ex v. 4. Theor. 1. n. 11

Nectar.

Quid ſit, quidve ſignificat. Ex v. 2. Theor. 6. num. 2
Potum dixerunt, & cibum, ibidem nu. 2.
Chriſti ſanguinis typus, ibid. n. 2
Deos ſomniabant efficere. Ex v. 1. Theor. 6. nu. 4

Nero.

Pretioſum Neronis tapetum. Ex Tit. Theor. 7. n. 10
Nullam veſtem bis induit. Ex v. 2. Theor. 11. num. 6
Cur Chryſtallum fregerit. Ex v. 4. Theor. 10. n. 4

Nobilitas:

Chriſtiani nobilitas ex Euchariſtia. Ex v. 1. Theor. 12. per totum.
Nobilius quod eſt propinquius optimo, ibidem n. 3
Chriſtiani gentilibus nobiliores, ibidem num. 3
Cur non nobiles, ſed ignobiles quærat Deus. Ex v. 1. Theor. 15. n. 7

Nomen.

Unde tot nomina Euchariſtiæ. Ex v. 6. Theor. 8. n. 6

Novus.

Nova Deus quærit loca. Ex v. 2. Theor. 11. per totum.
Nero nova ſemper induit, ibidem numero 6
Novos efficit tribulatio, ibidem numero 7
Vetera renovat Spiritus ſanctus. Ex v. 5. Theor. 1. n. 8

Nubes.

Omnia erat Hebræis. Ex v.1. Theor.5. num.7
Pluebat manna, ibid.n.7
Eucharistiæ typus. Ex v.1. Theor.8. numero 8
Ima petit, cum serenitas est, summa cum nubilum, ibid.n.8
Eucharistia nubes dici. Ex v.5. Theor.2. num.11

Nuptiæ.

Eucharistiæ typus. Ex v 1. Theor.10. n.2. v.2. Theor.1.n 10
Mos apud Cosos, & Romanos, ibidem num.10
Cur Christus nuptiis adfuit. Ex versu 6. Theor.7.n.12
Nuptialis vestis Charitas. Ex v.6. Theor. 9.nu.3
Cur Eucharistia regis nuptiæ. Ex versu 6. Theor.4.n.5

Nummus.

Christus cum nummis non habitat. Ex v.3. Theor.3.n.3
Utitur Deo tanquam nummo hypocrita. Ex v.6. Theor.5.n.2
Vide, *Denarius.*

O.

Obulus.

Eucharistiam signat. Ex Tit. Theor.7. num.3
Obeliscum habet incussum, ibidem numero 3

Oculus.

Ecclesiæ Christus. Ex v.1. Theor.17.numero 10
Unde dicitur, ibid.n.10
Sancti Ecclesiæ oculi, ibid n 10
Cur manna oculis plenum. Ex v.1. Theor. 19.nu.1
Omnium in se oculos Christus convertebat, ibidem n.1
Oculis gustatur Eucharistia, ibidem numer.3
Recreantur à smaragdo, ibid.nu.7
Apertis oculis edenda Eucharistia. Ex v. 3. Theor.4.n.1
Cur eliotropium græcè oculus Christi. Ex v.3. Theor.7.n.7
Cur Christus expuit in oculos cæci, ibidem nu.8
Oculi Dei iniquitate indignantur, ibidem num.9
Zelotypia oculis circumdata. Ex versu 3. Theor.8.n.7
Catoblepæ oculorum vis. Ex v.4. Theor. 9.nu.8
Oculos Deus claudit, ne judicet. Ex v.4. Theor.6.n.13
Christi, Christos facit. Ex versu 7. Theor. num.13

Oleum.

Olei naturam sapit Eucharistia. Ex v.1. Theor.10.n 9
Quid innuat in manibus sacerdotum. Ex v.3. Theor.1.n.1
Cum calidis, calidum; cum frigidis, frigidum. Ex versu 7. Theorema 3. in initio.

Oliva.

Arboribus aliis pulchrior. Ex v.1. Theor. 16.n.9
Cur Eucharistiam participantes olivæ. Ex v.2. Theor.9.n.12

Oratio.

Coram Eucharistia efficacior. Ex versu 4. Theor.8.n.11
Cur clauso ostio orandum. Ex versu 4. Theor.10.n.9
Christum attrahit. Ex v. 4. Theor.7. num.4

Dei

Dei magnes, ibid. n. 4
Angelorum preces opportunius audiuntur in altari. Ex v. 1. Theor. 7. n. 8
Ante Euchariſtiam non poteſt non exaudiri, ibid. n. 9

Os.

Os animæ niſi Deo impleri non poteſt. Ex v. 1 Theor 9. n. 12
Oris animæ nulla menſura. Ex verſu 1. Theor. 9. n. 15
Ore cordis, non corporis comeditur Euchariſtia. Ex v. 1. Theor. 11. n 1
Cur dum oſcitamus, os ſigno Crucis munimus. Ex v. 6. Theor. 10. n. 7

Oſculum.

Euchariſtiæ typus. Ex Tit. Theor. 9. numero 5
Oſculum Chriſti ſuſcipimus per communionem. Ex v. 1. Theor. 1. n. 3
Extra altare Chriſtus non oſculatur. Ex v. 1. Theor. 1. n. 3
Sola columba inter aves oſculum novit. Ex v. 1. Theor. 14. n. 3
Animarum transformationem ſignificat. Ex v. 7. Theor. 7. n. 7

P.

Præda.

Unde dicitur. Ex Tit. Theor. 3. n. 2

Præſepe.

Chriſti, cur rude, & ſine ornamentis? Ex v. 6. Theor. 4. n. 2
Cur fænum habuit aureum. Ex verſu 8. Theor. 1. n. 3

Pallium.

Dictum quia pallet. Ex Tit. Theor. 10. num. 5
Pallium breve. Ex v. 1. Theor. 14 n. 6

Palma.

Unde dicta. Ex v. 2. Theor 11. n. 1
Euchariſtiæ typus, ibid. num. 1. & v. 6. Theor. 9. n. 1
Chriſti typus. Ex v. 3. Theor. 1. n. 3
Crucis lignum tranſverſatile ex palma. Ex v. 5. Theor. 8. n. 12
Palmæ aſcenſus quid. Ex v. 6. Theor. 9. num. 1

Panis.

Euchariſtia panis Clibanita. Ex Tit. Theor. 9. n. 4
Cur ſub formis panis Chriſtus obtectus. Ex v. 1. Theor. 2. n. 4
Propriè cibus hominis. Ex v. 1. Theor. 3. num. 1
Cur cum non ſit panis Euchariſtia, dicitur panis. Ex v. 1. Theor. 9. n. 1
Dictus ex eo, quod placet famem, ibidem num. 1
Verus hominis panis Euchariſtia, ibidem num. 6
Cur multi non ſufficiunt animæ unus ſufficit, ibid. n. 7
Propoſitionis cur facierum, ibidem numero 14
Cur inanitatis, ibid. n. 14
Nullus terræ panis ſat eſt animæ, ibidem num. 14
Signatus Euchariſtia. Ex v. 1. Theor. 11. num. 7
Cyprius hominum magnes. Ex verſu 1. Theor. 17. n 9
Euchariſticus bibitur. Ex v. 1. Theor. 18. num. 1
Cur arctus Euchariſtia, ibid. n. 3
Cur in loco panis natus Chriſtus. Ex v. 1. Theor. 19. n. 5
Cur pro Euchariſtia facienda panem offerimus. Ex v. 2. Theor. 4. n 1
Euchariſticus cibus & potus. Ex v. 2. Theor. 6. per totum.
Ex panibus liquor exibat, ibidem numero 1
Hordeaceus ſpeculata ſuperficie occurrit. Ex v. 3, Theor. 4. n. 1

Cur

Cur non hordeaceus, sed triticeus consecratur? Ex v. 3. Theor. 6. n. 11.

In carnem conversus. Ex v. 4. Theor. 2. num. 4.

A Pan, quod est omne. Ibidem n. 8.

Christum habentibus, de pane non cogitandum. Ex v. 4. Theor. 3. n. 5.

Consecrandus cur candidus? Ex v. 5. Theor. 2. n. 5.

Innumeras cur continet medicinas. Ex v. 7. Theor. 6. n. 9.

Paradisus.

Cur paradisus Eucharistia? Ex v. 2. Theor. 2. num. 1.

A suavitate dictus, ibidem n. 3.

Paradiso fruimur, dum Christum habemus, n. 5.

Locus novissimus, Ibidem n. 10.

Puerorum caminus in Paradisum conversus, Ex v. 3. Theor 6. n. 3.

Paradisum destruit peccator. Ex v. 4. Theor. 10 n. 2.

Christus ante Ascensionem in Paradiso terrestri fuit, ex v. 5. Theor, 2. n. 7.

Paradisi gladius cur versatilis? ex v. 5. Theor. 6. n. 11.

Parasceve.

Cur eo die non fit Eucharistia? ex v. 1. Theor. 8. n. 11.

Cur tunc Sacerdos communicat, Ibidem num. 11.

Paropsis.

Vas quadrilaterum, regale, ex v. 6. Theor. 1. n. 7.

Cur eo Dominus usus? ibidem n. 7.

D. Paulus.

A quo mansuefactus, Ex v. 1. Theor. 2. num. 5.

Turris altissima. Ex vers. 2. Theor. 22. num. 1.

Pauperes.

Ob Eucharistiam Deus depauperatus, ex Tit. Theor, 7. n. 8.

Soli pauperes Eucharistiam comedunt, Ex Tit. Theor. 8. n. 9.

Soli ad altare vocantur, Ex v. 1. Theor. 15. n. 2. v. 7. Theor. 4. n. 8.

Cur invitantur ad cantum? Ex v. 4. Theor, 7. n. 2.

Ob Eucharistiam non sentitur paupertas, Ibidem n. 2.

Cur Angeli? ex v. 6. Theor, 6. n. 4.

Cur sancti? Ibidem n. 4.

Cur nudi incedunt? ex vers. 7. theor. 4. num. 8.

Pauperes Christus sunt, ex v. 7. theor. 7 num. 14.

Soli Christum comedunt. ex v. 1. theor. 11. num. 1.

Pax.

Sacramentum pacis Eucharistia. Ex vers. theor. 14. per totum, v. 3. theor. 5. num, 9.

Peccator, Peccatum.

Peccatorum cor eucharistia frangitur, ex v. 1. Theor 2. n. 8.

Adamanti confertur. Ibidem n. 8.

Inferior bruto, ex v. 1. Theor. 3. n. 9.

Cum culpa communicans, in eadem ferè perseverat culpa. ex vers. 1. theor. 6. num. 6.

Diabolo similis, Ibidem n. 6.

Christum maducans, non manducat, ex v. 1. Theor. 11. per totum.

Cor non habet, Ibidem n. 1.

Uva acerba, Ibidem n. 4.

Peccator Dæmon, ibid. n. 3.

Non comedit, sed dilaniat corpus Domini. Ibidem n. 8.

Carbonem accipit in communione, Ibidem n. 9.

Cur filius vocatus à Deo ex v. 1. theor. 12. n. 8.

eucharistiam aufert Angelus à pecca-

tore. Ex v. 3. Theor. 3. n. 2.
Christum hosti tradit dilacerandum indignè communicans. Ibidem n. 6.
Judâ pejor, Ibidem n. 6.
Infernus est. Ibidem n. 7.
Communicantem Christus abhorret. Ibidem n. 9.
Peccatum contagiosa res. Ibidem numero 10.
Quæcunque peccator tangit, immundæ. Ibidem n. 10.
Non regnabit pes peccatum diabolus, ubi regnat per Eucharistiam Dominus. Ex v. 4. Theor. 4. per totum.
Nos sibi Deus, ne peccemus, ligat, Ibidem n. 3.
An deceat peccatorem Eucharistiam aspicere, Ibidem n. 6.
Privatur intellectu ob indignam communionem, Ex v. 4. Theor. 5 n. 10.
Deum videre non potest, Ex v. 4. Theor. 9. n. 10.
Ob peccatorem Christus in Eucharistia velatus, Ibidem n. 1.
Paradisum destruit, Ex v. 4 Theor. 10. n. 3.
Interficeretur ab Angelis, dum indignè communicat Ex vers. 5. Theor. 4. numero 10.
Horrendum indigna communio. Ex v. 5. Theor. 7. n. 5.
Amarescit peccatoribus Eucharistia. Ex v. 5. Theor. 10. per totum.
Culpæ indignè communicantium enormitas, Ex v. 6. Theor. 10. per totum.
Gravius peccat indignè communicans, quàm qui Christum crucifixerunt, Ibidem num. 2.
Post pascha ob indignam communionem mors grassatur. ibid. n. 4.

Pœnitentia, Pœnitens.

Nemo nisi pœnitens luget. Ex v. 1. Theor. 11. num. 5.
Ad Eucharistiam nisi pes pœnitentiæ fores peccatori non patet aditus. Ex v. 5. Theor. 6. per totum.
Non solùm innocentibus, sed & pœnitentibus præbetur Eucharistia. Ex v. 1. Theor. 4. per totum.
Osculatur a Christo. Ibidem n. 7.

Petra.

De Petra à Moyse percussa, fabulæ. Ex Tit. Theor. 2. n. 10.

D Petrus.

Simul cum Joanne ad cœnaculum missus. Ex v. 1. Theor. 7. n. 2.
Suavitas, ubi Eucharistiam sumpsit. Ex v. 5. Theor. 4. n 7.
Fide innixus, mare calcavit, Ex v. 5. Theor. 6. num. 4.
Aliis ferventior. Ex v. 7. Theor. 4. Numero 1.

Phœbus.

Unde dictus, Ex v. 2. Theor. 8. n. 9.
Ephœbi à phœbo. Ibidem n. 9.

D. *Philippus Nereus.*

Gaudium, quod ex Eucharistia percipiebat. Ex v. 6 Theor. 7 n 2.
Dulcitudo. Ex v. 7. Theor. 5. n. 1.
Celebrans trahebatur in cœlum, Ex v. 2. Theor. 12. n. 5.
Eucharistiam vocabat amorem. Ex v. 1. Theor. 17. n. 11.

Philomela.

Quasi amore languens, Ex v. 4. Theor. 1. num. 8.
Sponsæ Dei symbolum. Ibidem n. 8.

Pinguis, Pinguedo.

Pinguibus parum sanguinis inest. Ex v. 1. Theor. 7. n. 5.
Pinguedo pulchritudinem adimit. Ibidem n. 5.
Levitas dominatur in corpore pingui. Ibidem n. 5.

Piscis,

Piscis.

Ex piscibus, à Christo multiplicatis, liquor emanabat. Ex vers. 2 Theor. 6, num. 1.

Pyxis.

Vas unguentarium. Ex v. 6. theor. 2. num. 1.

Plato.

De plasmatione hominum apologus, ex v. 1. theor. 12. n. 2.

Pluto.

Reverentiæ pater. ex v. 1. theor. 12. num. 4.

Divitias sonat. Ibidem n. 4.

Pluvia.

Dulcior ex salsis aquis. Ex v. 2. Theor. 1. in initio.

Cur Eucharistiæ typus? ex v. 6. theor. 8. num. 9.

Quasi fluvia. ex v. 7. theor. 5. n. 5.

Cur sanguinea? Ibidem n. 5.

Porta.

Cur porta Ecclesiæ die Jovis majoris hebdomadæ pœnitentibus pateat. ex v. 1. theor. 4. n. 5.

Porta fontis Jerusalem. ex v. 5. theor. 7. num. 6.

Prandium.

Militum cibus ante pugnam. Ex v. 4. theor. 1. n. 13.

Cur mortem exarmavit? ex v. 4. theor. 2. num. 1.

Dictum ab apparatu edendi. ex v. 4. theor. 4. n. 9.

Eucharistiam innuit. ex v. 6. theor. 9. num. 8.

Militum refectio. Ibidem n. 8.

Privilegium.

Privilegium nostrum Eucharistia. ex v. 4. Theor. 8. n. 9.

Propitiatorium.

Christi typus. ex vers. 2. Theor. 3. num. 2.

Puer.

Cur non sanctus, sed innocens? Ex v. 1. theor. 10. n. 1.

Senum, virorum, non puerorum est Eucharistia. Ibidem n. 8. Et ex v. 6. theor. 9. per totum.

Puer dignè capit, quem totus orbis non capit. Ex v. 1. theor. 15. n. 3.

In pueris Christus. Ibidem n. 3.

Purissimum Christi lac soli pueri exugunt ex v. 2. theor. 8. per totum.

Abraham cur puer defunctus? Ibidem num. 4.

Arcæ Cherubim pueros præferebant, Ibidem n. 5.

Cur Christus in Eucharistia puer? Ibidem n. 6.

Cum solis pueris Christus concordat, Ibidem n. 6.

Puer unde dictus. Ibidem n. 10.

Cur pueri ad Eucharistiam vocantur? ex v. 4. Theor. 5. n. 4.

Cur clamant in utero matris? ex v. 4. theor. 9. n. 12.

Pulchritudo, Pulcher.

Ecclesia Deum ligat in altari. Ex Tit. Theor. 3. n. 3.

Pingues minimè pulchri. Ex v. 1. theor. 7. num. 5.

Rerum omnium pulcherrimorum locus decet pulcherrimus. Ex v. 1. theor. 16. per totum.

Mundi pulchritudo. Ibid. n. 1.
Cœli empyrei quanta. Ibidem n. 1.
Omne pulchrum à Deo, Ibidem n. 2.
Qualis Dei pulchritudo. Ibid. n 2.
Deus pulchra quærit in hominibus, ibid. num. 8.
Qualis Christi pulchritudo. Ex v. 1. Theo. 17. n. 3.
Angelorum pulchritudo qualis. ex v. 1. Theor. 9. n. 2.
Animæ pulchritudinem servat Eucharistia. ex v. 2. Theor. 9. n. 9.
Ecclesiæ pulchritudo ex Eucharistia. ex v. 2. Theor. 9. n. 13.
Dei pulchra decent sanctos. ex v. 3. Theor. 7. n. 9.
Cur Deus pulcher? ex v. 4. Theor, 6. num. 7.
Corporum pulchritudo in resurrectione ex Eucharistia. Ibidem n. 7,
Per confessionem anima pulchrescit. ex v. 5. Theor. 7. n. 3.
Fons pulchritudinis nostræ Eucharistia. Ex v. 7. Theor. 2. per totum.
Christus speculum ex quo deformes pulchræ, pulchræ pulchriores. Ex v. 7. Theor. 2. num. 2.
Pulchritudo nostra ex Deo. Ibidem n. 5.
Item ex sanguine Christi. Ibidem n. 9.
Corporum Beatorum ex Eucharistia, Ibidem n. 11.
Pulchritudo animæ quanta, ex v. 8, Theor. 2. per totum.
Item cæli empyrei. Ibidem in initio.

Purgatorium.

Prædulcissimus animarum ros æstuantium in Purgatorio Eucharistia. ex v. 5. Theor. 9. per totum.

Q.

Quadragesima.

Cur instituta? ex vers. 5. Theor. 2. num. 9.
Quædam ad communionem præparatio, ibidem. n. 9.

R.

Raphael.

Solis sphæram regit. ex v. 7. Theor. 6. num. 2.

Religiosa.

Religiosorum salsamentum Christi sanguis, ex v. 4. Theor. 7. n. 6.

Reliquiæ.

D. Ludovici quo asportatæ. ex v. 3. Theo. 3. num. 8.

Reverentia.

Cur Plutonis filia? ex vers. 1. Theor. 13. num. 4.
Quomodo differt ab honore. Ibidem num. 5.
Sacerdoti exhibenda. Ex v. 3. Theor. 7. num. 6.

Rex.

Regis locus. Ex v. 3. Theor. 3. n. 5.
Solis regibus patet Eucharistia. ex v. 6. Theor. 1. per totum.
Propositionis mensa regum imaginibus circumdata. Ibidem n. 2.
Regum mensæ opulentia. Ibidem n. 5.
Rex unde dicitur. Ibidem. n. 9.
Solus justus Rex. Ibidem num. 9.
Cur regis nuptiæ Eucharistia? Ex v. 6. Theor. 4. n. 5.
Regibus eminet ob Eucharistiam Christianus. ex v. 1. Theor. 12. n. 6.
Cur Christus in Eucharistia Rex? ex v. 8. Theor. 1. n. 4.

Roma.

In toto orbe pulchrior, Ex v. 1. Th. 16. num. 2.

Ros.

Spiritus ſancti typus, Ex v. 7. Theo. 1. num. 2.

Ros æſtuantium in Purgatorio Euchriſtia, Ex v. 3. Th. 9. per totum.

Roſa.

Chriſti ſanguinis typus, Ex v. 2. Th. 9. num. 5.

Chriſti ſanguine aſperſa rubet, Ex v. 4. Th. 7. n. 5.

Ignium flammæ roſæ videbantur Tiburtio, ibidem n. 5.

Chriſtum innuit miraculis clarum, Ex Tit. Th. 10. n. 3.

Roſmarinus.

Chriſti typus, Ex v. 2. Th. 9. n. 5.

Ubi naſcitur, ibidem n. 5.

Juventutem renovat, ibidem n. 5.

Rubeus.

Solos nobiles decet, Ex v. 7. Theor. 5. num. 7.

Rubus.

Deum non ferens, ardebat, Ex v. 4. Th. 13. n. 1.

S.

Saccharum.

Euchariſtiæ typus. Ex v. 5. Theorem. 1. num. 2.

Saccharum ſapere videbatur Elzeario Euchariſtia, ibidem n. 2.

Sacerdotes.

Chriſti manus habent, Ex Tit. Th. 6. n. 1.

Plenæ hyacinthis, nimirum Angelis, ibid. n. 1. v. 2. Theor. 3. n. 5.

Cur, cum non conſecrent, communicant in Pataſceve? Ex v. 1. Th. 8. n. 11.

Ob Euchariſtiam honorandi, Ex v. 1. Th. 13. per totum.

Eccleſiæ collum, Ibid. n. 2.

Supra alios exaltati, Ibid. n. 2.

Seraphin, Ibid. n. 3.

Cur Deus obvelatos oſtendit? Ibidem num. 3.

Cur aquam vino miſcent? Ex v. 1. Theor. 20. n. 1. v. 3. Th. 8. n. 12.

Cur quod elevant, non deponunt? Ex v. 1. Theor. 20. n. 6.

Mel habent, & lac ſub lingua, Ex v. 7. Th. 3. num. 2.

Puritas debita, Ex v. 2. Th. 2. n. 8.

Inter Angelos ſunt in altari, Ib. n. 8.

Montes, Ex v. 2. Th. 9. n. 15.

Cur oleo inuncti? Ex v. 3. Th. 2. n. 1.

Cur poſt communionem manus abluunt? Ibidem num. 3.

Ut Chriſtus ad altare aſcendant, Ibidem num. 3.

In cœlo ſunt, antequam in altari. Ex v. 3. Th. 5 n. 5.

Quid magni Sacerdotis infula, Ex v. 3. Th. 5 n. 8.

Cur albis induti? Ex v. 3. Theorem. 6. num. 2.

Angeli, Ibid. n. 2.

Quanta reverentia digni, Ex v. 3. The. 7. num. 6.

Cur ſuper oblata manus imponant? Ex v. 4. Th. 2. num. 10.

Cur proni Euchariſtiam adorant? Ex v. 4. Th. 6. num. 1.

Cur Euchariſtiam elevant? Ex v. 4. Th. 8. num 9.

Cur poſt conſecrationem digitos comprimant, Ex v. 4. Th. 10. n. 15.

Quid cenſentur dicere dum Euchariſtiam elevant, Ex v. 4. Theor. 12. n. 12.

Ut dignè celebret, nec pulverem contrahat, Ex v. 5. Th. 1. n. 4.

Cur aquam benedicit? Ex v. 5. Theor. 2. num. 8.

Æthiopes vinum passum consecrant, ex v. 5. Theor. 8. n. 5.

Cur tantâ opulentiâ induti? ex v. 6. th. 2 num. 1.

Cur albis? ex v. 6. Theor. 6. n. 8.

Angelorum imitatores, Ibidem n. 8.

Manus tornatiles, ex v. 6. Theor. 7. num. 3.

Sal.

Gratiæ typus, Ex. v. 5. Theor. n. 7.

Cur hostia sine sale? Ex v. 6. Theorem. 4 num. 6.

Salix.

Dictus à saliendo, quia salit, Ex v. 2. Th. 7. num. 6.

Cur Eucharistia in salice? Ibidem numero 6.

Sanctus, Sanctitas.

Præ Christi esurie languent, insaniunt, pereunt, ex Tit. Theor. 9. per totum.

Sat non est semel, aut bis communicare, Ibidem n. 5.

Sanctitatis pabulum Eucharistia, Ex v. 1. Theor. 3. num. 9.

Soli ad communionem vocati, Ex v. 1. Theor. 10. n. 3.

Quid interest inter sanctum & immaculatum, Ibidem n. 3.

Soli cor habent, Ex v. 1. Theor. 11. num. 1.

Communicantes sidere nitidiores, Ib. n. 9.

Unum sunt omnes, Ex v. 1. Theor. 14. numero 2. & 8.

Ecclesiæ oculi, Ex v. 1. Theorem. 17. num. 10.

Circumdantur ab hostibus, Ex v. 1. Th. 21. num. 3.

Cur hilares in laboribus? Ibidem numero 7.

Nisi Eucharistia ebrii tot mala non pertulissent, Ibidem n. 7.

Animæ paradisus, Ex v. 2. Theorem. 2. num. 4.

Sanctum idem ac sine terra, Ex v. 2. Th. 12. n. 9. v. 3. Theor. 5. n. 7.

Delitiarum hortus, Ex v. 3. Theor. 3. numero 7.

In eos Christus lætabundus ingreditur, Ibidem n. 9.

Per prasinum describi, Ex v. 3. Theor. 4. num. 13.

Securi de præmio sunt, Ibidem numero 13.

Cælum habent in corde, Ex v. 3. Th. 5. num. 4.

Paradisum abscondunt, Ibidem n. 7.

Dum laborant in cælo sunt, Ibidem numero 11.

Sepulchrum Christi gloriosum, Ibidem num. 12.

Sanctorum esca Eucharistia, Ibidem num. 6.

Sanctum idem ac sanguine tinctum, Ex v. 3. Theor. 6. n. 9.

Christi zona, Ex v. 3. Theor. 7 n. 3.

Domus Cypressina, Ex v. 4. Th. 10. n. 11.

Mors honorata, Ex v. 5. Th. 5 n. 10.

Dulcescit eis Eucharistia, Ex v. 5. Th. 10. per totum.

Soli reges, Ex v. 6. Th. 1. n. 9.

Cur coram Deo læti, Ex v. 7. Th. 3. n. 13.

Sanctis cuncta ampla & lata, Ex v. 7. Th. 5. num. 10.

Sanguis Christi.

Probat quanti Deus hominem faciat, Ex Tit. Theor. 2. per totum.

Cur flumini comparatus? Ibidem numero 1.

Ut eo nos ditaret, nec parvulo pepercit corpusculo, Ibidem n. 6.

Quot guttas, tot habet carbunculos. Ex Tit. Theor. 7. n. 11.

Cur in cratera effusus, Ex v. 1. Theor. 10. num. 6.

Sanguinem in vulneribus Christi sugimus, dum communicamus, Ex v. 1. Theor. 12. n. 3. v. 1. Theor. 16. n. 8.

Humani sanguinis dulcedo, Ex v. 1. Th. 17. num. 6.

Sangui-

Sanguinem Christi bibentibus amarescunt mundi deliriæ, Ex v. 1. Theorem. 18. num. 2.

Per concomitantiam corpus habet, Ex v. 2. Th. 6. per totum.

Nectar. Ib. n. 2.

Cur aqua quæ frangitur? Ibidem num. 6.

Quid inter cruorem & sanguinem interest, Ib. n. 7.

Cur clamat stupor? Ibid. n. 10.

Senectutem depellit, Ex v. 2. Theor. 9. num. 14.

Cur aqua vitæ? Ex v. 2. Theor. 12. numero 8.

Volare facit in cœlum, Ibid. n. 8.

Cur Rosa? Ex v. 3. Th. 5. n. 5.

Cur in luna? Ibid. n. 5.

A sanguine tincto, sanctus, Ex v. 3. Th. 6. n. 9.

Sine nobis esse non potest, Ex v. 3. The. 8. n. 12.

Cur vinum myrrhatum? Ex v. 4. Th. 7. num. 17.

Ex sanguine vites exortæ, Ex v. 4. Theor. 5. num. 10.

Christi pauperum salsamentum, Ex v. 4. Th 7. n. 6.

Sanguinis Christi participes Christum induunt, Ex v. 5. Th. 5. n. 1.

Vinum passum, Ex v. 5. Theor. 8. in initio.

Clavis Paradisi, Ex v. 5. Theor. 9. n. 9.

Inferorum portas effringit, Ibidem numero 9.

Ex vena amoris ebullit, Ex v. 7. Theor. 5. per totum.

Eo aspera diem festum agit tetra, Ex v. 6. Theor. 7. n. 8.

Bibentibus, & non bibentibus prodest, Ex v. 6. Th. 8. n. 3.

Cur exivit cum aqua? Ex v. 7. Theor. 2. num. 9.

Colorat animas, Ibidem n. 9.

Unde tantæ suavitatis, Ex v. 7. Th. 5. n. 1.

Cur pluvia sanguinea? Ibidem n. 5.

Cur vinum novum? Ibidem n. 6.

Cur lac? Ibidem n. 9.

Ex corde Christi emanavit, Ibidem numero 9.

Pictor, Ex v. 7. Th. 7. n. 8.

Infiniti valoris, Ex v. 8. Th. 1. n. 9.

Una gutta plus valet, quam totus mundus, Ibidem n. 9.

Cur novi testamenti? Ex Tit. The. 1. n. 4.

Sanus à sanguine, Ex Tit. Th. 3. n. 9.

Sapphirus.

Cur Deus in sapphiro? Ex v. 3. Theor. 6. num. 6.

Castitatem diligit, Ib. n. 6.

Sapientia, Sapiens.

Excepta mortalitate Deo similis, Ex v. 1. The. 6. n. 3.

Sapientiæ satur sapientissimus, Ex v. 4. Theor. 3. per totum.

Sapientissimus, qui Deum habet, Ibidem num. 5.

Cur Salomon sapientissimus? Ibidem num. 5.

Saturnus.

Cur frigidus? Ex v. 2. Theorema 5. numero 7.

Ara cur luminibus culta; Ex v. 4. Th. 5. num. 7.

Scabellum.

Unde dicitur, Ex v. 2. Theorem. 12. num. 3.

Eucharistiæ typus, Ibid. num. 3. v. 4 Th. 8. num. 12.

Scutum.

Cur instar scuti Eucharistia? Ex v. 1. Th. 8. num. 4.

Deorum imaginibus exornabatur, Ibid. num. 4.

Spartanis capitale scutum amittere, Ibid. num. 4.

Mertyli scutum, Ex v. 4. Theorem. 1. num. 12.

Angelorum præsidia, Ex v. 5. Theorem. 5. num. 7.

Senex, Senectus.

Senum, non puerorum est Eucharistia, Ex v. 4. Theor. 10. nu 7.

Eucharistico pharmaco juvenescunt, Ex v. 2. Theor. 9. per totum.

Ficus senectutem renovat, Ibidem n. 3.

Sepulchrum.

Christi luminis plenum, Ex v. 4. Theor. 6. num. 12.

Cur munitum? Ex v. 8. Theorem. 1. num. 2.

Thesaurus, Ibidem n. 2.

Dignè communicans, sepulchrum Christi, Ex v. 6. Theor. 9. n. 1.

Cur zelus sepulchrum? Ex v. 3. Theor. 8. num. 11.

Seraphim.

Cur ut videant, faciem obvelant? Ex Tit. Theor. 5. n. 8. v. 4. Theor. 6 n. 2.

Igniti, sive ardentes, Ex Tit. Theor. 8. num. 6.

Seraphinorum esca Eucharistia, Ibidem num. 6.

Obsequia cur Deo gratiora? Ex v. 2. Th. 5. num. 5.

Cur velantur coram Eucharistia? Ex v. 4. Theor 9. num 7.

Cur corpus Christi non tangunt? Ex v. 5. Theor 3. n. 13.

Silex.

Cur corpus Christi? Ex v. 7. Theorem. 5. num. 12.

Simeon.

Senectus renovata. Ex v. 2. Theor. 9. num. 2.

Sinapis.

Christum præfert in Eucharistia, Ex v. 2. Theor. 5. n. 4.

Smaragdus.

Oculos recreat, Ex v. 1. Theor. 19. n. 7.

Christus in Eucharistia, Ex v. 5. Theor. 4. num. 9.

Fulgurare videtur, Ibidem n. 9.

Vas cœnæ Domini smaragdinum, Ex v. 6 Theor. 3. n. 7.

Sodomia. Sodomita.

Ob scelus abominabile Deus ferè desiit incarnari, Ex v. 3 Th. 6. n. 15.

Cur eos Christus redarguisse non legitur? Ibidem n. 13.

Lux effulgens in Nativitate Christi omnes interemit, Ibidem n. 15.

Sol.

Solis æqui, Ex Tit. Theor. 10. n. 2.

Christum præsignat, Ibidem n. 2.

Quasi sursum levans, Ex v. 1. Theor. 3. n 8. v. 2. Th. 12. num. 7.

Ut sol eniteas, ut dignè Christum accipias, Ex v. 1. Theor. 10. n. 10.

Cur Eucharistia in sole? Ex v. 1. Theor. 17. n. 4. v. 3. Theor. 5. n. 3. v. 5 Theor. 2. n. 12. v. 2. Theor. 11. n. 3. v. 7. Theor. 6. n. 1.

Cordis typus, Ibidem.

Solis superabat radios Adami species, Ex v. 1. Theor. 20. n. 3.

Sol est Eucharistia, Ex v. 2. Theorema 5 num. 7.

Procul à sole frigescimus, Ibidem numero 7.

Phœbus quia purus, Ex v. 2. Theor. 8 num. 9.

Sancti hominis typus, Ex v. 2. Theor. 5. num. 2.

Cur spicarum corona circumdatus? Ex v. 3. Theor. 8. n. 14.

Cha-

Charitatis hieroglyphicum, ibid.n.14.
Ecclesia ob Eucharistiam amicta sole. Ex v.4.Theor.6.n.5
Extingueretur si Deus nuda apparuisset Divinitate. Ex v.4.Theor.9.n.1.
Cur facies Christi sicut sol resplenduit, ibid.n.5
Solis pictura. Ex v.5.Theor.2.n.12
Cor cæli. Ex v.6.Theor.6.n.7
Christi oculus non ut sol denigrat, sed decorat. Ex v.7.Theor.2.n.1
Corpus glorioſum ſepties ſole clarius. Ex v.7 Theor.3.n.11
Regitur à Raphaele Archangelo. Ex v.7. Theor.6.n.1

Solium.

Altare cur ſolium & non cathedra. Ex v.1.Theor.14.num.1
Cur Chriſtus quærat ſolia. Ex v.2.Theor.7.num.4

Spes.

Nullum non ſperet bonum Euchariſtiæ particeps. Ex v.4.Theor.8. per totum.
Tota ſpes noſtra in Euchariſtia, ibidem num.6
Beatitudinis ſpes certa Euchariſtia, ibidem num.8
Spei ſymbolum lilium, ibid.n.10.

Spiritus Sanctus.

Copula unionis noſtræ cum Chriſto. Ex v.7.Theor.1.in initio.
Quos non præparat, filius Dei non inhabitat, ibid.per totum.
Homines aureos fecit, ibid.n.1
Ros, ibid.n 2
Dura emollit, ibid.n.3
Vetera renovat, ibid.n.8
Ex hominibus Angelos facit, ibid.n.9.v.1: Theor.20 n.2
Cur poſt adventum Spiritus ſancti Eccleſia frequentata, ibid.

Stella.

Animæ typus. Ex v.2.Theor.10.n.6.

T.

Cur canon Miſſæ incipit à Littera T. Ex v.5.Theor.1.n.9

Tapetum.

Neronis pretioſiſſimum. Ex Tit.Theor. 7,num.10

Fidelis de Euchariſtia.

Taurus.

Manſuefit per ſicum. Ex v.1.Theor.2.n.6

Templum.

Animæ templum eſt Euchariſtia digna. Ex v.2.Theor.10.n.11
Templum Salomonis mirum. Ex v.2. Theor.7.n.10
Delitiarum domus. Ex v.3.Theor.5.n.3.
Cur nihil erat in templo, quod auro non tegeretur. Ex v.3.Theor.7.n.1
Cur candelabrum in templo. Ex v.5. Theor.4.n.5
Vox in templo Salomonis audita. Ex v.5. Theor.5.n.9
Cur delubrum. Ex v.5.Theor.7.n.8
Cælum repræſentat. Ex v.5.Th.5.n.3
Templum quaſi tectum amplum. Ex v.7.Theor.4.n.10

Terra.

Sive terra ſit, dignus Euchariſtia. Ex v.2. Theor.10.n.11
Cur ſibi Deus terram non elegit. Ex v.4. Theor.9.n.2
Suſtinere non potuit nuda Dei veſtigia. Ex v.4.Theor.13.n.2
Gaudet Chriſti cruore aſperſa. Ex v.6. Theor.7.n.8

Theſaurus.

Magnus Chriſti corpus. Ex v.8.Th.1.n.2

D. Thomas Aquinas.

Tria de corpore Chriſti compoſuit officia. Ex v.1.Theor.9.n.13
Nullam præter Deum concupivit mercedem, ibid.n.13
Niſi à Deo adimpleri non potuit, ibidem num.13
Jure Thomas, id eſt abyſſus, ibid.n.13

Throni, Thronus.

Cur Deus ſedet in thronis Ex v.7.Theor. 4.num.3
Angeli compacti, ibid.n.3
Salomonis cur ex ebore. Ex v.1. Theor. 15.n.9

Thus.

Super ſimilam impoſitum, quid innuat. Ex Tit.Theor.3.n.9
Cur thurificatur altare. Ex v.3.Theor.7. num.5
Crucifixum ſignificat. Ex v. 5. Theor.1. num.2

D. Tiburtius.

Cur ignem rosas censuit. Ex v. 4. Th. 7. n. 5

Timor.

Eucharistia pascendus, timeat. Ex versu 3. Theor. 4. per totum.
Camæleon animal timidum, ibid. n. 1
Deus timendus, ibid. n. 7
Aurum timentis typus, ibid. n 11
Nullum timeat malum Eucharistiæ particeps. Ex v. 4. Theor. 8. per totum.

Topazius.

Mira de Topazio. Ex Tit. Theor. 2. n. 5
Christus in inferis topazius. Ex v. 5. Th. 9. num. 11
Defervescere facit aquam, ibid. n. 11

Torrens.

Christi corporis typus. Ex v. 7. Th. 5. n. 11

Tribulationes.

Eucharistia laborantis animæ jucundum hospitium. Ex v. 1. Theor. 20. per totum.
Nullum præter Christum perfugium habemus in malis, ibid. n. 2
Ob labores nos mundus compellit ad Christum, ibid. n. 1
Ne laboremus nobiscum Deus, ibid. 4
Laborum nostrorum finis Christus, ibidem num. 6
Cur sanctis tanta in laboribus alacritas, ibid. n. 7
Ex laboribus requies. Ex v. 2. Theor. 1. n. 4
Novos efficiunt homines. Ex v. 2. Theor. 11. num. 7
Christum merentur, ibid. n. 7
Ad solamen nostrorum laborum parata Eucharistia. Ex v. 5. Theor. 11. per totum.
Æquius feruntur ob Eucharistiam, ib. n. 3
Item ob Dei præsentiam, ibid. n. 4
Ex tribulatione gaudium, ibid. n. 8
Cur in tribulatione persistimus, ibid. n. 10
Tribulationes ob indignam communionem. Ex v. 6. Theor. 10. n. 8
Eucharistiæ dulcitudine dulcescunt. Ex v. 4 Theor. 7. n 9
In Tribulatis Jesus. Ex v. 3. Theor. 5. 11
Dum justus laborat, in cælo est, ibidem num. 11

Triticum.

Cur Christus triticum. Ex v. 4. Th. 3. n. 2
Paleas cum tritico apponit Eucharistia. Ex v. 1, Theor. 4. n. 2

Triumphus.

Amoris triumphus Eucharistia Ex Tit. Theor. 3. per totum.
Triumphale prandium, ibid. n. 9
Convivium quam lautum, ibid. n. 9

V.

Vas.

Cur in vaseligneo celebrabant Apostoli. Ex v. 4. Theor. 1. n. 11
Vasa sanctificata ad privatos usus transferre, periculosum. Ex v. 4. Theor. 10. n. 1

Vbera.

Cur Christo ubera? Ex v. 2. Th. 1. n. 8
Item cur duo. Ex Tit. Theor. 1. n. 5
Sponsæ cur turres. Ex v. 4. Theor. 10, numero 7

Velum. Velare.

Nostræ consulit infirmitati Christus obvelatus in Eucharistia. Ex v. 4. Theor 9. per totum.
Vexillum quasi velillum. Ex Tit. Theor. 4. num. 1

Ventilabrum.

Quid ventilabrum in sacris. Ex v. 5. Th. 4. num. 3
Judicii typus, ibid. n. 3

Vestes.

Veſtes.

Chriſto, dum communicamus, veſtimur, Ex v. 6. Theor. 10. n. 4. v. 5 Theor. 5. n. 1.

Digniores ferri non poſſunt à privatis, Ex v. 1. Theor. 3. n. 7.

Nuptialis veſtis Charitas, Ex v. 6. Theor. 9. n. 3.

Vexillum.

Amotis in Euchariſtia, Ex Tit. Theor. 3. num. 4.

Unde derivatur, Ex Tit. Theor. 4. n. 1.

Viaticum. Vide *Mors.*

Vinum.

Proprius hominis potus, Ex v. 1. Theor. 3. num. 1.

Hominem excordicat, Ex v. 1. Theor. 17. num. 9.

Amentes reddit, Ibidem n. 9.

Oblivionem inducit, Ex v. 1. Theor. 18. num. 1.

Chriſtum ſignificat, Ex v. 1. Theor. 20. num. 1.

Cur offeratur pro Euchariſtia facienda? Ex v. 1. Theor. 4. n. 1.

Euchariſticum potus eſt, & cibus, Ex v. 2. Theor. 6. per totum.

Adverſus ſenectutem remedium, Ex v. 2. Theor. 9. n. 14.

Cur Euchariſtia ſub ſenſibilibus vini? Ex v. 2. Theor. 2. n. 10.

Corpus extollit, Ibidem n. 10.

Cur Chriſtus aquam convertit in vinum? Ex v. 3. Theor. 8. n. 1.

Cur ſacerdos, aquam vino non immiſcens, peccat? Ibidem n. 12.

Sanguis Chriſti vinum myrrhatum, Ex v. 4. Theor. 1. n. 17.

In ſanguinem converſum, Ex v. 4. Theor. 2. num. 4.

Gigantum ſanguis, Ex v. 4, Theor. 5. numer. 10.

Unde inebriat, Ibidem n. 10.

Vinum paſſum ſanguis Chriſti, Ex v. 5. Theor. 8. n. 5.

Cyprium generoſiſſimum, Ex v. 1. Theor. 17. n. 9.

Viola.

Chriſtum latentem innuit, Ex Tit. Theor. 10. n. 3.

Virgilius.

Quid egerit in marcello Neapolitano, Ex v. 4. Theor. 4. n. 8.

Virginitas, Virgo.

Cur è ſacris nuptiis Virgines expulſæ? Ex v. 1. Theor. 10. n. 2.

Angelorum vita, Ex v. 1. Theor. 20. numum. 11.

Virgines generat Euchariſtia, Ibidem numer. 11.

Flos ſimul & fructus, Ex v. 3, Theor. 6, num. 4.

Chriſti ſedes, Ibidem n. 4.

Cæli non terræ civis, Ibidem n. 5.

Vita.

Morte amictam habet Euchariſtia, Ex v. 4. Theor. 2 n. 6.

Tota vita noſtra Chriſtus. Ibidem numer. 8.

Vitam carnis prorogat Euchariſtia, Ex v. 4. Theor. 3. per totum.

Vitis.

Unde dicitur, Ex v. 6. Theor. 7. n. 19.

Lætitiam ſpirat, Ibidem n. 10.

Vitrum.

Fidei ſymbolum, Ex Tit. Theor. 4. numer. 5.

Euchariſtia cur in vitro locanda? Ex v. 6. Theor. 5. n. 12.

Vmbra

Vmbra.

Eucharistia cur umbra, Ex v. 7. Theor. 7. num. 11.

Quid lectus umbrosus, Ex v. 5. Theor. 9. num. 5.

Vultures.

Fæditas in nidificando, Ex v. 3. Theor. 7. num. 5.

Z.

Zalmon.

Mendacium pro morte evitanda, Ex v. 4. Theor. 2. n. 11.

Zelotypus, Zelus.

Quomodo sciet amari ab uxore, Ex v. 4. Theor. 4. num. 9.

Nostrarum animarum zelus Deum trahit, & detinet in altari, Ex v. 3. Theor. 8. per totum.

Deum fecit comestibilem, Ibidem n. 2.

Ob Dei zelotypiam fideles erant in cruce cum Christo, Ibidem n. 5.

Zelotypi cujusdam insania, Ibidem num. 5.

Christi pedes zelus adstrinxit, Ibidem num. 6.

Zelotypia auribus oculisque plena, Ibidem n. 7.

Zelotypus peregrinis utitur vestibus, Ibidem. n. 9.

Christus à zelotypia velatus, Ibidem numer. 9.

Zelus Christum adduxit ad inferos, Ibidem n. 10.

Sepulchrum, Ibidem n. 11.

Zeuxis.

Cur opera sua daret, Ex vers. 8. Theor. 1. num. 11.

Indicis Rerum Memorabilium Finis.

Euclidis Opera

991